

S XVIII

4,593

H K A I N H
ΔΙΑΘΗΚΗ.

NOVUM
TESTAMENTUM,

cum Versione Latina

ARIÆ MONTANI,

In quo tum selecti versiculi 1900, quibus omnes
Novi Testamenti voces continentur,
asteriscis notantur;

Tum omnes & singulæ voces, semel vel sæpius
occurrentes, peculiari nota distinguuntur,

AUCTORE

JOHANNLE LEUSDEN,
PROFESSORE.

AMSTELÆDAMI,
Ex Officina WETSTENIANA.

MDCCXVII.

8. 186

THE

TESTAMENT

AND

THE

PROPHETS

AND

THE

PSALMS

AND

THE

PROVERBS

AND

THE

BOOKS OF THE

APPOCALYPSE

JOHANNES LEUSDEN

LECTORI BENEVOLO

Salutem.

DO tibi hic Novum Testamentum Græcum nitidissimè & correctissimè impressum, sine ullis litterarum compendiis, quæ vulgo abbreviaturæ dicuntur. Hæ sæpius

Tyronibus, & quandoque etiam doctioribus, molestias facessere & remoram injicere solent.

Verbis *mille & nongentis* [1900] cum omnes versiculi Novi Testamenti sint *septies mille, nongenti & quinquaginta novem* [7959], præfixi Asteriscum: quia omnes & singulæ voces totius Novi Testamenti, quæ sunt *quater mille, nongentæ & quinquaginta sex* [4956] in annotatis versiculis continentur.

Omnibus & singulis illis vocibus Novi Testamenti, siue semel siue sæpius occurrentibus, distinctam notulam præposui. Vocibus unicâ vice, vel unico tantum loco extantibus, quales in Novo Testamento occurrunt *mille, sexcentæ & octuaginta sex* [1686] præfixi talem notulam (†). Sed voces bis vel sæpius in Novo Testamento occurrentes, quales sunt *ter mille, ducentæ & septuaginta* [3270] talis notulâ (‡) ab aliis distinxî.

Præterea in fine singulorum Capitulorum expressa

P R Æ F A T I O.

pressi duplices notulas numericas, quarum priores exprimunt in genere numerum vocum in illo Capite annotatarum, & semel vel sæpius ibidem occurrentium; posteriores verò, quibus semper hæc notula (†) præponitur, denotant voces semel tantum extantes. Exempli gratia: In fine Capitis decimi-quinti Matthæi extant hæ notæ numericæ, 16. † 2. cum in illo Capite annotatæ sint voces sexdecim, & inter has duæ, semel tantum in Novo Testamento atque hoc ipso loco, occurrentes.

Mediante hoc Testamento Græco quivis brevi tempore poterit percurrere omnes voces Novi Testamenti Græci.

Si petas harum omnium [4956] vocum, vel semel aut sæpius occurrentium, & in his *mille & nongentis* versibus annotatarum *analysis & resolutionem*, adeas COMPENDIUM nostrum GRÆCUM, in quo invenies omnium harum vocum, eodem ordine, quo sese in ipso textu Novi Testamenti sequuntur (in Nominibus) Nominativos, Genitivos & Genera; & (in Verbis) primas personas Præsentis Indicativi, Tempora & Modos; adeo ut aperiens juxta Te hoc Compendium, sine ulla molestia, imò sine Lexico, inventurus sis Nomina & Verba, eorumque Tempora & Modos.

Si hæc superiora desideres, & præterea etiam *Themata & significationem* omnium & singularum vocum, ut & *Loca* S. Scripturæ, in quibus quælibet vox extat, inspice meum COMPENDIOLUM, quod jam simul cum Novo Testamento Græco, cum Græco

P R Æ F A T I O.

Latino & cum Græco-Belgico, iisdem typis Wetstenianis, & eadem forma in lucem editur.

Latinam addo hic Versionem Ariæ Montani, quæ fere omnibus Christianis, cujuscunque professionis, placet: nam est adstricta verbis, & verbotenus fere cum Textu Græco convenit. Benedictus Arias Montanus, Hispalensis, missus à Philippo I. Hispaniarum Rege, ut Antverpiæ editioni Biblicorum Regionum præesset, Versionem Vulgatam emendavit, ejectis ex eadem ad marginem multis vocibus, & substitutis aliis, quas judicabat melius cum Textu Græco convenire. Hæc igitur Versio Latina Ariæ Montani non est planè nova, sed antiqua Vulgata, ab ipso sic interpolata ut verbis Græcis Latina responderent. Sic enim in titulo libri: *Novum Testamentum Græcè, cum Vulgata Interpretatione Latina, Græci Contextus lineis inserta; quæ quidem interpretatio, cum à Græcarum dictionum proprietate discedit, sensum, videlicet, magis quàm verba exprimens, in margine libri est collocata: atque alia* BENEDICTI ARIÆ MONTANI Hispalensis opera è verbo reddita, ac diverso characterum genere distincta, in ejus est substituta locum. Hæc Versio Ariæ anno 1571. approbata fuit à Facultate Theologica in Academia Lovaniensi; prout videre est in fine Novi Testamenti interlinearis.

Dices: Multa in Versione Ariæ occurrunt, quæ Latinis auribus sunt ingrata.

Resp. Arias id agens ut Textum Græcum verbotenus redderet. & singulis vocibus Græ-

cis voces Latinas superponeret, non potuit non sæpiſſimè Græciſmos exprimere, Latinis auribus ingratos, Latinitate neglectâ. Arias igitur, hos conſiderans Græciſmos, expreſſis verbis monet ne aliquis Verſionem ita interpolatam ſeparatim ſine Contextu Græco in lucem edat. Sic enim ille, in fine præſationis: *Ea verò mente non ſumus, ut noſtra hæc Latina Interpretatio ſeparata à Græco contextu, in cuius gratiam à nobis elaborata eſt, ab aliquo nunquam excudatur.* Nos ergo Verſionem ejus Interlinearem, facientes collateralem, quali modo ea nunquam eſt edita, non peccamus contra ejus intentionem. Sicut ante hos LXX annos fecit Jo. Keerbergius, qui illam tribus aliis, Vulgatæ ſcil. Syriacæ ac Eraſmianæ, junctam, at Græco textu deſtitutam, Antwerpia expreſſit.

Ut Doctorem judicia ſuper hoc N. Teſt. Græco-Latino Ariæ intelligerem, placuit Specimen aliquod hujus novæ Editionis publico Examini Academico ſubjicere, quod inſignis Juvenis BERNARDUS BROUWER, Amſtelodamensis die XX Novemb. an. 1695. publicè defendit. Vale, Lector Amice, & laboribus meis fave.

Dabam Ultrajecti ipſis Kal. Martiis 1698.

ΤΟ ΚΑΤΑ

EUANGELIUM

ΜΑΤΘΑΙΟΝ

SECUNDUM

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ.

MATTHÆUM.

Κεφ. α'. 1.

CAPUT I.

Β ΓΕΝΕΣΕΩΣ Γ' ἡ-
σοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δα-
βίδ, υἱοῦ Ἀβραάμ.

2 Ἀβραάμ ἐγέννησε
τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἰακώβ· Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἰούδαν, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς
αὐτοῦ.

3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φα-
ρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ·
Φαρὲς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐσρών·
Ἐσρών δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ.

4 Ἀράμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμι-
ναδάβ· Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ναασσών· Ναασσών δὲ ἐγέν-
νησε τὸν Σαλμών.

5 Σαλμών δὲ ἐγέννησε τὸν Βοδζ
ἐκ τῆς Ραχάβ· Βοδζ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ὠβὴδ ἐκ τῆς Ρούθ· Ὠβὴδ δὲ
ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί.

6 Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησε τὸν Δα-
βίδ τὸν βασιλέα· Δαβίδ δὲ ὁ βα-
σιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶντα
ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου.

7 Σολομὼν δὲ ἐγέννησε τὸν
Ροβοάμ· Ροβοάμ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἀβιά· Ἀβιά δὲ ἐγέννησε τὸν
Ἀσά.

8 Ἀσά δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσα-
φάτ· Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησε τὸν
Ἰωράμ· Ἰωράμ δὲ ἐγέννησε τὸν
Οζίας.

9 Οζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωά-
θαμ· Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀ-
χάζ· Ἀχάζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ε-
ζεκίαν.

10 Εζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν
Μανασσῆ· Μανασσῆς δὲ ἐγέννη-
σε τὸν Ἀμών· Ἀμών δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἰωσίαν.

Λ IBER generationis Jesu
Christi, filii David, filii
Abraham.

2 Abraham genuit
Isaac. Isaac autem genuit Jacob.
Jacob autem genuit Judam &
fratres ejus.

3 Judas autem genuit Phares,
& Zaram ex Thamar. Phares
autem genuit Esron. Esron au-
tem genuit Aram.

4 Aram autem genuit Amina-
dab. Aminadab autem genuit
Naasson. Naasson autem genuit
Salmon.

5 Salmon autem genuit Booz
ex Rachab. Booz autem genuit
Obed ex Ruth. Obed autem
genuit Jesse.

6 Jesse autem genuit David re-
gem. David autem rex genuit
Salemmonem ex Uriæ.

7 Salomon autem genuit Ro-
boam. Roboam autem genuit
Abiam. Abia autem genuit
Afa.

8 Afa autem genuit Josaphat.
Josaphat autem genuit Joram.
Joram autem genuit Oziam.

9 Ozias autem genuit Joa-
tham. Joatham autem genuit A-
chaz. Achaz autem genuit Eze-
ciam.

10 Ezecias autem genuit
Manassen. Manasses autem ge-
nuit Amon. Amon autem genuit
Josiam.

11 Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰε-
χονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ,
ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶ-
νος.

12 Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν
Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέννησε
τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιήλ δὲ ἐ-
γέννησε τὸν Ζοροβάβελ.

13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν
Ἀβιούδ· Ἀβιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν
Ἐλιακείμ· Ἐλιακείμ δὲ ἐγέννη-
σε τὸν Ἀζώρ.

14 Ἀζώρ δὲ ἐγέννησε τὸν Σα-
δώκ· Σαδώκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀ-
χείμ· Ἀχείμ δὲ ἐγέννησε τὸν
Ἐλιούδ.

15 Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐ-
λεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ματθάν· Ματθάν δὲ ἐγέν-
νησε τὸν Ἰακώβ.

16 Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰω-
σήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐ-
γεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χρι-
στὸς.

* 17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ
ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαβὶδ, γενεαὶ
δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαβὶδ
ἕως τῆς † μετοικεσίας Βαβυλῶ-
νος, † γενεαὶ † δεκατέσσαρες·
καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυ-
λῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ
δεκατέσσαρες.

18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέν-
νησις οὕτως ἦν. Μνησευθείης
γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῇ
Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοῦς,
εὗρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύ-
ματος ἁγίου.

* 19 Ἰωσήφ δὲ ὁ ἄνθρωπος αὐτῆς,
δίκαιος ὢν, καὶ μὴ † βέλων αὐ-
τὴν † παραδειγματίζειν, ἐβου-
λόθη † λάθρα † ἀπολῦσαι αὐ-
τήν.

* 20 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ † ἐνθυ-
μήντος, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου
κατ' ἐναρτὸς ἐφάνη αὐτῷ, λέγων·
Ἰωσήφ υἱὸς Δαβὶδ, μὴ φοβηθῇς
παραλαβεῖν Mariam τὴν γυ-
ναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεν-
νηθὲν ἐκ Πνεύματος ἁγίου.

21 Τέξεται δὲ υἱόν, καὶ κα-
λέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἸΗ-
ΣΟΥ· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν

11 Josias autem genuit Jecho-
niam & fratres ejus, in transmi-
gratione Babylonis.

12 Post autem transmigratio-
nem Babylonis, Jechonias ge-
nuit Salathiel. Salathiel autem
genuit Zorobabel.

13 Zorobabel autem genuit
Abiud. Abiud autem genuit E-
liacim. Eliacim autem genuit A-
zor.

14 Azor autem genuit Sadoc.
Sadoc autem genuit Achim. A-
chim autem genuit Eliud.

15 Eliud autem genuit Elca-
zar. Eleazar autem genuit Mat-
than. Matthan autem genuit Ja-
cob.

16 Jacob autem genuit Joseph
virum Mariæ, de qua natus est
Jesús, dictus Christus.

17 Omnes itaque generationes
ab Abraham usque ad David, ge-
nerationes quatuordecim: & à
David usque ad transmigratio-
nem Babylonis, generationes
quatuordecim: & à transmigrati-
one Babylonis usque ad Christum
generationes quatuordecim.

18 At Jesu Christi generatio
sic erat: Desponsata enim matre
ejus Maria Joseph, ante conve-
nire ipsos, inventa est in utero
habens de Spiritu sancto.

19 Joseph autem vir ejus, ju-
stus existens, & non volens eam
exemplum facere, voluit occultè
dimittere eam.

20 Hæc autem eo cogitante,
ecce Angelus Domini per som-
nium apparuit ei, dicens, Joseph
fili David, ne timeas accipere
Mariam conjugem tuam. nam in
ea genitum, de Spiritu est sancto,

21 Pariet autem filium, & vo-
cabis nomen ejus JESUM: Ipse
enim

λαβὼν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.

22 (Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος·

23 Ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ε' ΜΑΝΟΤΗ' Δ'. ὃ ἐξὶ μεθερμηνεύμενον, μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός.)

24 Διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου, καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ.

25 Καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτήν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἸΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΝ. ΙΟ. † Ο.

ΚΕΦ. Β'. 2.

1 ΤΟῦ Δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ, μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱερσόλυμα, λέγοντες·

2 Πού ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἄστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἠλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.

3 Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱερσόλυμα μετ' αὐτοῦ.

4 Καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ Γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται.

5 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ε'ν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου·

* 6 Καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, † οὐδαμῶς ‡ ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ‡ ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.

7 Τότε Ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἄστερος.

8 Καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ, εἶπε· Πορευθέντες, ἐκρίβως ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπα-

enim salvabit populum suum a peccatis eorum.

22 (Hoc autem totum factum est ut adimpleretur dictum à Domino per Prophetam, dicentem:

23 Ecce virgo in utero habebit, & pariet filium, & vocabunt nomen ejus Emmanuel: quod est interpretatum, Nobiscum Deus.)

24 Excitatus autem Joseph & somno, fecit sicut præcepit ei angelus Domini, & accepit conjugem suam.

25 Et non cognoscebat eam, donec peperit filium suum primogenitum, & vocavit nomen ejus Jesum.

CAPUT II.

1 ΑΤ Ἰησοῦ nato in Bethlehemi Judæ, in diebus Herodis regis, ecce Magi ab Orientibus accesserunt in Hierosolymam, dicentes:

2 Ubi est natus rex Judæorum? vidimus enim ejus stellam in Oriente, & venimus adorare eum.

3 Audiens autem Herodes rex, turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo.

4 Et congregans omnes principes Sacerdotum & Scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur.

5 At illi dixerunt ei: In Bethlehemi Judæ: sic enim scriptum est per Prophetam:

6 Et tu Bethlehem terra Juda, nequaquam minima es in ducibus Juda: ex te enim exhibit dux, qui regat populum meum Israël.

7 Tunc Herodes clam vocans Magos, perquisivit ab eis tempus apparentis stellæ.

8 Et mittens eos in Bethlehemi, dixit: Euntes diligenter explorete de puero: cum autem inveneritis, renunciate mihi

γείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ.

9 Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως, ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ, ὁ ἄστηρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προήγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἐπὶ τὸ πᾶν οὗ ἦν τὸ παιδίον.

10 Ἰδόντες δὲ τὸν ἄστέρα, ἐχάρισαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.

11 Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εὗρον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ· καὶ προσκύνησαν αὐτῷ· καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγκαν αὐτῷ ὄσπρα, χρυσὸν, καὶ λίβανον, καὶ σμύρναν.

12 Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδη, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ, λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεύγε εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἵσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοί· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό.

14 Οὗ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον.

* 15 † Καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς † τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος· Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

* 16 Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, † ἐθυμώθη † λίαν· καὶ ἀποστείλας ἀνέειλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ † διηκοῦς καὶ † κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν † ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν † μάγων.

17 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος·

* 18 † Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, † ἕρπης καὶ † κλαυθμὸς καὶ † ὄδυρ-

ut & ego veniens adorem eum.

9 Illi autem audientes regem, profecti sunt. & ecce, stella quam viderant in Oriente, antecedeat eos, usque dum veniens staret supra ubi erat puer.

10 Videntes autem stellam, gavisi sunt gaudium magnum valde.

11 Et venientes in domum, invenerunt puerum cum Maria matre ejus. Et procidentes adoraverunt eum. & aperientes thesauros suos, obtulerunt ei myrram, aurum, & thus, & myrrham.

12 Et responsi secundum somnium, non reflectere ad Herodem, per aliam viam recesserunt in regionem suam.

13 Receptis autem ipsis, ecce angelus Domini apparuit per somnium Joseph, dicens: Excitatus accipe puerum & matrem ejus, & fuge in Ægyptum: & esto ibi usque dum dicam tibi. Futurus est enim Herodes querere puerum ad perdendum eum.

14 Is autem excitatus accepit puerum & matrem ejus nocte, & secessit in Ægyptum:

15 Et erat ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur dictum à Domino per Prophetam, dicentem: Ex Ægypto vocavi filium meum.

16 Tunc Herodes videns quoniam illusus esset à Magis, iratus est valde: & mittens occidit omnes pueros qui in Bethlehem, & in omnibus finibus ejus, à bimatu & infra, secundum tempus quod perquisivit à Magis.

17 Tunc adimpletum est dictum per Jeremiam prophetam dicentem:

18 Vox in Rama audita est, ploratus & ululatus & ejularus mul-

μὲς πολλὰς, Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ ἠθέλησεν παρκαλεῖσθαι, ὅτι οὐκ εἰσὶ.

19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ,

20 Λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.

21 Οὗ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ.

22 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν. χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας.

23 Καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται. 17. † 6.

Κεφ. γ'. 3.

1 **Ε**Ν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας,

2 Καὶ λέγων· Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

* 3 Οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ ρηθεὶς ὑπὸ Ἡσαίου τοῦ προφήτου, λέγοντος· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

4 Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφή αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.

5 Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἰεροσόλυμα, καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία, καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου.

6 Καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

multus : Rachel plorans natos suos, & noluit consolari, quia non sunt.

19 Desinente autem Herode, ecce angelus Domini secundum somnium apparet Joseph in Ægypto,

20 Dicens : Excitatus accipe puerum, & matrem ejus, & vade in terram Israël : mortui sunt enim quærentes animam pueri.

21 Ille autem excitatus accepit puerum & matrem ejus, & venit in terram Israël.

* 22 Audiens autem quod Archelaus regnaret in Judæa pro Herode patre suo, timuit illud ire, Responsum autem secundum somnium, secessit in partes Galilææ.

23 Et veniens commigravit in civitatem dictam Nazareth : ut impleretur dictum per Prophetas, Quod Nazareus vocabitur.

CAPUT III.

1 **Ι**N autem diebus illis accedit Joannes Baptista, prædicans in deserto Judææ,

2 Et dicens : Pœnitementi, appropinquavit enim regnum cælorum.

3 Hic enim est pronuntiatus ab Esaia Propheta, dicente : Vox clamantis in deserto : Expedite viam Domini, rectas facite semitas ejus.

4 Ipse autem Joannes habebat indumentum suum ex pilis cameli, & zonam pelliceam circa lumbum suum : esca autem ejus erat locustæ & mel sylvestre.

5 Tunc exhibat ad eum Hierosolyma, & omnis Judæa, & omnis circum vicinia Jordanis.

6 Et baptizabantur in Jordane ab eo, confitentes peccata sua.

7 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρι-
σαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομέ-
νους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ,
εἶπεν αὐτοῖς· Γεννήματα ἐχιθ-
νῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν
ἀπὸ τῆς μελλούσης ὁργῆς;

8 Ποιήσατε οὖν καρποὺς
ἁγίου τῆς μετανοίας.

9 Καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν
ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν
Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι θυ-
γάτραι ἐστέ τοῦ Θεοῦ ἐκ τῶν λίθων τού-
των ἐγγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

10 Ἦδη δὲ καὶ ἡ ἁξίνη πρὸς
τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται·
πάν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρ-
πὸν καλὸν, ἐκκόπτεται, καὶ
εἰς πῦρ βάλλεται.

11 Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν
ὕδατι εἰς metanoian· ὁ δὲ ἐπίσω
μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μου
ἔστιν, οὗ οὐκ εἰμι ἱκανὸς τὰ ὑπο-
δήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς
βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ
πυρί.

12 Οὗ τὸ πτόνον ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλ-
ω να αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον
αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄ-
χυρον κατακαύσει πυρὶ ἁσβέσῳ.

13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὴν Ἰορ-
δάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ
βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ.

14 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀπαγορεύει
λέγων· Ἐγὼ χρεῖαν
ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ
σὺ ἔρχῃ πρὸς με;

15 Ἀποκρίσας δὲ ὁ Ἰησοῦς
εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἄφες ἄρτι·
οὕτω γὰρ πρέπει ἐξ ἡμῶν πλη-
ρῶσαι πάντα δικαιοσύνην. Τότε
ἁφίστησιν αὐτόν.

16 Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς
ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ
ἰδοὺ, ἀνεώχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρα-
νοὶ, καὶ εἶδε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ
καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ
ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν.

17 Καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρα-
νῶν, λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός
μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.
2. † 1.

7 Videns autem multos Pha-
risæorum & Sadducæorum ve-
nientes ad baptismum suum, di-
xit eis: Genimina viperarum,
quis demonstravit vobis fugere à
futura ira?

8 Facite ergo fructum dignum
pœnitentiæ.

9 Et ne arbitremini dicere in
vobis ipsis: Patrem habemus Ab-
raham; dico enim vobis, quon-
iam potest Deus de lapidibus
istis suscitare filios Abrahæ.

10 Jam verò & securis ad radi-
cem arborum adjacet. Omnis er-
go arbor non faciens fructum
bonum, exciditur, & in ignem
jacitur.

11 Ego quidem baptizo vos in
aqua in pœnitentiam, qui autem
post me veniens, fortior me est:
cujus non sum idoneus calcea-
menta portare, ipse vos bapti-
zabit in Spiritu sancto & igni.

12 Cujus ventilabrum in manu
sua, & permundabit aream suam,
& congregabit triticum suum in
horreum: at paleam comburet
igni inextinguibili.

13 Tunc accedit Jesus à Galî-
læa in Jordanem ad Joannem,
baptizari ab eo.

14 At Joannes prohibebat
eum, dicens: Ego sum habens
te baptizari, & tu venis ad me?

15 Respondens autem Jesus
dixit ad eum, Sine interim: sic
enim decens est nobis implere
omnem justificationem. Tunc di-
mittit eum.

16 Et baptizatus Jesus, ascen-
dit statim de aqua: Et ecce aper-
ti sunt ei cæli, & vidit Spiritum
Dei descendantem sicut colum-
bam, & venientem super eum.

17 Et ecce vox de cælis, di-
cens: Hic est filius meus dile-
ctus, in quo complacui.

Κεφ. δ'. 4.

CAPUT IV.

1 Τ'Ο'τε δ' Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρατίζῃναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου.

2 Καὶ νηεῦσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕψερὸν ἐπεινάτε.

3 Καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων, εἶπεν· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται.

4 Ο' δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε· Γέγραπται· Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκτορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ.

5 Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἱστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ.

6 Καὶ λέγει αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γάρ· Ο'τι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὴν πόδα σου.

7 Ε'φη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πάλιν γέγραπται· Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.

8 Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν.

9 Καὶ λέγει αὐτῷ· Ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσῶν προσκυνήσῃς μοι.

10 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τ'παγε σατανᾶ· γέγραπται γάρ· Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

11 Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ, ἄγγελοι προσήλθον, καὶ διακύνουν αὐτῷ.

12 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

* 13 Καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρέτ, ἐλθὼν † κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν ‡ παραθαλάσ-

1 Tunc Jesus actus est in desertum à Spiritu, tentari à diabolo.

2 Et jejunans dies quadraginta, & noctes quadraginta, postremum esuriit.

3 Et accedens ei tentator, dixit: Si filius es Dei, dic ut lapides isti panes fiant.

4 Ille autem respondens, dixit: Scriptum est, Non in pane solo vivet homo, sed in omni verbo exeunte per os Dei.

5 Tunc assumit eum diabolus in sanctam civitatem, & statuit eum super pinnaculum templi.

6 Et dicit ei: Si filius es Dei, dejice teipsum deorsum. Scriptum est enim, Quia angelis suis mandabit de te, & in manibus tollent te, ne forte impingas ad lapidem pedem tuum.

7 Ait illi Jesus: Rursum scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum.

8 Iterum assumit eum diabolus in montem excelsum valde, & ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum:

9 Et dicit ei: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me.

10 Tunc dicit ei Jesus, Abi post me Satana; scriptum est enim, Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies.

11 Tunc dimittit eum diabolus: & ecce angeli accesserunt, & ministrabant ei.

12 Audiens autem Jesus quod Joannes traditus esset, secessit in Galilæam:

13 Et relinquens Nazareth, veniens commigravit in Capharnaum maritimam: in finibus Zabulon

σίαν, ἐν τῇ δρίθῃ Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ.

14 Ἰνὰ πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος·

15 Ἡ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν.

16 Ὁ λαὸς δὲ καθήμενος ἐν σκότει, εἶδε φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθήμενοις ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν, καὶ λέγειν· Μετανοεῖτε· ἡγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

18 Περιπατῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο ἀδελφοὺς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβλητρον εἰς τὴν θάλασσαν· (ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς·)

19 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων.

20 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

21 Καὶ προβάς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφοὺς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς.

22 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

* 23 Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύττων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

* 24 Καὶ ἐπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ τὴν προσηνεγκαν τὴν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, τὴν ποικίλαις νόσοις καὶ βατάνοις τὴν συνεχόμενους, καὶ τὴν δαιμονιζομένους, καὶ τὴν σεληνιζομένους, καὶ τὴν παρα-

bulon & Nephthaliin :

14 Ut adimpleretur pronuntiatum per Isaiam Prophetam, dicentem :

15 Terra Zabulon , & terra Nephthali , viam maris ultra Jordanem , Galilæa gentium :

16 Populus sedens in tenebris, videns lucem magnam, & sedentibus in regione & umbra mortis, lux orta est eis.

17 Ex tunc cepit Jesus prædicare, & dicere : Pœnitementi : appropinquavit enim regnum cælorum.

18 Circumambulans autem Jesus juxta mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem dictum Petrum, & Andream fratrem ejus, mittentes verriculum in mare; (erant enim piscatores.)

19 Et ait illis : Venite post me, & faciam vos piscatores hominum.

20 Illi autem continuo dimittentes retia, secuti sunt eum.

21 Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem ejus in navi cum Zebedæo patre eorum, refarcientes retia sua : & vocavit eos.

22 Illi autem statim dimittentes naviculam & patrem suum, secuti sunt eum.

23 Et circuibat totam Galilæam Jesus, docens in synagogis eorum, & prædicans euangelium regni, & sanans omnem morbum, & omnem infirmitatem in populo.

24 Et abiit auditio ejus in totam Syriam, & obtulerunt ei omnes malè habentes, variis morbis, & torminibus comprehensos, & dæmoniacos, & lunaticos,

λυτικούς· καὶ ἰθεράπευσεν αὐ-
τούς.

25 Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ
ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλι-
λαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἰε-
ροσολύμων καὶ Ἰουδαίας, καὶ
πέραν τοῦ Ἰορδάνου. 16. † 1.

Κεφ. ε'. 5.

1 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη
εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος
αὐτοῦ, προσήλθον αὐτῷ οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ·

2 Καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐ-
τοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς, λέγων·

3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ
πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βα-
σιλεία τῶν οὐρανῶν.

4 Μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι
αὐτοὶ παρακληθήσονται.

5 Μακάριοι οἱ πραεῖς· ὅτι αὐ-
τοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.

6 Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ
διψῶντες τὴν δικαιοσύνην· ὅτι
αὐτοὶ χορτασθήσονται.

7 Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι
αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

8 Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρ-
δίᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται.

* 9 † Μακάριοι οἱ † εἰρηνο-
ποιοί· ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κλη-
θήσονται.

10 Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι
ἐνεκὲν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

11 Μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδί-
σωσιν ὑμᾶς καὶ διώκωσι, καὶ
εἰπωσιν πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ'
ὑμῶν, ψευδόμενοι, ἐνεκὲν ἰμοῦ.

12 Χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε·
ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς
οὐρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς
προφῆτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

13 Ὑμεῖς ἐσε τὸ ἄλλας τῆς
γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλλας μωραυνῇ, ἐν
τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν
ἰσχύει· ἐτι εἰ μὴ βληθῆναι ἐξω,
καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀν-
θρώπων.

14 Ὑμεῖς ἐσε τὸ φῶς τοῦ κό-
σμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆ-
ναι ἐπ' ἀνῶ ὄρους κειμένη.

15 Οὐδὲ καίουσιν λύχνον, καὶ
τίθεισιν αὐτὸν ὑπὸ τὴν μόδιον,

cos, & paralyticos: & curavit
eos.

25 Et secutæ sunt eum turbæ
multæ de Galilæa, & Decapoli,
& Hierosolymis, & Judæa, &
trans Jordanem.

CAPUT V.

1 Videns autem turbas, ascen-
dit in montem: & seden-
te eo, advenerunt illi discipulî
ejus.

2 Et aperiens os suum, doce-
bat eos, dicens:

3 Beati pauperes spiritu, quo-
niam ipsorum est regnum cælo-
rum.

4 Beati lugentes, quia ipsi
consolabuntur.

5 Beati mites, quoniam ipsi
hæreditabunt terram.

6 Beati esurientes, & sitien-
tes justitiam, quoniam ipsi sa-
turabuntur.

7 Beati misericordes, quo-
niam ipsi misericordia afficientur.

8 Beati mundi corde, quo-
niam ipsi Deum videbunt.

9 Beati pacifici, quoniam ipsi
filii Dei vocabuntur.

10 Beati persecutione affecti
propter justitiam, quoniam ipso-
rum est regnum cælorum.

11 Beati estis quum maledixe-
rint vos, & persequuti fuerint,
& dixerint omne malum verbum
adversum vos mentientes, pro-
pter me.

12 Gaudete & exultate, quo-
niam merces vestra multa in cæ-
lis. sic enim persequuti sunt Pro-
phetas illos ante vos.

13 Vos estis sal terræ; si autem
sal infatuatum sit, in quo salie-
tur? ad nihilum valet ultra, si non
ejici foras, & conculcari ab ho-
minibus.

14 Vos estis lux mundi: non
potest civitas abscondi supra
montem posita.

15 Neque accendunt lucer-
nam, & ponunt eam sub modio,

ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.

15 Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὥπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλύσαι τὸν νόμον, ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλύσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι.

* 18 † Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἄν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, † ἰώτα † ἐν † ἡμία † κεραία οὐ μὴ † παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ † νόμου, ἕως ἄν πάντα γένηται.

19 Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἡλαχίστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

20 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεονέξῃ τῇ τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

21 Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει.

* 22 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ † ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ † εἰκὴ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν † εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ † ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ † μωρὲ, † ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν † γέενναν τοῦ † πυρὸς.

23 Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ κεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τὴν κατὰ σοῦ,

* 24 Ἀφες ἑκαστὸν τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε, πρῶτον † διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ † δῶρόν σου.

* 25 Ἴσθι † εὐνοῶν τῷ † ἀντιδίκῳ σου † ταχὺ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ δόξῃ μετ' αὐτοῦ· μήποτε σε παραδώσῃ ὁ ἀντίδικός σου † ἐν τῇ κρίσει, καὶ ὁ

sed super candelabrum, & lucet omnibus in domo.

16 Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant vestra pulchra opera, & glorificent Patrem vestrum qui in cælis.

17 Ne putetis quoniam veni dissolvere legem, aut Prophetas; non veni dissolvere, sed adimplere.

18 Amen quippe dico vobis, donec prætereat cælum & terra, jota unum, aut unus apex non præteribit à lege, donec omnia fiant.

19 Qui ergo solverit unum mandatorum istorum minimo- rum, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cælo- rum. qui autem fecerit & docue- rit, hic magnus vocabitur in re- gno cælorum.

20 Dico enim vobis, quodd si non abundaverit justitia vestra plus Scribarum & Phariseorum, non intrabitis in regnum cælo- rum.

21 Audistis quia pronuncia- tum est antiquis: Non occides. qui autem occiderit, obnoxius erit iudicio.

22 Ego autem dico vobis, quia omnis irascens fratri suo immeritò, obnoxius erit iudicio: qui autem dixerit fratri suo Ra- ca, obnoxius erit consessui: qui autem dixerit fatue, obnoxius erit in gehennam ignis.

23 Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid ad- versum te,

24 Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade, prius recon- ciliare fratri tuo, & tunc veniens offer munus tuum.

25 Esto beneficientis adver- sario tuo cito, dum es in via cum eo: ne forte te tradat adver- sarius iudicii, & iudex te tradat

κριτής σε παραδῶ τῷ ὑπηρετῇ,
καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ.

26 Ἀμὴν λέγω σοί, οὐ μὴ
ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδώσῃς
τὸν ἔσχατον κοδραντήν.

27 Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς
ἀρχαίοις· Οὐ μοιχεύσεις.

28 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς
ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπι-
θυμῆσαι αὐτῆς, ἡδὴ ἐμοίχευσεν
αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

29 Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ
δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐ-
τόν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμ-
φέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν
τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ
σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν.

30 Καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ
σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτήν,
καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ
σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν
σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου
βληθῇ εἰς γέενναν.

31 Ἐρρέθη δὲ ὅτι ὅς ἂν ἀπο-
λύτῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ὁὕτως
αὐτῇ ἀποστάσιον·

32 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅς
ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,
παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ
αὐτήν μοιχᾶσθαι· καὶ ὅς ἂν
ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοι-
χᾶται.

* 33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι † ἐρ-
ρέθη τοῖς † ἀρχαίοις· Οὐκ † ἐπι-
ορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυ-
ρίῳ τοὺς ὅρκους σου.

34 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ
ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρα-
νῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ·

35 Μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑπο-
πόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μή-
τε εἰς ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις
ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως·

36 Μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου
ὁμόησῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρί-
χα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι.

37 Ἐγὼ δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, Ναὶ
ναὶ, Οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τού-
των, ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.

38 Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη·
Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ
ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.

39 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ

ministro, & in custodiam conji-
ciar.

26 Amen dico tibi, non exies
inde, donec reddas novissimum
quadrantem.

27 Audistis quia pronunciatum
est antiquis: Non mœchaberis.

28 Ego autem dico vobis, quia
omnis conspiciens mulierem ad
concupiscendum eam, jam mœ-
chatus est eam in corde suo.

29 Si autem oculus tuus dexter
scandalizat te, erue eum, & pro-
jice abs te; confert enim tibi ut
pereat unum membrorum tuo-
rum, & non totum corpus tuum
conjiciatur in gehennam.

30 Et si dextera tua manus scan-
dalizat te, abscinde eam, & pro-
jice abs te: confert enim tibi ut
pereat unum membrorum tuo-
rum, & non totum corpus tuum
conjiciatur in gehennam.

31 Pronunciatum est autem,
quodd quicumque absolverit uxo-
rem suam, det ei repudium.

32 Ego autem dico vobis,
quia quicumque absolverit uxo-
rem suam, excepta ratione forni-
cationis, facit eam mœchari: &
qui absolutam duxerit, adulte-
rat.

33 Iterum audistis quia pro-
nunciatum est antiquis: Non
perjurabis: reddes autem Domi-
no juramenta tua.

34 Ego autem dico vobis, non
jurare omnino, neque in cælo,
quia thronus est Dei:

35 Neque in terra, quia sca-
bellum est pedum ejus: neque
in Hierosolyma, quia civitas est
magni regis:

36 Neque in capite tuo jurave-
ris, quia non potes unum capil-
lum album aut nigrum facere.

37 Sit autem sermo vester,
Etiam, etiam, Non, non: quod
autem abundans his, à malo est.

38 Audistis quia pronuncia-
tum est: Oculum pro oculo, &
dentem pro dente.

39 Ego autem dico vobis, non
A 6 ob-

ἐντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε βιάσῃ ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγὸνα, σρέφον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην·

40 Καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι, καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἔφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον.

* 41 Καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει ἓξ μίλιον ἓν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ δύο.

42 Τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποσραφῆς.

43 Ἠκούσατε ὅτι ἐββέθη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου.

44 Εἴ γὰρ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπήσατε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς·

45 Ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.

46 Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσῃτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι;

47 Καὶ ἐὰν ἀσπάσῃτε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περὶ σὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτω ποιοῦσιν;

48 Ἐσσεθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι. 19. † 7.

Κεφ. 6.

1 ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θαυμάσαι αὐτοὺς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

2 Ὅταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς βύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

obstare malo: sed quicumque te percusserit in dexteram tuam maxillam, verte illi & aliam.

40 Et volenti tibi iudicium parari, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium.

41 Et quicumque te angariaverit milliare unum, vade cum illo duo.

42 Petenti te, da: & volentem à te mutuare, ne avertaris.

43 Audistis quia pronunciatum est, Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum.

44 Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros, benedicite maledicentes vos: benefacite odientibus vos, & orate pro infestantibus vos, & infestantibus vos.

45 Ut fitis filii Patris vestri qui in cælis, quia solem suum producit super malos & bonos, & pluit super justos & injustos.

46 Si enim dilexeritis diligentes vos, quam mercedem habetis? nonne & publicani idem faciunt?

47 Et si salutaveritis amicos vestros tantum, quid abundans facitis? nonne & ethnici sic faciunt?

48 Estote ergo vos perfecti, sicut Pater vester qui in cælis, perfectus est.

CAPUT VI.

1 ATTENDITE misericordiam vestram non facere ante homines, ad spectari eis: si autem non mercedem non habetis apud Patrem vestrum qui in cælis.

2 Cum ergo facis eleemosynam, ne tuba clangeris ante te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis & in vicis, ut glorificentur ab hominibus. amen dico vobis, excipiant mercedem suam.

3 Σοῦ δὲ ποιῶντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνῶτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου·

4 Ὅπως ἡ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

5 Καὶ ὅταν προσεύχη, οὐκ ἔσῃ ὥσπερ οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐξω-
τες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

6 Σὺ δὲ ὅταν προσεύχη, εἰσέλθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

* 7 † Προσευχόμενοι δὲ μὴ † βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ † ἐθνικοί· † δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ † πολυλογίᾳ αὐτῶν † εἰσακουσθήσονται.

8 Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὃν χρεῖαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.

9 Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· ΠΑΤΕΡ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·

10 Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον ὀδὸς ἡμῖν σήμερον.

12 Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

13 Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ· ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμὴν.

14 Ἐὰν γὰρ ἀφῇτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος·

15 Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῇτε τοῖς ἀν-

3 Te autem faciente eleēmosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua.

4 Ut sit tua eleēmosyna in secreto: & Pater tuus videns in secreto, ipse reddet tibi in manifesto.

5 Et quum adores, non eris sicut hypocritæ: quia amant in synagogis, & in angulis platearum stantes orare, ut appareant hominibus. amen dico vobis, quodd excipiunt mercedem suam.

6 Tu autem cum adores, intra in cubiculum tuum, & claudens ostium tuum, adora Patrem tuum qui in secreto: & Pater tuus conspiciens in secreto, reddet tibi in apparenti.

7 Orantes autem ne inania loquamini, sicut ethnici: arbitrantur enim quod in multiloquio suo exaudientur.

8 Ne igitur assimilemini eis: novit enim Pater vester quorum usum habetis, ante vos petere eum.

9 Sic ergo adorare vos: Pater noster qui in cælis, sanctificetur nomen tuum.

10 Adveniat regnum tuum: Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra.

11 Panem nostrum superfluentialem da nobis hodie.

12 Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

13 Et ne inferas nos in tentationem, sed libera nos à malo. Quoniam tuum est regnum, & potentia, & gloria in secula. Amen.

14 Si enim dimiseritis hominibus lapsus eorum; dimittet & vobis Pater vester cælestis.

15 Si autem non dimiseritis

θρώποις τὰ παραπτώματα αὐ-
τῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει
τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

16 Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ
γίνεσθε ὡπερ οἱ ὑποκριταί,
σकुθρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ
πρόσωπα αὐτῶν, ὥπως φανῶσι
τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μι-
σθὸν αὐτῶν.

17 Σὺ δὲ νηστεύων ἀλειψαίσου
τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν
σου νίψαι·

18 Ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀν-
θρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πα-
τρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ
πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπ-
τῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

* 19 Μὴ ἡθσαυρίζετε ὑμῖν
θεσαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου
τῆς καὶ βρῶσις καὶ ἀφανίζει, καὶ
ὅπου κλέπται καὶ διορύσσουσιν καὶ
κλέπτουσιν·

20 Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θη-
σαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς
οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου
κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ
κλέπτουσιν·

21 Ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς
ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία
ὑμῶν.

22 Ὁ λύχνος τοῦ σώματος
ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλ-
μός σου ἀπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά
σου φωτεινὸν ἔσται.

23 Ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πο-
νηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκο-
τεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν
σοί, σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον;

24 Οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυ-
ρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἑνα
μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπή-
σει· ἢ ἐνδὸς ἀνθεξεται· καὶ τοῦ
ἐτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνα-
σθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμμωνᾷ.

25 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ
μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί
φάγητε καὶ τί πίητε· μηδὲ τῷ
σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύτησθε· οὐ-
χὶ ἡ ψυχὴ πλεόν ἐστι τῆς τρο-
φῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;

26 Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πε-
τεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεί-

hominibus lapsus pistorum, nec
Pater vester dimittet lapsus ve-
stros.

16 Quin autem jejunatis, ne
fiatis sicut hypocritæ, obtristati;
obscurant enim facies suas, ut
appareant hominibus jejunan-
tes. amen dico vobis, quia reci-
piunt mercedem suam.

17 Tu autem jejunans, unge
tuum caput, & faciem tuam
lava:

18 Ut ne appareas hominibus
jejunans, sed Patri tuo, qui in
secreto: & Pater tuus videns in
secreto, reddet tibi in mani-
festo.

19 Ne thesaurizate vobis the-
sauros in terra, ubi ærugo & ti-
nea exterminat, & ubi fures
perfodiunt, & furantur.

20 Thesaurizate autem vobis
thesauros in cælo, ubi neque æ-
rugo, neque tinea exterminat, &
ubi fures non effodiunt, nec fu-
rantur.

21 Ubi enim est thesaurus
vester, ibi erit & cor vestrum.

22 Lucerna corporis est ocu-
lus: si igitur oculus tuus simplex
fuerit, totum corpus tuum luci-
dum erit.

23 Si autem oculus tuus malus
fuerit, totum corpus tuum tene-
brosum erit. si ergo lumen quod
in te, tenebræ sunt tenebræ
quantæ?

24 Nemo potest duobus do-
minis servire: aut enim unum
oderit, & alterum diligit: aut
unum amplexabitur, & alterum
despiciet. non potestis Deo ser-
vire & mammonæ.

25 Propter hoc dico vobis, ne
anxiemini animæ vestræ, quid
manducetis, & quid bibatis:
neque corpori vestro, quid in-
duamini. nonne anima plus est
esca, & corpus indumento?

26 Inspicite in volatilia cæli,
quoniam non seminant, neque

ρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συν-
άγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ
πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει
αὐτά. οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον δια-
φέρετε αὐτῶν;

27 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν
δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλι-
κίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα;

* 28 Καὶ περὶ τὸ ἐνδύματος τί
μεριμνᾶτε; ἡ καταμάθετε τὰ
† κρίνα τοῦ † ἀγροῦ † πῶς † αὐξάν-
ει· οὐ † κοπιᾷ, † οὐδὲ † νήθει·

29 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ
Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ
περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων.

* 30 Εἰ δὲ τὸν † χόρτον τοῦ
ἀγροῦ, σήμερον ὄντα, καὶ † αὐριον
εἰς † κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς
† οὕτως † ἀμφιένυσιν, οὐ πολλῷ
μᾶλλον ὑμεῖς, ὀλιγόπιστοι;

31 Μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέ-
γοντες· τί φάγωμεν, ἢ τί πίω-
μεν, ἢ τί περιβαλόμεθα;

32 Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη
ἐπιζητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν
ὁ οὐράνιος ὅτι χρήσετε τούτων
ἀπάντων.

33 Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν
δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα
πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

34 Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς
τὴν αὐριον· ἡ γὰρ αὐριον μεριμ-
νήσει τὰ ἑαυτῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡ-
μέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς. 29. † 3.

Κεφ. ζ. 7.

3 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κρι-
θῆτε.

2 Εἰ ὃ γὰρ κρίματι κρίνετε,
κριθήσεσθε· καὶ ἐν ὃ μέτρῳ με-
τρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

3 Τί δὲ βλέπετε; τὸ κάρφος τὸ
ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ
σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ
δοκὸν οὐ κατανοεῖς;

4 Ἡ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ
σου· ἄφες ἐκβάλλω τὸ κάρφος ἀ-
πὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ ἰδοὺ ἡ
δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου;

* 5 † Ὑποκριτὰ, ἐκβαλε πρῶ-
τον τὴν † δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλ-
μοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις
ἐκβαλεῖν τὸ † κάρφος ἐκ τοῦ ὀφ-

metunt, neque congregant in
horrea, & pater vester cælestis
pascit illa. nonne vos magis ex-
cellitis illis?

27 Quis autem ex vobis an-
xius potest adjicere ad statu-
ram suam cubitum unum?

28 Et circa vestimentum quid
anxiimini? Observate lilia agri
quomodo augentur: non fati-
gantur, neque nent.

29 Dico autem vobis, quoniam
nec Salomon in omni gloria sua
amictus est sicut unum istorum.

30 Si autem fœnum agri hodie
existens, & cras in clibanum
injectum, Deus sic circumornat,
non multò magis vos, exiguæ fi-
dei?

31 Ne igitur anxiemini, di-
centes: Quid manducabimus,
aut quid bibemus, aut quid cir-
cumamiciemur? •

32 Omnia enim hæc gentes
inquirunt. Novit enim Pater ve-
ster cælestis quod opus habetis
horum omnium.

33 Quærite autem primùm re-
gnum Dei, & justificationem ejus,
& hæc omnia adponentur vobis.

34 Ne igitur anxiemini in
cras: nam cras curabit sua ipse,
sufficiens diei malitia sua.

CAPUT VII.

1 NE judicate, ut non judi-
cemini.

2 In quo enim judicio judica-
veritis, judicabimini: & in qua
mensura mensi fueritis, remetie-
tur vobis.

3 Quid autem intueris festucam
quæ in oculo fratris tui, at in tuo
oculo trabem non animadvertis?

4 Aut quomodo dices fratri
tuo: Sine ejiciam festucam de
oculo tuo, & ecce trabs in oculo
tuo?

5 Hypocrita, ejice primùm
trabem de oculo tuo, & tunc
intueberis ejicere festucam de
oculo

ὁ κληροῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

6 Μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ, μὴδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν χοίρων· μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ φράφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

7 Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρήσεται· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

8 Πᾶς γὰρ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.

9 Ἡ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἕρπον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ;

10 Καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὕφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;

* 11 Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, τοῖδατε τὰ δόματα τὰ ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὃ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτούσιν αὐτόν;

12 Πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

* 13 † Εἰσελθετε διὰ τῆς † στενῆς πύλης· ὅτι † πλατεῖα ἡ † πύλη, καὶ † εὐρύχωρος ἡ † ὁδὸς ἡ † ἀπάγουσα εἰς τὴν † ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς.

14 Ὅτι στενὴ ἡ πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὕρισκοντες αὐτήν.

15 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσι λύκοι ἄρπαγες.

16 Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σφαυλὴν, ἢ ἀπὸ τριβάλων σῦκα;

17 Οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ.

18 Οὐ δύναται δένδρον ἀγα-

culo fratris tui.

6 Ne detis sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas in pedibus suis, & converfi dirumpant vos.

7 Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis.

8 Omnis enim petens accipit: & quærens invenit, & pulsanti aperietur.

9 Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, nunquid lapidem indet ei?

10 Et si piscem petierit, nunquid serpentem indet ei?

11 Si ergo vos mali existentes, nostis data bona dare filiis vestris, quanto magis Pater vester qui in cælis, dabit bona petentibus se?

12 Omnia ergo quæcumque vultis ut faciant vobis homines, ita & vos facite illis. Sic enim est Lex & Prophetæ.

13 Intrate per angustam portam, quia lata porta & spatiosa via ducens ad perditionem, & multi sunt ingredientibus per eam.

14 Quia angusta porta, & stricta via ducens ad vitam, & pauci sunt invenientes eam.

15 Attendite verò à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in indumentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.

16 A fructibus eorum agnoscetis eos. Nunquid colligunt à spinis uvam, aut de tribulis ficus?

17 Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: at cariosa arbor fructus malos facit.

18 Non potest arbor bona fructus

θὺν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν.

19 Πᾶν δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

20 Ἀραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγινώσκειτε αὐτούς.

21 Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

22 Πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν;

23 Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς. ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ ποιεῖ αὐτοὺς, ὁμοιωσάμενος αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμηκε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν.

25 Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοί, καὶ ἐπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.

26 Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμηκε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον.

* 27 Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοί, καὶ ἐπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε, καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

29 Ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. 22. †. 2.

Κεφ. ἡ. 8.

1 Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν

fructus malos facere, neque arbor cariosa fructus pulchros facere.

19 Omnis arbor non faciens fructum pulchrum, excinditur, & in ignem injicitur.

20 Itaque ex fructibus eorum agnoscetis eos.

21 Non omnis dicens mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: sed faciens voluntatem Patris mei, qui in cælis.

22 Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, honne tuo nomine prophetavimus, & tuo nomine demonia ejecimus, & tuo nomine efficientias multas fecimus?

23 Et tunc constebor illis, Quod nunquam novi vos: abscedite à me omnes operantes iniquitatem.

24 Omnis ergo quicumque audit mea verba hæc, & facit ea, assimilabo illum viro prudenti, qui ædificavit domum suam super petram.

25 Et descendit pluvia & venerunt flumina, & flaverunt venti, & procubuerunt domui illi, & non cecidit: fundata enim super petram.

26 Et omnis audiens mea verba hæc, & non faciens ea, assimilabitur viro stulto, qui ædificavit domum suam super arenam:

27 Et descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & proruert domui illi, & cecidit, & fuit casus illius magnus.

28 Et factum est, quum consummasset Jesus sermones hos, stupebant illum turbæ super doctrina ejus.

29 Erat enim docens eos ut auctoritatem habens, & non sicut Scribæ.

CAPUT VIII.

1 Descendente autem eo de monte, secutæ sunt eum turbæ.

αὐτῷ ἰσχυρὰ πάλιν·

ἐκύνει αὐτῷ, λέγων· Κύριε, ἔα· θέλω, δύνασαί με καθάρσαι.

* 3 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἤψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Θέλω, καθάρσῃτι. Καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα.

* 4 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅρα μὴ δυνεῖς εἰπεῖς· ἀλλὰ ὑπάγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένευγε τὸ δῶρον ὃ ἐπροσέταξε Μωσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

5 Εἰσελθόντι δὲ τῷ Ἰησοῦ εἰς Καπερναοὺμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτόν,

6 Καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικῶς, δεινῶς βατανίζομενος.

* 7 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν.

8 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμι ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσελθῇς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγον, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.

9 Καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ· Ἰδοὺ ἐγὼ ἔρχομαι, ἵνα αὐτὸς ἰαθῇ.

ἐρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, πορεύῃτι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλω, ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.

10 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασε, καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίσιν εὑρον.

11 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἔξουσιν, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

12 Οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

13 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατόντάρχῳ· Ὑπάγε, καὶ ὥς

ἀπελθὼν γὰρ ἦν αὐτῷ ὁ καιρὸς, καὶ ἦν ἡ ὥρα ἡ αὐτὴ ὡς ἔστιν ἡ

turbæ multæ.

2 Et ecce leprosus veniens, adorabat eum, dicens: Domine, si velis, efficax es me mundare.

3 Et extendens manum, tetigit eum Jesus, dicens: Volo, mundare. Et confestim mundata est ejus lepra.

4 Et ait illi Jesus: Vide, nemini dixeris: sed abi, teipsum ostende sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moyses, in testimonium illis.

5 Introeunte autem ipso in Capernaumi, accessit ad eum Centurio, appellans eum,

6 Et dicens: Domine, puer meus jacet in domo paralyticus, vehementer discruciat.

7 Et ait illi Jesus: Ego veniens curabo eum.

8 Et respondens Centurio ait: Domine, non sum idoneus ut meum sub teſum intres: sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus.

9 Et ait illi Jesus: Scio quia tu es, & quia dicitur de te, & facit.

sum milites: & dico huic, Vade, & vadit: & alii, Veni, & venit. & servo meo, fac hoc, & facit.

10 Audiens autem Jesus, miratus est: & ait sequentibus: Amen dico vobis, neque in Israël tantam fidem inveni.

11 Dico autem vobis, quod multi ab orientibus & occidentibus venient, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Jacob in regno cælorum.

12 Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & fremitus dentium.

13 Et dixit Jesus Centurioni: Abi, & sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer ejus in hora illa.

14 Καὶ ἐλθὼν δ' Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρεσσοῦσαν.

15 Καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

16 Ὁ ψίχας δὲ γενομένης πρόσ- ἡνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν·

17 Ὅπως πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου, λέγοντος· Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβά- ρυσεν·

18 Ἦδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν.

19 Καὶ προσελθὼν εἰς Γραμματεὺς, εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκα- λε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἔαν ἀπέρχῃ.

20 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσκει· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει.

21 Ἐτέρος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, ἐπι- τρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν, καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου.

22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀκολουθε μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

24 Καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάρθευδε.

25 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθη- ταὶ αὐτοῦ ἤγειραν αὐτὸν, λέγον- τες· Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα.

26 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί δει- λοί ἐσε, ὀλιγόπιστοι; Τότε ἐ- γερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέ- μοις καὶ τῇ θαλάσσῃ· καὶ ἐγένε-

14 Et ingressus Jesus in do- mum Petri, vidit socrum ejus jacentem & febricitantem :

15 Et tetigit manum ejus, & dimisit eam febris : & surrexit, & ministrabat ei.

16 Vespere autem facto, ob- tulerunt ei dæmoniacos multos, & ejiciebat spiritus verbo : & omnes malè habentes sanabat :

17 Ut adimpleretur dictum per Isaiam Prophetam, dicen- tem : Ipse infirmitates nostras ac- cepit, & ægrotationes porta- vit.

18 Videns autem Jesus multas turbas circum se, jussit abire in ulterius.

19 Et accedens unus Scriba, ait illi : Magister, sequar te quocumque ieris.

20 Et dicit ei Jesus : Vulpes foveas habent, & volucres cæli umbracula : Filius autem homi- nis non habet ubi caput reclinet.

21 Alius autem discipulorum ejus ait illi : Domine, permitte mihi primùm abire, & sepelire patrem meum.

22 At Jesus ait illi : Sequere me, & dimitte mortuos sepelire suos mortuos.

23 Et ascendente eo in navi- culam, secuti sunt eum discipuli ejus.

24 Et ecce motus magnus fa- ctus est in mari, ita ut navicu- lam operiri sub fluctibus : ipse verò dormiebat.

25 Et accedentes discipuli e- jus, suscitaverunt eum, di- centes : Domine, salva nos, per- imus.

26 Et dicit eis : Quid timidi estis, exiguæ fidei ? Tunc sur- gens imperavit ventis & mari,

το γαλήνη μεγάλη.

17 Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμαζαν, λέγοντες· Ποταπὸς ἔστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

28 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, ὑπῆντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι, ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκεῖνης.

29 Καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν, λέγοντες· Τί ἡμῖν καὶ σοι, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βαστανίσαι ἡμᾶς;

30 Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἡγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη·

31 Οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἡγέλην τῶν χοίρων.

32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τ' πάγετε. Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἡγέλην τῶν χοίρων. Καὶ ἰδοὺ, ὥρμησε πᾶσα ἡ ἡγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημοῦ εἰς τὴν θάλατταν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασι.

33 Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων.

* 34 Καὶ ἰδοὺ, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς τὸ συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτὸν, ἔπαυσαν ὅπως ἔμεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. 7. † 1.

Κεφ. θ'. 9.

1 ΚΑΙ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

2 Καὶ ἰδοὺ, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· καὶ ἰδὼν δὲ Ἰησοῦς τὴν πίσιν αὐτῶν, εἶπε τῷ παραλυτικῷ· Θάρσει τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.

3 Καὶ ἰδοὺ, τινὲς τῶν Γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτος βλασφημεῖ.

4 Καὶ ἰδὼν δὲ Ἰησοῦς τὰς ἐν-

& facta est tranquillitas magna.

27 At homines mirati sunt, dicentes: Qualis est hic, quia & venti & mare obediunt ei?

28 Et venienti ipsi in ulterius in regionem Gergesenorum, occurrerunt ei duo dæmoniaci de monumentis exeuntes, sævi nimis, ita ut non valere quenquam transire per viam illam.

29 Et ecce clamaverunt, dicentes: Quid nobis & tibi, Jesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos?

30 Erat autem longe ab illis grex porcorum multorum pascens.

31 Verum dæmones appellabant eum, dicentes: Si ejicis nos, permitte nobis abire in gregem porcorum.

32 Et ait illis, Abite. Illi autem exeuntes abierunt in gregem porcorum. Et ecce irruit totus grex porcorum per præceps in mare, & mortui sunt in aquis.

33 Pastores autem fugerunt, & venientes in civitatem, nuntiaverunt omnia, & illa quæ dæmoniacorum.

34 Et ecce tota civitas exiit in occursum Jesu. Et videntes eum, rogabant ut transiret a finibus eorum.

CAPUT IX.

1 ET ascendens in naviculam, trajecit, & venit in propriam civitatem.

2 Et ecce offerebant ei paralyticum in lecto jacentem: & videns Jesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tuâ.

3 Et ecce quidam Scribarum dixerunt in seipsis: Hic blasphemat.

4 Et videns Jesus cogitatio-

θυμῆτε αὐτῶν· εἶπεν, Ἵνατί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε ποιηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

5 Τί γὰρ ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· Ἀφένται σοι αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, Ἐγείραι καὶ περιπάτει;

6 Ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας· (τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ) Ἐγερθεὶς ἀρὸν σου τὴν κλίνην, καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου.

7 Καὶ ἔγερθεὶς, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

8 Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν, τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

* 9 Καὶ ἔπαράγων ὁ Ἰησοῦς ἔκειθεν, εἶδεν ἄνθρωπον ἑκαθήμενον ἐπὶ τῷ τελῶνιον, Ματθαῖον λεγόμενον· καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς, ἠκολούθησεν αὐτῷ.

10 Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες, συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

11 Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι, εἰπόν τοις μαθηταῖς αὐτοῦ· Διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;

12 Οἱ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας, εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχυρόντες ἱατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.

13 Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστίν· Ἐλεον θέλω, καὶ οὐ θυεῖαν· οὐ γὰρ ἤλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες· Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλὰ, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν;

* 15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ θυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ θυμφίος; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἔπαρ-

tionones eorum, dixit, Ut quid vos cogitatis mala in cordibus vestris?

5 Quid enim est facilius, dicere: Dimittuntur tua peccata: an dicere, Erigere, & ambulare?

6 Ut autem sciatis quodd auctoritatem habet Filius hominis in terra remittere peccata: tunc ait paralytico: Erectus tolle tuum lectum, & abi in domum tuam.

7 Et erectus abiit in domum suam.

8 Videntes autem turbæ, timuerunt, & glorificaverunt Deum, dantem auctoritatem talem hominibus.

9 Et præteriens Jesus inde, vidit hominem sedentem in telonio, Matthæum dictum: & ait illi: sequere me: & surgens sequutus est eum.

10 Et factum est eo discumbente in domo, & ecce multi publicani & peccatores venientes, discumbebant cum Jesu, & discipulis ejus.

11 Et videntes Pharisei, dicebant discipulis ejus: Quare cum publicanis & peccatoribus manducat Magister vester?

12 At Jesus audiens, ait illis: Non usum habent valentes medico, sed malè habentes.

13 Euntes autem discite quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium. Non enim veni vocare justos, sed peccatores ad poenitentiam.

14 Tunc adeunt eum discipuli Joannis, dicentes: Quare nos & Pharisei jejunamus frequenter, discipuli autem tui non jejunant?

15 Et ait illis Jesus, Nunquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies, quum aufertur

ὅτι ἂν αὐτοὶν δὲ νυμφίος, καὶ
† τότε † νηφεύσουσιν.

16 Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπι-
βλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱμα-
τίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλή-
ρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου,
καὶ χειρὸν σχίσμα γίνεται.

* 17 Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον
νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ
μῆγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ
οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπ-
ολοῦνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶ-
νον † νέον εἰς † ἀσκοὺς καινοὺς,
καὶ † ἀμφοτέρω † συντηροῦνται.

18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος
αὐτοῖς, ἰδοὺ, ἄρχων ἐλθὼν προσ-
εκύει αὐτῷ, λέγων· Ὅτι ἡ
θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν·
ἀλλὰ ἐλθὼν, ἐπίθες τὴν χειρὰ
σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται.

19 Καὶ ἔγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἤκο-
λούθησεν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ.

* 20 (Καὶ ἰδοὺ, † γυνὴ † αἰ-
μορροῦσα † δώδεκα † ἔτη, † προ-
σελθοῦσα † ὀπίσθεν, † ἤψατο τοῦ
† κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ.

21 Ἐλέγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ· Ἐάν
μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐ-
τοῦ, σωθήσομαι.

22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστρα-
φείς καὶ ἰδὼν αὐτήν, εἶπε· Θάρ-
σει κύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ-
σε. Καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς
ῥακῆς ἐκείνης.)

23 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν
οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν
τοὺς αὐλητὰς, καὶ τὸν ὄχλον
θορυβοῦμενον,

24 Λέγει αὐτοῖς· Ἀναχωρεῖ-
τε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον,
ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων
αὐτοῦ.

25 Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος,
εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χειρὸς
αὐτῆς· καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον.

* 26 Καὶ ἐξῆλθεν ἡ † φήμη αὐ-
τῇ εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην. ●

27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ
Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο
τυφλοὶ, κράζοντες, καὶ λέγον-
τες· Ἐλέησον ἡμᾶς υἱὲ Δαβὶδ.

28 Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν,

retur ab eis sponsus, & tunc je-
junabunt.

16 Nemo autem injicit inje-
ctionem panni rudis in vestimen-
tum vetus: aufert enim pleni-
tudinem ejus à vestimento, &
pejor scissura fit.

17 Neque mittunt vinum no-
vum in utres veteres: si autem
minus, rumpuntur utres, & vi-
num effluit, & ures percunt:
sed mittunt vinum novum in u-
tres novos, &ambo conservan-
tur.

18 Hæc illo loquente eis,
ecce princeps unus veniens, ado-
rabat eum dicens: Quodd filia
mea modò defuncta est: sed ve-
niens impone manum tuam su-
per eam, & vivet.

19 Et surgens Jesus sequeba-
tur eum, & discipuli ejus.

20 Et ecce mulier sanguisua
duodecim annis, accedens retro,
tetigit fimbriam vestimenti e-
jus.

21 Dicebat enim in seipsa: Si
tantum tetigero vestimentum
ejus, servabor.

22 At Jesus conversus, &
videns eam, dixit: Confide fi-
lia, fides tua servavit te. Et ser-
vata est mulier ab hora illa.

23 Et veniens Jesus in do-
mum Principis, & videns tibi-
cines & turbam tumultuantem,

24 Dicit illis: Recedite: non
enim mortua est puella, sed
dormit. Et deridebant eum.

25 Quum verò ejecta esset
turba, ingressus apprehendit
manum ejus, & surrexit puella.

26 Et exiit fama hæc in uni-
versam terram illam.

27 Et transeunte inde Jesu,
sequuti sunt eum duo cæci, cla-
mantes, & dicentes: Misere-
re nostri fili David.

28 Venienti autem in domum,

προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; Λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ Κύριε.

29 Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων· Κατὰ τὴν πίσιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν.

30 Καὶ ἐνεώχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω.

31 Οἱ δὲ ἐξεληθόντες διεφύμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ, προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον·

33 Καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Ὅτι οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ.

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· Ἐν τῷ ἔρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

36 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐκκελυμένοι καὶ ἐρριμμένοι ὥσπερ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα.

37 Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ὅ μὲν θερισμὸς πολλός, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι·

38 Δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἔργατας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. 23. † 1.

Κεφ. ι'. 10.

1 ΚΑΙ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἁκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

2 Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα· πρῶτος, Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐ-

accesserunt ad eum cæci. Et dicit eis Jesus: Creditis quodd possum hoc facere? Dicunt ei: Utiq̃ue Domine.

29 Tunc tetigit oculos eorum, dicens: Secundum fidem vestram fiat vobis.

30 Et aperti sunt eorum oculi: & comminatus est illis Jesus, dicens: Videte ne quis sciat:

31 Illi autem exeuntes dissemaverunt eum in tota terra illa.

32 Illis autem egressis, ecce obtulerunt ei hominem mutum dæmoniacum.

33 Et ejecto dæmonio, locutus est mutus, & miratæ sunt turbæ, dicentes, Nunquam apparuit sic in Israël.

34 Pharisei autem dicebant: In principe dæmoniorum ejicit dæmones.

35 Et circumibat Jesus civitates omnes, & castella, docens in synagogis eorum, & prædicans evangelium regni, & curans omnem languorem, & omnem infirmitatem in populo.

36 Videns autem turbas, misertus est de eis, quia erant vexati, & dispersi sicut oves non habentes pastorem.

37 Tunc dicit discipulis suis: Messis quidem multa, operarii autem pauci.

38 Supplicate ergo domino messis, ut emittat operarios in messem suam.

CAPUT X.

1 ET advocans duodecim discipulos suos, dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut ejicere eos, & curare omnem languorem, & omnem infirmitatem.

2 Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc: Primus, Simon dictus Petrus, & Andreas frater ejus, Jacobus

Ze-

τοῦ· Ἰάκωβος δ τοῦ Ζεβεδαίου, Zebedæi, & Joannes frater ejus.

3 Φίλιππος, καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, καὶ Ματθαῖος δ τελώνης· Ἰάκωβος δ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεββαῖος δ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος·

3 Philippus & Bartholomæus: Thomas & Matthæus publicanus: Jacobus Alphæi, & Lebbæus supervocatus Thaddæus:

4 Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, ὁ καὶ παρόδους αὐτόν.

4 Simon Chananites, & Judas Iscariotes, qui & tradens eum.

5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων· Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθῃτε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθῃτε·

5 Hos duodecim legavit Jesus, denunciâns eis, dicens: In viam gentium ne abieritis, & in civitatem Samaritanorum ne intraveritis.

6 Πορεύεσθε δὲ μάλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ.

6 Ite autem magis ad oves perditas domus Israël.

7 Πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες· Ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

7 Euntes autem prædicate, dicentes: Quia appropinquavit regnum cælorum.

8 Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· ὧρεαὺν ἐλάβετε, ὧρεαὺν δότε.

8 Infirmos curate, leprosos mundate, mortuos fuscitate, dæmones ejicite. gratis accipistis, gratis date.

9 Μὴ κτήσῃσθε χρυσὸν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν.

9 Ne possideatis aurum, neque argentum, neque æs in zonis vestris:

* 10 Μὴ φέρετε πῆρυν εἰς ὁδὸν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδον· ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ εἶναι.

10 non peram in viam, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam: dignus enim operarius alimento suo est.

11 Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθῃτε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι· καὶκεῖ μέναιτε ἕως ἂν ἐξέλθῃτε.

11 In quamcumque autem civitatem aut castellum intraveritis, interrogate quis in ea dignus sit: & ibi manete donec exeatis.

12 Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν.

12 Intrantes autem in domum, salutate eam.

13 Καὶ ἐὰν μὲν ἢ ἡ οἰκία ἁγία, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ἢ ἁγία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω.

13 Et si quidem fuerit domus digna, ingrediatur pax vestra super eam: si autem non fuerit digna, pax vestra ad vos convertatur.

14 Καὶ ὅς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.

14 Et qui non receperit vos, neque audierit sermones vestros, exeuntes domo vel civitate illa, excutite pulverem pedum vestrorum.

15 Ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομορρῶν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

15 Amen dico vobis, Tolerabilius erit terræ Sodomorum & Gomorrhæorum in die judicii, quàm civitati illi.

16 Ἴδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων.

16 Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo

γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις,
καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.

17 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαρτυρῶσιν ὑμᾶς.

18 Καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

19 Ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε.

20 Οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐσθε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν, τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.

21 Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς.

22 Καὶ ἔτεσθε μισοῦμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

23 Ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἃν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

24 Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ.

* 25 Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ· καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοῦλ ἐκάλεσαν, ἥ πόσω ἥ μάλλον τοὺς ἡοικιακοὺς αὐτοῦ;

26 Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γὰρ ἐστὶ κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.

27 Ὅ· λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἶπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωματίων.

28 Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυνάμενων ἀποκτεῖναι· φοβήσῃτε δὲ μάλλον τὸν

ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.

17 Cavete autem ab hominibus: Tradent enim vos in confellus, & in synagogis suis flagellabunt vos.

18 Et ad præsides autem & reges agemini propter me, in testimonium illis, & gentibus.

19 Quum autem tradent vos, ne anxie mini quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquimini.

20 Non enim vos estis loquentes, sed spiritus Patris vestri loquens in vobis.

21 Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium: & insurgent nati in parentes, & morte afficient eos.

22 Et eritis in vifi ab omnibus propter nomen meum: Verum permanens in finem, hic servabitur.

23 Quum autem insequentur vos in civitate ista, fugite in aliam. Amen enim dico vobis, non finietis civitates Israël, donec veniat Filius hominis.

24 Non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum suum.

25 Sufficit discipulo ut sit sicut magister ejus, & servus sicut dominus ejus. Si patrem familias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos ejus?

26 Ne ergo timueritis eos. Nihil enim est occultum, quod non revelabitur, & abditum, quod non scietur.

27 Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: & quod in aurem auditis, prædicate super domos.

28 Et ne timeatis ab occidentibus corpus: at animam non valentium occidere: timete autem magis potentem & animam &

δυναμένον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γένει.

* 29 Οὐχὶ δύο τρουθία τῆς αἰσθητοῦ παλαιῆται, καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν, τῆς ἐνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν;

30 Τῶν δὲ καὶ αἰτρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθμημέναι εἰσὶ.

31 Μὴ οὖν φοβηθῆτε· πολλῶν τρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.

32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ ἐμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

33 Ὅστις δ' ἂν ἁρνήσῃται με ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἁρνήσομαι αὐτὸν καὶ γὰρ ἐμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

34 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν.

* 35 Ἦλθον τὰ γὰρ τὸ διχῆσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ τὸ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς.

36 Καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ.

37 Ὁ φίλων πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φίλων υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.

38 Καὶ ὅς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.

39 Ὁ εὗρων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, εὕρησει αὐτήν.

40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με.

41 Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λήψεται.

42 Καὶ ὅς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχῆς

corpus perdere in gehenna.

29 Nonne duo passeresset vaneunt? & unus ex illis non cadet super terram, sine Patre vestro.

30 Vestri autem & capilli capitis omnes numerati sunt.

31 Ne ergo timeatis: multis passeribus praestatis vos.

32 Omnis ergo qui confitebitur in me coram hominibus, confitebor & ego in eo coram Patre meo qui in caelis.

33 Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo eum & ego coram Patre meo qui in caelis.

34 Ne arbitremini quod veni jacere pacem in terram: non veni jacere pacem, sed gladium.

35 Veni enim dividere hominem adversus patrem suum, & filiam adversus matrem suam, & nurum adversus socrum suam:

36 Et inimici hominis, domesticus ejus:

37 Diligens patrem aut matrem super me, non est me dignus: & amans filium aut filiam super me, non est me dignus.

38 Et qui non capit crucem suam, & sequitur post me, non est me dignus.

39 Inveniens animam suam, perdet illam: & perdens animam suam propter me, inveniet eam.

40 Suscipiens vos, me suscipit: & qui me suscipiens, suscipit mittentem me.

41 Recipiens Prophetam in nomen Prophetæ, mercedem Prophetæ capiet: & recipiens justum in nomen justī, mercedem justī capiet.

42 Et quicumque potaverit unum minimorum istorum poculum

μόνον, εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀ-
μὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ
τὸν μισθὸν αὐτοῦ. 13. † 1. ●

Κεφ. ια'. 11.

1 ΚΑΙ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ
Ἰησοῦς δικτάστων τοῖς
δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη
ἐκεῖθεν, τοῦ διδάσκειν καὶ κη-
ρῦσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

2 Οἱ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν
τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ
Χριστοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθη-
τῶν αὐτοῦ,

3 Εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ ἐρχό-
μενος, ἢ ἕτερον προδοκῶμεν;

4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς,
εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπ-
αγγεῖλατε Ἰωάννῃ, ἃ ἀκούετε
καὶ βλέπετε.

5 Τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ
χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ κα-
θαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι,
νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ
εὐαγγελίζονται.

6 Καὶ μακάριός ἐστιν ὅς ἐστιν μὴ
σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

7 Τούτων δὲ πορευομένων,
ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς
ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξήλ-
θετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι;
κἀλαμὸν ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμε-
νον;

8 Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν;
ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις
ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ, οἱ τὰ μαλα-
κὰ φοροῦντες, ἐν τοῖς οἴκοις τῶν
βασιλέων εἰσὶν.

9 Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν;
προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ
περισσότερον προφήτου.

10 Οὗτος γάρ ἐστι περὶ οὗ γέ-
γραπται· Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω
τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου
σου, ὅς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν
σου ἐμπροσθέν σου.

11 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐ-
γύγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν
μεῖζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ·
ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ
τῶν οὐρανῶν, μεῖζων αὐτοῦ ἐστιν.

* 12 Ἀπὸ δὲ τῶν † ἡμερῶν
Ἰωάννου τοῦ † βαπτιστοῦ ἕως
† ἔρτι ἢ † βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν

lum frigidæ tantum in nomen
discipuli, Amen dico vobis, non
perdet mercedem suam.

CAPUT XI.

1 ET factum est quum finis-
set Jesus constituens duo-
decim discipulis suis, transiit
inde docere & prædicare in civi-
tatibus eorum.

2 At Joannes audiens in car-
cere opera Christi, mittens duos
discipulorum suorum,

3 Ait illi: Tu es veniens, an
aliud expectamus?

4 Et respondens Jesus ait il-
lis: Euntes renunciate Joanni
quæ auditis & videtis:

5 Cæci vident, & claudi cir-
cumambulant, leprosi mundan-
tur, & surdi audiunt, mortui re-
surgunt, & pauperes euangeli-
zantur.

6 Et beatus est qui non fue-
rit scandalizatus in me.

7 His autem euntibus, cœ-
pit Jesus dicere turbis de Joanne:
Quid existitis in desertum
spectare? arundinem à vento a-
gitatam?

8 Sed quid existitis videre? ho-
minem in mollibus vestimentis
circumamictum? Ecce mollia se-
rentes in domibus regum sunt.

9 Sed quid existitis videre? Pro-
phetam? Utique, dico vobis,
& abundantius Prophetam.

10 Hic enim est de quo scri-
ptum est: Ecce ego mitto ange-
lum meum ante faciem tuam, qui
præparabit viam tuam ante te.

11 Amen dico vobis, non ex-
citus est in natis mulierum
major Joanne Baptista. Verum
minor in regno cælorum, major
illo est.

12 A verò diebus Joannis Ba-
ptistæ usque nunc, regnum cæ-
lorum

† βιάζεται, καὶ † βιάσεται † ἀρπά-
ξουσιν αὐτήν.

13 Πάντες γὰρ οἱ προφῆται
καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου προεφῆ-
τευσεν.

14 Καὶ εἰ θέλετε δεξασθαι,
αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρ-
χθαι.

15 Οἱ ἔχων ὦτα ἀκοῦειν, ἀ-
κούτω.

16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν
ταύτην; ὁμοία ἐστὶ παιδαρίοις ἐν
ἀγοραῖς καθημένοις, καὶ προσ-
φωνοῦσι τοῖς ἐταίροις αὐτῶν,

17 Καὶ λέγουσιν· Ἡ ὑλήσα-
μεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσαθε·
ἐξηγήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκό-
ψασθε.

18 Ἡλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε
ἔσθιων, μήτε πίνων· καὶ λέγου-
σι· Δαιμόνιον ἔχει.

19 Ἡλθεν δὲ οὐδὲς τοῦ ἀνθρώπου
ἔσθιων καὶ πίνων· καὶ λέγουσιν·
Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἶνο-
πότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἀ-
μαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σο-
φία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς.

20 Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς
πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖ-
σαι δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετε-
νόησαν.

21 Οὐαὶ σοὶ Χοραζὶν, οὐαὶ σοὶ
Βηθσαϊδάν· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ
Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πόλαι αὖν ἐν
σάκκῳ καὶ σποδῶ μετενόησαν.

22 Πλὴν λέγω ὑμῖν· Τύρῳ καὶ
Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέ-
ρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν.

23 Καὶ σὺ Καπερναοὺμ, ἡ ἕως
τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα, ἕως ἄδου
καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδό-
μοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν σοὶ, ἔμειναν ἄν
μέχρι τῆς σήμερον.

24 Πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῆ
Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡ-
μέρᾳ κρίσεως, ἢ σοὶ.

* 25 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀ-
ποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Ἐξο-
μολογοῦμαι σοὶ, πάτερ, κύριε
τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι † ἀ-
πέκρυψας ταῦτα ἀπὸ † σοφῶν

lorum vim patitur, & violenti
rapiunt illud.

● 3 Omnes enim Prophetæ &
Lex usque ad Joannem pro-
phetaverunt.

14 Et si vultis recipere, ipse
est Elias futurus venire.

15 Habens aures audire, au-
diat.

16 Cui autem assimilabo ge-
nerationem istam? Similis est
pueris in foro sedentibus, & ac-
clamantibus sociis suis,

17 Et dicentibus, Tibia so-
nuimus vobis, & non saltastis:
lamentavimus vobis, & non
planxistis.

18 Venit enim Joannes neque
manducans, neque bibens: &
dicunt, Dæmonium habet.

19 Venit filius hominis man-
ducans & bibens, & dicunt,
Ecce homo edax & vinipotator,
publicanorum amicus & pecca-
torum. & justificata est sapientia
à filiis ipsius.

20 Tunc cœpit exprobrare ci-
vitates, in quibus factæ sunt plu-
rimæ efficacitates ejus, quia non
pœnituerunt.

21 Væ tibi Chorazin, væ tibi
Bethsaida, quia si in Tyro & Si-
done factæ essent efficacitates
factæ in vobis, olim in sacco &
cinere pœnituerunt.

22 Cæterum dico vobis, Ty-
ro & Sidoni remissius erit in die
judicii, quàm vobis.

23 Et tu Capharnaüm, quæ
usque cælum altēposita, usque in-
fernū dimitteris. quia si in So-
domis factæ fuissent efficacitates
factæ in te, mansissent usque ho-
die.

24 Cæterum dico vobis, quod
terræ Sodomorum remissius erit
in die judicii, quàm tibi.

25 In illo tempore respondens
Jesús, dixit: Confiteor tibi, Pa-
ter, Domine cæli & terræ, quia
abscondisti hæc à sapientibus &
in-

καὶ τὸ συνέειναι, καὶ τὸ ἀπεκάλυψας αὐτὰ τῇ νηπίοις.

26 Ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἐμπροσθέν σου.

27 Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν πατέρα, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ὃς ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

28 Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς.

* 29 τὸ Ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ τὸ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι τὸ πρῶτόν ἐστι μοι, καὶ τὸ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὐρήσετε τὴν ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν.

30 Ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστὸς, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

20. † 2.

Κεφ. ιβ'. 12.

1 Εἰς ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχους, καὶ ἐσθίειν.

2 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες, εἶπον αὐτῷ· Ἰδοὺ, οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἐξεστὶ ποιεῖν ἐν σαββάτῳ.

3 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;

4 Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις;

5 Ἡ δὲ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασι οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναίτιοί εἰσι;

6 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μέζων ἐστὶν ὧδε.

* 7 Εἰ δὲ ἐγινώκετε τί ἐστιν· τὸ Ἐλεον θέλω καὶ οὐ θυσιάν, οὐκ ἔν τῃ κατεδικάσατε τοὺς ἀναίτιους.

8 Κύριος γάρ ἐστι καὶ τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

9 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν, ἦλθεν

intelligentibus, & revelasti ea imbecillis.

26 Ita Pater, quoniam sic fuit placitum ante te.

27 Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et nemo agnoscit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis agnoscit, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare.

28 Venite ad me omnes laborantes, & onerati, & ego recreabo vos.

29 Tollite jugum meum super vos, & discite a me, quia mitis sum, & humilis corde: & invenietis requiem animabus vestris.

30 Nam jugum meum blandum, & onus meum leve est.

CAPUT XII.

1 IN illo tempore abiit Jesus Sabbatis per fata: at discipuli ejus esurierunt, & coeperunt vellere spicas, & manducare.

2 Verum Pharisei videntes, dixerunt ei: Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere in Sabbato.

3 Ille verò dixit eis: Non legistis quid fecerit David, quando esuriit ipse & qui cum eo?

4 Quomodo intravit in domum Dei, & panes propositionis comedit, quos non licitum erat ei edere, neque his qui cum eo, nisi Sacerdotibus solis?

5 Aut non legistis in lege, quia Sabbatis Sacerdotes in sacro Sabbatum violant, & inculpati sunt?

6 Dico autem vobis, quòd sacro major est hic.

7 Si autem sciretis quid est, Misericordiam volo, & non sacrificium, nunquam condemnassetis inculpatos.

8 Dominus enim est & Sabbati Filius hominis.

9 Et transiens inde, venit in

εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν.

10 Καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· Εἰ ἔξεις τοῖς σάββασι θεράπευειν; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

11 Οὗ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἔξει πρόβατον ἓν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασι εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ;

12 Πόσω οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε ἔξεις τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν.

13 Τότε λέγει τῷ ἄνθρωπῳ· Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου, καὶ ἔξετεινε· καὶ ἀποκατεσάθη ὑγιής, ὡς ἡ ἄλλη.

14 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμβουλίαν ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξελθόντες, ὥπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

15 Οὗ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας.

16 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν.

17 Ὅπως πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ἐν Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος·

* 18 Ἠδοῦ, ὃς παῖς μου, ὃν τίς ἤρετίσα· ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτὸν, καὶ τίς κρίσιν τοῖς ἐθνέσιν ἁπαγγελεῖ.

* 19 Οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάζει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ.

* 20 Καλάμον τίς συντετριμμένον οὐκ ἀτελεῖ, καὶ λίνον τίς τυφόμενον οὐκ ὀσβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς τὸν κριόν.

21 Καὶ ἐν τῷ ὄνματι αὐτοῦ ἔθνη ἔλπιουσιν.

22 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν.

23 Καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι, καὶ ἔλεγον· Μήτις οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαβὶδ;

24 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαν-

synagogam eorum.

10 Et ecce homo erat manum habens aridam, & interrogabant eum, dicentes, Si licet Sabbatis curare? ut accusarent eum.

11 Ipse autem dixit illis, Quis erit ex vobis homo qui habebit ovem unam, & si ceciderit hæc Sabbatis in foveam, nonne apprehendet eam & eriget?

12 Quanto igitur præstat homo ove? Itaque licet Sabbatis bene facere.

13 Tunc ait homini exsiccata habenti manum: Extende manum tuam, & extendit: & restituta est sana, sicut altera.

14 At Pharisei consilium capiebant adversus eum, exeuntes, ut eum perderent.

15 At Jesus cognoscens, recessit inde: & sequuntæ sunt eum turbæ multæ, & curavit eos omnes:

16 Et increpavit eos ut ne manifestum eum facerent:

17 Ut adimpleretur pronuntiatum per Esaiam Prophetam, dicentem:

18 Ecce puer meus, quem elegi: dilectus meus, in quo delectata est anima mea. Ponam Spiritum meum super eum, & iudicium gentibus annuntiabit.

19 Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem ejus.

20 Calamum contritum non confringet, & linum fumigans non extinguet, donec ejiciat in victoriam iudicium.

21 Et in nomine ejus gentes sperabunt.

22 Tunc allatus est ei dæmoniachus, cæcus & mutus; & curavit eum, ita ut cæcum & mutum & loqui & videre.

23 Et stupebant omnes turbæ, & dicebant: Numquid hic est ille Christus filius David?

24 At Pharisei audientes, di-

xe-

φεας, εἶπον· Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοῦλ ἔρχονται τῶν δαιμονίων.

25 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα κατ' ἑαυτῆς, ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα κατ' ἑαυτῆς, οὐ ἰσχύεται.

26 Καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσῃ· πῶς οὖν ἰσχύσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ;

27 Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοῦλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὁμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὁμῶν ἔσονται κριταί.

28 Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν πνεύματι Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὁμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

* 29 Ἡ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ τὰ ἑσκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυρὸν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει;

30 Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἔσθ'· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει.

31 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· Πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις.

32 Καὶ ὅς ἂν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὅς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.

33 Ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν· ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρὸν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται.

34 Γεννήματα ἰχθυῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ εἶδος λαλεῖ.

35 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας

xerunt, Hic non ejicit dæmones, si non in Beelzebub principe dæmoniorum.

25 Sciens autem Jesus cogitationes eorum, dixit eis: omne regnum divisum contra se, desolabitur: & omnis civitas vel domus divisa contra se, non stabit.

26 Et si satanas satanam ejicit, in seipsum divisus erit: quomodo ergo stabit regnum ejus?

27 Et si ego in Beelzebub ejicio dæmones, filii vestri in quo ejiciunt? Propter hoc ipsi vestri erunt judices.

28 Si autem ego in Spiritu Dei ejicio dæmones, igitur pervenit in vos regnum Dei.

29 Aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis, & vasa ejus diripere, si non primum alligaverit fortem, & tunc domum illius diripiet?

30 Non existens mecum, contra me est: & qui non congregat mecum, spargit.

31 Propter hoc dico vobis: Omne peccatum, & blasphemia remittetur hominibus: verum Spiritus blasphemia non remittetur hominibus.

32 Et quicumque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc sæculo, neque in futuro.

33 Aut facite arborem pulchram, & fructum ejus pulchrum: aut facite arborem cariosam, & fructum ejus cariosum: ex enim fructu arbor agnoscitur.

34 Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui mali existentes? ex enim abundantia cordis os loquitur.

35 Bonus homo de bono thesauro cordis ejicit bona: & ma-

ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ· καὶ ὁ πονη-
ρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θη-
σαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά.

36 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥή-
μα ἄργον, ὃ ἐν λαλήσωσιν οἱ
ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐ-
τοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως.

37 Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δι-
καιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου
καταδικασθήσῃ.

38 Τότε ἀπεκρίθησάν τινες
τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων,
λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν
ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν.

39 Οἱ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν
αὐτοῖς· Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοι-
χαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ
σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ
μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προ-
φήτου.

* 40 Ὡς περ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς † ἐν
τῇ † κοιλίᾳ τοῦ † κήτους τρεῖς
ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας· οὕτως
ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ
καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ
τρεῖς νύκτας.

41 Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστή-
σονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γε-
νεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινούσιν
αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ
κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον
Ἰωνᾶ ᾧδε.

42 Βασιλίсса νότου ἐγερθή-
σεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γε-
νεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ
αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων
τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σο-
λομῶντος· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Σο-
λομῶντος ᾧδε.

43 Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον
πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώ-
που, διέρχεται δι' ἀνύδρων τό-
πων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ
οὐχ εὕρισκει.

44 Τότε λέγει· Ἐπιστρέψω εἰς
τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. Καὶ
ἐλθὼν, εὕρισκει σκολάζοντα,
σεσπαρμένον, καὶ κεκοσμημένον.

45 Τότε πορεύεται, καὶ πα-
ραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ
ἕτερα πνεύματα πονηρότερα
ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ
ἐκεῖ καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ

lus homo de malo thesauro eji-
cit mala.

36 Dico autem vobis, quod
omne verbum otiosum quod lo-
quuti fuerint homines, reddent
de eo rationem in die iudicii.

37 Ex enim verbis tuis justi-
ficaberis, & ex verbis tuis con-
demnaberis.

38 Tunc responderunt quidam
Scribarum & Phariseorum, di-
centes: Magister, volumus à te
signum videre.

39 Ille autem respondens ait
illis: Generatio mala & adul-
tera signum appetit: & signum
non dabitur ei, si non signum Jo-
næ Prophætæ.

40 Sicut enim fuit Jonas in
ventre ceti tres dies & tres no-
ctes: sic erit Filius hominis in
corde terræ tres dies & tres no-
ctes.

41 Viri Ninivitæ resurgent in
iudicio cum generatione ista, &
condemnabunt eam: quia pœni-
tuerunt in prædicationem Jonæ:
& ecce plus Jona hic.

42 Regina Austri excitabitur
in iudicio cum generatione ista,
& condemnabit eam: quia venit
à finibus terræ audire sapientiam
Salomonis: & ecce plus Salomon
hic.

43 Quum autem immundus
spiritus exierit ab homine, am-
bulat per inaquosa loca, quæ-
rens requiem, & non invenit.

44 Tunc dicit: Revertar in
domum meam unde exivi. Et ve-
niens invenit vacantem, sco-
pis purgatam, & ornatam.

45 Tunc vadit, & assumit
cum ipso septem alios spiritus
nequiores seipso, & intrantes
habitant ibi: & fiunt novissima
hominis illius pejora prioribus.

Sic

ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων· οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

46 Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ, ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐξῆκεισαν ἔξω, ζητοῦντες αὐτὸν λαλῆσαι.

47 Εἶπε δέ τις αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐξῆκασι, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι.

48 Οἱ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ· Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνας εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου;

49 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπεν· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου, καὶ οἱ ἀδελφοί μου.

50 Ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφός, καὶ ἀδελφὴ, καὶ μήτηρ ἐσὶν. 28. † 4.

Κεφ. 17. 13.

1 Εἰς τὴν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξεληβὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν.

2 Καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθίσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰσῆκει.

3 Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων· Ἰδοὺ, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.

4 Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν· καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ, καὶ κατέφαγεν αὐτά.

5 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς.

6 Ἡ δὲ λῖου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη· καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη.

7 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά.

8 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ δὲ ἐξήκον-

Sic erit & generationi huic nequam.

46 Adhuc autem eo loquente turbis, ecce mater & fratres eius stabant foris, quærentes ei loqui.

47 Dixit autem quidam ei: Ecce mater tua, & fratres tui foris stant, quærentes tibi loqui.

48 At ipse respondens ait dicenti sibi, Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei?

49 Et extendens manum suam in discipulos suos, dixit: Ecce mater mea & fratres mei.

50 Quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei qui in cælis, ipse meus frater, & soror, & mater est.

CAPUT XIII.

1 IN verò die illo exiens Jesus de domo, sedebat secundum mare.

2 Et congregatæ sunt ad eum turbæ multæ, ita ut ipsum in naviculam ascendentem sedere: & omnis turba in littore stabat.

3 Et locutus est eis multa in parabolis, dicens, Ecce exiit seminator seminare.

4 Et in seminare ipsum, hæc quidem ceciderunt secus viam, & venerunt volucres, & comederunt ea.

5 Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram multam: & continuo exorta sunt, propter non habere altitudinem terre.

6 Sole autem orto, aestuaverunt, & propter non habere radicem, exaruerunt.

7 Alia autem ceciderunt in spinas, & insurrexerunt spinæ, & suffocaverunt ea.

8 Alia autem ceciderunt in terram bonam, & dabant fructum, hoc centum, hoc autem

τα, ὃ δὲ τριάκοντα.

9 Ὁ ἔχων ὅτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταί, εἶπον αὐτῷ· Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;

11 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτι ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται.

12 Ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισσευήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει, ἀρβήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

13 Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιῶσι.

14 Καὶ ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου, ἡ λέγουσα· Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε.

15 Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνιῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς.

16 Ὑμεῖς δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὅτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει.

17 Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ὃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκούσαι ὃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

18 Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος.

19 Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας, καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς, καὶ ἁρπάξει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς.

20 Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρῶδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν.

21 Οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι· γε-

sexaginta, hoc autem triginta.

9 Habens aures audire, audiat.

10 Et accedentes discipuli, dixerunt ei: Quare in parabolis loqueris eis?

11 Ille autem respondens ait illis: Quia vobis datum est nosse mysteria regni cælorum: illis autem non est datum.

12 Quisquis enim habet, dabitur ei, & abundabit. qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo.

13 Propter hoc in parabolis eis loquor, quod videntes non vident, & audientes non audiunt, neque intelligunt:

14 Et readimpletur eis propheta Esaiæ, dicens: Auditum audietis, & non intelligetis: & intuentes intuebimini, & non videbitis.

15 Incrassatum est enim cor populi hujus, & auribus graviter audierunt, & oculos suos clauferunt, nequando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, & sanem eos.

16 Vestri autem beati oculi, quia intuentur, & aures vestræ, quia audiunt.

17 Amen quippe dico vobis, quia multi Prophetæ & iusti cupierunt intueri quæ intuemini, & non viderunt; & audire quæ auditis, & non audierunt.

18 Vos ergo audite parabolam seminantis.

19 Omnis audientis verbum regni, & non intelligentis, venit malus, & rapit seminatum in corde ejus: hic est qui secus viam seminatus.

20 Qui autem super petrosa seminatus, hic est qui verbum audiens, & continuo cum gaudio sumens illud:

21 Non habet autem radicem in se ipso, sed temporalis est: facta

νομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται.

22 Οὗ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτος ἐστὶν ὁ τὸν λόγον ἀκούων· καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται.

23 Οὗ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρεῖς, οὗτος ἐστὶν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ συνιών· ὅς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ, ὁ μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων· Ὁμοιωθή ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἄνθρωπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ.

25 Ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοῦς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου· καὶ ἀπῆλθεν.

26 Ὅτε δὲ ἐβλάστηεν ὁ χορτός, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια.

27 Προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ· Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει τὰ ζιζάνια;

28 Οὗ δὲ ἔφη αὐτοῖς· Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. Οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ· Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά;

29 Οὗ δὲ ἔφη· Οὐ· μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσγητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον.

* 30 † Ἀφετε † συναυξάνεσθαι ἁμφοτέρα † μέχρι τοῦ † θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ † ἔρῳ τοῖς † θερισταῖς· † συλλέξατε † πρῶτον τὰ † ζιζάνια, καὶ † δήξατε αὐτὰ † εἰς † δέσμας, πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ † σῖτον † συναγάγετε εἰς τὴν † ἀπαθήκην μου.

31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ.

facta autem tribulatione aut persequutione propter verbum, statim scandalizatur.

22 Qui autem in spinas seminatus, hic est qui verbum audiens, & anxietas seculi istius, & deceptio divitiarum suffocat verbum, & infructuosus fit.

23 Qui verò in terram pulchram seminatus, hic est qui verbum audiens & intelligens: quique fructum fert, & facit, hoc quidem centum, hoc autem sexaginta, hoc verò triginta.

24 Aliam parabolam proposuit illis, dicens: Assimilatum est regnum cælorum homini seminanti pulchrum semen in agro suo.

25 In verò dormire homines, venit ejus inimicus, & seminavit zizania in medio tritici, & abiit.

26 Quum autem crevit herba, & fructum fecit, tunc apparuerunt & zizania.

27 Accedentes autem servi patrisfamilias dixerunt ei: Domine, nonne pulchrum semen seminasti in tuo agro? Unde ergò habet zizania?

28 Ille verò ait illis: Inimicus homo hoc fecit. At servi dixerunt ei: Vis igitur abeuntes colligamus ea?

29 Ille verò ait: Non: ne forte colligentes zizania, eradicetis simul eis triticum.

30 Sinite crescere utraque usque ad messem: & in tempore messis dicam messoribus, Colligite primum zizania, & alligate ea in fasciculos, ad comburendum ea: at triticum congregate in horreum meum.

31 Aliam parabolam proposuit eis, dicens: Simile est regnum cælorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo.

32 Ὁ μικρότερον μὲν ἐστὶ πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστί· καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἔλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

33 Ἀλλὴν παραβολὴν ἐλάλητεν αὐτοῖς· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβούσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἔξυμῶσθαι ὅλον.

34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὅχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς.

* 35 Ὅπως πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος· Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ σῶμα μου· † ἐρεῦξομαι † κεκρυμμένα † ἀπὸ † καταβολῆς † κόσμου.

36 Τότε ἄφειλς τοὺς ὅχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς· καὶ προσήλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἄγρου.

37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ἔστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

38 Ὁ δὲ ἄγρ'ος, ἔστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια, εἰσὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ.

* 39 Ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρων αὐτὰ, ἔστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς, † συντέλεια τοῦ αἰῶνος ἔστιν· οἱ δὲ θερισταί, ἄγγελοι εἰσιν.

40 Ὡς περὶ συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται· οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου.

41 Ἀποστείλει δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἄγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα, καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν.

42 Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

32 Quod minus quidem est omnium seminum : quum autem creverit, majus omnibus oleribus est, & fit arbor, ita ut venire volucres cæli, & umbracula facere in ramis ejus.

33 Aliam parabolam loquutus est eis : Simile est regnum cælorum fermento, quod accipiens mulier abscondit in farinæ satis tribus, usquequo fermentatum est totum.

34 Hæc omnia loquutus est Jesus in parabolis turbis : & sine parabola non loquebatur eis :

35 Ut impleretur pronuntiatum per Prophetam, dicentem : Aperiam in parabolis os meum, eruclabo abscondita à constitutione mundi.

36 Tunc dimittens turbas, venit in domum Jesus : & accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes : Explica nobis parabolam zizaniorum agri.

37 Ille verò respondens ait illis : Seminans pulchrum semen, est Filius hominis.

38 At ager est mundus. Verum pulchrum semen, hi sunt filii regni. At zizania, sunt filii mali.

39 At inimicus seminans ea, est diabolus. At messis, consummatio sæculi est. At messores, angeli sunt.

40 Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur : sic erit in consummatione sæculi.

41 Mittet Filius hominis angelos suos, & colligent de regno ejus omnia scandala, & facientes iniquitatem :

42 Et mittent eos in caminum ignis. ibi erit fletus & fremitus dentium.

* 43 Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκοῦειν, ἀκουέτω.

44 Πάλιν ὁμοίᾳ ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὗρων ἄνθρωπος ἐκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει, πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὁμοίᾳ ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἄνθρώπῳ ἑμπορώ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας.

46 Ὁς εὗρων ἓνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν, πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

* 47 Ἐπάλιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὡς ἡ βλῆθεισα εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσα.

* 48 Ἦν, ὅτε ἐπληρώθη, ἡ ναβιάσαντες ἡ ἐπὶ τὸν αἶγιον, καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς τὴν ἀγγεῖαν, τὰ δὲ φακρὰ ἔξω ἔβαλον.

49 Οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριῶσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων.

50 Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

51 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Συνήκατε ταῦτα πάντα; Λέγουσιν αὐτῷ· Ναὶ Κύριε.

52 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαίητευθῆς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὁμοίως ἐστὶν ἄνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ἔστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

53 Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετήρην ἐκεῖθεν.

* 54 Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν· ὥστε

43 Tunc iusti fulgebunt sicut Sol in regno Patris eorum. Habens aures audire, audiat.

44 Iterum simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro : quem inveniens homo abscondit, & præ gaudio illius vadit, & universa quæ habet vendit, & emit agrum illum.

45 Iterum simile est regnum celorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas :

46 Qui inveniens unam pretiosam margaritam, abiens vendidit omnia quæ habuit, & emit eam.

47 Iterum simile est regnum celorum sagenæ jactæ in mare, & ex omni genere cogenti.

48 Quam, quum impleta esset, producentes super littus, & sedentes, collegerunt pulchra in receptacula, at vitiosa foras eiecerunt.

49 Sic erit in consummatione seculi : exibunt angeli, & segregabunt malos de medio iustorum :

50 Et projicient eos in caminum ignis : ibi erit fletus & fremitus dentium.

51 Dicit illis Jesus : Intellectis hæc omnia ? Dicunt ei, utique Domine.

52 Is autem dixit illis : Propter hoc omnis Scriba doctus in regnum celorum, similis est homini patrifamilias, qui ejicit de thesauro suo nova & vetera.

53 Et factum est, quum consummasset Jesus parabolas istas, transiit inde.

54 Et veniens in patriam suam, docebat eos in synagoga eorum, ita ut obstupescerent ipsos,

ἐκπλήττεσθαι αὐτοὺς, καὶ λέγειν· Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὐτῇ, καὶ αἱ δυνάμεις;

55 Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωσῆς, καὶ Σίμων, καὶ Ἰούδας;

56 Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ παῖσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα;

57 Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

58 Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. 36. † 6.

Κεφ. ιδ'. 14.

1 Ε'Ν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ.

2 Καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ· Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ.

3 Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἔθηκεν αὐτὸν, καὶ ἔθηκε ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

4 Ε'λεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· Οὐκ ἔξεσί σοι ἔχειν αὐτήν.

5 Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

* 6 † Γενεσίῳ δὲ ἀγομένῳ τοῦ Ἡρώδου, † ὤρχησατο ἡ † θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ· καὶ ἤρесе τῷ Ἡρώδῃ.

7 Ὅτεν μετ' ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσεται.

* 8 Ἡ δὲ, † προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δίς μοι, † φησὶν, † ὥδε ἐπὶ † πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

9 Καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς· διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συναγμακίμηνους, ἐκέλευσε δοῦναι.

10 Καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε

& dicere: Unde huic sapientia hæc, & efficitates?

55 Nonne hic est fabri filius? Nonne mater ejus dicitur Maria, & fratres ejus Jacobus, & Joses, & Simon, & Judas?

56 Et sorores ejus, nonne omnes apud nos sunt? unde ergo huic illa omnia?

57 Et scandalizabantur in eo. At Jესus dixit eis: Non est Propheria inhonoratus, si non in patria sua, & in domo sua.

58 Et non fecit ibi efficacias multas, propter incredulitatem illorum.

CAPUT XIV.

1 IN illo tempore audivit Herodes Tetrarcha famam Jesu.

2 Et ait pueris suis: Hic est Joannes Baptista: ipse surrexit à mortuis, & propter hoc efficacie operantur in eo.

3 Nam Herodes apprehendens Joannem, vinxit eum, & posuit in custodia, propter Herodiam uxorem Philippi fratris sui.

4 Dicebat enim illi Joannes: Non licet tibi habere eam.

5 Et volens illum occidere, timuit turbam: quia sicut Prophetam eum habebant.

6 Natalitiis autem agendis Herodis, saltavit filia Herodiadis in medio, & placuit Herodi.

7 Unde cum juramento spondit ei dare quodcumque postulasset.

8 Illa verò præinstructa à matre sua: Da mihi, inquit, hic in disco caput Joannis Baptistæ.

9 Et contristatus est rex: propter verò juramenta, & simul acumbentes, jussit dari.

10 Et mittens decapitavit Joannem

τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ.

11 Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πῖνακι, καὶ ἰδόθη τῷ κορασίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς.

12 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, καὶ ἔβαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπηγγείλαν τῷ Ἰησοῦ.

* 13 Καὶ ἀκούσας δ' Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἠκολούθησαν αὐτῷ ἔκ τε πόλεων.

14 Καὶ ἐξελθὼν δ' Ἰησοῦς, εἶδε πολλὸν ὄχλον· καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν.

15 Ὅψιας δὲ γενομένης, προσῆλθεν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ χρειάν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· ὅτε αὐτοῖς ὑμεῖς φανεῖν.

17 Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας.

18 Ὁ δὲ εἶπε· Φέρότέ μοι αὐτοὺς ὧδε.

19 Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς ἄρτους, καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε· καὶ κλάσας, ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις.

20 Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἔχορτάσθησαν. καὶ ἦσαν τὸ περισσεύον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις.

21 Οἱ δὲ ἐσθίωντες ἦσαν ἑνδρεὶς ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

22 Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν δ' Ἰησοῦς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ὥς οὗ

Joannem in custodia.

11 Et allatum est caput ejus in disco, & datum est puellæ: & attulit matri suæ.

12 Et accedentes discipuli ejus, tulerunt corpus, & sepelierunt illud: & venientes nuntiaverunt Jesu.

13 Et audiens Jesus secessit inde in navicula in desertum locum privatim. & audientes turbæ, sequuntur eum pedibus de civitatibus.

14 Et exiens Jesus vidit multam turbam, & visceribus affectus est erga eos, & curavit ægrotos eorum.

15 Vespere autem facto, accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes, Solitarius est locus, & hora jam præterit: absolve turbas, ut abeuntes in vicos, mercantur sibi escas.

16 At Jesus dixit eis: Non usum habent abire: date illis vos manducare.

17 Illi autem dicunt ei: Non habemus hic si non quinque panes, & duos pisces.

18 Ille autem ait: Afferte mihi illos huc.

19 Et jubens turbas discumbere super fœna, accipiens quinque panes & duos pisces, suspiciens in cælum, benedixit: & frangens dedit discipulis panes: at discipuli turbis.

20 Et manducaverunt omnes, & saturati sunt, & tulerunt redundans fragmentorum duodecimi cophinos plenos.

21 At edentes fuerunt viri ferè quinque millia, præter mulieres & pueros.

22 Et statim compulit Jesus discipulos suos ascendere in naviculam, & præcedere eum in ulteriora, usquequo absolve-

ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους.

23 Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσευξάσθαι. Ὁ ψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ.

24 Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασιανίζμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος.

25 Τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης.

26 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα, ἐταράχθησαν, λέγοντες, Ὅτι φάντασμα ἐστίν· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν.

27 Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Θαρσύνετε· ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε.

28 Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος, εἶπε· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρὸς σε ἵνα ἔλθω ἐπὶ τὰ ὕδατα.

29 Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐλθέ. Καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος, περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἕλκειν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.

30 Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφοβήθη. καὶ ἄρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε, λέγων, Κύριε, σῶσόν με.

* 31 Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁ λίγός τις, εἰς τί ἐδίδασκας;

32 Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.

33 Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἑλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.

34 Καὶ διαπεράσαντες, ἤλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ.

35 Καὶ ἐπιγινόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέσειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας.

36 Καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἦψαντο, διεσώθησαν. 11.†ο.

ret turbas.

23 Et absolvens turbas, ascendit in montem privatim orare. Vespere autem facto, solus erat ibi.

24 Verum navicula jam medium maris erat, vexata à fluctibus: erat enim contrarius ventus.

25 Quarta autem vigilia noctis, abiit ad eos Jesus circumambulans super mare.

26 Et videntes eum discipuli super mare circumambientem, turbati sunt, dicentes: Quod phantasma est, & præ timore clamaverunt.

27 Statim autem loquutus est eis Jesus, dicens: Confidite, ego sum: ne metuatis.

28 Respondens autem ei Petrus, dixit: Domine, si tu es, iube me ad te venire super aquas.

29 Ipse verò ait: Veni: & descendens de navicula Petrus, ambulabat super aquam, venire ad Jesum.

30 Intuitus verò ventum validum, timuit: & incipiens demergi, clamavit, dicens, Domine, serva me.

31 Et continuò Jesus extendens manum, excepit eum, & ait illi: Exiguæ fidei, ad quid dubitasti?

32 Et ascendentibus illis in navigium, quievit ventus.

33 Qui autem in navigio, venientes adoraverunt eam, dicentes: Verè Dei Filius es.

34 Et transfretantes venerunt in terram Gennesareth.

35 Et cognoscentes eam viri loci illius, miserunt in universam circumviciniam illam: & attulerunt ei omnes malè habentes.

36 Et appellabant eum, ut vel solum tangerent fimbriam vestimenti ejus. Et quicumque tetigerunt, perſervati sunt.

CA.

Κεφ. ιε'. 15.

CAPUT XV.

1 ΤΟΤΕ προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, λέγοντες·

* 2 Διατί οἱ μαθηταί σου † παραβαίνουσι τὴν † παράδοσιν τῶν † πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἔρτον ἐσθίωσιν.

3 Ο' δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν;

4 Ο' γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο, λέγων· Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα. καί· Ο' κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω.

5 Ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ο'ς ἂν εἶπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Ἄδρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ, ὠφεληθῇ· καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ, ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ.

6 Καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν.

7 Ὑποκριταί, καλῶς προσέφητευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας, λέγων·

8 Ἐγγίξει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ εὐαγγελίῳ αὐτῶν, καὶ τοῖς χεῖλεσί με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.

9 Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλλματα ἀνθρώπων.

10 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς· Ἀκούετε καὶ συνίετε.

11 Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ εὐαγγέλιον τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ εὐαγγελίου, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

12 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπον αὐτῷ· Οἶδας, ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἐσκανδαλίσθησαν;

* 13 Ο' δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε· † Πᾶσα † φυτεία, ἣν οὐκ † ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ † οὐρά·

1 Tunc accedunt Jesu ab Hierosolymis Scribæ & Pharisei, dicentes:

2 Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum? non enim lavant manus suas, quum panem manducant.

3 Ipse autem respondens ait illis: Quare & vos transgredimini mandatum Dei, propter traditionem vestram?

4 Nam Deus mandavit, dicens: Honora patrem & matrem: &, maledicens patri vel matri, morte finiatur.

5 Vos autem dicitis: Quicumque dixerit patri vel matri, munus quod si ex me, juveris. Et non honorificabit patrem suum aut matrem suam:

6 Et irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram.

7 Hypocritæ, pulchrè prophetavit de vobis Esaias, dicens:

8 Appropinquat mihi populus hic ore suo, & labiis me honorat: at cor eorum longè abest à me.

9 Frustra autem colunt me, docentes doctrinas, mandata hominum.

10 Et advocans turbam, dixit eis: Audite & intelligite:

11 Non intrans in os communem facit hominem: sed egressum ex ore, hoc communem facit hominem.

12 Tunc accedentes discipuli ejus, dixerunt ei: Scis quodd Pharisei audientes sermonem, scandalizati sunt.

13 Ille autem respondens, ait: Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus cælestis, eradi-

νιος, ἡ ἐκριζωθήσεται.

* 14 Ἀφ' ὧν αὐτοὺς ὁδηγοῖ εἶπε τυφλοὶ τυφλῶν. τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἴδων ἡ ὁδηγῇ, ἀμφοτέροις εἰς τὴν βόθυνον πεσοῦνται.

* 15 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ· ἡ φράσον ἡμῖν τὴν ἡ παραβολὴν ταύτην.

* 16 Ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν· ἡ ἡ μὴν καὶ ὑμεῖς ἡ ἀσύνετοί ἐστε;

17 Οὐπω νοεῖτε, ἡτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφ' ὧν ἐκβάλλεται;

18 Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος, ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, καὶ κείνα κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον.

19 Ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροὶ, φόβοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι.

20 Ταῦτά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγεῖν, οὐ κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον.

21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος.

22 Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξελοῦσα, ἐκραύγασεν, αὐτῷ λέγουσα· Ἐλέησόν με, Κύριε, υἱὲ Δαβὶδ, ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται.

23 Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἡρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Ἀπόλυσον αὐτὴν, ὅτι κράζει ὅπισθεν ἡμῶν.

24 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Οὐκ ἀπεξάλῃν εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλὸτα οἴκου Ἰσραὴλ.

25 Ἡ δὲ ἐλοῦσα προσεκύνη αὐτῷ, λέγουσα· Κύριε, βοήθει μοι.

* 26 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἔρπον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς ἡ κυνάρσις.

27 Ἡ δὲ εἶπε· Ναὶ Κύριε. καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ

dicabitur.

14 Sinite illos : duces sunt cæci cæcorum. cæcus autem cæcum si per viam ducat, ambo in foveam incident.

15 Respondens autem Petrus, dixit ei : Explica nobis parabolam istam.

16 At Jesus dixit : Adhuc & vos non-intelligentes estis?

17 Nondum consideratis quod omne ingrediens in os, in ventrem cedit, & in fecessum ejicitur?

18 At exeuntia de ore, de corde prodeunt, & illa communem faciunt hominem.

19 De enim corde exeunt ratiocinationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiae.

20 Hæc sunt communem facientia hominem. Verum illorum manibus manducare, non communem facit hominem.

21 Et egressus inde Jesus, secessit in partes Tyri & Sidonis.

22 Et ecce mulier quædam Chananaea à finibus illis egressa, clamavit ei, dicens : Miserece mei Domine fili David : filia mea malè dæmonizatur.

23 Ille autem non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli ejus rogabant eum, dicentes, Absolve eam, quia clamat post nos.

24 Ipse autem respondens, ait : Non legatus sum si non ad oves perditas domus Israël.

25 Illa autem veniens adorabat eum, dicens : Domine, succurre mihi.

26 Qui verò respondens, ait : Non est pulchrum sumere panem filiorum, & jacere catellis.

27 Illa autem ait : utique Domine : etenim catelli edunt de mi-

τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν.

28 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῇ· ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γεννηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ ἐὰν ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

29 Καὶ μετὰ βᾶς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἦλθε παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκάθητο ἐκεῖ.

30 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χῶλους, τυφλοὺς, κωφοὺς, κυλλοὺς, καὶ ἑτέροους πολλοὺς· καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς·

31 Ὡς τε τοὺς ὄχλους θαυμάζαι, βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραὴλ.

32 Οἱ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπε· Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσίν μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νῆσεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶτιν ἐν τῇ ὁδῷ.

33 Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἔρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσθαι ὄχλον τοσοῦτον;

34 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πόσους ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ εἶπον· Ἐπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια.

35 Καὶ ἐκέλευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν.

36 Καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύδας, εὐχαρισήσας, ἐκλάτε, καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ.

* 37 Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἤραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ ἡ σπυρίδας πλήρεις.

38 Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς

micis cadentibus de mensa dominorum suorum.

28 Tunc respondens Jesus, ait illi: O mulier, magna tua fides: fiat tibi sicut vis. & sanata est filia ejus ab hora illa.

29 Et transiens inde Jesus, venit juxta mare Galilee. & ascendens in montem, sedebat ibi.

30 Et adierunt eum turbæ multæ, habentes cum seipsis multos, cæcos, claudos, mancos, & alios multos, & projecerunt eos ad pedes Jesu, & curavit eos.

31 Ita ut turbas mirari aspicientes multos loquentes, debiles sanos, claudos ambulantes, & cæcos aspicientes, & glorificabant Deum Israël.

32 At Jesus advocans discipulos suos, ait: Visceribus commoveor super turbam: quia jam dies tres admanent mihi, & non habent quid manducent: & absolvere eos jejunos non volo, nequando deficiant in via.

33 Et dicunt ei discipuli ejus: Unde nobis in deserto panes tot, ut saturare turbam tantam?

34 Et ait illis Jesus: Quot panes habetis? Illi autem dixerunt: Septem, & paucos pisciculos.

35 Et præcepit turbis recumbere super terram.

36 Et accipiens septem panes & pisces, gratias agens fregit, & dedit discipulis suis. at discipuli turbæ:

37 Et comederunt omnes, & saturati sunt: & tulerunt reduntantiam fragmentorum, septem sportas plenas.

38 At vespentes erant quatuor mille homines, præter mulieres

γυναικῶν καὶ παιδίων.

39 Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγδαλά. 16.

† 2.

Κεφ. 15. 16.

1 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι, πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδειξαι αὐτοῖς.

* 2 Οἱ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· † Οὐδὲ γέγονε λεγέτε, † Εὐδία· † πυρρᾶζει γὰρ ὁ οὐρανός.

3 Καὶ πρῶτ', Σήμερον χειμῶν πυρρᾶζει γὰρ συγνάζων ὁ οὐρανός. Ὑποκριταί, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;

4 Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἀπῆλθε.

5 Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν, ἐπελάβοντο ἄρτους λαβεῖν.

6 Οἱ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

7 Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες· Ὅτι ἄρτους οὐκ ἔλάβομεν.

8 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔλάβετε;

9 Οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἔλάβετε;

10 Οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σφυρίδας ἔλάβετε;

11 Πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν, προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων;

12 Τότε συνῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ

lieres & pueros.

39 Et absolvens turbas, ascendit in navigium, & venit in fines Magdala.

CAPUT XVI.

1 ET accedentes Pharisei & Sadducæi tentantes, rogaverunt eum signum de cælo ostendere eis.

2 Is autem respondens, ait illis: Vespere facto, dicitis: Serenitas: rubet enim cælum.

3 Et manè, Hodie tempestas: rubet enim triste cælum. Hypocritæ, illam quidem faciem cæli nostis dijudicare: at signa temporum non potestis?

4 Generatio mala & adultera signum inquit: & signum non dabitur ei, si non signum Jonæ Prophetæ: & relinquens eos, abiit.

5 Et venientes discipuli ejus in ulterius littus, obliti sunt panes sumere.

6 At Jesus dixit illis: Intuemini & attendite à fermento Phariseorum & Sadducæorum.

7 Illi verò ratiocinabantur in seipsis, dicentes, Quia panes non accepimus.

8 Sciens autem Jesus, dixit illis: Quid ratiocinamini in vobis ipsis, exiguæ fidei, quia panes non sumpstis?

9 Nondum intelligitis neque recordamini quinque panes quinque millium, & quot cophinos sumpstis?

10 Neque septem panes quatuor millium, & quot sportas sumpstis?

11 Quomodo non intelligitis quia non de pane dixi vobis attendere à fermento Phariseorum & Sadducæorum.

12 Tunc intellexerunt, quia non dixerit attendere à fermien-

ἔρται, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

to panis, sed à doctrina Pharisæorum & Sadducæorum.

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλιππου, ἤρῳτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων· Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου;

13 Veniens autem Jesus in partes Cæsareæ Philippi, interrogabat discipulos suos, dicens: Quem me dicunt homines esse, filium hominis?

14 Οἱ δὲ εἶπον· Οἱ μὲν, Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν· ἄλλοι δὲ, Ἡλῖαν· ἕτεροι δὲ, Ἰερεμίαν, ἢ ἓνα τῶν προφητῶν.

14 Illi verò dixerunt: Ili quidem Joannem Baptistam: alii autem Eliam: alii verò Hieremiam, aut unum Prophetarum.

15 Λέγει αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;

15 Dicit illis: Vos autem quem me dicitis esse?

16 Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος, εἶπε· Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.

16 Respondens autem Simon Petrus, dixit: Tu es Christus filius Dei vivi.

17 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος εἶ Σίμων βἄρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

17 Et respondens Jesus, dixit ei: Beatus es Simon Bar-jona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in cælis.

18 Κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν· καὶ πύλαι ᾧδου οὐ κατισχύουσιν αὐτῆς·

18 Et ego autem tibi dico, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo meam ecclesiam: & portæ inferi non prævalebunt ei.

19 Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔξαι δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔξαι λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

19 Et dabo tibi claves regni cælorum: Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum in cælis: & quodcumque solveris super terram, erit solutum in cælis.

20 Τότε διεξείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδεὶς εἰπῶσιν· ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός.

20 Tunc præcepit discipulis suis, ut nemini dicerent quia ipse esset Jesus Christus.

21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων, καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

21 Ex tunc cœpit Jesus ostendere discipulis suis, quia oportet eum abire in Hierosolymam, & multa pati à Senioribus, & principibus Sacerdotum, & Scribis, & occidi, & tertiâ die excitari.

22 Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ, λέγων· Ἰλαῶς σοι Κύριε· οὐ μὴ ἔξαι σοι τοῦτο.

22 Et assumens eum Petrus, cœpit increpare illum, dicens: Clemens tibi Domine: non erit tibi hoc.

23 Οὗ δὲ γραφεὶς, εἶπε τῷ Πέτρῳ· Ὑπάγε ὀπίσω μου Σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

23 Is verò conversus, dixit Petro: Vade post me Satana, scandalum mihi es: quia non sapis ea quæ Dei, sed ea quæ hominum.

24 Tunc

24 Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι·

25 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐνεκεν ἐμοῦ, εὕρησει αὐτήν.

* 26 Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιώσῃ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἂν τὰλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;

27 Μέλλει γὰρ οὐδὲς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ· καὶ τότε ἀποδώσει ἕκαστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ.

28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσὶ τινες τῶν ὧδε ἐσηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ὥς ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἔρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

4. † 1.

Κεφ. 17. 17.

1 Καὶ μετ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν.

2 Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος· τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκά ὡς τὸ φῶς.

* 3 Καὶ ἰδοὺ, ὥφθησαν αὐτοῖς Μωσὴς καὶ Ἡλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες.

4 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπε τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμῶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῇ μίαν, καὶ Ἡλίας.

5 Ἐπὶ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκέασεν αὐτούς· καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε.

24 Tunc Jesus dixit discipulis suis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.

25 Qui enim voluerit animam suam servare, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam.

26 Quid enim juvatur homo, si mundum universum lucretur, at animam suam mulctetur? Aut quam dabit homo permutationem animæ suæ?

27 Futurus est enim Filius hominis venire in gloria Patris sui cum angelis suis: & tunc reddet unicuique secundum actionem ejus.

28 Amen dico vobis, sunt quidam hic stantium, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo.

CAPUT XVII.

1 ET post dies sex assumit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrem ejus: & ducit illos in montem excelsum private:

2 Et transfiguratus est ante eos, & resplenduit facies ejus sicut Sol, at vestimenta ejus facta sunt candida ut lux.

3 Et ecce apparuerunt illis Moyfes & Elias, cum eo colloquentes.

4 Respondens autem Petrus, dixit Jesu: Domine, pulchrum est nos hic esse: si vis, faciamus hic tria umbracula, tibi unum, & Moyfi unum, & unum Eliæ.

5 Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube, dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo bene acquievi: ipsum audite.

6 Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταί, ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα.

7 Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς, ἤψατο αὐτῶν, καὶ εἶπεν· Ἐγέρθητε, καὶ μὴ φοβεῖσθε.

8 Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.

9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἰπῆτε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.

10 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Ἡλίας δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον;

11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Ἡλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα·

12 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἡλίας ἤδη ἦλθε· καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν· ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ, ὅσα ἠθέλησαν· οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν.

13 Τότε συνῆκαν οἱ μαθηταί, ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

14 Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος, γονυπετῶν αὐτῷ,

15 Καὶ λέγων· Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ.

16 Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.

17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Ὡ· γενεὰ ἀπίστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μετ' ὑμῶν; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε.

18 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

19 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν, εἶ-

6 Et audientes discipuli, ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valde.

7 Et accedens Jesus, tetigit eos, & ait: Surgite, & ne metuite.

8 Levantes autem oculos suos, neminem viderunt, si non Jesum solum.

9 Et descendantibus illis de monte, præcepit illis Jesus, dicens: Nemini dixeritis visum, donec filius hominis à mortuis resurgat.

10 Et interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes: Quid ergo Scribæ dicunt, quod Eliam oporteat venire primum?

11 At Jesus respondens, ait eis: Elias quidem venit primum, & instaurabit omnia.

12 Dico autem vobis, quia Elias jam venit, & non cognoverunt eum: sed fecerunt in eo quæcumque voluerunt. Sic & filius hominis futurus est pati ab eis.

13 Tunc intellexerunt discipuli, quia de Joanne Baptista

14 Et venientibus eis ad turbam, accessit ad eum homo genupetens ipsum.

15 Et dicens: Domine, miserere meo filio, quia lunaticus est & malè paritur. sæpè enim cadit in ignem, & crebrò in aquam.

16 Et attuli eum discipulis, & non potuerunt eum curare.

17 Respondens autem Jesus, ait: O generatio incredula & perversa: usque quando ero cum vobis? usque quando tolerabo vos? Ferte mihi illum huc.

18 Et increpavit illum Jesus, & exiit ab eo dæmonium, & curatus est puer ex hora illa.

19 Tunc accedentes discipuli Jesu privatim, dixerunt: Propter

πον· Διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;

* 20 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίσιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ἔρει τοῦτω· Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἢ ἀδυνατήσῃ ὑμῖν.

21 Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

22 Ἀναστροφόμενων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.

23 Καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. Καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

* 24 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναοῦμ, προσῆλθον οἱ τὰ ἄδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ, καὶ εἶπον· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα;

* 25 Λέγει· Ἰ· Ναί. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἄνθρωπος προσέφθασεν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη, ἢ κῆνον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἑλλοτριῶν;

26 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Ἀπὸ τῶν ἑλλοτριῶν. Εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἄραγε ἐλεύθεροὶ εἰσιν οἱ υἱοί.

* 27 Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτοὺς, πορεύεις εἰς τὴν θάλασσαν, ἄνθρωπος ἄνθρωπον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν αἶρον· καὶ ἀνοίξας τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἄνθρωπος ἄνθρωπον· ἐκείνον λαβὼν, δὲ αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ. 9. ἄνθρωπον.

Κεφ. ιη'. 18.

1 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες· Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν;

2 Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον, ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν,

3 Καὶ εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑ-

pter quid nos non potuimus ejicere illum?

20 At Jesus dixit illis: Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, denunciabitis monti huic, Transi hinc illuc, & transibit: & nihil impossibile erit vobis.

21 Hoc autem genus non ejicitur, si non in oratione & jejunio.

22 Versantibus autem eis in Galilæa, dixit illis Jesus: Futurus est Filius hominis tradi in manus hominum.

23 Et occident eum, & tertia die excitabitur. Et contristati sunt vehementer.

24 Venientibus autem illis in Capernaum, accesserunt didrachma fumentes Petro, & dixerunt: Magister vester non solvit didrachma?

25 Ait, Etiam. Et quum intrasset in domum, prævenit eum Jesus, dicens: Quid tibi videtur, Simon? reges terræ à quibus accipiunt tributa vel census? à filiis suis, an ab alienis?

26 Dicit ei Petrus: Ab alienis. Dixit illi Jesus: Ergo liberi sunt filii.

27 Ut autem non scandalizemus eos, Vadens ad mare, mitte hamum: & ascendentem primum piscem tolle: & aperiens os ejus, invenies statuerem: illum fumens, da eis pro me & te.

CAPUT XVIII.

1 IN illa hora accesserunt discipuli Jesu, dicentes: Quisnam major est in regno cælorum?

2 Et advocans Jesus puerulum, statuit eum in medio eorum.

3 Et dixit: Amen dico vobis,

μῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε, καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

4 Ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

5 Καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἐν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται·

* 6 Ὁς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων, τῶν πιεσθέντων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνίκος ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῇ πελάγῃ τῆς θαλάσσης.

7 Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδαλῶν· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἔλθῃν τὰ σκάνδαλα· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.

8 Εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου, ἣ ὁ πόους σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα, βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

9 Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτόν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοι ἐστὶ μολῶφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

10 Ὁρᾶτε, μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντός βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

11 Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σωταὶ τὸ ἀπολωλός.

* 12 Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηται τινὶ ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν· οὐχὶ ἀφείς τὰ ἑξηνενήκοντα ἐνθάδε, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευεῖς, ζητεῖ τὸ πλανώμενον;

13 Καὶ ἐὰν γένηται εὐρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι χαί-

bis, si non conversi fueritis, & efficiamini sicut pueruli, nequam intrabitis in regnum cælorum.

4 Quicumque ergo humiliaverit seipsum ut puerulus iste, hic est major in regno cælorum.

5 Et qui susceperit puerulum talem unum in nomine meo, me suscipit:

6 Qui autem scandalizaverit unum parvorum horum credentium in me, confert ei ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, & demergatur in pelago maris.

7 Væ mundo à scandalis. Necesse enim est venire scandala: verumtamen væ homini illi per quem scandalum venit.

8 Si autem manus tua, vel pes tuus scandalizat te, abscinde ea, & jace abste: pulchrum tibi est ingredi ad vitam claudum, vel mancum, quam duas manus vel duos pedes habentem, jaci in ignem æternum.

9 Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & jace abste: pulchrum tibi est unoculum in vitam intrare, quam duos oculos habentem jaci in gehennam ignis.

10 Attendite ne despiciatis unum parvulorum horum: dico enim vobis, quia angeli eorum in cælis per omne aspiciunt faciem Patris mei qui in cælis.

11 Venit enim Filius hominis salvare perditum.

12 Quid vobis videtur? si fuerint alicui homini centum oves, & erraverit una ex eis, nonne relinquens nonaginta novem in montibus, vadens quærît errantem?

13 Et si fiat invenire eam, amen dico vobis, quia gaudet super

ρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐννενηκονταεννέα, τοῖς μὴ πεπλανημένοις.

14 Οὕτως οὐκ ἐξιβέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν, τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπώληται εἰς τῶν μικρῶν τούτων.

15 Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὑπάγε, καὶ ἔλεγξον αὐτὸν μετὰ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου· ἐὰν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου.

16 Ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παρῃλαβε μετὰ σοῦ ἓτι ἓνα ἢ δύο· ἵνα ἐπὶ τριῶν ὁμαρτίας ἢ τριῶν ἑσθὲ πᾶν ῥήμα.

* 17 Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας † παρακούσῃ, ἔσω σοι ὡς περὶ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης.

18 Ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδωμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ.

19 Πάλιν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος, οὐ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

20 Οὐ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

21 Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος, εἶπε· Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις;

* 22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Οὐ λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως † ἑβδομηκοντάκις † ἑπτά.

23 Διὰ τοῦτο ὁμοιωθή ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησε συνῆραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ.

* 24 † Ἀρχαμένου δὲ αὐτοῦ † συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἰς † ὀφειλέτης † μυριάων † ταλάντων·

25 Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ παραῆναι, καὶ τὴν

super eam magis, quam super nonaginta novem non aberrantibus.

14 Sic non est voluntas ante Patrem vestrum qui in cælis, ut pereat unus parvulorum horum.

15 Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum.

16 Si autem non audierit, assume cum te adhuc unum vel duos, ut in ore duorum testium vel trium stet omne verbum.

17 Si autem neglexerit eos, dic ecclesiæ: si autem & ecclesiam neglexerit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.

18 Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata in cælo: & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta in cælo.

19 Iterum dico vobis, quia si duo vestrum consenserint super terram de omni re quamcumque petierint, fiet illis à Patre meo qui in cælis.

20 Ubi enim sunt duo vel tres coacti in meo nomine, ibi sum in medio eorum.

21 Tunc accedens ad eum Petrus, dixit: Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? usque septies?

22 Dicit illi Jesus: Non dico tibi, usque septies, sed usque septuagies septem.

23 Propter hoc assimilatum est regnum cælorum homini regi, qui voluit conferre rationem cum servis suis.

24 Incipiente verò ipso conferre, oblatus est ei unus debitor decies mille talentorum.

25 Non habente autem illo reddere, iussit eum dominus ejus venundari, & uxorem ejus, & filios,

γυναικα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχε καὶ ἀποδοῦναι.

26 Πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνη αὐτῷ, λέγων Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα σοὶ ἀποδώσω.

* 27 Σπλγχχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου, ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ τὸ ὅτι δάνειον ἔφῃκεν αὐτῷ.

28 Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, εὗρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὠφείλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια· καὶ κρατήσας αὐτὸν ἐπνίγε, λέγων· Ἀπόδος μοι, ὅτι ὀφείλεις.

29 Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρεκάλει αὐτὸν, λέγων· Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι.

30 Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν· ἀλλ' ἀπελθὼν, ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδῶ τὸ ὀφειλόμενον.

* 31 Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, ἐλυπήθησαν σφόδρα καὶ ἐλθόντες ἤ διεσάφησαν τῷ κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα.

32 Τότε προσκαλετάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ· Δούλε πονηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἔφῃκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με·

33 Οὐκ ἔδει καί σε ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὥς καὶ ἐγὼ σε ἠλέητα·

* 34 Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ ἤ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς ἑταστανισαῖς, ἕως οὗ ἀποδῶ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ.

35 Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἄφῃτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ κακὰ πτώματα αὐτῶν. 19. † 5.

Κεφ. 19. 19.

* 1 Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἤ μετήρην ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας, πέραν τοῦ Ἰερδάνου.

filios, & omnia quæ habebat, reddi.

26 Procidens autem servus, adorabat eum, dicens: Domine, longanimis esto erga me, & omnia tibi reddam.

27 Commotus visceribus autem dominus servi illius, absolvit eum, & mutuum dimisit ei.

28 Egressus autem servus ille, invenit unum conservorum suorum, qui debebat ei centum denarios: & apprehendens eum suffocabat, dicens: Redde mihi siquid debes.

29 Procidens ergo conservus ejus ad pedes ejus, rogabat eum, dicens: Longanimis esto in me, & omnia reddam tibi.

30 Ille autem noluit: sed abiens conjicit eum in custodiam, donec redderet debitum.

31 Videntes autem conservi ejus facta, contristati sunt valde: & venientes declaraverunt domino suo omnia facta.

32 Tunc advocans illum dominus suus dicit illi: Serve nequam, omne debitum illud dimisi tibi, quoniam advocasti me.

33 Nonne oportuit & te misereri conservi tui, sicut & ego tui misertus sum?

34 Et iratus dominus ejus, tradidit eum tortoribus, quoad usque redderet universum debitum ei.

35 Sic & Pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris lapsus eorum.

CAPUT XIX.

1 ET factum est quum consummasset Jesus sermones istos, transtulit se à Galilæa, & venit in fines Judææ trans Jordanem.

2 Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες αὐτῷ· Εἰ ἐξεστὶν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν;

* 4 Οὗ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἀνέγνωτε, ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἔκτισεν καὶ ἡμεῖς αὐτοὺς;

5 Καὶ εἶπεν· Ἐνεκεν τούτου καταλείψει ὁ ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ· καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.

6 Ὡστε οὐκ ἐτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία· ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.

7 Λέγουσιν αὐτῷ· Τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀπολαύσεως, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν;

* 8 Λέγει αὐτοῖς· Ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν ἡμετέραν σκληροκαρδίαν ὑμῶν καὶ ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὕτως ἐγένονεν οὕτω.

9 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι ὅς τις ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας, μοιχᾶται.

10 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικὸς, οὐ συμφέρει γαμήσθαι.

11 Οὗ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ πάντες χωρεῖσι τὸν λόγον τούτον, ἀλλ' οἱς δέδοται.

* 12 Εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκτενεύθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνοήσαντες ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Οὗ δυνάμενος χωρεῖν, χωρεῖτω.

13 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδίον, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.

14 Οὗ δὲ ἰησοῦς εἶπεν· Ἀφε-

2 Et sequutæ sunt eum turbæ multæ, & curavit eos ibi.

3 Et accesserunt ad eum Pharisei tentantes eum, & dicentes ei : Si licet homini absolvere uxorem suam, juxta omnem causam?

4 Qui verò respondens ait eis : Non legistis, quia faciens ab initio, masculum & foeminam fecit eos?

5 Et dixit : Propter hoc dimittit homo patrem, & matrem, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carnem unam.

6 Itaque non amplius sunt duo, sed caro una : Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.

7 Dicunt illi : Quid ergo Moyses mandavit dare libellum dissolutionis, & absolvere eam?

8 Ait illis : Quòd Moyses ad duritiem cordis vestri, permisit vobis absolvere uxores vestras : ab initio autem non factum est ita.

9 Dico autem vobis : Quia quicumque absolverit uxorem suam, non super fornicatione, & duxerit aliam, mœchatur : & dimissam ducens, mœchatur.

10 Dicunt ei discipuli ejus : Si ita est causa hominis cum uxore, non confert nubere.

11 Ille verò dixit illis : Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est.

12 Sunt enim eunuchi, qui de utero matris nati sunt sic : & sunt eunuchi, qui castrati sunt ab hominibus : & sunt eunuchi, qui castraverunt seipsos propter regnum cælorum. potens capere, capiat.

13 Tunc oblati sunt ei pueruli, ut manus imponeret eis, & oraret. At Discipuli increpabant eos.

14 At Jesus ait : Sinite puerulos,

τε τὰ πηδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ εἰσελθεῖν πρὸς με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

15 Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

16 Καὶ ἰδοὺ, εἰς προσελθόν, εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον·

17 Οὗ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τί με λέγεις ἀγαθόν· οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς.

18 Λέγει αὐτῷ· Ποίας; Οὗ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· Τό· Οὐ φονεύσεις· Οὐ μοιχεύσεις· Οὐ κλέψεις· Οὐ ψευδομαρτυρήσεις·

19 Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα. καί· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

20 Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑπερῶ;

21 Εἴφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δός πτωχοῖς· καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο· ἀκολουθεῖ μοι.

22 Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλὰ.

23 Οὗ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

* 24 Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, ἡ εὐκοπώτερόν ἐστι ἢ κάμηλον διὰ τὴν τρυφήματος ἰσοφύτου διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.

25 Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες· Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι;

26 Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ Θεοῦ πάντα δυνατὰ ἐστι.

27 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφή-

ruos, & ne prohibete eos venire ad me : nam talium est regnum cælorum.

15 Et imponens eis manus, abiit inde.

16 Et ecce unus accedens, ait illi : Magister bone, quid boni faciam, ut habeam vitam æternam ?

17 Ipse verò dixit ei : Quid me dicis bonum ? nemo bonus, si non unus, Deus. Si autem vis ingredi ad vitam, serva mandata.

18 Dicit illi : Quæ ? At Jesus dixit : hoc, Non occides, Non adulterabis, Non furaberis, Non falso testaberis.

19 Honora patrem tuum & matrem tuam : &, Diliges proximum tuum sicut teipsum.

20 Dicit illi adolescens : Omnia hæc custodivi à juventute mea : quid adhuc deficio ?

21 Ait illi Jesus : Si vis perfectus esse, vade, vende tuam substantiam : & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo : & veni, sequere me.

22 Audiens autem adolescens verbum, abiit tristis : erat enim habens possessiones multas.

23 At Jesus dixit discipulis suis : Amen dico vobis, quia difficile dives intrabit in regnum cælorum.

24 Iterum autem dico vobis, facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem in regnum Dei intrare.

25 Audientes autem discipuli ejus, mirabantur valde, dicentes : Quis ergo potest servari ?

26 Aspiciens autem Jesus, dixit illis : Apud homines hoc impossibile est, apud autem Deum omnia possibilia sunt.

27 Tunc respondens Petrus, dixit ei : Ecce nos relinquimus omnia,

καμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσα-
μέν σοι· τί ἔρα ἔσαι ἡμῖν;

28 Οὗ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς εἰ
ἠκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ πα-
λιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐ-
τοῦ, καθίσσετε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ
δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς
δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ.

* 29 Καὶ πᾶς ὃς ἀφῆκεν οἰ-
κίας, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς,
ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα,
ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν τοῦ
δουμάτις μου, καὶ ζώην αἰώνιον
κληρονομήσει.

30 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι,
ἔσχατοι· καὶ ἔσχατοι, πρῶτοι.
13. † 2.

Κεφ. κ'. 20.

* 1 Οὐ μοῖα γάρ ἐστιν ἡ βασι-
λεία τῶν οὐρανῶν ἀν-
θρώπου οἰκοδεσπότης, ἥστις καὶ ἐξῆλ-
θεν ἅμα πρῶτ' ἐμισθώσασθαι καὶ ἐρ-
γᾶτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

2 Συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν
ἐργατῶν ἐκ θηναρίου τὴν ἡμέραν,
ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπε-
λῶνα αὐτοῦ.

3 Καὶ ἐξελθὼν περὶ τὴν τρίτην
ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἐσῶτας ἐν τῇ
ἀγορᾷ ἀργοὺς·

4 Καὶ κείνοις εἶπεν· Ὑπάγετε
καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα· καὶ
ὁ ἐὰν ᾖ δίκαιον, δώσω ὑμῖν.

5 Οἱ δὲ ἀπήλθον. Πάλιν ἐξελ-
θὼν περὶ ἕκτην καὶ ἑννάτην ὥραν,
ἐποίησεν ὡσαύτως.

6 Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν
ἐξελθὼν, εὗρεν ἄλλους ἐσῶτας
ἀργοὺς, καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί ὥδε
ἐσῆκατε ἔλην τὴν ἡμέραν ἄρ-
γοί;

7 Λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι οὐδεὶς
ἡμᾶς ἐμισθώσατο. Λέγει αὐτοῖς·
Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμ-
πελῶνα, καὶ ὁ ἐὰν ᾖ δίκαιον, λή-
ψεσθε.

8 Ὁ ψίας δὲ γεναμένης λέγει ὁ
κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρό-
πῳ αὐτοῦ· Κάλεσον τοὺς ἐργά-
τας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μι-

omnia, & sequenti sumus te : quid
ergo erit nobis?

28 At Jesus dixit illis : Amen
dico vobis, quod vos sequuti me,
in regeneratione, quum sederit
Filius hominis in throno gloriae
suae, sedebitis & vos super duo-
decim thronos, judicantes duo-
decim tribus Israël.

29 Et omnis qui reliquerit do-
mum, vel fratres, aut sorores,
aut patrem, aut matrem, aut
uxorem, aut natos, aut agros,
propter nomen meum, centu-
plum accipiet, & vitam æter-
nam hæreditabit.

30 Multi autem erunt primi,
novissimi : & novissimi, primi.

CAPUT XX.

1 Simile enim est regnum cæ-
lorum homini patrifami-
lias, qui exiit cum diluculo
conducere operarios in vineam
suam.

2 Conveniens autem cum o-
perariis ex denario diem, misit
eos in vineam suam.

3 Et egressus circa tertiam
horam, vidit alios stantes in foro
otiosos :

4 Et illis dixit : Abite & vos
in vineam, & quod fuerit justum
dabo vobis.

5 Illi autem abierunt. Iterum
exiens circa sextam & nonam
horam, fecit similiter.

6 Circa verd undecimam ho-
ram exiens, invenit alios stantes
otiosos, & dicit illis : Quid hic
statis totam diem otiosi?

7 Dicunt ei : Quia nemo nos
mercede conduxit. Dicit eis :
Ite & vos in vineam, & quod
fuerit justum sumetis.

8 Vespere autem facto, dicit
dominus vineæ procuratori suo :
Voca operarios & redde illis
mercedem, incipiens à novissi-
mis

σβῆν, ἀρχάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων, ἕως τῶν πρώτων.

9 Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.

10 Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι, ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται· καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον.

11 Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου,

12 Λέγοντες· Ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βραχέτασι τὸ βῆρος τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν καύσωνα.

* 13 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν· Ἐταῖρε, οὐκ ἂν δικάω σε· οὐχὶ τὸ δηνάριον συνέφωνήσας μοι;

14 Ἄρον τὸ σὸν, καὶ ὑπάγει· βέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοι.

15 Ἡ δὲ οὐκ ἔξεστι μοι ποιῆσαι ὃ βέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἐστίν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθὸς εἰμι;

* 16 Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι· καὶ οἱ πρῶτοι, ἔσχατοι· πολλοὶ γὰρ εἰσι καλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

17 Καὶ ἀναβαίνων, ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱερουσόλυμα, παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητάς κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς·

18 Ἴδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἄρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ.

19 Καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαρτύρῃσθαι καὶ στυγεῖσθαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

20 Τότε προσήλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα, καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ.

21 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Τί θέλεις; Λέγει αὐτῷ· Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἷς ἐξ ἐνωμύμων, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

mis usque ad primos.

9 Et venientes qui circa undecimam horam acceperunt singuli denarium.

10 Venientes autem primi, arbitrati sunt quod plus essent accepturi: & acceperunt & ipsi singuli denarium.

11 Accipientes autem murmurabant adversus patrem familias,

12 Dicentes, Quod hi novissimi unam horam fecerunt, & pares nobis illos fecisti, portantibus pondus diei, & aestum.

13 Ille verò respondens dixit uni eorum: Amice, non facio injuriam tibi: nonne denario convenisti mecum?

14 Tolle quod tuum & abi, volo autem huic novissimo dare sicut & tibi.

15 Aut non licet mihi facere quod volo in meis? an oculus tuus malus est, quia ego bonus sum?

16 Sic erunt novissimi, primi: & primi, novissimi. Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

17 Et ascendens Jesus in Hierosolyman, assumpsit duodecim discipulos privatim in via, & ait illis:

18 Ecce ascendimus in Hierosolyman, & Filius hominis tradetur principibus Sacerdotum & Scribis, & condemnabunt eum morte.

19 Et tradent eum Gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum: & tertia die resurget.

20 Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filiis suis, adorans & petens aliquid ab eo.

21 Ille verò dixit ei: Quid vis? Ait illi, Dic ut sedcant hi duo filii mei, unus à dextris tuis, & unus à sinistris in regno tuo.

22 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Οὐκ οἶδατε τί αἰτέισθε· θύνασθε πίνειν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσασθε; Λέγουσιν αὐτῷ· Δυνάμεθα.

23 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίετε, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐνωπύων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασαι ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου.

24 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα, ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν.

25 Οἱ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, εἶπεν· Οἶδατε, ὅτι οἱ ἔρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλαι καταξουσιάζουσιν αὐτῶν.

26 Οὐχ οὕτως δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἐάν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν διάκονος·

27 Καὶ ὅς ἐάν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος.

28 Ὡς περὶ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἰεριχῶ, ἠκολούθητεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς.

30 Καὶ ἰδοὺ, δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν, λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, υἱὲς Δαβὶδ.

* 31 Οἱ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ ἤ μείζον ἔκραζον, λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς Κύριε, υἱὲς Δαβὶδ.

32 Καὶ ἑὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς, καὶ εἶπε· Τί θέλετε ποιῶσω ὑμῖν;

33 Λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί.

34 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. 10. ἡ 1.

22 Respondens autem Jesus, dixit, Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego futurus sum bibere? & baptismum, quo ego baptizor, baptizari? Dicunt ei, Possumus.

23 Et ait illis, Quidem calicem meum bibetis, & baptismum quo ego baptizor, baptizabimini: at sedere à dexteris meis & à sinistris meis, non est meum dare, sed quibus paratum est à Patre nico.

24 Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus.

25 Verum Jesus advocans eos, ait: Scitis quia principes Gentium, dominantur eorum, & magni potestatem exercent eorum.

26 Non ita verò erit in vobis: sed quicumque voluerit in vobis magnus fieri, sit vester minister:

27 Et qui voluerit in vobis esse primus, sit vester servus.

28 Sicut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam pretium redemptionis pro multis,

29 Et egredientibus illis ab Jericho, sequuta est eum turba multa.

30 Et ecce duo cæci sedentes fecus viam, audientes quod Jesus præteriret, clamaverunt, dicentes: Misere nostri Domine fili David.

31 At turba increpabat eos ut tacerent. Illi verò magis clamabant, dicentes: Misere nostri Domine fili David.

32 Et stans Jesus vocavit eos, & ait: Quid vultis faciam vobis?

33 Dicunt illi: Domine, ut aperiantur nostri oculi.

34 Visceribus commotus autem Jesus, tetigit oculos eorum. Et confestim respexerunt eorum oculi: & sequuti sunt eum.

Κεφ. κα. 21.

CAPUT XXI.

1 ΚΑΙ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἤλθον εἰς Βηθφαγή πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητὰς, λέγων αὐτοῖς·

2 Πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην, τὴν ἀπέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθὺς εὐρήσετε ὄνον δεδεμένον, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι.

3 Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, εἰρεῖτε ὅτι ὁ Κύριος αὐτῶν χρειαν ἔχει· εὐθὺς δὲ ἀποσελεῖ αὐτούς.

4 Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος·

* 5 Εἰπάτε τῇ θυγατρὶ Σιών· Ἰδοὺ, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται· σοὶ ἑπράξεν, καὶ ἑπιβεβηκώς ἐπὶ ἄρον, καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.

6 Πορεύέντες δὲ οἱ μαθηταί, καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,

* 7 Ἦγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέβηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἑπκαθίσαν ἑπάνω αὐτῶν.

8 Οἱ δὲ πλείους ὄχλοι ἐξῶσαν αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐξῶννυον ἐν τῇ ὁδῷ.

9 Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες, ἔκραζον, λέγοντες· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

10 Καὶ εἰτεχνόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα· Τίς ἐστὶν οὗτος;

11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἐλέγον· Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας.

* 12 Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς ἑτραπέζας τῶν ἑκαλλυβιστῶν ἑκατέρησε, καὶ τὰς ἑκαθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περισεράς.

13 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Γέγραπται· Οἱ οἶκός μου, οἶκος προσ-

1 ET quum appropinquassent in Hierosolymam, & venissent in Bethphage ad montem Olivarum, tunc Iesus misit duos discipulos, dicens eis:

2 Ite in vicum qui adversum vos, & statim invenietis asinam alligatam, & pullum cum ea, solventes adducite mihi.

3 Et si quis vobis dixerit aliquid, dicite, quia Dominus eorum usum habet: statim autem dimittet eos.

4 Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur essatum per Prophetam, dicentem:

5 Dicite filiæ Sion, Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, & insidens super asinam, & pullum filium subjugalis.

6 Euntes autem discipuli, & facientes sicut præordinavit illis Iesus,

7 Adduxerunt asinam, & pullum, & imposuerunt super eos vestimenta sua, & insedit desuper eos.

8 At plurima turba straverunt sua vestimenta in via: alii autem cædebant ramos de arboribus, & sternebant in via.

9 At turbæ præcedentes & sequentes clamabant, dicentes, Hosanna filio David: benedictus veniens in nomine Domini, Hosanna in altissimis.

10 Et intrante eo in Hierosolymam, commota est universa civitas, dicens: Quis est hic?

11 At turbæ dicebant: Hic est Iesus Propheta, qui à Nazaret Galilææ.

12 Et intravit Iesus in templum Dei: & eiciebat omnes vendentes & mercantes in templo, & mensas numulariorum evertit, & cathedras vendentium columbas.

13 Et dicit eis: Scriptum est, Domus mea, domus orationis vocabitur: vos autem illam fecistis

ευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ αὐ-
τὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λησῶν.

14 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυ-
φλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ
θεράπευσεν αὐτούς.

* 15 † Ἰδόντες δὲ οἱ † ἄρχιε-
ρεῖς καὶ οἱ † γραμματεῖς τὰ
† θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς
παῖδας κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ,
καὶ λέγοντας, † Ὡσαννὰ τῷ
υἱῷ Δαβὶδ, † ἠγανάκτησαν.

* 16 Καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἀ-
κούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ
Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Ναί. † οὐ-
δέποτε † ἐνέγνωτε, ὅτι ἐκ † τρυ-
φῆς νηπίων καὶ † θηλαζόντων
† κατηρτίσω † αἶνον;

17 Καὶ καταλιπὼν αὐτούς,
ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βη-
θανίαν· καὶ ἡυλίσθη ἐκεῖ.

18 Πρωίας δὲ ἐπανάγων εἰς
τὴν πόλιν, ἐπείνασε.

19 Καὶ ἰδὼν συκὴν μίαν ἐπὶ
τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ
οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα
μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ· Μηκέτι
ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν
αἰῶνα. Καὶ ἐξηράνθη παραχρῆ-
μα ἡ συκὴ.

20 Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταί,
ἐθαύμασαν, λέγοντες· Πῶς πα-
ραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκὴ;

21 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς,
εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐὰν ἔχητε πίσιν, καὶ μὴ διακρι-
θῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιή-
σετε, ἀλλὰ καὶ τῷ ὕρει τούτῳ
εἴπητε· Ἀρθῇτι, καὶ βλήθῃτι
εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται.

22 Καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτή-
σητε ἐν τῇ προσευχῇ, πιστεύον-
τες, λήψεσθε.

23 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ
θερὸν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκον-
τι οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι
τοῦ λαοῦ, λέγοντες· Ἐν ποίᾳ
ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς
σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην,

24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς,
εἶπεν αὐτοῖς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς
μὲν ἓν λόγον ἕνα· ὃν ἐὰν εἴπητέ
μοι, καὶ ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξ-
ουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

cistis speluncam latronum.

14 Et accesserunt ad eum
cæci & claudi in templo, & sa-
navit eos.

15 Videntes autem principes
Sacerdotum & Scribæ mirabilia
quæ fecit, & pueros clamantes
in templo, & dicentes: Hosan-
na filio David, indignati sunt.

16 Et dixerunt ei: Audis
quid isti dicunt? At Jesus dicit
eis: Utique. nunquam legistis,
Quia ex ore infantium, & la-
ctentium perfecisti laudem?

17 Et relinquens ipsos, abiit
extra civitatem in Bethaniam,
& diversatus est ibi.

18 Manè autem revertens in
civitatem, esuriit.

19 Et videns ficum unam se-
cus viam, venit ad eam: & ni-
hil invenit in ea, si non folia
tantum, & ait illi: Nunquam
ex te fructus fiat in sæculum: &
arefacta est continuò ficulnea.

20 Et videntes discipuli, mi-
rati sunt, dicentes: Quomodo
continuò aruit ficus?

21 Respondens autem Jesus,
ait eis: Amen dico vobis, si ha-
bueritis fidem, & non hæsitaveritis,
non solum quod ficus
facietis, sed & si monti huic
dixeritis, Tollere & jactare in
mare, fiet.

22 Et omnia quæcumque pe-
tieritis in oratione credentes,
accipietis.

23 Et venienti ipsi in tem-
plum, accesserunt ei docenti
principes Sacerdotum, & senio-
res populi, dicentes: In qua au-
ctoritate hæc facis? & quis tibi
dedit auctoritatem hanc?

24 Respondens autem Jesus,
dixit eis: Interrogabo vos &
ego sermonem unum: quem si
dixeritis mihi, & ego vobis di-
cam in qua auctoritate hæc facio.

25 Ὁ βαπτισμα Ἰωάννου πόνει ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς, λέγοντες· Ἐὰν εἰπώμεν, Ἐξ οὐρανοῦ· ἔρεϊ ἡμῖν· Διατί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;

26 Ἐὰν δὲ εἰπώμεν, Ἐξ ἀνθρώπων· φοβοῦμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην.

27 Καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ, εἶπον· Οὐκ οἶδαμεν. Ἐφ' ἑαυτοῖς καὶ αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν πνεύματι καὶ ἐν δυνάμει τοῦ Θεοῦ ταῦτα ποιεῖν.

28 Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἀνθρώπος ἐστι τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ, εἶπε· Τέκνον, ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου.

29 Οἱ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμελήσεις, ἀπῆλθε.

30 Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ, εἶπεν ὡσαύτως. Οἱ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Ἐγὼ κύριε, καὶ οὐκ ἀπῆλθε.

31 Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς; Λέγουσιν αὐτῷ· Οἱ πρῶτος. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

32 Ἡ γὰρ ἀρχὴ ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

33 Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἀνθρώπος τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὃς τις ἐφύτευεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὠρυξεν ἐν αὐτῷ λήνην, καὶ ὠκοδόμησε πύργον· καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν.

34 Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.

35 Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ἐν μὲν ἰδε-

25 Baptismus Joannis unde erat? ἐκ αἰθέρου, ἢ ἐκ ἀνθρώπων? Illi autem ratiocinabantur apud seipsos, dicentes: Si dixerimus, ἐκ αἰθέρου: dicet nobis: Quare ergo non credidistis illi?

26 Si autem dixerimus, ἐκ ἀνθρώπων, timemus turbam. omnes enim habent Joannem sicut Prophetam.

27 Et respondentes Jesu, dixerunt: Nescimus. Ait illis & ipse: Nec ego dico vobis in qua auctoritate hæc facio.

28 Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat natos duos: & accedens primo; dixit: Fili, vade, hodie operare in vinea mea.

29 Ille autem respondens, ait: Nolo. Postea autem poenitentia affectus, abiit.

30 Et accedens alteri, dixit similiter. Ille verò respondens, ait: Ego Domine, & non abiit.

31 Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei, Primus. Dicit illis Jesus: Amen dico vobis, quod publicani & meretrices præeunt vobis in regnum Dei.

32 Venit enim ad vos Joannes in via justitiæ: & non credidistis ei: At publicani & meretrices crediderunt ei. vos autem videntes non poenituitis postea, ad credendum ei.

33 Aliam parabolam audite: Homo quidam erat paterfamilias, qui plantavit vineam, & sepem ei circumposuit, & fodit in ea torcular, & ædificavit turrim, & locavit eam agricolis, & peregrè profectus est.

34 Quum autem appropinquasset tempus fructuum, legavit servos suos ad agricolas accipere fructus ejus.

35 Et accipientes agricolæ servos ejus, hunc quidem ceci-

ραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν.

36 Πάλιν ἀπέσειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως.

37 Ὑστερον δὲ ἀπέσειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων· Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.

38 Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱόν, εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος, δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ κατασχώμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.

39 Καὶ λαβόντες αὐτόν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ ἀπέκτειναν.

40 Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις;

41 Λέγουσιν αὐτῷ· Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς· καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.

* 42 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· Λέθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν ἑγωνίας· παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θάυμας ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

43 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς.

44 Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον, συνθλαστήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἄν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.

45 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ, ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει.

46 Καὶ ζητοῦντες αὐτόν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ δὴ ὡς προφήτην αὐτόν εἶχον. 24. + 2.

Κεφ. κβ'. 22.

1 ΚΑὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς, λέγων·

2 Ὡς μοιῶσθαι ἡ βασιλεία τῶν ὑβραϊῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις

derunt, hunc verò occiderunt, illum verò lapidaverunt.

36 Rursum legavit alios servos plures prioribus : & fecerunt illis similiter.

37 Posterius autem misit ad eos filium suum, dicens : Verebuntur filium meum.

38 At agricolæ videntes filium, dixerunt in seipsis : Hic est hæres : venite, occidamus eum, & obtineamus hæreditatem ejus.

39 Et fumentes ejecerunt eum extra vineam, & occiderunt.

40 Quum ergò venerit dominus vineæ, quid faciet agricolis illis ?

41 Aiunt illi : Malos malè perdet ipsos, & vineam locabit aliis agricolis, qui reddent ei fructus in temporibus suis.

42 Dicit illis Jesus : Nunquam legistis in Scripturis : lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli ? à Domino factum est istud : & est mirabile in oculis nostris.

43 Propter hoc dico vobis, quod tolletur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus ejus.

44 Et cadens super lapidem istum, conquassabitur : super quem verò ceciderit, comminuet eum.

45 Et audientes principes Sacerdotum & Pharisei parabolas ejus, cognoverunt quod de ipsis diceret.

46 Et querentes eumprehendere, timuerunt turbas : quoniam sicut Prophetam eum habebant.

CAPUT XXII.

1 ET respondens Jesus, iterum dixit eis in parabolis, dicens :

2 Simile factum est regnum cælorum homini regi, qui fecit

αυ-

ἔποιητε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ.
3 Καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσας τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους· καὶ οὐκ ἤθελον ἔλθεῖν.

* 4 Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων· Εἰπατε τοῖς κεκλημένοις· Ἰδοὺ, τὸ ἄριστόν μου ἡτοιμάσα, οἱ ἑταῖροί μου καὶ τὰ ἑστίαια καὶ τὰ ποτήρια, καὶ πάντα ἑτοίμα· ἔδευτε εἰς τοὺς γάμους.

* 5 Οἱ δὲ ἄμελεῖσαντες, ἀπήλθον· ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ.

6 Οἱ δὲ λοιποὶ, κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν.

* 7 Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ὀργισθεὶς καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, ἀπώλετε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε.

8 Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ὁ μὲν γάμος ἑτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι.

* 9 Ἐπορεύεσθε ἄρα οὖν ἐπὶ τὰς θύρας, καὶ ὅσους ἂν εὑρήτε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους.

10 Καὶ ἐξελθόντες οἱ δούλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς, συνήγαγον πάντας ὅσους εὗρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων.

11 Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους, εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἑνδυμα γάμου.

12 Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἑνδυμα γάμου; Ὁ δὲ ἐφίμωθη.

13 Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνουσιν· Λήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας, ἄρατε αὐτόν, καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

14 Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

* 15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι, καὶ συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτόν τι παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.

nuptias filio suo.

3 Et misit servos suos vocare vocatos ad nuptias: & volebant venire.

4 Iterum misit alios servos, dicens: Dicite vocatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mei & altitia occisa, & omnia expedita, venite ad nuptias.

5 Illi autem negligentes abierunt, ille quidem in proprium agrum, ille vero ad mercaturam suam.

6 At reliqui prehendentes servos ejus, contumeliis affecerunt, & occiderunt.

7 Audiens autem rex ille, iratus est: & mittens exercitus suos, perdidit homicidas illos, & civitatem illorum incendit.

8 Tunc ait servis suis: Quidem nuptiæ expeditæ sunt; qui autem vocati non fuerunt digni.

9 Ite ergo ad compita viarum, & quoscumque inveneritis, vocate ad nuptias.

10 Et egressi servi illi in vias congregaverunt omnes quos invenerunt, malosque & bonos: & impletæ sunt nuptiæ discumbentium.

11 Ingressus autem rex spectare discumbentes, vidit ibi hominem non vestitum indumentum nuptiarum.

12 Et ait illi: Amice, quomodo intrasti huc, non habens vestem nuptialem? Ille vero ore occlusus est.

13 Tunc dixit rex ministris: Ligantes ejus manus & pedes, ejectione eum, & ejicite in tenebras exteriores: ibi erit fletus & fremitus dentium.

14 Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

15 Tunc abeuntes Pharisei, consilium sumpserunt ut eum illaquearent in sermone.

16 Καὶ ἀποσέλλουσιν αὐτῶν τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρώδιανῶν, λέγοντες· Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων.

17 Εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ, ἔξῃς δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὐ;

18 Γινούς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν, εἶπε· Τί με πειράζετε ὑποκριταί;

* 19 † Εἰπιδείξατέ μοι τὸ † νόμισμα τοῦ κένσου· Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον.

* 20 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὐτῆ καὶ ἡ † ἐπιγραφή;

21 Λέγουσιν αὐτῷ· Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς· Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος, Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ.

22 Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπήλθον.

23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσήλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάσσειν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν,

* 24 Λέγοντες· Διδάσκαλε Μωϋσῆς εἶπεν· Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, † ἐπιγαμβρεύσει ὁ † ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

25 Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος, γαμήσας ἐτελεύτησε· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

26 Ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτὰ.

27 Ὑστέρων δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.

28 Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνων ἑπτὰ ἔσαι γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.

* 29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μὴ δὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ.

30 Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε

16 Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis, dicentes: Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces: & non est cura tibi de aliquo: non enim respicis in faciem hominum.

17 Dic ergo nobis, quid tibi videtur? Licet dare censum Cæsari, an non?

18 Cognoscens autem Jesus nequitiam eorum, ait: Quid me tentatis hypocritæ?

19 Ostendite mihi numisma census. Illi verò obtulerunt ei denarium.

20 Et ait illis: Cujus imago hæc, & superscriptio?

21 Dicunt ei: Cæsaris. Tunc ait illis: Reddite ergo quæ Cæsaris, Cæsari: & quæ Dei, Deo.

22 Et audientes mirati sunt: & relinquentes eum abierunt.

23 In illo die accesserunt ad eum Sadducæi, dicentes non esse resurrectionem: & interrogaverunt eum,

24 Dicentes, Magister, Moyses dixit: Si quis mortuus fuerit non habens genitos, ob afinitatem ducet frater ejus uxorem illius, & suscitabit semen fratri suo.

25 Erant autem apud nos septem fratres: & primus uxore ductâ, obiit: & non habens semen, reliquit uxorem suam fratri suo.

26 Similiter & secundus, & tertius usque ad septem.

27 Postremum autem omnium defuncta est & mulier.

28 In ergo resurrectione, cuius septem erit uxor? omnes enim habuerunt eam.

29 Respondens autem Jesus, ait illis: Erratis, nescientes Scripturas, neque efficaciam Dei.

30 In enim resurrectione neque

γ' αμοῦσιν, οὔτε ἐγκαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσι.

31 Περὶ δὲ τῆς ἀκατάσχετος τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ρηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, λέγοντος·

32 Ἐγὼ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ Θεός, Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων.

33 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδασκῇ αὐτοῦ.

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωτε τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό·

35 Καὶ ἐπρωτότησεν εἰς ἐξ αὐτῶν νομικὸς, πειράζων αὐτὸν, καὶ λέγων·

36 Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλῃ ἐν τῷ νόμῳ;

37 Ο' δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου·

38 Αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολὴ.

39 Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

40 Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμονται.

41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπρωτότησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς,

42 Λέγων· Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ, τίνος υἱὸς ἐστὶ; λέγουσιν αὐτῷ, τοῦ Δαβίδ.

43 Λέγει αὐτοῖς· Πῶς οὖν Δαβὶδ ἐν πνεύματι Κύριον αὐτὸν καλεῖ; λέγων·

44 Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

45 Εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστὶ;

46 Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι. 23.†7.

que nubent, neque dantur nuptui, sed sicut angeli Dei in cælo sunt.

31 De autem resurrectione mortuorum, non legistis essatum vobis à Deo, dicente:

32 Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob, Non est Deus, Deus mortuorum, sed viventium.

33 Et audientes turbæ, percellabantur in doctrina ejus.

34 At Pharisei audientes quod occlusit os Sadducæis, coacti sunt in idipsum.

35 Et interrogavit unus ex eis Legis doctor, tentans eum, & dicens:

36 Magister, quod mandatum magnum in Lege?

37 At Jesus ait illi: Diliges Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota cogitatione tua.

38 Hoc est primum & magnum mandatum.

39 Secundum autem simile huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum.

40 In his duobus mandatis universa Lex & Prophetæ pendent.

41 Coactis autem Phariseis, interrogavit eos Jesus,

42 Dicens: Quid vobis videtur de Christo? cujus filius est? dicunt ei, David.

43 Ait illis: Quomodo ergo David in spiritu Dominum eum vocat? dicens:

44 Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

45 Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo filius ejus est?

46 Et nemo poterat ei respondere verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die interrogare eum amplius.

Κεφ. κγ'. 23.

1 ΤΟΤΕ ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,

2 Λέγων· Ἐπὶ τῆς Μωσέως καβέδρας ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι·

3 Πάντα οὖν ὅσα ἂν εἰπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γὰρ, καὶ οὐ ποιοῦσι.

4 Δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτίθεσιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων· τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινήσai αὐτά·

* 5 Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ † θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· † πλατύνουσι δὲ τὰ † φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ † μεγαλύνουσι τὰ κρέσπεδά τῶν ἱματίων αὐτῶν.

* 6 † φιλοῦσι † τε τὴν † πρωτοκλίτιαν ἐν τοῖς † δειπνοῖς, καὶ τὰς † πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς,

7 Καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ῥαββί, ῥαββί.

8 Ἔμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· εἰς γὰρ ἐσιν ὑμῶν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς, ἀδελφοί ἐσε.

9 Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἰς γὰρ ἐσιν ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

* 10 Μηδὲ † κληθῆτε † καθηγηταί· εἰς γὰρ ὑμῶν ἐσιν ὁ καθηγητὴς, ὁ Χριστός.

11 Οἱ δὲ μείζων ὑμῶν, ἔσαι ὑμῶν διάκονος.

12 Ὅστις δὲ ὑψώσai ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσai ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

13 Οὐαὶ δὲ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.

14 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεστῆκε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ

CAPUT XXIII.

1 Tunc Jesus loquutus est turbis, & discipulis suis,

2 Dicens : Super Moyſi cathedram federunt Scribæ & Pharisei.

3 Omnia ergo quæcumque dixerint vobis ſervare, ſervate & facite : ſecundum verò opera eorum ne facite : dicunt enim, & non faciunt.

4 Alligant enim onera gravia & importabilia, & imponunt in humeros hominum : at digito ipſorum non volunt movere ea.

5 Omnia verò opera ſua faciunt ad ſpectari hominibus. dilatant verò phylacteria ſua, & magnificant ſimbrias veſtimentorum ſuorum.

6 Amantque primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in ſynagogis,

7 Et ſalutationes in foris, & vocari ab hominibus, Rabbi, Rabbi.

8 Vos autem ne vocemini Rabbi : unus enim eſt veſter doctor Chriſtus. omnes autem vos fratres eſtis.

9 Et patrem ne vocetis veſtrum ſuper terram : unus enim eſt Pater veſter qui in cœlis.

10 Nec vocemini doctores : unus enim veſter eſt doctor, Chriſtus.

11 Qui verò major veſtrum, erit veſter miniſter.

12 Qui autem exaltaverit ſeipſum, humiliabitur : & qui humiliaverit ſeipſum, exaltabitur.

13 Væ autem vobis Scribæ & Pharifæi hypocritæ, quia comeditis domos viduarum, & prætextu proluxa orantes : propter hoc accipietis abundantius iudicium.

14 Væ vobis Scribæ & Pharifæi hypocritæ : quia clauditis regnum cælorum ante homines :

προφάτε. μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα.

* 15 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι † περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν † ξηρὰν, ποιῆσαι ἕνα † προσήλυτον· καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλοτέρου ὑμῶν.

16 Οὐαὶ ὑμῖν ὀδοῖτες τυφλοὶ, οἱ λέγοντες· "Ὁς ἂν ὁμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδὲν ἐστίν· ὁς δ' ἂν ὁμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει.

17 Μωροὶ καὶ τυφλοὶ· τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσοῦς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν;

18 Καί· "Ὁς ἂν ὁμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδὲν ἐστίν· ὁς δ' ἂν ὁμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει.

19 Μωροὶ καὶ τυφλοὶ, τί γὰρ μείζων; τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον;

20 Ο' εὖν ὁμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ.

21 Καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν.

22 Καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

* 23 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι † ἀποδεκατοῦτε τὸ † ἥδυσσμον καὶ τὸ † ἄνηθον καὶ τὸ † κύμινον, καὶ ἀφῆκατε τὰ βεβρυγμένα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίσιν· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφίεναι.

* 24 † ὀδοῖτες τυφλοὶ, οἱ † διυλίζοντες τὸν † κύνωπα, τὴν δὲ κάμηλον † καταπίνοντες.

* 25 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθάριζετε τὸ † ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς † παροψίδος, ἔσθωεν δὲ † γέμουσιν ἐξ † ἀρπαγῆς καὶ † ἀκρασίας.

26 Φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται

vos enim non intratis, nec introeuntes finitis intrare,

15 Væ vobis Scribæ & Pharisei hypocritæ: quia circuitis mare & aridam, facere unum profelytum: & quum fuerit factus, facitis eum filium gehennæ, dupliciorem vobis.

16 Væ vobis duces cæci, dicentes: Quicumque juraverit in templo, nihil est: qui autem juraverit in auro templi, debet.

17 Stulti & cæci: quid enim majus est, aurum, aut templum sanctificans aurum?

18 Et quicumque juraverit in altari, nihil est: quicumque autem juraverit in dono quod super illud, debet.

19 Stulti & cæci: quid enim majus, donum, an altare sanctificans donum?

20 Ergo jurans in altari, jurat in eo, & in omnibus quæ super illud.

21 Et jurans in templo, jurat in illo, & in habitante illud.

22 Et jurans in cælo, jurat in throno Dei, & in sedente super eum.

23 Væ vobis Scribæ & Pharisei hypocritæ: quia decimatis mentham, & anethum, & cuminum, & reliquitis graviora Legis, judicium, & misericordiam, & fidem. hæc oportuit facere, & illa non omittere.

24 Duces cæci, excolantes culicem, at camelum glutientes.

25 Væ vobis Scribæ & Pharisei hypocritæ: quia mundatis quod deforis poculi & patinæ, intus autem plena sunt ex rapina & injustitia.

26 Pharisee cæce, munda prius quod intus poculi, & patinæ, ut fiat & quod deforis.

* 27 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι † παρομοιῶτετε † τάφοις † κεκοιναμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται † ὡραῖοι, † ἔσωθεν δὲ γέμουσιν † θυσίων νεκρῶν καὶ πάτης ἀκαθαρτίας.

28 Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεσὸς ἔσεσθε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

29 Οὐαὶ ὑμῖν Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων.

30 Καὶ λέγετε· Εἰ ἦμεν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν.

31 Ὡστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς, ὅτι υἱοὶ ἔσεσθε τῶν φονευσάντων τοὺς προφῆτας.

32 Καὶ ὑμεῖς πληρῶσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν.

* 33 Ὅφεις, † γεννήματα † ἐχιδνῶν, πῶς † φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γενένης;

34 Διὰ τοῦτο, ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποσέλλω πρὸς ὑμᾶς προφῆτας, καὶ σοφοὺς, καὶ γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ ζευρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μασηγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν, καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν.

35 Ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μετὰ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυιατηρίου.

36 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

* 37 Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφῆτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, † ποσάκις ἠθέλησα † ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν † τρέπον ἐπισυν-

ἰσorum mundum.

27 Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ : quia adſimilimini ſepulchris dealbatis, quæ à foris quidem apparent ſpecioſa : intus verò plena ſunt oſſibus mortuorum, & omni immunditiâ.

28 Sic & vos à foris quidem paretis hominibus juſti : intus autem pleni eſtis hypocrifiſi & iniquitate.

29 Væ vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ : quia ædificatis ſepulchra Prophetarum, & ornatis monumenta juſtorum :

30 Et dicitis : quod ſi fuiſſemus in diebus patrum noſtrorum, non eſſemus communicatores eorum in ſanguine Prophetarum.

31 Itaque teſtaminì vobiſmetiſiſ, quia filii eſtis occidentium Prophetas.

32 Et vos implete menſuram patrum veſtrorum.

33 Serpentes, genimina viperarum, quomodo fugietis à iudicio gehennæ ?

34 Propter hoc ecce ego mitto ad vos Prophetas, & ſapientes, & Scribas : & ex illis occidetis, & crucifigetis, & ex illis flagellabitis in ſynagogis veſtris, & perſequemini de civitate in civitatem :

35 Ut veniat ſuper vos omnis ſanguis juſtus, eſuſus ſuper terram, à ſanguine Abel juſti, uſque ad ſanguinem Zachariæ filii Barachiz, quem occidiſtis inter templum, & altare.

36 Amen dico vobis, quod venient hæc omnia ſuper generationem iſtam.

37 Hieruſalem, Hieruſalem occidens Prophetas, & lapidans legatos ad ipſam, quoties volui ſupercongregare filios tuos, quemadmodum congregat galli-

ἀρχαὶ τῶν ἐθνῶν τὰ ἑαυτῆς
καὶ ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ
ἠβελήσατε;

38 Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν οἶκος
ὡς ἐρημος.

39 Λέγω γὰρ ὑμῖν· Οὐ μὴ με
ἴδητε ἄπ' ἄρτι, ἕως ἃν εἴπητε·
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνό-
ματι Κυρίου. 43. † 7.

Κεφ. κδ'. 24.

1 ΚΑΙ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύ-
ετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ· καὶ προσ-
ῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδει-
ξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ.

2 Οἱ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
Οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα; ἐ-
μὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφελῇ ὧδε
λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ κατα-
λυθῇται.

3 Καθήμενου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ
θρόνου τῶν ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐ-
τῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν, λέ-
γοντες· Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα
ἔσονται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς
παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας
τοῦ αἰῶνος;

4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶ-
πεν αὐτοῖς· Βλέπετε μὴ τις ὑ-
μᾶς πλανήσῃ·

5 Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ
τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· Εἰ γὰρ
εἰμι ὁ Χριστός· καὶ πολλοὺς πλανή-
σουσι.

* 6 Μελλήσετε δὲ ἀκούειν
πολέμους, καὶ ἀκοὰς πολέμων,
καὶ ὁρᾶτε μὴ τὸ θρῆναι· δεῖ γὰρ
πάντα γενέσθαι. ἀλλ' οὕτως ἐστὶ
τὸ τέλος.

7 Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ
ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασι-
λείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοι-
μοί, καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους.

8 Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὧδινων.

9 Τότε παραδώουσιν ὑμᾶς εἰς
βλάβιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑ-
μᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ
πάντων ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομα μου.

10 Καὶ τότε σκανδαλισθήσου-
ται πολλοί· καὶ ἀλλήλους πα-
ραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλ-
ήλους.

11 Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφη-
ταὶ ἐγερθήσονται, καὶ πλανή-
σουσι πολλούς.

na pullos suos sub alas, & non
voluistis?

38 Ecce relinquetur vobis
domus vestra deserta.

39 Dico enim vobis: Non me
videbitis à nunc, donec dicatis:
Benedictus veniens in nomine
Domini.

CAPUT XXIV.

1 ET egressus Jesus ibat de
templo: & accesserunt di-
scipuli ejus ostendere ei xdi-
ficationes templi.

2 At Jesus dixit illis: Non
intuemini hæc omnia? Amen
dico vobis, non relinquetur hic
lapis super lapidem, qui non
dissolvetur.

3 Sedente autem eo super
montem Olivarum accesserunt
ad eum discipuli privatim, di-
centes: Dic nobis, quando hæc
erunt? & quod signum tuæ præ-
sentis & consummationis se-
culi?

4 Et respondens Jesus, dixit
eis: Videte ne quis vos sedu-
cat:

5 Multi enim venient in no-
mine meo, dicentes: Ego sum
Christus: & multos seducunt.

6 Futuri estis autem audire
bella, & auditiones bellorum:
Videte ne turbemini: oportet
enim omnia fieri. sed nondum
est finis.

7 Excitabitur enim gens in
gentem, & regnum in regnum:
& erunt fames, & pestilentis &
terramotus secundum loca.

8 Omnia autem hæc initium
dolorum.

9 Tunc tradent vos in tribu-
lationem, & occident vos: &
eritis odio habiti ab omnibus
gentibus, propter nomen meum.

10 Et tunc offendentur mul-
ti: & invicem tradent, & odio
habebunt invicem.

11 Et multi pseudoprophetae ex-
citabuntur, & seducunt multos.

12 Et

* 12 Καὶ διὰ τὸ ἡ πληθυνθῆ-
ναι τὴν ἁνομίαν, ἡ ψυγῆσεται
ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν.

13 Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος,
οὗτος σωθήσεται.

14 Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ
εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ
τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον πᾶσι
τοῖς ἔθνεσι· καὶ τότε ἔξει τὸ τέλος.

15 Ὅταν οὖν ἴδῃτε τὸ βδέ-
λυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν
διὰ Δανιὴλ τοῦ προφῆτου, ἐσῶς
ἐν τόπῳ ἁγίῳ· (ὁ ἀναγινώσκων
νοεῖτω.)

16 Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευ-
γέσταν ἐπὶ τὰ ὄρη·

17 Ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος, μὴ
καταβαίνειτω ἄραι τι ἐκ τῆς οἰ-
κίας αὐτοῦ·

18 Καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, μὴ ἐπι-
σρεψάτω ἐπίσω ἄραι τὰ ἱμάτια
αὐτοῦ.

19 Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχοῦ-
σαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐ-
κείναις ταῖς ἡμέραις.

20 Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ
γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος,
μηδὲ ἐν σαββάτῳ.

21 Ἐσθίει γὰρ τότε θλίψις με-
γάλη, οἷα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς
κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ
γένηται.

* 22 Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν
αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη
πᾶσα σὰρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκ-
τοὺς ἐκολοβώθησονται αἱ ἡμέραι
ἐκεῖναι.

23 Τότε ἐὰν τις ὑμῖν εἴπῃ·
Ἰδοὺ, ὡς εἰ ὁ Χριστὸς, ἢ ὡς· μὴ
πιστεύσητε.

24 Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδο-
χριστοὶ καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ
θώπουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέ-
ρατα, ὥστε πλανῆσθαι, εἰ δυνα-
τὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.

25 Ἰδοὺ, προεῖρηκα ὑμῖν.

26 Ἐὰν οὖν εἰπωσιν ὑμῖν· Ἰδοὺ,
ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστὶ· μὴ ἐξέλθῃτε·
ἰδοὺ, ἐν τοῖς ταμείοις· μὴ πι-
στεύσητε.

27 Ὡς περ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρ-
χεται ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαί-
νεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσθαι καὶ

12 Et propter multiplicatam
iniquitatem, refrigescet chari-
tas multorum.

13 Qui autem permanens in
finem, hic servabitur.

14 Et prædicabitur hoc Evan-
gelium regni in universa habita-
ta, in testimonium omnibus
gentibus: & tunc veniet finis.

15 Quum ergo videritis abo-
minationem desolationis, effa-
tam à Daniele Propheta, stan-
tem in loco sancto, (legens in-
telligat.)

16 Tunc qui in Judæa fu-
giant ad montes.

17 Qui super domum, non
descendat tollere quæ de æde
sua.

18 Et qui in agro, non re-
vertatur retrò tollere vestem
suam.

19 Væ autem in utero habenti-
bus, & lactantibus in illis die-
bus.

20 Orate autem ut non fiat
fuga vestra hyeme, neque in
Sabbato.

21 Erit enim tunc tribulatio
magna, qualis non fuit ab initio
mundi, usque modo, neque non
fiet.

22 Et si non contracti fuissent
dies illi, non esset servata omnis
caro: propter autem electos
contrahentur dies illi.

23 Tunc si quis vobis dixerit:
Ecce hic Christus, aut illic: ne
credatis.

24 Excitabuntur enim pseu-
dochristi & pseudoprophetæ: &
dabunt signa magna & prodi-
gia, ita ut seducere, si possibile,
& electos.

25 Ecce prædixi vobis.

26 Si ergo dixerint vobis:
Ecce in deserto est, ne exea-
tis: ecce in conclavibus, ne
credatis.

27 Sicut enim fulgur exit ab
Orientibus, & apparet usque
Occidentibus, ita erit & præsen-
tia

ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

* 28 Ὅπου γὰρ ἔαν ᾦ τὸ τῆς πτωματικῆς ἐκείσουνα χθίσοντα οἱ τῆς τοῦ.

29 Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν βλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστéρες πετοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.

30 Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.

31 Καὶ ἀποσελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης· καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἑκρῶν οὐρανῶν ἕως ἁκρῶν αὐτῶν.

32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλδός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς τὸ θέρος.

33 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις.

34 Ἀμὲν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται.

35 Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

36 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἀγγελοὶ τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος.

37 Ὡς περὶ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

38 Ὡς περὶ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι τῆς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν·

39 Καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἥλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἤρεν ἅ-

ria filii hominis.

28 Ubi cumque enim fuerit cadaver, illuc congregabuntur aquilæ.

29 Statim autem post tribulationem dierum illorum Sol obscurabitur, & Luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cælo, & efficacie cælorum concutientur.

30 Et tunc parebit signum filii hominis in cælo: & tunc plangent omnes tribus terræ, & videbunt filium hominis venientem in nubibus cæli cum efficacia & gloria multa.

31 Et legabit angelos suos cum turba & voce magna: & congregabunt electos ejus à quatuor ventis, à summis cælorum usque extrema eorum.

32 A verò ficu discite parabolam: quum jam ramus ejus fuerit tener, & folia germinaverint, scitis quia prope æstas.

33 Ita & vos, quum videritis hæc omnia, scitote quia prope est in januis.

34 Amen dico vobis, non præteribit generatio hæc, donec omnia ista fiant.

35 Cælum & terra præteribunt: verum verba mea non præteribunt.

36 De autem die illa & hora nemo scit, neque angeli cælorum, si non Pater meus solus.

37 Sicut autem dies Noë, ita erit & adventus Filii hominis.

38 Sicut enim erant in diebus ante diluvium, comedentes & bibentes, nubentes & nuptiis tradentes, usque quo die intravit Noë in arcam.

39 Et non cognoverunt donec venit diluvium, & tulit omnes: ita

παντας· οὕτως ἔσαι καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

40 Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἰς παραλαμβάνεται, καὶ ὁ εἰς ἀφίεται.

* 41 † Δύο † ἀληθεύσαι ἐν τῷ † μύλῳ· μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται.

42 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποῖα ὥρα ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται.

43 Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρητεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν εἶατε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.

44 Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἑτοιμοί· ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

45 Τίς ἄρα ἔστιν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ;

46 Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὕρησει ποιοῦντα οὕτως.

47 Ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.

48 Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν·

49 Καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν μετὰ τῶν μεθύοντων·

50 Ἡ ἔξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει·

51 Καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσαι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 14. † 2.

Κεφ. κε'. 25.

1 Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου.

2 Πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ πέντε μωραῖ.

3 Αἵτινες μωραῖ, λαβοῦσαι

ita erit & praesentia Filii hominis.

40 Tunc duo erunt in agro: unus assumitur, & unus relinquitur.

41 Duæ molentes in mola: una assumetur, & una relinquitur.

42 Vigilate ergo: quia nescitis quâ horâ Dominus vester venit.

43 Illud autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias quâ custodiâ fur venit, vigilet utique, & non sineret perfodi domum suam.

44 Propter hoc & vos estote parati, quia quâ horâ non putatis, Filius hominis venturus est.

45 Quis putas est fidelis servus & prudens, quem constituit dominus suus super familiam suam, ad dandum illis cibum in tempore;

46 Beatus servus ille, quem veniens dominus ejus, invenerit facientem sic.

47 Amen dico vobis, quoniam super omnibus substantiis suis constituet eum.

48 Si autem dixerit malus servus ille in corde suo: Tardat dominus meus venire.

49 Et cœperit percutere conservos, edere autem & bibere cum ebriosis:

50 Veniet dominus servi illius in die quâ non expectat, & in hora quâ non scit.

51 Et dividet eum, & partem ejus cum hypocritis ponet: illic erit fletus, & stridor dentium.

CAPUT XXV.

1 Tunc similitabitur regnum caelorum decem virginibus: quæ accipientes lampadas suas, exierunt in occursum sponsi.

2 Quinque autem erant ex eis prudentes, & quinque fatuae.

3 Quæ fatuae sumentes lam-

pa-

ταῖς λαμπάδας αὐτῶν, οὐκ ἔλαβον μετ' αὐτῶν ἔλαιον.

4 Αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν.

5 Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύαξαν πᾶσαι, καὶ ἐκάθευδον.

6 Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· Ἰδοὺ, ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἔξερχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.

7 Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν.

8 Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμους εἶπον· Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἔλαιου ὑμῶν· ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται.

9 Ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι· Μήποτε οὐκ ἀρπύγη ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς.

10 Ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ ἑτοιμαὶ εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα.

11 Τῷ τῷ δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι· Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν.

12 Οὗ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.

13 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν ἐν ἣ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

14 Ὡς περ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ·

15 Καὶ ὃ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ὃ δὲ δύο, ὃ δὲ ἓν· ἐκάζω κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως.

16 Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα.

17 Ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο.

18 Οὗ δὲ τὸ ἐν λαβὼν, ἀπελθὼν ὠρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

19 Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν ἔ-

padas suas, non sumpserunt secum oleum.

4 Verum prudentes acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus suis.

5 Tardante autem sponso, dormitaverunt omnes, & dormierunt.

6 Mediā autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit: exite in occursum ejus.

7 Tunc surrexerunt omnes virgines illæ: & ornaverunt lampadas suas.

8 At fatuæ sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ extinguuntur.

9 Responderunt autem prudentes, dicentes: Ne forte non sufficiat nobis, & vobis: ite autem potius ad vendentes, & emite vobis ipsis.

10 Abeuntibus autem illis mercari, venit sponsus: & expeditæ intraverunt cum eo ad nuptias, & clausa est janua.

11 Posterius verò veniunt & reliquæ virgines, dicentes: Domine, Domine, aperi nobis.

12 Ille verò respondens, ait: Amen dico vobis, non novi vos.

13 Vigilate itaque: quia nescitis diem neque horam, in qua Filius hominis veniet.

14 Sicut enim homo peregrè proficiscens, vocavit proprios servos, & tradidit illis substantias suas:

15 Et huic quidem dedit quinque talenta, illi autem duo, illi verò unum: unicuique secundum propriam facultatem: & peregrè profectus est statim.

16 Profectus autem quinque talenta accipiens, operatus est in eis, & fecit alia quinque talenta.

17 Similiter & qui duo, lucratus est & ipse alia duo.

18 Verum unum accipiens, abiens fodit in terra, & abscondit pecuniam domini sui.

19 Post verò tempus multum venit

χεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον.

20 Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων· Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

21 Ἐφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

22 Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν, εἶπε· Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

23 Ἐφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἧς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

24 Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφώς, εἶπε· Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἰς ἄνθρωπος, βερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας·

25 Καὶ φοβηθεὶς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν.

26 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ· Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ἤδεις ὅτι βερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα·

* 27 † Ἐδεῖ οὖν † σε βαλεῖν τὸ † ἀργύριόν μου τοῖς † τραπεζίταις· καὶ ἐλθὼν † ἐγὼ † ἐκομισάμην † ἂν † τὸ † ἐμὸν σὺν † τόκῳ.

28 Ἄρατε οὖν ἅπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα.

29 (Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισσευήσεται· ἅπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρβήσεται ἅπ' αὐτοῦ.)

* 30 Καὶ τὸν ἀχρεῖον δούλον ἐκβάλλετε εἰς τὸ † σκότος τὸ † ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ † βρυγμὸς τῶν † ὀδόντων.

31 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ

venit dominus servorum illorum, & confert rationem cum eis.

20 Et accedens quinque talenta accipiens, attulit alia quinque talenta, dicens· Domine, quinque talenta mihi tradidisti· ecce alia quinque talenta lucratum sum super illis.

21 Ait verò illi dominus ejus, Benè, serve bone & fidelis, super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam· ingredere in gaudium domini tui.

22 Accedens autem & qui duo talenta accipiens, dixit· Domine, duo talenta mihi tradidisti· ecce alia duo talenta lucratus sum super illis.

23 Ait illi dominus ejus· Benè, serve bone & fidelis, super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam· ingredere in gaudium domini tui.

24 Accedens autem & unum talentum sumens, ait· Domine, scio te quia durus es homo, metens ubi non seminasti, & congregans unde non sparsisti·

25 Et timore percussus abiens, abscondi talentum tuum in terra· ecce habes tuum.

26 Respondens autem dominus ejus, dixit ei· Male serve & piger, sciebas quia meto ubi non seminavi, & congrego unde non sparsi.

27 Oportuit ergo te jacere argentum meum in mensariis, & veniens ego recepissem utique meum cum usura.

28 Tollite itaque ab eo talentum, & date habenti decem talenta.

29 Nam habenti omni dabitur, & augebitur· à verò non habente, & quod videtur habere, auferetur ab eo.

30 Et inutilem servum ejicite in tenebras exteriores· illic erit fletus & fremitus dentium.

31 Quum autem venerit Filius

ανθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἀγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ.

32 Καὶ συναχθήσεται ἑμ-
προσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη·
καὶ ἀφ' ἑκείνου αὐτοὺς ἀπ' ἀλλή-
λων, ὡς περὶ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει
τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων.

* 33 Καὶ ἔσται, τὰ ἑξ ἑκείνων
ἑξ ἑκείνων αὐτοῦ, τὰ ἑξ ἑκείνων
ἑξ ἑκείνων αὐτοῦ, τὰ ἑξ ἑκείνων
ἑξ ἑκείνων αὐτοῦ.

34 Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς
ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· Δεῦτε οἱ εὐ-
λογημένοι τοῦ πατρὸς μου,
κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασ-
μένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ κα-
ταβολῆς κόσμου.

35 Ἐπεὶ νῦν γὰρ, καὶ ἐδω-
κατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ
ἐποτίσατέ με· ξένος ἦμην, καὶ
συνηγάγετέ με.

36 Γυμνὸς, καὶ περιεβλάτε
με· ἡσθένησα, καὶ ἐπεσκέψα-
σθέ με· ἐν φυλακῇ ἦμην, καὶ
ἤλθετε πρὸς με.

37 Τότε ἀποκριθήσονται αὐ-
τῷ οἱ δίκαιοι, λέγοντες· Κύριε,
πότε σε εἶδομεν πεινῶντα, καὶ
ἐδρέψαμεν; ἢ διψῶντα, καὶ
ἐποτίσαμεν;

38 Πότε δέ σε εἶδομεν ξένον,
καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνόν,
καὶ περιεβάλομεν;

39 Πότε δέ σε εἶδομεν ἡσθενῆ,
ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρὸς σε;

40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασι-
λεὺς, ἐρεῖ αὐτοῖς· Ἀμὲν λέγω
ὑμῖν, ὅτι ὅσον ἐποιήσατε ἐν
ταύτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν
ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

41 Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐω-
νύμων· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ
κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰ-
ώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ δια-
βόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.

42 Ἐπεὶ νῦν γὰρ, καὶ οὐκ
ἐδωκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα,
καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με.

43 Ξένος ἦμην, καὶ οὐ συνη-
γάγετέ με· γυμνός, καὶ οὐ πε-
ριεβλάτετέ με· ἡσθενής, καὶ ἐν φυ-
λακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με.

lius hominis in gloria sua, &
omnes sancti angeli cum eo,
tunc sedebit super throno glo-
riae suae:

32 Et cogentur ante eum
omnes gentes, & separabit eos
ab invicem, sicut pastor segre-
gat oves ab hœdis.

33 Et statuet quidem oves à
dexteris suis, at hœdos à sini-
stris.

34 Tunc dicet rex his qui à
dextris ejus: Venite benedicti
Patris mei, possidete paratum
vobis regnum à fundamento
mundi.

35 Esurivi enim, & dedistis
mihi manducare: sitivi, & po-
tastis me: hospes eram, & col-
legistis me:

36 Nudus, & amicum vestis me:
ægrotavi, & visitastis me: in
carcere eram, & venistis ad
me.

37 Tunc respondebunt ei ju-
sti, dicentes, Domine, quando
te vidimus esurientem, & alui-
mus? vel sitientem, & potavi-
mus?

38 Quando autem te vidimus
hospitem, & collegimus? aut
nudum, & amicum vestimus?

39 Quando verò te vidimus
infirmum, aut in carcere, &
venimus ad te?

40 Et respondens rex dicet il-
lis: Amen dico vobis, quatenus
fecistis uni horum fratrum meo-
rum minimorum, mihi fecistis.

41 Tunc dicet & his qui à
sinistris: Ite à me maledicti in
ignem æternum, præparatum
diabolo & angelis ejus.

42 Esurivi enim, & non de-
distis mihi manducare: sitivi,
& non potastis me:

43 Hospes eram, & non col-
legistis me: nudus, & non ami-
civistis me: infirmus, & in car-
cere, & non visitastis me.

44 Τότε ἀποκριθήσονται αὐτοὶ καὶ αὐτοὶ λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνόν, ἢ ἄσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσασμέν σοι;

45 Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅτον οὐκ ἐποιήσατε ἐνι τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε.

46 Καὶ ἀπελεύονται οὗτοι εἰς κλάσιν αἰῶνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰῶνιον. 24 † 2.

Κεφ. κς'. 16.

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·

2 Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

3 Τότε συνήχθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα.

4 Καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν κρατήσωσι ὁδῶν, καὶ ἀποκτείνωσιν.

5 Ἐλεγον δέ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ,

* 7 Προῆλθεν αὐτῷ γυνὴ † ἀλάβαστρον † μύρου † ἔχουσα † βαρυτίμου, καὶ † κατέχευεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ † ἀνακειμένου.

8 Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη;

9 Ἡδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πρᾶξῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι πτωχοῖς.

10 Γινὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Τί κήπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσασθαι εἰς ἐμέ.

11 Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς

44 Tunc respondebunt ei & ipsi, dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & non ministravimus tibi?

45 Tunc respondebit illis, dicens: Amen dico vobis, quatenus non fecistis uni horum minimorum, nec mihi fecistis.

46 Et ibunt hi in supplicium æternum: at iusti in vitam æternam.

CAPUT XXVI.

1 E T factum est, quum conatus esset summamferre Jesus omnes sermones hos: dixit discipulis suis:

2 Scitis quia post duos dies Pascha fit, & Filius hominis traditur ad crucifigi.

3 Tunc congregati sunt principes Sacerdotum & Scribæ, & seniores populi in atrium principis Sacerdotum, dicti Caiphas:

4 Et consultaverunt ut Jesum dolo apprehenderent, & occiderent.

5 Dicebant autem: Non in festo, ut ne tumultus fiat in populo.

6 At Jesu existente in Bethania, in domo Simonis leprosi,

7 Accessit ad eum mulier alabastrum unguenti habens pretiosi, & effudit super caput ipsius recumbentis.

8 Videntes autem discipuli ejus, indignati sunt, dicentes: Ad quid perditio hæc?

9 Potuit enim istud unguentum venditari multo, & dari pauperibus.

10 Sciens autem Jesus, ait illis: quid molestias exhibetis mulieri? opus enim bonum operata est in me.

11 Semper enim pauperes habebis

ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν· ἐμε δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

12 Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν.

* 13 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη, εἰς τὴν μνημόσυνον αὐτῆς.

14 Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἄρχιερεῖς,

15 Εἶπε· Τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ γὰρ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔζησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια.

16 Καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἡζυμῶν προσήλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ· Ποῦ θέλεις ἐτοιμάσμεν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα;

18 Ὁ δὲ εἶπεν· ἄτπάγετε εἰς τὴν πόλιν ἢ πρὸς τὴν τὴν δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ· Ὁ διδάσκαλός λέγει· Ὁ καιρὸς μου ἔγγυς ἐστίν, πρὸς σε ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου.

19 Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

20 Ὁ ψίχας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα.

21 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.

22 Καὶ λυπούμενοι σφόδρα, ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν· Μήτι ἐγὼ εἰμι, Κύριε;

23 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει.

24 Ὁ μὲν οὖν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐκ ἂν δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.

25 Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας, ὁ παραδίδους αὐτόν, εἶπε· Μήτι ἐγὼ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶπας.

betis cum vobis, me autem non semper habetis.

12 Jaciens autem hæc unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me fecit.

13 Amen dico vobis, ubicumque prædicatum fuerit euangelium hoc in toto mundo, dicetur & quod fecit hæc in memoriam ejus.

14 Tunc vadens unus duodecim, dictus Judas Iscariotes, ad principes Sacerdotum,

15 Ait: Quid vultis mihi dare, & ego vobis tradam eum? Illi verò constituerunt ei triginta argenteos.

16 Et exinde quærebat opportunitatem ut cum traderet.

17 At primâ Azymorum accesserunt discipuli Jesu, dicentes ei: Ubi vis paremus tibi comedere Pascha?

18 Ille autem dixit: Ite in civitatem ad quendam, & dicite ei: Magister dicit: Tempus meum prope est, apud te facio Pascha cum discipulis meis.

19 Et fecerunt discipuli sicut coordinaverat illis Jesus, & paraverunt Pascha.

20 Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim.

21 Et edentibus illis, dixit: Amen dico vobis, quia unus ex vobis traditurus est me.

22 Et contristati valdè, cœperunt dicere ei unusquisque eorum, Nunquid ego sum, Domine?

23 Is verò respondens, ait: Intingens cum me in catino manum, hic me tradet.

24 Quidem filius hominis vadit, sicut scriptum est de illo: Væ autem homini illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si non natus fuisset homo ille.

25 Respondens autem Judas, qui tradens eum, dixit: Nunquid ego sum, Rabbi? Ait illi: Tu dixisti.

26 Ἐσθιδόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε, καὶ ἔδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε· Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου.

27 Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαρισήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων· Πίστετε ἐξ αὐτοῦ πάντες·

28 Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

29 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πῶς ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μετ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς μου.

30 Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἡμέρᾳ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποιμένης.

32 Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθεῖν αὐτὸν με, προᾶξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

33 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπεν αὐτῷ· Εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοὶ, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι.

* 34 Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὲν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ, πρὶν ἂν ἔλθοις φωνῆσαι, τρίς ἢ ἀπαρνήσῃ με.

35 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κἂν δέη με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. Ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.

36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανή· καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· Καθίσατε αὐτοῦ, ἕως ὅς ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ.

* 37 Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἠδημονεῖν.

38 Τότε λέγει αὐτοῖς· Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ.

26 Edentibus autem eis, accipiens Jesus panem, & benedicens, fregit, & dedit discipulis, & ait: Accipite, comedite: Hoc est corpus meum.

27 Et accipiens calicem, & gratias actis, dedit illis, dicens: Bibite ex hoc omnes.

28 Hic enim est sanguis meus qui novi testamenti, qui pro multis effusus in remissionem peccatorum.

29 Dico autem vobis, quod non bibam à modo de hoc genere vine, usque in diem illum, quum illud bibam cum vobis novum in regno Patris mei.

30 Et hymno dicto, exierunt in montem Olivarum.

31 Tunc dicit illis Jesus: Omnes vos offendimini in me in nocte ista. Scriptum est enim: Percutiam pastorem, & dispergentur oves gregis.

32 Post autem excitari me, præcedam vos in Galilæam.

33 Respondens autem Petrus, ait illi: Si & omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor.

34 Ait illi Jesus: Amen dico tibi, quia in hac nocte, ante gallum vociferari, ter abnegabis me.

35 Ait illi Petrus: Etiam si oportuerit me cum te mori, non te negabo. Similiter verò & omnes discipuli dixerunt.

36 Tunc venit cum illis Jesus in villam dictam Gethsemani, & dicit discipulis: Sedete hic, usquequo vadens orem illic.

37 Et assumens Petrum, & duos filios Zebedæi, cœpit contristari & gravissimè angī.

38 Tunc ait illis: Undique tristis est anima mea usque ad mortem. Manete hic, & vigilate cum me.

39 Καὶ προσελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ, προσευχόμενος, καὶ λέγων· Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἔστί, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ.

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Οὕτως οὐκ ἵσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ;

41 Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

42 Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσήύξατο, λέγων· Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἔαν μὴ αὐτὸ πίνω, γενηθήτω τὸ θέλημα σου.

43 Καὶ ἑλθὼν εὐρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι.

44 Καὶ ἀφείς αὐτοὺς, ἀπελθὼν πάλιν, προσήύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.

45 Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε τὸ λοιπὸν, καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ, ἡγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν.

46 Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ, ἡγγικεν ὁ παραδίδους με.

47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαίρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.

48 Οἱ δὲ παραδίδους αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων· Ὁν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν.

49 Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ, εἶπε· Χαίρε ῥαββί. Καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

50 Οἱ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἐταίρε, ἐφ' ᾧ πάρε; Τότε προσελθόντες ἐπέβηλόν τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

39 Et progressus pusillum, procidit in faciem suam, orans, & dicens: Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste. veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu.

40 Et venit ad discipulos, & invenit eos dormientes: & dicit Petro: Sic non potuistis una hora vigilare cum me?

41 Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem. Quidem spiritus promptus, verum caro infirma.

42 Iterum ex secundo abiens, oravit dicens: Pater mi, si non potest hic calix transire à me, si non illum bibam, fiat voluntas tua.

43 Et veniens invenit eos rursus dormientes: erant enim eorum oculi gravati.

44 Et relinquens illos, abiit iterum, oravit ex tertio, eundem sermonem dicens.

45 Tunc venit ad discipulos suos, & dicit illis, Dormite ceterum, & requiescite: ecce, appropinquavit hora, & Filius hominis tradetur in manus peccatorum.

46 Excitamini, eamus: ecce appropinquavit tradens me.

47 Et adhuc eo loquente, ecce Judas unus duodecim venit, & cum eo turba multa cum gladiis & lignis, à principibus Sacerdotum & senioribus populi.

48 At tradens eum, dedit illis signum, dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est: prehendite eum.

49 Et confestim accedens ad Jesum, dixit: Gaude Rabbi. Et osculatus est eum.

50 At Jesus ait illi, Amice, in quo ades? Tunc accedentes injecerunt manus in Jesum, & prehenderunt eum.

51 Καὶ ἰδοὺ, εἰς τὴν μετὰ Ἰησοῦ, ἰκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ· καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.

52 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀπέσρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μάχαιρᾷ ἠπολοῦνται.

* 53 Ἡ δὲ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἔρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα ἢ λεγεῶνας ἀγγέλων;

54 Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι;

55 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· Ὡς ἐπὶ ληξήν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν

καὶ ῥομφαίαις, καὶ ἐκράτησάν με.

56 Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες, ἀφέντες αὐτὸν, ἔφυγον.

57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν, ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφην τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν.

58 Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως. καὶ εἰσελθὼν ἔσω, ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος.

* 59 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ἢ ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσωσι.

* 60 Καὶ οὐχ εὗρον. καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προτελόντων, οὐχ εὗρον. ἢ ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ἢ ψευδομαρτυρεῖς,

61 Εἶπον· Οὗτος ἔφη· Δύναμαι καταλύσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆται αὐτόν.

* 62 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς, εἶπεν αὐτῷ· Οὐδὲν ἀποκρίνη; τί ἢ αὐτοῖς σου ἢ καταμαρτυροῦσιν;

51 Et ecce unus eorum cum Jesu, extendens manum, exemit gladium suum : & percutiens servum principis Sacerdotum, amputavit ejus auriculam.

52 Tunc ait illi Jesus, Convertite tuum gladium in locum suum : omnes enim accipientes gladium, in gladio morientur.

53 An putas quia non possum nunc advocare Patrem meum, & exhibebit mihi plus quam duodecim legiones angelorum?

54 Quomodo ergo implebuntur Scripturæ, quia sic oportet fieri?

55 In illa hora dixit Jesus turbis : Tanquam ad latronem exiitis cum gladiis & lignis,

videre me. quotidie sedebam docens in templo, & non prehendistis me.

56 Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturæ Prophetarum. Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt.

57 Illi verò tenentes Jesum, adduxerunt ad Caiphan principem Sacerdotum, ubi Scribæ, & seniores convenerant.

58 At Petrus sequebatur eum à longè, usque aulam principis Sacerdotum. & ingressus intro, sedebat cum ministris, videre finem.

59 At principes Sacerdotum, & seniores, & confessus omnis quærebant falsum testimonium contra Jesum, ut eum morte afficerent.

60 Et non invenerunt, & multis falsis testibus accedentibus, non invenerunt. Postremò autem advenientes duo falsi testès,

61 Dixerunt : Hic effatus est : Possum dissolvere templum Dei, & per tres dies reædificare illud.

62 Et surgens princeps Sacerdotum, ait illi : Nihil respondes quid illi te contra testificantur?

* 63 Ο δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς, εἶπεν αὐτῷ· † Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῶν ἀπῆλθης, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

64 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὅψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

65 Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων· Ὅτι ἐβλασφήμησε· τί ἐτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; Ἴδε, νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ.

66 Τί ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες, εἶπον· Ἐνοχὸς βανάτου ἐστὶ.

* 67 Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ † ἐβράβυσαν,

68 λέγοντες· Προφήτευσον ἡμῖν Χριστέ, τίς ἐστὶν ὁ παῖς σου.

69 Ο δὲ Πέτρος ἐξῶ ἐκάλειτο ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα· Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου.

70 Ο δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων, λέγων· Οὐκ οἶδα τί λέγεις.

71 Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη· καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ· Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου.

72 Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετ' ὅρκου· Ὅτι οὐκοῦδα τὸν ἄνθρωπον.

* 73 Μετὰ † μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἐσῶτες, εἶπον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου † δῆλόν σε ποιεῖ.

* 74 Τότε ἤρξατο † καταναθεματίζειν, καὶ † δυνύειν· Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Καὶ † εὐθέως † ἀλέκτωρ ἐφώνησε.

75 Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ Ἰησοῦ, ἐρηκνός αὐτῷ· Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆται, τρίς ἀπαρνήσῃ με. Καὶ ἐξελθὼν ἐξῶ, ἐκλαυσε πικρῶς.

26. † +

63 At Jesus tacebat. Et respondens princeps Sacerdotum, ait illi: Adjuro te per Deum vivum, ut nobis dicas si tu es Christus filius Dei.

64 Dicit illi Jesus: Tu dixisti. verumtamen dico vobis, à modo videbitis Filium hominis sedentem à dextris efficacitatis, & venientem in nubibus cæli.

65 Tunc princeps Sacerdotum dirupit vestimenta sua, dicens, quod blasphemavit. quid adhuc usum habemus testium? Ecce nunc audistis blasphemiam ejus.

66 Quid vobis videtur? Illi verò respondentes dixerunt, Reus mortis est.

67 Tunc inspuerunt in faciem ejus, & colaphizaverunt eum: alii autem percusserunt,

68 Dicentes: Prophetiza nobis Chryste, quis est percuiens te?

69 At Petrus foris sedebat in atrio: & accessit ad eum una ancilla, dicens: Et tu eras cum Jesu Galilæo.

70 Ille verò negavit coram omnibus, dicens: Nescio quid dicis.

71 Exeuntem autem illum in vestibulam, vidit eum alia: & ait his qui ibi: Et hic erat cum Jesu Nazareno.

72 Et iterum negavit cum juramento, quia non novi hominem.

73 Post paulum autem accedentes stantes, dixerunt Petro: Verè & tu ex illis es: etenim loquutio tua manifestum te facit.

74 Tunc cæpit devovere & jurare, quia non novi hominem, & continuo gallus vociferatus est.

75 Et recordatus est Petrus verbi Jesu dicentis ei: Quod ante gallum vociferari, ter abnegabis me. Et egrediens foras, flevit amarè.

Κεφ. κζ'. 27.

1 Πρώτας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥς θανατῶσαι αὐτόν.

2 Καὶ δῆσαντες αὐτὸν, ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδίδους αὐτὸν, ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς, ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις,

4 Λέγων· Ἡμάρτον, παραδούς αἷμα ἁγίων. Οἱ δὲ εἶπον· Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὅφει.

* 5 Καὶ ρίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ, † ἀνεχώρησε· καὶ ἀπελθὼν, † ἀπήγγεατο.

6 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια, εἶπον· Οὐκ ἔξεσι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανῶν· ἕπελ τιμὴ αἱματός ἐστι.

* 7 Συμβούλιον δὲ λαβόντες, † ἡγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ † κεραμέως, εἰς † ταφὴν τοῖς † ξένοις.

8 Διδὲκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος, ἄγρὸς αἱματος, ὥς τῆς σήμερον.

9 (Τότε ἐπληρώθη τὸ ρηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος· Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ.

* 10 Καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, † κατὰ † συνέταξέ μοι Κύριος.)

11 Ο' δὲ Ἰησοῦς ἔφη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν, λέγων· Σὺ εἶ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ο' δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ· Σὺ λέγεις.

12 Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

13 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσι;

14 Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἐν ῥῆμα· ὥς θανατῶσαι τὸν ἡγεμόνα λίαν.

principes Sacerdotum & seniores populi adversus Jesum, ut eum morti traderent.

2 Et ligantes eum, abduxerunt, & tradiderunt eum Pontio Pilato praesidi.

3 Tunc videns Judas, qui tradens [fuit] eum, quod damnatus esset, poenitens, retulit triginta argenteos principibus Sacerdotum, & senioribus.

4 Dicens, Peccavi, tradens sanguinem innoxium. Illi vero dixerunt, Quid ad nos? tu videris.

5 Et projiciens argenteos in templo, recessit: & abiens se strangulavit.

6 At principes Sacerdotum accipientes argenteos, dixerunt: Non licet injicere eos in corbanam: quia pretium sanguinis est.

7 Consilium autem sumentes, mercati sunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinis.

8 Quapropter, vocatus est ager ille, Ager sanguinis, usque hodie.

9 Tunc impletum est essatum per Jeremiam Prophetam, dicentem: Et acceperunt triginta argenteos, pretium appretiati, quem appretiaverunt a filiis Israēl.

10 Et dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus.

11 At Jesus stetit ante praesidem, & interrogavit eum praeses, dicens: Tu es rex Judaeorum? At Jesus dixit illi: Tu dicis.

12 Et in accusari ipsum a principibus Sacerdotum & senioribus nihil respondit.

13 Tunc dicit illi Pilatus: Non audis quanta te constanter?

14 Et non respondit ei ad ullum verbum, ita ut mirari praesidem vehementer.

15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει δ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἓνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ᾔθελον.

16 Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον λεγόμενον Βαραββᾶν.

17 Συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν;

18 Ἦδει γὰρ ὅτι διὰ φόβον παρέδωκεν αὐτόν.

19 Καθήμενου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἠπέσειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα· Μηδὲν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἐπάβον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν.

20 Οἱ δὲ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν.

21 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν· εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον, Βαραββᾶν.

22 Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν, τὸν λεγόμενον Χριστόν; Λέγουσιν αὐτῷ πάντες· Σταυρωθήτω.

23 Οἱ δὲ ἡγεμὼν ἔφη· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσῶς ἐκράζον, λέγοντες· Σταυρωθήτω.

* 24 Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν ἔωφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐθόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ἔπενίψατο τὰς χεῖρας ἑαπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων· Ἐγὼ ἄθως εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὁψοσθε.

25 Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς, εἶπε· Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.

26 Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώτας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

27 Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν.

28 Καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην.

15 Per autem festum consueverat præsēs absolvere unum vinctum turbæ, quem voluissent.

16 Habebant autem tunc vinctum insignem, dictum Barabbam.

17 Coactis ergo illis, dixit illis Pilatus· Quem vultis absolvam vobis? Barabbam, an Jesum dictum Christum?

18 Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum.

19 Sedente autem illo super tribunali, misit ad eum uxor ejus, dicens· Nihil tibi & justo illi· multa enim passa sum hodie per somnium propter eum.

20 At principes Sacerdotum & seniores persuaserunt turbis, ut peterent Barabbam, at Jesum perderent.

21 Respondens autem præsēs, ait illis· Quem vultis de duobus absolvam vobis? Illi verò dixerunt· Barabbam.

22 Dicit ergo illis Pilatus· Quid igitur faciam Jesum dictum Christum? dicunt ei omnes· Crucifigatur.

23 At præsēs ait· Quid enim mali fecit? Illi autem magis clamabant, dicentes· Crucifigatur.

24 Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret, sumens aquam lavit manus coram turba, dicens· Innocens sum à sanguine justii hujus· vos videritis.

25 Et respondens universis populus, dixit· Sanguis ejus super nos, & super natos nostros.

26 Tunc absolvit illis Barabbam· At Jesum flagellans, tradidit ut crucifigeretur.

27 Tunc milites præsidis assumentes Jesum in prætorium, coegerunt ad eum universam cohortem.

28 Et exuentes eum, circumdederunt ei chlamydem coccineam·

* 29 Καὶ ἡ πλέξαντες ἐξέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ· καὶ ἡ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἡ ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγοντες· Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

30 Καὶ ἔμπτύσαντες εἰς αὐτὸν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

* 31 Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἡ ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν ἡ χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ· καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

32 Ἐξερχόμενοι δὲ, εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἡγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

33 Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸν λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὅς ἐστι λεγόμενος κρανίου τόπος,

* 34 Ἐδώκαν αὐτῷ πιεῖν ἡ ὄξος μετὰ ἡ χολῆς ἡ μεμιγμένον· καὶ ἡ γυσάμενος, οὐκ ἡ ἤθελε πιεῖν.

35 Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν, διμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ προφῆτου· διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον.

36 Καὶ καθήμενοι, ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ.

37 Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην· Οὗτος ἡ ἔστιν ἡ Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

38 Τότε σταυρῶνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί· εἰς ἐκ δεξιῶν, καὶ εἰς ἐκ ἐκ δεξιῶν.

39 Οἱ δὲ παρεμπορεύμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινεῖντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν,

40 Καὶ λέγοντες· Οὗ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σωσον σεαυτὸν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, κατὰβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

41 Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄρχιερεῖς, ἡ ἐμπαιζόντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων, ἔλεγον·

29 Et plectentes coronam de spinis, imposuerunt super caput ejus, & arundinem in dextera ejus : & genu flectentes ante eum, illudebant ei, dicentes : Gaude rex Judæorum.

30 Et inspuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant in caput ejus.

31 Et postquam illuserunt ei, exuerunt eum chlamydem, & induerunt eum vestimentis ejus : & abduxerunt eum ad crucifigendum.

32 Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenæum, nomine Simonem : hunc angariaverunt, ut tolleret crucem ejus.

33 Et venientes in locum dictum Golgotha, qui est dictus calvarie locus.

34 Dederunt ei bibere acetum cum felle mixtum, & gustans noluit bibere.

35 Crucifigentes vero eum, diviserunt vestimenta ejus, jaciens sortem : ut impleretur effatum à Propheta : Dispertiti sunt vestimenta mea sibi ipsis, & super vestem meam jecerunt sortem.

36 Et sedentes servabant eum illic.

37 Et imposuerunt super caput ejus causam ipsius scriptam : HIC EST JESUS REX JUDÆORUM.

38 Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones, unus à dexteris, & unus à sinistris.

39 At prætereuntes blasphemabant eum, moventes capita sua.

40 Et dicentes : Dissolvens templum, & in tribus diebus ædificans, serva teipsum. Si filius es Dei, descende de cruce.

41 Similiter vero & principes Sacerdotum illudentes cum Scribis, & senioribus, dicebant :

42 Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶται. εἰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἔσι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιεῖσόμεν αὐτῷ.

43 Πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν· ῥύσάσω νῦν αὐτὸν, εἰ θέλει αὐτόν. εἶπε γάρ· Ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός.

* 44 Τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησάι, οἱ τ' συζαυρωθέντες αὐτῷ, ὠνεῖδίζον αὐτῷ.

45 Ἀπὸ δὲ ἑκτῆς ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πάσων τῇ γῇ, ἕως ὥρας ἑννάτης.

46 Περὶ δὲ τὴν ἑννάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων· Ἥλι, Ἥλι, λαμβάσαβαθανί; τοῦτ' ἔσι, Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνατί με ἐγκατέλιπες;

47 Τινες δὲ τῶν ἐκεῖ ἐσώτων ἀκούσαντες, ἔλεγον· Ὅτι Ἥλιαν φωνεῖ οὗτος.

* 48 Καὶ εὐθέως δραμὼν εἰς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν τ' σπόγγον, πλήσας τε ὕδρους, καὶ περιθεὶς καλᾶμῳ, τ' ἐπότιζεν αὐτόν.

49 Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον· Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας σώσων αὐτόν.

50 Ο' δὲ Ἰησοῦς, πάλιν κράζας φωνῇ μεγάλῃ, ἄφηκε τὸ πνεῦμα.

51 Καὶ ἰδοὺ, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἁψθῆν ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσεισθή· καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν.

52 Καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεώχθησαν· καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη.

* 53 Καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν τ' ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ τ' ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.

54 Ο' δὲ ἐκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες· Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος.

55 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαί, ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι· αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ.

42 Alios servavit, seipsum non potest servare. Si rex Israël est, descendat nunc de cruce, & credemus ei.

43 Confidit in Deo, liberet nunc eum, si vult eum, dixit enim, Quia Dei sum filius.

44 Id verò ipsum & latrones crucifixi ipsi, exprobrabant ei.

45 A autem sexta hora tenebræ factæ sunt super universam terram, usque horam nonam.

46 Circa verò nonam horam clamavit Jesus voce magnâ, dicens: Eli, Eli, lama sabachthani? hoc est, Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti?

47 Quidam autem eorum illic stantium audientes, dicebant, Quod Eliam vocat iste.

48 Et continuo currens unus ex eis, & accipiens spongiam, implensque aceti, & circumponens arundini potabat eum.

49 Verùm cæteri dicebant: Sine, videamus an veniat Elias liberaturus eum.

50 At Jesus iterum clamans voce magna, emisit spiritum.

51 Et ecce interexpansum templi filium est in duo, à sursum usque deorsum: & terra mota est, & petrae fissæ sunt.

52 Et monumenta aperta sunt, & multa corpora dormientium sanctorum excitata sunt.

53 Et exeuntes de monumentis post excitationem ejus, venerunt in sanctam civitatem, & apparuerunt multis.

54 At Centurio, & qui cum eo servantes Jesum, videntes terræmotum, & facta, timuerunt valdè, dicentes: Verè Dei filius erat iste.

55 Erant autem ibi mulieres, multæ à longè spectantes, quæ sequutæ erant Jesum à Galilæa, ministrantes ei:

56 Ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴ μητέρα, καὶ ἡ μητέρα τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

* 57 Ὁψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, † τοῦ νομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς † ἐμαθήτευσεν τῷ Ἰησοῦ.

58 Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ᾔτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοῖναι τὸ σῶμα.

59 Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ, ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ.

60 Καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατθήμεσεν ἐν τῇ πέτρᾳ. καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν.

61 Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

62 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον,

63 Λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάσος εἶπεν, ἔτι ζῶν· Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρωμαι.

64 Κελεύοντον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας· μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς, κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ· Ἥ γέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χεῖρων τῆς πρώτης.

65 Ἐφῇ δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Ἐχετε κουσῳδία· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε.

* 66 Οἱ δὲ πορευθέντες † ἠσφάλισαν τὸν τάφον, † σφραγίσαντες τὸν λίθον, μετὰ τῆς † κουσῳδίας. 37. † 6.

Κεφ. κη'. 28.

1 Ὅψι δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον·

56 In quibus erat Maria Magdalene, & Maria Jacobi & Joseph mater, & mater filiorum Zebedæi.

57 Sero autem facto, venit homo dives ab Arimathæa, nomine Joseph, qui & ipse discipulus erat Jesu.

58 Hic accedens Pilato, petit corpus Jesu. Tunc Pilatus jussit reddi corpus?

59 Et accipiens corpus Joseph involvit illud sindone mundâ.

60 Et posuit illud in novo suo monumento, quod exciderat in petra: & advolvens lapidem magnum ostio monamenti, abiit.

61 Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Maria, sedentes contra sepulchrum.

62 Verum postera die, quæ est post Parasceuen, coacti sunt principes Sacerdotum & Pharisei ad Pilatum,

63 Dicentes: Domine, meminimus quia ille seductor dixit adhuc vivens: Post tres dies excitur.

64 Jube ergo muniri sepulchrum, usque in tertium diem, ne quando venientes discipuli ejus nocte, furentur eum, & dicant plebi: Excitatus est a mortuis: & erit novissimus error pejor priore.

65 Ait verò illis Pilatus: Habebis custodiam: abite, munite sicut scitis.

66 Illi autem abeuntes munierunt sepulchrum, signantes lapidem cum custodia.

CAPUT XXVIII.

1 Vespere autem Sabbatorum lucescenti in unam Sabbatorum, venit Maria Magdalene, & altera Maria, spectare sepulchrum.

1 Καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ.

*. 3 Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἡ ἀσραφὴ, καὶ τὸ ἐνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὥστε χιῶν.

4 Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο ὡστε νεκροί.

5 Ἀποκρίθεις δὲ ὁ ἄγγελος, εἶπε ταῖς γυναῖξιν· Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε.

6 Οὐκ ἔστιν ὧδε· ἡγέρθη γὰρ, καὶ ὡς εἶπε· δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος.

7 Καὶ ταχὺ πορευθεῖσται, εἰπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἰδοὺ, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ, εἶπον ὑμεῖς.

8 Καὶ ἐξελθούσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημερίου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

9 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ, ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων· Χαίρετε. Αἱ δὲ προσελθούσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ.

10 Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγεῖλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ ἐκεῖ με ὄψονται.

11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, τινὲς τῆς κουστωδίας ἐλόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γινόμενα.

12 Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς γραμματέας,

13 Λέγοντες· Εἰπατε, Ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἐκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμώμενων.

14 Καὶ ἰὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ

2 Et ecce terræmotus factus est magnus, Angelus enim Domini descendens de cælo, accedens revolvit lapidem ab ostio, & sedebat super eum.

3 Erat autem aspectus ejus sicut fulgur, & vestimentum ejus candidum sicut nix.

4 Præ autem timore ejus concussi sunt servantes, & facti sunt velut mortui.

5 Respondens autem angelus, dixit mulieribus: Ne metuite vos: scio enim quod Jesum crucifixum quaeritis:

6 Non est hic. Excitatus est enim, sicut dixit. venite, videte locum ubi jacebat Dominus.

7 Et cito euntes dicite discipulis ejus, quia surrexit à mortuis, & ecce præit vos in Galilæam: ibi eum videbitis, ecce dixi vobis.

8 Et exeuntes cito de monumento cum timore & gaudio magno, currerunt nunciare discipulis ejus.

9 Quum autem irent renunciare discipulis ejus, & ecce Jesus occurrit illis, dicens: Gaudete. Illæ autem accedentes, prehenderunt ejus pedes, & adoraverunt eum.

10 Tunc ait illis Jesus: Ne timete: ite, nunciate fratribus meis, ut abeant in Galilæam, & ibi me videbunt.

11 Euntes autem illis, ecce quidam custodiæ venientes in urbem, nuntiaverunt principibus Sacerdotum omnia facta.

12 Et congregati cum senioribus, consiliumque accipientes, argenteos sufficientes dederunt militibus,

13 Dicentes: Dicite quia discipuli ejus nocte venientes, furati sunt eum nobis dormientibus.

14 Et si auditum fuerit hoc

τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμους ποιήσομεν. à præfide, nos suadebimus ei, & vos securos faciemus.

15 Οἱ δὲ, λαβόντες τὰ ἀργύρια, ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον. 15 Illi autem accipientes argenteos, fecerunt sicut erant edocti. & divulgatum est verbum istud apud Judæos, usque hodie.

16 Οἱ δὲ ἑνδεκά μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὅρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. 16 At undecim discipuli profecti sunt in Galilæam in montem ubi constituerat illis Jesus.

17 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. 17 Et videntes eum adoraverunt eum: quidam autem dubitaverunt.

18 Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς, ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων· Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. 18 Et accedens Jesus loquutus est eis, dicens: Data est mihi omnis auctoritas in cælo, & in terra.

19 Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος· 19 Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomen Patris, & Filii, & sancti Spiritus:

20 διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετείλαμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ μετ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν. 2.† 1. 20 Docentes eos servare omnia quæcumque mandavi vobis. Et ecce ego cum vobis sum omnes dies, usque ad consummationem sæculi.

ΤΟ' ΚΑΤΑ'

EUANGELIUM

ΜΑΡΚΟΝ

SECUNDUM

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

M A R C U M.

Κεφ. α'. 1.

CAPUT I.

1 **Α**ΡΧΗ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

2 Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις· Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.

3 Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου.

1 **I**NITIUM Evangelii Jesu Christi Filii Dei.

2 Sicut scriptum est in Prophetis: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.

3 Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite

εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐ- cite semitas ejus.
τοῦ.

4 Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ κηρύσσειν βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφυσιν ἁμαρτιῶν.

5 Καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται· καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

* 6 Ἦν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ † ζωνὴν † δερματίνην περὶ τὴν † ὀσφύν αὐτοῦ· καὶ † ἐσθίων † ἀκρίδας καὶ † μέλι † ἄγριον.

* 7 Καὶ ἐκήρυττε, λέγων· Ἐρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανός, † κύψας ἀῦσαι τὸν † ἱμᾶντα τῶν † ὑποδημάτων αὐτοῦ.

8 Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι· αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ.

9 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην.

10 Καὶ εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τὸ Πνεῦμα ὥσει περιφεραν, καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν.

11 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

12 Καὶ εὐθὺς τὸ Πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἐρήμον.

13 Καὶ ἦν ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα, πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων· καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

14 Μετὰ δὲ τὸ παραθεσθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

15 Καὶ λέγων· Ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

4 Fuit Joannes baptizans in deserto, & prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum.

5 Et egrediebatur ad eam omnis Judæa regio, & Hierosolymitæ : & baptizabantur omnes in Jordane flumine ab illo, confitentes peccata sua.

6 Erat autem Joannes vestitus pilis cameli, & zonam coriaceam circa lumbos ejus : & edens locustas & mel silvestre.

7 Et prædicabat, dicens : Venit fortior me post me, cujus non sum dignus curvatus solve- re corrigiam calceamentorum ejus.

8 Ego quidem baptizavi vos in aqua : ille verò baptizabit vos in Spiritu sancto.

9 Et factum est in illis diebus, venit Jesus à Nazareth Galilææ, & baptizatus est à Joanne in Jordane.

10 Et statim ascendens de aqua, vidit scissos cœlos, & Spiritum tanquam columbam descendentem super eum.

11 Et vox facta est de cœlis : Tu es filius meus dilectus, in quo complacui.

12 Et statim spiritus eum ejicit in desertum.

13 Et erat illic in deserto dies quadraginta, tentatus à satana. Et erat cum feris : & angeli ministrabant illi.

14 Post autem traditum esse Joannem, venit Jesus in Galilæam, prædicans Evangelium regni Dei :

15 Et dicens : Quoniam impletum est tempus, & appropinquavit regnum Dei : pœnitemi- ni, & credite in Evangelio.

16 Deam;

* 16 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ βάλλοντας † ἀμφίβληστρον ἐν τῇ † θαλάσσῃ· (ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς.)

17 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων.

18 Καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

19 Καὶ προῖξας ἐκεῖθεν ὀλίγον, εἶδεν Ἰακώβου τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα.

20 Καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναοὺμ· καὶ εὐθέως τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκε.

22 Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδασκῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

23 Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε,

24 Λέγων· Ἐγώ, τί ἡμῖν καὶ σοὶ Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἡλίες ἀπαλίσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

25 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Φιμώθητι, καὶ ἔξελε ἐξ αὐτοῦ.

26 Καὶ σπαράξεν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, καὶ κράξεν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ.

* 27 Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες, ὥς † συζητεῖν πρὸς αὐτοὺς, λέγοντας· Τί ἐστὶ τοῦτο; τίς ἡ διδασκῇ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

28 Ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

16 Deambulans autem juxta mare Galilææ, vidit Simonem & Andream fratrem ejus mittentes verriculum in mari: (erant enim piscatores.)

17 Et dixit eis Jesus: Venite post me, & faciam vos fieri pisces hominum.

18 Et protinus relinquentes retia sua, sequuti sunt eum.

19 Et progressus inde pusillum, vidit Jacobum Zebedæi, & Joannem fratrem ejus, & ipsos in navigio componentes retia.

20 Et statim vocavit illos: Et relinquentes patrem suum Zebedæum in navigio cum mercenariis, abierunt post eum.

21 Et ingrediuntur in Capharnaum: & statim Sabbatis ingressus in synagogam, docebat.

22 Et percelliebantur super doctrina ejus. Erat enim docens eos quasi auctoritatem habens, & non sicut Scribæ.

23 Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo, & exclamavit,

24 Dicens: Ah, Quid nobis & tibi Jesu Nazarene? venisti perdere nos? novi te qui es, sanctus Dei.

25 Et comminatus est ei Jesus, dicens: Obmutescce, & exi ex eo.

26 Et discerpens eum spiritus immundus, & exclamans voce magnâ, exiit ab eo.

27 Et expaverunt omnes, ita ut conquirere ad ipsos, dicentes: Quid est hoc? quæ doctrina nova hæc, quia per auctoritatem & spiritibus immundis imperat, & obediunt ei?

28 Exiit autem fama ejus statim in omnem regionem Galilææ.

20 Καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου.

* 30 Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος ἔκατέκειτο ἔν πυρὸς τούτου· καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς.

31 Καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν, κρατῆσας τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἠφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

32 Ὁ ψίχας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδου ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους.

33 Καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν.

34 Καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις· καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβλε, καὶ οὐκ ἦφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν.

* 35 Καὶ ἔπρωι ἔννυχον λίαν ἀναστὰς, ἐξῆλθε· καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, ἔκκεῖ προσήχητο.

* 36 Καὶ ἔκατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ.

37 Καὶ εὗρόντες αὐτὸν, λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι πάντες ζητοῦσί σε.

* 38 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἀγόμεν εἰς τὰς ἐχθράς· ἔκκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα.

39 Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρός, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ γονυπετῶν αὐτὸν, καὶ λέγων αὐτῷ· Ὅτι, εἰάν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι.

41 Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· Θέλω, καθάρισθι.

42 Καὶ εὐπρόσως αὐτοῦ, εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθάρισθη.

* 43 Καὶ ἔμβριμνάζαμενος αὐτῷ, εὐθέως ἐξέβαλεν αὐτόν.

44 Καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁρα μη-

29 Et protinus ex synagoga egredientes, venerunt in domum Simonis & Andreæ, cum Jacobo & Joanne.

30 At socrus Simonis decumbat febricitans: & statim dicunt ei de illa.

31 Et accedens excitavit eam, apprehendens manum ejus: & dimisit eam febris continuò: & ministrabat eis.

32 Vespere autem factò, quum occidisset Sol, afferebant ad eum omnes malè habentes, & dæmoniacos.

33 Et civitas tota coacta erat ad januam.

34 Et curavit multos malè habentes variis morbis: & dæmonia multa ejiciebat: & non sinebat loqui dæmonia, quod nossent eum.

35 Et mane noctu valdè surgens egressus est, & abiit Jesus in desertum locum, ibique orabat.

36 Et prosequuti sunt eum Simon & qui cum illo.

37 Et invenientes eum, dicunt ei: Quia omnes quærunt te.

38 Et ait illis: Eamus in contigua oppidula, ut & ibi prædicem: ad hoc enim egressus sum.

39 Et erat prædicans in synagogis eorum, in omnem Galilæam, & dæmonia ejiciens.

40 Et venit ad eum leprosus deprecans eum, & genupetens eum, & dicens ei: Quod si velis, potes me mundare.

41 At Jesus visceribus commotus, extendens manum, tetigit eum, & ait illi: Volo, mundare.

42 Et dicente eo, statim discessit ab eo lepra, & mundatus est.

43 Et comminatus ei, statim eiecit illum.

44 Et dicit ei: Vide nemini dixi-

δενὶ μηδὲν εἶπες· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προτένευκε περὶ τοῦ καθάρισ-
μοῦ σου ἢ προτέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

* 45 Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κη-
ρύσσειν πολλὰ, καὶ διαφημίζειν
τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν
δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσ-
ελθεῖν· ἀλλ' ἔξω ἐν ἐρήμοις τό-
ποις ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐ-
τὸν πανταχόθεν. 24. † 4.

Κεφ. β'. 2.

† ΚΑΙ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς Κα-
περναοὺμ δι' ἡμερῶν. καὶ
ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι.

2 Καὶ εὐθέως συνήχθησαν
πολλοί· ὥστε μηκέτι χωρεῖν μη-
δὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν. καὶ ἐλά-
λει αὐτοῖς τὸν λόγον.

3 Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν,
παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμε-
νον ὑπὸ τεσσάρων.

* 4 Καὶ μὴ δυνάμενοι προσ-
εγγίσει αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον,
† ἀπεζέγκασαν τὴν τέγην ὅπου
ἦν· καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι
τὸν κράββατον, ἐφ' ᾧ ὁ παρα-
λυτικὸς κατέκειτο.

5 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίσιν
αὐτῶν, λέγει τῷ παραλυτικῷ,
Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρ-
τίαι σου.

6 Ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμμα-
τέων ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλο-
γιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν·

7 Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασ-
φημίας; τίς δύναται ἀφιέναι
ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός;

8 Καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰη-
σοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι οὕ-
τως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς,
εἶπεν αὐτοῖς· Τί ταῦτα διαλο-
γίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

9 Τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν
τῷ παραλυτικῷ· Ἀφέωνταί σοι
αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν· Ἐγειραι,
καὶ ἄρῃ σου τὸν κράββατον,
καὶ περιπάτει;

10 Ἵνα δὲ εἰδῇτε ὅτι ἐξουσίαν
ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι
ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας· (λέγει
τῷ παραλυτικῷ.)

dixeris : sed vade, teipsum o-
stende Sacerdoti, & offer pro
emundatione tua quæ præcepit
Moyses, in testimonium illis.

45 Ille verò egressus cœpit
prædicare multa, & diffamare
sermonem, ita ut non amplius
ipsum posse manifestè in civita-
tem introire, sed foris in de-
sertis locis erat, & convenie-
bant ad eum undique.

CAPUT II.

* E T iterum intravit in Ca-
pharnaum per dies : & au-
ditum est quod in domum esset.

2 Et confestim coacti sunt
multi, ut non amplius capere
neque quæ ad januam : & lo-
quebatur eis verbum.

3 Et veniunt ad eum, para-
lyticum ferentes, sublatum
quatuor.

4 Et non valentes appropin-
quare ei propter turbam, dete-
xerunt tectum ubi erat, & per-
fodientes submiserunt graba-
tum, in quo paralyticus jace-
bat.

5 Videns autem Jesus fidem
illorum, ait paralytico : Fili,
dimittantur tibi peccata tua.

6 Erant autem quidam Scri-
barum illic sedentes, & ratio-
cinantes in cordibus suis :

7 Quid hic sic loquitur blas-
phemias? Quis potest dimittere
peccata, si non unus Deus?

8 Et statim agnoscens Jesus
spiritu suo, quia sic ratiocinan-
tur in seipsis, dixit illis : Quid
ista ratiocinamini in cordibus
vestris?

9 Quid est facilius, dicere
paralytico : Dimittantur tibi
peccata : an dicere : Surge, &
tolle tuum grabatum, & deam-
bula?

10 Ut autem sciatis quia au-
ctoritatem habet Filius hominis
dimittendi in terra peccata, ait
paralytico :

11 Tibi

11 Ἐγὼ λέγω, ἔγειραι, καὶ ἄρον τὸν κράββατόν σου, καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου.

12 Καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ ἤρας τὸν κράββατον· ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων· ὥς ἐξισασθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν Θεόν, λέγοντας· Ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἶδομεν.

13 Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλατταν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς.

14 Καὶ παρέγων εἶδε Λευὶν τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον· καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολουθεῖ μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακεισθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

16 Καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει;

17 Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς· Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχυροὶ ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἤθρον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύοντες· καὶ ἔρχονται, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύετε;

19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ θυμῷ· ἐν ᾧ ὁ θυμὸς μετ' αὐτῶν ἔστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μετ' ἐαυτῶν ἔχουσι τὸν θυμὸν, οὐ δύνανται νηστεύειν.

20 Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρβῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ θυμὸς, καὶ τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

11 Tibi dico, Surge, & tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam.

12 Et statim surrexit, & tollens grabatum, egressus est coram omnibus: ita ut obstupefcere omnes, & glorificare Deum, dicentes: Quia nunquam sic vidimus.

13 Et egressus est rursus secus mare: & omnis turba veniebat ad eum, & docebat eos.

14 Et prætergrediens vidit Levi Alphæi, sedentem ad telonium: & ait illi: Sequere me: Et surgens sequutus est eum.

15 Et factum est in accumbere ipsum in domo illius, & multi publicani & peccatores simul discumbebant Jesu, & discipulis ejus: erant enim multi, & sequebantur eum.

16 Et Scribæ & Pharisei videntes eum edentem cum publicanis & peccatoribus, dicebant discipulis ejus: Quid, quod cum publicanis & peccatoribus manducat & bibit?

17 Et audiens Jesus, ait illis: Non usum habent valentes medico, sed malè habentes, non veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam.

18 Et erant discipuli Joannis, & illi Phariseorum jejunantes: & veniunt, & dicunt illi: Quare discipuli Joannis, & illi Phariseorum jejunant: at tibi discipuli non jejunant?

19 Et ait illis Jesus: Num possunt filii nuptiarum, in quo sponsus cum illis est, jejunare? Quantum tempus cum seipsis habent sponsum, non possunt jejunare.

20 Veniet autem dies, quum auferetur ab eis sponsus, & tunc jejunabunt in illis diebus.

* 21 Καὶ τοῦδε ἐπιβλήμα
† βράκους † ἀγνάφου † ἐπιβράπτει
ἐπὶ † ἱματίῳ † παλαιῷ· εἰ δὲ μὴ,
αἶρει τὸ πλήρωμα αὐτοῦ τὸ και-
νὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ † χεῖρον
† σχίσμα γίνεται.

22 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον
νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ
μὴ, βήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀ-
σκοὺς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ
οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον
νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον.

23 Καὶ ἐγένετο παραπορεύε-
σθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασι διὰ
τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλ-
λοντες τοὺς σάββας.

24 Καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον
αὐτῷ· Ἰδε, τί ποιοῦσιν ἐν τοῖς
σάββατιν ὃ οὐκ ἔξεσι;

25 Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς·
Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησε
Δαβὶδ, ὅτε χρειὰν ἔσχε, καὶ
ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐ-
τοῦ;

26 Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸ νοεῖον
τοῦ Θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ τοῦ Ἀρ-
χιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς
προέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεσι
φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ
ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὔσι;

27 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Τὸ
σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐ-
γένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ
σάββατον·

28 Ὡς κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ
ἁνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

18. † 3.

ΚΕΦ. γ'. 3:

1 Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν
συναγωγὴν· καὶ ἦν ἐκεῖ
ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν
χεῖρα·

2 Καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ
τοῖς σάββασι βραβεύσει αὐτὸν,
ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

3 Καὶ λέγει τῷ ἄνθρωπῳ τῷ
ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα·
Ἐγείραι εἰς τὸ μέτον.

4 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐξεσι-
τοῖς σάββασι ἀγαθοποιῆται, ἢ
κακοποιῆται; ψυχὴν σῶσαι, ἢ
ἀποκτεῖναι; Οἱ δὲ ἐσιώπων.

21 Et nemo additamentum
panni impoliti assuit in vesti-
mento veteri: si verò non, au-
fert supplementum ipsius no-
vum veteris, & pejor scissura
fit.

22 Et nemo injicit vinum no-
vum in utres veteres: si verò
non, dirumpit vinum novum
utres, & vinum effunditur, &
utres pereunt: sed vinum novum
in utres novos injiciendum.

23 Et factum est praetervadere
eum in Sabbatis per fata, & cœ-
perunt discipuli ejus iter facere
vellentes spicas.

24 Et Pharisei dicebant eis·
Ecce quid faciant in Sabbatis,
quod non licet?

25 Et ipse ait illis: Nunquam
legistis quid fecerit David, quan-
do usum habuit, & esuriit ipse
& qui cum eo?

26 Quomodo introivit in do-
mum Dei sub Abiathar principe
Sacerdotum, & panes propo-
sitionis manducavit, quos non li-
cet manducare si non Sacerdo-
tibus, & dedit & iis cum eo
existentibus?

27 Et dicebat eis: Sabbatum
propter hominem factum est,
non homo propter Sabbatum.

28 Itaque Dominus est Filius
hominis & Sabbati.

CAPUT III.

1 ET introivit iterum in syna-
gogam, & erat ibi ho-
mo arefactam habens manum.

2 Et observabant eum si Sab-
batis curaret eum, ut accusa-
rent illum.

3 Et ait homini arefactam
habenti manum: Surge in me-
dium.

4 Et dicit eis: Licet Sabba-
tis benefacere, an malefacere?
animam servare, an perdere?
Illi verò tacebant.

* 5 Καὶ περιβλεψάμενος αὐ-
τοὺς μετ' ἐργῆς, † συλλυπούμε-
νος ἐπὶ τῇ † πωρώτει τῆς † καρ-
δίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ·
"Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου. καὶ ἐξέ-
τεινε" καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ
αὐτοῦ ὡς ἡ ἄλλη.

6 Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι,
εὐθέως μετὰ τῶν Ἑρωδιανῶν
συμβούλιον ἐποιοῦν κατ' αὐτοῦ,
ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι.

7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε
μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς
τὴν βάλαντον· καὶ πολὺ πλῆ-
θος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθη-
σαν αὐτῷ, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας.

8 Καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ
ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ πέραν
τοῦ Ἰορδάνου· καὶ οἱ περὶ Τύρον
καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀ-
κούσαντες ὅσα ἐποίει, ἦλθον
πρὸς αὐτόν.

9 Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐ-
τοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ
αὐτῷ, διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ
βλίσβωσιν αὐτόν.

10 Πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν·
ὥς ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐ-
τοῦ ἄψωνται, ὅσοι εἶχον μάστιγας.

* 11 Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀ-
κάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει,
† προσέπιπτεν αὐτῷ, καὶ ἔκραζε,
λέγοντα· Οὔτι σὺ εἶ δούλος τοῦ Θεοῦ.

12 Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐ-
τοῖς, ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν
ποιήσωσι.

13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος,
καὶ προσκαλεῖται οὓς ἠθέλην
αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν.

14 Καὶ ἐποίητε δώδεκα, ἵνα
ᾧσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀπο-
στέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν,

15 Καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θερα-
πεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλ-
ειν τὰ δαιμόνια.

16 Καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι
ὄνομα Πέτρον·

17 Καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζε-
βεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελ-
φὸν τοῦ Ἰακώβου· (καὶ ἐπέθη-
κεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργεῖς,
ὅτι εἰσιν υἱοὶ βροντῆς·)

18 Καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Φίλιπ-
πον,

5 Et circumspiciens eos cum
ira, contristatus super callo cor-
dis eorum, dicit homini: Ex-
tende manum tuam: Et exten-
dit, & restituta est manus illius
sana ut altera.

6 Et exeuntes Pharisei, sta-
tim cum Herodianis consilium
faciebant adversus eum, ut eum
perderent.

7 Et Jesus secessit cum di-
scipulis suis ad mare: & multa
turba à Galilæa sequuta est eum,
& à Judæa,

8 Et ab Hierosolymis, & ab
Idumæa, & trans Jordanem, &
qui circa Tyrum & Sidonem,
multitudo magna, audientes
quæ faciebat, venerunt ad
eum.

9 Et dixit discipulis suis, ut
navicula adisteret sibi, propter
turbam, ut ne comprimerent
eum.

10 Multos enim sanaverat, ita
ut irruere ei, ut illum tangerent,
quotquot habebant flagella.

11 Et spiritus immundi quum
illum spectabant, accedebant ei
& clamabant, dicentes: Quod
tu es filius Dei.

12 Et multa comminabatur
eis, ut ne manifestum illum fa-
cerent.

13 Et adscendit in montem,
& advocat quos voluit ipse: &
venerunt ad eum.

14 Et fecit duodecim, ut es-
sent cum illo, & ut mitteret eos
prædicare:

15 Et habere auctoritatem
curare infirmitates, & ejicere
dæmonia.

16 Et imposuit Simoni nomen
Petrum.

17 Et Jacobum Zebedæi, &
Joannem fratrem Jacobi: & im-
posuit eis nomina Boanerges,
quod est, Filii tonitruī:

18 Et Andream, & Philip-
pum,

πον, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον, καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν Κανανίτην,

19 Καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν· καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον.

20 Καὶ συνέρχεται πάλιν ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν.

21 Καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ, ἐξῆλθον κρατῆται αὐτόν· ἔλεγον γάρ· Ὅτι ἐξέζη.

22 Καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες, ἔλεγον· Ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ, ὅτι ἐν τῷ ἔρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

23 Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· Πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν;

24 Καὶ ἰὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἢ βασιλεία ἐκείνη·

25 Καὶ ἰὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἢ οἰκία ἐκείνη·

26 Καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ μεμέρισται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει.

27 Οὐ δύναται οὐδεὶς τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἰὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δῇσῃ· καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει.

28 Ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν·

29 Ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἀφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἐνοχὸς ἐσιν αἰωνίου κρίσεως.

30 Ὅτι ἔλεγον· Πνεῦμα ἁκάθαρτον ἔχει.

31 Ἐρχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· καὶ ἔξω ἐστῶτες ἀπέσειλαν πρὸς αὐτόν, φωνοῦντες αὐτόν.

32 Καὶ ἐκάθητο ὄχλος περὶ

pum, & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum Alphæi, & Thaddæum, & Simonem Cananitem:

19 Et Judam Iscariotem, qui & tradidit illum: & veniunt ad domum:

20 Et convenit iterum turba, ita ut non posse ipsos neque panem manducare.

21 Et audientes qui ad ipsum, exieruntprehendere eum: dicebant enim, Quod extra se esset.

22 Et Scribæ qui ab Hierosolymis descendentes, dicebant: Quoniam Beelzebub habet, & quia in principe dæmoniorum ejicit dæmonia.

23 Et advocatus eos, in parabolis dicebat illis: Quomodo potest satanas satanam ejicere?

24 Et si regnum in seipsum dividatur, non potest stare regnum illud.

25 Et si domus super semetipsam dispertiat, non potest stare domus illa.

26 Et si satanas confurrexerit in semetipsum, dispertitus est, non potest stare, sed finem habet.

27 Nemo potest vasa fortis, ingressus in domum ejus, diripere, si non prius fortem alligerit: & tunc domum ejus diripiet.

28 Amen dico vobis: Quoniam omnia dimittentur peccata filiis hominum, & blasphemix quascunque blasphemaverint:

29 Qui autem blasphemaverit in Spiritum sanctum, non habet remissionem in æternum, sed obnoxius est æterni judicii.

30 Quoniam dicebant: Spiritum immundum habet.

31 Veniunt igitur fratres & mater ejus: & foris stantes, miserunt ad eum, vocantes eum.

32 Et sedebat turba circum eum:

αὐτὴν· εἶπον δὲ αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσί σε.

33 Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων· Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ ἀδελφοί μου;

34 Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν καθήμενους, λέγει· Ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου.

35 Ὃς γὰρ ἂν ποιήτῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφή μου καὶ μήτηρ ἐστίν.

4. τ. 1.

Κεφ. δ'. 4.

1 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὄχλος πολλός, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον, καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν.

2 Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλὰς, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

3 Ἀκούετε· Ἰδοὺ, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρει.

4 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτό.

* 5 Ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ φετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως φέξανέ τελε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς.

6 Ἡλίῳ δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν, ἐξηράθη.

7 Καὶ ἄλλα ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας· καὶ ἀνέβησαν αἱ ἀκάνθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε.

8 Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν· καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβλίνοντα καὶ αὐξάνοντα· καὶ ἔφερεν, ἐν τριᾷκοντα, καὶ ἐν ἐξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν.

9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὁ ἔχων ὦτα ἀκοῦειν, ἀκουέτω.

10 Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σύντοίς δώδεκα τὴν παραβολήν.

11 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Τμῖν

eum : dicebant verò ei : Ecce mater tua, & fratres tui, foris quærent te.

33 Et respondit eis, dicens : Quæ est mater mea, aut fratres mei?

34 Et circumspiciens circulo circa se sedentes, ait : Ecce mater mea, & fratres mei.

35 Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, & soror mea, & mater est.

CAPUT IV.

1 ET iterum cœpit docere juxta mare, & coacta est ad eum turba multa, ita ut ipsum ascendente in navigium sedere in mari : & omnis turba ad mare super terram erat.

2 Et docebat eos in parabolis multa, & dicebat illis in doctrina sua :

3 Audite : Ecce exiit seminans seminare.

4 Et factum est in seminando, hoc quidem cecidit circa viam : & venerunt volacres cæli, & devoraverunt illud.

5 Aliud verò cecidit super petrosa, ubi non habuit terram multam : & statim exortum est, propter non habere profunditatem terræ.

6 Sole autem exoriente aestuavit : & ob non habere radicem, exaruit.

7 Et aliud cecidit in spinas, & ascenderunt spinæ, & suffocaverunt illud, & fructum non dedit.

8 Et aliud cecidit in terram pulchram : & dabat fructum ascendente & crescente, & afferebat unum triginta, & unum sexaginta, & unum centum.

9 Et dicebat : Habens aures audire, audiat.

10 Quam autem factus esset solus, interrogaverunt eum qui circa eum cum duodecim parabolâ.

11 Et dicebat eis : Vobis datum

δίδονται γινῶναι τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνονται·

12 Ἴνα βλέποντες βλέπωσι, καὶ μὴ ἴδωσι· καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι, καὶ μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιτρέψωσι, καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα.

13 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὐκ οἶδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γινώσκεσθε;

14 Ὁ σπείρων, τὸν λόγον σπείρει.

15 Οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν, ὅπου σπείρεται ὁ λόγος· καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθέως ἔρχεται ὁ σατανᾶς, καὶ αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν.

16 Καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἱ, ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον, εὐθέως μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν·

17 Καὶ οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἴτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθέως σκανδαλίζονται.

18 Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι, οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες·

19 Καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι ἐσπορευόμεναι συμπνίγουσι τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται.

20 Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἱ τίτες ἀκούουσι τὸν λόγον· καὶ παραδέχονται· καὶ καρποφοροῦσιν, ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν ἑξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν.

21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Μήτις δὲ λύχνος ἔρχεται, ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ, ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχὶ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ;

* 22 Οὐ γὰρ ἐστὶ τι κρυπτὸν ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἢ ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα εἰς φανερόν ἔλθῃ.

23 Εἰ τις ἔχει ὅτι ἀκούειν, ἀκουέτω.

tum est nosse mysterium regni Dei : illis autem foris, in parabolis omnia fiunt.

12 Ut aspicientes aspiciant, & non videant : & audientes audiant, & non intelligant : ne quando convertantur, & dimittantur eis peccata.

13 Et ait illis : Nescitis parabolam hanc ? & quomodo omnes parabolās cognoscetis ?

14 Seminans, verbum seminat :

15 Hi autem sunt qui circa viam, ubi seminatur verbum, & quum audierint, confestim venit satanas, & aufert verbum seminatum in cordibus eorum.

16 Et hi sunt similiter in petrosa seminati, qui quum audierint verbum, statim cum gaudio accipiunt illud.

17 Et non habent radicem in se ipsis, sed temporales sunt : deinde orta tribulatione, aut persequutione propter verbum, confestim scandalizantur.

18 Et hi sunt qui in spinas seminati, hi sunt, qui verbum audientes,

19 Et curæ seculi hujus, & deceptio divitiarum, & circa reliqua cupiditates introeuntes suffocant verbum, & infructuosus efficitur.

20 Et hi sunt in terram pulchram seminati, qui audientes verbum, & suscipiunt, & fructum ferunt, unum triginta, & unum sexaginta, & unum centum.

21 Et dicebat illis : Nunquid lucerna venit, ut sub modio ponatur, aut sub lecto ? nonne ut supra candelabrum imponatur ?

22 Non enim est aliquid absconditum, quod non manifestetur : nec factum est occultum, sed ut in palam veniat.

23 Si quis habet aures audire, audiat.

24 Et

24 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προσεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν·

25 Ὃς γὰρ ἂν ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρῇσεται ἀπ' αὐτοῦ.

26 Καὶ ἔλεγεν· Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὥς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπῆρον ἐπὶ τῆς γῆς·

* 27 Καὶ καθεύδῃ, καὶ ἐγείνηται νύκτα καὶ ἡμέραν· καὶ ὁ σπῆρος ἔβλαστών, καὶ ἡ μήνυται ὥς οὐκ οἶδεν αὐτός.

* 28 Ἡ αὐτομάτῃ γὰρ ἡ γῆ ἔκαρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, ἔπειτα ἔσχατον, ἔπειτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ ἐσχατῷ.

29 Ὅταν δὲ παραδῶ ὁ καρπός, εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέσκηκεν ὁ θερισμός.

30 Καὶ ἔλεγε· Τίνι ὁμοιωσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλλωμεν αὐτήν;

31 Ὡς κόκκῳ σινάπεως, ὃς, ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς·

32 Καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει, καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μέγαν, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.

33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν.

34 Χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε πάντα.

35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅψιας γενομένης· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν.

36 Καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὥς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ· καὶ ἕλλα δὲ πλοιάρια ἦν μετ' αὐτοῦ.

37 Καὶ γίνεται καίλαψ ἀνέμου μεγάλη· τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλον εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι.

24 Et dicebat illis: Videte quid audiat. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis, & adjicietur vobis audientibus:

25 Qui enim habet, dabitur illi: & qui non habet, & quod habet auferetur ab eo.

26 Et dicebat: Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo jaciatur sementum in terram,

27 Et dormiat, & excitetur nocte & die: & semen germinet & augeatur ut nescit ille.

28 Spontanea enim terra fructum fert, primum herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica.

29 Quum verò ediderit fructus, statim mittit falcem, quoniam adest messis.

30 Et dicebat: Cui assimilabimus regnum Dei, aut in qua parabola conjiciemus illud?

31 Sicut grano sinapis, quod quum seminatum fuerit in terra, minus omnibus seminibus est quæ in terra:

32 Et quum seminatum fuerit, ascendit, & fit omnibus oleribus majus, & facit ramos magnos, ita ut possit sub umbra ejus volatilia cæli nidulari.

33 Et talibus parabolis multis loquebatur eis sermonem, prout poterant audire.

34 Sine autem parabola non loquebatur eis: privatim autem discipulis suis dissolvebat omnia.

35 Et ait illis in illa die, sero facto: Transeamus in ulterior.

36 Et dimittentes turbam, assumunt eum ut erat in navigio: & alia verò navigiola erant cum illo.

37 Et facta est procella ventī magna: at fluctus injiciebat in navigium, ut ipsum jam impleri.

* 38 Καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τῷ † προσκεφάλαιον † καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα;

* 39 Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάττῃ· † Σιώπα, † πεφίμωσο. Καὶ † ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο † γαλήνη μεγάλη.

40 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί δειλοί ἐσε οὗτοι; πῶς οὐκ ἔχετε πίσιν;

41 Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ; 16. † 2.

Κεφ. ε'. 5.

1 ΚΑὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάττης, εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν.

2 Καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ·

* 3 Ὃς τὴν † κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς † μνημείοις, καὶ οὐτε ἄλυσεσιν οὐδεὶς ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι·

4 Διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἀλύσεσι δεδεσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι· καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε δεμάται.

* 5 Καὶ διαπαντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν κράζων, καὶ † κατακόπτων † ἑαυτὸν † λίθοις·

6 Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμε, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ·

7 Καὶ κράζας φωνῇ μεγάλῃ, εἶπε· Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν Θεόν, μή με βασανίσῃς.

8 (Ἐλεγε γὰρ αὐτῷ· Ἐξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου·)

9 Καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· Τί σοι ὄνομα; καὶ ἀπεκρίθη, λέγων· Λεγεὼν ὄνομά μοι· ὅτι πολλοί ἐσμεν.

38 Et erat ipse in pypri, super cervical dormiens: & excitant eum, & dicunt illi: Magister, non curae est tibi quia perimus?

39 Et excitatus objurgavit ventum, & dixit mari: Sile, obmutesce. Et quievit ventus, & facta est tranquillitas magna.

40 Et ait illis: Quid timidi estis ita? quomodo non habetis fidem?

41 Et timuerunt timorem magnum, & dicebant ad invicem: Quisnam iste est, quia & ventus & mare obediunt ei?

CAPUT V.

1 ET venerunt in ulterius maris, in regionem Gadarenorum.

2 Et exeunti ei ex navigio, statim occurrit ei ex monumentis homo in spiritu immundo:

3 Qui domicilium habebat in monumentis, & neque catenis nemo poterat eum ligare:

4 Propter eum saepe compedibus & catenis ligatum esse, & disruptas esse ab eo catenas, & pedicas contritas esse, & nemo eum poterat domare.

5 Et per omnem noctem & diem in monumentis & in montibus erat clamans, & concidens seipsum lapidibus.

6 Videns autem Jesum à longè, cucurrit, & adoravit eum:

7 Et clamans voce magnà, dixit: Quid mihi & tibi, Jesu fili Dei altissimi? adjuro te Deum, ne me torqueas.

8 Dicebat enim illi: Exi spiritus immunde ab homine.

9 Et interrogabat eum: Quod tibi nomen? Et respondit dicens: Legio nomen mihi: quia multi sumus.

10 καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας.

11 Ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τὰ ὄρη ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη.

12 Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες, λέγοντες· Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους· ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν.

* 13 Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, (ἦσαν δὲ ὡς ἑκατὸ χίλιοι) καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ.

14 Οἱ δὲ βόσκοντες τοὺς χοίρους ἔφυγον, καὶ ἀνήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς. Καὶ ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστὶ τὸ γεγονός.

15 Καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον, καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα· καὶ ἐφοβήθησαν.

16 Καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων.

17 Καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

18 Καὶ ἐμβάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα ἦ μετ' αὐτοῦ.

19 Οὗ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· Γκαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ Κύριος ἐποίησε, καὶ ἡλέησέ σε.

20 Καὶ ἀπῆλθε, καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέργαν, συνήχθη ὄχλος πολλὸς ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν.

22 Καὶ ἰδοὺ, ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, πίπτει

10 Et adpellabat eum multa, ut ne se mittat extra regionem.

11 Erat autem ibi ad montem grex porcorum magnus pascens.

12 Et adpellabant eum omnes dæmones, dicentes: Mitte nos in porcos, ut in eos introeamus.

13 Et concessit eis statim Jesus. Et exeuntes spiritus immundi introierunt in porcos: & irruit grex per præcipitium in mare: erant enim ut duo millia: & suffocati sunt in mari.

14 At pascenses porcos fugerunt, & nuntiaverunt in civitatem, & in agros: & egressi sunt videre quid esset factum.

15 Et veniunt ad Jesum, & spectant dæmoniacum sedentem & vestitum, & sanæ mentis, eum qui habuerat legionem, & timuerunt.

16 Narraverunt autem illis videntes, quomodo factum esset dæmoniaco, & de porcis.

17 Et cœperunt advocare eum, abire de finibus eorum.

18 Et ascendente ipso in navigium, advocabat illum dæmoniacus, ut esset cum illo.

19 At Jesus non admisit eum, sed ait illi, Vade in domum tuam ad tuos, & annuncia illis quantæ tibi Dominus fecit, & misertus est tui.

20 Et abiit, & cœpit prædicare in Decapoli, quantæ fecisset ei Jesus: & omnes mirabantur.

21 Et trajiciente Jesu in navigio rursus in ulterius, coacta est turba multa ad eum, & erat juxta mare.

22 Et ecce venit unus Archisynagorum, nomine Jairus, &

πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ.

* 23 Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, λέγων· Ὅτι τὸ ἄβυσσόν μου ἔσχάτως ἔχει· ἵνα ἔλθῃς ἐπὶ ἡμῶν αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως σωθῇ· καὶ ζήσεται.

24 Καὶ ἀπήλθε μετ' αὐτοῦ· καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολλὸς, καὶ συνέβλιβον αὐτόν.

25 (Καὶ γυνὴ τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα,

26 Καὶ πολλὰ παθούσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' ἑαυτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθούσα·

27 Ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὕπσθεν, ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ.

28 Ἐλεγε γάρ· Ὅτι καὶ τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἄψωμαι, σωθήσομαι.

29 Καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς· καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἰάται ἀπὸ τῆς μάστιγος.

30 Καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς ἐπίγνωσεν ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθούσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγε· Τίς μου ἤψατο τῶν ἱματίων;

* 31 Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ἧ βλέπεις τὸν ὄχλον ἢ συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις· Τίς μου ἤψατο;

32 Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν.

33 Ἡ δὲ γυνὴ, φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.

34 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.)

* 35 Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἄρχισυναγώγου, λέγοντες· Ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἐπέθανε· τί ἔτι ἰσχυρίζῃ;

36 Ὁ δὲ Ἰησοῦς, εὐθὺς ἀκούσας τὸν λόγον λαλοῦμενον,

videns eū, procidit ad pedes ejus:

23 Et advocabat eum multum, dicens: Quoniam filiola mea extreme habet, ut veniens imponas ei manus, ut fervetur, & vivet.

24 Et abiit cum illo, & sequebatur eum turba multa, & comprimebant eum.

25 Et mulier quædam existens in fluxione sanguinis annos duodecim.

26 Et multa perpeffa à multis medicis, & infumptis quæ apud se omnibus, & nihil adjuta, sed magis in deterius veniens.

27 Audiens de Jesu, veniens in turba retro, tetigit vestimentum ejus.

28 Dicebat enim, Quia si vel vestimenta ejus tetigero, servabor.

29 Et confestim siccatus est fons sanguinis ejus, & sensit corpore, quia sanata est à flagello.

30 Et statim Jesus cognoscens in semetipso ex se efficacitatem profectam, conversus in turba, aiebat: Quis mea tetigit vestimenta?

31 Et dicebant ei discipuli sui: Aspicias turbam comprimentem te, & dicis: Quis me tetigit?

32 Et circumspiciebat videre hoc facientem.

33 At mulier timens & tremens, sciens quod factum esset in se, venit & procidit ei, & dixit ei omnem veritatem.

34 Ille autem dixit ei: Filia, fides tua servavit te: vade in pace, & esto sana à flagello tuo.

35 Adhuc eo loquente, veniunt ab Archisynagogo, dicentes: Quia filia tua mortua est, quid adhuc vexas magistrum?

36 At Jesus statim audiens sermonem dictum, à Archisyna-

λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· Μὴ φοβεῖσθαι, μόνον πίστευε.

37 Καὶ οὐκ ἠφῆκεν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθεῖν, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰακώβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου.

38 Καὶ ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον, κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά.

39 Καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει.

* 40 Καὶ † κατεγέλων αὐτοῦ· Ὁ δὲ, ἐκβαλὼν ἅπαντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον.

* 41 Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ· † Ταλιθὰ † κοῦμι· ὃ ἐστὶ † μεθερμηνευόμενον· Τὸ † κοράσιον (σοὶ λέγω) † ἔγειραι.

42 Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον, καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἑτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν ἐκθάσει μεγάλῃ.

43 Καὶ διετείλατο αὐτοῖς πολλὰ, ἵνα μηδεὶς γινῶ τοῦτο· καὶ εἶπε δοῦναι αὐτῇ φαγεῖν. 20. † 6.

Κεφ. 6.

1 ΚΑΙ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

2 Καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν, καὶ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήττοντο, λέγοντες· Πόθεν τοῦτα ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα αὐτῷ, ὅτι καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται;

* 3 Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ † τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴφ καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; Καὶ ἐσκυδαλίζοντο ἐν αὐτῷ.

4 Ἐλεγε δὲ αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς·

synagogo: Ne metue, solum crede.

37 Et non admisit quenquam se consequi, si non Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrem Jacobi.

38 Et venit in domum Archisynagogi, & vidit tumultum, flentes & ejulantes multum.

39 Et ingressus ait illis: Quid tumultuamini & ploratis? puella non mortua est, sed dormit.

40 Et irridebant eum: Ipse verò eiecitis omnibus, assumit patrem puellæ, & matrem, & qui cum se, & ingreditur ubi erat puella jacens:

41 Etprehendens manum puellæ, ait illi: Talitha cumi, quod est interpretatum, Puella tibi dico, excitare.

42 Et confestim surrexit puella, & deambulabat; erat enim annorum duodecim. Et obstupuerunt stupore magno.

43 Et præcepit illis multa ut nemo sciret id: & dixit dari illi manducare.

CAPUT VI.

1 ET egressus est inde, & venit in patriam suam: & sequuntur eum discipuli sui.

2 Et factò Sabbato, cœpit in Synagoga docere: & multi audientes percellabantur, dicentes: Unde huic hæc? & quæ sapientia data illi, & efficacitates tales per manus ejus efficiuntur?

3 Nonne hic est faber, filius Mariæ, frater verò Jacobi & Josep, & Judæ, & Simonis? Et non sunt sorores ejus hic apud nos? Et scandalizabantur in illo.

4 Dicebat autem illis Jesus

E 3

Q 1

Ὅτι οὐκ ἔστι προφήτης ἡτιμωρ, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς συγγενέτι, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

5 Καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἄρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας, ἰθεράπευτε.

6 Καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπίσταν αὐτῶν. Καὶ περιῆγε τὰς πόδας κύκλῳ, διδάσκων.

7 Καὶ προτκαλεῖται τοὺς δύοδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἀποστέλλειν δύο δύο· καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἰξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων.

8 Καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μὴδὲν αἰρώσιν εἰς ὁδὸν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, μὴ πῆραν, μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν·

* 9 Ἀλλ' ἡ ὑποδεδεμένους τῆς σκευῆς· καὶ μὴ ἐνδύσασθαι δύο χιτῶνας.

10 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅπου ἂν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν.

* 11 Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, μὴδὲ ἀκούωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν, ἡ ἐκτινάξτε τὸν τῆς χοῦν τὸν τῆς ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν, εἰς τὴν μαρτύριον αὐτοῖς. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἡ ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

12 Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσι.

13 Καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξεβαλλόν· καὶ ἡλείφον ἑλαίῳ πολλοὺς ἄρρώστους, καὶ ἰθεράπευον.

14 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, (φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ) καὶ ἔλεγεν· Ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ.

15 Ἄλλοι ἔλεγον· Ὅτι Ἡλίας ἐστίν· Ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Ὅτι προφήτης ἐστίν, ἢ ὡς εἰς τῶν προφητῶν.

16 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης,

Quia non est Propheta inhonoratus, si non in patria sua, & in cognatis, & in domo sua.

5 Et non poterat ibi ullam efficacitatem facere, si non paucis infirmis imponens manus, curavit.

6 Et mirabatur propter incredulitatem eorum: & circuibat vicos in orbem, docens.

7 Et advocat duodecim: & coepit eos mittere duos duos, & dabat illis auctoritatem spirituum immundorum.

8 Et praecepit eis ut nihil tollerent ad viam, si non virgam tantum: non peram, non panem, non in zona aes.

9 Sed calceatos sandaliis: & ne induimini duas tunicas.

10 Et dicebat eis: Quocumque introieritis in domum, illic manete, donec exeatis inde.

11 Et quicumque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes inde, excutite pulverem inferne pedum vestrorum, in testimonium illis. Amen dico vobis, tolerabilius erit Sodomis aut Gomorris in die iudicii, quam civitati illi.

12 Et exeuntes praedicabant ut poeniterent.

13 Et daemonia multa ejiciebant: & ungebant oleo multos aegros, & sanabant.

14 Et audivit rex Herodes: (manifestum enim factum erat nomen ejus) & dicebat: Quia Joannes baptizans a mortuis excitatus est, & propter hoc operantur efficacitates in illo.

15 Alii dicebant: Quia Elias est: Alii vero dicebant: Quia Propheta est, aut quasi unus Prophetarum.

16 Audiens autem Herodes,

εἶπεν· Ὅτι ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστι· αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν·

17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτισε τὸν Ἰωάννην, καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν.

18 Ἐλεγε γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ· Ὅτι οὐκ ἔξεσί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου.

19 Ἡ δὲ Ἡρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἠθέληεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ ἠδύνατο·

20 Οὗ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον· καὶ συνετῆρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε.

21 Καὶ γενεμένης ἡμέρας εὐκαιροῦ, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστάσιν αὐτοῦ, καὶ τοῖς χιλιάρχοις, καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας·

22 Καὶ εἰσέλθουσας τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ· Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί.

23 Καὶ ᾤμωσεν αὐτῇ· Ὅτι ὃ ἐὰν με αἰτήσῃς, δώσω σοί, ὥς ἡμίσεος τῆς βασιλείας μου.

24 Ἡ δὲ ἐξελεύσασα, εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς· Τί αἰτήσομαι; Ἡ δὲ εἶπε· Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

25 Καὶ εἰσελεύσασα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ᾐτήσατο, λέγουσα· Θέλω ἵνα μοι δῷς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πίδακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

26 Καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀδεῖσσαι.

* 27 Καὶ εὐθέως † ἀποστείλας ὁ † βασιλεὺς † σπεκουλάτωρα, † ἐπέταξεν † ἐνεχθῆναι

ait : Quia quem ego decollavi Joannem, hic est : ipse excitatus est ex mortuis.

17 Ipse enim Herodes degans,prehendit Joannem, & vinxit eum in custodia, propter Herodiam uxorem Philippi fratris sui, quia eam duxerat.

18 Dicebat enim Joannes Herodi : Quod non licet tibi habere uxorem fratris tui.

19 At Herodias insidiabatur illi : & volebat eum occidere, & non poterat.

20 Nam Herodes metuebat Joannem, sciens eum virum iustum & sanctum : & conservabat eum, & audiens eum, multa faciebat, & suaviter eum audiebat.

21 Et facta die opportuna, quum Herodes natalitiis suis cœnam faciebat principibus suis, & tribunis, & primis Galilææ :

22 Et ingressa filia ipsius Herodiadis, & saltante, & placente Herodi & unâ recumbentibus, ait rex puellæ : Pete à me quod velis, & dabo tibi.

23 Et juravit illi : Quia quicquid petieris, dabo tibi, usque dimidium regni mei.

24 Illa verò egressa, dixit matri suæ : Quid petam ? Illa verò ait, Caput Joannis Baptistæ.

25 Et ingressa statim cum studio ad regem, petivit, dicens : Volo ut mihi des ex ipsa in disco caput Joannis Baptistæ.

26 Et contristatus factus rex, propter iuramenta, & simul discumbentes, non voluit eam rejicere.

27 Et statim legans rex speculatorem, injunxit afferri caput ejus. Ille autem abiens de-

τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

* 28 Ὁ δὲ ἀπελὼν ἡ ἀπεκε-
φάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ·
καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν
τῷ κορατίῳ· καὶ τὸ κοράτιον ἔ-
δωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς.

29 Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ, ἦλθον καὶ ἔραν τὸ
πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐ-
τὸ ἐν τῷ μνημείῳ.

30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστο-
λοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγ-
γειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅσα
ἐποίησαν, καὶ ὅσα εἰδίδεξαν.

* 31 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Δεῦτε
ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρη-
μον τόπον, καὶ ἡναπαύσθε
ὀλίγον· ἦταν γὰρ οἱ ἐρχόμε-
νοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί·
καὶ οὐδὲ φαγεῖν ἡ ὑκαίρουν.

32 Καὶ ἀπήλθον εἰς ἔρημον

33 Καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγον-
τας οἱ ὄχλοι· καὶ ἐπέγνωσαν
αὐτὸν πολλοί· καὶ περὶ αὐ-
τῶν τῶν πόλεων συνέδραμον
ἐκεῖ, καὶ προῆλθον αὐτοῦς, καὶ
συνῆλθον πρὸς αὐτόν.

34 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν ὁ Ἰησοῦς
πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη
ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα
μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξα-
το διδάσκειν αὐτοὺς πολλά.

35 Καὶ ἡδη ὥρας πολλῆς γε-
νομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγουσιν· Ὅτι
ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡδη
ὥρα πολλή·

36 Ἀπόλυσον αὐτοὺς, ἵνα
ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ πε-
ριούτους καὶ κώμας, ἑγοράσωσιν
ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γὰρ φάγω-
σιν οὐκ ἔχουσιν.

37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν
αὐτοῖς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φα-
γεῖν. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἀ-
πελθόντες ἀγοράσωμεν διακο-
σίων δηναρίων ἄρτους, καὶ δώ-
μεν αὐτοῖς φαγεῖν;

38 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Πό-
σους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε
καὶ ἴδετε. Καὶ γνόντες, λέ-

collavit eum in carcere.

28 Et attulit caput ejus in
disco, & dedit illud puel-
læ, & puella dedit illud matri
sue.

29 Et audientes discipuli ejus
venerunt, & tulerunt cadaver
ejus, & posuerunt illud in mo-
numento.

30 Et coguntur Apostoli ad
Jesum, & renuntiaverunt ei
omnia & quanta egerant, &
quanta docuerant:

31 Et ait illis: Venite vos
ipsi privarim in desertum locum,
& requiescite pusillum. Erant
enim venientes & redeuntēs
multi, & nec edere opportu-
nitatem habebant.

32 Et abierunt in desertum

33 Et videntes eos abeuntes,
& cognoverunt eum multi, &
pedestres de omnibus civitatibus
concurrerunt illuc, & prævenc-
runt eos, & venerunt ad eum.

34 Et exiens vidit Jesus mul-
tam turbam, & visceribus com-
motus est super eos, quia erant
sicut oves non habentes pasto-
rem: & coepit docere illos multa.

35 Et jam hora multa facta
advenientes ei discipuli ejus,
dicunt: Quod desertus est lo-
cus, & jam hora multa:

36 Absolve eos, ut abeuntes
in per gyrum agros & vicas,
mercentur sibi panes. quid e-
nim edant non habent.

37 Ille verd respondens ait
illis: Date illis vos manducare.
Et dicunt ei: Euntes mercabi-
mur ducentorum denariorum
panes, & dabimus illis mandu-
care?

38 Ille autem dicit eis: Quot
panes habetis? abite & vide-
te. Et cognoscentes, dicunt:
Quin-

γούσι· Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας.

* 39 Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας τὸ συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χορτῷ.

* 40 Καὶ τὸ ἀνέπεσον τὸ πρᾶσιαι πρᾶσιαι, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πενήκοντα.

41 Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε, καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παραδώσιν αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέριτε πᾶσι.

42 Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἔχορτάστησαν.

43 Καὶ ἦσαν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, καὶ ἐπὶ τῶν ἰχθύων.

44 Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους, ὥστε πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

45 Καὶ εὐθέως ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον.

46 Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσευχεσθαι.

47 Καὶ ὁψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέτῳ τῆς θαλάσσης· καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς.

48 Καὶ εἶδεν αὐτοὺς βιάσασθαι ἐν τῷ ἐλαύνειν· (ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς·) καὶ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς.

* 49 Οἱ δὲ, ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν τὸ φάντασμα εἶναι, καὶ ἀνέκραξαν·

50 (Πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, καὶ ἐταράχθησαν.) Καὶ εὐθέως ἐλάλησε μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς· Θαρσείτε, ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.

51 Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον· καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξέστησαν, καὶ ἐθαύμαζον.

Quinque & duos pisces.

39 Et adordinavit eis recumbere omnes convivia convivia super viridi feno.

40 Et discubuerunt areæ areæ, per centum & per quinquaginta.

41 Et accipiens quinque panes & duos pisces, respiciens in cælum, benedixit & fregit panes, & dedit discipulis suis, ut adponerent eis: & duos pisces divisit omnibus.

42 Et manducaverunt omnes, & saturati sunt.

43 Et sustulerunt fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piscibus.

44 Et erant edentes panes, quinquies mille viri.

45 Et statim coëgit discipulos suos ascendere in navigium, & præcedere in ulterius ad Bethsædā, donec ipse absolveret turbam.

46 Et dimittens eos, abiit in montem orare.

47 Et sero facto, erat navigium in medio mari, & ipse solus in terra.

48 Et vidit eos laborantes in remigando: (erat enim ventus contrarius eis) & circa quartam custodiam noctis venit ad eos, circumambulans super mare, & volebat præterire eos.

49 Illi vero videntes eum circumambientem super mare, putaverunt phantasma esse: & exclamaverunt.

50 Omnes enim eum viderunt, & conturbati sunt. Et statim loquutus est cum eis, & dixit eis: Confidite, ego sum, ne metuite.

51 Et ascendit ad illos in navigium: & quievit ventus. Et valde ex abundanti in seipso stupebant, & mirabantur.

52 Οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις * ἦν γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν πεπωρωμένη.

* 53 Καὶ † διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Γενησαρέτ * καὶ † προσωρμίσθησαν.

54 Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἐπιγινόντες αὐτῶν,

* 55 † Περιδραμόντες † ὄλην τὴν † περίχωρον † ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραββάτοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἔστι.

56 Καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας, ἢ πόλεις, ἢ ἀγροὺς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἄν τοῦ κρατπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄψωνται * καὶ ὅσοι ἂν ἤπτοντο αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

27. † 5.

Κεφ. 7.

1 ΚΑὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καὶ τινες τῶν Γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱερουσολύμων *

* 2 Καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ † κοιναῖς χερσὶ (τοῦτ' ἔστιν † ἀνίπτοις) ἐστίοντας ἄρτους, † ἐμέψαντο.

* 3 (Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, † ἔαν μὴ † πυγμῇ † νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων *

* 4 Καὶ ἀπὸ ἀγορῆς, ἔαν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι * καὶ ἄλλα πολλά ἐστὶν ἃ † παρέλαβον † κρατεῖν, † βαπτισμοὺς † ποτηρίων καὶ † ξεσῶν καὶ † χαλκίων καὶ † κλινῶν.)

5 Ἐπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Γραμματεῖς. Διὰ τί οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον;

6 Οὗ δὲ ἀποκρίσεις, εἶπεν αὐτοῖς * Ὅτι καλῶς προεφῆτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν Ἰσραηλιτῶν ὡς γέγραπται * Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσί με τιμᾷ, ἡ

52 Non enim intellexerunt de panibus: erat enim cor eorum obcallitum.

53 Et pertranscuntes venerunt in terram Genesareth, & applicuerunt.

54 Et exeuntibus illis ē navigio, continuo cognoscentes eum:

55 Circumcurrentes omnem circumviciniam illam, cœperunt in grabatis malē habentes circumferre, ubi audiebant quidd illic esset.

56 Et quocumque introibat in vicos, vel urbes, vel agros, in plateis ponebant infirmos, & advocabant eum, ut vel simbram vestimenti ejus tangerent: & quotquot tangebant eum, servabantur.

CAPUT VII.

1 E T conveniunt ad eum Pharisei, & quidam Scribarum venientes ab Hierosolymis.

2 Et videntes quosdam discipulorum ejus communibus manibus, hoc est, illotis, edentes panes, incusarunt.

3 Nam Pharisei & omnes Judæi, si non pugillatim laverint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum:

4 Et à foro, si non baptizentur, non comedunt: & alia multa sunt, quæ assumpserunt prehendere, lotiones poculorum & sextariorum, & stramentorum, & lectorum.

5 Deinde interrogant eum Pharisei & Scribæ: Quare discipuli tui non ambulant juxta traditionem seniorum, sed illotis manibus manducant panem?

6 Ille verò respondens, dixit eis: Quod pulchre prophetavit Esaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est: Hic populus labiis me honorat, at cor eo-

δὲ καρδίᾳ αὐτῶν πόρρω ἀπέχει
ἀπ' ἐμοῦ.

* 7 Ἡ μάτην δὲ ἰσχυροῦται
με, διδάσκοντες διδασκαλίας,
ἐντάλματα ἀνθρώπων.

8 Ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν
τοῦ Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν
τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς ξε-
σῶν καὶ ποτηρίων· καὶ ἄλλα πα-
ρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Καλῶς ἀ-
βετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα
τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσῃτε.

10 Μωσῆς γὰρ εἶπε· Τίμα
τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα
σου· καὶ ὁ καταλογιστὴς πατέ-
ρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτᾷ.

11 Ὅτι οἱ εἰπότες· Ἐὰν
εἴπῃ ἄνθρωπος τῇ πατρὶ ἢ τῇ
μητρὶ· Κορβαῖν (ὃ ἐστὶν, δῶρον)
ὁ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ, ὠφελήσῃ.

12 Καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν
οὐδὲν ποιῆσαι τῇ πατρὶ αὐτοῦ
ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

* 13 Ἀκουεῖντες τὸν λόγον
τοῦ Θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν, ἢ
παραδόκατε· καὶ ἰσχυροῦσθε
τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

14 Καὶ προσκαλεσάμενος
πάντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐ-
τοῖς· Ἀκούετε μου πάντες,
καὶ συνίετε.

15 Οὐδὲν ἐστὶν ἔξωθεν τοῦ ἄν-
θρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐ-
τὸν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι·
ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐ-
τοῦ, ἐκεῖνά ἐστι τὰ κοινῶντα
τὸν ἄνθρωπον.

16 Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν,
ἀκουέτω.

17 Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶ-
κον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων
αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ
τῆς παραβολῆς.

18 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὕτως
καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε· οὐ
νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπο-
ρευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον, οὐ
δύναται αὐτὸν κοινῶσαι;

* 19 Ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται
αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς
τὴν κοιλίαν· καὶ εἰς τὸν ἄ-
φρονον ἔκπορεύεται, καθά-

rum longe abest à me.

7 Frustra autem colunt me,
docentes doctrinas, præcepta
hominum.

8 Relinquentes enim manda-
tum Dei, prehenditis traditio-
nem hominum, lotiones sexta-
riorum & poculorum, & alia si-
milis ejusmodi multa facitis.

9 Et dicebat illis: Pulchre
abrogatis mandatum Dei, ut
traditionem vestram fervetis.

10 Moyses enim dixit: Ho-
nora patrem tuum, & matrem
tuam: & maledicens patri vel
matri, morte finiatur.

11 Vos autem dicitis: Si di-
xerit homo patri vel matri, Cor-
ban, (quod est donum) quod sit
ex me juvaberis.

12 Et non amplius finitis eum
quicquam facere patri suo, aut
matri suæ.

13 Irritum facientes verbum
Dei traditione vestra quam tra-
didistis. Et similia hujusmodi
multa facitis.

14 Et advocans omnem tur-
bam, dicebat illis: Audite me
omnes, & intelligite:

15 Nihil est extra hominem
introiens in eum, quod potest
eum communicare: sed exen-
tia ab eo, illa sunt communi-
cantia hominem.

16 Si quis habet aures au-
diendi, audiat.

17 Et quum introisset in do-
mum à turba, interrogabant
eum discipuli ejus de parabola:

18 Et ait illis: Sic & vos im-
prudentes estis? Non conside-
ratis, quia omne extrinsecus
introiens in hominem, non
potest eum communicare:

19 Quia non intrat ejus in
cor, sed in ventrem, & in se-
cessum exit, purgans omnes
escas?

ρίζον πάντα τὰ βρώματα.

20 Ἐλεγγε δὲ, ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορεύμενον, ἐκείνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

21 Ἔσθωεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι,

* 22 † Κλοπαί, † πλεονεξίαι, † πονηρίαι, † δόλος, † ἀσέλγεια, ἑφθαλμὸς πονηρὸς, † βλασφημία, † ὑπερηφανία, † ἀφροσύνη.

23 Πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσθωεν ἐκπορεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

* 24 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ † μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε γινῶναι· καὶ οὐκ ἠδυνήθη † λαβεῖν.

25 Ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἦλθεῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ.

26 (Ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς, Συροφοίνισσα τῷ γένει) καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.

27 Οὗ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· Οὐ γὰρ καλὸν ἐς ἰσχυροὺς τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυνάρσι.

28 Ἡ δὲ ἀπεκρίθη, καὶ λέγει αὐτῷ· Ναὶ Κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων.

29 Καὶ εἶπεν αὐτῇ· Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὑπάγε· ἐξεληλυθε τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρὸς σου.

30 Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὔρε τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθὸς, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.

31 Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθε πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως.

20 Dicebat autem quod ex homine egressum, illud communicat hominem.

21 Intus enim, de corde hominum ratiocinationes malæ egrediuntur, adulteria, fornicationes, cædes,

22 Furta, avaritiæ, malitiæ, dolus, lascivia, oculus malus, blasphemia, superbia, amen-tia.

23 Omnia hæc mala abintus egrediuntur, & communicant hominem.

24 Et inde surgens, abiit in confinia Tyri & Sidonis: & ingressus in domum, neminem voluit scire, & non potuit latere.

25 Audiens enim mulier de co, cujus habebat filiola spiritum immundum, intrans proci-dit ad pedes ejus.

26 Erat autem mulier Græca, Syrophœnissa genere. Et ro-gabat eum ut dæmonium ejiceret de filia ejus.

27 At Jhesus ait ei: Sine prius saturari filios: non enim pul-chrum est sumere panem filio-rum, & mittere catellis.

28 Illa vero respondit, & di-cit illi: Utiq̃ue Domine: ete-nim catelli sub mensa comedunt de micis puerorum.

29 Et ait illi: Propter hunc sermonem, vade: exiit dæmo-nium à filia tua.

30 Et abiens in domum suam, invenit dæmonium egressum, & filiam conjectam super le-c-tum.

31 Et iterum exiens de fini-bus Tyri & Sidonis, venit ad mare Galilææ, per medium fi-nium Decapoleos.

* 32 Καὶ Φέρουσιν αὐτῷ † κω-
φὸν † μογιλάλον· καὶ παρακα-
λοῦσιν αὐτὸν, ἵνα ἐπιβῇ αὐτῷ
τὴν χεῖρα.

33 Καὶ ἀπολαβόμενος αὐ-
τὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν,
ἐβαλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ
εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ· καὶ πτύσας
ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ.

34 Καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν
οὐρανὸν, ἐξένευξε, καὶ λέγει αὐ-
τῷ· Ἐφφάθ, ὅ ἐστι, διανοίχῃτι·

35 Καὶ εὐθέως διανοίχθησαν
αὐτοῦ αἱ ἀκοαί· καὶ ἐλύθη ὁ
δεσμός τῆς γλώσσης αὐταῦ, καὶ
ἤλάλει ἑρῶς.

36 Καὶ διεξείλατο αὐτοῖς ἵνα
μηδεὺς εἰπῶσιν· ὅσον δὲ αὐτὸς
αὐτοῖς διεξέλλετο, μᾶλλον πε-
ρισσότερον ἐκήρυσσεν.

* 37 Καὶ † ὑπερπερισσῶς
† ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες· Κα-
λῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς
κωφούς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς
ἀλάλους λαλεῖν. 32. † 6.

Κεφ. η'. 8.

* 1 ἘΝ ἐκείναις ταῖς ἡμέραις,
† παμπόλλου ὄχλου ὄν-
τος, καὶ μὴ ἔχόντων τί φάγω-
σι, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐ-
τοῖς·

2 Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν
ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς
προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχου-
σι τί φάγωσι.

* 3 Καὶ ἰὰν ἀπολύτω αὐτοὺς
† νήσεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυ-
θήσονται ἐν τῇ ἑδρᾷ· τινὲς γὰρ
αὐτῶν μακρόθεν ἤκουσι.

4 Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ· Πόθεν τούτους
δυνήσεται τις ὧδε χορτάσαι
ἄρτων ἐπ' ἐρημίας;

5 Καὶ ἐπρωῶτα αὐτοῦς· Πό-
σους ἔχετε ἄρτους; Οἱ δὲ εἶπον·
Ἑπτὰ.

6 Καὶ παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ
ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λα-
βὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαρι-
σῆσας ἔκλατε, καὶ ἐδίδου τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παραθῶσι·
καὶ παρέθηκεν τῷ ὄχλῳ,

32 Et ferunt ei secundum ægre-
loquentem, & invocant eum ut
imponat illi manum.

33 Et assumens eum de turba
privatim, jecit digitos suos in
auriculas ejus: & expuens, te-
gigit linguam ejus:

34 Et suspiciens in cælum,
ingemuit, & ait illi: Ephpha-
ta, quod est, Adaperire.

35 Et statim adaptæ sunt
ejus aures, & solutum est vincu-
lum linguæ ejus, & loquebatur
recte.

36 Et præcepit illis ut nemi-
ni dicerent. Quanto autem ille
eis præcipiebat, magis amplius
prædicabant.

37 Et supra modum percelle-
bantur, dicentes: Pulcre omnia
fecit: & surdos facit audire,
& mutos loqui.

CAPUT VIII.

1 IN illis diebus omnino multa
turba existente, & non ha-
bentibus quid comederent, ad-
vocans Jesus discipulos suos,
dicit illis:

2 Visceribus commoveor su-
per turbam: quia jam dies tres
manent apud me, & non habent
quid manducent.

3 Et si absolvant eos jejunos
in domum suam, exolventur in
via: quidam enim eorum de
longe venerunt.

4 Et responderunt ei discipu-
li sui: Unde illos poterit quis
hic saturare panibus in solitu-
dine?

5 Et interrogavit eos: Quos
habetis panes? Illi verò dix-
runt, Septem.

6 Et præcepit turbæ discum-
bere super terram. Et accipiens
septem panes, gratias agens,
fregit, & dabat discipulis suis,
ut apponerent: & apposuerunt
turbæ.

* 7 Καὶ εἶχον ἡχθύδια ὀλίγα· καὶ ἐὺλογήσας, εἶπε παραινεῖναι καὶ αὐτά.

8 Ἐφαγον δὲ, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἔκραν περισσεύματα κλασμάτων, ἐπὶ τὰ σπυρίδας.

9 Ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες, ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυεν αὐτούς.

10 Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

11 Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.

* 12 Καὶ ἀνασθενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ἡ λέγει· Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον.

13 Καὶ ἀφίεις αὐτούς, ἐμβὰς πάλιν εἰς τὸ πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

14 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ εἶχον μετ' ἐαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ.

15 Καὶ διετέλλετο αὐτοῖς, λέγων· Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου.

16 Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες· Ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν.

17 Καὶ γνοὺς δ' Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς· Τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν;

18 Ὁφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε;

19 Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πότους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων ἔκρατε; Λέγουσιν αὐτῷ· Δώδεκα.

20 Ὅτε δὲ τοὺς ἐπτά εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πότῳ σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἔκρατε; Οἱ δὲ εἶπον· Ἐπτά.

7 Et habebant pisciculos paucos, & benedicens, ait apponi & ipsos.

8 Comederunt autem, & saturati sunt: & sustulerunt redundantia fragmentorum septem sportas.

9 Erant autem comedentes quasi quatuor millia: & absolvit eos.

10 Et statim ascendens in navigium cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha.

11 Et exierunt Pharisei, & cœperunt conquirere eo: quærentes ab illo signum de cœlo, tentantes eum.

12 Et ingemiscens spiritu suo, ait: Quid generatio ista signum quærit? Amen dico vobis, si dabitur generationi isti signum.

13 Et dimittens eos, ascendens rursus in navigium, abiit in ulterius.

14 Et oblitī sunt sumere panes: & si non unum panem non habebant cum se in navigio.

15 Et præcipiebat eis, dicens: Videte, aspiciate à fermento Phariseorum, & fermento Herodis.

16 Et ratiocinabantur ad invicem dicentes, Quia panes non habemus.

17 Et cognoscens Jesus, ait illis: Quid cogitatis, quia panes non habetis? Nondum cognoscitis, nec intelligitis? adhuc callosum habetis cor vestrum?

18 Oculos habentes non aspiciitis, & aures habentes non auditis? Et non recordamini?

19 Quando quinque panes fregi in quinquies mille, quot cophinos fragmentorum plenos sustulistis? Dicunt ei: Duodecim.

20 Quando autem septem in quater mille, quod sportarum complementa fragmentorum tulistis? Illi verò dixerunt: Septem.

21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Πῶς οὐ συνίετε;

22 Καὶ ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν· καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτῷ ἄψῃται.

* 23 Καὶ ἔπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἔξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ ἔπύσας εἰς τὰ ἔσθματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἔπιπρώτα αὐτὸν εἰ τι βλέπει.

24 Καὶ ἀναβλέψας, ἔλεγε· Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὡς δένδρα περιπατοῦντας.

* 25 Εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι· καὶ ἠποκατεστάθη καὶ ἐνέβλεψε ἃ τηλαυγῶς ἔπαιαντας.

26 Καὶ ἀπέσειλεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, λέγων· Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσελθῆς, μηδὲ εἰπῆς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.

27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπιπρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς· Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;

28 Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν· Ἰωάννην τὸν Βαπτιστῆν· καὶ ἄλλοι, Ἡλίαν· ἄλλοι δὲ, ἓνα τῶν προφητῶν.

29 Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς· Ὅτι οἱ δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ Χριστός.

30 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδεὶν λέγωσι περὶ αὐτοῦ.

31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι· καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι.

32 Καὶ παρήγγειλε τὸν λόγον ἰλάλει. Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ.

21 Et dicebat eis: Quomodo non intelligitis?

22 Et venit in Bethsaidam, & ferunt ei cæcum, & invocabant eum ut illum tangeret.

23 Et adsumens manum cæci, eduxit eum extra vicum: & expuens in oculos ejus, imponens manus ei, interrogavit eum si quid videret.

24 Et suspiciens ait: Video homines velut arbores ambulantes.

25 Deinde iterum imposuit manus super oculos ejus, & facit ipsum videre: & restitutus est, & aspexit perlucide omnes.

26 Et misit illum in domum suam, dicens: Neque in vicum ingrediaris, neque dixeris cuiquam in vico.

27 Et egressus est Jesus & discipuli ejus in vicos Casareæ Philippi: & in via interrogabat discipulos suos, dicens eis: Quem me dicunt homines esse?

28 Illi verò responderunt: Joannem Bapt'itam, & alii Eliam, alii verò unum Prophetarum.

29 Et ipse dicit illis: Vos verò quem me dicitis esse? Respondens autem Petrus, ait ei: Tu es Christus.

30 Et comminatus est eis ut nemini dicerent de eo.

31 Et cœpit docere eos, quoniam oportet filium hominis multa pati, & reprobari à senioribus, & summis Sacerdotibus, & Scribis, & occidi, & post tres dies resurgere.

32 Et libertate verbum loquebatur. Et assumens eum Petrus, cœpit increpare eum.

33 Ο δὲ ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησέ τῳ Πέτρῳ, λέγων· Ὁ παγε ὀπίσω μου σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι.

35 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, οὗτος σώσει αὐτήν.

36 Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἂν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;

37 Ἡ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;

38 Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. 16. † 4.

ΚΕΦ. θ'. 9.

1 ΚΑΙ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσὶ τινες τῶν ὧδε ἐσθιόντων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

2 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν.

* 3 Καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο † σιλβόντα, † λευκὰ ὡς † χιών, † οἷα † γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται † λευκᾶναι.

4 Καὶ ὥφθη αὐτοῖς Ἠλίας σὺν Μωσέϊ· καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ.

5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος, αἶψα τῷ Ἰησοῦ· Ῥαββί, καλόν

33 Ille vero conversus, & videns discipulos suos, increpavit Petrum, dicens: Vade post me satana, quoniam non sapis quæ Dei, sed quæ hominum.

34 Et advocans turbam cum discipulis suis, dixit eis: Qui cumque vult post me sequi, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.

35 Qui enim voluerit animam suam servare, perdet eam: qui autem perdidit animam suam causa mei & Evangelii, hic servabit eam.

36 Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, & multetur animam suam?

37 Aut quid dabit homo compensationem animæ suæ?

38 Qui enim erubuerit me, & meos sermones in generatione ista adultera & peccatrice, & filius hominis erubescet eum, quum venerit in gloria Patris sui cum angelis sanctis.

CAPUT IX.

1 ET dicebat illis: Amen dico vobis, quia sunt quidam hic stantium, qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei veniens in efficacia.

2 Et post dies sex, assumit Jesus Petrum, & Jacobum, & Joannem, & ducit illos in montem excelsum privatim solos: & transfiguratus est coram ipsis:

3 Et vestimenta ejus facta sunt coruscantia, candida valde velut nix, qualia fullo super terram non potest dealbare.

4 Et apparuit illis Elias cura Moyse, & erant colloquentes Jesu.

5 Et respondens Petrus, ait Jesu: Rabbi, pulchrum est nos

hīc

ἔσιν ἡμᾶς ὥδε εἶναι· καὶ ποιή-
σωμεν σκηνὰς τρεῖς, τοῖς μίαν,
καὶ Μωτεῖ μίαν, καὶ Ἡλίας
μίαν.

6 Οὗ γὰρ ἤδει τί λαλήτη·
ἦσαν γὰρ ἐκφοβοί.

7 Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπι-
σκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ ἦλθε
φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγου-
σα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀ-
γαπητός, αὐτοῦ ἀκούετε.

* 8 Καὶ † ἐξάπινα † περι-
βλεφάμενοι, οὐκέτι οὐδένα
εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον
μετ' αὐτῶν.

9 Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν
ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεξείλατο αὐ-
τοῖς, ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται
ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.

10 Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν,
πρὸς ἑαυτοὺς, συζητοῦντες τί
ἐστι τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.

11 Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν,
λέγοντες· Ὅτι λέγουσιν οἱ
γραμματεῖς, ὅτι Ἡλίας δεῖ ἐλ-
θεῖν πρῶτον;

* 12 Οὗ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν
αὐτοῖς· Ἡλίας μὲν ἐλθὼν πρῶ-
τον, ἀποκαθίστα πάντα· καὶ
πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ,
καὶ † ἐξουθενωθῇ.

13 Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ
Ἡλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν
αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς γέ-
γραπται ἐπ' αὐτόν.

14 Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μα-
θητάς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ
αὐτοῦ, καὶ γραμματεῖς συζη-
τοῦντας αὐτοῖς.

* 15 Καὶ εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος
ἰδὼν αὐτὸν † ἐξεθαμβήθη, καὶ
† προστρέχοντες † ἠσπάζοντο
αὐτόν.

16 Καὶ ἐπηρώτισε τοὺς
γραμματεῖς· Τί συζητεῖτε πρὸς
αὐτούς;

17 Καὶ ἀποκριθεὶς εἰς ἐκ τοῦ
ὄχλου, εἶπε· Διδάσκαλε, ἡ-
νεγκά τὸν υἱόν μου πρὸς σε, ἔ-
χοντα πνεῦμα ἁλάλον·

* 18 Καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν κα-

hic esse: & faciamus umbracula
tria, tibi unum, & Moisi unum,
& Eliæ unum.

6 Non enim sciebat quid di-
ceret: erant enim exterriti.

7 Et facta est nubes obum-
brans eos; & venit vox de nu-
be, dicens: Hic est filius meus
dilectus, illum audite.

8 Et statim circumspicientes,
amplius neminem viderunt, si
non Jesum tantum cum se.

9 Descendentibus autem illis
de monte, cavit illis ut nemini
narrarent quæ viderunt, si non
quum filius hominis ex mortuis
resurrexerit.

10 Et verbum continuerunt
apud se conquirentes, quid est,
ex mortuis resurgere?

11 Et interrogabant eum, di-
centes: Quid dicunt Scribæ,
quia Eliam oporteat venire pri-
mum?

12 Ille autem respondens, ait
illis: Elias quidem veniens pri-
mum, restituet omnia, & quo-
modo scriptum est in filium ho-
minis, ut multa patiatur, &
nihil fiat.

13 Sed dico vobis, quia &
Elias venit, & fecerunt illi
quæcunque voluerunt, sicut
scriptum est de eo.

14 Et veniens ad discipulos,
vidit turbam magnam circa
eos, & Scribas, conquirentes
illis.

15 Et cōnfestim omnis turba
videns eum, expavit, & accur-
rentes salutabant eum.

16 Et interrogavit Scribas:
Quid conquiritis apud vos ip-
sos?

17 Et respondens unus de
turba, dixit: Magister, attuli
filium meum ad te habentem
spiritum sine loquutione:

18 Et ubicumque eum appro-
heq.

ταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν· καὶ ἀφρίξει, καὶ † τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ, καὶ † ξηραίνεται· καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἔσχυσαν.

19 Οὗ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ, λέγει· Ὁ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετε αὐτὸν πρὸς με.

* 20 Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, † ἐκυλίετο † ἀφρίζων.

* 21 Καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ· Πότος χρόνος ἐστίν, ὥς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; Οὗ δὲ εἶπε· † Παιδιόειν.

22 Καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἰ τι δύναται, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς.

23 Οὗ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τὸ, εἰ δύνασαι πιεῦσαι, πάντα θυνατὰ τῷ πιεῦντι.

24 Καὶ εὐθέως κράξας ὁ πατήρ τοῦ παιδίου, μετὰ θαυμάτων ἔλεγεν· Πιεῦω Κύριε· Βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ.

* 25 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι † ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτω, λέγων αὐτῷ· Τὸ πνεῦμα τὸ † ἄκαλον καὶ κωφὸν, ἰγὼ σοι ἐπιτάσσω· Ἐξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν.

26 Καὶ κράξαν, καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτόν, ἐξῆλθεν· καὶ ἐγένετο ὥστε νεκρὸς, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν.

27 Οὗ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτόν τῆς χειρὸς, ἤγειρεν αὐτόν· καὶ ἀνέστη.

28 Καὶ εἰσελθόντα αὐτόν εἰς οἶκόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτόν κατ' ἰδίαν· Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;

29 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται

henderit, lacerat illum, & spumat, & stridet dentes suos, & arefcit: & dixi discipulis tuis ut illum ejicerent, & non valuerunt.

19 Ille autem respondens ei, dixit: O generatio incredula, quousque apud vos ero? quousque tolerabo vos? ferte ipsum ad me.

20 Et attulerunt eum ad ipsum. Et videns eum, statim spiritus convulsit illum: & cadens in terram, volutabatur spumans.

21 Et interrogavit patrem ejus, quantum temporis est, ut hoc factum est ei? Ille verò ait: Ab infantia.

22 Et frequenter eum & in ignem jecit, & in aquam, ut perderet eum: sed siquid potes, succurre nobis visceribus commotus super nos.

23 At Jesus ait illi: Illud, si potes credere, omnia possibilia credenti.

24 Et continuo exclamans pater pueri cum lacrymis ajebat: Credo Domine: succurre meae incredulitati.

25 Videns autem Jesus, quod concurreret turba, increpavit spiritum immundum, dicens illi: Spiritus sine loquutione & furde, ego tibi impero, exi ex eo, & ne amplius introeas in eum.

26 Et exclamans, & multum discerpens eum, exiit: & factus est sicut mortuus, ut multos dicere: Quia mortuus est.

27 At Jesusprehendens manum ejus, excitavit eum, & surrexit.

28 Et introeuntem eum in domum discipuli ejus interrogabant eum privatim: Quia nos non potuimus ejicere eum?

29 Et dixit illis: Hoc genus in nullo potest exire, si non in ora-

ἐξελεῖν, εἰ μὴ ἐν προτευχῇ καὶ oratione & jejunio.
νηστείᾳ.

30 Καὶ ἐκεῖθεν ἐξερχόμενοι παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας· καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῷ.

31 Ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

32 Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

33 Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναοὺμ· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος, ἐπηρώτα αὐτοὺς· Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε;

34 Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων.

35 Καὶ καθίσας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων διάκονος.

36 Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔσενσεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐνωκαλίσάμενος αὐτὸ, εἶπεν αὐτοῖς·

37 Ὃς ἐὰν ἐν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀπορρίπτει με.

38 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, λέγων· Διδάσκαλε, εἰδομένον τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν.

39 Οὗ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· Μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γὰρ ἐξ ἡμῶν πρὸς τὸν ὄνοματί μου, καὶ οὐκ ἀκολουθεῖ με.

40 Ὃς γὰρ οὐκ ἔστι κατ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστίν.

41 Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὅτι Χριστοῦ ἐστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπωλέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

30 Et inde exeuntes prætergredebantur per Galilæam : & non voluit ut quis sciret.

31 Docebat enim discipulos suos, & dicebat illis : Quoniam filius hominis tradetur in manus hominum, & occident eum : & occisus tertiâ die resurget.

32 Illi verò ignorabant verbum, & timebant eum interrogare.

33 Et venit ad Capharnaum : & in domo factus, interrogabat eos : Quid in via ad vosipsos ratiocinabamini ?

34 Illi autem tacebant : ad invicem enim ratiocinati erant in via quis major.

35 Et sedens vocavit duodecim, & ait illis : Si quis vult primus esse, erit omnium novissimus, & omnium minister.

36 Et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum, & ulnis continens eum, ait illis :

37 Quisquis unum hujusmodi puerulorum exceperit in nomine meo, me excipit : & qui-cunque me exceperit, non me excipit, sed legantem me.

38 Respondit verò illi Joannes, dicens : Magister, vidi-mus quendam nomine tuo ejicientem dæmonia, qui non sequitur nos : & prohibuimus eum, quia non sequitur nos.

39 At Jesus ait : Ne prohibete eum. Nemo enim est qui faciat efficaciam in nomine meo, & possit cito maledicere mihi.

40 Qui enim non est adversum vos, pro vobis est.

41 Quis enim potaverit vos poculum aquæ in nomine meo, quia Christi estis : Amen dico vobis, non perdiderit mercedem suam.

* 42 Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίῃ ἕνα τῶν ἡ μικρῶν τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, ἡ καλὸν ἐστὶν αὐτῷ μᾶλλον ἢ εἰ ἡ περικείται λίθος ἡ μυλικὸς περὶ τὸν ἡ τρέχον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλατταν.

* 43 Καὶ ἂν σκανδαλίῃ σε ἡ χεὶρ σου, ἡ ἀπόκοψον αὐτήν· καλὸν σοι ἐστὶ ἡ κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα, ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον.

* 44 Ὅπου ἡ σκώληξ αὐτῶν οὐ ἡ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.

45 Καὶ ἂν ὁ ποὺς σου σκανδαλίῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλὸν σοι ἐστὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον.

46 Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.

* 47 Καὶ ἂν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλὸν σοι ἐστὶ ἡ μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

48 Ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.

* 49 Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθίεται· καὶ πᾶσα ἡ θυσιὰ ἡ ἁλὶ ἡ ἁλισθίεται.

* 50 Καλὸν τὸ ἅλας· ἂν δὲ τὸ ἡ ἅλας ἡ ἀναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἡ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ ἡ εἰρηνεύετε ἐν ἡ ἀλλήλοις. 38 ἡ 10.

Κεφ. 10. 10.

* 1 ἡ Κἀπὲν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἡ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καὶ, ὡς ἡ εἰσέλθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς.

2 Καὶ προτελθόντες οἱ Φαρισαῖοι, ἐπηρώτησαν αὐτόν, εἰ ἔστιν ἀνδρὶ γυναικὰ ἀπολῦσαι· πειράζοντες αὐτόν.

42 Et quisquis scandalizaverit unum pusillorum credentium in me, pulchrum est ei magis, si circumponeretur lapis molaris circa collum ejus, & jaceretur in mare.

43 Et si scandalizaverit te manus tua, abscinde illam: pulchrum tibi est mancum in vitam introire, quam duas manus habentem abire in gehennam, in ignem inextinguibilem:

44 Ubi vermis eorum non finitur, & ignis non extinguitur.

45 Et si pes tuus scandalizat te, amputa illum: pulchrum est tibi introire in vitam claudum, quam duos pedes habentem jacere in gehennam, in ignem inextinguibilem:

46 Ubi vermis eorum non finitur, & ignis non extinguitur.

47 Et si oculus tuus scandalizat te, ejice eum: pulchrum tibi est unoculum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem jaci in gehennam in ignis:

48 Ubi vermis eorum non finitur, & ignis non extinguitur.

49 Omnis enim igne salietur, & omnis victima sale salietur.

50 Pulchrum sal: si verò sal infusum fiat, in quo illud condietis? Habete in vobis sal, & pacem habete in invicem.

CAPUT X.

1 ET inde exurgens venit in fines Judææ, per ulterius Jordanis: & conveniunt iterum turbæ ad eum, & sicut consueverat, iterum docebat illos.

2 Et accedentes Pharisei interrogabant eum: Si licet viro uxorem absolvere? tentantes eum.

3 Ο δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς;

* 4 Οἱ δὲ εἶπον· Μωσῆς ἐτέτρεψε βιβλίον, & ἀποσταίου & γράψαι, καὶ ἀπολύται.

5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην·

6 Ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως, ἄρτεν καὶ ἡμεῖς ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός.

7 Ἐνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·

8 Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ μία σὰρξ.

* 9 Ὁ οὖν ὁ Θεὸς & συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.

10 Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν αὐτόν.

ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, & μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν.

12 Καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ γαμήσῃ ἄλλω, μοιχᾶται.

13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἅψῃται αὐτῶν· οἱ δὲ μακίηται ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν.

14 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἡγαγάκτησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

15 Ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

* 16 Καὶ & ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ, τίθει τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὰ, ἡυλόγει αὐτά.

17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν, προσδραμὼν εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτόν, ἐπηρώτα αὐτόν· Διδάσκαλε ἀγαθε, τί ποιήσω ἵνα ζῶν κληρονομήσω;

3 Ille autem respondens dixit eis: Quid vobis praecepit Moyses?

4 Illi verò dixerunt: Moyses permittit libellum abscessionis scribere, & absolvere.

5 Et respondens Iesus, ait eis: Ad duritiem cordis vestri scripsit vobis praeceptum istud.

6 Ab autem initio creationis masculum & feminam fecit eos Deus.

7 Causa hujus relinquet homo patrem suum, & matrem, & aglutinabitur ad uxorem suam.

8 Et erunt duo in carnem unam: Itaque non amplius sunt duo, sed una caro.

9 Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.

10 Et in domo iterum discipuli ejus de eodem interrogaverunt eum.

abdicabit uxorem suam, & uxerit aliam, adulterat in eam.

12 Et si uxor absolverit virum suum, & nupserit alii, moechatur.

13 Et offerebant illi puerulos, ut tangeret illos: Verum discipuli increpabant offerentes.

14 Videns verò Iesus, indignatus est, & ait illis: Sinite puerulos venire ad me, & ne prohibueritis eos. nam talium est regnum Dei.

15 Amen dico vobis, quisquis non receperit regnum Dei velut puerulus, non intrabit in illud.

16 Et ulnis complexus eos, imponens manus super illos, benedicebat eos.

17 Et egrediente eo in viam, adcurrrens quidam, & genupetens eum, rogabat eum, Magister bone, quid faciam ut vitam æternam hæreditem?

18 Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς, ὁ Θεός.

19 Τὰς ἐντολὰς οἶδας· Μὴ μοιχεύῃς· Μὴ φονεύῃς· Μὴ κλέψῃς· Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· Μὴ ἀποσερήσῃς· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα.

20 Ο δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.

21 Ο δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ, ἡγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐν σοὶ ὑστερεῖ· Ὑπάγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ ὅς τοις πτωχοῖς· καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολουθεῖ μοι, ἕξρας τὸν θάυρον.

* 22 Ο δὲ, † συγγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων † κτήματα πολλὰ.

23 Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται;

* 24 Οἱ δὲ † μαθηταὶ † ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Ο δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτοῖς· Τέκνα, πῶς † δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς χρήμασιν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν;

25 Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.

26 Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήττοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτοὺς· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;

27 Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγει· Παρὰ ἑνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ Θεῷ· πάντα γὰρ δύνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ.

28 Καὶ ἤρξατο ὁ Πέτρος λέγειν αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφῆκαμεν πάντα, καὶ ἠκολούθησάμεν σοι.

29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς, ἢ πατέρα ἢ

18 At Jesus dixit ei· Quid me dicis bonum? Nemo bonus, si non unus, Deus.

19 Præcepta nosti, Ne adulteres, ne occidas, ne fureris, ne falso testeris, ne damnum dederis: honora patrem tuum & matrem.

20 Ille autem respondens ait illi: Magister, hæc omnia observavi à juventute mea.

21 At Jesus intuitus eum, dilexit eum, & dixit ei: Unum tibi deest: Vade, quæcumque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo: & veni sequere me tollens crucem.

22 Ille verò mœstus in verbo, abiit contristatus: erat enim habens facultates multas.

23 Et circumspiciens Jesus, ait discipulis suis: Quam difficile opes habentes in regnum Dei introibunt.

24 At discipuli expaverunt in verbis ejus. At Jesus rursus respondens, ait illis: Nati, quomodo difficile est confidentes in opibus, in regnum Dei introire.

25 Facilius enim est camelum per foramen acus transire, quam divitem in regnum Dei intrare.

26 Illi verò abundanter percelebantur, dicentes ad semetipsos: Et quis potest servari?

27 Intuens autem illos Jesus, ait: Apud homines impossibile, sed non apud Deum. Omnia enim possibilia sunt apud Deum.

28 Cœpit autem Petrus dicere ei: Ecce nos dimisimus omnia, & sequuti sumus te.

29 Et respondens Jesus, ait: Amen dico vobis, nemo est qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem,

μητέρα, ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου,

30 Ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατοντάπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας, καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφάς, καὶ μητέρας καὶ τέκνα, καὶ ἀγροὺς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι, ἔσχατοι· καὶ οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι.

32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἐκολοβοῦντες ἐφοβοῦντο. Καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν.

33 Ὅτι ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσι, καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι.

34 Καὶ ἐμπαίζουσιν αὐτῷ, καὶ μαζιγώσουσιν αὐτὸν, καὶ ἐμπτύουσιν αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

* 35 Καὶ † προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὁ ἕκαστος ἀπὸ ἡμῶν ποιήσῃς ἡμῖν.

36 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τί θέλετε ποιῆταί με ὑμῖν;

37 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ἄδς ἡμῖν ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ ἐκωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου.

38 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε· δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι;

39 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Δυνάμεθα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, πῖσθε· καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ

trem, aut uxorem, aut filios, aut agros, causa mei & causa Evangelii.

30 Si non accipiet centuplicia nunc in tempore hoc, domos, & fratres, & sorores, & matres, & filios, & agros, cum persecutionibus, & in seculo venturo vitam æternam.

31 Multi autem erunt primi novissimi, & novissimi primi.

32 Erant autem in via ascendentes in Hierosolymam, & erat præcedens eos Jesus, & mirabantur: & sequentes expavecebant. Et assumens iterum duodecim, cœpit eis dicere futura ipsi evenire.

33 Quia ecce ascendimus in Hierosolymam, & filius hominis tradetur principibus Sacerdotum, & Scribis, & damnabunt eum morte, & tradent eum gentibus,

34 Et illudent ei, & flagellabunt eum, & inspuent ei, & occident eum, & tertiâ die resurget.

35 Et accedunt ad eum Jacobus & Joannes, filii Zebedæi, dicentes: Magister, volumus ut quodcumque petierimus facias nobis.

36 Ille verò dixit eis: Quid vultis facere me vobis?

37 Illi autem dixerunt ei: Da nobis, ut unus ex dexteris tuis, & unus ex sinistris tuis sedeamus in gloria tua.

38 At Jesus ait eis: Nescitis quid petatis: potestis bibere poculum quod ego bibo, & baptismo quo ego baptizor, baptizari?

39 Illi autem dixerunt ei: Possumus. At Jesus ait eis: Quidem calicem quem ego bibo, bibetis, & baptismo quo ego

βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε·

40 Τὸ δὲ καθίσταί ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασαι.

41 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα, ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου.

* 42 Ο' δὲ Ἰησοῦς † προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, λέγει αὐτοῖς· Οἶδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες † ἄρχειν τῶν ἐθνῶν, † κατακυριεύουσιν αὐτῶν· καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν, † κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.

43 Οὐχ' οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἐστιν ἐνθάδε γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται διάκονος ὑμῶν·

44 Καὶ ὅς ἐστιν ἐνθάδε ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος.

* 45 Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ † λύτρον † ἅντι πολλῶν.

* 46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχὼ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχῶ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς Τιμαίου Βηρτίμαϊς ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν † προσκαίτων.

47 Καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ἔστιν, ἤρξατο κράζειν, καὶ λέγειν· Ο' υἱὸς Δαβὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με.

48 Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν· υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με.

49 Καὶ ὥς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι· καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτῷ· Θάρσει, ἔγειραι· φωνεῖ σε.

50 Ο' δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν.

51 Καὶ ἀποκριθεὶς, λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τί θέλεις ποιῆσαι σοι; Ο' δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββονι, ἵνα ἀναβλέψω.

52 Ο' δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ·

baptizor, baptizabimini·

40 At sedere ex dexteris meis, & ex sinistris meis, non est meum dare, sed quibus paratum est.

41 Et audientes decem, cœperunt indignari de Jacobo & Joanne.

42 At Jesus advocans eos, ait illis : Scitis quia existimantes principari gentibus dominantur eorum, & magni eorum licentia utuntur eorum.

43 Non ita autem erit in vobis : sed quicumque voluerit fieri magnus in vobis, erit vester minister.

44 Et quicumque voluerit vestrum fieri primus, erit omnium servus.

45 Etenim filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam solutionem pro multis.

46 Et veniunt in Hiericho. & proficiscente eo de Hiericho : & discipulis ejus, & turba copiosa, filius Timæi Bartimæus cæcus sedebat juxta viam mendicans.

47 Et audiens quia Jesus Nazarenus est, cœpit clamare & dicere : Fili David Jesu, miserere mei.

48 Et objurgabant eum multi ut taceret. Ille autem multo magis clamabat : Fili David, miserere mei.

49 Et stans Jesus, ait illum vocari. Et vocant cæcum, dicentes ei : Confide, excitare : vocat te.

50 Ille autem abjiciens palium suum, resurgens venit ad Jesum.

51 Et respondens dicit ei Jesus : Quid vis faciam tibi ? At cæcus dixit ei, Rabboni, ut videam.

52 At Jesus ait illi : Vade : fides

Ἦ Τῆς πίστεως σου σέσωκέ σε.
καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ ἤκα-
λούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ. 21. + 2.

ΚΕΦ. 12. 11.

1 ΚΑΙ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱε-
ρουσαλὴμ, εἰς Βηθφαγὴ
καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν
ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μα-
θητῶν αὐτοῦ,

2 καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἵπα-
γετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέ-
ναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως εἰσπο-
ρευόμενοι εἰς αὐτήν, εὐρήσετε
πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς
ἀνθρώπων κεκάθικε· λύσαντες
αὐτὸν ἀγάγετε.

3 καὶ ἐὰν τις ὑμῖν εἴπῃ· τί
ποιεῖτε τοῦτο; εἰπατε· Ὅτι ὁ
Κύριος αὐτοῦ χρειᾷ ἔχει· καὶ
εὐθέως αὐτὸν ἀποσελεῖ ὧδε.

* 4 Ἀπῆλθον δὲ καὶ εὗρον τὸν
πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύ-
ραν ἔξω ἐπὶ τοῦ + ἀμφόδρου, καὶ
λύουσιν αὐτόν.

5 καὶ τινες τῶν ἐκεῖ ἐσηκό-
των ἔλεγον αὐτοῖς· τί ποιεῖτε
λύοντες τὸν πῶλον;

6 οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς
ἐνετείλατο ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆ-
καν αὐτούς.

7 καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπέβαλον
αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ
ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ.

* 8 Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐ-
τῶν ἔσρωσαν εἰς τὴν ὁδόν· + ἄλ-
λοι δὲ + σοιβάδας + ἔκοπτον ἐκ
τῶν + δένδρων, καὶ + ἐσρώννουν
εἰς τὴν ὁδόν.

9 καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ
ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγον-
τες· Ὡσαννὰ, εὐλογημένος ὁ
ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

10 εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη
βασιλεία ἐν ὀνόματι Κυρίου,
τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβίδ· Ὡ-
σαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

11 καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσό-
λυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἰς τὸ ἱε-
ρόν· καὶ περιβλεψάμενος πάν-
τα, ἐψίας ἡδὴ οὔσης τῆς ὥρας,
ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν
δώδεκα.

fides tua servavit te: & confe-
stim vidit, & sequebatur Jesum
in via.

CAPUT XI.

1 ET quum appropinquarent
ad Hierosolymam, ad Beth-
phage & Bethaniam ad montem
Olivarum, mittit duos discipu-
lorum suorum,

2 Et dicit illis: Abite in vi-
cum contra vos, & statim in-
troeuntes in eum, invenientis
pullum ligatum, super quem
nullus hominum sedit: solventes
illum adducite.

3 Et si quis vobis dixerit:
Quid facitis hoc? dicite: Quia
Dominus eo opus habet: &
continuo illum dimittet huc.

4 Abierunt autem & invene-
runt pullum ligatum ad janua-
m foris in bivio, & solvunt eum,

5 Et quidam illic stantium,
dicebant illis: Quid facitis sol-
ventes pullum?

6 Illi verò dixerunt eis sicut
præceperat Jesus: & dimiserunt
eis.

7 Et duxerunt pullum ad Je-
sum: & superinjecerunt illi ve-
stimenta sua: & sedit super
eum.

8 Multi autem vestimenta sua
straverunt in viam: alii autem
frondes cædebant ex arboribus,
& sternebant in via.

9 Et præeuntes & sequentes
clamabant, dicentes: Hosanna,
benedictus veniens in nomine
Domini.

10 Benedictum veniens re-
gnum in nomine Domini, patris
nostri David: Hosanna in altis-
simis.

11 Et introivit in Hierosoly-
mam Jesus, in templum: & cir-
cumspiciens omnia, vespere jam
existente horâ, exiit in Betha-
niam cum duodecim.

12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπεινάσε.

13 Καὶ ἰδὼν συκὴν μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα εὐρήσει τι ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτήν, οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων.

14 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα οὐδεὶς καρπὸν φάγοι· καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱερουσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλοῦντων τὰς περιστερὰς κατέσρεψε.

16 Καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ.

17 Καὶ ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς· Οὐ γέγραπται· Ὅτι ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· πάντες τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν.

18 Καὶ ἤκουσαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἄρχιερεῖς, καὶ ἐξήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσουσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτὸν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

19 Καὶ ὅτε ὁψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως.

20 Καὶ πρῶτ' παραπορευόμενοι, εἶδον τὴν συκὴν ἐξηραμένην ἐκ ριζῶν.

21 Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος, λέγει αὐτῷ· Ῥαββὶ, ἴδε, ἡ συκὴ ἣν κατηράσω, ἐξηράνται.

22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς· Ἔχετε πίσιν Θεοῦ·

23 Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ· Ἀρθῆτι, καὶ βλήθῃτι εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πισεύσῃ, ὅτι ἃ λέγει γίνεται· ἔσται αὐτῷ ὃ ἂν εἴπῃ.

24 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε, καὶ ἔσται ὑμῖν.

12 Et postera die exeuntibus illis de Bethania, esuriit.

13 Et videns ficum à longè habentem folia, venit, si fortè inveniret quid in ea. Et veniens ad eam, nihil invenit si non folia: non enim erat tempus ficorum.

14 Et respondens Jesus, dixit ei: Non amplius ex te in æternum nemo fructum manducet. Et audiebant discipuli ejus.

15 Et veniunt in Hierosolimam: & ingressus Jesus in templum, cœpit ejicere vendentes & ementes in templo: & mensas nummulariorum, & cathedras vendentium columbas evertit.

16 Et non sinebat ut quisquam transferret vas per templum.

17 Et docebat, dicens eis: Nonne scriptum est, Quia domus mea, domus orationis vocatur omnibus gentibus? vos autem fecistis eam speluncam latronum.

18 Et audierunt Scribæ, & principes Sacerdotum, & quærebant quomodo eum perderent: timebant enim eum, quia omnis turba admirabatur super doctrinam ejus.

19 Et quum vespera facta esset, egrediebatur ex civitate.

20 Et mane adambulantes, viderunt ficum arefactam à radicibus.

21 Et recordatus Petrus, dicit ei, Rabbi, ecce ficus cui maledixisti, aruit.

22 Et respondens Jesus, ait illis: Habete fidem Dei.

23 Amen enim dico vobis, quia quicumque dixerit monti huic: Tollere, & mittere in mare: & non hæsitaverit in corde suo, sed crediderit quia quæ dicit fiat, fiet ei quod dixerit.

24 Propter hoc dico vobis: Omnia quæcumque orantes petitis, credite quia accipitis, & erunt

βᾶντε· καὶ ἔσσι ὑμῖν.

25 Καὶ ὅταν σήκητε προσευ-
χόμενοι, ἀφίστε εἰ τι ἔχετε
κατὰ τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑ-
μῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν
τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

26 Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίστε,
οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς
οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώ-
ματα ὑμῶν.

27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς
Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ πε-
ριπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται
πρὸς αὐτὸν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ
γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι.

28 Καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἐν
ποιᾷ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ
τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔ-
δωκεν, ἵνα ταῦτα ποιῇς;

29 Οἱ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς,
εἶπεν αὐτοῖς· Ἐπερωτήσω ὑ-
μᾶς κἀγὼ ἵνα λόγον· καὶ ἀπο-
κρίθητέ μοι, καὶ ἔρω ὑμῖν ἐν
ποιᾷ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

30 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ
οὐρανοῦ ἢ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀ-
ποκρίθητέ μοι.

31 Καὶ ἐλογίζοντο πρὸς ἑαυ-
τοὺς, λέγοντες· Ἐὰν εἰπωμεν,
ἐξ οὐρανοῦ, ἔρεῖ· Διατί οὖν οὐκ
ἐπιζητοῦμε αὐτῷ;

32 Ἀλλ' ἐὰν εἰπωμεν· Ἐξ
ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν λαόν·
ἕπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάν-
νην, ὅτι ὅντως προφήτης ἦν.

33 Καὶ ἀποκριθέντες, λέγου-
σι τῷ Ἰησοῦ· Οὐκ οἶδαμεν. Καὶ
ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς, λέγει αὐ-
τοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν
ποιᾷ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. γ. † 2.

Κεφ. ιβ'. 12.

* 1 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παρα-
βολαῖς λέγειν· † Ἀμπε-
λῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ
περιέθηκε † φραγμὸν, καὶ † ὠ-
ρυξεν † ὑπολήνιον, καὶ † ὠκοδό-
μησε † πύργον, καὶ † ἐξέδοτο
αὐτὸν † γεωργοῖς· καὶ ἀπεδή-
μησε.

2 Καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς
γεωργούς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα
παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ
τοῦ κερποῦ τοῦ ἀμπελῶνος.

erunt vobis.

25 Et quum stabitis orantes,
dimittite si quid habetis adversus
aliquem, ut & pater vester qui
in cælis, dimittat vobis lapsus
vestros.

26 Si verò vos non dimiseri-
tis, nec Pater vester qui in cæ-
lis, dimittet lapsus vestros.

27 Et veniunt rursus in Hiero-
solyam. Et in templo deam-
bulante ipso, accedunt ad eum
summi sacerdotes, & Scribæ,
& seniores;

28 Et dicunt ei: In qua au-
ctoritate hæc facis? & quis tibi
auctoritatem hanc dedit, ut ista
facias?

29 At Jesus respondens, ait
illis: Interrogabo vos & ego
unum verbum, & respondete
mihi, & dicam vobis in qua
auctoritate hæc faciam.

30 Baptismus Joannis de cælo
erat, an ex hominibus? Re-
spondete mihi.

31 Et ratiocinabantur apud
seipsos dicentes: Si dixerimus,
de cælo, diceret, propter quid
ergo non credidistis ei?

32 Sed si dicamus ex homini-
bus, timebant populum. Omnes
enim habebant Joannem, quia
verè Propheta erat.

33 Et respondentes dicunt Je-
su: Nescimus. Et Jesus respon-
dens, ait illis: Neque ego dico
vobis in qua auctoritate hæc
faciam.

CAPUT XII.

1 ET cæpit illis in parabolis
dicere: Vineam plantavit
homo, & circumposuit sepem,
& fodit lacum, & ædificavit
turrin, & elocavit eam agri-
colis, & peregre profectus est.

2 Et misit ad agricolas tem-
pore servum, ut ab agricolis
acciperet de fructu vineæ:

3 Οἱ δὲ, λαβόντες αὐτὸν, ἔδειραν, καὶ ἀπέσειλαν κενόν.

* 4 Καὶ πάλιν ἀπέσειλε πρὸς αὐτοῦς ἄλλον δούλον· † καὶ κεῖνον λίθοβολήσαντες † ἐκεφαλαιώσαν, καὶ ἀπέσειλαν † ἡτιμωμένον.

5 Καὶ πάλιν ἄλλον ἀπέσειλε· καὶ κεῖνον ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν θέροντες, τοὺς δὲ ἀποκτείνοντες.

6 Ἔτι οὖν ἓνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέσειλε καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων· Ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.

7 Ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτούς· Ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία.

8 Καὶ λαβίντες αὐτὸν, ἀπέκτειναν, καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος.

9 Τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς, καὶ θώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.

10 Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας.

11 Παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὐτῇ· καὶ ἔτι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.

12 Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι· καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

* 13 Καὶ ἀποσέλλουσι πρὸς αὐτὸν τινὰς τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Ἑρωδιανῶν, † ἵνα αὐτὸν † ἀγρεύσωσι † λόγῳ.

14 Οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· σὺ γὰρ βλέπεις εἰς τὰ πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις· Ἐξέτι κῆσον Καίσαρι θούνας ἢ οὐ; δώμεν, ἢ μὴ δώμεν;

15 Οἱ δὲ, εἰδὼς αὐτῶν τὴν

3 Illi autem fumentes eum ceciderunt, & dimiserunt vacuum.

4 Et iterum misit ad illos alium servum: & illum lapidantes in capite vulneraverunt, & ablegaverunt inhonoratum.

5 Et rursus alium misit: & illum occiderunt, & plures alios, hos quidem cædentes, hos verò occidentes.

6 Adhuc ergo unum filium habens dilectum suum, misit & illum ad eos novissimum, dicens: Quia reverebantur filium meum.

7 Illi verò agricolæ dixerunt apud seipsos: Quod hic est hæres: venite occidamus eum, & nostra erit hæreditas.

8 Et apprehendentes eum, occiderunt, & eiecérunt extra vineam.

9 Quid ergo faciet dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos, & dabit vineam aliis.

10 Nec scripturam hanc legistis? Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli.

11 A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris.

12 Et quærebant eumprehendere, & timuerunt turbam: cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam dixerit. Et sinentes eum abierunt.

13 Et mittunt ad eum quosdam Phariseorum & Herodianorum, ut eum captarent sermone.

14 Illi autem venientes dicunt ei: Magister, scimus quia verax es, & non cura est tibi de nullo: non enim aspicias in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces. Licet censum Cæsari dare, an non? dabimus, an non demus?

15 Ille verò sciens eorum hy-

ὑποκρισιν· εἶπεν αὐτοῖς· Τί με πειράζετε· Φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω.

16 Οἱ δὲ ἤνεγκαν. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή· Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Καίσαρος.

17 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος, Καίσαρι· καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ. Καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ.

18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτὸν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάσκειν μὴ εἶναι· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες·

19 Διδάσκει, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἔσῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

20 Ἐπὶ αὗτῳ ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἔφηκε σπέρμα.

21 Καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἔφηκε σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως.

22 Καὶ ἔλαβεν αὐτὴν ὁ ἑπτὰ, καὶ οὐκ ἔφηκεν σπέρμα· ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.

23 Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῇσι, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή· οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

24 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ·

* 25 Ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, ἢ οὔτε † γαμοῦσιν, οὔτε † γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

26 Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἐνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσεως, ἐπὶ τῆς βάτου ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός, λέγων· Ἐγὼ ὁ Θεός Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεός Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεός Ἰακώβ·

27 Οὐκ ἔστιν ὁ Θεός νεκρῶν, ἀλλὰ Θεός ζώντων· ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.

pocrisin, ait illis: Quid me tentatis? Afferte mihi denarium, ut videam.

16 Illi autem attulerunt: Et ait illis: Cujus imago hæc, & inscriptio? Illi autem dixerunt ei: Cæsaris.

17 Et respondens Jesus, dixit illis, Reddite quæ Cæsaris Cæsari: & quæ Dei, Deo. Et mirabantur super eo.

18 Et veniunt Sadducæi ad eum, qui dicunt resurrectionem non esse: & interrogabant eum, dicentes:

19 Magister, Moyses scripsit nobis, quod si cujus frater mortuus fuerit, & dimiserit uxorem, & natos non reliquerit, ut accipiat frater ejus uxorem ipsius, & resuscitet semen fratri suo.

20 Septem fratres erant, & primus accepit uxorem, & moriens non reliquit semen.

21 Et secundus accepit eam, & mortuus est, & nec ille reliquit semen: & tertius similiter.

22 Et acceperunt eam septem, & non reliquerunt semen. Novissima omnium defuncta est & mulier.

23 In ergo resurrectione, quum resurrexerint, cujus eorum erit uxor? nam septem habuerunt eam uxorem.

24 Et respondens Jesus, ait illis: Non propter hoc erratis, non scientes scripturas, neque efficaciam Dei?

25 Quum enim à mortuis resurrexerint, neque nubent, neque nubuntur, sed sunt sicut angeli qui in cælis.

26 De autem mortuis, quod excitantur, non legistis in libro Moysis, super rubum quomodo dixerit illi Deus, inquires: Ego Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob?

27 Non est Deus Deus mortuorum, sed Deus vivorum. vos ergo multum erratis.

28 Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτόν· Ποίᾳ ἐστὶ πρώτη πασῶν ἐντολή;

29 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ· Ὅτι πρώτη πασῶν τῶν ἐντολῶν· Ἄκουε Ἰσραὴλ, Κύριος, ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἷς ἐστὶ.

30 Καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. αὕτη πρώτη ἐντολή.

31 Καὶ δευτέρα ὁμοία, αὕτη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. μεῖζων τούτων ἄλλη ἐντολή οὐκ ἔστι.

32 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς· Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἷς ἐστὶ Θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ.

33 Καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν, πλεῖον ἐστὶ πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν.

* 34 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι † νουνεχῶς ‡ ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ· Οὐ ‡ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι ὁ Χριστὸς υἱὸς ἐστὶ Δαβὶδ;

36 Αὐτὸς γὰρ Δαβὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

37 Αὐτὸς οὖν Δαβὶδ λέγει αὐτὸν κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστὶ; Καὶ ἡ πολλὴ ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

38 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· Βλέπετε ἀπὸ τῶν

28 Et accedens unus Scribarum, audiens illos conquirentes, videns quod pulchre illis responderit, interrogavit eum, quod esset primum omnium mandatum?

29 At Jesus respondit ei, quod primum omnium mandatorum. Audi Israël: Dominus Deus noster, Dominus unus est.

30 Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota cogitatione tua, & ex tota virtute tua. Hoc primum mandatum.

31 Et secundum simile hoc: Diliges proximum tuum ut teipsum. Majus horum aliud mandatum non est.

32 Et ait illi Scriba, Pulchre Magister in veritate dixisti, quia unus est Deus, & non est alius præter eum.

33 Et diligere eum ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine: & diligere proximum ut seipsum, plus est omnibus holocaustibus, & sacrificiis.

34 Et Jesus videns eum quod cordate respondisset, dixit illi: Non longe es à regno Dei. Et nemo non amplius audebat eum interrogare.

35 Et respondens Jesus, dicebat, docens in templo: Quomodo dicunt Scribæ, quod Christus filius est David?

36 Ipse enim David dicit in Spiritu sancto: Dicit Dominus domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

37 Ipse ergo David dicit eum Dominum: & unde filius ejus est? Et multa turba audiebat eum libenter.

38 Et dicebat eis in doctrina sua: Respiciite à Scribis volentibus

γραμματέων, τῶν θελόντων ἐν
σολαίς περιπατεῖν, καὶ ἄσπα-
σμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς,

39. Καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν
ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτο-
κλισίας ἐν τοῖς δείπνοις.

40. Οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰ-
κίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει
μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι
λήφονται περισσότερον κρίμα.

* 41. Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς
† κατέναντι τοῦ † γαζοφυλά-
κίου, ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλ-
λει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλά-
κιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔ-
βαλλον πολλά.

* 42. Καὶ ἐλθοῦσα μία † χήρα
πτωχὴ ἔβαλε † λεπτὰ δύο, ὅ
ἐστι † κοδράντης.

43. Καὶ προσκαλεσάμενος
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐ-
τοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ
χήρα αὕτη ἢ πτωχὴ πλεῖον
πάντων βέβληκε τῶν βαλόν-
των εἰς τὸ γαζοφυλάκιον.

44. Πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισ-
σεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη
δὲ ἐκ τῆς ὑπερήψεως αὐτῆς
πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον
τὸν βίον αὐτῆς. 25. † 6.

Κεφ. ιγ'. 13.

1. Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ
τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἰς
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· Διδάσκα-
λε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ πο-
ταπαὶ οἰκοδομαί.

2. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς,
εἶπεν αὐτῷ· Βλέπεις ταῦτας
τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ
ἀφελθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ μὴ
καταλυθῇ.

3. Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς
τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν· κατέναντι
τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν
κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος
καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας·

4. Εἰπὲ ὑμῖν πότε ταῦτα ἔσται,
καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ
πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι.

5. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς
αὐτοῖς, ἤρξατο λέγειν· Βλέπετε
μὴ τις ὑμᾶς πλανήτῃ·

6. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ

tibus in stolis deambulare, &
salutationes in foris.

39. Et præfessiones in syna-
gogis, & præcubitus in cœ-
nis :

40. Devorantes domos vidua-
rum, & specie longâ orantes :
hi accipient abundantius judi-
cium.

41. Et sedens Jesus contra ga-
zophylacium, aspiciebat quo-
modo turba jactaret æs in ga-
zophylacium : & multi divites
jactabant multa.

42. Et veniens una vidua pau-
per, injecit minuta duo, quod
est quadrans.

43. Et advocans discipulos
suos, ait illis : Amen dico vo-
bis, quoniam vidua hæc pauper
plus omnibus injecit injicienti-
bus in gazophylacium.

44. Omnes enim ex redun-
dante sibi injecerunt : hæc verò
ex penuria sua omnia quæ ha-
buit jecit, totum victum suum.

CAPUT XIII.

1. E T egrediente illo ex tem-
plo, ait illi unus ex disci-
pulis suis : Magister, aspice
quales lapides, & qualia ædi-
ficia.

2. Et Jesus respondens ait il-
li, Vides hæc magna ædificia?
Non relinquetur lapis super la-
pidem, qui non dissolvatur.

3. Et sedente ipso in monte
Olivarum, contra templum,
interrogabant eum privatim Pe-
trus & Jacobus, & Joannes,
& Andreas :

4. Dic nobis quando ista erunt,
& quod signum quando futurum
est hæc omnia consummari?

5. At Jesus respondens illis,
cæpit dicere, Aspiciite ne quis
vos seducat.

6. Multi enim venient in no-
mine

τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· Ὁ-
τι ἐγὼ εἰμι· καὶ πολλοὺς πλᾶ-
νῆτευσιν.

7 Ὅταν δὲ ἀκούσῃτε πολέ-
μους καὶ ἀκοῆς πολέμων, μὴ
θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι. ἀλλ'
οὕτως τὸ τέλος·

8 Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ
ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασι-
λείαν· καὶ ἔσονται σεισμοὶ κα-
τὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ
καὶ ταραχαί.

9 Ἀρχαὶ ὀδίνων ταῦτα.
Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτοὺς· πα-
ραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέ-
δρια καὶ εἰς συναγωγὰς· δαρή-
σεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ
βασιλέων καθήτεσθε ἕνεκεν ἐ-
μοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

10 Καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ
πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέ-
λιον.

* 11 Ὅταν δὲ ἀγάγωσιν ὑ-
μᾶς παραδίδόντες, μὴ ἡ προμε-
ριμνᾶτε τί λαλήσετε, μὴδὲ
ἡ μελετᾶτε· ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ
ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο
λαλεῖτε· οὐ γὰρ ἐξε ὑμεῖς οἱ
λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον.

* 12 Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς
ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ
τέκνον· καὶ ἡ ἐπαναζητούνται
τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ ἡ θανα-
τώσουσιν αὐτούς.

13 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑ-
πὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὃ
δὲ ὑπομένεις εἰς τέλος, οὗτος
σωθήσεται.

14 Ὅταν δὲ ἴδῃτε τὸ βδέλυγ-
μα τῆς ἐρημώσεως τὸ ρηθὲν ὑ-
πὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἐξῶς
ὅπου οὐ δεῖ, (ὃ ἀναγινώσκων
νοεῖτω) τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ
φευγέτωσαν εἰς τὰ ἄρη·

15 Ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος,
μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν,
μηδὲ εἰσελθὼν ἄραι τι ἐκ τῆς
οἰκίας αὐτοῦ.

16 Καὶ ὁ εἰς τὴν ἀγρὸν ὄν,
μὴ ἐπιστρέψατω εἰς τὰ ὀπίσω,
ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.

17 Οὐκί δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ

mine meo, dicentes: Quia ego
sum: & multos seducunt.

7 Quum autem audieritis bel-
la, & auditiones bellorum, ne
turbemini: oportet enim fieri,
sed nondum finis.

8 Excitabitur enim gens in
gentem, & regnum super re-
gnum: & erunt terræmotus per
loca, & erunt fames & turbæ.

9 Initia dolorum hæc. Aspici-
te autem vosmetipsos. Tradent
enim vos ad confessus, & in sy-
nagogas trademini, & ad duces
& reges sistemini causa mei, in
testimonium illis.

10 Et in omnes gentes oportet
primum prædicari Euangeli-
um.

11 Quum autem duxerint vos
tradentes, ne præanxiemini
quid loquamini, nec præmedi-
temini: sed quod datum fuerit
vobis in illa hora, id loquimi-
ni: non enim estis vos loquen-
tes, sed Spiritus sanctus.

12 Tradet autem frater fra-
trem in mortem, & pater na-
tum: & insurgent nati in pa-
rentes, & morte afficient eos.

13 Et eritis exosi ab omnibus
propter nomen meum: autem
permanens in finem, hic salvus
erit.

14 Quum autem videritis abo-
minationem desolationis prola-
tam à Daniele Propheta, stantem
ubi non oportet, (legens intelli-
gat) tunc qui in Judæa fugiant
in montes.

15 Qui autem super domum,
ne descendat in domum, nec
introeat tollere quid de domo
sua.

16 Et qui in agrum existens,
non revertatur in quæ post, tol-
lere vestimentum suum.

17 Væ autem in utero habentibus

ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.

* 18 Προτεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ ἔφυγὴ ὑμῶν ἔχει- μῶνος.

19 Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκείναι θλίψεις, οἷα οὐ γέγονε ποικύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἥς ἔκτισεν ὁ Θεὸς, ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται.

20 Καὶ εἰ μὴ Κύριος ἐκολόβω- σε τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκ- λεκτοὺς οὗς ἐξελέξατο, ἐκολό- βωσε τὰς ἡμέρας.

21 Καὶ τότε ἐὰν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἰδοὺ, ὧδε ὁ Χριστός· ἢ· Ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ πιστεύσητε.

* 22 Ἐγερθήσονται γὰρ ἔψευ- δόχρησται καὶ ψευδοπροφῆται· καὶ δώσουσι σημεῖα καὶ τέρα- τα, πρὸς τὸ ἔκπολυναι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς.

23 Ὑμεῖς δὲ βλέπετε· Ἰδοὺ, προεῖρηκα ὑμῖν πάντα.

24 Ἀλλ' ἐν ἐκείναις ταῖς ἡ- μέραις, μετὰ τὴν θλίψιν ἐκεί- νην, ὃ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς·

25 Καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σα- λευήσονται.

26 Καὶ τότε ὕφονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νε- φέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης.

27 Καὶ τότε ἀποσείλει τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνά- ξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

* 28 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μά- βετε τὴν παραβολὴν· ὅταν αὐ- τῆς ἦδῃ ὁ κλάδος ἔκφυλλος γέ- νηται, καὶ ἡ ἐκφύη τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἔγγυς τὸ ἔε- ρος ἔστιν.

29 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδῃτε γινόμενα, γινώ- σκετε ὅτι ἔγγυς ἔστιν ἐπὶ θύραις.

30 Ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ

tibus & nutrientibus in illis die- bus.

18 Orate verò ut non fiat fuga vestra hyeme.

19 Erunt enim dies illi tribu- latio, qualis non facta est talis ab initio conditionis, quam con- didit Deus, usque nunc, & non fiet.

20 Et si non Dominus con- traxisset dies, non servaretur omnis caro: sed propter electos, quos elegit, contraxit dies.

21 Et tunc si quis vobis dixe- rit: Ecce hic Christus, aut, ecce illic, ne credideritis.

22 Excitabuntur enim pseu- dochristi & pseudoprophetae, & dabunt signa & portenta, ad se- ducendos, si possibile, & ele- ctos.

23 Vos autem aspiciate: ecce prædixi vobis omnia.

24 Sed in illis diebus, post tribulationem illam sol conte- nebrabitur, & luna non dabit splendorem suum:

25 Et stellæ cæli erunt deci- dentes, & efficaciæ quæ in cæ- lis concutientur,

26 Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus cum efficacia multa & gloria.

27 Et tunc mittet angelos suos, & congregabit electos suos à quatuor ventis, ab ex- tremo terræ usque extremum cæli.

28 Α autem sicut discite para- bolam: Quum jam ramus ejus tener fuerit, & germinet folia, cognoscitis quia prope æstas est:

29 Sic & vos, quum hæc vi- deritis facta, cognoscite quod prope est ad fores.

30 Amen dico vobis, quoniam

μη παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὗ πάντα ταῦτα γένηται.

31 Οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρέλευσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

32 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ.

33 Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεβήσατε· οὐκ οἶδατε γὰρ πότε ὁ καιρὸς ἐστίν.

* 34 Ὡς ἄνθρωπος † ἀπόδημος ἀφείς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἐκάσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ † θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα † γρηγορῇ.

* 35 Γρηγορεῖτε οὖν, (οὐκ οἶδατε γὰρ † πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, † ὅψε, ἢ † μεσονυκτίου, ἢ † ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωί.)

36 Μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης, εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας.

37 Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω, πάντες λέγω· Γρηγορεῖτε. 21. † 3.

Κεφ. ιδ'. 14.

1 ἮΝ δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἕξυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐξήτουν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν.

2 Ἐλεγον δέ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ.

* 3 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ † λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλάβασρον μύρου, † νάρδου † πισικῆς † πολυτελοῦς· καὶ συντρίψασα τὸ ἀλάβασρον, κατέχευεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς.

4 Ἦσαν δὲ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν;

5 Ἦδύνατο γὰρ τοῦτο πρᾶξῃναι ἐπ' αὐτῷ τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. Καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ.

6 Οὐ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀφετε αὐτήν. τί αὐτῇ κόπους παρέ-

niam non præteribit generatio hæc, usque quo omnia ista fiant.

31 Cælum & terra præteribunt, & verba mea non præteribunt.

32 De autem die illo & hora nemo scit, neque angeli qui in cælo, neque Filius, si non Pater.

33 Aspicite, vigilate, & orate: nescitis enim quando tempus est.

34 Sicut homo peregre profectus relinquens domum suam, & dans servis suis auctoritatem & cuique opus suum, & janitori præcepit ut vigilet.

35 Vigilatè ergo, (nescitis enim quando dominus domus veniat: vespere, an media nocte, an galli cantu, an mane.)

36 Ne veniens repentè, inveniat vos dormientes.

37 Quæ autem vobis dico, omnibus dico: Vigilatè.

CAPUT XIV.

1 Erat autem Pascha, & Azyma post duos dies: & quærebant summi Sacerdotes & Scribæ quomodo eum in doloprehendentes occiderent.

2 Dicebant autem: Non infesto, ne quando tumultus sit populi.

3 Et existente eo in Bethania, in domo Simonis leprosi, accumbente eo, venit mulier habens alabastrum unguenti, nardi probati multi pretii: & confringens alabastrum, effudit ei juxta caput.

4 Erant autem quidam indignati apud semetipsos, & dicentes: Ad quid perditio ista unguenti facta est?

5 Poterat enim istud venumdari super trecentis denariis, & dari pauperibus. Et fremebant ei.

6 At Jesus dixit: Sinite eam: Quid illi molestias exhiberis?

7 Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν βέλῃτε, δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι· ἐγὼ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

* 8 Ὁ εἶχεν αὕτη, ἐποίησε· † προέλαβε † μῦσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν † ἐνταφιασμόν.

9 Ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

10 Καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἰς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς.

11 Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν· καὶ ἐπηγγέλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζητεῖ πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδῶ.

12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἁζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθουν, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα;

13 Καὶ ἀποσέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἰπάγετε εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος περὰ μίον ὕδατος βαρέζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ.

14 Καὶ ὅπου ἂν εἰσέλθῃ, εἰπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ· Ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει· Ποῦ ἐστὶ τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;

15 Καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἅνωγειν μέγα ἐξωμένον, ἑτοιμόν· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν.

16 Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα.

17 Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα.

18 Καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν, καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὃ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ.

7 Semper enim pauperes habetis cum vobis, & quum volueritis potestis illis benefacere: me autem non semper habetis.

8 Quod habuit hæc, fecit: præoccupavit ungere meum corpus in sepulturam.

9 Amen dico vobis, ubicunque prædicatum fuerit Euangelium istud in totum mundum, & quod fecit hæc, narrabitur in memoriam ejus.

10 Et Judas Iscariotes, unus duodecim, abiit ad principes Sacerdotum, ut proderet eum illis.

11 Ii verò audientes gavissi sunt, & polliciti sunt ei argentum dare. Et quærebat quomodo opportune illum traderet.

12 Et primo die Azymorum, quando Pascha mactabant, dicunt ei discipuli ejus: Quo vis abeuntes paremus ut manduces Pascha?

13 Et mittit duos discipulorum suorum, & dicit eis: Ite in civitatem, & occurret vobis homo lagenam aquæ bajulans: sequimini eum,

14 Et quocumque introierit, dicite domus domino: quia Magister dicit: Ubi est diversorium ubi Pascha cum discipulis meis manducem?

15 Et ipse vobis demonstrabit cœnaculum grande stratum, paratum: illic parate nobis.

16 Et exierunt discipuli ejus, & venerunt in civitatem: & invenerunt sicut dixerat illis, & paraverunt Pascha.

17 Et vespere facto, venit cum duodecim.

18 Et discumbentibus illis & manducantibus, ait Jesus: Amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me, manducans cum me.

19 Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς καὶ εἰς· Μήτι ἐγώ; καὶ ἄλλος· Μήτι ἐγώ;

* 20 Ο' δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς· Εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ ἄβυσσόν.

21 Ο' μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκείνος.

22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν δ' ἰησοῦς ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλασε· καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπε· Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου·

23 Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς· καὶ ἔπιον ἐκ αὐτοῦ πάντες.

24 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον.

25 Ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίνω ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω καὶνὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

26 Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

27 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὅτι γέγραπται· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα.

28 Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναι με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

29 Ο' δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· Καὶ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ.

30 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὲν λέγω σοι, ὅτι σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς ἀπαρξήσῃ με.

31 Ο' δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε πολλόν· Ἐάν με δεῖ συναπαρ-

19 Illi autem coeperunt contristari, & dicere ei unus ad unum: Numquid ego? & alius, Numquid ego?

20 Ipse autem respondens, ait illis: Unus ex duodecim intingens cum me in catinum.

21 Ipse quidem filius hominis vadit, sicut scriptum est de eo: Væ autem homini illi per quem Filius hominis proditur. Pulchrum erat ei, si non natus esset homo iste.

22 Et manducantibus illis fumens Jesus panem, & benedicens fregit, & dedit eis: & ait, Sumite, comedite: hoc est corpus meum.

23 Et accipiens calicem, gratias agens dedit eis: & biberunt ex illo omnes.

24 Et ait illis: Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effusus.

25 Amen dico vobis, quia non amplius non bibam de genimine vitis, usque in diem illum, quum illud bibam novum in regno Dei.

26 Et hymno dicto exierunt in montem Olivarum.

27 Et ait eis Jesus: Quod omnes scandalizabimini in me in nocte ista, quia scriptum est: Percutiam pastorem, & dispergentur oves.

28 Sed post resurrexisse me, præcedam vos in Galilæam.

29 At Petrus ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego.

30 Et ait illi Jesus: Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac, prius quam bis gallum vociferari, ter negabis me.

31 Ille autem ex abundanti dicebat magis: Si me oportuerit com-

θανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρτήσωμαι. Ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανῆ· καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Καθίσατε ὧδε ἕως προσεύξωμαι.

33 Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μετ' ἑαυτοῦ· καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.

34 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Περιλυπὸς ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε.

35 Καὶ προελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ προσήυχετο ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστι, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα.

* 36 Καὶ ἔλεγεν· † Ἀββᾶ ὁ πατήρ, πάντα δυνατόν σοι· † παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ.

37 Καὶ ἔρχεται, καὶ εὗρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας· καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἔσχυτας μίαν ὥραν γρηγορήται;

38 Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

39 Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσήυξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν.

40 Καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας, (ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν βεβαρημένοι) καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί αὐτῷ ἀποκριῶσι.

* 41 Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε τὸ † λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· † ἀπέχει, ἤλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ, παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀμαρτωλῶν.

42 Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ, ὁ παραδιδούς με ἤγγικε.

43 Καὶ εὐθέως· ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται Ἰούδας, εἰς ὧν τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἁρ-

commori tibi, non te negabo. Similiter autem & omnes dicebant.

32 Et veniunt in locum cui nomen Gethsemani: & ait discipulis suis: Sedete hic, donec orem.

33 Et assumit Petrum & Jacobum & Joannem cum se, & coepit expavescere & angi.

34 Et ait illis: undiqueque tristis est anima mea usque ad mortem: manete hic, & vigilate cum me.

35 Et progressus paululum, procidit super terram, & orabat, ut si possibile est, transfiret ab eo hora.

36 Et dixit: Abba Pater, omnia possibiliā tibi: transfer calicem à me hunc. sed non quid ego volo, sed quid tu.

37 Et venit, & invenit eos dormientes: Et ait Petro: Simon, dormis? non potuisti unam horam vigilare?

38 Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem, ipse quidem spiritus promptus, at caro infirma.

39 Et iterum abiens oravit, sermonem eundem dicens.

40 Et reversus invenit eos denuo dormientes, (erant enim oculi eorum gravati:) & non sciebant quid ei responderent.

41 Et venit tertio, & ait illis: Dormitis reliquum & requiescitis. Sufficit: venit hora: ecce traditur filius hominis in manus peccatorum.

42 Surgite, camus: ecce tradens me appropinquavit.

43 Et statim adhuc eo loquente, adest Judas unus exiitens duodecim, & cum eo turba multa cum gladiis & lignis, à summis Sacerdotibus

χειρέων καὶ τῶν γραμματέων
καὶ τῶν πρεσβυτέρων.

* 44 † Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν † σύστημον αὐτοῖς, λέγων· Ὁν ἂν φιλήσω, αὐτὸς ἐστὶ· κρατήσατε αὐτὸν, καὶ ἀπαγάγετε † ἀσφαλῶς.

45 Καὶ ἰλθὼν, εὐθέως προτελθὼν αὐτῷ, λέγει· Ῥαββί, Ῥαββί. καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

46 Οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

47 Εἷς δὲ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν, ἐπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.

48 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Ὡς ἐπὶ λησῆν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με;

49 Καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί.

50 Καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον.

51 Καὶ εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθει αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι.

52 Οἱ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα. καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς.

54 Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς.

55 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλοι τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ εὕρισκον.

56 Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ· καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν.

57 Καὶ τινες ἀναγίντες,

& Scribis & senioribus.

44 Dederat autem tradens eum confignum eis, dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est: prehendite eum, & abducite tutò.

45 Et veniens, statim accedens ad eum, ait: Rabbi, Rabbi: & osculatus est eum.

46 Illi verò iniecerunt in eum manus suas, & prehenderunt eum.

47 Unus autem quidam astantium excrens gladium, percussit servum summi Sacerdotis, & abstulit illius auriculam.

48 Et respondens Jesus, ait illis: Tamquam ad latronem existis cum gladiis & lignis comprehendere me?

49 Quotidie eram apud vos in templo docens, & non prehendistis me: sed ut impleantur Scripturæ.

50 Et relinquentes eum, omnes fugerunt.

51 Et unus quidam juvenis sequebatur eum amictus sindone super nudo: & tenent eum juvenes.

52 Ille autem relinquens sindonem, nudus profugit ab eis.

53 Et abduxerunt Jesum ad summum sacerdotem, & conveniunt eo omnes summi Sacerdotes, & seniores, & Scribæ.

54 Et Petrus à longè sequutus est eum usque intro in atrium summi Sacerdotis, & erat confidens cum ministris, & calefaciens se ad lumen.

55 At summi Sacerdotes, & omnis confessus quærebant adversus Jesum testimonium, ad morte afficiendum eum, & non inveniebant.

56 Multi enim testimonium falsum dicebant adversus eum, & paria testimonia non erant.

57 Et quidam surgentes falsum

εὐδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, ὄντες·

* 58 Ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος· Ὅτι ἐγὼ κα-
ταλύσω τὸν καὶ ναὸν τοῦτον τὸν
καὶ χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν
ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον
οἰκοδομήσω.

59 Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ
μαρτυρία αὐτῶν.

60 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς
τὸ μέσον, ἐπηρώτητε τὸν Ἰη-
σοῦν, λέγων· Οὐκ ἀποκρίνη οὐ-
δέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυ-
ροῦσιν;

61 Οὗ δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν
ἀπεκρίνατο. Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς
ἐπηρώτα αὐτὸν, καὶ λέγει αὐ-
τῷ· Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ
ἐυλογητοῦ;

62 Οὗ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐγώ
εἰμι· καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν
τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον
μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

63 Οὗ δὲ ἀρχιερεὺς, διαβή-
ξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ, λέγει·
Τί ἐτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων;

64 Ἠκούσατε τῆς βλασφη-
μίας· τί ὑμῖν φαίνεται; Οἱ δὲ
πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι
ἐνοχον θανάτου.

* 65 Καὶ ἡξάντες τινες ἐμ-
πτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύ-
πτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ
καὶ κολαφίζειν αὐτὸν, καὶ λέγειν
αὐτῷ· Προφήτευσον. καὶ οἱ ὑ-
πηρέται καὶ ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἐ-
βαλλον.

66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν
τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία
τῶν παιδίσκῶν τοῦ ἀρχιερέως·

67 Καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον
θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐ-
τῷ, λέγει· Καὶ σὺ μετὰ τοῦ
Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα.

* 68 Οὗ δὲ ἠρνήσατο, λέγων·
Οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ
λέγεις. Καὶ ἐξῆλθεν καὶ ἔξω εἰς
τὸ καὶ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ
ἤκωνησε.

69 Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα
αὐτὸν πάλιν, ἡξάτο λέγειν

sum testimonium ferebant ad-
versus eum, dicentes:

58 Quoniam nos audivimus
eum dicentem: Quid ego dissol-
vam templum hoc manufactum,
& per tres dies aliud non ma-
nufactum ædificabo.

59 Et nec sic par erat testi-
monium illorum.

60 Et exurgens summus Sa-
cerdos in medium, interroga-
vit Jesum, dicens: Non respon-
des quicquam quid hi te adver-
sum testantur?

61 Ille autem tacebat, & ni-
hil respondit. Rursum summus
Sacerdos interrogabat eum, &
dicit ei: Tu es Christus filius
benedicti?

62 At Jesus dixit: Ego sum:
& videbitis filium hominis se-
dentem a dextris virtutis, &
venientem cum nubibus cæli.

63 At summus Sacerdos dis-
rumpens vestes suas, ait: Quid
adhuc usum habemus testium?

64 Audistis blasphemiam.
quid vobis videtur? Ii autem
omnes condemnaverunt eum
obnoxium esse mortis.

65 Et cœperant quidam con-
spuere eum, & velare faciem
ejus, & colaphizare eum, &
dicere ei: Prophetiza. & mi-
nistri alapis eum impetebant.

66 Et existente Pétro in aula
inferius, venit una ancillarum
summi Sacerdotis.

67 Et videns Petrum calefa-
cientem se, intuita illum, ait:
Et tu cum Nazareno Jesu cras.

68 Ille autem negavit, dicens:
Non novi, neque scio quid tu
dicis. Et exiit foras in vestibul-
um: & gallus cantavit.

69 Et ancilla videns eum
rursum, cœpit dicere astanti-
bus:

τοῖς παρεξηκόσιν· Ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν.

* 70 Οὗ δὲ πάλιν ἤρνεϊτο. Καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· † Ἀληθὺς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ † λαλιὰ σου † ὁμοιάζει.

71 Οὗ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν· Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε.

72 Καὶ ἐκ δευτέρου ἠλέκτωρ ἐφώνησε· καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος ὃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι πρὶν ἠλέκτορα φωνῆται δις, ἀπαρνήσῃ με τρίς. Καὶ ἐπιβαλὼν, ἔκλαιε. 27. † 5.

Κεφ. ιε'. 15.

1 ΚΑΙ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρῶτον συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἄρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἑτήνεγκαν, καὶ παρέδωκαν τῷ Πιλάτῳ.

2 Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Οὗ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτῷ· Σὺ λέγεις.

3 Καὶ κατηγόρου αὐτοῦ οἱ ἄρχιερεῖς πολλὰ.

4 Οὗ δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων· Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; Ἴδε πόσα σου καταμαρτυροῦσιν.

5 Οὗ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον.

6 Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυνεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον, ὅνπερ ᾔπαινοντο.

* 7 Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς † μετὰ τῶν † συσασιαζῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ ᾧ αἰσεί φόνον πεποιήκεισαν.

8 Καὶ ἀναβοήτας ὁ ὄχλος, ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς ἔειποίε αὐτοῖς.

9 Οὗ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων· Θέλετε, ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;

10 (Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ

bus : Quia hic ex illis est.

70 Ille autem iterum negavit. Et post pusillum rursus adstantes dicebant Petro : Verè ex illis es. Etenim Galilæus es, & loquutio tua similit.

71 Ille autem cœpit anathematizare & jurare, Quia non novi hominem istum quem dicitis.

72 Et ex secundo gallus cantavit. Et recordatus est Petrus verbi quod dixerat ei Jesus : Quod ante gallum vociferari bis, negabis me ter. Et separans [se] fleuit.

CAPUT XV.

1 ET confestim in mane consilium facientes summi Sacerdotes cum senioribus & Scribis, & universus confessus, vincientes Jesum abduxerunt, & tradiderunt Pilato.

2 Et interrogavit eum Pilatus : Tu es rex Judæorum? Ille autem respondens ait illi : Tu dicis.

3 Et accusabant eum summi Sacerdotes multa :

4 At Pilatus rursum interrogavit eum, dicens : Non respondes quicquam? vide quanta te adversum testantur.

5 At Jesus amplius nihil respondit : ita ut mirari Pilatum.

6 Juxta verò festum solvebat illis unum vinctum, quemcumque petissent.

7 Erat autem dictus Barabbas cum seditiosis vinctus, qui in seditione homicidium fecerant.

8 Et vociferata turba, cœpit postulare, sicut semper faciebat illis.

9 At Pilatus respondit eis, dicens : Vultis absolvam vobis regem Judæorum?

10 Sciebat enim quod per invidiam

Φρόνον παρὰδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἱερεῖς.)

11 Οἱ δὲ ἄρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς.

12 Οὗ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς· Τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;

13 Οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν.

14 Οὗ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσotέρως ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν.

* 15 Οὗ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν φραγελλώτας, ἵνα σαυρωθῇ.

16 Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἔστι πραιτώριον· καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν.

17 Καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέατιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκανθίνον στέφανον.

18 Καὶ ἤρξαντο ἀπαΐζεσθαι αὐτόν· Χαῖρε βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων.

19 Καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλὰ μῶ, καὶ ἐνέπτυσον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προστεκύνουν αὐτῷ.

20 Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια· καὶ ἐξάγουσιν αὐτόν, ἵνα σαυρώσωσιν αὐτόν.

21 Καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, (ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ρούφου) ἵνα ἔρῃ τὸν σαυρὸν αὐτοῦ.

22 Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον· ὅ ἔστι μεθερμηνεύμενον, κρανίου τόπος.

* 23 Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἱσμυρισμένον οἶνον· ὃ δὲ οὐκ ἔλαβε.

24 Καὶ σαυρώσαντες αὐτόν, διεμέριζον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ, τίς τί ἔρῃ.

vidiam tradidissent eum summi Sacerdotes.

11 At summi Sacerdotes concitaverunt turbam, ut magis Barabbam absolveret eis.

12 At Pilatus respondens iterum ait illis: Quid ergo vultis faciam quem dicitis regem Judæorum?

13 Illi autem iterum clamaverunt: Crucifige eum.

14 At Pilatus dicebat illis: Quid enim malum fecit? Illi autem abundantius clamabant: Crucifige eum.

15 At Pilatus volens populo sufficiens facere, absolvit illis Barabbam: & tradidit Jesum flagellans, ut crucifigeretur.

16 At milites abduxerunt eum intra aulam, quod est prætorium: & convocant totam cohortem:

17 Et induunt eum purpuram, & circumponunt ei plectentes spineam coronam.

18 Et cœperunt salutare eum, & dicere, Gaude rex Judæorum.

19 Et percutiebant ejus caput arundine, & conspuebant eum, & ponentes genua adorabant eum.

20 Et postquam illuserunt ei, exuerunt illum purpuram, & induerant eum vestimenta propria: & educunt illum, ut crucifigerent eum.

21 Et angariant prætereuntem quempiam Simonem Cyrenæum, venientem ex agro, patrem Alexandri & Rufi, ut tolleretur crucem ejus.

22 Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est interpretatum, Calvarie locus.

23 Et dabant ei bibere myrrhatum vinum: is verò non accepit.

24 Et crucifigentes eum, diviserunt vestimenta ejus, mittentes sortem super eis, quis quid tolleretur.

25 Erat

25 Ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐς αὐρώταν αὐτόν.

26 Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· Ο' ΒΑΣΙΛΕΥΤ' ΣΤΩ'Ν ἸΟΥΔΑΙΩΝ.

27 Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι δύο ληστές· ἓνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἓνα ἐκ εὐωνύμων αὐτοῦ.

28 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· Καὶ μετὰ ἁνόντων ἐλογίσθη.

* 29 Καὶ οἱ ἄπαρπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, κιννοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες· Ὁὐκ, ὁ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν.

30 Σῶσον σεαυτὸν, καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

31 Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων, ἔλεγον· Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι.

32 Ο' Χριστὸς ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. Καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

33 Γενομένης δὲ ὥρας ἑκτης, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἑννάτης.

34 Καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἑννάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων· Ἐλωὶ· Ἐλωὶ, λαμβὰ σαβαχθάνι; ὃ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον· Ο' Θεὸς μου, ὁ Θεὸς μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες;

35 Καὶ τινες τῶν παρεξηκῶτων ἀκούσαντες, ἔλεγον· Ἰδοὺ, Ἡλίαν φωνεῖ.

36 Δραμῶν δὲ εἷς, καὶ γεμίσας σπόγγον ὕδους, περιβέβηκε καλὰμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων· Ἀφετε· ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας καθελεῖν αὐτόν.

37 Ο' δὲ Ἰησοῦς ἀφείλε φωνὴν μεγάλην, ἐξέπνευσε.

38 Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἡνωθεν ἕως κάτω.

* 39 Ἰδὼν δὲ ὁ ἄπαρπορεύων ὁ

25 Erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum.

26 Et erat inscriptio causae ejus inscripta: REX JUDEORUM.

27 Et cum eo crucifigunt duos latrones, unum à dextris, & unum à sinistris ejus.

28 Et impleta est scriptura dicens: Et cum iniquis reputatus est.

29 Et praetereuntes blasphemabant eum, moventes capita sua, & dicentes: Vah destruens templum, & in tribus diebus aedificans:

30 Serva teipsum, & descende de cruce.

31 Similiter & summi Sacerdotes illudentes, ad alterutrum cum Scribis dicebant: Alios servavit, seipsum non potest servare.

32 Christus rex Israel descendat nunc de cruce, ut videamus & credamus. Et con crucifixi ei exprobrabant ei.

33 Facta autem hora sexta, tenebrae factae sunt per totam terram, usque in horam nonam.

34 Et hora nona exclamavit Jesus voce magna, dicens: Eloi, Eloi, lamma sabachthani? quod est interpretatum, Deus meus, Deus meus, in quid me dereliquisti?

35 Et quidam astantium audientes, dicebant, Ecce Eliam vocat.

36 Currens autem unus, & implens spongiam aceto, circumponensque calamo, potum dabat ei dicens: Sinite, videamus si veniat Elias detrahare eum.

37 At Jesus emittens vocem magnam, expiravit.

38 Et interexpansum templi scissum est in duo à sursum usque deorsum.

39 Videns autem Centurio astans.

παρεσηκώς ἐξ ἑναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτω κράξας ἔξέπνευσεν, εἶπεν· Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν Θεοῦ.

40 Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι· ἐν αἷς ἦν καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ, καὶ Ἰωσὴ μήτηρ, καὶ Σαλώμη·

41 Αἱ καὶ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ· καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

* 42 Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, (ἔπειδ ἦν παρασκευὴ, ὅ ἐστι προσάββατον·)

* 43 Ἦλθεν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τεύσχημων ἑβραίου, ὅς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον, καὶ ᾔτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

44 Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύματεν εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε.

45 Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδώρυσάτο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ.

* 46 Καὶ ἀγοράσας σινδῶνα, καὶ καθελὼν αὐτὸν ἑνείλησε τῇ σινδόνι· καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ ὃ ἦν ἑλετομημένον ἐκ πέτρας· καὶ προτεκίλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου.

47 Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰωσήφ ἐδεώρουν τοῦ τίθεται. 22· ἡ 5.

Κεφ. 16. 16.

1 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.

2 Καὶ λίαν πρωτὴ τῆς μεσῆς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου.

3 Καὶ ἔλεγον πρὸς ἐαυτάς·

astans ex adverso ejus, quia sic clamans expirasset, ait: Vere homo hic filius erat Dei.

40 Erant autem & mulieres de longe spectantes, in quibus erat Maria Magdalene, & Maria Jacobi parvi, & Jose mater, & Salome.

41 Quæ & quum esset in Galilæa, sequebantur eum, & ministrabant ei, & aliæ multæ illæ simul consensæ ei in Hierosolymam.

42 Et jam sero facto, (quia erat Parasceve, quod est ante Sabbatum)

43 Venit Joseph ab Arimathæa, honestus consul, qui & ipse erat expectans regnum Dei, & ausus introivit ad Pilatum, & petiit corpus Jesu.

44 At Pilatus mirabatur si jam mortuus fuisset. Et advocans Centurionem, interrogavit eum si dudum mortuus esset.

45 Et cognoscens à Centurione, donavit corpus Joseph.

46 Et mercatus sindonem, & detrahens eum, involvit sindone, & posuit eum in monumento, quod erat excisum de petra: & advolvit lapidem ad ostium monumenti.

47 At Maria Magdalene, & Maria Jose spectabant. ubi poneretur.

CAPUT XVI.

1 ET peracto Sabbatho, Maria Magdalene, & Maria Jacobi, & Salome, emerunt aromata, ut venientes ungerent Jesum.

2 Et valdè manè unâ Sabbatorum veniunt ad monumentum, exorto Sole.

3 Et dicebant ad sese: Quis revolv-

Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον
ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου;

4 Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦ-
σιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος·
ἦν γὰρ μέγας σφόδρα.

5 Καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸ
μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον κα-
θήμενον ἐν τοῖς δεξιotois, περιβε-
βλημένον στολὴν λευκὴν· καὶ
ἐξεβραμβήθησαν.

6 Οἱ δὲ λέγει αὐταῖς· Μὴ
ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε
τὸν Ναζαρενὸν τὸν ἐσταυρωμένον·
ἡγέρθη, οὗκ ἔστιν ὧδε· Ἴδε, ὁ
τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν.

7 Ἀλλ' ὑπάγετε, εἰπατε
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ τῷ
Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς
τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὁ-
ψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν.

8 Καὶ ἐξελθόντες ταχὺ, ἔφυ-
γον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχε δὲ αὐ-
τὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐ-
δεν οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

9 Ἀναστὰς δὲ πρῶτῃ πρώτῃ
σabbάτου, ἐφάνη πρῶτον Μα-
ρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς ἐκ-
βεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια.

10 Ἐκεῖνη πορευθεῖσα ἀπήγ-
γειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομέ-
νοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι·

11 Κἀκεῖνοι, ἀκούσαντες ὅτι ζῇ,
καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίσησαν.

12 Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐκ
αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερῶς
ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς
ἄγρον.

13 Κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀ-
πίγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ
ἐκείνοις ἐπίστευσαν.

14 Ὑστερον, ἀνακειμένοις αὐ-
τοῖς τοῖς ἑνδεκά ἐφανερῶς, καὶ
ὠνειδίσει τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν, καὶ
σκληροκαρδίαν· ὅτι τοῖς θεασα-
μένοις αὐτὸν ἐγυγερμένον οὐκ
ἐπίστευσαν.

15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευ-
θέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα,
κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ
τῇ κτίσει.

16 Οἱ πιστεύοντες καὶ βαπτι-
σθεῖς, σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστή-
σκς, κατακριθήσεται.

revolvat nobis lapidem ab ostio
monumenti?

4 Et respiciens spectant quod
devolutus esset lapis. Erat quip-
pe magnus valde.

5 Et introeuntes in monumen-
tum, viderunt juvenem seden-
tem in dextris, circumamictum
stolam candidam : & obstupue-
runt.

6 Ille verò dicit illis : Ne ex-
pavescite : Jesum queritis Na-
zarenum crucifixum : surrexit,
non est hic. ecce locus ubi po-
suerunt eum.

7 Sed ite, dicite discipulis
ejus, & Petro, quia præcedit
vos in Galileam : ibi eum vide-
bitis, sicut dixit vobis.

8 Et exeuntes fugerunt à mo-
numento : tenebat autem eas
tremor & stupor : & nemini ni-
hil dixerunt : timebant enim.

9 Resurgens autem Jesus ma-
ne primâ Sabbati, apparuit pri-
mum Mariæ Magdalene, ex qua
ejecerat septem dæmonia.

10 Illa profecta nuntiavit his
cum eo existentibus, lugentibus
& flentibus.

11 Et illi audientes quia vi-
veret, & visus esset ab ea, non
crediderunt.

12 Post autem hæc duobus ex
ipsis deambulanti bus apparuit in
alia forma, euntibus in agrum.

13 Et illi abeuntes nunciave-
runt reliquis : nec illis credide-
runt.

14 Posterius recumbentibus
illis undecim apparuit, & ex-
probravit incredulitatem eo-
rum, & duritiâ cordis, quia
videntibus eum exfuscitatum,
non crediderunt.

15 Et dixit eis : Euntes in
mundum universum, prædicate
Euangelium omni creaturæ.

16 Credens & baptizatus sal-
vabitur : at non credens con-
demnabitur.

17 Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσι ταῦτα παρακολουθήσει· Ἐν τῷ νόματί μου δαιμόνια ἐκβαλῶσι· γλώττις λαλήσουσι καιναῖς·

* 18 † Ὅφεις ἄροῦσι· † καὶ † θανάσιμόν † τι † πίνωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς † βλάψει· ἐπὶ † ἁρρώδους χεῖρας † ἐπιθήσουσι, καὶ † καλῶς ἔξουσιν.

19 Ὁ μὲν οὖν Κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς, ἀνελήφθῃ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ.

20 Ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ Κυρίου συνεργούντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιουσύντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. 9. † 1.

17 Signa autem credentibus hæc sequentur : in nomine meo dæmonia ejicient : Linguis loquentur novis :

18 Serpentes tollent : Et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit : Super ægros manus imponent, & pulchrè habebant.

19 Quidem igitur Dominus post loqui eis, assumptus est in cælum, & sedit à dextris Dei.

20 Illi autem egressi prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & sermonem confirmante per subsequētia signa. Amen.

ΤΟ ΚΑΤΑ

EUANGELIUM

Λ Ο Υ Κ Α ὺ Ν .

SECUNDUM

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ.

L U C A M.

Κεφ. α'. 1.

CAPUT I.

1 † ΕΠΕΙ ΔΗ' ΠΕΡ πολλοὶ † ἐπεχείρησαν † ἀνατάξασθαι † διήγησιν περὶ τῶν † πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων,

* 2 Καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς † αὐτόπται καὶ † ὑπηρέται † γενόμενοι τοῦ λόγου·

3 Ἐδοξε καὶ μοι, παρηκολουθήκوتي ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοι γράψαι, κράτις Θεόφιλε·

4 Ἵνα ἐπιγνῶς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας, ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ

1 QUONIAM multi conati sunt reordinare narrationem de impletis in nobis rebus,

2 Sicut tradiderunt nobis ab initio ipsi oculati, & ministri existentes sermonis,

3 Visum est & mihi assequuto altius omnia diligenter, secundum ordinem tibi scribere, optime Theophile,

4 Ut agnoscas de quibus instructus es sermonum firmitudinem.

5 FACTUM est in diebus Herodis regis Judææ, Sacerdos quidam nomine Zacharias, ex vice Abia; & uxor illius

τῶν θυγατέρων Ἀαρὼν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἑλισάβετ.

6 Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφοτέροι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ διακρίματι τοῦ Κυρίου ἡμεπτοί.

7 Καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καὶ ὅτι ἡ Ἑλισάβετ ἦν στείρα, καὶ ἀμφοτέροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

* 8 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεῦν αὐτὸν ἐν τῇ ἑτάξει τῆς ἑφημερίας αὐτοῦ ἑναντι τοῦ Θεοῦ,

* 9 Κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἑλάχε τοῦ ἑυμιάσαι, εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου.

10 Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμενον ἕξω τῆς ὥρας τοῦ θυμιάματος.

11 Ὡφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου, ἕως ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος.

12 Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν.

13 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβοῦ Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου· καὶ ἡ γυνή σου Ἑλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην.

* 14 Καὶ ἔσαι χαρὰ σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ ἑγενήσει αὐτοῦ ἑχαρήσονται.

* 15 Ἐσαι γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου· καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πῖν· καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ.

16 Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν.

17 Καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ θυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέφαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἐτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κτεσκευασμένον.

18 Καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· Κατὰ τί γνώσκωμαι τοῦτο; ἰγὼ γάρ εἰμι πρεσ-

lius ex filiabus Aaron, & nomen ejus Elisabeth.

6 Erant autem justī ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis & justificationibus Domini irreprehensibiles.

7 Et non erat illis natus, eo quod Elisabeth erat sterilis, & ambo profecti in diebus suis erant.

8 Factum est autem in Sacerdotio fungendo ipsum in ordine vicis suæ ante Deum,

9 Secundum consuetudinem Sacerdotii, sortitus est suscipere, ingressus in templum Domini.

10 Et omnis multitudo populi erat orans foris horā incensī.

11 Visus est autem illi angelus Domini, stans à dextris altaris incensī.

12 Et turbatus est Zacharias videns: & timor incidit in eum.

13 Ait autem ad illum angelus: Ne timeas Zacharia: quoniam exaudita est petitio tua: & uxor tua Elisabeth gignet filium tibi, & vocabis nomen ejus Joannem.

14 Et erit gaudium tibi & exultatio, & multi in nativitate ejus gaudebunt.

15 Erit enim magnus coram Domino, & vinum & siceram non bibit, & Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ.

16 Et multos filiorum Israël convertet ad Dominum Deum ipsorum.

17 Et ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute Eliæ, convertere corda patrum in natos, & insuasibiles in prudentiam justorum, parare Domino plebem expeditam.

18 Et dixit Zacharias ad angelum: Juxta quid sciam hoc? ego enim sum senex, & uxor mea

ούτης, καὶ ἡ γυνὴ μου προβε-
κυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.

19 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος,
πεν αὐτῷ· Ἐγὼ εἰμι Γαβριὴλ
παρεσηκῶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ·
καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σε,
καὶ εὐαγγελίστασθαι σοι ταῦτα.

20 Καὶ ἰδοὺ, ἔση σιωπῶν, καὶ
μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἕχρι τῆς
ἡμέρας γένηται ταῦτα· ἀνὴρ
ὧν οὐκ ἐπίστευτας τοῖς λόγοις
μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς
τὸν καιρὸν αὐτῶν.

21 Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν
τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον
ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ.

* 22 Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο
λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἔπεγνω-
σαν ὅτι ἔδρασαν ἐώρακεν ἐν
τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν ἔδρανον
αὐτοῖς· καὶ ἔδιεμενε κωφός.

23 Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθη-
σαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας
αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ.

* 24 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡ-
μέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ
γυνὴ αὐτοῦ· καὶ ἔπερικρυβεν
ἐαυτὴν ἔμηνας ἑπτὰ, λέγου-
σα·

* 25 Ὅτι οὕτω μοι πεποίη-
κεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἔ-
πειθεν ἔμφελεῖν τὸ ὄνειδος μου
ἐν ἀνθρώποις.

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ
ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ
ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γα-
λιλαίας ἣ ὄνομα Ναζαρέτ,

27 Πρὸς παρθένον μεμνησευ-
μένην ἀνδρὶ ὃ ὄνομα Ἰωσήφ,
ἐξ οἴκου Δαβὶδ· καὶ τὸ ὄνομα
τῆς παρθένου, Μαρίας.

28 Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος
πρὸς αὐτήν, εἶπε· Χαῖρε κεχα-
ριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ·
εὐλογημένη σὺ ἐν γυναῖξιν.

* 29 Ἡ δὲ ἰδοῦσα ἔδρασε
ῥάχην ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ· καὶ
ἔδιελογίζετο ἔποταπὸς εἶναι ὁ
ἄσπασμος οὗτος.

30 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐ-
τῇ· Μὴ φοβοῦ Μαρίας· εὗρες
γὰρ χάριν παρὰ τοῦ Θεοῦ.

mea provecta in diebus suis.

19 Et respondens angelus di-
xit ei: Ego sum Gabriel stans
ante Deum: & missus sum lo-
qui ad te, & euangelizare tibi
hæc.

20 Et ecce eris tacens, & non
potens loqui usque quo die fiant
hæc, pro quibus non credidisti
verbis meis, quæ implebuntur
in tempus ipsorum.

21 Et erat plebs expectans
Zachariam: & mirabantur in
tardare ipsam in templo.

22 Egressus autem non pote-
rat loqui illis: & cognoverunt
quod visionem vidisset in tem-
plo. Et ipse erat innuens illis,
& permanfit mutus.

23 Et factum est, ut impleti
sint dies ministrationis ejus,
abiit in domum suam.

24 Post autem hos dies con-
cepit Elisabeth uxor ejus, &
occultabat seipsam menses quin-
que, dicens:

25 Quia sic mihi fecit Do-
minus in diebus, quibus inspe-
xit auferre opprobrium meum
in hominibus.

26 In autem mense sexto mis-
sus est angelus Gabriel à Deo in
civitatem Galilææ, cui nomen
Nazareth,

27 Ad virginem desponsatam
viro, cui nomen Joseph, de
domo David & nomen virginis
Maria.

28 Et ingressus angelus ad
eam, dixit: Gaude gratiâ ple-
na, Dominus cum te: benedicta
tu in mulieribus.

29 Illa verò videns pertur-
bata est in sermone ejus: &
ratiocinabatur qualis esset salu-
tatio ista.

30 Et ait angelus ei: Ne pa-
ve Maria: invenisti enim gra-
tiam apud Deum.

31 Καὶ ἰδοὺ, συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν· καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

32 Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἷος ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

33 Καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος.

34 Εἶπε δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;

35 Καὶ ἀποκρίσας ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σε, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὰ καὶ τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον, κληθήσεται υἷος Θεοῦ.

* 36 Καὶ ἰδοὺ, Ἐλισάβετ ἡ συγγενὴς σου, καὶ αὐτὴ ἔσιν ἐν σελήνῃ υἱόν ἐν τῇ γήρᾳ αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἔκτος ἔστιν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ ἔσθρα.

37 Ὅτι οὐκ ἄδυνατήσῃ παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα.

38 Εἶπε δὲ Μαριάμ· Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα.

40 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἡτπάσατο τὴν Ἐλισάβετ.

* 41 Καὶ ἐγένετο ὥς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἄσπασμόν τῆς Μαρίας, ἔσκιρτησε τὸ ἔβρεφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ.

* 42 Καὶ ἔνεφώνησε φωνῇ ἡμεγάλῃ, καὶ εἶπεν· Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.

43 Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρὸς με;

44 Ἰδοὺ γὰρ, ὥς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἄσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἡγαλ-

λιάσει

31 Et ecce concipies in utero & paries filium, & vocabis nomen ejus Jesum.

32 Hic erit magnus, & filius Altissimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus sedem David Patris ejus.

33 Et regnabit in domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis.

34 Dixit autem Maria ad angelum: Quomodo erit istud, quoniam virum non cognosco?

35 Et respondens angelus dixit ei: Spiritus sanctus superveniet in te, & efficientia Altissimi obumbrabit tibi: Ideoque natum ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei.

36 Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concipiens [fuit] filium in senectute sua: & hic mensis sextus est illi vocatæ sterili.

37 Quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.

38 Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini: fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa angelus.

39 Exurgens autem Maria in diebus illis, abiit in montanam cum festinatione in civitatem Juda:

40 Et intravit in domum Zachariæ: & salutavit Elisabeth.

41 Et factum est, ut audivit Elisabeth salutationem Mariæ, exultavit infans in utero ejus: & repleta est Spiritu sancto Elisabeth.

42 Et exclamavit voce magna, & dixit: Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus uteri tui.

43 Et unde mihi hoc, ut veniat mater Domini mei ad me?

44 Ecce enim ut facta est vox salutationis tuæ in aures meas, exultavit infans in gaudio in utero

λιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ utero meo.

45 Καὶ μακαρία ἡ ἡμεῖς πει-
σεύσασα· ὅτι ἔσαι ἡ τελείωσις
τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ
Κυρίου.

46 Καὶ εἶπε Μαριάμ· Μεγα-
λύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον·

47 Καὶ ἡγαλλίασε τὸ πνεῦμά
μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου·

48 Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν
ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ·
Ἰδοὺ γὰρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακα-
ριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί.

* 49 Ὅτι ἡ ἐποίησέ μοι ἡμε-
γαλεία ὡς ἡ δυνατὸς, καὶ ἅγιον
τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

50 Καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς
γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις
αὐτόν·

51 Ἐποίησε κράτος ἐν βρα-
χίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑ-
περηφάνους διανοίᾳ καρδίας
αὐτῶν.

52 Καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρό-
νων, καὶ ὑψώσε ταπεινοὺς.

* 53 Πεινῶντας ἐνέπλησεν
ἀγαθῶν, καὶ ἡ πλουτοῦντας
ἡ ἐξάπεσε κενούς·

* 54 ἡ Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ
παιδὸς αὐτοῦ, ἡ μνησθῆναι ἡλέους·

55 (Καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς
πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραάμ,
καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ) εἰς
τὸν αἰῶνα.

56 Ἐμείνει δὲ Μαριάμ σὺν
αὐτῇ ὥστε μῆνας τρεῖς· καὶ ὑ-
πέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

57 Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη
ὡς χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν· καὶ
ἔγέννησεν υἱόν.

* 58 Καὶ ἤκουσαν οἱ ἡμεῖς περίοι-
ποι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι
ἡμεγάλυνε Κύριος τὸ ἔλεος αὐ-
τοῦ μετ' αὐτῆς· καὶ ἡ συνέχαι-
ρον αὐτῇ.

59 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ὀγδόῃ
ἡμέρᾳ ἡλθον περιτεμεῖν τὸ παι-
δίον· καὶ ἐκάλουν αὐτὸ, ἐπὶ τῷ
ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Ζα-
χαρίαν.

60 Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μή-
τηρ αὐτοῦ, εἶπεν· Οὐχί· ἡ

45 Et beata credens: quod
erit perfectio effatis ei à Do-
mino.

46 Et ait Maria: Magnificat
anima mea Dominum.

47 Et exultavit spiritus meus
in Deo salutari meo.

48 Quia respexit in humilita-
tem ancillæ suæ: ecce enim ex
hoc nunc beatam dicent me o-
mnes generationes.

49 Quia fecit mihi magna po-
tens, & sanctum nomen ejus.

50 Et misericordia ejus in
generationes generationum ti-
mentibus eum.

51 Fecit robur in brachio
suo: dissipavit superbos cogita-
tione cordis eorum.

52 Detrahit potentes de thronis,
& exaltavit humiles.

53 Esurientes implevit bonis,
& divites dimisit inanes.

54 Suscepit Israël puerum
suum, memorari misericordiæ.

55 (Sicut loquutus est ad pa-
tres nostros, Abraham, & se-
mini ejus) in seculum.

56 Mansit autem Maria cum
illa quasi menses tres: & rever-
sa est in domum suam.

57 Verum Elisabeth imple-
tum est tempus parere ipsam:
& genuit filium.

58 Et audierunt vicini & co-
gnati ejus quia magnificavit Do-
minus misericordiam suam cum
illa: & congratulabantur ei.

59 Et factum est in octavo
die venerunt circumcidere pue-
rum, & vocabant eum in no-
mine patris sui, Zachariam.

60 Et respondens mater ejus,
dixit: Nequaquam: sed vo-
cabi-

λα κληθήτεται Ἰωάννης.

61 Καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν· Ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ἐν τῇ συγγενείᾳ σου, ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ.

* 62 † Ἐνένευσον δὲ τῷ † πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν βέλοι καλεῖσθαι αὐτόν.

* 63 Καὶ † αἰτήσας † πινακίδιον, ἔγραψε, λέγων· Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἐθαύμασαν πάντες.

64 Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ· καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν.

* 65 Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας † φόβος τοὺς † περιοικοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ † ὀρεινῇ τῆς † Ἰουδαίας † διελαλεῖτο πάντα τὰ † ῥήματα ταῦτα.

66 Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες· Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσαι; Καὶ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

67 Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου· καὶ προεφήτευσεν, λέγων·

68 Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ· ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ.

69 Καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν, ἐν τῷ οἴκῳ Δαβὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ.

70 Καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ,

71 Σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς.

72 Ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ.

73 Ὁρκαν ὃν ὤμοσε πρὸς Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν,

74 Ἀφόβως, ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας, λατρεῦσιν αὐτῷ,

75 Ἐν δσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν.

cabitur Joannes.

61 Et dixerunt ad illam: Quia nemo est in cognatione tua qui vocetur nomine hoc.

62 Innuebant autem patri ejus, hoc quid vellet vocari eum:

63 Et postulans tabellam, scripsit, dicens: Joannes est nomen ejus. Et mirati sunt universi.

64 Apertum est autem os ejus illico, & lingua ejus, & loquebatur benedicens Deum.

65 Et factus est super omnes timor vicinos eorum: & in omni montana Judææ divulgabantur omnia verba hæc.

66 Et posuerunt omnes audientes in corde suo, dicentes: Quisnam puerulus iste erit? Et manus Domini erat cum illo.

67 Et Zacharias pater ejus repletus est Spiritu sancto: & prophetavit, dicens:

68 Benedictus Dominus Deus Israël: quia visitavit & fecit redemptionem plebi suæ.

69 Et erexit cornu salutis nobis in domo David pueri sui:

70 Sicut loquutus est per os sanctorum qui à seculo Prophetarum ejus,

71 Salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium odio habentium nos.

72 Facere misericordiam cum patribus nostris, & memorari testamenti sancti sui.

73 Jusjurandum quod juravit ad Abraham patrem nostrum, dare nobis,

74 Impavide ex manu inimicorum nostrorum liberatos, servare illi,

75 In sanctitate & justitia coram ipso, omnes dies vitæ nostræ.

76 Et

76 Καὶ σὺ, παιδίον, προφή-
ς ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύ-
ῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου,
οιμᾶσαι ὁδοὺς αὐτοῦ,

77 Τοῦ δοῦναι γνώσιν σωτη-
ρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐν ἀφέσει
ἁμαρτιῶν αὐτῶν·

78 Διὰ σπλάγχχνα ἐλέους
Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκεψάτο
ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους·

* 79 Ἐπιφάναι τοῖς ἐν σκῆ-
τει καὶ σκιᾷ θανάτου καθήμε-
νοῖς, τοῦ † κατευθῆναι τοὺς πό-
δας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

* 80 Τὸ δὲ † παιδίον ἤρξε
καὶ † ἐκραταιοῦτο πνεύματι·
καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέ-
ρας † ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς
τὸν Ἰσραὴλ. 65. † 19.

Κεφ. β'. 2.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις
ἐκείναις, ἐξῆλθε ὄβρυς
παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀ-
πογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκου-
μένην.

2 (Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρῶ-
τη, ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς
Συρίας Κυρηναίου)

3 Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀ-
πογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν
ἰδίαν πόλιν.

4 Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ
τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως Να-
ζαρετ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς
πόλιν Δαβὶδ ἣτις καλεῖται Βηθ-
λεὲμ, (διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ
οἴκου καὶ πατρὸς Δαβὶδ,))

* 5 † Ἀπογράφεσθαι † σὺν
Μαριὰμ τῇ † μεμνησκειμένη
αὐτῷ γυναικί, οὕση † ἐγκύω.

6 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐ-
τοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέ-
ραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν.

* 7 Καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς
τὸν πρωτότοκον, καὶ † ἐπαρ-
γάνωσεν αὐτὸν, καὶ † ἀνέκλινεν
αὐτὸν ἐν τῇ † φάτνῃ· ὁ δὲ οὐκ
ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ † κατα-
λύματι.

* 8 Καὶ † ποιμένες ἦσαν ἐν
τῇ † χώρᾳ τῇ αὐτῇ † ἀγραυ-
λοῦντες, καὶ † φυλάσσοντες
† φυλακὰς τῆς † νυκτὸς ἐπὶ

76 Et tu puer Propheta Altis-
simi vocaberis : præbis enim an-
te faciem Domini , parare vias
ejus :

77 Ad dandam scientiam salu-
tis plebi ejus , in remissionem
peccatorum eorum.

78 Per viscera misericordiae
Dei nostri , in quibus visitavit
nos oriens ex alto.

79 Apparere iis qui in tene-
bris, & umbra mortis sedentibus :
Dirigere * pedes nostros in viam
pacis.

80 At puerulus crescebat &
corroborabatur spiritu : & erat
in desertis usque in diem osten-
sionis suae ad Israël.

CAPUT II.

1 Factum est autem in diebus
illis, exiit edictum à Ce-
sare Augusto, describi omnem
habitatam.

2 (Hæc descriptio prima facta
est præside Syriæ Cyrenio.)

3 Et ibant omnes describi,
unusquisque in propriam civi-
tatem.

4 Ascendit autem & Joseph à
Galilæa, ex civitate Nazareth,
in Judæam, in civitatem David,
quæ vocatur Bethlehem, pro-
pter esse ipsum ex domo & fa-
milia David :

5 Describi cum Maria despon-
sata sibi uxore, existente præ-
gnante.

6 Factum est autem in esse
eos ibi, impleti sunt dies pare-
re ipsam.

7 Et peperit filium suum
primogenitum, & fasciavit eum,
& reclinavit eum in præsepi:
quia non erat eis locus in di-
versorio.

8 Et pastores erant in regione
eadem in agro agentes, & cu-
stodientes custodias noctis su-
per gregem suum.

τὴν ἑκείνην αὐτῶν.

9 Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν.

10 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ.

11 Ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαβὶδ.

12 Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· Εὐρήσετε βρέφος ἑσπαργανωμένον, κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ.

13 Καὶ ἑξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἄγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανοῦ, αἰνούντων τὸν Θεόν, καὶ λεγόντων·

* 14 Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις ἑὐδοκία.

15 Καὶ ἐγένετο, ὥς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους· Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονός, ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν.

16 Καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τὴν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσήφ, καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ.

* 17 Ἰδόντες δὲ ἡ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου.

18 Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες θαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς.

19 Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συντήρει τὰ ῥήματα ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

20 Καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ποιμέ-

9 Et ecce angelus Domini adstitit eis, & gloria Domini circumfulsit illos: & timuerunt timore magno.

10 Et dixit illis angelus: Ne pavere. Ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo.

11 Quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David.

12 Et hoc vobis signum: Invenietis infantem fasciatum, jacentem in praesepio.

13 Et subito facta est cum angelo multitudo exercitus caelestis, laudantium Deum, & dicentium:

14 Gloria in altissimis Deo: & in terra pax, in hominibus beneplacitum.

15 Et factum est, ut discesserunt ab eis in caelum angeli, & homines pastores dicebant ad invicem: Transeamus jam usque in Bethlehem, & videamus verbum hoc factum, quod Dominus ostendit nobis.

16 Et venerunt festinantes, & invenerunt & Mariam & Joseph, & infantem jacentem in praesepio.

17 Videntes autem cognoverunt de verbo dicto illis de puerulo hoc.

18 Et omnes audientes mirati sunt de dictis a pastoribus ad ipsos.

19 At Maria omnia conservabat verba haec, conferens in corde suo.

20 Et reversi sunt pastores,

τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ

in omnibus quae audierant & viderant, sicut dictum est ad illos.

21 Et quando impleti sunt dies octo circumcidendi eum, & vocatum est nomen ejus JESUS, vocatum ab angelo an-

ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφῆναι
αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ
ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῆς,
κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνή-
γαγον αὐτὸν εἰς Ἱερουσόλυμα,
παρασῆσαι τῷ Κυρίῳ,

23 (Καθὼς γέγραπται ἐν νό-
μῳ Κυρίου· Ὅτι πᾶν ἄρσεν δια-
νοῖγον μήτραν, ἅγιον τῷ Κυρίῳ
κληθήσεται.)

* 24 Καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν,
κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ Κυ-
ρίου, † ξεύχος † τρυγῶνων, ἢ δύο
† νεοσσούς † περισερών.

25 Καὶ ἰδοὺ, ἦν ἄνθρωπος ἐν
Ἱερουζαλὴμ ὃ ὄνομα Συμεὼν·
καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ
εὐλαβὴς, προσδεχόμενος παρά-
κλησιν τοῦ Ἰσραὴλ· καὶ πνεῦ-
μα ἁγίου ἦν ἐπ' αὐτόν.

26 Καὶ ἦν αὐτῷ κεχηρηματι-
σμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ
ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ
ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου.

* 27 Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύ-
ματι εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐν τῷ εἰσ-
αγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον
Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοῦς
† κατὰ τὸ † εἰδισμένον τοῦ νό-
μου περὶ αὐτοῦ.

* 28 Καὶ αὐτὸς † ἐδέξατο αὐ-
τὸ εἰς τὰς † ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ
εὐλόγησε τὸν Θεόν, καὶ εἶπε·

29 Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν
σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά
σου, ἐν εἰρήνῃ.

30 Ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου
τὸ σωτήριόν σου,

31 Ὅ ἡτοίμασας κατὰ πρόσ-
ωπον πάντων τῶν λαῶν·

32 Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν,
καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ.

33 Καὶ ἦν Ἰωσήφ καὶ ἡ μή-
τηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς
λαλοῦμένοις περὶ αὐτοῦ·

34 Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συ-
μεὼν, καὶ εἶπε πρὸς Μαριάμ τὴν
μητέρα αὐτοῦ· Ἰδοὺ οὗτος κεῖ-
ται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν
πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς
σημεῖον ἀντιλεγόμενον.

35 (Καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν

te concipi eum in utero.

22 Et quum impleti sunt dies
purgationis ejus, secundum le-
gem Moyſi, tulerunt illum in
Hierusalem, sistere Domino:

23 (Sicut scriptum est in lege
Domini: Quia omne masculinum
adaperiens vulvam, sanctum
Domino vocabitur.)

24 Et dare hostiam, secun-
dum dictum in lege Domini, par-
turturum, aut duos pullos co-
lumbarum.

25 Et ecce erat homo in Hie-
rusalem, cui nomen Simeon: &
homo iste justus & religiosus,
expectans consolationem Israël:
& Spiritus sanctus erat in eo.

26 Et erat ei responsum à Spi-
ritu sancto, non videre mortem,
prius quam videret Christum
Domini.

27 Et venit in spiritu in tem-
plum. Et in inferre parentes
puerum Jesum, ad facere ipsos
secundum consuetum Legis cir-
ca eum:

28 Et ipse accepit eum in
ulnas suas, & benedixit Deum,
& dixit:

29 Nunc dimittis servum
tuum Domine, secundum ver-
bum tuum, in pace:

30 Quia viderunt oculi mei
Salutare tuum.

31 Quod parasti ante faciem
omnium populorum.

32 Lumen ad revelationem
Gentium, & gloriam plebis tuæ
Israel.

33 Et erat Joseph & mater
ejus mirantes super dictis de illo.

34 Et benedixit illis Simeon,
& dixit ad Mariam matrem e-
jus: Ecce hic jacet in casum &
resurrectionem multorum in Is-
raël, & in signum contradi-
ctum.

35 Et tuam verò ipsius ani-

ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία·) ὥπως ἂν ἀποκαλυφῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

* 35 Καὶ ἦν Ἄννα † προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ † φυλῆς Ἀσέρ· αὕτη † προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἄνδρες ἑπτὰ ἀπὸ τῆς † παρενίας αὐτῆς.

37 Καὶ αὕτῃ χήρα ὥς ἑτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείας καὶ δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν·

* 38 Καὶ αὕτη αὕτῃ τῇ ὥρᾳ ἐπιστάσα † ἀνθωμολογεῖτο τῷ Κυρίῳ, καὶ † ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς † προσδεχομένοις † λύτρωτιν ἐν Ἱερουσαλὴμ.

39 Καὶ ὥς ἐτέλειαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν Ναζαρέτ.

40 Τὸ δὲ παιδίον ἠύξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας· καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα.

42 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἑτῶν ὀδωδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς·

43 Καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς, ὑπέμεινεν Ἰησοὺς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ.

* 44 † Νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ † συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὀδόν· καὶ † ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς † συγγενέσι καὶ ἐν τοῖς † γνωστοῖς.

45 Καὶ μὴ εὐρόντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ζητοῦντες αὐτόν.

46 Καὶ ἐγένετο, μετ' ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς.

* 47 † Ἐξίσαντο δὲ πάντες οἱ

mam pertransibit gladius : ut revelentur ex multis cordibus ratiocinationes.

36 Et erat Anna prophetissa filia Phanuel, ex tribu Aser : hæc progressa in diebus multis, vivens annos cum viro septem à virginitate sua.

37 Et hæc vidua quasi annorum octoginta quatuor : quæ non discedebat à templo, jeuniis & obsecrationibus serviens nocte ac die.

38 Et hæc ipsa hora superveniens, vicissim confitebatur Domino, & loquebatur de illo omnibus expectantibus redemptionem in Hierusalem.

39 Et ut perfecerunt omnia quæ secundum legem Domini, reversi sunt in Galilæam in civitatem suam Nazareth.

40 At puer crescebat, & corroborebatur spiritu, plenus sapientia : & gratia Dei erat in illo.

41 Et ibant parentes eius per annum in Hierusalem festo Pasche.

42 Et quum factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis in Hierosolymam, secundum consuetudinem festi,

43 Et consummantibus dies, in reverti ipsos, remansit Jesus puer in Hierusalem : & non cognovit Joseph & mater ejus.

44 Existimantes autem illum in comitatu esse, venerunt dicii iter : & requirebant eum in cognatis, & in notis.

45 Et non invenientes eum, regressi sunt in Hierusalem, quærentes eum.

46 Et factum est, post dies tres invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, & audientem illos, & interrogantem eos.

47 Stupebant autem omnes

ἀκούοντες αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ συνέτει
καὶ ταῖς ἁποκρίσεσιν αὐτοῦ.

48 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλά-
τταν· Καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ
τοῦ εἶπε· Τέκνον, τί ἐποίη-
σας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου
καὶ γὰρ ὁδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε.

49 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί
ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ἔδειτε ὅτι
ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου δεῖ εἶναι
με;

50 Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ
ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς.

51 Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν,
καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ· καὶ ἦν
ὁποταπσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ
μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα
τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ
αὐτῆς.

52 Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σο-
φίᾳ καὶ ἡλικίᾳ, καὶ χάριτι
παρὰ Θεοῦ καὶ ἀνθρώποις. 41.† 10.

Κεφ. γ'. 3.

* 1 ἘΝ ἔτει δὲ † πεντεκαίδε-
κάτῳ τῆς † ἡγεμονίας Τι-
βερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος
Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας,
καὶ † τετραρχοῦντος τῆς Γαλι-
λαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος
τῆς Ἰουδαίας καὶ Τραχωνίδος
χωρᾶς, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβι-
ληνῆς τετραρχοῦντος,

2 Ἐπ' Ἀρχιερέων Ἀννα καὶ
Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ
ἐπὶ Ἰωάννην τὸν τοῦ Ζαχαρίου
υἱόν, ἐν τῇ ἐρήμῳ.

3 Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν
περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, κη-
ρύττων βάπτισμα μετανοίας εἰς
ῥέσιν ἁμαρτιῶν.

4 Ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ
λόγων Ἠσαΐου τοῦ προφήτου,
λέγοντος· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ
ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν
Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρί-
βους αὐτοῦ.

* 5 Πᾶσα † φάραγξ † πλη-
ρωθήσεται, καὶ πᾶν † ὄρος καὶ
† βουνὸς † ταπεινωθήσεται· καὶ
ἔσονται † σκολιὰ εἰς † εὐθεῖαν, καὶ
αἱ † τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς † λεῖας·

* 6 Καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ

audientes eum, super intelli-
gentia & responsis eius.

48 Et videntes ipsum, atto-
niti fuerunt. Et ad illum mater
ejus dixit: Fili, quid fecisti
nobis sic? ecce pater tuus &
ego dolentes querebamus te.

49 Et ait ad illos: Quid
quod querebatis me? nescieba-
tis quia in his Patris mei oportet
esse me?

50 Et ipsi non intellexerunt
verbum quod loquutus est ad eos.

51 Et descendit cum eis, &
venit in Nazareth: & erat sub-
ditus illis. Et mater ejus con-
servabat omnia verba hæc in
corde suo.

52 Et Jesus proficiebat sapi-
entia & ætate, & gratia apud
Deum & homines.

CAPUT III.

1 IN anno quinto deci-
mo imperii Tiberii Cæsaris,
præsidente Pontio Pilato Judææ,
& tetrarcha Galilææ Herode,
Philippo autem fratre ejus te-
trarcha Iturææ, & Trachoniti-
dis regionis, & Lyfania Abili-
næ tetrarcha,

2 Sub principibus Sacerdotum
Anna & Cajapha: factum est
verbum Dei ad Joannem Zacha-
riæ filium in deserto.

3 Et venit in omnem circa
regionem Jordanis, prædicans
baptismum pœnitentiæ in re-
missionem peccatorum:

4 Sicut scriptum est in libro
sermonum Esaïæ prophetæ, di-
centis: Vox clamantis in dese-
rto: Parate viam Domini, rectas
facite semitas ejus.

5 Omnis vallis implebitur, &
omnis mons & collis humilia-
bitur: & erunt prava in dire-
ctam, & asperæ in vias planas.

6 Et videbit omnis caro Sa-
lu-

τὸ ἡ σωτήριον τοῦ Θεοῦ.

7 Ἐλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μιλούσης ἐργῆς;

8 Ποιῆσατε οὖν καρποὺς ἁγίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξῃθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.

* 9 † Ἦδη δὲ καὶ ἡ ἔξινη πρὸς τὴν ἔριζαν τῶν δένδρων ἔκειται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

10 Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγοντες· Τί οὖν ποιήσομεν;

11 Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς· Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας, μεταδότεν τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα, ὁμοίως ποιείτω.

12 Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, τί ποιήτομεν;

13 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πρᾶσσετε.

* 14 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες· Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· † Μηδένα † διασεΐσητε, † μηδὲ † συκοφαντήσητε· καὶ † ἔρκεϊσθε τοῖς † ὀψωνίοις ὑμῶν.

15 Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καίθαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός.

16 Ἀπεκρίνατο δὲ Ἰωάννης, ἔπαυε λέγων· Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμᾶντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ πυρὶ.

* 17 Οὗ τὸ ἔπτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔδιακαθαριεῖ τὴν

lutare Dei.

7 Dicebat ergo exeuntibus turbis baptizari ab ipso: Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira?

8 Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ: & ne cœperitis dicere in vobisipsis: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis, quia potest Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahamæ.

9 Jam vero & securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum pulchrum exciditur, & in ignem mittitur.

10 Et interrogabant eum turbæ, dicentes: Quid ergo faciemus?

11 Respondens autem, dicebat illis: Habens duas tunicas, tradat non habenti: & habens escas, similiter faciat.

12 Venerunt autem & publicani baptizari: & dixerunt ad illum: Magister, quid faciemus?

13 Ille autem dixit ad eos: Nihil amplius præter constitutum vobis exigit.

14 Interrogabant autem eum & milites, dicentes: Et nos quid faciemus? Et ait ad eos: Neminem concutatis, neque calumniaveritis: & contenti estote stipendiis vestris.

15 Expectante autem populo, & ratiocinantibus omnibus in cordibus suis de Joanne, ne forte ipse esset Christus:

16 Respondit Joannes omnibus, dicens: Ego quidem aqua baptizo vos: venit autem fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum ejus: ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, & igni.

17 Cujus ventilabrum in manu ejus, & perpurgabit aream suam.

Πάλωνα αὐτοῦ· καὶ συνάξει τὸν
σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ,
τὸ δὲ † ἄχυρον † κατακαύσει
πυρὶ † ἀσβέσω.

18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα
παρακαλῶν εὐαγγελίζετο τὸν
λαόν.

19 Οἱ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρ-
χης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ
περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς
Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ,
καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε
πονηρῶν ὁ Ἡρώδης,

20 Προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ
πᾶσι, καὶ κατέκλεισε τὸν
Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ.

21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτι-
σθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν, καὶ
Ἰησοῦ βαπτισθέντος, καὶ προσ-
ευχομένου, ἀνεωχθῆναι τὸν οὐ-
ρανόν·

22 Καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον σωματικῶς εἶδει,
ὥστε περιερᾶν, ἐπ' αὐτόν· καὶ
φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι, λέ-
γουσαν· Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀ-
γαπητός, ἐν σοὶ ἡοδόκησα.

23 Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡ-
σεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἄρχόμενος,
ὧν (ὡς ἐνομίζετο) υἱὸς Ἰωσήφ,
τοῦ Ἡλὶ,

24 Τοῦ Ματθαῖ, τοῦ Λευὶ,
τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἰωάν, τοῦ
Ἰωσήφ,

25 Τοῦ Ματθαίου, τοῦ Ἀ-
μὼς, τοῦ Ναὺμ, τοῦ Ἑσλὶ,
τοῦ Ναγγαί,

26 Τοῦ Μαθῆ, τοῦ Ματθα-
θαίου, τοῦ Σεμεὶ, τοῦ Ἰωσήφ,
τοῦ Ἰούδα,

27 Τοῦ Ἰωαννᾶ, τοῦ Ῥησᾶ,
τοῦ Ζωροβάβελ, τοῦ Σαλαθιήλ,
τοῦ Νηρί,

28 Τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἀδδὶ, τοῦ
Κωσᾶμ, τοῦ Ἐλμαδάμ, τοῦ Ἡρ,

29 Τοῦ Ἰωσή, τοῦ Ἐλιέξερ,
τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ Ματθαῖ, τοῦ
Λευὶ,

30 Τοῦ Σιμεὼν, τοῦ Ἰούδα,
τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰωάν, τοῦ
Ἐλιακεὶμ,

31 Τοῦ Μελεᾶ, τοῦ Μαΐναν,
τοῦ Ματθαίου, τοῦ Ναθάν, τοῦ
Δαβίδ,

suam, & congregabit triticum
in horreum suum: at paleam
comburet igni inextinguibili.

18 Multa quidem igitur &
alia exhortans, euangelizabat
populum.

19 At Herodes tetrarcha,
corruptus ab illo de Herodiade
uxore fratris sui Philippi, &
de omnibus quæ fecit malis He-
rodes.

20 Adjecit & hoc super o-
mnia, & inclusit Joannem in
carcerem.

21 Factum est autem in bap-
tizari omnem populum, & Jesu
baptizato, & orante, apertum
esse cælum,

22 Et descendisse Spiritum
sanctum corporali specie sicut
columbam in ipsam: & vocem
de cælo fieri, dicentem: Tu es
filius meus dilectus: in te com-
placui mihi.

23 Et ipse erat Jesus quasi an-
norum triginta incipiens exi-
stens, (ut existimabatur) filius
Joseph, Heli,

24 Matthat, Levi, Melchi,
Janne, Joseph,

25 Mattathie, Amos, Na-
um, Helli, Nagge,

26 Mahath, Mattathie,
Semei, Joseph, Juda,

27 Joanna, Refa, Zorobabel,
Salathiel, Neri,

28 Melchi, Addi, Cosam,
Elmadam, Her,

29 Jesu, Eliezer, Jorim,
Matthat, Levi,

30 Simeon, Juda, Joseph
Jona, Eliacim,

31 Melcha, Menna, Mattha-
tha, Nathan, David,

32 τοῦ Ἰσσοκὶ, τοῦ Ὀβηδ,
τοῦ Βοδζ, τοῦ Σαλμών, τοῦ
Ναασσών,

33 τοῦ Ἀμιναδάβ, τοῦ Ἀ-
ράμ, τοῦ Ἑσρὼμ, τοῦ Φαρές, τοῦ
Ἰούδα,

34 τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Ἰσαὰκ,
τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Θάρα, τοῦ
Ναχωρ,

35 τοῦ Ζαροῦχ, τοῦ Ῥαγαῦ,
τοῦ Φαλέκ, τοῦ Ἑβέρ, τοῦ Σαλὰ,

36 τοῦ Καϊνὰν, τοῦ Ἀρφαξὰδ,
τοῦ Σήμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ,

37 τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Ἑ-
νώχ, τοῦ Ἰαρέδ, τοῦ Μαλε-
λεήλ, τοῦ Καϊνὰν,

38 τοῦ Ἐνῶς, τοῦ Σήθ, τοῦ
Ἀδάμ, τοῦ Θεοῦ. 30. † 6.

Κεφ. δ'. 4.

1 Ἰησοῦς δὲ πνεύματος ἁγίου
πλήρης ὑπέβρεψεν ἀπὸ τοῦ
Ἰορδάνου· καὶ ἦγετο ἐν τῷ
πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον,

2 Ἡμέρας τεσσαράκοντα
πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου.
καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς
ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελε-
σθεῖσάν αὐτῶν, ὕπερον ἐπεινάστε.

3 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος·
Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπέ τῷ λί-
θῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος.

4 Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς
αὐτὸν, λέγων· Γέγραπται, ὅτι
οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ὁ
ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥή-
ματι Θεοῦ.

* 5 Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ὁ
διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλόν, † ἐ-
δείξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασι-
λείας τῆς † οἰκουμένης ἐν † σιγ-
μῇ † χρόνου.

6 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος·
Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην
ἅπασαν, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν·
ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ
ἐὰν θέλω, δίδωμι αὐτήν.

7 Σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς
ἐνώπιόν μου, ἔσαι σου πάντα.

8 Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ, εἶπεν
ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι παγε ὀπίσω μου
σατανᾶ· γέγραπται γάρ· Προσ-
κυνήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου,
καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

32 Jesse, Obed, Booz, Sa-
mon, Naasson,

33 Aminadab, Aram, Efron,
Phares, Judæ,

34 Jacob, Isaac, Abrahæ,
Thare, Nachor,

35 Sarug, Ragau, Phaleg,
Heber, Sale,

36 Cainan, Arphaxad, Sem,
Noë, Lamech,

37 Mathusale, Henoch, Ja-
red, Malaleel, Cainan,

38 Henos, Seth, Adam,
Dei.

CAPUT IV.

1 Iesus autem plenus Spiritu
sancto regressus est à Jor-
dane : & agebatur in Spiritu in
desertum,

2 Diebus quadraginta tenta-
tus à diabolo : Et non mandu-
cavit quicquam in diebus illis :
& consummatis illis, postea e-
furiit.

3 Et dixit illi diabolus : Si
filius es Dei, dic lapidi huic
ut fiat panis.

4 Et respondit Iesus ad il-
lum, dicens : Scriptum est, Quia
non in pane solo vivet homo,
sed in omni verbo Dei.

5 Et subducens illum diabo-
lus in montem excelsum, osten-
dit illi omnia regna habitare in
puncto temporis.

6 Et ait illi diabolus : Tibi
dabo auctoritatem hanc univer-
sam, & gloriam illorum : quia
mihi tradita est, & cui volo, do
eam.

7 Tu ergo si adoraveris co-
ram me, erunt tua omnia.

8 Et respondens illi dixit Je-
sus : Abscede retro me satana :
Scriptum est : Adorabis Domi-
num Deum tuum, & illi soli
servies.

9 Et

* 9 Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐσησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ· καὶ εἰπὲν αὐτῷ· Εἰ δὲ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐν τεύθειν κατω·

* 10 Γέγραπται γάρ· † Ὅτι τοῖς † ἀγγέλοις αὐτοῦ † ἐντελεῖται περὶ σου, τοῦ † διαφυλάξαι σε·

11 Καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἄροῦσέ σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.

12 Καὶ ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι εἴρηται· Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.

13 Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος, ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθε κατ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ.

15 Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

16 Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, οὗ ἦν τεθραμμένος· καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, εἰς τὴν συναγωγὴν· καὶ ἀνέστη ἑκταναγνώσαι.

* 17 Καὶ † ἐπεδόθη αὐτῷ † βιβλίον Ἡσαΐου τοῦ προφήτου· καὶ † ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὗρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον·

* 18 Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμὲ, οὗ † ἔνεκεν † ἐχρίσέ με· † εὐαγγελίζεσθαι † πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, † ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, † κηρύξαι † αἰχμαλώτοις † ἄφεσιν, καὶ † τυφλοῖς † ἀνάβλεψιν, ἀποστείλαι † τεθραυσμένους ἐν ἄφεσει·

19 Κηρύξαι ἐν ἑαυτῷ Κυρίου δεκτόν.

* 20 Καὶ † πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισεν· καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὑφθαλμοὶ ἦσαν † ἀτενίζοντες αὐτῷ.

21 Ἦρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐ-

9 Et duxit illum in Jerusalem, & statuit eum super pinnam templi: & dixit illi: Si filius es Dei, jace teipsum hinc deorsum.

10 Scriptum est enim, quod angelis suis mandabit de te custodire te:

11 Et quia in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum

12 Et respondens ait illi Jesus, Quod dictum est, Non tentabis Dominum Deum tuum.

13 Et finiens omnem tentationem, diabolus recessit ab illo usque ad tempus.

14 Et regressus est Jesus in virtute Spiritus in Galilæam & fama exiit per universam circa regionem de illo:

15 Et ipse docebat in synagogis eorum, glorificatus ab omnibus.

16 Et venit in Nazareth, ubi erat nutritus: & intravit secundum consuetum sibi, in die Sabbatorum in synagogam: & surrexit legere.

17 Et traditus est illi liber Esaiæ prophetæ. Et explicans librum, invenit locum ubi erat scriptum:

18 Spiritus Domini super me, cujus gratia unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare captivis remissionem, & cæcis restitutionem visus, ablegare contractos in remissionem.

19 Prædicare annum Domini acceptum.

20 Et plicans librum, rediens ministro, sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intendentes ei.

21 Cœpit autem dicere ad illos;

τοῦ· ὅτι σήμερον τελέσεται ἰλλοι· Quia hodie impleta est scriptura huc in auctoritate.

22 Καὶ πάντες ἐκπύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ·
22 Et omnes extimabantur ei, & mirabantur in verbis gratiæ, exeuntibus ex ore ipsius, & dicebant: Nonne hic est filius Ioseph?

23 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἰατρὲ, βεράπευσον σεαυτὸν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ Καπερναοῦμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου.
23 Et ait ad illos: Omnino dicetis mihi similitudinem hanc, Medice, cura teipsum: quanta audivimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua.

24 Εἶπε δέ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.
24 Ait autem, Amen dico vobis, quia nemo Propheta acceptus est in patria sua.

25 Ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλὰί χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὥς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν·
25 In veritate dico vobis: Multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israël, quando clausum est cælum ad annos tres & menses sex, ut facta esset fames magna in omnem terram:

26 Καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμψθη Ἡλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδωνός, πρὸς γυναῖκα χήραν.
26 Et ad nullam illarum missus est Elias, si non in Sarepta Sidonis, ad mulierem viduam.

27 Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραὴλ· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμὰν ὁ Σύρος.
27 Et multi leprosi erant sub Eliseo Propheta in Israël, & nemo ex iis mundatus est, si non Neeman Syrus.

28 Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα.
28 Et repleti sunt omnes ira in synagoga, audientes hæc.

* 29 Καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως· καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ἀκοδόμητο, εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν.
29 Et surgentes ejecerunt illum extra civitatem: & duxerunt illum usque ad supercilium montis, super quem civitas illorum erat ædificata, ad præcipitandum eum.

30 Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, ἐπορεύετο.
30 Ipse autem transiens per medium illorum, profectus est.

31 Καὶ κατήλθεν εἰς Καπερναοῦμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι.
31 Et descendit in Capharnaum civitatem Galilææ: & erat docens illos in Sabbatis.

32 Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ
32 Et percellerantur in doctrina ejus: quia in auctoritate

ἦν ἐκείνου· ὅτι ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου
33 Et in synagoga erat homo habens spiritum dæmonii im-

mundi:

ίου ἀκαβάρτου, καὶ ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ.

* 34 Λέγων· † Ἐα, τί ἡμῖν καὶ σοὶ Ἰησοῦ † Ναζαρηνέ; ἡλ-
θες ἀπολέσθαι ἡμᾶς; οἷδά σε τίς εἶ· ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ.

35 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Φιμώθητι, καὶ ἐξελεύσεαι ἀπὸ αὐτοῦ. Καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μὴ δὲν βλάβαν αὐτόν.

36 Καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας· καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες· Τίς ὁ λό-
γος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαβάρτοις πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται;

37 Καὶ ἐξεπορεύετο ἡχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς πε-
ριχώρου.

38 Ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συνα-
γωγῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· ἡ πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς.

39 Καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμητε τῷ πυρετῷ, καὶ ἀ-
φῆγεν αὐτήν. παραχρῆμα δὲ ἀναστὰσα διηκόνει αὐτοῖς.

* 40 † Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον ἰσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις, ἤγαγον αὐ-
τοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐν ἑκάσῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθεῖς, ἔθε-
ράπευσεν αὐτούς.

41 Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κράζοντα καὶ λέ-
γοντα· Ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

42 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξ-
ελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τό-
πον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐζήτουν αὐ-
τὸν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ· καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύε-
σθαι ἀπ' αὐτῶν.

43 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· Ὅτι καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν
εὐαγγελίσασθαι με δεῖ τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦ-
το ἀπέκλμαι.

mundi: & exclamavit voce ma-
gna,

34 Dicens: Sine, quid no-
bis & tibi Jesu Nazarene? ve-
nisti perdere nos? scio te quis
fis, sanctus Dei.

35 Et objurgavit illum Jesus,
dicens: Obmutescce, & exi ab
eo. Et projiciens illum dæmo-
nium in medium, exiit ab il-
lo, nihil nocens ei.

36 Et factus est pavor in o-
mnibus: & colloquebantur ad in-
vicem, dicentes: Quod verbum
hoc, quia in auctoritate & effi-
cacia imperat immundis spiriti-
bus, & exeunt?

37 Et exiit resonantia de illo
in omnem locum circum-regio-
nis.

38 Surgens autem ex synago-
ga, introivit in domum Simonis.
Socrus autem Simonis erat
detenta febris magna: & roga-
verunt illum de ea.

39 Et adstans super illam, im-
peravit febrī: & dimisit illam.
continuo autem surgens mini-
strabat illis.

40 Occidente autem Sole, om-
nes quotquot habebant infir-
mos morbis variis, ducebant il-
los ad eum. Verum uni singulo
ipsorum manus imponens, cu-
rabit eos.

41 Exhibant autem & dæmo-
nia à multis, clamantia & di-
centia: Quia tu es Christus
Filius Dei. Et increpans, non
sinebat ea loqui, quia sciebant
Christum ipsum esse.

42 Facta autem die, egressus
ibat in desertum locum: & tur-
bæ requirebant eum, & vene-
runt usque ad ipsum: & deti-
nebant illum non proficisci ab
eis.

43 Ille vero ait ad eos: Quia
& aliis civitatibus euangelizare
me oportet regnum Dei: quia
ad hoc missus sum.

44 Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας. 31.†9

Κεφ. ε'. 5.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἐς ὧς παρὰ τὴν λίμνην Γεννηταρέτ·

* 2 Καὶ εἶδε δύο πλοῖα ἐς ὧτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἑτάλειες ἑ ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἑ ἀπέπλυναν τὰ ἑ δίκτυα.

3 Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους.

* 4 Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα· ἑ Ἐπανάγαγε εἰς τὸ ἑ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἑ ἄγραν.

5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων, εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιᾶσαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον.

* 6 Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, ἑ συνέκλεισαν ἑ ἰχθύων ἑ πλῆθος πολὺ· διεῖρξεν οὖν αὐτῶν.

* 7 Καὶ ἑ κατένευσαν τοῖς ἑ μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβεῖσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἐπλησθη ἑμφότερα τὰ πλοῖα, ἑ ὥστε ἑ βυθίζεσθαι αὐτά.

8 Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος, προσέπετε τοῖς γόνυσι τοῦ Ἰησοῦ, λέγων· Ἐξελε εἰς ἑ ἐμοῦ, ὅτι ἄνθρωπος ἁμαρτωλός εἰμι, Κύριε·

* 9 ἑ Θάμβος γὰρ ἑ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ἑ συνέλαβεν·

10 Ὅμοιος δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἱ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἄνθρωπος ἔσῃ ζωγρῶν.

11 Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες

44 Et erat prædicans in synagogis Galilææ.

CAPUT V.

1 Factum est autem in eo turbam superjacere ei ad audiendum verbum Dei, & ipse erat stans juxta stagnum Genesareth.

2 Et vidit duo navigia stantia secus stagnum: at piscatores descendentes ex eis, abluebant retia.

3 Ascendens autem in unam navium, quæ erat Simonis, rogavit eum à terra reducere pussillum. Et sedens docebat ex navigio turbas.

4 Ut autem cessavit loquens, dixit ad Simonem, Deduc in altum, & laxate retia vestra in capturam.

5 Et respondens Simon dixit illi: Præceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: in autem verbo tuo laxabo rete.

6 Et hoc facientes concluserunt multitudinem piscium multam: disrumpebatur autem retia eorum.

7 Et annuerunt sociis qui in alio navigio, ut venientes simul caperent ipsis. Et venerunt, & impleverunt ambo navigia, ita ut mergi ipsa.

8 Videns autem Simon Petrus, accidit genubus Jesu, dicens: Exi à me, quia homo peccator sum, Domine.

9 Stupor enim occupaverat eum, & omnes qui cum illo, in captura piscium, quam simul ceperant.

10 Similiter autem & Jacobum & Joannem filios Zebedæi, qui erant socii Simonis. Et ait ad Simonem Jesus: Ne time: ab hoc jam homines eris capiens.

11 Et subducentes navigia super terram, relinquentes omnia

ναται ἀφίεναι ἁμαρτίας εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός;

22 Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

23 Τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· Ἀφένταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου· ἢ εἰπεῖν· Ἐγειραὶ καὶ περιπάτει;

24 Ἴνα δὲ εἰδῇτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας, (εἶπε τῷ παραλελυμένῳ) Σὺ λέγω, ἔγειραι, καὶ ἄρας τὸ κλινίδιον σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.

25 Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ᾧ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν.

* 26 Καὶ ἔκκασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἔδοξαζον τὸν Θεόν· καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες· Ὅτι εἶδομεν ἑπαινοῦν καὶ σήμερον.

27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε, καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λευὴν, καθήμενον ἐπὶ τῷ τελωνίῳ, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Ἀκολούθει μοι.

28 Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθητεν αὐτῇ.

29 Καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην ὁ Λεὺς αὐτῇ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος τελωνῶν πολλὸς, καὶ ἄλλων οἱ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι.

30 Καὶ ἐγόγγυζον οἱ Γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες· Διατί μετὰ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε;

31 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς· Οὐ χρειαν ἔχουσιν οἱ υγιαίνοντες ἱατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.

32 Οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

33 Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνὰ, καὶ δεήσεις

peccata, si non solus Deus?

22 Cognoscens autem Jesus ratiocinationes eorum, respondens dixit ad illos: Quid ratiocinamini in cordibus vestris?

23 Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata tua: an dicere: Surge & deambula?

24 Ut autem sciatis quia auctoritatem habet filius hominis in terra dimittendi peccata, ait paralytico: Tibi dico, surge, & tollens lectulum tuum, vade in domum tuam.

25 Et confestim resurgens coram illis, tollens in quo jacebat, abiit in domum suam, glorificans Deum.

26 Et stupor cepit omnes: & glorificabant Deum: Et repleti sunt timore, dicentes: Quia vidimus inopinata hodie.

27 Et post hæc exiit, & conspexit publicanum nomine Levi, sedentem ad telonium, & ait illi: Sequere me.

28 Et relinquens omnia, surgens sequutus est eum.

29 Et fecit convivium magnum Levi ei in domo sua: & erat turba publicanorum multa, & aliorum qui erant cum illis discumbentes.

30 Et murmurabant Scribæ eorum & Pharisei ad discipulos ejus, dicentes: Quare cum publicanis & peccatoribus manducatis & bibitis?

31 Et respondens Jesus dixit ad illos: Non usum habent sani medico, sed male habentes.

32 Non veni vocare justos, sed peccatores ad poenitentiam.

33 Illi autem dixerunt ad eum: Quare discipuli Joannis jejunant frequenter, & obsecratio-

ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν
φαισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐστίουσι
καὶ πίνουσιν;

34 Οὗ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς·
Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμ-
φῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐ-
τῶν ἐστὶ, ποιῆσαι νηστεύειν;

35 Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι καὶ
ὅταν ἀπαρῶ ἅπ' αὐτῶν ὁ νυμ-
φίος, τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκεί-
ναις ταῖς ἡμέραις.

36 Ἐλεγε δὲ καὶ παραβολὴν
πρὸς αὐτούς· Ὅτι οὐδεὶς ἐπί-
βλημα ἱματίου κεινοῦ ἐπιβάλλ-
ει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ
μὴ γε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει,
καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ
ἐπιβλημα τὸ ἅπὸ τοῦ καινοῦ.

37 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον
νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ
δὲ μή γε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος τοὺς
ἀσκοὺς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσε-
ται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται.

38 Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσ-
κοὺς καινοὺς βλητέον· καὶ ἁμ-
φότεροι συντηροῦνται.

39 Καὶ οὐδεὶς πῖνὼν παλαιὸν,
οὐδέ τις θέλει νέον· λέγει γὰρ ὁ
παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν. 29.† 4.

Κεφ. 6. β.

* 1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ σαββάτῳ
† δευτεροπρώτῳ † διαπο-
ρεῦσθαι αὐτὸν διὰ τῶν † σπορί-
μων· καὶ † ἐπιλλὼν οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ τοὺς σάββας, καὶ ἡ-
σθίον, † ψάλλοντες ταῖς χερσὶ.

2 Τινὲς δὲ τῶν φαρισαίων εἴ-
πον αὐτοῖς· Τί ποιεῖτε ὁ οὐκ
ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς σάββασι;

* 3 Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐ-
τοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ τοῦ-
το ἀνέγνωτε ὁ ἐποίησε Δαβὶδ,
† ὅποτε † ἐπεινάσεν αὐτὸς καὶ
οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες;

4 Ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς
προέσεως ἔλαβε, καὶ ἔφαγε,
καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ·
οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ ἱε-
ροῦς τοὺς ἱερεῖς;

5 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅτι
κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
καὶ τοῦ σαββάτου.

crationes faciunt, similiter & ii
Phariseorum: at tui edunt &
bibunt?

34 Is vero ait ad ipsos: Non
potestis filios thalami, in quo
sponsus cum illis est, facere
jejunare?

35 Venient autem dies, &
quum ablatas fuerit ab illis spon-
sus, tunc jejunabunt in illis
diebus.

36 Dicebat autem & similitu-
dinem ad illos: Quia nemo ad-
jectionem vestimenti novi adjicit
in vestimentum vetus: si vero
non, & novum scindit, & ve-
teri non convenit commissura
à novo.

37 Et nemo conjicit vinum
novum in utres veteres: si au-
tem non, rumpet novum vinum
utres, & ipsum effundetur, &
utres peribunt.

38 Sed vinum novum in utres
novos injiciendum, & utraque
conservantur.

39 Et nemo bibens vetus, sta-
tim vult novum: dicit enim,
Vetus utilius est.

CAPUT VI.

1 Factum est autem in Sab-
bato secundo primo, trans-
ire ipsum per sata: & vellebant
discipuli ejus spicas, & man-
ducabant, confricantes mani-
bus.

2 Quidam autem Phariseorum
dicebant illis: Quid facitis quod
non licet facere in Sabbatis?

3 Et respondens ad eos, dixit
Jesús: Nec hoc legistis quod
fecit David, quum esurisset ipse,
& cum ipso existentes?

4 Quomodo intravit in do-
mum Dei, & panes propositio-
nis sumpsit & manducavit, &
dedit & his cum ipso, quos non
licet manducare si non solos Sa-
cerdotes?

5 Et dicebat illis: Quia do-
minus est filius hominis & sab-
bati.

6 Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά.

7 Παρετήρουν δὲ αὐτὸν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι· εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει· ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ.

8 Αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρᾷ ἔχοντι τὴν χεῖρα· Ἐγείραι, καὶ ἑῴθει εἰς τὸ μέσον. Οὗ δὲ ἀναστὰς ἔστη.

9 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτοὺς· Ἐπερωτήσω ὑμᾶς τι· Ἐξέσι τοῖς σάββατιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀπολέσαι;

10 Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς, εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ· Ἐκτείνον τὴν χεῖρά σου. Οὗ δὲ ἐποίησεν οὕτως· καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὡς ἡ ἄλλη.

11 Αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἐκνοίας· καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.

* 12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν † διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ.

13 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν ὀνόματα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε·

14 (Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον·

15 Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν·

16 Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προδότης·)

* 17 Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ † τόπου † πεδινοῦ· καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ τῆς † παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἱ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόστων αὐτῶν·

6 Factum est autem in alio Sabbato, intrare ipsum in synagogam, & docere: Et erat ibi homo, & manus ejus dextra erat arida.

7 Observabant autem Scribæ & Pharisei si in Sabbato curaret eum: ut invenirent accusationem ipsius.

8 Ipse vero sciebat ratiocinationes eorum: & ait homini aridam habenti manum: Surge, & sta in medium. Is autem surgens, stetit.

9 Ait ergo Jesus ad illos: Interrogabo vos, quid licet Sabbatis benefacere, an malefacere? animam servare, an occidere?

10 Et circumspiciens omnes eos, dixit homini: Extende manum tuam. Is autem fecit ita, & restituta est manus ejus sana ut altera.

11 Ipsi autem repleti sunt amentia: & colloquebantur ad invicem, quidnam facerent Jesu.

12 Factum est autem in diebus illis, exiit in montem orare: & erat pernoctans in oratione Dei.

13 Et quum factus esset dies, advocavit discipulos suos: & eligens ex ipsis duodecim, quos & Apostolos nominavit:

14 Simonem, quem & nominavit Petrum, & Andream fratrem ejus, Jacobum & Joannem, Philippum & Bartholomæum,

15 Matthæum & Thomam, Jacobum Alphæi, & Simonem vocatum Zeloten,

16 Judam Jacobi, & Judam Iscariotem, qui & fuit proditor.

17 Et descendens cum illis, stetit in loco campestri, & turba discipulorum ejus, & multitudo copiosa plebis ab omni Judæa, & Hierusalem, & maritima Tyri & Sidonis, qui venerant audire eum, & sanari a languoribus suis:

18 Καὶ οἱ ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων· καὶ ἐθεραπεύοντο.

18 Et vexati à spiritibus immundis, & curabantur.

19 Καὶ πᾶς δ' ὄχλος ἐζητεῖ ἄπτεσθαι αὐτοῦ· ὅτι δυνάμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἰάτο πάντας.

19 Et omnis turba quærebat tangere eam: quia virtus de illo exhibat, & sanabat omnes.

20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε· Μακάριοι οἱ πτωχοί· ὅτι ὑμετέρας ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

20 Et ipse elevans oculos suos in discipulos suos, dicebat: Beati pauperes: quia vestrum est regnum Dei.

21 Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν· ὅτι χορτασθήσεσθε. Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν· ὅτι γελάσετε.

21 Beati esurientes nunc: quia saturabimini. Beati flentes nunc: quia ridebitis.

22 Μακάριοι ἐσε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν, ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

22 Beati eritis quum oderint vos homines, & quum separaverint vos, & exprobraverint, & ejecerint nomen vestrum tanquam malum, propter filium hominis.

23 Χαίρετε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ, ὁ μισθὸς ὑμῶν πολλὸς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

23 Gaudete in illa die, & exultate: ecce enim merces vestra multa in cælo: secundum hæc enim faciebant Prophetis patres eorum.

24 Πλὴν οὐχὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις· ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.

24 Veruntamen vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram.

* 25 Ὁὐχὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι· ὅτι πεινᾶσετε. Οὐχὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες· ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.

25 Væ vobis impleti: quia esurieris. Væ vobis ridentes nunc: quia lugebitis & flebitis.

26 Οὐχὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἰπωσιν πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

26 Væ quum benedixerint vobis homines: secundum hæc enim faciebant pseudoprophetis patres eorum.

27 Ἀλλ' ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν· Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν· καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς.

27 Sed vobis dico audientibus, Diligite inimicos vestros: benefacite odio habentibus vos.

28 Εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν· καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς.

28 Benedicite maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vos.

* 29 Τῷ τὸν τύποντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, τὸν παρῆχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσης.

29 Percutienti te in maxillam, præbe & alteram. Et ab auferente tuum vestimentum, & tunicam ne prohibueris.

30 Παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός τα σὰ, μὴ ἀπαίτει.

30 Omni autem petenti te, da: & ab auferente tua, ne re-petas.

31 Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα

31 Et prout vultis ut faciant vobis

ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως.

32 Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι.

33 Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῇτε τοὺς ἀγαθοποιούντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι.

34 Καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα.

* 35 † Πλὴν † ἀγαπᾶτε τοὺς † ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ † ἀγαθοποιεῖτε, καὶ † δανείζετε † μὴδὲν † ἀπελπίζοντες· καὶ ἐσσι ὁμισθὸς ὑμῶν πολλὸς, καὶ ἐσέσθε υἱοὶ τοῦ ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς † χρηστὸς ἐστὶν ἐπὶ τοὺς † ἀχαρίστους καὶ † πονηροὺς.

36 Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστὶ.

37 Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ κατὰ ἔμφαν· μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε.

* 38 Δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· † μέτρον καλὸν, † περισσόμενον καὶ † σεσαλευμένον καὶ † ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν † κόλπον ὑμῶν· τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ † μετρεῖτε, † ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

39 Εἶπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς· Μήτις δύναται τυφλὸς τυφλὸν δὴγεῖν; οὐχὶ ἀμφοτέρω εἰς βόθυνον πεσοῦνται;

40 Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.

41 Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου· τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς;

42 Ἡ· πῶς δύναται λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· Ἀδελφε, ἄφεσ ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου· αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλ-

vobis homines, & vos facite illis similiter.

32 Et si diligitis diligenter vos, quæ vobis gratia est? etenim peccatores diligentes se diligunt.

33 Et si benefeceritis benefacientibus vobis, quæ vobis gratia est? Etenim peccatores hoc ipsum faciunt.

34 Et si mutuum dederitis à quibus speratis recipere, quæ vobis gratia est? Etenim peccatores peccatoribus sœnerantur, ut recipiant æqualia.

35 Veruntamen diligite inimicos vestros, & benefacite, & mutuum date nihil sperantes: & erit merces vestra multa, & eritis filii Altissimi: quia ipse benignus est super ingratos & malos.

36 Estote ergo misericordes, sicut & Pater vester misericors est.

37 Et ne judicate, & non judicabimini. Ne condemnate, & non condemnabimini. Absolvite, & absolvemini.

38 Date, & dabitur vobis. Mensuram bonam, confertam, & coagitatam, & supereffluentem dabunt in sinum vestrum. Quippe ea mensura qua mensi fueritis, remetietur vobis.

39 Dicebat autem similitudinem ipsis: Nunquid potest cæcus cæcum ducere? nonne ambo in foveam cadent?

40 Non est discipulus super magistrum suum: perfectus autem omnis erit, sicut magister ejus.

41 Quid autem vides festucam quæ in oculo fratris tui: at trabem quæ in proprio oculo non animadvertis?

42 Aut quomodo potes dicere fratri tuo: Frater, sine ejiciam festucam quæ in oculo tuo, ipse in oculo tuo trabem non

σου δοκὸν οὐ βλέπων· τὸ κριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον τὴν ρῆδὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ τε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

43 Οὐ γὰρ ἐστὶ δένδρον καλὸν, ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν· οὐδὲ δένδρον σαπρὸν, ποιοῦν καρπὸν καλόν.

44 Ἐκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάρτου τρυγῶσι σταφυλήν.

* 45 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προσφέρει τὸ ἀγαθόν· καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προσφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ ῥῆμα αὐτοῦ.

46 Τί δέ με καλεῖτε, Κύριε, Κύριε· καὶ οὐ ποιεῖτε ὡς λέγω;

47 Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με, καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων, καὶ ποιῶν αὐτοὺς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἔσιν ὅμοιος.

* 48 Ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἐπέσκαψε καὶ ἐβάρυνε, καὶ ἐθηκε ἐπεμελίον ἐπὶ τὴν πέτραν· ἡ πλημύρας δὲ γενομένης, ἡ προσέβηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐπείνη, καὶ οὐκ ἴσχυσε σταθεῖσαι αὐτήν· τεθεμελίωτο γὰρ

* 49 Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου· ἡ προσέβηξεν ὁ ποταμὸς· καὶ εὐθέως ἔπεσε, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα. 47. ὁ 13.

Κεφ. ζ'. 7.

1 Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ.

2 Ἐκατοντάρχου δὲ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων, ἤμελλε τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἑντιμὸς.

non videns? Hypocrita, ejice primum trabem de oculo tuo, & tunc perspicies ejicere festucam ex oculo fratris tui.

43 Non enim est arbor pulchra faciens fructum putrem: neque arbor putris faciens fructum pulchrum.

44 Unaquæque enim arbor de proprio fructu cognoscitur. Non enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam.

45 Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: & malus homo de malo thesauro cordis sui profert malum. Ex enim abundantia cordis loquitur os ejus.

46 Quid autem me vocatis, Domine, Domine, & non facitis quæ dico?

47 Omnis veniens ad me, & audiens meos sermones, & faciens eos, ostendam vobis cui sit similis.

48 Similis est homini ædificanti domum, qui fodit & profundum fecit, & posuit fundamentum supra petram. inundatione autem facta, illisum est flumen domui illi, & non potuit movere eam: fundata erat

non faciens, similis est homini ædificanti domum super terram sine fundamento, cui illisus est fluvius, & continuo cecidit, & facta est ruina domus illius magna.

CAPUT VII.

1 Postquam autem implevit omnia verba sua in aures plebis, intravit in Capharnaum.

2 Centurionis autem cujusdam servus male habens futurus erat interire, qui erat illi pretiosus.

3 Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἔρωτῶν αὐτὸν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ.

4 Οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες, ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρεξῇ τοῦτο·

5 Ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτοῦ ὡκοδόμησεν ἡμῖν.

6 Οἱ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἐπεμψε πρὸς αὐτὸν ὁ ἐκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐτῷ· Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γάρ εἰμι μου ἱκανὸς ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς·

7 Διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἡξίωσα πρὸς σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἶπε λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.

8 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπος εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ· Πορεύητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ· Ἐρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου· Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.

9 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασεν αὐτόν· καὶ σφαιεῖς, τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὅχλῳ εἶπε· Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίσιν εὑρόν.

10 Καὶ ὑποσρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον, εὑρον τὸν ἐσθνεοῦντα δούλον ὑγιαίνοντα.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἐξῆς, ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν· καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοί, καὶ ὄχλος πολὺς.

* 12 Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ, † ἐξεκομίζετο † τεθνηκώς, † υἱὲς † μονογενῆς τῇ † μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ.

13 Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος, ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Μὴ κλαῖε.

3 Audiens autem de Jesu misit ad eum seniores Judaeorum, rogans eum ut veniens servaret servum ejus.

4 Illi vero advenientes ad Jesum, precabantur eum studiose, dicentes : Quia dignus est cui praeberet hoc.

5 Diligit enim gentem nostram, & synagogam ipse aedificavit nobis.

6 At Jesus ibat cum illis. Jam vero eo non longe absente à domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens ei : Domine, ne vexeris : non enim sum dignus ut meum sub tectum intres.

7 Ideo neque meipsum sum dignum arbitratus ad te venire : sed sic verbo, & sanabitur puer meus.

8 Etenim ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites : & dico huic, Vade, & vadit : & alii, Veni, & venit : & servo meo, Fac hoc, & facit.

9 Audiens autem haec Jesus, miratus est eum : & conversus, sequenti se turbæ dixit : Dico vobis, nec in Israël tantam fidem inveni.

10 Et reversi missi in domum, invenerunt languentem servum sanum.

11 Et factum est in deinceps ibat in civitatem vocatam Naim : & simul ibant ipsi discipuli ejus multi, & turba copiosa.

12 Ut vero appropinquavit portæ civitatis, & ecce efferebatur defunctus, filius unigenitus matri suæ : Et hæc vidua : & turba civitatis multa cum illa.

13 Et videns eam Dominus, visceribus motus est super eam, & dixit illi : Ne fle.

* 14 Καὶ προσελὼν ἤψατο
† ποροῦ, (οἱ δὲ βασιζόμενοι
ἦσαν) καὶ εἶπε· Νεανίσκε,
λέγω, ἐγέρθητι.

15 Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς,
καὶ ἤρξατο λαλεῖν. καὶ ἔδωκεν
αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

16 Ἐλάβε δὲ φόβος ἅπαντας,
καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, λέγον-
τες· Ὅτι προφήτης μέγας ἐγή-
γερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπε-
σκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

17 Καὶ ἐξηλθεν ὁ λόγος οὗτος
ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ,
καὶ ἐν πάτῃ τῇ περιχώρῳ.

18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννῃ
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων
τούτων.

19 Καὶ προσκαλεσάμενος δύο
τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ
Ἰωάννης, ἐπεμψε πρὸς τὸν Ἰη-
σοῦν, λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμε-
νος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;

20 Παραγενόμενοι δὲ πρὸς
αὐτὸν οἱ ἄνδρες, εἶπον· Ἰωάν-
νης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡ-
μᾶς πρὸς σε, λέγων· Σὺ εἶ ὁ
ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶ-
μεν;

21 Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθε-
ράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόστων καὶ
μαζίων καὶ πνευμάτων πο-
νηρῶν· καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐ-
χαρίσατο τὸ βλέπειν.

22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς,
εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπ-
αγγεῖλατε Ἰωάννῃ ὅτι εἶδετε
καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀ-
ναβλέπουσι, χωλοὶ περιπα-
τοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κω-
φοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται,
πτωχοὶ εὐαγγελίζονται·

23 Καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν
μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

24 Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγ-
γέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν
πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάν-
νου· Τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν
ἐρήμον θεάσασθαι; κἀλαμον
ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον;

* 25 Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε
ἰδοῦν; ἄνθρωπον ἐν ἱματισμοῖς
ἱματίους ἡμφισμένον; ἰδοῦ,

14 Et accedens tetigit locu-
lum. At portantes steterunt, Et
ait: Adolescens, tibi dico,
surge.

15 Et resedit mortuus, & cœ-
pit loqui. Et dedit illum matri
suæ.

16 Accepit autem timor o-
mnes, & glorificabant Deum,
dicentes: Quia Propheta ma-
gnus surrexit in nobis: & quia
visitavit Deus plebem suam.

17 Et exiit sermo hic in uni-
versa Judæa de eo, & in omni
circa regione.

18 Et nuntiaverunt Joanni
discipuli ejus de omnibus his.

19 Et advocans duos quos-
dam discipulorum suorum Joan-
nes, misit ad Jesum, dicens:
Tu es veniens, aut alium ex-
pectamus?

20 Accedentes autem ad eum
virī, dixerunt: Joannes Bapti-
sta misit nos ad te, dicens: Tu
es veniens, an alium expecta-
mus?

21 In ipsa autem hora cura-
vit multos à morbis & flagel-
lis, & spiritibus malis, & cæ-
cis multis donavit videre.

22 Et respondens Jesus, dixit
illis: Euntes renuntiare Joanni
quæ vidistis & audistis: Quia
cæci vident, claudi ambulant,
leprosi mundantur, surdi au-
diunt, mortui resurgunt, pau-
peres euangelizantur.

23 Et beatus est quicumque
non scandalizatus fuerit in me.

24 Abeuntibus autem nun-
tiis Joannis, cœpit dicere tur-
bis de Joanne: Quid existis in
desertum spectare? arundinem
à vento quassatam?

25 Sed quid existis videre?
hominem in mollibus vestimen-
tis amictum? Ecce qui in veste

εἰ ἐν ἱμνισμῷ † ἐνδόξῳ καὶ
† τρυφῇ ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς
† βασιλείαις εἰσίν.

26 Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰ-
δεῖν; προφήτην; καὶ λέγω ὑμῖν,
καὶ περισσώτερον προφήτου.

27 Οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγρα-
πται· Ἴδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω
τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου
σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁ-
δὸν σου ἔμπροσθέν σου.

* 28 Λέγω γὰρ ὑμῖν, μείζων
ἐν † γεννητοῖς γυναικῶν προ-
φήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ
οὐδεὶς ἐστίν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν
τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, μείζων
αὐτοῦ ἐστίν.

29 Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας,
καὶ οἱ τελῶναι, ἱδικαίωσαν τὸν
Θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτι-
σμα Ἰωάννου.

30 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νο-
μικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέ-
τησαν εἰς ἑαυτοὺς, μὴ βαπτι-
σθέντες ὑπ' αὐτοῦ.

31 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· Τίνι οὖν
ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς
γενεᾶς ταύτης; καὶ τίνι εἰσὶν
ὅμοιοι;

32 Ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς
ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσ-
φωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέ-
γουσιν· Ἡυλῆσαμεν ὑμῖν, καὶ
οὐκ ᾤρχήσασθε· ἐθρηνῆσαμεν
ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύτατε.

33 Ἐλήλυθε γὰρ Ἰωάννης ὁ
βαπτιστὴς μῆτε ἄρτον ἐσθίων,
μῆτε οἶνον πίνων· καὶ λέγετε·
Δαιμόνιον ἔχει.

* 34 Ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων· καὶ
λέγετε· Ἴδοὺ, ἄνθρωπος † φά-
γος καὶ † οἶνοπότης, † τελωνῶν
φίλος καὶ † ἁμαρτωλῶν.

35 Καὶ ἱδικαιώθη ἡ σοφία ἁ-
πὸ τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων.

36 Ἡρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν
Φαρισαίων ἵνα φάγη μετ' αὐ-
τοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰ-
κίαν τοῦ Φαρισαίου, ἀνεκλίβη.

37 Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἐν τῇ πό-
λει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλὴς, ἐπι-
γνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰ-

gloriosa & luxu existentes, i
domibus regum sunt.

26 Sed quid existis videre
Prophetam? Utique dico vo-
bis, & abundantius Propheta.

27 Hic est de quo scriptum
est: Ecce ego mitto angelum
meum ante faciem tuam, qui
præparabit viam tuam ante te.

28 Dico enim vobis, major
in genitis mulierum Propheta
Juarne Baptista nemo est. Qui
autem minor in regno Dei, ma-
jor illo est.

29 Et omnis populus audiens
& publicani justificaverunt
Deum, baptizati baptismum
Joannis.

30 At Pharisei & Legispe-
riti consilium Dei spreverunt in
semetipsos, non baptizati ab
eo.

31 Ait autem Dominus: Cui
ergo assimilabo homines gene-
rationis hujus? & cui sunt simi-
les?

32 Similes sunt pueris in foro
sedentibus, & loquentibus ad-
invicem, & dicentibus: Can-
tavimus tibiis vobis, & non sal-
tastis: lamentavimus vobis, &
non plorastis.

33 Venit enim Joannes Ba-
ptista neque panem manducans,
neque vinum bibens: & dicitis,
dæmonium habet.

34 Venit filius hominis man-
ducans & bibens, & dicitis:
Ecce homo edax & vinum bi-
bens, amicus publicanorum &
peccatorum.

35 Et justificata est sapientia
à filiis suis omnibus.

36 Rogabat autem quidam il-
lum Phariseorum, ut manduca-
ret cum illo. Et ingressus in
domum Pharisei, discubuit.

37 Et ecce mulier in civita-
te, quæ erat peccatrix, cogno-
scens quod accubuit in domo
Phari-

κίη τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα
ἀλάβαστρον μύρου·

38 Καὶ ᾤστα παρὰ τοὺς πό-
δας αὐτοῦ ὀπίσω, κλαίονσα, ἤρ-
ξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ
τοῖς δάκρυσι· καὶ ταῖς θριξὶ τῆς
κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε, καὶ
κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ,
καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ.

39 Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ κη-
λέσας αὐτὸν, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ,
λέγων· Οὗτος, εἰ ἦν προφήτης,
ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ
ἢ γυνὴ ἥτις ἄπτεται αὐτοῦ·
ὅτι ἁμαρτωλὸς ἐστίν.

40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς,
εἶπε πρὸς αὐτόν· Σίμων, ἔχου
σοι τι εἰπεῖν. Οὗ δὲ φησι· Δι-
δάσκαλε, εἰπέ.

* 41 Δύο † χρεωφειλέται ἦ-
σαν † δανεισθῆντι· ὁ εἰς † ὧφει-
λε δηνάρια † πεντακόσια, ὁ δὲ
† ἕτερος † πεντήκοντα.

42 Μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀ-
ποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσα-
το· τίς οὖν αὐτῶν, εἶπε, πλεῖον
αὐτὸν ἀγαπήσει;

43 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων,
εἶπεν· Τπολαμβάνω ὅτι ἢ τὸ
πλεῖον ἐχαρίσατο. Οὗ δὲ εἶπεν
αὐτῷ· Ὅρθῶς ἔκρινας.

44 Καὶ στραφείς πρὸς τὴν γυ-
ναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη· Βλέ-
πεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰς-
ἤλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ
ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδθηκας·
αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξε
μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξὶ
τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε.

* 45 † Φίλημά μοι οὐκ ἔδω-
κας· αὕτη δὲ, ἅφ' ἧς εἰσῆλθον,
οὗ † διέλιπε † καταφιλοῦσά
μου τοὺς † πόδας.

46 Ὁλαίω τὴν κεφαλὴν μου
οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ
ἤλειψέ μου τοὺς πόδας.

47 Οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀ-
φένονται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ
πολλαὶ, ὅτι ἡγάπησε πολὺ· ὅ
δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀ-
γαπᾷ.

48 Εἶπε δὲ αὐτῇ· Ἀφένονται
σου αἱ ἁμαρτίαι.

Pharisei, afferens alabastrum
unguenti:

38 Et stans secus pedes ejus
retro flexus, cœpit rigare pedes
ejus lacrymis, & capillis capitis
sui extergebat, & osculabatur
pedes ejus, & ungebat unguen-
to.

39 Videns autem Phariseus
vocans eum, ait in seipso, di-
cens: Hic si esset Propheta, sci-
ret utique quæ & qualis mulier,
quæ tangit eum, quia peccatrix
est.

40 Et respondens Jesus, di-
xit ad illum: Simon, habeo ti-
bi aliquid dicere. Is vero ait:
Magister, dic.

41 Duo debitores erant fœ-
neratori cuidam: unus debebat
denarios quingentos, at alter
quingenta.

42 Non habentibus autem
illis reddere, ambobus gratis
donavit. Quis ergo eorum, dic,
plus eum diligit?

43 Respondens autem Simon,
dixit: Subsumo quod cui plus
donavit. Ille autem dixit ei:
Recte judicasti.

44 Et conversus ad mulierem,
Simoni dixit: Vides hanc mu-
lierem? Intravi tuam in domum,
aquam ad pedes meos non dedi-
sti: hæc autem lacrymis rigavit
meos pedes, & capillis capitis
sui extersit.

45 Osculum mihi non dedisti:
hæc autem ex quo intravi, non
cessavit osculans meos pedes.

46 Oleo caput meum non un-
xisti: hæc autem unguento un-
xit meos pedes.

47 Cujus gratia, dico tibi.
Remittuntur peccata ejus mul-
ta, quoniam dilexit multum.
Cui autem paululum dimittitur,
paululum diligit.

48 Dixit autem ad illam:
Remittuntur tua peccata.

49 Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακει-
μενοὶ λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Τίς οὗ-
τός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν;

50 Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα·
Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου
εἰς εἰρήνην. 25. † 5.

Κεφ. η'. 8.

* 1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ † καθε-
ξῆς, καὶ αὐτὸς † διώδευε
κατὰ πόλιν καὶ κώμην, κηρύσ-
σων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ δώ-
δεκα σὺν αὐτῷ.

2 Καὶ γυναῖκες τινες αἱ ἦσαν
θεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων
πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν· Μαρία
ἡ καλυμένη Μυγδαληνὴ, ἡφ'
ἦς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει,

3 Καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ
ἐπιτρόπου Ἡρώδου, καὶ Σου-
σάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί, αἱ-
τινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν
ὑπαρχόντων αὐταῖς.

* 4 † Συνιόντος δὲ ὄχλου
πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν
† ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν,
εἶπε διὰ παραβολῆς·

5 Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖ-
ραι τὸν σπόρον αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ
σπεῖρειν αὐτὸν, ὃ μὲν ἔπεσε
παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ κατεπατή-
θη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρα-
νοῦ κατέφαγεν αὐτό·

* 6 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν
πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη,
διὰ τὸ μὴ ἔχειν † ἱκμάδα·

* 7 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ
τῶν ἄκανθῶν, καὶ † συμφύεται·
αἱ † ἄκανθαὶ † ἀπέπνιξαν αὐτό.

8 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν
γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίη-
σε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα.
Ταῦτα λέγων ἐφώνει· Οἱ ἔχων
ᾧτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

9 Ἐπρωτῶν δὲ αὐτῶν οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, τίς ἐστὶ
ἡ παραβολὴ αὕτη.

10 Οἱ δὲ εἶπεν· Ὅτις δέδο-
ται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βα-
σιλείας τοῦ Θεοῦ· τοῖς δὲ λοι-
ποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέ-
ποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀ-
κούοντες μὴ συνιῶσιν.

49 Et cœperunt simul accum-
bentes dicere in seipsis· Quis
hic est, qui & peccata dimittit?

50 Dixit autem ad mulierem
Fides tua servavit te : vade in
pacem.

CAPUT VIII.

1 ET factum est in deinceps,
& ipse iter faciebat per
civitatem & castellum, prædi-
cans & euangelizans regnum
Dei, & duodecim cum illo.

2 Et mulieres aliquæ quæ
erant curatæ à spiritibus mali-
gnis, & infirmitatibus, Maria
vocata Magdalene, de qua dæ-
monia septem exierant :

3 Et Johanna uxor Chusæ
procuratoris Herodis, & Su-
sanna, & aliæ multæ, quæ mi-
nistrabant ei de facultatibus
suis.

4 Conveniente autem turba
plurima, & secundum civita-
tem advenientibus ad eum, di-
xit per similitudinem :

5 Exiit seminans seminare
semen suum : & in seminando
eum, hoc quidem cecidit secus
viam, & conculcatum est : &
volucres cæli comederunt il-
lud.

6 Et aliud cecidit supra pe-
tram, & natum exaruit, pro-
pter non habere humorem.

7 Et aliud cecidit in medio
spinarum, & simul enatæ spinæ
suffocaverunt illud.

8 Et aliud cecidit in terram
bonam : & enatum fecit fru-
ctum centuplum. Hæc dicens,
clamabat : Habens aures audire,
audiat.

9 Interrogabant autem eum
discipuli ejus, dicentes, quæ
esset parabola hæc.

10 Is vero dixit : Vobis da-
tum est nosse mysteria regni Dei,
at cæteris in parabolis : ut vi-
dentes non videant, & audien-
tes non intelligant.

11 Ἐστὶ δὲ αὕτη ἡ παραβολή· σπέρμας, ἐστὶν δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ.

12 Οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν, εἰσὶν οἱ ἀκούοντες· εἴτα ἔρχεται ὁ διάβολος, καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν.

13 Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἱ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς ἀκούονται τὸν λόγον· καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται.

* 14 Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσὼν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι ἡσυχάζονται, καὶ οὐ ἔτελεσφοροῦσι.

15 Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἱ τίμιοι ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον, κατέχουσι, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

16 Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας, καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθεισιν· ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθεισιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς.

17 Οὐ γὰρ ἐστὶ κρυπτὸν ὃ οὐ φανερόν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ γνωστήσεται, καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ.

18 Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς γὰρ ἂν ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχη, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

* 19 Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοί αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο ἰσχυροῦν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον.

20 Καὶ ἀπήγγελεν αὐτῷ, λεγόντων· Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐξήκασιν ἔξω, ἵδεῖν σε θέλοντες.

21 Οὗ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπε πρὸς αὐτούς· Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου, οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες, καὶ ποιῶντες αὐτόν.

22 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

11 Est autem hæc parabola· Semen est verbum Dei.

12 Qui autem secus viam, sunt audientes· deinde venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ut ne credentes ferventur.

13 Qui vero supra petram, qui quum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum, & hi radicem non habent· qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis absistunt.

14 Quod autem in spinas cadens, hi sunt qui audientes, & à sollicitudinibus, & divitiis, & voluptatibus vitæ, profecti suffocantur, & non referunt fructum.

15 Quod autem in pulchram terram, hi sunt qui in corde pulchro & bono, audientes verbum retinent, & fructum asserunt in patientia.

16 Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus lectum ponit· sed supra candelabrum ponit, ut intrantes aspiciant lumen.

17 Non enim est occultum quod non manifestum fiet· nec absconditum, quod non cognoscetur, & in palam veniat.

18 Aspicite ergo quomodo auditis. Qui enim habeat, dabitur illi· & qui non habeat, & quod videtur habere, auferetur ab illo.

19 Venerunt autem ad illum mater & fratres ejus· & non poterant contingere eum propter turbam.

20 Et nuntiatum est illi, dicentibus· Mater tua & fratres tui stant foris, videre te volentes.

21 Qui autem respondens dixit ad eos· Mater mea & fratres mei hi sunt verbum Dei audientes, & facientes ipsum.

22 Et factum est in una die, & ipse ascendit in naviculam, & discipuli ejus· & ait ad

καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς· Διέλθω-
μεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης.
καὶ ἀνέχυσαν.

* 23 † Πλεόντων δὲ αὐτῶν † ἀ-
φύπνωσε· καὶ κατέβη † λαίλαψ
ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην· καὶ συν-
επληροῦντο, καὶ † ἐκινδύνευσαν.

24 Προσελθόντες δὲ διήγειραν
αὐτὸν, λέγοντες· Ἐπιστάτα, ἐ-
πιστάτα, ἀπολλύμεθα. Οἱ δὲ
ἐγερθεῖς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ
καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ
ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γα-
λήνη.

25 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ποῦ ἐσιν
ἡ πίσις ὑμῶν; Φοβηθέντες δὲ ἐ-
θαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλ-
λήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι
καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ
τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

* 26 Καὶ † κατέπλευσαν εἰς
τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ἥτις
ἐστὶν † ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας.

27 Ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν
γῆν, ὑπὴντησεν αὐτῷ ἄνθρωπος
ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε δαιμόνια
ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον
οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ
οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνή-
μασιν.

28 Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ
ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ,
καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπε· Τί ἐμοὶ
καί σοι, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ
ὑψίστου; δέομαί σου μή με βα-
σανίσῃς.

* 29 Παρήγγειλε γὰρ τῷ
πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν
ἐκ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ
χρόνοις † συνηρτάκει αὐτόν· καὶ
† ἐδεσμεῖτο † ἀλύσει καὶ † πέ-

τασεν αὐτόν· καὶ ἰσχυρῶς
ἐλάλησεν αὐτῷ· καὶ ἰσχυρῶς
ἐξῆλθεν ἐκ αὐτοῦ· καὶ ἐκεί-
θεν ἦν ἐκείνη ἡ ἡμέρα.

30 Ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ
Ἰησοῦς, λέγων· Τί σοί ἐστιν ὄνο-
μα; Οἱ δὲ εἶπε· Λεγεών· ὅτι δαι-
μόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν.

31 Καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἵνα
μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄ-
βυσσον ἀπελθεῖν.

32 Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων

illos: Transeamus in ulterius
stagni. Et provecti sunt.

23 Navigantibus autem illis,
sopitus est, & descendit procel-
la venti in stagnum, & comple-
bantur, & periclitabantur.

24 Accedentes autem suscita-
verunt eum, dicentes: Præcep-
tor, perimus. Ille autem ex-
citatus objurgavit ventum &
fluctuationem aquæ: & cessa-
verunt, & facta est tranquillitas.

25 Dixit autem illis: Ubi est
fides vestra? Timentes autem
mirati sunt, dicentes ad invi-
cem: Quisnam hic est, quia &
ventis imperat & mari, & obe-
diunt ei?

26 Et navigaverunt ad regio-
nem Gadarenorum, quæ est con-
tra Galilæam.

27 Exeunti autem ipsi ad ter-
ram, occurrit illi vir quidam ex
urbe qui habebat dæmonia ex
temporibus multis: & vestimen-
to non induebatur, & in domo
non manebat, sed in monimen-
tis.

28 Videns vero Jesum, & ex-
clamans, procidit illi, & voce
magna dixit: Quid mihi & tibi
Jesu Fili Dei altissimi? obsecro
te, ne me torqueas.

29 Præcipiebat enim spiritui
immundo exire ab homine. Mul-
tis enim temporibus arripiebat
illum: & vinciebatur catenis,
& compedibus custoditus: &
perrumpens vincula agitabatur
à dæmonio in deserta.

30 Interrogavit autem illum
Jesús dicens: Quod tibi est no-
men? is autem dixit, Legio:
quia dæmonia multa intraverunt
in eum.

31 Et rogaverunt illum ut
non imperaret illis in abyssum
abire.

32 Erat autem ibi grex por-
corum

οὐδὲν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα ἐπι-
ψη αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελ-
θεῖν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.

* 33 Ἐξεληλύθῃτα δὲ τὰ δαιμό-
νια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, εἰσῆλθεν
εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ἔωρμησεν
ἡ ἑξήκοντα κατὰ τοῦ ἱερῆς
εἰς τὴν λίμνην· καὶ ἀπεπνύγη.

34 Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες
τὸ γεγενημένον, ἔφυγον· καὶ
ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν εἰς τὴν
πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς.

* 35 Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγο-
νός· καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
καὶ εὔρον καθήμενον τὸν ἄνθρω-
πον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξελη-
λύθει, ἡματισμένον καὶ ἡσώ-
φρονοντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ
Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν.

36 Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ
οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαιμό-
νισθής.

37 Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν
τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν
Γαδαρηνῶν, ἀπελθεῖν ἀπ' αὐ-
τῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνεί-
χοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ
πλοῖον, ὑπέβρεψεν.

38 Ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἄνθρω-
πος ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια,
εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσε δὲ
αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων·

39 Ὑπόβρεφε εἰς τὸν οἶκόν
σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ
σοι ὁ Θεός. Καὶ ἀπῆλθε, καὶ
ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα
ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

40 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποσρέ-
ψαι τὸν Ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐ-
τὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες
προσδοκῶντες αὐτόν.

41 Καὶ ἰδοὺ, ἦλθεν ἄνθρωπος
ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων
τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε· καὶ
πετῶν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰη-
σοῦ, παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν
εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ·

42 Ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν
αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη
ἀπέθνησκεν. (Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν
αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.)

* 43 Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει

corum multorum pascentium in
monte : & rogabant eum ut
permitteret eis in illos ingredi :
& permisit illis.

33 Exeuntia autem dæmonia
ab homine intraverunt in por-
cos : & impetu abiit grex per
præceptum in stagnum , & suffo-
catus est.

34 Videntes autem pascentes
factum , fugerunt : & abeuntes
nunciaverunt in civitatem , &
in agros.

35 Exierunt autem videre fa-
ctum , & venerunt ad Jesum : &
invenerunt sedentem hominem
à quo dæmonia exierant , vesti-
tum , ac sana mente , ad pedes
Jesu : & timuerunt.

36 Nunciaverunt autem illis
& videntes , quomodo servatus
esset dæmoniacus.

37 Et rogaverunt illum omnis
multitudo circum regionis Ga-
darenorum abire ab ipsis : quia
timore magno simul tenebantur :
ipse autem ascendens in navim,
reversus est.

38 Rogavit autem illum vir à
quo exierant dæmonia , esse cum
eo : dimisit autem eum Jesus ,
dicens :

39 Redi in domum tuam ,
& narra quanta fecit tibi Deus.
& abiit per universam civitatem
prædicans quanta fecisset illi
Jesu.

40 Factum est autem in redire
Jesum , excepit illum turba :
erant enim omnes expectantes
eum.

41 Et ecce venit vir , cui no-
men Jairus , & ipse princeps sy-
nagogæ erat : & cadens ad pe-
des Jesu , rogabat eum intrare
in domum suam.

42 Quia filia unigenita erat ei
ut annorum duodecim , & hæc
moriebatur. In vero ire ipsum ,
turbæ comprimebant eum.

43 Et mulier existens in fluxu

αἱματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις
εἰς † ἱατροῦς † προσαναλώσασα
ἅλον τὸν † βίον, οὐκ ἴσχυσεν ὅπ'
οὐδένος θεραπευθῆναι.

44 Προσελθοῦσα ὕπισθεν, ἥ-
ψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱμα-
τίου αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἔζη
ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς.

* 45 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Τίς
δ' ἀψάμενός μου; Ἀρνούμενων δὲ
πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ
μετ' αὐτοῦ· † Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι
συνέχουσίν σε καὶ † ἀποβλίσβουσι·
καὶ λέγεις· Τίς δ' ἀψάμενός μου;

46 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἦψα-
τό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἐγνων δύ-
ναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ.

47 Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ
ἔλαβε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ προσ-
πεσοῦσα αὐτῷ, δι' ἣν αἰτίαν ἥ-
ψατο αὐτοῦ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ
ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ
ὡς ἴαθη παραχρῆμα.

48 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Θάρσει
θυγάτερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε·
πορεύου εἰς εἰρήνην.)

49 Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρ-
χεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυνα-
γώγου, λέγων αὐτῷ· Ὅτι τέ-
θνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ
σκύλλε τὸν διδάτκαλον.

50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπε-
κρίθη αὐτῷ, λέγων· Μὴ φοβοῦ·
μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται.

51 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν,
οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα, εἰ
μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ
Ἰωάννην, καὶ τὸν πατέρα τῆς
παιδὸς καὶ τὴν μητέρα.

52 Ἐκκλαιον δὲ πάντες καὶ
ἐκόπτοντο αὐτήν. Ὁ δὲ εἶπε·
Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν,
ἀλλὰ καθεύδει.

53 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ,
εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν.

54 Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω
πάντας, καὶ κρατήσας τῆς χει-
ρὸς αὐτῆς, ἐφώνησε, λέγων·
Ἦ· παῖς, ἐγείρου.

55 Καὶ ἐπέσρεψε τὸ πνεῦμα
αὐτῆς, καὶ ἀνέζη παραχρῆμα·
καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φα-
γεῖν.

sanguinis ab annis duodecim
quæ medicis impendens omnem
vitam, non potuit ab ullo cu-
rari:

44 Accedens retro, tetigit
fimbriam vestimenti ejus, &
confestim stetit fluxus sanguinis
ejus.

45 Et ait Jesus: Quis tan-
gens me? negantibus autem o-
mnibus, dixit Petrus & qui cum
illo: Præceptor, turbæ compri-
munt te, & affligunt, & dicis,
Quis tangens me?

46 At Jesus dixit: Tetigit
me aliquis: ego enim novi vir-
tutem exeuntem de me.

47 Videns autem mulier quia
non latuit, tremens venit, &
adlabens ei, ob quam causam
tetigerit eum, indicavit illi co-
ram omni populo, & quemad-
modum sanata sit confestim.

48 Ipse autem dixit ei: Con-
fide filia: fides tua servavit te:
vade in pace.

49 Adhuc autem illo loquen-
te, venit quidam à principe sy-
nagogæ, dicens ei: Quia mor-
tua est filia tua, ne vexa magi-
strum.

50 At Jesus audiens, respon-
dit illi, dicens, Ne time: tan-
tum crede, & servabitur.

51 Ingressus autem in domum,
non permisit intrare neminem
si non Petrum & Joannem &
Jacobum, & patrem puellæ, &
matrem.

52 Flebant autem omnes, &
plangebant illam. Ille autem di-
xit, Ne flete: non est mortua,
sed dormit.

53 Et deridebant eum, scien-
tes quod mortua esset.

54 Ipse autem ejiciens foras
omnes, & tenens manum ejus,
clamavit, dicens: Puella, surge.

55 Et reversus est spiritus
ejus, & surrexit continuo: &
ordinavit illi dari manducare.

56 Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς
τῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς
μηδὲν εἰπεῖν τὸ γεγονός. 38.† 12.

Κεφ. 9. 9.

1 ΣΥΓΚΑΛΕΣΑΜΕΝΟΣ δὲ τοὺς δώ-
δεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδω-
κεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξου-
σίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια,
καὶ νότους θεραπεύειν.

2 Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κη-
ρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ,
καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας.

3 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Μη-
δὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδὸν, μήτε
βάβδους, μήτε πήραν, μήτε
ἄρτον, μήτε ἀργύριον· μήτε ἂν
ἂν δύο χιτῶνας ἔχειν.

4 Καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλ-
θῃτε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν
ἐξέρχεσθε.

5 Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται
ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πό-
λεως ἐκείνης, καὶ τὸν κονιορτὸν
ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξα-
τε, εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς.

6 Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο
κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζό-
μενοι καὶ θεραπεύοντες παντα-
χοῦ.

7 Ἦκουσε δὲ Ἡρώδης ὁ τε-
τράρχης τὰ γινόμενα ὑπ' αὐτοῦ
πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέ-
γεσθαι ὑπὸ τινων, ὅτι Ἰωάννης
ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν.

8 Ὑπὸ τινων δὲ, ὅτι Ἠλίας
ἐφάνη· ἄλλων δὲ, ὅτι προφή-
της εἰς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.

9 Καὶ εἶπεν ὁ Ἡρώδης· Ἰωάν-
νην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δὲ
ἐξιν οὗτος περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω τοι-
αῦτα; Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

* 10 Καὶ ὑποσρέψαντες οἱ ἀ-
πόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα
ἐποίησαν· καὶ παραλαβὼν αὐ-
τοὺς, † ὑπεχώρησε κατ' ἰδίαν
εἰς τόπον ἔρημον πόλεως καλου-
μένης Βηθσαϊδά.

11 Οἱ δὲ ὄχλοι γινόντες, ἤκο-
λούησαν αὐτῷ. καὶ δεξιόμενος
αὐτοὺς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς
βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς
χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο.

* 12 Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο † κλί-

56 Et stupuerunt parentes
ejus : ille autem præcepit illis
nemini dicere factum.

CAPUT IX.

1 CŎnvocans autem duodecim
discipulos suos, dedit illis
virtutem & potestatem super o-
mnia dæmonia, & languores
curare.

2 Et misit illos prædicare re-
gnum Dei, & sanare infirmos.

3 Et ait ad illos: Nihil tule-
ritis in via, neque virgam, ne-
que peram, neque panem, ne-
que argentum, neque singuli
duas tunicas habere.

4 Et in quamcunque domum
intraveritis, ibi manete, & in-
de exite.

5 Et quicumque non recepe-
rint vos, exeuntes de civitate
illa, etiam pulverem à pedibus
vestris excutite in testimonium
supra illos.

6 Egressi autem perambula-
bant per vicos, euangelizantes
& curantes ubique.

7 Audivit autem Herodes Te-
trarcha facta ab eo omnia, &
hæsitabat, propter dici à qui-
busdam, quia Joannes surrexit
à mortuis.

8 A quibusdam vero, quia
Elias apparuit : aliis autem,
quia propheta unus antiquo-
rum resurrexit.

9 Et ait Herodes : Joannem
ego decapitavi, quis autem est
iste, de quo ego audio talia ?
& quærebat videre eum.

10 Et reversi Apostoli narra-
verunt illi quæcumque fece-
runt : & assumens illos, secessit
seorsum in locum desertum ur-
bis vocatæ Bethsaidæ.

11 At turbæ cognoscentes se-
quantæ sunt illum, & excipiens
eos, loquebatur illis de regno
Dei, & opus habentes cura fa-
nabat.

12 At dies cœperat declinare ;

II. 4

acce-

υμιν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα, εἶπον αὐτοῦ· Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς ἑκκλήσιας καὶ κύνες καὶ κύνες καὶ γροῦς, καταλύσωσι, καὶ εὕρωσιν ἡ ἐπιτιμιὰ σου· ὅτι ὡς ἐν ἐρήμῳ τότῳ ἐσμεν.

13 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς· Ὁδοῦτε αὐτοὺς ὑμεῖς φαγεῖν. Οἱ δὲ εἶπον· Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλέον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ δύο ἰχθύες, εἰ μὴ τι παρευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα.

* 14 Ἦσαν γὰρ ἡμεῖς ὥστε ἄνδρες ἑκατὸν πεντακισχίλιοι· εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Κατακλίνατε αὐτοὺς ἑκατὸν κλισίας ἑκατὸν πεντήκοντα.

15 Καὶ ἐποίησαν οὕτως· καὶ ἀνέκλιναν ἅπαντας.

* 16 Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἑβάλετο εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησεν αὐτοὺς· καὶ ἑκατέκλαψε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ.

17 Καὶ ἔφαγον, καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες· καὶ ἦν τὸ περισσεῦσθαι αὐτοῖς κλασμάτων, κόφινοι δώδεκα.

* 18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον ἑκατὸν κατὰ μόνας, ἡ σὺ. ἦσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, λέγων· Τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι;

19 Οἱ δὲ ἀποκριθέντες, εἶπον· Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν. ἄλλοι δὲ Ἠλίαν. ἄλλοι δὲ, ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.

20 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ὁδοῦτε δὲ τίνος με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, εἶπε· Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ.

21 Οἱ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς, παρήγγειλε μηδεὶ εἰπεῖν τοῦτο,

22 Εἰπὼν· Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

accedentes autem duodecim dixerunt illi: Dimitte turbam ut abeuntes in qui in circuitu vicos & agros, divertant, & inveniant cibarium: quia hic in deserto loco sumus.

13 Ait autem ad illos: Date illis vos manducare. illi autem dixerunt: Non sunt nobis plus quam quinque panes, & duo pisces: si non quid euntes nos emamus in omnem populum hunc escas.

14 Erant enim fere viri quinque millia. ait autem ad discipulos suos: Facite discumbere illos discubitus per quinquagenos.

15 Et fecerunt ita: & discumbere fecerunt omnes.

16 Accipiens autem quinque panes, & duos pisces, respiciens in cælum, benedixit illis, & fregit, & dedit discipulis, apponere turbæ.

17 Et manducaverunt, & saturati sunt omnes: & sablatum est abundans illis fragmentorum cophini duodecim.

18 Et factum est in esse ipsum orantem solitarie, simul erant ei discipuli, & interrogavit illos, dicens: Quem me dicunt turbæ esse?

19 Illi autem respondentes dixerunt: Joannem Baptistam: alii autem Eliam: alii vero, quia propheta quidam antiquorum resurrexit.

20 Dixit autem illis: Vos autem quem me dicitis esse? respondens autem Petrus, dixit: Christum Dei.

21 Ille autem increpans illos, præcepit nemini dicere hoc,

22 Dicens: quia oportet filium hominis multa pati, & reprobari à senioribus & principibus sacerdotum, & Scribis, & occidi, & tertia die resurgere.

23 Ἐλεγε δὲ πρὸς πάντας· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀποκησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἁράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἡμέραν, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι.

24 Ὃς γὰρ ἂν ἔλθῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν.

25 Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας; ἢ ζημιωθείς;

26 Ὃς γὰρ ἂν ἐκπισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκπισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων.

27 Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶ τινες τῶν ὧδε ἐσηκότων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὥστε ἡμέραι ὀκτῶ, καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.

* 29 Καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ ἡ εἶδος τοῦ ἁ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἡ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἡ ἐξασπράττων.

30 Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἡλίας.

31 Οἱ δὲ φθέντες ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἕξοδον αὐτοῦ, ἣν ἔμελλε πληρῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ.

* 32 Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν ἡ βεβαρημένοι ὕπνῳ· ἡ διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν ἡ ἑξοδὸν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ.

* 33 Καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡ δια-

23 Dicebat autem ad omnes: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me.

24 Qui enim voluerit animam suam servare, perdet illam: qui autem perdiderit animam suam propter me, hic servabit illam.

25 Quid enim proficit homo lucratus mundum universum, seipsum autem perdens, aut damno affectus?

26 Qui enim erubuerit me & meos sermones, hunc filius hominis erubescet quum venerit in gloria sua, & Patris, & sanctorum angelorum.

27 Dico autem vobis vere, Sunt aliqui hic stantium, qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei.

28 Factum est autem post verba hæc fere dies octo, & assumens Petrum, & Joannem, & Jacobum, ascendit in montem orare.

29 Et facta est in orando ipsum, species vultus ejus altera, & vestitus ejus albus refulgens.

30 Et ecce viri duo colloquebantur illi, qui erant Moyses & Elias:

31 Qui visi in gloria, dicebant exodum ejus, quem futurus erat implere in Hierusalem.

32 At Petrus & qui cum illo erant, gravati somno: evigilantes autem viderunt gloriam ejus, & duos viros simul stantes illi.

33 Et factum est in discedere suos ab illo, ait Petrus ad Jesum; Præceptor, pulchrum est nos hic esse: & faciamus tabernacula tria, unum tibi, & unum Moyfi, & unum Eliæ, non

Ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν ἡμῶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοί, καὶ Μωσεῖ

καὶ ἑλίας· καὶ ἡμεῖς ὧδε εἴμεθα· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοί, καὶ Μωσεῖ καὶ ἑλίας.

34 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγον-
τος, ἐγένετο νεφέλη, καὶ ἐ-
πεσκίασεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν
δὲ ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς
τὴν νεφέλην.

35 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς
νεφέλης, λέγουσα· Οὗτός ἐστιν
ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, αὐτοῦ
ἀκούετε.

36 Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν
φωνήν, εὐρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος·
καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ
ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡ-
μέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακασιν.

37 Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἐξῆς ἡ-
μέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ
τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ
ὄχλος πολὺς.

* 38 Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ
ὄχλου † ἀνεβόησε, λέγων· † Δι-
δάσκαλε, † δέομαί σου, † ἐπι-
βλεψόν ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι
μόνονγενής ἐστὶ μοι.

* 39 Καὶ ἰδοὺ, πνεῦμα λαμ-
βάνει αὐτὸν, καὶ † ἐξαίφνης
κράζει, καὶ † σπαράσσει αὐτὸν
μετὰ † ὄφρου, καὶ † μέγιστος † ἀ-
πώχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντρίβον
αὐτόν.

40 Καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν
σου ἵνα ἐκβάλλωσιν αὐτὸ, καὶ
οὐκ ἠδυνήθησαν.

41 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς,
εἶπεν· Ὡς γενεὰ ἄπιστος καὶ δι-
εφραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς
ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; Προσ-
έλαγε ὡς τὸν υἱόν σου.

* 42 Ἐτι δὲ προσερχομένου
αὐτοῦ, † ἐβόησεν αὐτὸν τὸ † δαι-
μόνιον, καὶ † συνεσπάραξεν·
† ἐπετίμησε δὲ ὁ † Ἰησοῦς τῷ
πνεύματι τῷ † ἀκαθάρτῳ, καὶ
ἔλασσε τὸν παῖδα· καὶ ἀπέδω-
κεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.

43 Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες
ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ.
πάντων δὲ θαυμάζοντων ἐπὶ πᾶ-
σιν οἷς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ·

44 Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ἄλλα ὑ-
μῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παρα-
στῆσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.

34 Hæc autem illo dicen-
te facta est nubes, & obumbravit
eos: timuerunt autem in illos
intrare in nubem.

35 Et vox facta est de nube,
dicens: Hic est filius meus dile-
ctus, ipsum audite.

36 Et in fieri vocem, inven-
tus est Jesus solus: & ipse tacue-
runt, & nemini enuntiaverunt
in illis diebus nihil eorum quæ
viderant.

37 Factum est autem in se-
quenti die, descendantibus illis
de monte, occurrit illi turba
multa.

38 Et ecce vir de turba ex-
clamavit, dicens: Magister,
obsecro te, respice in filium
meum, quia unigenitus est mi-
hi:

39 Et ecce spiritus appre-
hendit eum, & subito clamat,
& discerpit eum cum spuma, &
vix discedit ab ipso, conterens
eum,

40 Et rogavi discipulos tuos
ut ejicerent illum, & non po-
tuerunt.

41 Respondens autem Jesus,
dixit: O generatio infidelis, &
perversa, usquequo ero apud
vos, & patiar vos? adduc huc
filium tuum.

42 Adhuc autem accedente
eo, laceravit illum dæmonium,
& dissipavit. increpavit autem
Jesus spiritum immundum, &
sanavit puerum, & reddidit il-
lum patri ejus.

43 Stupebant autem omnes
in magnitudine Dei: omnibus
autem mirantibus in omnibus
quæ faciebat Jesus, dixit ad
discipulos suos:

44 Ponite vos in aures vestras
sermones istos: nam filius homi-
nis futurus est tradi in manus
hominum.

* 45 Οἱ δὲ ἢ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν ἡ παρακεκάλυμ-
μένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ ἀί-
σθωνται αὐτὸ· καὶ ἐφοβούντο
ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήμα-
τος τούτου.

46 Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν
αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη μείζων
αὐτῶν.

47 Οἱ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν δια-
λογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν,
ἐπιλαβόμενος παιδίου, ἔζησεν
αὐτὸ παρ' ἑαυτοῦ.

48 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅς ἂν
δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ
ὅς ἂν ἐμὲ δέξηται, δέχεται
τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μι-
κρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρ-
χων, οὗτος ἔσται μέγας.

49 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης,
εἶπεν· Ἐπιστάτα, εἰδομένον τινα
ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα
τὰ δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν
αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μετ'
ἡμῶν.

50 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰη-
σοῦς· Μὴ κωλύετε· ὅς γὰρ οὐκ
ἐστὶ καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστίν.

* 51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἑσπε-
ρῷ πληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἡ-
μετέρας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ
πρῶτον αὐτοῦ ἐξήρξε τοῦ
πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ.

52 Καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους
πρὸς προῶπου αὐτοῦ· καὶ πορευ-
θέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σα-
μαρειτῶν, ὥστε ἐτοιμάσαι αὐτοῦ.

53 Καὶ οὐκ ἰδέξαντο αὐτὸν,
ὅτι τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἦν πο-
ρευόμενον εἰς Ἱερουσαλὴμ.

54 Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης,
εἶπον· Κύριε, θέλεις εἰπῶμεν
πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, ὥς καὶ
Ἠλίας ἐποίησε;

55 Στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν
αὐτοῖς, καὶ εἶπεν· Οὐκ οἶδατε
οἷον πνεύματος ἐστὶς ὑμεῖς·

56 Οἱ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπο-
λέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. Καὶ ἔπαυ-
σεν.

45 Illi autem ignorabant ver-
bum istud, & erat occultum ab
ipsis, ut non sentirent illud: &
timebant interrogare eum de
verbo hoc.

46 Intravit autem ratioeina-
tio in eos, hæc, quis esset ma-
ior eorum.

47 At Jesus videns ratioeci-
nationem cordis illorum, assu-
mens puerum, statuit illum se-
cus se:

48 Et ait illis: Quicumque
susceperit istum puerum in no-
mine meo, me recipit: & qui-
cumque me receperit, recipit
mittentem me: qui enim minor
in omnibus vobis existens, hic
erit magnus.

49 Respondens autem Joan-
nes, dixit: Præceptor, vidi-
mus quendam in nomine tuo
ejicientem dæmonia, & prohi-
buimus eum, quia non sequitur
nobiscum.

50 Et ait ad illum Jesus: Ne
prohibete: qui enim non est ad-
versus nos, pro nobis est.

51 Factum est autem in com-
pleri dies assumptionis ejus, &
ipse faciem suam firmavit ad ire
in Hierusalem:

52 Et misit nuncios ante con-
spectum suum: & euntes intra-
verunt in vicum Samaritano-
rum, ut pararent illi.

53 Et non receperunt eum,
quia facies ejus erat iens in
Hierusalem.

54 Videntes autem discipuli
ejus Jacobus & Joannes, dixe-
runt: Domine, vis dicamus
ignem descendere de cælo, &
consumere illos, ut & Elias fe-
cit?

55 Conversus autem incre-
pavit illos, & dixit: Non sei-
vistis cujus spiritus estis vos.

56 Nam filius hominis non
venit animas hominum per-
dere, sed salvare, & abierunt

ρεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

57 Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ἰδῶ, εἶπέ τις πρὸς αὐτόν· Ἀκολουθήτω σοι ὅπου ἂν ἀπέρχῃ, Κύριε.

* 58 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ τὰ ἀλώπεκες τὰ φωλεοὺς ἔχουσιν, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ τὰ κατακηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει.

59 Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον· Ἀκολούθει μοι. Ὁ δὲ εἶπε· Κύριε, ἐπιτρέφόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου.

60 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

61 Εἶπε δὲ καὶ ἕτερος· Ἀκολουθήσω σοι, Κύριε· πρῶτον δὲ ἐπιτρέφόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου.

* 62 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· Οὐδεὶς τὰ ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' τὸ ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθέως ἔσται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
49. † 12.

Κεφ. ι'. 10.

1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ ἑτέρους ἐβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.

2 Ἐλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς· Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται λίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὥπως ἐκβάλλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

* 3 Ὑπάγετε· ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς τὰ ἄρνας ἐν μέσῳ τῶν λύκων.

4 Μὴ βασάζετε βελάντιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσθητε.

5 Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε· Εἰρήνῃ τῷ οἴκῳ τούτῳ.

6 Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἐκεῖ ὁ υἱὸς

in alium vicum.

57 Factum est autem ambulantijs illis in via, dixit quidam ad illum : Sequar te quocumque abieris, Domine.

58 Et dixit illi Jesus : Vulpes foveas habent, & volucres celi nidos : verum filius hominis non habet ubi caput reclinet.

59 Ait autem ad alterum : Sequere me. Ille autem dixit Domine, permitte mihi abeunti primum sepelire patrem meum.

60 Dixit autem ei Jesus : Sine mortuos sepelire suos mortuos : tu autem abiens annuncia regnum Dei.

61 Ait autem & alter : Sequar te, Domine, primum autem permitte mihi renuntiare his qui ad domum meam.

62 Ait autem ad illum Jesus : Nemo immittens manum suam ad aratrum, & respiciens in quæ retro, aptus est ad regnum Dei.

CAPUT X.

1 Post autem hæc designavit Dominus & alios septuaginta, & misit illos per binos ante faciem suam in omnem civitatem & locum quo futurus erat ipse venire.

2 Dicebat igitur ad illos : Ipsa quidem messis multa, at operarii pauci : rogate ergo dominum messis, ut emittat operarios in messem suam.

3 Ite, ecce ego mitto vos, sicut agnos in medio luporum.

4 Ne portate marsupium, non peram, neque calceamentat : & neminem per viam salutaveritis.

5 In quamcumque domum intraveritis, primum dicite : Pax domui huic.

6 Et si quidem fuerit ibi filius pacis,

εἰρήνης, ἐπαναπαύεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὧς ἀνακείμευ.

7 Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίουτες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστίν. Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν.

8 Καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν.

9 Καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἁσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς· Ἠγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

10 Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς, εἰπατε·

* 11 Καὶ τὸν † κονιορτὸν τὸν † κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν, † ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι Ἠγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

12 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

13 Οὐαὶ σοι Χοραζὶν, οὐαὶ σοι Βηθσαϊδᾶ· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν.

14 Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν.

* 15 Καὶ σὺ Καπερναοὺμ ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ † ὑψωθείσα, ἕως † ᾧδου † καταβιβασθήσῃ.

16 Ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ τὸν ἀποσειλάντά με.

17 Ὅτι ἐστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς, λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου.

18 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ὁθεώρου τὸν σατανᾶν, ὡς ἄσραπὴν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα.

19 Ἰδοὺ, δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφειν καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ

pacis, requiescet super illum. pax vestra: si vero non, ad vos reverteretur.

7 In eadem autem domo manete, edentes & bibentes quæ apud illos: dignus enim operarius mercede sua est. ne transite de domo in domum.

8 Et in quamcumque civitatem intraveritis, & susceperint vos, manducate apposita vobis.

9 Et curate qui in illa infirmos, & dicite illis: Appropinquant in vos regnum Dei.

10 In quamcumque autem civitatem intraveritis, & non susceperint vos, exeuntes in plateas ejus, dicite:

11 Etiam pulverem adhærentem nobis de civitate vestra, abstergemus vobis. tamen hoc scitote, quia appropinquant super vos regnum Dei.

12 Dico autem vobis, quia Sodomis in die illa remissius erit, quam civitati illi.

13 Væ tibi Chorozaïm, væ tibi Bethsaida: quia si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes quæ factæ in vobis, olim utique in cilicio & cinere sedentes pœnituisent.

14 Verumtamen Tyro & Sidoni remissius erit in judicio, quam vobis.

15 Et tu Capharnaum usque ad cælum exaltata, usque ad infernum demergeris.

16 Audiens vos, me audit: & spernens vos, me spernit: at me spernens, spernit mittentem me.

17 Reversî sunt autem septuaginta cum gaudio, dicentes: Domine, etiam dæmonia subjiciuntur nobis in nomine tuo.

18 Ait autem illis: Videbam Satanam sicut fulgur de cælo cadentem.

19 Ecce do vobis potestatem calcandi supra serpentes & scorpiones, & super omnem virtu-

πάσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἑχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ.

20 Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ μᾶλλον ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

21 Ἐν αὐτῇ τῇ ᾠρᾳ ἡγαλιάζατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαι σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· καὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἐμπροσθέν σου.

22 Πάντα παρεδόθη μοι ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστίν ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ· καὶ τίς ἐστίν ὁ πατήρ, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ὁ ἰσὺν βούληται· ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

23 Καὶ σραφεῖς πρὸς τοὺς μαθητάς, κατ' ἰδίαν εἶπε· Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε.

24 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

25 Καὶ ἰδοὺ, νομικὸς τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτόν, καὶ λέγων· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

26 Οὗ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;

27 Οὗ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν· Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου· καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

* 28 Εἶπε δὲ αὐτῷ· † Ὁρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ.

29 Οὗ δὲ, θέλων δικαιῶν ἑαυτόν, εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Καὶ τίς ἐστὶ μου πλησίον;

† 30 † Ὁπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Ἀνθρώπος τις κατέβαι-
γεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ,

tem inimici, & nihil vobis non nocebit.

20 Veruntamen in hoc ne gaudete, quia spiritus vobis subjiuntur: gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in caelis.

21 In ipsa hora exultavit spiritu Iesus, & dixit: Confiteor tibi Pater, Domine caeli & terrae, quod abscondisti haec a sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis. etiam Pater, quoniam sic factum est beneplacitum ante te.

22 Omnia mihi tradita sunt à Patre meo: & nemo scit quis sit Filius, si non Pater: & quis sit Pater, si non Filius, & cui voluerit Filius revelare.

23 Et conversus ad discipulos, privatim dixit: Beati oculi videntes quae videtis.

24 Dico enim vobis, quod multi Prophetæ & reges voluerunt videre quae vos videtis, & non viderunt: & audire quae auditis, & non audierunt.

25 Et ecce Legisperitus quidam surrexit, tentans illum, & dicens: Magister, quid faciens vitam æternam possidebo?

26 Ille autem dixit ad eum: In Lege quid scriptum est? quomodo legis?

27 Ille autem respondens dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua, & ex omni cogitatione tua, & proximum tuum sicut teipsum.

28 Dixit autem illi: Rectè respondisti: hoc fac, & vives.

29 Ille autem volens justificare seipsum, dixit ad Jesum: Et quis est meus proximus?

30 Suscipiens autem Iesus, dixit: Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Jericho, &

καὶ λησῆς περιέπεσεν· οἱ καὶ
δύσαντες αὐτὸν, καὶ πληγὰς
ἐπιθέντες, ἀπῆλθον, ἀφέντες
τὴν μίθραν τὴν τυγχάνοντα.

* 31 Κατὰ τὴν συγκυρίαν δὲ
ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁ-
δῷ ἐκείνῃ· καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἀν-
τιπαρήλθεν.

32 Ὁμοίως δὲ καὶ λευίτης,
γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλ-
θὼν καὶ ἰδὼν, ἀντιπαρήλθεν.

* 33 Σαμαρεΐτης δὲ τις τὸν
δεύων, ἦλθε κατ' αὐτὸν, καὶ
ἰδὼν αὐτὸν, τὴν ἐσπλαγχχνίσθη.

* 34 Καὶ προσελθὼν τὸν κατέ-
δησε τὰ τραύματα αὐτοῦ,
τὴν ἐπιχέων τὴν ἑλαιον καὶ οἶνον·
τὴν ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ
ἵδιον κτήνος, ἡγάγεν αὐτὸν
εἰς τὸ πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμε-
λήθη αὐτοῦ.

* 35 Καὶ ἐπὶ τὴν αὐριὸν ἐξελθὼν,
ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ
πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐ-
πιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ, τι ἂν
προσθαπνήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ
ἐπανέρχεσθαι με ἀποδώσω σοι.

36 Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν
δοκεῖ σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ
ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λησῆς;

37 Ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ ποιήσας τὸ
ἔλεος μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου, καὶ
σύ ποιεῖς ὁμοίως.

38 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύε-
σθαι αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν
εἰς κώμην τινὰ· γυνὴ δὲ τις
ἐνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν
εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

* 39 Καὶ τῇ δὲ ἡ ἀδελφῇ κα-
λουμένῃ Μαρίᾳ, ἣ καὶ παρακα-
θίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰη-
σοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ.

* 40 Ἡ δὲ Μάρθα τὴν περισπᾶ-
τον περὶ πολλὴν τὴν διακονίαν·
τὴν ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε· Κύριε, οὐ
τὴν μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου
τὴν μόνην με κατέλιπε τὴν διακο-
νεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι
τὴν συναντιλάβηται.

* 41 Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐ-
τῇ ὁ Ἰησοῦς· Μάρθα, Μάρθα,
τὴν μεριμνᾷς καὶ τὴν τυρβάζῃ περὶ
πολλὰ.

latronibus incidit: qui etiam
exuentes eum, & plagas impo-
nentes, abierunt, relinquentes
semivivum existentem.

31 Secundum sortem autem
sacerdos quidam descendit in
via illa, & videns illum, præ-
terivit.

32 Similiter autem & Levita,
factus secundum locum, ve-
niens & videns, pertransiit.

33 Samaritanus autem qui-
dam iter faciens, venit secus
eum, & videns eum, visceribus
commotus est.

34 Et accedens alligavit vul-
nera ejus, infundens oleum &
vinum: ascendere faciens autem
illum in proprium jumentum,
duxit in diversorium, & curam
egit ejus.

35 Et in crastinum exiens,
ejiciens duos denarios dedit ta-
bernario, & ait illi: Curam ha-
be illius: & quodcumque adin-
sumpseris, ego in redire me red-
dam tibi.

36 Quis igitur horum trium
videtur tibi proximus fuisse in-
cidentis in latrones?

37 Ille autem dixit: Faciens
misericordiam cum illo. ait er-
go illi Iesus: Vade, & tu fac
similiter.

38 Factum est autem in ire
eos, & ipse intravit in vicum
quendam: mulier autem quæ-
dam nomine Martha, excepit
illum in domum suam.

39 Et huic erat soror vocata
Maria, quæ etiam sedens secus
pedes Jesu, audiebat verbum
illius.

40 At Martha distrahebatur
circa multum ministerium: stans
autem ait: Domine, non curæ
est tibi quod soror mea sola me
reliquit ministrare? dic er-
go illi ut mihi simul suscipiat.

41 Respondens autem dixit
illi Iesus: Martha, Martha,
solicita es, & turbaris circa
multa.

42 Ἐνδὲ δὲ ἐστὶ χρεῖα. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς. 45. † 14.

Κεφ. ια'. 11.

1 **ΚΑ**ὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· Κύριε, διδάξον ἡμᾶς προσεύχασθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

2 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· ΠΑΤΕΡ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιάσθητω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γεννηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

* 3 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν † ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν·

4 Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· καὶ γὰρ αὐτοὶ ἄφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν. καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦται ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

* 5 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Τίς ἐξ ὑμῶν ἔχει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ εἴπῃ αὐτῷ· Φίλε, † χρῆτόν μοι † τρεῖς † ἄρτους·

6 Ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραστήσω αὐτῷ·

7 Κἀκεῖνος ἔσωσεν ἀποκριθεὶς εἰπὼν· Μὴ μοι κόπους πάρεχε· ἡδὴ ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδιά μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσὶν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι.

* 8 Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον· διὰ † γε τὴν † ἀναίδειαν αὐτοῦ ἔγερβεις δώσει αὐτῷ ὅτων χρῆζει.

9 Κἀγὼ ὑμῖν λέγω· Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

10 Πᾶς γὰρ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.

42 Unius vero est usus. Maria autem bonam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.

CAPUT XI.

1 **ET** factum est in esse ipsum in loco quodam orantem, ut cessavit, dixit quidam discipulorum ejus ad eum : Domine, doce nos orare, sicut & Joannes docuit discipulos suos.

2 Air autem illis : Quum oratis, dicite : Pater noster qui in cælis, sanctificetur nomen tuum : adveniat regnum tuum : fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra.

3 Panem nostrum quotidianum da nobis juxta diem.

4 Et dimitte nobis peccata nostra, & enim ipsi dimittimus omni debenti nobis : & ne inducas nos in tentationem, sed libera nos à malo.

5 Et ait ad illos : Quis ex vobis habebit amicum, & ibit ad illum media nocte, & dicet illi : Amice, commoda mihi tres panes :

6 Quoniam amicus meus venit de via ad me, & non habeo quod apponam ei.

7 Et ille deintus respondens dicit : Ne mihi molestias exhibe : jam ostium clausum est, & pueri mei mecum in cubili sunt : non possum surgens dare tibi.

8 Dico vobis, si & non dederit ei surgens propter esse illius amicum, propter improbitatem ejus excitatus dabit illi quotquot habet opus.

9 Et ego vobis dico : Petite, & dabitur vobis : quærite, & invenietis : pulsate, & aperietur vobis.

10 Omnis enim petens accipit, & quærens invenit, & pulsanti aperietur.

11 Τίνα δὲ υἱῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ· ὁ υἱὸς ἔστω, μὴ λίθον ἐπιδώσῃ αὐτῷ; εἰ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσῃ αὐτῷ;

* 12 Ἡ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ τὸν υἱόν, μὴ ἐπιδώσῃ αὐτῷ σκορπίον;

13 Εἰ οὖν υμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε ἀγαθὰ δόματα δίδναι τοῖς τέκνοις υἱῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ, δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξεληνθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ θαύμασαν οἱ ὄχλοι.

15 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· Ἐν Βεελζεβοῦλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

16 Ἄλλοι δὲ πειράζοντες, σημεῖον παρ' αὐτοῦ ἐζητοῦν ἐξ οὐρανοῦ.

* 17 Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ τῆς διανοήσεως, εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν τῆς διαμερισθεῖσας τῆς ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει.

18 Εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοῦλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.

19 Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοῦλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ υἱῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο κριταὶ υἱῶν αὐτοὶ ἔσονται.

20 Εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἅρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

* 21 Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς τῆς κατωπλισμένος φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ τῆς αὐλῆς, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.

* 22 τῆς ἑπὶ αὐτὸν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ τῆς ἐπελθὼν τῆς νικῆσθαι αὐτόν, τὴν τῆς πανοπλίαν αὐτοῦ αἶρει ἐφ' ἡ τῆς ἐπεποιθεῖ, καὶ τὰ τῆς σκύλας αὐτοῦ τῆς διαδιδωσθῆναι.

23 Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστὶ· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει.

11 Quem autem vestrum patrem petet filius panem, non lapidem dabit illi? si & piscem, non pro pisce serpentem dabit illi?

12 Aut & si petierit ovum, non dabit illi scorpionem?

13 Si ergo vos mali subsistentes, nostis bona dona dare filiis vestris, quanto magis Pater de caelo dabit Spiritum sanctum petentibus se?

14 Et erat ejiciens daemonium, & illud erat mutum. Factum est autem daemonio egresso, loquutus est mutus: & admiratae sunt turbae.

15 Quidam autem ex eis dixerunt, in Beelzebub principe daemoniorum ejicit daemonia.

16 Alii autem tentantes, signum ab eo querebant de caelo.

17 Ipse autem videns cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum in seipsum divisum desolatur, & domus supra domum cadit.

18 Si autem & Satan in seipsum divisus est, quomodo stabit regnum ejus? quia dicitis in Beelzebub ejicere me daemonia.

19 Si autem ego in Beelzebub ejicio daemonia, filii vestri in quo ejiciunt? propter hoc iudices vestri ipsi erunt.

20 Si autem in digito Dei ejicio daemonia, profecto pervenit in vos regnum Dei.

21 Quum fortis armatus custodit suum atrium, in pace sunt obtingentia ipsius.

22 Postquam autem fortior eo superveniens vicerit eum, omnem armaturam ejus tollit, in qua confidebat, & spolia ejus distribuit.

23 Non existens cum me, contra me est: & non colligens cum me, dispergit.

24 Quum

24 Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὕρισκον, λέγει· Ἵπποσρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον.

25 Καὶ ἐλθὼν εὕρισκει σεταρωμένον καὶ κεκοσμημένον.

26 Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.

27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπαρσά τις γυνὴ Φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου, εἶπεν αὐτῷ· Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαρυστάσα σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας.

28 Αὐτὸς δὲ εἶπε· Μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ φυλάσσοντες αὐτόν.

* 29 Τῶν δὲ ὄχλων † ἐπαθροισθμένων ἤρξατο λέγειν· Ἡ γενεὰ αὕτη πονηρὰ ἐστὶ· σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωάνη τοῦ προφήτου.

30 Καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωάνης σημεῖον τοῖς Νινευίταις, οὕτως ἔσαι καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ.

31 Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Σολομῶντος ὧδε.

32 Ἄνδρες Νινευί ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινουσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωάνη· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Ἰωάνη ὧδε.

* 33 Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἔψαλε, εἰς † κρυπτὴν τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν † μόδιον, ἀλλὰ ἐπὶ τῇν † λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ † φῶγος βλέπωσιν.

* 34 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός

24 Quum immundus spiritus exierit ab homine, perambulat per inaquosa loca, quærens requiem: & non inveniens, dicit, Revertar in domum meam, unde exivi.

25 Et veniens, invenit scopis versam & ornatam.

26 Tunc vadit & assumit septem alios spiritus nequiores seipso, & ingressi habitant ibi: & fiunt novissima hominis illius pejora prioribus.

27 Factum est autem, in dicere ipsum hæc, extollens quædam mulier vocem ex turba, dixit illi: Beatus uterus portans te, & ubera quæ suxisti.

28 Ille autem dixit: Quinimo beati audientes verbum Dei, & custodientes illud.

29 At turbis congregatis, cœpit dicere: Generatio hæc mala est: signum quærit, & signum non dabitur ei, si non signum Jonæ prophetæ.

30 Sicut enim factus est Jonas signum Ninivitis, ita erit & Filius hominis generationi isti.

31 Regina Austri excitabitur in judicio cum viris generationis hujus, & condemnabit illos: quia venit à terminis terræ audire sapientiam Solomonis: & ecce plus Solomone hic.

32 Viri Ninivitæ resurgent in judicio cum generatione hac, & condemnabunt illam: quia pœnitentiam egerunt ad proclamationem Jonæ: & ecce plus Jona hic.

33 Nemo autem lucernam accendens in abscondito ponit, neque sub modio, sed supra candelabrum, ut ingredientibus lumen videant.

34 Lucerna corporis est oculus:

ἔστιν ὁ ὀφθαλμός σου ἢ ἀπλοῦς ἢ, καὶ ὁ ὅλον τὸ σῶμά σου ἢ φωτεινὸν ἔστιν· ἐπ' αὐτὸν δὲ πονηρὸς ἢ, καὶ τὸ σῶμά σου ἢ σκοτεινόν.

35 Σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοί, σκότος ἔσιν.

36 Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινόν, ἕξει φωτεινὸν ὅλον, ὥς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀσραπῇ φωτίζησθαι.

37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆται, ἤρώτα αὐτὸν Φαρισαῖός τις ὅπως ἀρρρήση παρ' αὐτοῦ. εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν.

38 Ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύματεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρρῆσαι.

39 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν· Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε· τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας.

40 Ἀφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε;

* 41 Πλὴν τὰ ἑνόντα· δότε ἢ ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδοὺ, πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἔσιν.

* 42 Ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύσμον καὶ τὸ ἢ πήγανον καὶ πᾶν ἢ λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, καὶ κτεῖναι μὴ ἀφιεῖναι.

43 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθιστήν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς.

44 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἐξέως τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἶδασιν.

45 Ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις.

* 46 Ὁ δὲ εἶπε· Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι ἢ φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους ἢ φορτία ἢ δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἐν τῷ

lus: quum ergo oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum est: si autem sceleratus fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum.

35 Adverte ergo ne lumen quod in te, tenebrae sint.

36 Si ergo corpus tuum totum lucidum, non habens aliquam partem tenebrosam, erit lucidum totum, ut quum lucerna fulgore illuminat te.

37 In autem loqui, rogavit illum Phariseus quidam ut pranderet apud se: ingressus autem recubuit.

38 At Phariseus videns admiratus est, quod non prius ablutus esset ante prandium.

39 Ait autem Dominus ad illum: Nunc vos Pharisei quod deforis calicis & catini mundatis: quod autem intus vestrum, plenum est rapina & iniquitate.

40 Stulti, nonne faciens quod deforis, & quod deintus fecit?

41 Verumtamen in existentia date eleemosynam, & ecce omnia munda vobis sunt.

42 Sed vae vobis Phariseis, quia decimaritis mentham, & rutam, & omne olus, & praeteritis iudicium & charitatem Dei, haec oportuit facere, & illa non omittere.

43 Vae vobis Phariseis, quia diligitis primam sessionem in synagogis, & salutationes in foris.

44 Vae vobis Scribae & Pharisei hypocritae, quia estis ut monumenta non apparentia, & homines deambulantes supra non sciunt.

45 Respondens autem quidam Legisperitorum, ait illi: Magister, haec dicens & nos notas.

46 Ille autem ait: Et vobis Legisperitis vae: quia oneratis homines oneribus difficulter portabilibus, & ipsi uno digito-

δακτύλων ὑμῶν οὐ † προσψάυετε τοῖς φορτίοις.

47 Οὐκ ἔστι ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς.

48 Ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα.

49 Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν· Ἀποστέλλω εἰς αὐτοὺς προφῆτας, καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐκ αὐτῶν ἀποκτενοῦν καὶ ἐκδιώξουσιν.

50 Ἴνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.

51 Ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου, τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιᾶς καὶ τοῦ οἴκου· καὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.

52 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθετε, καὶ τοὺς εἰσέρχομένους ἐκωλύσατε.

* 53 Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς, ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι † δεινῶς † ἐνέχεειν, καὶ † ἀποσοματίζειν αὐτὸν † περὶ † πλεόνων.

* 54 † Ἐνεδρεῦντες αὐτὸν, καὶ † ζητοῦντες † θηρεῦσαι τι ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. 45. † 12.

ΚΕΦ. ΙΒ'. 12.

1 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεῖσιν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥς καταπατεῖν ἄλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Πρῶτον προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις.

* 2 Οὐδὲν δὲ † συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.

3 Ἀντὶ ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλή-

gitorum vestrorum non attingitis onera.

47 Væ vobis, quia ædificatis monumenta Prophetarum, at patres vestri occiderunt illos.

48 Profecto testificamini, & consentitis operibus patrum vestrorum, quoniam ipsi quidem occiderunt eos, vos autem ædificatis eorum sepulchra.

49 Propter hoc & sapientia Dei dixit: Mittam ad illos Prophetas & Apostolos, & ex illis occident, & persequentur.

50 Ut inquiratur sanguis omnium Prophetarum, effusus a constitutione mundi a generatione ista:

51 A sanguine Abel, usque ad sanguinem Zachariæ, perdisci inter altare & ædem. etiam dico vobis, requireretur a generatione hac.

52 Væ vobis Legisperitis, quia tulistis clavem scientiæ: ipsi non introistis, & introeuntes prohibuistis.

53 Dicente autem illo hæc ad illos, cœperunt Scribæ & Pharisei graviter insistere, & obtundere ipsum de multis:

54 Insidiantes ei, & quærentes venari aliquid de ore ejus, ut accusarent eum.

CAPUT XII.

1 IN quibus adcongregatis myriadibus turbæ, ut concutere alii alios, cœpit dicere ad discipulos suos primum: Attendite vobis ipsis a fermento Phariseorum, quod est hypocrisis.

2 Nihil enim coopertum est, quod non reveletur: & absconditum, quod non sciatur.

3 Propter quæ quæ in tenebris dixistis, in lumine audientur: & quod ad aurem loquuti estis

τατε ἐν τοῖς ταμείοις· κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων.

4 Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου· Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἔχοντι περισσώτερον τι ποιῆσαι.

* 5 † Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα † φοβηθῆτε· φοβηθῆτε τὸν μετὰ τῷ † ἀποκτείναι, † ἐξουσίαν ἔχοντα † ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβηθῆτε.

6 Οὐχὶ πέντε σροῦβία πωλεῖται ὑποκριῶν δύο, καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ;

* 7 Ἀλλὰ καὶ αἱ † τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι † ἡριθμῶνται. μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν σροῦβίων † διαφέρετε.

8 Λέγω δὲ ὑμῖν· Πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσῃ ἐν αὐτῷ ἐμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.

9 Ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.

10 Καὶ πᾶς ὃς ἔρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται.

11 Ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσῃσθε, ἢ τί εἴπητε·

12 Τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.

13 Εἶπε δὲ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου· Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν.

* 14 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρωπε, τίς με † κατέστησε † δικαστὴν ἢ † μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς;

15 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὲς ἢ ζωὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ

in cubiculis, prædicabitur supra domos.

4 Dico autem vobis amicis meis: Ne timeatis ab occidentibus corpus, & post hæc non habentibus abundantius quid facere.

5 Ostendam autem vobis quem timeatis. timeate illum post occidere, auctoritatem habentem injicere in gehennam. ita dico vobis, hunc timeate.

6 Nonne quinque passeret vaneunt assariis duobus? & unus ex illis non est in oblivione coram Deo.

7 Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt, ne ergo timeate: multis passeribus præstatitis vos.

8 Dico autem vobis: Omnis quicumque confessus fuerit in me coram hominibus, & filius hominis confitebitur in illo coram angelis Dei.

9 At negans me coram hominibus, negabitur coram angelis Dei.

10 Et omnis qui dicit verbum in filium hominis, remitteretur illi: at in sanctum Spiritum blasphemanti, non remittetur.

11 Quum autem adduxerint vos in synagogas & principatus, & potestates, ne curate qualiter aut quid excusetis, aut quid dicatis.

12 Nam sanctus Spiritus docebit vos in ipsa hora quæ oporteat dicere.

13 Ait autem quidam ei de turba, Magister, dic fratri meo partiri cum me hæreditatem.

14 Ille autem dixit ei: Homo, Quis me constituit judicem aut divisorem super vos?

15 Dixit autem ad illos: Videte & cavete ab avaritia: quia non in redundare cuiquam vita ejus est ex substantia ipsius.

16 Di-

τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ.

* 16 Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς, λέγων· Ἄνθρώπου τι- νὸς πλουσίου ἡ εὐφρόνησεν ἡ χώρα·

17 Καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων· Τί ποιήσω; ὅτι οὐκ ἔχω τοῦ συνάξαι τοὺς καρπούς μου.

18 Καὶ εἶπε· Τοῦτο ποιήσω· καθελὼ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζοντας οἰκοδομήσω· καὶ συνά- ξω ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου, καὶ τὰ ἀγαθὰ μου·

19 Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· Ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κεί- μενα εἰς ἔτη πολλά· ἀνκπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου.

* 20 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός· ἄφρον, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἂν πικτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τί νῦν ἔσται;

21 Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυ- τῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν.

22 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθη- τὰς αὐτοῦ· Διὰ τοῦτο ὑμῖν λέ- γω, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγηται· μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσῃσθε.

23 Ἡ ψυχὴ πλεονῇ ἐστὶ τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα, τοῦ ἐν- δύματος.

* 24 ἡ Κατανοήσατε τοὺς ἡ κόρακας, ὅτι οὐ ἔσπεύρουσιν, οὐδὲ ἔθερίζουσιν· οἷς οὐκ ἔστι ἡ ταμεῖον, οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ Θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσω μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετει- νῶν;

25 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡ- λικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα;

26 Εἰ οὖν οὕτε ἐλάττωσον δύ- νασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν με- रिμνᾶτε;

27 Κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νύθει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σο- λομών ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων.

28 Εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἡγρῷ σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βεβλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσσι, πόσω μᾶλλον ὑμεῖς, ἐλγιόπισται;

16 Dixit autem similitudinem ad illos, dicens: Hominis cu- jusdam divitis bene tulit regio.

17 Et ratiocinabatur in sei- pso, dicens: Quid faciam, quia non habeo quo congregem fru- ctus meos?

18 Et dixit: Hoc faciam, De- struam mea horrea, & majora ædificabo, & congregabo illuc omnia nata mea, & bona mea.

19 Et dicam animæ meæ: A- nima, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, oblectare.

20 Dixit autem illi Deus: Stulte, hac nocte animam tuam repetunt à te: quæ autem pa- rasti, cui erunt?

21 Sic thesaurizans sibiip- si, & non in Deum ditescens.

22 Dixit autem ad discipulos suos: Propter hoc vobis dico: Ne solliciti sitis animæ vestræ quid manducetis, neque cor- pori quid induamini.

23 Anima plus est alimento, & corpus vestimento.

24 Considerate corvos, quia non seminant, neque metunt, quibus non est cellarium, neque horreum, & Deus alit illos: quanto magis vos præstatis vo- lucribus?

25 Quis autem ex vobis cogitans sollicitè potest apponere ad staturam suam cubitum unum?

26 Si ergo neque minimum potestis, quid de cæteris soli- citi estis?

27 Considerate lilia, quomo- do crescunt: non laborant, ne- que nent. Dico autem vobis: Neque Solomon in omni gloria sua circumamiciebatur sicut u- num istorum.

28 Si autem fœnum in agro hodie existens, & cras in cliba- num missum, Deus sic circum- amicit, quanto magis vos exi- guæ fidei?

* 29 Καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε, ἢ τί πίητε, καὶ μὴ † μετεωρίζεσθε.

30 Ταῦτα γὰρ πάντα, τὰ ἐν τῇ τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῆζετε τούτων.

31 Πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

32 Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν.

* 33 Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεημοσύνην. Ποιήσατε ἑαυτοῖς † βαλάντια μὴ † παλαιούμενα, θησαυρὸν † ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγνίξει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει.

34 Ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν ἐστί.

35 Ἐξωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καϊόμενοι·

36 Καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσει ἐκ τῶν γάμων· ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ.

37 Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὕρήσει γρηγορούντας. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώτεται, καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς, καὶ παρελθὼν διὰκονήσει αὐτοῖς.

38 Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὕρῃ οὕτω, μακάριοι εἰσιν οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι.

39 Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδαι ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα ὥρα ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν, καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκε διαφυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ.

40 Καὶ ὑμεῖς οὖν γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

41 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας;

* 42 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· Τίς

29 Et vos ne quærite quid manducetis, aut quid bibatis, & ne suspendamini ex sublimi.

30 Hæc enim omnia gentes mundi quærunt. vester autem pater scit quoniam indigetis his.

31 Verumtamen quærite regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis.

32 Ne time, pusillus grex, quia bene visum est Patri vestro dare vobis regnum.

33 Vendite substantias vestras, & date eleëmofynam. facite vobis crumenas non veterascentes, thesaurum non deficientem in cælis, quo fur non appropriat, neque tinea corrumpit.

34 Ubi enim est thesaurus vester, ibi & cor vestrum erit.

35 Sint vestri lumbi præcincti, & lucernæ accensæ.

36 Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum, quando revertatur à nuptiis, ut veniente & pulsante, confestim aperiant ei.

37 Beati servi illi, quos veniens dominus invenerit vigilantes. Amen dico vobis, quod circumcingetur, & faciet discumbere illos, & prodiens ministrabit illis.

38 Et si venerit in secunda vigilia, & in tertia vigilia venerit, & invenerit ita, beati sunt servi illi.

39 Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias quâ hora fur veniret, vigilaret utique, & non utique sineret perfodi domum suam.

40 Et vos igitur estote parati: quia quâ hora non putatis, filius hominis venit.

41 Ait autem ei Petrus: Domine, ad nos parabolam hanc dicis, an & ad omnes?

42 Dixit autem Dominus: Quis

ἔρα ἐστὶν ὁ ἡμετέριος καὶ ὁ οἰκονόμος καὶ ὁ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν ἡμετέρῳ τὸ ἵσχυρον;

43 Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὖρήσει ποιοῦντα οὕτως.

44 Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πάνσι τοῖς ὑπαρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.

* 45 Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· ἡμετέριος ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι· καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς παῖδας, καὶ τοὺς ἡμετέριους, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι.

* 46 Ἦξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ᾧ οὐ γινώσκει· καὶ ἡμετέριος αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει.

47 Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἐτοιμάσας, μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, θαρσύνεται πολλὰς.

48 Ὁ δὲ μὴ γνοὺς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, θαρσύνεται λίγας· παντὶ δὲ ᾧ ἐδόξῃ πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέβητο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

49 Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήθῃ;

50 Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πᾶς συνέχομαι ἕως οὗ τελεσθῇ;

* 51 Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμενον δοῦναι ἐν τῇ γῇ, οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἡ διαμερισμὸν.

52 Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἐν διαμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δύο, καὶ δύο ἐπὶ τρισί.

53 Διαμερισθήσεται πατὴρ ἐφ' υἱῶν, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατρὶ, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί· πενθερὰ ἐπὶ τῇ νύμφῃ αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τῇ πενθερᾷ αὐτῆς.

Quisnam est fidelis dispensator & prudens, quem constituit dominus super famulitio suo, ad dandum in tempore tritici mensuram?

43 Beatus servus ille, quem veniens dominus ejus invenit facientem ita.

44 Vere dico vobis, quoniam super omnibus substantiis ipsius constituet illum.

45 Si autem dixerit servus ille in corde suo: Tardat dominus meus venire, & coeperit percutere pueros, & ancillas, edereque & bibere & inebriari,

46 Veniet dominus servi illius in die qua non expectat, & in hora qua non cognoscit, & discet eum, & partem ejus cum infidelibus ponet.

47 Ille autem servus nesciens voluntatem domini sui, & non apparans, neque faciens ad voluntatem ejus, cadetur multis.

48 Qui autem non nesciens, faciens autem digna plagis, cadetur paucis. omni autem cui datum est multum, multum quaeretur ab eo: & cui deposuerunt multum, abundantius repositum eum.

49 Ignem veni jacere in terram, & quid volo si jam accendatur?

50 Baptisma autem habeo baptizari, & quomodo coarctor, usquequo perficiatur?

51 Putatis quia pacem veni dare in terra? non, dico vobis, sed discidium.

52 Erunt enim ex nunc quinque in domo una dispartiti, tres in duos, & duo in tres.

53 Dispartietur pater in filium, & filius in patrem: mater in filiam, & filia in matrem: focrus in nurum suam, & nurus in focrum suam.

* 54 Ἐλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· Ὅταν ἴδῃτε τὴν νεφέλην ἀνα-
τέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως
λέγετε· † Ὁμβρος ἔρχεται· καὶ
γίνεται οὕτω.

55 Καὶ ὅταν νότον πνέοντα,
λέγετε· Ὅτι καύσων ἔσται· καὶ
γίνεται.

56 Ἰποκριταί, τὸ πρόσωπον
τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἰδατε
δοκιμάζειν· τὸν δὲ καιρὸν τοῦ-
τον πῶς οὐ δοκιμάζετε;

57 Τὴν δὲ καὶ ἀφ' ἐαυτῶν οὐ
κρίνετε τὸ δίκαιον;

* 58 Ὡς γὰρ ὑπάγετε μετὰ
τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα,
ἐν τῇ ὁδῷ δὲς ἐργασίαν ἀπηλ-
λάχθαι ἀπ' αὐτοῦ· † μήποτε
† κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτὴν,
καὶ ὁ κριτὴς σε παραδῶ τῷ
† πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε
βάλλῃ εἰς φυλακὴν.

59 Λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς
ἐκεῖθεν ἕως οὗ καὶ τὸ ἔσχατον
λεπτὸν ἀποδῶς. 39. † 12.

Κεφ. ιγ'. 13.

1 Παῖδες τινες ἐν αὐτῷ
τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες
αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν
τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξε μετὰ
τῶν θυσιῶν αὐτῶν.

2 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶ-
πεν αὐτοῖς· Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γα-
λιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ
πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένον-
το, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν;

3 Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ'
ἐὰν μὴ μετανοήτε, πάντες ὡς-
αὕτως ἀπολεισθε.

4 Ἡ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτὼ,
ἐφ' οὓς ἔπετεν ὁ πύργος ἐν τῷ
Σιλωὰμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐ-
τοὺς, δοκεῖτε ὅτι οὗτοι ὀφειλέ-
ται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἄν-
θρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν
Ἱερουσαλὴμ;

5 Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ'
ἐὰν μὴ μετανοήτε, πάντες ὁμοίως
ἀπολεισθε.

6 Ἐλεγε δὲ ταύτην τὴν πα-
ραβολὴν· Συκὴν εἶχε τις ἐν τῷ
ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην·
καὶ ἦλθε καρπὸν ζητῶν ἐν αὐτῇ,
καὶ οὐχ εὑρεν.

54 Dicebat autem & turbis :
Quum videritis nubem orientem
ab occasibus, statim dicitis : Im-
ber venit, & fit ita.

55 Et quum Austrum flantem,
dicitis, quia aestas erit, & fit.

56 Hypocritæ, faciem cæli
& terræ nostis probare, at tem-
pus hoc quomodo non proba-
tis?

57 Quid autem & à vobisipsis
non iudicatis quod iustum?

58 Quum enim vadis cum ad-
versario tuo ad principem, in
via da operam liberari ab illo,
ne fortè trahat te ad iudicem,
& iudex te tradat exactori,
& exactor jaciat te in carce-
rem.

59 Dico tibi : Non egredie-
ris illinc, usquequo etiam no-
vissimum minutum reddas.

CAPUT XIII.

1 **A**Derant autem quidam in
ipso tempore, nuntiantes
illi de Galilæis, quorum sangui-
nem Pilatus miscuit cum sacri-
ficiis eorum.

2 Et respondens Jesus dixit
illis : Putatis quod Galilæi hi
peccatores præ omnibus Gali-
læis fuerint, quia talia passi
sunt?

3 Non, dico vobis, sed si
non pœniteamini, omnes simi-
liter peribitis.

4 Vel illi decem & octo, su-
pra quos cecidit turris in Siloam :
& occidit eos : putatis quia ipsi
debitores fuerint præter omnes
homines habitantes in Hierusa-
lem?

5 Non, dico vobis, sed si
non pœnitueritis, omnes simi-
liter peribitis.

6 Dicebat autem hanc simili-
tudinem : Ficum habebat qui-
dam in vinea sua plantatam, &
venit fructum quærens in illa,
& non invenit.

I

7 Dixit

* 7 Εἶπε δὲ πρὸς τὸν † ἄμπε-
λουργόν· Ἰδοὺ, τρία ἔτη ἔρχο-
μαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ
ταύτῃ, καὶ οὐχ εὗρισκω· † ἐκ-
κοψον αὐτήν· † ἵνατί καὶ τὴν
γῆν † καταργεῖ;

* 8 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐ-
τῷ· Κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦ-
τό τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω πε-
ρὶ αὐτήν, καὶ βάλω † κοπρίαν·

9 Κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν· εἰ
δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκό-
ψεις αὐτήν.

10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν
συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασι.

* 11 Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἦν πνεῦ-
μα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα
καὶ † ὀκτώ· καὶ ἦν † συγκύπτου-
σα, καὶ μὴ δυναμένη † ἀνακύ-
ψαι εἰς τὸ † παντελές.

12 Ἰδὼν δὲ αὐτήν ὁ Ἰησοῦς,
προτεφώνησε, καὶ εἶπεν αὐτῇ·
Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθε-
νείας σου.

13 Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς
χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἠνωρ-
θῶθη, καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν.

14 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυν-
άγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ
σαββάτῳ θεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς,
ἔλεγε τῷ ὄχλῳ· Ἐξ ἡμέραι εἰ-
σὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύ-
ταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε,
καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.

15 Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ Κύ-
ριος, καὶ εἶπεν· Τποκριτὰ, ἔ-
καστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει
τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ
τῆς φάτνης, καὶ ἀπαγαγὼν πο-
τίζει;

16 Ταύτην δὲ, θυγατέρα Ἀ-
βραὰμ οὖσαν, ἦν ἔδησεν ὁ σα-
τανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη,
οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ
τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;

17 Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐ-
τοῦ, κατησχύνοντο πάντες οἱ
ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ
ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐν-

ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ; καὶ τίνας
ὁμοιώσω αὐτήν;

7 Dixit autem ad vinitorem:
Ecce tres annos venio quærens
fructum in ficulnea hac, & non
invenio. Exscinde illam: ut
quid etiam terram occupat?

8 Is autem respondens, dicit
illi: Domine, relinque eam &
hunc annum, usque dum fodiam
circa illam, & mittam stercora.

9 Et si quidem fecerit fru-
ctum: si verò non, in futurum
exscindes eam.

10 Erat autem docens in una
synagogarum in Sabbathis.

11 Et ecce mulier erat spiri-
tum habens infirmitatis annos
decem & octo, & erat concur-
vata, & non potens recurvare
in omnino.

12 Videns autem eam Jesus,
advocavit, & ait illi: Mulier,
absoluta es infirmitatis tuæ.

13 Et imposuit illi manus,
& confestim erecta est, & glo-
rificabat Deum.

14 Respondens autem archi-
synagogus, indignans quia Sab-
bato curasset Jesus, dicebat tur-
bæ: Sex dies sunt in quibus
oportet operari: in his ergo
venientes curamini, & non die
Sabbati.

15 Respondit ergo ei Domi-
nus & dixit: Hypocritæ, unus-
quisque vestrum Sabbato non
solvit bovem suum, aut asinum
à præsepio, & abducens potum
dat?

16 Hanc autem filiam Abrahæ
existentem, quam ligavit Sata-
nas, ecce decem & octo annos,
non oportuit solvi à vinculo isto
die Sabbati?

17 Et hæc dicente eo, cru-
bescebant omnes oppositi ei: &
omnis turba gaudebat in uni-
versis gloriosis factis ab eo.

18 Dicebat autem: Cui simile
est regnum Dei, & cui similabo
illud?

19 Si-

19 Ὁμοία ἐστὶ κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ἠύξησε, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

20 Καὶ πάλιν εἶπε· Τίνι δμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ;

* 21 Ὁμοία ἐστὶ ἡ ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔνεκρυψεν εἰς ἃ λεύρου ἢ σάτα τρία, ἕως οὗ ἡ ζύμῃς ὅλον.

22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων, καὶ πορείαν ποιοῦμενος εἰς Ἱερουσαλήμ.

23 Εἶπε δὲ τις αὐτῷ· Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; Οὗ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοῦς·

24 Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πολλοὶ, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύουσιν.

* 25 Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερῇ ὁ πατριάρχης, καὶ ἡ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἔρξῃσθε ἔξω ἐξάναι, καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες· Κύριε, Κύριε, ἀνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς, ἢ πόθεν ἐσε.

26 Τότε ἔρξεσθε λέγειν· Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου, καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας.

27 Καὶ ἐρεῖ· Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐσε. ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας.

28 Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὕψῃσθε Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, καὶ πάντας τοὺς προφῆτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω.

29 Καὶ ἔξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου· καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

30 Καὶ ἰδοὺ, εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσι πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι.

31 Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσήλθόν τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ· Ἐξέλθε, καὶ πορεύου ἐν τεύθειν·

19 Simile est grano sinapis, quod accipiens homo misit in hortum suum, & crevit, & factum est in arborem magnam, & volucres cæli nidulati sunt in ramis ejus.

20 Et iterum dixit: cui similibo regnum Dei?

21 Simile est fermento, quod accipiens mulier abscondit in farinæ fata tria, donec fermentatum est totum.

22 Et transibat per civitates & vicos docens, & iter faciens in Hierusalem.

23 Ait autem quidam illi: Domine, si pauci servati? Ipse autem dixit ad illos:

24 Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico vobis, quærent intrare, & non poterunt.

25 Ex quo autem surrexerit paterfamilias, & clauferit ostium, & cœperitis foris stare, & pulsare ostium, dicentes: Domine, Domine, aperi nobis: & respondens dicet vobis: Non novi vos unde sitis.

26 Tunc incipietis dicere: Manducavimus coram te, & bibimus, & in plateis nostris docuistis.

27 Et dicet, Dico vobis, Non novi vos unde sitis. Abscedite à me omnes operarii iniquitatis.

28 Ibi erit fletus & stridor dentium, quum videritis Abraham, & Isaac, & Jacob, & omnes Prophetas in regno Dei, vos autem expulsos foras.

29 Et venient ab Orientibus & Occidentibus, & Aquilone, & Austro, & recumbent in regno Dei.

30 Ecce sunt novissimi qui erunt primi, & sunt primi qui erunt novissimi.

31 In ipsa die accesserunt quidam Pharisei, dicentes illi: Exi & vade hinc, quia Hero-

ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι.

32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἰπάτε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· Ἰδοὺ, ἐκβάλλω δαιμόνια, καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι.

* 33 Πλὴν θεὶ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἑχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἔνδεχεται ἢ προφήτην ἢ ἀπολίσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ.

* 34 Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξει τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς ἢ νοτιστὴν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθέλησάτε;

35 Ἰδοὺ, ἀφίσταί ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ με ἴδῃτε ἕως ἄν ἔξη ὅτε εἰπῇτε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. 21. † 5.

Κεφ. 14. 14.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν.

* 2 Καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος τις ἦν ἢ ὑδρωπικός· ἐμπροσθεν αὐτοῦ.

3 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων· Εἰ ἔξεσι τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν;

* 4 Οἱ δὲ ἢ ἠσύχασαν. Καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν, καὶ ἀπέλυσε.

* 5 Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς, εἶπε· Τίνος ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἢ ἀνασπάσει αὐτόν ἢ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;

6 Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα.

7 Ἐλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς·

8 Ὅταν κληθῆς ὑπὸ τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλίσῃς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν· μήποτε ἐντιμότερος σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ·

des vult te occidere.

32 Et ait illis: Euntes dicite vulpi illi: Ecce ejicio dæmonia, & sanitates perficio hodie & cras & tertià consummor.

33 Verumtamen oportet mihi hodie & cras & perendie ambulare: quia non capit Prophetam perire extra Hierusalem.

34 Hierusalem, Hierusalem occides Prophetas, & lapidans missos ad te, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum avis congregat suam pulitiam sub alas, & non voluistis?

35 Ecce relinquitur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis, quia non me videbitis, donec veniat quum dicetis: Benedictus veniens in nomine Domini.

CAPUT XIV.

1 ET factum est in venire eum in domum cujusdam principum Phariseorum Sabbato manducare panem, & ipsi erant observantes eum.

2 Et ecce homo quidam erat hydropicus ante illum.

3 Et respondens Jesus dixit ad Legisperitos & Phariseos, dicens: Si licet Sabbato curare?

4 Illi autem tacuerunt. & apprehendens sanavit eum, & dimisit.

5 Et respondens ad illos dixit: Cujus vestrum asinus aut bos in puteum cadet, & non continuo extrahet illum in die Sabbati?

6 Et non poterant respondere illi ad hæc.

7 Dicebat autem ad vocatos parabolam, attendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos:

8 Quum vocatus fueris ab aliquo ad nuptias, ne discumbas in primo accubitu, ne quando honoratior te sit vocatus ab illo.

9 Καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας, ἔρεῖ σοι· Δὲς τοῦτω τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνῃς τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν.

* 10 Ἄλλ' ὅταν κληθῇς, πορεύεις ἀνάπεσον εἰς τὸν ἔσχατον τόπον· ἵνα ὅταν ἐλθῇ ὁ κεκληκὼς σε, εἴπῃ σοι· Φίλε, ἥ προσανάβῃς ἢ ἄνωτερον. τότε ἔσαι σοι δόξα ἐνώπιον τῶν ἑσυνανακειμένων σοί.

11 Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

* 12 Ἐλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκὸτι αὐτόν· Ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δείπνον, μὴ ἥ φῶναι τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ ἑγγεῖνας ἢ πλουσίους· μήποτε καὶ αὐτοὶ σε ἢ ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ἑνταπόδομα.

* 13 Ἄλλ' ὅταν ποιῇς δεῖπνον, κάλει πτωχοὺς, ἢ ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλοὺς.

14 Καὶ μακάριος ἔσθ' ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἑνταποδοῦναί σοι· ἑνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

15 Ἀκούσας δὲ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος ὃς φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

16 Ο' δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρωπος τις ἐποίησε δείπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλούς.

17 Καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· Ἐρχεσθε, ὅτι ἤδη ἑτοιμὰ ἐστὶ πάντα.

18 Καὶ ἤρξαντο ἐπὶ μιᾷ παραιτεῖσθαι πάντες. Ο' πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· Ἀγρὸν ἡγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελεῖν, καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἔρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον.

19 Καὶ ἕτερος εἶπε· Ζεύγη βοῶν ἡγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἔρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον.

20 Καὶ ἕτερος εἶπε· Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν.

9 Et veniens te & illum vocans, dicat tibi : Da huic locum : & tunc incipias cum pudore ultimum locum obtinere.

10 Sed quum vocatus fueris, vadens recumbe in novissimum locum, ut quum venerit invitans te, dicat tibi : Amice, ascende superius : tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus tibi.

11 Quia omnis extollens seipsum humiliabitur, & humilians seipsum exaltabitur.

12 Dicebat autem & vocanti ipsum : Quum facis prandium aut cœnam, ne voca amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos tuos, neque vicinos divites, ne quando & ipsi te reinvitent, & fiat tibi retributio.

13 Sed quum facis epulum, voca pauperes, mancos, claudos, cæcos.

14 Et beatus eris, quia non habent retribuere tibi : retribuetur enim tibi in resurrectione justorum.

15 Audiens autem quidam simul recumbentium hæc, dixit illi : Beatus qui manducabit prandium in regno Dei.

16 Ipse autem dixit ei : Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos.

17 Et misit servum suum hora cœnæ dicere invitatis, venite, quia jam parata sunt omnia.

18 Et cœperunt ab una excusare omnes. Primus dixit ei : Agrum emi, & habeo necesse exire & videre illum : rogo te, habe me excusatum.

19 Et alter dixit : Juga boum emi quinque, & eo probare illa : rogo te, habe me excusatum.

20 Et alius dixit : Uxorem duxi, & propter hoc non possum venire.

21 Καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκείνος ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· Ἐξέλθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ χωλοὺς καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε.

22 Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἔστι.

23 Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον· Ἐξέλθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου.

24 Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου.

25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ εἰσφθεῖς εἶπε πρὸς αὐτούς·

26 Εἰ τις ἔρχεται πρὸς με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναται μου μαθητὴς εἶναι.

27 Καὶ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται μου εἶναι μαθητὴς.

* 28 Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ἑψηφίσει τὴν ἔξοδον, εἰ ἔχει τὰ πρὸς ἡμάρτισμόν;

29 Ἴνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον, καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται ἐμπαίξιν αὐτῷ,

* 30 Λέγοντες· Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἔσχυσεν ἐκτελέσαι.

31 Ἡ δὲ τίς βασιλεὺς πορευόμενος συμβαλεῖν ἐτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον, οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευέται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἰκοσὶ χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν;

32 Εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πρό-

21 Et adveniens servus ille nuntiavit domino suo hæc. Tunc iratus paterfamilias dixit servo suo : Exicito in plateas & vicos civitatis, & pauperes, & mancos, & cæcos, & claudos introduce huc.

22 Et ait servus : Domine, factum est ut imperasti, & adhuc locus est.

23 Et ait dominus ad servum : Exi in vias & sepes, & coge intrare, ut impleatur domus mea.

24 Dico enim vobis, quia nemo virorum illorum vocatorum gustabit meam cœnam.

25 Ibant autem cum eo turbæ multæ : & conversus dixit ad illos :

26 Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & suam animam, non potest meus esse discipulus.

27 Et qui non bajulat crucem suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus.

28 Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, nonne prius sedens computat sumptum, si habeat ea quæ ad perfectionem :

29 Ut ne quando ponente ipso fundamentum, & non potente perficere, omnes videntes incipiant illudere ei,

30 Dicentes : Quia hic homo cœpit ædificare, & non potuit consummare.

31 Aut quis rex iturus committere alteri regi in bellum, non sedens prius consultat si potens est in decem millibus occurrere cum viginti millibus venienti ad se ?

32 Si autem non, adhuc lon-

ῥω ὄντος, πρεσβεῖαν ἀποστείλας, ἔρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην.

33 Οὕτως οὖν, πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναται μου εἶναι μαθητής.

34 Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθῇσεται;

35 Οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν· ἔξω βάλουσιν αὐτό. Οἱ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. 19. † 5.

Κεφ. ιε'. 15.

1 Ἦσαν δὲ ἐγγιζόντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ, ἀκούειν αὐτοῦ.

2 Καὶ διεγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, λέγοντες· Ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται, καὶ συνθίσει αὐτοῖς.

3 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων·

4 Τίς ἀνθρώπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐ καταλείπει τὰ ἐννεηκονταεννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως εὕρῃ αὐτό;

* 5 Καὶ εὕρων ἐπιτίθῃσιν ἐπὶ τοὺς † ὤμους ἑαυτοῦ χαίρων;

6 Καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς· Συγχαρήτε μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.

7 Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐννεηκονταεννέα δικαίοις, ὅτι νες οὐ χρεῖαν ἔχουσι μετανοίας.

* 8 Ἡ τὴν γυνῆ, δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ † δραχμὴν μίαν, † οὐχὶ † ἀπτεῖ † λύχνον, καὶ † σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ † ἐπιμελῶς, ἕως † ὅτου εὕρῃ;

9 Καὶ εὗροῦσα συγκαλεῖται τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας, λέγουσα· Συγχαρήτε μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα.

10 Οὕτω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ

ge illo existente, legationem mittens rogat quæ ad pacem.

33 Sic ergo omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus suis substantiis, non potest meus esse discipulus.

34 Bonum sal : si autem sal infatuetur, in quo condietur?

35 Neque in terram, neque in sterquilinum appositum est : foras mittunt illud. habens aures audiendi, audiat.

CAPUT XV.

1 ERant autem appropinquantes ei omnes publicani & peccatores, audire illum.

2 Et murmurabant Pharisei & Scribæ, dicentes : Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis.

3 Ait autem ad illos parabolam istam, dicens :

4 Quis homo ex vobis habens centum oves, & perdens unam ex illis, nonne dimittit nonagintanovem in deserto, & vadit ad perditam, donec inveniat eam?

5 Et inveniens imponit in humeros suos gaudens.

6 Et veniens, in domum, convocat amicos & vicinos, dicens illis : Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam perditam.

7 Dico vobis, quod ita gaudium erit in cælo super uno peccatore pœnitente, quam super nonagintanovem justis, qui non opus habent pœnitentia.

8 Aut quæ mulier drachmas habens decem, si perdiderit drachmam unam, nonne accendit lucernam, & everrit domum, & quærit diligenter, usque quo inveniat?

9 Et inveniens convocat amicas & vicinas, dicens : Congratulamini mihi, quia inveni drachmam quam perdideram.

10 Ita, dico vobis, gaudium

γίνεται ἐνώπιον τῶν ἁγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετάνοιᾳ.

11 Εἶπε δέ· Ἄνθρωπος τις ἔχει δύο υἱούς.

12 Καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. Καὶ διέειλεν αὐτοῖς τὴν βίον.

* 13 Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς, ἡπεδήμησεν εἰς χώραν ἡ μακράν· καὶ ἐκεῖ ἡ διασκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ἡ ζῶν ἡ ἀσώτως.

14 Διαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην· καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι.

15 Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βοτκεῖν χοίρους.

* 16 Καὶ ἐπεθύμει ἡ γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἡσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ.

17 Εἰς ἐαυτὸν δὲ ἐλθὼν, εἶπε· Πότοι μίσθιοι τοῦ πατρὸς μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι;

18 Ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ· Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου.

* 19 Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἡ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου.

20 Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ. Ἐτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη· καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

21 Εἶπε δὲ αὐτῷ θυῖός· Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἡ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου.

* 22 Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ἡ ἔξενέγκατε τὴν πρώτην τὴν πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε ἡ δακ-

fit coram angelis Dei super uno peccatore poenitente.

11 Ait autem : Homo quidam habuit duos filios.

12 Et dixit junior eorum patri : Pater, da mihi adjectam partem substantiæ, & divisit illis vitam.

13 Et post non multos dies congregans omnia junior filius peregrè profectus est in regionem longinquam, & ibi dissipavit substantiam suam, vivens profusè.

14 Consumente autem ipso omnia, facta est fames valida per regionem illam, & ipse cœpit defici.

15 Et abiens adhæsit uni civium regionis illius : & misit illum in agros suos pascere porcos.

16 Et desiderabat implere ventrem suum de fiquis quas manducabant porci : & nemo dabat illi.

17 In se autem veniens, dixit : Quot mercenarii patris mei abundant panibus, ego autem fame pereor.

18 Surgens ibo ad patrem meum, & dicam ei : Pater, peccavi in cælum, & coram te.

19 Et non amplius sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum mercenariorum tuorum.

20 Et surgens venit ad patrem suum : adhuc autem eo longè absente, vidit illum pater ipsius, & misericordia motus est, & currens cecidit super collum ejus, & osculatus est eum.

21 Dixit autem ei filius : Pater, peccavi in cælum & coram te, & non amplius sum dignus vocari filius tuus.

22 Dixit autem pater ad servos suos : Afferte stolam primam, & induite illum, & dante annulum in manum ejus, &

τύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας· & calceamenta in pedes.

* 23 Καὶ ἐνέγκαντες τὸν ἄμωχον τὸν σιτευτὸν βύσατε· καὶ φαγόντες εὐφρανθήμεν.

24 Ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὗρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.

* 25 Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε τὴν συμφωνίαν καὶ τὸν χορὸν.

26 Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παιδῶν ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα.

27 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἦκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν ἄμωχον τὸν σιτευτὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν.

28 Ὁργίσθη δὲ, καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. Ὁ οὖν πατήρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν.

* 29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί· Ἰδοὺ, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλαον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἑνὶ ἄρτον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ.

30 Ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος, ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πόρνων, ἡλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν ἄμωχον τὸν σιτευτόν.

31 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμά, σὰ ἔστιν.

32 Εὐφρανθήναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὗρέθη. 27.† 6.

Κεφ. ις'. 16.

* 1 Ἐλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Ἄνθρωπος τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον· καὶ οὗτος τὴν διαβολὴν αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ἐπάρματα αὐτοῦ.

* 2 Καὶ φωνήσας αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ· Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἄπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ δύνησιν ἔτι οἰκονομεῖν.

23 Et afferentes vitulum faginaturn occidite, & comedentes oblectemur.

24 Quia hic filius meus mortuus erat, & revixit: & perditus fuerat, & inventus est: & cœperunt oblectari.

25 Erat autem filius ejus senior in agro: & ut veniens appropinquavit domui, auditit symphoniam & choros.

26 Et advocans unum puerorum, interrogavit quid essent hæc.

27 Is autem dixit illi: Quia frater tuus venit: & occidit pater tuus vitulum faginaturn: quia valentem illum recepit.

28 Indignatus est autem, & non volebat introire. ergo pater illius egressus advocabat illum.

29 Is autem respondens dixit patri: Ecce tot annos servio tibi, & nunquam mandatum tuum præterivi, & mihi nunquam dedisti hædum, ut cum amicis meis oblectarer.

30 Quum autem filius tuus hic devorans tuam vitam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum faginaturn.

31 Is autem dixit illi: Fili, tu semper cum me es, & omnia mea tua sunt.

32 Oblectari autem & gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat, & revixit: & periens erat, & inventus est.

CAPUT XVI.

1 Dicebat autem & ad discipulos suos: Homo quidam erat dives, qui habebat dispensatorem, & hic delatus est ei, ut dispensans substantias illius.

2 Et vocans illum, ait illi: Quid hoc audio de te? Redde rationem dispensationis tuæ, non enim poteris adhuc dispensare.

* 3 Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, † ἐπαιτεῖν † αἰσχύνομαι.

4 Ἐγὼν τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασθῶ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν.

5 Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ, ἔλεγε τῷ πρώτῳ· Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου;

* 6 Ο' δὲ εἶπεν· † Ἑκατὸν † βάτους ἐλαίου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως γράψον πενήτηκοντα.

* 7 Ἐπειτα ἐτέρῳ εἶπε· Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; Ο' δὲ εἶπεν· Ἑκατὸν † κόρους σίτου. Καὶ λέγει αὐτῷ· Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ γράψον † ὀγδοήκοντα.

* 8 Καὶ † ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς † ἀδικίας, ὅτι † φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοῦς υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσι.

9 Κἀγὼ ὑμῖν λέγω· Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας· ἵνα ὅταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

10 Ο' πικρὸς ἐν ἐλαχίσῳ, καὶ ἐν πολλῷ πικρὸς ἐστίν· καὶ ὁ ἐν ἐλαχίσῳ ἄδικος, καὶ ἐν πολλῷ ἄδικος ἐστίν.

11 Εἰ οὖν ἐν τῷ ἁδίῳ μαμωνᾷ πικρὸς οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἄληθινον τίς ὑμῖν πισεύσει;

12 Καὶ εἰ ἐν τῷ ἁλλοτρίῳ πικρὸς οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει;

* 13 Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δουρὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἐνδὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ † δουλεύειν καὶ † μαμωνᾷ.

14 Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι, φιλάργυροι ὑπάρχοντες· καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν.

3 Ait autem in seipso dispensator : Quid faciam, quia dominus meus aufert dispensationem à me? fodere non valeo, mendicare erubesco.

4 Scio quid faciam, ut quum amotus fuero dispensatione, recipiant me in domos suas.

5 Et convocans unumquemque debitorum Domini sui, dicebat primo : Quantum debes domino meo?

6 Is autem dixit : Centum batos olei. & dixit illi : Accipe tuum scriptum, & sedens cito scribe quinquaginta.

7 Deinde alii dixit : Tu vero quantum debes? is autem ait : Centum coros tritici, & ait illi, Accipe tuas literas, & scribe octoginta.

8 Et laudavit dominus dispensatorem injustitiæ, quia prudenter fecisset : quia filii seculi hujus prudentiores super filios lucis in generationem suam sunt.

9 Et ego vobis dico : Facite vobis ipsis amicos de mammona injustitiæ, ut quum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.

10 Fidelis in minimo, & in multo fidelis est : & in modico injustus, & in multo injustus est.

11 Si ergo in injusto mammona fideles non fuistis, verum quis vobis credet?

12 Et si in alieno fideles non fuistis, vestram quis vobis dabit?

13 Nemo servus potest duobus dominis servire. aut enim unum odiet, & alterum diliget : aut uni adhærebit, & alterum contemnet. non potestis Deo servire & mammonæ.

14 Audiebant autem hæc omnia & Pharisei avari subistentes, & deridebant illum.

15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἔσε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων· ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλόν, βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἔστιν.

16 Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ὡς Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται.

17 Εὐκοπώτερον δὲ ἐστὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν.

18 Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ γαμῶν ἑτέραν, μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν, μοιχεύει.

* 19 Ἄνθρωπος δὲ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο ἑορμαῖς καὶ βύσσον, καὶ εὐφραίνετο κατὰ ἡμέραν λαμπρῶς.

* 20 Πτωχὸς δὲ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλικωμένος.

* 21 Καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουτίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἑλκῆ αὐτοῦ.

* 22 Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχόν, καὶ ἀνενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη.

23 Καὶ ἐν τῷ ᾧ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βρασμοῖς, ὤρε τὸν Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ.

* 24 Καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε· Πάτερ Ἀβραάμ ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα ἢ βράψῃ τὸ ἕκρον τοῦ ἑτακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ἑδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ.

25 Εἶπε δὲ Ἀβραάμ· Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὁδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾷσαι.

15 Et ait illis: Vos estis iustificantes vos ipsos coram hominibus, at Deus novit corda vestra, quia quod in hominibus altum, abominatio ante Deum erit.

16 Lex & Prophetæ usque ad Joannem: à tune regnum Dei euangelizatur, & omnis in illud vim facit.

17 Facilius autem est, cælum & terram præterire, quam Legis unum apicem cadere.

18 Omnis absolvens uxorem suam, & ducens alteram, moechatur: & omnis dimissam à viro ducens, moechatur.

19 Homo autem quidam erat dives, & induebatur purpuram & byssum, oblectatus quotidie splendide.

20 Pauper autem quidam erat nomine Lazarus, qui eiectus erat ad januam ejus ulcerosus.

21 Et cupiens saturari de micis cadentibus de mensa divitis, sed & canes venientes lingeabant ulcera ejus.

22 Factum est autem mori pauperem, & asportari eum ab angelis in sinum Abrahæ. Mortuus est autem & dives, & sepultus est.

23 Et in inferno, elevans oculos suos, existens in tormentis, vidit Abraham à longè, & Lazarum in gremiis ejus.

24 Et ipse clamans dixit: Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui aqua, & refrigeret linguam meam, quia crucior in flamma hac.

25 Dixit autem Abraham: Fili, recordare quia recepisti tu bona tua in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris.

* 26 Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν † χάσμα μέγα † ἐξήρκεται, ὅπως οἱ θέλοντες † διαβῆναι † ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς, μὴ δύνωνται, μὴδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν.

27 Εἶπε δέ· Ἐρωτῶ οὖν σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου·

28 Ἐχω γὰρ πέντε ἀδελφοὺς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἐλθῶσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασιλείας.

29 Λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ· Ἐχουσι Μωσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν.

30 Οὗ δὲ εἶπεν· Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσουσιν.

31 Εἶπε δὲ αὐτῷ· Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται. 39. † 11.

Κεφ. ιζ'. 17.

* 1 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· † Ἀνένδεκτόν ἐστι μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ οὗ ἔρχεται.

* 2 † Λυσitteλεῖ αὐτῷ εἰ † μύλος † ὀνικὸς περικείται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων.

3 Προσέχετε ἑαυτοῖς· Ἐὰν δὲ ἁμάρτη εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ.

4 Καὶ ἐὰν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμάρτῃ εἰς σὲ, καὶ ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ ἐπὶ σε, λέγων· Μετανοῶ· ἀφήσεις αὐτῷ.

5 Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ· Πρόσθες ἡμῖν πίσιν.

* 6 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· Εἰ εἴχετε † πίσιν ὡς † κόκκον † σιναπίδος, ἐλέγετε ἂν τῇ † συκαμίνῳ ταύτῃ· Ἐκριζώσῃ, καὶ φυτεύσῃ ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.

7 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀφροτριῶντα, ἢ ποιμαίνοντα, ὃς

26 Et in omnibus his, inter nos & vos hiatus magnus confirmatus est, ut volentes transire hinc ad vos, non possint: neque qui inde ad nos transmeent.

27 Ait autem: Rogo ergo te, pater, ut mittas eum in domum patris mei.

28 Habeo enim quinque fratres: ut testetur illis, ut non & ipsi veniant in locum hunc tormenti.

29 Ait illi Abraham: Habent Moysen, & i prophetas: audiant illos.

30 Is autem dixit: Non pater Abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitebunt.

31 Ait autem illi: Si Moysen & prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

CAPUT XVII.

* A It autem ad discipulos: Impossibile est non venire scandala: vix autem per quem veniunt.

2 Expedi illi, si mola asinaria circumponatur circa collum ejus, & projiciatur in mare, quam ut scandalizet unum parvorum istorum.

3 Attendite vobis ipsis: si vero peccaverit in te frater tuus, increpa illum.

4 Et si pœnituerit, dimitte illi: & si septies die peccaverit in te, & septies die conversus fuerit ad te, dicens: Pœniteo, dimittes illi.

5 Et dixerunt Apostoli Domino: Appone nobis fidem.

6 Dixit autem Dominus: Si haberetis fidem sicut granum sinapis, diceretis utique sycamino huic: Eradicare, & plantator in mare: & obediret utique vobis.

7 Quis autem ex vobis servum habens arantem aut pascentem, qui

εἰσελεύσονται ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ εὐ-
θώς· Παρελθὼν ἀνάπεσαι·

8 Ἄλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ· Εἰ-
τοίμασον τί δειπνήσω, καὶ πε-
ριζωσάμενος διακόνει μοι, ἕως
φάγω καὶ πίω· καὶ μετὰ ταῦ-
τα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ·

9 Μὴ χάριν ἔχει τῷ δούλῳ
ἐκείνῳ ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχ-
θέντα αὐτῷ· οὐ δοκῶ.

* 10 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν
ποιήσητε πάντα τὰ διαταχ-
θέντα ὑμῖν, λέγετε· Ὅτι δοῦ-
λοι ἢ ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὁ ὠφεί-
λομεν ποιῆσαι, πεποιήκαμεν.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύε-
σθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ
αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σα-
μαρείας καὶ Γαλιλαίας.

12 Καὶ εἰσέρχομένου αὐτοῦ
εἰς τινα κώμην, ἀπήντησαν
αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ

13 Καὶ αὐτοὶ ᾤοντο φωνῇ
λέγοντες· Ἰησοῦ Ἰσραήλ, ἰ-
λέησον ἡμᾶς.

14 Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· Πο-
ρευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς
τοῖς ἱερεῦσι. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθάρσθησαν.

15 Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι
ἰάθη, ὑπέστρεψε, μετὰ φωνῆς
μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν.

16 Καὶ ἐπεσεν ἐπὶ πρόσωπον
παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχα-
ριστῶν αὐτῷ. καὶ αὐτὸς ἦν Σα-
μαρείτης.

* 17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς,
εἶπεν· Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθάρί-
σθησαν· οἱ δὲ ἓν ἐννέα ποῦ·

* 18 Οὐχ εὐρέησαν ὑποστρέ-
ψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ,
εἰ μὴ ὁ ἑλλογενὴς οὗτος.

19 Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀναστὰς
πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

* 20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ
τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ
βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη
αὐτοῖς, καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔρχεται
ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ
† παρατηρήσεως·

* 21 Οὐδὲ ἱεροῦσιν· Ἰδοὺ ὧδε,
ἢ ἰδοὺ ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ, ἡ βασι-

qui regresso de agro dicat sta-
tim· Adveniens recumbe.

8 Imo nonne dicet ei· Para-
quod cœnem, & circumcinctus
ministra mihi, donec manducem
& bibam, & post hæc mandu-
cabis & bibes tu?

9 Non gratiam habet servo
illi, quia fecit præcepta ei?
non puto.

10 Sic & vos quum feceritis
omnia præcepta vobis, dicite,
quod servi inutiles sumus, quia
quod debuimus facere, feci-
mus.

11 Et factum est in proficisci
ipsum in Hierusalem, & is trans-
ibat per medium Samariæ & Ga-
lilææ.

12 Et ingrediente eo in quen-
dam vicum, occurrerunt ei de-
cem leprosi viri, qui steterunt
à longe.

13 Et ipsi levantes vocem,
dicentes· Jesu præceptor, mi-
serere nostri.

14 Et videns dixit eis· Eun-
tes ostendite vos sacerdotibus,
& factum est in abeundo illos,
mundati sunt.

15 Unus autem ex illis videns
quod sanatus esset, reversus est, cū
voce magna glorificans Deum.

16 Et cecidit in faciem ante
pedes ejus, gratias agens ei· &
hic erat Samaritanus.

17 Respondens autem Jesus
dixit· Nonne decem mundati
sunt? at novem ubi?

18 Non sunt inventi redeun-
tes dare gloriam Deo, si non
alienigena hic.

19 Et ait illi· Surgens vade·
fides tua servavit te.

20 Interrogatus autem à Pha-
risæis, quando venit regnum
Dei, respondit eis & dixit·
Non venit regnum Dei cum ob-
servazione:

21 Neque dicent· Ecce hic,
aut ecce illic· ecce enim re-
gnum.

λεία τοῦ Θεοῦ † ἐν τῷ ὅμῳ ἐσιν.

22 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθη-
τάς· Ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε
ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν
τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ
οὐκ ὕψεσθε.

23 Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· Ἰδοὺ ὧ-
δε, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ ἀπέλθῃ-
τε, μὴδὲ διώξητε.

24 Ὡς περ γὰρ ἡ ἀστραπή ἡ
ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὕπ' οὐρανὸν,
εἰς τὴν ὕπ' οὐρανὸν λάμπει· οὕ-
τως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
που ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.

25 Πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολ-
λὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆ-
ναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.

26 Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς
ἡμέραις τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ
τοῦ ἀνθρώπου.

27 Ἦσθιον, ἔπινον, ἐγά-
μουν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἥς
ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κι-
βωτόν· καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσ-
μὸς, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας.

28 Ὅμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν
ταῖς ἡμέραις Λῶτ· Ἦσθιον, ἔπι-
νον, ἡγοράζον, ἐπώλουν, ἐφύ-
τευον, ὠκοδόμουν·

29 Ἡ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθε Λῶτ
ἀπὸ Σοδύμων· ἐβρεξε πῦρ καὶ
θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλε-
σεν ἅπαντας·

30 Κατὰ ταῦτα ἔσται ἡ ἡμέ-
ρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκα-
λύπτεται.

31 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅς ἐ-
σται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ
σκεῦη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ
καταβάτω ἄρα αὐτά· καὶ ὁ ἐν
τῷ ἄγρῳ, ὁμοίως μὴ ἐπιστρέψα-
τω εἰς τὰ ὀπίσω.

32 Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς
Λῶτ.

33 Ὃς ἐὰν ζητήτῃ τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·
καὶ ὃς ἐὰν ἀπολέσῃ αὐτήν, ζωο-
γονήσει αὐτήν.

34 Λέγω ὑμῖν, ταῦτα τῇ νυκ-
τὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς·
ὁ εἰς παραλυθῆσεται, καὶ ὁ
ἕτερος ἀφεθήσεται.

gnum Dei intra vos est.

22 Ait autem & ad discipulos :
Venient dies quando desideretis
unum dierum filis hominis vide-
re : & non videbitis.

23 Et dicent vobis : Ecce
hic, aut ecce illic : ne abeatis,
neque sectemini.

24 Sicut enim fulgur coru-
scans ex ipsa quæ sub cælo, in
eam quæ sub cælo fulget, ita
erit filius hominis in die sua.

25 Primum autem oportet il-
lum multa pati, & reprobari à
generatione hac.

26 Et sicut factum est in die-
bus Noë, ita & erit in diebus
filii hominis.

27 Edebant, bibebant, uxo-
res ducebant, nubebant, usque
quâ die intravit Noë in arcam,
& venit diluvium, & perdidit
omnes.

28 Similiter & sicut factum est
in diebus Lot : edebant, bibe-
bant, emebant, vendeabant,
plantabant, ædificabant.

29 Quâ autem die exiit Lot
à Sodomis, pluit ignem & sul-
phur de cælo, & perdidit om-
nes.

30 Secundum hæc erit quâ
die filius hominis revelatur.

31 In illa die, qui fuerit su-
per domum, & vasa ejus in do-
mo, ne descendat tollere illa :
& qui in agro, similiter non
redeat in quæ retrò.

32 Memores estote uxoris
Lot.

33 Quicumque quæsierit ani-
mam suam fervare, perdet illam :
& quicumque perdidit illam,
vivificabit eam.

34 Dico vobis, illâ nocte
erunt duo in lecto uno : unus
assumetur, & alter relinque-
tur.

35 Δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· ἡ μία παραληφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται.

36 Δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἰς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.

37 Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· Ποῦ, Κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἄετοί. 13. † 6.

Κεφ. ιθ'. 18.

1 Ἐλεγε δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν.

2 Λέγων· Κριτὴς τις ἦν ἐν τινὶ πόλει τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρέπομενος.

3 Χήρα δὲ τις ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ· καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, λέγουσα· Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου.

4 Καὶ οὐκ ᾔθέλησεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβούμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι.

5 Διὰ γε τὸ παρέχειν μοι νόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν· ἵνα μὴ εἰς τέλος ἔρχομένη ὑπωπιάξῃ με.

6 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος· Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει.

7 Ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιῇσιν τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βωόντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς;

8 Λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιῇσιν τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. Πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὕρησει τὴν πίσιν ἐπὶ τῆς γῆς;

9 Εἶπε δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς, τὴν παραβολὴν ταύτην·

10 Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· ὁ εἰς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης.

11 Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσήρχετο· Ὁ

35 Duæ erunt molentes in idem: una assumetur, & altera relinquetur.

36 Duo erunt in agro, unus assumetur, & alter relinquetur.

37 Et respondentes dicunt illi: Ubi Domine? is autem dixit illis: Ubi corpus, illuc congregabuntur & aquilæ.

CAPUT XVIII.

1 Dicebat autem & parabolam illis ad oportere semper orare, & non segnescere,

2 Dicens: Judex quidam erat in quadam civitate, Deum non timens, & hominem non reveritus.

3 Vidua autem erat in civitate illa, & veniebat ad eum, dicens: Vindica me de adversario meo.

4 Et non volebat ad tempus, post autem hæc dixit in seipso, Si & Deum non timeo, & hominem non revereor:

5 Propter præbere mihi molestiam viduam hanc, vindicabo illam, ne in finem veniens sugillet me.

6 Ait autem Dominus: Audite quid judex iniquus dicit.

7 At Deus non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die & nocte, & longanimis super illos?

8 Eriam dico vobis, quia faciet vindictam illorum in celeritate. veruntamen filius hominis veniens, num inveniet fidem in terra?

9 Dixit autem ad quosdam persuasos in seipsis, quod essent justī, & nihilifacientes cæteros, parabolam istam:

10 Homines duo ascendebant in templum orare, unus Pharisæus, & alter publicanus.

11 Phariseus stans, apud se hæc orabat: Deus gratias ago tibi.

Θεός, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἶμι ὡς περ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης.

12 Νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι.

13 Καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἐξῶς οὐκ ἠθέλεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι· ἀλλ' ἐτυπτεν εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ, λέγων· Οἱ Θεός ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ.

14 Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δειδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῷ ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησάν αὐτοῖς.

16 Οἱ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ, εἶπεν· Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

17 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἐάν μὴ δεξιῇται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

18 Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἔρχων, λέγων· Διδάσκας ἀγαθὲ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

19 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς, ὁ Θεός.

20 Τὰς ἐντολάς οἶδας· Μὴ μοιχεύῃς· Μὴ φονεύῃς· Μὴ κλέψῃς· Μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου.

21 Οἱ δὲ εἶπε· Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.

22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ· Ἔτι ἓν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι.

23 Οἱ δὲ, ἀκούσας ταῦτα,

tibi, quia non sum sicut ceteri hominum, raptores, injusti, adulteri, aut & ut hic publicanus.

12 Jejuno bis sabbato, decimo omnia quæ possideo.

13 Et publicanus à longe stans non volebat nec oculos ad cælum levare, sed percutiebat in pectus suum, dicens: Deus propitius esto mihi peccatori.

14 Dico vobis, descendit hic justificatus in domum suam, quam enim ille: quia omnis exaltans seipsum humiliabitur: at humilians seipsum, exaltabitur.

15 Afferebant autem ei & infantes, ut eos tangeret. Videntes autem discipuli increpabant illos.

16 At Jesus advocans illos, dixit: Sinite pueros venire ad me, & ne prohibete eos: nam talium est regnum Dei.

17 Amen dico vobis, quicumque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud.

18 Et interrogavit quidam eum princeps, dicens: Magister bone, quid faciens vitam æternam possidebo?

19 Dixit autem ei Jesus: Quid me dicis bonum? nemo bonus si non unus Deus.

20 Mandata nosti: Ne moecheris, ne occidas, ne fureris, ne falso testeris: honora patrem tuum & matrem tuam.

21 Is autem ait: Hæc omnia custodivi à juventute mea.

22 Audiens autem hæc Jesus, ait ei: Adhuc unum tibi deest: omnia quæcumque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo, & veni sequere me.

23 Ille autem audiens hæc,

per-

περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.

* 24 Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἔπεριλυπον γενόμενον, εἶπε· Πῶς ἔδυσκόλως οἱ τὰ ἔχρημα-τα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

* 25 Εὐκοπώτερον γάρ ἐστι καμῆλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.

26 Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;

* 27 Οὗ δὲ εἶπε· Τὰ ἄδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατὰ ἐστὶ παρὰ τοῦ Θεοῦ.

28 Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος· Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολούθησάμεν σοι.

29 Οὗ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ,

* 30 Ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ ἑκατομμύρια καὶ ἑκατὸν αἰῶνα ζωῆς αἰώνιον.

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν, τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου.

32 Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθήσεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται.

33 Καὶ μαζιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται.

34 Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν· καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίσειν αὐτὸν εἰς Ἱερικὸν, τυφλὸς τις ἐκάθηντο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν.

36 Ἀκούσας δὲ ὅχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο.

37 Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ,

pertristis factus est: erat enim dives valde.

24 Videns autem illum Jesus pertristem factum, dixit: Quam difficile pecunias habentes intrabunt in regnum Dei.

25 Facilius enim est camelum per foramen acus intrare, quam divitem in regnum Dei intrare.

26 Dixerunt autem audientes: Et quis potest servari?

27 Is autem ait: Impossibilia apud homines, possibilia sunt apud Deum.

28 Ait autem Petrus: Ecce nos dimisimus omnia, & sequuti sumus te.

29 Is autem dixit eis: Amen dico vobis, quod nemo est qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios, propter regnum Dei,

30 Qui non recipiat multo plura in tempore hoc, & in seculo veniente vitam æternam.

31 Assumens autem duodecim, ait ad illos: Ecce ascendimus in Hierosolymam, & consummabuntur omnia scripta per Prophetas filio hominis.

32 Tradetur enim gentibus, & illudetur, & contumelia afficietur, & conspuetur.

33 Et flagellantes occident eum, & tertia die resurget.

34 Et ipsi nihil horum intellexerunt: & erat verbum istud absconditum ab eis, & non cognoscebant dicta.

35 Factum est autem in appropinquare ipsum in Jericho, cæcus quidam sedebat secus viam mendicans.

36 Audiens autem turbam prætereuntem, interrogabat quid esset hoc.

37 Nuntiaverunt autem ei,

quod

ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρ-
χεται.

38 Καὶ ἐβόητε, λέγων· Ἰη-
σοῦ υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με.

39 Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετί-
μων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς
δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν· Τί
Δαβὶδ, ἐλέησόν με.

40 Σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέ-
λευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐ-
τόν· ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπη-
ρώτησεν αὐτόν,

41 Λέγων· Τί σοι θέλεις ποιή-
σω; Οἱ δὲ εἶπε· Κύριε, ἵνα ἀ-
ναβλέψω.

42 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ·
Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσω-
κέ σε.

43 Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλε-
ψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξαζών
τὸν Θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν,
ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ. β. † ι.

Κεφ. 19. 19.

1. ΚΑΙ Εἰσελθὼν διήρχετο τὴν
Ἱεριχά.

* 2 Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι
καλούμενος Ζακχαῖος· καὶ αὐ-
τὸς ἦν † ἀρχιτελώνης, καὶ οὗ-
τος ἦν πλούσιος.

3 Καὶ ἐξήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν
τίς ἐστίν· καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ
ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν.

* 4 Καὶ † προσδραμὼν ἔμπε-
σθεν, ἀνέβη ἐπὶ † συκομορέαν,
ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι δι' ἐκείνης
ἡμελλε διέρχεσθαι.

5 Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τό-
πον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν
αὐτόν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν·
Ζακχαῖε, σπεύσας κατέβηθι·
σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ
με μέναι.

6 Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ
ὑπεδέξατο αὐτόν χαίρων.

* 7 Καὶ ἰδόντες ἅπαντες
† διεγύγνυζον, λέγοντες· Ὅτι
παρὰ ἁμαρτωλῶ ἀνδρὶ εἰσῆλθε
καταλῦσαι.

* 8 Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε
πρὸς τὸν Κύριον· Ἰδοὺ, τὰ † ἡ-
μίση τῶν † ὑπαρχόντων μου,
Κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς·
καὶ εἰ τινὲς τι ἐσυκοφάντησα,

quod Jesus Nazarenus transi-
ret.

38 Et clamavit, dicens: Jesu
fili David, miserere mei.

39 Et præeuntes increpabant
eum ut taceret: ipse vero multo
magis clamabat, fili David, mi-
serere mei.

40 Stans autem Jesus jussit
illum adduci ad se, appropin-
quante autem eo, interrogavit
illum,

41 Dicens: Quid tibi vis fa-
ciam? ille autem dixit: Domi-
ne, ut respiciam.

42 Et Jesus dixit illi: Respi-
ce: fides tua servavit te.

43 Et confestim respexit, &
sequebatur illum glorificans
Deum. & omnis populus videns,
dedit laudem Deo.

CAPUT XIX.

1. ET ingressus pertransibat
Jericho.

2 Et ecce vir nomine vocatus
Zachæus, & hic erat princeps
publicanorum: & ipse erat di-
ves.

3 Et quærebat videre Jesum
quis esset, & non poterat præ-
turba: quia statura pusillus erat.

4 Et præcurrens coram, a-
scendit in sycomorum, ut vi-
deret eum: quia illa futurus
erat transire.

5 Et ut venit ad locum, su-
spiciens Jesus vidit illum, &
dixit ad eum: Zachæe, festi-
nans descende: hodie enim in
domo tua oportet me manere.

6 Et festinans descendit, &
excepit illum gaudens.

7 Et videntes omnes murmu-
rabant, dicentes, quod ad pec-
catorem hominem introivit di-
versari.

8 Stans autem Zachæus di-
xit ad Dominum: Ecce dimi-
dia substantiarum mearum,
Domine, do pauperibus, &
si aliquem quid defraudavi,
reddo

ἀποδίδωμι † τετραπλοῦν.

9 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰη-
σοῦς· Ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ
οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ
αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν.

10 Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου ζητῆται καὶ σωταὶ τὸ
ἀπολωλός.

11 Ἀκούοντων δὲ αὐτῶν ταῦ-
τα, προσθεὶς εἶπε παραβολὴν,
διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἱερου-
σαλὴμ, καὶ δοκεῖν αὐτοῦς ὅτι
παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία
τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι.

12 Εἶπεν οὖν· Ἄνθρωπός τις
εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μα-
κρὰν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν,
καὶ ὑποστρέψαι.

* 13 Καλέσας δὲ δέκα δού-
λους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέ-
κα μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐ-
τούς· † Πραγματεύσασθε ἕως
ἔρχομαι.

* 14 Οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ
† ἐμίσουν αὐτὸν, καὶ ἀπέσει-
λαν † πρεσβείαν † ὀπίσω αὐτοῦ,
λέγοντες· Οὐ θέλομεν τοῦτον
βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς.

* 15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπα-
νελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βα-
σιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθῆναι
αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς
ἔδωκε τὸ ἀργύριον· ἵνα γνῶ τίς
τί † διεπραγματεύσατο.

* 16 Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος,
λέγων· Κύριε, ἡ † μνᾶ σου
† προτεργάσατο δέκα μνᾶς.

17 Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εὖ ἀγα-
θὲ δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίσῳ πιστὸς
ἐγένου, ἵθι ἐξουσίαν ἔχων ἐ-
πάνω δέκα πόλεων.

18 Καὶ ἦλθεν ὁ δεῦτερος, λέ-
γων· Κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησε
πέντε μνᾶς.

19 Εἶπε δὲ καὶ τούτῳ· Καὶ
σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων.

20 Καὶ ἕτερος ἦλθε, λέγων·
Κύριε, ἰδοὺ, ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶ-
χον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ.

21 Ἐφοβούμεν γὰρ σε, ὅτι
ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ· αἵρεις ὁ
οὐκ ἔθηκες, καὶ θερίζεις ὁ οὐκ
ἐσπειρας.

reddo quadruplum.

9 Ait autem ad eum Jesus:
Quia hodie salus domui huic
facta est, eo quod & ipse filius
Abrahæ sit.

10 Venit enim filius hominis
querere & servare perditum.

11 Audientibus autem illis
hæc, adjiciens dixit parabolam,
propter prope eum esse Hierusa-
lem, & videri eis quod confe-
ssim futurum esset regnum Dei
apparere.

12 Dixit ergo: Homo qui-
dam nobilis abiit in regionem
longinquam accipere sibi ipsi
regnum, & reverti.

13 Vocans autem decem ser-
vos suos, dedit eis decem mnas,
& ait ad illos: Negotiamini
dum venio.

14 At cives ejus oderant eum,
& miserunt legationem post il-
lum, dicentes: Non volumus
hunc regnare super nos.

15 Et factum est in redire
ipsum accipientem regnum, ait
vocari sibi servos hos, quibus
dedit argentum, ut sciret quis
quid negotiatus esset.

16 Adfuit autem primus, di-
cens: Domine, mna tua acqui-
sivit decem mnas.

17 Et ait illi: Euge bone
serve, quia in modico fidelis
fuiſti, esto potestatem habens
super decem civitates.

18 Et venit secundus, di-
cens: Domine, mna tua fecit
quinque mnas.

19 Ait autem & huic: Et tu
esto super quinque civitates.

20 Et alter venit, dicens:
Domine, ecce mna tua, quam
habui repositam in sudario.

21 Timui enim te, quia ho-
mo austerus es: tollis quod non
posuisti, & metis quod non se-
minasti.

* 22 Λέγει δὲ αὐτῷ· Ἐκ τοῦ εἰματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε· ἤδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος ἡμίμας εἰμι, αἵρων ὃ οὐκ ἔθηκεν, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα.

23 Καὶ διατί οὐκ ἔδωκας τὸ ἀργυρίον μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλάβον σὺν τόκῳ ἃν ἔπραξα αὐτό;

24 Καὶ τοῖς παρεσῶσιν εἶπεν· Ἄρατε ἅπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι.

25 Καὶ εἶπον αὐτῷ· Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς.

26 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἅπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρρήτεται ἅπ' αὐτοῦ.

* 27 Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσθαι ἐπ' αὐτοὺς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ ἑκτασφάξατε ἐμπροσθέν μου.

28 Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἔπορεύετο ἐμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἱερουσόλυμα.

29 Καὶ ἐγένετο ὥς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,

30 Εἰπὼν· Ἰπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ἧ εἰσπορεύόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν αὐτεῖς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε.

31 Καὶ εἰάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· Διὰ τί λύετε, οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ· Ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει.

32 Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι, εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς.

33 Λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· Τί λύετε τὸν πῶλον;

34 Οἱ δὲ εἶπον· Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει.

35 Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐπιβάντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶ-

22 Dicit autem ei: De ore tuo judico te, scelerate serve: sciebas quod ego homo austerus sum, tollens quod non posui, & metens quod non seminavi.

23 Et quare non dedisti argentum meum mensariis, & veniens ego cum usura utique exegissem illud?

24 Et assistantibus dixit: Auferite ab illo mnam: & date decem mnas habenti.

25 Et dixerunt ei: Domine, habet decem mnas.

26 Dico enim vobis, quia omni habenti dabitur: ab autem non habente, & quod habet, auferetur ab eo.

27 Veruntamen inimicos meos illos, non volentes me regnare super se, adducite huc, & jugulate ante me.

28 Et dicens hæc, ibat ante ascendens in Hierosolymam.

29 Et factum est, quum appropinquasset ad Bethphage & Bethaniam, ad montem vocatum Olivarum, misit duos discipulorum suorum,

30 Dicens: Ite in contra vicum: in quo, introeuntes invenietis pullum alligatum, super quem nemo unquam hominum sedit: solventes illum adducite.

31 Et si quis vos interrogaverit, Quare solvitis? sic dicetis ei, Quia Dominus ejus opus habet.

32 Abeuntes autem missi, invenerunt sicut dixit illis.

33 Solventibus autem illis pullum, dixerunt domini ejus ad illos: Quid solvitis pullum?

34 Illi autem dixerunt: Dominus ejus opus habet.

35 Et duxerunt illum ad Jesum: & injicientes sua ipsorum vestimenta supra pullum, im-

λον, ἐπεβίβασταν τὸν Ἰησοῦν.

* 36 Πορευομένου δὲ αὐτοῦ, ἡ ὑπερῶν νουν τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ.

* 37 Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἡ δὴ πρὸς τῇ ἡ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων,

38 Λέγοντες· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου· εἰρήνῃ ἐν οὐρανῷ, καὶ ὁδῷ ἐν ὑψίστοις.

39 Καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου.

40 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Λέγω ὑμῖν ὅτι· ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται.

41 Καὶ ὡς ἡγγίκεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ.

42 Λέγων· Ὅτι εἰ ἔγνων καὶ σὺ, καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου·

* 43 Ὅτι ἤκουσιν ἡμέραι ἐπὶ σε, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροὶ σου ἡ χάρακά σοι, καὶ ἡ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσὶ σε ἡ πάντοθεν·

* 44 Καὶ ἡ ἐδαφῶσί σε, καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί· καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ· ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνων τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

45 Καὶ εἰτελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας,

46 Λέγων αὐτοῖς· Γέγραπται· Ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς ἔσιν. ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποίησατε σπήλαιον ληστῶν.

47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ κατ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ·

* 48 Καὶ οὐχ εὗρισχον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἡ ἐκκρέματο αὐτοῦ ἀκούων. 24. † 13.

imposuerunt Jesum.

36 Eunte autem illo, substernebant vestimenta sua in via.

37 Appropinquante autem eo jam ad descensum montis olearum, cœperunt omnis turba discipulorum gaudentes laudare Deum voce magnâ, de omnibus quas viderant virtutibus,

38 Dicentes: Benedictus veniens rex in nomine Domini: pax in cælo, & gloria in excelsis.

39 Et quidam Phariseorum de turba dixerunt ad illum: Magister, increpa discipulos tuos.

40 Et respondens ait illis: Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt.

41 Et ut appropinquavit, videns civitatem, flevit super illam,

42 Dicens: Quia si cognovisses & tu, & quidem in die tua hac, quæ ad pacem tuam: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.

43 Quia venient dies in te, & circumdabunt inimici tui vallum tibi, & circumcingent te, & coangustabunt te undique.

44 Et solo æquabunt te, & filios tuos in te: & non relinquent in te lapidem super lapidem: eo quod non cognoveris tempus visitationis tuæ.

45 Et ingressus in templum, cœpit ejicere vendentes in illo, & eementes,

46 Dicens illis: Scriptum est, Domus mea, domus orationis est: vos autem illam fecistis speluncam latronum.

47 Et erat docens per diem in templo: at principes sacerdotum & Scribæ quærebant illum perdere, & primi plebis:

48 Et non inveniebant quid facerent: populus enim omnis suspensus erat, illum audiens.

Κεφ. κ'. 20.

CAPUT XX.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις,

2 Καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, λέγοντες· Εἰπὲ ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην;

3 Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ ἓνα λόγον· καὶ εἵπατέ μοι·

4 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων;

* 5 Οἱ δὲ ἄσυνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες· Ὅτι ἐὰν εἴπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ· ἐρεῖ, Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;

* 6 Ἐὰν δὲ εἴπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων· πᾶς ὁ λαὸς ἄκαταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γὰρ ἔστιν Ἰωάννην προφῆτην εἶναι.

7 Καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν.

8 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

9 Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωπός τις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς· καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἱκανούς.

10 Καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δούλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δῶσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν, ἐξαπέστειλαν κενόν.

11 Καὶ προσέβητο πέμψαι ἕτερον δούλον· οἱ δὲ καὶ κεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν.

12 Καὶ προσέβητο πέμψαι τρίτον· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον.

* 13 Εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος· Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἥ ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἄντραπήσονται.

14 Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωρ-

1 ET factum est in una dierum illorum, docente illo populum in templo, & euangelizante, superstiterunt principes Sacerdotum & Scribæ cum senioribus:

2 Et ajunt ad illum, dicentes: Dic nobis in qua potestate hæc facis, aut quis est dans tibi potestatem hanc.

3 Respondens autem dixit ad illos: Interrogabo vos & ego unum verbum, & dicite mihi:

4 Baptismus Joannis de cælo erat, an ex hominibus?

5 Illi autem contratiocinabantur apud seipsos, dicentes: Quia si dixerimus, de cælo, dicet: Quare non credidistis illi?

6 Si autem dixerimus: Ex hominibus, omnis populus lapidabit nos: persuasus enim est Joannem Prophetam esse.

7 Et responderunt non scire unde.

8 Et Jesus ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio.

9 Cæpit autem ad populum dicere parabolam hanc: Homo plantavit vineam, & elocavit eam colonis, & peregre fuit tempora sufficientia.

10 Et in tempore misit ad cultores servum, ut de fructu vineæ darent illi, at coloni cædentes eum dimiserunt inanem.

11 Et addidit mittere alterum servum. illi autem & illum cædentes & inhonorantes, dimiserunt inanem.

12 Et addidit mittere tertium: illi autem & hunc vulnerantes ejecerunt.

13 Dixit autem dominus vineæ: Quid faciam? mittam filium meum dilectum: forsitan hunc videntes verebuntur.

14 Videntes autem illum coloni,

γολ, διεληγίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία.

15 Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος;

16 Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Ἀκούσαντες δὲ εἶπον· Μὴ γένοιτο.

17 Οὗ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς, εἶπε· Τί οὖν ἐστὶ τὸ γεγραμμένον τοῦτο· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;

* 18 Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον, † συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, † λικμήσει αὐτόν.

19 Καὶ ἐζήτησαν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ· καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· Ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.

* 20 Καὶ † παρατηρήσαντες ἀπέσειλαν † ἐγκαθέτους, † ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι· ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνου.

21 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· Διδάσκαλε, σὺ οἶσμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις·

22 Ἐξέστιν ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὐ;

23 Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί με πειράζετε;

24 Ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον· τίνας ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; Ἀποκριθέντες δὲ εἶπον· Καίσαρος.

25 Οὗ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀπόδοτε τοίνυν τὰ Καίσαρος Καίσαρι· καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.

loni, ratiocinabantur ad seipsos, dicentes: Hic est hæres: venite occidamus illum, ut nostra fiat hæreditas.

15 Et ejicientes illum extra vineam, occiderunt. Quid ergo faciet illis dominus vineæ?

16 Veniet & perdet colonos istos, & dabit vineam aliis. Audientes autem dixerunt: Ne fiat.

17 Ille autem aspiciens eos, ait: Quid ergo est scriptum hoc, Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli:

18 Omnis cadens super illum lapidem, conqussabitur: super quem autem ceciderit, comminuet illum.

19 Et quærebant principes sacerdotum & Scribæ mittere in illum manus in illa hora, & timuerunt populum: cognoverunt enim quod ad ipsos similitudinem hanc dixerit.

20 Et observantes miserunt insidiatores, simulantes seipsos justos esse, ut caperent ejus sermonem, ad tradendum illum principatui & potestati præsidis.

21 Et interrogaverunt eum, dicentes: Magister, scimus quia recte dicis & doces, & non accipis faciem, sed in veritate viam Dei doces.

22 Licet nobis Cæsari tributum dare, an non?

23 Considerans autem illorum dolum, dixit ad eos: Quid me tentatis?

24 Ostendite mihi denarium: cujus habet imaginem & inscriptionem? respondentes autem dixerunt, Cæsaris.

25 Is autem ait illis: Reddite ergo quæ Cæsaris Cæsari, & quæ Dei, Deo.

26 Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐτίγησαν.

27 Προσελβόντες δὲ τινες τῶν Σαδδουκαίων, (οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι) ἐπηρώτησαν αὐτὸν,

* 28 Λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν· Ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ ἔξαναστήσῃ τὸ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.

29 Ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος, λαβὼν γυναῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος.

30 Καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος.

31 Καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ· καὶ οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον.

32 Ὑστερον δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ θυγάτηρ.

33 Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται θυγάτηρ; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

34 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐκγαμίσκονται.

* 35 Οἱ δὲ καταξιοθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν, καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίσκονται.

* 36 Οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἐτι δύνανται· ἡ δὲ ἀνάστασις γὰρ εἰσι καὶ υἱοὶ εἰσι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες.

37 Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει Κύριον τὸν Θεὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰσαάκ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰακώβ.

38 Θεοὶ δὲ οὐκ ἐστὶ νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν.

39 Ἀποκριθέντες δὲ τινες τῶν γραμματέων εἶπον· Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας.

26 Et non potuerunt reprehendere ejus verbum coram populo: & mirati in responso ejus, tacuerunt.

27 Accedentes autem quidam Sadducæorum, contradicentes resurrectionem non esse, interrogaverunt eum,

28 Dicentes: Magister, Moyses scripsit nobis, Si alicujus frater mortuus fuerit habens uxorem, & hic sine liberis moriatur, ut accipiat frater ejus uxorem, & suscitet semen fratri suo.

29 Septem ergo fratres erant, & primus accipiens uxorem, mortuus est sine filiis.

30 Et accepit secundus uxorem, & ipse mortuus est sine filio.

31 Et tertius accepit illam. similiter autem & septem non reliquerunt natos, & mortui sunt.

32 Novissimè autem omnium mortua est & mulier.

33 In ergo resurrectione, cujus eorum sit uxor? nam septem habuerunt eam uxorem.

34 Et respondens ait illis Jesus: Filii seculi hujus nubunt & traduntur ad nuptias.

35 At digni habiti seculum illud contingere & resurrectionem ex mortuis, neque nubent, neque ducent uxores.

36 Neque enim mori ultra possunt: æquales angelis enim sunt, & filii sunt Dei, resurrectionis filii existentes.

37 Quia vero resurgent mortui, & Moyses ostendit secus rubum: sicut dicit Dominum Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Jacob.

38 Deus autem non est mortuorum, sed vivorum: omnes enim ei vivunt.

39 Respondentes autem quidam Scribarum, dixerunt: Magister, pulchre dixisti.

40 Οὐκ ἔτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

41 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς· Πῶς λέγουσι τὸν Χριστὸν υἱὸν Δαβὶδ εἶναι;

42 Καὶ αὐτὸς Δαβὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,

43 ἕως ἄν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου;

44 Δαβὶδ οὖν Κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν;

45 Ἀκούοντας δὲ πάντες τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·

46 Προσέχετε ἅπδ τῶν γραμματέων τῶν θελούντων περιπατεῖν ἐν σοφαῖς, καὶ φιλιούντων ἁσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις.

47 Οἱ κατεσβίουςι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήφονται περισσότερον κρίμα. 16. † 6.

Κεφ. κβ. 21.

1 Ἀναβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βᾶλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους.

* 2 Εἶδε δὲ καὶ τινὰ χήραν † πενιχρὰν βᾶλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά.

3 Καὶ εἶπεν· Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλεν.

4 Ἀπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ· αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑπερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλε.

* 5 Καὶ τινῶν λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ † ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε·

6 Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἁφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

7 Ἐπρωτίστησαν δὲ αὐτὸν, λέγοντες· Διδάσκαλε, πότε οὖν

40 Non amplius autem audebant interrogare eum quicquam.

41 Dixit autem ad illos: Quomodo dicunt Christum filium David esse?

42 Et ipse David dicit in libro Psalmorum: Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis:

43 Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?

44 David ergo Dominum illum vocat: & quomodo filius ejus est?

45 Audiente autem omni populo, dixit discipulis suis:

46 Attendite à Scribis volentibus ambulare in stolis, & amantibus salutationes in foris, & primas cathedras in synagogis, & primos discubitus in cœnis.

47 Qui devorant domos viduarum, & specie longâ precantur, hi accipient majorem damnationem.

CAPUT XXI.

1 Respiciens autem vidit mittentes munera sua in gazophylacium, divites.

2 Vidit autem & quandam viduam pauperculani mittentem illuc duo minuta.

3 Et dixit: Vere dico vobis, quia vidua pauper hæc plus omnibus misit.

4 Omnes enim hi ex abundantia sibi miserunt in munera Dei: hæc autem ex postremitate sua omnem victum quem habuit, misit.

* 5 Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus pulchris & donis ornatum esset, dixit:

6 Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinquetur lapis supra lapidem, qui non destruatur.

7 Interrogaverunt autem illum dicentes: Præceptor, quan-

ταῦτα ἔσαι· καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι;

8 Ὁ δὲ εἶπε· Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· Ὅτι ἐγὼ εἰμι· καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε· μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν.

9 Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γίνεσθαι πρῶτον· ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.

10 Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν·

* 11 † Σεισμοὶ τε μεγάλοι κατὰ τόπους, καὶ λιμοὶ, καὶ † λοιμοὶ ἔσονται, † φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσαι.

12 Πρὸ δὲ τούτων ἀπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς, ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου.

13 Ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον.

* 14 Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, μὴ † προμελετᾶν † ἀπολογισθῆναι.

15 Ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν σοφίαν καὶ σοφίαν, ἥ οὐ δύνησονται ἀντειπεῖν, οὐδὲ ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν.

16 Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων, καὶ ἀδελφῶν, καὶ συγγενῶν, καὶ φίλων· καὶ θανάτωσουσιν ἐξ ὑμῶν·

17 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου.

18 Καὶ ῥίξῃ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται.

19 Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσεσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

* 20 Ὅταν δὲ ἴδῃτε † κυκλουμένην ὑπὸ † στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλὴμ, τότε γινώτε ὅτι † ἤγγικεν ἡ † ἐρήμωσις αὐτῆς.

* 21 Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ

do igitur hæc erunt? & quod signum quum futurum est hæc fieri?

8 Ille autem dixit: Videte ne seducamini: multi enim venient in nomine meo, dicentes: Quia ego sum: & tempus appropinquavit: ne ergo catis post eos.

9 Quum autem audieritis prælia & seditiones, ne terreamini: oportet enim hæc fieri primum, sed non statim finis.

10 Tunc dicebat illis: Excitabitur gens contra gentem, & regnum adversus regnum.

11 Terræmotusque magni per loca, & fames, & pestilentie erunt: terroresque & signa de cælo magna erunt.

12 Ante autem hæc omnia injicient in vos manus suas, & persequentur, tradentes in synagogas & custodias, agentes ad reges & præfides propter nomen meum.

13 Continget autem vobis in testimonium.

14 Ponite ergo in corda vestra non præmeditari defendi.

15 Ego enim dabo vobis os & sapientiam cui non poterunt contradicere, neque resistere omnes adversantes vobis.

16 Trademini autem & à parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis, & morte afficient ex vobis.

17 Et eritis exosi ab omnibus propter nomen meum.

18 Et capillus de capite vestro non peribit.

19 In patientia vestra possidebitis animas vestras.

20 Quum autem videritis circumdatam ab exercitibus Hierusalem, tunc scitote quia appropinquavit desolatio ejus.

21 Tunc qui in Judæa, fugiant ad montes: & qui in me-

ἐν μέσῳ αὐτῆς, † ἐκχωρεῖτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις, μὴ εἰσπερχέσθωσαν εἰς αὐτήν.

22 Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐταὶ εἰσι, τοῦ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα.

23 Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις, καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὄργη ἐν τῷ λαῷ τούτῳ.

24 Καὶ πεσούνται ῥόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθῶσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη· καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἕχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν.

* 25 Καὶ ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ, καὶ σελήνῃ, καὶ ἄστροις· καὶ ἐπὶ τῆς γῆς † συνοχὴ ἐθνῶν ἐν † ἀπορίᾳ, † ἡχοῦσης θαλάσσης καὶ † θάλας.

* 26 † Ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ † προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.

27 Καὶ τότε ὕψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.

28 Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

29 Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς· Ἴδετε τὴν συκὴν καὶ πάντα τὰ δένδρα·

* 30 Ὅταν † προβέλωσιν ἡδὴ, βλέποντες ἄφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἡδὴ ἐγγύς τὸ θέρος ἐστίν·

31 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδῃτε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

32 Ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένῃται.

33 Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

* 34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς,

dio ejus, discedant: & qui in regionibus, non intrent in eam.

22 Quia dies ultionis hi sunt, impleri omnia scripta.

23 Vae autem in utero habentibus, & lactantibus in illis diebus: erit enim necessitas magna super terram, & ira in populo hoc.

24 Et cadent ori gladii, & captivi ducentur in omnes gentes: & Hierusalem erit calcata à gentibus, donec impleantur tempora gentium.

25 Et erunt signa in sole, & luna, & stellis, & in terra presura gentium in determinatione, resonante mari, & salo.

26 Exanimatis hominibus præ timore & expectatione invadentium in habitata: nam virtutes cælorum movebuntur.

27 Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate & gloria multa.

28 Incipientibus autem his fieri, respicite & levate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra.

29 Et dixit similitudinem illis: Videte ficum, & omnes arbores.

30 Quum protulerint jam, videntes à vobisipfis agnoscitis quoniam jam prope æstas est.

31 Ita & vos quum videritis hæc facta, scitote quoniam prope est regnum Dei.

32 Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant.

33 Cælum & terra transibunt: at verba mea non transibunt.

34 Attendite autem vobis
K 2
ipsis,

μήποτε † βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ
καρδίαι ἐν † κραιπάλῃ, καὶ
† μέθῃ, καὶ † μερίμναις † βιω-
τικαῖς, καὶ αἰφνίδιος ἔφ' ὑμᾶς
ἐπιςτῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη.

35 Ὡς παγίς γὰρ ἐπελεύ-
σεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθη-
μένους ἐπὶ πρότωπον πάσης τῆς
γῆς.

36 Ἀγρυπνεῖτε οὖν, ἐν παν-
τὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα κατα-
ξιώθῃτε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα
τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ
σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου.

* 37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ
ἱερῷ διδάσκων· τὰς δὲ νύκτας
ἐξερχόμενος † ὑψίζετο εἰς τὸ
ὄρος τὸ καλούμενον Ἑλαιῶν.

* 38 Καὶ πᾶς ὁ † λαὸς † ὤρ-
θριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀ-
κούειν αὐτοῦ. 27. † Ω.

Κεφ. κβ'. 22.

1 Ἦγγιζε δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἄζυ-
μων, ἡ λεγομένη πάσχα.

2 Καὶ ἐζήτουν οἱ ἄρχιερεῖς
καὶ οἱ γραμματεῖς, τὸ, πῶς
ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ
τὸν λαόν.

3 Εἰσῆλθε δὲ ὁ σατανᾶς εἰς
Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Ἰσ-
καριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἑριθμοῦ
τῶν δώδεκα.

4 Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε
τοῖς ἄρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμμα-
τεῦσι, τὸ, πῶς αὐτὸν παραδῶ
αὐτοῖς.

5 Καὶ ἐχάρησαν· καὶ συνέ-
θεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι.

* 6 Καὶ † ἐωμολόγησε· καὶ
ἐζήτηε † εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦ-
ναι αὐτὸν αὐτοῖς † ἔτερ' ὄχλου.

7 Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἄζυ-
μων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πά-
σχα.

8 Καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ
Ἰωάννην, εἰπών· Πορευθέντες
ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα,
ἵνα φάγωμεν.

9 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ποῦ θέ-
λεις ἐτοιμάσωμεν;

* 10 Ο' δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἰ-
δοὺ, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν

ipsis, ne forte graventur vestra
corda in crapula, & ebrietate,
& curis vitalibus, & repentina
in vos superveniat dies illa.

35 Tanquam laqueus enim
superveniet in omnes sedentes
super faciem omnis terræ.

36 Vigilate itaque in omni
tempore rogantes, ut digni
habeamini effugere ista omnia
futura fieri, & stare ante filium
hominis.

37 Erat autem diebus in tem-
plo docens, at noctibus exiens
morabatur in monte vocato O-
livarum.

38 Et omnis populus mani-
cabat ad eum in templo audire
eum.

CAPUT XXII.

1 Ἀππροπinquabat autem fe-
stum Azymorum, dictum
Pascha.

2 Et quærebant principes Sa-
cerdotum & Scribæ hoc, quo-
modo tollerent eum: timebant
enim plebem.

3 Intravit autem Satanas in
Judam cognominatum Iscarioten,
existentem ex numero duodecimi.

4 Et abiens colloquutus est
principibus Sacerdotum, & ma-
gistratibus hoc, quomodo illum
traderet eis.

5 Et gavisi sunt, & pacti
sunt illi argentum dare.

6 Et spondit, & quærebat
oportunitatem ad tradendum il-
lum eis sine turba.

7 Venit autem dies Azymo-
rum, in qua oportebat occidi
Pascha.

8 Et misit Petrum & Joan-
nem, dicens: Euntes parate
nobis Pascha, ut manducemus.

9 Illi autem dixerunt ei: Ubi
vis paremus?

10 Is autem dixit eis: Ecce
introeuntibus vobis in civitatem,
oc-

πόλιν, ἡ συναντήσεται ὑμῖν ἄνθρωπος ἡ κεράμιον ὕδατος ἡ βαζύων. ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν οὗ εἰσπορεύεται.

11 Καὶ εἰρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας. Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος. Ποῦ ἐστὶ τὸ κατάλυμα ὑποῦ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;

* 12 Κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ἡ ἀνώγειν μέγα ἐξωκείμενον. ἡ κεῖ ἐτοιμάτατε.

13 Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἶρηκεν αὐτοῖς. καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπετε, καὶ οἱ δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ.

15 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς. Ἐπιθύμια ἐπεθύμισα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μετ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν.

16 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἐστὶ οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

17 Καὶ δεξιόμενος ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπε. Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσχετε αὐτοῖς.

18 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πῖω ἀπὸ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ.

19 Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασε. καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων. Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον. τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἑμὴν ἀνάμνησιν.

20 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων. Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυρόμενον.

21 Πλὴν ἰδοὺ, ἡ χεὶρ τοῦ παραδίδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης.

22 Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ τὸ ὀρισμένον. πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἡ κεῖνῳ δι' οὗ παραδίδεται.

23 Καὶ αὐτοὶ ἡρέξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς, τὸ, τίς ἔρα

occurreret vobis homo amphoram aquæ portans : sequimini eum in domum quo intrat..

11 Et dicetis patrifamilias domus : Dicit tibi Magister : Ubi est diverforium, ubi Pascha cum discipulis meis manducem?

12 Et ipse vobis ostendet coenaculum magnum stratum : ibi parate.

13 Euntēs autem invenerunt sicut dixit illis, & paraverunt Pascha.

14 Et quum facta esset hora, discubuit, & duodecim Apostoli cum eo.

15 Et ait ad eos : Desiderio desideravi hoc Pascha manducare vobiscum, ante me pati.

16 Dico enim vobis, quia non amplius non manducabo ex eo, donec impleatur in regno Dei.

17 Et accipiens calicem, gratias agens dixit : Accipite hoc, & dividite vobis ipsis :

18 Dico enim vobis, quod non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat.

19 Et accipiens panem, gratias agens fregit, & dedit eis, dicens : Hoc est corpus meum, quod pro vobis datum : hoc facite in meam commemorationem.

20 Similiter & calicem post coenasse, dicens : Hic calix novum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis effusus.

21 Veruntamen ecce manus tradentis me mecum in mensa.

22 Et quidem filius hominis vadit secundum definitum : veruntamen vae homini illi, per quem traditur.

23 Et ipsi coeperunt conquerere apud seipsos hoc, quis

εἷη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων
πράσσειν.

* 24 Ἐγένετο δὲ καὶ † φιλο-
νεικίᾳ ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐ-
τῶν δοκεῖ εἶναι † μείζων.

* 25 Οἱ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οἱ
βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν † κυριεύουσιν
αὐτῶν· καὶ οἱ † ἐξουσιάζοντες
αὐτῶν, † εὐεργέται καλοῦνται.

26 Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ'
ὁ μείζων ἐν ὑμῖν, γενέσθω ὡς
ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος, ὡς
ὁ διακονῶν.

27 Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακεί-
μενος, ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ
ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ εἰμι ἐν
μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν.

28 Ὑμεῖς δὲ ἔσε οἱ διαμεμε-
νηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς
πειρασμοῖς μου.

29 Καὶ ἐγὼ διατίθεμαι ὑμῖν,
καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου,
βασιλείαν·

30 Ἵνα ἑσθίητε καὶ πίνητε
ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βα-
σιλείᾳ μου, καὶ καθίσησθε ἐπὶ
θρόνων, κρίνοντες τὰς δώδεκα
φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ.

* 31 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος Σί-
μων, Σίμων, ἰδοὺ, ὁ † σατα-
νᾶς † ἐξητήσατο ὑμᾶς, τοῦ
† σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον·

32 Ἐγὼ δὲ ἰδεῖν ἔβην περὶ σοῦ,
ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου· καὶ
σύ ποτε ἐπιστρέψας, στήριξον
τοὺς ἀδελφούς σου.

33 Οἱ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε,
μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς
φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πο-
ρεύεσθαι.

34 Οἱ δὲ εἶπε· Λέγω σοι, Πέ-
τρε, οὐ μὴ φωνήτῃ σήμερον
ἁλέκτωρ, πρὶν ἢ τρίς ἀπαρνήσῃ
μὴ εἶδέναι με.

35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτε
ἀπέσειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαντίου,
καὶ πύρας, καὶ ὑποδημάτων,
μή τις ἐξερῆσατε; Οἱ δὲ εἶ-
πον· Οὐδένος.

36 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς· Ἀλλὰ
νῦν, ὁ ἔχων βαλάντιον, ζρά-
τω, ὁμοίως καὶ πύραν· καὶ ὁ
μὴ ἔχων, πωλησάτω τὸ ἱμά-

nam esset ex eis hoc futurus
facere.

24 Facta est autem & conten-
tio in eis, hoc, quis eorum vi-
deretur esse major.

25 Is autem dixit eis: Reges
gentium dominantur eorum &
potestatem habentes ipsorum,
benefici vocantur.

26 Vos autem non sic: sed
qui major in vobis, fiat sicut
junior: & qui præcessor, sicut
ministrator.

27 Quis enim major, recum-
bens, an ministrans? nonne re-
cumbens? ego autem sum in me-
dio vestrum sicut ministrans.

28 Vos autem estis perma-
nentes cum me in tentationibus
meis.

29 Et ego dispono vobis, si-
cut disposuit mihi pater meus
regnum:

30 Ut edatis, & bibatis super
mensam meam in regno meo:
& sedeat is super thronos, ju-
dicantes duodecim tribus Is-
rael.

31 Ait autem Dominus: Si-
mon, Simon, ecce Satanas ex-
petivit vos, ad cribrandum si-
cut triticum.

32 Ego autem rogavi pro te,
ut non deficiat fides tua: & tu
aliquando conversus, confirma
fratres tuos.

33 Is autem dixit ei: Domi-
ne, tecum paratus sum & in
carcerem, & in mortem ire.

34 Ille autem dixit: Dico ti-
bi Petre, non cantabit hodie
gallus, prius quàm ter abneges
non nosse me.

35 Et dixit eis: Quando misi
vos sine sacculo, & pera, &
calceamentis, numquid aliquo
defecti estis? Illi autem dixe-
runt: Nihil.

36 Dixit ergo eis: Sed
nunc habens sacculum, tol-
lat, similiter & peram: &
non habens, vendet tunicam
suam:

τιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω suam : & emet gladium.
μάχαιραν.

37 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἔτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό· Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. Καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει.

38 Οἱ δὲ εἶπον· Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὡδε δύο. Οὗ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἰκανόν ἐστι.

39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

40 Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς· Προσεύχεσθε μὴ εἰτελεῖν εἰς πειρασμόν.

41 Καὶ αὐτὸς ᾤψατο πρὸς αὐτοὺς, ὡς τὸν λίθου ἢ βολῆν, καὶ βεῖς τὰ γόνατα προσηύχετο.

42 Λέγων· Πάτερ, εἰ βούλει παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω.

43 Ὡρῇ δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν.

* 44 Καὶ γενόμενος ἐν ᾧ ἄγῳ· ἢ ἐκτενέστερον προσηύχετο. ἰγένετο δὲ ὁ ἢ ἰδρῶς αὐτοῦ ὡς τὸ ῥόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.

45 Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης.

46 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί καθεύδετε ; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰτελήητε εἰς πειρασμόν.

47 Ἐτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας, εἰς τῶν δώδεκα, προήρχετο αὐτῶν, καὶ ἤγγισε τῷ Ἰησοῦ φιλεῖν αὐτόν.

48 Οὗ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;

49 Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ· Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μάχαιρα;

50 Καὶ ἐπάταξεν εἰς τις ἐξ

37 Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc scriptum oportet impleri in me, hoc, Et cum ex legibus reputatus est : etenim quæ de me, finem habent.

38 Illi autem dixerunt : Domine, ecce gladii hic duo : ille autem dixit eis : Satis est.

39 Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem Olivarum : sequuti sunt autem illum & discipuli ejus.

40 Factus autem ad locum, dixit illis : Orate non intrare in tentationem.

41 Et ipse avulsus est ab eis, tanquam lapidis iactum, & ponens genua orabat,

42 Dicens : Pater, si vis transferre calicem istum à me : verumtamen non voluntas mea, sed tua fiat.

43 Apparuit autem illi angelus de cælo confortans eum.

44 Et factus in agonia, intentius orabat. Factus est autem sudor ejus sicut guttæ sanguinis decurrentes in terram.

45 Et resurgens ab oratione veniens ad discipulos, invenit eos dormientes præ tristitia.

46 Et ait illis : Quid dormitis ? resurgentes orate ut non intretis in tentationem.

47 Adhuc autem eo loquente, ecce turba, & dictus Judas, unus duodecim, antecedeat eos, & appropinquavit Jesu osculari eum.

48 At Jesus dixit illi : Juda, osculo filium hominis tradis ?

49 Videntes autem qui circa ipsum futurum, dixerunt ei : Domine, si percutiemus in gladio ?

50 Et percussit unus quidam

αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ ἠφείλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν.

51 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν· Ἐὰντε ὥς τούτου. Καὶ ἠψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν.

52 Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπραγενομένους ἐπ' αὐτὸν Ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ, καὶ πρεσβυτέρους· Ὡς ἐπὶ ληστῇν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων;

53 Καὶ ἡμέραν ὄντες μεν μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. Ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστὶν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

54 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἡγάγον, καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀρχιερέως. Οἱ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν.

55 Ἀψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθιστάντων αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν.

56 Ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίτις τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε· Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν.

57 Οἱ δὲ ἠρνήσατο αὐτόν, λέγων· Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν.

58 Καὶ μετὰ βραχυῦ ἕτερος ἰδὼν αὐτόν, ἔφη· Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. Οἱ δὲ Πέτρος εἶπεν· Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί.

59 Καὶ διαμάσης ὥσπερ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διίσχυρίζετο, λέγων· Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν.

60 Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος· Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. Καὶ παραχρήμα, ἐτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ὁ ἀλέκτωρ.

61 Καὶ σραφελὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἠπαρνήσῃ με τρίς.

ex illis servum principis Sacerdotum, & amputavit ejus auriculam dextrani.

51 Respondens autem Jesus, ait: Sinite usque huc, & tangens auriculam ejus, sanavit eum.

52 Dixit autem Jesus ad accedentes ad se, principes Sacerdotum, & magistratus templi, & seniores: Quasi ad latronem existis cum gladiis & lignis?

53 Quotidie existente me cum vobis in templo non extendistis manus in me: sed haec vestra est hora, & potestas nebrarum.

54 Comprehendentes autem eum, duxerunt, & induxerunt ad domum principis Sacerdotum: at Petrus sequebatur à longe.

55 Accendentibus autem ignem in medio aulae, & circumfidentibus illis, sedebat Petrus in medio eorum.

56 Videns autem eum ancilla quaedam sedentem ad humen: & attente intuita eum, dixit: Et hic cum illo erat.

57 Is autem negavit eum, dicens: Mulier, non novi illum.

58 Et post pusillum alius, videns eum, dixit: Et tu de illis es. at Petrus ait: Homo, non sum.

59 Et interstante quasi hora una, alius quidam affirmabat, dicens: In veritate & hic cum illo erat: etenim Galilaeus est.

60 Ait autem Petrus: Homo non novi quid dicis: & continuo, adhuc loquente illo, cantavit gallus.

61 Et conversus Dominus, respexit Petrum: & recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat ei: Quia prius gallum cantare, negabis me ter.

* 62 Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέ-
τρος ἔκλαυσε † πικρῶς.

63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχον-
τες τὸν Ἰησοῦν, ἐνέπαιζον αὐ-
τῷ, δέροντες.

64 Καὶ περικαλύψαντες αὐ-
τὸν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρότω-
πον· καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέ-
γοντες· Προφήτευσον, τίς ἐσιν
ὁ παῖσας σε.

65 Καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφη-
μοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

66 Καὶ ὥς ἐγένετο ἡμέρα,
συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ
λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμ-
ματεῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν
εἰς τὸ συνέδριον ἐαυτῶν,

67 Λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ Χρι-
στὸς; εἰπὲ ἡμῖν. Εἶπε δὲ αὐ-
τοῖς· Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ
πισεύσητε·

68 Ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ
μὴ ἀποκριθῇτέ μοι, ἢ ἀπολύ-
σητε.

69 Ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δε-
ξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.

70 Εἶπον δὲ πάντες· Σὺ οὖν
εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; Οἱ δὲ πρὸς
αὐτοὺς ἔφη· Ὑμεῖς λέγετε ὅτι
ἐγὼ εἰμι.

71 Οἱ δὲ εἶπον· Τί ἐτι χρει-
αν ἔχομεν μαρτυρίας; αὐτοὶ
γὰρ ἡκούσαμεν ἀπὸ τοῦ σώμα-
τος αὐτοῦ. 22. † 9.

Κεφ. πγ'. 23.

1 Καὶ ἀναστὰς ἅπαν τὸ πλῆθος
αὐτῶν, ἤγαγεν αὐτὸν ἐπὶ
τὸν Πιλάτον.

2 Ἦρξαντο δὲ κατηγορεῖν
αὐτοῦ, λέγοντες· Τοῦτον εὖ-
ρισκον διατρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ
κωλύοντα Καίσαρι φόρους διδόναι,
λέγοντα ἐαυτὸν Χριστὸν βα-
σιλέα εἶναι.

3 Οἱ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν
αὐτὸν, λέγων· Σὺ εἶ ὁ βασι-
λεὺς τῶν Ἰουδαίων; Οἱ δὲ ἀπο-
κριθεὶς αὐτῷ ἔφη· Σὺ λέγεις.

* 4 Οἱ δὲ Πιλάτος εἶπε πρὸς
τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους·
Οὐδὲν εὕρισκω † αἴτιον ἐν τῷ

62 Et egressus foras Petrus
flevit amarè.

63. Et viri tenentes Jesum
illudebant ei, cædentes.

64 Et obvolvantes eum, per-
cutiebant ejus faciem, & in-
terrogabant eum dicentes :
Prophetiza, quis est percutiens
te?

65 Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.

66 Et ut factus est dies, co-
actas est senatus plebis, princi-
pes Sacerdotumque & scribæ :
& duxerunt illum in concilium
suum,

67 Dicentes : Si tu es Chri-
stus, dic nobis. Ait autem il-
lis : Si vobis dixero, non cre-
detis.

68 Si autem & interrogave-
ro, non respondebitis mihi, aut
dimitteris.

69 Ex nunc erit filius hominis
sedens à dextris virtutis Dei.

70 Dixerunt autem omnes :
Tu ergo es filius Dei? is autem
ad eos ait : Vos dicitis, quia
ego sum.

71 Illi autem dixerunt : Quid
adhuc opus habemus testimo-
nio? ipsi enim audivimus de ore
ejus.

•CAPUT XXIII.

1 ET surgens omnis multitu-
do eorum, duxit illum ad
Pilatum.

2 Cœperunt autem accusare
illum, dicentes : Hunc inveni-
mus subvertentem gentem, &
prohibentem Cæsari tributa da-
re, dicentem se Christum regem
esse.

3 At Pilatus interrogavit
eum, dicens : Tu es rex Ju-
dæorum? ille autem respondens
ei, ait : Tu dicis.

4 At Pilatus dixit ad princi-
pes Sacerdotum, & turbas :
Nullam invenio causam in ho-
mine hoc.

* 5 Οἱ δὲ ἰ ἐπίσχυον, λέγοντες· Ὅτι ἡ ἀνασειεί τὸν λαόν, διδάσκων κατ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ὥς ἄδε.

6 Πιλάτος δὲ ἀκούσας Γαλιλαίαν, ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι.

7 Καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὅντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.

8 Οὗ δὲ Ἡρώδης, ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκοῦειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ ἠλπίζε τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον.

9 Ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ.

10 Εἰζήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ.

11 Ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύματιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπράν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ.

12 Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ, τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προὔπῃρχον γὰρ ἐν ἑχέρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτοῖς.

13 Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς, καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸν λαόν,

14 Εἶπε πρὸς αὐτούς· Προσμένεκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποσφύροντα τὸν λαόν· καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδὲν εὔρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἰτίον, ὃν κατηγορεῖτε κατ' αὐτόν.

15 Ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν, καὶ ἰδοὺ, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ.

16 Παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσας.

17 Ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἐορτὴν ἕνα.

5 Illi autem invalescebant, dicentes: Quia commoveret populum, docens per universam Judæam, incipiens à Galilæa usque huc.

6 Pilatus autem audiens Galilæam, interrogavit si homo Galilæus esset.

7 Et cognoscens quod de potestate Herodis esset, remisit eum ad Herodem, existentem & ipsum in Hierosolymis, in illis diebus.

8 At Herodes videns Jesum, gavisus est valde. erat enim volens ex multo videre eum, propter audire multa de eo: & sperabat aliquid signum videre ab eo factum.

9 Interrogabat autem eum in sermonibus multis: ipse autem nihil respondebat illi.

10 Stabant autem principes Sacerdotum & Scribæ constanter accusantes eum.

11 Nihili faciens autem illum Herodes cum exercitibus suis, & illudens amiciens eum vestem splendidam, remisit eum Pilato.

12 Facti sunt autem amici hicque Pilatus & Herodes in ipsa die cum invicem: præextiterant enim in inimicitia existentes ad seipsos.

13 Pilatus autem convocans principes sacerdotum, & magistratus & populum,

14 Dixit ad illos: Obtulistis mihi hominem hunc, quasi avertentem populum, & ecce ego coram vobis interrogans, nullam inveni in homine isto causam, quorum accusatis adversus eum.

15 Sed neque Herodes: remisit enim vos ad illum, & ecce nihil dignum morte est actum ei.

• 16 Castigans ergo illum dimittam.

17 Necessè autem habebat dimittere eis per festum, unum.

* 18 Ἄνερκαξαν δὲ ἡ πᾶσι πληθεὶς, λέγοντες· Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν.

19 Ὅστις ἦν διὰ τῶν κρίσεων τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει, καὶ φόνον, βεβλημένος εἰς φυλακὴν.

20 Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησε, θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν.

* 21 Οἱ δὲ ἡρώδης, λέγοντες· Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν.

22 Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὑρόν ἐν αὐτῷ· παιδεύτας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.

* 23 Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ ἡ κατάκρισις αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων.

* 24 Ὁ δὲ Πιλάτος ἡρώδης ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ κρίμα αὐτῶν.

25 Ἀπέλυσε δὲ αὐτοῖς τὸν διὰ κρίσεων καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακὴν, ὃν ἠτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ βελήματι αὐτῶν.

26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τις Κυρηναίου τοῦ ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκεν αὐτῷ τὸν σταυρόν, φέρειν ὀπίσθεν τοῦ Ἰησοῦ.

27 Ἡκολούθει δὲ αὐτῷ πολλὴ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν· αἱ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν.

28 Στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· Θυγατέρες Ἰερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμὲ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν.

29 Ὅτι ἰδοὺ, ἐρχονται ἡμεῖς, ἡμεῖς ἐν αἷς ἐροῦσι· Μακάριαι αἱ στείραι, καὶ κοιλίαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἐθήλασαν.

30 Τότε ἄρχονται λέγειν τοῖς ἑστέ· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς· Καλύψατε ἡμᾶς.

18 Exclamaverunt autem universa turba, dicentes: Tolle hunc, dimitte autem nobis Barabbam:

19 Qui erat propter seditionem quandam factam in civitate, & homicidium missus in carcerem.

20 Iterum ergo Pilatus adloquutus est, volens dimittere Jesum.

21 Illi autem succlamabant, dicentes: Crucifige, crucifige eum.

22 Ille autem tertio dixit ad illos: Quid enim malum fecit iste? nullam causam mortis inveni in eo. castigans ergo illum dimittam.

23 Illi autem instabant vocibus magnis, postulantes eum crucifigi, & invalescebant voces eorum, & principum Sacerdotum.

24 At Pilatus adjudicavit fieri petitionem eorum.

25 Dimisit autem illis propter seditionem & homicidium missum in carcerem, quem petebant: at Jesum tradidit voluntati eorum.

26 Et quum abducerent eum, apprehendentes Simonem quendam Cyrenæum venientem ab agro, imposuerunt illi crucem post Jesum.

27 Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum, quæ & plangebant, & lamentabantur eum.

28 Conversus autem ad illas Jesus, dixit: Filix Hierusalem, ne flete super me, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros.

29 Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent: Beatæ steriles, & ventres qui non genuerunt, & ubera quæ non lactaverunt.

30 Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos: & collibus: Operite nos.

* 31 Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὕμῳ
ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ
ξηρῷ τί γένηται;

32 Ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο
κακούργοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεῖσθαι.

* 33 Καὶ ὅτε ἡ ἀπὸ τοῦ ἑλίου
τὸν τόπον τὸν καλούμενον ἡ Κρα-
νίον, ἡ ἐκεῖ ἡ ἐξάρωσαν αὐτὸν
καὶ τοὺς ἑκατέρωθεν κακούργους. ὃν μὲν
ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστε-
ρῶν.

34 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγε· Πά-
τερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴ-
δασιν τί ποιοῦσι. Διαμεριζόμε-
νοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβα-
λον κλῆρον.

* 35 Καὶ εἰς ἡμέραν ὁ λαὸς θεω-
ρῶν. ἡ ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ
ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς, λέ-
γοντες· Ἄλλους ἔσωσε, σω-
σάτω ἑαυτὸν, εἰ οὐτός ἐ-
στιν ὁ Χριστὸς ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκ-
τός.

36 Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ
οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι,
καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ,

37 Καὶ λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ
ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶ-
σον σεαυτὸν.

38 Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφή γε-
γραμμένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν
Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ
Ἑβραϊκοῖς· Οὗτος ἔστιν
ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου-
δαίων.

39 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων
κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν,
λέγων· Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, σῶ-
σον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς.

40 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος
ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων· Οὐδὲ
φοβῆ σὺ τὸν Θεόν, ὅτι ἐν τῷ
αὐτῷ κρίματι εἶ;

41 Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως·
ἡμεῖς γὰρ ὡς ἐπράξαμεν ἀπο-
λαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν
ἥτοπον ἐπράξε.

42 Καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ·
Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν
ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

43 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ'
ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῇ παραδείσῳ.

31 Quia si in viridi ligno hæc
faciunt, in arido quid fiet?

32 Ducebantur autem & alii
duo malefici cum eo tolli.

33 Et postquam abierunt in
locum vocatum Calvariam, ibi
crucifixerunt eum, & maleficos,
hunc quidem à dextris, hunc
autem à sinistris.

34 At Jesus dicebat: Pater,
dimitte illis: non enim sciunt
quid faciunt. Dividentes vero
vestimenta ejus miserunt sor-
tem.

35 Et stabat populus spe-
ctans: deridebant autem &
principes cum eis, dicentes:
Alios servavit, servet seipsum,
si hic est Christus Dei electus.

36 Illudebant autem ei & mi-
lites accedentes, & acetum of-
ferentes ei:

37 Et dicentes: Si tu es rex
Judæorum, serva teipsum.

38 Erat autem & superscrip-
tio scripta super eum literis
Græcis, & Romanis, & He-
braicis, HIC EST REX
JUDÆORUM.

39 Unus autem pendentium
maleficorum blasphemabat eum,
dicens: Si tu es Christus, ser-
va teetipsum & nos.

40 Respondens autem alter
increpabat eum, dicens: Neque
times tu Deum, quod in eadem
damnatione es?

41 Et nos quidem juste: di-
gna enim eorum quæ fecimus
recipimus: hic vero nihil in-
solens egit.

42 Et dicebat Jesu: Memen-
to mei Domine, quum veneris
in regnum tuum.

43 Et dixit illi Jesus: Amen
dico tibi: Hodie tecum eris in
paradiso.

44 Ἦν δὲ ὥσπερ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐννάτης.

45 Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον.

46 Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραβήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν.

47 Ἰδὼν δὲ ὁ ἐκκτόνταρχος τὸ γινόμενον, ἐδόξατε τὸν Θεόν, λέγων· Οὕτως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν.

* 48 Καὶ πάντες οἱ συμπαράγοντες οὗτοι ὅσοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γινόμενα, τύπτοντες ἐκυτῶν τὰ ἑσθία ὑπέσχεον.

* 49 Εἰσηκίσαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρᾶσαι ταῦτα.

50 Καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος ἐνδύματι ἰωσήφ, βουλευτῆς ὑπάρχων, ἄνθρωπος ἀγαθὸς καὶ δίκαιος,

* 51 (Οὗτος οὐκ ἦν ἡ συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν) ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

52 Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ᾔτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

* 53 Καὶ ἡμελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἐθήκεν αὐτὸ ἐν μνήματι ἁγίῳ, οὐ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος.

* 54 Καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῇ, καὶ σάββατον ἔπέφωσκε.

55 Κατακολουθήσασαι δὲ καὶ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνακολουθεῖν αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτάθη τὸ σῶμα αὐτοῦ.

56 Ἐποσρέψασαι δὲ ἡτοιμάσαν ἄρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσυχάσαν κατὰ τὴν ἐντολήν. 34. † 7.

44 Erat autem fere hora sexta, & tenebrae factae sunt in universam terram, usque in horam nonam.

45 Et obscuratus est Sol, & scissum est velum templi medium.

46 Et clamans voce magnā Iesus, ait: Pater, in manus tuas commendabo spiritum meum: & haec dicens expiravit.

47 Videns autem Centurio factum, glorificavit Deum, dicens: Vere homo hic iustus erat.

48 Et omnes simul accedentes turbæ ad spectaculum istud, spectantes facta, percutientes sua ipsorum pectora, revertentur.

49 Stabant autem omnes notae ejus à longe, & mulieres quæ consequutæ eum à Galilæa videntes haec.

50 Et ecce vir nomine Joseph consiliarius existens, vir bonus, & iustus:

51 Hic non erat suffragatus consilio & actioni eorum, ab Arimathæa civitate Judæorum, qui expectabat & ipse regnum Dei.

52 Hic accedens Pilato, petit corpus Jesu.

53 Et detrahens ipsum, involvit id sindone, & posuit id in monumento exciso, ubi non erat nondum nemo positus.

54 Et dies erat parasceves, & sabbatum illucescebat.

55 Subsequentæ autem mulieres quæ fuerant venientes cum eo de Galilæa, viderunt monumentum & ut positum erat corpus ejus.

56 Reversæ autem paraverunt aromata & unguenta: & quidem sabbato quieverunt secundum mandatum.

Κεφ. κδ'. 24.

CAPUT XXIV.

1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὁρῶν βαθέος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνημα, φέρουσαι ἃ ἠτοίμασαν ἀρώματα· καὶ τινες σὺν αὐταῖς.

* 2 Εὗρον δὲ τὸν λίθον ἃ ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου.

3 Καὶ εἰσελθούσαι οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

* 4 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοὺ, δύο ἄνδρες ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἑσθήσεσιν ἃ ἔραπτούσαις·

5 Ἐμφοβῶν δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;

6 Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη. Μνήσθητε ὡς ἐλάλητεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

7 Λέγων· Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι.

8 Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ρημάτων αὐτοῦ.

9 Καὶ ὑποσέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἑνδοκα καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς.

10 Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαλινῇ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία Ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, αἱ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα.

* 11 Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὥσει ἑστῶτες τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ ἢ πίστευσαν αὐταῖς.

12 Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον· καὶ παρυκύψας βλέπει τὰ ὑβάνια κεκείμενα μόνα· καὶ ἀπῆλθε, πρὸς αὐτὸν θυμῶν τὸ γεγονός.

13 Καὶ ἰδοὺ, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σαδίους ἐξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ἣ ὄνομα Ἑμμαούς.

14 Καὶ αὐτοὶ ὁμίλουν πρὸς

1 Αἱ una sabbatorum diluculo profundo venerunt ad monumentum, portantes quæ paraverant aromata, & quædam cum eis.

2 Invenerunt autem lapidem revolutum à monumento.

3 Et ingressæ non invenerunt corpus Domini Jesu.

4 Et factum est in dubitare eas de isto, & ecce duo viri adstiterunt eis in vestibus fulgentibus.

5 Timentibus autem factis illis, & inclinantibus vultum in terram, dixerunt ad illas: Quid quæritis viventem cum mortuis?

6 Non est hic, sed surrexit: recordamini ut loquutus est vobis, adhuc existens in Galilæa,

7 Dicens: Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & tertiâ die resurgere.

* 8 Et recordatæ sunt verborum ejus.

9 Et reversæ à monumento, nuntiaverunt hæc omnia undecim, & omnibus cæteris.

10 Erat autem Magdalene Maria, & Joanna, & Maria Jacobi, & cæteræ cum eis, quæ dicebant ad Apostolos hæc.

11 Et visæ sunt ante illos sicut deliramentum verba eorum, & non crediderunt illis.

12 At Petrus surgens cucurrit ad monumentum, & procumbens videt linteamina posita sola: & abiit, apud se mirans factum.

13 Et ecce duo ex illis erant euntes in ipsa die in vicum distantem stadia sexaginta ab Hierusalem, cui nomen Emmaus.

14 Et ipsi loquebantur ad

ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων.

15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑμίλειν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς.

16 Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγινῶναι αὐτόν.

* 17 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὗς † ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, καὶ ἔσε ‡ σκυθῶποι;

* 18 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἰς ᾧ ὄνομα Κλεόπας, εἶπε πρὸς αὐτόν· Σὺ μόνος † παροικεῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνωνς τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις;

19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ποῖα; Οἱ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃς ἐγένετο ἄνθρωπος προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ πάντες τοῦ λαοῦ.

20 Ὅπως τε παρέδωκαν αὐτόν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐξαύρυσαν αὐτόν.

21 Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτὸς ἔστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ· ἀλλὰ γε σὺν πάσι τούτοις, τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον, ἅψ' οὐ ταῦτα ἐγένετο.

* 22 Ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέζησαν ἡμᾶς, γενόμεναι † ὁρόρια ἐπὶ τὸ μνημεῖον.

23 Καὶ μὴ εὐροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον, λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἐωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν.

24 Καὶ ἀπηλθόν τινες τῶν ὅν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὖρον οὕτω καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον.

25 Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς αὐτούς· Ὡς ἄνοητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πισεύειν ἐπὶ πάσι οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται.

26 Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν

invicem de omnibus eventis his.

15 Et factum est in colloqui ipsos & conquirere, & ipse Jesus appropinquans ibat cum illis.

16 At oculi illorum tenebantur non agnoscere eum.

17 Ait autem ad illos: Qui sermones hi, quos confertis ad invicem ambulantes, & estis tristes?

18 Respondens autem unus, cui nomen Cleopas, dixit ad eum· Tu solus peregrinaris Hierusalem, & non cognovisti facta in illa in diebus his?

19 Et dixit eis: Quæ? illi autem dixerunt ei: Quæ de Jesu Nazareno, qui fuit vir Propheta, potens in opere & sermone coram Deo & omni populo.

20 Quomodoque tradiderunt eum summi sacerdotes, & principes nostri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum.

21 Nos autem sperabamus, quia ipse esset futurus redimere Israël. sed & cum omnibus his, tertiam hanc diem agit hodie, ex quo hæc facta sunt.

22 Sed & mulieres quædam ex nobis terruerunt nos, factæ antelucanæ ad monumentum.

23 Et non invenientes corpus ejus, venerunt, dicentes & visionem angelorum vidisse, quæ dicunt eum vivere.

24 Et abierunt quidam eorum, qui cum nobis ad monumentum, & invenerunt ita sicut & mulieres dixerunt: ipsum vero non viderunt.

25 Et ipse dixit ad eos: O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ loquuti sunt prophetæ.

26 Nunc hæc oportuit pati Christi

τὸν Χριστὸν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;

27 Καὶ ἀρχάμενος ἀπὸ Μωσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ αὐτοῦ.

* 28 Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς † προσεποιεῖτο † πορρωτέρω πορεύεσθαι.

29 Καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν, λέγοντες· Μείνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ, καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα. Καὶ εἰσηλθε τοῦ μείναι σὺν αὐτοῖς.

30 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπέδιδου αὐτοῖς.

* 31 Αὐτῶν δὲ † διηνοιχθῆσαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς † ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν.

32 Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους· Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὥς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὥς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;

33 Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ εὐρον συνθροισμένους τοὺς ἑνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς.

34 Λέγοντας· Ὅτι ἠγέρθη ὁ Κύριος ὡντὼς, καὶ ὤφθη Σίμωνι.

35 Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ· καὶ ὥς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν.

* 37 † Πτοηθέντες δὲ καὶ † ἐμφοβοὶ γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν.

38 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διατί διλογισμοὶ ἀναβαλίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;

39 Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου· ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι· ψηλαφήτατέ με καὶ ἴδετε· ὅτι πνεῦμα σὰρκα καὶ ὀστά

Christum, & intrare in gloriam suam?

27 Et incipiens à Moysè, & ab omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis quæ de seipso.

28 Et appropinquaverunt ad vicum quo ibant, & ipse se finxit longius ire.

29 Et coëgerunt illum, dicentes: Mane nobiscum, quoniam ad vesperam est, & inclinavit dies. & intravit ad manendum cum illis.

30 Et factum est in discumbere ipsum cum eis, accipiens panem benedixit, & frangens porrigebat illis.

31 Eorum autem aperti sunt oculi, & cognoverunt eum: & ipse non apparens factus est ab eis.

32 Et dixerunt ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, ut loqueretur nobis in via, & ut aperiret nobis scripturas?

33 Et surgentes eadem hora, regressi sunt in Hierusalem, & invenerunt congregatos undecim, & eos qui cum illis,

34 Dicentes, Quod surrexit Dominus vere, & visus est Simoni.

35 Et ipsi enarrabant quæ in via, & quomodo agnitus est eis in fractione panis.

36 Hæc autem ipsis loquentibus, & ipse Jesus stetit in media eorum, & dicit eis: Pax vobis.

37 Conturbati vero & conterriti facti, existimabant spiritum videre.

38 Et dixit eis: Quid turbati estis, & quare cogitationes ascendunt in corda vestra?

39 Videte manus meas, & pedes meos: quia ipse ego sum. palpate me, & videte: quia spiritus carnem & ossa

οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα.

40 Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδει-
ξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς
πόδας.

* 41 Ἐτι δὲ ἀπιστούντων αὐ-
τῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς, καὶ θαυ-
μαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς· Ἐχε-
τέ τι ἢ βρώσιμον ἢ ἐνθάδε;

* 42 Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ
ἰχθῦς ἢ πτοῦ ἢ μέρος, καὶ ἀπὸ
ἢ μελισσίου ἢ κηρίου.

43 Καὶ λαβὼν, ἐνώπιον αὐ-
τῶν ἔφαγεν.

44 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Οὗτοι οἱ
λόγοι οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς
ἔτι ὡν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρω-
θῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν
τῷ νόμῳ Μωσέως, καὶ προφή-
ταις, καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ.

45 Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν
νοῦν, τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς·

46 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτι
οὕτω γέγραπται, καὶ οὕτως ἔ-
δει παθεῖν τὸν Χριστὸν, καὶ ἀνα-
στῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,

47 καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ
ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ
ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ
ἔθνη, ἀρχάμενον ἀπὸ Ἱερουσα-
λὴμ.

48 Ὑμεῖς δὲ ἐσε μάρτυρες
τούτων.

49 Καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω
τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς μου
ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίστατε ἐν
τῇ πόλει Ἱερουσαλὴμ, ἕως οὗ
ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

50 Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω
ἕως εἰς Βηθανίαν· καὶ ἐπάρας
τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν
αὐτούς.

51 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλο-
γεῖν αὐτὸν αὐτοὺς, διέσχι ἀπ'
αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν
οὐρανόν.

52 Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαν-
τες αὐτὸν, ἐπέσρεψαν εἰς Ἱε-
ρουσαλὴμ, μετὰ χαρᾶς μεγάλης.

53 Καὶ ἦσαν διαπαντός ἐν
τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ εὐλο-
γῶντες τὸν Θεόν. Ἀμήν. 21. † 10.

non habet, sicut me videtis ha-
bentem.

40 Et hoc dicens ostendit eis
manus & pedes.

41 Adhuc autem non creden-
tibus illis præ gaudio, & miran-
tibus, dixit eis: Habetis aliquid
esculentum hic?

42 Illi autem obtulerunt ei
piscis affi partem, & de apiario
favo.

43 Et sumens coram eis edit.

44 Dixit autem eis: Hæc ver-
ba quæ loquutus sum ad vos ad-
huc existens vobiscum, quoniam
oportet impleri omnia scripta in
lege Moyse & Prophetis & Psal-
mis de me.

45 Tunc aperuit ipforum sen-
sum, ad intelligendum scripturas.

46 Et dixit eis: Quoniam sic
scriptum est, & sic oportebat
pati Christum, & resurgere à
mortuis tertia die.

47 Et prædicari in nomine
eius pœnitentiam & remissionem
peccatorum in omnes gentes,
incipientem ab Hierosolyma.

48 Vos autem estis testes ho-
rum.

49 Et ecce ego mitto promif-
sum Patris mei in vos. Vos au-
tem sedete in civitate Hierusa-
lem, quoadusque induamini vir-
tutem ex alto.

50 Eduxit autem eos foras
usque in Bethaniam, & sustol-
lens manus suas, benedixit eis.

51 Et factum est in benedi-
cere cum illis, disjunctus est ab
eis, & sursum ferebatur in cæl-
lum.

52 Et ipsi adorantes eum, re-
gressi sunt in Hierusalem, cum
gaudio magno.

53 Et erant semper in tem-
plo, laudantes & benedicentes
Deum. Amen.

ΤΟ ΚΑΤΑ

EUANGELIUM

ἸΩΑΝΝΗΝ

SECUNDUM

ΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ.

JOANNEM.

Κεφ. α'. 1.

CAPUT I.

ΕΝ ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος.

2 Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν.

3 Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν.

4 Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων.

5 Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

6 Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης.

7 Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ.

8 Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός.

9 Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

10 Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω.

11 Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον.

12 Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

IN principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum.

2 Hoc erat in principio apud Deum.

3 Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est neque unum, quod factum est.

4 In ipso vita erat, & vita erat lux hominum.

5 Et lux in tenebris lucet, & tenebrae eam non comprehenderunt.

6 Fuit homo missus a Deo, nomen ei Joannes.

7 Hic venit in testimonium, ut testaretur de lumine, ut omnes crederent per illum.

8 Non erat ille lux, sed ut testaretur de lumine.

9 Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in mundum.

10 In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognovit.

11 In propria venit, & proprii eum non receperunt.

12 Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, credentibus in nomine ejus.

13 Qui

13 Οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.

* 14 Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο· καὶ ἔσκηνωσεν ἐν ἡμῖν, (καὶ ἐκατοστάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρὸς,) πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.

15 Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγε, λέγων· Οὗτος ἦν ὃν εἶπον· Ὁ ἐπίσω μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν.

16 Καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος·

17 Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη· ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.

* 18 Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε ἢ πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἔξηγησάτο.

19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι· ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ λευῖτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· Σὺ τίς εἶ;

20 Καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ ἡρνήσατο· καὶ ὡμολόγησεν· Ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός.

21 Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· Τί οὖν; Ἠλίας εἶ σὺ; Καὶ λέγει· Οὐκ εἰμί. Ὁ προφῆτης εἶ σὺ; Καὶ ἀπεκρίθη· Οὐ.

22 Εἰπὸν οὖν αὐτῷ· Τίς εἶ; ἵνα ἀποκρισιν δώμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ;

23 Ἔφη· Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· εὐθύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου· καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφῆτης.

24 Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων·

25 Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, καὶ εἶπον αὐτῷ· Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστός, οὔτε Ἠλίας, οὔτε ὁ προφῆτης;

26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης, λέγων· Ἐγὼ βαπτίζω ἐν

13 Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt.

14 Et verbum caro factum est, & habitavit in nobis, & vidi-mus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre, plenum gratiæ & veritatis.

15 Joannes testatur de ipso & clamavit, dicens: Hic erat quem dixi, Post me veniens, ante me factus est: quia prior me erat.

16 Et ex plenitudine ejus nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia.

17 Quia lex per Moysen data est, gratia & veritas per Jesum Christum facta est.

18 Deum nemo vidit unquam: unigenitus filius existens in sinu Patris, ipse enarravit.

19 Et hoc est testimonium Joannis, quando miserunt Judæi ex Hierosolymis sacerdotes & Levitas, ut interrogarent eum, Tu quis es?

20 Et confessus est, & non negavit: & confessus est, Quia non sum ego Christus.

21 Et interrogaverunt eum, Quid ergo? Elias es tu? & dicit: Non sum. Propheta es tu? & respondit, Non.

22 Dixerunt ergo ei: Quis es, ut responsum demus mittentibus nos? quid dicis de te ipso?

23 Ait: Ego vox clamantis in deserto, Dirigite viam Domini, sicut dixit Esaias propheta.

24 Et missi, erant ex Pharisæis.

25 Et interrogaverunt eum, & dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta?

26 Respondit eis Joannes, di-cens: Ego baptizo in aqua: Me-

ὕδατι· μέτος δὲ ὑμῶν ἔζηκεν
ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε·

27 Αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου
ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου
γέγονεν· οὐ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος
ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ
ὑποδήματος.

28 Ταῦτα ἐν Βηθαβαρᾷ ἐγέ-
νετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου
ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

29 Τῇ ἐπαύριον βλέπει ὁ
Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον
πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει· Ἴδε
ὁ ἄμνός τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν
ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.

30 Οὗτός ἐστι περὶ οὗ ἐγὼ εἶ-
πον· Ὁπίσω μου ἔρχεται ἄνθρωπος,
ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι
πρῶτός μου ἦν.

31 Καὶ ἐγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν·
ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ,
διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδα-
τι βαπτίζων.

32 Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης,
λέγων· Ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦ-
μα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν
ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐ-
τόν.

33 Καὶ ἐγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν·
ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν
ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἐφ'
ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖ-
νον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός
ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι
ἁγίῳ.

34 Καὶ ἐγὼ εἶωρακα, καὶ με-
μαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς
τοῦ Θεοῦ.

35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰσῆκει
ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ δύο.

36 Καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ
περιπατοῦντι, λέγει· Ἴδε ὁ
ἄμνός τοῦ Θεοῦ.

37 Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο
μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ ἤκο-
λούθησαν τῷ Ἰησοῦ.

38 Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ
θεατάμενος αὐτοὺς ἀκολουθεῖν-
τας, λέγει αὐτοῖς·

* 39 Τί ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶ-
πον αὐτῷ· † Ῥαββί (ὃ λέγε-
ται † ἑρμηνεύμενον, διδά-

scopus autem vestrum stetit quem
vos non nostis.

27 Ipse est ille post me ven-
turus, qui ante me factus est,
cujus ego non sum dignus ut
solvam ejus corrigiam calcea-
menti.

28 Hæc in Bethania facta sunt
trans Jordanem, ubi erat Joan-
nes baptizans.

29 Postridie conspicit Joan-
nes Jesum venientem ad se, &
ait: Ecce agnus Dei, tollens
peccatum mundi.

30 Hic est de quo ego dixi:
Post me venit vir, qui ante me
factus est: quia prior me erat.

31 Et ego non sciebam eum:
sed ut manifestetur Israël, pro-
pter hoc veni ego in aqua bap-
tizans.

32 Et testatus est Joannes,
dicens: Quia vidi Spiritum de-
scendentem quasi columbam de
cælo, & mansit super eum.

33 Et ego non sciebam eum,
sed mittens me baptizare in a-
qua, ille mihi dixit: Super
quem videris Spiritum descen-
dentem, & manentem super
eum, hic est baptizans in Spiri-
tu sancto.

34 Et ego vidi, & testatus
sum quia hic est Filius Dei.

35 Postridie iterum stabat
Joannes, & ex discipulis ejus
duo.

36 Et respiciens Jesum am-
bulantem, dicit: Ecce agnus
Dei.

37 Et audierunt eum duo di-
scipuli loquentem, & sequuti
sunt Jesum.

38 Conversus autem Jesus,
& videns eos sequentes, dicit
eis:

39 Quid queritis? Illi au-
tem dixerunt ei: Rabbi, (quod
dicitur interpretatum, Magi-
ster)

σκαλε) † ποῦ μένεις ;

40 Λέγει αὐτοῖς · Ἐρχεσθε καὶ ἴδετε. Ἦλθον καὶ εἶδον ποῦ μένει· καὶ παρ' αὐτῶ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην· ὥρα δὲ ἦν ὡς δεκάτη.

41 Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου, καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῶ.

42 Εὐρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῶ· Εὐρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον ὁ Χριστός·

43 Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἐμβλέψας δὲ αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος.

44 Τῇ ἐπαύριον ἠρέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ εὐρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῶ· Ἀκολουθεῖ μοι.

45 Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου.

46 Εὐρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ, καὶ λέγει αὐτῶ· Ὁν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὐρήκαμεν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ, τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ.

47 Καὶ εἶπεν αὐτῶ Ναθαναήλ· Ἐκ Ναζαρέτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι ; λέγει αὐτῶ Φίλιππος· Ἐρχου καὶ ἴδε.

48 Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· Ἰδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι.

49 Λέγει αὐτῶ Ναθαναήλ· Πόθεν με γινώσκεις ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῶ· Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὅντα ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε.

50 Ἀπεκρίθη Ναθαναήλ, καὶ λέγει αὐτῶ· Ῥαββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ.

51 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῶ· Ὅτι εἶπόν σοι· Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πίστεύεις· μείζω τούτων ὕψαι.

ster) ubi manes ?

40 Dicit eis: venite & videte. venerunt & viderunt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo: hora erat quasi decima.

41 Erat Andreas frater Simonis Petri, unus ex duobus audientibus à Joanne, & sequentis eum.

42 Invenit hic primus fratrem proprium Simonem, & dicit ei: Invenimus Messiam, quod est interpretatum Christus.

43 Et adduxit eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus dixit: Tu es Simon filius Jona: tu vocaberis Cephas: quod interpretatur Petrus.

44 Postridie voluit exire in Galilæam, & invenit Philip-pum, & dicit ei Jesus: Sequere me.

45 Erat autem Philippus à Bethsaida, ex civitate Andreæ & Petri.

46 Invenit Philippus Nathanaël, & dicit ei: Quem scripsit Moyses in lege, & Prophete, invenimus Jesum filium Joseph illum à Nazareth.

47 Et dixit ei Nathanaël: Ex Nazareth potest aliquid bonum esse? dicit ei Philippus: Veni, & vide.

48 Vidit Jesus Nathanaël venientem ad se, & dicit de eo: Ecce vere Israëlita, in quo dolus non est.

49 Dicit ei Nathanaël: Unde me nosti? Respondit Jesus, & dixit ei: Ante te Philip-pum vocare, existentem sub ficu vidi te.

50 Respondit Nathanaël, & ait ei: Rabbi, tu es Filius Dei: tu es rex Israël.

51 Respondit Jesus, & dixit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu, credis? majora his videbis.

52 Et

52 Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀμήν
ἀμήν λέγω ὑμῖν· Ἀπ' ἄρτι ὄψε-
σθε τὸν οὐρανὸν ἀνεγρότα, καὶ
τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαί-
νοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. 6. † 0.

Κεφ. β'. 2.

1 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γά-
μος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς
Γαλιλαίας· καὶ ἦν ἡ μήτηρ
τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ.

2 Ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον.

3 Καὶ ὑπερήσαντος οἴνου, λέ-
γει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐ-
τόν. Οἶνον οὐκ ἔχουσι.

4 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Τί
ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὐπω ἤκει
ἡ ὥρα μου.

5 Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς
διακόνοις· Ὅ, τι ἂν λέγῃ ὑμῖν,
ποιήσατε.

* 6 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὕδριαί· λί-
θιναι· ἕξ, κείμεναι κατὰ τὸν
† καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων,
† χωροῦσαι ἅνδρα † μετρητὰς δύο
ἢ τρεῖς.

7 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος.
Καὶ ἐγένισαν αὐτὰς ὥς ἄνω.

* 8 Καὶ λέγει αὐτοῖς· † Ἀν-
τλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ
† ἀρχιτρικλίνῳ. Καὶ ἤνεγκαν.

9 Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρί-
κλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημέ-
νον, (καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐξίν·
οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἡντλη-
κότες τὸ ὕδωρ·) φωνεῖ τὸν νυμ-
φίον ὁ ἀρχιτρικλινος,

10 Καὶ λέγει αὐτῷ· Πᾶς ἄν-
θρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον
τίβησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι,
τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρη-
κας τὸν καλὸν οἶνον ὥς ἄρτι.

11 Ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρ-
χήν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν
Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφα-
νέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐ-
πίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ.

12 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς
Καπερναοὺμ, αὐτὸς καὶ ἡ μή-
τηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,

52 Et dicit ei: Amen, amen
dico vobis: Amodo videbitis
caelum apertum, & angelos Dei
ascendentes & descendentes su-
pra filium hominis.

CAPUT II.

1 ET die tertia nuptiae factae
sunt in Cana Galilaeae: &
erat mater Jesu ibi.

2 Vocatus est autem & Jesus
& discipuli ejus ad nuptias.

3 Et deficiente vino, dicit
mater Jesu ad eum: Vinum
non habent.

4 Dicit ei Jesus: Quid mihi
& tibi mulier? nondum venit
hora mea.

5 Dicit mater ejus ministris:
Quodcunque dixerit vobis fa-
cite.

6 Erant autem ibi hydriae
lapideae sex positae secundum
purificationem Judaeorum, ca-
pientes singulae metretas duas
vel tres.

7 Dicit eis Jesus: implete
hydrias aqua: & impleverunt
eas usque ad summum.

8 Et dicit eis: Haurite nunc,
& ferte architriclino: & tulerunt.

9 Ut autem gustavit architri-
clinus aquam vinum factam, &
non sciebat unde esset: at mi-
nistri sciebant haurientes a-
quam: vocat sponsum architri-
clinus,

10 Et dicit ei: Omnis homo
primum bonum vinum ponit: &
quum inebriati fuerint, tunc
minus: tu servasti bonum vi-
num usque jam.

11 Hoc fecit initium signo-
rum Jesus in Cana Galilaeae,
& manifestavit gloriam suam:
& crediderunt in eum discipuli
ejus.

12 Post hoc descendit in Ca-
pharnaum, ipse & mater ejus,
& fratres ejus, & discipuli ejus,
& ibi

καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς.

* 14 Καὶ εὑρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας ἑβράς καὶ πρόβατα καὶ περιφεράς, καὶ τοὺς ἑκματιζὰς καθήμενους.

* 15 Καὶ ποιήσας ἑβραγέλιον ἐκ ἑσχοινίων, πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ ἑκέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε.

* 16 Καὶ τοῖς τὰς περιφεράς πωλοῦσιν εἶπεν· Ἄρατε ταῦτα ἔντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἑμπορίου.

17 Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι γεγραμμένον ἔστιν· Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με.

18 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ· Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς;

19 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν.

20 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν;

21 Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ σαρκὸς τοῦ σώματος αὐτοῦ.

22 Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο ἔλεγεν αὐτοῖς· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει.

24 Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας.

25 Καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀν-

& ibi manserunt non multis diebus.

13 Et prope erat Pascha Judæorum, & ascendit in Hierosolyman Jesus.

14 Et invenit in templo vendentes boves, & oves, & columbas, & numularios sedentes.

15 Et faciens flagellum ex funiculis, omnes eiecit ex templo, & oves & boves, & numulariorum effudit monetam, & mensas subvertit.

16 Et columbas vendentibus dixit: Auferte ista hinc: ne facite domum patris mei domum mercatus.

17 Recordati sunt vero discipuli ejus, quia scriptum est, Zelus domus tuæ comedit me.

18 Responderunt ergo Judæi, & dixerunt ei: Quod signum ostendis nobis, quia hæc facis?

19 Respondit Jesus, & dixit eis: Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.

20 Dixerunt ergo Judæi: Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud?

21 Ille autem dicebat de templo corporis sui.

22 Quum ergo resurrexisset à mortuis, recordati sunt discipuli ejus quia hoc dicebat eis: & crediderunt scripturæ, & sermoni, quem dixit Jesus.

23 Quum autem esset in Hierosolymis in Pascha in festo, multi crediderunt in nomine ejus, videntes ejus signa quæ faciebat.

24 Ipse autem Jesus non credebatur semetipsum eis, propter ipsum nosse omnes.

25 Et quia non opus haberet, ut quis testaretur de homine: ipse

θρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγένωσκε τί
ἦν ἐν τῷ ἄνθρωπῳ. 14. † 5.

Κεφ. γ'. 3.

1 ἮΝ δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν φα-
ρισαίων, Νικόδημος ὄνομα
αὐτοῦ, ἔρχων τῶν Ἰουδαίων.

2 Οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν
νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ῥαβ-
βι, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυ-
θας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦ-
τα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῖν
ἢ σὺ ποιῇς, ἐὰν μὴ ὁ Θεὸς
μετ' αὐτοῦ.

3 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν,
οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ.

* 4 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικό-
δημος· Πῶς δύναται ἄνθρωπος
γεννηθῆναι † γέρων ὢν; μὴ δύ-
ναιται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μη-
τρὸς αὐτοῦ δεῦτερον εἰσελθεῖν
καὶ γεννηθῆναι;

5 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν
ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεν-
νηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος,
οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

6 Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς
σαρκὸς, σὰρξ ἐστίν· καὶ τὸ γε-
γεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος,
πνεῦμά ἐστι.

7 Μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι·
Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν.

8 Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ·
καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις,
ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται
καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς
ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύ-
ματος.

9 Ἀπεκρίθη Νικόδημος, καὶ
εἶπεν αὐτῷ· Πῶς δύναται ταῦ-
τα γενέσθαι;

10 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ
εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ διδάσκα-
λος τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα
οὐ γινώσκεις;

11 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι,
ὅτι ὁ οἶδαμεν λαλοῦμεν, καὶ
ὁ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν· καὶ
τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβά-
νετε.

ipse enim sciebat quid esset in
homine.

CAPUT III.

1 ERat autem homo ex Pha-
risæis, Nicodemus nomen
ei, princeps Judæorum.

2 Hic venit ad Jesum nocte,
& dixit ei: Rabbi, scimus quia
à Deo venisti Magister: nemo
enim hæc signa potest facere,
quæ tu facis, si non fuerit Deus
cum eo.

3 Respondit Jesus, & dixit
ei: Amen amen dico tibi, si non
quis natus fuerit desurfum, non
potest videre regnum Dei.

4 Dicit ad eum Nicodemus:
Quomodo potest homo renasci
senex existens? num potest in
ventrem matris suæ secundo in-
troire, & renasci?

5 Respondit Jesus: Amen
amen dico tibi, si non quis
natus fuerit ex aqua & spiritu,
non potest introire in regnum
Dei.

6 Natum ex carne, caro est:
& natum ex spiritu, spiritus
est.

7 Non mireris quia dixi tibi:
Oportet vos nasci desuper.

8 Spiritus ubi vult spirat, &
vocem ejus audis, sed non nosti
unde veniat, & quo vadat: sic
est omnis natus ex spiritu.

9 Respondit Nicodemus, &
dixit ei: Quomodo possunt hæc
fieri?

10 Respondit Jesus, & dixit
ei: Tu es Magister Israël, &
hæc non noscīs?

11 Amen amen dico tibi,
quia quod scimus loquimur, &
quod vidimus testamur, & te-
stimonium nostrum non acci-
pitis.

12 Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· πῶς, ἔάν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύετε;

13 Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ.

14 Καὶ καθὼς Μωσὴς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωσῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

15 Ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

16 Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

17 Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ.

18 Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων, ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

19 Αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα.

20 Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσων, μισεῖ τὸ φῶς· καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

21 Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀληθείαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστὶν ἐργασμένα.

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν· καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν.

23 Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν, ἐγγὺς τοῦ Σαλειμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο.

12 Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixerō vobis cœlestia, credetis?

13 Et nemo ascendit in cœlum, si non ille ex cœlo descendens, filius hominis existens in cœlo.

14 Et sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis:

15 Ut omnis credens in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam.

16 Sic enim dilexit Deus mundum, ut filium suum illum unigenitum daret, ut omnis credens in eum non pereat, sed habeat vitam æternam.

17 Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut judicet mundum: sed ut salvetur mundus per ipsum.

18 Credens in eum, non judicatur: qui autem non credens, jam judicatus est, quia non credidit in nomine unigeniti filii Dei.

19 Hoc autem est iudicium: quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem, erant enim mala eorum opera.

20 Omnis enim mala agens, odit lucem, & non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus.

21 At faciens veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur ejus opera, quia in Deo sunt facta.

22 Post hæc venit Jesus & discipuli ejus in Judæam terram, & illic morabatur cum eis, & baptizabat.

23 Erat autem & Joannes baptizans in Ænon juxta Salim, quia aquæ multæ erant illic: & veniebant, & baptizabantur.

24 Οὕτω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης.

25 Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ.

26 Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὃ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε, οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.

27 Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδὲν, ἐὰν μὴ ἢ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

28 Αὐτοὶ ὁμῆες μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον· Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου.

29 Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου ὁ ἐσηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρὰ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. Αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται.

30 Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

31 Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστίν, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. Ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν.

32 Καὶ ὃ εἶωρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει.

33 Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθὴς ἐστίν.

34 Ὅν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεός, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεός τὸ πνεῦμα.

35 Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

36 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱόν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν. Ι. †. Ι.

Κεφ. δ'. 4.

ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι

24 Nondum enim erat missus in carcerem Joannes.

25 Facta est ergo quaestio ex discipulis Joannis cum Judæis de purificatione.

26 Et venerunt ad Joannem, & dixerunt ei: Rabbi, qui erat tecum trans Jordanem, cui tu testatus es, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum.

27 Respondit Joannes, & dixit: Non potest homo accipere nihil, si non fuerit datum ei de caelo.

28 Ipsi vos mihi testamini, quod dixerim, Non sum ego Christus, sed quia missus sum ante illum.

29 Habens sponfam, sponsus est: at amicus sponsi stans & audiens eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. hoc ergo gaudium meum impletum est.

30 Illum oportet crescere, me autem minui.

31 Superne veniens, super omnes est: existens de terra, de terra est, & de terra loquitur: de caelo veniens, super omnes est.

32 Et quod vidit & audivit, hoc testatur, & testimonium ejus nemo accipit.

33 Accipiens ejus testimonium, signavit quia Deus verax est.

34 Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur: non enim ex mensura dat Deus spiritum.

35 Pater diligit filium, & omnia dedit in manu ejus.

36 Credens in filium, habet vitam æternam: at non persuasibilis filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super ipsum.

CAPUT IV.

1 U T ergo cognovit Dominus quia audierunt Pharisei quod

Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης.

2 (Καὶ τοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτισεν. ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.)

3 Ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἠπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

4 Ἦδε: δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας.

* 5 Ἐρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Σιχαρ, † πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

6 Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Οἱ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὸς ἐκ τῆς ὁδοπορίας, ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν ὥτε ἕκτη.

7 Ἐρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλησάτι ὕδωρ· λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Δός μοι πιεῖν.

8 (Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι.)

* 9 Λέγει οὖν αὐτῇ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις· Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς, οὗσης γυναικὸς Σαμαρεῖτιδος; σὺ γὰρ † συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεῖταις.

10 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι· Δός μοι πιεῖν· σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν, καὶ ἔδωκεν ἅν σοι ὕδωρ ζῶν.

* 11 Λέγει αὐτῇ ἡ γυνὴ· Κύριε, οὔτε † ἀντλήμα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;

* 12 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ † θρέμματα αὐτοῦ;

13 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν·

14 Ὃς δ' ἂν πῖνῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος

quod Jesus plures discipulos facit & baptizat quam Joannes:

2 (Quamquam Jesus ipse non baptizaret, sed discipulū ejus.)

3 Reliquit Judæam, & abiit iterum in Galilæam.

4 Oportebat autem eum transire per Samariam.

5 Venit ergo in civitatem Samariæ, dictam Sichar, juxta prædium quod dedit Jacob Joseph filio suo.

6 Erat autem ibi fons Jacob: ergo Jesus fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem: hora erat quasi sexta.

7 Venit mulier de Samaria haurire aquam. dicit ei Jesus: Da mihi bibere.

8 Nam discipuli ejus abierant in civitatem, ut cibos emerent.

9 Dicit ergo ei mulier illa Samaritana, Quomodo tu Judæus existens, à me bibere potes existente muliere Samaritana? non enim contantur Judæi Samaritanis.

10 Respondit Jesus, & dixit ei: Si scires donum Dei, & quis est dicens tibi, Da mihi bibere, tu utique petisses illum, & dedisset utique tibi aquam vivam.

11 Dicit ei mulier: Domine, neque hauftorium habes, & puteus est profundus: unde ergo habes aquam vivam?

12 Num tu major es patre nostro Jacob, qui dedit nobis puteum, & ipse ex eo bibit, & filii ejus, & pecora ejus?

13 Respondit Jesus, & dixit ei: Omnis bibens ex aqua hac, sitiet iterum.

14 Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum, sed aqua quam dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.

ἄλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον.

15 Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή· Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἰντλεῖν.

16 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ὑπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.

17 Ἀπεκρίθη ἡ γυνή, καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔχω ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Καλῶς εἶπας· Ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω.

18 Πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχε· καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἄνθρωπος· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας.

19 Λέγει αὐτῇ ἡ γυνή· Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.

20 Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τούτῳ τῷ ὄρει προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς, λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἔστιν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν.

21 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί.

22 Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἶδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἶδμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν.

* 23 Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ ἡ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν.

24 Πνεῦμα δὲ θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν· ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.

25 Λέγει αὐτῇ ἡ γυνή· Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὃ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα.

26 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι, ὃ λαλῶν σοι.

27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μὲντοι εἶπε· Τί ζητεῖς; ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς;

28 Ἀφήκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐ-

15 Dicit ad eum mulier : Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam, neque veniam huc haurire.

16 Dicit ei Jesus : Vade, voca virum tuum, & veni huc.

17 Respondit mulier, & dixit : Non habeo virum. dicit ei Jesus : Pulchre dixisti, Quia virum non habeo.

18 Quinque enim viros habuisti : & nunc quem habes, non est tuus vir : hæc vere dixisti.

19 Dicit ei mulier : Domine, video quia propheta es tu.

20 Patres nostri in monte hoc adoraverunt, & vos dicitis quia in Hierosolymis est locus, ubi oportet adorare.

21 Dicit ei Jesus : Mulier, crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Hierosolymis adorabitis Patrem.

22 Vos adoratis quod non nostis : nos adoramus quod scimus : quia salus ex Judæis est,

23 Sed venit hora & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate : etenim Pater tales querit adorantes eum.

24 Spiritus Deus, & adorantes eum, in spiritu & veritate oportet adorare.

25 Dicit ei mulier : Scio quia. Messias venit, dictus Christus : quum venerit ille, annuntiabit nobis omnia.

26 Dicit ei Jesus : Ego sum, loquens tibi.

27 Et super hoc venerunt discipuli ejus, & mirabantur quia cum muliere loquebatur, nemo tamen dixit, Quid queris? aut quid loqueris cum ea?

28 Reliquit ergo hydriam suam

μικρ.

τῆς ἡγουσῆς, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις·

29 Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;

30 Ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.

31 Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ, λέγοντες· Ῥαββί, φάγε.

32 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγὼ βρώσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε.

33 Ἐλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· Μήτις ἤνεγεν αὐτῷ φαγεῖν;

34 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐμὲν βρώμᾳ ἐστίν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.

* 35 Οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἔτι† τετράμηνόν ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; Ἰδοῦ, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη.

36 Καὶ ὁ θερίζων, μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει κερπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ, καὶ ὁ θερίζων.

37 Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστίν ὁ ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστίν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων.

38 Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὁ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσ τεληλύβατε.

39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτύρουσιν· Ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα.

40 Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἡρώτων αὐτὸν μένειν παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας.

41 Καὶ πολλῶ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ.

42 Τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον· Ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν

mulier, & abiit in civitatem, & dicit hominibus:

29 Venite, videte hominem qui dixit mihi omnia quaecumque feci. numquid ipse est Christus?

30 Exierunt ergo de civitate, & veniebant ad eum.

31 In vero inter rogabant eum discipuli ejus, dicentes, Rabbi, manduca.

32 Ille autem dixit eis: Ego cibum habeo manducare, quem vos non nostis.

33 Dicebant ergo discipuli ad invicem: Num aliquis attulit ei manducare?

34 Dicit eis Jesus: Meus cibus est, ut faciam voluntatem mittentis me, & perficiam ejus opus:

35 Nonne vos dicitis, Quod adhuc quadrimestre est, & messis venit? ecce dico vobis, Levate oculos vestros, & videte regiones, quia albæ sunt ad messem jam.

36 Et metens mercedem accipit, & congregat fructum in vitam æternam, ut & seminans simul gaudeat, & metens.

37 In enim hoc verbum est verum, Quia alius est seminans, & alius metens.

38 Ego misi vos metere quod non vos laborastis: alii laboraverunt, & vos in laborem eorum introistis.

39 Ex autem civitate illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testantis, Quia dixit mihi omnia quaecumque feci.

40 Quum ergo venissent ad illum Samaritani, rogaverunt eum manere apud eos: & mansit ibi duos dies.

41 Et multo plures crediderunt in eum propter sermonem ejus.

42 Et mulieri dicebant, Quia non amplius propter tuam lo-

πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόα-
μεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν
ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ
Χριστός.

43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας
ἔξῃλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν
εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

44 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἰησοῦς ἐμαρ-
τύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ
ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.

45 Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν
Γαλιλαίαν, ἰδεξάμην αὐτὸν οἱ
Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ὃ
ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ
ἐορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς
τὴν ἐορτήν.

46 Ἦλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πάλιν
εἰς τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, ὅ-
που ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ
ἦν τις βασιλικὸς, οὗ ὁ υἱὸς ἡ-
σθένει ἐν Καπερναούμ.

47 Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς
ἔκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γα-
λιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν,
καὶ ἠρώτα αὐτὸν, ἵνα καταβῇ
καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν·
ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν.

48 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς
αὐτόν· Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέ-
ρατα ἴδῃτε, οὐ μὴ πισεύσητε.

49 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασι-
λικός· Κύριε, κατὰ βῆθι πρὶν
ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.

50 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. Καὶ
ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ
ᾧ εἶπεν αὐτῷ Ἰησοῦς· καὶ ἐπο-
ρεύετο.

51 Ἦδη δὲ αὐτοῦ καταβί-
νοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπῆν-
τησαν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλαν,
λέγοντες· Ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ.

* 52 † Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐ-
τῶν τὴν ᾠραν ἐν ᾗ † κοιμήθε-
ρον ἔσχε· καὶ εἶπον αὐτῷ· Ὅτι
† χθὲς ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐ-
τὸν ὁ † πυρετός.

53 Ἐγὼ οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν
ἐκείνῃ τῇ ᾠρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ.
καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία
αὐτοῦ ὅλη.

54 Τοῦτο πάλιν δεύτερον ση-

quelam credimus: ipsam enim au-
divimus, & scimus quia hic est
vere salvator mundi Christus.

43 Post autem duos dies exiit
inde, & abiit in Galilæam.

44 Ipse enim Jesus testatus
est, quia propheta in propria
patria honorem non habet.

45 Quum ergo venisset in Ga-
lilæam, exceperunt eum Gali-
læi, omnia intuiti quæ fecerat
in Hierosolymis in festo: & ipsi
enim venerant ad festum.

46 Venit ergo Jesus iterum in
Cana Galilææ, ubi fecit aquam
vinum. & erat quidam regulus,
cujus filius infirmabatur in Ca-
pharnaum.

47 Hic audiens quia Jesus ad-
veniret ex Judæa in Galilæam,
abiit ad eum, & rogabat eum
ut descenderet, & sanaret ipsius
filium: futurus erat enim mori.

48 Dixit ergo Jesus ad eum:
Si non signa & prodigia vide-
ritis, non credetis.

49 Dicit ad eum regulus:
Domine, descende ante mori
puerum meum.

50 Dicit ei Jesus: Vade, fi-
lius tuus vivit: & credidit ho-
mo sermoni quem dixit ei Jesus,
& ibat.

51 Jam autem eo descendente,
servi ejus occurrerunt ei, &
nuntiaverunt, dicentes, Quia
puer tuus vivit.

52 Interrogabat ergo ab eis
horam in qua melius habuerit:
& dixerunt ei, Quia heri ho-
ram septimam reliquit eum fe-
bris.

53 Cognovit ergo pater quia
in illa hora, in qua dixit ei Je-
sus, Quia filius tuus vivit: &
credidit ipse & domus ejus
tota.

54 Hoc iterum secundum
signum.

μεῖον ἐποθεῖεν ὁ Ἰησοῦς, ἐκδὼν
ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλι-
λαίαν. 13. + 7.

Κεφ. ε'. 5.

1 Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν
Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ
Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

* 2 Ἐστὶ δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύ-
μοις ἐπὶ τῇ + προβατικῇ + κο-
λυμβήθρᾳ, ἥ + ἐπιλεγομένη
+ Ἑβραϊστὶ Βηθσεδα, πέντε + ὡ-
ς ἔχουσα.

* 3 Ἐν ταύταις κατέκειτο
πλήθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων,
τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδε-
χομένων τὴν τοῦ ὕδατος + κί-
νησιν.

* 4 Ἄγγελος γὰρ κατὰ και-
ρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβή-
θρᾳ, καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ
οὖν + πρῶτος + ἐμβὰς μετὰ τὴν
+ παραχρὴν τοῦ ὕδατος, + ὑγιὴς
ἐγένετο, ὃ + δὴποτε + κατείχε-
το + νοσήματι.

5 Ἦν δὲ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ
τριάκοντα ὅκτ' ἔτη ἔχων ἐν τῇ
ἀσθενείᾳ.

6 Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κα-
τακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πο-
λὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει
αὐτῷ· Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι;

7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν·
Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα,
ὅταν παραχρὴν τὸ ὕδωρ, βάλῃ
με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ
ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ
καταβαίνει.

8 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐ-
γείραι, ἄρον τὸν κράββατόν
σου, καὶ περιπάτει.

9 Καὶ εὐθὺς ἐγένετο ὑγιὴς
ὁ ἄνθρωπος· καὶ ἤρε τὸν κράββα-
τον αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. ἦν
δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

10 Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι
τῷ τετραπευμένῳ· Σάββατόν
ἐστίν, οὐκ ἔξεστὶ σοι ἄραι τὸν
κράββατον.

11 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Οἱ ποι-
ήσας με ὑγιή, ἐκεῖνός μοι εἴ-
πεν· Ἄρον τὸν κράββατόν σου,
καὶ περιπάτει.

12 Ἠρώτησαν οὖν αὐτόν· Τίς

signum fecit Jesus veniens ex
Judæa in Galilæam.

CAPUT V.

1 Post hæc erat festum Ju-
dæorum, & ascendit Jesus
in Hierosolymam.

2 Est autem in Hierosolymis
super Probatica piscina cognomi-
nata Hebraice Bethesda, quin-
que porticus habens.

3 In his jacebat multitudo
multa languentium, cæcorum,
claudorum, aridorum, expe-
ctantium aquæ motum.

4 Angelus enim secundum
tempus descendebat in pisci-
nam, & turbabat aquam: igitur
primus descendens post mo-
tionem aquæ, sanus fiebat quo-
tandem detinebatur morbo.

5 Erat autem quidam homo
ibi triginta octo annos habens
in infirmitate.

6 Hunc videns Jesus jacen-
tem, & cognoscens quia multum
jam tempus haberet, dicit ei:
Vis sanus fieri?

7 Respondit ei languidus:
Domine, hominem non habeo,
ut quum turbata fuerit aqua,
mittat me in piscinam: in quo
autem venio ego, alius ante me
descendit.

8 Dicit ei Jesus: Excitare,
tolle grabatum tuum, & am-
bula.

9 Et statim factus est sanus
ille homo: & sustulit grabatum
suum, & ambulabat. erat au-
tem sabbatum in illo die.

10 Dicebant ergo Judæi cu-
rato, Sabbatum est, non licet
tibi tollere grabatum.

11 Respondit eis, Faciens me
sanum, ille mihi dixit, Tolle
grabatum tuum, & ambula.

12 Interrogaverunt ergo eum,
L 4. Quis

ἔσιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι· Ἄρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει;

13 * Οὐ δὲ ἰάσας οὐκ ᾔδει τίς ἔστιν· ὁ γὰρ † Ἰησοῦς † ἐξέγευσεν, ὅχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ.

14 Μετὰ ταῦτα εὗρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἴδε, ὑγιὲς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν τι σοι γένηται.

15 Ἀπήλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ.

16 Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ.

17 Οὐ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· Οὐ πατὴρ μου ἔως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι.

18 Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι· ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδον ἔλεγε τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποῖον τῷ Θεῷ.

19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἄφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μὴ τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ.

20 Οὐ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέικνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε.

21 Ὡς περ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ.

22 Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ.

23 ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱόν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν.

24 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,

Quis est ille homo dicens tibi, Tolle grabatum tuum, & ambula?

13 At sanatus non sciebat quis esset: nam Jesus declinavit, turba existente in loco.

14 Postea invenit eum Jesus in templo, & dixit illi: Ecce sanus factus es: ne amplius pecca, ut non deterius aliquid tibi fiat.

15 Abiit ille homo, & nuntiavit Judæis, Quia Jesus esset faciens eum sanum.

16 Et propter hoc persequerentur Jesum Judæi, & querebant eum occidere, quia hæc faciebat in sabbato.

17 At Jesus respondit eis, Pater meus usque modo operatur, & ego operor.

18 Propter hoc ergo magis querebant eum Judæi interficere, quia non solum solvebat sabbatum, sed & patrem proprium dicebat Deum, æqualem seipsum faciens Deo.

19 Respondit itaque Jesus, & dixit illis: Amen amen dico vobis, Non potest filius facere à seipso nihil, si non quod viderit patrem facientem: quæcunque enim ille fecerit, hæc & filius similiter facit.

20 Nam pater diligit filium, & omnia demonstrat ei quæ ipse facit, & majora h's demonstrabit ei opera, ut vos miremini.

21 Sicut enim pater suscitavit mortuos, & vivificat, sic & filius quos vult vivificat.

22 Neque enim pater judicat neminem, sed judicium omne dedit filio.

23 Ut omnes honorificent filium sicut honorificant patrem. Non honorificans filium, non honorificat patrem mittentem illum.

24 Amen amen dico vobis,

quoniam

ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ εἰς κρίτιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν.

25 Ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται.

26 Ὡς περ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκε καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ.

27 Καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν.

28 Μὴ θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ.

29 Καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

30 Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιῆσαι ἑαυτοῦ οὐδέν, καθὼς ἀκούω, κρίνω· καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δίκαια ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός.

31 Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἐστίν ἀληθής.

32 Ἄλλος ἐστίν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστίν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.

33 Ὑμεῖς ἀπεσάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ.

34 Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω· ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε.

35 Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καίόμενος καὶ φαίνων· ὑμεῖς δὲ ἠθέλητατε ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φῶτι αὐτοῦ.

36 Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτὰ, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατὴρ με ἀπέσταλκε.

quia verbum meum audiens, & credens mittenti me, habet vitam æternam, & in iudicium non venit, sed transiit ex morte in vitam.

25 Amen amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei, & audientes vivent.

26 Sicut enim pater habet vitam in semetipso, sic dedit & filio vitam habere in semetipso.

27 Et potestatem dedit ei etiam iudicium facere, quia filius hominis est.

28 Ne miramini hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis, audient vocem ejus.

29 Et procedent qui bona facientes, in resurrectionem vitæ: qui vero mala agentes, in resurrectionem iudicii.

30 Non possum ego facere à meipso nihil: sicut audio, iudico, & iudicium meum iustum est: quia non quæro voluntatem meam, sed voluntatem mittentis me Patris.

31 Si ego testor de meipso, testimonium meum non est verum.

32 Alius est testans de me, & scio quia verum est testimonium quod testatur de me.

33 Vos misistis ad Joannem, & testatus est veritati.

34 Ego autem non ab homine testimonium accipio: sed hæc dico, ut vos servemini.

35 Ille erat lucerna ardens, & lucens: Vos autem voluistis exultare ad horam in luce ejus.

36 Ego autem habeo testimonium majus Joanne: nam opera quæ dedit mihi pater ut perficiam ea, ipsa opera quæ ego facio testantur de me quia pater me misit.

37 Καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ, αὐτὸς μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ· οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑώρακάτε.

38 Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν· ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε.

39 Ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦνται περὶ ἐμοῦ.

40 Καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με, ἵνα ζωὴν ἔχητε.

41 Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω·

42 Ἀλλ' ἐγνώκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς.

43 Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψετε.

44 Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πισεῖσαι, δέξανπαρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε;

45 Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγοῶν ὑμῶν, Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπικατε.

46 Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωσῇ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν.

47 Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύσετε; 15. † 5.

Κεφ. 5. 6.

1 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰη-

τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος.

2 Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολλὸς, ὅτι ἐώρων αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων.

3 Ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

4 Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.

5 Ἐπέρχας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς

37 Et mittens me pater, ipse testatus est de me: neque vocem ejus audistis unquam, neque speciem ejus vidistis:

38 Et verbum ejus non habetis manens in vobis: quia quem misit ille, huic vos non creditis.

39 Scrutamini scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam aeternam habere, & illæ sunt testantes de me.

40 Et non vultis venire ad me, ut vitam habeatis.

41 Gloriam ab hominibus non accipio.

42 Sed cognovi vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis ipsis.

43 Ego veni in nomine patris mei, & non accipitis me: si alius venerit in nomine proprio, illum accipietis.

44 Quomodo potestis vos credere, gloriam ab invicem accipientes, & gloriam quæ à solo Deo non quæritis?

45 Ne putate quia ego accusabo vos apud Patrem: est accusans vos Moyses, in quo vos speratis.

46 Si enim crederetis Moysi, crederetis utrique mihi: de enim me ille scripsit.

47 Si autem illius literis non creditis, quomodo meis verbis credetis?

CAPUT VI.

1 Post hæc abiit Jesus trans mare Galilee Tiberiadis:

2 Et sequebatur eum turba multa: quia videbant ejus signa quæ faciebat super infirmantibus.

3 Subiit autem in montem Jesus, & ibi sedebat cum discipulis suis.

4 Erat autem proximum Pascha festum Judæorum.

5 Attollens ergo Jesus oc-

ῥοφθαλμοὺς, καὶ θεασάμενος ὅτι πολλὸς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον· Πόθεν ἀγοράζομεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι;

6 (Τοῦτο δὲ ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλε ποιεῖν.)

7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος· Διακοσίων θηναρίων ἄρτοι οὐκ ἄρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν βραχὺ τι λάβῃ.

8 Λέγει αὐτῷ εἰς ἓκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου·

* 9 Ἐστὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἄρτοι κρίβινους καὶ δύο ὑψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσούτους;

10 Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς· Ποιῆσατε τοὺς ἄνθρώπους ἀναπεσεῖν. Ἦν δὲ χόρτος πολλὸς ἐν τῷ τόπῳ. Ἀνέπεσον οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἄριθμόν ὥστε πεντακισχίλιοι.

11 Ἐλαβε δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκε τοῖς μαθηταῖς· οἱ δὲ μαῖνῃται τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἓκ τῶν ὑψαρίων ὅσον ἤθελον.

12 Ὡς δὲ ἐνεπλήθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόβληται.

* 13 Συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγένισαν δωδεκά καὶ κοφίνους καλασμάτων ἓκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν καὶ κρίβινων, καὶ ἐπερίσσευσε τοῖς ἑβραίοις.

14 Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησε σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον· Ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.

15 Ἰησοῦς οὖν γινούς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι, καὶ ἄρπάξαι αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησε πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτοῦ μόνος.

16 Ὡς δὲ ὁψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν.

17 Καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης·

los, & intuitus quia multa turba venit ad eum, dicit ad Philippum, Unde ememus panes, ut manducent hi?

6 Hoc autem dicebat tentans eum: ipse enim sciebat quid futurus esset facere.

7 Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque eorum modicum quid accipiat.

8 Dicit ei unus ex discipulis ejus, Andreas frater Simonis Petri:

9 Est puerulus unus hic, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pisciculos: sed hæc quid sunt inter tot?

10 Dicit autem Jesus: Facite homines discumbere. erat autem fœnum multum in loco: discubuerunt ergo viri numerum quasi quinque millia.

11 Accepit autem panes Jesus, & gratias agens distribuit discipulis, at discipuli discumbentibus: similiter & ex pisciculis quantum volebant.

12 Ut autem impleti sunt, dicit discipulis suis: Colligite superabundantia fragmenta, ut non quid pereat.

13 Collegunt ergo, & impleverunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus hordeaceis, quæ superfuerunt comedentibus.

14 Illi ergo homines videntes quod fecerat signum Jesus, dicebant, Quia hic est verè Prophetas venturus in mundum.

15 Jesus ergo cognoscens quod futuri essent venire & rapere eum, ut facerent eum regem, recessit iterum in montem ipse solus.

16 Ut autem serum factum est, descenderunt discipuli ejus ad mare.

17 Et ascendentes in navim, venerunt trans mare in Capharna-

σης εἰς Καπερναοῦμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς.

18 Ἡ' τε βάλασσα, ἀνέμου μεγάλου πνέοντος, διηγείρετο.

19 Ἐληλακότες οὖν ὡς σα-
δίους εἰκοσιπέντε ἢ τριάκοντα,
θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπα-
τοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ
ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον· καὶ
ἐφοβήθησαν.

20 Ο' δὲ λέγει αὐτοῖς· Ἐγώ
εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.

21 Ἦβελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν
εἰς τὸ πλοῖον· καὶ εὐθέως τὸ
πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς εἰς
ἣν ὑπῆγον.

22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐξη-
κὼς πέραν τῆς θαλάσσης, ἰδὼν
ὅτι πλοῖον ἕλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ,
εἰ μὴ ἐν ἐκείνῳ εἰς ὃ ἐνέβησαν
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ
συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐ-
τοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον,
ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἀπῆλθον·

23 Ἄλλα δὲ ἦλθε πλοῖα ἅρ-
α ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου
ἔπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχα-
ριστήσαντος τοῦ Κυρίου.

24 Ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι
Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ, οὐδὲ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν καὶ
οἱ ἅπτοι εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἦλθον
εἰς Καπερναοῦμ, ζητοῦντες τὸν
Ἰησοῦν.

25 Καὶ εὐρύντες αὐτὸν πέραν
τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ·
Ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας;

26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰη-
σοῦς καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέ-
γω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἶ-
δετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε
ἐκ τῶν ἄρτων, καὶ ἐχορτάσθητέ.

27 Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρωσιν
τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν
βρωσιν τὴν μενουσαν εἰς ζωὴν
αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ
ἐσφράγισεν, ὁ Θεός.

28 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Τί
ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἐρ-
γα τοῦ Θεοῦ;

naum : & tenebrae jam factae
erant, & non venerat ad eos
Jesús.

18 Et mare, vento magno stan-
te, exurgebat.

19 Profecti ergo quasi stadia
vigintiquinque aut triginta, vi-
dent Jesum ambulante[m] supra
mare, & prope navem factum,
& timuerunt.

20 Ille autem dicit eis : Ego
sum, ne timeate.

21 Voluerunt ergo accipere
eum in navim, & statim navis
facta est ad terram in quam
ibant.

22 Postridie turba constituta
trans mare, videns quia navi-
cula alia non erat ibi, si non
una illa in quam intrarant di-
scipuli ejus, & quia non simul
introisset discipulis suis Jesús in
naviculam, sed soli discipuli e-
jus abiissent.

23 Aliæ vero supervenerunt
naves à Tiberiade juxta locum
ubi manducaverant panem, gra-
tias agente Domino.

24 Quum ergo vidisset turba
quia Jesús non esset ibi, neque
discipuli ejus, ascenderunt ipsi
in naviculas, & venerunt in
Capharnaum, quærentes Jesum,

25 Et invenientes eum trans
mare, dixerunt ei : Rabbi,
quando huc factus es?

26 Respondit eis Jesús, &
dixit : Amen amen dico vobis,
Quæritis me, non quia vidistis
signa, sed quia manducastis ex
panibus, & saturati estis.

27 Operamini non cibum pe-
reuntem, sed cibum manentem
in vitam æternam, quem filius
hominis vobis dabit : hunc enim
pater signavit Deus.

28 Dixerunt ergo ad eum :
Quid faciemus, ut operemur
opera Dei?

29 Ἀπεκρίθη δ' Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος.

30 Εἶπον οὖν αὐτῷ· Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ;

31 Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἐφάγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστι γεγραμμένον· Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.

32 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἁληθινόν.

33 Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ζωὴν διδούς τῷ κόσμῳ.

34 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.

35 Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς με, οὐ μὴ πεινᾷσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε.

36 Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐώρακατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε.

37 Πᾶν ὃ δίδωμί μοι ὁ πατήρ, πρὸς ἐμὲ ἔχει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω.

38 Ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.

39 Τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατὴρ, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

40 Τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱόν, καὶ πιστεύων εἰς αὐτόν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἀναστήσω αὐτόν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

42 Καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός

29 Respondit Jesus & dixit eis: Hoc est opus Dei, ut credatis in quem misit ille.

30 Dixerunt ergo ei: Quod ergo facis tu signum, ut videamus & credamus tibi? quid operaris?

31 Patres nostri manna manducaverunt in deserto, sicut est scriptum, Panem de caelo dedit eis manducare.

32 Dixit ergo eis Jesus: Amen amen dico vobis, non Moyses dedit vobis panem de caelo, sed pater meus dat vobis panem de caelo verum.

33 Nam panis Dei est ille descendens de caelo, & vitam dans mundo.

34 Dixerunt ergo ad eum, Domine, semper da nobis Panem hunc.

35 Dixit autem eis Jesus: Ego sum panis vitae: veniens ad me, non esuriet: & credens in me, non sitiet unquam.

36 Sed dixi vobis, quia & vidistis me, & non creditis.

37 Omne quod dat mihi Pater, ad me veniet: & venientem ad me non ejiciam foras.

38 Quia descendi de caelo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem mittentis me.

39 Haec autem est voluntas mittentis me Patris, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo: sed resuscitabo illud in novissimo die.

40 Haec autem est voluntas mittentis me, ut omnis videns Filium, & credens in eum, habeat vitam aeternam: & resuscitabo eum ego novissimo die.

41 Murmurabant ergo Judaei de illo, quia dixisset, Ego sum panis descendens de caelo.

42 Et dicebant: Nonne hic

ἔσιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, ὃς ἡμεῖς οἰδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; Πῶς οὖν λέγει οὗτος· Ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;

43 Ἀπεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων.

44 Οὐδεὶς δύναται ἔλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλκύῃ αὐτὸν, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

45 Ἐστὶ γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· Καὶ ἔσονται πάντες διδασκοὶ τοῦ Θεοῦ. Πᾶς οὖν ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ μαθὼν, ἔρχεται πρὸς με.

46 Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τὸς ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ· οὗτος ἑώρακε τὸν πατέρα.

47 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον.

48 Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς.

49 Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀπέθανον.

50 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ.

51 Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐὰν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος ὁ δὲ ὢν ἐγὼ δώσω, ἡσάρξαι μου ἔστιν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν;

53 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίνητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.

54 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

55 Ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθῶς ἐστὶ βρώσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστὶ πόσις.

est Jesus filius Joseph, cujus nos novimus patrem & matrem? quomodo ergo dicit hic, quia de cælo descendi?

43 Respondit ergo Jesus, & dixit eis: Ne murmurate cum alii aliis.

44 Nemo potest venire ad me, si non Pater mittens me, traxerit eum: & ego resuscitabo eum novissimo die.

45 Est scriptum in Prophetis, Et erunt omnes docibiles Dei. omnis igitur audiens à Patre, & discens, venit ad me.

46 Non quia Patrem quisquam vidit, si non existens à Deo: hic vidit Patrem.

47 Amen amen dico vobis, Credens in me, habet vitam æternam.

48 Ego sum panis vitæ.

49 Patres vestri manducaverunt manna in deserto, & mortui sunt.

50 Hic est panis de cælo descendens, ut quis ex ipso manducaverit & non moriatur.

51 Ego sum panis vivus, ille de cælo descendens: si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: & panis autem quem ego dabo, caro mea est, quam ego dabo pro mundi vita.

52 Litigabant ergo ad invicem Judæi, dicentes, Quomodo potest hic nobis dare carnem manducare?

53 Dixit ergo eis Jesus: Amen amen dico vobis: Si non manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habetis vitam in vobis ipsis.

54 Manducans meam carnem, & bibens meum sanguinem, habet vitam æternam, & ego resuscitabo eum novissimo die.

55 Nam caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus.

56 Ο τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ.

57 Καὶ ὡς ἀπέχει με ὁ ζῶν πατήρ, καὶ ἐγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, καὶ κεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ.

58 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καὶ ὡς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον. ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ζήσεται εἰς τὴν αἰῶνα.

59 Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ, διδάσκων ἐν Καπερναούμ.

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπον· Σκληρὸς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;

61 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμεῖς σκανδαλίζει;

62 Ἐὰν οὖν θεωρῇτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον;

63 Τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποι- οῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωὴ ἐστίν.

64 Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἱ οὐ πιστεύουσιν. ἤδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδῶν αὐτόν.

65 Καὶ ἔλεγε· Διὰ τοῦτο εἶ- ρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἔλθειν πρὸς με ἢ ἂν μὴ ἦ δεδομέ- νον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρὸς μου.

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλ- θον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιπατοῦν.

67 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;

68 Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπε- λευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰ- νίου ἔχεις.

69 Καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.

56 Manducans meam carnem, & bibens meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.

57 Sicut misit me vivens Pa- ter, & ego vivo propter Pa- trem: & manducans me, & ipse vivet propter me.

58 Hic est panis qui de cælo descendens, non sicut mandu- caverunt patres vestri manna, & mortui sunt; Manducans hunc panem, vivet in æter- num.

59 Hæc dixit in synagoga docens in Capharnaum.

60 Multi ergo audientes ex discipulis ejus, dixerunt: Du- rus est hic sermo: quis potest eum audire?

61 Sciens autem Jesus in seipso, quia murmurarent de hoc discipuli ejus, dixit eis: Hoc vos scandalizat?

62 Si ergo videritis filium hominis ascendentem ubi erat prius?

63 Spiritus est vivificans, caro non prodest quicquam. verba quæ ego loquor vobis, spiritus sunt, & vita sunt.

64 Sed sunt ex vobis quidam qui non credunt: sciebat enim ab initio Jesus qui essent non credentes, & quis esset tradi- turus eum.

65 Et dicebat, Propter hoc dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, si non fuerit da- tum ei à patre meo.

66 Ex hoc multi abierunt discipulorum ejus in retro, & non amplius cum illo ambula- bant.

67 Dixit ergo Jesus duode- cim: Numquid & vos vultis abire?

68 Respondit ergo ei Simon Petrus: Domine, ad quem ibi- mus? verba vitæ æternæ ha- bes.

69 Et nos credidimus & co- gnovimus quia tu es Christus Filius Dei viventis.

70 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν;

71 Ἐλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ ἡμέλλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἰς ὧν ἐκ τῶν δώδεκα. 6. † 1.

70 Respondit eis Jesus: Nonne ego vos duodecim elegi, & ex vobis unus diabolus est?

71 Dicebat autem Judam Simonis Iscariotem: hic enim futurus erat eum tradere, unus existens ex duodecim.

CAPUT VII.

1 **E**T ambulabat Jesus post hæc in Galilæam: non enim volebat in Judæa ambulare: quia quærebant eum Judæi interficere.

2 Erat autem prope festum Judæorum, Scenopogia.

3 Dixerunt igitur ad eum fratres ejus: Transi hinc, & vade in Judæam, ut & discipuli tui videant opera tua quæ facis.

4 Nemo quippe in occulto quid facit, & quærit ipse in manifesto esse. si hæc facis, manifesta teipsum mundo.

5 Neque enim fratres ejus credebant in eum.

6 Dicit ergo eis Jesus: Tempus meum nondum adest, at ten pus vestrum semper est paratum.

7 Non potest mundus odire vos, me autem odit, quia ego testor de illo, quia opera ejus mala sunt.

8 Vos ascendite ad festum hunc: ego nondum ascendo ad festum istum: quia tempus meum nondum impletum est.

9 Hæc autem dicens eis, mansit in Galilæa.

10 Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc & ipse ascendit ad festum, non manifestè, sed quasi in occulto.

11 Ipsi ergo Judæi quærebant eum in festo, & dicebant, Ubi est ille?

12 Et murmur multus de eo erat in turbis: hi quidem dicebant, Quia bonus est: alii dicebant, Non; sed seducit tur-

λαίᾳ· οὐ γὰρ ἠθέλεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζητοῦν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι.

* 2 Ἦν δὲ ἐγγυὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, ἡ † σκηνοπηγία.

3 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὑπάγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς·

4 Οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανερώσου σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.

5 Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν.

6 Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστίν· ἔτοιμος.

7 Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν.

8 Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὐπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πεπλήρωται.

9 Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν, οὐ φανερώς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ.

11 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζητοῦν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον· Πρὸς τίς ἐστιν ἐκεῖνος;

12 Καὶ γογγυσμός πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις. οἱ μὲν ἔλεγον, ὅτι ἀγαθὸς ἐστίν. ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Οὐ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον.

13 Οὐθὲς μέντοι παρήσσια
ἐλάλει περὶ αὐτοῦ, διὰ τὸν
φόβον τῶν Ἰουδαίων.

* 14 Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς † με-
σοῦτης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ
ἱερὸν, καὶ † ἐδίδασκε.

15 Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι,
λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμμα-
τα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς;

16 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
καὶ εἶπεν· Ἡ ἐμὴ διδασχὴ οὐκ
ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός
με.

* 17 Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα
αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ
τῆς διδασχῆς, † πότερον ἐκ τοῦ
Θεοῦ ἔστιν, ἢ ἐγὼ ἂπ' ἐμαυτοῦ
λαλῶ.

18 Ὁ ἂφ' ἐαυτοῦ λαλῶν, τὴν
δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζη-
τῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος
αὐτόν, οὗτος ἀληθὴς ἐστίν, καὶ
ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.

19 Οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν
τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν
ποιεῖ τὸν νόμον; τί με ζητεῖτε
ἀποκτεῖναι;

20 Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ
εἶπε· Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε
ζητεῖ ἀποκτεῖναι;

21 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ
εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν ἔργον ἐποίη-
σα, καὶ πάντες θαυμάζετε.

22 Διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν
ὑμῖν τὴν περιτομήν, (οὐχ ὅτι
ἐκ τοῦ Μωσέως ἐστίν, ἀλλ' ἐκ
τῶν πατέρων) καὶ ἐν σαββάτῳ
περιτέμνετε ἄνθρωπον.

* 23 Εἰ περιτομήν λαμβάνει
ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ
λύβῃ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ † χρο-
λάτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγίη ἐ-
ποίησα ἐν σαββάτῳ;

24 Μὴ κρίνετε κατ' ὕψιν, ἀλ-
λὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.

25 Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν
ἱεροσολυμιτῶν· Οὐχ οὗτός ἐστιν
ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι;

26 Καὶ ἴδε, παρήσσια λαλεῖ,
καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι· μή-
ποτε ἀληθῶς ἐγνώσαν οἱ ἄρχον-
τες ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθὴς ὁ Χρι-
στὸς;

13 Nemo tamen palam loque-
batur de illo, propter metum
Judæorum.

14 Jam autem festo median-
te, ascendit Jesus in templum,
& docebat.

15 Et mirabantur Judæi, di-
centes: Quomodo hic literas
scit non doctus?

16 Respondit ergo eis Jesus,
& dixit: Mea doctrina non est
mea, sed mittentis me.

17 Si quis voluerit voluntatem
ejus facere, cognoscet de doctri-
na, utrum ex Deo sit, an ego à
meipso loquar.

18 Qui à semetipso loquens,
gloriam propriam quærit: ac
quærens gloriam mittentis eum,
hic verax est, & injustitia in
illo non est.

19 Non Moyses dedit vobis
legem, & nemo ex vobis facit
legem? Quid me quæritis in-
terficere?

20 Respondit turba, & dixit:
Dæmonium habes: quis te quæ-
rit interficere?

21 Respondit Jesus, & dixit
eis: Unum opus feci, & omnes
miramini.

22 Propter hoc Moyses dedit
vobis circumcisionem, (non quia
ex Moyse est, sed ex patribus:)
& in sabbato circumciditis ho-
minem.

23 Si circumcisionem accipit
homo in sabbato, ut non solva-
tur lex Moysei: Mihi indignami-
ni quia totum hominem sanum
feci in sabbato.

24 Ne judicate secundum spe-
ciem, sed justum judicium ju-
dicate.

25 Dicebant ergo quidam ex
Hierosolymitis, Nonne hic est
quem quærunť interficere?

26 Et ecce palam loquitur, &
nihil ei dicunt. numquid vere
cognoverunt principes, quia hic
est vere Christus?

27 Ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχεται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν.

28 Ἐκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγων· Καὶ μὲ οἶδατε, καὶ οἶδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐστὶν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε.

29 Ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτὸν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, καὶ κεῖνός με ἀπέστειλεν.

30 Ἐξήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι· καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

32 Ἦκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα· καὶ ἀπέστειλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας, ἵνα πιάσωσιν αὐτόν.

33 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με.

34 Ζητήσατέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε· καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.

* 35 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτοὺς· Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσωμεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν ἡ διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας;

36 Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε· Ζητήσατέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε· καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἐορτῆς εἰσῆκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξε, λέγων· Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με, καὶ πινέτω.

* 38 Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥέουσιν ὕδατος ζῶντος.

27 Sed hunc scimus, unde sit: at Christus quum venerit, nemo scit unde sit.

28 Clamabat ergo in templo docens Jesus, & dicens, Et me scitis, & scitis unde sum, & a meipso non veni. sed est verus mittens me, quem vos non no- stis.

29 Ego scio eum, quia ab ipso sum, & ipse me misit.

30 Quærebant ergo eum comprehendere, & nemo immisit in illum manum, quia nondum venerat hora ejus.

di- Quia Christus quum venerit, numquid plura signa faciet his quæ hic fecit?

32 Audierunt Pharisei turbam murmurantem de illo hæc, & miserunt Pharisei & principes Sacerdotum ministros, ut apprehenderent eum.

33 Dixit ergo Jesus: Adhuc modicum tempus vobiscum sum, & vado ad mittentem me:

34 Quæretis me, & non in- venietis: & ubi sum ego, vos non potestis venire.

35 Dixerunt ergo Judæi ad semetipsos: Quo hic futurus est ire, quia nos non inveniemus eum? numquid in dispersionem Græcorum futurus est ire, & docere Græcos?

36 Quis est hic sermo quem dixit, quæretis me, & non in- venietis: & ubi sum ego, vos non potestis venire?

37 In autem novissimo die magno festivitatis stabat Jesus, & clamabat, dicens: Si quis sitit, veniat ad me, & bibat.

38 Credens in me, sicut dixit scriptura, flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ.

39 (Τούτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη.)

40 Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης.

41 Ἄλλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστός ἔρχεται;

42 Οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ, καὶ ἐκ τοῦ βήλεος τῆς κώμης, ὅπου ἦν Δαβὶδ, ὁ Χριστός ἔρχεται;

43 Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν.

44 Τινὲς δὲ ἠθέλον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν· ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας.

45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν;

46 Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.

47 Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε;

48 Μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων;

49 Ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ τινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσι.

50 Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτόν, εἰς ὣν ἐξ αὐτῶν.

51 Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον, καὶ γινώσκῃ τί ποιεῖ;

52 Ἀπεκρίθησαν, καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐρεύνησον καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἔγινετο.

53 Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 9. + 5.

Κεφ. η'. 8.

Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

39 Hoc autem dixit de spiritu, quem futuri erant accipere credentes in eum: nondum enim erat spiritus sanctus: quia Jesus nondum erat glorificatus.

40 Multi ergo ex turba audientes sermonem, dicebant, Hic est vere propheta.

41 Alii dicebant, Hic est Christus: alii dicebant, Non enim ex Galilæa Christus venit?

42 Nonne scriptura dicit, quia ex semine David, & de Bethlehem vico ubi erat David, Christus venit?

43 Dissensio itaque in turba facta est propter eum.

44 Quidam autem volebant ex ipsis apprehendere eum: sed nemo iniecit super eum manus.

45 Venerunt ergo ministri ad Pontifices & Phariseos, & dixerunt eis illi: Quare non adduxistis illum?

46 Responderunt ministri, Nunquam sic loquutus est homo, sicut hic homo.

47 Responderunt ergo eis Pharisei, Numquid & vos seducti estis?

48 Numquid aliquis ex principibus credidit in eum, aut ex Pharisæis?

49 Sed turba hæc non noscens legem, maledicti sunt.

50 Dicit Nicodemus ad eos, ille profectus nocte ad eum, unus existens ex ipsis: —

51 Numquid lex nostra iudicat hominem, si non audierit ab ipso prius, & cognoverit quid faciat?

52 Responderunt & dixerunt ei: Numquid & tu ex Galilæa es? scrutare, & vide, quia propheta ex Galilæa non surrexit.

53 Et perrexit unusquisque in domum suam.

CAPUT VIII.

1 Jesus autem perrexit in montem olearum.

2 Di-

2 Ὁρῶν δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς.

3 Ἀγούσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένην· καὶ ῥῥῶσκοντες αὐτὴν ἐν μέσῳ.

* 4 Λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ † κατειλήφθη † ἐπ' αὐτοφώρῳ † μοιχευομένη·

5 Ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λίθους βολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις;

6 Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτὸν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. Οὗ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν.

* 7 Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτὸν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς· † Οὗ † ἀναμάρτητος ὤμων, πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω.

8 Καὶ πάλιν κάτω κύψας, ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν.

9 Οἱ δὲ, ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἰς καθ' ἑαυτοὺς, ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ὡς τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἐστῶτα.

10 Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεατᾶμενος πλὴν τῆς γυναίκος, εἶπεν αὐτῇ· Ἡ γυνὴ, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; οὐδεὶς σε κατέκρινεν;

11 Ἡ δὲ εἶπεν· Οὐδεὶς, Κύριε. Εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω. πορεύου, καὶ μηκέτι ἁμάρτανε.

12 Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλητε, λέγων· Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.

13 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής.

14 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Καὶ ἐγὼ μαρτυρῶ

2 Diluculo autem iterum accessit in templum, & omnis populus venit ad eum, & sedens docebat eos.

3 Adducunt autem Scribæ & Pharisei ad eum mulierem in adulterio deprehensam, & stantentes in medio,

4 Dicunt ei: Magister, hanc invenimus in ipso furto adulterantem.

5 In autem Lege nostra Moyses mandavit huiusmodi lapidari. Tu ergo quid dicis?

6 Hoc autem dicebant tentantes eum, ut haberent accusationem adversus eum. At Jesus deorsum inclinans, digito scribebat in terram.

7 Ut autem perseverarent interrogantes eum, erectus ait ad eos: Qui sine peccato est vestrum, primus lapidem in illam jaciatur.

8 Et iterum deorsum inclinans, scribebat in terram.

9 Illi autem audientes, & a conscientia redarguti, exibant unus post unum, incipientes à senioribus usque extremos: & relictus est solus Jesus, & mulier in medio existens.

10 Erectus autem Jesus, & neminem spectans præter mulierem, dixit ei: Ubi sunt illi accusatores tui? nemo te condemnavit?

11 Illa autem dixit, Nemo, Domine. Dixit autem ei Jesus: Nec ego te condemno. Vade, & ab hoc nunc non amplius pecca.

12 Iterum ergo eis Jesus loquutus est, dicens: Ego sum lux mundi. sequens me, non ambulabit in tenebris, sed habebit lumen vitæ.

13 Dixerunt ergo ei Pharisei: Tu de temetipso testaris? testimonium tuum non est verum.

14 Respondit Jesus & dixit eis: Et si ego testor de meipso, verum

περὶ ἑαυτοῦ, ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἰδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ ποῦ ὑπάγω.

15 Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐδένα.

16 Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθὴς ἐστὶν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμι, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ.

17 Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται, ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθὴς ἐστὶν.

18 Ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ.

19 Ἐλεγον οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἐστὶν ὁ πατήρ σου; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὐτε ἐμὲ οἰδατε, οὐτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ᾔδειτε ἄν.

20 Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδέσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπιάσεν αὐτόν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.

22 Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν, ὅτι λέγει· Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

23 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐσθε, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐσθε, ἐγὼ οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

24 Εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πισεύσητε ὅτι γὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.

25 Ἐλεγον οὖν αὐτῷ· Σὺ τίς; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Τὴν ἀρχὴν ὅ, τι καὶ λαλῶ ὑμῖν.

26 Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν, ἀλλ' ὁ πέμψας

verum est testimonium meum : quia scio unde veni, & quo vado : vos autem nescitis unde venio, & quo vado.

15 Vos secundum carnem judicatis : ego non judico quemquam.

16 Et si judico autem ego, judicium meum verum est : quia solus non sum, sed ego, & mittens me Pater.

17 Et in Lege vero vestra scriptum est, Quia duorum hominum testimonium verum est.

18 Ego sum testificans de meipso, & testatur de me mittens me Pater.

19 Dicebant ergo ei : Ubi est Pater tuus ? Respondit Jesus : Neque me scitis, neque Patrem meum. si me sciretis, & Patrem meum sciretis nimirum.

20 Hæc verba loquutus est Jesus in gazophylacio, docens in templo : & nemo apprehendit eum, quia necdum venerat hora ejus.

21 Dixit ergo iterum eis Jesus : Ego vado, & queretis me, & in peccato vestro moriemini. Quòd ego vado, vos non potestis venire.

22 Dicebant ergo Judæi : Numquid interficiet semetipsum, quia dicit : Quòd ego vado, vos non potestis venire ?

23 Et dicebat eis : Vos de deorsum estis, ego ex sursum sum : vos de mundo hoc estis, ego non sum de mundo hoc.

24 Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris. si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccatis vestris.

25 Dicebant ergo ei : Tu quis es ? Et dixit illis Jesus : Principium, quod & loquor vobis.

26 Multa habeo de vobis loqui & judicare, sed mittens me

με ἀληθὴς ἐστὶ· καὶ γὰρ ἡκούσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον.

27 Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν.

28 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὅταν ἐψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ ἅπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ μου, ταῦτα λαλῶ.

29 Καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστίν. οὐκ ἄφῃκέ με μόνον ὁ πατήρ, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτοῦ ποιῶ πάντοτε.

30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

31 Ἐλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἐστέ.

* 32 Καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἢ ἐλευθερώσει ὑμᾶς.

33 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις· Ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε;

34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δουλὸς ἐστὶ τῆς ἁμαρτίας.

35 Ὁ δὲ δουλὸς οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

36 Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὅντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε.

37 Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστέ· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν.

38 Ἐγὼ δ' ἐώρακα παρὰ τῷ πατρὶ μου, λαλῶ, καὶ ὑμεῖς οὖν ὁ ἐώρακατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε.

39 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· Ὁ πατήρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστὶ. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ἐποιεῖτε ἄν.

40 Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀπο-

verax est : & ego quæ audiivi ab eo, hæc loquor in mundum.

27 Non cognoverunt quia Patrem eis dicebat.

28 Dixit ergo eis Jesus: Quum exaltaveritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, & à meipso facio nihil : sed sicut docuit me Pater meus, hæc loquor.

29 Et mittens me cum me est : non reliquit me solum Pater, quia ego placita ei facio semper.

30 Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum.

31 Dicebat ergo Jesus ad credentes ei Judæos : Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis.

32 Et cognoscetis veritatem : & veritas liberos faciet vos.

33 Responderunt ei : Semen Abrahæ sumus, & nemini servivimus unquam : quomodo tu dicis, Quod liberi eritis?

34 Respondit eis Jesus : Amen amen dico vobis, quia omnis faciens peccatum, servus est peccati.

35 At servus non manet in domo in æternum. filius manet in æternum.

36 Si ergo filius vos liberaverit, vere liberi eritis.

37 Scio quia semen Abrahæ estis : sed queritis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis.

38 Ego quod vidi apud Patrem meum, loquor : & vos igitur quod vidistis apud Patrem vestrum, facitis.

39 Responderunt & dixerunt ei : Pater noster Abraham est. Dicit eis Jesus : Si filii Abrahæ essetis, opera Abrahæ faceretis.

40 Nunc autem queritis me inter-

κτείναι, ἀνθρώπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἡκούσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν.

41 Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Εἶπον οὖν αὐτῷ· Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννημέθα· ἓνα πατέρα ἔχομεν, τὸν Θεόν.

42 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἡγαπάτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἡκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε.

43 Διατί τὴν λαλίαν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμὸν.

* 44 Ὑμεῖς ἐκ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐσθε, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἄνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἔστηκεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ· ὅταν λαλήσῃ τὸ ψέδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι εὐσεύς ἐστὶ, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

45 Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν ἐγώ, οὐ πιστεύετε μοι.

46 Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με ἐπὶ ἁμαρτίας; εἰ δὲ ἀλήθειαν ἐγώ, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε μοι;

47 Ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦ ὅτι ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐσθε.

48 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ εἶπον αὐτῷ· Οὐ καλέγομεν ἡμεῖς, ὅτι Σαμαρῆτης εἰ σὺ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις;

* 49 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἄραζετε με.

50 Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρί-

1 Ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν τήν ἡμέραν, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ τὸν αἰῶνα.

interficere, hominem, qui veritatem vobis loquutus sum, quam audiui à Deo. hoc Abraham non fecit.

41 Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei: Nos ex fornicatione non sumus facti: unum patrem habemus Deum.

42 Dixit eis Jesus: si Deus pater vester esset, diligeretis utique me: ego enim ex Deo profectus sum, & veni: neque enim à meipso veni, sed ille me misit.

43 Propter quid loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum.

44 Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vultis facere. ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit: quia non est veritas in eo. quum loquitur mendacium, ex propriis loquitur: quia mendax est, & pater ejus.

45 Ego autem quia veritatem dico, non creditis mihi.

46 Quis ex vobis arguit me de peccato? Si autem veritatem dico, propter quid vos non creditis mihi?

47 Existens ex Deo, verba Dei audit. Propter hoc vos non auditis, quia ex Deo non estis.

48 Responderunt ergo Judæi, & dixerunt ei: Non pulchrè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes?

49 Respondit Jesus: Ego dæmonium non habeo: sed honorifico Patrem meum, & vos inhonoratis me.

50 Ego autem non quæro gloriam meam, est quærens & judicans.

51 Amen amen dico vobis, si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in æternum.

52 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσεται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα.

53 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανε; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν σὺ ποιεῖς;

54 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἑμαυτὸν, ἡ δοξα μου οὐδὲν ἐστίν· ἐστὶν δὲ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς ὑμῶν ἐστίν.

55 Καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτὸν· ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· καὶ ἐὰν εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν, ψεύστης· ἀλλ' οἶδα αὐτόν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ.

56 Ἀβραὰμ δὲ πατήρ ὑμῶν ἡγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν· καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη.

57 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· Πεντήκοντα ἔτη οὐπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἐώρακας;

58 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμι.

59 Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρήγεν οὕτως. 8. † 2.

Κεφ. 8. 9.

* 1 **Κ**ΑΙ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ τῆς γενεῆς.

2 Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Ῥαββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ;

3 Ἀπεκρίθη δὲ Ἰησοῦς· Οὐτε οὗτος ἡμαρτεν, οὐτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ.

4 Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ὥστε ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι.

52 Dixerunt ergo ei Judæi: Nunc cognovimus quia dæmonium habes. Abraham mortuus est & Prophetæ: & tu dicis, Si quis sermonem meum servaverit, non gustabit mortem in æternum?

53 Non tu major es patre nostro Abraham, qui mortuus est? & Prophetæ mortui sunt. Quem teipsum tu facis?

54 Respondit Jesus: Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est. est Pater meus glorificans me, quem vos dicitis quia Deus vester est:

55 Et non cognovistis eum: ego autem novi eum. Et si dixero quia non scio eum, ero similis vobis, mendax: Sed scio eum, & sermonem ejus servo.

56 Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum: & vidit, & gavissus est.

57 Dixerunt ergo Judæi ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti?

58 Dixit eis Jesus: Amen amen dico vobis, prius Abraham fieri, ego sum.

59 Tulerunt ergo lapides ut jacerent in eum. Jesus autem abscondit se, & exivit de templo, transiens per medium eorum, & præteriiit sic.

CAPUT IX.

1 **Ε**T præteriens, vidit hominem cæcum ex natiuitate.

2 Et interrogaverunt eum discipuli ejus, dicentes: Rabbi, quis peccavit, hic aut parentes ejus, ut cæcus nasceretur?

3 Respondit Jesus: Neque hic peccavit, neque parentes ejus; sed ut manifestentur opera Dei in illo:

4 Me oportet operari opera mittentis me, donec dies est. Venit nox, quando nemo potest operari.

5 Quæ

ὅταν τὸ αἷμα τοῦ φε- Quamdiu in mundo sum
ἀπὸ τοῦ αἵματος. lux sum mundi.

* 6 Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσε
† χαμαὶ, καὶ ἐποίησε † πηλὸν
ἐκ τοῦ † πτύγματος, καὶ † ἐ-
πέχριτε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοῦς
ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ.

7 Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὑπαγε,
νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ
Σιλωὰμ, (ὃ ἐρμηνεύεται, ἀπε-
ξαλμένος.) Ἀπῆλθεν οὖν καὶ
ἐνίψατο, καὶ ἤλθε βλέπων.

8 Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θει-
ρῶντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι
τυφλὸς ἦν, ἔλεγον· Οὐχ οὗτός
ἐστὶν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν;

9 Ἄλλοι ἔλεγον· Ὅτι οὗτός ἐστιν.
Ἄλλοι δέ· Ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστίν.
Ἐκεῖνος ἔλεγεν· Ὅτι ἐγὼ εἰμι.

10 Ἐλεγον οὖν αὐτῷ· Πῶς
ἀνεῴχθησάν σοι ὀφθαλμοί,

11 Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, καὶ εἶ-
πεν· Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰη-
σοῦς, πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέ-
χρισέ μου τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ
εἶπέ μοι· Ὑπαγε εἰς τὴν κο-
λυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ, καὶ
νίψαι. Ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψά-
μενος, ἀνέβλεψα.

12 Εἶπον οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἐστὶν
ἐκεῖνος; Λέγει· Οὐκ οἶδα.

13 Ἀγούσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς
Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν·

14 Ἦν δὲ σάββατον ὅτε τὸν
πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ
ἀνέωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς.

15 Πάλιν οὖν ἡρώτων αὐτὸν
καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν.
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Πηλὸν ἐπέ-
θηκεν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου,
καὶ ἐνίψαμην, καὶ βλέπω.

16 Ἐλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρι-
σαίων τινές· Οὗτος ὁ ἄνθρωπος
οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ
σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἄλλοι ἔλε-
γον· Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀ-
μαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποι-
εῖν; Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς.

17 Λέγουσι τῷ τυφλῷ πάλ-
λιν· Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ,
ὅτι ἡγοῖξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς;
Ὁ δὲ εἶπεν· Ὅτι προφῆτης ἐστίν.

18 Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰου-

6 Hæc dicens, expuit hu-
mi, & fecit lutum ex sputo,
& linivit lutum super oculos
cæci:

7 Et dixit ei: Vade, lava in
natatorium Siloam, quod inter-
pretatur, Missus. Abiit ergo &
lavit, & venit videns.

8 Itaque vicini & spectantes
eum prius quia cæcus erat, di-
cebant, Nonne hic est sedens
& mendicans?

9 Alii dicebant, Quia hic est.
Alii autem, quod similis ei est.
Ille dicebat: Quia ego sum.

10 Dicebant ergo ei: Quo-
modo aperti sunt tibi oculi?

11 Respondit ille & ait: Ho-
mo dictus Jesus, lutum fecit, &
unxit meos oculos, & dixit mi-
hi: Vade ad natatorium Siloam,
& lava. Abiens autem & lotus
vidi.

12 Dixerunt ergo ei: Ubi
est ille? Ait: Nescio.

13 Adducunt eum ad Phari-
sæos illum nuper cæcum.

14 Erat autem Sabbatum
quando lutum fecit Jesus, &
aperuit ejus oculos.

15 Iterum ergo interrogabant
eum & Pharisei quomodo vidis-
set. At dixit eis: Lutum im-
posuit mihi super oculos, &
lavi, & video.

16 Dicebant ergo ex Phari-
sæis quidam: Hic homo non est
à Deo, quod Sabbatum non cu-
stodit. Alii dicebant: Quomo-
do potest homo peccator talia
signa facere? Et schisma erat
in ipsis.

17 Dicunt ergo cæco iterum,
Tu quid dicis de illo, quod ape-
ruit tuos oculos? Ille autem di-
xit: Quia propheta est.

18 Non crediderunt ergo

δαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι τυφλὸς ἦν, καὶ ἀνέβλεψεν, ὥς ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος.

19 Καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς, λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν ἄρτι βλέπει;

20 Ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον· Οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη.

21 Πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε· αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λαλήσει.

* 22 Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβούντο τοὺς Ἰουδαίους· ἡδὴ γὰρ ἔσυνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ἐμολογήσῃ Χριστὸν, ἔσθω γινώσκων γέννηται.

23 Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον· Ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.

24 Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπον αὐτῷ· Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλὸς ἐστιν.

25 Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν· Εἰ ἁμαρτωλὸς ἐσιν, οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὦν, ἄρτι βλέπω.

26 Εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν· Τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς;

27 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Εἶπον ὑμῖν ἡδὴ, καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκοῦειν, μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι;

28 Ἐλοιδόρησαν οὖν αὐτὸν, καὶ εἶπον· Σὺ εἰ μαθητὴς ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί.

29 Ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωσὴ λελάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν.

30 Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν γὰρ τούτῳ

daei de illo, quia cæcus erat, & vidit, usque quo vocaverunt parentes ejus illius videntis:

19 Et interrogaverunt eos, dicentes: Hic est filius vester, quem vos dicitis quia cæcus natus est? Quomodo ergo nunc videt?

20 Responderunt autem eis parentes ejus, & dixerunt, Scimus quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est:

21 Quomodo autem nunc videt, nescimus, aut quis aperuit ejus oculos, nos nescimus. ipse ætatem habet, ipsum interrogate. ipse de seipso loquatur.

22 Hæc dixerunt parentes ejus, quoniam timebant Judæos. jam enim constituerant Judæi, ut si quis eum confiteretur Christum, extra synagogam fieret.

23 Propter hoc parentes ejus dixerunt, Quia ætatem habet, ipsum interrogate.

24 Vocaverunt ergo ex secundo hominem qui fuerat cæcus, & dixerunt ei: Da gloriam Deo: nos scimus quia homo hic peccator est.

25 Respondit ergo ille, & ait: Si peccator est, nescio, unum scio, quia cæcus existens, modo video.

26 Dixerunt autem illi rursum: Quid fecit tibi? quomodo aperuit tuos oculos?

27 Respondit eis: Dixi vobis jam, & non audistis: quid iterum vultis audire? num & vos vultis ejus discipuli fieri?

28 Conviciati sunt ergo ei, & dixerunt: Tu sis discipulus illius: nos autem Moyσὶ sumus discipuli.

29 Nos scimus quia Moyσὴ loquutus est Deus: hunc autem nescimus unde est.

30 Respondit ille homo, & dixit eis: In enim hoc mirabile

θαυμασθόντες· ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πότεν ἐστὶ, καὶ ἀνέωξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς.

* 31 Οἶδαμεν δὲ ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις ἑορτασθῇ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει.

32 Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἤκουσθῃ ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου.

33 Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὕτως.

34 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὄλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

35 Ἦκουσεν δ' Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ εὗρων αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ· Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ;

36 Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε· Τίς ἐγώ, Κύριε, ἵνα πισεύσω εἰς αὐτόν;

37 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Καὶ ἑώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν.

38 Οὗ δὲ ἔφη· Πιστεύω, Κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.

39 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τούτον ἦλθον· ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.

40 Καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν;

41 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε· Ὅτι βλέπομεν· ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει. 8. † 3.

Κεφ. ι. ιο.

* 1 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλήν τῶν προβατῶν, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἑκ τοῦ ὄχλου, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ ληστὴς.

2 Οὗ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, ποιμὴν ἐστὶ τῶν προβατῶν.

3 Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ

est, quia vos nescitis unde sit, & aperuit meos oculos.

31 Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor sit, & voluntatem ejus faciat, hunc audit.

32 Ex seculo non auditum est quia aperuit quis oculos cæci nati.

33 Si non esset hic à Deo, non poterat facere quicquam.

34 Responderunt & dixerunt ei: In peccatis tu natus es-totus: & tu doces nos? Et ejecerunt eum foras.

35 Audivit Jesus quia ejecerunt eum foras, & inveniens eum, dixit ei: Tu credis in Filium Dei?

36 Respondit ille, & dixit: Et quis est, Domine, ut credam in eum?

37 Dixit autem ei Jesus: Et vidisti eum, & loquens cum te, ille est.

38 Is autem ait: Credo Domine. Et adoravit eum.

39 Et dixit Jesus: In judicium ego in mundum hunc veni: ut non videntes videant, & videntes cæci fiant.

40 Et audierunt ex Phariseis hæc existentes cum eo, & dixerunt ei: Num & nos cæci sumus?

41 Dixit eis Jesus: Si cæci essetis, non haberetis peccatum. nunc verò dicitis, Quia videmus. igitur peccatum vestrum manet.

CAPUT X.

1 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλήν τῶν προβατῶν, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἑκ τοῦ ὄχλου, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ ληστὴς.

2 Ille verò intrans per ostium, pastor est ovium.

3 Huic ostiarius aperit, &

M 2

ovcs

τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει· καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ' ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά.

4 Καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτοῦ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ.

5 Ἀλλοτρίω δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φεύκονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν.

6 Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἢ ἐλάλει αὐτοῖς.

7 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἐμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων.

8 Πάντες ὅσοι πρὸ ἐμοῦ ἤλθον, κλέπτει εἰς καὶ λησάει· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα.

9 Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἔάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται· καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὕρήσει.

10 Οὗ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἤλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι, καὶ περισσὴν ἔχωσιν.

11 Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων.

* 12 Οὗ μισθωτὸς δὲ, καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὐ οὐκ εἰς τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτά, καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα.

13 Οὗ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτὸς ἐστίν, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.

14 Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν.

15 Καθὼς γινώσκει με ὁ πατήρ, καὶ ἐγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχὴν μου

oves vocem ejus audiunt, & proprias oves vocat juxta nomen, & educit eas.

4 Et quum proprias oves emiserit, ante eas vadit: & oves illum sequuntur, quia sciunt vocem ejus.

5 Alienum autem non sequuntur, sed fugient ab eo: quia non noverunt alienorum vocem.

6 Hoc proverbium dixit eis Jesus. Illi autem non cognoverunt quænam essent quæ loquebatur eis.

7 Dixit ergo iterum eis Jesus: Amen amen dico vobis, quia ego sum ostium ovium.

8 Omnes quotquot ante me venerunt, fures sunt & latrones: sed non audierunt eos oves.

9 Ego sum ostium: per me si quis introierit, salvabitur: & ingredietur & egredietur, & pascuum inveniet.

10 Fur non venit si non ut furetur & mactet, & perdat. Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant.

11 Ego sum pastor pulcher: pastor pulcher animam suam ponit pro ovibus.

12 Mercenarius autem & non existens pastor, cujus non sunt oves propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit: & lupus rapit eas, & dispergit oves.

13 At mercenarius fugit, quia mercenarius est: & non curat ei de ovibus.

14 Ego sum pastor pulcher & cognosco meas, & cognoscor à meis.

15 Sicut novit me Pater, & ego agnosco Patrem: & animam meam pono pro ovibus.

τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.

16 Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· καὶ κεῖν ἄμε δεῖ ἀγαγεῖν· καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι· καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἰς ποιμήν.

17 Διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν.

18 Οὐδεὶς αἶρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ· ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ' ἐμαυτοῦ· ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρὸς μου.

19 Σχίσμα οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους.

20 Ἐλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· Δαιμόνιον ἔχει, καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε;

21 Ἄλλοι ἔλεγον· Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

* 22 Ἐγένετο δὲ τὰ ἔγκαίρια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ χειμῶν ἦν.

23 Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ σοᾷ τοῦ Σολομῶντος.

24 Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ· Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἵρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ.

25 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.

26 Ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γὰρ ἔστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν.

27 Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, καὶ γὰρ γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι.

28 Καὶ γὰρ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται· εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἄρπάττει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου.

16 Et alias oves habeo, quæ non sunt ex caula hac: & illas me oportet adducere: & vocem meam audient: & fiet unum ovile, unus pastor.

17 Propter hoc Pater me diligit, quia ego pono animam meam, ut iterum sumam eam.

18 Nemo tollit eam à me: sed ego pono eam à meipso. potestatem habeo ponendi eam, & potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi à Patre meo.

19 Dissensio igitur iterum facta est in Judæis propter sermones hos.

20 Dicebant autem multi ex ipsis: Dæmonium habet, & insanit: quid eum auditis?

21 Alii dicebant, Hæc verba non sunt dæmoniaci: Num dæmonium potest cæcorum oculos aperire?

22 Facta sunt autem Encæniam in Hierosolymis: & hyems erat.

23 Et ambulabat Jesus in templo in porticu Salomonis.

24 Circumdederunt ergo eum Judæi, & dicebant ei: Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis patlam.

25 Respondit eis Jesus: Dixi vobis: & non creditis. opera quæ ego facio in nomine Patris mei, hæc testantur de me.

26 Sed vos non creditis: non enim estis ex ovibus meis, sicut dixi vobis.

27 Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me.

28 Et ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum: & non rapiet quisquam eas de manu mea.

29 Ο πατήρ μου ὃς δέδωκε μοι, μείζων πάντων ἐστίν· καὶ οὐδαὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς μου.

30 Ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἓν ἐσμεν.

31 Ἐβάβυσταν οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν.

32 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρὸς μου· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετε με;

33 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν.

34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἔστι γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν· Ἐγὼ εἶπα, θεοὶ ἐστε;

35 Εἰ ἐκείνους εἶπε θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο, καλοῦ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή·

36 Ὁν ὁ πατήρ ἡγίασε καὶ ἁπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε· Ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον, υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι;

37 Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς μου, μὴ πισεύετε μοι.

38 Εἰ δὲ ποιῶ, καὶ ἔμοι μὴ πισεύετε, τοῖς ἔργοις πισεύσατε· ἵνα γνῶτε καὶ πισεύσητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ.

39 Ἐξήτουν οὖν πάλιν αὐτὸν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

40 Καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ.

41 Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν, καὶ ἔλεγον· Ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν· πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἄληθῆ ἦν.

42 Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν. 3. + 2.

Κεφ. ιβ'. 11.

1 ἮΝ δὲ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώ-

29 Pater meus qui dedit mihi, major omnibus est : & nemo potest rapere de manu patris mei.

30 Ego & Pater unum sumus.

31 Sustulerunt ergo iterum lapides Judæi, ut lapidarent eum.

32 Respondit eis Jesus : Multa pulchra opera ostendi vobis ex Patre meo : propter quod eorum opus lapidatis me?

33 Responderunt ei Judæi, dicentes : de pulchro opere non lapidamus te, sed de blasphemia : & quia tu homo existens, facis teipsum Deum.

34 Respondit eis Jesus : Non est scriptum in lege vestra : Ego dixi, dii estis?

35 Si illos dixit deos, ad quos sermo Dei factus est, & non potest solvi scriptura :

36 Quem Pater sanctificavit & misit in mundum, vos dicitis : Quia blasphemias : quia dixi, Filius Dei sum?

37 Si non facio opera Patris mei, ne credite mihi :

38 Si autem facio, & si mihi non credatis, operibus credite : ut cognoscatis & credatis quia in me Pater, & ego in eo.

39 Quærebant ergo rursus eum apprehendere : & exivit ex manu eorum.

40 Et abiit iterum trans Jordanem in locum ubi erat Joannes primum baptizans : & mansit illic.

41 Et multi venerunt ad eum, & dicebant : Quia Joannes quidem signum fecit nullum. Omnia autem quæcumque dixit Joannes de hoc, vera erant.

42 Et crediderunt multi illic in eum.

CAPUT XI.

1 ERAT autem quidam languens Lazarus à Bethania, ex vico

μης Μαρίας, καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς.

2 (Ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρω, καὶ ἐκμάξατα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς· ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἡσθένει.)

3 Ἀπέσειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν, λέγουσαι· Κύριε, ἴδε, ὃν φιλεῖς, ἁσθενεῖ.

4 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Αὕτη ἡ ἁσθενεία οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς.

5 Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον.

6 Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἁσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπω δύο ἡμέρας.

7 Ἐπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς· Ἀγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν.

8 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· Γαββί, νῦν ἐξήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἑκεῖ;

9 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὥραι τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει· ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει·

10 Ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπτει· ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.

* 11 Ταῦτα εἶπε· καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἱ ἐξυπνίσω αὐτόν.

12 Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται.

* 13 Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει.

14 Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανε·

15 Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς (ἵνα πιστεύσητε) ὅτι οὐκ ἤμην ἑκεῖ.

vico Mariæ & Marthæ sororis ejus.

2 Erat autem Maria unguens Dominum unguento, & extergens pedes ejus capillis suis: cujus frater Lazarus infirmabatur.

3 Misérunt ergo sorores ad eum, dicentes, Domine, ecce quem amas infirmatur.

4 Audiens autem Jesus, dixit: Hæc infirmitas non est ad mortem, sed pro gloria Dei: ut glorificetur filius Dei per eam.

5 Diligebat autem Jesus Martham, & sororem ejus, & Lazarum.

6 Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in quo erat loco duos dies.

7 Deinde post hoc dicit discipulis suis: Eamus in Judæam iterum.

8 Dicunt ei discipuli: Rabbi, nunc quærebant te lapidare Judæi: & iterum vadis illic?

9 Respondit Jesus: Nonne duodecim horæ sunt diei? si quis ambulaverit in die, non offendit: quia lucem mundi hujus videt.

10 Si autem quis ambulaverit in nocte, offendit: quia lux non est in eo.

11 Hæc ait, & post hoc dicit eis: Lazarus amicus noster dormit: sed vado ut à somno excitem eum.

12 Dixerunt ergo discipuli ejus: Domine, si dormit, servabitur.

13 Dixerat autem Jesus de morte ejus: Illi autem putaverunt quia de dormitione somni diceret.

14 Tunc ergo dixit eis Jesus manifeste, Lazarus mortuus est.

15 Et gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi:

ἀλλ' ἔγωμεν πρὸς αὐτόν.

* 16 Εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος τοῖς ἑταῖς· Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

17 Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ.

18 (Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγυὸς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε.)

19 Καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθίσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν.

* 20 Ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, ἔστην καὶ εἰπὼν αὐτῇ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἔκαθεζέτο.

21 Εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἔτεθνῆκει·

22 Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεόν, δώσει σοι ὁ Θεός.

23 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου.

24 Λέγει αὐτῇ Μάρθα· Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἰσχάτῃ ἡμέρᾳ.

25 Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, καὶ ἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται.

26 Καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο;

27 Λέγει αὐτῇ· Ναὶ Κύριε· Ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.

28 Καὶ ταῦτα εἰπούσα ἀπήλθε, καὶ ἐφώνησε Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λέξαι, εἰπούσα· Οὐ διδάσκαλος πάρεσι, καὶ φωνεῖ σε.

29 Ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἔγειρεται ταχὺ, καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν.

30 (Οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην· ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ ἔπου ὑπῆντη-

ibi : sed eamus ad eum.

16 Dixit ergo Thomas ille dictus Didymus, condiscipulis : Eamus & nos, ut moriamur cum eo.

17 Veniens igitur Jesus, invenit eum quatuor dies jam habentem in monumento.

18 Erat autem Bethania juxta Hierosolymam quasi à stadiis quindecim.

19 Et multi ex Judæis venerant ad eas quæ circa Martham & Mariam, ut consolarentur eas de fratre suo.

20 Ergo Martha ut audivit quia Jesus venit, occurrit illi : Maria autem in domo sedebat.

21 Dixit ergo Martha ad Jesum : Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus.

22 Sed & nunc scio quia quæcunque poposceris Deum, dabit tibi Deus.

23 Dicit illi Jesus : Resurget frater tuus.

24 Dicit ei Martha : Scio quia resurget in resurrectione in novissimo die.

25 Dixit ei Jesus : Ego sum resurrectio & vita : credens in me, etiam si mortuus fuerit, vivet :

26 Et omnis vivens, & credens in me, non morietur in æternum. Credis hoc ?

27 Ait illi : Utique Domine : ego credidi quia tu es Christus Filius Dei, in hunc mundum veniens.

28 Et hæc loquuta, abiit : & vocavit Mariam sororem suam silentio, dicens : Magister adest, & vocat te.

29 Illa ut audivit, surgit cito, & venit ad eum.

30 Nondum autem venerat Jesus in vicum, sed erat in loco, ubi occurrerat ei Martha.

σεν αὐτῇ ἡ Μάρθα.)

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ πα-
ραμυθούμενοι αὐτὴν, ἰδόντες
τὴν Μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη
καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐ-
τῇ, λέγοντες· Ὅτι ὑπάγει εἰς
τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ.

32 Ἡ οὖν Μαρία ὡς ἦλθεν ὅ-
που ἦν ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν,
ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ,
λέγουσα αὐτῷ· Κύριε, εἴ ἦς
ᾧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀ-
δελφός.

33 Ἰησοῦς οὖν, ὡς εἶδεν αὐ-
τὴν κλαίουσάν, καὶ τοὺς συνελ-
θόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίον-
τας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύμα-
τι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν·

34 Καὶ εἶπε· Ποῦ τέθεικατε
αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε,
ἔρχου καὶ ἴδε.

* 35 † Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς·

36 Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι·
Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν.

37 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον·
Οὐκ ἠδύνατο οὗτος, ὁ ἀνοίξας
τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ,
ποιῆται ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀπο-
θάνῃ;

38 Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβρι-
μώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς
τὸ μνημεῖον. Ἦν δὲ σπήλαιον,
καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ.

* 39 Λέγει ὁ Ἰησοῦς· Ἀφα-
τε τὸν λίθον. Λέγει αὐτῷ ἡ ἀ-
δελφὴ τοῦ τεθνηκότος, Μάρθα·
Κύριε, ἥδη † ὄζει· † τεταρτάτος
γὰρ ἐστίν.

40 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ
εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὕψει
τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;

41 Ἦσαν οὖν τὸν λίθον, οὗ ἦν
ὁ τεθνηκώς κείμενος. Ο' δὲ Ἰη-
σοῦς ἤρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω,
καὶ εἶπε· Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι,
ὅτι ἤκουσάς μου.

42 Ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτε
μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχ-
λον τὸν περιεσῆτα εἶπον, ἵνα
πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέσει-
λας.

43 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῇ

31 Ergo Judæi existentes cum
ea in domo, & consolantes eam,
videntes Mariam quia cito sur-
rexit & exiit, sequuti sunt eam,
dicentes: Quia vadit ad monu-
mentum, ut ploreret ibi.

32 Ergo Maria quum venisset
ubi erat Jesus, videns eum, ce-
cidit ejus ad pedes, dicens ei:
Domine, si fuisses hic, non
esset mortuus meus frater.

33 Jesus ergo ut vidit eam
plorantem, & simul venientes
ipsi Judæos plorantes, infremuit
spiritu, & turbavit seipsum:

34 Et dixit: Ubi posuistis
eum? Dicunt ei: Domine, ve-
ni & vide.

35 Lacrymatus est Jesus.

36 Dixerunt ergo Judæi: Ec-
ce quomodo amabat eum.

37 Quidam autem ex ipsis di-
xerunt: Non poterat hic ape-
riens oculos cæci, facere ut &
hic non moreretur?

38 Jesus ergo rursus infre-
mens in semetipso, venit ad mo-
numentum. erat autem spelunca,
& lapis superpositus erat super ea:

39 Ait Jesus: Tollite lapi-
dem: dicit ei soror mortui,
Martha: Domine, jam fœtet:
quatruiduanus enim est.

40 Dicit ei Jesus: Non dixi
tibi, quoniam si credideris, vi-
debis gloriam Dei?

41 Tulerunt ergo lapidem ubi
erat mortuus positus. At Jesus
extulit oculos sursum, & dixit:
Pater, gratias ago tibi, quo-
niam audisti me.

42 Ego autem sciebam quia
semper me audis: sed propter
turbam circumstantem dixi: ut
credant quia tu me misisti.

43 Et hæc dicens, voce ma-

καὶ λέγει· Ἰακώβω· Ἀδελφε, ἡγάγια· *et clamavit, Lazare, veni*
domine.

* 44 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας † κειρίαις· καὶ ἡ † ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ † περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Λύσατε αὐτὸν, καὶ ἔφετε ὑπάγειν.

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν, καὶ θαυμάζοντες ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

46 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπηλθόντες πρὸς τοὺς Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς.

47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· Τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ.

48 Ἐὰν ἄφωμεν αὐτὸν οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.

49 Εἷς δὲ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἄρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· Τίμω οὐκ οἴδατε οὐδέν·

50 Οὐδὲ διαλογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἡμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.

51 Τοῦτο δὲ ἄφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν· ἀλλὰ ἄρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν ὁ Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους·

52 Καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν.

53 Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

54 Ἰησοῦς οὖν οὐκ ἔτι παρήναικα περιπατεῖ ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγυὲς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῖμ λεγομένην πόλιν· καὶ κεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

55 Ἦν δὲ ἐγγυὲς τὸ πάσχα

44 Et exiit mortuus, ligatus pedes & manus fasciis: & facies illius sudario obvincta erat. Dicit eis Jesus: Solvite eum, & finite abire.

45 Multi ergo ex Judæis venientes ad Mariam, & spectantes, quæcumque fecit Jesus, crediderunt in eum.

46 Quidam autem ex ipsis abierunt ad Phariseos, & dixerunt eis quæ fecit Jesus.

47 Collegunt ergo principes Sacerdotum, & Pharisei concilium, & dicebant: Quid facimus? quia hic homo multa signa facit.

48 Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: & venient Romani, & tollent nostrum & locum & gentem.

49 Unus autem quidam ex ipsis Cajaphas princeps Sacerdotum existens anni illius, dixit eis: Vos nescitis quicquam:

50 Nec cogitatis quia expediat nobis ut unus homo moriatur pro populo, & non tota gens pereat.

51 Hoc autem à semetipso non dixit: sed princeps Sacerdotum existens anni illius, prophetavit quia futurus esset Jesus mori pro gente:

52 Et non pro gente tantum, sed ut & natos Dei disperfos cogeret in unum.

53 Ab illo ergo die consultabant ut interficerent eum.

54 Jesus ergo non amplius palam ambulabat in Judæis: sed abiit illinc in regionem prope desertum, in Ephraim dictam urbem: & ibi morabatur cum discipulis suis.

55 Erat autem in prope Pascha Judæo-

τῶν Ἰουδαίων. καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἀγνίστωσιν ἑαυτοὺς.

56 Ἐξήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐσηκότες· τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν;

57 Δεδώκειται δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ἐντολήν, ἵνα ἰάν τις γινῶ ποῦ ἔστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάνωσιν αὐτόν. 11. † 8.

Κεφ. ιβ'. 12.

1 Οὐδὲν Ἰησοῦς πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἠγείρειν ἐκ νεκρῶν.

2 Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὃ δὲ Λάζαρος εἰς ἡν τῶν συνκναικιμένων αὐτῷ.

* 3 Ἡ δὲ Μαρία, λαβοῦσα † λίτραν μύρου ὑέροδου πισικῆς † πολυτίμου, † ἠλείψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριβὴν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου.

4 Λέγει οὖν εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι.

* 5 Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπρέθη † τριακοσίων θηνάρων, καὶ ἰδοὺ πτωχοῖς;

6 Εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελλεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν.

7 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἄφες αὐτήν· εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτῷ.

8 Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

9 Ἐγὼ οὖν ὅχλος πολλὸς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἔστι· καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἠγείρειν ἐκ νεκρῶν.

10 Ἐβουλευσάντο δὲ οἱ ἀρχιε-

Judæorum, & ascenderunt multi in Hierosolymam ex illa regione ante Pascha, ut purificarent seipsos.

56 Quærebant ergo Jesum: & loquebantur cum alii aliis in templo stantes: Quid videtur vobis, quia non venit in festum?

57 Dederant autem & principes Sacerdotum & Pharisei mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.

CAPUT XII.

1 Ergo Jesus ante sex dies Paschæ venit in Bethaniam, ubi erat Lazarus mortuus, quem suscitaverat ex mortuis.

2 Fecerunt ergo ei cœnam ibi: & Martha ministrabat: at Lazarus unus erat recumbentium cum eo.

3 Igitur Maria accipiens libram unguenti nardi fidelis multi pretii, unxit pedes Jesu: & exterisit capillis suis pedes ejus: at domus impleta est ex odore unguenti.

4 Dixit ergo unus ex discipulis ejus, Judas Simonis Iscariotes, ille futurus eum tradere:

5 Quare hoc unguentum non venit trecentis denariis, & datum est egenis?

6 Dixit autem hoc, non quia de egenis cura esset ei: sed quia fur erat, & marsupium habebat, & injecta portabat.

7 Dixit ergo Jesus: Sine illam. in diem sepulturæ meæ conservavit illud.

8 Pauperes enim semper habetis cum vobis ipsis, me autem non semper habetis.

9 Cognovit ergo turba multa ex Judæis quia illic est: & venerunt non propter Jesum tantum, sed ut & Lazarum viderent, quem suscitavit ex mortuis.

10 Consultarunt autem principes

ρεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν·

11 Ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

12 Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα,

* 13 Ἐλαβὼν τὰ ἑξ ἑσπερίων, καὶ ἐξῆλθον εἰς τὸ πᾶν τῆς αὐτῆς, καὶ ἔκραζον· Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ.

* 14 Εὗρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄσπερον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτὸν, καθὼς ἔστι γεγραμμένον·

15 Μὴ φοβοῦ θυγατὲρ Σιών· ἰδοὺ, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.

16 Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἔδοξάσθῃ ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ.

17 Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτι τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

18 Διὰ τοῦτο καὶ ἀπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος· ὅτι ἤκουσε τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.

19 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι λέγουσιν αὐτῷ· Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε, ὁ κόσμος ὀπίσσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

20 Ἦσαν δὲ τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαιόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ.

21 Οὗτοι οὖν προσῆλθον Φίλιππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν.

22 Ἐρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ.

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, λέγων· Ἐλήλυθεν ἡ

cipes Sacerdotum ut & Lazarum interficerent.

11 Quia multi propter illum subibant Judæorum, & credebant in Jesum.

12 Postridie turba multa veniens ad diem festum, audientes quia venit Jesus in Hierosolytamam,

13 Acceperunt ramos palmarum, & exierunt in occursum ei : & clamabant, Hosanna, benedictus veniens in nomine Domini, rex Israël.

14 Inveniens autem Jesus asellum, sedit super eum, sicut est scriptum :

15 Ne time filia Sion : ecce rex tuus venit sedens super pulum asinæ.

16 Hæc autem non cognoverunt discipuli ejus primum : sed quando glorificatus est Jesus, tunc recordati sunt quia hæc erant de eo scripta, & hæc fecerunt ei.

17 Testabatur ergo turba, existens cum eo, quando Lazarum vocavit ex monumento, & suscitavit eum ex mortuis.

18 Propter hoc & obviam venit ei turba, quia audivit hoc eum fecisse signum.

19 Ergo Philippi dicunt ei semetipsis : Videtis quia non proficitis nihil ? ecce mundus post eum abiit.

20 Erant autem quidam Græci ex ascendentibus, ut adorerent in die festo.

21 Hi ergo accesserunt Philippo illi à Bethsaida Galilææ : & rogabant eum, dicentes, Domine, volumus Jesum videre.

22 Venit Philippus, & dicit Andreæ : & rursus Andreas & Philippus dicunt Jesu.

23 At Jesus respondit eis, dicens : Venit hora ut glorificetur

Ἦμα ἴσα διέμενεν ἡ κλίσκος τοῦ ἀν-
δρα.

Scutum filia hominis.

24 Amen dico vobis :

24 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐὰν μὴ δὲ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν
εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτοὺς μὲ-
νος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πο-
λὺν καρπὸν φέρει·

si non granum frumenti cadens
in terram, mortuum fuerit,
ipsum solum manet : si autem
mortuum fuerit, multum fru-
ctum affert.

25 Ο ΦΙΛΩΝ τὴν ψυχὴν αὐ-
τοῦ, ἀπολέσας αὐτήν· καὶ ὁ μι-
σῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ
κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον
φυλάξει αὐτήν.

25 Amans animam suam,
perdet eam: & odio habens
animam suam in mundo hoc, in
vitam æternam custodiet eam.

26 Ἐάν ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐ-
μοὶ ἀκολουθεῖτω· καὶ ὅπου εἰμὶ
ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς
ἔσται· καὶ ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ,
τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ.

26 Si mihi ministrat quis, me
sequatur: & ubi sum ego, illic
& minister meus erit. Et si quis
mihi ministraverit, honorifica-
bit eum Pater.

27 Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετά-
ρακται· καὶ τί εἶπω; Πάτερ,
σῶτόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης
ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἤλθον εἰς τὴν
ὥραν ταύτην.

27 Nunc anima mea turbata est: & quid dicam? Pater, sal-
vifica me ex hora hac: Sed
propter hoc veni in horam
hanc.

28 Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. Ἦλθεν οὖν Φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Καὶ ἐδόξασεν, καὶ πάλιν δοξάσω.

28 Pater, glorifica tuum no-
men. Venit ergo vox de cælo,
Et glorificavi, & iterum glori-
ficabo.

29. Οὐ σὺν ὄχλος δ' ἐξῶς καὶ
ἀκούσας, ἔλεγε βροντὴν γεγο-
νέναι. Ἄλλοι ἔλεγον· Ἄγγε-
λος αὐτῷ λελάληκεν.

29 Ergo turba flans & audiens, dicebat tonitruum esse factum. Alii dicebant: Angelus ei loquutus est.

30 Ἀπεκρίθη δ' Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Οὐ δι' ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς.

30 Respondit Iesus & dixit:
Non propter me hæc vox facta
est, sed propter vos.

31 Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου
τούτου· νῦν δ' ἀρχὴν τοῦ κόσμου
τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω.

31 Nunc iudicium est mundi :
nunc princeps mundi hujus eji-
cietur foras.

32 Κἀγὼ, εἰ ἂν ὀφθῶ ἐκ τῆς
γῆς, πάντα ἐλκύσω πρὸς ἐ-
μαυτόν.

32 Et ego si exaltatus fuero
à terra, omnes traham ad mei-
psum.

* 33 (Τοῦτο δὲ ἔλεγε, ἡσιμαίνων ποῖω θανάτῳ ἡμελλε ἀποθνήσκειν.)

33 Hoc autem dicebat, significans qua morte futurus esset mori.

Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου
ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα
καὶ πῶς σὺ λέγεις, ὅτι δεῖ ὑψω-
θῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τί
ἔστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;

Respondit ei turba : Nos
auimus ex Lege quia Christus
manet in æternum : & quomo-
do tu dicis : oportet exaltari
filium hominis? Quis est iste
filius hominis?

35 Εἰπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μετὰ
ὑμῶν ἐστὶ· περιπατεῖτε ἕως τ
φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶ
ῃ κατελάβη· καὶ ὁ περιπατῶν ἐ

35 *Disce* ergo eis *Iesus*: Ad-
huc modicum tempus lumen
cum vobis est. Ambulate dum
lucem habetis, ut non tenebræ
vos comprehendant, & ambulans

τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει.

36 Ἐως τὸ φῶς ἔχετε, πισεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

37 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν.

* 38 Ἴνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε· Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἡμῶν, καὶ ὁ ἔβραχιόν Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;

39 Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεῦειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας·

40 Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς.

41 Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ.

42 Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἄρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ' ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυναγωγοὶ γένωνται.

* 43 Ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ ἢ περὶ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

44 Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν· Οἱ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με.

45 Καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με.

46 Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ.

47 Καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων, καὶ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν. Οὐ γὰρ ἔλθω ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον.

48 Οἱ ἀσέτων ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρίνει αὐτόν ἐν τῇ ἰσχύϊ τῇ ἡμέρᾳ.

in tenebris, nescit quo vadat.

36 Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis fiat: Hæc loquutus est Jesus, & abiens abscondit se ab eis.

37 Tot autem eo signa faciente coram eis, non credebant in eum:

38 Ut sermo Esaiaæ Prophetæ impleretur, quem dixit: Domine, quis credidit auditui nostro? & brachium Domini cui revelatum est?

39 Propter hoc non poterant credere, quia iterum dixit Esaiaas:

40 Excæcavit eorum oculos, & induravit eorum cor: ut non videant oculis, & intelligant corde, & convertantur, & saltem eos.

41 Hæc dixit Esaiaas quando vidit gloriam ejus, & loquutus est de eo.

42 Verumtamen & ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Phariseos non confitebantur, ut non extra synagogam fierent.

43 Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei.

44 Jesus autem clamavit, & dixit: Credens in me, non credit in me, sed in mittentem me.

45 Et spectans me, spectat mittentem me.

46 Ego lux in mundum veni: ut omnis, credens in me, in tenebris non maneat.

47 Et si quis mea audierit verba, & non crediderit, ego non judico eum. non enim veni ut judicem mundum, sed ut salvificem mundum.

48 Rejiciens me, & non accipiens verba mea, habet judicantem eum. sermo quem loquutus sum, ille judicabit eum in novissimo die.

49 Ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκε τί εἴπω καὶ τί λαλήσω.

50 Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν· ὃ οὖν λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἶρηκέ μοι ὁ πατήρ, οὕτω λαλῶ. 12. † 4.

ΚΕΦ. ΙΥ'. 13.

1 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς.

2 Καὶ δείπνου γενομένου, (τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παραδῷ·)

3 Εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει.

4 Ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια· καὶ λαβὼν λεντίον, διέζωσεν ἑαυτόν.

* 5 Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν ἑνπιτήρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἔκμάσσειν τῷ ἑνπιτήρῳ ὃ ἦν διεζωσμένος.

6 Ἐρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας;

7 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὅ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἔρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα.

8 Λέγει αὐτῷ Πέτρος· Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ.

9 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν.

10 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ λελουμένος οὐ χρεῖαν ἔχει ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστι καθαρός ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθα-

49 Quia ego ex meipso non sum loquutus, sed ille mittens me Pater, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam & quid loquar.

50 Et scio quia mandatum ejus vita æterna est. Quæ ergo loquor ego, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

CAPUT XIII.

1 Ante autem diem festum Paschæ, sciens Jesus quia venit ejus hora, ut transeat ex mundo hoc ad Patrem: diligens proprios qui in mundo, in finem dilexit eos.

2 Et cœna facta, diabolo jam jaculato in cor Judæ Simonis Iscariotæ, ut cum traderet:

3 Sciens Jesus quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exiit, & ad Deum vadit:

4 Surgit à cœna, & ponit vestimenta, & accipiens linteum, præcinxit seipsum.

5 Deinde injicit aquam in pelvim: & cœpit lavare pedes discipulorum, & extergere linteo quo erat præcinctus.

6 Venit ergo ad Simonem Petrum, & dicit ei ille: Domine, tu meos lavas pedes?

7 Respondit Jesus, & dixit ei: Quod ego facio tu nescis modo: scies autem post hæc.

8 Dicit ei Petrus: Non lavabis pedes meos in æternum. Respondit ei Jesus: Si non lavero te, non habes partem cum me.

9 Dicit ei Simon Petrus: Domine, non pedes meos tantum, sed & manus & caput.

10 Dicit ei Jesus: Lotus non opus habet quam pedes lavare, sed est mundus totus. Et vos mundi.

Ἰδοὺ ἐξε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες.

11 Ἦδει γὰρ τὸν παραδιδόν-
τα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν·
Οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐξε.

12 Ὅτε οὖν ἐνίψα τοὺς πόδας
αὐτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ ἱμάτια
αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν
αὐτοῖς· Γινώσκετε τί πεποίηκα
ὑμῖν;

13 Ὑμεῖς φωνεῖτε με· Ὁ δι-
δάσκαλος καὶ ὁ κύριος· καὶ κα-
λῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ.

14 Εἰ οὖν ἐγὼ ἐνίψα ὑμῶν
τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ δι-
δάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε
ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας.

15 Ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα
ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα
ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε.

16 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου
αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων
τοῦ πέμψαντος αὐτόν·

17 Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακά-
ριοι ἐξε ἂν ποιῆτε ταῦτα.

* 18 Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέ-
γω· ἐγὼ οἶδα οὓς ἐξελεξάμην·
ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὁ
† τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον,
† ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν † πτέρ-
υην αὐτοῦ.

19 Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ
τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένη-
ται, πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι.

20 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν·
Ὁ λαμβάνων ἕνα τινα πέμψω,
ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμ-
βάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαν-
τά με.

21 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς
ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ
ἐμαρτύρησε, καὶ εἶπεν· Ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑ-
μῶν παραδώσει με.

22 Ἐβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους
οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ
τίνος λέγει.

23 Ἦν δὲ ἀνακείμενος εἰς τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ
Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς.

24 Νεύει οὖν τούτῳ Σίμων
Πέτρος πυθέσθαι τίς αὖ εἴη περὶ
οὗ λέγει.

mundi estis, sed non omnes.

11 Sciebat enim tradentem
se, propter hoc dixit: Non
omnes mundi estis.

12 Postquam ergo lavit pedes
eorum, & accepit vestimenta
sua, recumbens iterum, dixit
eis: Scitis quid fecerim vobis?

13 Vos vocatis me, Magister,
& Dominus: & pulchre dicitis:
sum etenim.

14 Si ergo ego lavi vestros
pedes, dominus & magister:
& vos debetis alii aliorum la-
vare pedes.

15 Exemplum enim dedi vo-
bis, ut quemadmodum ego feci
vobis, & vos faciatis.

16 Amen amen dico vobis,
non est servus major domino
suo, neque apostolus major mit-
tente illum.

17 Si hæc scitis, beati eritis
si feceritis ea.

18 Non de omnibus vobis di-
co: ego scio quos elegerim.
Sed ut Scriptura adimpleatur:
Manducans cum me panem,
levavit contra me calcaneum
suum.

19 A modo dico vobis, ante
fieri, ut quum factum fuerit,
credatis quia ego sum.

20 Amen amen dico vobis,
accipiens si quem misero, me
accipit: at me accipiens, acci-
pit mittentem me.

21 Hæc dicens Jesus, turba-
tus est spiritu: & protestatus
est, & dixit: Amen, amen di-
co vobis, quia unus ex vobis
tradet me.

22 Aspiciebant ergo ad invi-
cem discipuli, hæsitantes de quo
diceret.

23 Erat autem recumbens u-
nus discipulorum ejus in sinu
Jesu, quem diligebat Jesus.

24 Innuit ergo huic Simon
Petrus percontari, Quis esset de
quo dicit?

25 Ἐπὶ τῶν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ εἶδος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ· Κύριε, τίς ἐσίν;

26 Ἀποκρίνεται δὲ ὁ Ἰησοῦς· Ἐκεῖνος ἐσίν ὃ ἐγὼ βάρβας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω. Καὶ ἐμβάρβας τὸ ψωμίον, δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτῃ.

27 Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅ ποιεῖς, ποίητον τάχιον.

28 Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ.

* 29 Τινες γὰρ ἐδόκουν, ἔπει τὸ ἡλωσφόκον εἶχεν ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀγόραστον ὦν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ.

* 30 Λαβὼν οὖν τὸ ἡλωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν· ἦν δὲ νύξ.

31 Ὅτε οὖν ἐξῆλθε, λέγει ὁ Ἰησοῦς· Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ.

32 Εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν.

33 Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. ζητήσατέ με, καὶ καθὼς εἰπον τοῖς Ἰουδαίοις· Ὅτι ὅπου ὑπάγω ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθειν· καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι.

34 Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

35 Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἔσε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.

36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅπου ὑπάγω, οὐ δύνασκά μοι νῦν ἀκολουθεῖσαι, ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι.

37 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κύριε, διατί οὐ δύναμαί σοι ἀκο-

25 Incumbens autem ille supra pectus Jesu, dicit ei: Domine, quis est?

26 Respondit Jesus: ille est cui ego intingens buccellam dederō. Et intingens buccellam, dat Judæ Simonis Iscariotæ.

27 Et post buccellam tunc introivit in eum satanas. Dicit ergo ei Jesus: Quod facis, fac citius.

28 Hoc autem nemo scivit recumbentium ad quid dixerit ei.

29 Quidam enim putabant, quandoquidem marsupium habebat Judas, quod dicit ei Jesus: Eme quorum opus habemus ad festum: aut egenis ut aliquid daret.

30 Accipiens ergo buccellam ille, continuo exivit. Erat autem nox.

31 Quum exiisset, dixit Jesus: Nunc glorificatus est filius hominis, & Deus glorificatus est in eo.

32 Si Deus glorificatus est in eo, & Deus glorificabit eum in semetipso: & continuo glorificabit eum.

33 Filioli, adhuc modicum cum vobis sum. Quæretis me: & sicut dixi Judæis, Quod quo vado ego, vos non potestis venire: & vobis dico modo.

34 Mandatum novum do vobis, Ut diligatis invicem: sicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicem.

35 In hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis, si dilectionem habueritis ad invicem.

36 Dicit ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? Respondit ei Jesus: Quo ego vado, non potes me modo sequi, postea autem sequeris me.

37 Dicit ei Petrus: Domine, propter quid non possum te se-

qui

λουθήσαι ἔρτι; τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σου θήσω.

38 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς. 8. † 2.

Κεφ. ιδ'. 14.

1 Μὴ ταρσέσθω ὑμῶν ἡ καρδίκα· πιστεύετε εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε.

2 Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς μου μοναὶ πολλάί εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν ὑμῖν· πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν.

3 Καὶ ἂν πορευθῶ, καὶ ἐτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι, καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν· ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ᾦτε.

4 Καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἶδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἶδατε.

5 Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι;

6 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωὴ. οὐδὲ ἵστέρεχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ.

7 Εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἂν· καὶ ἂπ' ἔρτι γινώσκετε αὐτόν, καὶ ἑώρακατε αὐτόν.

8 Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἄρκει ἡμῖν.

9 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τοσούτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἐγνώκας με; Φίλιππε, ὁ ἑώρακώς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα· καὶ πῶς σὺ λέγεις· Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα;

10 Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι, τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἂπ' ἑμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα.

11 Πιστεύτέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν· εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε μοι.

qui modo? animam meam pro te ponam.

38 Respondit ei Jesus: Animam tuam pro me pones? Amen, amen dico tibi, non gallus cantabit, donec neges me ter.

CAPUT XIV.

1 Non turbetur vestrum cor. Creditis in Deum, & in me credite.

2 In domo Patris mei mansiones multæ sunt. Si autem non, dixissem vobis: Vado parare locum vobis.

3 Et si abiero, & præparavero vobis locum, iterum venio, & accipiam vos ad meipsum: ut ubi sum ego, & vos sitis.

4 Et quo ego vado scitis, & viam scitis.

5 Dicit ei Thomas, Domine, nescimus quo vadis: & quomodo possumus viam scire?

6 Dicit ei Jesus: Ego sum via, & veritas, & vita. nemo venit ad Patrem, si non per me.

7 Si cognovissetis me, & Patrem meum cognovissetis utique, & à modo cognoscitis eum, & vidistis eum.

8 Dicit ei Philippus: Domine, ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.

9 Dicit ei Jesus: Tantum tempus cum vobis sum, & non cognovisti me, Philippe? Videns me, vidit Patrem. Et quomodo tu dicis, Ostende nobis Patrem?

10 Non credis quia ego in Patre, & Pater in me est? Verba quæ ego loquor vobis, à meipso non loquor. At Pater in me manens, ipse facit opera.

11 Credite mihi quia ego in Patre, & Pater in me est? Si autem non, propter opera ipsa credite mihi.

12 Amen,

12 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, καὶ ὁ αὐτὸς ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύομαι.

13 Καὶ ὁ, τὸ ἄν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω· ἵνα δοξασθῇ ὁ πατήρ ἐν τῷ υἱῷ.

14 Ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω.

15 Ἐὰν ἀγαπᾷτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε.

16 Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παρακλήτονα δώσει ὑμῖν, ἵνα μένη μετ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα.

17 Τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτὸ, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται.

18 Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.

19 Ἔτι μικρὸν, καὶ ὁ κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσετε.

20 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν.

21 Ὁ ἔχων τὰς ἐντολὰς μου, καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.

22 Λέγει αὐτῷ Ἰούδας (οὗχ ὁ Ἰσκαριώτης)· Κύριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ;

* 23 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει· καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, καὶ ἡ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν.

24 Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοῦς

12 Amen, amen dico vobis, credens in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet: quia ego ad Patrem meum vado.

13 Et quodcumque petieritis in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in Filio.

14 Si quid petieritis in nomine meo, ego faciam.

15 Si diligitis me, mandata mea servate.

16 Et ego rogabo Patrem, & alium paracletum dabit vobis, ut maneat cum vobis in æternum.

17 Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere: quia non videt eum, nec scit eum. Vos autem cognoscitis eum: quia apud vos manet, & in vobis erit.

18 Non relinquam vos orphanos: venio ad vos.

19 Adhuc modicum, & mundus me non jam videt. Vos autem videtis me, quia ego vivo, & vos vivetis.

20 In illo die cognoscetis vos quia ego in Patre meo, & vos in me, & ego in vobis.

21 Habens mandata mea, & servans ea, ille est diligens me. at diligens me diligetur à Patre meo: & ego diligam eum: & manifestabo ei meipsum.

22 Dicit ei Judas, non Iscariotes: Domine, quid factum est quia nobis futurus es manifestare teipsum, & non mundo?

23 Respondit Jesus, & dixit ei: Si quis diligit me, sermonem meum servabit: & Pater meus diligit eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.

24 Non diligens me, sermones

λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος
ὃν ἀκούετε, οὐκ ἐστὶν ἐμὸς, ἀλ-
λὰ τοῦ πέμψαντός με πατρὸς.

25 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν
παρ' ὑμῖν μένων·

26 Ὁ δὲ παρακλήτος, τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ
πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖ-
νος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ
ἐπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον
ὑμῖν.

* 27 Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰ-
ρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν, οὐ
καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δι-
δωμι ὑμῖν. μὴ † ταρασσέσθω
ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ † δει-
λιάτω.

28 Ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον
ὑμῖν· Ἵπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς
ὑμᾶς. Εἰ ἠγαπήτέ με, ἐχάρη-
τε ἂν ὅτι εἶπον, πορεύομαι πρὸς
τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατὴρ μου
μεῖζων μου ἐστίν.

29 Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν
γενέσθαι· ἵνα ὅταν γένηται,
πιστεύσητε.

30 Οὐκ ἔτι πολλὰ λαλήσω
μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ
κόσμου τούτου ἄρχων, καὶ ἐν
ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν.

31 Ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος
ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ
καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατὴρ,
οὕτω ποιῶ. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν
ἐντεῦθεν. 3. † 1.

Κεφ. 16. 15.

1 Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀλη-
θινή, καὶ ὁ πατὴρ μου ὁ
γεωργὸς ἐστίν.

* 2 Πᾶν † κλήμα ἐν ἐμοὶ μὴ
φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό· καὶ
πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, † καθαίρει
αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ.

3 Ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἴστε διὰ
τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν.

4 Μείνατε ἐν ἐμοὶ, καὶ ἐγὼ ἐν
ὑμῖν· καθὼς τὸ κλήμα οὐ δύνα-
ται καρπὸν φέρειν ἂφ' ἑαυτοῦ,
ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἄμπέλῳ· οὕ-
τως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ
μείνητε.

5 Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑ-
μεῖς τὰ κλήματα· ὁ μένων ἐν

nes meos non servat. Ut sermo
quem audistis, non est meus,
sed mittentis me Patris.

25 Hæc loquutus sum vobis,
apud vos manens.

26 At paracletus Spiritus san-
ctus, quem mittet Pater in no-
mine meo, ille vos docebit om-
nia: & suggeret vobis omnia
quæcunque dixi vobis.

27 Pacem relinquo vobis: pa-
cem meam do vobis: non quo-
modo mundus dat, ego do vo-
bis. Non turbetur vestrum cor,
neque formidet.

28 Audistis quia ego dixi vo-
bis: Vado & venio ad vos. Si
diligereitis me, gauderetur uti-
que, quia dixi, Vado ad Pa-
trem: quia Pater meus major
me est.

29 Et nunc dixi vobis ante
fieri, ut quum factum fuerit,
credatis.

30 Non jam multa loquar cum
vobis. venit enim hujus mundi
princeps, & in me non habet
quicquam.

31 Sed ut cognoscat mundus
quia diligo Patrem: & sicut
mandavit mihi Pater, sic facio:
Surgite, eamus hinc.

CAPUT XV.

1 EGO sum vitis illa vera: &
Pater meus agricola est.

2 Omnem palmitem in me
non facientem fructum, tollet
eum: & omnem fructum feren-
tem, purgat eum, ut plurem
fructum afferat.

3 Jam vos mundi estis pro-
pter sermonem quem loquutus
sum vobis.

4 Manete in me, & ego in
vobis. Sicut palmes non potest
fructum ferre à semetipso, si
non manserit in vite: sic nec
vos, si non in me manseritis.

5 Ego sum vitis, vos palmi-
tes. manens in me, & ego in

ἐμοί, καθὼς ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.

6 Ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη· καὶ συνάγουσιν αὐτὰ, καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι, καὶ καίεται.

7 Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν.

8 Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε· καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί.

9 Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ πατήρ, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.

10 Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολάς τοῦ πατρὸς μου τητήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ.

11 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.

12 Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς.

13 Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ βῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ.

14 Ὅτι οἱ φίλοι μου ἐστὲ, ἐὰν ποιῇτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν.

15 Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δοῦλους, ὅτι ὁ δεῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἰρήκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἡκούσα παρὰ τοῦ πατρὸς μου, ἐγνώρισά ὑμῖν.

16 Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθην ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε, καὶ καρπὸν φέρετε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ, τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῶ ὑμῖν.

17 Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

18 Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ,

eo, hic fert fructum multum: quia sine me non potestis facere nihil.

6 Si non quis manserit in me, ejectionis est foras sicut palmes, & exaruit: & colligunt eos, & in ignem mittunt, & ardent.

7 Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis petetis, & fiet vobis.

8 In hoc glorificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis, & efficiemini mei discipuli.

9 Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos. Manete in dilectione mea.

10 Si praecepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea: sicut ego praecepta Patris mei servavi, & maneo ejus in dilectione.

11 Haec loquutus sum vobis, ut gaudium meum in vobis maneat, & gaudium vestrum impleatur.

12 Hoc est praeceptum meum, Ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.

13 Majorem hac dilectionem nemo habet, ut quis animam suam ponat pro amicis suis.

14 Vos amici mei estis, si feceritis quae ego praecipio vobis.

15 Non amplius vos dico servos, quia servus nescit quid faciat ejus dominus. Vos autem dixi amicos, quia omnia quaecumque audivi à Patre meo, nota feci vobis.

16 Non vos me elegistis, sed ego elegi vos: & posui vos, ut vos abeatis, & fructum afferatis, & fructus vestri maneat: ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis:

17 Haec mando vobis, ut diligatis invicem.

18 Si mundus vos odit, scitote

γινώσχετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν
μεμίσηκεν.

19 Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσ-
μος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ
ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστὲ, ἀλλ' ἐγὼ
ἔξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου,
διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.

20 Μνημονεύετε τοῦ λόγου
οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Οὐκ ἐστὶ δοῦ-
λος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ
ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξου-
σιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν,
καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν.

21 Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιή-
σουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου,
ὅτι οὐκ οἶδασι τὸν πέμψαντά
με.

22 Εἰ μὴ ἦλθον, καὶ ἐλάλη-
σα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον·
νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ
τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν.

23 Ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν
πατέρα μου μισεῖ.

24 Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν
αὐτοῖς, ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίη-
κεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν
δὲ καὶ ἰωράκασι, καὶ μεμισή-
κασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα
μου.

25 Ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λό-
γος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ
αὐτῶν· Ὅτι ἐμίσησάν με δω-
ρεάν.

26 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλη-
τος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ
τοῦ πατρὸς, (τὸ πνεῦμα τῆς ἀ-
ληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς
ἐκπορεύεται) ἐκεῖνος μαρτυρή-
σει περὶ ἐμοῦ.

27 Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε,
ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐσε. 2. το.
Κεφ. 15. 16.

1 ΤΑῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα
μὴ σκανδαλισθῆτε.

2 Ἀποσυναγώγους ποιήσου-
σιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα,
ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς,
δέξῃ λατρεῖν προσφέρειν τῷ
Θεῷ.

3 Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὑ-
μῖν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πα-
τέρα, οὐδὲ ἐμέ.

4 Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα

toque quia me priorem vobis o-
dit.

19 Si de mundo fuissetis,
mundus proprium amaret: quia
vero de mundo non estis, sed
ego elegi vos de mundo, pro-
pter hoc odit vos mundus.

20 Mementote sermonis quem
ego dixi vobis: Non est servus
major domino suo. Si me perse-
quuti sunt, & vos persequentur.
si sermonem meum servaverunt,
& vestrum servabunt.

21 Sed hæc omnia facient
vobis propter nomen meum:
quia nesciunt mittentem me.

22 Si non venissem, & loquu-
tus fuisset eis, peccatum non
haberent. nunc autem excusatio-
nem non habent de peccato suo.

23 Me odio habens, & Pa-
trem meum odit.

24 Si opera non fecissem in
eis, quæ nemo alius fecit, pec-
catum non haberent. Nunc au-
tem & viderunt, & oderunt &
me, & Patrem meum.

25 Sed ut adimpleretur sermo
scriptus in Lege eorum: Quia
oderunt me gratis.

26 Quum autem venerit Pa-
racletus, quem ego mittam vo-
bis à Patre, Spiritum veritatis,
qui à Patre procedit: ille testa-
bitur de me.

27 Et vos autem testabimini,
quia ab initio cum me estis.

CAPUT XVI.

1 HÆC loquutus sum vobis,
ut non scandalizemini.

2 Absque synagogis facient
vos: sed venit hora, ut omnis
interficiens vos, existimet cul-
tum adferre Deo.

3 Et hæc facient vobis, quia
non noverunt Patrem, neque
me.

4 Sed hæc loquutus sum vobis,
ut

ὁμῖν, ἵνα ᾗσαν ἑλθὴ ἡ ὥρα, μνημονεύετε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἦμην.

5 Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἑρωτᾷ με· Ποῦ ὑπάγεις;

6 Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν.

7 Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.

8 Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος, ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως.

9 Περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ·

10 Περὶ δικαιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου ὑπάγω, καὶ οὐκ ἔτι θεωρεῖτέ με·

11 Περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.

12 Ἐτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαρύνεσθαι αὐτά.

13 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἄφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἀνέκοις, λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

14 Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀγγελεῖ ὑμῖν.

15 Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατήρ, ἐμὰ ἐστίν· διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

16 Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν, καὶ ὁψοσθέ με, ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα.

17 Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· Τί ἐστὶν αὐτοῦ ὃ λέγει ἡμῖν· Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν

ut quum venerit hora, reminiscamini eorum, quia ego dixi vobis. Hæc autem vobis ex initio non dixi, quia cum vobis eram.

5 Nunc autem vado ad mittentem me: & nemo ex vobis interrogat me, Quo vadis?

6 Sed quia hæc loquutus sum vobis, tristitia implevit vestrum cor.

7 Sed ego veritatem dico vobis, expedit vobis ut ego vadam. Si enim ego non abiero, paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.

8 Et veniens ille, arguet mundum de peccato, & de justitia, & de judicio.

9 De peccato quidem, quia non credunt in me.

10 De justitia vero, quia ad Patrem meum vado, & non amplius videbitis me.

11 De autem judicio, quia princeps mundi hujus judicatus est.

12 Adhuc multa habeo dicere vobis, sed non potestis portare modo.

13 Quum autem venerit ille Spiritus veritatis, deducet vos in omnem veritatem: non enim loquetur à semetipso, sed quæcumque audiet loquetur, & ventura annuntiabit vobis.

14 Ille me glorificabit: quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.

15 Omnia quæcumque habet Pater, mea sunt. propter hoc dixi, Quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis.

16 Modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me, quia vado ad Patrem.

17 Dixērunt ergo ex discipulis ejus ad invicem: Quid est hoc quod dicit nobis, Modicum, & non videbitis me: & iterum

μικρόν, καὶ ὅψεσθέ με· καί·
 Ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πα-
 τέρα;

18 Ἐλεγον οὖν· Τοῦτο τί
 ἐστίν ὃ λέγεις, τὸ μικρόν; οὐκ
 οἶδαμεν τί λαλεῖς.

19 Ἐγνω οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤε-
 λον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς· Περὶ τούτου ζητεῖτε
 μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον· Μι-
 κρόν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ
 πάλιν μικρόν, καὶ ὅψεσθέ με;

* 20 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 ὅτι κλαύσετε καὶ ἑθρηνήσετε
 ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος χαρήσεται·
 ὑμεῖς δὲ ἑθρηνήσεσθε, ἀλλ'
 ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενή-
 σεται.

21 Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη, λύ-
 πην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐ-
 τῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παι-
 διόν, οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς
 θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι
 ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσ-
 μον.

22 Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν
 νῦν ἔχετε· πάλιν δὲ ὀφρομαι
 ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ
 καρδιά, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν
 οὐδεὶς αἶρει ἀφ' ὑμῶν.

23 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ
 οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν· Ἀμὴν ἀ-
 μὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα ἂν αἰ-
 τήσῃτε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνό-
 ματί μου, δώσει ὑμῖν.

24 Ἔως ἄρτι οὐκ ᾔτησατε οὐ-
 δὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε,
 καὶ λήψετε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν
 ᾖ πεπληρωμένη.

25 Ταῦτα ἐν παροιμίαις λε-
 λάληκα ὑμῖν· ἀλλ' ἐρχεται ὥ-
 ρα ὅτε οὐκ ἔτι ἐν παροιμίαις λα-
 λήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ πε-
 ρὶ τοῦ πατρὸς ἀναγγελῶ ὑμῖν.

26 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ
 ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ
 λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν
 πατέρα περὶ ὑμῶν·

27 Αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ
 ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκα-
 τε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ
 παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον.

28 Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς,

iterum modicum, & videbitis
 me? & quia ego vado ad Pa-
 trem?

18 Dicebant ergo: Hoc quid
 est quod dicit, Modicum? ne-
 scimus quid loquitur.

19 Cognovit autem Jesus quia
 volebant eum interrogare, &
 dixit eis: De hoc quaeritis cum
 alii aliis, quia dixi: Modicum,
 & non videbitis me: & iterum
 modicum, & videbitis me?

20 Amen, amen dico vobis,
 quia flebitis & plorabitis vos,
 at mundus gaudebit: vos autem
 contristabimini: sed tristitia ve-
 stra in gaudium fiet.

21 Mulier quum parit, tristi-
 tiam habet, quia venit hora ejus:
 quum autem genuerit puerum,
 non amplius meminit tribulatio-
 nis propter gaudium, quia ge-
 nitus est homo in mundum.

22 Et vos igitur tristitiam
 quidem nunc habetis, iterum
 autem videbo vos: & gaudebit
 vestrum cor, & gaudium vestrum
 nemo tollet à vobis.

23 Et in illo die me non in-
 terrogabitis quicquam. Amen,
 amen dico vobis, quod quæ-
 cumque petieritis Patrem in no-
 mine meo, dabit vobis.

24 Usque modo non petiistis
 quicquam in nomine meo: Pe-
 tite, & accipietis: ut gaudium
 vestrum sit plenum.

25 Hæc in proverbiiis loquutus
 sum vobis. sed venit hora quum
 non amplius in proverbiiis lo-
 quar vobis, sed palam de Patre
 annuntiabo vobis.

26 In illo die in nomine meo
 petetis: & non dico vobis quia
 ego rogabo Patrem de vobis.

27 Ipse enim Pater amat vos,
 quia vos me amastis, & credi-
 distis quia ego à Deo exivi.

28 Exivi à Patre, & veni in
 mundum:

καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον·
πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ
πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα·

29 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ· Ἴδε, νῦν παρῆρσία λα-
λεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν
λέγεις.

30 Νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας
πάντα, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις
ἵνα τίς σε ἐρωτῇ. ἐν τούτῳ πι-
στεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες.

31 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰη-
σοῦς· Ἀρτι πιστεύετε·

32 Ἰδοὺ, ἔρχεται ὥρα, καὶ
νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῇτε
ἐκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον
ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος,
ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστίν.

33 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν,
ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν
τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε· ἀλλὰ
θαρσείτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν
κόσμον. 2. † 0.

Κεφ. 17. 17.

1 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς,
καὶ ἐπῆρε τοὺς ὀφθαλμοὺς
αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἶ-
πε· Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα,
δόξατόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ
ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε·

2 Καὶ ὡς ἔδωκας αὐτῷ ἐξου-
σίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ
δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς
ζωὴν αἰώνιον.

3 Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ,
ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀ-
ληθινὸν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας
Ἰησοῦν Χριστόν.

4 Ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς
γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέ-
δωκας μοι ἵνα ποιήσω.

5 Καὶ νῦν δόξατόν με σὺ πά-
τερ παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶ-
χον, πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι,
παρὰ σοί.

6 Ἐφάνερwsά σου τὸ ὄνομα
τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκας μοι
ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ἦσαν, καὶ
ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, καὶ τὸν
λόγον σου τετηρήκασι.

7 Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα
ἃτα δέδωκας μοι, παρὰ σοῦ ἐστίν·

8 Ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκας

mundum: iterum relinquo mun-
dum, & vado ad Patrem.

29 Dicunt ei discipuli ejus:
Ecce nunc palam loqueris, &
proverbium nullum dicis.

30 Nunc scimus quia scis o-
mnia, & non usum habes ut quis
te interroget. in hoc credimus
quia à Deo existi.

31 Respondit eis Jesus: Mo-
do creditis?

32 Ecce, venit hora, & jam
venit, ut dispergimini unusquis-
que in propria, & me solum re-
linquatis: & non sum solus,
quia Pater cum me est.

33 Hæc loquutus sum vobis,
ut in me pacem habeatis. In
mundo tribulationem habetis:
sed confidite: ego vici mun-
dum.

CAPUT XVII.

1 Hæc loquutus est Jesus: &
sustulit oculos suos in
cælum, & dixit: Pater, venit
hora, glorifica tuum filium, ut
& filius tuus glorificet te.

2 Sicut dedisti ei auctori-
tatem omnis carnis, ut omne
quod dedisti ei, det eis vitam
æternam.

3 Hæc autem est æterna vita,
ut cognoscant te solum verum
Deum & quem misisti Jesum
Christum.

4 Ego te glorificavi super ter-
ram: opus consummavi quod
dedisti mihi ut faciam:

5 Et nunc glorifica me tu
Pater apud teipsum, gloria
quam habui ante mundum esse
apud te:

6 Manifestavi tuum nomen
hominibus quos dedisti mihi de
mundo. Tui erant, & mihi eos
dedisti: & sermonem tuum ser-
vaverunt.

7 Nunc cognoverunt quia o-
mnia quæ dedisti mihi, abs te sunt.

8 Quia verba quæ dedisti mi-
hi,

μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπί-
στευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

9 Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἔρωτῶ· οὐ
περὶ τοῦ κόσμου ἔρωτῶ, ἀλλὰ
περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ
εἶσι.

10 Καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ
ἐσι, καὶ τὰ σὰ ἐμὰ· καὶ δεδό-
ξασμαι ἐν αὐτοῖς.

11 Καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ
κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ
εἰσὶ, καὶ ἐγὼ πρὸς σε ἔρχομαι.
Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν
τῷ ὀνόματί σου, οὓς δέδωκάς
μοι, ἵνα ὡσιν ἐν καθῶς ἡμεῖς.

12 Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν
τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς
ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς
μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐ-
τῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς
ἀπωλείας· ἵνα ἡ γραφὴ πλη-
ρωθῇ.

13 Νῦν δὲ πρὸς σε ἔρχομαι,
καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ,
ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν
πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς.

14 Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν
λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμί-
σητεν αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ
τοῦ κόσμου, καθῶς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ
ἐκ τοῦ κόσμου.

15 Οὐκ ἔρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς
ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρή-
σῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ.

16 Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶ,
καθῶς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ
εἰμί.

17 Ἀγιάσον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀ-
ληθείᾳ σου· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλη-
θείᾳ ἐστίν.

18 Καθῶς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς
τὸν κόσμον, καὶ ἐγὼ ἀπέστειλα
αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον.

19 Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιά-
ζω ἐμαυτὸν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὡ-
σιν· ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ.

20 Οὐ περὶ τούτων δὲ ἔρωτῶ
μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πι-
στευσόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν
εἰς ἐμέ.

21 Ἴνα πάντες ἐν ᾧσι, καθῶς

hi, dedi eis: & ipsi acceperunt,
& cognoverunt vere quia à te
exivi, & crediderunt quia tu
me misisti.

9 Ego pro eis rogo. Non pro
mundo rogo, sed pro his quos
dedisti mihi, quia tui sunt.

10 Et mea omnia tua sunt, &
tua mea: & clarificatus sum in
eis.

11 Et non amplius sum in
mundo: & hi in mundo sunt, &
ego ad te venio. Pater sancte,
serva eos in nomine tuo, quos
dedisti mihi, ut sint unum sicut
nos.

12 Quum essem cum eis in
mundo, ego servabam eos in
nomine tuo. Quos dedisti mihi
custodivi: & nemo ex eis pe-
riit, si non filius perditionis,
ut Scriptura impleatur.

13 Nunc autem ad te venio:
& hæc loquor in mundo, ut
habeant gaudium meum imple-
tum in semetipsis.

14 Ego dedi eis sermonem
tuum, & mundus odio habuit
eos, quia non sunt de mundo,
sicut ego non sum de mundo.

15 Non rogo ut tollas eos
de mundo, sed ut serves eos à
malo.

16 De mundo non sunt: sicut
ego de mundo non sum.

17 Sanctifica eos in veritate
tua. Sermo tuus veritas est.

18 Sicut me misisti in mun-
dum, & ego misi eos in mun-
dum.

19 Et pro eis ego sanctifico
meipsum, ut & ipsi sint sancti-
ficati in veritate.

20 Non pro eis autem rogo
tantum, sed & pro credentibus
per verbum eorum in me.

21 Ut omnes unum sint, sicut

σὺ πᾶτερ ἐν ἐμοὶ, καὶ γὰρ ἐν σοὶ, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὧσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σὺ με ἀπέστειλας.

22 Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· ἵνα ὧσιν ἐν, καθὼς ἡμεῖς ἐν ἔσμεν.

23 Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὧσι τετελειωμένοι εἰς ἐν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σὺ με ἀπέστειλας, καὶ ἡγάπησας αὐτοὺς, καθὼς ἐμεῖς ἡγάπησας.

24 Πᾶτερ, οὓς δέδωκάς μοι, ἴδω ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ, καὶ κείνοι ὧσι μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἑμὴν ἣν ἔδωκάς μοι, ὅτι ἡγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου.

25 Πᾶτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας.

26 Καὶ ἐγνωρίσα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἡγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾗ, καὶ γὰρ ἐν αὐτοῖς.

Κεφ. ιθ'. 18.

* 1 Ταῦτα εἰπὼν δ' Ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ † πέραν τοῦ † χειμάρρου τῶν † Κέδρων, ὅπου ἦν † κήπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

2 Ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν, τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

* 3 Οὗν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ † φανῶν καὶ † λαμπάδων καὶ ὅπλων.

4 Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα ζητεῖτε;

5 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι. Εἰσῆκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν, μετ' αὐτῶν.

6 Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτι ἐγὼ εἰμι· ἀπηλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί.

tu Pater in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint: ut mundus credat quia tu me misisti.

22 Et ego gloriam quam dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum, sicut nos unum sumus.

23 Ego in eis, & tu in me, ut sint consummati in unum: & ut cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos, sicut me dilexisti.

24 Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, & illi sint cum me: ut videant gloriam meam quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante constitutionem mundi.

25 Pater juste, & mundus te non cognovit, ego autem te cognovi: & hi cognoverunt quia tu me misisti.

26 Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam: ut dilectio qua dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.

CAPUT XVIII.

1 Hæc dicens Jesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse, & discipuli ejus.

2 Sciebat autem & Judas tradens eum, locum, quia frequenter convenerat Jesus illuc cum discipulis suis.

3 Ergo Judas accipiens cohortem, & ex principibus Sacerdotum & Phariseis ministros, venit illuc cum laternis & facibus, & armis.

4 Jesus itaque sciens omnia ventura super se,iciens dixit eis: Quem queritis?

5 Responderunt ei: Jesum Nazarenum. Dicit eis Jesus: Ego sum. Stabat autem & Judas ille tradens eum, cum ipsis.

6 Ut ergo dixit eis, Quod ego sum, abierunt in ea quæ post, & ceciderunt humi.

N 2

7 Ite-

7 Πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπιηρώτησε· Τίνα ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.

8 Ἀπεκρίθη δ' Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἀφετε τοὺτους ὑπάγειν.

9 ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν· Ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα.

10 Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, εἰλκυσεν αὐτὴν, καὶ ἔπαυσε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος.

* 11 Εἶπεν οὖν δ' Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· Βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν ἄβυσσον. τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πῖω αὐτό·

12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν.

* 13 Καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἀνναν πρῶτον· ἦν γὰρ ἡ πενθερὰ τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου.

14 Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

* 15 Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ ἡ συνεισέλαβε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως.

16 Οὗ δὲ Πέτρος εἰσῆκει πρὸς τῆς θυρᾶς ἔξω· ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῇ, καὶ εἰσέγαγε τὸν Πέτρον.

17 Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὶς τῷ Πέτρῳ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Λέγει ἐκεῖνος· Οὐκ εἰμί.

18 Εἰσῆκεισαν δὲ οἱ δούλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακίαν πεποιηκότες, ὅτι ψυχὸς ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ μετ' αὐ-

7 Iterum ergo eos interrogavit, Quem queritis? At dixerunt Jesum Nazarenum.

8 Respondit Jesus: Dixi vobis, quia ego sum. si ergo me queritis, finite hos abire.

9 Ut impleretur sermo quem dixit: Quia quos dedisti mihi, non perdiidi ex eis quemquam.

10 Simon ergo Petrus habens gladium, eduxit eum, & percussit principis Sacerdotum servum, & abscidit ejus auriculam dexteram. Erat autem nomen servo Malchus.

11 Dixit ergo Jesus Petro, Injice gladium tuum in vaginam. Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum?

12 Ergo cohors & tribunus, & ministri Judæorum comprehenderunt Jesum, & ligaverunt eum.

13 Et adduxerunt eum ad Annam primum: erat enim focer Cajaphæ, qui erat princeps Sacerdotum anni illius.

14 Erat autem Cajaphas ille consulens Judæis, Quia expedit unum hominem perire pro populo.

15 Sequebatur autem Jesum Simon Petrus, & alius discipulus. At discipulus ille erat notus principi Sacerdotum: & simul introivit Jesu in atrium principis Sacerdotum.

16 At Petrus stabat ad ostium foris. Exivit ergo discipulus alius, qui erat notus principi Sacerdotum: & dixit ostiariæ, & introduxit Petrum.

17 Dicit ergo ancilla ostiaria Petro: Nunquid & tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille: Non sum.

18 Stabant autem servi & ministri prunam facientes, quia frigus erat: & calefaciebant se. erat autem cum eis Petrus stans

τῶν ὁ Πέτρος ἐξῶς καὶ θερμαινόμενος. & calefaciens se.

19 Ὁ οὖν ἄρχιερεὺς ἤρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδασχῆς αὐτοῦ.

19 Ergo princeps Sacerdotum interrogavit Jesum de discipulis suis, & de doctrina ejus.

20 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ παρῆναι ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν τῇ συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντοθεν οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῇ ἐλάλησα οὐδέν.

20 Respondit ei Jesus: Ego palam loquutus sum mundo, ego semper docui in synagoga & in templo, quo undique Judæi conveniunt: & in occulto loquutus sum nihil.

21 Τί με ἐπερωτᾷς; ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκόοντας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε, οὗτοι οἶδαν ἃ εἶπον ἐγώ.

21 Quid me interrogas? Interroga audientes, quid loquutus sim ipsis: ecce hi sciunt quæ dixerim ego.

22 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἰς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἔδωκε βᾶπτισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπὼν· Οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἄρχιερεῖ;

22 Hæc autem eo dicente, unus ministrorum assistens dedit alapam Jesu, dicens: Sic respondes principi Sacerdotum?

23 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;

23 Respondit ei Jesus, Si male loquutus sum, testare de malo: si autem pulchre, quid me cædis?

24 Ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἄρχιερέα.

24 Misit eum Annas ligatum ad Cajapham principem Sacerdotum.

25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐξῶς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; Ἠρνήσατο ἡκεῖνος, καὶ εἶπεν· Οὐκ εἰμί.

25 Erat autem Simon Petrus stans, & calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Num & tu ex discipulis ejus es? Negavit igitur ille, & dixit: Non sum.

* 26 Λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἄρχιερέως, συγγενῆς ὡν αὐτὸς ἀπέκοψε Πέτρος τὸ † ὠτίον· Οὐκ ἐγὼ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;

26 Dicit unus ex servis principis Sacerdotum, cognatus existens cujus absciderat Petrus auriculam: Non ego te vidi in horto cum illo?

27 Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ Πέτρος, καὶ εὐθὺς ἠλέκτωρ ἐφώνησεν.

27 Iterum ergo negavit Petrus: & statim gallus cantavit.

* 28 Ἀγούσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον. Ἦν δὲ † πρώτη· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ † πραιτώριον, ἵνα μὴ † μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα.

28 Adducunt ergo Jesum ad Cajapha in prætorium, erat autem mane: & ipsi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha.

* 29 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς, καὶ εἶπε· † Τίνα † κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;

29 Exivit ergo Pilatus ad eos, & dixit: Quam accusationem affertis adversus hominem hunc?

30 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον

30 Responderunt & dixerunt ei:

αὐτῶ· Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἔν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν.

31 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα.

32 Ἴνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.

33 Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν· καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;

34 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀφ' ἐαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ;

35 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἄρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας;

36 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.

* 37 Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· † Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σὺ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς εἰμι ἐγώ· ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· Πᾶς ὃς ἐν ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς.

38 Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Τί ἐστιν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ.

39 Ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάτχᾳ· βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;

ei: Si non esset hic malefactor, non utique tibi tradidissemus eum.

31 Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, & secundum legem vestram judicate eum. Dixerunt ergo ei Judæi: Nobis non licet interficere quemquam.

32 Ut sermo Jesu impleretur quem dixit, significans quā morte futurus esset mori.

33 Introivit ergo in prætorium iterum Pilatus, & vocavit Jesum, & dixit ei: Tu es rex Judæorum?

34 Respondit ei Jesus: A temetipso tu hoc dicis, an alii tibi dixerunt de me?

35 Respondit Pilatus, Numquid ego Judæus sum? Gens tua & principes Sacerdotum tradiderunt te mihi, quid fecisti?

36 Respondit Jesus: Regnum meum non est de mundo hoc: si ex mundo hoc esset regnum meum, ministri utique mei decertarent ut non traderer Judæis. nunc autem regnum meum non est hinc.

37 Dixit itaque ei Pilatus: Num ergo rex es tu? Respondit Jesus: Tu dicis, quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut tester veritati: omnis existens ex veritate, audit meam vocem.

38 Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et hoc dicens, iterum exivit ad Judæos, & dicit eis: Ego nullam causam invenio in eo.

39 Est autem consuetudo vobis, ut unum vobis absolvam in Pascha. vultis ergo vobis absolvam regem Judæorum?

40 Ἐκπαύσαν οὖν πάλιν πάντες, λέγοντες· Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν· ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής. 16. † 6.

Κεφ. 19. 19.

1 ΤΟῦτε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμά-
ζιωσε.

2 Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαν-
τες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέ-
θηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ
ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον
αὐτόν·

3 Καὶ ἔλεγον· Χαίρε ὁ βα-
σιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐδί-
δουσαν αὐτῷ βαπτίσματα.

4 Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ
Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς·
Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα
γινώτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν
αἰτίαν εὐρίσκω.

* 5 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς
ἔξω, † φορῶν τὸν † ἀκάνθινον στέ-
φανον, καὶ τὸ † πορφυροῦν ἱμά-
τιον. Καὶ λέγει αὐτοῖς· † Ἴδε
ὁ ἄνθρωπος.

6 Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἱε-
ρεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύ-
γασαν, λέγοντες· Σταύρωτον,
σταύρωτον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλά-
τος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ
σταυρώτατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐ-
ρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.

7 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰου-
δαῖοι· Ἡμεῖς νόμον ἔχουμεν,
καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφεί-
λει ἀποθανεῖν, ὅτι ἐαυτὸν υἱὸν
τοῦ Θεοῦ ἐποίησεν.

8 Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος
τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφο-
βήθη.

9 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραι-
τωρίον πάλιν, καὶ λέγει τῷ
Ἰησοῦ· Πόθεν εἰ σὺ; Οἱ δὲ Ἰη-
σοῦς ἀποκρίσιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ.

10 Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλά-
τος· Ἐμὲ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶ-
δας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαι
σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύ-
σαι σε;

11 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ
εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ'
ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἅ-

40 Clamaverunt ergo rursus
omnes, dicentes : Non hunc,
sed Barabbam. Erat autem Ba-
rabbas latro.

CAPUT XIX.

1 Tunc ergo accepit Pilatus
Jesum, & flagellavit.

2 Et milites placentes coro-
nam de spinis, imposuerunt ejus
capiti : & veste purpurea am-
cierunt eum :

3 Et dicebant : Gaude rex
Judæorum : & dabant ei ala-
pas.

4 Exiit ergo iterum foras
Pilatus, & dicit eis : Ecce ad-
duco vobis eum foras, ut co-
gnoscatis, quia in eo nullam
causam invenio.

5 Exiit ergo Jesus foras,
portans spineam coronam, &
purpureum vestimentum. Et di-
cit eis : Ecce homo.

6 Quum ergo viderent eum
principes Sacerdotum & ministri
clamabant, dicentes, Crucifige,
crucifige eum. Dicit eis Pilatus :
Accipite eum vos, & crucifi-
gite. ego enim non invenio in
eo causam.

7 Responderunt ei Judæi :
Nos legem habemus, & secun-
dum legem nostram debet mori :
quia se ipsum Filium Dei fecit.

8 Quum ergo audisset Pilatus
hunc sermonem, magis timuit.

9 Et ingressus est in præto-
rium iterum : & dicit Jesu : Un-
de es tu ? At Jesus responsum
non dedit ei.

10 Dicit ergo ei Pilatus : Mi-
hi non loqueris ? nescis quia
auctoritatem habeo crucifigere
te, & auctoritatem habeo ab-
solvere te ?

11 Respondit Jesus : Non ha-
beres auctoritatem ullam adver-
sum me, si non esset tibi datum

νωθεν. διὰ τοῦτο ὁ παραδίδους με σοὶ μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.

12 Ἐκ τούτου ἐζητεῖ ὁ Πιλάτος ἀπρῶται αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον, λέγοντες· Ἐάν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

13 Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον, ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ.

14 Ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα δὲ ὥσει ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν.

15 Οἱ δὲ ἐκραύγασαν· Ἄρον, Ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τὸν βασιλεὺς ὑμῶν σταυρώσει· Ἀπεκρίθησαν οἱ ἄρχιερεῖς· Ἐχομεν βασιλέα εἰ μὴ ἑβραῖον.

16 Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον.

17 Καὶ βαρυσάων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ.

18 Ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν.

19 Ἐγραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. ἦν δὲ γεγραμμένον· ἸΗΣΟΥΣ Ο' ΝΑΖΩΡΑΙΟΥΣ Ο' ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩ'Ν ἸΟΥΔΑΙΩΝ.

* 20 Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγύς ἦν τῆς πόλεως ὁ τόπος ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, καὶ ἑλληνιστὶ, καὶ ῥωμαϊστὶ.

21 Ἐλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἄρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· Μὴ γράψῃ· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε· Ἐγὼ βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων.

desuper. Propter hoc tradens me tibi, majus peccatum habet.

12 Ex hoc quærebat Pilatus absolvere eum. At Judæi clamabant, dicentes: Si hunc absolveris, non es amicus Cæsaris. omnis regem seipsum faciens, contradicit Cæsari.

13 Ergo Pilatus audiens hunc sermonem, adduxit foras Jesum, & sedit pro tribunali, in locum dictum Lithostrotum, Hebraice autem Gabbatha.

14 Erat autem parascève Paschæ, hora autem quasi sexta. & dicit Judæis: Ecce rex vester.

15 Illi autem clamabant, Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Responderunt principes Sacerdotum: Non habemus regem, si non Cæsarem.

16 Tunc ergo tradidit illum eis ut crucifigeretur. Acceperunt autem Jesum & eduxerunt.

17 Et portans crucem suam, exivit in dictum Calvariæ locum, qui dicitur Hebraice Golgotha:

18 * Ubi eum crucifixerunt, & cum eo alios duos hinc & hinc, medium autem Jesum.

19 Scripsit autem & titulum Pilatus: & posuit super crucem: Erat autem scriptum, JESUS NAZARENUS REX JUDEORUM.

20 Hunc ergo titulum multi legerunt Judæorum: quia prope erat locus civitati ubi crucifixus est Jesus. Et erat scriptum Hebraice, Græce, Romano.

21 Dicebant ergo Pilato principes Sacerdotum Judæorum, Ne scribe, Rex Judæorum, sed quia ipse dixit, Rex sum Judæorum.

22 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Ὁ γέγραφα, γέγραφα.

* 23 Οἱ οὖν ζαριῶται, ὅτε ἐσαύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, (καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστη ζαριῶτι μέρος) καὶ τὸν χιτῶνα· ἦν δὲ ὁ ἡ χιτῶν ἡ ἄβραφος, ἐκ τῶν ἡ ἄνωθεν ἡ ὑφαντὸς δι' ὅλου.

24 Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους· Μὴ σχίσωμεν αὐτὸν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἕσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν ζαριῶται ταῦτα ἐποίησαν.

25 Εἰσήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ.

26 Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ· Γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου.

27 Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια.

28 Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσαι, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ, λέγει· Διψῶ.

29 Σκεῦος οὖν ἔκειτο ὕδρους μεσόν· οἱ δὲ, πλησάντες σπόγγον ὕδρους, καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι.

30 Ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὕδρος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε· Τετέλεσαι· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

* 31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρὰ σκευὴ ἦν, (ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ σαββάτου) ἡρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ ἡ σκέλη, καὶ ἀρῶσιν.

22 Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi.

23 Ergo milites quum crucifixissent Jesum, acceperunt vestimenta ejus, (& fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem,) & tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, ex iis quæ desuper contexta per totum.

24 Dixerunt ergo ad invicem: Non scindamus eam: sed fortiamur de illa cujus erit. Ut scriptura impleretur, dicens: Partiti sunt vestimenta mea sibi ipsis, & super vestem meam miserunt sortem. Illi quidem igitur milites hæc fecerunt.

25 Stabant autem juxta crucem Jesu, mater ejus, & soror matris ejus Maria illa Cleopæ, & Maria Magdalene.

26 Jesus ergo videns matrem & discipulum adstantem quem diligebat, dicit matri suæ: Mulier, ecce filius tuus.

27 Deinde dicit discipulo: Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus ille in propria.

28 Post hoc sciens Jesus quia omnia jam consummata sunt, ut consummaretur scriptura, dicit, Sitio.

29 Vas ergo erat positum aceto plenum. illi vero implentes spongiam aceto, & hyssopo circumponentes, obtulerunt ejus ori.

30 Quum ergo accepisset acetum Jesus, dixit: Consummatum est. Et inclinans caput, tradidit spiritum.

31 Ergo Judæi, ut non remanerent in cruce corpora in Sabbato, (quoniam Parasceve erat: erat enim magnus dies ille Sabbati) rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura, & tollerentur.

32 Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέκταν τὰ σκέλη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσσυρῶντος αὐτῶς

33 Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνῆκῶτα, οὐ κατέκταν αὐτοῦ τὰ σκέλη·

* 34 Ἀλλ' εἰς τῶν τῶν στρατιῶν τὸν λόγῳ αὐτοῦ τὴν τὴν πλευρὰν ἐνύξε, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

35 Καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία· καὶ οὐδεὶς οἶδεν ὅτι ἀληθὴ λέγει, ἵνα ὑμεῖς πισεύσητε.

36 Ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὅσοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ.

37 Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει· Ὅψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

38 Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, (ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων) ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος· ἦλθεν οὖν καὶ ἔρε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

* 39 Ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος (ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον) φέρων τὴν μύρρα καὶ σμύρνης καὶ ἄλλης ὥσει λίτρας ἑκατόν.

* 40 Ἐλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν ὀνότοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καὶ καθὼς ἐστὶν τὸ εἶθος τῶν Ἰουδαίων ἐνταφιάζειν.

41 Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσσυρώθη, κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καὶνόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέβη.

42 Ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἐθήκαν τὸν Ἰησοῦν. 25. τ. 6.

Κεφ. κ'. 20.

1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶτὴ σκοτίας ἐτι οὔσης,

32 Venerunt ergo milites : & quidem primi fregerunt crura, & alterius concrucifixi ei.

33 Ad autem Jesum venientes, ut viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura.

34 Sed unus militum lancea ejus latus fodit : & continuo exivit sanguis & aqua.

35 Et videns testificavit, & verum est testimonium ejus. Et ille scit quia vera dicit : ut vos credatis.

36 Facta sunt enim hæc ut Scriptura impleretur : Os non comminuetur ab eo.

37 Et iterum alia Scriptura dicit : Videbunt in quem transfixerunt.

38 Post hæc rogavit Pilatum Joseph ab Arimathæa, existens discipulus Jesu, occultus autem propter metum Judæorum, ut tolleretur corpus Jesu. & permisit Pilatus. Venit ergo & tulit corpus Jesu.

39 Venit autem & Nicodemus ille veniens ad Jesum nocte primum, ferens mixturam myrrhæ & aloës, quasi libras centum.

40 Acceperunt ergo corpus Jesu, & ligaverunt illud in linteis cum aromatibus sicut mos est Judæis sepelire.

41 Erat autem in loco ubi crucifixus est, hortus : & in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus erat.

42 Ibi ergo propter Parasceven Judæorum, quia juxta erat monumentum, posuerunt Jesum.

CAPUT XX.

1 A T una Sabbatorum Maria Magdalene venit mane tenebris adhuc existentibus, ad

εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ βλέπει τὸν λίθον ῥιζόμενον ἐκ τοῦ μνημείου·

2 Τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει· ὁ Ἰησοῦς· καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἦσαν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.

3 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, καὶ ἦρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον.

* 4 † Ἐτρεχον δὲ οἱ δύο † ἑμῶν, καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε † τάχιστα τοῦ Πέτρου, καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον.

5 Καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια· οὐ μέντοι εἰσῆλθεν.

6 Ἐρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα,

7 Καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον.

8 Τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε, καὶ ἐπίστευσεν·

9 Οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.

10 Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἐχυτοὺς οἱ μαθηταί.

11 Μαρία δὲ εἰσῆκει πρὸς τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω· ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον·

12 Καὶ θεωρεῖ δύο ἄγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζόμενους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

13 Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· Γύναι, τί κλαίεις; Λέγει αὐτοῖς· Ὅτι ἦσαν τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.

14 Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἐ-
στράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ

monumentum: & videt lapidem sublatum ex monumento.

2 Currit ergo, & venit ad Simonem Petrum, & ad alium discipulum quem diligebat Jesus: & dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum.

3 Exiit ergo Petrus & alius discipulus, & venerunt ad monumentum.

4 Currebant autem duo simul: & alius discipulus præcurrebat citius Petro, & venit primus ad monumentum.

5 Et inclinatus, vidit posita linteamina: non tamen introivit.

6 Venit ergo Simon Petrus sequens eum, & introivit in monumentum: & conspicit linteamina posita,

7 Et sudarium quod fuerat super caput ejus, non cum linteaminibus positum, sed seorsum involutum in unum locum.

8 Tunc ergo introivit & ille alius discipulus veniens primus ad monumentum, & vidit, & credidit.

9 Nondum enim sciēbant Scripturam, quia oportet eum ex mortuis resurgere.

10 Abierunt ergo iterum ad semetipsos discipuli.

11 Maria autem stabat ad monumentum plorans foris. Dum ergo fieret, inclinavit se in monumentum.

12 Et vidit duos angelos in albis sedentes, unum ad caput, & unum ad pedes ubi positum fuerat corpus Jesu.

13 Et dicunt ei illi: Mulier quid ploras? Dicit eis: Quia tulerunt Dominum meum: & nescio ubi posuerunt eum.

14 Et hæc loquuta, conversa est in ea quæ post, & vidit Je-

τὸν Ἰησοῦν ἐξῴτα· καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστίν.

* 15 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; Ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ † κηπουρός ἐστίν, λέγει αὐτῷ· Κύριε, εἰ σὺ ἐβάψασας αὐτὸν, εἰπέ μοι ποῦ αὐτὸν ἔθηκεας· καὶ γὰρ αὐτὸν ἀρῶ.

16 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μαρία. Στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ· Ῥαββουνι, ὃ λέγεται, διδάσκαλε.

17 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μὴ μου ἄπτου· οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεὸν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν.

18 Ἐρχεται Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς, ὅτι εἶωρακε τὸν Κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

19 Οὕσης οὖν ὁψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνῃ ὑμῖν.

20 Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον.

21 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· Εἰρήνῃ ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς.

* 22 Καὶ τοῦτο εἰπὼν, † ἐνεφύσησε, καὶ λέγει αὐτοῖς· Λάβετε πνεῦμα ἅγιον.

23 Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἢν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

24 Θωμᾶς δὲ, εἰς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς.

* 25 Ἐλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· Ἐνῶρακαμεν τὸν

sum stantem, & non sciebat quia Jesus est.

15 Dicit ei Jesus: Mulier, quid ploras? quem quæris? Illa existimans quia hortulanus est, dicit ei: Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti eum: & ego eum tollam.

16 Dicit ei Jesus, Maria. Conversa illa dicit ei Rabboni (quod dicitur, Magister.)

17 Dicit ei Jesus: Ne me tan-ge (nondum enim ascendi ad Patrem meum.) vade autem ad fratres meos, & dic eis: Ascendo ad Patrem meum & Patrem vestrum, & Deum meum & Deum vestrum.

18 Venit Maria Magdalene annuntians discipulis, Quia vidit Dominum, & hæc dixit ei.

19 Existente ergo vespere die illo, una Sabbatorum, & foribus clausis ubi erant discipuli congregati propter metum Iudeorum, venit Jesus & fletit in medium, & dicit eis: Pax vobis.

20 Et hoc dicens ostendit eis manus & latus suum. Gavisii sunt ergo discipuli videntes Dominum.

21 Dixit ergo eis Jesus iterum: Pax vobis. sicut misit me Pater, & ego mitto vos.

22 Et hoc dicens, insufflavit, & dicit eis: Accipite Spiritum sanctum.

23 Quorum remisistis peccata, remittuntur eis. Quorum retinueritis, retenta sunt.

24 Thomas autem, unus ex duodecim, dictus Didymus, non erat cum eis quando venit Jesus.

25 Dixērunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem

Κύριον. Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν ἥτον τῶν ἡλῶν, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν ἥτον τῶν ἡλῶν, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πισεύσω.

26 Καὶ μετ' ἡμέρας ὀκτὼ πά-
λιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. Ἐρχε-
ται δ' Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισ-
μένων, καὶ ἔση εἰς τὸ μέσον,
καὶ εἶπεν· Εἰρήνη ὑμῖν.

27 Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾶ· Φέ-
ρε τὸν δάκτυλόν σου ἕδε, καὶ
ἴδε τὰς χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν
χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν
πλευρὰν μου· καὶ μὴ γίνου ἁ-
πιστος, ἀλλὰ πιστός.

28 Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς,
καὶ εἶπεν αὐτῷ· Οὐ Κύριός μου
καὶ ὁ Θεός μου.

29 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
Ὅτι ἑώρακάς με, Θωμᾶ, πε-
πίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰ-
δόντες, καὶ πιστεύσαντες.

30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα
σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώ-
πιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ
ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ
τούτῳ.

31 Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα
πισεύσητε, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ
Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα
πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ
ὀνόματι αὐτοῦ. 7. + 3.

Κεφ. κβ. 21.

1 Μετὰ ταῦτα ἐφάνερωσεν
ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς
τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσ-
σης τῆς Τιβεριάδος· ἐφάνερωσε
δὲ οὕτως.

2 Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος,
καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυ-
μος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κα-
νᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ
Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ δύο.

* 3 Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέ-
τρος· Τπάγω + ἀλιεύειν. Λέ-
γουσιν αὐτῷ· Ἐρχόμεθα καὶ
ἡμεῖς σὺν σοι. Ἐξῆλθον, καὶ
ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον ἐκεί-
νους,

autem dixit eis: Si non videro
in manibus ejus vestigium clavo-
rum, & mittam digitum meum
in vestigium clavorum, & mit-
tam manum meam in latus ejus,
non credam.

26 Et post dies octo iterum
erant intus discipuli ejus, &
Thomas cum eis. Venit Jesus
januis clausis, & stetit in me-
dio, & dixit: Pax vobis.

27 Deinde dicit Thomas: in-
fer digitum tuum huc, & vide
manus meas: & affer manum
tuam, & mitte in latus meum,
& ne fias incredulus, sed cre-
dens.

28 Et respondit Thomas, &
dixit ei: Dominus meus, &
Deus meus.

29 Dicit ei Jesus: Quia vidi-
sti me credidisti: beati non vi-
dentes, & credentes.

30 Multa quidem igitur & alia
signa fecit Jesus in conspectu
discipulorum suorum, quæ non
sunt scripta in libro hoc.

31 Hæc autem scripta sunt ut
credatis quia Jesus est Christus
Filius Dei: & ut credentes, vi-
tam habeatis in nomine ejus.

CAPUT XXI.

1 Post hæc manifestavit sei-
psum iterum Jesus discipu-
lis ad mare Tiberiadis. Mani-
festavit autem sic:

2 Erant simul Simon Petrus,
& Thomas ille dictus Didymus,
& Nathanaël ille à Cana Gali-
lææ, & illi Zebedæi, & alii
ex discipulis ejus duo.

3 Dicit eis Simon Petrus:
Vado piscari. Dicunt ei, Ve-
nimus & nos cum te. Exierunt,
& ascenderunt in navigium sta-
tim;

καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν.

4 Πρώτας δὲ ἡδὴ γενομένης ἔση δ' Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν.

* 5 Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Παιδιά, μή τι ἡ προσφάγιον ἔχετε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Οὐ.

6 Οἱ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσετε. Ἐβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἐλκύσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων.

* 7 Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ· Οἱ Κύριός ἐστι. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστι, τὸν ἡ ἐπενδύτην ἡ διεξώσατο, (ἦν γὰρ γυμνός) καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλατταν.

* 8 Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ ἡ πλοιαρίῳ ἦλθον, (οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων) σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων.

* 9 Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἡ ἀνθρακίαν κειμένην, καὶ ἡ ψάριον ἡ ἐπι-κειμένον, καὶ ἄρτον.

10 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ψαρίων ὧν ἐπίασατε νῦν.

* 11 Ἀνέβη Σίμων Πέτρος, καὶ ἡ εἴλκυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς, μεθὲν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντηκοντατριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἡ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.

* 12 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε, ἡ ἀρισθήσατε. Οὐδεὶς δὲ ἡ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἡ ἐξετάσαι αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν.

13 Ἐρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ψάριον ὁμοίως.

14 Τοῦτο ἡδὴ τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἡ ἐκ νεκρῶν.

tim: & in illa nocte prendiderunt nihil.

4 Mane autem jam facto stetit Jesus in litore: non tamen cognoverunt discipuli quia Jesus est.

5 Dicit ergo eis Jesus: Pueri numquid pulmentarium habetis? Responderunt ei, Non.

6 Ille autem dixit eis: Jacite in dexterās partes navigiū rete, & inveniētis. Jecerunt ergo: & non jam illud trahere valebant à multitudine piscium.

7 Dicit ergo discipulus ille, quem diligebat Jesus, Petro: Dominus est. Simon ergo Petrus audiens quia Dominus est, amiculum succinxit (erat enim nudus) & misit seipsum in mare:

8 At alii discipuli navigio venerunt (non enim erant longè à terra, sed quasi à cubitis ducentis) trahentes rete piscium.

9 Ut ergo descenderunt in terram, conspiciunt prunas positas, & piscem superpositum, & panem.

10 Dicit eis Jesus: Asserte à piscibus quos prendidistis nunc.

11 Ascendit Simon Petrus, & traxit rete in terram, plenum piscibus magnis, centum quinquaginta tribus. Et tot existentibus, non scissum est rete.

12 Dicit eis Jesus: Venite, prandete. Nemo autem audebat discipulorum interrogare eum. Tu quis es? scientes quia Dominus est.

13 Venit ergo Jesus, & accipit panem, & dat eis, & piscem similiter.

14 Hoc jam tertio manifestatus est Jesus discipulis suis ex citatus ex mortuis.

15 Ὅτε οὖν ἤρξισαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων; λέγει αὐτῷ· Ναὶ Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· Βόσκει τὰ ἀρνία μου.

16 λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον· Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ· Ναὶ Κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.

* 17 λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, σὺ πάντα οἶδας· σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· † Βόσκει τὰ πρόβατά μου.

* 18 Ἀμὲν ἀμὲν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, † ἐξῶννες σε αὐτὸν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει, καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις.

19 Τοῦτο δὲ εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, λέγει αὐτῷ· Ἀκολουθεῖ μοι.

20 Ἐπιστραφείς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ σῆμα αὐτοῦ, καὶ εἶπε· Κύριε, τίς ἐστὶν ὁ παραδιδούς σε;

21 Τοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, οὗτος δὲ τίς;

22 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε; σὺ ἀκολουθεῖ μοι.

23 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει. καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει· ἀλλ'· Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σε;

24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ γράψας ταῦτα· καὶ οἶδμεν ὅτι

15 Quum ergo prandissent, dicit Simoni Petro Jesus : Simon Jona, diligis me plus his? Dicit ei : Etiam Domine : tu scis quia amo te. Dicit ei : Pasce agnos meos.

16 Dicit ei iterum secundo : Simon Jona, diligis me? Ait illi : Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei : Pasce oves meas.

17 Dicit ei tertio : Simon Jona, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio, Amas me? & dixit ei, Domine, tu omnia scis : tu cognoscis quia amo te. Dicit ei Jesus, Pasce oves meas.

18 Amen, amen dico tibi, quum esses junior, cingebas teipsum, & ambulabas, ubi volebas : quum autem senueris, extends manus tuas, & alius te cinget, & feret quo non vis.

19 Hoc autem dixit, significans qua morte glorificaturus esset Deum. Et hoc effatus, dicit ei, Sequere me.

20 Conversus autem Petrus conspicit discipulum quem diligebat Jesus, sequentem : qui & recubuerat in cœna super petus ejus, & dixerat : Domine, quis est tradens te?

21 Hunc videns Petrus, dicit Jesu : Domine, hic autem quid?

22 Dicit ei Jesus : Si eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu sequere me.

23 Exivit ergo sermo iste ad fratres, quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Jesus : Quod non moritur : sed, Si eum volo manere donec veniam, quid ad te?

24 Hic est discipulus testificans de his, & scribens hæc : & scimus quia verum est testi-

ἀληθείας ἔστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.

* 25 Ἐς δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἔαν γράφηται κατ' ἓν, οὐδὲ αὐτὸν ἴσμεν τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. Ἀμήν. 17. † 5.

monium ejus.

25 Sunt autem & alia multa quaecumque fecit Jesus: quæ si scribantur ad unum, nec ipsum arbitror mundum capere scriptos libros. Amen.

ΠΡΑΞΕΙΣ

ΑΚΤΑ

ΤΩΝ

SANCTORUM

ΑΓΓΛΩΝ

ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. APOSTOLORUM.

Κεφ. α'. 1.

CAPUT I.

1 Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιήσαμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὣν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν,

2 Ἀχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη.

* 3 Οἷς καὶ παρέσχεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ πάθειν αὐτὸν, ἐν πολλοῖς † τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα † ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

* 4 Καὶ † συναλιζόμενος † παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ † περιμένειν τὴν † ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς, ἣν ἠκούσατέ μου.

5 Ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

6 Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες, ἐπηράτων αὐτὸν, λέγοντες·

1 Illum quidem primum sermonem feci de omnibus, ὁ Theophile, quæ cœpit Jesus facereque & docere,

2 Usque qua die præcipiens Apostolis per Spiritum sanctum, quos elegerat, receptus est:

3 Quibus & præbuit seipsum vivum post pati ipsum, in multis signis, per dies quadraginta conspectus eis, & dicens quæ de regno Dei.

4 Et congregans denuntiavit eis, ab Hierosolymis non discedere: sed expectare promissionem Patris, quam audistis me.

5 Quia Joannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini in Spiritu sancto non post multos hos dies.

6 Qui autem igitur convenientes interrogabant eum, di-

Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθίστανεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραὴλ;

7 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς· Οὐχ ὑμῶν ἐστὶ γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔχει ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ.

8 Ἀλλὰ λήψετε δύναμιν ἐκ πνεύματος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς· καὶ ἔστεσθέ μοι μάρτυρες ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

9 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, βλέποντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

10 Καὶ ἄτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο παρρησίῃκεισαν αὐτοῖς ἐν ἱσθμῷ λευκῷ.

11 Οἱ καὶ εἶπον· Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐζηκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται ὡς τὸν τρόπον ἐδεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

* 12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου τῇ Ἑλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ, σαββάτου ἔχον ἔδον.

13 Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ἀνέβησαν εἰς τὸ ἑστῶν, οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὃ, τε Πέτρος καὶ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτῆς, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου.

14 Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει, σὺν γυναίκῃ, καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν, εἶπεν· (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ

centes, Domine, si in tempore hoc restituis regnum Israël?)

7 Dixit autem ad eos: Non vestrum est nosse tempora vel opportunitates, quæ Pater posuit in propria auctoritate:

8 Sed accipietis virtutem superni spiritus sancti in vos, & eritis mihi testes inque Hierusalem & in omni Judæa & Samaria, & usque ad ultimum terræ.

9 Et hæc dicens videntibus illis elevatus est: & nubes suscepit eum ab oculis eorum.

10 Et ut attendentes erant in cælum eunte eo, & ecce viri duo astiterant eis in vestitu albo.

11 Qui & dixerunt: Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cælum? hic Jesus receptus à vobis in cælum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cælum.

12 Tunc reversi sunt in Hierusalem à monte vocato Oliveti: qui est prope Hierusalem, Sabbati habens iter.

13 Et quum introissent, ascenderunt in cœnaculum, ubi erant manentes Petrus & Jacobus, & Joannes, & Andreas, Philippus & Thomas, Bartholomæus, & Matthæus, Jacobus Alphæi, & Simon Zelotes, & Judas Iacobi.

14 Ili omnes erant perseverantes concorditer oratione & deprecatione, cum mulieribus, & Maria matre Jesu, & cum fratribus ejus.

15 Et in diebus illis exurgens Petrus in medio discipulorum, dixit: (eratque turba nominum in idipsum, quasi centum viginti:)

16 Viri

ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν.)

16 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην ἣν προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαβὶδ, περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν Ἰησοῦν.

* 17 Ὅτι † κατηριθμημένος ἦν σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.

* 18 Οὗτος μὲν οὖν † ἐκτήσατο † χωρίον ἐκ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀδικίας· καὶ † πρηνὴς γενόμενος † ἐλάχυνε μέσος, καὶ † ἐξεχύθη πάντα τὰ † σπλάγχνα αὐτοῦ.

19 Καὶ γνοσὼν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, ὅτις κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν, Ἀκελδαμὰ, τούτοις, χωρίον αἱματος.

* 20 Γέγραπται γὰρ ἐν † βίβλῳ † ψαλμῶν· Γενθήτω ἡ † ἐπαυλις αὐτοῦ † ἔρημος, καὶ μὴ ἔσῳ ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ. Καὶ τὴν † ἐπισκοπὴν αὐτοῦ † λάβει ἕτερος.

21 Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ, ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς,

22 Ἀρχάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα τούτων.

23 Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωτῆφ τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν, ὃς ἑτεκλήθη Ἰούδας, καὶ Ματθαίαν.

* 24 Καὶ προσευξάμενοι εἶπον· Σὺ Κύριε † καρδιογνώστη πάντων, † ἀνάδειξον ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα ὃν † ἐξελέξῃ,

25 Λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον.

* 26 Καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτῶν, καὶ † ἔπεσεν ὁ † κλῆρος ἐπὶ Ματθαίαν, καὶ † συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκά ἀποστόλων. 28. † ΙΙ.

16 Viri fratres, oportet impleri Scripturam hanc, quam prædixit Spiritus sanctus per os David, de Juda illo facto duce viæ comprehendentibus Jesum:

17 Quia adnumeratus erat cum nobis, & sortitus est sortem ministerii hujus.

18 Hic quidem igitur acquisivit agrum de mercede injustitiæ, & præceps factus, crepuit medius: & effusa sunt omnia viscera ejus.

19 Et notum factum est omnibus habitantibus Hierusalem: ita ut vocari agrum ἱεροῦ proprio idiomate eorum, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis.

20 Scriptum est enim in libro Psalmorum: Fiat commoratio ejus deserta: & non sit habitans in ea. Et episcopatum ejus accipiat alter.

21 Oportet ergo convenientium nobis virorum in omni tempore, in quo intiauit & exiit ad nos Dominus Jesus,

22 Incipiens à baptisinate Joannis, usque in diem qua receptus est à nobis, testem resurrectionis ejus fieri cum nobis unum horum.

23 Et statuerunt duos, Joseph vocatum Barsabam, qui cognominatus est Justus, & Matthiam.

24 Et orantes dixerunt: Tu Domine cordium cognitor omnium, ostende quem elegeris ex his duobus unum,

25 Accipere sortem ministerii hujus & apostolatus de quo aberravit Judas abire in locum proprium.

26 Et dederunt sortes eorum, & cecidit sors super Matthiam: & simul suffragiis electus est cum undecim Apostolis.

· κεφ. β'. 2.

CAPUT II.

1 ΚΑΙ ἐν τῇ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστής, ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό.

* 2 Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ † ἦχος † ὥσπερ φερόμενης † πνοῆς † βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι.

3 Καὶ ὠφθήσαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὥσερ πυρὸς, ἐκάσις τε ἐφ' ἓνα ἕκασον αὐτῶν.

4 Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέροις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.

5 Ἦσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς, ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν.

6 Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος, καὶ συνεχύθη ὅτι ἤκουον εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν.

7 Ἐξίσαντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες πρὸς ἄλλήλους· Οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι;

8 Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν;

9 Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἑλαμίται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν,

* 10 Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον, καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες † Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι,

11 Κρήτες καὶ Ἀραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ.

12 Ἐξίσαντο δὲ πάντες καὶ διπύρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· Τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι;

1 ET in compleri diem Pentecostes, erant omnes unanimiter in eodem:

2 Et factus est repente de caelo sonus, tamquam ruentis flatus violenti: & replevit totam domum ubi erant sedentes.

3 Et visæ sunt illis dispartitæ linguæ tanquam ignis: seditque supra unumquemque eorum:

4 Et repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœperunt loqui aliis linguis, prout Spiritus dabat illis eloqui.

5 Erant autem in Hierusalem habitantes Judæi, viri religiosi ab omni gente eorum qui sub cælo.

6 Facta autem voce hac, convenit multitudo, & confusa est, quoniam audiebat unusquisque proprio idiomate loquentes illos.

7 Stupebant autem omnes & mirabantur, dicentes ad invicem: Nonne, ecce omnes isti sunt loquentes Galilæi?

8 Et quomodo nos audimus unusquisque proprio idiomate nostro in quo nati sumus?

9 Parthi, & Medi, & Elamitæ, & habitantes Mesopotamiam, Judæamque & Cappadociam, Pontum & Asiam,

10 Phrygiamque & Pamphyliam, Ægyptum, & partes Libyæ quæ secundum Cyrenen, & advenæ Romani, Judæique & proselyti,

11 Cretes, & Arabes, audimus loquentes eos nostris linguis magnalia Dei.

12 Stupebant autem omnes & hæsitabant, alius ad alium dicentes: Quidnam vult hoc esse?

* 13 Ἄλλοι δὲ ἔχοντες ἑλίκους ἔλεγον· Ὅτι ἡ γλῶσση μου μεμωμένη ἐστίν.

* 14 Σταθεὶς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἑνδεκά, ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἔειπεν· ἄνδρες Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ ἀπαντες, ταῦτα ὑμῖν γινώσκοντες λέγω, καὶ ἐνωτίσατε τὰ ῥήματα μου.

15 Οὐ γὰρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· ἔτι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας.

16 Ἀλλὰ τοῦτο ἐστὶν τὸ εἰρημεῖον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ·

* 17 Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, (λέγει ὁ Θεός) ἐκχεῖ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια ἑνυπνιαστήσονται.

* 18 Καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἔκχεῖ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσι.

19 Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἁτμίδα καπνοῦ.

* 20 Ὁ ἥλιος μετασφαιρεῖται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, ἢ πρὶν ἢ ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ.

21 Καὶ ἔσται, πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσεται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται.

22 Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδειγμένον πρὸς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέτω ὑμῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ οἴδατε,

* 23 Τοῦτον τῇ ὀρίσμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ ἐκδοτὸν λαβόντες, διὰ χειρῶν

13 Alii autem cavillantes dicebant: Quia musto pleni sunt.

14 Stans autem Petrus cum undecim, suscitavit vocem suam, & loquutus est eis: Viri Judæi, & habitantes Hierusalem universi, hoc vobis notum sit: & auribus percipite verba mea.

15 Non enim, sicut vos aestimatis, hi ebrii sunt: est enim hora tertia diei:

16 Sed hoc est dictum per prophetam Joël:

17 Et erit in novissimis diebus, dicit Deus, effundam de Spiritu meo super omnem carnem: & prophetabunt filii vestri & filię vestrę: & juvenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somniabunt.

18 Atque super servos meos, & super ancillas meas in diebus illis effundam de Spiritu meo, & prophetabunt.

19 Et dabo prodigia in celo sursum, & signa in terra deorsum, sanguinem, & ignem, & vaporem fumi.

20 Sol convertetur in tenebras, & Luna in sanguinem, antequam venire diem Domini illam magnam & illustrem.

21 Et erit, omnis quicumque invocabit nomen Domini, salvus erit.

22 Viri Israëlitę, audite verba hæc: Jesum Nazarenum, virum à Deo approbatum in vobis virtutibus & prodigiis & signis quę fecit per illum Deus in medio vestri, sicut & ipsi scitis.

23 Hunc definito consilio & præscientia Dei expositum accipientes, per manus exlegum,

† ἀνόμων † προσπήξαντες † ἀ-
νείλετε.

24 Ὃν ὁ Θεὸς ἀνέζησε, λύ-
σας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου,
καί ὅτι οὐκ ἦν δυνατόν κρατεῖ-
σθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ.

25 Δαβὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐ-
τόν· Προσώμην τὸν Κύριον ἐνώ-
πιόν μου διὰ πάντας, ὅτι ἐκ δε-
ξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.

* 25 Διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ
καρδία μου, καὶ ἡ γαλλιᾶτατο
ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ
† σὰρξ μου † κατασκηνώσει ἐπ'
† ἐλπίδι,

27 Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις
τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδου, οὐδὲ
ἑστίσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν δια-
φθοράν.

28 Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς·
πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ
τοῦ προσώπου σου.

29 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔξην εἰ-
πεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς,
περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβὶδ,
ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτά-
φη, καὶ τὸ μνήμα αὐτοῦ ἐστίν ἐν
ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης.

30 Προφῆτης οὖν ὑπάρχων,
καὶ εἰδὼς ὅτι ἔρρω ὤμισεν αὐτῷ
ὁ Θεός, ἐκ καρποῦ τῆς ὁσφύος
αὐτοῦ τὸ κατὰ σὰρκα ἀναστή-
σειν τὸν Χριστόν, καθίσταται ἐπὶ
τοῦ θρόνου αὐτοῦ,

31 Προϊδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς
ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὐ
κατελείβη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς
ἄδου, οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδε
διαφθοράν.

32 Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέζη-
σεν ὁ Θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς
ἐσμεν μάρτυρες.

33 Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ
ὑψωθείς, τὴν τε ἐπαγγελίαν
τοῦ ἁγίου πνεύματος λαβὼν πα-
ρὰ τοῦ πατρὸς, ἐξέχεε τοῦτο ὁ
νῦν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε.

34 Οὗ γὰρ Δαβὶδ ἀνέβη εἰς
τοὺς οὐρανοὺς· λέγει δὲ αὐτός·
Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου·
Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,

35 Ἔως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς
ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

affigentes interemistis:

24 Quem Deus resuscitavit,
solvens dolores mortis, juxta
quod non erat possibile teneri
illum ab eo.

25 David enim dicit in eum,
Providebam Dominum in con-
spectu meo semper: quoniam ex
dextris meis est ut ne concutiar.

26 Propter hoc lætatum est
cor meum, & exultavit lingua
mea: insuper vero & caro mea
requiescet in spe.

27 Quoniam non dereliques
animam meam in inferno: nec
dabis sanctum tuum videre cor-
ruptionem.

28 Notas fecisti mihi vias
vitæ: replebis me jucunditate
cum facie tua.

29 Viri fratres, liceat dice-
re cum libertate ad vos de pa-
triarcha David, quoniam & de-
functus est, & sepultus est: &
sepulchrum ejus est in nobis us-
que diem hanc.

30 Propheta igitur existens,
& sciens quia jurejurando ju-
rasset illi Deus, de fructu lum-
bi ejus secundum carnem resu-
scitaturum Christum, colloca-
turum super throno ejus:

31 Providens loquutus est de
resurrectione Christi, quia non
derelicta est anima ejus in in-
ferno, neque caro ejus vidit
corruptionem.

32 Hunc Jesum resuscitavit
Deus, cujus omnes nos sumus
testes.

33 Dexterâ igitur Dei exal-
tatus, & promissionem sancti
Spiritus accipiens à Patre: effu-
dit hunc quem nunc vos videtis
& auditis.

34 Non enim David ascendit
in cælum: dicit autem ipse:
Dixit Dominus Domino meo:
Sede ex dextris meis,

35 Donec ponam inimicos
tuos, scabellum pedum tuorum.

36 Ἀσφαλῶς οὖν γινώσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι Κύριον καὶ Χριστὸν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

* 37 Ἀκούσαντες δὲ † κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ, εἰπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· τί ποιήσομεν, ἄνδρες ἀδελφοί;

38 Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς αὐτούς· Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· καὶ λήψετε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος·

39 Τίμιν γὰρ ἔστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν, ὅσους ἂν προσκαλέσῃται Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν.

40 Ἐτέροις τε λόγοις πλείοσι διεμαρτύρετο, καὶ παρεκάλει, λέγων· Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης.

* 41 Οἱ μὲν οὖν † ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ, † ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχὰς ὡσεὶ τρισχίλιαί.

* 42 Ἦσαν δὲ † προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων, καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ † κλάσει τοῦ ἄρτου, καὶ ταῖς προσευχαῖς.

43 Ἐγένετο δὲ πάση ψυχῇ φόβος· πολλὰ τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο.

44 Πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά.

* 45 Καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς † ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι, † καθότι ἂν τις † χρεῖαν εἶχε.

* 46 † Καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, † κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν † ἀγαλλιάσει καὶ † ἀφελότητι καρδίας,

47 Αἰνοῦντες τὸν Θεόν, καὶ

36 Certo ergo cognoscat omnis domus Israël, quia & Dominum & Christum eum Deus fecit, hunc Jesum, quem vos crucifixistis.

37 Audientes autem compuncti sunt corde: dixeruntque ad Petrum & reliquos Apostolos: Quid faciemus viri fratres?

38 Petrus vero ait ad illos: Pœnitementi: & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi in remissionem peccatorum, & accipietis donum sancti spiritus.

39 Vobis enim est repromissio & filiis vestris, & omnibus qui in longe, quoscumque advocaverit Dominus Deus noster.

40 Aliisq; verbis plurimis obtestabatur & exhortabatur, dicens: Salvamini à generatione prava ista.

41 Qui quidem ergo libenter recipientes sermonem ejus, baptizati sunt: & appositæ sunt die illa animæ circiter tria milia.

42 Erant autem perseverantes doctrina Apostolorum, & communicatione & fractione panis, & orationibus.

43 Fiebat autem omni animæ timor: multaque prodigia & signa per Apostolos fiebant.

44 Omnes autem credentes erant in idem: & habebant omnia communia.

45 Et possessiones & facultates vendebant: & dividebant illa omnibus, prout quis opus habebat.

46 Per diem quoque perdurantes unanimiter in templo frangentisque per domum panem, sumebant alimentum in exultatione & simplicitate cordis,

47 Laudantes Deum, & habentes

ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Ὁ δὲ Κύριος προτετίθει τοὺς πωρομένους καθ' ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ. 44. † 11.

Κεφ. γ'. 30.

1 Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐννάτην.

Καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων, ἐβαρύνετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὠραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερὸν.

3 Ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν.

4 Ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπε· Βλέψον εἰς ἡμᾶς.

5 Ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν.

6 Εἶπε δὲ Πέτρος· Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου ἐγείραι καὶ περιπατεῖν.

7 Καὶ † πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε· † παρακλήμα δὲ † ἐσπερώθησαν αὐτοῦ καὶ † βάσεις καὶ τὰ † σφυρά.

8 Καὶ † ἐξαλλόμενος ἔστη, καὶ περιεπάτει· καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν, περιπατῶν καὶ † ἀλλόμενος, καὶ αἰνῶν τὸν Θεόν.

9 Καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς ὁ περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν Θεόν.

10 Ἐπεγίνωσκόν τε αὐτὸν ὅτι ἄγιος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὠραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

11 Κρατοῦντος δὲ τοῦ ἱατροῦ † χωλοῦ τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην, † συνέδραμε πρὸς αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ ᾠρῇ τῇ

bentes gratiam ad omnem plebem. At Dominus apponebat eos qui salvi fiebant per diem ecclesiæ.

CAPUT III.

1 IN idipsum autem Petrus & Joannes ascendebant in templum, ad horam orationis nonam.

2 Et quidam vir claudus ex utero matris suæ existens, bajulabatur: quem ponebant per diem ad portam templi, dictam Speciosam, petere eleemosynam ab introeuntibus in templum.

3 Qui videns Petrum & Joannem futuros introire in templum, rogabat eleemosynam.

4 Intendens autem Petrus in eum cum Joanne, dixit: Respice in nos.

5 Ille autem attendebat eis expectans aliquid ab eis accipere.

6 Dixit autem Petrus: Argentum & aurum non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi do: in nomine Jesu Christi Nazareni surge & ambula.

7 Et apprehendens ipsum dextera manu, allevavit. protinus autem confirmatæ sunt ejus bases & plantæ.

8 Et exiliens stetit, & ambulabat: & intravit cum illis in templum ambulans, & exiliens, & laudans Deum.

9 Et vidit eum omnis populus ambulantem, & laudantem Deum.

10 Cognoscebantque illum quod ipse erat ad eleemosynam sedens ad Speciosam portam templi, & impleti sunt stupore & extasi super contingente ei.

11 Tenente autem sanato claudio Petrum & Joannem, cucurrit ad eos omnis populus ad porticum vocatam Salomo-

καλούμενη Σολομώντος, † ἕκ-
ταμβοι. Iomonis, stupentes.

12 Ἰδὼν δὲ Πέτρος ἀπεκρίνα-
το πρὸς τὸν λαόν· Ἄνδρες Ἰσ-
ραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ
τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὥς
ἰδὲ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποι-
ηκόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν;

13 Ὁ Θεὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰ-
σαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ Θεὸς τῶν
πατέρων ἡμῶν ἐδόξατε τὸν παῖ-
δα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς πα-
ρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν
κατὰ πρόβλεπον Πιλάτου, κρί-
ναντος ἑαυτὸν ἀπολύειν.

14 Ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δί-
καιον ἠρνήσασθε, καὶ ἠτήσασθε
ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν·

15 Τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς
ἀπεκτείνετε, ὃν ὁ Θεὸς ἡγείρεν
ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές
ἐσμεν·

* 16 Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ θ-
νύματος αὐτοῦ, τοῦτον, ὃν θεω-
ρεῖτε καὶ οἶδατε, ἐξερέωσθε τὸ
ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι'
αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν † ὁλο-
κληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάν-
των ὑμῶν.

17 Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα
ὅτι κατὰ ἀγνοίαν ἐπράξατε,
ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν.

18 Ὁ δὲ Θεὸς ἡ προκατήγ-
γειλε διὰ νόμου πάντων τῶν
προφητῶν αὐτοῦ, παθεῖν τὸν
Χριστὸν, ἐπλήρωσεν οὕτως.

* 19 † Μετανοήσατε οὖν καὶ
ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆ-
ναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας· ὅπως
ἂν ἔλθῃσι καιροὶ † ἀναψύξεως
ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου,

20 Καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκε-
κηρυγμένον ὑμῖν Ἰησοῦν Χρι-
στὸν,

* 21 Ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέ-
ξασθαι ἄχρι χρόνων † ἀποκα-
ταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν
ὁ Θεὸς διὰ νόμου πάντων ἁγί-
ων αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος.

22 Μωσῆς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς
πατέρας εἶπεν· Ὅτι προφήτην
ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ὑ-
μῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὥς

12 Videns autem Petrus re-
spondit ad populum: Viri Israē-
litæ, quid miramini in hoc, aut
nobis quid attenditis, quasi pro-
pria virtute aut pietate fecimus
ambulare eum?

13 Deus Abraham & Isaac, &
Jacob, Deus patrum nostrorum
glorificavit puerum suum Jesum:
quem vos tradidistis, & nega-
stis eum ante faciem Pilati, ju-
dicante illo dimitti.

14 Vos autem sanctum & ju-
stum negastis: & petistis virum
homicidam donari vobis.

15 At principem vitæ inter-
fecistis, quem Deus suscitavit
ex mortuis: cujus nos testes
sumus.

16 Et in fide nominis ejus,
hunc quem videtis & nostis con-
firmavit nomen ejus: & fides
quæ per eum, dedit illi inte-
gritatem hanc in conspectu o-
mnium vestrum.

17 Et nunc fratres, scio quia
per ignorantiam fecistis, sicut
& principes vestri.

18 At Deus quæ prænutia-
vit per os omnium Prophetarum
suorum, pati Christum,
implevit sic.

19 Pœnitementini igitur, &
convertimini ad deleri vestra
peccata: Ut quum venerint
tempora refrigerii à conspectu
Domini,

20 Et miserit propositum vo-
bis Jesum Christum,

21 Quem oportet cælum qui-
dem suscipere usque in tempora
restitutionis omnium, quæ lo-
quutus est Deus per os omnium
sanctorum suorum Prophetarum
à seculo.

22 Moyse quidem enim ad
patres dixit: Quoniam Prophe-
tam vobis resuscitabit Dominus
Deus vester de fratribus vestris,

ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούτεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς·

* 23 Ἐσται δὲ, πᾶσα ψυχὴ, ἣτις ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, † ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.

24 Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ προκατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας.

* 25 Ὑμεῖς ἐσε υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς † διέθετο ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ· Καὶ τῷ σπέρματί σου † ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ † πατριαὶ τῆς γῆς.

26 Ὑμῖν πρῶτον ὁ Θεὸς ἀναγῆσας τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν. 20. † 9.

Κεφ. δ'. 4.

1 Ἀλλοῦντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ γραμματεὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ σαδδουκαῖοι,

2 Διαπονοῦμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαόν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν.

3 Καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη.

4 Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ χιλιάδες πέντε.

5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς εἰς Ἱερουσαλὴμ·

* 6 Καὶ Ἀνναν τὸν ἀρχιερέα καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ † γένους † ἀρχιερατικοῦ.

7 Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ, ἐπυνθάνοντο· Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς;

tamquam me; ipsum audietis juxta omnia quaecunque loquutus fuerit ad vos.

23 Erit autem, omnis anima quæ non audierit Prophetam illum, exterminabitur de plebe.

24 Et omnes autem Prophetæ à Samuel & deinceps, quotcumque loquuti sunt, & annuntiaverunt dies istos.

25 Vos estis filii Prophetarum, & testamenti quod disposuit Deus ad patres nostros; dicens ad Abraham: & in semine tuo benedicentur omnes familie terræ.

26 Vobis primum Deus resuscitans puerum suum Jesum, misit eum benedicentem vobis, in averti unumquemque à nequitia vestris.

CAPUT IV.

1 Loquentibus autem illis ad populum, supervenerunt eis Sacerdotes, & magistratus templi, & Sadducei,

2 Labore affecti propter docere eos populum, & annuntiare in Jesu resurrectionem mortuorum.

3 Et injecerunt eis manus, & posuerunt in custodiam in crastinum: erat enim vespera jam.

4 Multi autem audientium verbum, crediderunt: & factus est numerus virorum quasi milia quinque.

5 Factum est autem in crastinum, congregari eorum principes, & Seniores, & Scribas in Hierusalem.

6 Et Annam principem Sacerdotum, & Caipham, & Joannem, & Alexandrum, & quotquot erant de genere Pontificali.

7 Et statuentes eos in medio, percunctati sunt, In qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos?

8 Τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπε πρὸς αὐτοὺς· Ἀρχόντες τοῦ λαοῦ, καὶ πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραὴλ,

* 9 Εἰ ἡμεῖς σήμερον ἢ ἀνακρινόμεθα ἐπὶ ἡ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἡσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωται·

10 Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐξαυρώσατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέσχετο ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής.

11 Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὃς ἐκροθυήθη ἐφ' ὑμῶν τῶν οἰκδομοῦντων, ὃ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας·

12 Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

* 13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἢ ἀγράμματοί εἰσι καὶ ἢ ἰδιῶται, θαυμάζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν·

* 14 Τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἐσῶτα τὸν τεβεραπυμένον, οὐδὲν εἶχον ἢ ἀντειπεῖν.

15 Κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλον πρὸς ἀλλήλους,

16 Λέγοντες· Τί ποιήσομεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονε δι' αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερὸν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνήσασθαι·

* 17 Ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον ἢ διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἢ ἀπειλῇ ἢ ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων.

* 18 Καὶ καλέσαντες αὐτοὺς, παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ ἢ καθόλου μὴ ἢ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ.

8 Tunc Petrus repletus Spiritu sancto, dixit ad eos: Principes populi & seniores Israël,

9 Si nos hodie dijudicamur in beneficio hominis infirmi, in quo iste servatus est:

10 Notum sit omnibus vobis, & omni plebi Israël, quia in nomine Jesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit ex mortuis, in hoc iste astat coram vobis sanus.

11 Hic est lapis nihili habitus à vobis ædificantibus: ille factus in caput anguli:

12 Et non est in alio nemine salus. Nullum enim nomen est aliud sub cælo datum in hominibus, in quo oporteat servari nos.

13 Videntes autem Petri libertatem & Joannis, & deprehendentes quod homines illiterati sunt & idiotæ, admirabantur: cognoscebantque eos quoniam cum Jesu fuerant.

14 At hominem videntes cum eis stantem illum curatum, nihil habebant contradicere.

15 Jussis autem ipsis extra concilium abire, conferebant ad invicem,

16 Dicentes: quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem enim notum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Hierusalem manifestum, & non possumus negare.

17 Sed ut ne super plus perferpat in populum, minaciter comminemur eis, ne ultra loqui in nomine hoc ulli homini.

18 Et vocantes eos, denuntiaverunt eis omnino non loqui neque docere in nomine Jesu.

19 Ο δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτοὺς, εἶπον· Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε·

20 Οὐ δύναμεθα γὰρ ἡμεῖς, ἀεῖδωμεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν.

* 21 Οἱ δὲ † προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτοὺς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς † κολάσονται αὐτοὺς, διὰ τὸν λαόν· ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι·

* 22 Ἐτῶν γὰρ ἦν πλείωνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ἐγγράφει τὸ † σημεῖον τοῦτο τῆς † ἰάσεως.

23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον.

24 Οἱ δὲ ἀκούσαντες, ὁμοθυμαδὸν ἤραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ εἶπον· Δέσποτα, σὺ ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς·

* 25 Ο' διὰ φόβου Δαβὶδ τοῦ παιδὸς σου εἰπών· Ἵνα τί † ἐφύλαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;

26 Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.

27 Συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος, σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ.

28 Ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλὴ σου προώρισε γενέσθαι.

29 Καὶ τὰ νῦν Κύριε ἐπίδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ ὅς τοις δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάτης λαλεῖν τὸν λόγον σου.

30 Ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδὸς σου Ἰησοῦ.

19 At Petrus & Joannes respondentes ad eos dixerunt: Si justum est in conspectu Dei, vos audire potius quam Deum, judicate.

20 Non possumus enim nos quæ vidimus & audivimus, non loqui.

21 Illi vero comminantes, dimiserunt eos: nihil invenientes quomodo punirent eos propter populum: quia omnes glorificabant Deum super facto.

22 Annorum enim erat plurius quadraginta homo in quo factum fuerat signum istud sanitatis.

23 Dimissi autem venerunt ad proprios: & annuntiaverunt quanta ad eos principes Sacerdotum & seniores dixissent.

24 Ii autem audientes unanimiter levaverunt vocem ad Deum, & dixerunt: Domine, tu Deus, qui fecisti cælum & terram, & mare, & omnia quæ in eis:

25 Qui per os David pueri tui dicens [fuisti:] ut quid fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania?

26 Astiterunt reges terræ, & principes coacti sunt in idem adversus Dominum & adversus Christum ejus.

27 Coacti sunt enim in veritate in sanctum puerum tuum Jesum, quem unxisti, Herodesque & Pontius Pilatus, cum gentibus & populis Israël,

28 Facere quæcumque manus tua & consilium tuum præfinivit fieri.

29 Et nunc Domine respice in minas eorum: & da servis tuis cum fiducia omni loqui verbum tuum,

30 In manum tuam extendere in sanitatem, & signa & prodigia fieri per nomen sancti pueri tui Jesu.

31 Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐ-
σταλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συν-
ηγμένοι· καὶ ἐπλήθησαν ἅπαν-
τες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἐλά-
λουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ
παρρησίας.

32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πι-
σευσάντων ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ
ψυχὴ μία· καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν
ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον
εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα
κοινά.

33 Καὶ μεγάλη δυνάμει ἀπε-
δίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι
τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Ἰη-
σοῦ, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ
πάντας αὐτούς.

* 34 Οὐδὲ γὰρ † ἐνδεής τις
ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ
† κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑ-
πῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς
τιμὰς τῶν πιπρασκομένων,

35 Καὶ ἐτίθουν παρὰ τοῦς
πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδото
δὲ ἐκάστῳ καθότι ἂν τις χρεῖαν
εἶχεν.

36 Ἰωσῆς δὲ, ὁ ἐπικληθεὶς
Βαρνάβας ὑπὸ τῶν ἀποστόλων,
(ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, υἱὸς
παρκαλήσεως) Λευίτης, Κύ-
πριος τῷ γένει,

37 Ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ,
πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα,
καὶ ἔθηκε παρὰ τοῦς πόδας τῶν
ἀποστόλων. 19. † 8.

Κεφ. ε'. 5.

1 Α' Νῆρ δὲ τις Ἀνανίας ὀνό-
ματι, σὺν Σαπφείρῃ τῇ
γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησε κτήμα·

* 2 Καὶ † ἐνοσφίτατο ἀπὸ τῆς
† τιμῆς, † συνειδυίας καὶ τῆς
γυναικὸς αὐτοῦ· καὶ ἐνέγκας
μέρος τι, παρὰ τοῦς πόδας τῶν
ἀποστόλων ἔθηκεν.

3 Εἶπε δὲ Πέτρος· Ἀνανία,
διατί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν
καρδίαν σου, ψεύσασθαι σε τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ νοσφί-
σασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χω-
ρίου;

4 Οὐχὶ μένον, σοὶ ἔμενε,
καὶ πραδὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ
ὑπῆρχε; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρ-

31 Et precatis eis, motus est
locus in quo erant congregati:
& repleti sunt omnes Spiritu
sancto, & loquebantur verbum
Dei cum fiducia.

32 At multitudinis creden-
tium erat cor & anima una: &
neque unus quicquam existen-
tium ei, dicebat proprium esse:
sed erant illis omnia commu-
nia.

33 Et magna virtute redde-
bant testimonium Apostoli resur-
rectionis Domini Jesu Christi,
gratiaque magna erat in omnes
eos.

34 Neque enim egens quis-
quam erat in ipsis: Quotquot
enim possessores agrorum aut
domorum erant, vendentes af-
ferebant pretia venditorum,

35 Et ponebant ante pedes
Apostolorum. Dividebatur au-
tem singulis, prout quis opus
habebat.

36 Ioses autem cognominatus
Barnabas ab Apostolis, (quod
est interpretatum, Filius con-
solationis) Levites Cyprius ge-
nere,

37 Existente ei agro, vendi-
to attulit pecuniam, & posuit
ante pedes Apostolorum.

CAPUT V.

1 Vir autem quidam Ananias
nomine, cum Sapphira
uxore sua vendidit possessionem:

2 Et intervertit de pretio,
conscia etiam uxore sua: & af-
ferens partem quandam ad pe-
des Apostolorum posuit.

3 Dixit autem Petrus: Ana-
nia, propter quid implevit Sa-
tanus cor tuum, mentiri te Spi-
ritum sanctum, & intervertere
de pretio prædii?

4 Nonne manens tibi mane-
bat: & venundatum in tua
potestate erat? Quid quod po-
tuit

δὲ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ.

5 Ἀκούων δὲ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πστὼν ἐξέψυξε· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

6 Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέειλαν αὐτὸν. καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

* 7 Ἐγένετο δὲ ὡς ὥρων τριῶν † διαίτημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονός εἰσῆλθεν.

8 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ ὁ Πέτρος· Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοθες; Ἡ δὲ εἶπε· Ναί, τοσούτου.

9 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτήν· Τί ὅτι συνεφωνήθη ἡμῖν πειράσθαι τὸ πνεῦμα Κυρίου; Ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου, ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσί σε.

10 Ἐπετε δὲ παραχρῆμα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς.

11 Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά· (καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ σοῇ Σολομῶντος.

13 Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς· ἀλλ' ἐμεγαλύνεν αὐτοὺς ὁ λαός.

14 Μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν.)

* 15 Ὡς κατὰ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἄν ἡ † σκιά † ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν.

* 16 † Συνήρχετο † δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν † πέριξ πόλεων εἰς

fuiſti in corde tuo rem hanc? Non es mentitus hominibus, sed Deo.

5 Audiens autem Ananias verba hæc, cadens exspiravit. Et factus est timor magnus super omnes audientes hæc.

6 Surgentes autem juvenes corripuerunt eum, & efferentes sepelierunt.

7 Factum est autem quasi horarum trium spatium, & uxor ipsius, nesciens factum, introivit.

8 Respondit autem ei Petrus: Dic mihi, si tanti agrum vendidisti? Illa autem dixit: Etiam tanti.

9 At Petrus ait ad eam, Quid quod convenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce pedes eorum qui sepelierunt virum tuum, ad ostium, & efferent te.

10 Cecidit autem confestim ante pedes ejus, & exspiravit. Intrantes autem juvenes invenerunt illam mortuam: & efferentes sepelierunt ad virum suum.

11 Et factus est timor magnus in universa ecclesia, & in omnes audientes hæc.

12 Per autem manus Apostolorum fiebant signa & prodigia in plebe multa. Et erant unanimiter omnes in porticu Salomonis.

13 At cæterorum nemo audebat conjungi illis: sed magnificabat eos populus.

14 Magis autem apponebantur credentes Domino multitudes virorumque ac mulierum:

15 Ut & secundum plateas efferre infirmos, & ponere in lectulis ac grabbatis, ut venientis Petri, etsi umbra obumbraret quemquam illorum.

16 Conveniebat autem & multitudo eorum quæ circa civitatum

Ἱεροσολὰς, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὁχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων· οἳ τινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, (ἡ οὖτα αἵρεσις τῶν σαδδουκαίων) ἐπληρώσαν ζήλου·

* 18 Καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τῇ τηρήσει τῇ δημοσίᾳ.

19 Ἄγγελος δὲ Κυρίου διὰ τῆς νυκτὸς ἠνοίξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς· ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς, εἶπε·

20 Πορεύεσθε, καὶ στήντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης.

* 21 Ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, καὶ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· καὶ ἀπέσειλαν εἰς τὸ δεσμοτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς.

22 Οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὔρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν,

* 23 Λέγοντες· Ὅτι τὸ μὲν δεσμοτήριον εὗρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φυλάκας ἔξω ἐσώτας· καὶ πρὸ τῶν θυρῶν ἀνοίξαντες δὲ, ἄσω οὐδένα εὗρομεν.

24 Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους, ὁ τε ἱερεὺς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο.

25 Παραγενόμενος δὲ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς, λέγων· Ὅτι ἔδοξεν, οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐσώτες, καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν.

26 Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἤγαγεν αὐτοὺς, οὐ μετὰ βίας. (ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν ἵνα μὴ λιθασθῶσιν.)

vitatum in Hierusalem, afferentes ægrōs & vexatos à spiritibus immundis: qui curabantur omnes.

17 Exurgens autem princeps Sacerdotum & omnes qui cum illo (ilia existens hæresis Sadducæorum) repleti sunt zelo:

18. Et iniecerunt manus suas in Apostolos, & posuerunt eos in custodia publica.

19 Angelus autem Domini per noctem aperuit januas custodiæ, educensque eos, dixit:

20 Ite, & stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ hujus.

21 Audientes autem intraverunt sub diluculum in templum, & docebant. Adveniens autem princeps Sacerdotum, & qui cum eo, convocaverunt concilium & omnem senatum filiorum Israël: Et miserunt ad carcerem adduci eos.

22 At ministri accedentes non invenerunt eos in custodia, reversi autem nuntiaverunt,

23 Dicentes: Quod quidem carcerem invenimus clausum in omni securitate, & custodes stantes ante januas, aperientes autem intus neminem invenimus.

24 Ut autem audierunt sermones hos, & Pontifex & præfectus templi & principes Sacerdotum ambigebant de illis quidnam fieret hoc.

25 Adveniens autem quidam nuntiavit eis, dicens: Quia ecce viri quos posuistis in custodia, sunt in templo stantes & docentes populum.

26 Tunc abiens præfectus cum ministris, adduxit illos, non cum vi. timebant enim populum ut ne lapidarentur.

27 Ἀγχοφόντες δὲ αὐτοὺς ἐσηταν ἐν τῷ συνεδρίῳ· καὶ ἐπηρώτητεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς,

28 Λέγων· Οὐ παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ; καὶ ἰδοὺ, πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου.

29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι, εἶπον· Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις.

30 Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου.

31 Τοῦτον δὲ Θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

32 Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον, ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

33 Οἱ δὲ, ἀκούσαντες διεπίοντο, καὶ ἐβουλεύοντο ἀνελθεῖν αὐτούς·

34 Ἀναστὰς δὲ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος, ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος, τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ· τι τοὺς ἀποστόλους ποιῆται·

35 Εἰπέ τε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν.

* 36 Πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θεοῦδᾶς, λέγων εἶναι τινα ἑαυτὸν, ὃ ἡ προσεκολληθήναι ἡμεῖς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων· ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπειθόντο αὐτῷ, διελύθησαν, καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν.

* 37 Μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέφησε λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ κείνος ἀπώλετο, καὶ

27 Adducentes autem illos, statuerunt in concilio. Et interrogavit eos princeps Sacerdotum,

28 Dicens: Nonne denuntiatione denuntiavi vobis non docere in nomine isto? & ecce replestis Hierusalem doctrina vestra: & vultis superinducere super nos sanguinem hominis istius.

29 Respondens autem Petrus & Apostoli dixerunt: Obedire oportet Deo magis, quam hominibus.

30 Deus patrum nostrorum suscitavit Jesum, quem vos interemistis suspendentes in ligno.

31 Hunc Deus principem & salvatorem exaltavit dextera sua, dare poenitentiam Israël, & remissionem peccatorum.

32 Et nos sumus ejus testes verborum horum, & Spiritus vero sanctus, quem dedit Deus obedientibus sibi.

33 Illi autem audientes, furebant, & consulebant tollere illos.

34 Surgens autem quidam in concilio Phariseus, nomine Gamaliel, legisdoctor, honoratus omni populo, jussit foras breve quid apostolos fieri.

35 Dixitque ad illos: Viri Israëlitarum, attendite vobis ipsis super hominibus istis quid estis futuri agere.

36 Ante enim hos dies extitit Theudas, dicens esse aliquem seipsum magnum: cui advocatus est numerus virorum circiter quadringentorum: qui sublatus est: & omnes quicunque assensu sunt ei, dissoluti sunt, & facti sunt ad nihilum.

37 Post hunc extitit Judas Galilaeus in diebus descriptionis, & avertit populum multum post se: & ipse periit, & omnes

πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διασκορπίσθησαν.

38. Καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ ἐξάσχετε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ἡ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλή αὐτῇ ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται·

* 39. Εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστίν, οὐ δύνασθε καταλῦσαι αὐτὸ, μήποτε καὶ † θεομάχοι εὗρεθῇτε.

40. Ἐπειτίθησαν δὲ αὐτῷ· καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς.

41. Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηξιώθησαν ἄτιμασθῆναι·

42. Πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν Χριστόν. 27. † 6.

ΚΕΦ. 5. 6.

* 1. ἘΝ δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο † γογγυσμὸς τῶν † Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς † Ἑβραίους, ὅτι παρεξωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ † καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.

* 2. Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον· Οὐκ ἔστιν ἔστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις.

3. Ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοί, ἀνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρούμενους ἑπτά, πλήρεις πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς καταστήσωμεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης.

4. Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν.

5. Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου,

quotquot assensu sunt ei, dispersi sunt.

38 Et nunc dico vobis, abstinete ab hominibus istis, & finite illos: quoniam si sit ex hominibus consilium hoc aut opus hoc, dissolvetur.

39 Si vero ex Deo est, non potestis dissolvere id: ne forte & Deo pugnantes inveniamini.

40 Consenserunt autem illi. Et convocantes Apostolos, cædentes denuntiaverunt non loqui in nomine Jesu: & dimiserunt eos.

41 Illi quidem igitur ibant gaudentes à conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumelia affici.

42 Totumque diem in templo & circa domum non cessabant docentes, & evangelizantes Jesum Christum.

CAPUT VI.

1. IN autem diebus illis multiplicantibus discipulis, factum est murmur Græcorum adversus Hebræos: quod despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorum.

2 Advocantes autem duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt: Non placitum est nos derelinquentes sermonem Dei, ministrare mensis.

3 Considerate ergo fratres, viros ex vobis testimonio probatos septem, plenos Spiritu sancto & sapientia, quos constituamus super usu hoc.

4 Nos vero orationi & ministerio verbi perdurabimus.

5 Et placuit sermo coram omni multitudine: Et elegerunt Stephanum virum plenum fide & Spiritu sancto, & Philip-

pum,

καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον,
καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ
Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προ-
σήμενον Ἀντιοχείαν.

6 Οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν
ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι
ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἠύξα-
νε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς
τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ
σφόδρα· πολὺς τε ὄχλος τῶν
ἱερῶν ὑπήκουον τῇ πίστει.

8 Στέφανος δὲ πλήρης πί-
στεως καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρα-
τα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ
λαῷ.

9 Ἀνέστησαν δὲ τινες τῶν ἐκ
τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης
Λιβερτίνων, καὶ Κυρηναίων,
καὶ Ἀλεξανδρίων, καὶ τῶν ἀπὸ
Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συζη-
τοῦντες τῷ Στεφάνῳ.

10 Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιση-
ναί τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι
ᾧ ἐλάλει.

* 11 Τότε † ὑπέβηλιν ἄνδρας
λέγοντας, ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ
λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα
εἰς Μωσῆν καὶ τὸν Θεόν.

* 12 † Συνεκίνησάν τε τὸν
λαόν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ
τοὺς γραμματεῖς· καὶ ἐπισάν-
τες συνήρπασαν αὐτὸν, καὶ ἤ-
γαγον εἰς τὸ συνέδριον.

13 Ἐξήσαν τε μάρτυρας ψευ-
δεῖς, λέγοντας· Ὁ ἄνθρωπος
οὗτος οὐ παύεται ῥήματα βλάσ-
φημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου
τοῦ ἁγίου τούτου καὶ τοῦ νόμου.

14 Ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ
λέγοντος, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζω-
ραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τό-
πον τοῦτον, καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη
ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς.

15 Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐ-
τὸν ἅπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν
τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ ὥστε πρόσωπον ἀγγέλου.
8. † 4.

Κεφ. ζ'. 7.

1 Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεὺς· Εἰ ἔρα
ταῦτα οὕτως ἔχει·

Ο' δὲ ἔφη· Ἄνδρες ἀδελ-

pum, & Prochorum, & Nica-
norem, & Timonem, & Par-
menam, & Nicolaum advenam
Antiochenum.

6 Quos statuerunt coram Apo-
stolis : & precati imposuerunt
eis manus.

7 Et verbum Dei crescebat,
& multiplicabatur numerus dis-
cipulorum in Hierusalem val-
de : multaue turba Sacerdotum
obediebat fidei.

8 Stephanus autem plenus fide
& fortitudine faciebat prodigia
& signa magna in populo.

9 Surrexerunt autem quidam
eorum qui de synagoga dicta Li-
bertinorum, & Cyrenensium,
& Alexandrinorum, & eorum
qui à Cilicia & Asia, simul al-
tercantes Stephano :

10 Et non poterant resistere
sapientiæ & spiritui quo loque-
batur.

11 Tunc summisserunt viros
dicentes : Quod audivimus eum
dicentem verba blasphema in
Moysem & Deum.

12 Commoveruntque plebem,
& seniores, & Scribas : & in-
stantes corripuerunt eum : &
adduxerunt in concilium :

13 Statueruntque testes falsos,
dicentes : Homo iste non cessat
verba blasphema loquens adver-
sus locum sanctum & Legem.

14 Audivimus enim eum di-
centem, quoniam Jesus Nazare-
nus hic dissolvit locum istum :
& mutabit mores quos tradidit
nobis Moyse.

15 Et attendentes in eum om-
nes sedentes in concilio, vi-
derunt faciem ejus tamquam fa-
ciem angeli.

CAPUT VII.

1 Dixit autem princeps Sa-
cerdotum : Si hæc ita
habent ?

Is vero ait : Viri fratres &

φοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε· Ὁ
Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ
ἡμῶν Ἀβραάμ ὅντι ἐν τῇ Με-
σοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι
αὐτὸν ἐν Χαρρᾶν.

3 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἐξ-
ελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς
συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς
γῆν ἣν ἂν σοὶ δείξω.

4 Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλ-
δαίων, κατώκησεν ἐν Χαρρᾶν.
Καὶ κεῖθεν, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν
τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετόκισεν
αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς
ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε.

5 Καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κλη-
ρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα
ποδός· καὶ ἐπηγγείλατο αὐτῷ
δοῦναι εἰς κατὰσχέσιν αὐτὴν,
καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ'
αὐτὸν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου.

6 Ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ Θεός·
Ὅτι ἔσαι τὸ σπέρμα αὐτοῦ πά-
ροικον ἐν γῇ ἁλλοτρίᾳ, καὶ δου-
λώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν
ἐτη τετρακόσια.

7 Καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ ἂν δου-
λεύσωσι, κρινῶ ἐγὼ, εἶπεν ὁ
Θεός. καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύ-
σονται, καὶ λατρεύσουσί μοι ἐν
τῷ τόπῳ τούτῳ.

8 Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην
περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησέ
τὸν Ἰσαὰκ, καὶ περιέτεμεν αὐ-
τὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ ὁ
Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ ὁ Ἰα-
κώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.

9 Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώ-
σαντες, τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο
εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ Θεὸς
μετ' αὐτοῦ.

10 Καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ
πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ
ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν
ἐναντίον Φαραῶ βασιλέως Αἰ-
γύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν
ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ
ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ.

* 11 Ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅ-
λην τὴν γῆν Αἰγύπτου καὶ
Χαναὰν, καὶ θλίψις μεγάλη·
καὶ οὐχ εὗρισκον ἡχορτάσμα-
τα οἱ πατέρες ἡμῶν.

patres, audite: Deus gloriæ
apparuit patri nostro Abraham
existenti in Mesopotamia, prius
quam habitare eum in Char-
ran:

3 Et dixit ad illum: Exi de
terra tua & de cognatione tua:
& veni in terram quam tibi
monstravero.

4 Tunc exiens de terra Chal-
dæorum, habitavit in Charran.
Et inde, post mori patrem
ejus, transtulit illum in terram
istam, in quam vos nunc habi-
tatis.

5 Et non dedit illi hæredita-
tem in ea, nec passum pedis:
& repromisit dare illi in posses-
sionem eam, & semini ejus
post ipsum, non existente ei
nato.

6 Loquutus est autem sic Deus,
quia erit semen ejus accola in
terra aliena: & servituti subji-
cient id, & male tractabunt
annos quadringentos;

7 Et gentem cui servierint,
judicabo ego, dixit Deus. &
post hæc exhibunt, & servient
mihi in loco isto.

8 Et dedit illi pactum cir-
cumcisionis: & sic genuit Isaac,
& circumcidit eum die octavo:
& Isaac, Jacob: & Jacob, duo-
decim patriarchas.

9 Et Patriarchæ æmulantes
Joseph vendiderunt in Ægy-
ptum: & erat Deus cum eo:

10 Et eripuit eum ex omni-
bus tribulationibus ejus: & de-
dit ei gratiam & sapientiam in
conspectu Pharaonis regis Æ-
gypti, & constituit eum præ-
positum super Ægyptum, &
omnem domum suam.

11 Venit autem fames in uni-
versam terram Ægypti & Cha-
naan, & tribulatio magna: &
non inveniebant cibos patres
nostri.

12 Ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄν-
τα σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξαπέ-
σειλε τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶ-
τον.

* 13 Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ † ἀ-
νεγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελ-
φοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγέ-
νετο τῷ Φαραῶ τὸ γένος τοῦ
Ἰωσήφ.

* 14 Ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ
† μετεκαλέσατο τὸν πατέρα
αὐτοῦ Ἰακώβ, καὶ πᾶσαν τὴν
† συγγένειαν αὐτοῦ, ἐν ψυχαῖς
† ἐβδομήκοντα πέντε.

15 Κατέβη δὲ Ἰακώβ εἰς
Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐ-
τὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν.

* 16 Καὶ μετετέθησαν εἰς
Συχέμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ
μνήματι ὃ † ὠνήσατο Ἀβραὰμ
τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν
Ἐμμὸρ τοῦ Συχέμ.

17 Καθὼς δὲ ἡγγιζεν ὁ χρό-
νος τῆς ἐπαγγελίας ἥς ὠμοσεν
ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ, ἡύξησεν ὁ
λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύ-
πτῳ.

18 ἈχρISOY ἀνέστη βασιλεὺς
ἐτερος ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ.

* 19 Οὗτος † κατασοφισάμε-
νος τὸ γένος ἡμῶν, † ἐκάνωσε
τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν
† ἐκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς
τὸ μὴ † ζωογονεῖσθαι.

20 Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μω-
σῆς, καὶ ἦν ἄσπερος τῷ Θεῷ, ὃς
ἀνεδράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ δί-
κῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

21 Ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν, ἀ-
νείλετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φα-
ραῶ, καὶ ἀνέθρεψατο αὐτὸν
ἐαυτῇ εἰς υἱόν.

22 Καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς πά-
σι σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ ду-
νατὸς ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις.

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ
τεσσαρακονταετῆς χρόνος, ἀ-
νέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ
ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφούς
αὐτοῦ τοὺς υἱούς Ἰσραὴλ.

* 24 Καὶ ἰδὼν τινα ἀδικού-
μενον, † ἡμύνατο, καὶ ἐποίη-
σεν † ἐκδίκησιν τῷ † καταπο-

12 Audiens autem Jacob ex-
istentia frumenta in Aegypto,
misit patres nostros primum:

13 Et in secundo cognitus est
Joseph fratribus suis: & mani-
festum factum est Pharaoni ge-
nus Joseph.

14 Mittens autem Joseph,
accerisvit patrem suum Jacob,
& omnem cognationem suam
in septuaginta quinque anima-
bus.

15 Descendit autem Jacob in
Aegyptum, & defunctus est ipse
& patres nostri.

16 Et translati sunt in Sichem,
& positi sunt in sepulchro quod
emit Abraham pretio argenti a
filiis Emmor Sichem.

17 Quum autem appropinqua-
ret tempus promissionis quam
juraverat Deus Abraham, crevit
populus & multiplicatus est in
Aegypto:

18 Quoadusque surrexit rex
alius, qui non sciebat Joseph.

19 Hic circumveniens genus
nostrum, male affecit patres
nostros ad faciendum expositos
infantes suos, ad non sobole-
scere.

20 In quo tempore natus est
Moyse: & fuit venustus Deo:
qui nutritus est mensēs tres in
domo patris sui.

21 Expositum autem illum
sustulit eum filia Pharaonis, &
nutrivit eum sibi ipsi in filium.

22 Et eruditus est Moyse
omni sapientia Aegyptiorum:
erat autem potens in dictis &
factis ipsius.

23 Quum autem impleteretur
ei quadraginta annorum tem-
pus, ascendit in cor ejus invi-
sere fratres suos filios Israel.

24 Et videns quendam inju-
ria affectum, ultus est: & fecit

νουμένω, † πατάξας τὸν † Αἰ-
γύπτιον.

25 Ἐνόμιζε δὲ συνιέναι τοὺς
ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ
χερὶς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς
σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ συνήκων.

* 26 Τῇ δὲ † ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ
ᾤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ
† συνήλασεν αὐτοὺς εἰς † εἰρή-
νην, εἰπών· Ἄνδρες, ἀδελφοί
ἔσε ὑμεῖς· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλ-
λήλους;

27 Οἱ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον,
ἀπώσατο αὐτὸν, εἰπών· Τίς σε
κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικα-
σὴν ἐφ' ἡμᾶς;

28 Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις,
ὃν τρόπον ἀνεῖλες χεῖρας τὸν Αἰ-
γύπτιον;

29 Ἐφυγε δὲ Μωσῆς ἐν τῷ
λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πά-
ροικος ἐν γῇ Μαδιὰμ, οὗ ἐγέν-
νησεν υἱοὺς δύο.

30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν
τεσσαράκοντα, ᾤφθη αὐτῷ ἐν
τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγε-
λος Κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βιά-
του.

31 Οἱ δὲ Μωσῆς ἰδὼν, ἰθαύ-
μασε τὸ ὄραμα· προσερχομένου
δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο
φωνὴ Κυρίου πρὸς αὐτόν·

32 Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων
σου, ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ
Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ.
Ἐντρομος δὲ γενόμενος Μωσῆς
οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι.

33 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος·
Λύσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν
σου· ὁ γὰρ τόπος ἐν ᾧ ἔστηκας,
γῆ ἁγία ἐστίν.

* 34 Ἰδὼν εἰδουτήν † κᾶκωσιν
τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ,
καὶ τοῦ στυγνοῦ αὐτῶν ἤκου-
σα, καὶ κατεβην † ἐξελεῖσθαι
αὐτοὺς· καὶ νῦν † δεῦρο, ἀπο-
σελῶ σε εἰς Αἴγυπτον.

* 35 Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν ὃν
ἠρνήσαντο, εἰπόντες· Τίς σε
κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικα-
σὴν; τοῦτον ὁ Θεὸς ἔρχοντα
καὶ † λυτρωτὴν ἀπέστειλεν ἐν
χερὶ ἄγγελου τοῦ ὀφθέντος

ultionem oppresso, percutiens
Ægyptium.

25 Existimabat autem intelli-
gere fratres suos, quoniam Deus
per manum ipsius daret illis salu-
tem: ii autem non intellexerunt.

26 At sequenti die visus est
eis pugnantis, & compulit
eos in pacem, dicens: Viri,
fratres estis vos: ut quid inju-
ria afficitis alii alios?

27 At injuria afficiens prox-
imum, repulit eum, dicens:
Quis te constituit principem &
judicem super nos?

28 Non interficere me tu vis,
quemadmodum interfecisti heri
Ægyptium?

29 Fugit autem Moyses in
verbo isto: & factus est advena
in terra Madian: ubi generavit
filios duos.

30 Et expletis annis quadra-
ginta, apparuit illi in deserto
montis Sina angelus Domini in
flamma ignis rubi.

31 At Moyses videns, admi-
ratus est visum. Accedente au-
tem illo considerare, facta est
vox Domini ad eum:

32 Ego Deus patrum tuorum,
Deus Abraham, & Deus Isaac,
& Deus Jacob. Tremens autem
factus Moyses, non audebat
considerare.

33 Dixit autem illi Dominus:
Solve calceamentum pedum tuo-
rum: enim locus in quo stas,
terra sancta est.

34 Videns vidi afflictionem
populi mei qui in Ægypto: &
gemitum eorum audiui: & de-
scendi eruere eos. Et nunc ve-
ni, mittam te in Ægyptum.

35 Hunc Moysen quem re-
gaverunt, dicentes: Quis te
constituit principem & judi-
cem? hunc Deus principem &
redemptorem misit in manu an-
geli

αὐτῶ ἐν τῇ † βάρῃ.

36 Οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτου, καὶ ἐν ἐρυθρῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔτη τεσσαράκοντα.

37 Οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἰ-
πὼν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ· Προφή-
την ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς
ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς
ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε.

38 Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν
τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ, μετὰ
τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐ-
τῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ, καὶ τῶν
πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λό-
για ζῶντα, δοῦναι ἡμῖν.

* 39 Ὡς οὐκ ἠθέλησαν ὑπὴ-
κοοὶ γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν,
ἀλλ' † ἀπώσαντο, καὶ † ἐξρά-
φισαν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς
Αἴγυπτον.

* 40 Εἰπόντες τῷ Ἀαρὼν·
Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἱ † προπο-
ρεύονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς
οὗτος ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς
Αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν τί γέ-
γονεν αὐτῷ.

* 41 Καὶ † ἐμοσχοποίησαν ἐν
ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις, καὶ ἀ-
νήγαγον θυρίαν τῷ εἰδῶλῳ, καὶ
εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν
χειρῶν αὐτῶν.

* 42 Ἐρεψε δὲ ὁ Θεός, καὶ
παρέδωκεν αὐτοὺς † λατρεύειν
τῇ † στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καθὼς
γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προ-
φητῶν· Μὴ † σφάγια καὶ θυ-
σίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη
τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἱ-
κος Ἰσραὴλ;

* 43 Καὶ † ἀνελάβετε τὴν
σκηνὴν τοῦ Μολοχ, καὶ τὰ
† ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν Ῥεμφάν,
τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσ-
κυνεῖν αὐτοῖς· καὶ † μετοικίω
ὑμᾶς † ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.

* 44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου
ἦν ἐν τοῖς πατέρεσιν ἡμῶν ἐν τῇ
ἐρήμῳ, καὶ ὡς διατάξατο ὁ λα-
λῶν τῷ Μωϋσῇ, ποιῆσαι αὐτὴν
κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐώρακει.

* 45 Ἦν καὶ † εἰσάγαγον

geli visū illi in rubo.

36 Hic eduxit illos, faciens
prodigia & signa in terra Æ-
gypti, & in rubro mari, & in
deserto annos quadraginta.

37 Hic est Moyses dicens fi-
liis Israël, Prophetam vobis re-
fufcitabit Dominus Deus vester
de fratribus vestris tanquam me.

38 Hic est ille factus in ec-
clesia in solitudine, cum angelo
loquente ei in monte Sina, &
patribus nostris: qui accepit
verba viventia dare nobis.

39 Cui noluerunt auscultan-
tes fieri patres nostri: sed re-
pulerunt, & averfi sunt cordi-
bus suis in Ægyptum,

40 Dicentes ad Aaron: Fac
nobis deos qui præcedant nos:
Nam Moyses hic qui eduxit nos
de terra Ægypti, nescimus quid
factum sit ei.

41 Et vitulum fecerunt in
diebus illis: & obtulerunt ho-
stiam simulachro: & oblectati
sunt in operibus manuum sua-
rum.

42 Convertit autem Deus, &
tradidit eos servire militiæ cæ-
li, sicut scriptum est in libro
Prophetarum, Non victimas &
sacrificia obtulistis mihi annos
quadraginta in deserto, domus
Israël?

43 Et suscepistis tabernacu-
lum Moloch, & sydus Dei ve-
stri Rempham, figuras quas feci-
stis adorare eas. Et transferam
vos trans Babylonem.

44 Tabernaculum testimonii
erat in patribus nostris in deser-
to, sicut disposuit ille loquens
Moyfi facere illud secundum
exemplar quod viderat.

45 Quod & induxerunt susci-
pien-

† διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ † κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν † ἔξωσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαβίδ·

46 Ὃς εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἤτήσατο εὗρεῖν σκηνῶμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ.

47 Σολομῶν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον.

48 Ἀλλ' οὐχ ὁ ὑψιστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφῆτης λέγει·

* 49 Ὁ οὐρανὸς μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ † ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. Ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετε μοι, λέγει Κύριος· ἢ τίς τόπος τῆς † καταπαύσεώς μου;

50 Οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα;

* 51 † Σκληροτράχηλοι, καὶ † ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς † ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ † ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς.

* 52 Τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἰδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς † προκαταγγείλαντας περὶ τῆς † ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς πρόδοται καὶ φονεῖς γεγέννησθε·

53 Οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

* 54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα, † διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ † ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν.

55 Ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶδε δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἐξῴτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ·

56 Καὶ εἶπεν· Ἴδοῦ, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐξῴτα τοῦ Θεοῦ.

57 Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν.

58 Καὶ ἐβαλόντες ἔξω τῆς

pientes patres nostri cum Jesu in possessionem Gentium, quas expulit Deus à facie patrum nostrorum usque dies David:

46 Qui invenit gratiam ante Deum: & petiit invenire tabernaculum Deo Jacob.

47 Salomon autem ædificavit illi domum.

48 Sed non excelsus in manufactis templis habitat, sicut propheta dicit:

49 Cælum mihi thronus, at terra scabellum pedum meorum. Quam domum ædificabitis mihi? dicit Dominus? aut quis locus requiectionis meæ?

50 Nonne manus mea fecit hæc omnia?

51 Duri cervice, & incircumcisi corde & auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis, sicut patres vestri, & vos.

52 Quem Prophetarum non sunt persequuti patres vestri? Et occiderunt prænuntiantes de adventu justī: cujus nunc vos proditores & homicidæ fuistis.

53 Qui accepistis Legem in dispositionibus angelorum, & non custodistis.

54 Audientes autem hæc, dissecabantur cordibus suis, & stridebant dentes in eum.

55 Existens autem plenus spiritu sancto, intendens in cælum, vidit gloriam Dei, & Jesum stantem ex dextris Dei.

56 Et ait: Ecce video cælos apertos, & filium hominis ex dextris stantem Dei.

57 Clamantes autem voce magna, continuerunt aures suas, & irruerunt unanimiter in eum.

58 Et ejicientes extra civitatem

πέλεως, ἐλιθοβόλουν· καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου,

59 Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου.

60 Θεὶς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ· Κύριε, μὴ σήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐκοιμήθη. 48. † 18.

Κεφ. 8.

* 1 Σαῦλος δὲ ἦν † συνευδοκῶν τῇ † ἀναιρέσει αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διώγμους μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες τε † διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποσκόλων.

* 2 † Συνεκρόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες † εὐλαβεῖς, καὶ ἐποίησαντο † κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ.

* 3 Σαῦλος δὲ † ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας, παρεδίδου εἰς φυλακὴν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διήλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον.

5 Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν.

6 Προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει.

7 Πολλῶν γὰρ τῶν ἔχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα μεγάλῃ φωνῇ, ἐξήρχετο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἑεραπεύθησαν.

8 Καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

* 9 Ἄνθρωπος δὲ τις ὀνόματι Σίμων, † προῦπῆρχεν ἐν τῇ πόλει † μαγεύων καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθνος

tem lapidabant: & testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis vocati Sauli.

59 Et lapidabant Stephanum invocantem & dicentem: Domine Iesu, suscipe spiritum meum.

60 Positis autem genibus, clamavit voce magna, Domine, ne statuas illis peccatum hoc. Et hoc dicto obdormivit.

CAPUT VIII.

1 Saulus autem erat consentiens neci ejus. Facta est autem in illa die persecutio magna in ecclesiam in Hierosolymis: omnesque dispersi sunt per regiones Judææ & Samariæ, præter Apokolos.

2 Extulerunt autem Stephanum viri religiosi, & fecerunt planctum magnum super eo.

3 Saulus vero devastabat ecclesiam, per domos intrans, trahensque viros ac mulieres, trahebat in custodiam.

4 Illi quidem igitur dispersi pertransibant euangelizantes verbum.

5 Philippus autem descendens in civitatem Samariæ, prædica- bat illis Christum.

6 Intendebant autem turbæ dictis à Philippo unanimiter, in audire eos & videre signa quæ faciebat.

7 Multorum enim habentium spiritus immundos, clamantes voce magna, exibant. Multi autem paralytici & claudi curati sunt.

8 Et factum est gaudium magnum in civitate illa.

9 Vir autem quidam nomine Simon, ante fuerat in civitate magicam exercens, & seducens gen-

τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναι
τινα ἑαυτὸν μέγαν.

10 Ὁ προσεῖχον πάντες ἀπὸ
μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγοντες·
Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ
ἡ μεγάλη.

11 Προσεῖχον δὲ αὐτῷ, διὰ
τὸ ἱκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγείαις
ἐξεσκέπαι αὐτούς.

12 Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φι-
λίπῳ εὐαγγελιζομένῳ τὰ περὶ
τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ
τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ
γυναῖκες.

13 Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐ-
πίστευσε, καὶ βαπτισθεὶς ἦν
προσκυρτερῶν τῷ Φιλίπῳ· θεω-
ρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις
μεγάλας γινομένας, ἐξίστατο.

14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱε-
ροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδε-
κται ἡ Σαμαρεία τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς
τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην·

15 Οἵτινες καταβάντες προσ-
ῆξάντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λά-
βωσι πνεῦμα ἅγιον.

16 (Οὐπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ
αὐτῶν ἐπιπεπτωκὸς, μόνον δὲ
βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ
ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.)

17 Τότε ἐπετίθουν τὰς χεῖ-
ρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον
πνεῦμα ἅγιον.

18 Θεασάμενος δὲ ὁ Σίμων ὅτι
διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν
τῶν ἀποστόλων δίδεται τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον, προσήνεγκεν αὐ-
τοῖς χρήματα,

19 Λέγων· Δότε καὶ μοι τὴν
ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ὡς ἐὰν
ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνη
πνεῦμα ἅγιον.

20 Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐ-
τόν· Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἶναι
εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν
τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημά-
των κτῆσθαι.

21 Οὐκ ἔστι σοὶ μερίς οὐδὲ
κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ
γὰρ καρδιά σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

gentem Samariæ, dicens esse
aliquem seipsum magnum:

10 Cui auscultabant omnes
à minimo usque ad maximum,
dicentes: Hic est virtus Dei illa
magna.

11 Attendebant autem ei, pro-
pter multo tempore magicis de-
mentasse eos.

12 Quum vero credidissent
Philippo evangelizanti quæ de
regno Dei & nomine Jesu Chri-
sti, baptizabantur virique ac
mulieres.

13 At Simon & ipse credidit,
& baptizatus, erat perdurans
Philippo. Videntque virtutes &
signa magna facta, obstupe-
fiebat.

14 Audientes autem qui in
Hierosolymis Apostoli, quia re-
cepisset Samaria verbum Dei,
miserunt ad eos Petrum & Joan-
nem:

15 Qui descendentes orave-
runt pro ipsis, ut acciperent
Spiritus sanctum.

16 Nondum enim erat in-
quenkum illorum illapsus: tan-
tum autem baptizati erant in
nomen Domini Jesu.

17 Tunc imponebant manus
super illos, & accipiebant Spi-
ritum sanctum.

18 Conspiciens autem Simon
quia per impositionem manuum
Apostolorum daretur Spiritus
sanctus, obtulit eis pecunias,

19 Dicens: Date & mihi po-
testatem hanc, ut cuicumque
imposuero manus, accipiat Spi-
ritum sanctum.

20 Petrus autem dixit ad eum:
Argentum tuum cum te sit in
perditionem: quoniam donum
Dei exiitimaſti per pecunias
possideri.

21 Non est tibi pars neque
fors in sermone isto: nam cor
tuum non est rectum coram
Deo.

* 22 Μετάνοησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ, εἰ ἔρα ἀφεθήσεται σοι ἡ ἱ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου.

23 Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα.

24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπε· Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Κύριον, ὅπως μὴ δὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὡς εἰρήκατε.

25 Οἱ μὲν οὖν, διαμαρτυράμενοι, καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, πολλὰς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντες.

26 Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλητε πρὸς Φίλιππον, λέγων· Ἀνάστη καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν, ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος.

* 27 Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ἰσθίου ἑὸν εὐνοῦχος, ἰσθίου Κανδάκης τῆς βασιλείσσης Αἰθίοπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γᾶς αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήτων εἰς Ἱερουσαλὴμ.

* 28 Ἦν τε ὑποσέφων, καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἡσαΐαν.

29 Εἶπε δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φίλιππῳ· Πρόσελθε, καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ.

30 Προσθραμνὸν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, καὶ εἶπεν· Ἀρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;

31 Οὗ δὲ εἶπε· Πῶς γὰρ ἂν δύναίμην, ἂν μή τις ὁδηγήσῃ με; Παρεκάλεσέ τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ.

* 32 Ἦ δὲ ἡ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν, ἣν αὕτη· Ὡς πρόβατον ἐπὶ τρωγὴν ἤχθη· καὶ ὡς ἡμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἡφίμνος, οὕ-

22 Pœnitere igitur ab nequitia tua hac: & roga Deum, si forte remittatur tibi cogitatio cordis tui.

23 In enim felle amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te existentem.

24 Respondens autem Simon dixit: Precamini vos pro me ad Dominum, ut nihil veniat super me horum quæ dixistis.

25 Illi quidem itaque testificati & loquuti verbum Domini, redibant in Hierusalem, multosque vicos Samaritanorum euangelizarunt.

26 Angelus autem Domini loquutus est ad Philippum, dicens: Surge, & vade contra meridianum ad viam descendantem ab Hierusalem in Gazam: hæc est deserta.

27 Et surgens abiit. Et ecce vir Æthiops, Eunuchus, potens Candaces reginæ Æthiopum, qui erat super omnem gazam ejus, qui venerat adoraturus in Hierusalem:

28 Eratque revertens, & sedens super currum suum, legebat Prophetam Esaiam.

29 Dixit autem Spiritus Philippo: Accede, & agglutinare curru huic.

30 Præcurrens autem Philippus audivit eum legentem prophetam Esaiam, & dixit: Nempe intelligis quæ legis?

31 Is autem ait: Quomodo enim possem, si non aliquis dux me fuisset mihi? Rogavitque Philippum ascendentem sedere cum eo.

32 At locus scripturæ quam legebat, erat hic: Tanquam ovis ad occisionem ductus est: & sicut agnus coram tondente se

τως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.

33 Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἦρθη· τὴν δὲ γενεάν αὐτοῦ τίς διηγῆται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.

34 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ, εἶπε· Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἐαυτοῦ, ἢ περὶ ἑτέρου τινός;

35 Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρχάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν.

36 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τι ὕδωρ· καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος· Ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι;

37 Εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος· Εἰ πιθεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεσιν. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

38 Καὶ ἐκέλευσε σῆναι τὸ ἄρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ, τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν.

39 Ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα Κυρίου ἥρπατε τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.

40 Φίλιππος δὲ εὗρήσῃ εἰς Ἀζωτὸν· καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἕως τοῦ ἔλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν. 22. † 9.

Κεφ. θ'. 9.

* 1 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι † ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόβου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ,

2 Ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολάς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγὰς, ὅπως εἰάν τινες εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλὴμ.

3 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένε-

se mutus, sic non aperit os suum.

33 In humilitate ejus judicium ejus sublatum est. At generationem ejus quis enarrabit? quoniam tollitur à terra vita ejus.

34 Respondens autem Eunuchus Philippo, dixit: Obsecro te, de quo Propheta dicit hoc? de seipso, an de alio aliquo?

35 Aperiens autem Philippus os suum, & incipiens à scriptura ista, evangelizavit illi Jesum.

36 Ut vero ibant per viam, venerunt ad quandam aquam: & ait Eunuchus: Ecce aqua: quid prohibet me baptizari?

37 Dixit autem Philippus, Si credis ex toto corde, licet. Respondens autem ait: Credo Filium Dei esse Jesum Christum.

38 Et jussit stare currum: & descenderunt uterque in aquam, & Philippus & Eunuchus: & baptizavit eum.

39 Quum autem ascendissent de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum: & non vidit eum amplius Eunuchus: Pergebat enim viam suam gaudens.

40 Philippus autem inventus est in Azotum, & præteriens evangelizabat civitates omnes donec venire eum in Caesaream.

CAPUT IX.

1 ΑΤ Saulus adhuc spirans minarum, & cædis in discipulos Domini, accedens principi Sacerdotum,

2 Petiit ab eo epistolas in Damascum ad synagogas: ut si quos invenisset hujus viæ existentes virosque & mulieres, vinctos perduceret in Hierusalem.

3 In autem proficisci factum est

νετο αὐτὸν ἐγγίξειν τῇ Δαμασκῷ· καὶ ἐξαίφνης περιέσραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ·

4 Καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις;

5 Εἶπε δέ· Τίς εἶ, Κύριε; Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν.

6 Τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε· Κύριε, τί με θέλεις ποιεῖν; Καὶ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν· Ἀνάστη καὶ εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοι τί σε δεῖ ποιεῖν.

* 7 Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ, εἰσῆκισαν ἑταῖροι, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες.

8 Ἐγερθεὶς δὲ ὁ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεωγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπε· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν, εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν.

9 Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων· καὶ οὐκ ἔφαγεν, οὐδὲ ἐπινεν.

10 Ἦν δὲ τις μαθητῆς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος ἐν ὄραματι· Ἀνανία. Ὁ δὲ εἶπεν· Ἰδοὺ ἐγὼ, Κύριε.

11 Ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτόν· Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεΐαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται.

12 Καὶ εἶδεν ἐν ὄραματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν εἰσελθόντα, καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρας, ὅπως ἀναβλέψῃ.

13 Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Ἀνανίας· Κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησε τοῖς ἁγίοις σου ἐν Ἱερουσαλὴμ·

14 Καὶ ὥδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, ῥήσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου.

15 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύ-

est eum appropinquare Damasco, & subito circumfulsit eum lux de caelo.

4 Et cadens in terram, audit vit vocem dicentem sibi: Saule Saule, quid me persequeris?

5 Ait autem: Quis es Domine? At Dominus dixit: Ego sum Jesus, quem tu persequeris: durum tibi ad stimulos calcitrare.

6 Tremensque & pavens dixit: Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum: Sed surge, & ingredere in civitatem, & dicetur tibi quid te oporteat facere.

7 At viri simul iter facientes ipsi, steterunt attoniti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes.

8 Surrexit autem Saulus a terra: apertis autem oculis suis, neminem videbat. Manuducen- tes vero eum, introduxerunt in Damascum.

9 Et erat dies tres non vident: & non manducavit neque bibit.

10 Erat autem quidam discipulus in Damasco, nomine Ananias: & dixit ad illum Dominus in visu, Anania. Is autem ait: Ecce ego Domine.

11 At Dominus ad eum: Surgens vade in vicum vocatum Rectum: & quære in domo Judæ Saulum nomine, Tarsensem. ecce enim orat:

12 Et vidit in visione virum nomine Ananiam, introeuntem, & imponentem sibi manum, ut visum recipiat.

13 Respondit autem Ananias: Domine, audi vi multa de viro hoc, quanta mala fecerit sanctis tuis in Hierusalem.

14 Et hic habet potestatem a principibus Sacerdotum, alligare omnes invocantes nomen tuum.

15 Dixit autem ad eum Do-

ριος· Πορεύου, ὅτι σκευὸς ἐκ-
λογῆς μοι ἐστὶν οὗτος, τοῦ βα-
ρύναι τὸ ὄνομα μου ἐνώπιον
ἐθνῶν, καὶ βασιλέων, υἱῶν τε
Ἰσραὴλ.

16 Ἐγὼ γὰρ ὑπέδειξα αὐτῷ
ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόμα-
τός μου παθεῖν.

17 Ἀπῆλθε δὲ Ἀνανίας καὶ
εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν· καὶ ἐ-
πίβεις ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας,
εἶπε· Σαῦλ ἀδελφε, ὁ Κύριος
ἀπέσταλκέ με (Ἰησοῦς ὁ ὀφθαλμο-
φθάλμιος ἐν τῇ ὁδῷ ἡ Ἱερουσαλὴμ) ὥπως ἀ-
ναβλέψῃς, καὶ πλησθῇς πνεύ-
ματος ἁγίου.

* 18 Καὶ εὐθέως † ἀπέπεσον
ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὥστε
† λεπίδες, ἀνέβλεψε τε παρα-
χρῆμα· καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη.

* 19 Καὶ λαβὼν † τροφὴν † ἐ-
νίσχυσεν· Ἐγένετο δὲ ὁ Σαῦ-
λος μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μα-
θητῶν ἡμέρας τινάς.

20 Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συνα-
γωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν Χριστὸν,
ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

21 Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ
ἀκούοντες, καὶ ἔλεγον· Οὐχ
οὗτός ἐστιν ὁ πορθέσας ἐν Ἱερου-
σαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ
ὄνομα τοῦτο· καὶ ὧδε εἰς τοῦ-
το ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐ-
τοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς;

22 Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυ-
ναμοῦτο, καὶ συνέχυνε τοὺς
Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν
Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗ-
τός ἐστιν ὁ Χριστός.

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι
ἱκαναί, συνεβουλευσάντο οἱ
Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν.

* 24 Ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ
ἡ † ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετήρουν
τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ
νυκτός, ὥπως αὐτὸν ἀνέλωσι.

25 Λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ μα-
θηταὶ νυκτὸς καθήκαν διὰ τοῦ
τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυ-

ριδι.

26 Πραγενομένου δὲ ὁ Σαῦ-
λος εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἐπερᾶτο
κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ

minus: Vade, quoniam vas ele-
ctionis mihi est iste: ad portan-
dum nomen meum coram Gen-
tibus, & regibus, filiisque Is-
raël.

16 Ego enim ostendam illi
quanta oportet eum pro nomi-
ne meo pati.

17 Abiit autem Ananias, &
introivit in domum: & impo-
nens in eum manus, dixit: Sau-
le frater, Dominus misit me
Jesús visus tibi in via qua ve-
niebas: ut videas, & implearis
Spiritu sancto.

18 Et confestim ceciderunt ab
oculis ejus tanquam squamæ, vi-
sum recepitque statim: & sur-
gens baptizatus est.

19 Et accepto cibo, confor-
tatus est. Fuit autem Saulus
cum iis qui in Damasco discipu-
lis dies aliquot.

20 Et continuo in synagogis
prædicabat Christum, quoniam
hic est Filius Dei.

21 Stupabant autem omnes
audientes, & dicebant, Nomen
hic est ille populator in Hieru-
salem invocantes nomen istud:
& hæc ad hoc venit ut vinceret
illos duceret ad principes Sa-
cerdotum?

22 Saulus autem magis con-
valescebat, & confundebat Ju-
dæos habitantes in Damasco,
conferens quoniam hic est Chri-
stus.

23 Quum autem impleantur
dies multi, simul consilium fe-
cerunt Judæi interimere eum.

24 Notæ factæ sunt autem
Saulo insidiæ eorum. Adserva-
bantque portas dieque ac nocte,
ut eum interficerent.

25 Accipientes autem eum
discipuli nocte, demiserunt per
murum, submittentes in sporta.

26 Adveniens autem Saulus in
Hierusalem, tentabat jungi di-
scipulis: & omnes timebant eum,
non

πάντες ἐφοβοῦντο αὐτὸν, μὴ
πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ μαθητής.

27 Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμε-
νος αὐτὸν, ἤγαγε πρὸς τοὺς
ἀποστόλους, καὶ διηγῆσάτο αὐ-
τοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν Κύ-
ριον, καὶ ὅτι ἐλάλητεν αὐτῷ,
καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρή-
σιατάτο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
Ἰησοῦ.

28 Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰς-
πορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος
ἐν Ἱερουσαλὺμ, καὶ παρρη-
σιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
Κυρίου Ἰησοῦ.

29 Ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει
πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ
ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν.

30 Ἐπιγινόντες δὲ οἱ ἀδελ-
φοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Και-
σάρειαν, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐ-
τὸν εἰς Ταρσόν.

31 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ'
ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλι-
λαίας καὶ Σαμαρείας εἶχον
εἰρήνην, οἰκοδομούμεναι καὶ
πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ Κυ-
ρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ
ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνοντο.

32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερ-
χόμενον διὰ πάντων, κατελ-
θεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς
κατοικοῦντας Λύδδαν.

33 Εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τι-
να Αἰνέαν ὀνόματι, ἐξ ἐτῶν
δκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραβ-
βάτῳ, ὃς ἦν παραλελυμένος.

34 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος·
Αἰνέα, ἱσταί σε Ἰησοῦς ὁ Χρι-
στὸς· ἀνάστηθι, καὶ ἐρῶσον σε-
αυτῷ. Καὶ εὐθέως ἀνέστη.

35 Καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες
οἱ κατοικοῦντες Λύδδαν καὶ τὸν
Σάρωνα, οἵτινες ἐπέσρεψαν ἐπὶ
τὸν Κύριον.

* 36 Ἐν Ἰόππῃ δὲ τις ἦν
† μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἣ
† διερμηνευομένη λέγεται Δορ-
κάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν
ἔργων καὶ ἐλεημοσυῶν ὧν ἐ-
ποίει.

37 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις ἐκείναις ἀσθενήσασκεν αὐ-

non credentes, quod esset disci-
pulus.

27 Barnabas autem apprehen-
dens illum, duxit ad Apostolos,
& narravit illis quomodo in via
vidisset Dominum, & quia lo-
quutus est ei : & quomodo in
Damasco fiducialiter egerit in
nomine Jesu.

28 Et erat cum illis intrans
in Hierusalem, & fiducialiter
agens in nomine Domini Jesu.

29 Loquebaturque & disputa-
bat adversus Græcos. Illi autem
quærebant eum occidere.

30 Cognoscentes autem fra-
tres, deduxerunt eum in Cæsa-
ream, & dimiserunt eum in Tar-
sum.

31 Illæ quidem igitur ecclesiæ
per totam Judæam, & Galilæam,
& Samariam habebant pacem :
ædificatæ & pergentes timore
Domini, & consolatione sancti
Spiritus replebantur.

32 Factum est autem Petrum
transeuntem per omnes, deve-
nire & ad sanctos habitantes
Lyddæ.

33 Invenit autem ibi homi-
nem quendam Æneam nomine,
ab annis octo jacentem in grab-
bato, qui erat paralyticus.

34 Et ait illi Petrus : Ænea,
fanet te Jesus Christus : surge,
& sterne tibi ipsi. Et continuo
surrexit.

35 Et viderunt eum omnes
habitantes Lyddæ & Saronæ :
qui conversi sunt ad Dominum.

36 In Joppe autem quædam
erat discipula nomine Tabitha,
quæ interpretata dicitur Dor-
cas. Hæc erat plena bonis ope-
ribus & eleëmofynis quas facie-
bat.

37 Factum est autem in die-
bus illis, infirmatam eam mori.

τὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερώῳ.

* 38 Ἐγγὺς δὲ οὗσης Λύδδης τῇ Ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν, παρακαλοῦντες μὴ ἄν κληῖται διελθεῖν ἕως αὐτῶν.

39 Ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνήλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερώον· καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χήραι κλαίουσαι, καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὗτα ἡ Δορκάς.

* 40 Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὃ Πέτρος, θεὶς τὰ γόνατα προσηύχато· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπε· Ταβίθα, ἀνάστηθι. Ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον, ἤνεκάβισε.

41 Δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτήν. Φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν.

42 Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης· καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν Κύριον.

* 43 Ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μείναι αὐτὸν ἐν Ἰόππῃ παρὰ τινι Σίμωνι καὶ βουρσεῖ. 13. + 7.

Κεφ. ι. 10.

1 Ἄνθρωπος δὲ τις ἦν ἐν Καισαρείᾳ θυόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς,

* 2 καὶ εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ καὶ διαπαντός.

3 Εἶδεν ἐν ὁράματι φανερώς, ὥστε ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε.

4 Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἐμφοβος γενόμενος, εἶπε· Τί ἐστὶ Κύριε; Εἶπε δὲ αὐτῷ· Αἱ προσευχαὶ σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Lavantes autem eam, posuerunt in cœnaculo.

38 Prope autem existente Lydda Joppe, discipuli audientes quia Petrus est in ea, miserunt duos viros ad eum, rogantes, non pigritari venire usque ad ipsos.

39 Surgens autem Petrus, simul venit illis. Quem advenientem duxerunt in cœnaculum: & adstiterunt ei omnes viduæ flentes, & ostendentes tunicas & vestes quas faciebat cum illis existens Dorcas.

40 Ejiciens autem foras omnes Petrus, ponens genua oravit. & conversus ad corpus, dixit: Tabitha, resurge. illa vero aperuit oculos suos: & videns Petrum resedit.

41 Dans autem illi manum, erexit eam. Vocans autem sanctos & viduas, stitit eam vivam.

42 Notum autem factum est per universam Joppen: & multi crediderunt in Dominum.

43 Factum est autem dies multos manere eum in Joppe, apud quendam Simonem coriarium.

CAPUT X.

1 Vir autem quidam erat in Cæsarea, nomine Cornelius, centurio ex cohorte vocata Italica:

2 Pius & timens Deum, cum omni domo sua: faciensque eleëmofynas multas plebi, & deprecans Deum per omne.

3 Vidit in visu manifeste, quasi horam nonam diei, angelum Dei introeuntem ad se, & dicentem ei: Corneli.

4 Ille autem attendens ei, & pavefactus dixit: Quid est Domine? Dixit autem illi: Orationes tuæ & eleëmofynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu Dei.

5 Καὶ νῦν πέμψον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετὰπεμψαί Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος.

6 Οὗτος ξενίζεται παρὰ τινὲ Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστὶν οἰκία παρὰ θάλασσαν· οὗτος λαλήσει σοι τί σε δεῖ ποιεῖν.

7 Ὡς δὲ ἀπήλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν τῷ Κορνηλίῳ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ, καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ,

8 Καὶ ἐξηγησάμενος αὐτοῖς ἅπαντα, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

* 9 Τῇ δὲ ἑπαύριον † ὁδοιπορούντων ἐκείνων, καὶ τῇ πόλει ἔγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι, περὶ ἧσαν ἔκταν.

* 10 Ἐγένετο δὲ † πρῶσκεινος, καὶ ἤθελε γεύσασθαι· παρὰ σκευαζόντων δὲ ἐκείνων, ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις.

11 Καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον, καὶ καταβαῖνον ἐπ' αὐτὸν σκεῦός τι ὡς θρόνον μεγάλην, τέσσαρσιν ἄρχαῖς δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς.

* 12 Ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ † τετράποδα τῆς γῆς, καὶ τὰ θηρία, καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.

13 Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· Ἀναστὰς, Πέτρε, βῦσον καὶ φάγε.

* 14 Ο' δὲ Πέτρος εἶπε· † Μηδὲ μὴ, Κύριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον.

15 Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· Ἀ' ὁ Θεὸς ἡκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου.

16 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· καὶ πάλιν ἀνελήφθη τὸ σκεῦός εἰς τὸν οὐρανόν.

* 17 Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ † διεπύρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη τὸ † ὄραμα ὃ εἶδε, καὶ ἰδοὺ, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεκαλμένοι ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου, † διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν πυλῶνα.

5 Et nunc mitte in Joppen viros, & accerse Simonem quendam, qui cognominatur Petrus.

6 Hic hospitatur apud quendam Simonem coriarium, cui est domus juxta mare. hic dicet tibi quid te oporteat facere.

7 Ut autem discessit angelus ille loquens Cornelio, vocatis duobus famulis suis, & milite pio assistentium ei:

8 Et expositis illis omnibus, misit illos in Joppen.

9 At postridie iter facientibus illis, & civitati appropinquantibus, ascendit Petrus supra domum precari, circa horam sextam.

10 Factus est autem esuriens, & voluit gustare. Parantibus autem illis, cecidit super eum mentis excessus:

11 Et spectat cælum apertum, & descendens super se vas quoddam velut linteum magnum, quatuor initiis vinctum, & dimissum in terram:

12 In quo erant omnia quadrupedia terræ, & feræ, & reptilia, & volatilia cæli.

13 Et facta est vox ad eum: Surgens Petre, occide & munda.

14 At Petrus ait: Nequaquam Domine: quia nunquam manducavi omne commune aut immundum.

15 Et vox iterum ex secundo ad eum: Quæ Deus purificavit, tu ne commune dic.

16 Hoc autem factum est per ter. Et rursus receptum est vas in cælum.

17 Ut autem in seipso hæsitaret Petrus quidnam esset visio quam vidisset, & ecce viri missi à Cornelio, inquirentes & discerentes domum Simonis, astiterunt ad vestibulum.

18 Et

18 Καὶ Φωνήσαντες ἐπυνθά-
νοντο εἰ Σιμων ὁ ἐπικαλούμε-
νος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται·

19 Τοῦ δὲ Πέτρου ἐνθυμου-
μένου περὶ τοῦ ῥήματος, εἶ-
πεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα· Ἴδοὺ,
ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσίν σε·

20 Ἀλλὰ ἀναστὰς κατὰβηθι,
καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν
διακρινόμενος· διότι ἐγὼ ἀπέ-
σταλκα αὐτούς.

21 Καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς
τούς ἄνδρας τοὺς ἀπεσταλμέ-
νους ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου πρὸς
αὐτὸν, εἶπεν· Ἴδοὺ, ἐγὼ εἰ-
μι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι'
ἣν πάρεσε;

22 Οἱ δὲ εἶπον, Κορνήλιος
ἐκατοντάρχης, ἄνθρωπος δίκαιος
καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, μαρ-
τυρούμενός τε ὑπὸ ὄλου τοῦ ἔθ-
νους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρημα-
τίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου με-
ταπέμφασθαι σε εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα
παρὰ σοῦ.

* 23 † Εἰσκαλεσάμενος οὖν
αὐτοὺς ‡ ἐξέτισε. Τῇ δὲ ἑπαύ-
ριον ὁ Πέτρος ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς,
καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀ-
πὸ τῆς Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ·

24 Καὶ τῇ ἑπαύριον εἰσῆλθὼν
εἰς τὴν Καίσαρειαν· ὁ δὲ Κορ-
νήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτοὺς,
συγκαλεσάμενος τοὺς συγγε-
νεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους
φίλους.

25 Ὡς δὲ ἐγένετο εἰσελθεῖν
τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ
ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοῦς
πόδας, προσεκύνησεν.

26 Οὗ δὲ Πέτρος αὐτὸν ἡγει-
ρε, λέγων· Ἀνάστηθι· καὶ γὰρ αὐ-
τὸς ἄνθρωπός εἰμι.

* 27 Καὶ † συνομιλῶν αὐτῷ,
εἰσῆλθε, καὶ εὗρίσκει συνελη-
λυθότας πολλούς.

* 28 Ἐφ' ἣν τε πρὸς αὐτούς·
Τμεῖς ἐπίστασθε ὥς ‡ ἀδέμιτθν
ἐσιν ἄνδρ' Ἰουδαίου κολλᾶσθαι ἢ
προσέρχεσθαι † ἄλλοφύλῳ· καὶ
ἐμοὶ ὁ Θεὸς ἔδειξε μηδένα κοινὸν
ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον.

18 Et vocantes interrogabant
si Simon cognominatus Petrus
illic hospitatur.

19 At Petro cogitante de vi-
sione, dixit ei Spiritus : Ecce
viri tres quærent te :

20 Sed surgens descende, &
vade cum eis, nihil ambigens,
quia ego misi illos.

21 Descendens autem Petrus
ad viros missos à Cornelio, di-
xit ad ipsos : Ecce ego sum
quem quæritis. quæ causâ pro-
pter quam adestis?

22 Illi vero dixerunt, Cor-
nelius centurio, vir justus &
timens Deum, testimonio orna-
tusque ab turba gentis Judæo-
rum, divinitus admonitus est ab
angelo sancto accersiri te in do-
mum suam, & audire verba
abs te.

23 Introvocans ergo eos, re-
cepit hospitio. At sequenti die
Petrus exiit cum illis : & qui-
dam fratrum ab Joppe comitati
sunt eum.

24 Et altera die introierunt
in Cæsaream. At Cornelius ex-
spectans eos, convocans
cognatos suos, & necessarios
amicos.

25 Ut autem factum est in-
gredi Petrum, occurrens ei Cor-
nelius : procidens ad pedes ad-
oravit.

26 At Petrus elevavit eum,
dicens, Surge : & ego ipse ho-
mo sum.

27 Et colloquens ei, intra-
vit : & invenit conventos mul-
tos :

28 Dixitque ad illos : Vos
scitis ut nefas est viro Judæo
conjugi aut accedere alienige-
næ. Et mihi Deus ostendit ne-
minem communem aut immun-
dum dicere hominem.

* 29 Διδ' και † ἀναντιρρήτως ἡλθὼν † μεταπεμφθεὶς. Πυνθά-
νομαι οὖν, τίνι λόγῳ μεταπέμ-
ψαθέ με;

30 Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· Ἀ-
πὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύ-
της τῆς ὥρας ἡμῖν νηστεύων,
καὶ τὴν ἐνάτην ὥραν προσευ-
χόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ
ἰδοὺ, ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν
ἐσθῇτι λαμπρᾷ,

31 Καὶ Φησι· Κορνήλιε, εἰς-
ηκούσθῃ σου ἡ προσευχή, καὶ
αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθη-
σαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

32 Πέμφον οὖν εἰς Ἰόππην,
καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα, ὃς
ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξε-
νίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρ-
σέως παρὰ θάλατταν· ὃς πα-
ραγενόμενος λαλήσει σοι.

33 Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα
πρὸς σε· σύ τε καλῶς ἐποίησας
παραγενόμενος· νῦν οὖν πάντες
ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πάρε-
σμεν, ἀκοῦσαι πάντα τὰ προσ-
τεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

* 34 Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ
στόμα, εἶπεν· Ἐπ' ἀληθείας
καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστι
† προσωπολήπτης ὁ Θεός·

35 Ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ
φοβούμενος αὐτὸν, καὶ ἐργα-
ζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐ-
τῷ ἔστι.

36 Τὸν λόγον οὖν ἀπέστειλε τοῖς
υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμε-
νος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ·
οὗτός ἐστι πάντων Κύριος.

37 Τιμεῖς οἶδατε τὸ γενόμε-
νον ἡμᾶς καθ' ὅλης τῆς Ἰου-
δαίας, ἀρχέμενον ἀπὸ τῆς Γα-
λιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ
ἐκήρυξεν Ἰωάννης·

* 38 Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζα-
ρεθ, ὃς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεός
Πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει,
ὃς διῆλθεν † εὐεργετῶν καὶ ἰω-
μενος πάντας τοὺς † καταδυνα-
στευομένους ὑπὸ τοῦ † διαβόλου,
ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ.

39 Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυ-
ρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν τε

29 Ideo & incontradicenter
veni accersitus. Interrogo ergo,
cui causæ accersistis me?

30 Et Cornelius ait: A nu-
dius quarta die usque ad hanc
horam eram jejunans, & nona
hora orans in domo mea, &
ecce vir stetit ante me in veste
splendida:

31 Et ait: Corneli, exaudita
est tua oratio: & eleemosynæ
tuæ commemoratæ sunt in con-
spectu Dei.

32 Mitte ergo in Joppen, &
accersere Simonem qui cognomi-
natur Petrus: hic hospitatur
in domo Simonis coriarii juxta
mare, qui adveniens loquetur
tibi.

33 Ex eadem ergo misi ad te:
tuque bene fecisti adveniens.
Nunc ergo omnes nos coram
Deo adsumus, audire omnia
præcepta tibi à Deo.

34 Aperiens autem Petrus os,
dixit: in veritate deprehendo
quia non est personarum acce-
ptor Deus:

35 Sed in omni gente timens
eum, & operans justitiam, ac-
ceptus illi est.

36 Verbum quod misit filiis
Israël, annuntians pacem per
Jesum Christum: (hic est o-
mnium Dominus.)

37 Vos scitis factum verbum
per universam Judæam, ince-
ptum à Galilæa, post baptismum
quod prædicavit Joannes:

38. Jesum illum à Nazareth,
ut unxit eum Deus Spiritu san-
cto & efficacia, qui pertransiit
benefaciens & sanans omnes
potestate oppressos à diabolo:
quoniam Deus erat cum illo.

39 Et nos sumus testes o-
mnium quæ fecit inque regione

τῇ χάριτι τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ· ὃν ἀνείλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου.

40 Τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι·

* 41 Οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ καὶ μαρτυροῖς τοῖς καὶ προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες καὶ συνεβάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

42 Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτυρασθαι ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν.

43 Τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἅφεςιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πισεύοντα εἰς αὐτόν.

44 Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον.

45 Καὶ ἐξέζηταν οἱ ἐκ περιτομῆς πῶς οἱ ἄλλοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται·

46 Ἦκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώτταις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν Θεόν. Τότε ἀπέκρίθη ὁ Πέτρος·

47 Μήτις τὸ ὕδωρ κωλύσαι δύναται τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον καθὼς καὶ ἡμεῖς;

48 Προσέταξέ τε αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. Τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς. 25.† 12.

Κεφ. ια. ιι.

1 Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

2 Καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱερουσόλυμα, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς,

Judæorum & in Hierusalem quem & occiderunt suspendentes in ligno.

40 Hunc Deus suscitavit tertia die: & dedit eum manifestum fieri,

41 Non omni populo, sed testibus præordinatis à Deo, nobis qui commendavimus & combibimus ei, post resurrexisse eum ex mortuis.

42 Et præcepit nobis prædicare populo, & testificari quia ipse est ille definitus à Deo judex vivorum & mortuorum.

43 Huic omnes Prophetæ testantur, remissionem peccatorum accipere per nomen ejus omnem credentem in eum.

44 Adhuc loquente Petro verba hæc, cecidit Spiritus sanctus super omnes audientes verbum.

45 Et obstupuerunt qui ex circumcisione fideles quorquot comitati fuerant Petrum, quia & in gentes donum sancti Spiritus effusum est.

46 Audiebant enim illos loquentes linguis, & magnificantes Deum. Tunc respondit Petrus:

47 Numquid aquam prohibere potest quis, ad non baptizari hos, qui Spiritum sanctum acceperunt sicut & nos?

48 Jussitque eos baptizari in nomine Domini Jesu. Tunc rogaverunt eum manere dies aliquot.

CAPUT XI.

1 Audierunt autem Apostoli & fratres existentes apud Judæam, quoniam & Gentes receperunt verbum Dei.

2 Et quum ascendisset Petrus in Hierosolymam, disceptabant adversus illum qui ex circumcissione,

3 Dicen-

3 Λέγοντες· Ὅτι πρὸς ἄν-
δρας ἀκροβυσίαν ἔχοντας εἰς-
ἡλίες, καὶ συνέφαγες αὐτοῖς.

4 Ἀρξάμενος δὲ ὁ Πέτρος,
ἔξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς, λέ-
γων·

* 5 Ἐγὼ ἦμην ἐν πόλει Ἰσπ-
πῇ προσευχόμενος· καὶ εἶδον
ἐν ἑκστάτει ὄραμα, καταβαῖνον
σκευὸς τι ὡς ἡ δόρυ μὲν μεγάλην,
τέσσαρτιν ἀρχαῖς καθιεμένην
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἁ-
χρὶς ἐμοῦ·

6 Εἰς ἣν ἀτενίσας κατενό-
ουν· καὶ εἶδον τὰ τετράποδα
τῆς γῆς, καὶ τὰ θηρία, καὶ τὰ
ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ
οὐρανοῦ·

7 Ἦκουσα δὲ φωνῆς λεγού-
σης μοι· Ἀναστὰς, Πέτρε, βύ-
σον καὶ φάγε.

8 Εἶπον δέ· Μηδαμῶς, Κύ-
ριε· ὅτι πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον
οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ σῶμα
μου.

9 Ἀπεκρίθη δέ μοι φωνὴ ἐκ
δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Ἄ· ὁ
θεὸς ἑκαθάρτισε, σὺ μὴ κοῖνου.

10 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς·
καὶ πάλιν ἀνеспάσθη ἅπαντα
εἰς τὸν οὐρανόν.

11 Καὶ ἰδοὺ, ἐξευτῆς τρεῖς
ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰ-
κίαν ἐν ἣ ἦμην, ἀπεσπλημένοι
ἀπὸ Κωστρούας πρὸς με.

12 Εἶπε δέ μοι τὸ πνεῦμα
συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν δια-
κρινόμενον. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ
καὶ οἱ ἑξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ
εἰσῆλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ
ἀνδρός.

13 Ἀγγεγελίε τε ἡμῖν πῶς
εἶδε τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐ-
τοῦ σθέντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ·
Ἀποστείλον εἰς Ἰσππὴν ἄνδρας,
καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν
ἐπικαλούμενον Πέτρον,

14 Ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς
σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ
οἶκός σου.

15 Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαι με
λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοῦς, ὥσπερ

3 Dicentes : Quod ad viros
præputium habentes ingressus
es, & commanducasti eis.

4 Incipiens autem Petrus, ex-
ponebat illis secundum ordinem
dicens :

5 Ego eram in civitate Joppe
orans : & vidi in excessu mentis
visionem : descendens vas quod-
dam velut linteam magnum,
quatuor initiis demissum ex cæ-
lo : & venit usque ad me :

6 In quod attendens confide-
rabam, & vidi quadrupedia ter-
ræ, & bestias, & reptilia, &
volatilia cæli.

7 Audivi autem vocem di-
centem mihi : Surgens Petre,
occide & manduca.

8 Dixi autem : Nequaquam
Domine : quia omne commune
aut immundum nunquam in-
troivit in os meum.

9 Respondit autem mihi vox
ex secundo de cælo : Quæ Deus
mundavit, tu ne commune di-
xeris.

10 Hoc autem factum est per
ter : & rursus recepta sunt om-
nia in cælum.

11 Et ecce ex eadem tres viri
astiterunt in domo in qua eram,
missi à Cæsarea ad me.

12 Dixit autem mihi Spiritus,
simul ire illis, nihil ambigen-
tem. Venerunt autem cum me
& sex fratres isti : & ingressi
sumus in domum viri.

13 Annuntiavitque nobis quo-
modo vidisset angelum in domo
sua stantem & dicentem sibi :
Mitte in Joppen viros, & ac-
cerse Simonem cognominatum
Petrum,

14 Qui loquetur verba ad te,
in quibus salvus eris tu, & uni-
versa domus tua.

15 In vero incipere me loqui,
cecidit Spiritus sanctus super
eos,

καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ.

16 Ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος Κυρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

17 Εἰ οὖν τὴν ἴσιν δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιεῦσάσιν ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐγὼ δὲ τίς ἡμὴν δυνατὸς κωλύσαι τὸν Θεόν;

18 Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσυχάσαν, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, λέγοντες· Ἄρα γε καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν μετανοίαν ἔδωκεν εἰς ζωὴν.

19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς βλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ, διήλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδὲν λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις.

20 Ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν πρὸς τοὺς ἑλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν.

21 Καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν· πολὺς τε ἄριθμός τιςεύσας ἐπέσρεψεν ἐπὶ τὸν Κύριον.

22 Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν· καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν διαλεῖν ἕως Ἀντιοχείας.

23 Ὃς παραγενόμενος, καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προέτετι τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ.

24 Ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως, καὶ προστετέθη ὄχλος ἰκανὸς τῷ Κυρίῳ.

25 Ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον· καὶ εὗρὼν αὐτὸν, ἡγάγευ αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν.

26 Ἐγένετο δὲ αὐτοῦς ἐν αὐτῷ ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον

eos, sicut & in nos in initio.

16 Recordatus sum autem verbi Domini, sicut dicebat: Joannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini in Spiritu sancto.

17 Si ergo par donum dedit illis Deus, sicut & nobis credentibus in Dominum Jesum Christum, ego autem quis eram potens prohibere Deum?

18 Audientes autem hæc, tacuerunt, & glorificaverunt Deum, dicentes: Nempe & gentibus Deus pœnitentiam dedit ad vitam.

19 Illi quidem igitur dispersi à tribulatione facta in Stephano, perambulaverunt usque ad Phœnicem, & Cyprum, & Antiochiam, nemini loquentes verbum, si non solum Judæis.

20 Erant autem quidam ex eis viri Cyprii & Cyrenæi: qui introeuntes in Antiochiam, loquebantur ad Græcos, euangelizantes Dominum Jesum.

21 Et erat manus Domini cum eis ad sanandum eos: multusque numerus credens conversus est ad Dominum.

22 Auditus est autem sermo ad aures ecclesiæ quæ in Hierosolymis, super istis: & miserunt Barnabam venire in Antiochiam.

23 Qui adveniens & videns gratiam Dei, gavisus est: & hortabatur omnes proposito cordis permanere Domino:

24 Quia erat vir bonus, & plenus Spiritu sancto & fide. Et apposita est turba multa Domino.

25 Profectus est autem in Tarsum Barnabas requirere Saulum: Et inveniens eum, duxit eum in Antiochiam.

26 Factum est autem eos annum totum convenire in ecclesia: & docere turbam multam:

ἰκανὸν ἔχρηματίζαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατήλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν.

28 Ἀναστὰς δὲ εἰς ἐξ αὐτῶν ὄνματι Ἀγαβος, ἐσήμανε διὰ τοῦ πνεύματος, λίμδν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὅς τις καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος.

* 29 Τῶν δὲ μαθητῶν, καθὼς ἡμπορεῖτό τις, ἠύρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν κείμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς.

30 Ὅ· καὶ ἐποίησαν, ἀποσείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου 4. ὁ ἰ.

Κεφ. ιβ'. 12.

1 Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χειράς κακῶσαι τινὰς τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας.

2 Ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου, μαχαίρᾳ.

3 Καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστὸν ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον· (ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν Ἀζύμων·)

* 4 Ὅν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παραδούς τέσσαρις τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν· βουδόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ.

* 5 Ὅ· μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· ἡ προσευχὴ δὲ ἦν ἡ ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ.

6 Ὅτε δὲ ἐμελλεν αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἀλύσει διπλῇ, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν.

* 7 Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη, καὶ ἡ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῇ αἰκίᾳ· πατάξας

appellariquo primum in Antiochia discipulos Christianos.

27 In his autem diebus descendunt ab Hierosolymis Prophetæ in Antiochiam.

28 Surgens autem unus ex eis nomine Agabus, significabat per Spiritum, famem magnam futuram in universam habitatam, quæ & facta est sub Claudio Cæsare.

29 At discipulorum prout bene agebat quis, decreverunt singuli eorum in ministerium mittere habitantibus in Judæa fratribus.

30 Quod & fecerunt, mittentes ad seniores per manum Barnabæ & Sauli.

CAPUT XII.

1 PER illud autem tempus injecit Herodes rex manus male tractare quosdam de ecclesia.

2 Occidit autem Jacobum fratrem Joannis gladio.

3 Et videns quod gratum est Judæis, apposuit apprehendere & Petrum. Erant autem dies azymorum.

4 Quem & prehensens misit in custodiam: tradens quatuor quaternionibus militum custodire eum: volens post Pascha producere eum populo.

5 Ille quidem igitur Petrus servabatur in custodia. Oratio autem erat assidua facta ab ecclesia ad Deum de eo.

6 Quum autem futurus esset producere eum Herodes, nocte ipsa erat Petrus dormiens inter duos milites, vinctus catenis duabus: custodesque ante ostium observabant custodiam.

7 Et ecce angelus Domini afflitit, & lumen refulsit in habitaculo: pulsans autem latus

δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, Petri, excitavit eum, dicens: ἤγειρεν αὐτὸν, λέγων· Ἀνά- Surge in celeritate. Et cecide-
σα ἐν τῇ τάχει. Καὶ ἐξέπεσον runt ejus catenæ de manibus.
αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χει-
ρῶν.

8 Εἰπέ τε ὁ ἄγγελος πρὸς 8 Dixitque angelus ad eum:
αὐτόν· Περιζῶσαι, καὶ ὑπόδη- Præcingere, & subliga sandalia
σαι τὰ σανδάλιά σου. Ἐποίη- tua. Fecit autem sic. Et dixit
σε δὲ οὕτω. Καὶ λέγει αὐτῷ· illi: Circumda vestimentum
Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ tuum, & sequere me.

9 Καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει 9 Et exiens sequebatur eum:
αὐτῷ, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀλη- & nesciebat quia verum est fa-
θές ἐστι τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ctum per angelum: existimabat
ἁγγέλου· ἰδοὺ δὲ ὄραμα βλέ- autem visum videre.

† 10 Διελθόντες δὲ πρῶτην 10 Transeuntes autem pri-
φυλακὴν καὶ δευτέραν, ἦλθον mam custodiam & secundam,
ἐπὶ τὴν πύλην τὴν τσιδηρὰν, venerunt ad portam ferream,
τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ducentem ad civitatem: quæ
ἣτις αὐτομάτῃ ἠνοιχθή αὐτοῖς· spontanea aperta est eis. Et ex-
καὶ ἐξελθόντες τὴν προῆλθεν τὴν euntes processerunt vicum u-
μὴν μίαν· καὶ εὐθέως τὴν ἀπέστη gelus ab eo.

11 Καὶ ὁ Πέτρος γενόμενος ἐν 11 Et Petrus factus in seipso,
ἑαυτῷ, εἶπε· Νῦν οἶδα ἀλη- dixit, Nunc scio vere quia emi-
θῶς ὅτι ἐξαπέστειλε Κύριος τὸν sit Dominus angelum suum, &
ἁγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξείλετό me de manu Herodis, &
με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου, καὶ πά- omni expectatione plebis Ju-
σης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ dæorum.

12 Συνιδὼν τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν 12 Consideransque venit ad
οἰκίαν Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰω- domum Mariæ matris Joannis,
άννου, τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρ- cognominati Marci, ubi erant
κου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηβρίσ- multi congregati fratres, & o-
μένοι καὶ προσευχόμενοι. rantes.

13 Κρούσαντος δὲ τοῦ Πέτρου 13 Pulsante autem Petro o-
τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσ- stium vestibuli, processit puella
ἦλθε παιδίσκη ὑπακούσαι, ὀνό- subauscultare, nomine Rhode.

* 14 Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φῶ- 14 Et agnoscens vocem Pe-
νὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χα- tri, præ gaudio non aperuit ve-
ρᾶς οὐκ ἠνοιξε τὸν πυλῶνα, introcurrens autem
† εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν nuntiavit stare Petrum ante ve-
ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυ- stibulum.

* 15 Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον· 15 Illi autem ad eam dixerunt:
Μαίνη. Ἡ δὲ τὴν διίσχυρίζετο Insanis. Illa autem affirmabat
οὕτως ἔχειν. Οἱ δὲ ἔλεγον· Οὗ sic habere. Illi autem dicebant:
ἁγγελοῦ αὐτοῦ ἐστίν. Angelus ejus est.

16 Οὗ δὲ Πέτρος ἐπέμενε 16 At Petrus perseverabat pul-
κρούων· ἀνοιξάντες δὲ εἶδον αὐ- fans. Aperientes autem vide-
τὸν, καὶ ἐξέστησαν. runt eum, & obstupuerunt.

17 Καταθείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, διηγῆτατο αὐτοῖς πῶς ὁ Κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς· εἶπε δέ· Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. Καὶ ἐξελεύσων ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον.

* 18 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν τὰραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο.

19 Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν, καὶ μὴ εὗρων, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι· καὶ κατελὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Καισάρειαν, διέτριβεν.

* 20 Ἦν δὲ ὁ Ἡρώδης τ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ἁποβουλόμενος δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτὸν, καὶ πείσαντες Βλάσπον τὸν ἐπὶ τοῦ τ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ἡτοῦντο εἰρήνην· διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς.

* 21 τ Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος τ ἐσθῆτα τ βασιλικὴν, καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, τ ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς.

22 Ο' δὲ δῆμος ἐπεφώνει· Θεοῦ φωνή, καὶ οὐκ ἀνθρώπου.

* 23 Παρὰ χρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος Κυρίου, ἀντ' ὧν οὐκ ἔδωκε τὴν ὁδὸν τῷ Θεῷ. καὶ γεόμενος τ σκωληκόβρωτος τ ἐξέφυγεν.

24 Ο' δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ ἠύξανε καὶ ἐπληθύνετο.

25 Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερουσαλὴμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβότες καὶ Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον. 22. τ 8.

Κεφ. ιγ'. 13.

* 1 Ἦσαν δὲ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὔσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὁ, τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μακκὴν τε Ἡρώδου τοῦ τ τετράρ-

17 Annuens autem eis manu tacere, narravit eis quomodo Dominus eum eduxisset de custodia: dixit autem: Annuntiate Jacobo & fratribus hæc. Et egressus abiit in alium locum.

18 Facta autem die, erat turbatio non parva in militibus, quidnam Petrus factus esset.

19 Herodes autem requirens eum, & non inveniens, inquirens custodes, iussit ad supplicium trahi: & descendens à Judæa in Cæsaream commoratus est.

20 Erat autem Herodes iratus Tyriis & Sidoniis. Uno animo autem advenerunt ad eum: & persuadentes Blastum, qui super cubiculum regis, postulabant pacem, propter ali ipsorum regionem à regia.

21 Statuto autem die Herodes vestitus vestem regiam, & sedens pro tribunali, concionabatur ad eos.

22 At populus acclamabat: Vox Dei, & non hominis.

23 Confestim autem percussit eum angelus Domini, pro quibus non dedisset gloriam Deo: & factus vermibus corrosus, exspiravit:

24 At verbum Dei crescebat & multiplicabatur.

25 Barnabas autem & Saulus reversi sunt ex Hierusalem in Antiochiam implentes ministerium, simul assumentes & Joannem cognominatum Marcum.

CAPUT XIII.

1 Erant autem quidam in Antiochia apud existentem ecclesiam, prophætæ & doctores: Barnabas & Simon vocatus Niger, & Lucius Cyrenæus, Manahenque Herodis Tetrarchæ

χοῦ † σύντροφος, καὶ Σαῦλος.

* 2 † Λειτουργούντων δὲ αὐ-
τῶν τῷ Κυρίῳ καὶ νηστεύοντων,
εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Ἀ-
φορίσατε † δὴ μοι τὸν τε Βαρ-
νάβαν καὶ τὸν Σαῦλον εἰς τὸ
ἔργον ὃ προτέκλεμαι αὐτούς.

3 Τότε νηστεύαντες καὶ
προσευξάμενοι, καὶ ἐπιθέντες
τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν.

4 Οὗτοι μὲν οὖν ἐκπεμφθέν-
τες ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁ-
γίου, κατήλθον εἰς τὴν Σελεύ-
κειαν, ἐκεῖθεν τε ἀπέπλευσαν
εἰς τὴν Κύπρον.

5 Καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖ-
νι, κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν
Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάν-
νην ὑπηρέτην.

6 Διελθόντες δὲ τὴν νῆσον
ἕχρι Πάφου, εὗρόν τινα μάγον
ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ
ὄνομα Βαρνησοῦς.

7 Ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ
Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ·
οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνά-
βαν καὶ Σαῦλον, ἐπεζήτησεν
ἀκοῦσθαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

8 Ἀντίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύ-
μας ὁ μάγος, (οὕτω γὰρ μεθερ-
μηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ)
ζητῶν διασρέψαι τὸν ἀνθύπα-
τον ἀπὸ τῆς πίστεως.

9 Σαῦλος δὲ (ὁ καὶ Παῦλος)
πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου, καὶ
ἀτενίσας εἰς αὐτὸν,

* 10 Εἶπεν· † ὦ † πλήρης
παντὸς ὁδού καὶ πάσης † βε-
βαιότητος, οὐδὲ διαβόλου, ἐχθρὲ
πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ
διασρέφων τὰς ὁδοὺς Κυρίου τὰς
εὐθείας·

* 11 Καὶ νῦν ἰδοὺ, χεῖρ τοῦ
Κυρίου ἐπὶ σε· καὶ ἔσῃ τυφλὸς,
μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἕχρι
καιροῦ· Παραχρῆμα δὲ † ἐπέ-
πεσεν ἐπ' αὐτὸν † ἀχλὺς καὶ
σκότος· καὶ περιάγων ἰζήτει
† χειραγωγούς.

12 Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ
γεγονός, ἐπίστευσεν, ἐκπλησσό-
μενος ἐπὶ τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ Κυρίου.

coeducatus, & Saulus.

2 Ministrantibus autem illis
Domino, & jejunantibus, dixit
Spiritus sanctus: Segregate mi-
hi & Barnabam & Saulum in
opus quod advocavi eos.

3 Tunc jejunantes & precati,
& imponentes manus eis, dimi-
serunt.

4 Hi quidem emissi à Spiritu
sancto, descenderunt in Seleu-
ciam: illincque abnavigaverunt
in Cyprum.

5 Et facti in Salamina, an-
nuntiabant verbum Dei in syna-
gogis Judæorum. Habebant au-
tem & Joannem ministrum.

6 Peragranτες autem insulam
usque ad Paphum, invenerunt
quendam magum pseudopro-
phetam, Judæum, cui nomen
Bar-Jesu:

7 Qui erat cum Proconsule
Sergio Paulo, viro prudente.
Hic advocans Barnabam & Sau-
lum, expetebat audire verbum
Dei.

8 Resistebat autem illis Ely-
mas magus, (sic enim inter-
pretatur nomen ejus) quærens
avertere Proconsulem à fide.

9 Saulus autem, qui & Pau-
lus, repletus Spiritu sancto, &
intendens in eum,

10 Dixit: O plene omni do-
lo & omni maleficientia, fili
diaboli, inimice omnis justitiæ,
non cessabis pervertere vias Do-
mini rectas?

11 Et nunc ecce manus Domi-
ni super te: & eris cæcus, non
videns solem usque ad tempus.
Confestim autem cecidit in eum
caligo & tenebræ: & circumiens
quærebat manuductores.

12 Tunc videns Proconsul
factum, credidit percussus su-
per doctrina Domini.

13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱερουσόλυμα.

14 Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἐκάθισαν.

15 Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἠπέσειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς, λέγοντες· Ἄνδρες ἀδελφοί, εἰ ἔστι λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε.

16 Ἀναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ, εἶπεν· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεόν, ἀκούετε.

17 Οὗ Θεοῦ τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν· καὶ τὸν λαόν ὑψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ μετὰ βραχίονος ἀψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς.

* 18 Καὶ ὡς † τεσσαρῶντα ἐτη χρόνον † ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ.

* 19 Καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναάν, † κατεκλυροτότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν.

20 Καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πενήκοντα ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου.

21 Καὶ κεῖθεν ᾔτησαντο βασιλείαν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὸν Σαουλ υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμὴν, ὅτη τεσσαράκοντα.

22 Καὶ μεταξήσας αὐτὸν, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ εἰς βασιλείαν, ᾧ καὶ εἶπε μαρτυρήσας· Εὗρον Δαβὶδ τὸν τοῦ Ἰσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ ἐπιθυμῶνά μου.

13 Profecti autem à Papho qui circa Paulum, venerunt in Pergem Pamphyliæ. Joannes autem discedens ab eis, reversus est in Hierusalem.

14 Illi vero pertransseuntēs à Pergē, venerunt in Antiochiam Pisidiæ: & ingressi in synagogam die Sabbatorum, sedebunt.

15 Post autem lectionem Legis & Prophetarum, miserunt principes synagogæ ad eos, dicentes: Viri fratres, si est sermo in vobis exhortationis ad plebem, dicite.

16 Surgens autem Paulus, & silentium indicens manu, ait: Viri Israëlita, & timentes Deum, audite.

17 Deus plebis hujus Israël elegit patres nostros, & plebem exaltavit in terra Ægypti: & cum brachio excelsō eduxit eos ex ea.

18 Et quasi quadraginta annorum tempus mores sustinuit eorum in deserto:

19 Et delens gentes septem in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram eorum.

20 Et post hæc quā annis quadringentis & quinquaginta dedit Judices, usque ad Samuel Prophetam.

21 Et exinde postulaverunt regem: & dedit illis Deus Saul filium Cis, virum de tribu Benjamin, annos quadraginta.

22 Et amovens eum, excitavit illis David in regem: cui & dixit testatus: Inveni David ipsum Jesse, virum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.

23 Τοῦτου ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγειρε τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν,

* 24 † Προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς † εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ.

25 Ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγε· Τίνα με ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγὼ, ἀλλ' ἰδοὺ, ἔρχεται μετ' ἐμὲ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λύσαι.

26 Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ, καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν Θεόν, ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπενεχθή.

27 Οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες, ἐπλήρωσαν·

28 Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες, ᾐτήσαντο Πιλάτου ἀναιρεθῆναι αὐτόν.

29 Ὡς δὲ ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον.

30 Ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

* 31 Ὃς ὠφθῆ ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς † συναναβαῖσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλὴμ, οἵτινές εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν.

* 32 Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς † ἐκπεπλήρωκε τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰησοῦν.

33 Ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται· Τίος μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.

34 Ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποσφραῖν εἰς διαφθοράν, οὕτως

23 Hujus Deus à semine secundum promissionem excitavit Israël Salvatorem Jesum:

24 Prædicante Joanne ante faciem adventus ejus baptismum pœnitentiæ omni populo Israël.

25 Quum autem impleret Joannes cursum, dicebat: Quem me arbitramini esse? non sum ego: sed ecce venit post me, cujus non sum dignus calceamenta pedum solvere.

26 Viri fratres, filii generis Abraham, & qui in vobis timentes Deum, vobis verbum salutis hujus missum est.

27 Nam habitantes Hierusalem & principes eorum hunc ignorantes, & voces Prophetarum per omne Sabbatum lectas; judicantes impleverunt:

28 Et nullam causam mortis invenientes, petierunt Pilatum interfici eum.

29 Ut autem consummassent omnia de eo scripta, detrahentes à ligno posuerunt in monumento.

30 At Deus excitavit eum ex mortuis:

31 Qui visus est per dies multos simul ascendentibus eo de Galilæa in Hierusalem: qui sunt testes ejus ad plebem.

32 Et nos vobis annuntiamus illam ad patres repromissionem factam: Quoniam hanc Deus adimplevit natis eorum nobis, resuscitans Jesum,

33 Sicut & in Psalmo secundo scriptum est: Filius meus es tu, ego hodie genui te.

34 Quod autem resuscitaverit eum ex mortuis, non amplius futurum reverti eum in corruptio-

εἶρηκεν· ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὄ-
σια Δαβὶδ τὰ πιστά.

35 Διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει·
Οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν
διαφθοράν.

* 36 Δαβὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γε-
νεῖται ὑπηρετήσας τῇ τοῦ Θεοῦ
βουλῇ, καὶ ἐκοιμήθη, καὶ προσ-
ετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐ-
τοῦ, καὶ εἶδε· καὶ διαφθοράν·

37 Ὁν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν, οὐκ
εἶδε διαφθοράν.

38 Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄν-
δρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τοῦτου
ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγ-
γέλλεται·

39 Καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ
ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως
δικαιοῦσθαι, ἐν τούτῃ πᾶς ὁ
πιστεύων δικαιοῦται.

40 Βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ
ἐφ' ὑμᾶς τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς
προφήταις·

* 41 Ἴδετε οἱ καὶ καταφρονη-
ται, καὶ θαυμάζατε, καὶ ἀφα-
νίσθητε· ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζο-
μαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔρ-
γον ᾧ οὐ μὴ πισεύσητε, ἐάν τις
ἐκδιηγῇται ὑμῖν.

42 Ἐξιόντων δὲ ἐκ τῆς συνα-
γωγῆς τῶν Ἰουδαίων, παρε-
κάλουν τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ
σάββατον λαλῆσθαι αὐτοῖς τὰ
ῥήματα ταῦτα.

43 Λυθείσης δὲ τῆς συναγω-
γῆς, ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν
Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων
προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ
Βαρνάβᾳ· οἵτινες προσλαλοῦν-
τες αὐτοῖς, ἐπειθόν αὐτοὺς ἐπι-
μένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.

44 Τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββά-
τῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συν-
ήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ.

45 Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι
τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθησαν ζή-
λου, καὶ ἀντίλεγον τοῖς ὑπὸ
τοῦ Παύλου λεγομένοις, ἀντι-
λέγοντες καὶ βλασφημοῦντες.

* 46 καὶ Παρρησιασάμενοι δὲ
Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας, εἶπον·
Τμὴν ἣν ἀναγκάζον πρῶτον λα-

ptionem, ita dixit: Quia dabo
vobis sancta David fidelia.

35 Ideoque in alio dicit:
Non dabis sanctum tuum videre
corruptionem.

36 David quidem enim pro-
pria generatione administrans,
Dei voluntati dormivit: & ap-
positus est ad patres suos: &
vidit corruptionem.

37 Quem vero Deus suscita-
vit, non vidit corruptionem.

38 Notum igitur sit vobis,
viri fratres, quia per hunc vo-
bis remissio peccatorum annun-
tiatur,

39 Et ab omnibus quibus non
potuistis in Lege Moyse iustifi-
cari, in hoc omnis credens ju-
stificatur.

40 Videte ergo ne superve-
niat in vos dictum in Prophe-
tis:

41 Videte contemptores, &
admiramini, & aspiciate, & eva-
nescite: quia opus ego operor
in diebus vestris, cui non cre-
detis si quis enarraverit vobis.

42 Exeuntibus autem illis ex
synagoga Judæorum, rogarunt
gentes in sequens Sabbatum
narrari sibi eadem verba.

43 Soluta autem synagoga,
sequebantur multi Judæorum &
colentium Deum proselytarum
Paulum & Barnabam, qui ad
loquentes eos, suadebant eis
permanere gratiæ Dei.

44 Ipsoque veniente sabbato,
pene universa civitas convenit
audire verbum Dei.

45 Videntes autem Judæi tur-
bas, repleti sunt zelo, & con-
tradicebant illis à Paulo dictis,
contradicentes & blasphemantes.

46 Libertate usi vero Paulus &
Barnabas, dixerunt: Vobis erat
necessarium primum loqui ver-
bum

ληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ·
† ἐπειδὴ δὲ † ἀπωθέσθε αὐτὸν,
καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς
τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ, σπεφόμεθα
εἰς τὰ ἔθνη.

47 Οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡ-
μῖν ὁ Κύριος· Τέθεικά σε εἰς
φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σω-
τηρίαν ἕως ἰσχύου τῆς γῆς.

48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἑ-
χαιρον, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον
τοῦ Κυρίου· καὶ ἐπίστευσαν ὅ-
σοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν
αἰώνιον.

49 Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ
Κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας.

* 50 Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι † παρώ-
τρυναν τὰς σεβομένας γυναῖ-
κας καὶ τὰς εὐσχήμονας, καὶ
τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ
† ἐπήγειραν † διωγμὸν ἐπὶ τὸν
Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν, καὶ
ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν δόριων
αὐτῶν.

51 Οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν
κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ'
αὐτοὺς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον.

52 Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦν-
το χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.
29. † 10.

Κεφ. 13. 14.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κα-
τὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐ-
τοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν
Ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι οὕτως
ὥς ἐπιστῆσαι Ἰουδαίων τε καὶ
ἑλλήνων πολὺ πλῆθος.

2 Οἱ δὲ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι
ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς
ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν
ἀδελφῶν.

3 Ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέ-
τριψαν παρήσιαζόμενοι ἐπὶ τῷ
Κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ
τῆς χάριτος αὐτοῦ, καὶ διδόντι
σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ
τῶν χειρῶν αὐτῶν.

4 Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς
πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν
τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς
ἀποστόλοις.

5 Ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν
ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς

bum Dei : quandoquidem vero
repellit illud, & non dignos
judicatis vos ipsos æternæ vitæ,
ecce convertimur ad Gentes.

47 Sic enim præcepit nobis
Dominus : Posui te in lucem
Gentium, ad existendum te in
salutem usque ad extremum terræ.

48 Audientes autem Gentes,
gavisæ sunt, & glorificabant
verbum Domini, & crediderunt
quotquot erant præordinati ad
vitam æternam.

49 Perferebatur autem ver-
bum Domini per universam re-
gionem.

50 At Judæi concitaverunt re-
ligiosas mulieres, & honestas,
& primos civitatis, & excitave-
runt persecutionem in Paulum
& Barnabam, & ejecerunt eos
de finibus suis.

51 Illi vero excutientes pul-
verem pedum suorum in eos,
venerunt in Iconium.

52 At discipuli replebantur
gaudio, & Spiritu sancto.

CAPUT XIV.

1 Factum est autem in Iconio
juxta illud ipsum introire
eos in synagogam Judæorum, &
loqui ita, ut crederet Judæo-
rumque & Græcorum multa mul-
titude.

2 At increduli Judæi suscita-
verunt, & male affectas reddi-
derunt animas Gentium adver-
sus fratres.

3 Multo quidem igitur tem-
pore demorati sunt, liberè lo-
quentes in Domino testante ver-
bo gratiæ suæ, dante signa &
prodigia fieri per manus eorum.

4 Divisa est autem multitudo
civitatis : & hi quidem erant
cum Judæis, hi vero cum Apo-
stolis.

5 Ut autem factus esset impe-
tus Gentiliumque & Judæorum
cum

ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ
λιθοβολῆσαι αὐτοὺς,

6 Συνιδόντες κατέφυγον εἰς
τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύ-
στραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν πε-
ρίχωρον.

7 Καὶ ἐκὶ ἦσαν εὐαγγελιζό-
μενοι.

8 Καὶ τις ἄνθρωπος ἐν Λύστροις ἀ-
δύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάρητο,
χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ
ὑπάρχων, ὃς οὐδέποτε περιε-
πεπατήκει.

9 Οὗτος ἤκουε τοῦ Παύλου
λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ,
καὶ ἰδὼν ὅτι πίσιν ἔχει τοῦ σω-
θῆναι,

10 Εἶπε μεγάλη τῇ φωνῇ·
Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὁρ-
θός. Καὶ ἤλλετο, καὶ περιεπάτει.

11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐ-
ποίησεν ὁ Παῦλος, ἐπῆραν τὴν
φωνὴν αὐτῶν, Λυκαονιστὶ λέ-
γοντες· Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἄν-
θρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς.

12 Ἐκάλουν τε τὸν μὲν Βαρ-
νάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον,
Ἑρμῆν· ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡ-
γούμενος τοῦ λόγου.

* 13 Οἱ δὲ ἱερεῖς τοῦ † Διὸς
τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως αὐ-
τῶν, ταύρους καὶ † σέμματα
ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν
τοῖς ὄχλοις ἤθελε θύειν.

* 14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπό-
στολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος,
διὰβροῦντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν
† εἰσπηδήσαν εἰς τὸν ὄχλον,
κράζοντες,

15 Καὶ λέγοντες· Ἄνδρες,
τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς
ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρω-
ποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ
τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν
ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα, ὃς ἐ-
ποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα
τὰ ἐν αὐτοῖς.

* 16 Ὃς ἐν ταῖς † παρωχη-
μέναις γενεαῖς † εἴαστε πάντα
τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς
αὐτῶν.

* 17 Καὶ † τοι γε οὐκ † ἐμέρ-

cum principibus suis : injuriari
& lapidare eos :

6 Intelligentes confugerunt
ad civitates Lycaoniæ, Lystram
& Derben, & circum regionem,

7 Et ibi erant euangelizan-
tes.

8 Et quidam vir in Lystris im-
potens pedibus sedebat, clau-
dus ex utero matris suæ subsi-
stens, qui nunquam ambulave-
rat.

9 Hic audivit Paulum lo-
quentem : qui intuitus eum, &
videns quia fidem haberet ad
salvum fieri,

10 Dixit magna voce, Sur-
ge super pedes tuos rectus. Et
exiit & ambulabat.

11 At turbæ videntes quod
fecerat Paulus, levaverunt vo-
cem suam, Lycaonice dicentes :
Dii similiti hominibus, descen-
derunt ad nos.

12 Vocabantque quidem Bar-
nabam, Jovem : at Paulum,
Mercurium, quoniam ipse erat
dux verbi.

13 At sacerdos Jovis existen-
tis ante civitatem eorum, tau-
ros & coronas ante januas ad-
ferens, cum turbis volebat sa-
crificare.

14 Audientes autem Apostoli,
Barnabas & Paulus, dirumpen-
tes pallia sua, insiluerunt in
turbam, clamantes,

15 Et dicentes, Viri, quid
hæc facitis? & nos similiter pa-
tibilis sumus vobis homines,
annuntiantes vobis ab his vani-
tis converti ad Deum vivum,
qui fecit cælum & terram, &
mare, & omnia quæ in eis.

16 Qui in præteritis genera-
tionibus dimisit omnes Gentes
ingredi vias suas.

17 Quamquam non intestatum
R 7 semet

ἑαυτὸν ἀφῆκεν, ἀγαθοποιῶν, † οὐρανὸν ἡμῖν † ὑετοῦς διδοῦς καὶ καιροῦς † καρποφόρους, † ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ † εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν.

18 Καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

19 Ἐπῆλθεν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λιβάνταντες τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι.

20 Κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ ἑπαύριον ἐξῆλθε σὺν τῷ Βαρνάβῃ εἰς Δέρβην.

21 Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ Ἰκόνιον καὶ Ἀντιόχειαν·

* 22 † Ἐπισηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες † ἐμμένειν τῇ πίσει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

23 Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν.

24 Καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν, ἦλθον εἰς Παμφυλίαν·

25 Καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν.

26 Κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν· ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν.

27 Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίσεως.

28 Διέτριβον δὲ ἐκεῖ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

14. † 5.

semetipsum reliquit, benefaciens, cælitus nobis pluvias dans, & tempora fructifera, implens cibo & lætitia corda nostra.

18 Et hæc dicentes, vix sedaverunt turbas ad non sacrificandum sibi.

19 Cunctantibus vero ipsis, & docentibus, supervenerunt ab Antiochia & Iconio Judæi, & suadentes turbis & lapidantes Paulum, traxerunt extra civitatem, æstimantes eum mortuum esse.

20 Circumdantibus autem eum discipulis, surgens intravit in civitatem, & postridie exiit cum Barnaba in Derben.

21 Euangelizantesque civitati illi, & docentes multos, reversi sunt in Lystram, & Iconium, & Antiochiam,

22 Confirmantes animas discipulorum, exhortantes permanere fide, & quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

23 Ordinantes autem illis presbyteros per ecclesiam, precati cum jejunationibus, commendaverunt eos Domino in quem crediderunt.

24 Et transeuntes Pisidiam, venerunt in Pamphylia.

25 Et loquentes in Perge verbum, descenderunt in Attaliam.

26 Et inde abnavigaverunt in Antiochiam, unde erant traditi gratiæ Dei in opus quod compleverunt.

27 Advenientes autem & congregantes ecclesiam, annuntiaverunt quanta fecisset Deus cum illis, & quia aperuisset Gentibus ostium fidei.

28 Morati sunt autem illic tempus non modicum cum discipulis.

Κεφ. ιε'. 15.

1 ΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΚΑΤΕΛΘΟΥΝΤΕΣ Ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφούς· Ὅτι ἐὰν μὴ περιτέμνησθε τῷ ἔθει Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι.

2 Γενομένης οὖν στάσεως καὶ συζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτοὺς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καὶ τινὰς ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ, περὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

* 3 Οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν, ἡχοῦντες τὴν ἑπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς.

4 Παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνγγεῖλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ' αὐτῶν.

5 Ἐξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἵρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες· Ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

6 Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου.

7 Πολλῆς δὲ συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπε πρὸς αὐτοὺς· Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίσατὸς ὅτι ἂν ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πιστεῦσαι.

8 Καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρηται αὐτοῖς, δοὺς αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν.

9 Καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίσει καθάρισας τὰς καρδίας αὐτῶν.

10 Νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν Θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν

CAPUT XV.

1 ET quidam descendentes de Judæa, docebant fratres, Quia si non circumcidamini more Moyſi, non potestis salvari.

2 Facta ergo seditione & disceptatione non exigua Paulo & Barnabæ adversus illos, statuerunt ascendere Paulum & Barnabam, & quosdam alios ex illis ad Apostolos & presbyteros in Hierusalem, de quaestione hac.

3 Illi quidem ergo præmissi ab ecclesia, pertransibant Phœnicen, & Samariam, narrantes conversionem Gentium, & faciebant gaudium magnum omnibus fratribus.

4 Advenientes autem in Hierosolymam, suscepti sunt ab Ecclesia, & Apostolis, & senioribus, annuntiaveruntque quanta Deus fecisset cum illis.

5 Exsurrexerunt autem quidam de hæresi Phariseorum, credentes, dicentes, Quia oportet circumcidere eos, præcipereque servare legem Moyſi.

6 Congregati sunt autem Apostoli & seniores videre de verbo hoc.

7 Multa autem conquisitione facta, surgens Petrus dixit ad eos: Viri fratres, vos scitis quoniam à diebus antiquis Deus in nobis elegit, per os meum audire Gentes verbum Evangelii, & credere.

8 Et corda noscens Deus testatus est eis, dans illis Spiritum sanctum, sicut & nobis:

9 Et nihil discrevit inter nosque & illos, fide purificans corda eorum.

10 Nunc ergo quid tentatis Deum, imponere jugum super

τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὐ-
τε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς
ἰσχύσαμεν βασάσαι;

11 Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ πιστεύο-
μεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον
καὶ κεῖνοι.

12 Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆ-
θος, καὶ ἤκουον Βαρνάβαν καὶ
Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίη-
σεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα
ἐν τοῖς ἔθνεσι δι' αὐτῶν.

13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐ-
τοὺς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος, λέ-
γων· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκού-
σατέ μου.

14 Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς
πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λα-
βεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν ἐπὶ τῷ ὀνό-
ματι αὐτοῦ·

15 Καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν
οἱ λόγοι τῶν προφητῶν· καθὼς
γέγραπται·

* 16 Μετὰ ταῦτα ἀνασρέψω,
καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν
Δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ τὰ
† κατεσκαμμένα αὐτῆς † ἀνοικο-
δομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν·

* 17 Ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν
οἱ † κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων
τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη
ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά
μου ἐπ' αὐτούς· λέγει Κύριος ὁ
ποιῶν ταῦτα πάντα.

18 Γνωστὰ ἅπ' αἰῶνός ἐστι τῷ
Θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.

* 19 Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ † πα-
ρενοχλεῖν τοῖς ἅπδ' τῶν ἐθνῶν
ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν.

* 20 Ἀλλὰ † ἐπιστεῖλαι αὐ-
τοῖς τοῦ † ἀπέχεσθαι ἅπδ' τῶν
† ἀλισγημάτων τῶν εἰδῶλων
καὶ τῆς † πορνείας καὶ τοῦ
† πνικτοῦ καὶ τοῦ † αἵματος.

21 Μωσὴς γὰρ ἐκ γενεῶν ἁρ-
χαίων κατὰ πᾶλιν τοὺς κηρύσ-
σαντας αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συν-
αγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον
ἀναγινωσκόμενος.

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις
καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ
τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄν-
δρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀν-

cervicem discipulorum, quod
neque patres nostri neque nos
potuimus portare?

11 Sed per gratiam Domini
Jesu Christi credimus salvari:
quemadmodum & illi.

12 Tacuit autem omnis mul-
tudo, & audiebant Barnabam
& Paulum narrantes quanta fe-
cisset Deus signa & prodigia in
Gentibus per eos.

13 Post autem tacere eos, re-
spondit Jacobus, dicens: Viri-
fratres, audite me.

14 Simeon narravit quemad-
modum primum Deus respexit
sumere ex Gentibus populum in
nomine suo.

15 Et huic concordant verba
Prophetarum, sicut scriptum
est,

16 Post hæc revertar, & re-
ædificabo tabernaculum David
collapsum, & diruta ejus reæ-
dificabo, & erigam illud:

17 Ut requirant cæteri ho-
minum Dominum, & omnes
Gentes super quas invocatum est
nomen meum super eos, dicit
Dominus faciens hæc omnia:

18 Nota à seculo Deo omnia
opera ejus.

19 Ideo ego judico non ob-
turbari eos qui ex Gentibus
conversos ad Deum:

20 Sed mittere eis ad absti-
nendum à contaminationibus
simulachrorum & fornicationis,
& suffocati, & sanguinis.

21 Moyses enim ex genera-
tionibus antiquis per civitatem
prædicantes eum habet, in sy-
nagogis per omne sabbatum le-
ctus.

22 Tunc visum est Apostolis,
& senioribus cum omni ecclesia,
electos viros ex eis mittere in
Antiochiam cum Paulo & Bar-
nabæ,

τιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ· Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Βαρσαβᾶν, καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς·

23 Γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε· Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοί, τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν.

* 24 Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, † ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι, καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, οἷς οὐ διεστείλαμεθα·

25 Ἐδοξεν ἡμῖν γενομένοις ἡμοθυμαδὸν, ἐκλεχμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ,

26 Ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

27 Ἀπεσάλαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά.

* 28 Ἐδοξε γὰρ τῷ ἁγίῳ πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν † βάρος πλὴν τῶν † ἐπάναγκες τούτων·

* 29 Ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἱμάτων καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας· ἐξ ὧν † διατηροῦντες ἑαυτοὺς, † εὖ πράξετε. † Ἐβρίωσθε.

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἦλθον εἰς Ἀντιόχειαν· καὶ συνάγοντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολὴν.

31 Ἀναγνόντες δὲ, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει.

32 Ἰούδας δὲ καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐπεστήριξαν.

33 Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους.

naba, Judam cognominatum Barsabam, & Silam, viros duces in fratribus:

23 Scribentes per manus eorum hæc: Apostoli, & seniores, & fratres, his qui apud Antiochiam, & Syriam, & Ciliciam fratribus, qui ex Gentibus, gaudere.

24 Quandoquidem audivimus quia quidam exeuntes, turbaverunt vos verbis, labefactantes animas vestras, dicentes circumcidi, & servare legem, quibus non mandavimus:

25 visum est nobis factis concorditer, electos viros mittere ad vos, cum dilectis nostris Barnaba & Paulo,

26 Hominibus tradentibus animas suas pro nomine Domini nostri Jesu Christi.

27 Misimus ergo Judam & Silam, & eos per sermonem annuntiantes eadem.

28 Visum est enim sancto Spiritui & nobis, nihil amplius imponere vobis onus, quam necessarium horum:

29 Abstinerere immolatis simulachrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione: ex quibus custodientes vos ipsos, bene agetis. Valete.

30 Illi quidem ergo dimissi, venerunt in Antiochiam, & congregantes multitudinem tradiderunt epistolam.

31 Legentes autem gavisi sunt super cohortatione.

32 Judasque & Silas, & ipsi prophetæ existentes, per sermonem multum exhortati sunt fratres, & confirmaverunt.

33 Facientes autem tempus, dimissi sunt cum pace à fratribus ad Apostolos.

34 Ἐδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπι-
μεῖναι αὐτοῦ.

35 Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας
διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, δι-
δάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμε-
νοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν
τὸν λόγον τοῦ Κυρίου.

36 Μετὰ δὲ τινὰς ἡμέρας εἴ-
πε Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν· Ἐ-
πιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα
τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν κατὰ πᾶ-
σαν πόλιν, ἐν αἷς κατηγγεί-
λαμεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου,
πῶς ἔχουσι.

37 Βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο
συμπαράλαβεῖν τὸν Ἰωάννην
τὸν καλούμενον Μάρκον.

38 Παῦλος δὲ ἡξίου, τὸν ἀπο-
στάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυ-
λίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐ-
τοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπα-
ράλαβεῖν τοῦτον.

39 Ἐγένετο οὖν παροξυσμός,
ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ'
ἀλλήλων· τὸν τε Βαρνάβαν
παράλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκ-
πλεῦσαι εἰς Κύπρον.

40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος
Σίλαν ἐξῆλθε, παραδοθείς τῇ
χάριτι τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀ-
δελφῶν.

41 Διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν
καὶ Κιλικίαν, ἐπισηρίζων τὰς
ἐκκλησίας. 18. † 7.

Κεφ. 15. 16.

1 Κατήντησε δὲ εἰς Δέρβην
καὶ Λύστραν· καὶ ἰδὼν μαθη-
τὴς τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος,
υἱὸς γυναικὸς τινος Ἰουδαίας πι-
στῆς, πατρὸς δὲ Ἑλλήνος.

2 Ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν
Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν.

3 Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος
σὺν αὐτῷ ἐξελεῖν· καὶ λαβὼν
περιέτεμεν αὐτὸν, διὰ τοὺς
Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς
τόποις ἐκείνοις· ἤδεισαν γὰρ
ἦσαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι
Ἕλλην ὑπῆρχεν.

4 Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς
πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυ-
λάττειν τὰ δόγματα τὰ κεκρι-
μένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ

34 Visum est autem Silæ re-
manere ibi.

35 Paulus autem & Barnabas
demorabantur in Antiochia, do-
centes, & euangelizantes cum
& aliis pluribus verbum Do-
mini.

36 Post autem aliquot dies
dixit Paulus ad Barnabam: Re-
vertentes jam visitemus fratres
nostros per omnem civitatem,
in quibus annuntiavimus ver-
bum Domini, quomodo ha-
beant.

37 Barnabas autem consuluit
coassumere Joannem vocatum
Marcum:

38 Paulus autem ducebat il-
lum absistentem ab eis de Pam-
phylia, & non coeuntem eis in
opus, non coassumere hunc.

39 Facta est ergo irritatio,
ita ut abscedere eos ab invicem,
ipsumque Barnabam assumentem
Marcum, enavigare in Cyprum.

40 Paulus vero eligens Silam,
abiit, traditus gratiæ Dei à fra-
tribus.

41 Perambulabat autem Sy-
riam & Ciliciam, confirmans
ecclesias.

CAPUT XVI.

1 Pervenit autem in Derben
& Lystram, & ecce disci-
pulus quidam erat ibi, nomine
Timotheus, filius mulieris eu-
jisdam Judææ fidelis, patre
autem Græco.

2 Qui testimonio probabatur
ab his qui in Lystris & Iconio
fratribus.

3 Hunc voluit Paulus cum se
proficisci: & assumens circum-
cidit eum propter Judæos ex-
istentes in locis illis: sciebant
enim omnes patrem ejus, quod
Græcus erat.

4 Quam autem pertransirent
civitates, tradebant eis custo-
dire dogmata judicata ab Apo-
stolis

τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ.

5 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐσε-
ρεοῦντο τῇ πίσει, καὶ ἐπερί-
σευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.

6 Διελθόντες δὲ τὴν Φρυγίαν
καὶ τὴν Γαλατικὴν χώραν, κω-
λυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύ-
ματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ
Ἀσίᾳ,

7 Ἐλθόντες κατὰ τὴν Μυ-
σίαν, ἐπεύραζον κατὰ τὴν Βι-
θυνίαν πορεύεσθαι· καὶ οὐκ εἴ-
πτεν αὐτοῖς τὸ πνεῦμα.

8 Παρελθόντες δὲ τὴν Μυ-
σίαν, κατέβησαν εἰς Τρωάδα.

9 Καὶ ὄραμα διὰ τῆς νυκτὸς
ᾧδεν τῷ Παύλῳ· Ἄνθρωπος τις ἦν
Μακεδὼν ἐξῶς, παρακαλῶν αὐ-
τὸν, καὶ λέγων· Διαβὰς εἰς
Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν.

10 Ὡς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν,
εὐθέως ἐξητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς
τὴν Μακεδονίαν, συμβιβάζον-
τες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ
Κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

11 Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς
Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς
Σαμοθράκην, τῇ τε ἐπιούσῃ εἰς
Νεάπολιν·

* 12 Ἐκεῖν τε εἰς Φιλίπ-
πους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς με-
ρίδος τῆς Μακεδονίας πόλις,
† κολώνια. ἤμεν δὲ ἐν ταύτῃ
τῇ πόλει † διατρίβοντες ἡμέρας
τινάς.

13 Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββά-
των ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως
παρὰ ποταμὸν, οὗ ἐνομίζετο
προσευχὴ εἶναι· καὶ καθίσαν-
τες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθού-
σαις γυναῖξί.

* 14 Καὶ τις γυνὴ δνῆματι
Λυδία, † πορφυρόπωλις πόλεως
Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεόν,
ἤκουεν· ἥς ὁ Κύριος διήνοιξε
τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς
λαλομένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου.

* 15 Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη, καὶ
ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλει,
λέγουσα· Εἰ κεκρίκατέ με πι-
στῇ τῷ Κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόν-
τες εἰς τὸν οἶκόν μου, μένετε·

et senioribus qui in Hie-
rusalem.

5 Ipsæ quidem ergo ecclesiæ
confirmabantur fide, & abun-
dabant numero per diem.

6 Transcuntes autem Phry-
giam & Galaticam regionem,
vetati sunt à sancto Spiritu lo-
qui verbum in Asia:

7 Venientes versus Mysiam,
tentabant versus Bithyniam ire:
& non permisit eos Spiritus.

8 Prætercuntes autem My-
siam, descenderunt in Troadem.

9 Et visio per noctem con-
specta est Paulo: Vir quidam
erat Macedo stans & deprecans
eum, & dicens: Transiens in
Macedoniam adjuva nos.

10 Ut autem visum vidit,
statim quæsimus proficisci in
Macedoniam, cointrecti quod
vocasset nos Dominus euange-
lizare eis.

11 Profecti ergo à Troade,
recta cucurimus in Samothra-
ciam: ipsaque adexistenti in
Neapolim.

12 Indequē in Philippos, quæ
est prima partis Macedoniæ ci-
vitas, Colonia: eramus autem
in hac urbe versantes dies ali-
quot.

13 Ipsaque die sabbatorum
egressi sumus extra urbem juxta
flumen, ubi solebat oratio esse:
& sedentes loquebamur conve-
nientibus mulieribus.

14 Et quædam mulier nomine
Lydia, purpuræ venditrix, ci-
vitatibus Thyatirenorum, colens
Deum, audit: cujus Domi-
nus aperuit cor, intendere ef-
fatis à Paulo.

15 Ut autem baptizata est &
domus ejus, deprecata est,
dicens: Si judicatis me fide-
lem Domino esse, ingredien-
tes in domum meam manete:
&

τε. Καὶ † παρεβιάτατο ἡμᾶς.

& coëgit nos.

* 16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνος, † ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρέιχε τοῖς κυρίοις αὐτῆς, † μαντευμένη.

16 Factum est autem eum ibi nobis ad orationem, puellam quandam habentem spiritum pythonis occurrere nobis, quæ questum multum præstabat dominis suis vaticinans.

* 17 Αὕτη † κατακολουθήσασα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραζε, λέγουσα· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι, δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσιν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας.

17 Hæc subsequuta Paulum & nos, clamabat dicens: isti homines servi Dei excelsi sunt, qui annuntiant nobis viam salutis.

* 18 Τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. † διαπονηθεὶς δὲ ὁ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ πνεύματι εἶπε· Παραγγέλλω σοι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς. Καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

18 Hoc autem faciebat ad multos dies. dolens autem Paulus, & conversus, spiritui dixit: Præcipio tibi in nomine Jesu Christi exire ab ea, & exiit eadem hora.

19 Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, εἴλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας.

19 Videntes autem domini ejus quia exivit spes questus eorum, apprehendentes Paulum & Silam, traxerunt in forum ad principes.

* 20 Καὶ † προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς † στρατηγοῖς, εἶπον· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι † ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ἐπάρχοντες·

20 Et offerentes eos præfatis, dixerunt: Ili homines conturbant nostram civitatem, Judæi subsistentes:

21 Καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι, οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις οὖσι.

21 Et annuntiant mores, quos non licet nobis suscipere, neque facere, Romanis existentibus.

* 22 Καὶ † συνεβέση ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ † περιβέβηκτες αὐτῶν τὰ ἱμάτια, ἐκέλευον † ραβδίσειν.

22 Et consurrexit turba adversus eos: & præfati dirumpentes eorum vestes, jusserunt flagellare.

23 Πολλὰς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγεῖλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς.

23 Multasque imponentes eis plagas, immiserunt in custodiam, mandantes vinctorum custodi tutò custodire eos.

24 Ὃς παραγγελίαν τοιαύτην εἰληφώς, ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἡσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον.

24 Qui mandatum tale accipiens, misit eos in interiorem carcerem, & pedes eorum strinxit in lignum.

* 25 Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι † ὕμνουσαν τὸν Θεόν· † ἐ-

25 Secundum autem mediam noctem, Paulus & Silas orantes laudabant Deum: audiebant

πικροῦντο δὲ αὐτῶν οἱ ἡδὲ- autem eos vincti.

64101.

26 Ἄφ' ὧν δὲ σεισμοὶ ἐγένετο μέγας, ὥς τε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσποτηρίου· ἀνεώχθησάν τε παραχρῆμα αἱ θύραι πάντα, καὶ πάντων τὰ δεσμά ἀνέβη.

* 27 † Ἐξυπνος δὲ γενόμενος
† δειτριοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἁ-
νεωγμένους τὰς θύρας τῆς φυ-
λακῆς, † σπασάμενος † μάχαι-
ραν, ἐμελλεν αὐτὸν ἀναιρεῖν,
νοκίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δε-
σμίους.

28 Ἐφώνησε δὲ Φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος, λέγων· Μηδὲν πράξης σεκυτῶ κακόν· ἅπαντες γὰρ ἐσμεν ἐνθάδε.

19 Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπή-
δησε, καὶ ἔντρομος γενόμενος
προσέπεσε τῷ Πλάτῳ καὶ τῷ
Σίλῳ.

30 Καὶ προαγγαλῶν αὐτοῦς
ἔξω, ἔφη· Κύριοι, τί με δεῖ
ποιεῖν ἵνα σωθῶ;

31 Οἱ δὲ εἶπον· Πίψουσιν ἐπὶ
τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ
σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου.

32 Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν
λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ πᾶσι
τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

33 Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς
ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς,
ἔλυσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν· καὶ
ἐβapteίστη αὐτοὺς καὶ οἱ αὐτοῦ
πάντες παραχρῆμα.

* 34 Ἀναγαγὼν τε αὐτοὺς
εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, παρέθηκε
τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσατο
† πανοικὶ πεπιστευκῶς τῷ Θεῷ.

35 Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀ-
πέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς φάβ-
δούχους, λέγοντες· Ἀπόλυ-
σον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους.

36 Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμο-
φύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς
τὸν Παῦλον· Ὅτι ἀπεξέλκασιν
οἱ στρατηγοὶ, ἵνα ἀπολυθῇτε.
νῦν οὖν ἵξεσθαι, πορεύεσθε
ἐν εἰρήνῃ.

37 Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς
αὐτούς· Δείξαντες ἡμᾶς δημο-

26 Subito vero terræmotus
factus est magnus, ita ut move-
ri fundamenta carceris: aperta
suntque statim ostia omnia, &
universorum vincula remissa
sunt.

27 E somnis autem factus vin-
ctorum cultos, & videns aper-
tas januas carceris, educens
gladium futurus erat seipsum in-
terficere, æstimans effugisse vin-
ctos.

28 Clamavit autem voce magna Paulus, dicens, Nihil feceris tibi ipsi malum: universi enim sumus hic.

29 Petens vero lumen, ir-
rupit, & tremefactus factus,
procidit Paulo & Silæ.

30 Et producens eos foras,
ait : Domini, quid me oportet
facere ut server ?

31 Illi autem dixerunt: Cre-
de in Dominum Jesum Christum;
& servaberis tu & domus tua.

32 Et loquuti sunt ei verbum
Domini, & omnibus qui erant
in domo ejus.

33 Et tollens eos in illa hora
noctis, lavit à plagis, & bapti-
zatus est ipse & ejus omnes con-
tinuo.

34 Perducensque eos in domum suam, apposuit mensam, & lætatus est cum omni domo credens Deo.

35 Die autem facto, miserunt
magistratus lictores, dicentes:
Dimitte homines illos.

36 Annuntiavit autem carceris custos verba hæc ad Paulum: Quia miserunt magistratus ut dimittamini. nunc igitur exeuntes ite in pace.

37 At Paulus ait ad eos: Cae-
dentes nos publice indemnatos,
homo

σία, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους homines Romanos subsistentes
 Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἐβα- miserunt in carcerem, & nunc
 λον εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λά- occultè nos ejiciunt? non enim:
 θρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; Οὐ γάρ· sed venientes ipsi nos educant,
 ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξα-
 γαγέτωσαν.

* 38 † Ἀνήγγειλαν δὲ τοῖς
 στρατηγοῖς οἱ βιβαιοῦχοι τὰ ῥή-
 ματα ταῦτα· καὶ ἐφοβήθησαν
 ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσι.

39 Καὶ ἐλθόντες παρεκάλε-
 σαν αὐτοὺς, καὶ ἐξαγαγόντες
 ἡρώτων ἐξελθεῖν τῆς πόλεως.

40 Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς
 φυλακῆς εἰσῆλθον εἰς τὴν Λυδί-
 κην· καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς,
 παρεκάλεσαν αὐτοὺς, καὶ ἐξ-
 ἤλθον. 24. † 9.

Κεφ. ιζ'. 17.

† Ἰοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμ-
 φίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν,
 ἤλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου
 ἦν ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων.

2 Κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύ-
 λῳ εἰσῆλθε πρὸς αὐτοὺς, καὶ
 ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο
 αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν,

3 Διανοίγων καὶ παρατιθέ-
 μενος ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει πα-
 θεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν,
 καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς Ἰη-
 σοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω
 ὑμῖν.

* 4 Καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπεί-
 σθησαν, καὶ † προσεκληρώδη-
 σαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλῃ,
 τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων
 πολὺ πλῆθος, γυναικῶν τε τῶν
 πρώτων οὐκ ὀλίγαι.

* 5 † Ζηλώσαντες δὲ οἱ † ἐ-
 πειθύντες Ἰουδαῖοι, καὶ † προ-
 λαβόμενοι τῶν † ἀγοραίων τι-
 νὰς ἀνδρας πονηροὺς, καὶ † δ-
 χλοποιήσαντες, † ἐθορύβουν
 τὴν πόλιν· ἐπιστάντες τε τῇ
 οἰκίᾳ Ἰάσονος, ἐξήτουν αὐτοὺς
 ἀγαγεῖν εἰς τὸν † δῆμον.

* 6 Μὴ εὐρόντες δὲ αὐτοὺς,
 † ἔσυρον τὸν Ἰάσονα καὶ τινας
 ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς † πολιτάρ-
 χας, † βοῶντες· Ὅτι οἱ τὴν
 οἰκουμένην ἀνασάτωσαντες, οὗ-
 τοι· καὶ ἐνθάδε πάρεσιν,

38 Renuntiaverunt autem ma-
 gistratibus lictores verba hæc,
 & timuerunt audientes quod
 Romani essent.

39 Et venientes deprecati
 sunt eos: & educentes rogabant
 egredi urbe.

40 Exeuntes autem de custo-
 dia, introierunt ad Lydiam: &
 videntes fratres, consolati sunt
 eos, & egressi sunt.

CAPUT XVII.

† Inter facientes autem Am-
 phipolim & Apolloniam,
 venerunt in Thessalonicam, ubi
 erat synagoga Judæorum.

2 Secundum autem consue-
 tum Paulo introivit ad eos, &
 per Sabbata tria disserabat eis
 de scripturis:

3 Adaperiens & proponens,
 quia Christum oportuit pati, &
 resurgere à mortuis: & quia hic
 est Christus Jesus, quem ego
 annuntio vobis.

4 Et quidam ex eis persuasi
 sunt, & adjuncti sunt Paulo &
 Silæ: & religiosorum Græco-
 rum multa multitudo, mulie-
 rumque primariarum, non pau-
 cæ.

5 Assumentes autem Judæi
 imperfuasi circumforaneorum
 quosdam viros malos, & tur-
 bam facientes, concitaverunt
 civitatem: assistentesque domui
 Jasonis, quærebant eos produ-
 cere in populum.

6 Non invenientes autem
 eos, trahebant Jasonem, &
 quosdam fratres ad principes
 civitatis, clamantes, Quoniam
 habitatam subvertentes hi, &
 hic adsunt:

* 7 Οὗς ἡ υποδέχεται Ἰά-
των· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέ-
γαντι τῶν ἡ δογμάτων· καὶ ἰσ-
ρος πράττουσι, βασιλέα λέ-
γοντες ἕτερον εἶναι, Ἰησοῦν.

8 Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον
καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούον-
τας ταῦτα·

9 Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν
παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοι-
πῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς.

* 10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως
διὰ τῆς νυκτὸς ἡ ἐξέπεμψαν τὸν
τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς
Βέροϊαν· οἵτινες παραγενόμε-
νοι, εἰς τὴν ἡ συναγωγὴν τῶν
Ἰουδαίων ἡ ἀπήεσαν.

11 Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι
τῶν ἐν Θεσσαλονικῇ, οἵτινες
ἡδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πά-
σης προθυμίας, τὸ καὶ ἡμέραν
ἀνακρίνοντας τὰς γραφὰς, εἰ
ἔχει ταῦτα οὕτως.

* 12 Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐ-
τῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν ἡ Ἐλ-
ληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχη-
μόνων, καὶ ἀνδρῶν οὐκ ἐλίγοι.

13 Ὡς δὲ ἡ ἐγνωσαν οἱ ἀπὸ
τῆς Θεσσαλονικῆς ἡ Ἰουδαῖοι,
ἡ καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέ-
λη ὑπὸ τοῦ Παύλου ἡ λόγος τοῦ
Θεοῦ, ἡ ἦλθον καὶ κεῖ, σαλευόν-
τες τοὺς ὄχλους.

14 Εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦ-
λον ἐξαπέσειλαν οἱ ἀδελφοὶ
πορεύεσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασ-
σαν· ὑπέμενον δὲ ὁ, τε Σίλας
καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ.

* 15 Οἱ δὲ καὶ σῶντες τὸν
Παῦλον, ἡγαγον αὐτὸν ὡς
Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν
πρὸς τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον,
ἡνα ὡς ἡ τάχις ἐλθῶσι πρὸς
αὐτὸν, ἐξήεσαν.

* 16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἡ ἐκ-
δεχομένου αὐτοῦ τοῦ Παύλου,
ἡ παρεγένετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ
ἐν αὐτῷ, θεωροῦντι ἡ κατείδω-
λον οὖσαν τὴν πόλιν.

17 ἡ Διελέγετο μὲν οὖν ἐν
τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ
τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἡ ἀ-
γορῇ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς

7 Quos suscepit Jason: & hi
omnes contra decreta Cæsaris
faciunt, regem dicentes alium,
Jesum.

8 Concitaverunt autem tur-
bam, & principes civitatis au-
dientes hæc.

9 Et accipientes satisfactio-
nem à Jason & cæteris, dimi-
serunt eos.

10 At fratres confestim per
noctem emiserunt Paulum & Si-
lam in Berrœam. qui advenien-
tes, in synagogam Judæorum
abierunt.

11 Hi autem erant generosio-
res aliis qui sunt in Thessaloni-
ca, qui susceperunt verbum
cum omni alacritate, per diem
scrutantes scripturas, si hab-
erent hæc ita.

12 Multi quidem ergo ex eis
crediderunt, & Græcarum nu-
lierum honestarum, & viro-
rum non pauci.

13 Quum autem cognovissent
ex Thessalonica Judæi, quia &
in Berrœa annuntiatum est à
Paulo verbum Dei, venerunt &
illuc, concitantes turbas.

14 Statim autem tunc Paulum
dimiserunt fratres ire usque ad
mare: remanserunt autem hic
que Silas & Timotheus ibi.

15 At tuto collocaturi Pau-
lum, perduxerunt eum usque ad
Athenas: & accipientes manda-
tum ad Silam & Timotheum, ut
quam citissime venirent ad il-
lum, abierunt.

16 In autem Athenis exspe-
ctante eos Paulo, incitabatur
spiritus ejus in ipso, vidente
idololatræ existentem civita-
tem.

17 Disputabat quidem igitur
in synagoga Judæis: & colen-
tibus, & in foro, per omnem
diem

τοὺς † παρατυγχάνοντες.

* 18 Τινὲς δὲ τῶν † Ἐπικου-
ρεῶν καὶ τῶν † Στωϊκῶν † φιλο-
σόφων † συνέβαλλον αὐτῷ· καὶ
τινες ἔλεγα· Τί ἂν θέλοις
† περιμολογῇς ὅτος λέγειν; Οἱ
δὲ· Ἐνὶ δαιμονίων δοκεῖ † κα-
ταγγελεὺς εἶναι· ἢ τι τὸν Ἰη-
σοῦν καὶ τὴν ἑνάσασιν αὐτοῖς
εὐηγγελίζετο.

19 Ἐπιλαβόμενοι τε αὐτοῦ,
ἐπὶ τὸν Ἀρειοὺν πάγον ἤγαγον,
λέγοντες· Δυνάμεθα γινῶναι τίς
ἡ καινὴ αὕτη ἢ ὑπὸ σοῦ λαλου-
μένη διδασχὴ;

20 Ξενίζοντα γὰρ τινὰ εἰς-
φέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν. βου-
λόμεθα οὖν γινῶναι τί ἂν θέλοις
ταῦτα εἶναι.

21 (Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ
οἱ ἐπιδημοῦντες ἕνιοι εἰς οὐδὲν
ἕτερον εὐκαίρουν ἢ λέγειν τι καὶ
ἀκούειν καινότερον.)

* 22 Σταθεὶς δὲ ὁ Παῦλος ἐν
μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου, ἔφη·
Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάν-
τα ὡς † δεισιδαιμονέστερους ὑμᾶς
θεωρῶ.

* 23 Διερχόμενος γὰρ κατὰ
† ἀναθεωρῶν τὰ † σεβάσματα
ὑμῶν, εὗρον καὶ † βωμὸν, ἐν ᾧ
† ἐπεγέγραπτο· † Ἀγνώστῳ
Θεῷ. Ὅν οὖν ἀγνοοῦντες † εὐ-
σεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ † καταγ-
γέλλω ὑμῖν.

24 (Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσ-
μον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗ-
τος οὐρανοῦ καὶ γῆς Κύριος ὑ-
πάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις
ναοῖς κατοικεῖ·

* 25 Οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώ-
πων θεραπεύεται, † προσδεό-
μενός τις, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι
ζῶην καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάντα.

* 26 Ἐποίησέ τε ἐξ ἑνὸς αἵ-
ματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κα-
τοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον
τῆς γῆς, ὀρίσας † προτεταγμέ-
νους καιροὺς, καὶ τὰς † ὁρο-
θεσίας τῆς † κατοικίας αὐτῶν·

27 Ζητεῖν τὸν Κύριον, εἰ ἄρα
γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὖ-
ροῖεν· καὶ τοι γὰρ οὐ μακρὰν ἀπὸ

diem ad contingentes.

18 Quidam autem Epicureo-
rum & Stoicorum Philosopho-
rum conjiciebant eo : & quidam
dicebant, Quid utique vult se-
minator verborum hic dicere?
hi autem : Peregrinorum dæ-
moniorum videtur annuntiator
esse : quia Jesum & resurrectionem
annuntiabat.

19 Apprehendentesque eum,
ad Areopagum duxerunt, di-
centes : Possumus scire quæ no-
va hæc à te effata doctrina?

20 Peregrina enim quædam
infers in aures nostras. volu-
mus ergo scire quid utique ve-
lint hæc esse.

21 Athenienses autem omnes,
& advenæ hospites, ad nihil
aliud vacabant, quam dicere
aliquid, & audire novum.

22 Stans autem Paulus in me-
dio Areopagi, ait : Viri Athe-
nienses, per omnia quasi super-
stitiosiores vos aspicio.

23 Præteriens enim & con-
templans sacra vestra, inveni
& aram in qua scriptum erat,
Ignoto Deo. quem ergo igno-
rantes colitis, hunc ego annun-
tio vobis.

24 Deus faciens mundum &
omnia quæ in eo : hic cæli &
terræ Dominus existens, non
in manufactis templis habitat.

25 Nec à manibus hominum
colitur, indigens aliquo : ipse
dans omnibus vitam & inspira-
tionem per omnia :

26 Fecitque ex uno sanguine
omne genus hominum inhabi-
tare super universam faciem
terræ : definiens statuta tempo-
ra, & terminos habitationis eo-
rum :

27 Quærere Dominum, si for-
te attredent eum, & inveniant
quamvis non longe ab unoquo-
que

ἐν δὲ ἐκείνου ἡμῶν ὑπάρχοντα.

28 Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν, καὶ κινούμεθα, καὶ ἑσμεν· ὥς καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν· Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἑσμεν.

29 Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὁμοίον.

* 30 Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας † ὑπεριδὼν ὁ Θεός, † τανῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις· πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν.

31 Διότι ἔφησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε, πῆψιν παρατῶν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

32 Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπον· Ἀκουσθήμενά σου πάλιν περὶ τούτου.

33 Καὶ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν.

34 Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἄλλοι σὺν αὐτοῖς. 46. † 19.

Κεφ. ιη'. 18.

1 Μετὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ τῶν Ἀθηναίων, ἦλθεν εἰς Κόρινθον.

* 2 Καὶ εὗρων τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, † Ποντικὸν τῷ γένει, † προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, (διὰ τὸ † διατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς Ῥώμης) προσῆλθεν αὐτοῖς.

* 3 Καὶ διὰ τὸ † ὁμοτεχνον εἶναι, ἔμενε παρ' αὐτοῖς, καὶ ἐργάζετο· ἦσαν γὰρ † σκηνοποιοὶ τὴν † τέχνην.

4 Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἑπαιθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ἑλλήνας.

que nostrum subsistentem.

28 In ipso enim vivimus & movemur & sumus : sicut & quidam apud vos poetarum dixerunt : Ipsius enim & genus sumus.

29 Genus ergo subsistentes Dei, non debemus æstimare, auro aut argento aut lapidi, sculpturæ artis & cogitationis hominis, Divinum esse simile.

30 Ipsa quidem ergo tempora hujus ignorantie despiciens Deus, nunc annuntiat hominibus omnibus ubique prænitere :

31 Propter quod statuit diem in quo futurus est judicare habitatum in justitia, in viro quo statuit, fidem præbens omnibus, suscitans eum à mortuis.

32 Audientes autem resurrectionem mortuorum, hi quidem irridebant, hi vero dixerunt : Audiemus te iterum de hoc.

33 Et sic Paulus exivit de medio eorum.

34 Quidam vero viri adhærentes ei, crediderunt : in quibus & Dionysius Areopagita, & mulier nomine Damaris, & alii cum eis.

CAPUT XVIII.

1 Post autem hæc egressus Paulus ab Athenis, venit in Corinthum.

2 Et inveniens quendam Judæum nomine Aquilam, Ponticum genere, nuper venientem ab Italia, & Priscillam mulierem ejus, propter ordinasse Claudium discedere omnes Judæos à Roma : accessit eos.

3 Et propter ejusdem artis esse, manebat apud eos, & operabatur : erant enim tabernaculi factores artem.

4 Disputabat autem in synagoga per omne sabbatum, suadebatque Judæis & Græcis.

5 Ὡς δὲ κατήλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ, τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ πνεύματι ὁ Παῦλος, διαμαρτυρούμενος τοῖς Ἰουδαίοις τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

6 Ἀντιτακτομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημοῦντων, ἐκτινάζαμενος τὰ ἱμάτια, εἶπε πρὸς αὐτούς· Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγὼ, ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι.

* 7 Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν, ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ἐνόματι Ἰούσου, σεβομένου τὸν Θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν ἡ συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ.

8 Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον, καὶ βαπτίζοντο.

9 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος δι' ὄραματος ἐν νυκτὶ τῷ Παύλῳ· Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει, καὶ μὴ σιωπήσῃς.

10 Διότι ἐγὼ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοι τοῦ κακῶσαί σε· διότι λαὸς ἐστὶ μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.

11 Ἐκάθισέ τε ἐν αὐτῷ καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

* 12 Γαλλίωνος δὲ ἡ ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας, ἡ κατεπέσθησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα,

* 13 Λέγοντες· Ὅτι παρὰ τὸν νόμον οὗτος ἡ ἀναπειθεῖ τοὺς ἄνθρώπους σέβεσθαι τὸν Θεόν.

* 14 Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· Εἰ μὲν οὖν ἦν ἡ ἀδίκημά τι ἢ ἡ βλαδιούργημα πονηρὸν, ὧς Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἡ νεσχόμην ὑμῶν.

15 Εἰ δὲ ζητήμα ἐστὶ περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὅψεσθε αὐτοί· κρι-

5 Ut autem venissent de Macedonia, hicque Silas & Timotheus, constringebatur spiritu Paulus, testificans Judæis Christum Jesum.

6 Oppositis autem eis, & blasphemantibus, excutiens vestimenta, dixit ad eos: Sanguis vester super caput vestrum, mundusego: à nunc ad gentes vadam.

7 Et migrans inde, intravit in domum cujusdam nomine Justi, colentis Deum, cujus domus erat conjuncta synagogæ.

8 Crispus autem archisynagogus credidit Domino cum omni domo sua: & multi Corinthiorum audientes credebant, & baptizabantur.

9 Dixit autem Dominus per visionem in nocte Paulo: Netime, sed loquere, & netaceas.

10 Propter quod ego sum tecum, & nemo apponetur tibi ad malefaciendum tibi, propter quod populus est mihi multus in civitate hac.

11 Seditque annum & menses sex, docens in eis verbum Dei.

12 Gallione autem proconsule Achaïæ, insurrexerunt concorditer Judæi Paulo, & adduxerunt eum ad tribunal,

13 Dicentes: Quia contra legem hic persuadet hominibus colere Deum.

14 Futuro autem Paulo aperire os, dixit Gallio ad Judæos: Si quidem ergo esset injuria aliqua, aut facinus malum, ὁ Judæi, juxta rationem utique sustinerem vos.

15 Si vero quæstio est de verbo, & nominibus, & lege quæ secundum vos, videritis ipsi: ju-

τῆς γὰρ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι.

judex enim ego horum non volo esse.

* 16 Καὶ † ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ † βήματος.

16 Et abegit eos à tribunali.

17 Ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ Ἕλληνες Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον, ἔτυπον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίῳ ἐμελεν.

17 Apprehendentes autem omnes Græci Sosthenem principem synagogæ, percutiebant ante tribunal: & nihil eorum Gallioni curæ erat.

* 18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι † προσμείνας ἡμέρας ἱκανὰς, τοῖς ἀδελφοῖς † ἀποταξάμενος, † ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν· καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς· εἶχε γὰρ † εὐχὴν.

18 At Paulus adhuc admanens dies multos, fratribus valefaciens, enavigavit in Syriam, & cum eo Priscilla & Aquila tonsus caput in Cenchreis: habebat enim votum.

19 Κατήντησε δὲ εἰς Ἐφεσον, κηκεῖνους κατέλιπεν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, διελέχθη τοῖς Ἰουδαίοις.

19 Devenit autem in Ephesum, & illos reliquit ibi. ipse vero ingressus in synagogam, disputabat Judæis.

* 20 Ἐρωτῶντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μείναι παρ' αὐτοῖς, οὐκ † ἐπένευσεν.

20 Interrogantibus autem eis super plus tempus manere apud eos, non consensit:

21 Ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς, εἰπὼν· Δεῖ με πάντως τὴν εὐχὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱερουσόλυμα· πάλιν δὲ ἀνκάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ Θεοῦ θέλοντος. Καὶ ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου.

21 Sed valedixit eis, dicens, Oportet me omnino festum venientem facere in Hierosolyma: iterum autem revertar ad vos, Deo volente. & profectus est ab Epheso.

22 Καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς, καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν.

22 Et descendens in Cæsaream, ascendens & salutans ecclesiam, descendit in Antiochiam.

23 Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ, ἐξῆλθε, διερχόμενος καθ' ἑξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, ἐπιτηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

23 Et faciens tempus aliquod, profectus est, perambulans ex ordine Galaticam regionem & Phrygiam, confirmans omnes discipulos.

* 24 Ἰουδαῖος δὲ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, † Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ † λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἐφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς.

24 Judæus autem quidam Apollos nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit in Ephesum, potens existens in scripturis.

25 Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου· καὶ ζῶν τῷ πνεύματι, ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Κυρίου, ἐπιτάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου.

25 Hic erat edoctus viam Domini, & fervens spiritu loquebatur, & docebat diligenter ea quæ de Domino, sciens tantum Baptisma Joannis.

26 Οὗτος τε ἤρξατο παρρη-

26 Hicque cœpit fiducialiter agere

εἰσέζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. Ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, προσελάβοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν τοῦ Θεοῦ ὁδόν.

* 27 Βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, † προτρέψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν. ὃς παρκενόμενος, συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσι διὰ τῆς χάριτος.

* 28 † Εὐτόνως γὰρ τοῖς † Ἰουδαίοις † διακατηλέγχετο † δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν, εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

27. † 14.

Κεφ. 18. 19.

* 1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὸν πολλῶν εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ † ἀνωτερικὰ μέρη, ἐλθεῖν εἰς Ἐφεσον· καὶ εὐρὼν τινὰς μαθητάς,

2 Εἶπε πρὸς αὐτούς· Εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες· Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· Ἀλλ' οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιον ἔσιν, ἡκούσαμεν.

3 Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς· Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; Οἱ δὲ εἶπον· Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα.

4 Εἶπε δὲ Παῦλος· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισε βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων, εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσι, τουτέστιν, εἰς τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

5 Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

6 Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς· ἐλάλουν τε γλώσσαις, καὶ προεφύττειον.

7 Ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δεκάδυο.

8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐπαρρησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

agere in synagoga. Audientes autem eum Aquila & Priscilla, assumpserunt eum, & diligentius ei exposuerunt viam Dei.

27 Volente autem eo ire in Achaïam, exhortati fratres, scripserunt discipulis excipere eum: qui adveniens contulit multum credentibus per gratiam.

28 Vehementer enim Judæos redargebat publice, ostendens per scripturas esse Christum Jesum.

CAPUT XIX.

1 Factum est autem in Apollō esse in Corintho, Paulum peragrantem superiores partes, venire in Ephesum: & inveniens quosdam discipulos,

2 Dixit ad eos: Si Spiritum sanctum accepistis credentes? Illi autem dixerunt ad eum: Sed neque si Spiritus sanctus est, audivimus.

3 Dixitque ad eos: In quo ergo baptizati estis? Illi autem dixerunt: In Joannis baptismo.

4 Dixit autem Paulus, Joannes quidem baptizavit baptismā pœnitentiæ populo dicens: In venientem post ipsum ut crederent, hoc est, in Christum Jesum.

5 Audientes autem baptizati sunt in nomine Domini Jesu.

6 Et imponente illis Paulo manus, venit Spiritus sanctus super eos: loquebanturque linguæ & prophetabant.

7 Erant autem omnes viri fere duodecim.

8 Introgressus autem in synagogam, libere loquebatur per menses tres disputans & suadens quæ de regno Dei.

* 9 Ὡς δὲ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπειροῦν, † κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποξῆς ἀπ' αὐτῶν, † ἀφώριτε τοὺς μαθητὰς, καθ' ἡμέραν δικληγόμενος ἐν τῇ † σχολῇ Τυράννου τινός.

10 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο· ὥς τε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκούσθαι τὸν λόγον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλλήνας.

11 Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχοῦσας ἐποίει ὁ Θεὸς διὰ τῶν χειρῶν Παύλου·

* 12 Ὡς καὶ ἐπὶ τοῖς † ἀριστοῦντας τὴν φερεῖαν ἀπὸ τοῦ † χωρὶς αὐτοῦ † σουδάριον ἢ † σιμικίνθια, καὶ † ἀπαλλάσσονται ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐξέρχονται ἀπ' αὐτῶν.

* 13 Ἐπεχειρήσαντο δὲ τινες ἀπὸ τῶν † περιερχομένων Ἰουδαίων † ἐξορκιστῶν † ὀνομάζειν ἐπὶ τοῖς ἔχοντες τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες· † Ὁρκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν ὁ Παῦλος κηρύττει.

14 Ἦσαν δὲ τινες υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἐπτά, οἱ τοῦτο ποιοῦντες.

15 Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, εἶπε· Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ;

* 16 Καὶ † ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας αὐτῶν, ἴσχυσε κατ' αὐτῶν, ὥς τε γυμνοῦς καὶ † τετραυματισμένους † ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου.

17 Τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσι τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἐφεσον· καὶ ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτοὺς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

18 Πολλοὶ τε τῶν πεπισκυκότων ἤρχοντο, ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν.

9 Quum autem quidam induerentur, & non crederent maledicentes viam coram multitudine, discedens ab eis, segregavit discipulos, quotidie disputans in schola Tyranni cuiusdam.

10 Hoc autem factum est per annos duos, ita ut omnes habitantes Asiam audire verbum Domini Jesu, Judæosque & Græcos.

11 Virtutesque non vulgares faciebat Deus per manus Pauli.

12 Ita ut etiam super languidos adferri à corpore ejus sudaria vel semicinctia, & abscedere ab eis languores, & spiritus malignos exire ab eis.

13 Tentaverunt autem quidam de circumcumbentibus Judæis exorcistis, invocare super habentes spiritus malos, nomen Domini Jesu, dicentes: Adjuramus vos Jesum, quem Paulus prædicat.

14 Erant autem quidam filii Scevæ Judæi principis sacerdotum septem, hoc facientes:

15 Respondens autem spiritus malignus, dixit: Jesum novi, & Paulum scio: vos autem qui estis?

16 Et insilliens in eos homo in quo erat spiritus malignus, & prædominatus eis, invaluit contra eos, ita ut nudos & vulneratos effugere ex domo illa.

17 Hoc autem factum est notum omnibus Judæisque & Græcis habitantibus Ephesum, & cecidit timor super omnes illos, & magnificabatur nomen Domini Jesu.

18 Multique credentium veniebant confitentes, & annuntiantes actus suos.

* 19 Ἰκανοὶ δὲ τῶν τὰ πε-
ρίεργα πραξάντων, συνενέ-
γκαντες τὰς βίβλους, κατέκαιον
† ἐνώπιον πάντων· καὶ † συν-
εψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν,
καὶ εὗρον ἄργυρίου μυριάδας
πέντε.

20 Οὕτω κατὰ κράτος ὁ λό-
γος τοῦ Κυρίου ἠύξανε καὶ ἰ-
σχυεν.

21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα,
ἦετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύμα-
τι, διελθὼν τὴν Μακεδονίαν
καὶ Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς
Ἱερουσαλὴμ, εἰπὼν· Ὅτι με-
τὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με
καὶ Ῥώμην ἰδεῖν.

22 Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μα-
κεδονίαν δύο τῶν διακονούντων
αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἐραστον,
αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν
Ἀσίαν.

23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν και-
ρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος
περὶ τῆς ὁδοῦ.

* 24 Δημήτριος γάρ τις ὀνό-
ματι, † ἀργυροκόπος, ποιῶν
ναοὺς † ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος,
παρεῖχeto τοῖς τεχνίταις ἐρ-
γασίαν οὐκ ὀλίγην.

* 25 Οὗς † συναθροίτας, καὶ
τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας,
εἶπεν· Ἄνδρες, ἐπίσταθε ὅτι
ἐκ ταύτης τῆς † ἐργασίας ἡ
† εὐπορία ἡμῶν ἐστὶ·

26 Καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε
ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ
σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ
Παῦλος οὗτος πείσας μετέξη-
σεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι
οὐκ εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γι-
νόμενοι.

* 27 Οὐ μόνον δὲ τοῦτο κιν-
δυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς † ἀπε-
λεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ
τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος
ἱερὸν εἰς οὐδὲν λογισθῆναι, μέλ-
λειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν
μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη
ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέ-
βεται.

28 Ἀκούσαντες δὲ, καὶ γε-
νόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον,

19 Multi autem curiosa agen-
tium conferentes libros combus-
ferunt coram omnibus, & com-
putaverunt pretia illorum, &
invenerunt argenti myriades
quinque.

20 Ita per potentiam verbum
Domini crescebat, & invalesce-
bat.

21 Ut autem impleta sunt hæc,
proposuit Paulus in spiritu, per-
vadens Macedoniam & Acha-
iam, ire in Hierusalem, di-
cens: Quod post fieri me ibi,
oportet me & Romam videre.

22 Mittens autem in Macedo-
niam duos ministrantium sibi,
Timotheum & Erastum, ipse
remanfit tempus in Asiam.

23 Facta est autem secundum
tempus illud turbatio non parva
de via.

24 Demetrius enim quidam
nomine, argenticælator, faciens
ædes argenteas Dianæ, præsta-
bat artificibus quæstum non mo-
dicum.

25 Quos congregans, & eos
qui circa talia opifices, dixit:
Viri, scitis quia de hoc opificio
acquisitio nobis est.

26 Et spectatis, & auditis,
quia non solum Ephesi, sed pene
totius Asiæ, Paulus hic suadens
avertit multam turbam, dicens:
Quoniam non sunt Dii per ma-
nus facti.

27 Non solum autem hæc pe-
riclitatur nobis pars in redargu-
tionem venire, sed & magnæ
deæ Dianæ templum in nihilum
reputari: futurum autem & de-
strui majestatem ejus, quam to-
ta Asia & habitata colit.

28 Audientes autem & facti
pleni excandescencia, exclama-
verunt

λέγοντες· Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.

* 29 Καὶ ἐπλήθη ἡ πόλις ὅλη † συγχύσεως· ὥρμησάν τε † ἐμβουμαδὸν εἰς τὸ † θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους τοῦ Παύλου.

30 Τοῦ δὲ Παύλου βουλομένου εἰτελεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἶναι αὐτὸν οἱ μαθηταί.

* 31 Τινὲς δὲ καὶ τῶν † Ἀσιαρχῶν ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν, παρέκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον.

32 Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκεν συνεληλύθεισαν.

33 Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατατείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δῆμῳ.

34 Ἐπιγινόντων δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων, ὥς ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων· Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.

* 35 Κατατείλας δὲ ὁ Γραμματεὺς τὸν ὄχλον, φησὶν· Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γὰρ ἐστὶν ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν † νεωκέρων οὐσαν τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος, καὶ τοῦ † Διοπετοῦς;

* 36 † Ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων, † δέον ἐστὶν ἡμᾶς † κατεσταλμένους † ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν † προπετὲς † πράττειν.

* 37 Ἡγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους, οὔτε † ἱεροσύλους, οὔτε † βλασφημοῦντας τὴν † θεᾶν ὑμῶν.

* 38 Εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται πρὸς τινὰ λόγον ἔχουσιν, ἐγοράζοι ἄγονται, καὶ † ἀνθύπατοί εἰσιν, † ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλους·

verunt dicentes : Magna Diana Ephesiorum.

29 Et impleta est civitas tota confusione, irrueruntque unanimiter in theatrum, corripientes Cajum & Aristarchum Macedonas, comites Pauli.

30 At Paulo volente intrare in populum, non siverunt eum discipuli.

31 Quidam autem & Asia principum existentes ei amici, mittentes ad eum, rogarunt non dare seipsum in theatrum.

32 Alii quidem ergo aliud quid clamabant; erat enim ecclesia confusa, & plures nesciebant cujus causa convenissent.

33 De autem turba produxerunt Alexandrum, propellentibus eum Judæis. at Alexander concutiens manum, volebat rationari populo.

34 Agnoscetes autem quod Judæus esset, vox facta est una ex omnibus quasi per horas duas clamantibus : Magna Diana Ephesiorum.

35 Reprimens autem scriba turbam, dixit : Viri Ephesii, quis enim est homo qui non cognoscit Ephesiorum civitatem ædituam existentem magnæ deæ Dianæ, & Jovis prolis?

36 Incontradicibilibus ergo existentibus his, necesse est vos sedatos subsistere, & nihil præceps agere.

37 Adduxistis enim homines istos neque sacrilegos, neque blasphemantes Deam vestram.

38 Si quidem ergo Demetrius & qui cum eo artifices adversus aliquem sermonem habent, fora aguntur, & proconsules sunt : postulent alii alios.

* 39 Εἰ δέ τι περὶ ἐτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἑνὸς ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθῆται.

40 Καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι ῥάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον τῆς συζροφῆς ταύτης. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν. 44. † 16.

ΚΕΦ. κ'. 20.

1 ΜΕΤὰ δὲ τὸ παύτασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ ἀσπασάμενος, ἐξῆλθε πορευθῆναι εἰς τὴν Μακεδονίαν.

* 2 Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

3 Ποίησας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑποσρέφειν διὰ Μακεδονίας.

* 4 † Συνεῖπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος Βερροιαῖος· Θεσσαλονικέων δὲ, Ἀρίσταρχος καὶ Σικουνδος καὶ Γάιος Δερβανός καὶ Τιμόθεος· † Ἀσιανοὶ δὲ, Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος.

5 Οὗτοι προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι.

6 Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν Ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρις ἡμερῶν πέντε, οὗ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτὰ.

* 7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, συνηγμένων τῶν μαθητῶν τοῦ κλάττι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον· † παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου.

8 Ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερώῳ οὗ ἦσαν συνηγμένοι.

* 9 Καθήμενος δὲ τις † νεκ-

39 Si autem quid de aliis requiritis, in legitima ecclesia absolvetur.

40 Etenim periclitamur postulari seditionis circa hodie-num nulla causa subsistente, de qua possumus dare rationem concursus istius. & hæc dicens, dimisit ecclesiam.

CAPUT XX.

1 POST autem cessasse tumultum, advocans Paulus discipulos, & salutans exiit proficisci in Macedoniam.

2 Perambulans autem partes illas, & exhortatus eos sermone multo, venit in Græciam.

3 Faciensque menses tres, factis ei insidiis à Judæis futuro provehi in Syriam, facta fuit sententia ad revertendum per Macedoniam.

4 Comitatus est autem eum usque in Asiam Sopater Beræensis: Thessalonicensium vero Aristarchus, & Secundus, & Cajus Derbæus, & Timotheus: Asiani vero, Tychicus & Trophimus.

5 Hi accedentes manserunt nos in Troade.

6 Nos vero enavigavimus post dies azymorum à Philippis, & venimus ad eos in Troadem intra dies quinque, ubi demorati sumus diebus septem.

7 In autem una sabbatorum congregatis discipulis ad frangendum panem, Paulus disputabat eis, futurus exire postridie, protraxitque sermonem usque in mediam noctem.

8 Erant autem lampades multæ in cœnaculo ubi eramus congregati.

9 Sedens autem quidam ado-

νίας † ὀνόματι Εὐτυχος ἐπὶ
τῆς † θυρίδος, † καταφερόμενος
† ὕπνω † βαθεῖ, διαλεγόμενου
τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατε-
νεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἔπεσεν
ἀπὸ τοῦ † τριζέγου † κάτω· καὶ
ἦρθη νεκρός.

* 10 Καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος
ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ † συμπε-
ριλαβὼν εἶπε· Μὴ θορυβείσθε·
ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ
ἐστίν.

* 11 Ἀναβὰς δὲ, καὶ κλά-
σας ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ'
ἱκανόν τε † ὁμιλήσας· ἄχρισ
† αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν.

* 12 Ἐγαγον δὲ τὸν παῖδα
ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ
† μετρίως.

* 13 Ἡμεῖς δὲ προελθόντες
ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν εἰς
τὴν Ἀσπον, ἐκεῖθεν μέλλοντες
ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὐ-
τω γὰρ ἦν διατεταγμένος,
μέλλων αὐτὸς † περὶεῖν.

14 Ὡς δὲ συνέβαλεν ἡμῖν εἰς
τὴν Ἀσπον, ἀναλαβόντες αὐ-
τὸν ἦλθομεν εἰς Μιτυλήνην.

* 15 Κεῖθεν † ἀποπλεύσαν-
τες, τῇ ἐπιρῳσῇ κατηντήσα-
μεν † ἀντικρὺ Χίου· τῇ δὲ ἐτέ-
ρῃ † παρεβάλομεν εἰς Σάμον·
καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ,
τῇ ἐχομένῃ ἦλθομεν εἰς Μί-
λητον.

* 16 † Ἐκρινε γὰρ ὁ Παῦλος
† παραπλεῦσαι τὴν Ἐφεσον,
† ὥπως μὴ γένηται αὐτῷ † χρο-
νοτριβῆται ἐν τῇ Ἀσίᾳ· † ἐ-
σπευδε γὰρ, εἰ δυνατὸν ἦν αὐ-
τῷ, τὴν ἡμέραν τῆς † Πεντη-
κοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.

17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου
πέμφας εἰς Ἐφεσον, μετεκα-
λέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς
ἐκκλησίας.

18 Ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς
αὐτὸν, εἶπεν αὐτοῖς· Τμείς
ἐπίσταθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας
ἐφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν,
πῶς μεθ' ὁμῶν τὸν πάντα χρό-
νον ἐγενόμην.

19 Δουλεύων τῷ Κυρίῳ μετὰ

lescens nomine Eutychus super
fenestram, dejectus somno pro-
fundo, disputante Paulo diu-
tius, ruens præ somno, cecidit
de tertio cœnaculo deorsum, &
sublatus est mortuus.

10 Descendens autem Paulus,
irruit ei, & complexus dixit:
Ne tumultuemini: nam anima
ipsius in ipso est.

11 Ascendens autem & fran-
gens panem, & gustans, ad
multumque alloquutus usque in
diluculum, sic exiit.

12 Adduxerunt autem pue-
rum viventem, & consolati sunt
non mediocriter.

13 Nos autem progressi ad
navem, devecti sumus in Asson,
inde futuri recipere Paulum: sic
enim erat constitutus, futurus
ipse pedibus ire.

14 Ut autem congressus est
nobis in Asson, recipientes eum
venimus in Mitylenen.

15 Et inde abnavigantes, se-
quenti devenimus contra Chium:
at alia adjecimus in Samon, &
manentes in Trogyllio, sequen-
ti venimus in Miletum.

16 Proposuerat enim Paulus
transnavigare Ephesum, ut non
fieret ei tempus terere in Asia,
festinabat enim, si possibile ef-
set sibi: diem Pentecostes fieri
in Hierosolymis.

17 A autem Milæto mittens
in Ephesum, vocavit majores
natu ecclesiæ.

18 Ut autem advenissent ad
eum, dixit eis: Vos scitis a
prima die a qua ingressus sum
in Asiam, quomodo cum vobis
omne tempus fuerim,

19 Serviens Domino cum omni
humili-

πάσης ταπεινοφροσύνης, καὶ πολλῶν δακρύων καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων.

* 20 Ὡς οὐδὲν ὑπέσειλάμην τῶν ἡ συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους.

21 Διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσι τὴν εἰς τὸν Θεὸν μετάνοιαν, καὶ πίσιν τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

22 Καὶ νῦν ἰδοὺ, ἐγὼ δεδεμένος τῷ πνεύματι, πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσονται μοι μὴ εἰδώς.

23 Πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται, λέγον ὅτι δεσμὰ με καὶ θλίψεις μένουσιν.

24 Ἀλλ' οὐδενὸς λέγον ποιῶμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχὴν μου τιμίαν ἑμαυτῷ, ὥς τελειῶται τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς, καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

25 Καὶ νῦν ἰδοὺ, ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διήλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

26 Διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρὸς ἔγώ εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων.

27 Οὐ γὰρ ὑπέσειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλήν τοῦ Θεοῦ.

28 Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς, καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος.

* 29 Ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἡμετέραν ἀφίξιν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ ἡ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου.

30 Καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες ἀκληροῦντες διε-

humilitate, & multis lacrymis, & tentationibus, evenientibus mihi in insidiis Judæorum.

20 Ut nihil remiserim confitentium, ad non annuntiandum vobis, & docendum vos publice & per domos:

21 Testificans Judæisque & Græcis in Deum pœnitentiam, & fidem in Dominum nostrum Jesum Christum.

22 Et nunc ecce ego vincus spiritu vado in Hierusalem, quæ in ea concursura mihi non nocens.

23 Nisi quod Spiritus sanctus per civitatem protestatur mihi, dicens, quoniam vincula me & tribulationes manent.

24 Sed nullius rationem facio, nec habeo animam meam pretiosam mihi ipsi, ut finire cursum meum cum gaudio, & ministerium quod accepi à Domino Jesu, protestificari Evangelium gratiæ Dei.

25 Et nunc ecce ego scio, quia non amplius videbitis faciem meam vos omnes, in quibus transivi prædicans regnum Dei.

26 Ideo & testor vobis in hodierna die, quia mundus ego à sanguine omnium.

27 Non enim subterfugi, ad non annuntiandum vobis omne consilium Dei:

28 Attendite ergo vobis ipsis & universo gregi in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos, pascere ecclesiam Dei, quam acquisivit per proprium sanguinem.

29 Ego enim scio hoc, quoniam intrabunt post discessionem meam lupi graves in vos, non parcentes gregi.

30 Et ex vobis ipsis exurgent viri loquentes perversa,

γραμμέναι, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὑπίσω αὐτῶν.

* 31 Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι † τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ † ἐπαυσάμην μετὰ † δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον.

32 Καὶ τὰνῶν παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοί, τῷ Θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι καὶ δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν.

33 Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδεὶς ἐπεθύμησα.

34 Αὐτοὶ δὲ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρεῖαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρετήσαν ἅι χεῖρες αὐταί.

35 Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτω κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε· Μακάριόν ἐστι διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν.

36 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θείς τὰ γόνατα αὐτοῦ, εὐν πᾶσιν αὐτοῖς προσήυξατο.

37 Ἰκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουσαν αὐτόν.

38 Ὁδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον. 34. † 14.

Κεφ. κα. 21.

* 1 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, † εὐθύδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶν, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, καὶ κείθεν εἰς Πάταρα.

2 Καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν.

* 3 † Ἀναφανέντες δὲ τὴν Κύπρον, καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ † κατήχθημεν εἰς Τύρον· † ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ † πλοῖον

ad abstrahendum discipulos post se.

31 Ideo vigilate, memores quoniam triennium noctem & diem non cessavi cum lacrymis monens unumquemque.

32 Et nunc commendo vos, fratres, Deo & verbo gratiae ipsius, potenti superaedificare & dare vobis hereditatem in sanctificatis omnibus.

33 Argentum aut aurum, aut vestem nullius concupivi.

34 Ipsi noscitis, quoniam usibus meis, & existentibus cum me, ministraverunt manus istae.

35 Omnia ostendi vobis, quoniam sic laborantes oportet suscipere infirmos, meminisseque verborum Domini Jesu, (quoniam ipse dixit) Beatius est dare magis quam accipere.

36 Et haec dicens, ponens genua sua cum omnibus illis oravit.

37 Magnus autem factus est fletus omnium: & procumbentes super collum Pauli, exosculabantur eum:

38 Dolentes maxime in verbo quod dixerat, quoniam non amplius futuri essent faciem ejus spectare: praemittebant autem eum ad navem.

CAPUT XXI.

1 UT autem factum est pro-
vehi nos avulsos ab eis,
recta currentes venimus in
Coom: at sequenti in Rhodum,
& inde in Pataram.

2 Et invenientes navem trans-
fretantem in Phoenicem, ascen-
dentes provecti sumus.

3 Apparentes autem Cypro,
& relinquentes eam ad sinistram,
navigavimus in Syriam, & deve-
sti sumus in Tyrum; ibi enim

† ἀποφορτιζόμενον τὸν † γόμον.

* 4 Καὶ † ἀνενεργήσαντες τοὺς μαθητάς, † ἐπεμείναντες αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ ἀναβαίνειν εἰς Ἱερουσαλήμ.

5 Ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμῶς ἔξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμῶς πάντων σὺν γυναῖξί καὶ τέκνοις, ὥς ἔξω τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγυάλον, προσηυξάμεθα.

6 Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον· ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ὕδια.

* 7 Ἡμεῖς δὲ τὸν † πλοῦν † διανύσαντες, ἀπὸ Τύρου κατήντησαμεν εἰς Πτολεμαῖδα· καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφούς ἐμείναντες ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς.

8 Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἦλθομεν εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν αἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, (τοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ) ἐμείναντες παρ' αὐτῶν.

9 Τοῦτ' αὖ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθέναι τέσσαρες προφητεύουσαι.

10 Ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατήλθέ τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφῆτης ὀνόματι Ἀγαβός·

11 Καὶ ἔλθων πρὸς ἡμῶς, καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δῆσας τε αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, εἶπε· Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Τὸν ἄνδρα, οὗ ἐσιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτω δέσουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἔθνων.

* 12 Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ † ἐντόπισαι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ.

* 13 Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος· Τί ποιεῖτε, κλαίοντες καὶ † συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἰδὼ γὰρ αὐ μόνον δεῖναι, ἀλλὰ

erat navis expositura onus.

4 Et invenientes discipulos, admanimus ei diebus septem, qui Paulo dicebant per Spiritum, non ascendere in Hierusalem.

5 Quando autem factum est nos peragere dies, exeuntes ibamus, præmittentibus nos omnibus cum uxoribus & filiis usque foras civitatem: & ponentes genua in littore, oravimus.

6 Et salutantes invicem, ascendimus in navem: illi autem redierunt in propria.

7 Nos vero navigationem perficientes, à Tyro descendimus in Ptolemaidam, & salutantes fratres, mansimus die una apud illos.

8 At postridie egressi qui circa Paulum, venimus in Cæsaream: & intrantes in domum Philippi Evangelistæ existentis ex septem, mansimus apud eum.

9 Huic autem erant filiae virgines quatuor prophetantes.

10 Admanentibus autem nobis dies plures, descendit quidam à Judæa propheta, nomine Agabus.

11 Et veniens ad nos, & tollens zonam Pauli, alligansque sibi manus & pedes, dixit: Hæc dicit Spiritus sanctus, Virum cujus est zona hæc, sic vincient in Hierusalem Judæi, & tradent in manus Gentium.

12 Ut autem audivimus hæc, rogabamus nosque & qui loci illius ad non ascendere eum in Hierusalem.

13 Responditque Paulus: Quid facitis flentes, & comminantes meum cor? ego enim non solum vinciri, sed & mori

καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ
† ἐτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνό-
ματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

14 Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ,
ἡτυχάταμεν, εἰπόντες· τὸ θέ-
λημα τοῦ Κυρίου γενέσθω.

* 15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύ-
τας † ἀποσκευασάμενοι † ἀνε-
βαίνομεν εἰς Ἱερουσαλὴμ.

16 Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μα-
θητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡ-
μῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶ-
μεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ,
ἀρχαίῳ μαθητῇ.

17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς
Ἱερουσόλυμα, ἀσμένως ἐδέξαν-
το ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί.

18 Τῇ δὲ ἐπιούτῃ εἰσῆει δ
Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκω-
βον· πάντες τε παρεγένοντο
οἱ πρεσβύτεροι.

19 Καὶ ἀσπασάμενος αὐ-
τοὺς, ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἑκάστον
ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔθ-
νεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ.

20 Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξα-
ζον τὸν Κύριον· εἶπὼν τε αὐτῷ·
Θεωρεῖς, ἀδελφὲ, πόσαι μυ-
ριάδες εἰσὶν Ἰουδαίων τῶν πε-
πιστευκότων· καὶ πάντες ζηλω-
ταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσι.

21 Κατηχήθησαν δὲ περὶ
σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις
ἀπὸ Μωσέως τοῦς κατὰ τὰ ἔθνη
πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ
περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα,
μηδὲ τοῖς ἔθνεσι περιπατεῖν.

22 Τί οὖν ἐστὶ; πάντως δεῖ
πληθὺς συνελθεῖν· ἀκούσονται
γὰρ ὅτι ἐλήλυθας.

23 Τοῦτο οὖν ποίησον ὃ σοι
λέγομεν· Εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσ-
σαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν.

24 Τοὺτους παραλαβὼν, ἀγ-
νίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπά-
νησον ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα ξυρῇ-
σωνται τὴν κεφαλὴν· καὶ γινώ-
σι πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται
περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ σοι-
χεῖς καὶ αὐτοὺς τὸν νόμον φυ-
λάττων.

25 Περὶ δὲ τῶν πεπιστευκό-
των ἔθνων ἡμεῖς ἐπεσεύλαμεν,

in Hierusalem parate habeo pro
nomine Domini Jesu.

14 Non suaso autem eo, quie-
vimus, dicentes: Voluntas Do-
mini fiat.

15 Post autem dies istos præ-
parati ascendebamus in Hieru-
salem.

16 Simul venerunt autem &
discipulorum à Caesarea cum no-
bis, adducentes (apud quem ho-
spitaremur) Mnaſonem quendam
Cyprium, antiquum discipulum.

17 Factis autem nobis in Hie-
rosolymam, libenter exceperunt
nos fratres.

18 At sequenti introibat Pau-
lus nobiscum ad Jacobum, o-
mnesque adfuerunt seniores.

19 Et salutans eos, exposuit
per unum singulum quæ fecisset
Deus in Gentibus per ministe-
rium illius.

20 At audientes glorificabant
Deum, dixeruntque ei: Con-
spicis frater, quod decem mil-
lia sunt Judæorum credentium
& omnes zelatores legis subsi-
stunt.

21 Edocti erant autem de te,
quia discessionem doceas à Moyse
eos, qui per Gentes omnes Ju-
dæos, dicens non circumcidere
ipsos filios, neque ritibus am-
bulare.

22 Quid ergo est? omnino o-
porteret multitudinem convenire:
audient enim quod supervenisti.

23 Hoc ergo fac quod tibi di-
cimus: Sunt nobis viri quatuor,
votum habentes super seipsos.

24 Hos assumens purificator
cum illis: & impende in illis,
ut radant caput, & scient o-
mnes, quia ea quæ audierunt
de te, nihil est, sed incedis &
ipse legem custodiens.

25 De autem credentibus
Gentibus nos scripsimus, judi-
cantes

κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτοὺς, εἰ μὴ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τὸ, τε εἰδωλόθυτον, καὶ τὸ αἷμα, καὶ πνικτὸν, καὶ πορνείαν.

* 16 Τότε δὲ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἀνδρας, τῇ ἑκομῆνῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἔαγνισθεῖς ἔεισῆι εἰς τὸ ἱερὸν, ἔδιαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμού, ὥς οὐ προσήνέχθη ὑπὲρ ἐνδὲς ἑκάστου αὐτῶν ἢ προσφορά.

* 27 Ὡς δὲ ἐμελλόν αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεατάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, ἔσυνεχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβηκον τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτόν.

28 Κράζοντες· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχοῦ διδάσκων· ἐτι τε καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ κεκοίνωκε τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον.

* 29 Ἦσαν γὰρ ἔαγεωρακότες Τροβῆμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος.)

* 30 Ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο ἔσυνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου, ἔειλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.

* 31 Ζητούντων δὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη ἔφασίς τῷ ἑκχιλιάρχῳ τῆς σπείρης, ὅτι ὅλη ἔσυνέχεται Ἰερουσαλήμ.

* 32 Ὃς ἔξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχους, ἔκατέδραμεν ἐπ' αὐτούς. Οἱ δὲ ἰδόντες τὸν ἑκχιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον.

33 Τότε ἐγγίσας ὁ ἑκχιλιάρχος

cantes nihil huiusmodi observare eos, si non cavere eos hoc, & idolis immolatum, & sanguinem, & suffocatum & fornicationem.

26 Tunc Paulus assumens viros sequenti die cum illis purificatus intravit in templum annuntians expletionem dierum purificationis, donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio.

27 Ut autem futuri erant septem dies consummari, hi qui de Asia Judæi conspicientes eum in templo, confuderunt omnem turbam, & iniecerunt manus in eum;

28 Clamantes, Viri Israëlitarum, adjuvate: hic est homo qui adversus populum & legem, & locum hunc omnes ubique docens: insuperque & Græcos induxit in templum, & polluit sanctum locum istum.

29 Fuerant enim videntes Trophimum Ephesium in civitate cum ipso, quem existimaverunt quoniam in templum introduxisset Paulus.

30 Commotæque est civitas tota, & facta est concursio populi: & apprehendentes Paulum, trahebant eum extra templum, & statim clausæ sunt januæ.

31 Querentibus autem eum occidere, ascendit fama tribuno cohortis, Quia tota confunditur Hierusalem.

32 Qui ex ipsa assumens milites & centuriones, decurrit ad illos. Illi autem videntes tribunum & milites, cessaverunt percutientes Paulum.

33 Appropinquans autem tribunus

ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευ-
σε δεθῆναι ἀλύσει δυοῖ· καὶ
ἐπυνθάνετο τίς αὖ εἴη, καὶ τί
ἐς ἡμετέρας.

34 Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐβόων
ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυνάμενος δὲ
γινῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν ὄ-
ρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐ-
τὸν εἰς τὴν παρεμβολήν.

35 Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοῦ
ἀνκασμοῦ, συνέβη βασιλεῦ-
σαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν
διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου.

36 Ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆ-
θος τοῦ λαοῦ, κράζον· Αἶρε αὐ-
τόν.

* 37 Μέλλων τε εἰσάγεσθαι
εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος,
λέγει τῷ χιλιάρχῳ· Εἰ ἔξεσι
μοι εἰπεῖν τι πρὸς σε; Ὁ δὲ
εἶπεν· Ἑλληνιστὶ γινώσκεις;

* 38 Οὐκ ἔρα σὺ εἰ ὁ Αἴ-
γύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμε-
ρῶν ἀναστάσας καὶ ἐξαγα-
γὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τε-
τρακισχιλίους ἀνδρας τῶν σι-
καρίων;

* 39 Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος· Ἐγὼ
ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος
Ταρσεῦς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀ-
σκήμου πόλεως τε πολίτης. δέο-
μαι δὲ σου, ἐπιτρέψόν μοι
λαλήσαι πρὸς τὸν λαόν.

* 40 Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ,
ὁ Παῦλος ἐστὼς ἐπὶ τῶν ἀνα-
βάμων κατέειπεν τῇ χειρὶ
τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γε-
νομένης, προσεφώνησε τῇ
Ἑβραϊδὶ καὶ δικλέκτῳ, λέγων·
45. † 13.

Κεφ. κβ'. 22.

Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέ-
ρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς
ἐμὰς νῦν ἀπολογίας·

2 (Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ
Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ προσεφώνει
αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡ-
συχίαν· καὶ φησιν·)

* 3 Ἐγὼ μὲν εἰμι ἀνὴρ Ἰου-
δαῖος γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ
τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμέ-
νος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ
τῆς πύθης Γαμαλίου, καὶ τε-

bunus apprehendit eum, & ius-
sit vinciri catenis duabus: &
interrogabat quisnam esset, &
quid esset perpetrans.

34 Alii autem aliud quid cla-
mabant in turba. non potens
autem cognoscere certum pro-
pter tumultum, iussit duci eum
in castra.

35 Quum autem factus esset ad
gradus, contigit portari eum à
militibus propter violentiam
urbis.

36 Sequebatur enim multitu-
do populi clamans, Tolle eum.

37 Futurusque induci in castra
Paulus, dicit tribuno: Si licet
mihi dicere aliquid ad te? Ille
vero dixit, Græce nosti?

38 Nonne tu es Ægyptius
ille ante hos dies tumultum
movens, & educens in deser-
tum quatuor mille viros sicario-
rum?

39 Dixit autem Paulus: Ego
homo quidem sum Judæus Tar-
sensis, Ciliciæ non obscuræ ci-
vitatatis civis. rogo autem te,
permittle mihi loqui ad popu-
lum.

40 Permittente autem eo,
Paulus stans in gradibus, annuit
manu populo: multo vero silen-
tio factò, alloquutus est Hebræa
lingua, dicens:

CAPUT XXII.

1 Viri fratres & patres, au-
dite meam ad vos nunc
excusationem.

2 Audientes autem quia He-
bræa lingua alloqueretur illos,
magis præstitērunt silentium: &
dicit:

3 Ego quidem sum vir Ju-
dæus, natus in Tarso Ciliciæ,
nutritus autem in civitate ista
secus pedes Gamalielis, erudi-
tus juxta exquisitionem pater-

παιδευμένος κατὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς legis, zelotes existens Dei, τοῦ πατρῷου νόμου, ζηλωτῆς sicut omnes vos estis hodie: ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάν-
τες ὑμεῖς ἐξε σήμερον.

* 4 Ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐ- 4 Qui hanc viam persequutus
δίωξα ἄχρι θανάτου, & δεσ- sum usque ad mortem: vinciens
μεύων καὶ παραδιδούς εἰς φυ- & tradens in custodias virosque
λακὰς ἀνδρας τε καὶ γυναῖ- & mulieres:

* 5 Ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς & μαρ- 5 Sicut princeps sacerdotum
τυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ πρεσ- testatur mihi, & omnis senatus:
βυτέριον παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς à quibus & epistolas accipiens,
δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς, ad fratres in Damascum perge-
εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμεν, ἄ- bam, adducturus & illic existen-
ξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας, δε- tes vinctos in Hierusalem, ut
δεμένους εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἵνα punirentur.

* 6 Ἐγένετο δέ μοι πορευο- 6 Factum est autem mihi pro-
μένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δα- fecto & appropinquanti Dama-
μασκῇ περὶ & μεσημβρίαν,asco, circa meridiem, subito de
ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ & πε- cælo circumfulgere lucem co-
ριαεράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ. piosam circa me:

* 7 Ἐπεσὼν τε εἰς τὸ ἔδα- 7 Cecidique in solum, &
φος, καὶ ἤκουτα φωνῆς λεγού- audiavi vocem dicentem mihi:
σης μοι. Σαουλ, Σαουλ, τι με Saule, Saule, quid me perfe-
διώκεις; queris?

8 Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην. Τίς εἶ, 8 Ego autem respondi: Quis
Κύριε; Εἶπέ τε πρὸς με. Ἐγώ es Domine? dixitque ad me:
εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν Ego sum Jesus Nazarenus, quem
σύ διώκεις. tu persequeris.

9 Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ 9 Qui vero cum me existentes
μὲν φῶς ἐθεάσαντο, καὶ ἔμφο- quidem lumen spectabant, &
βοὶ ἐγένοντο. τὴν δὲ φωνὴν οὐκ expavescati sunt, at vocem non
ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. audierunt loquentis mihi.

10 Εἶπον δέ. Τί ποιήσω, Κύ- 10 Dixi autem, Quid faciam
ριε; Οὗ δὲ Κύριος εἶπε πρὸς με. Domine? at Dominus dixit ad
Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν. me: Surgens vade in Dama-
καὶ κεῖ σοι λαληθήσεται περὶ scum, & illic tibi dicetur de o-
πάντων ὧν τέτακται σοι ποιῆ- mnibus quæ constituta sunt tibi
σαι. facere.

* 11 Ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον, 11 Quum autem non viderem
ἅπλῃ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκεί- præ gloria luminis illius, ma-
νου, & χειραγωγούμενος ὑπὸ nuductus à simul existentibus
τῶν συνόντων μοι, ἦλθον εἰς mihi, veni in Damascum.

12 Ἀνανίας δέ τις, ἑνὴρ 12 Ananias autem quidam vir
εὐτεβής κατὰ τὸν νόμον, μαρ- pius secundum legem, testimo-
τυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κα- nio ornatus ab omnibus habi-
τοικούντων Ἰουδαίων, tantibus in Damasco Judæis:

13 Ἐλθὼν πρὸς με, καὶ ἐπι- 13 Veniens ad me, & astans
στὰς εἶπέ μοι. Σαουλ ἀδελφε, dixit mihi: Saule frater, respi-
ἀνάβλεψον. Καὶ γὰρ αὕτῃ τῇ ὥρᾳ ce: & ego eadem hora respexi
ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. in eum.

14 Οὗ δὲ εἶπεν· Οὗ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσθη σε γινῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

15 Ὅτι ἐσὶ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους, ὧν ἐώρακας καὶ ἤκουσας.

16 Καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι, καὶ ἀβλῦσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.

17 Ἐγένετο δέ μοι ὑποσρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ προτευχόμενου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει,

18 Καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι· Σπεῦσον, καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ· διότι οὐ παραδέχονται σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.

* 19 Καὶ γὰρ εἶπον· Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἡμῶν φυλακίζων καὶ ἡ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σε.

20 Καὶ ὅτε ἐξερχεῖτο τὸ αἶμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρος σου, καὶ αὐτὸς ἡμῶν ἐφεσῶς, καὶ συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν.

21 Καὶ εἶπε πρὸς με· Προρεύου· ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

* 22 Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, λέγοντες· Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὗ γὰρ ἡ καὶ ἡμεῖς αὐτὸν ζήν.

23 Κραυγάζοντων δὲ αὐτῶν, καὶ ῥιπτοῦντων τὰ ἱμάτια, καὶ κωνιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν αἶρα,

24 Ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλιάρχος ὄγειν εἰς τὴν σκαμνίστην, εἰπὼν μάλιστα ἀνετάξασθαι αὐτόν· ἵνα ἐπιγνῶσι τὴν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ.

* 25 Ὡς δὲ ἡ προέτεινεν αὐτὸν τοῖς ἱμαῖσιν, εἶπε πρὸς τὸν

14 Ille autem dixit : Deus patrum nostrorum præordinavit te cognoscere voluntatem ejus, & videre justum, & audire vocem ex ore ejus.

15 Quia eris testis ei ad omnes homines, eorum quæ vidisti & audisti.

16 Et nunc quid moraris? furgens baptizare, & abluc peccata tua, invocans nomen Domini.

17 Factum est autem mihi revertenti in Hierusalem, & orante me in templo, fieri me in ekstasi,

18 Et videre illum dicentem mihi: Festina & exi in celeritate ex Hierusalem, quoniam non recipient tuum testimonium de me.

19. Et ego dixi : Domine, ipsi sciunt quia ego eram carcerans & cædens per synagogas credentes in te.

20 Et quum effunderetur sanguis Stephani primi testis tui, & ipse eram astans & consentiens interemptioni ejus, & custodiens vestimenta interficientium illum.

21 Et dixit ad me: Vade, quoniam ego in gentes longe emittam te.

22 Audiebant autem eum usque ad hoc verbum: & levaverunt vocem suam, dicentes: Tolle de terra hujusmodi: non enim convenit eum vivere.

23 Vociferantibus autem eis, & projicientibus vestimenta, & pulverem jactantibus in aerem,

24 Jussit eum tribunus induci in castra, dicens flagellis inquiri eum, ut sciret propter quam causam sic acclamarent ei.

25 Quum autem astrinxissent eum loris, dixit ad adstantem cen-

ἐξῴτα ἐκατόνταρχον ὁ Παῦ- centurionem Paulus: Si homi-
λος· Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ nem Romanum & indemnatum
† ἀκατάκριτον † ἔξεστιν ὑμῖν licet vobis flagellare?
† μαρτυρεῖν;

26 Ἀκούσας δὲ ὁ ἐκατόν- 26 Audiens autem centurio,
ταρχος, προσελθὼν ἀπήγγειλε accedens nuntiavit tribuno di-
τῷ χιλιάρχῳ, λέγων· Ὅρα cens: Vide quid futurus es fa-
τί μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄν- cere: nam homo hic Romanus
θρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστι. est.

27 Προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρ- 27 Accedens autem tribunus
χος εἶπεν αὐτῷ· Λέγε μοι, εἰ dixit illi: Dic mihi si tu Ro-
σὺ Ῥωμαῖός εἶ; Ὁ δὲ ἔφη· manus es? ille autem dixit,
Ναί. Etiam.

* 28 Ἀπεκρίθη τε ὁ χιλιάρ- 28 Responditque tribunus:
χος· Ἐγὼ πολλοῦ † κεφαλαίου Ego multo capitali civilitatem
τὴν † πολιτείαν ταύτην ἐκτη- hanc consequutus sum. At Pau-
σάμην. Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· lus ait: Ego autem & natus sum.
Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι.

* 29 Εὐθέως οὖν ἀπέστειλαν 29 Protinus ergo discesserunt
ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ab illo futuri eum inquirere. &
† ἀνετάζειν. καὶ ὁ χιλιάρχος tribunus vero timuit cognoscens
δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥω- quia Romanus esset, & quia erat
μαῖός ἐστι, καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν δε- eum vinciens.

30 Τῷ δὲ ἐπαύριον βουλόμε- 30 At postidie volens scire
νος γινῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ, τί certum, hoc, quid accusaretur
κατηγορεῖται παρὰ τῶν Ἰου- à Judæis, solvit eum à vinculis,
δαίων, ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν & iussit venire principes sacer-
δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἔλθεῖν dotum & omnem confessum eos-
τοὺς ἄρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συν- rum: & producens Paulum, sta-
ἔδριον αὐτῶν· καὶ καταγα- tuit inter illos.

Κεφ. κγ'. 23.

1 Ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ 1 Intendens autem Paulus con-
συνεδρίῳ, εἶπεν· Ἄνδρες fessui, ait: Viri fratres,
ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ego omni conscientia bona
ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ ministravi Deo, usque in hunc
ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. diem.

2 Ὁ δὲ ἄρχιερεὺς Ἀνανίας 2 At princeps sacerdotum
ἐπέταξε τοῖς παρεσῶσιν αὐτῷ Ananias præcepit astantibus sibi
τύπτειν αὐτοῦ τὸ σῶμα. percutere ejus os.

* 3 Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐ- 3 Tunc Paulus ad eum dixit:
τὸν εἶπε· Τύπτειν σε μέλλει Percutere te futurus est Deus,
ὁ Θεός, † τοῖς κεκοινιαμένῃ· paries dealbate. & tu sedes ju-
καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ dicans me secundum legem, &
τὸν νόμον, καὶ † παρανομῶν contra legem jubes me percu-
κελεύεις με τύπτεσθαι; ti?

4 Οἱ δὲ παρεσῶτες εἶπον· 4 At astantes dixerunt: Sum-
τὸν ἄρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδο- mum sacerdotem Dei convicia-
ρεῖς; ris?

5 Ἐφη τε ὁ Παῦλος· Οὐκ 5 Dixitque Paulus: Nescie-
ᾔδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἄρ- bam fratres quia est princeps
sacer-

χιερεύς· γέγραπται γάρ· "Ἀρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἔρεῖς κακῶς.

6 Γινὼς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶ σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι.

7 Τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος, ἐγένετο εἰς τὰς τῶν φαρισαίων καὶ τῶν σαδδουκαίων καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος.

8 Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ εἶναι ἀνάστασιν, μηδὲ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ ἅμφοτερα.

* 9 Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη. καὶ ἀναστάντες οἱ γραμματεῖς τοῦ μέρους τῶν φαρισαίων ἠ διεμάχοντο, λέγοντες· Οὐδὲν κακὸν εὕρισκαμεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ, ἢ ἄγγελος, μὴ ἠθεομαχῶμεν.

* 10 Πολλῆς δὲ γενομένης ἡ εἰρήσεως, ἡ εὐλαβηθεὶς ὁ χιλιάρχος μὴ ἡ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ εὐαγγέλιον καταβὰν ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

* 11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιβὰς αὐτῷ ὁ Κύριος εἶπε· Ἐμάρτυρε, Παῦλε· ὡς γὰρ διαμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

* 12 Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντες τινες τῶν Ἰουδαίων ἡ συστροφὴν, ἡ ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς, λέγοντες μὴτε φαγεῖν μὴτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσι τὸν Παῦλον.

* 13 Ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιηκότες.

14 Οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, εἶπον· Ἀνθέμεντι ἀνθε-

facerdotum. scriptum est enim : Principem populi tui non dices male.

6 Sciens autem Paulus quia una pars esset Sadducæorum, at altera Phariseorum, exclamavit in confesso : Viri fratres, ego Phariseus sum, filius Pharisei : de spe & resurrectione mortuorum ego judicor.

7 Hoc autem ipso loquuto, facta est seditio Phariseorum & Sadducæorum, & divisa est multitudo.

8 Sadducæi quidem enim dicunt non esse resurrectionem, neque angelum, neque spiritum : Pharisei autem confitentur utraque.

9 Factus est autem clamor magnus. & exsurgentes scribæ partis Phariseorum depugnabant, dicentes : Nihil malum invenimus in homine isto : si autem spiritus loquutus est ei aut angelus, ne repugnemus Deo.

10 Multa autem facta seditione, veritus tribunus ne discerneretur Paulus ab ipsis, iussit milites descendere, & rapere eum de medio eorum, ducereque in castra.

11 At adexistenti nocte adstans ei Dominus, ait : Confide Paule : sicut enim testificatus es quæ de me in Hierusalem, sic te oportet & in Romam testificari.

12 Facta autem die, facientes quidam Judæorum coitionem devoverunt sese, dicentes neque edere, neque bibere, usquequo occiderent Paulum.

13 Erant autem plus quadraginta hanc conjurationem facientes.

14 Qui accedentes principes sacerdotum & seniores, dixerunt : Devotione devovimus nos ipsos,

ματίσαμεν ἑαυτοὺς, μηδεὶς ἰψὸς, nihil gustare usquequo γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον.

15 Νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ ὅπως αὐρίον αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ, πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτὸν, ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν.

16 Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν, παρακινούμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολήν, ἀπήγγειλε τῷ Παύλῳ.

17 Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἓνα τῶν ἐκατοντάρχων, ἔφη· Τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον· ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ.

18 Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον, καὶ φησιν· Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτητε τοῦτον τὸν νεανίαν ἀγαγεῖν πρὸς σε, ἔχοντά τι λαλῆσαι σοι.

19 Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν, ἐπυνθάνετο· Τί ἐστὶν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαι μοι;

20 Εἶπε δὲ· Ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαι σε ὅπως αὐρίον εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον, ὡς μέλλοντός τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ.

21 Σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεβemaτίσαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν ἕτοιμοί εἰσι, προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν.

* 22 Ὁ μὲν οὖν χιλιάρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίαν, παραγγείλας μηδεὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς με.

* 23 Καὶ προσκαλεσάμενος

15 Nunc ergo vos indicate tribuno cum confesso, ut eras illum producat ad vos, ut futuros cognoscere exquisitus quæ de eo. nos vero, ante appropinquare eum, parati sumus interficere illum.

16 Audiens autem filius fororis Pauli insidias, adveniens & intrans in castra, nuntiavit Paulo.

17 Advocans autem Paulus unum centurionum, ait: Adolescentem hunc adduc ad tribunal: habet enim aliquid indicare illi.

18 Ille quidem ergo assumens eum, duxit ad tribunal, & ait: Vincit Paulus advocans me rogavit hunc adolescentem perducere ad te, habentem aliquid loqui tibi.

19 Apprehendens autem manum illius tribunus, & secedens seorsum, interrogavit, Quid est quod habes indicare mihi?

20 Dixit autem, Quia Judæi constituerunt rogare te ut cras in confessum producas Paulum, ut futuri aliquid exquisitus percunctari de illo.

21 Tu ergo ne credideris illis: insidiantur enim ei ex eis viri plures quadraginta, qui devoverunt sese neque manducare neque bibere, usquequo interficiant eum: & nunc parati sunt expectantes à te renuntiationem.

22 Ipse quidem igitur tribunus dimisit adolescentem præcipiens nōmini eloquē, quoniam hæc indicaveris ad me.

23 Et advocans duos quosdam centu-

δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων , εἶπεν • Ἐτοιμάσατε στρατιώ-
τας διακοσίους , ὥπως πορευθῶ-
σιν ἕως Καισαρείας , καὶ † ἱπ-
πεῖς ἑβδομήκοντα , καὶ † δε-
ξιολάβους † διακοτίους , ἀπὸ
τρίτης ὥρας τῆς νυκτός·

24 Κτῆν τε παραζηται , ἵνα
ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον δια-
σώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγε-
μόνα·

25 Γράψας ἐπιστολὴν περιέ-
χουσαν τὸν τύπον τοῦτον·

26 Κλαύδιος Λυσίας τῷ κραι-
τίῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν.

27 Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλ-
ληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ,
καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ'
αὐτῶν , ἐπισὰς σὺν τῷ στρα-
τεύματι ἐξειλόμην αὐτὸν , μα-
θὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι.

28 Βουλόμενος δὲ γινῶναι τὴν
αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ ,
κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σύν-
εδριον αὐτῶν.

29 Ὃν εὖρον ἐγκαλούμενον
περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐ-
τῶν , μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου
ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα.

30 Μηνυθείσης δέ μοι ἐπι-
βουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν
ἑσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων , ἐξ-
αυτῆς ἐπεμψα πρὸς σε · πα-
ραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις
λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ.
Ἐρρώσο.

31 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ,
κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐ-
τοῖς , ἀναλαβόντες τὸν Παῦ-
λον , ἡγάγον διὰ τῆς νυκτός
εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα.

32 Τῇ δὲ ἐπαύριον ἑάσαντες
τοὺς ἱππεῖς πορεύεσθαι σὺν
αὐτῷ , ὑπέστρεψαν εἰς τὴν πα-
ρεμβολήν.

* 33 Οἵτινες εἰσελθόντες εἰς
τὴν Καισαρείαν , καὶ † ἀ-
ναδόντες τὴν † ἐπιστολὴν τῷ
ἡγεμόνι , παρέσχον καὶ τὸν
Παῦλον αὐτῷ.

34 Ἀναγνούς δὲ ὁ ἡγεμὼν ,
καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρ-
χίας ἐστὶ , καὶ πυθόμενος ὅτι
ἀπὸ Κιλικίας·

centurionum , dixit , Parate mi-
lites ducentos , ut eant usque
Cæsaream , & equites septua-
ginta , & stipatores ducentos à
tertia hora noctis.

24 Jumentaue adparare , ut
imponentes Paulum , saluum
perducerent ad Felicem præsi-
dem :

25 Scribens epistolam conti-
nentem formam hanc.

26 Claudius Lysias præstan-
tissimo præfidi Felici gaudere.

27 Virum hunc comprehen-
sum à Judæis , & futurum inter-
fici ab eis , superveniens cum
exercitu , eripui eum , discens
quia Romanus est.

28 Volens autem scire causam
ob quam incusarent eum , de-
duxi eum in confessum eorum.

29 Quem inveni appellatum
de quæstionibus legis ipsorum ,
nihil vero dignum morte aut
vinculis crimen habentem.

30 Indicatis autem mihi insi-
diis in virum futuris esse à Ju-
dæis , statim misi ad te , denun-
tians & accusatoribus dicere quæ
ad eum apud te : Vale.

31 Ipsi quidem ergo milites
secundum constitutum sibi , aslu-
mentes Paulum , duxerunt per
noctem in Antipatridem.

32 At postridie dimittentes
equites , ire cum eo , reversi sunt
in castra.

33 Qui ingressi in Cæsaream ,
& reddentes epistolam præfidi ,
statuerunt & Paulum ei.

34 Legens autem præses , &
interrogans ex quali provincia
esset , & cognoscens quia de Ci-
licia ,

* 35 † Διακούτομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου πα-
ραγένωνται. Ἐκέλευσέ τε αὐ-
τὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώ-
δου φυλάσσεσθαι. 18. † 9.

Κεφ. κδ'. 24.

* 1 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας
κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀ-
νανίας μετὰ τῶν πρεσβυτέρων,
καὶ † ῥήτορος Τερτύλλου τι-
νός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡ-
γεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου.

2 Κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρ-
ξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος,
λέγων·

* 3 Πολλῆς εἰρήνης τυγα-
νόντες διὰ σοῦ, καὶ † κατορθω-
μάτων γινομένων τῷ ἔθνει τοῦ-
τω διὰ τῆς † σῆς † προνοίας,
† πάντῃ τε καὶ † πανταχοῦ
† ἀποδεχόμεθα, † κράτιστε Φί-
λιξ, μετὰ πάσης † εὐχαρι-
στίας.

* 4 Ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν
σε † ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀ-
κοῦσαί σε ἡμῶν † συντόμως τῇ
σῇ † ἐπιεικείᾳ.

* 5 Εὐρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα
τοῦτον λοιμὸν, καὶ κινουῦντα
ῥάσιν πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς
κατὰ τὴν οἰκουμένην, † προ-
τοζήτην τε τῆς τῶν † Ναζω-
ραίων αἰρέσεως·

* 6 Ὃς καὶ τὸ ἱερὸν † ἐπει-
ρασε † βεβηλῶται, ὃν καὶ ἐ-
κρατήσαμεν, καὶ κατὰ τὸν ἡ-
μέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρί-
νειν.

7 Παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χι-
λάρχος, μετὰ πολλῆς βίας ἐκ
τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε·

8 Κελεύσας τοὺς κατηγοροὺς
αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σε· παρ' οὗ
δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ
πάντων τούτων ἐπιγινῶναι ὧν
ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.

9 Συνέβητο δὲ καὶ οἱ Ἰου-
δαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως
ἔχειν.

* 10 Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος,
† νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος
λέγειν· Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα
σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπι-

35 Audiam te, inquit, quum
& accusatores tui adfuerint,
jussitque cum in prætorio Hero-
dis custodiri.

CAPUT XXIV.

1 Post autem quinque dies de-
scendit princeps sacerdo-
tum Ananias cum senioribus &
oratore Tertullo quodam, qui
comparuerunt præsidī adversus
Paulum.

2 Citato autem eo, cœpit
accusare Tertullus, dicens:

3 Multæ pacis compotes per
te, & directionum factarum
genti huic per tuam pruden-
tiam, prorsusque & ubique susci-
pinus, præstantissime Felix,
cum omni gratiarum actione.

4 Ut autem non super plus
te interellem, oro audire te
nos concise tua æquitate.

5 Invenientes enim hominem
hunc pestiferum, & moventem
seditionem omnibus Judæis qui
per habitatam, antistitemque
Nazarenorum sectæ.

6 Qui etiam templum tenta-
vit profanare: quem & appre-
hendimus, & secundum nostram
legem volumus judicare.

7 Adveniens autem Lysias tri-
bunus, vi multa ex manibus
nostris eripuit, & ad te misit.

8 Jubens & accusatores ejus
venire, à quo poteris ipse judi-
cans de omnibus istis cognosce-
re, quorum nos accusamus eum.

9 Consenserunt autem & Ju-
dæi, dicentes hæc ita habere.

10 Respondit autem Paulus,
annuente sibi præside dicere:
Ex multis annis existentem te
judicem genti huic sciens, me-
liore

ζήμενος, † εὐθυμότερον τὰ πε-
ρὶ ἑμαυτοῦ ἀπολογουμαι.

* 11 Δυναμένου σου γινῶναι
οὐ πλείους εἰπὶ μοι ἡμέραι
† δεκαδύο, ἀφ' ἧς ἀνέβην
προσκυνήτων ἐν Ἱερουσαλὴμ.

12 Καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐ-
ρόν με πρὸς τινα διαλεγόμενον,
ἢ ἐπισύσασιν ποιῶντα ὄχλου,
οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς, οὔτε
κατὰ τὴν πόλιν.

13 Οὔτε παρασῆσαι δύνανται
περὶ ὧν νῦν κατηγοροῦσί μου.

14 Ὁμολογῶ δὲ τοῦτ' σοι,
ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγου-
σιν αἵρεσιν, οὕτω λατρεύω
τῷ πατρὶ ὁ Θεὸς, πιεύων
πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ
ἐν ταῖς προφήταις γεγραμμέ-
νοις.

15 Ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν
Θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσ-
δέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν
ἵστασθαι νεκρῶν, δικαίων τε καὶ
ἀδίκων.

* 16 Ἐν τούτῳ δὲ αὐτὸς † ἀ-
εὐκῶ, † ἀπρόσκοπον † συνειδήσιν
ἔχειν πρὸς τὸν Θεόν καὶ τοὺς
ἑνθρώπους διαπαντός.

17 Δι' ἐτῶν δὲ πλείονων πα-
ρεγενόμην ἐλεημοσύνας ποιή-
σων εἰς τὸ ἔθνος μου καὶ προσ-
φοράς.

18 Ἐν οἷς εὐρόν με ἡγνισμέ-
νον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου,
οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς ἀπὸ
τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι.

19 Οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖ-
ναι, καὶ κατηγορεῖν εἰ τι ἔ-
χοιεν πρὸς με.

20 Ἡ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτω-
σαν εἰ τι εὐρόν ἐν ἑμοὶ ἀδίκη-
μα, πάντες μου ἐπὶ τοῦ συνε-
δρίου.

21 Ἡ περὶ μιᾶς ταύτης φω-
νῆς, ἧς ἔκραξα ἐς ὧς ἐν αὐ-
τοῖς. Ὅτι περὶ ἀναστάσεως νε-
κρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ὑφ'
ὑμῶν.

* 22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ
Φίλιππος † ἀνεβέβητο αὐτοῦς,
† ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς
δοξῆς, εἰπών. Ὅταν Λυσίας ὁ

liore animo quæ de meipso de-
fendam.

11 Potente te cognoscere quia
non plures sunt mihi dies quam
duodecim, ex quo ascendi ado-
raturus in Hierusalem.

12 Et neque in templo inve-
nerunt me apud aliquem dispu-
tantem, aut seditionem facien-
tem turbæ, neque in synagogis,
neque per urbem.

13 Neque probare possunt de
quibus nunc accusant me.

14 Confiteor autem hoc tibi,
quod secundum viam quam di-
cunt hæresim, sic deservio pa-
trio Deo, credens omnibus quæ
secundum legem, & Prophetis
scriptis:

15 Spem habens in Deum,
quam & hi ipsi expectant, re-
surrectionem futuram esse mor-
tuoꝝ, iustorumque & inju-
storum.

16 In hoc autem ipse exerceo
inoffensam conscientiam habens
ad Deum, & homines semper.

17 Per annos autem plures
accessi eleēmosynas facturur in
gentem meam, & oblationes.

18 In quibus invenerunt me
purificatum in templo, non cum
turba, neque cum tumultu,
quidam ex Asia Judæi,

19 Quos oportebat apud te
præsto esse, & accusare, si quid
haberent adversus me.

20 Aut ipsi hi dicant, si quid
invenerunt in me iniquum,
stante me in confesso,

21 Aut de una hac voce, qua
clamavi stans in eis, quoniam de
resurrectione mortuorum ego
judicor hodie a vobis.

22 Audiens autem hæc Fe-
lix, distulit illos, exquisitius
cognoscens quæ de via, di-
cens, Quum Lysias tribunus de-

χιλίαρχος καταβῆ, † διαγνώ-
σομαι τὰ κατ' ὑμᾶς.

23 Διαταξαμένος τε τῷ ἐκα-
τοντάρχη τηρεῖσθαι τὸν Παῦ-
λον, ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μη-
δένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ
ὑπηρετεῖν, ἢ προτέρχεσθαι
αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς
παραγενόμενος δ Φῆλιξ σὺν
Δρουσίλλῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ
οὔσῃ Ἰουδαία, μετεπέμψατο
τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐ-
τοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως.

25 Διαλεγόμενου δὲ αὐτοῦ
περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας
καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλον-
τος ἔσεσθαι, ἐμφοβος γενόμενος
δ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· Τὸ νῦν ἔχον
πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλαβὼν
μετακαλέσομαι σε·

26 Ἄμα δὲ καὶ ἐλπίζων ὅτι
χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ
τοῦ Παύλου, ὅπως λύσῃ αὐ-
τόν· διδὼν καὶ πυκνότερον αὐτόν
μεταπεμπόμενος, ὤμίλει αὐτῷ.

* 27 † Διετίας δὲ πληρωθείσης
ἔλαβε † διάδοχον δ Φῆλιξ Πόρ-
κιον Φῆσον· θέλων τε χάριτας
καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις δ
Φῆλιξ, κατέλιπε τὸν Παῦλον
δεδεμένον. 27. † 9.

Κεφ. κέ. 25.

* 1 Φῆσος οὖν ἐπιβὰς τῇ † ἐ-
παρχίᾳ, μετὰ τρεῖς ἡ-
μέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀ-
πὸ Καισαρείας.

2 Ἐνεφάνισαν δὲ αὐτῷ δ ἄρ-
χιερεὺς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰου-
δαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ
παρεκάλουν αὐτόν.

* 3 Αἰτούμενοι χάριν κατ'
αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψῃται
αὐτόν εἰς Ἱερουσαλήμ· † ἐνέ-
δραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτόν
κατὰ τὴν ὁδόν.

4 Ο' μὲν οὖν Φῆσος ἀπεκρίθη
τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον ἐν Και-
σαρείᾳ, ἐαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν
τάχει ἐκπορεύεσθαι.

* 5 Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν,
Φησὶ, † συγκαταβάντες, εἴ
τι ἐσὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ,

descenderit, pernoscam quæ per
vos.

23 Constituensque centurioni
custodire Paulum, habereque
laxationem, & neminem prohi-
bere propriorum ei ministrare,
aut adire eum.

24 Post autem dies aliquot
adveniens Felix cum Drusilla
uxore propria existente Judæa,
accerisvit Paulum, & audit
eum de quæ in Christum Jesum
fide.

25 Differente autem illo de
justitia & castitate, & iudicio
futuro esse, tremefactus factus
Felix, respondit, Quod nunc
habens, vade: opportunitatem
autem nactus accersam te:

26 Simul & sperans quod pe-
cunia daretur ei à Paulo, ut sol-
veret eum: ideo & frequenter
eum accersens, loquebatur ei.

27 Biennio autem expleto,
accepit successorem Felix, Por-
cium Festum. Volensque gratias
præstare Judæis Felix, reliquit
Paulum vinctum.

CAPUT XXV.

1 Festus ergo ingressus pro-
vinciam, post tres dies
ascendit in Hierosolymam à Cæ-
sarea.

* 2 Indicaverunt autem ei &
princeps sacerdotum, & primi
Judæorum adversus Paulum, &
rogabant eum:

3 Postulantes gratiam adver-
sus eum, ut accerseret eum in
Hierusalem: insidias facientes
interficere eum per viam.

4 Ipse quidem ergo Festus
respondit, servari Paulum in
Cæsarea, seipsum autem futu-
rum in festinatione proficisci.

5 Qui ergo potentes in vobis,
ait, simul descendentes, si quod
est

κατηγορεῖταισαν αὐτοῦ.

6 Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας πλείους ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καίσαρειαν, τῇ ἑπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσε τὸν Παῦλον ἀχθῆναι.

* 7 † Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, † περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ † βαρέα † αἰτιάματα φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου, ὡς οὐκ ἴσχυον ἀποδείξαι.

8 Ἀπολογουμένου αὐτοῦ. Ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον.

9 Οἱ Φῆζες δὲ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων χάριν καταθέσθαι, ἀποκρίθεις τῷ Παύλῳ εἶπε. Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι ἐπ' ἐμοῦ;

10 Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος. Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐξῶς εἰμι, οὐ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὥς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις.

11 Εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶ, καὶ ἕξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τῇ ἀποθανεῖν. εἰ δὲ οὐδὲν ἐστὶν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσί μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι.

12 Τότε ὁ Φῆζες, συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου, ἀπεκρίθη. Καίσαρα ἐπικέκλησαι; ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καίσαρειαν, ἀσπασόμενοι τὸν Φῆζον.

14 Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆζες τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων. Ἄνὴρ τις ἐστὶ καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος,

15 Περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι

est in viro hoc, accusent eum.

6 Demoratus autem in illis dies plures quam octo, descendens in Cæsaream, postridie sedens pro tribunali, iussit Paulum adduci.

7 Adveniente autem eo, circumsteterunt qui ab Hierosolymis descensi Judæi, multas & graves causationes ferentes adversus Paulum, quas non poterant probare:

8 Ratiocinante eo, Quoniam neque in legem Judæorum, neque in templum, neque in Cæsarem peccavi.

9 Festus autem Judæis volens gratiam præstare, respondens Paulo dixit, Vis in Hierosolymam ascendens ibi de his judicari apud me?

10 Dixit autem Paulus, Ad tribunal Cæsaris stans sum, ubi me oportet judicari. Judæis nihil nocui, sicut & tu pulchrius nosti.

11 Si quidem enim nocui, & dignum morte feci aliquid, non recuso mori: si vero nihil est quorum hi accusant me, nemo me potest illis gratificare. Cæsarem appello.

12 Tunc Festus colloquutus cum concilio, respondit: Cæsarem appellasti? ad Cæsarem ibis.

13 Diebus autem peractis quibusdam, Agrippa rex & Bernice descenderunt in Cæsaream salutaturi Festum.

14 Ut autem plures dies demorarentur ibi, Festus regi indicavit quæ ad Paulum, dicens: Vir quidam est derelictus à Felice vinctus:

15 De quo, facto me in Hierosolyma, indicaverunt principes sacerdotum & seniores Ju-

τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ δίκην.

* 16 Πρὸς οὓς ἀπεκρίβην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινὰ ἄνθρωπον εἰς ἀπίλειαν, πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοῦς κατηγοροῦς, τόπον τε ἔμπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος.

* 17 Συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἡ ἀναβλητὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα.

* 18 Περὶ οὗ στάντες οἱ ἑκατήγοροι οὐδεμίαν ἑαίτιαν ἐφέρον ὧν ἑπενδύουν ἐγώ.

* 19 ἑ Ζητήματα δὲ τινὰ περὶ τῆς ἰδίας ἑδαισιδαίμονίας εἶχον πρὸς αὐτὸν, καὶ περὶ τίνος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἑέφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν.

20 Ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ εἰς τὴν περὶ τούτου ζήτησιν, ἑλεγγον εἰ βούλοιο πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ κεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων.

* 21 Τοῦ δὲ Παύλου ἑἐπικαλεσαμένου ἑτηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ ἑσεβαστοῦ ἑδιάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν, ἑως οὗ πέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα.

22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆσον ἑφη· ἑΕβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. Οὐ δὲ· Αὐρίον, φησὶν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

* 23 Τῇ οὖν ἑπαύριον ἑλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς ἑφαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἑἀκροατήριον σὶν τε τοῖς χιλιάρχοις, καὶ ἀνδράσι τοῖς κατ' ἑἐξοχὴν οὖσι τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φῆσου, ἑἦρχη ὁ Παῦλος.

* 24 Καὶ φησὶν ὁ Φῆσος· Ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ ἑσυμπαρόντες ἑμῖν ἑἄνδρες, θεωρεῖτε τούτον, περὶ οὗ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἑἐνέ-

dæorum, postulantes adversus illum damnationem.

16 Ad quos respondi, Quia non est consuetudo Romanis donare aliquem hominem ad perditionem, prius quam accusatus ad conspectum habeat accusatores, locumque defensionis accipiat de criminatione.

17 Convenientibus ergo illis huc, dilationem nullam faciens, sequenti sedens pro tribunali, jussi adduci virum.

18 De quo stantes accusatores, nullam causam deferebant quorum suspicabar ego.

19 Quæstiones vero quasdam de propria superstitione habebant adversus eum, & de quodam Jesu defuncto, quem affirmabat Paulus vivere.

20 Hæsitans autem ego in eam quæ de hoc quæstionem, dicebam, si vellet ire in Hierusalem, & ibi judicari de istis.

21 At Paulo appellante servari se ad Augusti cognitionem, jussi servari eum, usque quo mittam eum ad Cæsarem.

22 Agrippa autem ad Festum dixit: Volebam & ipse hominem audire. ille autem, Cras, inquit, audies eum.

23 Ergo postridie veniente Agrippa & Bernice cum multa ambitione, & introeuntibus in auditorium cumque tribunis & viris secundum eminentiam existentibus civitatis, & jubente Festo, adductus est Paulus.

24 Et dicit Festus: Agrippa rex, & omnes qui simul adstantes nobis viri, spectatis hunc de quo omnis multitudo Judæorum interpellavit me inque Hieroso-

τυχόν μοι ἐν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, † ἐπιβοῶντες μὴ δεῖν ζῆν αὐτὸν μηκέτι.

25 Ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος μὴδὲν ἄξιον θανάτου αὐτὸν πεπραχέναι, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβασῶν, ἔκρινα πέμπειν αὐτόν.

* 26 Περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ Κυρίῳ οὐκ ἔχω. διδὼ πρόγυγον αὐτὸν ἐφ' ὧμῶν, καὶ μάστιγα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς † ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τι γράψαι.

27 Ἀλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.
27. † 11.

Κεφ. κς'. 26.

1 ἈΓρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· Ἐπιτρέπεται σοι ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. Τότε δὲ Παῦλος ἀπελογεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα.

2 Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἡγῆμαι ἑμαυτὸν μακάριον μέλλων ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ σοῦ σήμερον.

* 3 † Μάστιγα † γνώστην ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐσῶν τε καὶ ζητημάτων. διδὼ δέομαί σου, † μακροθύμως ἀκοῦσαί μου.

* 4 Τὴν μὲν οὖν † βίωσίν μου τὴν ἐκ † νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν Ἱεροσολύμοις, † ἴτασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι.

* 5 Προγινώσκοντές με ἄνωθεν, (ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν,) ὅτι κατὰ τὴν † ἀκριβεστάτην † αἵρεσιν τῆς † ἡμετέρας † θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος.

6 Καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἔσκα κρινόμενος.

* 7 Εἰς ἣν τὸ † δωδεκάφυλλον ἡμῶν ἐν † ἐκτενεῖται νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῖν ἐλπίζει καταντῆσαι. περὶ ἧς ἐλπίδος

rosolymis & hic, acclamantes non oportere vivere cum amplius.

25 Ego vero comperiens, nihil dignum morte eum admisisse, & ipso autem hoc appellante Augustum, judicavi mittere eum.

26 De quo certum quid scribere domino, non habeo. ideo produxi eum ad vos, & maxime ad te, rex Agrippa, ut in interrogatione facta, habeam quid scribere.

27 Irrationabile enim mihi videtur, mittentem vinctum, nec & eas quæ contra eum causas significare.

CAPUT XXVI.

1 ἈΓρίππα vero ad Paulum ait: Permittitur tibi pro temetipso dicere. tunc Paulus ratiocinabatur extendens manum:

2 De omnibus quibus accusor à Judæis, rex Agrippa, æstimo me ipsum beatum, futurus defendi apud te hodie.

3 Maxime cognitorem existentem te omnium illorum apud Judæos morumque & quæstionum. ideo obsecro te patienter audire me.

4 Illam quidem ergo vitam meam illam à juventute, illam ab initio factam in gente mea in Hierosolymis, noverunt omnes Judæi.

5 Præscientes me antea, (si velint testari) quoniam secundum diligentissimam sectam nostræ religionis vixi Phariseus.

6 Et nunc in spe quæ ad patres repromissionis factæ à Deo, sto iudicio subiectus.

7 In quam duodecim tribus nostræ in assiduitate nocte & die deservientes, sperant devenire: de qua spe accusor,

ἐγκαλοῦμαι, βασιλεῦ Ἀγρίπ- rex Agrippa, à Judæis.
σα, ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων.

8 Τί; ἅπισεν κρίνεται παρ' 8 Quid incredibile judicatur
ὑμῖν εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς ἐγεί- apud vos, si Deus mortuos sus-
ρει;

9 Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυ- 9 Ego quidem ergo videbar
τῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Nazareni debere multa contra-
πρᾶξαι. ria agere:

* 10 Ὁ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱε- 10 Quod & feci in Hieroso-
ροσολύμοις· καὶ πολλοὺς τῶν lymis, & multos sanctorum ego
ἁγίων ἐγὼ φυλακαῖς † κατέ- carceribus inclusi, à principibus
πλειςσα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιε- Sacerdotum potestatem accipien-
ρέων ἐξουσίαν λαβών· ἀναιρου- ens: interemptisque illis detuli
μένων τε αὐτῶν κατήνευκα † suffragium.

* 11 Καὶ κατὰ πάσας τὰς 11 Et per omnes synagogas
συναγωγὰς πολλάκις † τιμωρῶν frequenter puniens eos, com-
αὐτοὺς, ἠνάγκαζον βλασφη- pellabam blasphemare, immo-
μεῖν, † περισσῶς τε † ἐμμαινόμε- derateque insaniens eis, perse-
νος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ quebar usque & in exteris ci-
εἰς τὰς ἔξω πόλεις. vitates.

* 12 Ἐν οἷς καὶ πορευόμενος 12 In quibus & profectus in
εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξου- Damascus cum potestate & pro-
σίας καὶ † ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ curatione à principibus sacerdo-
τῶν ἀρχιερέων,

* 13 Ἡμέρας μέσης, κατὰ 13 Die media, per viam vidi,
τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐ- rex, cælitus supra splendorem
ρανόθεν ὑπὲρ τὴν † λαμπρότη- Solis, circumfulgens me lu-
τα τοῦ ἡλίου, † περιλάμψαν men, & eos qui cum me pro-
με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πο- ficiscentes.

* 14 Πάντων δὲ καταπεσόν- 14 Omnibus autem deciden-
των ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκου- tibus nobis in terram, audi-
σα φωνὴν λαλοῦσαν πρὸς με, vi vocem loquentem ad me, &
καὶ λέγουσαν τῇ Ἑβραϊδὶ δια- dicentem Hebraica lingua, Sau-
λέκτω· Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με le, Saule, quid me perseque-
διώκεις; † σκληρὸν σοι πρὸς ris? durum tibi ad stimulos cal-
† κέντρα † λακτίζειν. citrare.

15 Ἐγὼ δὲ εἶπον· Τίς εἶ, 15 Ego autem dixi, Quis es
Κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐγὼ εἰ- Domine? Ille autem dixit: Ego
μι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. sum Jesus, quem tu persequeris.

* 16 Ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ ᾄθι 16 Sed exsurge, & sta supra
ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο pedes tuos: ad hoc enim appa-
γὰρ ὤφθην σοι, † προχειρίσκ- rui tibi, designare te ministrum
σθαί σε ὑπηρετήν καὶ † μάρτυ- & testem quorumque vidisti
ρα ὧν τε εἶδες, ὧν τε ὀφθή- quorumque apparebo tibi:

17 Ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ 17 Eripiens te de populo,
λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς νῦν & Gentibus, in quas ego te
σε ἀποσέλλω, mitto,

18 Ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐ- 18 Aperire oculos eorum, ad
τῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκό- convertendum à tenebris ad lu-
cem,

τους εἰς Φῶς, καὶ τῆς ἔξου-
σίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεόν,
τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἔφεσιν ἀ-
μαρτιῶν, καὶ κλῆρον ἐν τοῖς
ἡγιασμένοις, πίσει τῇ εἰς ἐμέ.

19 Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίπ-
πα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθής τῇ
οὐρανίῳ ἑπτασία.

20 Ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ
πρῶτον καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς
πᾶσαν τε τὴν χώραν τῆς Ἰου-
δαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν, ἀπήγ-
γελλον μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέ-
φειν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἕξια τῆς
μετανοίας ἔργα πράσσοντας.

* 21 † Ἐνεκα τούτων με οἱ
Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ
ἱερῷ, † ἐπειρῶντο † διαχειρίσα-
σθαι.

* 22 † Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν
τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἔχρι τῆς
ἡμέρας ταύτης ἔζηκα, μαρτυ-
ρούμενος μικρῷ τε καὶ μεγά-
λῳ, οὐδὲν † ἐκτὸς λέγων ὧν τε
οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόν-
των γίνεσθαι, καὶ Μωσῆς.

* 23 Εἰ † παῖς τὸς ὁ Χριστὸς,
εἰ πρῶτος ἐξ ἀνάστασεως νεκρῶν
Φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ
λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι.

* 24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολο-
γούμενου, ὁ Φῆξος μεγάλη τῇ
Φωνῇ ἔφη. † Μαίνῃ, Παῦλε·
τὰ πολλὰ σε † γράμματα εἰς
† μανίαν † περιτρέπει.

25 Οἱ δέ· Οὐ μαίνομαι, Φησι,
κράτις Φῆξε, ἀλλ' ἡληθείας
καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀπο-

λογίζομαι.

26 Ἐπίσταται γὰρ καὶ τοῦ-
τοι ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ
παρήσιαζόμενος λαλῶ. λανθά-
νειν γὰρ αὐτὸν τι τούτων οὐ
πειδομαι οὐδέν· οὐ γὰρ ἐστὶν ἐν
γωνία πεπραγμένον τοῦτο.

27 Πιστεύεις βασιλεῦ Ἀγρίπ-
πα τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι
πιστεύεις.

28 Οἱ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν
Παῦλον ἔφη· Ἐν ὀλίγῳ με
παίδεις Χριστιανὸν γενέσθαι.

29 Οἱ δὲ Παῦλος εἶπεν· Εὖ-
καίμην ἂν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν

cem, & potestate Satanæ ad
Deum, ad accipiendum eos re-
missionem peccatorum, & for-
tem in sanctificatis fide quæ in
me.

19 Unde, rex Agrippa, non
fui incredulus cælesti visioni:

20 Sed his qui in Damasco
primum, & Hierosolymis, in
omnemque regionem Judææ,
& Gentibus annuntiabam pœ-
nitere, & converti ad Deum,
digna pœnitentiæ opera facien-
tes.

21 Causa horum me Judæi
comprehendentes in templo,
tentabant interficere.

22 Auxilium igitur nactus à
Deo, usque in diem hanc sto,
testificans parvoque & magno,
nihil extra dicens eorum quæ
& Prophetæ loquuti sunt futu-
rorum esse, & Moyses:

23 Si passibilis Christus, si
primus ex resurrectione mor-
tuoꝝ, lumen futurus est an-
nuntiare populo & Gentibus.

24 Hæc autem eo defenden-
te, Festus magna voce dixit,
Insanis Paule: multæ te literæ
ad insaniam convertunt.

25 Ille vero, Non insanio,
inquit, optime Feste, sed ve-
ritatis & sobrietatis verba elo-
quor.

26 Scit enim de his rebus, ad
quem & libertate vias eloquor:
latere enim eum quicquam ho-
rum non arbitror: neque enim
in angulo gestum hoc est.

27 Credis rex Agrippa Pro-
phetis? scio quia credis.

28 Ipse autem Agrippa ad
Paulum ait: In parvo me sua-
des Christianum fieri.

29 At Paulus ait: Optarem
utique Deo, & in parvo & in

ἐλάχιστο καὶ ἐν πολλῷ οὐ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος καὶ ἐγὼ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.

* 30 Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἡ τε Βερνίκη, καὶ οἱ συγκληθέντες αὐτοῖς.

31 Καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες· Ὅτι οὐδὲν θανάτου ἔστιον ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος.

32 Ἀγρίππας δὲ τῷ Φῆσῳ ἔφη· Ἀπολεύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα. 36. † 13.

Κεφ. κζ'. 27.

* 1 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τὸν τε Παῦλον καὶ τινὰς ἑτέρους, † δεσμώτας † ἑκατοντάρχῃ, ἐνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης † Σεβασῆς.

2 Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνῆλθον, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνης Θεσσαλονικέως.

* 3 Τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα. † φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος, ἐπέτρεψε πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντα † ἐπιμελείας τυχεῖν.

4 Καὶ κεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους.

* 5 Τό, τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν † διαπλεύσαντες, † κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας.

* 6 Καὶ κεῖ εὗρων ὁ ἑκατοντάρχος πλοῖον Ἀλεξανδρίνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, † ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό.

* 7 Ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις † βραδυπολοῦντες, καὶ μόλις

multo, non solum te, sed & omnes, audientes me hodie, fieri tales, qualis & ego sum, exceptis vinculis his.

30 Et hæc dicente eo, exsurrexit rex, & Præses, & Bernice, & confidentes eis.

31 Et secedentes loquebantur ad invicem, dicentes, Quia nihil morte dignum aut vinculis facit homo iste.

32 Agrippa autem Festo dixit: Dimitti poterat homo hic, si non appellasset Cæsarem.

CAPUT XXVII.

1 UT autem judicatum est navigare nos in Italiam, tradiderunt & Paulum, & quosdam alios vinctos centurioni, nomine Julio, cohortis Augustæ.

2 Ascendentes autem navem Adramytenam, futuri navigare quæ circa Asiam loca, avecti sumus, existente cum nobis Aristarcho Macedone Thessalonicensi.

3 Ipsaque altera devenimus in Sidonem. humaneque Julius Paulo usus, permisit ad amicos euntem curam sui nancisci.

4 Et inde avecti, subnavigavimus Cyprum, propter hoc, ventos esse contrarios.

5 Hocque pelagus quod juxta Ciliciam & Pamphyliam pernavigantes, delati sumus in Myra ipsius Lyciæ.

6 Et ibi inveniens centurio navem Alexandrinam, navigantem in Italiam, imposuit nos in eam.

7 In multis autem diebus rantes de navigantes, & vix devenientes

γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μή τ' προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, τ' ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην.

* 8 Μόλις τε παρελεγόμενοι αὐτὴν, ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς λιμένας, ὃ ἐγγυὲς ἦν πόλιν Λασηαία.

* 9 τ' Ἰκανοῦ δὲ χρόνου τ' διαγενομένου, καὶ ὄντος ἤδη τ' ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοῦς, διὰ τὸ καὶ τὴν νηρείαν ἤδη παρεληλυθέναι, τ' παρήνει ὁ Παῦλος,

* 10 Λέγων αὐτοῖς· Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ τ' ὕβρεως καὶ πολλῆς τ' ζημίας οὐ μόνον τοῦ φόρτου καὶ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλειν ἐτεσθαι τὸν πλοῦν.

* 11 Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ τ' ναυκλήρῳ ἐπέειπε μᾶλλον ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ Πύλου λεγομένοις.

* 12 τ' Ἀνευθέτω δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς τ' παραχειμασίαν, οἱ πλείους ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι καὶ κεῖθεν, εἰπὼς δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάται, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ τ' Δίβα καὶ κατὰ τ' Χῶρον.

* 13 τ' Τποπνεύσαντος δὲ Νότου, δέξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες τ' Ἀσσαν τ' παρελέγοντο τὴν Κρήτην.

* 14 Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε κατ' αὐτῆς ἄνεμος τ' τυφωνικός, ὃ καλούμενος τ' Εὐροκλύδων.

* 15 Συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου τ' αυτοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα.

* 16 τ' Νησίον δὲ τι τ' ὑποδραμύντες καλούμενον Κλαύδην, τ' μόλις ἰσχύσαμεν τ' περικρατεῖς γενέσθαι τῆς τ' σκάφης.

* 17 Ἦν ἄραντες, τ' βοηθεῖαις τ' ἐχρῶντο, τ' ὑποζωννύντες

tes secundum Cnidum, non permittente nos vento, subnavigavimus Cretam secundum Salmonem.

8 Vixque præterlegentes eam, venimus in locum quendam vocatum Pulchros portus, cui juxta erat civitas Lasæa.

9 Multo autem tempore peracto, & existente jam periculosa navigatione, propter quod & jejunium jam præterisse, ad-monebat Paulus,

10 Dicens eis: Viri, conspicio quoniam cum injuria & multo damno, non solum oneris & navis, sed etiam animarum nostrarum futuram esse navigationem.

11 At centurio gubernatori & naucrero credebatur magis, quam illis à Paulo dictis.

12 Inapposito autem portu subsistente ad hyemationem, plerique posuerunt consilium subduci inde, si quo modo possent deves-ti in Phœnicem, hyemare, portum Cræte respicientem ad Africum & ad Chorum.

13 Adspirante autem Noto, æstimantes propositum tenere, solventes Asson, legebant Cretam.

14 Post non multum autem misit contra ipsam ventus Typhonicus, vocatus Euroclydon.

15 Correpta autem navi, & non potente obtueri vento, concedentes ferebamur.

16 Insulam autem quandam succurrentes, vocatam Claudam, vix potuimus compotes fieri scaphæ.

17 Quam subducentes, adjutoriis utebantur, accingentes

τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν † Σύρτιν † ἐκπέσωσι, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο.

* 18 † Σφοδρῶς δὲ † χειμαζόμενων ἡμῶν, τῷ † ἐξῆς † ἐκβολὴν ἐποιοῦντο.

* 19 Καὶ τῇ τρίτῃ † αὐτὸς χειρὲς τὴν † σκευὴν τοῦ πλοίου † ἐρρίψαμεν.

20 Μήτε δὲ ἡλίου, μήτε ἄστρον ἐπιφαίνοντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιερεῖτο πᾶσα ἐλπὶς τοῦ σωθῆναι ἡμᾶς.

* 21 Πολλῆς δὲ † ἀσιτίας ὁπαρχούσης, τότε εὐχόμενος ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἶπεν· Ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, † πειθαρχήσαντάς μοι, μὴ † ἀνάγесθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν.

22 Καὶ τανῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου.

23 Παρέστη γάρ μοι τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ οὗ εἰμι, ὃ καὶ λατρεύω,

24 Λέγων· Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρι σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδοὺ, κεχαρίσται σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ.

25 Διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πισεύω γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληται μοι.

26 Εἰς νῆσον δὲ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ νύξ ἐγένετο, διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρία, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χῶραν.

* 28 Καὶ † βολίσαντες, εὗρον † ὀργυιὰς † εἴκοσι· † βραχὺ δὲ † διασχίσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὀργυιὰς † δεκαπέντε.

navem, timentesque ne in Syrtim inciderent, submittentes vas, sic ferebantur.

18 Vehementer autem tempestate jactatis nobis, sequenti jactum fecerunt.

19 Et tertia nostris manibus armamenta navis ejecimus.

20 Neque autem Sole, neque syderibus apparentibus per plures dies, tempestateque non exigua imminente, reliquum ablata erat omnis spes ad servari nos.

21 Multa autem inedia existente, tunc stans Paulus in medio eorum, dixit: Oportebat quidem, o viri, obedientes mihi, non avehi à Creta, lucrarique injuriam hanc, & jacturam.

22 Et nunc suadeo vobis bono animo esse: jactura enim animæ nulla erit ex vobis, præterquam navis.

23 Adstitit enim mihi nocte hac angelus Dei, cujus sum, cui & deservio,

24 Dicens, Ne timeas Paulè, Cæsari te oportet assistere: & ecce donavit tibi Deus omnes navigantes cum te.

25 Ideo bono animo estote viri: credo enim Deo, quia sic erit quemadmodum dictum est mihi.

26 In insulam autem quandam oportet nos incidere.

27 Ut vero quartadecima nox facta est, perlatis nobis in Adria circa medium noctis, suspicabantur nautæ afferri aliquam sibi regionem.

28 Et bolisantes invenerunt passus viginti: brevi autem distantes, & rursus bolisantes, invenerunt passus quindecim.

29 φοβοῦμενοι τε μήπως εἰς τραχεῖς τόπους ἐκπέσωσιν, ἐκ πρύμνης βίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ἤρχοντο ἡμέραν γενέσθαι.

30 Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ πύρας μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν,

31 Εἶπεν δὲ Παῦλος τῷ ἐκτοντάρχη καὶ τοῖς στρατιώταις· Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.

32 Τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἶασαν αὐτὴν ἐκπασεῖν.

* 33 Ἀχρι δὲ οὗ ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει δὲ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων· † Τεσσαρεσκαίδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες, † ἄσιτοι † διατελεῖτε, μηδὲν προσλαβόμενοι.

34 Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρῖξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται.

35 Εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν.

* 36 † Εὐθυμοὶ δὲ γενόμενοι πάντες, καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς.

37 Ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ, διακόσμαι ἐβδομήκοντα ἕξ.

* 38 † Κορεσθέντες δὲ τροφῆς, † ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐμβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.

39 Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δὲ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλὸν, εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο, εἰ δύναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον.

* 40 Καὶ τὰς † ἀγκύρας περιελόντες εἰων εἰς τὴν θάλασσαν

29 Timentesque ne quomodo in aspera loca incideremus, de puppi projicientes ancoras quatuor, optabant diem fieri.

30 Ipsi vero nautis quærentibus fugere ex navi, & laxantibus scapham in mare, obtentu quasi è prora futurorum ancoras extendere.

31 Dixit Paulus centurioni, & militibus: Si non hi manserint in navi, vos servari non potestis.

32 Tunc milites absciderunt funes scaphæ; & siverunt eam excidere.

33 Usque autem quo futurus erat dies fieri, hortabatur Paulus omnes sumere cibum, dicens: Quartamdecimam hodie diem expectantes jejuni permanetis, nihil accipientes.

34 Ideo hortor vos accipere cibum: Hoc enim ad vestram salutem est: nullius enim vestrum capillus ex capite cadet.

35 Dicens autem hæc, & sumens panem, gratias egit Deo in conspectu omnium: & frangens cœpit manducare.

36 Bono animo autem facti omnes, & ipsi adsumpserunt cibum.

37 Erasmus vero in navi univæ animæ ducentæ septuaginta sex.

38 Satiati autem cibo, alleviabant navem, ejaçtantes triticum in mare.

39 Quum autem dies factus esset, terram non agnoscebant: finum vero quendam considerabant habentem litus, in quem cogitabant, si possent, expellere navem.

40 Et ancoras sustollentes, permisérunt in mari, simul la-

σαν, † ἅμα † ἀνέντες τὰς
† ζευκτηρίας τῶν † πηδαλίων·
καὶ ἐπάραντες τὸν † ἀρτέμονα
τῇ πνεύσῃ, κατεῖχον εἰς τὸν
αἰγιαλόν.

* 41 Περιπεσόντες δὲ εἰς τό-
πον † διθάλασσον † ἐπώκειλαν
τὴν † ναῦν· καὶ ἡ μὲν † πρῶρα
† ἐρεῖσασα † ἔμεινεν † ἀσάλευ-
τος, ἡ δὲ † πρύμνα † ἐλύετο
ὑπὸ τῆς † βίας τῶν † κυμάτων.

* 42 Τῶν δὲ στρατιωτῶν βου-
λὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας
ἀποκτείνωσι, μήτις † ἐκκολυμ-
βήσας † διαφύγοι.

* 43 Οἱ δὲ † ἐκατόνταρχος,
† βουλόμενος † διασῶσαι τὸν
Παῦλον, † ἐκώλυτεν αὐτοὺς τοῦ
† βουλήματος, † ἐκέλευσέ τε
τοὺς δυναμένους † κολυμβᾶν,
† ἀπορρίψαντας πρῶτους ἐπὶ
τὴν γῆν † ἐξιέναι.

* 44 Καὶ τοὺς λοιποὺς, οὓς
μὲν ἐπὶ † σανίσιν, οὓς δὲ ἐπὶ
τινῶν τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ
οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆ-
ναι ἐπὶ τὴν γῆν. 92. † 47.

Κεφ. κή. 28.

† Καὶ διασωθέντες, τότε ἐ-
πέγνωσαν ὅτι Μελίτη ἡ
γῆτος καλεῖται.

2 Οἱ δὲ βάρβαροι παρεῖχον
οὐ τὴν τυχροῦσαν φιλανθρωπίαν
ἡμῖν. ἀνάψαντες γὰρ πυρὰν,
προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς,
διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεσῶτα, καὶ
διὰ τὸ ψύχος.

* 3 Συρρέψαντος δὲ τοῦ
Παύλου † φρυγᾶνων πλῆθος,
καὶ ἐπιβέντος ἐπὶ τὴν † πυρὰν,
ἔχιδνα ἐκ τῆς † θέρμης ἐξελ-
θοῦσα † καθῆψε τῆς χειρὸς αὐ-
τοῦ.

* 4 Ὡς δὲ εἶδον οἱ † βάρβα-
ροι κρεμᾶμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς
χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς ἁλ-
λήλους· † Πάντως † φονεὺς ἐ-
στίν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν δια-
σωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ θί-
κη ᾔην οὐκ εἶασεν.

5 Οἱ μὲν οὖν, † ἀποτινά-
ξας τὸ † θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἐπα-
θεν οὐδὲν κακόν.

xantes juncturas gubernaculo-
rum: & sustollentes artemonem
stanti, tendebant ad litus.

41 Incidentes autem in locum
bimarem, illiferunt navem: &
quidem prora fixa manebat im-
mobilis, at puppis solvebatur
à vi fluctuum.

42 At militum consilium fuit,
ut vinctos occiderent, ne quis
enatans effugeret.

43 At centurio volens servare
Paulum, prohibuit eos consi-
lio, jussitque potentes natare
abjicientes primos, ad terram
exire:

44 Et reliquos, hos quidem
in tabulis, hos autem super
quædam eorum quæ de navi. &
sic factum est, omnes perfer-
vari ad terram.

CAPUT XXVIII.

1 ET salvi evasi, tunc cognov-
erunt quia Melita insula
vocabatur.

2 At Barbari præstabant non
vulgarem humanitatem nobis.
Accendentes enim pyram, ac-
ceperunt omnes nos propter
imbrem instantem, & propter
frigus.

3 Congregante autem Pau-
lo farmentorum multitudinem,
& imponente super pyram, vi-
pera à calore exiens invasit ma-
num ejus.

4 Ut vero viderunt Barbari
pendentem bestiam de manu
ejus, dicebant ad invicem: Om-
nino homicida est homo hic,
quem salvum evasum de mari,
ultio vivere non sinit.

5 Ille quidem ergo excutens
bestiam in ignem, passus est
nullum malum.

* 6 Οἱ δὲ ἤ προσεδόκων αὐτὸν
ἤ μέλλειν ἢ πίμπρατθαι, ἢ
ἤ καταπίπτειν ἢ ἔφθνα ἢ νεκρὸν.
Ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδο-
κῶντων, καὶ θεωρούντων μὴδὲν
ἢ ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον,
ἢ μεταβαλλόμενον ἔλεγον Θεὸν
αὐτὸν εἶναι.

7 Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τό-
πον ἐκείνον ὑπῆρχε χωρία τῷ
πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Πο-
πλίῳ, ὃς ἤ ἀναδεξάμενος ἡμᾶς,
τρεῖς ἡμέρας ἢ φιλοφρόνως ἐξέ-
νισεν.

* 8 Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα
τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ ἢ δυ-
σεντερίᾳ συνεχόμενον κατακεῖ-
σθαι· πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελ-
θὼν, καὶ προσευξάμενος, ἐπι-
θεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσα-
το αὐτόν.

9 Τοῦτου οὖν γενομένου, καὶ
οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας
ἐν τῇ νήσῳ, προσήρχοντο καὶ
ἰεραπεύοντο.

10 Οἱ καὶ πολλὰς τιμαῖς
ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομέ-
νοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν
χρείαν.

* 11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀ-
νήχθημεν ἐν πλοίῳ ἢ παρακε-
χειμακότι ἐν τῇ ἢ νήσῳ, ἢ Ἀ-
λεξανδρίῳ, ἢ παραστήμῳ ἢ Δι-
οσκούροις.

12 Καὶ καταχθέντες εἰς Συ-
ρακούσας, ἐπεμείναμεν ἡμέρας
τρεῖς.

* 13 Ὅθεν περιελθόντες κα-
τηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον· καὶ
μετὰ μίαν ἡμέραν ἢ ἐπιγενο-
μένου νότου, ἢ δευτεράτῳ ἢ λ-
θόμεν εἰς Ποτίβλους.

14 Οὗ εὐρόντες ἀδελφοὺς,
παρεκλήθημεν ἐπ' αὐτοῖς ἐπι-
μεῖναι ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ οὗ-
τως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθομεν.

* 15 Κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀ-
κούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, ἐξ-
ἤλθον εἰς ἢ ἀπάντησιν ἡμῖν
ἔχρησεν Ἀππίου φόρου καὶ ἢ Τρι-
ῶν ταβερῶν· οὓς ἰδὼν ὁ Παῦ-
λος, εὐχαρισήσας τῷ Θεῷ, ἔ-
λαβε ἢ ἄρτας.

6 Illi autem expectabant eum
futurum intumescere, aut deci-
dere repente mortuum. in multo
autem illis expectantibus, &
videntibus nihil incommodum
in illum factum, mutati dice-
bant Deum esse.

7 In autem illis quæ circa lo-
cum illum erant prædiâ prima-
rio insulæ, nomine Publio, qui
fufcipient nos, tres dies amice
hospitio excepit.

8 Factum est autem patrem
Publii febribus & dysenteria de-
tentum decumbere : ad quem
Paulus ingressus, & precatus,
imponens manus ei, sanavit
eum.

9 Hoc ergo facto, & reliqui
habentes infirmitates in insula,
accedebant, & curabantur.

10 Qui etiam multis honori-
bus honoraverunt nos, & na-
vigantibus imposuerunt quæ ad
usum.

11 Post autem tres menses
navigavimus in navi quæ hye-
maverat in insula, Alexandrina,
adsignata Castori & Polluci.

12 Et devecti in Syracusas,
mansimus dies tres.

13 Unde circumvenientes de-
venimus in Rhegium : & post
unum diem adveniente Austro,
secundantes venimus in Puteo-
los.

14 Ubi invenientes fratres,
rogati sumus apud eos manere
dies septem : & sic in Romam
venimus.

15 Et inde fratres audientes
ea quæ de nobis, exierunt in oc-
cursum nobis usque ad Appii
forum, & Tres tabernas. quos
videns Paulus, gratias agens
Deo, accepit fiduciam.

* 16 Ὅτε δὲ ἤλθομεν εἰς Ῥώ-
μην, ὁ ἑκατόνταρχος παρέδω-
κε τοὺς δεσμίους τῷ ἱερατο-
πεδάρχει. τῷ δὲ Παύλῳ ἐπε-
τρέπη μένειν κατ' αὐτὸν, σὺν
τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώ-
την.

17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας
τρεῖς συγκαλέσασθαι τὸν Παῦ-
λον τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων
πρώτους. Συνελθόντων δὲ αὐ-
τῶν, ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς. Ἄν-
δρες ἀδελφοί, ἐγὼ οὐδὲν ἐναν-
τίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς
ἔθεσι τοῖς πατρίοις, δέσμιος
ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς
τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων.

18 Ὅτινες ἀνακρίναντές με
ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ
μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑ-
σπέρχειν ἐν ἐμοί.

19 Ἀντιλεγόντων δὲ τῶν
Ἰουδαίων, ἠναγκάστην ἐπικα-
λέσασθαι Καίσαρα· οὐχ ὡς τοῦ
ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορή-
σαι.

* 20 Διὰ ταύτην οὖν τὴν
αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν
καὶ ἡ προσλαλήσαι· ἐνεκεν γὰρ
τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν
ἐλυσιν ταύτην περίκειμαι.

21 Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον· Ἡ-
μεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ
ἔδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας·
οὔτε παραγενόμενός τις τῶν
ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἡ ἐλάλη-
σέ τι περὶ σοῦ πονηρὸν.

22 Ἀξιούμεν δὲ παρὰ σοῦ
ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν
γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνω-
στὸν ἐσιν ἡμῖν ὅτι πανταχοῦ ἄν-
τιλέγεται.

* 23 Ἐταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡ-
μέραν, ἡ ἡμέρα πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν
ἡμέραν πλείονες· οἷς ἡ ἐξέτιθετο
ἡ διαμαρτυρόμενος τὴν βασι-
λείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐ-
τοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπὸ
τοῦ νόμου Μωσέως καὶ τῶν
προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ἡ-
σπέρας.

24 Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς
λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίσταντο.

16 Quum autem venissemus
in Romam, centurio tradidit
vincos præfecto castrorum: at
Paulo permissum est manere per
seipsum cum custodiente se mi-
lite.

17 Factum est autem post dies
tres convocare Paulum existen-
tes Judæorum primos. Conven-
ientibus autem eis, dicebat
ad eos: Viri fratres, ego nihil
contrarium faciens populo, aut
moribus patriis, vincus ex Mie-
rosolymis traditus sum in ma-
nus Romanorum.

18 Qui examinantes me, vo-
luerunt dimittere, propter nul-
lam causam mortis esse in me.

19 Contradicientibus autem
Judæis, coactus sum appellare
Cæsarem, non quasi gentem
meam habens aliquid accusare.

20 Propter hanc igitur cau-
sam rogavi vos videre, & allo-
qui. propter enim spem Israël
catenam hanc circumdatus sum.

21 Illi autem ad eum dixe-
runt: Nos neque literas de te
accepimus à Judæa, neque ad-
veniens aliquis fratrum nuntia-
vit, aut loquutus est quid de te
malum.

22 Digni sumus autem à te
audire quæ sentis: de quidem
enim secta hac notum est no-
bis, quia ubique contradicitur.

23 Constituentes autem illi
diem, venerunt ad eum in ho-
spitium plures: quibus expone-
bat, testificans regnum Dei,
suadensque eis ea quæ de Jesu
exque lege Moyse & Prophe-
tis, à mane usque ad vespere-
ram.

24 Et hi quidem persuadeban-
tur dictis, hi vero non credebant.

* 25 † Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους, ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἓν, ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησε διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,

25 Discordes autem existentes ad invicem, discedebant, dicente Paulo verbum unum, Quia pulchre Spiritus sanctus loquutus est per Esaiam Prophetam ad patres nostros,

26 Λέγον· Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ εἰπέ· Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδῃτε.

26 Dicens: Vade ad populum istum, & dic: Auditū audietis, & non intelligetis: & videntes videbitis, & non cernetis.

* 27 † Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου· καὶ τοῖς † ὥσιν † βαρέως † ἤκουσαν, καὶ τοὺς † ὀφθαλμοὺς αὐτῶν † ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὥσιν ἀκούωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς.

27 Incrassatum est enim cor populi huius & auribus graviter audierunt, & oculos suos compresserunt, ne quando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & convertantur, & sanem eos.

28 Γνωστὸν οὖν ἔσω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.

28 Notum ergo sit vobis, quoniam Gentibus missum est salutare Dei, ipsi & audient.

* 29 Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς † συζήτησιν.

29 Et hæc eo dicente, abierunt Judæi, multam habentes in seipsis quæstionem.

* 30 Ἐμείνει δὲ ὁ Παῦλος διέτιαν ὅλην ἐν ἰδίῳ † μισθώματι· καὶ † ἀπεδέχετο πάντας τοὺς † εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν.

30 Mansit autem Paulus bienio toto in proprio conducto, & suscipiebat omnes ingredienti-tes ad eum:

* 31 Κηρύττων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης παρρησίας, † ἀκωλύτως. 52. † 18.

31 Prædicans regnum Dei, & docens ea quæ de Domino Jesu Christo, cum omni libertate, improhibite.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ 'ΑΠΟ-

Sancti PAULI Apostoli ad

ΣΤΟΛΟΥ Η' ΠΡΟΣ

ROMANOS

'Ρωμαίους 'Επιστολή.

EPISTOLA.

Κεφ. α. 1.

CAPUT I.

1 ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος Ἰησοῦ
Χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος,
ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον
Θεοῦ,

1 PAULUS servus Jesu
Christi, vocatus Aposto-
lus, discretus in Evan-
gelium Dei,

* 2 (Ὁ ὅτι προεπηγγείλατο
διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν
γραφαῖς ἁγίαις,)

2 Quod ante promiserat per
Prophetas suos in scripturis san-
ctis :

3 Περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, (τοῦ
γενομένου ἐκ σπέρματος Δαβὶδ
κατὰ σάρκα·

3 De Filio suo, facto ex se-
mine David secundum carnem.

4 Τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ Θεοῦ
ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἁ-
γιωσύνης, ἐξ ἀναστάσεως νε-
κρῶν) Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν.

4 Illo definito Filio Dei in
virtute, secundum spiritum san-
ctificationis, ex resurrectione
mortuorum Jesu Christi Domini
nostri :

* 5 (Δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν
καὶ ἁποστολήν εἰς ὑπακοήν
πίσεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν,
ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

5 Per quem accepimus gra-
tiam & apostolaturn ad obedi-
entiam fidei in omnibus Gentibus,
pro nomine ejus :

6 Ἐν οἷς ἐσε καὶ ὑμεῖς, κλη-
τοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ·)

6 In quibus estis & vos vocati
Jesu Christi.

7 Πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ,
ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς ἁ-
γίοις· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

7 Omnibus existentibus in
Roma, dilectis Dei, vocatis
sanctis ; gratia vobis & pax à
Deo Patre nostro, & Domino
Jesu Christo.

8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ
Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅ-
τι ἐν παντὶ ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις
ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ
τῷ κόσμῳ·

8 Primum quidem gratias ago
Deo meo per Jesum Christum
pro omnibus vobis, quia fides
vestra annuntiatur in universo
mundo.

9 Μάρτυς γὰρ μου ἐστὶν ὁ
Θεὸς, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύ-
ματί μου, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπ-
τως μνηστὴν ὑμῶν ποιῶμαι·

9 Testis enim meus est Deus,
cui servio in spiritu meo, in
Evangelio Filii ejus, ut indefi-
nenter memoriam vestri facio,

* 10 Πάντοτε ἐπὶ τῶν προσ-
ευχῶν μου δεόμενος, εἰ ἢ πως
ἤδη ποτὲ ἢ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ
ἔργῳ τοῦ Θεοῦ, ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς.

10 Semper in orationibus meis
obsecrans si quo modo tandem
aliquando prosperum iter ha-
beam in voluntate Dei, venire
ad vos.

11 Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς,
ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν
πνευματικόν, εἰς τὸ στηριχθῆ-
ναι ὑμᾶς·

11 Desidero enim videre vos,
ut aliquid impertiar donum vo-
bis spirituale, ad stabiliri vos :

* 12 Τοῦτο δέ ἐστι, ὅτι συμπαρά-
κλησιναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἑλ-
πίδι πίσεως, ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.

12 Hoc autem est, simul exhor-
tari in vobis per eam quæ in invi-
cem fidem vestram atque meam.

13 Non

13 Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἄδελφοί, ὅτι πολλάκις προεβέ-
μην ἔλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, (καὶ
ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο,) ἵνα
καρπὸν τινα σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν,
καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἐθ-
νεσιν.

14 Ἑλληνσί τε καὶ βαρβάρ-
οις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις
ὑπεριλήθης εἰμί.

* 15 Οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ ἢ πρό-
θυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ
εὐαγγελίσασθαι.

16 Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· δύνα-
μις γὰρ Θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν
παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ
τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι.

17 Δικαιοσύνη γὰρ Θεοῦ ἐν
αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πί-
στεως εἰς πίσιν· καθὼς γέγρα-
πται· Οὐ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως
ζήτεται.

18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὁρ-
γὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν
ἀτίθειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων
τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κα-
τεχόντων.

* 19 ἢ Διότι τὸ ἢ γινώσκον τοῦ
Θεοῦ, ἢ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς·
ἢ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφανερώτε.

* 20 Τὰ γὰρ ἄδρατα αὐτοῦ
ἀπὸ κτίσεως κόσμου, τοῖς
ἢ ποιήμασι ἢ νοούμενα ἢ καθορά-
ται, ἢ τε ἢ αἰδίου αὐτοῦ δύνα-
μις καὶ ἢ θεϊότης· εἰς τὸ εἶναι
αὐτοὺς ἢ ἀναπολογήτους.

* 21 Διότι γινόντες τὸν Θεόν,
οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν, ἢ εὐ-
χαρίστησαν· ἀλλ' ἢ ἐματαιώθη-
σαν ἐν τοῖς ἢ διαλογισμοῖς αὐ-
τῶν, καὶ ἢ ἐσκοτίσθη ἢ ἀσύνε-
τος αὐτῶν καρδία.

22 Φάσκοντες εἶναι σοφοί,
ἡμαρτάνθησαν.

23 Καὶ ἢ ἡλλαξαν τὴν δόξαν
τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώ-
ματι εἰκόνης φθαρτοῦ ἀνθρώπου,
καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων
καὶ ἐρπετῶν.

24 Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐ-
τοῖς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις
τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθάρ-

13 Non volo autem vos igno-
rare, fratres, quia sæpe propo-
sui venire ad vos, & prohibitus
sum usque adhuc, ut fructum
aliquem habeam in vobis, sicut
& in cæteris Gentibus.

14 Græcisque & Barbaris,
sapientibusque & insipientibus
debitor sum.

15 Ita quod in me promptum,
& vobis qui in Roma euangeli-
zare.

16 Non enim erubescō Euan-
gelium Christi: virtus enim Dei
est, in salutem omni credenti,
Judæoque primum & Græco.

17 Justitia enim Dei in eo
revelatur ex fide in fidem, si-
cut scriptum est: At justus ex
fide vivet.

18 Revelatur enim ira Dei de
cælo, super omnem impietatem
& injustitiam hominum eorum
veritatem in injustitia detinen-
tium.

19 Propter quod notum Dei,
manifestum est in illis: nam
Deus illis manifestavit.

20 Nam invisibilia ipsius à
creatura mundi factis intellecta
conspiciuntur, ipsaque sempi-
terna ejus virtus & divinitas,
ad esse eos inexcusabiles.

21 Quoniam cognoscentes
Deum, non sicut Deum glorifi-
caverunt aut gratias egerunt,
sed evanuerunt in ratiocinatio-
nibus suis, & obscuratum est in-
spiciens eorum cor.

22 Dicentes esse sapientes,
stulti facti sunt.

23 Et mutaverunt gloriam in-
corruptibilis Dei in similitudi-
nem imaginis corruptibilis ho-
minis, & volucrum, & qua-
drupedum, & reptilium.

24 Quapropter & tradidit il-
los Deus in desideria cordium
eorum in immunditiam, ad de-
decore

σίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώ-
ματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς·

* 25 Οἱ τινες † μετήλλαξαν
τὴν † ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ
† ψεύδει, καὶ † ἐσεβάσθησαν
καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ
τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν † εὐλο-
γητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

26 Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐ-
τοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθῃ ἀτιμίας·
αἱ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν με-
τήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν
εἰς τὴν παρὰ φύσιν·

* 27 Ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρ-
ῆνες ἀφέντες τὴν † φυσικὴν
† χρῆσιν τῆς † θηλείας, † ἐξε-
καύθησαν ἐν τῇ † ὀρέξει αὐτῶν
εἰς ἀλλήλους, † ἄρσενες ἐν ἄρ-
σεσι τὴν † ἀσχημοσύνην † κα-
τεργαζόμενοι, καὶ τὴν † ἀντι-
μισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης
αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάν-
οντες.

28 Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμα-
σαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώ-
σει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς
εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ
μὴ καθήκοντα·

* 29 Πεπληρωμένους πάσῃ
ἁδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεο-
νεσίᾳ, κακίᾳ· μεσοῦς † φθό-
νου, † φόνου, ἔριδος, ὁδίου,
† κακοηθείας·

* 30 † Ψιθυρίδας, † κατα-
λάλους, † θεοσυγεῖς, † ὕβριδας,
ὑπερηφάνους, † ἐλαζδνας, † ἐ-
φευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀ-
πειθεῖς,

* 31 Ἀσυνέτους, † ασυνθέ-
τους, † ἀσεργούς, † ἀσπύ-
δους, † ἀνελεήμονας.

32 Οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ
Θεοῦ ἐπιγινόντες, (ὅτι οἱ τὰ
τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θά-
νατου εἰσιν) οὐ μόνον αὐτὰ
ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδο-
κοῦσι τοῖς πράσσουσι. 46. † 17.

Κεφ. β'. 2.

1 Δὶδ ἀναπολόγητος εἶ, ὡ ἄν-
θρωπε πᾶς ὁ κρίνων. ἐν ᾧ
γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυ-
τὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ
πράσσεις ὁ κρίνων.

decore afficiendum corpora sua
in semetipsis.

25 Qui commutaverunt veri-
tatem Dei in mendacium, & co-
luerunt & servierunt creaturæ
præter creatorem, qui est bene-
dictus in secula. Amen.

26 Propter hoc tradidit illos
Deus in passiones ignominie:
ipsæque enim feminae eorum
immutarunt naturalem usum in
eum qui contra naturam.

27 Similiter & masculi, re-
linquentes naturalem usum fœ-
minæ, exarserunt in libidine
sua in invicem, masculi in ma-
sculos turpitudinem operantes,
& mercedem quam oportuit er-
roris sui in semetipsis recipien-
tes.

28 Et sicut non probaverunt
Deum habere in notitia, tradi-
dit illos Deus in reprobum sen-
sum, facere ea quæ non con-
venientia:

29 Repletos omni injustitia,
fornicatione, nequitia, avari-
tia, malitia, plenos invidia,
cæde, contentione, dolo, ma-
lignitate, susurriones:

30 Detractores, Deo odibili-
les, contumeliosos, superbos,
arrogantes, inventores malo-
rum, parentibus inobedientes.

31 Insipientes, incompósitos,
inaffectibiles, infœderabiles,
immisericordes.

32 Qui jus Dei cognoscent-
es, quoniam talia agentes di-
gni morte sunt, non solum ea
faciunt, sed etiam consentiunt
facientibus.

CAPUT II.

1 Ideo inexcusabilis es, ὁ ἄν-
θρωπος ὁ κρίνων: in quo
enim judicas alterum, teipsum
condemnas: nam eadem agis
judicans.

2 Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστὶ κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.

3 Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὃ ἔν- ῥωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦ- τα πράσσοντας, καὶ ποιῶν αὐ- τὰ, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ;

* 4 Ἡ τοῦ πλούτου τῆς χρη- σότητος αὐτοῦ, καὶ τῆς ἁνο- χῆς, καὶ τῆς μακροθυμίας κα- ταφρονεῖς, ἄγνοῶν ὅτι τὸ ἁ- ρὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιαν σε ἔγει;

* 5 Κατὰ δὲ τὴν ἁσκληρότη- τά σου καὶ ἁμετανόητον καρ- διαν, θησαυρίζεις ἁμαρτίας ὄρ- γην ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἁ- ποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ.

6 Ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

7 Τοῖς μὲν κατ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφάρσιν ζητοῦσι, ζωὴν αἰώνιον.

8 Τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πει- θόμενοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὄργη.

9 Θλίψις καὶ σενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακὸν, Ἰου- δαίου τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνος.

10 Δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εὐ- ρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι.

* 11 Οὐ γὰρ ἐστὶ ἁπλοῦς πο- ληψία παρὰ τῷ Θεῷ.

* 12 Ὅσοι γὰρ ἁνόμως ἡ- μαρτον, ἁνόμως καὶ ἀπολούν- ται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἡμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται.

13 (Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δι- καιοθήσονται.

14 Ὅταν γὰρ ἔβνη τὰ μὴ νό- μῳ ἔχοντα, φύσει τὰ τοῦ νό- μῳ ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ ἔχον- τες, ἐκυτοῖς εἰσι νόμος.

2 Scimus autem quoniam ju- dicialium Dei est secundum veri- tatem in eos qui talia agentes.

3 Existimas autem hoc, ὁ homo judicans eos qui talia a- gentes, & faciens ea, quia tu effugies judicialium Dei?

4 An divitias bonitatis ejus, & patientiæ, & longanimitatis contemnis, ignorans quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit?

5 Secundum autem duritiam tuam, & impœnitens cor, the- saurizas tibi ipsi iram in die iræ, & revelationis, & justii judicialii Dei.

6 Qui reddet unicuique se- cundum opera ejus.

7 Iis quidem secundum per- manentiam operis boni, glo- riam, & honorem, & incor- ruptionem inquirentibus, vitam æternam.

8 Iis autem ex contentione, & incredulis quidem veritati, credentibus autem injustitiæ, indignatio & ira.

9 Tribulatio & angustia in omnem animam hominis ope- rantis malum, Judæique pri- mum & Græci.

10 Gloria autem & honor, & pax omni operanti bonum, Judæoque primum & Græco.

11 Non enim est acceptio personarum apud Deum.

12 Quicumque enim sine lege peccaverunt, sine lege & peri- bunt. & quicumque in lege pecca- verunt, per legem judicabuntur.

13 Non enim auditores legis justii apud Deum, sed factores legis justificabuntur.

14 Quum enim Gentes quæ non legem habentes, natura ea quæ legis faciunt, ejusmodi le- gem non habentes, sibi ipsi sunt lex.

15 Qui

* 15 Ὅτινες † ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου † γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, † συμ- μαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ † μεταξὺ ἀλλήλων τῶν † λογισμῶν † κατηγορούντων, ἢ καὶ ἀπολογουμένων,)

16 Ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 17 Ἰδὲ, σὺ Ἰουδαῖος † ἐ- πονομάζῃ, καὶ † ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ,

18 Καὶ γινώσκεις τὸ βέλη- μα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέ- ροντα, κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου·

19 Πέποιθάς τε σεαυτὸν δη- γνὲν εἶναι τυφλῶν, ὥς τῶν ἐν σκότει,

20 Παιδευτὴν ἀφρόνων, δι- δάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ.

21 Οὗ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κη- ρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέπ- τεις;

* 22 Οὐ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; ὁ † βδελυσσόμενος τὰ † εἰδῶλα, † ἱεροσυλεῖς;

23 Ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νό- μου τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις;

24 Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέγραπται.

25 Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφε- λεῖ, ἐὰν νόμον πράσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ πε- ριτομὴ σου ἀκροβυστία γέγονεν.

26 Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσ- σῃ, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται;

27 Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ πε- ριτομῆς παραβάτην νόμου;

28 Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ, Ἰουδαῖός ἐστιν· οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φα- νερῷ, ἐν σαρκί, περιτομή·

15 Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, con- testante ipsorum conscientia, & inter se invicem cogitationum accusantium, aut etiam defen- dentium.

16 In die quum judicabit Deus occulta hominum secun- dum Evangelium meum, per Jesum Christum.

17 Ecce tu Judæus cognomi- naris, & requiescis legi, & glo- riaris in Deo:

18 Et nosti voluntatem, & probas differentia, instructus ex lege.

19 Confidisque teipsum du- cem esse cæcorum, lumen eo- rum qui in tenebris:

20 Eruditorem insipientium, magistrum infantium, habentem formam scientiæ & verita- tis in lege.

21 Ergo docens alium, tei- psum non doces? prædicans non furari, furaris?

22 Qui dicens non mœchari, mœcharis? abominans idola, sacrilegium facis?

23 Qui in lege gloriaris, per transgressionem legis Deum in- honoras?

24 Ipsum enim nomen Dei per vos blasphematur in Gen- tibus, sicut scriptum est.

25 Circumcisio quidem enim prodest, si legem observes: si autem transgressor legis sis, cir- cumcisio tua præputium facta est.

26 Si igitur præputium justi- tias legis custodiat, nonne præ- putium illius in circumcisionem reputabitur?

27 Et judicabit id quod ex na- tura præputium, legem consum- mans te per literam & circum- cisionem transgressorem legis?

28 Non enim qui in manifesto, Judæus est: neque quæ in mani- festo, in carne, circumcisio:

29 Sed

29 'ΑΛΛ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ
Ἰουδαίος, καὶ περιτομὴ καρ-
δίας, ἐν πνεύματι, οὐ γράμ-
ματι· οὐδ' ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώ-
πων, ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ. 22. † 8.

Κεφ. γ'. 3.

1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰου-
δαίου; ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς
περιτομῆς;

2 Πολύ, κατὰ πάντα τρόπον.
Πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθη-
σαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ.

3 Τί γὰρ, εἰ ἠπίσησάν τινες;
μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίσιν
τοῦ Θεοῦ καταργήσει;

4 Μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ
Θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος
ψεύδης· καθὼς γέγραπται· Ὁ-
πας ἂν δικαιοῦς ἐν τοῖς λό-
γοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ
κρίνεσθαί σε.

5 Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ
δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦ-
μεν; μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέ-
ρων τὴν ὀργήν; (κατὰ ἄνθρω-
πον λέγω.)

6 Μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πᾶς κρι-
νεῖ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον;

* 7 Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ
Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ † ψεύσματι ἐ-
περίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐ-
τοῦ, τί ἔτι καὶ γὰρ ὡς ἁμαρτω-
λὸς κρίνομαι;

8 Καὶ μὴ (καθὼς βλασφη-
μοῦμεθα, καὶ καθὼς φασί τινες
ἡμᾶς λέγειν,) ὅτι ποιήσωμεν
τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ;
ὣν τὸ κρίμα ἐνδικόν ἐστι.

* 9 Τί οὖν; † προεχόμεθα;
οὐ πάντως· † προητιμασάμεθα
γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας
πάντας ὡς ἁμαρτιῶν εἶναι·

10 Καθὼς γέγραπται· Ὅτι
οὐκ ἔστι δικαίος οὐδὲ εἷς·

11 Οὐκ ἔστιν ὁ συνιών, οὐκ
ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν.

* 12 Πάντες † ἐξέκλιναν, ἅ-
μα † ἠχρεώθησαν· οὐκ ἔστι πιαῶν
χηρὸς ὁρῶν, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός.

* 13 Τάφος † ἀνεωγμένος ὁ
† λάρυξ αὐτῶν· τὰς γλῶσ-
σαι αὐτῶν † ἐδολοῦσαν· † ἰδὲ
† ἀσπίδων ὑπὲρ τῶν † χεῖλερ αὐ-
τῶν.

29 Sed qui in abscondito, Ju-
daeus: & circumcisio cordis in
spiritu, non litera: cujus laus
non ex hominibus, sed ex Deo.

CAPUT III.

1 Quid ergo praestans Judaeo?
aut quae utilitas circumci-
sionis?

2 Multum per omnem modum.
primum quidem enim, quia cre-
dita sunt eloquia Dei.

3 Quid enim, si non credide-
runt quidam, num incredulitas
illorum fidem Dei inutilem red-
det?

4 Ne fiat. esto autem Deus
verax, omnis autem homo men-
dax, sicut scriptum est, Ut uti-
que justificeris in sermonibus
tuis, & vincas in judicari te.

5 Si autem iniquitas nostra
Dei justitiam commendat, quid
dicemus? Num injustus Deus,
inferens iram? (secundum ho-
minem dico.)

6 Ne sit. alioquin quomodo
judicabit Deus mundum?

7 Si enim veritas Dei in meo
mendacio abundavit in gloriam
ipsius, quid adhuc & ego tan-
quam peccator judicor?

8 Et non (sicut blasphemamur,
& sicut ajunt quidam nos
dicere) quia faciamus mala, ut
veniant bona: quorum damna-
tio justa est.

9 Quid ergo? praecellimus?
non omnino, praecausati sumus
enim Judaeosque & Graecos, om-
nes sub peccato esse:

10 Sicut scriptum est, Non
est justus, neque unus:

11 Non est intelligens, non
est requirens Deum.

12 Omnes declinaverunt, si-
mul inutiles facti sunt: non est
faciens bonitatem, non est us-
que ad unum.

13 Sepulchrum patens guttur
eorum: linguis suis dolose age-
bant: venenum aspidum sub la-
biis eorum:

* 14 Ὃν τὸ εἶμα † ἄρῶς καὶ
† πικρίας γέμει.

15 Ὅξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν
ἐκχέαι αἷμα.

* 16 † Σύντριμμα καὶ † τα-
λαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.

17 Καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔ-
γινωσαν.

18 Οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέ-
ναντι τῶν ἐφθελμῶν αὐτῶν.

* 19 Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νό-
μος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ
λαλεῖ. ἵνα πᾶν εἶμα φραγῇ,
καὶ † ὑπόδικας γένηται πᾶς ὁ
κόσμος τῷ Θεῷ.

20 Διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ
δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώ-
πιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπί-
γνωσις ἁμαρτίας.

21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δι-
καισύνη Θεοῦ πεφανέρωται,
μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου
καὶ τῶν προφητῶν.

22 Δικαισύνη δὲ Θεοῦ διὰ
πίσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πᾶν-
τας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πι-
σεύοντας· οὐ γὰρ ἐστὶ διαστολή.

23 Πάντες γὰρ ἡμάρτον, καὶ
ἀσεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ.

24 Δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ
αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπο-
λυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ.

* 25 Ὃν † προέθετο ὁ Θεὸς
† ἱλαστήριον διὰ τῆς πίσεως ἐν
τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς † ἐνδει-
ξιν τῆς † δικαιοσύνης αὐτοῦ,
διὰ τὴν † πάρεσιν τῶν † προ-
γεγονότων † ἁμαρτημάτων.

26 Ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ,
πρὸς ἐνδειξιν τῆς δικαιοσύνης
αὐτοῦ, ἐν τῷ νῦν καιρῷ· εἰς
τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον, καὶ
δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίσεως Ἰη-
σοῦ.

27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξ-
εκλείβη. Διὰ ποίου νόμου;
τῶν ἔργων; Οὐχί· ἀλλὰ διὰ
νόμου πίσεως.

28 Λογιζέμεθα οὖν, πίσει
δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔρ-
γων νόμου.

29 Ἡ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μό-

14 Quorum os maledictione
& amaritudine plenum est.

15 Veloces pedes eorum ef-
fundere sanguinem:

16 Contritio & calamitas in
viis eorum:

17 Et viam pacis non cogno-
verunt:

18 Non est timor Dei ante
oculos eorum.

19 Scimus autem, quoniam
quaecumque lex dicit, iis qui in
lege loquitur, ut omne os ob-
struatur, & subditus fiat omnis
mundus Deo.

20 Propterea ex operibus le-
gis non justificabitur omnis caro
coram illo. per enim legem co-
gnitio peccati.

21 Nunc autem sine lege ju-
stitia Dei manifestata est, testi-
ficata à lege, & Prophetis.

22 Justitia autem Dei per fi-
dem Jesu Christi, in omnes, &
super omnes credentes: non
enim est distinctio.

23 Omnes enim peccaverunt,
& deficiuntur gloria Dei:

24 Justificati gratis ipsius
gratia, per redemptionem quæ
in Christo Jesu:

25 Quem proposuit Deus pro-
pitiationem per fidem in ipsius
sanguine, ad ostensionem justi-
tiæ suæ, per remissionem præ-
factorum delictorum:

26 In sustentatione Dei, ad
ostensionem justitiæ ejus in nunc
tempore, ad esse ipsum justum,
& justificantem eum qui ex fide
Jesu.

27 Ubi ergo gloriatio? ex-
clusa est. per quam legem? o-
perum? non, sed per legem
fidei.

28 Ratione colligimus ergo
fide justificari hominem sine o-
peribus legis.

29 An Judæorum Deus ran-
tum?

νον ; οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν ; Να καὶ ἐθνῶν.

* 30 † Ἐπεὶ περ εἰς ὁ Θεὸς , δὲ † δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως , καὶ † ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως .

31 Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως ; Μὴ γένοιτο . ἀλλὰ νόμον ἱσθῶμεν . 26. † 13.

Κεφ. δ'. 4.

† Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι κατὰ σάρκα ;

2 Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη , ἔχει καύχημα , ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν Θεόν .

3 Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει ; Ἐπίστευτε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ , καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην .

* 4 Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ δὲ † μισθὸς οὐ † λογιζέται κατὰ χάριν , ἀλλὰ κατὰ τὸ † ὀφείλημα .

5 Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ , πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιούντα τὸν ἁσθεῖ , λογιζέται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην .

* 6 † Καθὰ περ καὶ Δαβὶδ λέγει τὸν † μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου , ᾧ ὁ Θεὸς λογιζέται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων .

* 7 Μακάριοι ὧν ἀφείθησαν αἱ ἁνομίαι , καὶ ὧν † ἐπεκαλύφθησαν αἱ † ἁμαρτίαι .

8 Μακάριος ἄνθρωπος ᾧ οὐ μὴ λογίσθῃται Κύριος ἁμαρτίαν .

9 Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος , ἐπὶ τὴν περιτομὴν , ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν ; Λέγομεν γὰρ ὅτι ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην .

10 Πῶς οὖν ἐλογίσθη ; ἐν περιτομῇ ὄντι , ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ ; Οὐκ ἐν περιτομῇ , ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ .

11 Καὶ σημεῖον ἔλαβε περιτομῆς , σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ . εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δὲ ἀκροβυστίας , εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην .

tum? nonne vero & Gentium? imo & Gentium.

30 Si quidem unus Deus , qui justificabit circumcisionem ex fide , & præputium per fidem.

31 Legem ergo destruimus per fidem? ne fiat: sed legem stabilimus.

CAPUT IV.

1 Quid ergo dicemus Abraham patrem nostrum invenisse secundum carnem?

2 Si enim Abraham ex operibus justificatus est , habet glorificationem , sed non apud Deum.

3 Quid enim scriptura dicit? Credidit autem Abraham Deo , & reputatum est illi ad justitiam.

4 At operanti merces non imputatur secundum gratiam , sed secundum debitum.

5 At non operanti , credenti autem in justificantem impium , reputatur fides ejus ad justitiam.

6 Sicut & David dicit beatitudinem hominis , cui Deus imputat justitiam sine operibus:

7 Beati quorum remissæ sunt iniquitates , & quorum tecta sunt peccata.

8 Beatus vir , cui non imputabit Dominus peccatum.

9 Beatitudo ergo hæc in circumcisione , an etiam in præputio? dicimus enim , quia reputata est Abrahamæ fides ad justitiam.

10 Quomodo ergo reputata est? in circumcisione existenti , an in præputio? non in circumcisione , sed in præputio.

11 Et signum accepit circumcisionis , signaculum justitiæ fidei quæ in præputio , ad esse eum patrem omnium credentium per præputium , ad reputari & illis justitiam.

12 Καὶ πατέρα περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς φοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πίσεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.

13 Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ, ἡ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίσεως.

14 Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου, κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίσις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία.

15 Ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὐ γὰρ οὐκ ἐστὶ νόμος, οὐδὲ παράβασις.

16 Διὰ τοῦτο ἐκ πίσεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίσεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστι πατὴρ πάντων ἡμῶν,

17 (Καθὼς γέγραπται· Ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε) κατήναντι οὗ ἐπίστευσε, Θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα.

18 Ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον· Οὕτως ἔσαι τὸ σπέρμα σου.

* 19 Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίσει, οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ † σῶμα ἥδη † νεκρωμένον, † ἐκατονταετὴς † που ὑπάρχων, καὶ τὴν † νέκρωσιν τῆς † μήτρας Σάρρας.

20 Εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίσει, δοὺς δόξαν τῷ Θεῷ.

21 Καὶ πληροφορηθεὶς, ὅτι ὁ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι.

22 Διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

23 Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ.

24 Ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς

12 Et patrem circumcisionis, iis non ex circumcisione solum, sed & incedentibus vestigiis ejus quæ in præputio fidei patris nostri Abrahamæ.

13 Non enim per legem promissio Abrahamæ, aut semini ejus, hæredem eum esse mundi, sed per justiciam fidei.

14 Si enim qui ex lege hæredes, exinanita est fides, & inutilis reddita est promissio.

15 Nam lex iram adoperatur, ubi enim non est lex, nec transgressio.

16 Propter hoc ex fide, ut secundum gratiam, ad esse firmam promissionem omni semini, non ei qui ex lege solum, sed & ei qui ex fide Abrahamæ, qui est pater omnium nostrum:

17 (Sicut scriptum est, Quia patrem multarum Gentium posuisti te,) ante cui credidit Deus, vivificantem mortuos, & vocantem non existentia ut existentia.

18 Qui contra spem in spem credidit, ad fieri eum patrem multarum Gentium, secundum dictum, Sic erit semen tuum.

19 Et non infirmatus fide, non consideravit suum ipsius corpus jam emortuum, centum annorum fere subsistens, & mortificationem vulvæ Saræ.

20 In autem repromissionem Dei non disceptavit diffidentia, sed confortatus est fide, dans gloriam Deo.

21 Et plenissime sciens quia quod promisit, potens est & facere.

22 Ideo & reputatum est illi ad justiciam.

23 Non scriptum est autem propter ipsum solum, quia reputatum est illi.

24 Sed & propter nos, qui-

μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιεσέ-
ουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν
τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν,

* 25 Ὡς παρεδόθη διὰ τὰ
παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἡ-
γέρθη διὰ τὴν ἡμῶν δικαίωσιν ἡ-
μῶν. 14. † 2.

Κεφ. ε'. 5.

1 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως,
εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν
Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ.

* 2 Δι' οὗ καὶ τὴν ἡμῶν προτα-
γὰν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς
τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἐσῆκα-
μεν, καὶ ἡμῶν καυχώμεθα ἐπ' ἐλ-
πίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ.

3 Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ
καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν.
εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν
κατεργάζεται.

4 Ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ
δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα.

5 Ἡ δὲ ἐλπίς οὐ κατασχύ-
ναι, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκ-
κέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν
διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δο-
θέντος ἡμῖν.

6 Ὅτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡ-
μῶν ἔσθενεν, κατὰ καιρὸν ὑ-
πὲρ ἡμῶν ἀπέθανε.

7 Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τὸ
ἀποθανεῖται. ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἁ-
γίου τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀ-
ποθανεῖν.

8 Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀ-
γάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, ὅτι
ἡμᾶς ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χρι-
στὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε.

9 Πολλοὶ οὖν μᾶλλον, δικαι-
ωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐ-
τοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ
τῆς ὀργῆς.

* 10 Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες ἡμῶν
καταλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ
θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολ-
λὸν μᾶλλον καταλλαγέμεθα
σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.

11 Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ
καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι'
οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἔλα-
βομεν.

bus futurum est imputari, cre-
dentibus in excitantem Jesum
Dominum nostrum à mortuis.

25 Qui traditus est propter
delicta nostra, & excitatus est
propter justificationem nostram.

CAPUT V.

1 Justificati ergo ex fide, pa-
cem habemus ad Deum per
Dominum nostrum Jesum Chri-
stum.

2 Per quem & accessum ha-
buimus fide in gratiam istam in
qua stetimus, & gloriamur in
spe gloriæ Dei.

3 Non solum autem, sed &
gloriamur in tribulationibus,
scientes quod tribulatio patienti-
am operatur.

4 At patientia probationem,
at probatio spem.

5 At spes non confundit,
quia charitas Dei diffusa est in
cordibus nostris per Spiritum
sanctum datum nobis.

6 Adhuc enim Christus, exis-
tentibus nobis infirmis, secundum
tempus pro impiis mortuus est:

7 Vix enim pro justo quis
moritur: pro enim bono forsi-
tan quis & audeat mori.

8 Commendat autem suam
ipsius charitatem in nobis Deus:
quoniam adhuc peccatoribus
existentibus nobis, Christus pro
nobis mortuus est.

9 Multo igitur magis justifi-
cati nunc in sanguine ipsius,
servabimur per ipsum ab ira.

10 Si enim inimici existen-
tes reconciliati sumus Deo per
mortem Filii ejus, multo magis
reconciliati servabimur in vita
ipsius.

11 Non solum autem, sed &
gloriantes in Deo per Dominum
nostrum Jesum Christum, per
quem nunc reconciliationem ac-
cepimus.

12 Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διήλθεν, ἕφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον.

13 Ἀχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία δὲ οὐκ ἑλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου.

14 Ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωσέως, καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ἁποστάτῃ τῆς παραβάσεως Ἀδὰμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος.

15 Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσειε.

* 16 Καὶ οὐχ' ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δῶρημα· τὸ μὲν γὰρ † κρῖμα ἐκ ἑνὸς εἰς † κατάκριμα· τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν † παραπτωμάτων εἰς † δικαίωμα.

17 Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἑνὸς, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες, ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ.

18 Ἀρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς κατάκριμα· οὕτω καὶ δι' ἑνὸς δικαίωματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς δικαίωσιν ζωῆς.

19 Ὡσπερ γὰρ διὰ τῆς παρakoῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι καταστήσονται οἱ πολλοί.

* 20 Νόμος δὲ παρεῖσθαι ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα.

12 Propter hoc sicut per unum hominem peccatum in mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.

13 Usque ad enim legem peccatum erat in mundo: peccatum autem non imputatur, non existente lege.

14 Sed regnavit mors ab Adam usque ad Moysen, & in non peccantes in similitudinem transgressionis Adæ, qui est typus illius futuri.

15 Sed non sicut delictum, ita & donum. si enim unius delicto multi mortui sunt, multo magis gratia Dei & donum, in gratia unius hominis Jesu Christi in multos abundavit.

16 Et non sicut per unum peccantem, donum. ipsum quidem nam judicium ex uno, in condemnationem: at donatio ex multis delictis, in justificationem.

17 Si enim unius delicto mors regnavit per unum, multo magis abundantiam gratiæ & donationis justitiæ accipientes, in vita regnabunt per unum Jesum Christum.

18 Igitur sicut per unam offensam in omnes homines in condemnationem, sic & per unam justificationem in omnes homines in justificationem vitæ.

19 Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita & per obeditionem unius, justii constituentur multi.

20 Lex autem subintravit, ut abundaret delictum. ubi autem abun-

οὐ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ἀπο-
 ῥέει ὑπερπερίσσευσεν ἡ χάρις.
 21 Ὡς περ ἐβασιλεύσεν ἡ
 ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως
 καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δι-
 καιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ
 Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
 9. † 0.

abundavit peccatum, supera-
 bundavit gratia.
 31 Ut sicut regnavit peccatum
 in mortem, ita & gratia regnet
 per justitiam in vitam æternam,
 per Jesum Christum Dominum
 nostrum.

Κεφ. 5. 6.

ΤΙ οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμενοῦ-
 μεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ
 χάρις πλεονάσῃ;

2 Μὴ γένοιτο· ὅτινες ἀπε-
 λθόμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι
 ζήσομεν ἐν αὐτῇ;

3 Ἡ ἀγνοοῖτε ὅτι ὅσοι ἐβα-
 πτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν,
 εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτί-
 σθημεν;

4 Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ
 τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θά-
 νατον. Ὡς περ ἠγέρθη Χρι-
 στός ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ
 πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν και-
 νότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

* 5 Εἰ γὰρ † σύμφυτοι γεγό-
 ναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανά-
 του αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνα-
 στάσεως ἐσόμεθα.

6 Τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ
 παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνε-
 σαυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶ-
 μα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέ-
 τι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ.

7 Ὁ γὰρ ἀποθάνων δεδικαίω-
 ται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας.

8 Εἰ δὲ ἀπέθανομεν σὺν Χρι-
 στῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσο-
 μεν αὐτῷ.

9 Εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς
 ἐκ νεκρῶν, οὐκέτι ἀποθνή-
 σκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι
 κυριεύει.

* 10 Ὁ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁ-
 μαρτίᾳ ἀπέθανεν † ἐφάπαξ· ὁ
 δὲ ζῇ, ζῇ τῷ Θεῷ.

11 Οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζε-
 σθε, ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι
 τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ
 Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ
 ἡμῶν.

12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁ-
 μαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σῶ-
 ματι.

CAPUT VI.

1 Quid ergo dicemus? Per-
 manebimus peccato, ut
 gratia abundet?

2 Ne fiat. qui mortui sumus
 peccato, quomodo adhuc vive-
 mus in illo?

3 An ignoratis, quia quicum-
 que baptizati sumus in Christum
 Jesum, in mortem ipsius bapti-
 zati sumus?

4 Consepulti sumus ergo illi
 per baptismum in mortem, ut
 quomodo excitatus est Christus
 à mortuis per gloriam Patris,
 ita & nos in novitate vitæ am-
 bulemus.

5 Si enim complantati facti
 sumus similitudini mortis ejus,
 sed & resurrectionis erimus.

6 Hoc scientes, quia vetus
 noster homo simul crucifixus est,
 ut destruat corpus peccati, ad
 non ultra serviendum nos pec-
 cato.

7 Nam moriens justificatus
 est à peccato.

8 Si autem mortui sumus cum
 Christo, credimus quia etiam
 simul vivemus ei:

9 Scientes quod Christus re-
 surgens ex mortuis, non am-
 plius moritur, mors illi non ul-
 tra dominatur.

10 Quod enim mortuus est,
 peccato mortuus est semel: quod
 autem vivit, vivit Deo.

11 Ita & vos existimate vos
 ipsos mortuos quidem esse pec-
 cato, viventes autem Deo in
 Christo Jesu Domino nostro.

12 Non ergo regnet pecca-
 tum in mortali vestro corpore,

ματι, εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ.

ad obediendum ei in concupiscentiis ejus.

13 Μὴδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἀμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντες, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ.

13 Neque sistite membra vestra arma injustitiæ peccato, sed exhibete vos ipsos Deo, tamquam ex mortuis viventes, & membra vestra arma justitiæ Deo.

14 Ἀμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γὰρ ἔξε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

14 Peccatum enim vobis non dominabitur: non enim estis sub lege, sed sub gratia.

15 Τί οὖν; ἀμαρτῆτομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; Μὴ γένοιτο.

15 Quid ergo? peccabimus, quoniam non sumus sub lege, sed sub gratia? ne fiat.

* 16 Οὐκ οἶδατε ὅτι ᾧ ἢ παριστάνετε ἑαυτοὺς δοῦλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐξε ᾧ ὑπακούετε, ἢ ἡτοὶ ἀμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην;

16 Nescitis quoniam cui exhibetis vos ipsos servos ad obedientiam, servi estis cui obeditis, sive peccati ad mortem, sive obeditionis ad justitiam?

17 Χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἀμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδασχῆς.

17 Gratia autem Deo, quod fuistis servi peccati, obedistis autem ex corde in quam traditi estis formam doctrinæ.

18 Ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ.

18 Liberati autem à peccato, servi facti estis justitiæ.

* 19 Ἀνθρώπινον λέγω, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ ἢ μέλη ὑμῶν ἢ δοῦλα τῇ ἢ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν· οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιάσμῳ.

19 Humanum dico, propter infirmitatem carnis vestræ. sicut enim exhibuistis membra vestra serva immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra serva justitiæ in sanctificationem.

20 Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἀμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.

20 Quum enim servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ.

21 Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε, ἰφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων, θάνατος.

21 Quem ergo fructum habuistis tunc in quibus nunc erubescitis? nam finis illorum mors.

22 Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιάσμῳ· τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον.

22 Nunc vero liberati à peccato, servi facti autem Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, at finem, vitam æternam.

23 Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἀμαρτίας, θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. 7. ὁ 3.

23 Nam stipendia peccati, mors: at donatio Dei, vita æterna in Christo Jesu Domino nostro.

Κεφ. Ζ'. 7.

CAPUT VII.

1 Η ἄγνοεῖτε ἀδελφοὶ (γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ) ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ;

* 2 Η γὰρ † ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεταί νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός.

3 Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίζεται, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδά, γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ.

4 Ὡς, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ· εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσῃμεν τῷ Θεῷ.

5 Ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνῆρπτετο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ.

* 6 Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντος ἐν ἡμῶν κατειχόμεθα· ὥς δουλεύειν ἡμᾶς ἐν † καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ † παλαιότητι γράμματος.

7 Τί οὖν ἔροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία, μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου. τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· Οὐκ ἐπιθυμήσεις.

8 Ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία, διὰ τῆς ἐντολῆς, κατεργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά.

9 Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν.

10 Ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· καὶ εὗρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὐτὴ εἰς θάνατον.

11 Η γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν

1 AN ignoratis fratres, (scientibus enim legem loquor) quia lex dominatur homini ad quantum tempus vivet?

2 Nam quæ sub viro est mulier, viventi viro alligata est lege: si autem mortuus fuerit vir, soluta est à lege viri.

3 Igitur vivente viro, adultera decerneretur, si fuerit viro alteri: si autem mortuus fuerit vir, liberata est à lege, ad non esse eam adulteram, factam viro alteri.

4 Itaque, fratres mei, & vos mortificati estis legi per corpus Christi, ad esse vos viro alteri ex mortuis excitato, ut fructificemus Deo.

5 Quum enim essemus in carne, passionibus peccatorum illarum per legem, operabantur in membris nostris, ad fructificandum morti.

6 Nunc autem soluti sumus à lege, mortua in qua detinebamur, ita ut servire nos in novitate spiritus, & non vetustate literarum.

7 Quid ergo dicemus? quia lex peccatum? ne fiat: sed peccatum non cognovi, si non per legem: ipsamque nam concupiscentiam nesciebam, si non lex diceret, Non concupisces.

8 Occasionem autem accipiens peccatum per mandatum, adoperatum est in me omnem concupiscentiam: sine enim lege peccatum mortuum.

2 Ego autem vivebam sine lege aliquando. veniente autem mandato, peccatum vixit.

10 Ego autem mortuus sum: & inventum est mihi mandatum, quod ad vitam, hoc ad mortem.

11 Nam peccatum, occasio-

λαβούσα διὰ τῆς ἐντολῆς, ἐξηπάτησέ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν.

12 Ὡς ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή.

13 Τὸ οὖν ἀγαθόν, ἐμοὶ γέγονε θάνατος; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία· ἵνα φανῇ ἁμαρτία διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται κατ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.

14 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σαρκικός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

15 Ὅ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο ποίω.

* 16 Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, τοῦτο ποίω, † σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός.

17 Νυνὶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκουῖσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.

18 Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοὶ (τουτέστι ἐν τῇ σαρκί μου) ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλόν, οὐκ εὐρίσκω.

19 Οὐ γὰρ ὃ θέλω, ποίω ἀγαθόν· ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω.

20 Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποίω, οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκουῖσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.

* 21 Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακόν † παράκειται.

* 22 † Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν † ἔσω ἄνθρωπον.

* 23 Βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου † ἀντιστα- τεύόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοῦς μου, καὶ † αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ

nem accipiens per mandatum, seduxit me, & per illud occidit.

12 Itaque quidem lex sancta, & mandatum sanctum, & iustum, & bonum.

13 Ergo bonum mihi factum est mors? ne fiat: sed peccatum, ut appareat peccatum, per bonum mihi adoperatum mortem, ut fiat secundum hyperbolē peccans peccatum per mandatum.

14 Scimus enim quia lex spiritalis est, ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato.

15 Quod enim adoperor, non cognosco: non enim quod volo, hoc agō, sed quod odi, illud facio:

16 Si autem quod non volo, illud facio, consentio legi quoniam bona.

17 Nunc autem non amplius ego adoperor illud, sed habitans in me peccatum.

18 Scio enim quia non habitat in me, hoc est in carne mea, bonum. nam velle adjacet mihi, at perficere bonum, non invenio.

19 Non enim quod volo facio bonum, sed quod non volo malum, hoc ago.

20 Si autem quod non volo, ego illud facio, non jam ego adoperor illud, sed habitans in me peccatum.

21 Invenio igitur legem volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adjacet.

22 Condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem.

23 Video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meae, & captivantem me in lege peccati

ἔντι ἐν τοῖς μέλεσί μου.

24 Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;

25 Εὐχαρισῶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῦ δουλεύω νόμῳ Θεοῦ· τῇ δὲ σαρκὶ, νόμῳ ἁμαρτίας. 9. † 5.

Κεφ. 8.

1 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.

2 Οὗ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἐλευθέρωτέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου.

3 Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου ἐν ᾧ ἡτθένη διὰ τῆς σαρκὸς, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας, κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί.

4 ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.

5 Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρονεοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα, τὰ τοῦ πνεύματος.

* 6 Τὸ γὰρ † φρόνημα τῆς σαρκὸς, † θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ζωὴ καὶ εἰρήνη.

7 Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται.

8 Οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, Θεῷ ἀρεῖσαι οὐ δύνανται.

9 Ὅτι οὐκ ἐστὶ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δὲ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ.

10 Εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν· τὸ δὲ πνεῦμα, ζωὴ διὰ δικαιοσύνην.

11 Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείναντος Ἰησοῦ ἐκ νεκρῶν οἰ-

existente in membris meis.

24 (Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?)

25. Gratias habeo Deo per Jesum Christum Dominum nostrum,) nempe igitur ipse ego quidem mente servio legi Dei, at carne, legi peccati.

CAPUT VIII.

1 Nulla nempe nunc condemnatio his qui in Christo Jesu, non secundum carnem ambulantes, sed secundum spiritum.

2 Nam lex spiritus vitæ in Christo Jesu, liberavit me à lege peccati & mortis.

3 Nam impossibile legis, in quo infirmabatur per carnem, Deus suum ipsius Filium mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnavit peccatum in carne:

4 Ut justificatio legis impleatur in nobis, non secundum carnem ambulantes, sed secundum spiritum.

5 Nam secundum carnem existentes, ea quæ carnis, sapiunt: qui vero secundum spiritum, ea quæ spiritus.

6 Nam prudentia carnis, mors: at prudentia spiritus, vita & pax.

7 Propter quod prudentia carnis, inimica in Deum: nam legi Dei non subjicitur: nec enim potest.

8 At in carne existentes, Deo placere non possunt.

9 Vos autem non estis in carne, sed in spiritu, siquidem spiritus Dei habitat in vobis. Si autem quis spiritum Christi non habet, hic non est ejus.

10 Si autem Christus in vobis, ipsum quidem corpus mortuum propter peccatum: at spiritus, vita propter justitiam.

11 Si autem spiritus excitant-

κεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσῃ καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.

12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ἰφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν.

13 Εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζήτε, μέλλετε ἀποβιβάσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε.

14 Ὅσοι γὰρ πνεύματι Θεοῦ ἔχοντες, οὗτοί εἰσι υἱοὶ Θεοῦ.

15 Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν, Ἀββᾶ ὁ πατήρ.

16 Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμартυρεῖ τῷ πνεύματι ὑμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ.

* 17 Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· † κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, † συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ· † εἰπερ † συμπάσχομεν, ἵνα καὶ † συνδοξασθῶμεν.

18 Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἔξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς.

19 Ἡ γὰρ ἀποκαταδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται.

* 20 Τῇ γὰρ † ματαιότητι ἡ † κτίσις † ὑπετάγη, οὐχ' ἑκούσῃ, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα.

21 Ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι καὶ αὐτῇ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.

* 22 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις † πνευματίζει καὶ † συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν.

23 Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν αὐτοῖς ζεαρόμεν, υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ὑμῶν.

24 Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώμεν. ἑλπίς δὲ βλεπομένη, οὐκ ἔστιν

is Jesum ex mortuis habitat in vobis, suscitans Christum ex mortuis, vivificabit & mortalia corpora vestra propter inhabitantem ejus spiritum in vobis.

12 Utique ergo, fratres, debitores sumus, non carni, ad secundum carnem vivere.

13 Si enim secundum carnem vixeritis, futuri estis mori: si autem spiritu actiones corporis mortificaveritis, vivetis.

14 Quicumque enim spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei.

15 Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timorem, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba, Pater.

16 Ipse spiritus attestatur spiritui nostro, quod sumus filii Dei.

17 Si autem filii, & haeredes: haeredes quidem Dei, cohaeredes autem Christi. si modo compatimur, ut & conglorificemur.

18 Existimo enim, quod non dignae passionibus nunc temporis, ad futuram gloriam revelari in nobis.

19 Nam anxie expectatio creaturae revelationem filiorum Dei expectat.

20 Nam vanitati creatura subiecta est, non volens, sed propter subjicientem in spe.

21 Quia & ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem gloriae filiorum Dei.

22 Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit, & compatitur usque nunc.

23 Non solum autem, sed & ipsi primitias spiritus habentes, & nos ipsi in nobis ipsis gemimus, adoptionem filiorum expectantes, redemptionem corporis nostri.

24 Nam spe servati sumus: spes autem visa, non est spes: quod

ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει;

25 Εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

* 26 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναυτὸ λαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα † καθὼς δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα † ὑπερεντυγχάνει † ὑπὲρ ἡμῶν † στεναγμοῖς † ἀλαλήτοις.

27 Ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας, οἶδε τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἀγίων.

28 Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεόν, πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν·

29 Ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκότος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς.

30 Οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε· καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε.

31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς κατ' ἡμῶν;

32 Ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείτατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται;

33 Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων.

34 Τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς ὁ ἀποθάνων, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεὶς, ὅς καὶ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὅς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν.

* 35 Τίς ἡμᾶς † χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; Ολίγη, ἢ † φενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα;

35 (Καθὼς γέγραπται· Ὅτι ἐνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.)

quod enim videt quis, quid & sperat?

25 Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus.

26 Similiter autem & spiritus simul recipit infirmitates nostras. nam quid oremus sicut oportet, nescimus: sed ipse spiritus interpellat pro nobis genitibus inenarrabilibus.

27 At scrutans corda, scit quid prudentia spiritus: quia secundum Deum interpellat pro sanctis.

28 Scimus autem, quoniam diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum, secundum propositum vocatis existentibus.

29 Nam quos præscivit, & prædestinavit conformes imaginis filii sui, ad esse eum primogenitum in multis fratribus.

30 Quos autem prædestinavit, hos & vocavit: & quos vocavit, hos & iustificavit: quos autem iustificavit, illos & glorificavit.

31 Quid ergo dicemus ad hæc? si Deus pro nobis, quis contra nos?

32 Qui etiam proprio filio non pepernit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis gratificabit?

33 Quis accusabit adversus electos Dei? Deus iustificans.

34 Quis condemnans? Christus mortuus, magis vero & excitatus: qui & est in dextera Dei, qui etiam interpellat pro nobis.

35 Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an persecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius?

36 Sicut scriptum est, Quia propter te mortificamur totam diem: æstimati sumus sicut oves occisionis.

* 37 Ἄλλ' ἐν τοῦτοις πᾶσιν
† ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἁγα-
πήσαντος ἡμᾶς.

38 Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε
θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἁγ-
γελοι, οὔτε ἀρχαί, οὔτε δυ-
νάμεις, οὔτε ἐνεσῶτα, οὔτε
μέλλοντα,

* 39 Οὔτε † ὕψωμα, οὔτε βά-
θος, οὔτε τις κτίσις ἐτέρα δυ-
νήσεται ἡμᾶς χωρίται ἀπὸ τῆς
ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐν Χρι-
στῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.
21. † 6.

Κεφ. θ'. 9.

1 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ,
οὐ ψεύδομαι, (συμμε-
τυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς
μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ,)

2 Ὅτι λύπη μοι ἐστὶ μεγάλη,
καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη τῇ
καρδίᾳ μου.

3 Ἡ ἐλπίς μου γὰρ αὐτὸς ἐστὶν
ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ
ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν
συγγενῶν μου κατὰ σάρκα.

* 4 Οἱ τινὲς εἰπὺν Ἰσραηλι-
ται, ὧν ἡ † υἱοθεσία καὶ ἡ δό-
ξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ † νομο-
θεσία καὶ ἡ † λατρεία καὶ αἱ
ἐπαγγελίαι.

5 Ὡν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ
Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ
πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς
τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

6 Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτω-
κεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· οὐ γὰρ
πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι
Ἰσραὴλ.

7 Οὐδ' ὅτι εἰς τὸ σπέρμα Ἀ-
βραάμ, πάντες τέκνα· ἀλλ'
ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρ-
μα.

8 Τοῦτέστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς
σαρκὸς, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ·
ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελ-
σίας, λογίζεται εἰς σπέρμα.

9 Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος
οὗτος· Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον
ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρᾳ
υἱός.

10 Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ
Ῥεβέκκα, ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχου-

37 Sed in his omnibus supe-
ramus propter diligentem nos.

38 Persuassus sum enim, quia
neque mors, neque vita, neque
angeli, neque principatus, ne-
que potestates, neque instantia,
neque futura,

39 Neque altitudo, neque pro-
funditas, neque aliqua creatura
alia poterit nos separare à cha-
ritate Dei, quæ in Christo Jesu
Domino nostro.

CAPUT IX.

1 Veritatem dico in Christo,
non mentior, contestante
mihi conscientia mea in Spiritu
sancto.

2 Quoniam tristitia mihi est
magna, & continuus dolor cordi
meo.

3 Optabam enim ipse ego ana-
thema esse à Christo pro fratri-
bus meis, cognatis meis secun-
dum carnem:

4 Qui sunt Israëlites, quorum
adoptio filiorum, & gloria, &
testamenta, & legislatio, &
cultus, & promissa.

5 Quorum patres, & ex qui-
bus Christus, quod secundum
carnem: existens super omnia
Deus benedictus in secula. amen.

6 Non fieri potest autem,
quod exciderit verbum Dei:
non enim omnes qui ex Israël,
ii Israël.

7 Neque quia sunt semen A-
brahæ, omnes filii: sed in Isaac
vocabitur tibi semen:

8 Id est, Non filii carnis, hi
filii Dei, sed filii promissionis,
æstimantur in semine.

9 Promissionis enim verbum
hoc, Secundum tempus hoc ve-
niam, & erit Saræ filius.

10 Non solum autem, sed &
Rebecca ex uno concubitu ha-

σα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν.

11 Μὴπω γὰρ γεννηθέντων, μὴδὲ πραξάντων τὸ ἀγαθὸν ἢ κακὸν, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν τοῦ Θεοῦ πρόβησις μὲν, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦν-
τος,

12 Ἐρρήθη αὐτῇ· Ὅτι ὁ μεί-
ζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι.

13 Καθὼς γέγραπται· Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡ-
σαὺ ἐμίσησα.

14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδι-
κία παρὰ τῷ Θεῷ; Μὴ γέ-
νοιτο.

* 15 Τῷ γὰρ Μωσῇ λέγει·
Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτει-
ρήσω ὃν ἂν † οἰκτείρω.

16 Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλον-
τος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλ-
ὰ τοῦ ἐλεοῦντος Θεοῦ.

17 Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ
Φαραῶ· Ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο
ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι
ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ
ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν
πάσῃ τῇ γῇ.

18 Ἄρα οὖν ὃν θέλει, ἐλεεῖ·
ὃν δὲ θέλει, σκληρύνει.

19 Ἐρεῖς οὖν μοι· Τί ἐτι
μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι
αὐτοῦ τίς ἀνέστηκε;

20 † Μενούγγε, ὦ ἄνθρωπε,
σὺ τίς εἶ ὁ † ἀνταποκρινόμενος
τῷ Θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ † πλάσμα
τῷ † πλάσαντι· Τί με ἐποίη-
σας οὕτως;

* 21 Ἡ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ
κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ
αὐτοῦ † φυράματος ποιῆσαι,
ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ
εἰς ἀτιμίαν;

22 Εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἐνδεί-
ξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρί-
σαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ, ἠνεγκεν
ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεῦη ὀρ-
γῆς κατήρτισμένα εἰς ἀπώ-
λειαν;

23 Καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦ-
τον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεῦη
ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δό-
ξαν;

24 Οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμεῖς,

habens, Isaac patris nostri.

11 Nondum enim natis, ne-
que agentibus quid bonum aut
malum, (ut secundum electio-
nem Dei propositum maneret,) Non ex operibus, sed ex vo-
cante,

12 Dictum est ei, Quia major
serviet minori:

13 Sicut scriptum est, Jacob
dilexi, at Esau odio habui.

14 Quid ergo dicemus? num-
quid iniquitas apud Deum? ne
fiat.

15 Nam Moyse dicit, Misereor
cujus misereor, & miserabor
quemcumque miseratus sum.

16 Nempe igitur non volen-
tis, neque currentis, sed mise-
rentis Dei.

17 Dicit enim scriptura Pha-
raoni, Quia in ipsum hoc exci-
tavi te, ut ostendam in te virtu-
tem meam, & ut annuntietur
nomen meum in universa terra.

18 Nempe ergo cuius vult mi-
feretur, quem autem vult indurat.

19 Dices itaque mihi, Quid
adhuc quaeritur? nam voluntati
ejus quis resistit?

20 Imo vero, ὁ homo, tu
quis es respondens Deo? num-
quid dicit figmentum fictori,
Quid me fecisti sic?

21 An non habet potestatem
figulus luti, ex eadem massa fa-
cere hoc quidem in honorem
vas, hoc vero in contumeliam?

22 Si autem volens Deus o-
stendere iram, & notam facere
potentiam suam, sustinuit in
multa longanimitate vasa irae
adaptata in interitum:

23 Et ut notas faceret divi-
tias gloriae suae in vasa miseri-
cordiae, quae praeparavit in glo-
riam:

24 Quos & vocavit nos, non

οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἑθνῶν.

25 Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει· Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου, λαόν μου· καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην, ἡγαπημένην.

26 Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρήθη αὐτοῖς· Οὐ λαός μου ὑμεῖς· ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος.

* 27 Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ· Ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ † κατὰλειμμα ‡ σωθήσεται.

* 28 Λόγον γὰρ ‡ συντελῶν καὶ † συντέμνων. ἐν δικαιοσύνῃ, ὅτι λόγον συντετμημένον ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.

29 Καὶ καθὼς προεῖρηκεν Ἡσαΐας· Εἰ μὴ Κύριος Σαβαὼθ ἔγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σδόμα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὁμοιωθήμεν.

30 Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως·

31 Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε.

32 Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου. προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος·

33 Καθὼς γέγραπται· Ἴδοὺ, τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ πᾶς ὁ πιεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ κατασχυνθήσεται. 13. † 5.

Κεφ. ι. 10.

1 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησις ἡ πρὸς πᾶν Θεόν, ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἔστιν εἰς σωτηρίαν.

2 Μαρτυροῦ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζήλον Θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν·

3 Ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες ζη-

solum ex Judæis, sed etiam ex Gentibus:

25 Sicut & in Osee dicit, Vocabo non populum meum, populum meum: & non dilectam, dilectam.

26 Et erit, in loco ubi dictum est eis, Non populus meus vos, ibi vocabuntur filii Dei vivi.

27. Esaias autem clamat pro Israël, Si fuerit numerus filiorum Israël tamquam arena maris, reliquæ servabuntur.

28 Verbum enim consummans & abbrevians in iustitia, quia verbum concisum faciet Dominus super terram.

29 Sicut prædixit Esaias, Si non Dominus Sabaoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma utique facti essemus, & sicut Gomorrha utique similes fuisset.

30 Quid ergo dicemus? Quod Gentes non sectantes iustitiam, apprehenderunt iustitiam: iustitiam autem quæ ex fide:

31 Israël vero sectans legem iustitiæ, in legem iustitiæ non pervenit.

32 Propter quid? quia non ex fide, sed quasi ex operibus legis. offenderunt enim lapidi offensionis:

33 Sicut scriptum est: Ecce ego pono in Sion lapidem offensionis, & petram scandali: & omnis credens in eum, non confundetur.

CAPUT X.

1 Fratres, ipsa quidem bona voluntas mei cordis, & obsecratio ad Deum, pro Israël est in salutem.

2 Testor enim illis, quod zelum Dei habent, sed non secundum scientiam.

3 Ignorantes enim Dei iustitiam, & propriam iustitiam quæ-

σαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν.

4 Τέλος γὰρ νόμου Χριστός, εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πισεύοντι.

5 Μωσὴς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήτεται ἐν αὐτοῖς.

6 Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει· Μὴ εἴπῃς ἐν καρδίᾳ σου· Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; Τοῦτ' ἐστὶ Χριστὸν καταγαγεῖν.

7 Ἡ δὲ τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; Τοῦτ' ἐστὶ Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.

8 Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν ἐν τῷ σῶματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου. τοῦτ' ἐστὶ τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὁ κηρύττομεν.

9 Ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ σῶματί σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ πισεύῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἡγείρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ.

10 Καρδίᾳ γὰρ πισεύεται εἰς δικαιοσύνην· σῶματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν.

11 Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ· Πᾶς ὁ πισεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται.

12 Οὐ γὰρ ἐστὶ διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνος· ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν.

13 Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται.

14 Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πισεύσουσιν οὐκ ἡκούσαν; Πῶς δὲ ἀκούσουσι χωρὶς κηρύσσοντος;

15 Πῶς δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσι; Καθὼς γέγραπται· Ὡς ὥρατοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ.

16 Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει· Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκροαμένῃ;

quærentes statuere, justitiæ Dei non sunt subjecti.

4 Finis enim legis Christus, ad justitiam omni credenti.

5 Moyfes enim scribit, Justitiam quæ ex legē, quod faciens ea homo, vivet in eis.

6 Quæ autem ex fide justitia sic dicit, Ne dixeris in corde tuo, Quis ascendet in cælum? id est Christum deducere.

7 Aut, quis descendet in abyssum? hoc est Christum à mortuis reducere.

8 Sed quid dicit? Prope te verbum est in ore tuo, & in corde tuo. hoc est verbum fidei, quod prædicamus.

9 Quia si confitearis in ore tuo Dominum Jesum, & credideris in corde tuo, quod Deus illum suscitavit à mortuis, salvaberis.

10 Corde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.

11 Dicit enim scriptura, Quia omnis credens in illum, non confundetur.

12 Non enim est distinctio Judæique & Græci, nam idem Dominus omnium, dives in omnes invocantes illum.

13 Omnis enim quicumque invocaverit nomen Domini, servabitur.

14 Quomodo ergo invocabunt in quem non crediderunt? quomodo autem credent quem non audierunt? quomodo autem audient sine prædicante?

15 Quomodo vero prædicabunt, si non mittantur? sicut scriptum est, Quam boni pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona.

16 Sed non omnes audierunt Euangelio. Hic enim dicit, Domine, quis credidit auditui nostro?

17 Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς· ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Θεοῦ.

18 Ἀλλὰ λέγω· Μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενούνγε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.

19 Ἀλλὰ λέγω· Μὴ οὐκ ἔγνων Ἰσραὴλ; Πρῶτος Μωσῆς λέγει· Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἄσυνέτῳ παροργισῶ ὑμᾶς.

* 20 Ἡσαΐας δὲ † ἀποτολμαῖ, καὶ λέγει· Εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, † ἐμφανὲς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι.

* 21 Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· Ὅλην τὴν ἡμέραν † ἐξεπέτατα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ † ἀντιλέγοντα. 4. † 2.

Κεφ. 11.

1 Λέγω οὖν· Μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμὶ, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν.

2 Οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. Ἡ οὐκ οἶδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφὴ, ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, λέγων·

* 3 Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἐπέκτειναν, καὶ τὰ βωτοιασκήριά σου κατέσκαψαν· † καὶ ἐγὼ † ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχὴν μου.

* 4 Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ † χρηματισμὸς; Κατέλιπον † ἐμαυτῷ † ἐπτακισχιλίους ἄνδρας οἵτινες οὐκ † ἔκαμψαν † γόναυ τῇ Βαάλ.

* 5 Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ † λείμμα κατ' † ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν.

6 Εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκ ἔτι γίνεται χάρις. εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι ἐστὶ χάρις. ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔτι ἐστὶν ἔργον.

* 7 Τί οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τούτου οὐκ ἐπέτυχεν·

17 Ergo fides ex auditu : at auditus per verbum Dei.

18 Sed dico, Numquid non audierunt? Immo vero in omnem terram exivit sonus eorum, & in fines habitatae verba eorum.

19 Sed dico, Numquid non cognovit Israël? primus Moyses dicit: Ego ad æmulationem adducam vos in non gentem, in gentem insipientem in iram mitam vos.

20 Esaias autem audet, & dicit, Inventus sum me non quærentibus: conspicuus factus sum me non interrogantibus.

21 Ad autem Israël dicit: Totam diem expandi manus meas ad populum impersuasum, & contradicentem.

CAPUT XI.

1 Dico ergo, Numquid repulit Deus populum suum? ne fiat: etenim ego Israëlita sum, ex femine Abraham, tribus Benjamin.

2 Non repulit Deus plebem suam, quam præcivit. an nescitis in Elia quid dicit scriptura? ut interpellat Deum adversum Israël? dicens:

3 Domine, Prophetas tuos occiderunt, & altaria tua suffoderunt: & ego relictus sum solus, & quærun animam meam.

4 Sed quid dicit illi divinum responsum? Reliqui mihi ipsi septies mille viros, qui non curvaverunt genua Baal.

5 Sic ergo & in nunc tempore, relictio secundum electionem gratiæ facta est.

6 Si autem gratia, non jam ex operibus: alioquin gratia non jam est gratia, si autem ex operibus, non amplius est gratia: alioqui opus non amplius est opus.

7 Quid ergo? quod inquit Israël, hoc non est consequutus:

ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν, οἱ δὲ
† λοιποὶ † ἐπωρώθησαν.

* 8 (Καὶ οὕτως γέγραπται· "Ε-
δωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα
† κατανώξεως, ὁφθαλμοὺς τοῦ
μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ
ἀκούειν.) ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.

* 9 Καὶ Δαβὶδ λέγει· Γενή-
σθτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς πα-
γίδα, καὶ εἰς † θήραν, καὶ εἰς
σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδο-
μα αὐτοῖς.

* 10 Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφ-
θαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν·
καὶ τὸν † νῶτον αὐτῶν διαπαν-
τός † σύγκραψον.

* 11 Λέγω οὖν, μὴ † ἔπται-
σαν ἵνα πέσωσι; Μὴ γένοιτο.
Ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι
ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ
† παραζηλώσαι αὐτούς.

12 Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐ-
τῶν πλοῦτος κόσμος, καὶ τὸ
ἥτιμα αὐτῶν πλοῦτός ἐθῶν,
πόσω μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐ-
τῶν;

13 Ὅτι γὰρ λέγω τοῖς ἔθ-
νεσιν, ἐφ' ὅσον μὲν εἰμι ἐγὼ
ἐθνῶν ἀπόστολος· τὴν διακονίαν
μου δοξάζω.

14 Εἴ πως παραζηλώσω μου
τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ
αὐτῶν.

* 15 Εἰ γὰρ ἡ † ἀποβολὴ αὐ-
τῶν, † καταλλαγὴ κόσμου· τίς
ἡ † πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ
νεκρῶν;

16 Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία,
καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα
ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.

* 17 Εἰ δὲ τινες τῶν † κλά-
δων † ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ † ἀ-
γριέλαιος ὢν ἐνεκ- ῥίζης ἐν
αὐτοῖς, καὶ † συν- ὠνὸς τῆς
ῥίζης καὶ τῆς † πίότητος τῆς
† ἐλαίας ἐγένου,

18 Μὴ κατακαυχῶ τῶν κλά-
δων. εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ
σὺ τὴν ῥίζαν βαρύνεις, ἀλλ' ἡ
ῥίζα σέ.

19 Ἐρεῖς οὖν· Ἐξεκλάσθη-
σαν οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεν-
τρισθῶ.

et electio consequuta est : ac
ceteri obduruerunt :

8 Sicut scriptum est : Dedit
illis Deus spiritum compunctio-
nis : oculos, ad non videndum,
& aures ad non audiendum, us-
que in hodiernum diem.

9 Et David dicit : Fiat mensa
eorum in laqueum, & in captio-
nem, & in scandalum, & in
retributionem illis.

10 Obscurentur oculi eorum
ad non videndum, & dorsum
eorum semper incurva.

11 Dico ergo : Nunquid of-
fenderunt, ut caderent? ne fiat:
sed illorum ruina, salus Genti-
bus, ad æmulatione extirpan-
dum illos.

12 Si vero ruina illorum divi-
tiæ mundi, & diminutio eorum
divitiæ Gentium, quanto magis
plenitudo eorum?

13 Vobis enim dico Genti-
bus, ad quantum quidem sum
ego Gentium Apostolus, mini-
sterium meum glorificabo.

14 Si quomodo ad æmulan-
dum provocem meam carnem,
& salvem aliquos ex illis.

15 Si enim abjectio eorum,
reconciliatio mundi; quæ as-
sumptio, si non vita ex mortuis?

16 Si vero primitia sancta,
& massa : & si radix sancta, &
rami.

17 Si vero aliqui ramorum de-
fracti sunt, tu autem oleaster
existens insertus es in illis, &
particeps radicis, & pinguedi-
nis olivæ factus es :

18 Ne obglorieris ramis. si
vero obgloriaris, non tu radi-
cem portas, sed radix te.

19 Dices ergo : Defracti sunt
rami, ut ego inserar.

20 Καλῶς· τῇ ἀπισίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίσει ἔσηκας· μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ.

21 Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μήπως οὐδὲ σοῦ φείσῃται.

* 22 Ἰδὲ οὖν χρησότητα καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πετόντας, † ἀποτομίαν· ἐπὶ δέ σε, χρησότητα, ἐὰν ἐπιμεινῇς τῇ χρησότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.

23 Καὶ ἐκεῖνοι δὲ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπισίᾳ, ἔγκεντρισθῶνται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς.

* 24 Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν † ἐνεκεντρίσθης εἰς † καλλιέλαιον, πόσω μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν, ἔγκεντρισθῶνται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;

25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, (ἵνα μὴ ᾗτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι) ὅτι πύρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ.

26 Καὶ οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται· Ἦξει ἐκ Σιὼν ὁ ῥύόμενος, καὶ ἀποσρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.

27 Καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.

28 Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἔχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας.

29 Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ Θεοῦ.

* 30 Ὡσπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτε ἠπειθῆσθε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ † ἠλεήθητε τῇ τούτων † ἀπειθείᾳ·

31 Οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείσθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσι.

20 Dulchre: incredulitate fracti sunt, tu autem fide stas: ne efferraris animo, sed time.

21 Si enim Deus ipsis secundum naturam ramis non pepercit, ne forte nec tibi pareat.

22 Vide ergo benignitatem, & severitatem Dei: in quidem lapsos, severitatem, in autem te benignitatem, si permanseris benignitati. alioquin & tu excideris.

23 Et illi autem, si non permanserint incredulitati, inserentur. potens enim est Deus iterum inserere illos.

24 Si enim tu ex illo secundum naturam excisus es oleastro, & contra naturam insertus es in bonam olivam, quanto magis ii qui secundum naturam inserentur propriae olivæ?

25 Non enim volo vos ignorare, fratres, mysterium hoc, (ut non sitis apud vos ipsos arrogantes) quia obduratio ex parte Israël facta est, usquequo plenitudo Gentium intraret.

26 Et sic omnis Israël servabitur, sicut scriptum est, Veniet ex Sion liberator, & avertet impietates à Jacob.

27 Et hoc illis à me fœdus, quum abstulero peccata eorum.

28 Secundum quidem Evangelium, inimici propter vos: secundum autem electionem, dilecti propter patres.

29 Impensibilia enim dona, & vocatio Dei.

30 Sicut enim aliquando & vos non credidistis Deo, nunc autem misericordiam consequuti estis illorum incredulitate.

31 Ita & isti nunc non crediderunt vestrae misericordiae, ut & ipsi misericordiam consequantur.

32 Con-

32 Συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσει.

* 33 Ὡς βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ. ὡς ἡ ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀνεξιχνίασι καὶ ὁδοὶ αὐτοῦ.

* 34 Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ἢ τίς τὸ σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο;

* 35 Ἡ τίς τὸ προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἡ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ;

36 Ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα. αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. 36. † 15.

Κεφ. 12. 12.

1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παρρησιάζεσθαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν.

2 Καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ· ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἁγαθόν· καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

* 3 Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ τὸ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν· ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκᾶς ὡς ὁ Θεὸς τὸ ἐμέρισε μέτρον πίστεως.

4 Καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρόξενον.

* 5 Οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σῶματι ἕσμεν ἐν Χριστῷ, ὁ δὲ τὸ καθ' εἷς, ἀλλήλων μέλη.

* 6 Ἐχόντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν τὴν διάφορον, εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν τὴν ἀναλογία τῆς πίστεως.

7 Εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ.

32 Conclufit enim Deus omnes in incredulitatem, ut omnium misereatur.

33 O profunditas divitiarum, & sapientiae, & scientiae Dei: quam incomprehensibilia iudicia ejus, & inpervestigabiles viae ejus!

34 Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit?

35 Aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei?

36 Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso omnia: ipsi gloria in saecula. Amen.

CAPUT XII.

1 Hortor itaque vos, fratres, per miserationes Dei, sistere corpora vestra hostiam viventem, sanctam, bene-placentem Deo, rationalem cultum vestrum.

2 Et ne configuramini saeculo huic: sed reformamini renovatione sensus vestri, ad probandum vos quae voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta.

3 Dico enim per gratiam datam mihi, omni existenti in vobis, non super sapere praeter quod oportet sapere, sed sapere ad sobriam esse, unicuique sicut Deus partitus est mensuram fidei.

4 Sicut enim in uno corpore membra multa habemus, at membra omnia non eundem habent actum:

5 Ita multi unum corpus sumus in Christo, at singula alia aliorum membra.

6 Habentes autem donationes secundum gratiam datam nobis, differentes, sive prophetiam, secundum rationem fidei:

7 Sive ministerium, in ministerio: sive docens in doctrina:

8 Sive

* 8 Εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ ἢ μεταδίδους, ἐν ἀπλότητι· ὁ ἢ προΐσάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἡλαρότητι.

* 9 Ἡ ἀγάπη, ἢ ἀνυπόκριτος· ἢ Ἀποσυγοῦντες τὸ ποιηρὲν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ.

* 10 Τῇ ἢ φιλαδέλφειᾳ εἰς ἀλλήλους ἢ φιλόστοργοι. Τῇ τιμῇ ἀλλήλους ἢ προηγούμενοι.

* 11 Τῇ ἢ σπουδῇ μὴ ἢ ἐκνηροί. Τῷ πνεύματι ἢ ζέοντες· Τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες.

12 Τῇ ἐλπίδι χαίροντες. Τῇ ἐλπίσει ὑπομένοντες. Τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες.

13 Ταῖς χρείαις τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες. Τὴν φιλοξενίαν διώκοντες.

14 Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.

15 Χαίρειν μετὰ χαίρωντων, καὶ κλαίειν μετὰ κλαίνωντων.

16 Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονούμετες. Μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς.

* 17 Μηδεὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες· ἢ Προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων.

18 Εἰ δυνατόν τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες.

19 Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικεῦντες, ἀγαπητοί· ἀλλὰ ὅτε τόπον τῇ δυνάμει γέγραπται γάρ· Ἐμοὶ ἐκδίκησις· ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος.

* 20 Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ἢ ψάμιζε αὐτόν· ἐὰν ἢ διψᾷ, πότιζε αὐτόν. τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἢ ἄνθρακας πυρὸς ἢ σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

21 Μὴ νικᾷ ὑπὸ τοῦ κακοῦ· ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. 21. ἢ 8.

8 Sive exhortans, in exhortatione: distribuens, in simplicitate: praefectus, in sollicitudine: miseresceus, in hilaritate.

9 Dilectio sine simulatione: odientes malum, adherentes bono.

10 Fraternali charitate in sese mutuo amore propensi: honore alii alios praevenientes.

11 Sollicitudine non pigri, spiritu ferventes, Domino fervientes.

12 Spe gaudentes, tribulatione patientes, orationi instantes.

13 Usibus sanctorum communicantes, hospitalitatem sectantes.

14 Benedicite persequentibus vos: benedicite, & ne imprecamini.

15 Gaudere cum gaudentibus, & flere cum flentibus.

16 Idipsum in invicem sentientes: non alta sapientes, sed humilibus consentientes. ne esse prudentes apud vosmetipsos.

17 Nulli malum pro malo reddentes, procurantes honesta coram omnibus hominibus.

18 Si possibile, quod ex vobis, cum omnibus hominibus pacem habentes:

19 Non vosmetipsos ulciscen-tes, dilecti, sed dare locum irae: scriptum est enim, Mihi vindicta, ego retribuam, dicit Dominus.

20 Si ergo esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da illi. hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput ejus.

21 Ne vincitor à malo, sed vince in bono malum.

Κεφ. ιγ'. 13.

1 Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γὰρ ἐστὶν ἐξουσία εἰ μὴ ἐκ τοῦ Θεοῦ. καὶ δὲ οὕτως ἐξουσίαι, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν.

* 2 Ὡς δὲ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ ἡ δικταγῇ ἡ ἀνθέστηκεν. οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς κρίμα λήφονται.

3 Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει. καὶ ἔξεις ἑπαινον ἐξ αὐτῆς.

4 Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστὶ σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ. οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν μάχαιραν φορεῖ. Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἑκδικὸς εἰς ὄργην τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.

5 Διὰ ἀνάγκη ὑποτάσσασθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὄργην, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν.

6 Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε. λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.

* 7 Ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ἡμετέρας. τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον. τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος. τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον. τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμὴν.

8 Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους. ὃ γὰρ ἀγαπᾶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε.

* 9 Τὸ γὰρ. Οὐ μοιχεύσεις. Οὐ φονεύσεις. Οὐ κλέψεις. Οὐ ψευδομαρτυρήσεις. Οὐ ἐπιθυμήσεις. καὶ εἰ τις ἑτέρα ἐντολὴ, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ. Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν.

10 Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται. πληῖμα ὡν νόμου ἡ ἀγάπη.

* 11 Καὶ ταῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ

CAPUT XIII.

1 Omnis anima potestatibus superhabentibus subdita sit: non enim est potestas si non à Deo: quæ autem existentes potestates à Deo ordinatæ sunt.

2 Itaque resistens potestati, ipsi Dei ordinationi resistit. ac resistentes, sibi ipsis damnationem accipient.

3 Nam principes non sunt pavores bonorum operum, sed malorum. vis autem non timere potestatem? bonum fac, & habebis laudem ex illa.

4 Dei enim minister est tibi in bonum. si autem malum feceris, time: non enim frustra gladium portat: Dei enim minister est, vindex in iram ipsi malum agenti.

5 Ideoque necessitas subijci, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam.

6 Propter hoc enim & tributa solvitis: ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum fortiter incumbentes.

7 Reddite ergo omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem.

8 Nemini quicquam debeatis, si non diligere alii alios: nam diligens alterum, legem implevit.

9 Hoc enim, Non mœchaberis, Non occides, Non furaberis, Non falsum testaberis, Non concupisces, & si quod aliud mandatum, in hoc verbo recapitulatur, in hoc, Diliges proximum tuum sicut teipsum.

10 Dilectio proximi malum non operatur. plenitudo ergo legis dilectio.

11 Et hoc, scientes tempus, quia hora nos jam de somno

ex-

ὑπνου ἐγερθήναι. νῦν γὰρ † ἐγ- excitari : nunc propior nostra
γύτερον ἡμῶν ἢ † σωτηρία ἢ salus, quam quum credidimus.
† ὅτε ἐπιστεύταμεν.

12 Ἡ νύξ πρόεκοψεν, ἡ δὲ 12 Nox præcessit, at dies ap-
ἡμέρα ἡγγικεν. ἀποβάμεθα οὖν propinquavit. abjiciamus ergo
τὰ ἔργα τοῦ σκοτους, καὶ ἐν- opera tenebrarum, & induamur
δυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φω- arma lucis.

* 13 Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, † εὐσχυ- 13 Sicut in die, decenter
μόνας † περιπατήσωμεν. μὴ ambulemus, non comestationi-
† κώμοις καὶ μέθαις, μὴ † κοί- bus & ebrietatibus, non cubili-
ταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἐριδι- bus & lasciviis, non lite & æ-
καὶ ζήλῳ. mulatione :

14 Ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύ- 14 Sed induimini Dominum
ριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς Jesum Christum, & carnis cu-
σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖτε εἰς ram ne feceritis in desiderijs.
ἐπιθυμίας. 19. † 2.

Κεφ. 18. 14.

1 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πί- 1 Ipsum autem infirmum fide
σει, προσλαμβάνεσθε, μὴ assumite, non in discepta-
εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. tionibus disputationem.

2 Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν 2 Hic quidem credit mandu-
πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα care omnia, at infirmus olus
ἐσθίει. edit.

3 Ὁ ἐσθίων, τὸν μὴ ἐσθιοντα 3 Manducans non manducan-
μὴ ἐξουβενεῖτω. καὶ ὁ μὴ ἐ- tem non spernat, & non man-
σθίων, τὸν ἐσθιοντα μὴ κρινέτω. ducans manducantem non ju-
ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελά- dicit : Deus enim illum assump-
βετο. pfit.

4 Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλό- 4 Tu quis es judicans alie-
τριον οἰκέτην ; Τῷ ἰδίῳ κυρίῳ nium servum ? proprio domino
ἐῖκει ἢ πίπτει. σταθίσεται δέ. stat aut cadit. stabit autem : po-
δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ Θεὸς εἶσαι tens enim est Deus statuere il-
αὐτόν. lum.

5 Ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' 5 Hic quidem judicat diem
ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡ- inter diem, hic autem judicat
μέραν. ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῦ omnem diem : unusquisque in
πληροφορεῖσθω. proprio sensu abundet.

6 Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, 6 Sapiens diem, Domino sa-
Κυρίῳ φρονεῖ. καὶ ὁ μὴ φρονῶν pit : & non sapiens diem, Do-
τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ. mino non sapit : & manducans,
ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει. εὐχα- Domino manducat, gratias agit
ριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ. καὶ ὁ μὴ enim Deo : & non manducans,
ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ Domino non manducat, & gra-
εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ. tias agit Deo.

7 Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ 7 Nemo enim nostrum sibi ipsi
ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνή- vivit, & nemo sibi ipsi moritur.

8 Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ 8 Sive enim vivimus, Domi-
Κυρίῳ ζῶμεν. ἐάν τε ἀποθνή- no vivimus : sive morimur, Do-
σκωμεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκο- mino morimur. sive ergo vivi-
μεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε mus, sive morimur, Domini su-
ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν. mus.

9 Εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ ἠπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἀνέστη-
σεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων
κυριεύσῃ.

10 Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀ-
δελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξου-
θενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάν-
τες γὰρ παραζησόμεθα τῷ βή-
ματι τοῦ Χριστοῦ.

11 Γέγραπται γάρ· Ζῶ ἐ-
γὼ, λέγει Κύριος· ὅτι ἐμοὶ
κάμψαι πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα
γλῶττα ἐξαμολογήσεται τῷ
Θεῷ.

12 Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν πε-
ρὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ.

13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρί-
νωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνετε
μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρότ-
κομμα τῷ ἀδελφῷ, ἢ σκάν-
δαλον.

14 Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν
Κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοι-
νὸν δι' ἑαυτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογι-
ζομένῳ τὸ κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ
κοινόν.

15 Εἰ δὲ διὰ βρώμα δ ἀδελ-
φός σου λυπεῖται, οὐκ ἔτι κα-
τὰ ἀγάπην περιπατεῖς· μὴ τῷ
βρώματί σου ἐκείνῳ ἀπόλλυε,
ὕπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανε.

16 Μὴ βλασφημείσθω οὖν
ὁ μὴν τὸ ἀγαθόν.

17 Οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία
τοῦ Θεοῦ βρώσις καὶ πόσις, ἀλ-
λὰ δικαιοσύνη, καὶ εἰρήνη, καὶ
χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

18 Οἱ γὰρ ἐν τοῦτοις δου-
λεύον τῷ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ
Θεῷ καὶ δοκίμος τοῖς ἀνθρώ-
ποις.

19 Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης
διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδο-
μῆς τῆς εἰς ἀλλήλους.

20 Μὴ ἔνεκεν βρώματος κα-
τάλλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ· πάν-
τα μὲν καθαρά· ἀλλὰ κακὸν
τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμ-
ματος ἐσθίοντι.

21 Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν
κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν
ᾧ δ ἀδελφός σου προσκρίπτεται ἢ
σκάνδαλίζεται ἢ ἐτθνεῖται.

9 In hoc enim Christus &
mortuus est, & resurrexit, &
revixit, ut & mortuorum, &
vivorum dominetur.

10 Tu autem quid iudicas fra-
trem tuum? aut & tu quid sper-
nis fratrem tuum? omnes enim
adstabimus tribunali Christi.

11 Scriptum est enim, Vivo
ego, dicit Dominus, quoniam
mihi flectet omne genu, cæle-
stium, & terrestrium, & infe-
riorum, & omnis lingua confi-
tebitur Deo.

12 Itaque unusquisque nostrum
pro seipso rationem reddet Deo.

13 Non amplius ergo invicem
iudicemus, sed hoc iudicate ma-
gis, hoc, non ponere offendi-
culum fratri, vel scandalum.

14 Scio & persuasus sum in
Christo Jesu, quia nihil com-
mune per ipsum, si non existi-
manti aliquid commune esse,
illi commune.

15 Si vero propter cibum fra-
ter tuus contristatur, non am-
plius secundum charitatem am-
bulas. ne cibo tuo illum perde,
pro quo Christus mortuus est.

16 Non blasphemetur ergo
vestrum bonum.

17 Non enim est regnum Dei
esca & potus, sed iustitia, &
pax, & gaudium in spiritu san-
cto.

18 Nam in his serviens Chri-
sto, beneplacens Deo, & pro-
batus hominibus.

19 Nempe igitur quæ pacis
sequestemur, & quæ ædificationis
ad invicem.

20 Ne propter escam destrui-
to opus Dei. omnia quidem
munda, sed malum hominī per
offendiculum edenti.

21 Honestum hoc non mandu-
care carnem, neque bibere vi-
num, neque in quo frater tuus
offenditur, aut scandalizatur,
aut infirmatur.

22 Σὺ πίσιν ἔχεις · κατὰ σεαυτὸν ἔχει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει.

23 Οὐ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακρίνεται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως. πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

Κεφ. ιε. 15.

1. Οφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατόι τὰ ἁσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαρύνειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.

2 Ἐκαστος γὰρ ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν.

3 Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἠρεσεν, ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται· Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε, ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.

4 Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη· ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν, τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν.

5 Οὐ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις, κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν·

6 Ἴνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν Θεὸν καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ἡμᾶς εἰς δόξαν Θεοῦ.

8 Λέγω δὲ Ἰησοῦν Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων·

9 Τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλείους δοξάζουσι τὸν Θεόν· καθὼς γέγραπται· Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλλῶ.

10 Καὶ πάλιν λέγει· Εὐφρανθήτε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

11 Καὶ πάλιν· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ

22 Tu fidem habes? penes teipsum habes coram Deo. beatus non judicans semetipsum in eo quod probat.

23 At ambigens, si manducaverit, damnatus est, quia non ex fide. omne autem quod non ex fide, peccatum est.

CAPUT XV.

1 DEbemus autem nos potentes imbecillitates impotentium portare, & non nobis ipsis placere.

2 Unusquisque enim vestrum proximo placeat in bonum ad ædificationem.

3 Etenim Christus non sibi ipsis placuit, sed, sicut scriptum est: Improperia improperantium tibi, ceciderunt super me.

4 Quæcumque enim ante scripta sunt, ad nostram doctrinam ante scripta sunt, ut per patientiam, & per consolationem scripturarum, spem habeamus.

5 At Deus patientiæ & solatii, det vobis id ipsum sapere in se invicem, secundum Christum Jesum:

6 Ut unanimiter in uno ore glorificetis Deum, & patrem Domini nostri Jesu Christi.

7 Ideo suscipite alii alios, sicut & Christus suscepit vos in honorem Dei.

8 Dico autem Jesum Christum circumcisionis propter veritatem Dei, ad confirmandum promissiones patrum.

9 At gentes super misericordia glorificare Deum, sicut scriptum est, Propter hoc confitebor tibi in Gentibus, Domine, & nomini tuo psallam.

10 Et iterum dicit: Laudent Gentes cum plebe ejus.

11 Et iterum: Laudate Dominum omnes Gentes, & ma-

ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ ἔθνη· glorificate eum omnes populi.

λαοί.

12 Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει· Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἀρχεῖν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν.

13 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

* 14 Πέπεισμαι δὲ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἡμεῖς ἐστὲ ἡ ἀγαθότης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἑλλήλους νοθεύειν.

* 15 Ἡ τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὡς ἡ ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ,

* 16 Εἰς τὸ εἰναί με λειτουργὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἡμεῖς ἐργαζομένους τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

17 Ἐχω οὖν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς Θεόν.

18 Οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τῶν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ,

19 Ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος Θεοῦ· ὥς με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωμέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.

20 Οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ.

21 Ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται· Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὅφονται· καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασι, συνήσουσι.

22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.

* 23 Νυνὶ δὲ ἡμετέρι τῷ ἔργῳ

12 Et rursus Esaias ait: Erit radix Jesse, & exurgens regere Gentes, in eum Gentes sperabunt.

13 At Deus spei repleat vos omni gaudio & pace in credere ad abundandum vos in spe, in virtute Spiritus sancti.

14 Persuassus sum autem, fratres mei, & ipse ego de vobis, quoniam & ipsi pleni estis bonitate, repleti omni scientia, potentes & alios monere.

15 Audacius autem scripsi vobis, fratres, ex parte, tanquam in memoriam reducens vos, per gratiam datam mihi à Deo:

16 Ad esse me ministrum Jesu Christi in Gentibus sanctificantem Evangelium Dei, ut fiat oblatio Gentium accepta, sanctificata in Spiritu sancto.

17 Habeo igitur gloriacionem in Christo Jesu quæ ad Deum.

18 Non enim audebo loqui aliquid eorum quæ non effecit Christus per me, in obedientiam Gentium, & verbo & opere.

19 In virtute signorum & prodigiorum, in virtute Spiritus Dei, ita ut me ab Hierusalem & circum usque ad Illyricum implevisse Evangelium Christi.

20 Sic autem amanter contendentem evangelizare, non ubi nominatus est Christus, ut non super alienum fundamentum ædificarem.

21 Sed, sicut scriptum est, Quibus non annuntiatum est de eo, videbunt: & qui non audierunt, intelligent.

22 Ideo & impediabar plurimum venire ad vos.

23 Nunc verò non ulterius

ἔχων ἐν τοῖς † κλίματι τοῦ-
τοις, † ἐπιποθείαν δὲ ἔχων τοῦ
ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν
ἔτων.

24 Ὡς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν
Σπανίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑ-
μᾶς. ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμε-
νος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ'
ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ· ἐὰν
ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμ-
πλησῶ.

25 Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς
Ἱερουσαλὴμ, διακονῶν τοῖς ἁ-
γίοις.

26 Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδο-
νία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ
ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς
τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ.

27 Εὐδόκησαν γὰρ, καὶ δ-
φειλέται. αὐτῶν εἰπιν. εἰ γὰρ
τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοι-
νῶνησαν τὰ ἔθνη, ἰφείλουσι.
καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουρ-
γῆσαι αὐτοῖς.

28 Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας,
καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν
καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι
δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν.

29 Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος
πρὸς ὑμᾶς, ἐν πληρώματι εὐ-
λογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χρι-
στοῦ ἐλεύσομαι.

* 30 Πρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἁ-
δελφοί, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἁ-
γάπης τοῦ πνεύματος † συνα-
γωνίσασθαι μοι ἐν ταῖς προσευ-
χαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν·

31 Ἵνα ῥυτῶ ἀπὸ τῶν ἀπει-
θοῦντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ· καὶ
Ἵνα ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἱερου-
σαλὴμ εὐπρόσδεκτος γένηται
τοῖς ἁγίοις·

* 32 Ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς
ὑμᾶς διὰ βελήματος Θεοῦ, καὶ
† συναναπαύωμαι ὑμῖν.

33 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης με-
τὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 12. † 7.

Κεφ. 15. 16.

† ΣΥΝΙΣΤΗΜΙ δὲ ὑμῖν Φοίβην
τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὗ-
σαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς
ἐν Κερχραεῖς·

locum habens in regionibus
his, cupiditatem autem habens
veniendi ad vos à multis an-
nis.

24 Ut si proficiscar in Hispa-
niam, veniam ad vos : spero
enim præteriens conspiciere vos,
& à vobis præmitti illuc, si
vobis primum ex parte imple-
tus fuero.

25 Nunc autem proficiscor
in Hierusalem, ministrans san-
ctis.

26 Probaverunt enim Mace-
donia & Achaja collationem ali-
quam facere in pauperes san-
ctorum qui in Hierusalem.

27 Placuit eis enim, & debi-
tores eorum sunt. si enim spiri-
tualibus eorum participarunt
Gentes, debent & in carnalibus
ministrare eis.

28 Hoc igitur perficiens &
assignans eis fructum hunc, pro-
ficiscar per vos in Hispaniam.

29 Scio autem quoniam ve-
niens ad vos, in plenitudine
benedictionis Euangelii Christi
veniam.

30 Obsecro autem vos, fra-
tres, per Dominum nostrum Je-
sum Christum, & per charitatem
Spiritus simul contendere mihi
in orationibus pro me ad Deum.

31 Ut liberer ab infidelibus
in Judæa, & ut ministerium
meum in Hierusalem acceptum
fiat sanctis.

32 Ut in gaudio veniam ad
vos per voluntatem Dei, & si-
mul recreer vobis.

33 At Deus pacis cum omni-
bus vobis. Amen.

CAPUT XVI.

† C Ommendo autem vobis
Phæben sororem nostram
existentem ministram ecclesiæ
quæ in Cenchris :

* 2 ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῆσθαι πράγματι· καὶ γὰρ αὐτῇ ἡ προσάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.

3 Ἀσπάσαθε Πρίσκιλλαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

4 (Οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέβηκαν· οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαρισῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν.)

5 Καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσαθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητὸν μου, ὃς ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας εἰς Χριστόν.

6 Ἀσπάσαθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡ-

* 7 Ἀσπάσαθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου, καὶ συναίχμαλτους μου· οἵτινες εἰσιν ἡ ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν Χριστῷ.

8 Ἀσπάσαθε Ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητὸν μου ἐν Κυρίῳ.

9 Ἀσπάσαθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ, καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητὸν μου.

10 Ἀσπάσαθε Ἀπελλῆν, τὸν δοκιμὸν ἐν Χριστῷ· Ἀσπάσαθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.

11 Ἀσπάσαθε Ἡρωδίωνα τὸν συγγενὴ μου. Ἀσπάσαθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ.

12 Ἀσπάσαθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν Κυρίῳ. Ἀσπάσαθε Περσίδα τὴν ἀγαπητὴν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν Κυρίῳ.

13 Ἀσπάσαθε Ρούφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ.

14 Ἀσπάσαθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς

2 Ut eam suscipiatis in Domino digne sanctis, & assistatis ei in quocumque vestri usus fuerit negotio: etenim ipsa adfuit multis facta est, & ipsi mihi.

3 Salutate Priscillam & Aquilam simul-operantes meos in Christo Jesu:

4 (Qui pro anima mea suam ipsorum cervicem supposuerunt: quibus non ego solus gratias ago, sed & cunctæ ecclesiæ Gentium.)

5 Et domesticam eorum ecclesiam. salutate Epænetum dilectum mihi, qui est primitiæ Achajæ in Christo.

6 Salutate Mariam, quæ multum laboravit in nobis.

7 Salutate Andronicum & Juniam cognatos meos, & concaptivos meos qui sunt insignes in Apostolis, qui & ante me fuerunt in Christo.

8 Salutate Ampliam dilectum meum in Domino.

9 Salutate Urbanum simul-operantem nostrum in Christo, & Stachyn dilectum meum.

10 Salutate Apellen probum in Christo. salutate eos qui ex Aristobuli.

11 Salutate Herodionem cognatum meum. salutate eos qui ex Narcissi, existentes in Domino.

12 Salutate Tryphænam & Tryphosam, laborantes in Domino. salutate Persidem dilectam, quæ multum laboravit in Domino.

13 Salutate Rufum electum in Domino, & matrem ejus & meam.

14 Salutate Asyncritum, Phlegontem, Hermen, Patrobam, Hermen, & qui cum eis fratres.

15 Ἀσπάζεταιτε φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νυρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους.

15 Salutate Philologum & Iuliam, Nereum & sororem ejus, & Olympan, & qui cum eis omnes sanctos.

16 Ἀσπάζεταιτε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ.

16 Salutate alii alios in osculo sancto. salutant vos ecclesiae Christi.

17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχομασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιούντας· καὶ ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν.

17 Rogo autem vos, fratres, speculari ipsos dissensiones & offendicula præter doctrinam quam vos didicistis, facientes, & declinate ab illis.

* 18 Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἐαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς † χρηστολογίας καὶ εὐλογίας † ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν † ἀκάκων.

18 Nam hujusmodi Domino nostro Jesu Christo non servant, sed suo ipsorum ventri: & per blandiloquentiam & benedictionem seducunt corda innocentium.

* 19 Ἡ γὰρ ὑμῶν † ὑπακοὴ εἰς πάντας † ἀφίκετο. Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἐγαλῶν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κκῶν.

19 Nam vestra obedientia in omnes devenit. gaudeo igitur hoc in vobis: volo autem vos sapientes quidem esse in bono, simplices autem in malo.

20 Οὗ δὲ Θεοῦ τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετ' ὑμῶν. Ἀμήν.

20 At Deus pacis conterat Satanam sub pedibus vestris, in celeritate. gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum.

21 Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου.

21 Salutant vos Timotheus simul operans meus, & Lucius, & Jason, & Sosipater cognati mei.

22 Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν Κυρίῳ.

22 Saluto vos ego Tertius, scribens epistolam, in Domino.

23 Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Γάιος ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἐραστός ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

23 Salutat vos Caius hospes meus, & ecclesiae universae. salutat vos Erastus procurator civitatis, & Quartus frater.

24 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

24 Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς σηρίξει κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυσηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου.

25 At potenti vos stabilire juxta evangelium meum, & prædicationem Jesu Christi, secundum revelationem mysterii temporibus æternis taciti:

26 Φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ τῶν γραφῶν προφητικῶν, κατ'

26 Manifestati autem nunc perque scripturas propheticas, secun-

ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως, εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος·

27 Μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 8. + 3.

Πρὸς Ῥωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ φοίβης τῆς διακόνου τῆς ἐν Κεγχρεαῖς ἐκκλησίας.

secundum adordinationem æterni Dei, ad obeditionem fidei) in cunctis Gentibus cogniti:

27 Soli sapienti Deo per Jesum Christum, gloria in secula. Amen.

Ad Romanos scripta à Corintho per Phœben ministram ejus quæ in Cenchreensibus ecclesiæ.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ἈΠΟ-

ΣΤΟΛΟΥ Η' ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ἘΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΩΤΗ.

Κεφ. α'. 1.

1 ΠΑΥΛΟΣ κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Σωσθένους ὁ ἀδελφός,

2 τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ εἰσῇ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἀγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλούμενοις τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντί, τόπῳ, αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν·

3 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

5 Ὅτι ἐν παντί ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντί λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει·

6 Καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν·

7 Ὡς ὑμᾶς μὴ ἐσπεῖσθαι ἐν μηδενὶ χάρισματι, ἀπεκδε-

SANCTI
PAULI

APOSTOLI

AD

CORINTHIOS

EPISTOLA

PRIOR.

CAPUT I.

1 PAULUS vocatus Apostolus Jesu Christi, per voluntatem Dei, & Sosthenes frater,

2 Ecclesiæ Dei existenti in Corintho, sanctificatis in Christo Jesu, vocatis sanctis, cum omnibus invocantibus nomen Domini nostri Jesu Christi, in omni loco ipsorumque & nostro:

3 Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo.

4 Gratiarum ago Deo meo semper pro vobis, in gratia Dei data vobis in Christo Jesu.

5 Quia in omnibus ditati estis in illo, in omni verbo, & omni scientia.

6 (Sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis.)

7 Ita ut vos non defici in ullo gratuito dono, expectantes re-

T

vela-

χομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

8 Ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

9 Πιστὸς δὲ Θεὸς, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγῃτε πάντες, καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἥτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῷ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ.

11 Ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἐρίδες ἐν ὑμῖν εἰσι.

12 Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ.

13 Μεμέρισται ὁ Χριστὸς; μὴ Παῦλος ἰσαυράσθῃ ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε;

14 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον·

15 ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβάπτισα.

16 Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανῶν οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἰ τίνα ἄλλον ἐβάπτισα.

17 Οὐ γὰρ ἀπέσειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελιζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.

18 Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστίν.

19 Γέγραπται γάρ· Ἀπολλῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.

* 20 Ποῦ σοφός; Ποῦ γραμματεὺς; Ποῦ ἰσχυροῦς τοῦ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ ἡμῶν ἔσται ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου;

velationem Domini nostri Jesu Christi:

8 Qui & confirmabit vos usque in finem inculpato, in die Domini nostri Jesu Christi.

9 Fidelis Deus, per quem vocati estis in communionem Filii ejus Domini nostri Jesu Christi.

10 Obsecro autem vos, fratres, per nomen Domini nostri Jesu Christi, ut idipsum dicatis omnes: & non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti in eadem mente, & in eadem sententia.

11 Manifestatum est enim mihi de vobis, fratres mei, ab iis qui Chloes, quia contentiones in vobis sunt:

12 Dico autem hoc, quod unusquisque vestrum dicit: Ego quidem sum Pauli, ego autem Apollos, ego vero Cephae, ego autem Christi.

13 Divisus est Christus? Num Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomen Pauli baptizati estis?

14 Gratias ago Deo, quod neminem vestrum baptizavi, si non Crispum & Cajum:

15 Ut ne quis dicat quod in meum nomen baptizavi.

16 Baptizavi autem & Stephanæ domum. Cæterum, nescio si quem alium baptizaverim.

17 Non enim misit me Christus baptizare, sed evangelizare: non in sapientia verbi, ut non evacuaretur crux Christi.

18 Verbum enim crucis quidem pereuntibus stultitia est: at servatis, nobis, virtus Dei est.

19 Scriptum est enim, Perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobo.

20 Ubi sapiens? ubi scriba? ubi inquisitor seculi hujus? Nonne infatuavit Deus sapientiam mundi hujus?

21 Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας.

22 Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖον αἰτοῦσι, καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν·

23 Ἡμεῖς δὲ κηρύττομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρίαν·

24 Αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν.

25 Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ, σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ· καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ, ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ.

* 26 Βλέπετε γὰρ τὴν κλήσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοὶ, οὐ πολλοὶ καὶ εὐγενεῖς·

27 Ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς κατασχύνῃ· καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα κατασχύνῃ τὰ ἰσχυρά·

* 28 Καὶ τὰ καὶ ἐγενή τοῦ κόσμου καὶ τὰ καὶ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεός, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ.

29 Ὅπως μὴ καυχώσινται πάντα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ.

30 Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις·

31 Ἵνα, καθὼς γέγραπται· Ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω. 6. + 2.

Κεφ. β'. 2.

1 Καὶ γὰρ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἤλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας, καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ Θεοῦ.

2 Οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χρι-

21 Postquam enim in sapientia Dei non cognovit mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam prædicationis servare credentes.

22 Quandoquidem enim Judæi signum petunt, & Græci sapientiam quærunt:

23 Nos autem prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam:

24 Ipsis autem vocatis Judæis atque Græcis, Christum Dei virtutem & Dei sapientiam.

25 Quia quod stultum Dei, sapientius hominibus est: & quod infirmum Dei, fortius hominibus est.

26 Videte enim vocationem vestram, fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles:

27 Sed stulta mundi elegit Deus, ut sapientes pudefaciat: & infirma mundi elegit Deus, ut pudefaciat fortia.

28 Et ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus, & non existentia, ut existentia aboleret:

29 Ut non gloriatur omnis caro in conspectu Dei.

30 Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu: qui factus est nobis sapientia à Deo, justitiaque & sanctificatio & redemptio.

31 Ut, quemadmodum scriptum est, Glorietur, in Domino glorietur.

CAPUT II.

1 ET ego veniens ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis aut sapientiæ, annuntians vobis testimonium Dei.

2 Non enim judicavi scire aliquid in vobis, si non Jesum Chri-

σθν, καὶ τοῦτον ἐσαυρωμένον.

3 Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς.

* 4 Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ † κήρυγμά μου οὐκ ἐν † πειθοῖς † ἀνθρωπίνης † σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν † ἀποδείξει πνεύματος καὶ † δυνάμεως.

5 ἵνα ἡ πίσις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ.

6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων.

7 Ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν Θεοῦ ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν.

8 Ἦν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσαύρωσαν.

9 Ἀλλὰ καὶ ὡς γέγραπται· Α' ὁφθαλμοὶ οὐκ εἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἢ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

10 Ἡμῖν δὲ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ· τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ῥευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ.

11 Τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; Οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ.

12 Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν.

* 13 Α' καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν † διδακτοῖς φημερπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος ἀγίου· πνευματικοῖς πνευματικῶς συγκρίνοντες.

Christum, & hunc crucifixum.

3 Et ego in infirmitate, & in timore, & in tremore multo factus sum apud vos:

4 Et sermo meus, & prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis:

5 Ut fides vestra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei.

6 Sapientiam autem loquimur in perfectis, sapientiam vero non seculi hujus, neque principum seculi hujus qui destruuntur:

7 Sed loquimur sapientiam Dei in mysterio occultatam, quam prædestinavit Deus ante secula in gloriam nostram:

8 Quam nemo principum seculi hujus cognovit. si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent.

9 Sed sicut scriptum est, Quæ oculus non vidit, & auris non audivit, & in cor hominis non ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus illum:

10 Nobis autem Deus revelavit per Spiritum suum. nam Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei:

11 Quis enim scit hominum quæ hominis, si non spiritus hominis qui in ipso? ita & quæ Dei nemo novit, si non spiritus Dei.

12 Nos autem non spiritum mundi accepimus, sed Spiritum qui ex Deo: ut sciamus ipsa à Deo donata nobis:

13 Quæ & loquimur non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctis spiritus sancti, spiritualibus spiritualia conferentes.

* 14 Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστὶ, καὶ οὐ δύναται γινῶναι, ὅτι ἡ πνευματικὴ ἀνακρίνεται.

15 Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπὸ οὐδενὸς ἀνακρίνεται.

16 Τίς γὰρ ἐγνώ νοῦν Κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; Ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν· 8. † 2.

Κεφ. γ'. 3.

1 ΚΑΙ ἐγὼ, ἀδελφοί, οὐκ ἡδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ.

2 Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, καὶ οὐ βρώμικα· οὐπω γὰρ ἠδύνασθε· ἀλλ' οὔτε ἐτι νῦν δύνασθε.

3 Ἐτι γὰρ σαρκικοὶ ἐσθε. Ὁ Θεὸς γὰρ ἐν ὑμῖν ζήλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοὶ ἐσθε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε;

4 Ὅταν γὰρ λέγῃ τις· Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου· ἕτερος δέ· Ἐγὼ Ἀπολλῷ· οὐχὶ σαρκικοὶ ἐσθε;

5 Τίς οὖν ἐστὶ Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλῶς, ἀλλ' ἡ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάθω ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν;

6 Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν· ἀλλ' ὁ Θεὸς ἡύξανε.

7 Ὡς οὔτε ὁ φυτεύων ἐστὶ τι, οὔτε ὁ ποτιζών, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεός.

8 Ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτιζών ἐν εἰσιν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον.

* 9 Θεοῦ γὰρ ἐσμεν ἡ συνεργοί· Θεοῦ ἡ γεώργιον, Θεοῦ ἡ οἰκοδομή ἐσθε.

* 10 Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς ἡ ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, ἄλλος δὲ οἰκοδομεῖ· ἕκαστος δὲ βλέπετω πῶς οἰκοδομεῖ.

11 Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον· ὅς ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός.

14 Animalis autem homo non percipit ea quæ Spiritus Dei. stultitia enim illi est: & non potest cognoscere, quia spiritualiter dijudicatur.

15 At spiritualis dijudicat quidem omnia: ipse vero à nemine dijudicatur.

16 Quis enim cognovit sensum Domini, qui instruet eum? nos autem sensum Christi habemus.

CAPUT III.

1 ET ego, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus: tanquam infantibus in Christo.

2 Lac vobis potum dedi, & non escam: nondum enim poteratis: sed nec adhuc nunc potestis.

3 Adhuc enim carnales estis. Quum enim in vobis zelus & contentio, & dissidia: nonne carnales estis, & secundum hominem ambulatis?

4 Quum enim dicat quis: Ego quidem sum Pauli: alius autem, ego Apollo: nonne carnales estis?

5 Quis igitur est Paulus? quis vero Apollo? nisi ministri per quos credidistis, & unicuique sicut Dominus dedit.

6 Ego plantavi, Apollo rigavit: sed Deus incrementum dedit.

7 Itaque neque plantans est aliquid: neque rigans, sed ille incrementum dans Deus.

8 Plantans autem & rigans unum sunt. (unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum proprium laborem.)

9 Dei enim sumus cooperatores: Dei agricultura, Dei ædificatio estis.

10 Secundum gratiam Dei datam mihi, ut sapiens architectus fundamentum posui: alius autem superædificat. Unusquisque autem videat quomodo superædificet.

11 Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter jactum, quod est Jesus Christus.

T 3

12 Si

* 12 Εἰ δέ τις † ἐποικοδομεῖ
ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον, χρυ-
σόν, † ἄργυρον, λίθους τιμίους,
ξύλα, χόρτον, † καλάμην·

13 Ἐκάστου τὸ ἔργον φανε-
ρὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δη-
λώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύ-
πτεται· καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον
ὑποθὺν ἐστὶ, τὸ πῦρ δοκιμάσει.

14 Εἰ τινος τὸ ἔργον μένει
ἢ ἐπωκοδόμησε, μισθὸν λήψεται·

15 Εἰ τινος τὸ ἔργον κατα-
παήσεται, ζημιωθήσεται· αὐ-
τοῦ δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς
διὰ πυρός.

16 Οὐκ οἶδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ
ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ
οἰκεῖ ἐν ὑμῖν;

17 Εἰ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ
φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός·
ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν,
οἵτινες ἐστε ὑμεῖς.

18 Μηδεὶς ἐαυτὸν ἐξαπατά-
τω· εἰ τις δοκεῖ σοφός εἶναι
ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ,
μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται
σοφός.

* 19 Ἡ γὰρ σοφία τοῦ κέ-
σμου τούτου, † μωρία παρὰ τῷ
Θεῷ ἐστὶ. γέγραπται γάρ· Ὁ
† ὀρκισσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν
τῇ † πανουργίᾳ αὐτῶν.

20 Καὶ πάλιν· Κύριος γι-
νώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν
σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι.

21 Ὡς μηδεὶς καυχάσθω
ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν
ἐστὶν·

22 Εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀ-
πολλῶς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε
κόσμος, εἴτε ζωὴ, εἴτε θάνατος,
εἴτε ἐνεστώτα, εἴτε μέλλοντα·
πάντα ὑμῶν ἐστὶν·

23 Ὅτι οὖν, Χριστοῦ· Χριστὸς
δὲ, Θεοῦ. 10. † 4.

Κεφ. δ'. 4.

1 Ὅπως ἡμᾶς λογιζέσθω ἑν-
θρῶπος, ὡς ὑπηρέτας Χρι-
στοῦ, καὶ οἰκονόμους μυστηρίων
Θεοῦ.

2 Ὅτι δὲ λοιπὸν, ζητεῖται ἐν
τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πισθὲς τις
εὐρεθῇ.

12 Si autem quis superædifi-
cat super fundamentum hoc, au-
rum, argentum, lapides pretio-
sos, ligna, scænum, stipulam:

13 Uniuscujusque opus mani-
festum fiet. nam dies declara-
bit: quia in igne revelabitur:
& uniuscujusque opus quale sit,
ignis probabit.

14 Si cujus opus manserit
quod superædificavit, merce-
dem accipiet.

15 Si cujus opus exuretur, da-
mnum faciet: ipse autem serva-
bitur, ita vero quasi per ignem.

16 Nescitis quia templum Dei
estis, & Spiritus Dei habitat
in vobis?

17 Si quis templum Dei cor-
rumpit, disperdet illum Deus.
Nam templum Dei sanctum est,
quod estis vos.

18 Nemo seipsum seducat: si
quis videtur sapiens esse in vo-
bis in seculo hoc, stultus fiat,
ut fiat sapiens.

19 Nam sapientia mundi hu-
jus, stultitia apud Deum est.
Scriptum est enim, Compre-
hendens sapientes in astutia co-
rum.

20 Et iterum, Dominus no-
vit cogitationes sapientium,
quoniam sunt vanæ.

21 Itaque nemo glorietur in
hominibus. Omnia enim vestra
sunt:

22 Sive Paulus, sive Apollo,
sive Cephas, sive mundus, sive
vita, sive mors, sive præsentia,
sive futura: omnia vestra sunt:

23 Vos autem Christi: Chri-
stus autem Dei.

CAPUT IV.

1 Sic nos existimet homo ut
ministros Christi, & di-
spensatores mysteriorum Dei.

2 At reliquum, quaeritur in
dispensatoribus, ut fidelis quis
inveniatur.

3 Ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιζόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ. ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω.

4 Οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνειδα· ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, Κύριός ἐστιν.

5 Ὡς μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος· ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκ ἁψῶ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

6 Ταῦτα δὲ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶν, δι' ὑμᾶς· ἵνα ἐν ἡμῖν μάθῃτε τὸ μὴ ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν, ἵνα μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνδὸς φυσιοῦνθε κατὰ τοῦ ἐτέρου.

7 Τίς γὰρ σε διακρίνει; Τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;

8 Ἡδὴ κεκορεσμένοι ἐστέ, ἡδὴ ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὕφελόν γε ἐβασιλεύσατε· ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν.

* 9 Δοκῶ γὰρ ὅτι ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους † ἐσχάτους † ἀπέδειξεν ὡς † ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις.

10 Ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἑνδοξοί, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι.

* 11 Ἀχρὶ τῆς ἄρτι ὕψους καὶ πεινώμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ † γυμνητεύομεν, καὶ κολαφίζόμεθα, καὶ † ἀξιοῦμεν.

12 Καὶ κοπιῶμεν, ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσὶ· λοιδορούμενοι, εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα.

* 13 Βλασφημούμενοι, παρκαλοῦμεν· ὡς † περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν,

3 Mihi autem in minimum est ut à vobis dijudicer, aut ab humano die: sed neque meipsum dijudico.

4 Nihil enim mihi ipsi conficius sum: sed non in hoc iustificatus sum. at dijudicans me, Dominus est.

5 Itaque ne ante tempus quid iudicate, quoadusque veniat Dominus: qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium: & tunc laus erit unicuique à Deo.

6 Hæc autem, fratres, transfiguravi in meipsum & Apollo propter vos: ut in nobis discatis ne supra quod scriptum est, sapere: ut ne unus super unum inflemini adversus alterum.

7 Quis enim te discernit? Quid autem habes quod non accepisti? Si autem & accepisti, quid gloriaris quasi non accipiens?

8 Jam saturati estis, jam ditati estis, sine nobis regnastis: & utinam sane regnetis, ut & nos vobis simul regnemus.

9 Puto enim quod Deus nos Apostolos novissimos edidit tanquam morti destinatos: quia spectaculum facti sumus mundo & angelis, & hominibus.

10 Nos stulti propter Christum: vos autem prudentes in Christo: nos infirmi, vos autem fortes: vos gloriosi, nos autem ignominiosi.

11 Usque in hanc horam & esurimus, & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cædimur, & instabiles sumus,

12 Et laboramus, operantes propriis manibus: convitiis affecti, benedicimus: persecutionem patientes, sustinemus.

13 Blasphematī, obsecramus: tanquam purgamenta mundi facti sumus, omnium per-

πάντων † περίφημα ἕως ἄρτι.

14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουεῖω.

15 Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας. ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα.

16 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε.

17 Διὰ τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστὶ τέκνον μου ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνησέει τὰς ἐδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ, καὶ ὡς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω.

18 Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς, ἐφυσιάσῃσιν τινες.

19 Ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος θέλήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν.

20 Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει.

21 Τί θέλετε; Ἐν βλάβῃ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ, πνεύματί τε πρῶтитος; 7. † 5.

Κεφ. 4. 5.

1 Ὡς ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἣτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥς τε γυναῖκά τινά τοῦ πατρὸς ἔχειν.

2 Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐσθε, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενήθησατε, ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας;

3 Ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἀπὸν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἡδὴ κέκρικα ὡς παρὼν, τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον,

4 Ἐν τῷ ἐνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συνελθόντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

5 Παραδοῦναι τὸν τριτοῦτον τῷ

peripsēma usque adhuc.

14 Non pudore afficiens vos scribo hæc: sed ut natos meos charissimos moneo.

15 Si enim decem millia pedagogorum habeatis in Christo: sed non multos patres. In enim Christo Jesu per Evangelium ego vos genui.

16 Rogo ergo vos, imitatores mei estote.

17 Propter hoc misi vobis Timotheum, qui est natus meus dilectus & fidelis in Domino, qui vos commonefaciet vias meas quæ in Christo, sicut ubique in omni ecclesia doceo.

18 Tanquam non venturo autem me ad vos, inflati sunt quidam.

19 Veniam autem cito ad vos, si Dominus voluerit: & cognoscam non sermonem inflatorum, sed virtutem.

20 Non enim in sermone regnum Dei, sed in virtute.

21 Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in charitate, spirituque mansuetudinis?

CAPUT V.

catio, qualis nec in Gentibus nominatur: ita ut uxorem quendam patris habere.

2 Et vos inflati estis: & non magis luxistis, ut tollatur de medio vestrum qui opus hoc fecit.

3 Ego quidem enim ut absens corpore, præsens autem spiritu, jam judicavi ut præsens, cum sic hoc operatum,

4 In nomine Domini nostri Jesu Christi, congregatis vobis & meo spiritu, cum virtute Domini nostri Jesu Christi,

5 Tradere ejusmodi satanæ in-

Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἶδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ;

7 Ἐκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ᾗτε νέον φύραμα, καθὼς ἐξε ἀζύμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐστὶν, Χριστός.

* 8 Ὡς ἐξορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν τῇ ἀζύμοις τῇ εὐκρινείᾳ καὶ ἀληθείᾳ.

9 Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις.

10 Καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου, ἢ τοῖς πλεονέκταις, ἢ ἄρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελεῖν.

11 Νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἵαν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος, ἢ πέρωνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλωλάτρης, ἢ λοιδορός, ἢ μέθυσος, ἢ ἄρπαξ· τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεισβῆιν.

12 Τί γὰρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; Οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε;

* 13 Τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς κρίνει. Καὶ τῇ ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. 4. † 1-

Κεφ. 5. 6.

† Τολμᾷ τις ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων;

* 2 Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινούσι; Καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, τῇ ἀνάξει ἐξε τῇ κριτηρίῳ ἐλαχίστων;

3 Οὐκ οἶδατε ὅτι ἀγγέλους κρινούμεν; μήτι γε βιωτικά;

4 Βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἵαν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενήμενους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίξετε.

5 Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῶν λέγω.

interitum carnis, ut spiritus servetur in die Domini Jesu Christi.

6 Non pulchra gloriatio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam fermentat?

7 Expurgate igitur vetus fermentum, ut sitis nova massa, sicut estis azymi. Enim Pascha nostrum pro nobis immolatus est Christus.

8 Itaque epulemur, non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ & nequitiae, sed in azymis sinceritatis & veritatis.

9 Scripsi vobis in epistola, Ne commisceri fornicariis:

10 Et non omnino fornicariis mundi hujus, aut avaris, aut rapacibus, aut idololatriis: alioquin debueratis ex mundo exire.

11 Nunc autem scripsi vobis non commisceri, si quis frater nominatus aut fornicator, aut maledicus, aut avarus, aut idololatra, aut ebriosus, aut rapax, ejusmodi nec comedere.

12 Quid enim mihi & eos qui foris judicare? Nonne eos intus vos judicatis?

13 Eos autem foris Deus judicabit. Et auferte malum ex vobis ipsis.

CAPUT VI.

1 Audet aliquis vestrum negotium habens ad alterum, judicari apud injustos, & non apud sanctos?

2 Nescitis quoniam sancti mundum judicabunt? Et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis judiciis minimis?

3 Nescitis quoniam angelos judicabimus? nedum vitalia?

4 Vitalia quidem igitur judicia si habueritis, nihili factos in ecclesia, illos sedere facite.

5 Ad verecundiam vobis dico.

† 5

Sic

οὕτως οὐκ ἔστιν ἐν ὑμῖν σοφὸς
οὐδὲ εἷς, ὃς δυνησεται διακρι-
ναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐ-
τοῦ;

6 Ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀ-
δελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ
ἀπίστων;

* 7 Ἦδὴ μὲν οὖν ἴσως ἤτ-
τημα ἐν ὑμῖν ἔστιν, ὅτι κρίμα-
τα ἔχετε μετ' ἑαυτῶν. διατί
οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; ἢ δια-
τί οὐχὶ μᾶλλον ἢ ἀποσερεῖσθε;

8 Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ
ἀποσερεῖτε, καὶ ταῦτα ἀδελ-
φούς.

9 Ἡ οὐκ οἶδατε ὅτι ἁδικοὶ
βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομή-
σουσι; Μὴ πλανᾶσθε. Οὔτε
πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔ-
τε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔ-
τε ἄρσενοκοῖται,

* 10 Οὔτε κλέπται, οὔτε
ἢ πλεονέκται, οὔτε ἢ μέθυσοι, οὐ
ἢ λοῖδοροι, ἢ οὐχ ἢ ἄρπαγες,
βασιλείαν Θεοῦ οὐ ἢ κληρονο-
μήσουσι.

* 11 Καὶ ταῦτά τινες ἦτε·
ἢ ἀλλὰ ἢ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ
ἡγιασθήτε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε
ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰη-
σοῦ, καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ
Θεοῦ ἡμῶν.

12 Πάντα μοι ἔξεσιν, ἀλλ'
οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι
ἔξεσιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσια-
σθήσομαι ὑπὸ τινος.

13 Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ,
καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ
δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα
καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ
πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ, καὶ
ὁ Κύριος τῷ σώματι.

* 14 Ὁ δὲ Θεὸς καὶ τὸν Κύ-
ριον ἡγείρε, καὶ ὑμᾶς ἢ ἐξεγερεῖ
διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

15 Οὐκ οἶδατε, ὅτι τὰ σώ-
ματα ὑμῶν, μέλη Χριστοῦ ἔστιν;
Ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χρι-
στοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη; Μὴ
γένοιτο.

16 Ἡ οὐκ οἶδατε ὅτι ὁ κολλώ-
μενος τῇ πόρνῃ, ἐν σώμα
ἔστιν; Ἔσονται γὰρ, φησὶν,

Sic non est in vobis sapiens ne-
que unus qui possit dijudicare
inter fratrem suum?

6 Sed frater cum fratre judi-
catur, & hoc apud infideles.

7 Jam quidem igitur omnino
delictum vobis est, quod judicia
habetis cum vobis ipsis. Propter
quid non magis injuriam acci-
pitis? Propter quid non magis
damnum accipitis?

8 Sed vos injuriam facitis &
damno afficitis, & hoc fratres.

9 An nescitis quia injusti re-
gnam Dei non possidebunt? Ne
errate: Neque fornicarii, ne-
que idololatrae, neque adulteri,
neque molles, neque masculo-
rum concubitores,

10 Neque fures, neque ava-
ri, neque ebriosi, non convi-
ciatores, non rapaces, regnum
Dei non possidebunt.

11 Et hæc quidam eratis: sed
abluti estis, sed sanctificati estis,
sed justificati estis in nomine
Domini Jesu, & in Spiritu Dei
nostri.

12 Omnia mihi licent, sed
non omnia conferunt. Omnia
mihi licent, sed non ego redi-
gar potestate sub quoquam.

13 Escæ ventri, & venter
escis. at Deus & hunc & has
destruet. at corpus non forni-
cationi, sed Domino, & Do-
minus corpori.

14 At Deus & Dominum sus-
citavit, & nos suscitabit, per
virtutem suam.

15 Nescitis quoniam corpora
vestra membra Christi sunt?
Tollens ergo membra Christi,
faciam meretricis membra? Ne
fiat.

16 An nescitis quoniam ag-
glutinator meretrici, unum cor-
pus est? Erunt enim, inquit,
duo

οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.

17 Οὗ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ, ἐν πνευμᾷ ἐστίν.

18 Φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐστὶν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματος ἐστίν· ὃ δὲ πορνεύων, εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει.

19 Ἡ οὐκ οἶδατε, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν, ναὶς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος ἐστίν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὶ ἐαυτῶν;

20 Ἐγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἃτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ. 15. † 1.

Κεφ. Ζ'. 7.

1 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἄπτεσθαι.

2 Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔχει τῷ, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἔχει τῷ.

3 Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ἐφειλομένην εὐνοίαν ἀποδίδωτω· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί.

4 Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή.

* 5 Μὴ ἀποσερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μὴ τι ἂν ἐκ τῆς συμφωνίας πρὸς καιρὸν, ἵνα τὸ σχολεύητε τῇ τῇ νηφείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ· καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε, ἵνα μὴ πειράξῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν.

* 6 Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ τὴν συνγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν.

7 Θέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ οὕτως.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς

duo in carnem unam.

17 At agglutinator Dominus, unus spiritus est.

18 Fugite fornicationem. Omne peccatum quodcumque fecerit homo, extra corpus est; at fornicans, in proprium corpus peccat.

19 An nescitis quoniam corpus vestrum, templum qui in vobis sancti Spiritus est, quem habetis à Deo, & non estis vestri?

20 Empti estis enim pretio. Glorificate jam Deum in corpore vestro, & in spiritu vestro, quæ sunt Dei.

CAPUT VII.

1 DE autem quibus scripsistis mihi, Pulchrum homini mulierem non tangere.

2 Propter autem fornicationes unusquisque suam uxorem habeat, & unaquæque proprium virum habeat.

3 Uxori vir debitam benevolentiam reddat: similiter autem & uxor viro.

4 Mulier proprii corporis non habet potestatem, sed vir. Similiter autem & vir proprii corporis non habet potestatem, sed mulier.

5 Ne fraudate alii alios, si non quid ex consensu ad tempus, ut vacetis jejuniis & orationi: & iterum in idipsum conveniatis, ut ne tentet vos Satanas propter incontinentiam vestram.

6 Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium.

7 Volo enim omnes homines esse sicut & meipsum: sed unusquisque proprium donum habet ex Deo, hic quidem sic, ille vero sic.

8 Dico autem non nuptis & viduis, bonum illis est, si ma-

ἔσιν ἰὰν μείνωσιν ὡς κἄγώ.

9 Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν. κρεῖσσον γὰρ ἔστι γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι.

10 Τοῖς δὲ γαγαμηκόσι παρὰ γάλλω οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι.

11 Ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφίεναι.

12 Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ Κύριος. Εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφίετω αὐτήν.

13 Καὶ γυνὴ ἣτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφίετω αὐτόν.

14 Ἠγίασαι γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί· καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρὶ. ἐπεὶ ἅρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι· νῦν δὲ ἁγιά ἔσιν.

15 Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω. οὐ δεοῦλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιοῦτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληται ἡμεῖς ὁ Θεός.

16 Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;

17 Εἰ μὴ ἐκάσω ὡς ἐμέριπεν ὁ Θεός, ἕκασον ὡς κέκληκεν ὁ Κύριος, οὕτω περιπατέτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάττομαι.

* 18 Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ † ἐπισπάσθω. Ἐν ἀκροβυσίᾳ τις ἐκλήθη; μὴ περιτεμενέσθω.

19 Ἡ περιτομὴ οὐδὲν ἐστίν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ.

20 Ἐκαστος ἐν τῇ κλήσει ἢ ἐκλήθῃ, ἐν ταύτῃ μενέτω.

21 Δοῦλος ἐκλήθης; Μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρησάι.

neant sicut & ego.

9 Si vero non se continent, nubant: melius enim est nubere, quam uri.

10 At matrimonio junctis præcipio, non ego, sed Dominus, Uxorem à viro non discedere.

11 Si vero & discesserit, maneat innupta, aut viro reconcilietur. Et virum uxorem non dimittere.

12 At cæteris ego dico, non Dominus, Si quis frater uxorem habet infidelem, & hæc consentit habitare cum illo, non dimittat illam.

13 Et mulier si qua habet virum infidelem, & ipse consentit habitare cum illa, non dimittat eum.

14 Sanctificatus est enim vir infidelis in uxore, & sanctificata est mulier infidelis in viro: alioquin nati vestri immundi sunt: nunc autem sancti sunt:

15 Si vero infidelis discedit, discedat. non servituti subjectus est frater aut soror in hujusmodi: in autem pace vocavit nos Deus.

16 Quid enim scis mulier, si virum servabis? aut quid scis vir, si mulierem servabis?

17 Si non unicuique sicut partitus est Deus, unumquemque sicut vocavit Dominus, ita ambulet: & sic in ecclesiis omnibus constituo.

18 Circumcísus aliquis vocatus est? non adducat præputium. In præputio aliquis vocatus est? non circumcidatur.

19 Circumcisio nihil est, & præputium nihil est: sed observatio mandatorum Dei.

20 Unusquisque in vocatione, qua vocatus est, in ea permaneat.

21 Servus vocatus es? non tibi sit curæ. sed si & potes liber fieri, magis utere.

* 22 Οἱ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεῖς δοῦλος, † ἀπελεύθερος Κυρίου ἐσίν· ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθεῖς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ.

23 Τιμῆς ἡγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων.

24 Ἐκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ τοῦ Θεοῦ.

25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἡληθμένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι.

26 Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεσῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι.

* 27 Δέδεσται γυναικί; μὴ ζητεῖ † λύσιν. Λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζητεῖ γυναῖκα.

28 Ἐὰν δὲ καὶ γήμῃς, οὐχ ἡμαρτες· καὶ ἔὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἡμαρτε· θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι. ἔγωγ δὲ ὑμῶν φείδομαι.

* 29 Τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὅτι ὁ καιρὸς † συνεσταλμένος τὸ λοιπὸν ἐστίν· ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡς μὴ ἔχοντες ᾧσι·

30 Καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες, ὡς μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες·

31 Καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου.

* 32 Θέλω δὲ ὑμᾶς † ἀμεριμνῶντας εἶναι· ὁ † ἀγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ Κυρίῳ·

33 Οἱ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί.

34 Μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένα· ἡ ἀγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ἡ ἀγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί.

* 35 Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω· οὐχ ἵνα

22 Nam in Domino vocatus servus, libertus Domini est: similiter & liber vocatus, servus est Christi.

23 Pretio empti estis: ne fiat is servi hominum.

24 Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in hoc permaneat apud Deum.

25 De autem virginibus praeceptum Domini non habeo: sententiam autem do, tanquam misericordiam consequutus à Domino fidelis esse.

26 Existimo ergo hoc pulchrum esse propter instantem necessitatem: quoniam pulchrum homini sic esse.

27 Alligatus es uxori? ne quære solutionem. solutus es ab uxore? ne quære uxorem.

28 Si autem & acceperis uxorem, non peccasti. Et si nupserit virgo, non peccavit: tribulationem vero carnis habebunt huiusmodi. Ego autem vobis parco.

29 Hoc autem dico, fratres, tempus contractum reliquum est, ut & habentes uxores, tamquam non habentes sint.

30 Et fientes tamquam non fientes: & gaudentes, tamquam non gaudentes: & ementes, tamquam non possidentes:

31 Et utentes mundo hoc, tamquam non abutentes. prae-terit enim figura mundi huius.

32 Volo autem vos sine solitudine esse. Cælebs curat quæ Domini, quomodo placebit Domino.

33 At uxorem ducens curat quæ mundi, quomodo placeat uxori.

34 Divisa sunt, mulier & virgo. Innupta curat quæ Domini, ut sit sancta & corpore & spiritu. at nupta curat quæ mundi, quomodo placeat viro.

35 Hoc vero ad vestram ipsorum utilitatem dico, non ut la-

† βρόχον ὅμῃν ἐπιβάλλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ † εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίῳ † ἀπερισπά-
ως.

* 36 Εἰ δέ τις † ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν † παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾗ † ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι· ὁ θέλει ποιεῖτω, οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν.

37 Ὃς δὲ ἔζηκεν ἐδράκῃς ἐν τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ.

* 38 Ὡς καὶ ὁ † ἐκγαμίζων, καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων, † κρεῖσσον ποιεῖ.

39 Γυνὴ δέδεταί νόμῳ ἔφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι· μόνον ἐν Κυρίῳ.

40 Μακαριωτέρα δὲ ἐστὶν ἐὰν οὕτω μένῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ κἄγῳ πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν. 18. † 10.

Κεφ. ἡ. 8.

1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, αἰδομεν ὅτι πάντες γινώσκουσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῦ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ.

2 Εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε καθὼς δεῖ γινῶναι.

3 Εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, οὗτος ἔγνωται ὑπ' αὐτοῦ.

4 Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἰδομεν ὅτι οὐδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς Θεὸς ἕτερος εἰ μὴ εἷς.

5 Καὶ γὰρ εἴπερ εἰπὶ λεγόμενοι θεοὶ, εἴτε ἐν οὐρανῷ, εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς· (ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ πολλοί, καὶ κύριοι πολλοί·)

6 Ἀλλ' ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.

7 Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶ-

queum vobis injiciam, sed addecens & bene adhærens Domino indistracte.

36 Si autem quis indecens esse super virginem suam existimat, si sit superadulta, & ita debet fieri: quod vult faciat: non peccat: jungantur matrimonio.

37 Qui vero stetit firmus in corde, non habens necessitatem, potestatem autem habet circa propriam voluntatem, & hoc judicavit in corde suo, servare suam virginem, bene facit.

38 Itaque & matrimonio jungens, pulchre facit: at non matrimonio jungens, melius facit.

39 Mulier alligata est legi in quantum tempus vivit vir ejus: si vero dormierit vir, liberata est cui vult nubere, tantum in Domino.

40 Beatior autem est si sic maneat, secundum meam sententiam. Puto autem & ego Spiritum Dei habere.

CAPUT VIII.

1 DE autem idolis immolatis, scimus quia omnes scientiam habemus. Scientia inflat, at charitas ædificat.

2 Si autem quis existimat scire aliquid, nondum quicquam cognovit quemadmodum oporteat nosse.

3 Si autem quis diligit Deum, hic cognitus est ab eo.

4 De esca igitur idolothytorum, scimus quia nihil idolum in mundo: & quod nullus Deus alter, si non unus.

5 Etenim etsi sunt dicti dii, sive in cælo, sive in terra, (sicuti sunt dii multi, & domini multi,)

6 Sed nobis unus Deus, Pater, ex quo omnia, & nos in illum: & unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum.

7 Sed non in omnibus illa sciencia

εις. τινες δὲ τῇ συνειδήσει τοῦ εἰδωλοῦ ἕως ἄρτι, ὡς εἰδωλόθυτον ἐσβίουσι, καὶ ἡ συνειδήσις αὐτῶν ἀσθενὴς οὕσα μολύνεται.

8 Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρίσησι τῷ Θεῷ· οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑπεροούμεθα.

9 Βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενοῦσιν.

* 10 Ἐὰν γὰρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα γυνῶσιν, ἐν τῷ εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰζόδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσβίειν;

11 Καὶ ἀπολεῖται ὁ ἀσθενὴς ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει, δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν;

12 Οὕτω δὲ ἀμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, εἰς Χριστὸν ἀμαρτάνετε.

* 13 † Διόπερ εἰ † βρῶμα † σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ † φάγω † κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω. 6. † 1.

Κεφ. 8'. 9.

1 Οὐκ εἰμι ἀπόστολος; Οὐκ εἰμι ἐλεύθερος; Οὐχὶ Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ἑώρακα; Οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐσε ἐν Κυρίῳ;

2 Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμι ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐσε ἐν Κυρίῳ.

3 Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν, αὕτη ἐστίν.

4 Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν;

5 Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς;

6 Ἡ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι;

7 Τίς ἐρετεύεται ἰδίῃς ὀψω-

scientia. Quidam autem conscientia idoli usque nunc, quasi idolis immolatum manducant: & conscientia ipsorum infirma existens polluitur.

8 Esca autem nos non commendat Deo. Neque enim si manducaverimus, abundabimus: neque si non manducaverimus, deficiemus.

9 Videte autem ne forte auctoritas vestra hæc offendiculum fiat infirmis.

10 Si enim quis viderit te habentem scientiam, in idolio recumbentem, nonne conscientia ejus infirmi existentis ædificabitur ad idolothyta manducandum?

11 Et peribit infirmus frater in tua scientia, propter quem Christus mortuus est?

12 Sic autem peccantes in fratres, & percutientes eorum conscientiam infirmam, in Christum peccatis.

13 Quapropter si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, ut ne fratrem meum scandalizem.

CAPUT IX.

1 **N**ON sum Apostolus? non sum liber? nonne Jesum Christum Dominum nostrum vidi? Non opus meum vos estis in Domino?

2 Si aliis non sum Apostolus, at certe vobis sum. nam signaculum mei apostolatus vos estis in Domino.

3 Mea defensio me inquirentibus, hæc est:

4 Num non habemus potestatem manducandi & bibendi?

5 Num non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi, sicut & cæteri Apostoli, & fratres Domini, & Cephas?

6 Aut solus ego & Barnabas, non habemus potestatem hoc non operandi?

7 Quis militat propriis stipen-

νίσις ποτέ; Τίς φυτεύει ἀμπέλωνα, καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; Ἡ τὶς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει;

8 Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; Ἡ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει;

9 Ἐν γὰρ τῷ Μωσέως νόμῳ γέγραπται· Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλώοντα. Μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ;

* 10 Ἡ δὲ ἡμᾶς πάντως λέγει; Δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὁφείλει ὁ ἄροτριῶν ἄροτριῶν· καὶ ὁ ἀλώων, τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν, ἐπ' ἐλπίδι.

11 Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπειράμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν;

* 12 Εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; Ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ πάντα ἡμεῖς ἡμεῖς, ἵνα μὴ ἡ ἐγκοπὴν τινὰ δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ.

* 13 Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ καὶ ἐργαζόμενοι, ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; Οἱ τῷ θεῷ θυσιασθήριον καὶ προσεδρεύοντες, τῷ θυσιασθηρίῳ καὶ συμμερίζονται;

14 Οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν.

15 Ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἐχρησάμην τούτων. Οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ.

16 Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται. οὐαὶ δέ μοι ἐστὶν ἂν μὴ εὐαγγελίζωμαι.

* 17 Εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, ὁικονομίαν πεπείσμευμαι.

diis unquam? Quis plantat vineam, & de fructu ejus non edit? Aut quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat?

8 Num secundum hominem hæc dico? An nonne & lex hæc dicit?

9 In enim lege Moysis scriptum est: Non alligabis os bovi trituranti. Num boum cura est Deo?

10 An propter nos omnino dicit? Propter nos enim scripta sunt, quoniam in spe debet arans arare: & triturans spei suæ participare, in spe.

11 Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum si nos vestra carnalia metamus?

12 Si alii potestatis vestræ participes sunt, non potius nos? Sed non usi sumus potestate hac: sed omnia sustinemus, ut ne remoracionem aliquam demus Evangelio Christi.

13 Nescitis quoniam sacra operantes, de sacrario edunt? altari assidentes, altari participant?

14 Ita & Dominus ordinavit Evangelium annuntiantibus, de Evangelio vivere.

15 Ego autem nullo usus sum horum: non scripsi autem hæc, ut ita fiant in me: bonum enim mihi magis mori, quam gloriationem meam ut quis evacuet.

16 Si enim euangelizavero, non est mihi gloriatio. necessitas enim mihi incumbit: vix autem mihi est, si non euangelizavero.

17 Si autem volens hoc ago, mercedem habeo: si autem invitus, dispensationem creditam suscepi.

* 18 Τίς οὖν μοί ἐστιν ὁ μι-
σθός ; ἵνα εὐαγγελιζόμενος
† ἡδύπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον
τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ † κατα-
χρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν
τῷ εὐαγγελίῳ.

19 Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάν-
των, πᾶσιν ἑμαυτὸν ἐδούλω-
σα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω.

20 Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰου-
δαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰου-
δαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νό-
μον ὡς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ
νόμον κερδήσω.

21 Τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος,
(μὴ ὢν ἄνομος Θεῷ, ἀλλ' ἐν-
νομος Χριστῷ) ἵνα κερδήσω ἀνό-
μους.

22 Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν
ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς
κερδήσω. τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ
πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω.

23 Τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ
εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς
αὐτοῦ γένωμαι.

24 Οὐκ οἶδατε, ὅτι οἱ ἐν σα-
δίῳ τρέχοντες, πάντες μὲν τρέ-
χουσιν, εἰς δὲ λαμβάνει τὸ
βραβεῖον ; οὕτω τρέχετε, ἵνα
καταλάβητε.

* 25 Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος,
πάντα † ἐγκρατεύεται. ἐκεῖνοι
μὲν οὖν ἵνα φθαρτὴν ἐφάπτον
λάβωσιν· ἡμεῖς δὲ, ἀφθαρ-
τον.

* 26 Ἐγὼ † τοῖνυν οὕτω τρέ-
χω, ὡς οὐκ † ἀδήλως· οὕτω
† πυκτεύω, ὡς οὐκ † ἀέρα δέ-
ρων.

* 27 Ἀλλ' † ὑπωπιάζω μου
τὸ σῶμα καὶ † δουλαγωγῶ, μή-
πως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἁ-
δόκιμος γένωμαι. 20. † 8.

Κεφ. ι'. 10.

1 ΟΤ' θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν,
ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες
ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέ-
λην ἦσαν· καὶ πάντες διὰ τῆς
βαλάτσης διήλθον.

2 Καὶ πάντες εἰς τὸν Μω-
υσὴν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέ-
λῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ.

3 Καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶ-

18 Quæ ergo mihi est merces ;
Ut euangelizans insumptuosum
ponam Evangelium Christi, ad
non abutendum potestate mea
in Euangelio.

19 Liber enim existens ex o-
mnibus, omnium meipsum ser-
vum feci, ut plures lucrificerem.

20 Et factus sum Judæis tam-
quam Judæus, ut Judæos lucra-
rer : iis sub legem, quasi sub
lege, ut eos sub lege lucrifa-
ciam.

21 Ex legibus ut exlex, (non
existens exlex Deo, sed inlex
Christo,) ut lucrificiam exle-
ges.

22 Factus sum infirmis ut in-
firmus, ut infirmos lucrificiam.
Omnibus factus sum omnia, ut
omnino aliquos servem.

23 Hoc autem facio propter
Euangelium, ut particeps ejus
efficiar.

24 Nescitis quod in stadio cur-
rentes, omnes quidem currunt,
unus vero accipit bravium ; Sic
currite ut comprehendatis.

25 Omnis autem certans o-
mnia continens est : illi quidem
igitur ut corruptibilem coronam
accipiant : nos autem incorru-
ptam.

26 Ego igitur sic curro, quasi
non in incertum : sic pugno,
quasi non aërem verberans :

27 Sed obtundo meum corpus
& in servitutem redigo : ne for-
te aliis prædicans, ipse repro-
bus efficiar.

CAPUT X.

1 N Olo autem vos ignorare,
fratres, quoniam patres
nostri omnes sub nubem fue-
runt : & omnes per mare trans-
ierunt :

2 Et omnes in Moysem bapti-
zati sunt in nube & in mari :

3 Et omnes eandem escam
spē-

μα πνευματικὸν ἐφαγον·

4 Καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν ἐπίον· ἐπίον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός.

* 5 Ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ Θεός. † κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

* 6 Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς † ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς καὶ οἱ ἐπεθύμησαν.

* 7 Μὴδὲ ἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν· ὡς γέγραπται· Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ † ἀνέστησαν † παίζειν.

8 Μὴδὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπετον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες.

* 9 Μὴδὲ † ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστόν, καθὼς καὶ τινες αὐτῶν ἐπειράταν, καὶ ἐπὶ τῶν ὄψεων ἀπώλοντο.

* 10 Μὴδὲ † γογγύετε, καθὼς καὶ τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ † ἰλοθρευτοῦ.

11 Ταῦτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νοουεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν.

12 Ὡς δὲ δοκῶν ἐξάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ.

13 Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ ἐλήφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πειρὰς δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθαι, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἐκβάσιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν.

14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς ἰδωλολατρείας.

15 Ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὅφημι.

16 Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστίν· τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ

spiritalē manducaverunt:

4 Et omnes eundem potum spiritalē biberunt: (bibebant enim de spiritali sequente petra: at petra erat Christus.)

5 Sed non in pluribus eorum probavit Deus: Prostrati sunt enim in deserto.

6 Hæc autem typi nostri facta sunt ad non esse nos concupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt.

7 Neque idololatraz efficiamini, sicut quidam eorum; quemadmodum scriptum est, Sedit populus ad edendum & bibendum, & surrexerunt ludere.

8 Neque fornicemur, sicut quidam eorum fornicati sunt: & ceciderunt in una die viginti tria millia.

9 Neque tentemus Christum, sicut & quidam eorum tentaverunt, & à serpentibus perierunt.

10 Neque murmurate, sicut & quidam eorum murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore.

11 Hæc autem omnia typi contingebant illis: scripta sunt autem ad admonitionem nostram: in quos fines seculorum devenerunt.

12 Itaque existimans stare, videat ne cadat.

13 Tentatio vos non apprehendit, si non humana: fidelis autem Deus, quia non patietur vos tentari, supra quod poteritis: sed faciet cum tentatione etiam proventum, ad posse vos sufferre.

14 Quapropter, fratres mei dilecti, fugite ab idololatria.

15 Ut prudentibus loquor: iudicate vos quod dico.

16 Calix benedictionis cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? Panem quem frangimus, nonne

κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἔστιν;

17 Ὅτι εἰς ἄρτος, ὃν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν.

18 Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθίωντες τὰς θυσίας, κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσὶ;

19 Τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλόν, τί ἐστίν; ἢ ὅτι εἰδωλόθυτον, τί ἐστίν;

20 Ἀλλ' ὅτι ἡ θύει τὰ ἑβνη, δαιμονίοις θύει, καὶ οὐ θεῷ· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι.

21 Οὐ δύνασθε ποτήριον Κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου μετέχειν, καὶ τραπέζης δαιμονίων.

22 Ἡ παρὰζηλοῦμεν τὸν Κύριον; Μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;

23 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ.

24 Μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ἔκαστος.

* 25 Πᾶν τὸ ἐν τῷ μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν.

26 Τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.

27 Εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν.

* 28 Ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· Τοῦτο τὸ εἰδωλόθυτόν ἐστι, μὴ ἐσθίετε, δι' ἐκεῖνον τὸν τὸ μὴνύσαντα, καὶ τὴν συνείδησιν τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.

29 Συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ἵνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνείδησεως;

ne communico corporis Christi est?

17 Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus: nam omnes de uno pane participamus.

18 Videte Israël secundum carnem: nonne edentes victimas, participes altaris sunt?

19 Quid ergo dico? quod idolum quid est? aut quod idolothytum quid est?

20 Sed quod quæ immolant Gentes, dæmoniis immolant, & non Deo. Nolo autem vos communicatores dæmoniorum fieri.

21 Non potestis calicem Domini bibere, & calicem dæmoniorum: non potestis mensæ Domini participes esse, & mensæ dæmoniorum.

22 An irritamus Dominum? Num fortiores illo sumus?

23 Omnia mihi licent, sed non omnia conferunt. Omnia mihi licent, sed non omnia ædificant.

24 Nemo suum quærat, sed quod alterius quisque.

25 Omne in macello venditum, manducate: nihil interrogantes propter conscientiam.

26 Nam Domini terra, & plenitudo ejus.

27 Si vero quis vocat vos infidelium, & vultis ire, omne appositum vobis manducate, nihil interrogantes propter conscientiam.

28 Si autem quis vobis dixerit: Hoc idolis immolatum est, ne edite propter illum indicantem, & conscientiam. nam Domini terra, & plenitudo ejus.

29 Conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim libertas mea judicatur ab aliena conscientia?

30 Εἰ δὲ ἐγὼ χάριτι μετέ-
χω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ
ἐγὼ εὐχαρισῶ;

31 Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε
πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάν-
τα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε.

32 Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ
Ἰουδαίοις καὶ Ἑλλήσι καὶ τῇ
ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ.

33 Καθὼς καὶ γὰρ πάντα πᾶ-
σιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἱμαυ-
τοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν
πολλῶν, ἵνα σωθῶσι. 12. † 5.

ΚΕΦ. ΙΑ. 11.

1 Μιμηταί μου γίνεσθε, κα-
θὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ.

2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελ-
φοί, ὅτι πάντα μου μέμνησθε,
καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς
παρυδάσεις κατέχετε.

3 Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι
παντὶς ἀνδρὶς ἡ κεφαλὴ ὁ Χρι-
στὸς ἐστίν· κεφαλὴ δὲ γυναικὶς, ὡς
ὁ ἀνὴρ· κεφαλὴ δὲ Χριστοῦ, ὁ
Θεός.

4 Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος
ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς
ἔχων, καταισχύνει τὴν κεφα-
λὴν αὐτοῦ.

* 5 Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευ-
χομένη ἢ προφητεύουσα † ἀκα-
τακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, κα-
ταισχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυ-
τῆς· ἐν γὰρ ἐστὶ καὶ τὸ αὐτὸ τῇ
ἐξυμνμένῃ.

* 6 Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτε-
ται γυνή, καὶ κειράσθω. εἰ δὲ
† αἰσχυρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι
ἢ † ξυρᾶσθαι, † κατακαλυπτέ-
σθω.

7 Ὁ ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει
κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφα-
λὴν, εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑ-
πάρχων· γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός
ἐστίν.

8 Οὐ γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυ-
ναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός.

9 Καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ
διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ
διὰ τὸν ἄνδρα.

10 Διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ
ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφα-
λῆς, ὡς καὶ τοὺς ἁγγέλους.

30 Si vero ego gratia parti-
cipo, quid blasphemor pro eo
quod ego gratias ago?

31 Sive ergo manducatis, sive
bibitis, sive quid facitis, omnia
in gloriam Dei facite.

32 Sine offensione estote &
Judæis & Gentibus, & ecclesiæ
Dei.

33 Sicut & ego omnia omni-
bus placeo, non quærens meum
ipsius commodum, sed quod
multorum, ut ferventur.

CAPUT XI.

1 Imitatores mei estote, sicut
& ego Christi.

2 Laudo autem vos, fratres,
quod omnia mea meministis: &
sicut tradidi vobis, traditiones
retinetis.

3 Volo autem vos scire, quod
omnis viri caput, Christus est:
caput autem mulieris, vir: ca-
put vero Christi, Deus.

4 Omnis vir orans aut pro-
phetans circum caput habens,
deturpat suum caput.

5 Omnis autem mulier orans
aut prophetans non velato ca-
pite, deturpat caput suum. u-
num enim est ac idem rase.

6 Si enim non velatur mu-
lier, & tondeatur. Si vero tur-
pe mulieri tonderi aut radi,
veletur.

7 Vir quidem enim non debet
velare caput, imago & gloria
Dei existens: mulier autem glo-
ria viri est.

8 Non enim est vir ex mu-
liere, sed mulier ex viro.

9 Etenim non creatus est vir
propter mulierem, sed mulier
propter virum.

10 Propter hoc debet mulier
potestatem habere supra caput,
propter angelos.

11 Πλὴν οὐτε ἄνθρωπος χωρὶς
 γυναικός, οὐτε γυνή χωρὶς ἀν-
 δρός, ἐν Κυρίῳ.

12 Ὡςπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ
 τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἄνθρωπος
 διὰ τῆς γυναικός· τὰ δὲ πάντα
 ἐκ τοῦ Θεοῦ.

13 Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε,
 πρέπον ἐστὶ γυναῖκα ἀκατακά-
 λυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι;

14 Ἡ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις δι-
 δάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἄνθρωπος μὲν ἐάν
 κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστὶ·

* 15 Γυνὴ δὲ ἐάν τι κομᾷ,
 δόξα αὐτῇ ἐστίν, ὅτι ἡ τι κόμη
 ἐντὶ περιβολαίου δέδοται αὐ-
 τῇ.

* 16 Εἰ δέ τις δοκεῖ τι φιλό-
 νεικος εἶναι, ἡμεῖς τι τοιαύτην
 τι συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ
 αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ.

17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων
 οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ
 κρεῖττον, ἀλλ' εἰς τὸ ἥττον
 συνέρχεσθε.

18 Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχο-
 μένων ὑμῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ,
 ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρ-
 χειν· καὶ μέρος τι πιεσθῶ.

19 Δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν
 ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δοκιμοὶ φα-
 νερῶς γένηνται ἐν ὑμῖν.

20 Συνερχομένων οὖν ὑμῶν
 ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὐκ ἔστι Κυριακὴν
 δεῖπνον φαγεῖν.

21 Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖ-
 πνον προλαμβάνει ἐν τῷ φα-
 γεῖν, καὶ ὅς μὲν πεινᾷ, ὅς δὲ
 μεθύει.

22 Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε
 εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; Ἡ
 τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ κατα-
 φρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε
 τοὺς μὴ ἔχοντας; Τί ὑμῖν εἶ-
 πω; ἐπαινέσω ὑμᾶς; Ἐν τοῦ-
 τῳ οὐκ ἐπαινῶ.

23 Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ
 τοῦ Κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑ-
 μῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ
 νυκτὶ ᾗ παρεδίδото, ἔλαβεν
 ἄρτον.

24 Καὶ εὐχαρισήσας ἔκλασε,
 καὶ εἶπε· Λάβετε, φάγετε·

11 Verumtamen neque vir
 sine muliere, neque mulier sine
 viro in Domino.

12 Sicut enim mulier de vi-
 ro, ita & vir per mulierem:
 at omnia ex Deo.

13 In vobis ipsis judicate:
 decorum est mulierem non ve-
 latam Deum orare?

14 Aut nec ipsa natura docet
 vos, quod vir quidem si comatus
 sit, ignominia illi est:

15 Mulier vero si comata sit,
 gloria illi est: quoniam coma
 pro velamine data est ei.

16 Si autem quis videtur con-
 tentiosus esse, nos talem con-
 suetudinem non habemus, ne-
 que ecclesiae Dei.

17 Hoc autem denuntians non
 laudo, quod non in melius, sed
 in deterius convenitis.

18 Primum quidem enim con-
 venientibus vobis in ecclesia,
 audio scissuras in vobis esse: &
 partem aliquam credo.

19 Oportet enim & in vobis
 haereses esse: ut probati, ma-
 nifesti fiant in vobis.

20 Convenientibus ergo vo-
 bis in unum, non est domini-
 cam cœnam manducare.

21 Unusquisque enim pro-
 priam cœnam praesumat in eden-
 do. Et hic quidem esurit, hic
 autem ebruius est.

22 Non enim domos non ha-
 betis ad manducandum & biben-
 dum? aut ecclesiam Dei con-
 temnitis, & pudefacitis non
 habentes? Quid vobis dicam?
 Laudabo vos in hoc? non lau-
 do.

23 Ego enim accepi à Domi-
 no quod & tradidi vobis, quo-
 niam Dominus Jesus in nocte
 qua tradebatur, accepit panem,

24 Et gratias agens fregit, &
 dixit: Accipite, manducate:
 hoc

τοῦτ' ἐστὶν μου ἐξ ὧν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ
ὑμῶν κλῶμενον· τοῦτο ποιεῖτε
εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

25 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτή-
ριον, μετὰ τὸ δεῖπνῆσαι, λέ-
γων· Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ
καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ
αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε ὅσάκις
ἂν πίνετε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνά-
μνησιν.

26 Ὅσάκις γὰρ ἂν ἐσθίετε τὸν
ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον
τοῦτο πίνετε, τὸν θάνατον τοῦ
Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις
οὗ ἂν ἔλθῃ.

* 27 Ὡς ὅς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρ-
τον τοῦτον, ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον
τοῦ Κυρίου ἄναξίως, ἔνοχος
ἔσται τοῦ σώματος καὶ αἵματος
τοῦ Κυρίου.

28 Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος
ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρ-
του ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτη-
ρίου πινέτω.

29 Οἱ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων
ἄναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει
καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶ-
μα τοῦ Κυρίου.

30 Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολ-
λοὶ ἄσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ
κοιμῶνται ἱκανοί.

31 Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνο-
μεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα.

32 Κρινόμενοι δὲ, ὑπὸ Κυρίου
παιδεύμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ
κόσμῳ κατακριθῶμεν.

33 Ὡς, ἀδελφοί μου, συν-
ερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλ-
λήλους ἐκδέχεσθε.

34 Εἰ δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ
ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συν-
έρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς ἂν
ᾔδῃ, διατάξομαι. 11. † 2.

Κεφ. 1β'. 12.

1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν,
ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἰ-
σχυροποιεῖν.

2 Οἶδατε ὅτι ἔθνη ἦτε, πρὸς
τὰ εἰδῶλα τὰ ἄφωνα, ὡς ἂν ἤ-
γεσθε, ἀπαγόμενοι.

3 Διὸ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐ-
δεὶς ἐν πνεύματι Θεοῦ λαλῶν,
λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦν, καὶ οὐ-

hoc meum est corpus quod pro
vobis frangitur: hoc facite in
meam commemorationem.

25 Similiter & calicem post
cœnasse, dicens: Hic calix no-
vum testamentum est in meo
sanguine. hoc facite, quoties-
cumque bibetis, in meam com-
memorationem.

26 Quotiescumque enim man-
ducabitis panem hunc, & po-
culum hoc bibetis, mortem Do-
mini annuntiatis, usque quo
veniat.

27 Itaque quicumque mandu-
caverit panem hunc, vel biberit
calicem Domini indigne, reus
erit corporis & sanguinis Do-
mini.

28 Probet autem homo sei-
psum, & sic de pane edat, &
de calice bibat.

29 Nam edens & bibens in-
digne, iudicium sibi ipsi man-
ducet & bibit, non dijudicans
corpus Domini.

30 Propter hoc in vobis multi
infirmi & imbecilles, & dor-
miant multi.

31 Si enim nosmetipsos diju-
dicaremus, non utique judica-
remur.

32 Judicati autem, à Domino
erudimur: ut non cum mundo
condemnemur.

33 Itaque, fratres mei, con-
venientes ad manducandum, alii
alios expectate.

34 Si vero quis efarit, in do-
mo manducet: ut non in judi-
cium conveniatis. At reliqua ut
venero, disponam.

CAPUT XII.

DE autem spiritualibus, fra-
tres, nolo vos ignorare.

2 Scitis quoniam quum Gen-
tes eratis, ad simulachra muta,
prout ducebamini, abducti.

3 Ideo notum facio vobis,
quod nemo in spiritu Dei lo-
quens, dicit anathema Jesum.

δεῖκ δύνανται εἰπεῖν Κύριον Ἰη-
σοῦν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

* 4 † Διαίρέσεις δὲ † χαρί-
σματων εἰς, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦ-
μα.

5 Καὶ διαίρέσεις διακονιῶν
εἰσι, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος.

6 Καὶ διαίρέσεις ἐνεργημά-
των εἰσιν, ὁ δὲ αὐτὸς ἐστὶ Θεός,
ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πάντιν.

7 Ἐκάστῳ δὲ δίδεται ἡ φανε-
ρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ
συμμερόν.

8 Ὡς μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύ-
ματος δίδεται λόγος σοφίας,
ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ
τὸ αὐτὸ πνεῦμα.

9 Ἐτέρῳ δὲ πίσις, ἐν τῷ αὐ-
τῷ πνεύματι. ἄλλω δὲ χαρί-
σματα ἰαμάτων, ἐν τῷ αὐτῷ
πνεύματι.

* 10 Ἄλλω δὲ † ἐνεργήματα
δυνάμεων, ἄλλω δὲ προφητεία,
ἄλλω δὲ διακρίσεις πνευμάτων,
ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλω
δὲ † ἐρμηνεία γλωσσῶν.

* 11 Πάντα δὲ ταῦτα ἐνερ-
γεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα,
† διαίρων † ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς
βούλεται.

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν
ἐστὶ, καὶ μέλη ἔχει πολλὰ,
πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώμα-
τος τοῦ ἑνὸς, πολλὰ ὄντα, ἐν
ἐστὶ σῶμα. οὕτω καὶ ὁ Χριστός.

13 Καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι
ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβα-
πτίσθημεν. εἴτε Ἰουδαῖοι, εἴ-
τε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι, εἴ-
τε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες εἰς ἓν
πνεῦμα ἐποτίσθημεν.

14 Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ
ἓστιν ἐν μέλος, ἀλλὰ πολλά.

15 Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· Ὅτι
οὐκ εἰμὶ χεὶρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ
σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ
ἓστιν ἐκ τοῦ σώματος;

16 Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ ὄσ· Ὅτι
οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ
τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο
οὐκ ἓστιν ἐκ τοῦ σώματος;

* 17 Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλ-
μός, πῶς ἡ ἀκοή; Εἰ ὅλον ἀκοή,
πῶς ἡ † ὁσφρησις;

Et nemo potest dicere, Dominum
Jesum, si non in Spiritu sancto.

4 Discrimina vero gratiarum
sunt, at idem Spiritus.

5 Et discrimina ministratio-
num sunt, & idem Dominus.

6 Et divisiones operationum
sunt, at idem est Deus, effi-
ciens omnia in omnibus.

7 Unicuique autem datur ma-
nifestatio Spiritus ad utilita-
tem.

8 Huic quidem enim per Spi-
ritum datur sermo sapientiæ:
alii autem sermo scientiæ, se-
cundum eundem Spiritum:

9 Alteri autem fides in eodem
Spiritu: alii autem dona sani-
tatum, in eodem Spiritu:

10 Alii vero operationes vir-
tutum, alii autem prophetia,
alii autem discretionum spirituum,
alteri vero genera linguarum: alii
autem interpretatio linguarum.

11 Omnia autem hæc opera-
tur unus atque idem Spiritus,
dividens privatim singulis prout
vult.

12 Sicut enim corpus unum
est, & membra habet multa,
omnia autem membra corporis
unius multa existentia, unum
est corpus, ita & Christus.

13 Etenim in uno Spiritu nos
omnes in unum corpus baptizati
sumus, sive Judæi, sive Græci,
sive servi, sive liberi: & omnes
in unum Spiritum potati sumus.

14 Etenim corpus non est u-
num membrum, sed multa.

15 Si dixerit pes, Quoniam
non sum manus, non sum de
corpore: num ob hoc non est
de corpore?

16 Et si dixerit auris, Quo-
niam non sum oculus, non sum
de corpore: num ob hoc non
est de corpore?

17 Si totum corpus oculus,
ubi auditus? si totum auditus,
ubi odoratus?

18 Nunc

18 Νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἑκάστων αὐτῶν ἐν τῷ σῶματι, καθὼς ἠθέλησεν.

19 Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλῳ, ποῦ τὸ σῶμα;

20 Νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα.

21 Οὐ δύναται δὲ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ· Χρεῖαν σου οὐκ ἔχω. ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσὶ· Χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω.

22 Ἀλλὰ πολλὰ μᾶλλον, τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι.

* 23 Καὶ ἃ δοκοῦμεν † ἀτιμώτερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ † ἀσχήμονα ἡμῶν † εὐσχημοσύνην † περισσοτέραν ἔχει.

24 Τὰ δὲ εὐτχήμονα ἡμῶν, οὐ χρεῖαν ἔχει· ἀλλ' ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα, τῷ ὑπερθεῶντι περισσοτέραν δοῦν τιμὴν.

25 Ἵνα μὴ ἡ σχίσμα ἐν τῷ σῶματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη.

26 Καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλῳ, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἐν μέλῳ, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη.

27 Ὅτι οἱ δὲ ἐστὲ σῶμα Χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους.

* 28 Καὶ οὗς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, † δεύτερον προφῆτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἴτα χαρίσματα † ἱματίων, † ἀντιλήψεις, † κυβερνήσεις, γέννη γλωσσῶν.

29 Μὴ πάντες, ἀπόστολοι; μὴ πάντες, προφῆται; μὴ πάντες, διδάσκαλοι; μὴ πάντες, δυνάμεις;

30 Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἱματίων; μὴ πάντες γλώτταις λαλοῦσι; μὴ πάντες διερμηνεύουσι;

31 Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα· καὶ ἐτι καὶ ὑπερβολὴν ἐσθὺν ὑμῶν δείκνυμι. 15.† 6.

18 Nunc autem Deus posuit membra, unumquodque eorum in corpore, sicut voluit.

19 Si vero essent omnia unum membrum, ubi corpus?

20 Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus.

21 Non potest autem oculus dicere manui: Usus tui non habeo: aut iterum caput pedibus, Usus vestri non habeo:

22 Sed multo magis putata membra corporis infirmiora esse, necessaria sunt:

23 Et quæ putamus ignobiliora esse corporis, his honorem abundantiorē circumponimus: & inhonesta nostra honestatem abundantiorē habent.

24 At honesta nostra, non usum habent: sed Deus contemperavit corpus, carenti abundantiorē dans honorem:

25 Ut non sit schisma in corpore, sed idipsum pro invicem sollicita sint membra.

26 Et sive patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra: sive gloriatur unum membrum, congaudent omnia membra:

27 Vos autem estis corpus Christi, & membra ex parte.

28 Et quosdam quidem posuit Deus in ecclesia primum Apostolos, secundo Prophetas, tertio doctores, deinde virtutes, exinde dona curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum.

29 Num omnes Apostoli? num omnes prophetæ? num omnes doctores? num omnes virtutes?

30 Num omnes dona curationum? num omnes linguas loquuntur? num omnes interpretantur?

31 Æmulamini autem charismata meliora. Et adhuc secundum excellentiam viam vobis demonstro,

Κεφ. ιγ'. 13.

CAPUT XIII.

¶ 1 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα † χαλκὸς ἢ χῶν, ἢ † κύμβαλλον † ἀλαλάζον.

* 2 Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν· καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίσιν, ὥς ἐ ὄρη † μεταθέσκειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἰμι.

3 Καὶ ἐὰν ψωμίζω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

* 4 Ἡ ἀγάπη † μακροθυμεῖ, † χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη οὐ † περπερεύεται, οὐ φουτιοῦται,

5 Οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν,

6 Οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ·

7 Πάντα σέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.

8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι καταργηθῇσονται, εἴτε γλώσσαις παύσονται, εἴτε γνῶσις καταργηθῇσεται.

9 Ἐκ μέρους γὰρ γινώσκωμεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν.

10 Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται.

11 Ὅτε ἦμην νήπιος, ὥς νήπιος ἐλάλουν, ὥς νήπιος ἐφρόνουν, ὥς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου.

* 12 Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' † ἐσόπτρου ἐν † αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσκομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην.

13 Νυνὶ δὲ μένει πίσις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα·

¶ 1 Si linguis hominum loquar & angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum æs sonans, aut cymbalum tinniens.

2 Et si habuero prophetiam, & noverim mysteria omnia & omnem scientiam, & si habuero omnem fidem, ita ut montes transferre, charitatem autem non habuero, nihil sum.

3 Et si infumam alendo pauperes omnes facultates meas, & si tradam corpus meum ut ardeam, charitatem autem non habeam, nihil juvor.

4 Charitas longanimis est, benigna est: charitas non æmulator, charitas non agit perperam, non inflatur,

5 Non indecore agit, non querit sua, non irritatur, non cogitat malum,

6 Non gaudet super injustitia, congaudet autem veritati:

7 Omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.

8 Charitas nunquam excidit: sive vero prophetiæ abolebuntur, sive linguæ cessabunt, sive scientia abolebitur.

9 Ex parte vero cognoscimus, & ex parte prophetamus.

10 Quum autem venerit perfectum, tunc quod ex parte abolebitur.

11 Quum essem infans, ut infans loquebar, ut infans sapiebam, ut infans cogitabam. Quando autem factus sum vir, abolevi quæ infantis.

12 Videmus enim nunc per speculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum.

13 Nunc autem maneat fides, spes, charitas, tria hæc: ma-

μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη. *ior autem horum charitas.*
9. † 4.

Κεφ. ιδ'. 14.

CAPUT XIV.

1 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζη-
λοῦτε δὲ τὰ πνευματικά·
μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε.

2 Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσση, οὐκ
ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ Θεῷ.
οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι
δὲ λαλεῖ μυσήρια.

* 3 Ὁ δὲ προφητεύων, ἀν-
θρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ
† παρέκλησιν καὶ † παραμυ-
θίαν.

4 Ὁ λαλῶν γλώσση, ἑαυτὸν
οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων,
ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.

5 Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λα-
λεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα
προφητεύητε. μείζων γὰρ ὁ προ-
φητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις,
ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ
ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.

6 Νυνὶ δὲ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλ-
θῃ πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν,
τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑ-
μῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει,
ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ,
ἢ ἐν διδαχῇ;

* 7 † Ὅμως τὰ † ἄψυχα φω-
νὴν διδόντα, † εἴτε † αὐλὸς,
εἴτε † κιθάρα, ἐὰν † διασολῇ
τοῖς † φθόγγοις μὴ ὧν, πῶς
† γνωσθήσεται τὸ † αὐλούμενον
ἢ τὸ † κιθαριζόμενον;

* 8 Καὶ γὰρ ἐὰν † ἔδηλον φω-
νὴν † σάλπιγγε ὧν, τίς † πα-
ρασκευάζεται εἰς † πόλεμον;

* 9 Οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς
γλώσσης ἐὰν μὴ † εὖσημον λό-
γον ὧτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ
λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς
ἄέρα λαλοῦντες.

10 Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη
φωνῶν ἔστιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν
αὐτῶν ἠφωνον.

11 Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύ-
ναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ
λαλοῦντι βάρβαρος· καὶ ὁ λα-
λῶν, ἐν ἐμοὶ βάρβαρος.

12 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζη-
λωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς
τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας

1 *SEctamini charitatem, æmu-
lamini vero spiritualia, ma-
gis autem ut prophetetis.*

2 *Nam loquens lingua, non
hominibus loquitur, sed Deo:
nemo enim audit: spiritu au-
tem loquitur mysteria.*

3 *At prophetans, hominibus
loquitur ædificationem, & exhor-
tationem, & consolationem.*

4 *Loquens lingua, seipsum
ædificat: at prophetans, eccle-
siam ædificat.*

5 *Volo autem omnes vos loqui
linguis, magis autem ut prophe-
tetis. Major enim prophetans,
quam loquens linguis: præter si
non interpretetur, ut ecclesia
ædificationem accipiat.*

6 *Nunc autem, fratres, si ve-
nero ad vos linguis loquens, quid
vobis prodero, si non vobis lo-
quar aut in revelatione, aut in
scientia, aut in prophetia, aut
in doctrina?*

7 *Tamen inanimam vocem dan-
tia, sive tibia, sive cithara, si
distinctionem sonituum non de-
derint, quomodo scietur tibia
cantatum, aut citharizatum?*

8 *Etenim si incertam vocem
tuba det, quis apparabitur ad
bellum?*

9 *Ita & vos per linguam si non
bene significantem sermonem
dederitis, quomodo cognosce-
tur dictum? eritis enim in aëra
loquentes.*

10 *Tot, si contigerit, gene-
ra vocum sunt in mundo: & ni-
hil eorum mutum.*

11 *Si ergo nesciero virtutem
vocis, ero loquenti barbarus:
& loquens, in me barbarus.*

12 *Sic & vos, quoniam æ-
mulatores estis spirituum: ad
ædificationem ecclesiæ, quæ-
rite*

ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.

13 Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσση, προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ.

14 Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται· ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι.

15 Τί οὖν ἐς; Προσεύχομαι τῷ πνεύματι, προσεύχομαι δὲ καὶ τῷ νοῖ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοῖ.

16 Ἐπεὶ ἐὰν εὐλογῆσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου, πῶς ἔρεῖ τὸ ἄμην ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; Ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε.

17 Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται.

18 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν.

19 Ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίου λόγους ἐν γλώσσῃ.

* 20 Ἀδελφοὶ, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ † νηπιάζεστε, ταῖς δὲ † φρεσὶ ‡ τέλειοι γίνεσθε.

* 21 Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται· Ὅτι ἐν † ἑτέρογλώσσοις, καὶ ἐν χεῖλεσιν ἑτέροις, λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει Κύριος.

22 Ὡς αἱ γλώσσαι εἰς σημείον εἰσιν, οὗ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν.

23 Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ πάντες γλώσσαις λαλήσωσιν, εἰσελθῶσι δὲ ἰδιῶται, ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἔροῦσιν ὅτι μαίνεσθε;

24 Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσελθῇ δὲ τις ἄπιστος, ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων.

25 Καὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ τῆς

rite ut abundetis.

13 Quapropter loquens lingua, oret ut interpretetur.

14 Si enim orem lingua, spiritus meus orat: at mens mea infructuosa est.

15 Quid ergo est? Orabo spiritu, orabo autem & mente: psallam spiritu, psallam vero & mente.

16 Ceterum si benedixeris spiritu, implens locum idiotæ, quomodo dicet, Amen, super tua gratiarum actione? quandoquidem quid dicis nescit.

17 Tu quidem enim bene gratias agis: sed alter non edificatur.

18 Gratias ago Deo meo, omnibus vobis magis linguis loquens.

19 Sed in ecclesia volo quinque verba per intelligentiam meam loqui, ut & alios instruam, quam decem mille sermones in lingua.

20 Fratres, ne pueri efficiamini sensibus: sed malitia puerascite: at sensibus perfecti estote.

21 In lege scriptum est, Quoniam in aliis linguis, & in labiis aliis loquar populo huic: & nec sic exaudient me, dicit Dominus.

22 Itaque linguæ in signum sunt, non fidelibus, sed infidelibus: at prophetia non infidelibus, sed fidelibus.

23 Si ergo conveniat ecclesia universa in idipsum, & omnes linguis loquantur, intrent autem idiotæ aut infideles, non dicent quod insanitis?

24 Si autem omnes prophetent, intret autem quis infidelis vel idiota, convincitur ab omnibus, dijudicatur ab omnibus:

25 Et sic occulta cordis ejus mani-

καρδίας αὐτοῦ φανερά γίνεται· καὶ οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὁ Θεὸς ὕντως ἐν ὑμῖν ἐστι.

26 Τί οὖν ἐσιν, ἀδελφοί; Ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδασχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκαλύψιν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γενέσθω.

27 Εἴτε γλῶσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο, ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος· καὶ εἰς διερμηνεύει.

* 28 Ἐὰν δὲ μὴ ἢ διερμηνεύης, ἢ σιγᾷ ἐν ἐκκλησίᾳ· αὐτῷ δὲ λαλεῖτω καὶ τῷ Θεῷ.

29 Προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλεῖτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν.

30 Ἐὰν δὲ ἄλλω ἀποκαλυφθῇ καθήμενῳ, ὁ πρῶτος σιγᾷ.

31 Δύνκαθε γὰρ καὶ ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάντες παρακαλῶνται.

32 Καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται.

33 Οὐ γὰρ ἐσιν ἀκατασασίας ὁ Θεὸς, ἀλλ' εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.

34 Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγᾷτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει.

35 Εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοῦς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γὰρ ἐστὶ γυναιξὶν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν.

36 Ἡ ἂν ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξηλθεν; ἢ εἰς ὑμᾶς μόρους κατήντησεν;

37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικὸς, ἐπιγινώσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι τοῦ Κυρίου εἰσὶν ἐντολαί.

38 Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖτω.

39 Ὡς, ἀδελφοί, ζηλοῦτε

manifesta sunt : & ita cadens in faciem adorabit Deum, pronuncians quod Deus vere in vobis sit.

26 Quid ergo est, fratres? Quum convenitis, unusquisque vestrum psalmum habet, doctrinam habet, linguam habet, apocalypsin habet, interpretationem habet: omnia ad ædificationem fiant.

27 Sive lingua quis loquitur, secundum duos aut plurimum tres, & per partes, & unus interpretetur.

28 Si autem non fuerit interpres, taceat in ecclesia: sibi ipsi autem loquatur & Deo.

29 Prophetæ duo aut tres loquantur, & alii dijudicent.

30 Si vero alii revelatum fuerit sedenti, prior taceat.

31 Potestis enim per unum omnes singuli prophetare: ut omnes discant, & omnes consolatione afficiantur.

32 Et spiritus prophetarum, prophetis subjiciuntur.

33 Non enim est dissensionis Deus, sed pacis: ut in omnibus ecclesiis sanctorum.

34 Mulieres vestræ in ecclesiis taceant: non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut & Lex dicit.

35 Si autem quid discere volunt, in domo proprios viros interrogent. Turpe enim est in ecclesia mulieribus loqui.

36 An à vobis verbum Dei exiit? aut in vos solos pervenit?

37 Si quis videtur propheta esse aut spiritualis, cognoscat quæ scribo vobis, quia Domini sunt mandata.

38 Si autem quis ignorat, ignotus esto.

39 Itaque, fratres mei,

τὸ προφητεῦν, καὶ τὸ λαλεῖν
γλώσσαις μὴ κωλύετε.

40 Πάντα εὐσχημόνως καὶ
κατὰ τάξιν γινέσθω. 23. † 8.

Κεφ. ιε. 15.

1 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί,
τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελι-
σάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε,
ἐν ᾧ καὶ ἐσῆκατε.

2 Δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι
λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ
κατέχετε· ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκὴ
ἐπιστεύσατε.

3 Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώ-
τοις ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χρι-
στὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρ-
τιῶν ἡμῶν, κατὰ τὰς γραφάς.

4 Καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι
ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,
κατὰ τὰς γραφάς.

5 Καὶ ὅτι ὡφθῇ Κηφᾶ, εἴτα
τοῖς δώδεκα.

6 Ἐπειτα ὡφθῇ ἐπάνω πεν-
τακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ,
ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως
ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθη-
σαν.

7 Ἐπειτα ὡφθῇ Ἰακώβῳ· εἴ-
τα τοῖς ἡπεσόλοις πᾶσιν.

* 8 † Ἐσχάτον δὲ πάντων,
† ὡς περὶ τῷ † ἐκτρώματι,
† ὡφθῇ † καὶ μοί.

9 Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχισ-
τος τῶν ἀποστόλων· ὃς οὐκ εἰμὶ
ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διό-
τι ἰδίῳ ἐκ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
Θεοῦ.

10 Χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὃ εἰ-
μι· καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς
ἐμὲ, οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ
περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐ-
κοπίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ
χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί.

11 Εἴτε οὖν ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖ-
νοι, οὕτω κηρύττομεν, καὶ οὕ-
τως ἐπιστεύσατε.

12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται
ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς
λέγουσιν οἱ τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀ-
νάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστι;

13 Εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν
οὐκ ἔστι, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγε-
ρται.

lamini prophetare: & loqui lin-
guis ne prohibete.

40 Omnia decenter & secun-
dum ordinem fiant.

CAPUT XV.

1 Notum facio autem vobis,
fratres, Euangelium quod
euangelizavi vobis, quod &
accepistis, in quo & statis.

2 Per quod & servamini, quo
sermone euangelizarim vobis,
si tenetis, nisi si non frustra
credidistis.

3 Tradidi enim vobis in pri-
mis quod & accepi: quoniam
Christus mortuus est pro pecca-
tis nostris, secundum scripturas.

4 Et quia sepultus est, &
quia resurrexit tertia die, se-
cundum scripturas.

5 Et quia visus est Cephae,
deinde duodecim.

6 Deinde visus est supra quin-
gentis fratribus semel, ex qui-
bus plures manent usque adhuc,
quidam autem & dormierunt.

7 Deinde visus est Jacobo:
deinde Apostolis omnibus.

8 Novissime autem omnium,
tamquam abortivo, visus est &
mihi.

9 Ego enim sum minimus A-
postolorum, qui non sum suffi-
ciens vocari Apostolus: quoniam
persecutus sum ecclesiam Dei.

10 Gratia autem Dei sum
quod sum: & gratia ejus quæ in
me non inanis facta est, sed
abundantius illis omnibus labo-
ravi: non ego autem, sed gra-
tia Dei quæ cum me.

11 Sive igitur ego, sive illi:
sic prædicamus, & sic credidistis.

12 Si autem Christus prædi-
catur quod à mortuis resurre-
xit, quomodo dicunt quidam
in vobis, quoniam resurrectio
mortuorum non est?

13 Si autem resurrectio mor-
tuorum non est, neque Chri-
stus resurrexit.

14 Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἔρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίσις ὑμῶν.

15 Εὕρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ· ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἡγήγειρε τὸν Χριστόν· ὃν οὐκ ἡγήγειρεν, εἴπερ ἔρα νεκροὶ οὐκ ἡγήγρονται.

16 Εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται.

17 Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίσις ὑμῶν· ἔτι ἔσθ' ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν.

18 Ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ, ἀπώλοντο.

19 Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἡλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ μόνον, ἄλγεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

20 Νυνὶ δὲ, Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν· ἀπαρχὴ τῶν κοιμημένων ἐγένετο.

21 Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν.

* 22 Ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἁποβήτκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται.

* 23 Ἐκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ ἡ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστὸς, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

24 Εἴτα τὸ τέλος, ὅταν παραδῷ τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ πατρί· ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν.

25 Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἕως οὗ ἂν βῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

26 Ἐσχάτος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος.

27 Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, ὁμολοῖ ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα.

28 Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτά-

14 Si autem Christus non surrexit, inanis utique prædicatio nostra, inanis autem & fides vestra.

15 Invenimur autem & nos falsi testes Dei, quoniam testati sumus de Deo, quod suscitaverit Christum: quem non suscitavit, si utique mortui non resurgunt.

16 Si enim mortui non resurgunt, neque Christus surrexit.

17 Si vero Christus non surrexit, vana fides vestra: adhuc estis in peccatis vestris.

18 Nempe & dormientes in Christo, perierunt.

19 Si in vita hac sperantes sumus in Christo tantum, miserabiles omnibus hominibus sumus.

20 Nunc autem Christus surrexit à mortuis, primitiæ dormientium factus est.

21 Quoniam enim per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum.

22 Sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur.

23 Unusquisque autem in proprio ordine, primitiæ Christus, deinde ii qui Christi in adventu ejus.

24 Deinde finis, quum traderit regnum Deo & Patri: quum aboleverit omnem principatum & omnem potestatem & virtutem.

25 Oportet enim illum regnare, usque quo ponat omnes inimicos sub pedes suos.

26 Ultimus inimicus abolebitur mors.

27 Omnia enim subjecit sub pedes ejus. Quum autem dicat, quod omnia subiecta sunt, manifestum quod excepto illo subiciente ei omnia.

28 Quum autem subiecta fuerint illi omnia, tunc & ipse Filius subjicietur illi subicienti sibi

ἐκάντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἡ
Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι.

29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βα-
πτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ
ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; τί
καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νε-
κρῶν;

30 Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύο-
μεν πᾶσαν ὥραν;

* 31 Καθ' ἡμέραν ἀποθνῆ-
σκω, † νῆ τὴν † ὑμετέραν † καύ-
χῃσιν, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

* 32 Εἰ κατὰ ἄνθρωπον † ἐ-
θριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι
τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγεί-
ρονται; φάγωμεν καὶ πίωμεν·
αὐριον γὰρ ἀποθνῆσκομεν.

* 33 Μὴ πλανᾷσθε· † φθεί-
ρουνσιν † ἡδὴ χρῆσθ' † ἐμιλίαι
κακαί.

* 34 † Ἐκνήψατε † δικαίως,
καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· † ἀγνώ-
σταν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσι.
πρὸς † ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω.

35 Ἀλλ' ἔρεϊ τις· Πῶς ἐγεί-
ρονται οἱ νεκροί; ποῖω δὲ σώ-
ματι ἔρχονται;

36 Ἀφρον, σὺ ὁ σπείρεις, οὐ
ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ.

37 Καὶ ὁ σπείρεις, οὐ τὸ σῶ-
μα τὸ γενησόμενον σπείρεις,
ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύ-
χοι, σίτου, ἢ τίνος τῶν λοι-
πῶν.

38 Ο' δὲ Θεὸς αὐτῷ δίδωσι
σῶμα καθὼς ἡθέλησεν, καὶ ἐκά-
σῃ τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶ-
μα.

* 39 Οὐ πᾶσα σὰρξ, ἡ αὐτὴ
σὰρξ· ἀλλὰ ἄλλη μὲν σὰρξ ἀν-
θρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτη-
νῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη
δὲ † πτηνῶν.

40 Καὶ σώματα ἐπουράνια,
καὶ σώματα ἐπίγεια· ἄλλ' ἐ-
τέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δό-
ξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων.

41 Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ
ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη
δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρως
διαφέρει ἐν δόξῃ.

* 42 Οὕτω καὶ ἡ ἀνάστα-

sibi omnia, ut sit Deus omnia
in omnibus.

29 Alioquin quid facient ba-
ptizati pro mortuis, si omnino
mortui non resurgunt? quid &
baptizantur pro mortuis?

30 Quid & nos periclitamur
per omnem horam?

31 Per diem morior, per ve-
stram gloriationem, quam ha-
beo in Christo Jesu Domino no-
stro.

32 Si (secundum hominem)
ad bestias pugnavi in Epheso,
quod mihi commodum, si mor-
tui non resurgunt? manducemus
& bibamus, cras enim moriemur.

33 Ne errate. Corruptunt
mores bonos colloquia mala.

34 Evigilate juste, & ne pec-
cate. ignorantiam enim Dei
quidam habent: ad pudorem
vobis loquor.

35 Sed dicet aliquis, Quo-
modo resurgunt mortui? quali
autem corpore veniant?

36 Insuper, tu quod seminas,
non vivificatur, si non moriatur.

37 Et quod seminas, non cor-
pus oriturum seminas, sed nu-
dum granum, si contigerit, tri-
tici, aut alicujus cæterorum.

38 At Deus illi dat corpus,
sicut voluit, & unicuique se-
minum proprium corpus.

39 Non omnis caro, eadem
caro: sed alia quidem hominum,
alia autem caro pecorum, alia
vero piscium, alia autem volu-
crum.

40 Et corpora cælestia, &
corpora terrestria: sed alia qui-
dem cælestium gloria, alia au-
tem terrestrium.

41 Alia gloria solis, & alia
gloria lunæ, & alia gloria stel-
larum. Stella enim à stella dif-
fert in gloria.

42 Sic & resurrectio mortuo-
rum,

σις τῶν νεκρῶν· σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν † ἀφθαρσίᾳ·

rum, seminatur in corruptione, surgit in incorruptione.

43 Σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει·

43 Seminatur in ignominia, excitatur in gloria. Seminatur in infirmitate, surgit in virtute.

44 Σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. Ἔστι σῶμα ψυχικόν, καὶ ἔστι σῶμα πνευματικόν·

44 Seminatur corpus animale, surgit corpus spiritale. est corpus animale, & est corpus spiritale.

45 Οὕτω καὶ γέγραπται· Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωποιοῦν.

45 Ita & scriptum est: Factus est primus homo Adam in animam viventem, novissimus Adam in spiritum vivificantem.

46 Ἄλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν.

46 Sed non prius spiritale, sed animale: deinde spiritale.

47 Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ.

47 Primus homo de terra, terrenus: secundus homo, Dominus de cælo.

* 48 Οἷος ὁ χοϊκός, † τοιοῦτοι καὶ οἱ † χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι.

48 Qualis terrenus, tales & terreni: & qualis cælestis, tales & cælestes.

49 Καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

49 Et sicut portavimus imaginem terreni, portemus & imaginem cælestis.

50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλεῖαν Θεοῦ κληρονομήσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ.

50 Hoc autem dico, fratres, quia caro & sanguis regnum Dei jure hæreditario possidere non possunt, neque corruptio incorruptelam jure hæreditario possidet.

51 Ἰδοὺ, μυσῆριον ὑμῖν λέγω· Πάντες μὲν οὐ κοιμηθήσονται, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα·

51 Ecce mysterium vobis dico: omnes quidem non dormiemus, omnes autem immutabimur.

* 52 Ἐν † ἀτόμῳ, ἐν † ῥιπῇ θφάλλοι, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι, † (σαλπύσει γὰρ) καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοί, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα.

52 In momento, in ictu oculi, in novissima tuba, (tuba canet enim) & mortui resurgent incorrupti: & nos immutabimur.

53 Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασία.

53 Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem: & mortale hoc induere immortalitatem.

54 Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασία, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· Κατε-

54 Quum autem corruptibile hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet sermo ille scriptus: Absorpta est

πόνη ὁ θάνατος εἰς νίκας.

est mors in victoria:

55 Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; Ποῦ σου, ἄδη, τὸ νίκος;

55 Ubi tuus, mors, stimulus? ubi tua, sepulchrum, victoria?

56 Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου, ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, ὁ νόμος.

56 At stimulus mortis, peccatum: at potentia peccati, Lex.

57 Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ δίδοντι ἡμῖν τὸ νίκος, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

57 At Deo gratia danti nobis victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum.

* 58 Ὡς, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, † ἐδραῖοι γίνεσθε, † ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου † πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.
28. † 11.

58 Itaque, fratres mei dilecti, stabiles estore, immobiles: abundantes in opere Domini semper, scientes quod labor vester non est inanis in Domino.

Κεφ. 15. 16.

CAPUT XVI.

* 1 Περὶ δὲ τῆς † λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους ὡς περ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε.

1 DE autem collecta quæ in sanctos, sicut ordinavi ecclesiis Galatiæ, ita & vos facite.

2 Κατὰ μίαν σαββάτων ἡμετέρας ὑμῶν παρ' ἐαυτῷ τιθεῖται, βηταυρίζων ὃ, τι ἂν εὐδοῖται· ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότῃ λογίαι γίνωνται.

2 Per unam Sabbatorum unusquisque vestrum apud se reponat recondens, quod bene successerit: ut non quum venero, tunc collectæ fiant.

3 Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ.

3 Quum autem adfuero, quos probaveritis per epistolas, hos mittam perferre gratiam vestram in Hierusalem.

4 Ἐὰν δὲ ἢ ἄξιον τοῦ καὶ μὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύονται.

4 Si vero fuerit dignum & me proficisci, cum me profici-scentur.

5 Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· (Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι.)

5 Veniam autem ad vos, quum Macedoniam pertransivero. Macedoniam enim pertransibo.

* 6 Πρὸς ὑμᾶς δὲ † τυχεὶν † παραμενῶ, ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με † προπέμψετε † οὗ ἐὰν πορεύωμαι.

6 Apud vos autem forsitan manebo, vel etiam hyemabo: ut vos me deducatis quocumque iero.

* 7 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἔρτι ἐν † παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος ἐπιτρέπῃ.

7 Nolo enim vos modo in transitu videre, spero vero tempus aliquod manere apud vos, si Dominus permiserit.

8 Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς.

8 Permanebo autem in Epheso usque ad Pentecosten.

9 Θύρα γὰρ μοι ἀνέωγε μετὰ ἡμᾶς καὶ ἐνεργῆς, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

9 Ostium enim mihi apertum est magnum & efficax, & adversarii multi.

10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος,

10 Si autem venerit Timotheus,

βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ.

11 Μήτις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ· προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

12 Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν βέλημα ἵνα ἔλθῃ· ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

* 13 Γρηγορεῖτε, † ἐσθήκετε ἐν τῇ πίσει, † ἀνδρίζεσθε, κραταιούσθε.

14 Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἶδάτε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτοὺς.

16 Ἴνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσῃσθε τοῖς τοιοῦτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι.

17 Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν ὑξέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν.

18 Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. Ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ.

20 Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

21 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου.

* 22 Εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἦτω † ἀνάθεμα, † μαρὰν ἀθά.

23 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετ' ὑμῶν.

theus, videte ut sine timore sit apud vos. nam opus Domini operatur sicut & ego.

11 Ne quis ergo illum nihili faciat. Deducite autem illum in pace, ut veniat ad me. expecto enim illum cum fratribus.

12 De autem Apollo fratre, multum rogavi eum, ut veniret ad vos cum fratribus: & omnino non fuit voluntas ut nunc veniret: veniet autem quum opportunitatem habuerit.

13 Vigilate, stare in fide, viriliter agite, fortificamini.

14 Omnia vestra in charitate fiant.

15 Obsecro autem vos, fratres, noſtis domum Stephanæ, quod est primitiæ Achaïæ, & in ministerium sanctis addixerunt seipſos:

16 Ut & vos subjiciamini talibus, & omni cooperanti & laboranti.

17 Gaudeo autem in præſentia Stephanæ & Fortunati & Achaici, quoniam vestri defectionem hi suppleverunt.

18 Refecerunt enim meum spiritum & vestrum. Agnosceite ergo tales.

19 Salutant vos ecclesiæ Asiæ. Salutant vos in Domino multum Aquila & Priscilla, cum ea quæ in domo eorum ecclesia.

20 Salutant vos fratres omnes. Salutate alii alios in osculo sancto.

21 Salutatio mea manu Pauli.

22 Si quis non amat Dominum Jesum Christum, sit anathema, Maran atha.

23 Gratia Domini Jesu Christi cum vobis.

24 Ἡ ἐγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν. 10. † 4.

Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων διὰ Στεφάνου, καὶ Φουρτουνατοῦ, καὶ Ἀχαικοῦ, καὶ Τιμοθέου.

24 Charitas mea cum omnibus vobis in Christo Jesu. Amen.

Ad Corinthios prior scripta est à Philippis per Stephanam, & Fortunatum, & Achaicum, & Timotheum.

ΠΡΟΣ ΤΟΤΕ

A D

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ CORINTHIOS

ἘΠΙΣΤΟΛΗ

EPISTOLA

ΔΕΥΤΕΡΑ.

SECUNDA.

Κεφ. α. 1.

CAPUT I.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ βολήματος Θεοῦ, καὶ Τιμοθέος ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὖσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ.

2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως.

4 Ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάτῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάτῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

5 Ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω διὰ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν.

6 Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν.

1 PAULUS Apostolus Jesu Christi, per voluntatem Dei, & Timotheus frater, ecclesiae Dei existenti in Corintho, cum sanctis omnibus existentibus in tota Achaia.

2 Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo.

3 Benedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis.

4 Consolans nos in omni tribulatione nostra: ad posse nos consolari eos qui in omni pressura, per consolationem, qua consolatione afficimur ipsi à Deo.

5 Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis, ita per Christum abundat & consolatio nostra.

6 Sive autem tribulamur, pro vestra consolatione, & salute effecta in tolerantia earundem passionum quas & nos patimur: Sive consolatione afficimur, super vestra consolatione & salute: Et spes nostra firma super vos.

7 Εἰδότες ὅτι ὡς περ ποιῶνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως.

8 Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἡμῖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι κατ' ὑπερβολὴν ἐβαρῆθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν.

* 9 Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ † ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχῆκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ᾖμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς.

10 Ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς, καὶ ῥύεται· εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται.

* 11 † Συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν πρωτίων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστησῇ ὑπὲρ ἡμῶν.

12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ' ἐν χάριτι Θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς.

13 Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἄλλ' ἢ ὅ ἄναγιγνώσκετε, ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε. ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ ἕως τέλους ἐπιγινώσσετε.

14 Καὶ ὥς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρότερον, ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε.

16 Καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὅφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς πᾶν Ἰουδαίαν.

* 17 Τοῦτο οὖν † βουλευόμε-

7 Scientes quod sicut soci estis passionum, sic & consolatio-

8 Non enim volumus vos ignorare, fratres, de tribulatione nostra facta nobis in Asia: quoniam secundum exuperantiam gravati sumus supra virtutem: ita ut perdubitare nos etiam vivere.

9 Sed ipsi in nobismetipsis decretum mortis habuimus, ut non fidentes simus in nobis ipsis, sed in Deo excitante mortuos.

10 Qui ex tanta morte eripuit nos, & eruit: in quem speravimus quoniam & adhuc eripiet:

* 11 Coadjuvantibus & vobis pro nobis oratione, ut ex multis personis, illa in nos donatio per multos gratiae agantur pro nobis.

12 Nam gloriatio nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae, quod in simplicitate & sinceritate Dei, non in sapientia carnali, sed in gratia Dei conversati sumus in hoc mundo: abundantius autem ad vos.

13 Non enim alia scribimus vobis, nisi quam quae legitis, aut & agnoscitis. Spero autem quod, & usque in finem agnosce-

14 Sicut & agnovistis nos ex parte, quia gloriatio vestra sumus, sicut & vos nostra in die Domini nostri Jesu Christi.

15 Et hac confidentia volui venire ad vos prius, ut secundam gratiam haberetis:

16 Et per vos venire in Macedoniam, & iterum à Macedonia venire ad vos, & à vobis deduci in Judaeam.

17 Hoc ergo deliberans, num-

νας, ἡ μὴτι ἡ ἔρε τῇ ἡ ἐλα-
φρίξ ἐχρησάμην; ἡ ἡ βουλευο-
μαι, κατὰ σάρκα βουλευομαι,
ἵνα ἡ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ, καὶ
τὸ οὐ οὐ.

18 Πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς, ὅτι ὁ
λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ
ἔγένετο ναὶ καὶ οὐ.

19 Ὁ γὰρ τοῦ Θεοῦ υἱὸς Ἰη-
σοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν
κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλου-
ανοῦ καὶ Τιμοθέου οὐκ ἐγένετο
ναὶ καὶ οὐ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ
γέγονεν,

20 (Ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι
Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ, καὶ ἐν
αὐτῷ τὸ ἀμήν) τῷ Θεῷ πρὸς
δόξαν δι' ἡμῶν.

21 Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν
ὑμῖν εἰς Χριστὸν, καὶ χρίσας
ἡμᾶς, Θεός.

22 Ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡ-
μᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα
τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις
ἡμῶν.

23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν
ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυ-
χὴν, ὅτι φοιδόμενος ὑμῶν, οὐ-
κέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον.

24 Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν
τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοὶ ἐσ-
μεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν. τῇ γὰρ
πίσει ἐσήκατε. 6. †

Κεφ. β'. 2.

1 Ἐκρίνα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο,
τὸ μὴ πάλιν ἐλθεῖν ἐν λύ-
πῃ πρὸς ὑμᾶς.

2 Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς,
καὶ τίς ἐστὶν ὁ εὐφραίνων με, εἰ
μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ;

3 Καὶ ἔγραψα ὑμῖν τοῦτο αὐ-
τὸ, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω
ἅφ' ὧν ἔδει με χαίρειν· πεποι-
θὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ
ἐμὴ χαρὰ, πάντων ὑμῶν ἐστιν.

4 Ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως
καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα
ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ
ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγά-
πην ἵνα γινώτε ἡν ἔχω περισσο-
τέρως εἰς ὑμᾶς.

5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ
ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλ' ἑαυτὸν μέ-

quid levitate usus sum? Aut quæ
delibero, secundum carnem de-
libero, ut sit apud me Etiam
etiam, & Non non?

18 Fidelis autem Deus, quia
sermo noster qui ad vos, non fa-
ctus est Etiam & Non.

19 Nam Dei Filius Jesus Chri-
stus in vobis per nos prædicatus,
per me & Silvanum, & Timo-
theum, non factus est Etiam &
Non: sed Etiam in eo factus
est.

20 Quotquot enim promissio-
nes Dei, in illo Etiam, & in
illo Amen, Deo ad gloriam per
nos.

21 At confirmans vos cum
nobis in Christum, & ungens
nos Deus:

22 Qui & obsignans nos,
& dans arrabonem spiritus in
cordibus nostris.

23 Ego autem testem Deum
invoco in meam animam, quod
parcens vobis non ultra veni
in Corinthum.

24 Non quia dominamur ve-
stræ fidei: sed cooperatores su-
mus gaudii vestri. nam fide sta-
tis.

CAPUT II.

1 Judicavi autem mihi ipsi
hoc, non iterum in tristitia
ad vos venire.

2 Si enim ego contristo vos,
& quis est lætificans me, si non
contristatus ex me?

3 Et scripsi vobis hoc ipsum,
ut ne veniens tristitiam super tri-
stitiam habeam, de quibus oport-
uerat me gaudere, confusus in
omnibus vobis, quia meum gau-
dium, omnium vestrum est.

4 Ex enim multa tribulatione
& angustia cordis scripsi vobis,
per multas lacrymas: non ut
contristemini, sed charitatem
ut sciatis quam habeam abun-
dantius in vos.

5 Si autem quis contristavit,

ρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς.

* 6 Ἰκανὸν τῷ τοιοῦτῳ ἡ ἑπιτιμία αὐτῇ ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων.

* 7 Ὡς ἐπὶ τοῦναντίον μᾶλλον ὑμᾶς ἡ χαρίσασθαι, καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος.

8 Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην.

9 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε.

* 10 Ὡς δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ εἶμι κεχαρισμαι, ὧς κεχαρισμαι, δι' ὑμᾶς, ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ἵνα μὴ πλεονεκτῇμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ.

11 Οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεωγμένης ἐν Κυρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὐρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου.

13 Ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

14 Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὴν δόξην τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ.

15 Ὅτι Χριστῷ εὐωδία ἔσμεν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις.

16 Οἷς μὲν, ὁσμὴ θανάτου εἰς θάνατον· οἷς δὲ, ὁσμὴ ζωῆς εἰς ζωὴν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός;

* 17 Οὐ γὰρ ἔσμεν, ὥς οἱ πολλοί, ἡ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὥς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὥς ἐκ Θεοῦ, κατενώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. 4. † 3.

Κεφ. γ'. 3.

* 1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; Εἰ μὴ ἡ χρι-

non me contristavit, sed ex parte, ut non onerem omnes vos.

6 Sufficiens tali oburgatio hæc quæ à pluribus.

7 Ita ut econtrario magis vos condonare & consolari, ne forte abundantiori tristitia absorbeat talis.

8 Ideo obsecro vos confirmare in illum charitatem.

9 In hoc enim & scripsi, ut cognoscam probationem vestram, si in omnia obediētes sitis.

10 Cui autem aliquid condonastis, & ego. & enim ego si quid condonavi, cui condonavi, propter vos, in facie Christi: Ut non occupemur à satana:

11 Non enim ejus intelligentias ignoramus.

12 Veniens autem in Troadem ad Evangelium Christi, & ostio mihi aperto in Domino, non habui relaxationem spiritui meo, ad non inveniendum me Titum fratrem meum:

13 Sed valedicens eis, exi in Macedoniam.

14 At Deo gratia, semper triumphanti nos in Christo, & odorem notitiæ suæ manifestanti per nos in omni loco.

15 Quia Christi bona fragrantia fumus Deo, in servatis, & in pereuntibus.

16 His quidem odor mortis in mortem, illis autem odor vitæ in vitam. Et ad hæc quis idoneus?

17 Non enim fumus, sicut reliqui, cauponantes verbum Dei: sed ut ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo in Christo loquimur.

CAPUT III.

1 Incipimus iterum nosmetipsos commendare? si non ego.

ζομεν, ὡς τινες, † συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ ὑμῶν συστατικῶν;

2 Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐ-
σε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρ-
δαίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ
ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων
ἀνθρώπων.

* 3 Φανερούμενοι ὅτι ἐξ ἐπι-
στολῆ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ'
ἡμῶν, † ἐγγεγραμμένη οὐ † μέ-
λανι, ἀλλὰ πνεύματι Θεοῦ
ζῶντος, οὐκ ἐν † πλαξὶ λιθί-
ναις, ἀλλὰ ἐν πλαξὶ καρδίας
† σαρκίναίς.

4 Πεποιθήσιν δὲ τοιαύτην ἔ-
χομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν
Θεόν.

* 5 Οὐχ ὅτι ἱκανοὶ ἔσμεν
ἂφ' ἑαυτῶν λογίσασθαί τι, ὡς
ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ † ἱκανότης
ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ.

* 6 Ὃς καὶ † ἱκάνωσεν ἡμᾶς
διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ
γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος·
τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ
δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ.

* 7 Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θά-
νάτου ἐν γράμμασιν, † ἐντετυ-
πωμένη ἐν λίθοις, ἐγενήθη ἐν
δόξῃ, ὥς μὴ θύνασθαι ἀτενί-
σαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ
πρόσωπον Μωσέως, διὰ τὴν δό-
ξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν
καταργουμένην.

8 Πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ δια-
κονία τοῦ πνεύματος ἔσαι ἐν
δόξῃ;

9 Εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κα-
τακρίσεως, δόξα, πολλῷ μᾶλ-
λον περισσεύει ἡ διακονία τῆς
δικαιοσύνης ἐν δόξῃ.

10 Καὶ γὰρ οὐδὲ δεδοξασται
τὸ δεδοξασμένον, ἐν τούτῳ τῷ
μέρει, ἐνεκεν τῆς ὑπερβαλλού-
σης δόξης.

11 Εἰ γὰρ τὸ καταργούμε-
νον, διὰ δόξης· πολλῷ μᾶλλον
τὸ μένον, ἐν δόξῃ.

12 Ἐχοντες οὖν τοιαύτην
ἐλπίδα, πολλῇ παρρησίᾳ χρώ-
μεθα.

13 Καὶ οὐ καθάπερ Μωσῆς

egemus, sicut quidam, com-
mendatitiis epistolis ad vos,
aut ex vobis commendatitiis?

2 Epistola nostra vos estis,
scripta in cordibus nostris, co-
gnita & lecta ab omnibus ho-
minibus:

3 Manifestati quoniam estis
epistola Christi, ministrata a
nobis, inscripta non atramen-
to, sed Spiritu Dei viventis:
non in tabulis lapideis, sed in
tabulis cordis carnalibus.

4 Fiduciam autem talem ha-
bemus per Christum ad Deum:

5 Non quod sufficientes simus
a nobis ipsis cogitare aliquid
quasi ex nobis ipsis, sed suffi-
cientia nostra ex Deo.

6 Qui & idoneos fecit nos
ministros novi testamenti, non
literæ, sed spiritus: nam litera
occidit, at spiritus vivificat.

7 Si vero ministratio mortis-
in literis informata in lapidibus,
facta fuit in gloria, ita ut non
posse intueri filios Israël in fa-
ciem Moysi, propter gloriam
vultus ejus abolendam.

8 Quomodo non magis mini-
stratio spiritus erit in gloria?

9 Si enim ministerium da-
mnationis, gloria, multo ma-
gis abundabit ministerium justi-
tiæ in gloria.

10 Etenim non glorificatum
est illud glorificatum in hac
parte, propter excellentem
gloriam.

11 Si enim abolendum, per
gloriam, multo magis manens
in gloria.

12 Habentes igitur talem
spem, multa fiducia utimur.

13 Et non sicut Moyses pono-
bas

ἵτις ἐκάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου.

14 Ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅ, τι ἐν Χριστῷ καταργεῖται.

15 Ἀλλ' ἕως σήμερον, ἡνίκα ἀναγινώσκεται Μωσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται.

* 16 † Ἡνίκα δ' ἂν † ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, † περιαιρεῖται τὸ † κάλυμμα.

17 Ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου, ἡκεῖ ἐλευθερία.

* 18 Ἡμεῖς δὲ πάντες † ἀνακαλυμμένοι προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου † κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν † εἰκόνα † μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου πνεύματος.

17. † 5.

Κεφ. δ'. 4.

1 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἡλοήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν·

* 2 Ἀλλ' † ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς † αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ, μηδὲ † δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ † φανερώσει τῆς ἀληθείας † συνισῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

3 Εἰ δὲ καὶ ἔτι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον·

* 4 Ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος ταύτου † ἐτύφλωσε τὰ † νοήματα τῶν † ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ † αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν † φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ.

5 Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον ἑαυτοῦς, δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν.

bat velamen super faciem suam, ad non intueri filios Israël in finem aboliti.

14 Sed obduruerunt cogitationes eorum. Usque enim hodie idipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum, (quod in Christo aboletur.)

15 Sed usque hodie, quum legitur Moyſes, velamen super cor eorum positum est.

16 Quum autem conversus fuerit ad Dominum, circumferetur velamen.

17 At Dominus Spiritus est. Ubi autem Spiritus Domini, ibi libertas.

18 Nos vero omnes, revelata facie gloriam Domini speculantes, eandem imaginem transformamur à gloria in gloriam, tanquam à Domini Spiritu.

CAPUT IV.

1 Propter hoc habentes administrationem hanc, prout misericordiam consequuti sumus, non deficimus.

2 Sed abdicavimus occulta dedecoris, non ambulantes in astutia, neque adulterantes verbum Dei: sed manifestatione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo.

3 Si autem & est opertum Evangelium nostrum, in pereuntibus est opertum:

4 In quibus Deus sæculi hujus excæcavit mentes infidelium, ad non splendendum eis illuminationem Evangelii gloriæ Christi, qui est imago Dei invisibilis.

5 Non enim nosmetipsos prædicamus, sed Christum Jesum Dominum, nosipsos autem servos vestros per Jesum.

6 Ὅτι ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ
 τῶν σκότους Φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμ-
 πεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν,
 πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς
 δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰη-
 σοῦ Χριστοῦ.

7 Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν
 τούτων ἐν θρακίνοις σκεύεσιν,
 ὥστε ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως
 τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν.

* 8 Ἐν παντὶ θλιβόμενοι,
 ἀλλ' οὐ † στενοχωρούμενοι· † ἀ-
 πορούμενοι, ἀλλ' οὐκ † ἐξαπο-
 νούμενοι.

9 Διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγ-
 καταλείπόμενοι· καταβαλλό-
 μενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι·

10 Πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ
 Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι πε-
 ριφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ
 Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φα-
 νερῶῃ.

11 Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶν-
 τες, εἰς θάνατον παραδιδόμεθα
 διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ
 Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνη-
 τῇ σαρκὶ ἡμῶν.

12 Ὡς δὲ μὲν θάνατος ἐν
 ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν
 ὑμῖν.

13 ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦ-
 μα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γε-
 γραμμένον· Ἐπίστευσα, διὰ ἐ-
 λάλησα· καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν,
 διὰ καὶ λαλοῦμεν.

14 Εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν
 Κύριον Ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ
 Ἰησοῦ ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει
 σὺν ὑμῖν.

15 Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ
 χάρις πλεονάσῃ διὰ τῶν πλει-
 ὄνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύ-
 σῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

16 Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν· ἀλλ'
 ἐπὶ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος
 διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν
 ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα.

* 17 Τὸ γὰρ † παραυτίκα
 † ἐλαφρὸν τῆς † θλίψεως ἡμῶν,
 καὶ ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν,
 αἰῶνιον βάρος δόξης κατεργάζε-
 ται ἡμῖν.

18 Μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ

6 Quoniam Deus dicens de
 tenebris lucem splendescere,
 qui illuxit in cordibus nostris,
 ad illuminationem scientiæ glo-
 riæ Dei in facie Jesu Christi.

7 Habemus autem thesaurum
 istum in fictilibus vasīs, ut sub-
 limitas virtutis sit Dei, & non
 ex nobis.

8 In omni tribulati, sed non
 coarctati: Hæsitantes, sed non
 prorsus hærentes.

9 Persecutionem passi, sed
 non deserti: dejecti, sed non
 pereuntes.

10 Semper mortificationem
 Domini Jesu in corpore circum-
 ferentes: ut & vita Jesu in
 corpore nostro manifestetur.

11 Semper enim nos viventes,
 in mortem tradimur propter Je-
 sum, ut & vita Jesu manifeste-
 tur in mortali carne nostra.

12 Itaque quidem mors in no-
 bis operatur, at vita in vobis.

13 Habentes autem eundem
 spiritum fidei, secundum scri-
 ptum, Credidi, ideo loquutus
 sum: & nos credimus, ideo &
 loquimur.

14 Scientes quoniam qui su-
 scitavit Dominum Jesum, & nos
 per Jesum suscitabit, & assister
 cum vobis.

15 Nam omnia propter vos,
 ut gratia abundans, per multo-
 rum gratiarum actionem, abun-
 det in gloriam Dei.

16 Ideo non deficimus: sed si
 & ille extra noster homo cor-
 rumpatur, sed ille intus reno-
 vatur die & die.

17 Nam momentanea levitas
 tribulationis nostræ, secundum
 excellentiam in excellentiam
 æternum pondus gloriæ opera-
 tur nobis:

18 Non contemplantibus no-
 bis

βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια. 16. † 4.

Κεφ. ε. 5.

1 Οἶδαμεν γὰρ, ὅτι, ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκηνους καταλυθῇ, οἰκοδομῇ ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

* 2 Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ ἡμετέριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἔπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες.

3 Εἶγε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὐρεθήσομεθα.

* 4 Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ ἡμῶν σκηνῇ, στενάζομεν βαρούμενοι· ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ ἡμετέριον ὑπὸ τῆς ζωῆς.

5 Ὅς δὲ κατεργαζάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, Θεός· ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος.

6 Θαρσύνοντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐκδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου.

7 (Διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἰδους.)

8 Θαρσύνομεν δὲ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐκδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον.

* 9 Ἐκ δὲ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐκδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, ἢ εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι.

10 Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσῃται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν.

11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους παίδομεν, Θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερωθῆναι.

12 Οὐ γὰρ πάλιν ἐκυτοῦς

bis conspecta, sed non conspecta. Nam conspecta, temporalia, at non conspecta, æterna.

CAPUT V.

1 Scimus enim quoniam si terrestris nostra domus tabernaculi dissolvatur, ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cælis.

2 Etenim in hoc ingemiscimus, habitationem nostram quæ de cælo superindui cupientes.

3 Si tamen & vestiti, non nudi inveniamur.

4 Etenim existentes in tabernaculo, ingemiscimus gravati, in quo nolumus expoliari, sed supervestiri : ut absorbeatur mortale à vita.

5 At operatus nos in ipsum hoc, Deus, & dans nobis arrabonem Spiritus.

6 Confidentes igitur semper, & scientes quoniam advenæ in corpore, peregrinamur à Domino.

7 (Per fidem enim ambulamus, non per speciem.)

8 Confidimus autem, & probamus magis peregrinari à corpore, & habitatum ire ad Dominum.

9 Ideo & contendimus, sive incolentes, sive migrantes, beneplacentes ei esse.

10 Nam omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, ad quæ gessit, sive bonum, sive malum.

11 Scientes ergo timorem Domini, hominibus suademus, Deo autem manifestati sumus. spero autem & in conscientiis vestris manifestari.

12 Non enim iterum nos ipsos

com.

συμμερίζομεν ὑμῖν. ἀλλὰ ἀφορ-
μὴν δίδοντες ὑμῖν καυχήμα-
τες ὑπὲρ ἡμῶν· ἵνα ἔχητε πρὸς
τούτους ἐν προσώπῳ καυχωμένους,
καὶ οὐ καρδίᾳ.

commendamus vobis, sed oc-
casionem dantes vobis gloria-
tionis de nobis, ut habeatis ad
ipsos in facie gloriantes, &
non corde.

13 Εἴτε γὰρ ἐξέσημεν, Θεῷ·
εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν.

13 Sive enim mente excedimus,
Deo: sive prudenter agimus, vobis.

14 Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ
ἐκτρέχει ἡμᾶς·

14 Nam charitas Christi co-
hibet nos:

15 Κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ
οἱ πάντες ἀπέθανον, ἕ-
τε οἱ πάντες ἀπέθανον· καὶ ὑ-
πὲρ πάντων ἀπέθανον, ἵνα οἱ
ῥυτις μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν,
ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθα-
νόντι καὶ ἐγερθέντι.

15 Judicantes hoc, quoniam
si unus pro omnibus mortuus
est, nempe omnes mortui sunt.
Et pro omnibus mortuus est, ut
videntes non jam sibi ipsis vi-
vant, sed ipsi pro ipsis mortuo
& excitato.

16 Ὡς ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν
οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ
δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα
Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκ ἐτι γι-
νώσκομεν.

16 Itaque nos ex nunc nemi-
nem novimus secundum carnem.
Si vero & cognovimus secun-
dum carnem Christum, sed &
nunc non amplius cognoscimus.

17 Ὡς εἰ τις ἐν Χριστῷ,
καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα πα-
ρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ
πάντα.

17 Itaque si quis in Christo,
nova creatura, vetera transie-
runt, ecce facta sunt omnia
nova.

18 Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ
τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυ-
τῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ δόν-
τος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς κα-
ταλλαγῆς.

18 At omnia ex Deo, recon-
ciliante nos sibi ipsi per Jesum
Christum, & dante nobis mi-
nisterium reconciliationis.

19 Ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ
κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ,
μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ πα-
ραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμε-
νος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς κα-
ταλλαγῆς.

19 Ut quia Deus erat in
Christo mundum reconcilians
sibi ipsi, non reputans illis del-
icta ipsorum, & ponens in no-
bis verbum reconciliationis.

20 Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρετ-
βεύομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακα-
λοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ
Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ Θεῷ.

20 Pro Christo ergo legatio-
ne fungimur tamquam Deo ex-
hortante per nos: Obsecramus
pro Christo, reconciliamini Deo.

21 Τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁ-
μαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν
ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γινώμε-
θα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ.
10. † ο.

21 Nam non cognoscentem
peccatum, pro nobis peccatum
fecit, ut nos efficeremur justi-
tia Dei in ipso.

Κεφ. 5. 6.

CAPUT VI.

1 ΣΥνεργοῦντες δὲ καὶ πα-
ρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν
τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δέξασθαι
ἡμᾶς.

1 C Ooperantes autem & ex-
hortamur ne in vacuum
gratiam Dei recipere vos.

* 2 Λέγει γάρ· Καιρῷ † δεκ-
τῷ † ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ
σημείους † ἐβροῆσά σοι. ἰδοὺ

2 (Ait enim, Tempore ac-
cepto exaudivi te; & in die
salutis adjuvi te.) Ecce nunc
te m-

νῦν καιρὸς ἔμπροσθεν, ἰδοὺ
νῦν ἡμέρα σωτηρίας.

* 3 Ἐν μηδεμίαν ἐν μηδὲν
διδόντες ἢ προσκοπὴν, ἵνα μὴ
μωμηθῇ ἡ διακονία.

4 Ἀλλ' ἐν παντὶ συνισῶντες
ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι· ἐν
ὕπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν,
ἐν ἀνάγκαις, ἐν γενοχωρίαις.

5 Ἐν πληγαῖς, ἐν φυλα-
καῖς, ἐν ἀκτασασίαις, ἐν κό-
ποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νη-
τείαις.

* 6 Ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώ-
σει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρη-
στότητι, ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ἐν
ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ.

7 Ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυ-
νάμει Θεοῦ, διὰ τῶν ὅπλων
τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ
ἀριστερῶν.

* 8 Διὰ δόξης καὶ ἁτιμίας,
διὰ ὑποφωμίας καὶ εὐφη-
μίας· ὡς πλάνοι, καὶ ἁλη-
θεῖς.

9 Ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπι-
γινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκον-
τες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν· ὡς παι-
δεύόμενοι, καὶ μὴ θανατούμε-
νοι.

10 Ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ
χαίροντες· ὡς πτωχοὶ, παλ-
λῶς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μη-
δὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέ-
χοντες.

11 Τὸ εἶδος ἡμῶν ἀνέωγε πρὸς
ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡ-
μῶν πεπλάτυνται.

12 Οὐ γενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν·
γενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγ-
χνοις ὑμῶν.

13 Τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν,
ὡς τέκνοις λέγω· Πλατύνθητε
καὶ ὑμεῖς.

* 14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυ-
γοῦντες ἀπίστοις. Τίς γὰρ ἡ με-
τοχή δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας;
τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος;

* 15 Τίς δὲ ἡ συμφώνησις Χρι-
στοῦ πρὸς Βελιάλ; ἢ τίς ἡ μερίς
πιστῶ μετὰ ἀπίστου;

* 16 Τίς δὲ ἡ συγκατάθεσις
καὶ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ὑμεῖς

tempus acceptabile, ecce nunc
dies salutis.

3 Nullam in ullo dantes of-
fensionem, ut non vituperetur
ministerium.

4 Sed in omnibus consti-
tuentes nosmetipsos sicut Dei mini-
stri, in patientia multa, in tri-
bulationibus, in necessitatibus,
in angustiis,

5 In plagis, in custodiis, in
seditionibus, in laboribus, in
vigiliis, in jejuniis,

6 In castitate, in scientia,
longanimitate, in bonitate, in
Spiritu sancto, in charitate non
ficta,

7 In verbo veritatis, in vir-
tute Dei, per arma justitiæ dex-
tris, & sinistris,

8 Per gloriam & ignominiam,
per infamiam & bonam famam:
ut seductores & veraces.

9 Sicut ignoti, & cogniti:
quasi morientes, & ecce vivi-
mus: ut castigati, & non mor-
tificati:

10 Quasi tristes, semper au-
tem gaudentes: sicut egentes,
multos autem locuplerantes:
tanquam nihil habentes, & om-
nia possidentes.

11 Os nostrum apertum est ad
vos, Corinthii: cor nostrum
dilatatum est.

12 Non angustiamini in vo-
bis, angustiamini autem in vi-
sceribus vestris.

13 At eandem compensatio-
nem, (ut natis dico:) dilata-
mini & vos.

14 Ne fiat altero iugo copu-
lati infidelibus. Quæ enim parti-
cipatio justitiæ & iniquitatis? quæ
vero communio luci ad tenebras?

15 Quæ autem conventio
Christo ad Belial? aut quæ pars
fidei cum infidei?

16 Qui autem consensus tem-
plo Dei cum idolis? Vos enim
tem-

ναδς Θεοῦ ἐξε ζῶντος· κα-
εἶπεν ὁ Θεός· "Οτι ἔνοι-
ω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔμπερι-
ρήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν
καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι

templum Dei estis viventis, sicut
dicit Deus, Quoniam inhabita-
bo in illis, & inambulabo: &
ero illorum Deus, & ipsi erunt
mihi populus.

17 Διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου
αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λέγει
ὁ Θεός· καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄτ-
θεῖ· καὶ γὰρ ἔσδεξομαι ὑ-

17 Ideo exite de medio eorum,
& separamini, dicit Dominus:
& immundum ne attingite: &
ego recipiam vos.

18 Καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πα-
τέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς
υἱὸς καὶ θυγατέρας, λέγει Κύ-
ριος παντοκράτωρ. 19. ὁ 11.

18 Et ero vobis in patrem, &
vos eritis mihi in filios & filias,
dicit Dominus omnipotens.

Κεφ. ζ'. 7.

ΤΑῦτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐ-
παγγελίας, ἀγαπητοὶ,
ῥιστάμεν ἐκυτοὺς ἀπὸ παν-
τὸς ἡμῶν τοῦ μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ
πνεύματος, ἡμῶν τε καὶ ἀ-
ποστόλων ἐν φόβῳ Θεοῦ.

CAPUT VII.

1 HAs ergo habentes promif-
siones, dilecti, munde-
mus nos ipsos ab omni iniqui-
tamento carnis & spiritus, per-
ficiamus sanctificationem in ti-
more Dei.

2 Χωρήτατε ἡμᾶς· οὐδέν α-
δικήσαμεν, οὐδέν αἰσχρολογή-
σαμεν, οὐδέν αἰσχροκελεύσαμεν.

2 Capite nos, neminem injuria
affecimus, neminem corrupimus,
neminem avare fraudavimus.

3 Οὐ πρὸς ἑκάστην κρίσιν λέ-
γω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς
καρδίαις ἡμῶν ἐξε εἰς τὸ ἑα-
νεῖν καὶ ἑαυτοὺς.

3 Non ad condemnationem
dico. prædixi enim quod in cor-
dibus nostris estis ad commo-
riendum, & convivendum.

4 Πολλὴ μοι παρρησία πρὸς
ὑμᾶς, πολλὴ μοι καύχησις ὑ-
πὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ πα-
ρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ
χαρὶ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡ-
μῶν.

4 Multa mihi fiducia apud
vos: multa mihi gloriatio pro
vobis: repletus sum consolatio-
ne: superabundo gaudio in om-
ni tribulatione nostra.

5 Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν
εἰς Μακεδονίαν, οὐδεμίαν ἐ-
σχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν,
ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔ-
ξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι.

5 Etenim venientibus nobis
in Macedoniam, nullam habuit
relaxationem caro nostra: sed
in omni tribulati: foris, pu-
gnæ: intus, timores.

6 Ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς
ταπεινοὺς, παρεκάλεσεν ἡμᾶς
ὁ Θεός, ἐν τῇ παρουσίᾳ Τί-
του.

6 Sed consolans humiles,
consolatus est nos Deus in ad-
ventu Titi.

7 Οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρου-
σίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ
παρακλήσει ἡ παρακλήθη ἐφ'
ὑμῖν, ἀναγγέλλων ὑμῖν τὴν
ἐλπίδα ὑμῶν ἐπιδόθῃσιν, τὸν ὑμῶν
ἐδωκεν, τὸν ὑμῶν ζηλοῦν ὑπὲρ
ἡμῶν· ὥστε με μᾶλλον χαρῆ-
ναι.

7 Non solum autem in adven-
tu ejus, sed etiam in consolatio-
ne qua consolatus est in vobis,
referens nobis vestrum deside-
rium, vestrum fletum, vestram
æmulationem pro me: ita ut
me magis gaudere.

8 Ὅτι εἰ καὶ ἐλθὼν ἡμᾶς

8 Quoniam si & contristavi vos

ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην. βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς.

9 Νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν.

* 10 Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν & ἀμεταμίλητον κατεργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται.

* 11 Ἴδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσῃν κατεργάσατο ὑμῖν σπουδὴν; ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ † ἀγανἀκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ‡ ἐπιπόθῃσιν, ἀλλὰ ζήλον, ἀλλ' ἐκδίκησιν; Ἐν παντὶ συνεχίσατε ἑαυτοὺς ἀγνοῦς εἶναι ἐν τῷ πράγματι.

12 Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος· ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ἡμῶν τὴν ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

13 Διὰ τοῦτο παρκεκλήμεθα ἐπὶ τῇ παρκελήσει ὑμῶν· περισσοτέρως δὲ μᾶλλον ἐχαρήμεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν.

14 Ὅτι εἰ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνην· ἀλλ' ὥς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήταμεν ὑμῖν, οὐτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου, ἀληθεῖα ἐγενήθη.

15 Καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἔσιν, ἀναμνησκόμενου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν· ὥς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν.

16 Χαίρω οὖν ὅτι ἐν παντὶ παρῶ ἐν ὑμῖν. 9. † 2.

in epistola, non pœnitundine ducor, si & pœnitundine ducar. intueor enim quod epistola illa, si & ad horam contristavit vos.

9 Nunc gaudeo, non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiam. Contristati estis enim secundum Deum, ut in nullo detrimento affecti fueritis ex nobis.

10 Nam secundum Deum tristitia pœnitentiam in salutem, haud pœnitendam adoperatur, at mundi tristitia mortem adperatur.

11 Ecce enim hoc ipsum, secundum Deum contristari vos, quantum adoperatum sit in vobis studium, sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationem, sed vindictam: in omni constituitis vos ipsos puros esse in negotio.

12 Nempe si & scripsi vobis, non causa injuriantis, nec causa injuriati, sed causa manifestandi studium nostrum de vobis ad vos coram Deo.

13 Propter hoc consolationem accipimus in consolatione vestra: abundantius autem magis gavisi sumus super gaudio Titi, quia refectus est spiritus ejus ab omnibus vobis.

14 Quia si quid ei de vobis gloriatus sum, non sum confusus: sed sicut omnia in veritate loquuti sumus vobis, ita & gloriatio nostra quæ ad Titum, veritas facta est:

15 Et viscera ejus abundantius in vos sunt, reminiscētis omnium vestrum obedientiam, quomodo cum timore & tremore excepistis illum.

16 Gaudeo quod in omni confido in vobis.

Κεφ. ή. 8.

1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας·

2 Ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν, καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἀπλότητος αὐτῶν·

3 Ὅτι κατὰ δύναμιν (μαρτυρῶ) καὶ ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι·

4 Μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεδομένοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, δεξασθαι ἡμᾶς.

5 Καὶ οὐ καθὼς ἠλπίζαμεν, ἀλλ' ἐαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ Κυρίῳ καὶ ἡμῖν, διὰ θελήματος Θεοῦ·

6 Εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην.

7 Ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περὶστεύετε, πίσει, καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περὶσσεύητε.

8 Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς, καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων.

* 9 Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς † ἐπτώχευσε πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου † πτωχείᾳ πλουτήγητε.

* 10 Καὶ † γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, ὅτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν † προενήρξασθε ἀπὸ † πέρυσι.

11 Νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε· ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν.

12 Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρό-

CAPUT VIII.

1 Notam facimus autem vobis, fratres, gratiam Dei datam in ecclesiis Macedoniæ,

2 Quod in multo experimento tribulationis abundantia gaudii ipsorum, & secundum profundum paupertas eorum abundavit in divitias simplicitatis eorum.

3 Quia secundum virtutem, (testor) & supra virtutem voluntarii:

4 Cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam, & communicationem ministerii quæ in sanctos, suscipere nos.

5 Et non sicut speravimus: sed semetipsos dederunt, primum Domino, & nobis per voluntatem Dei:

6 In adhortari nos Titum, ut quemadmodum ante cæpit, ita & perficiat in vos & gratiam istam.

7 Sed sicut in omni abundantis fide & sermone, & scientia, & omni studio, & illa ex vobis in nobis dilectione, ut & in hac gratia abundetis.

8 Non secundum imperium dico, sed per aliorum studium, etiam vestræ charitatis germanitatem comprobans.

9 Scitis enim gratiam Domini nostri Jesu Christi, quoniam propter vos paupertatem subiit dives existens, ut vos illius paupertate ditesceretis:

10 Et sententiam in hoc do: hoc enim vobis confert, qui non solum facere, sed & velle primum cœpistis à superiori anno.

11 Nunc vero & facere perficite: ut quemadmodum promptitudo velle, ita & perficere ex ipso habere.

12 Si enim promptitudo ani-

κεῖται, καθὼς ἔαν ἔχη τις, εὐ-
πρόσδεκτος, οὐ καθὼς οὐκ ἔχει.

* 13 Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἔ-
νεσις, ὑμῖν δὲ θλίψις· ἀλλ'
ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν και-
ρῷ τὸ ὑμῶν ἰσότητος εἰς τὸ
ἐκείνων ὑστέρημα·

14 ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων πε-
ρίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν
ὑστέρημα, ὥπως γένηται ἰσό-
της·

* 15 Καθὼς γέγραπται· Ὁ
τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ
ὁ τὸ ὀλίγον, οὐκ ἡλαττώ-
ησε.

16 Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ δι-
δόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ
ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου,

* 17 Ὅτι τὴν μὲν παράκλη-
σιν ἐδέξατο· ἡ σπουδαιότερος
δὲ ὑπάρχων, ἡ αὐθαίρετος ἐξ-
ῆλθε πρὸς ὑμᾶς.

18 Συνεπέψαμεν δὲ μετ'
αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν, οὗ ὀνόματι
ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πα-
σῶν τῶν ἐκκλησιῶν·

* 19 (Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ
καὶ ἡ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν
ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν,
σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ δια-
κονουμένη ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν
αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν καὶ
τὴν προθυμίαν ὑμῶν·)

* 20 ἡ στελλόμενοι τοῦτο,
μή τις ἡμᾶς ἡμῶν καὶ μωμήσῃται ἐν
τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ δια-
κονουμένη ὑφ' ἡμῶν·

21 Προνοούμενοι καλὰ οὐ
μόνον ἐνώπιον Κυρίου, ἀλλὰ
καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων.

* 22 Συνεπέψαμεν δὲ αὐ-
τοῖς τὸν ἀδελφόν ἡμῶν, ὃν ἡμε-
τεῖς ἐδικιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολ-
λάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ
πολὺ σπουδαιότερον, ἡ πεποι-
θήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς·

23 Εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινω-
νὸς ἡμῶν καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργ-
γός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπό-
στολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χρι-
στοῦ.

24 Τὴν οὖν ἐνδείξιν τῆς ἀ-
γάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυ-

mi prius adsit, secundum id quod
habet quis, bene acceptus, non
secundum id quod non habet.

13 Non enim ut aliis remissio,
vobis autem tribulatio: Sed ex
æqualitate in hoc nunc tempo-
re vestra abundantia in illorum
defectum,

14 Ut & illorum abundantia
fiat in vestrum defectum, ut fiat
æqualitas:

15 Sicut scriptum est: Qui
multum, non abundavit: & qui
modicum, non minoravit.

16 Gratia autem Deo danti
illud idem studium pro vobis in
corde Titi:

17 Quoniam quidem exhor-
tationem excepit: studiosior ve-
ro existens, ultroneus exiit ad
vos.

18 Simul missimus autem cum
illo fratrem, cujus laus in Evan-
gelio per omnes ecclesias:

19 Non solum autem, sed &
suffragiis electus est ab eccle-
siis, comperegrinus noster cum
gratia hac administrata à nobis
ad ipsius Domini gloriam, &
promptitudinem animi vestri.

20 Devitantes hoc, ne quis
nos vituperet in exuberantia
hac ministrata à nobis.

21 Præcogitantes pulchra non
solum coram Domino, sed etiam
coram hominibus.

22 Simul missimus autem illis
fratrem nostrum, quem proba-
vimus in multis sæpe studiosum
existentem, nunc autem multo
studiosiore, confidentia multa
quæ in vos.

23 Sive pro Tito, socius
meus & in vos cooperator, sive
fratres nostri, Apostoli eccle-
siarum, gloria Christi.

24 Ergo ostensionem charita-
tis vestræ, & nostræ glorificationis
de

χρίσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς de vobis, in illos ostendite, in
ἐνδείξασθε, καὶ εἰς πρόσωπον faciem ecclesiarum.
τῶν ἐκκλησιῶν. 21. † 3.

Κεφ. θ'. 9.

1 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας
τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισ-
σόν μοι ἐστὶ τὸ γράφειν ὑμῖν.

2 Οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν
ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι
Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα πα-
ρεσκευάζεται ἀπὸ πέρους· καὶ ὁ
ἐξ ὑμῶν ζήλος ἠρέτισε τοὺς
πλείονας.

3 Ἐπεμψα δὲ τοὺς ἀδελ-
φοὺς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ὑμῶν
τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέ-
ρει τούτῳ· ἵνα (καθὼς ἔλεγον)
παρεσκευασμένοι ᾦτε·

* 4 † Μὴ πῶς ἐὰν ἔλθωσι σὺν
ἐμοὶ Μακεδόνας, καὶ εὕρωσιν
ὑμᾶς † ἀπαρσκευάζουσιν, κα-
ταισχυνόμεν ἡμεῖς (ἵνα μὴ
λέγωμεν ὑμεῖς) ἐν τῇ ὑποστά-
σει ταύτῃ τῆς καυχήσεως.

* 5 † Ἀναγκαῖον οὖν † ἡγη-
σάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελ-
φοὺς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς,
καὶ † προκαταρτίσωσιν τὴν προ-
κατηγγελμένην εὐλογίαν ὑ-
μῶν, ταύτην ἐτοίμην εἶναι οὕ-
τως ὡς εὐλογίαν, καὶ μὴ ὥς-
περ πλεονεξίαν.

* 6 Τοῦτο δὲ, ὁ σπείρων † φει-
δομένως, φειδομένως καὶ θερί-
σει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίας,
ἐπ' εὐλογίας καὶ θερίσει·

* 7 Ἐκαστος καθὼς † προαι-
ρεῖται τῇ καρδίᾳ· μὴ ἐκ λύ-
πης, ἢ ἐξ ἀνάγκης. † Ἠλαρὸν
γὰρ † δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός.

8 Δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν
χάριν περισσεύει εἰς ὑμᾶς·
ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν
αὐτάρκειαν ἔχοντες, περισ-
σεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγα-
θόν.

* 9 (Καθὼς γέγραπται· † Ἐ-
σκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς † πένη-
σιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει
εἰς τὸν αἰῶνα.

10 Οἱ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρ-
μα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς
βρώτιν χορηγῆσαι, καὶ πληθύν-

CAPUT IX.

1 DE quidem enim ministerio
in sanctos, ex abundantia
mihi est scribere vobis.

2 Scio enim promptum ani-
mum vestrum: quem de vobis
gloriosius Macedonibus, Quod
Achaia parata est à superiori
anno: & ex vobis æmulatio
provocavit plurimos.

3 Misi autem fratres, ut ne
gloriatio nostra de vobis, inanis
fiat in parte hac: ut (quemad-
modum dixi) parati sitis:

4 Ne forte fuerint cum me
Macedones, & invenerint vos
imparatos, erubescamus nos,
(ut non dicamus vos) in substan-
tia hac gloriationis.

5 Necessarium ergo existima-
vi rogare fratres, ut præeant ad
vos, & præparent præannun-
ciatam benedictionem vestram,
hanc paratam esse, sic quasi
benedictionem, & non quasi
exactionem.

6 Hoc autem, Serens parce,
parce & metet: & seminans in
benedictionibus, in benedictioni-
bus & metet.

7 Unusquisque prout præoptat
corde, non ex tristitia, aut ex
necessitate. hilarem enim dato-
rem diligit Deus.

8 Potens autem Deus omnem
gratiam abundare facere in vos:
ut in omnibus semper omnem
sufficienciam habentes, abunde-
tis in omne opus bonum:

9 Sicut scriptum est: Disper-
sit, dedit pauperibus: iustitia
ejus manet in æternum.

10 At suppeditans semen se-
minanti, & panem ad escam sup-
peditet, & multiplicet semen
ten

και τὸν σπῆρον ὑμῶν, καὶ αὐ-
ξῆσαι τὰ γεννηματα τῆς
καϊστύνης ὑμῶν.)

* 11 Ἐν παντὶ ἡ πλουτιζόμε-
νοι εἰς πᾶσαν ἡ ἀπλότητα, ἡ-
τις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐ-
χαριστίαν τῷ Θεῷ.

12 Ὅτι ἡ διακονία τῆς λει-
τουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ
προσκυνηθεῖσα τὰ ὑπερήμα-
τα τῶν ἀγίων, ἀλλὰ καὶ πε-
ρισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαρι-
σιῶν τῷ Θεῷ.

13 (Διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς
διακονίας ταύτης δοξάζοντες
τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς
ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγ-
γέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀπλό-
τητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς
καὶ εἰς πάντας.)

14 Καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ
ὑμῶν, ἐπιδοούντων ὑμᾶς διὰ
τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ
Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν.

* 15 Χάρις δὲ τῷ Θεῷ ἐπὶ
τῇ ἡμετέρῃ ἀνεκδιηγῇ αὐτοῦ ἡ
μεῖς. 15. ὁ.

Κεφ. ι. 10.

1 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος πα-
ρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραό-
τητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χρι-
στοῦ, ὅς κατὰ πρόσωπον μὲν τα-
πεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὸ δὲ θαρ-
σύνῃς εἰς ὑμᾶς.

2 Δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν
θαρῆσαι τῇ πεποιθήσει ἢ λο-
γίζομαι τολμῆσαι ἐπὶ τινος
τοῦς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κα-
τὰ σάρκα περιπατοῦντας.

3 Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦν-
τες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευό-
μεθα.

* 4 (Τὰ γὰρ ὅπλα τῆς ἡμετέρας
στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλ-
λὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς ἡμετέρας
κατακλίσεις ὁχυρωμάτων.)

5 Λογισμοὺς καθαιροῦντες,
καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον
κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ,
καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόη-
μα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χρι-
στοῦ.

6 Καὶ ἐν ἐτοίμῃ ἔχοντες ἐκ-

tem vestram, & augeat fructus
genitos justitiæ vestrae.)

11 In omni ditati in omnem
simplicitatem, quæ adoperatur
per nos gratiarum actionem
Deo.

12 Quoniam ministerium ob-
lationis hujus non solum est ad-
supplens inopias sanctorum: sed
etiam redundans per multas gra-
tiarum actiones Deo:

13 Per probationem ministerii
hujus glorificantes Deum in o-
bedientia confessionis vestrae in
Evangelium Christi, & simpli-
citate communicationis in illos,
& in omnes.

14 Et ipsorum obsecratione
pro vobis desiderantium vos,
propter eminentem gratiam Dei
in vobis.

15 Gratia autem Deo super
inestimabili ejus dono.

CAPUT X.

1 Ipse autem ego Paulus obse-
cro vos per lenitatem &
æquitatem Christi: qui secun-
dum faciem quidem humilis in
vobis, absens autem confido in
vos.

2 Rogo autem ne præsens
confidens esse ea fiducia, qua
cogito audere in quosdam, ex-
istimantes nos tamquam secun-
dum carnem ambulantes.

3 In carne enim ambulantes,
non secundum carnem milita-
mus.

4 Nam arma militiæ nostræ
non carnalia, sed potentia Deo,
ad everisionem munitionum,

5 Ratiocinationes evertentes,
& omnem sublimitatem elatam
adversus cognitionem Dei, &
captivantes omnem intellectum
in obedientiam Christi.

6 Et in parato habentes ul-
cisci

δικῆσαι πᾶσαν παρακλῆν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; Εἰ τις προτίθεν ἐαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν & φ' ἐαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς Χριστοῦ.

8 Ἐάν τε γὰρ καὶ περισσώτερόν τι καυχῆται περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἥς ἔδωκεν ὁ Κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς κατάρσεις ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήτομαι.

* 9 Ἵνα μὴ δέξω ὡς ἀντὶ ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν.

10 Ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαί, φησὶ, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί· ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενής, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος.

11 Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἳ ἐμὲν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.

* 12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἑγκρίναι ἢ ἑ συγκρίναι ἑαυτοὺς τις τῶν ἑαυτοῦς ἑ συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ ἑ συνιοῦσιν.

* 13 Ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἑ ἄμετρα καυχητέμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὐ ἑ μέριμεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου, ἑ ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν.

* 14 Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς, ἑ ὑπερεκτείνουμεν ἑαυτοὺς· ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἑ ἐφθάταμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ.

15 Οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἄλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, αὐξανόμενης τῆς πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεῖαν.

* 16 Εἰς τὰ ἑ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι· οὐκ ἐν ἑ ἄλλοτρίῳ ἑ κανόνι εἰς τὰ ἑτοιμα καυχῆσασθαι.

17 Ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν

cisci omnem inobedientiam, quum impleta fuerit vestra obedientia.

7 Quæ secundum faciem aspicietis? Si quis confidit sibi ipsi, Christi esse, hoc cogitet iterum à se ipso, quia sicut ipse Christi, ita & nos Christi.

8 Sique enim & amplius aliquid gloriatur de auctoritate nostra, quam dedit Dominus nobis in ædificationem, & non in everfionem vestram, non pudebiam.

9 Ut autem non videar tamquam terrere vos per epistolas,

10 (Quoniam quidem epistolæ, inquit, graves & fortes, at libertas corporis infirma, & sermo nihili factus.)

11 Hoc cogitet talis, quia quales sumus verbo per epistolas absentes, tales & præsentes opere.

12 Non enim audemus inferre aut conferre nos ipsos quibusdam, seipfos commendantibus: sed ipsi in seipfis semetipsos metientes, & conferentes seipfos semetipsis, non intelligunt.

13 Nos autem non in immensurata gloriabimur, sed secundum mensuram regulæ, quam partitus est nobis Deus, mensuram pertigisse usque & vos.

14 Non enim quasi non pertingentes ad vos, superextendimus nos ipsos. Usque ad enim & vos pervenimus in Evangelio Christi,

15 Non in immensurata gloriantes in alienis laboribus: spem autem habentes augescere fide vestra, in vobis magnificari secundum regulam nostram in abundantiam.

16 In ulteriora vestri evangelizare: non in aliena regula, in parata gloriari.

17 At glorians, in Domi-

Κυρίου καυχᾶσθω.

18 Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστι δοκιμὸς, ἀλλ' ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν. 17. † 5.

Κεφ. ια. ιι.

1 Ὁφελον ἡνεύχεσθέ μου μικρόν τι τῆς ἀφροσύνης· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου.

* 2 Ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζήλω. † ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἐν ἀνδρὶ παρβένον † ἀγνὴν παρᾶσαι, τῷ Χριστῷ.

3 φοβοῦμαι δὲ μήπως ὥς ὁ ὄφεις Εὐὰν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ· οὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν, ἀπὸ τῆς ἀπλότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν.

4 Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἡνεύχεσθε.

5 Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑπερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποσβέλων.

6 Εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν παῶσιν εἰς ὑμᾶς.

7 Ἡ ἁμαρτίαν ἐποίησα, ἑμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε· ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;

* 8 Ἄλλας ἐκκλησίας † ἐσύλησα, λαβὼν ὑψώνιον, πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν· καὶ † παρῶν πρὸς ὑμᾶς καὶ † ὑπερηβείς, οὐ † κατενάρκησα οὐδενός.

* 9 Τὸ γὰρ ὑπερήμαί μου † προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ † ἀβαρῇ ὑμῖν ἑμαυτὸν ἐτήρησα, καὶ τηρήσω.

10 Ἐστὶν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγῆσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας.

11 Διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; Οὐ Θεὸς οἶδεν.

12 Οὐ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν

no gloriatur.

18 Non enim seipsum commendans, ille est probatus, sed quem Dominus commendat.

CAPUT XI.

1 Utinam toleraretis meam paulisper insipientiam: sed & supportate me.

2 Æmulor enim vos æmulatione Dei. Despondi enim vos uni viro, virginem castam sistere Christo.

3 Timeo autem ne forte sicut serpens Evam seduxit in astutia sua, ita corrumpantur mentes vestrae, à simplicitate illa in Christum.

4 Si quidem enim veniens alium Jesum prædicat quem non prædicavimus, aut spiritum alium accipitis quem non accepistis, aut evangelium aliud quod non recepistis, recte toleraveritis.

5 Existimo enim nihilo inferioriorem esse super valde Apostolis.

6 Si vero & rudis sermone, sed non cognitione: sed in omni manifestati in omnibus in vos.

7 Aut peccatum feci, meipsum humilians, ut vos exaltemini? quoniam gratis Dei Evangelium evangelizaverim vobis?

8 Alias ecclesias expoliavi, accipiens stipendium, ad vestrum ministerium. Et præsens apud vos, & egens, non obtorpui cuiquam:

9 Nam inopiam meam suppleverunt fratres venientes à Macedonia: & in omni inonerosum vobis meipsum servavi, & servabo.

10 Est veritas Christi in me: quoniam gloriatio hæc non obturabitur in me in regionibus Achaïæ.

11 Propter quid? quia non diligo vos? Deus scit.

12 Quod autem facio, & faciam, ut amputem occasionem

θελούντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὐρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς.

* 13 Οἱ γὰρ τοιοῦτοι † ψευδοῦντες, ἐργάζονται † δόλιοι, μετασχηματίζόμενοι εἰς ἀποδόλους Χριστοῦ.

14 Καὶ οὐ θαυμάζον· αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός.

15 Οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

16 Πάλιν λέγω, μή τις μὲ δόξῃ ἀφροῦνα εἶναι· εἰ δὲ μή γε, καὶ ὡς ἀφροῦνα δέξασθέ με, ἵνα μικρόν τι καὶ γὰρ καυχήσωμαι.

17 Ὁ ἁλλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ Κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως.

18 Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, καὶ γὰρ καυχώσομαι.

19 Ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες.

20 Ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεστῇι, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει.

21 Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἡσθενήταμεν ἐν ᾧ ὁ ἅν τις τολμᾷ, (ἐν ἀφροσύνῃ λέγω) τολμῶ καὶ γὰρ.

22 Ἑβραῖοί εἰσι; καὶ γὰρ. Ἰσραηλῖται εἰσι; καὶ γὰρ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι; καὶ γὰρ.

* 23 Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; († παραφρονῶν λαλῶ) ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν † πληγαῖς † ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις.

* 24 Τὰ δ' Ἰουδαίων † πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον.

* 25 Τρίς ἐρρίβασθην, † ἅπασι † ἐλιθάσθην, † τρίς † ἐναυάγησα, † νυχθήμερον ἐν τῷ † βυθῷ πεποίηκα.

volentiam occasionem: ut in quo gloriantur, inveniantur sicut & nos.

13 Nam ejusmodi pseudopostoli, operarii doloſi, transformati in Apostolos Christi.

14 Et non mirum: ipse enim satanas transformatur in angelum lucis.

15 Non magnum ergo si & ministri ejus transformantur velut ministri justitiæ: quorum finis erit secundum opera ipsorum.

16 Iterum dico, (ne quis me putet insipientem esse. si vero non, etiam ut insipientem accipite me, ut & ego modicum quid glorier.)

17 Quod loquor, non loquor secundum Dominum, sed quasi in insipientia, in hac praesidentia gloriationis.

18 Quoniam multi gloriantur secundum carnem, & ego gloriabor.

19 Libenter enim suffertis insipientes, prudentes existentes.

20 Toleratis enim si quis vos in servitutem redigit, si quis devorat, si quis accipit, si quis extollitur, si quis vos in faciem caedit.

21 Secundum contumeliam dico: quasi quod nos infirmi fuermus. In quo vero quis audet (in insipientia dico) audeo & ego.

22 Hebraei sunt, & ego: Israhelitæ sunt, & ego: semen Abrahamæ sunt, & ego.

23 Ministri Christi sunt, (desipiens loquor,) super ego: in laboribus abundantius, in plagis supra modum, in carceribus abundantius, in mortibus frequenter.

24 A Judæis quinquies quadragenas, præter unam, accepi.

25 Ter virgis caesus sum: semel lapidatus sum, ter naufragium feci, noctem diem in profundo egi.

* 26 † Ὀδοιπορίαις † πολ-
λάκις, κινδύνοις ποταμῶν,
† κινδύνοις ληστῶν, κινδύνοις ἐκ
γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν,
κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν
† ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσῃ,
κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις.

* 27 Ἐν † κόπῳ καὶ † μόχθῳ,
ἐν † ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν
† λιμῷ καὶ † δίψει, ἐν ἡσείαις
πολλάκις, ἐν † ψύχει καὶ † γυ-
μνάτῃ.

* 28 Χωρὶς τῶν † παρεκτὸς,
ἧ † ἐπιστάσις μου ἡ καθ' ἡμέ-
ραν, ἡ μέριμνα πατρῶν τῶν ἐκ-
κλησιῶν.

29 Τίς ἁσθενεῖ, καὶ οὐκ ἁ-
σθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ
οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;

30 Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ
τῆς ἁσθενείας μου καυχῆσο-
μαι.

31 Ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἶ-
δεν, ὃ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς
αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι.

* 32 Ἐν Δαμασκῷ δ' ἰθὺν ἄρ-
χης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως † ἐ-
φρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν,
πιᾶσαι με θέλων.

* 33 Καὶ διὰ θυρίδος ἐν † σαρ-
γάνῃ ἐχαλάστην διὰ τοῦ τεί-
χους, καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας
αὐτοῦ. 36. † 13.

ΚεΦ. ΙΒ'. 12.

1. Καυχᾶσθαι δὲ οὐ συμφέρει
μοι. ἐλεύσομαι γὰρ εἰς δι-
πτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυ-
ρίου.

2 Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ
πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων (εἴτε
ἐν σώματι, οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκ-
τὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ
Θεὸς οἶδεν) ἄρπαγέντα τὸν
τοιούτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ.

3 Καὶ οἶδα τὸν τοιούτον ἄν-
θρωπον, (εἴτε ἐν σώματι, εἴτε
ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ
Θεὸς οἶδεν)

* 4 Ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν † πα-
ράδεισον, καὶ ἤκουσεν † ἄρρητα
ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὲν ἀνθρώπῳ
λαλήσαι.

26 Itineribus sæpe: periculis
fluminum, periculis latronum,
periculis ex genere, periculis
ex Gentibus, periculis in civi-
tate, periculis in solitudine,
periculis in mari, periculis in
falsis fratribus:

27 In fatigatione & ærumna,
in vigiliis sæpe, in fame & siti,
in jejuniis sæpe, in frigore &
nuditate.

28 Præter illa extrinsecus in-
stantia mea per diem, sollicitudo
omnium ecclesiarum.

29 Quis infirmatur, & non
infirmor? quis scandalizatur, &
non ego uror?

30 Si gloriari oportet, quæ
infirmitatis meæ gloriabor.

31 Deus & Pater Domini Jesu
Christi scit, ille existens bene-
dictus in secula, quod non men-
tior.

32 In Damasco gentis præpo-
situs Aretæ regis præsidio tene-
bat Damascenorum civitatem,
prehendere me volens.

33 Et per fenestram in sporta
demissus sum per murum: &
effugi manus ejus.

CAPUT XII.

1 G Loriari sane non confert
mihi: veniam enim ad
visiones & revelationes Domini.

2 Scio hominem in Christo
ante annos quatuordecim, (sive
in corpore, nescio: sive extra
corpus, nescio, Deus scit:)
raptum hujusmodi usque ad ter-
tium cælum.

3 Et scio hujusmodi homi-
nem, (sive in corpore, sive
extra corpus, nescio: Deus
scit:)

4 Quoniam raptus est in para-
disum: & audivit arcana verba,
quæ non licet homini loqui.

5 Ὡς περ τοῦ τοιοῦτου καυχῆσομαι· ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου.

6 Ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ. Φείδομαι δὲ, μὴ τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ.

* 7 Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ἡ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι ἡ σκιά τοῦ σαρκὸς, ἡ γέλωτος ἡ Σατανᾶ, ἵνα με κολαφίσῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι.

8 Ὡς περ τοῦτου τρίς τὸν Κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποσῇ ἀπ' ἐμοῦ.

* 9 Καὶ εἶρηκέ μοι· Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. Ἦδις οὖν μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἡ ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ.

10 Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν σενοχωρίαις ὑπὲρ Χριστοῦ. ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

11 Γέγονα ἄφρων καυχώμενος· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὡφείλον ὅφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑξέρησα τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποσβῶν, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι.

12 Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατεργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάτῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν.

13 Τί γὰρ ἐστὶν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; Χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

14 Ἴδοὺ, τρίτον ἐτοίμως ἔχω ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ κατανάρκῃσω ὑμῶν. οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλ' ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θεσαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις.

5 Pro huiusmodi gloriabor : pro autem meipso non gloria- bor, si non in infirmitatibus meis.

6 Si enim voluero gloriari, non ero insipiens : veritatem enim dicam. parco autem, ne quis in me existimet supra quod videt me, aut audit aliquid ex me.

7 Et excellentiā revelatio- num ut ne efferar, datus est mihi stimulus carni, angelus satan, ut me colaphizet, ut ne efferar.

8 Super hoc ter Dominum rogavi, ut discederet à me.

9 Et dixit mihi : Sufficit tibi gratia mea. nam virtus mea in infirmitate perficitur. Libenter igitur magis gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.

10 Ideo oblector in infirmitati- bus, in contumeliis, in necessi- tatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo. Quum enim infirmor, tunc potens sum.

11 Factus sum insipiens glo- rians : vos me coëgistis. Ego enim debui à vobis commen- dari : nihil enim inferior fui supra valde Apostolis, si & ni- hil sum.

12 Ipsa quidem signa Apostoli effecta sunt in vobis in omni tolerantia, in signis & prodigiis & virtutibus.

13 Quid enim est quod infe- riores fuistis supra cæteras ec- clesias, si non quod ipse ego non obtorpui vobis ? Donate mihi injuriam hanc.

14 Ecce tertio hoc parate ha- beo venire ad vos : & non obtor- pescam vobis. Non enim quæro vestra, sed vos. Non enim de- bent nati parentibus thesauri- zare, sed parentes natis.

* 15 Ἐγὼ δὲ ἡδίστα ἑαπα-
νήσω καὶ ἑκδαπανηθήσομαι
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· εἰ καὶ
περισσότερος ὑμᾶς ἀγαπῶν,
ἢ ἥττον ἀγαπῶμαι.

* 16 Ἐγὼ δὲ, ἐγὼ οὐ κα-
τεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλ' ὑπάρχων
ἑκδοῦργος, δόλω ὑμᾶς ἔλα-
βον.

17 Μὴ τίνα ὦν ἀπέσταλκα
πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκ-
τησα ὑμᾶς;

* 18 Παρεκάλεσα Τίτον, καὶ
ἑ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν·
μή τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τί-
τος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι πε-
ριεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς
ἔχνεσι;

19 Πάλιν δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν
ἀπολογούμεθα; κατενώπιον τοῦ
Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ
δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ
τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς.

* 20 φοβοῦμαι γὰρ, μή πως
ἐλθὼν οὐχ οἷους θέλω εὔρω ὑ-
μᾶς, καὶ γὰρ εὔρεθ' ὑμῖν οἷον οὐ
θέλετε· μή πως ἔρεις, ζήλοι,
θυμοί, ἐριθεΐαι, ἑ καταλαλιαί,
ἑ ψιθυρισμοί, ἑ φουσιώσεις, ἑ ἀ-
κατασταταί·

21 Μὴ πάλιν ἐλθόντα μετα-
πεινώσῃ ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς,
καὶ πεινήσῃ πολλοὺς τῶν προ-
φημαρτηκότων, καὶ μὴ μετα-
νοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ,
καὶ πορνείᾳ, καὶ ἀσελγείᾳ ἢ
ἐπραξαν. 17. ἑ 10.

Κεφ. ιγ'. 13.

1 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς
ὑμᾶς. ἐπὶ σώματος δύο
μαρτύρων καὶ τριῶν μαρτύρων
πάν ῥήμα.

* 2 ἑ Προείρηκα καὶ ἑ προλέ-
γω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ
ἑ ἀπὼν νῦν γράφω τοῖς ἑ προ-
φημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶ-
σιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν,
οὐ φείτομαι·

* 3 Ἐπεὶ ἑ δοκιμὴν ζητεῖτε
τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ,
ὅς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλ-
λὰ ἑ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν.

4 Καὶ γὰρ ἐξ ἐσαυρώθη ἐξ

15 Ego autem libentissime im-
pendam, & expendar pro ani-
mabus vestris: si & abundantius
vos diligens minus diligar.

16 Esto vero, ego non gra-
vavi vos: sed existens astutus,
dolo vos cepi.

17 Num aliquem eorum quos
misi ad vos, per ipsum expila-
vi vos?

18 Rogavi Titum, & simul
misi fratrem. Numquid expila-
vit vos Titus? non eodem spi-
ritu ambulavimus? non isdem
vestigiiis?

19 Rursum putatis quod vo-
bis excusemur? Coram Deo, in
Christo loquimur: at omnia,
charissimi, propter vestram aedi-
ficationem.

20 Timeo enim ne forte ve-
niens non quales volo inveniam
vos: & ego inveniar vobis qua-
lem non vultis. ne forte conten-
tiones, æmulationes, iræ, dis-
fensiones, detractiones, susur-
rationes, inflationes, seditiones.

21 Ne iterum venientem me
humiliet Deus meus apud vos,
& lugeam multos ante peccan-
tium, & non pœnitentium su-
per immunditia, & fornicatio-
ne, & impudicitia quam gesse-
runt.

CAPUT XIII.

1 Ecce tertio hoc venio ad
vos: In ore duorum te-
stium & trium stabit omne ver-
bum.

2 Prædixi & prædico, ut præ-
sens secundo, & absens nunc
scribo ante peccantibus, & ca-
teris omnibus, quoniam si ve-
nero in iterum, non parcam.

3 Quandoquidem experimen-
tum queritis in me loquentis
Christi, qui in vos non infir-
matur, sed potens est in vobis.

4 Etenim si crucifixus est ex
infr-

ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνά-
μεως Θεοῦ· καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς
ἀσθενούμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ
ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνά-
μεως Θεοῦ εἰς ὑμᾶς.

5 Ἐκ τούτου πειράζετε εἰ ἔσε-
ν ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμά-
ζετε. ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυ-
τοὺς, ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑ-
μῖν ἐστίν; εἰ μὴ τι ἀδόκιμοί
ἔσε.

6 Ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε
ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμεν ἀδόκιμοι.

7 Εὐχομαι δὲ πρὸς τὸν Θεὸν
μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν·
οὐχ ἵνα ἡμεῖς δοκιμοὶ φανώ-
μεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν
ποιήτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι
ᾤμεν.

8 Οὐ γὰρ δυνάμεθα τι κατὰ
τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς
ἀληθείας.

* 9 Χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς
ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ
ᾔτε. τοῦτο δὲ καὶ † εὐχόμε-
θα, τὴν ὑμῶν † κατάρτισιν.

10 Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὸν
γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτό-
μως χρήσωμαι, κατὰ τὴν ἐξ-
ουσίαν ἣν ἔδωκέ μοι ὁ Κύριος
εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς κα-
ταίρεσιν.

11 Λοιπὸν, ἀδελφοί, χαί-
ρετε, καταρτίζεσθε, παρακα-
λεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰ-
ρηνεύετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγά-
πης καὶ ἁρμόνης ἔσται μεθ' ὑ-
μῶν.

12 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν
ἀγίῳ Φιλήματι· ἀσπάζονται
ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

13 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ
Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου
πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν.
Ἀμήν. 8. † 2.

Πρὸς Κορινθίους δευτέρα ἐ-
γράφη ἀπὸ Φιλίππων τῆς Μα-
κεδονίας, διὰ Τίτου καὶ Λουκᾶ.

infirmirate, sed vivit ex virtute
Dei. Etenim nos infirmi sumus
in illo: sed vivemus cum eo ex
virtute Dei in vos.

5 Vosmetipsos tentate si estis
in fide: vos ipsos probate. An
non cognoscitis vosmetipsos,
quia Jesus Christus in vobis est?
si non quid forte reprobi estis.

6 Spero autem quod cogno-
scetis, quia nos non sumus re-
probi.

7 Opto autem apud Deum non
facere vos malum quicquam:
non ut nos probati appareamus,
sed ut vos pulchrum faciatis,
nos autem ut reprobi simus.

8 Non enim possumus aliquid
adversus veritatem: sed pro ve-
ritate.

9 Gaudemus enim quum nos
infirmi sumus, vos autem poten-
tes estis. Hoc vero & optamus,
vestram consummationem.

10 Propter hoc hæc absens
scribo, ut præsens non severe
utar, secundum potestatem
quam dedit mihi Dominus in
ædificationem, & non in de-
structionem.

11 Cæterum, fratres, gaude-
te, perficimini, consolationem
habete, idem sapite, pacem
habete: & Deus dilectionis &
paciis erit cum vobis.

12 Salutate alii alios in osculo
sancto. Salutant vos sancti o-
mnes.

13 Gratia Domini Jesu Chri-
sti, & charitas Dei, & commu-
nicatio sancti Spiritus cum o-
mnibus vobis. Amen.

Ad Corinthios secunda scri-
pta fuit à Philippis Macedoniæ,
per Titum & Lucam.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

P A U L I

A P O S T O L I

Η' ΠΡΟ'Σ

A D .

Γ Α Λ Α Τ Α Σ

G A L A T A S

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

E P I S T O L A .

Κεφ. α. ι.

CAPUT I.

1 ΠΑΤΕΡ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ (οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.)

2 Καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες Ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας.

3 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

4 Τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὥπως ἐξεληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεσώματος αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν.

5 Ὡς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ, εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον.

7 Ὅτι οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μετατρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.

8 Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἡ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω.

9 Ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἰ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

10 Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πεί-

1 PAULUS Apostolus (non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Christum, & Deum Patrem ipsum qui suscitavit eum à mortuis,)

2 Et qui cum me omnes fratres, ecclesiis Galatiæ:

3 Gratia vobis & pax à Deo Patre, & Domino nostro Jesu Christo:

4 Ipso qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos de præsentī seculo nequam, secundum voluntatem Dei & Patris nostri:

5 Cui gloria in secula seculorum. Amen.

6 Miror quod ita cito transferimini ab eo qui vocavit vos in gratia Christi, in alterum Evangelium:

7 Quod non est aliud, si non quidam sunt turbantes vos, & volentes invertere Evangelium Christi.

8 Sed & si nos, aut angelus de cælo euangelizet vobis, præter quod euangelizavimus vobis anathema sit.

9 Sicut prædiximus, & nunc iterum dico, Si quis vobis euangelizaverit præter quod accepistis, anathema sit.

10 Modo enim homines sua-

deo,

23 Μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν·
Ὅτι δ' διώκων ἡμᾶς ποτε, νῦν
εὐαγγελίζεται τὴν πίσιν ἣν
ποτε ἐπώρθει.

24 Καὶ ἰδοὺ ἔαζον ἐν ἐμοὶ τὸν
Θεόν. 11. † 3.

Κεφ. β'. 2.

1 Ἐπειτα δὲ δεκατεσσάρων
ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱε-
ροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συμ-
παραλαβὼν καὶ Τίτον.

* 2 Ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκά-
λυσιν. καὶ † ἀνεθέμην αὐτοῖς
τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύττω ἐν
τοῖς ἔθνεσι· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς
δοκοῦσι, μὴ πῶς εἰς κενὸν τρέ-
χω, ἢ ἑδραμον.

3 Ἀλλ' οὐδὲ Τίτος δ' σὺν
ἐμοί, Ἕλλην ὢν, ἠναγκάσθη
περιτμηθῆναι.

* 4 Διὰ δὲ τοὺς † παρεισάκ-
τους † ψευδαδέλφους, οἵτινες
† παρεισῆλθον † κατασκοπῆσαι
τὴν † ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχο-
μεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς
† καταδουλώσωνται.

* 5 Οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν † εἴξα-
μεν τῇ † ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλή-
θεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ
πρὸς ὑμᾶς.

* 6 Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων
εἶναι τι, † ἐποιοί ποτε ἦσαν,
οὐδὲν μοι διαφέρει· πρόσωπον
Θεοῦ ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει·
ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες, οὐδὲν
† προτιθέμεντο.

7 Ἀλλὰ τοῦναντίον, ἰδόν-
τες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγ-
γέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς
Πέτρος τῆς περιτομῆς·

8 (Ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρον
εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς,
ἐνέργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη·)

9 Καὶ γινόντες τὴν χάριν
τὴν δοθεῖσάν μοι Ἰάκωβος καὶ
Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦν-
τες κύλαιοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν
ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας·
ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ
εἰς τὴν περιτομήν·

10 Μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα
μνημονεύωμεν· ὃ καὶ ἐσπούδα-
σα αὐτὸ τοῦτο προῆσθαι.

23 Tantum autem audientes
erant, quoniam persequens nos
aliquando, nunc euangelizat
fidem quam aliquando vastabat.

24 Et glorificabant in me
Deum.

CAPUT II.

1 D E inde post quatuordecim
annos iterum ascendi in
Hierosolimam cum Barnaba*,
coassumens & Titum.

2 Ascendi autem secundum
revelationem, & exposui illis
Euangelium quod prædico in
Gentibus, seorsum autem in pre-
tio habitis: ne forte in vacuum
currerem, aut cucurrissem.

3 Sed neque Titus cum me,
Græcus existens, coactus est
circumcidi:

4 Propter autem subintrodu-
ctos falsos fratres, qui subin-
troierunt explorare libertatem
nostram quam habemus in Chri-
sto Jesu, ut nos in servitutem
redigerent.

5 Quibus neque ad horam
cessimus subiectioni, ut veritas
Euangelii permaneat apud vos.

6 Ab autem visis esse aliquid
(quales aliquando fuerint, nihil
mihi differt. Faciem Deus ho-
minis non accipit.) Mihi enim
in pretio habitis, nihil contu-
lerunt.

7 Sed econtra videntes quod
creditum est mihi Euangelium
præputii, sicut Petro circumci-
sionis.

8 (Nam operatus Petro in
Apostolatam circumcisionis, o-
peratus est & mihi in Gentes.)

9 Et cognoscentes gratiam da-
tam mihi, Jacobus, & Cephas,
& Joannes, illi visi columnæ
esse, dexteras dederunt mihi &
Barnabæ, societatis: ut nos in
Gentes, ipsi autem in circum-
cisionem:

10 Tantum autem pauperum
ut meminissemus. Quod etiam
studui id ipsum facere.

Quum

* 11 Ὅτε δὲ ἦλθε Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἀνέστην, ὅτι κατεγνώσμενος ἦν.

12 Πρὸ τοῦ γὰρ ἔλθειν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἔθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέσελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς.

* 13 Καὶ ἡ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι· ὥς καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.

* 14 Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ἡρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων· Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἡ ἐθνικῶς ζῆς, καὶ οὐκ ἡ Ἰουδαϊκῶς, τί τὰ ἔθνη ἡ ἀναγκάζεις ἡ Ἰουδαίζειν;

15 Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐκ ἔθνῶν ἁμαρτωλοί·

16 Εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐκ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπίστευσταμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐκ ἔργων νόμου· διότι οὐ δικαιοῦνται ἐκ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ.

* 17 Εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοὶ, ἡ ἄρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; Μὴ γένοιτο.

18 Εἰ γὰρ ἡ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνίστημι.

19 Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα Θεῷ ζήσω.

20 Χριστῷ συνεσταύρωμαι. ζῶ δὲ, οὐκ ἔτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με, καὶ παρὰ θέντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ.

21 Οὐκ ἀφαιτῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς ὄντως ἀπέθανεν. 19. † 8.

11 Quum autem venisset Petrus in Antiochiam, in faciem ei restiti: quia notandus erat.

12 Ante enim venire quosdam à Jacobo, cum Gentibus simul edebat: quum autem venissent, subducebat & separabat seipsum, timens eos ex circumcissione.

13 Et coassimulabant ei & cæteri Judæi: ita ut Barnabas simul abduceretur eorum simulatione.

14 Sed quum vidissem quod non recto pede incederent ad veritatem Evangelii, dixi Petro coram omnibus: Si tu Judæus existens, gentiliter vivis, & non Judaice: quid Gentes cogis Judaizare?

15 Nos natura Judæi, & non ex Gentibus peccatores.

16 Scientes quod non justificatur homo ex operibus legis, si non per fidem Jesu Christi: & nos in Christum Jesum credidimus, ut justificaremur ex fide Christi, & non ex operibus legis: propter quod non justificabitur ex operibus legis omnis caro.

17 Si vero quærentes justificari in Christo, reperiamur & ipsi peccatores, nunquid Christus peccati minister? Absit.

18 Si enim quæ destruxi, hæc iterum ædifico, prævaricatorem meipsum constituo.

19 Ego enim per legem legi mortuus sum, ut Deo vivam:

20 Christo con crucifixus sum. Vivo autem, non amplius ego: vivit vero in me Christus. Quod autem nunc vivo in carne, in fide vivo Filii Dei, diligentis me & tradentis semetipsum pro me.

21 Non abjicio gratiam Dei. Si enim per legem justitia, ergo Christus gratis mortuus est.

Κεφ. γ'. 3.

* 1 Ως ἀνόητοι Γαλιᾶται, τίς ἡμᾶς † ἐβόηκεν τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς † Χριστὸς † προεγράφη, ἐν ὑμῖν ἐσαυρωμένος.

2 Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

3 Οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε;

4 Τσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ.

5 Οἷ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δουλεύαίς ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

6 Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

7 Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ.

* 8 † Προϊδούσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ Θεός, † προεγγεγέλισατο τῷ Ἀβραάμ. Ὅτι εὐλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη.

9 Ὡς οἱ ἐκ πίστεως, εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ.

10 Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσιν, ὑπὸ κατάραν εἰσὶ. γέγραπται γάρ· Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά.

11 Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ Θεῷ, δηλον· ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

12 Οἱ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως· ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ἀνθρώπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς.

* 13 Χριστὸς ἡμᾶς † ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς † κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα γέγραπται γάρ· † Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ † κρεμάμενος ἐπὶ † ξύλου.

14 ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλο-

CAPUT III.

1 O Infensati Galatæ, quis vos fascinauit veritati non obsequi, quibus ob oculos Jesus Christus præscriptus est, in vobis crucifixus?

2 Hoc solum volo discere à vobis: Ex operibus legis Spiritum accepistis, an ex auditu fidei?

3 Sic insensati estis, incepti spiritu, nunc carne consummini?

4 Tanta passi estis frustra? si modo & frustra.

5 Ille ergo subministrans vobis Spiritum, & efficiens virtutes in vobis: ex operibus legis, an ex auditu fidei?

6 Sicut Abraham credidit Deo, & reputatum est illi ad justitiam.

7 Cognoscite ergo quia qui ex fide, ii sunt filii Abrahamæ.

8 Providens autem Scriptura quia ex fide justificat Gentes Deus, præeuangelizavit Abrahamæ, Quia benedicuntur in te omnes Gentes.

9 Itaque qui ex fide, benedicuntur cum fideli Abraham.

10 Quicumque enim ex operibus legis sunt, sub execratione sunt. Scriptum est enim: Execrabilis omnis qui non permanferit in omnibus scriptis in libro legis, ad faciendum ea.

11 Quoniam autem in lege nemo justificatur apud Deum, manifestum: quia justus ex fide vivet.

12 At lex non est ex fide: sed faciens ea homo, vivet in illis.

13 Christus nos redemit de execratione legis, factus pro nobis execratio. (scriptum est enim: Execrabilis omnis suspensus in ligno.)

14 Ut in Gentes benedictio Abrahamæ

γία τοῦ Ἀβραάμ γέννηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

* 15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὁμῶς ἀνθρώπου ἢ κεκυρωμένην ἢ διαθήκην οὐδεὶς ἂν ἀθετεῖ ἢ ἡπιδιατάσσεται.

16 Τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὥς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὥς ἐφ' ἑνός· Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι Χριστός.

* 17 Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην ἢ προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς Χριστόν, ὃ μετὰ ἔτη ἢ τετρακόντια καὶ ἢ τριάκοντα γεγωνὼς νόμος οὐκ ἢ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν.

18 Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκ ἔτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός.

19 Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παρὰ τῶν πατέρων χάριν προστεθείη, ἅχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ὃ ἐπηγγέλλεται, διαταγείς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου.

20 Ο' δὲ μεσίτης, ἑνὸς οὐκ ἔστιν· ὁ δὲ Θεός, εἷς ἐστιν.

21 Ο' οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ; Μὴ γένοιτο· εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη.

22 Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

23 Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίσιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλουν πίσιν ἀποκαλυφθῆναι.

* 24 Ὡς δὲ ὁ νόμος ἢ παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν.

25 Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκ ἔτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν.

Abrahæ fieret in Christo Jesu, ut pollicitationem Spiritus accipiamus per fidem.

15 Fratres (secundum hominem dico) tamen hominis authenticatum testamentum nemo abrogat, aut superordinat.

16 At Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini ejus. Non dicit, Seminibus, quasi in multis: sed quasi in uno, Et semini, qui est Christus.

17 Hoc autem dico, testamentum ante authenticatum à Deo in Christum, quæ post annos quadringentos & triginta facta lex, non irritat, ad abolendam promissionem.

18 Si enim ex lege hæreditas, non amplius ex promissione. At Abrahæ per repromissionem gratificatus est Deus.

19 Quid igitur lex? transgressionum causa apposta est, usque quo veniret semen cui promissum erat, ordinata per angelos in manu mediatoris.

20 At mediator, unius non est: at Deus unus est.

21 Ergo lex adversus promissa Dei? Absit. Si enim data esset lex potens vivificare, vere ex lege esset justitia.

22 Sed conclusit scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus.

23 Ante venire fidem, sub lege custodiebamur, conclusi in futuram fidem revelari.

24 Itaque lex pædagogus noster fuit in Christum, ut ex fide justificaremur.

25 Veniente autem fide, non amplius sub pædagogo sumus.

16 Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

27 Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε.

28 Οὐκ ἐνὶ Ἰουδαίῳ, οὐδὲ Ἕλλην· οὐκ ἐνὶ δούλῳ, οὐδὲ ἐλεύθερῳ· οὐκ ἐνὶ ἄρσεν καὶ θήλῳ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

29 Εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἅρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι·
19. † 4.

Κεφ. δ'. 4.

1 Λέγω δὲ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νηπίος ἐστίν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὢν.

* 2 Ἀλλὰ ὑπὸ † ἐπιτρόπου ἐστὶ καὶ οἰκονόμου † ἄχρι τῆς † πρᾶξεως τοῦ πατρὸς.

3 Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ ζοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι·

4 Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ γενόμενον ἐκ γυναικὸς, γενόμενον ὑπὸ νόμον·

5 Ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, Ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν.

6 Ὅτι δὲ ἐστε υἱοὶ, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κρᾶζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ.

7 Ὡς οὐκ ἔτι εἰ δούλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος Θεοῦ διὰ Χριστοῦ.

8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες Θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύτει οὕσι θεοῖς·

9 Νῦν δὲ, γινόντες Θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἄσθενῆ καὶ πτωχὰ ζοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε;

10 Ἡμέρας περατηρεῖσθε, καὶ μῆνας, καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτοὺς.

26 Omnes filii Dei estis per fidem in Christo Jesu.

27 Quicumque enim in Christum baptizati estis, Christum induistis.

28 Non est Judæus neque Græcus: non est servus neque liber, non est masculus & femina. Omnes enim vos unus estis in Christo Jesu.

29 Si autem Christi, ergo Abraham semen estis, & secundum promissionem hæredes.

CAPUT IV.

1 Dico autem, ad quantum tempus hæres infans est, nihil differt servo, dominus omnium existens:

2 Sed sub tutores est & curatores, usque præfinitionem Patris.

3 Ita & nos, quum essemus infantes, sub elementis mundi eramus servituti addicti.

4 Quum vero venit plenitudo temporis, emisit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege:

5 Ut eos qui sub legem redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.

6 Quoniam autem estis filii, misit Deus Spiritum Filii sui in corda vestra, clamantem, Abba, (Pater.)

7 Itaque non amplius es servus, sed filius. Si vero filius, & hæres Dei per Christum.

8 Sed tunc quidem ignorantes Deum, serviebatis non natura existentibus diis.

9 Nunc autem cognoscentes Deum, magis autem cogniti à Deo, quomodo convertimini iterum ad infirma & egena elementa, quibus denuo desuper servire vultis?

10 Dies observatis, & menses, & tempora, & annos.

11 φοβοῦμαι ὑμᾶς, μή πως ἐκὴν κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

12 Γίνεσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι καὶ γὼ ὡς ὑμεῖς· ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. οὐδὲν με ἡδικήσατε.

13 Οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον·

* 14 Καὶ τὸν πειρατμὸν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε, οὐδὲ † ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς ἄγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν.

15 Τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδῶκατέ μοι.

16 Ὡσα ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν·

* 17 Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ † ἐκκλείσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.

18 Καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαί ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς ὑμᾶς.

* 19 † Τεκνία μου, οὓς πάλιν † δίδνω, † ἄχρις οὗ † μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν.

20 Ἦθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου· ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

21 Λέγετέ μοι οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε·

22 Γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας.

23 Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης, κατὰ σάρκα γεγέννηται· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας, διὰ τῆς ἐπαγγελίας.

* 24 Ὅτινά ἐσιν † ἀλληγορούμενα· αὗται γάρ εἰσιν αἱ δύο διαθήκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς † δουλείαν γεννώσα, ἥτις ἐστὶν Ἀγάρ.

* 25 Τὸ γὰρ Ἀγάρ, Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, † συσχοεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ, δουλεύει δὲ μετὰ τῶν † τέκνων αὐτῆς.

11 Timeo vos, ne forte frustra fatigatus fuerim erga vos.

12 Estote sicut ego, quia & ego sicut vos: fratres, obsecro vos. nihil me injuria affecistis.

13 Scitis autem quia per infirmitatem carnis euangelizavi vobis prius.

14 Et experimentum mei in carne mea non pro nihilo habuistis, neque respuistis: sed sicut angelum Dei excepistis me, sicut Christum Jesum.

15 Quæ igitur erat beatitudo vestra? Testor enim vobis quia, si possibile, oculos vestros effodientes dedissetis mihi.

16 Itaque inimicus vobis factus sum verum dicens vobis·

17 Æmulantur vos non bene: sed excludere nos volunt, ut illos æmulemini.

18 Bonum autem æmulari in bono semper: & non tantum in adesse me apud vos.

19 Nati mei, quos iterum parturio, usque quo formetur Christus in vobis.

20 Vellem autem adesse ad vos modo, & mutare vocem meam: quoniam hæsito in vobis.

21 Dicite mihi sub legem volentes esse, legem non auditis?

22 Scriptum est enim, Quoniam Abraham duos filios habuit, unum de ancilla, & unum de libera.

23 Et qui quidem de ancilla, secundum carnem natus est: qui autem de libera, per repromissionem.

24 Quæ sunt allegorizata. Hæc enim sunt duo testamenta. Unum quidem à monte Sina, in servitutem generans, quæ est Agar.

25 Nam Agar Sina mons est in Arabia: quadrat autem nunc Hierusalem, servit vero cum filiis suis.

26 Ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ, ἑλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν.

27 Γέγραπται γάρ· Εὐφράνῃσι σεῖρα ἡοὺ τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχοῦσης τὸν ἄνδρα.

28 Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμὲν.

29 Ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς, ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα· οὕτω καὶ νῦν.

30 Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Εὐκβαλε τὴν παιδίτκην καὶ τὸν υἱὲν αὐτῆς· οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἑλευθέρας.

31 Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίτκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἑλευθέρας 13. † 5.

Κεφ. εἰ. 5.

1 Τῇ ἑλευθερίᾳ οὖν ἡ Χριστὸς ἡμᾶς ἡλευθέρωτε, σήκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.

2 Ἰδὲ, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει.

3 Μαρτύρομαι δὲ πάλιν πάντῳ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστίν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι·

4 Κατηγγήγητε ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος ἐξεπέσατε.

5 Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίζομεν δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.

6 Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίσις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.

* 7 Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς † ἀνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι;

* 8 Ἡ † πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς.

9 Μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύρμα ζυμοῖ.

10 Ἐγὼ πέπειθα εἰς ὑμᾶς ἐν

26 Illa autem sublimis Hierusalem, libera est: quæ est mater omnium nostrum.

27 Scriptum est enim: Lætare sterilis non pariens: erumpe & clama, non parturiens: quia multi nati desertæ, magis quam habentis virum.

28 Nos autem, fratres, secundum Isaac, promissionis nati sumus.

29 Sed quomodo tunc is secundum carnem genitus, persequabatur eum qui secundum spiritum, ita & nunc.

30 Sed quid dicit Scriptura? Ejice ancillam & filium ejus. non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ.

31 Nempe, fratres, non sumus ancillæ nati, sed liberæ.

CAPUT V.

1 Libertate igitur qua Christus nos liberavit, state, ne iterum jugo servitutis implicamini.

2 Ecce ego Paulus dico vobis, quoniam si circumcidamini; Christus vobis nihil proderit.

3 Testificor autem rursus omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est totam legem facere.

4 Aboliti estis à Christo, quicumque in lege justificamini: gratia excidistis.

5 Nos enim spiritu, ex fide, spem justitiæ expectamus.

6 In enim Christo Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium: sed fides per charitatem efficax.

7 Currebatis pulchre, quis vos intercidit veritati non suaderi?

8 Persuasio non ex vocante vos.

9 Modicum fermentum totam massam fermentat.

10 Ego confido in vos in Domino,

Κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονή-
σετε· ὁ δὲ ταρασσὼν ὑμᾶς βα-
ζάτει τὸ κρίμα, ὅστις ἂν ᾖ.

11 Ἐγὼ δὲ, ἀδελφοί, εἰ πε-
ριτομῇν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι
διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ
σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ.

12 Ὅφελον καὶ ἀποκόψονται
οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

13 Ἰμεῖς γὰρ ἐπ' ἑλευθερίᾳ
ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ
τὴν ἑλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ
σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης
δουλεύετε ἀλλήλοις.

14 Ο' γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ
λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ· Ἀγα-
πήεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυ-
τόν.

* 15 Εἰ δὲ ἀλλήλους τ' δάκνε-
τε καὶ τ' κατετρίβετε, βλέπε-
τε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων τ' ἀναλω-
θῇτε.

16 Λέγω δέ· Πνεύματι πε-
ριπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρ-
κὸς οὐ μὴ τελήσητε.

17 Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κα-
τὰ τοῦ πνεύματος· τὸ δὲ πνεῦ-
μα κατὰ τῆς σαρκὸς. ταῦτα δὲ
ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα μὴ
ἕ ἀν θέλητε, ταῦτα ποιῇτε.

18 Εἰ δὲ πνεύματι ἠγεσθε,
οὐκ ἐσὲ ὑπὸ νόμον.

* 19 Φανερὰ δέ ἐστι τὰ τ' ἔργα
τῆς σαρκὸς· ἃ τινὰ ἐστίν, τ' μοι-
χεῖα, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀ-
σέλγεια,

* 20 τ' εἰδωλολατρεία, τ' φαρ-
μακεία, τ' ἐχθραί, τ' ἔρεις,
τ' ζήλοι, τ' θυμοί, τ' ἐριβείαι,
τ' διχοστασίαι, αἰρέσεις,

21 φόνοι, φόνοι, μέθαι,
κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις,
ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ
προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα
πράσσοντες βασιλείαν Θεοῦ οὐ
κληρονομήσουσιν.

* 22 Ο' δὲ τ' καρπὸς τοῦ πνεύ-
ματος, ἐστὶν ἀγάπη, τ' χαρὰ,
εἰρήνη, τ' μακροθυμία, τ' χρηστό-
της, ἀγαθωσύνη, πίστις, τ' πραύ-
της, τ' ἐγκράτεια.

23 Κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ
ἐστὶ νόμος.

mino, quod nihil aliud sapie-
tis: at conturbans vos portabit
judicium, quicumque fuerit.

11 Ego autem, fratres, si
circumcisionem adhuc prædico,
quid adhuc persecutionem pati-
or? Nempe abolitum est scan-
dalum crucis.

12 Utinam & abscindantur
inquietantes vos.

13 Vos enim in libertate vo-
cati estis, fratres: tantum ne li-
bertatem in occasionem carnis sed
per charitatem servite alii aliis.

14 Nam omnis lex in uno ser-
mone impletur, in illo, Diliges
proximum tuum sicut teipsum.

15 Si vero alii alios mordetis
& comeditis, videte ne ab in-
vicem consumamini.

16 Dico autem, Spiritu am-
bulate, & concupiscentiam car-
nis non perficiatis.

17 Nam caro concupiscit ad-
versus spiritum: at spiritus ad-
versus carnem. hæc autem oppo-
nuntur alia aliis: ut non quæ-
cumque vultis, illa faciatis.

18 Si vero spiritu ducimini,
non estis ab lege.

19 Manifesta autem sunt ope-
ra carnis, quæ sunt, adulterium,
fornicatio, impuritas, proter-
via:

20 Idololatria, veneficium,
inimicitiae, contentiones, æmu-
lationes, iræ, rixæ, dissensio-
nes, sectæ:

21 Invidiæ, homicidia, ebri-
etates, comestiones, & simi-
lia his, quæ dico vobis, sicut &
prædixi, quoniam talia agentes,
regnum Dei non hæreditabunt.

22 At fructus Spiritus est,
charitas, gaudium, pax, lon-
ganimitas, benignitas, bonitas,
fides, mansuetudo, continen-
tia:

23 Adversus hujusmodi non
est lex.

24 Οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσαύρωσαν σὺν τοῖς παθήματι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

* 25 Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ † ζοιχῶμεν.

* 25 Μὴ γινώμεθα † κενόδοξοι, ἀλλήλους † προκαλούμενοι, ἀλλήλοις † φθονοῦντες. 25. † 5.

Κεφ. 6.

1 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος· σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς.

2 Ἀλλήλων τὰ βάρη βαρύνετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ.

* 3 Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι, μηδὲν ὦν, ἐαυτὸν † φρεναπατᾷ.

4 Τὸ δὲ ἔργον ἐαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἐαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον.

5 ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαρύνει.

* 6 † Κοινωνεῖτω δὲ ὁ † κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι, ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς.

* 7 Μὴ πλανᾷσθε· Θεὸς οὐ † μυκτηρίζεται· ὁ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει.

8 Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἐαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν· ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον.

9 Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν· καιρὸς γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν, μὴ ἐκλυόμενοι.

10 Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκεῖους τῆς πίσεως.

11 Ἰδετε πηλικοὺς ὑμῶν γραμμασίην ἔγραψα τῇ ἐμῇ Χειρί.

* 12 Ὅσοι θέλουσιν † εὐπροσπηῆται ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγ-

24 Qui autem Christi, carnem crucifixerunt cum affectibus, & concupiscentiis.

25 Si vivimus spiritu, spiritu & ambulemus.

26 Non efficiamur inanis gloriae cupidi, alii alios provocantes, alii aliis invidentes.

CAPUT VI.

1 Fratres, si & praecipuus fuerit homo in aliquo delicto, vos spirituales instruite huiusmodi in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne & tu tenteris.

2 Alii aliorum onera portate: & sic adimplebitis legem Christi.

3 Si enim videtur quis esse aliquid, nihil existens, seipsum animo fallit.

4 At opus suum prober unusquisque: & tunc in seipsum tantum gloriationem habebit, & non in alterum.

5 Unusquisque enim proprium onus portabit.

6 Communicet autem institutus verbum instituenti in omnibus bonis.

7 Ne errate: Deus non irridetur. Quod enim seminaverit homo, hoc & metet.

8 Quoniam seminans in carnem suam, de carne metet corruptionem. At seminans in spiritum, de spiritu metet vitam aeternam.

9 At pulchrum facientes, non fegnescamus: tempore enim proprio metemus non elanguentes.

10 Nempe igitur dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad oīes mesticos fidei.

11 Videte quam longis vobis literis scripsi mea manu.

12 Quicumque volunt bona facie esse in carne, hi cogunt vos

κάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ τῷ σαυρῷ τοῦ Χριστοῦ διώκωνται.

13 Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν· ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῶσινται.

14 Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σαυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσαύρωται, καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ.

15 Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις·

16 Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τοῦ τῷ σοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ.

* 17 † Τοῦ λοιποῦ, κόπους μὴ μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ † στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βραχάζω.

18 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν.
7. † 5.

circumcidi, tantum ut ne cruci Christi persecutionem patiantur.

13 Neque enim circumcisi ipsi legem custodiunt: sed volunt vos circumcidi, ut in vestra carne glorientur.

14 Mihi autem absit gloriari, si non in cruce Domini nostri Jesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.

15 In enim Christo Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed nova creatio.

16 Et quicumque regula hac ordinate ambulaverint, pax super illos, & misericordia, & super Israël Dei.

17 Cæterum, molestias mihi nemo exhibeat. Ego enim stigmata Domini Jesu in corpore meo porto.

18 Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro, fratres. Amen.

Πρὸς Γαλάτας ἑγράφη ἀπὸ
Ῥώμης.

Ad Galatas est scripta à
Roma.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ
ἈΠΟΣΤΟΛΟΥ

P A U L I
A P O S T O L I

Ἡ ΠΡΟΣ

A D

ἘΦΕΣΙΟΥΣ

E P H E S I O S

ἘΠΙΣΤΟΛΗ.

E P I S T O L A.

Κεφ. α'. Ι.

C A P U T I.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

1 P A U L U S A p o s t o l u s J e s u C h r i s t i p e r v o l u n t a t e m D e i, s a n c t i s e x i s t e n t i b u s i n E p h e s o, & f i d e l i b u s i n C h r i s t o J e s u.

2 Gratia

2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ.

4 Καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

5 Προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ,

* 6 Εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν ᾗ † ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ.

7 Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὴν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ.

* 8 Ἦς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ † φρονήτει.

9 Γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ.

10 Εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ τε ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς.

* 11 Ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ † ἐκληρώθημεν, † προορισθέντες κατὰ † πρόβειν τοῦ τὰ πάντα † ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ.

* 12 Εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ, τοῦς † προηλπικότες ἐν τῷ Χριστῷ.

13 Ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν. ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τοῦ ἁγίου.

* 14 Ὃς ἐστὶν † ἄρραβὼν τῆς κληρονομίης ἡμῶν, εἰς † ἀπολύτρωσιν τῆς † περιποιήσεως,

2 Gratia vobis & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo.

3 Benedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, benedicens nos in omni benedictione spirituali, in caelestibus in Christo :

4 Sicut elegit nos in ipso ante constitutionem mundi, esse nos sanctos & inculpatoſ in conspectu ejus in charitate.

5 Praesiniens nos in filiorum adoptionem per Jesum Christum in sese secundum bonum affectum voluntatis suae,

6 In laudem gloriae gratiae suae, in qua gratificavit nos in dilecto.

7 In quo habemus redemptionem per sanguinem ejus (remissionem peccatorum,) secundum divitias gratiae ejus :

8 Quae abundavit in nos in omni sapientia & prudentia :

9 Notum faciens nobis mysterium voluntatis suae, secundum beneplacitum suum, quod proposuit in se,

10 In dispensatione plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo, quae in caelis, & quae in terra,

11 In ipso, in quo etiam electi sumus, praedestinati secundum propositum ipsius, omnia efficientis secundum consilium voluntatis suae :

12 Ad esse nos in laudem gloriae ejus, ante sperantes in Christo.

13 In quo & vos, audientes verbum veritatis, (Evangelium salutis vestrae :) in quo & credentes signati estis Spiritu promissionis sancto :

14 Qui est arrabo hereditatis nostrae, in redemptionem assertionis,

15 ἑπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

tionis, in laudem gloriæ ipsius.

15 Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ, ἀκού-
σας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ
κυρίῳ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγά-
πην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁ-
γίους.

15 Propter hoc & ego audiens
illam circa vos fidem in Domino
Jesu, & dilectionem in omnes
sanctos,

16 Οὐ παύομαι εὐχαριστῶν
πρὸς ὑμῶν, μνησκὼν ὑμῶν ποι-
ούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου.

16 Non cesso gratias agens
pro vobis, memoriam vestri
faciens in orationibus meis:

17 ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου
ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ
τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα
σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν
τη γινώσει αὐτοῦ.

17 Ut Deus Domini nostri
Jesu Christi, Pater gloriæ, det
vobis spiritum sapientiæ & re-
velationis, in agnitione ejus:

18 Περ φωτισμένους τοὺς ὀφ-
θαλμοὺς τῆς διανοίας ὑμῶν εἰς
τὸ εἰδέναι ὑμᾶς, τίς ἐστὶν ἡ ἐλ-
πίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς
πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κλη-
ρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις.

18 Illuminatos oculos cordis
vestri, ad sciendum vos quæ est
spes vocationis ejus, & quæ di-
vitiae gloriæ hæreditatis ejus in
sanctis:

* 19 Καὶ τί τὸ ἵ ἐπερβάλλον
μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ
εἰς ὑμᾶς τοὺς πιστευόντας κα-
τὰ τὴν ἱ ἐνέργειαν τοῦ ἱ κρά-
τους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ.

19 Et quæ excellens magnitu-
do virtutis ejus in nos credentes
secundum operationem potentiae
virtutis ejus.

20 Ἦν ἐνήργησεν ἐν τῷ Χρι-
στῷ, ἐγεῖρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν·
καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν
τοῖς ἐπουρανίοις,

20 Quam operatus est in
Christo, suscitans illum ex mor-
tuis, & collocavit in dextra sua
in caelestibus,

21 Ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς
καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως, καὶ
κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνό-
ματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον
ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ
ἐν τῷ μέλλοντι.

21 Supra omnem principatum
& potestatem & virtutem, &
dominationem, & omne nomen
nominatum non solum in seculo
hoc, sed etiam in futuro.

22 Καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ
τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸν
ἵδου κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ
ἐκκλησίᾳ,

22 Et omnia subjecit sub pe-
des ejus: & ipsum dedit caput
super omnia ecclesiæ:

23 Ἦτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ,
τὸ πλήρωμα τοῦ πάντα ἐν πᾶ-
σι πληρουμένου. 14. † 3.

23 Quæ est corpus ipsius, ple-
nitudo omnia in omnibus ad-
implentis.

Κεφ. β'. 2.

CAPUT II.

1 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς
παραπτώματι καὶ ταῖς ἀ-
μαρτίαις.

1 ET vos existentes mortuos
delictis & peccatis,

2 Ἐν αἷς ποτε περιπατή-
σατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κό-
σμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχον-
τα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ
πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος
ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας.

2 In quibus aliquando ambu-
lastis secundum seculum mundi
hujus, secundum principem po-
testatis aëris, spiritus nunc ef-
ficientis in filiis insuasibilitatis.

3 Ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες

3 In quibus & nos omnes con-
versati

ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ βελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν· καὶ ἡμεν τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί.

4 Ὁ δὲ Θεὸς, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἡγάπησεν ἡμᾶς,

5 Καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι, συνεζωποίησε τῷ Χριστῷ· χάριτί ἐσεσσωσμένοι·

* 6 Καὶ συνήγειρε, καὶ συνέκαθισεν ἐν τοῖς ἑπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·

7 ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

8 Τῇ γὰρ χάριτί ἐσεσσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· Θεοῦ τὸ δῶρον·

9 Οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῆσθαι.

* 10 Αὐτοῦ γὰρ ἔσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς ἡμεῖς προητοίματεν ὁ Θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

11 Διὸ μνημόνευετε ὅτι ὑμεῖς ποτε τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σακὶ χειροποιήτου·

* 12 Ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἡ ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ·

13 Νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν, ἕγγυς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ.

* 14 Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμώτε-
ρα ἐν, καὶ τὸ ἡμετέροισιν
τοῦ φραγμοῦ λύσας·

versati sumus aliquando, in desideriiis carnis nostræ, facientes voluntates carnis & cogitationum: & eramus nati naturæ iræ, sicut & cæteri.

4 At Deus dives existens in misericordia, propter multam charitatem suam quam dilexit nos.

5 Et existentes nos mortuos offensi, convivificavit Christo, gratia estis servati.

6 Et conresuscitavit, & consedere fecit in supercælestibus in Christo Jesu:

7 Ut ostenderet in seculis supervenientibus eminentes divitiarum gratiæ suæ, in bonitate super nos, in Christo Jesu.

8 Nam gratia estis servati per fidem, (& hoc non ex vobis: Dei donum:)

9 Non ex operibus: ut ne quis glorietur.

10 Ipsius enim sumus factura, creati in Christo Jesu in operibus bonis, quæ præparavit Deus ut in illis ambulemus.

11 Ideo mementote quod vos aliquando Gentes in carne, dicti præputium à dicta circumcisione in carne manu facta:

12 Quia eratis in tempore illo sine Christo, alienati à re publica Israël, & hospites testamentorum, promissionis spem non habentes, & athei in mundo.

13 Nunc autem in Christo Jesu vos aliquando existentes longe, prope facti estis in sanguine Christi.

14 Ipse enim est pax nostra, faciens utraque unum, & medium parietem maceris solvens,

15 Τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγματι καταργήσας. ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἓνα καὶ ἓν ἄνθρωπον, ποίῳ εἰρήνην.

16 Καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ.

17 Καὶ ἐλθὼν εὐαγγελίσασθαι εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν, καὶ τοῖς ἐγγύς.

18 Ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προταγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα.

* 19 Ἄρα οὖν † οὐκέτι ἐστέ ξένοι καὶ † πάροικοι, ἀλλὰ † συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ † οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ.

20 Ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντες ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

21 Ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὐξεῖ εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ.

* 22 Ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς † συν-οικοδομεῖσθε εἰς † κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι.
13. † 4.

Κεφ. γ'. 3.

1 Τοῦτου χάρις ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν.

2 Εἰγε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς.

3 Ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνώρισέ μοι τὸ μυστήριον, (καθὼς προέγραψα ἐν ἐλίγῳ.

4 Πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ.)

5 Ὅ ἐν ἑτέrais γενεαῖς οὐκ ἐγνώρισεν τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὥς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι.

* 6 Εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ † σύσσωμα, καὶ † συμμετόχα τῆς ἐπαγγελίας

15 Inimicitiam in carne sua: Legem mandatorum in dogmatibus abolens, ut duos condat in semetipso in unum novum hominem, faciens pacem:

16 Et reconciliet ambos in uno corpore, Deo per crucem, interficiens inimicitiam in semetipso.

17 Et veniens evangelizavit pacem vobis qui longe, & iis qui prope.

18 Quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno Spiritu ad Patrem.

19 Nempe ergo non jam estis hospites & advenæ, sed concives sanctorum, & domestici Dei.

20 Superædificati super fundamento Apostolorum & Prophetarum, existente summo angulari ipso Jesu Christo:

21 In quo omnis ædificatio coagmentata crescit in templum sanctum in Domino.

22 In quo & vos coædificamini in habitaculum Dei in spiritu.

CAPUT III.

1 Hujus gratia ego Paulus victus Christi Jesu pro vobis.

2 Siquidem audistis dispensationem gratiæ Dei datæ mihi in vos.

3 Quoniam secundum revelationem notificavit mihi mysterium: sicut prius scripsi in brevi:

4 Ad quod potestis legentes intelligere prudentiam meam in mysterio Christi:

5 Quod aliis generationibus non agnitum est filiis hominum, sicuti nunc revelatum est sanctis Apostolis ejus & Prophetis in Spiritu sancto:

6 Esse Gentes cohæredes & concorporales, & comparticipes promissionis ejus in Christo

αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ, διὰ τοῦ ἴσθι per Evangelium:
εὐαγγελίου.

7 Οὗ ἐγενόμην διάκονος κα-
τὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ
Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι κατὰ
τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως
αὐτοῦ.

8 Ἐμοὶ τῷ ἑλαχιστέρῳ πάν-
των τῶν ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις
αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγ-
γελίσσασθαι τὸν ἀνεξιχνίασον
πλοῦτον τοῦ Χριστοῦ,

9 Καὶ φωτίσαι πάντας, τίς
ἡ κοινωνία τοῦ μυσηρίου τοῦ
ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώ-
νων ἐν τῷ Θεῷ, τῷ τὰ πάντα
κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 10 Ἴνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς
ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν
τοῖς ἐπουρανίοις, διὰ τῆς ἐκ-
κλησίας, ἡ ἡ πολυποίκιλος σο-
φία τοῦ Θεοῦ.

11 Κατὰ πρόβλεπτον τῶν αἰώ-
νων, ἣν ἐποίησεν ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

12 Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παῤῥη-
σίαν καὶ τὴν προσκωγγίην ἐν
πεποιθήσει, διὰ τῆς πίστεως
αὐτοῦ.

13 Διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐκκα-
κεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ
ὑμῶν, ἥτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν.

14 Τούτου χάριν κάμπτω τὰ
γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ.

15 Ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν
οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζε-
ται.

16 Ἴνα δώῃ ὑμῖν κατὰ τὸν
πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ, δι-
νάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ
πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἕσω
ἄνθρωπον.

17 Κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν
διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις
ὑμῶν.

* 18 Ἐν ἀγάπῃ ἡ ἐρριζωμένοι
καὶ τεθεμελιωμένοι ἵνα ἡ ἐξι-
σχύσητε καταλαβεῖσθαι σὺν
πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλά-
τος καὶ μήκος, καὶ βάθος καὶ
ὕψος.

7 Cujus factus sum minister
secundum donum gratiae Dei
datum mihi secundum operatio-
nem virtutis ejus.

8 Mihi minimo omnium data
est gratia hæc, In Gentibus
euangelizare investigabiles di-
vitiis Christi,

9 Et illuminare omnes quæ
dispensatio mysterii absconditi à
seculis in Deo, omnia condenti
per Jesum Christum:

10 Ut innotescat nunc prin-
cipatibus & potestatibus, in su-
percælestibus, per ecclesiam,
multiformis sapientia Dei,

11 Secundum propositum se-
culorum, quod fecit in Christo
Jesu Domino nostro:

12 In quo habemus fiduciam
& accessum in confidentia, per
fidem ejus.

13 Ideo peto non segnescere
in tribulationibus meis pro vo-
bis, quæ est gloria vestra.

14 Hujus gratia flecto genua
mea ad Patrem Domini nostri
Jesu Christi,

15 Ex quo omnis paternitas
in cælis & in terra nominatur:

16 Ut det vobis secundum
divitias gloriæ suæ, virtute cor-
roborari per Spiritum ejus in
interiorem hominem.

17 Habitare Christum per fi-
dem in cordibus vestris, in cha-
ritate radicati & fundati.

18 Ut possitis comprehendere
cum omnibus sanctis, quæ lati-
tudo, & longitudo, & profun-
ditas & sublimitas.

19 Γυνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ· ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ.

20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ ὢν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν,

21 Αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰῶνων. Ἀμήν. 5. † 3.

Κεφ. δ'. 4.

1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆται τῆς κλήσεως ἣς ἐκλήθητε,

2 Μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ.

* 3 Σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης.

4 Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεύμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν.

5 Εἰς Κύρις, μία πίσις, ἐν βάπτισμα.

6 Εἰς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν ὑμῖν.

7 Ἐνὶ δὲ ἐκάζῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ.

8 Διὸ λέγει· Ἀναβὰς εἰς ὕψος, ἡ χιμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, καὶ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις.

* 9 Τὸ δὲ, ἀνέβη, τί ἐσιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη πρῶτον εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς;

10 Ὁ καταβὰς, αὐτὸς ἐστὶ καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα.

* 11 Καὶ αὐτὸς ἔδωκε, τοὺς μὲν, ἀποστόλους, τοὺς δὲ, προφῆτας, τοὺς δὲ, ἐὺαγγελιστὰς, τοὺς δὲ, ποιμένας καὶ διδασκάλους.

19 Cognoscereque excellentem cognitionis charitatem Christi: ut impleamini in omnem plenitudinem Dei.

20 At potenti super omnia facere super exabundanti, quæ petimus aut mente concipimus, secundum virtutem illam efficientem in nobis:

21 Ipsi gloria in ecclesia, in Christo Jesu, in omnes generationes seculi seculorum. Amen.

CAPUT IV.

1 Obsecro itaque vos ego, vincus in Domino, digne ambulare vocatione qua vocati estis,

2 Cum omni humilitate & mansuetudine, cum lenitate animi, sustinentes alii alios in charitate:

3 Studentes servare unitatem spiritus in vinculo pacis.

4 Unum corpus & unus spiritus: sicut & vocati estis in una spe vocationis nostræ.

5 Unus Dominus, una fides, unum baptisma:

6 Unus Deus & Pater omnium, qui super omnes, & per omnia, & in omnibus vobis.

7 Uni autem cuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi.

8 Ideo dicit: Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem: & dedit dona hominibus.

9 Quod autem ascendit, quid est, si non quia & descendit primum in inferiores partes terræ?

10 Ille descendens, ipse est & ascendens supra omnes cælos, ut adimpleret omnia.

11 Et ipse dedit hos quidem Apostolos, hos autem Prophetas, hos vero Evangelistas, hos autem pastores & doctores,

* 12 Πρὸς τὸν † καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ.

* 13 Μέχρι καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον † ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ.

* 14 Ἴνα μηκέτι ὤμεν νήπιοι, † κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ † κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν † μεθοδεύαντῃς πλάνης.

* 15 † Ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ, αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός.

* 16 Ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα † συναρμολογούμενον καὶ † συμβιβασόμενον διὰ πάσης † ἀφῆς τῆς † ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνδὸς ἐκάστου μέρους τὴν † αὐξήσιν τοῦ σώματος ποιεῖται, εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

* 17 Τοῦτο οὖν λέγω, καὶ † μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ, ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν,

18 Ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἀγνοίαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν.

* 19 Οἵτινες † ἀπηλυγκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀτελείᾳ, εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ.

20 Ὅτι οἱ δὲ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν.

21 Εἶγε αὐτὸν ἠκούσατε, καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε. καθὼς ἐσιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ.

* 22 Ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν † προτέραν † ἀναστροφὴν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης.

12 Ad coagmentationem sanctorum, in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi:

13 Donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram staturæ plenitudinis Christi.

14 Ut non amplius simus pueri fluctuantes, & circumlati omni vento doctrinæ, in alea hominum, in astutia ad insidias imposturæ.

15 Veritatem facientes autem in charitate, crescamus in ipsum omnia, qui est caput, Christus.

16 Ex quo totum corpus connexum & compactum per omnem commissuram suppeditationis secundum operationem in mensura uniuscuiusque membri, augmentum corporis facit, in ædificationem sui in charitate.

17 Hoc igitur dico & testificor in Domino, non amplius vos ambulare, sicut & reliquæ Gentes ambulant in vanitate mentis suæ:

18 Obtenebrati cogitatione, existentes alienati à vita Dei, per ignorantiam existentem in illis, propter obdurationem cordis ipsorum:

19 Qui dedolentes semetipsos tradiderunt impudiciæ, in operationem immunditiæ omnis in excessu.

20 Vos autem non ita didicistis Christum.

21 Si tamen illum audistis, & in ipso edocti estis, (sicut est veritas in Jesu,)

22 Deponere vos secundum pristinam conversationem veterem hominem corruptum secundum desideria erroris.

* 23 † *Ανανεύσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν,*

* 24 Καὶ ἐνδύσασθαι τὸν και-
νὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ Θεὸν
κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ
ἁδσιότητι τῆς ἀληθείας.

25 Διδ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦ-
δος, λαλεῖτε ἀλήθειαν, ἕκα-
ςτος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ.
Ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη.

* 26 Ὁργίζεσθε, καὶ μὴ ἀμυρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ † ἐπι-
δυέτω ἐπὶ τῷ † παροργισμῷ
ὑμῶν.

27 Μήτε δίδοτε τόπον τῷ
διαβόλῳ.

28 Ο' κλέπτων μηκέτι κλε-
πτέτω, μάλλον δὲ κοπιᾶτω,
ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν τῆς
χερσίν, ἵνα ἔχη μεταδιδόναι
τῷ χρεῖαν ἔχοντι.

29 Πᾶς λόγος σαφὲς ἐκ τοῦ
ἐγκυκλίου ὁμῶν μὴ ἐκπορευέσθω·
ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδο-
μὴν τῆς χάριτος, ἵνα δῶ χάριν
τοῖς ἀκούουσι.

30 Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦ-
μα τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ
ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπο-
λυτρώσεως.

31 Πᾶτα πικρία, καὶ θυμὸς,
καὶ ὄργη, καὶ κραυγὴ, καὶ
βλασφημία, ἐρῶνται ἐκ τῶν ὤμων,
σὺν πάσῃ κακίᾳ.

32 Γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους
χρηστοί, εὐσπλαγχοί, χαρι-
ζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ
Θεὸς ἐν Χριστῷ ἠχαρίσατο ὑμῖν.
23. † 9.

Κεφ. ε. ζ.

1 Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ
Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά.

2 Καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγά-
πῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγά-
πησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν
ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν

3 Πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκα-
θαρσία ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνο-
μαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέ-
πει ἀγίοις.

* 4 Καὶ τὸ αἴσχροτόνους, καὶ

23 Renovari autem spiritu
mentis vestræ :

24 Et induere novum hominem, ipsum secundum Deum creatum in iustitia, & sanctitate veritatis.

25 Ideo deponentes mendacium, loquimini veritatem, unusquisque cum proximo suo: quoniam sumus invicem membra.

26 Irascimini, & ne peccate.
Sol non occidat super iracundia
vestra:

27 Neque date locum diabo-

28 Furatus, non amplius fur-
retur : magis autem laboret,
operans bonum propriis mani-
bus, ut habeat impertiri opus
habenti.

29 Omnis sermo patris ex ore
vestro non egrediatur : sed si
quis bonus ad ædificationem u-
sus, ut det gratiam audienti-
bus.

30 Et ne contristate Spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in diem redemptionis.

31 Omnis amaritudo, & ex-
candescencia, & ira, & clamor,
& blasphemia tollatur à vobis
cum omni malitia.

32. Estote autem in alii alios
benigni, misericordes, condonantes vobis ipsis, sicut &
Deus in Christo condonavit nobis.

CAPUT V.

1 **E**stote ergo imitatores Dei,
sicut nati dilecti.

2 Et ambulate in dilectione,
sicut & Christus dilexit nos: &
tradidit semetipsum pro nobis
oblationem & hostiam Deo, in

3 Fornicatio autem & omnis
immunditia, aut avaritia nec
nominetur in vobis, sicut decet
sanctos:

4 Et obscœnitas, & stultilo-
quium,

† μωρολογία, ἢ † εὐτραπεία, τὰ οὐκ † ἀνήκοντα, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαρισία.

5 Τοῦτο γὰρ ἐξε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ.

6 Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις. διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ἔργη τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.

7 Μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν.

8 Ἦτε γὰρ πῶτε σκοτός, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὥς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε.

9 (Ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ.)

10 Δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.

11 Καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκοτού, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε.

* 12 Τὰ γὰρ † κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρὸν ἐστὶ καὶ λέγειν.

13 Τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον, φῶς ἐστὶ.

* 14 Διὸ λέγει· Ἐγείραι ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ † ἐπιφάυσει σοι ὁ Χριστός.

* 15 Βλέπετε οὖν πῶς † ἀκριβῶς περιπατεῖτε· μὴ ὡς † ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί·

16 Ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσι.

17 Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου.

18 Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἄσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι·

19 Λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς· ᾄδοντες καὶ ψάλλ-

quium, aut scurrilitas, non convenientia: sed magis gratiarum actio.

5 Hoc enim estis cognoscen-tes, quod omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, (qui est idololatra,) non habet hereditatem in regno Christi & Dei.

6 Nemo vos seducat inanibus verbis. propter hæc enim venit ira Dei in filios dissidentiae.

7 Ne ergo efficiamini participes eorum.

8 Eratis enim aliquando tenebrae, nunc autem lux in Domino. Ut nati lucis ambulate.

9 (Nam fructus Spiritus in omni bonitate, & iustitia, & veritate:)

10 Probantes quid sit beneplacitum Domino.

11 Et ne communicate operibus infructuosis tenebrarum, magis autem & redarguite.

12 Nam occulte facta ab ipsis, turpe est & dicere.

13 At omnia arguta, à lumine manifestantur; omne enim manifestatum, lumen est.

14 Ideo dicit: Surge dormiens, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus.

15 Videte itaque quomodo accurate ambuletis: non quasi insipientes, sed ut sapientes:

16 Redimentes tempus, quoniam niam dies mali sunt.

17 Propter hoc ne fiat is imprudentes, sed intelligentes quæ voluntas Domini.

18 Et ne inebriemini vino, in quo est luxuria: sed implemini in Spiritu:

19 Loquentes vobismetipsis psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus, cantantes & psal-

λοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ·

20 Εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ·

21 Ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Θεοῦ.

22 Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ·

23 Ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας· καὶ αὐτὸς ἐστὶ σωτὴρ τοῦ σώματος.

24 Ἀλλ' ὡς περ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί.

25 Οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς·

26 ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ, καθάριτας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι·

* 27 ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἑνδοξον, τὴν ἐκκλησίαν μὴ ἔχουσαν ἑσπῆλον, ἢ ῥυτίδα, ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἀγία καὶ ἀμωμος.

28 Οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ.

29 Οὐδεὶς γὰρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος τὴν ἐκκλησίαν·

30 Ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ.

31 Ἀντὶ τούτου καταλείψει ὁ ἀνὴρ ὃν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.

32 Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα

psallentes in corde vestro Domino:

20 Gratiās agentes semper pro omnibus, in nomine Domini nostri Jesu Christi, Deo & Patri:

21 Subjecti alii aliis in timore Dei.

22 Mulieres propriis viris subditæ estote, sicut Domino:

23 Quoniam vir est caput mulieris, sicut & Christus caput ecclesiæ. Et ipse est servator corporis.

24 Sed sicut ecclesia subjecta est Christo, ita & mulieres propriis viris in omnibus.

25 Viri, diligite uxores vestras, sicut & Christus dilexit ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea.

26 Ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo:

27 Ut exhiberet ipsam sibi ipsi gloriosam ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi: sed ut sit sancta & immaculata.

28 Ita debent viri diligere suas uxores, ut sua corpora. Diligens suam uxorem, seipsum diligit.

29 Nemo enim unquam suam carnem odit: sed nutrit & fovet eam, sicut & Dominus ecclesiam.

30 Quia membra sumus corporis ejus, de carne ejus, & de ossibus ejus.

31 Propter hoc relinquet homo patrem suum & matrem, & adhærebit ad uxorem suam, & erunt hi duo in carnem unam.

32 Sacramentum hoc magnum est,

ἔσιν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

33 Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἑνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτὸν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα. 10. † 7.

Κεφ. 5. 6.

1 Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τοῦτο γὰρ ἐστὶ δίκαιον.

2 Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα· (ἣτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ·)

* 3 ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.

* 4 Καὶ οἱ πατέρες μὴ ὀργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν ᾧ παιδείᾳ καὶ ᾧ νοουθεσίᾳ Κυρίου.

5 Οἱ δοῦλοι ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα, μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ.

6 Μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἄνθρωποι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς,

* 7 Μετὰ ᾧ εὐνοίας δουλεύοντες τῷ Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώποις·

8 Εἰδότες ὅτι ὃ ἂν τι ἕκαστος ποιῇσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ τοῦ Κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος.

9 Καὶ οἱ κύριοι τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ ὑμῶν αὐτῶν ὁ Κύριος ἐστὶν ἐν οὐρανοῖς, καὶ πρωτοπληψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτοῦ.

10 Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ·

11 Ἐνδύσαθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς σῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου·

* 12 Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ ἰσχύς καὶ τὸ κράτος πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς ἰσχυρο-

est. ego autem dico in Christum, & in ecclesiam.

33 Veruntamen & vos per unum, unusquisque suam uxorem sic diligat sicut seipsum. at uxor ut timeat virum.

CAPUT VI.

1 **N**ati, obedite parentibus vestris in Domino: hoc enim est justum.

2 Honora patrem tuum & matrem: (Quod est primum mandatum in promissione:)

3 Ut bene tibi fiat, & eris longævus super terram.

4 Et patres, ne ad iram provocate natos vestros: sed educate illos in disciplina & correptione Domini.

5 Servi, obedite dominis secundum carnem, cum timore & tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo:

6 Non secundum oculareni servitutem, quasi hominibus placentes: sed ut servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animo,

7 Cum benevolentia servientes sicut Domino, & non hominibus:

8 Scientes quoniam quodcumque unusquisque fecerit bonum, hoc reportabit à Domino, sive servus, sive liber.

9 Et domini, eadem facite ad eos, remittentes minas: scientes quia & vester & illorum Dominus est in cælis, & personarum acceptio non est apud eum.

10 Reliquum, fratres mei, confortamini in Domino, & in potentia virtutis ejus.

11 Induite armaturam Dei, ad posse vos stare adversus insidias diaboli.

12 Quoniam non est nobis colluctatio adversus sanguinem & carnem, sed adversus principatus, adversus potestates, ad-

κράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος
τούτου, πρὸς τὰ ἑνευματικὰ
τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις.

13 Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν
πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυ-
νηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κα-
τεργασάμενοι ζῆναι.

14 Στήτε οὖν περιζωτάμενοι
τὴν ὁσφύν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ,
καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς
δικαιοσύνης,

* 15 Καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς
πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγ-
γελίου τῆς εἰρήνης·

* 16 Ἐπὶ πάντιν ἀναλαβόν-
τες τὸν ἑσθρὸν τῆς πίστεως, ἐν
ᾧ θυμῆτεθε πάντα τὰ ἑβέλη
τοῦ πονηροῦ τὰ πεφυρωμένα
σβέττει.

17 Καὶ τὴν περικεφαλαίαν
τοῦ σωτηρίου δέξαθε, καὶ τὴν
μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ἧ
ἐστὶ ῥῆμα Θεοῦ·

* 18 Διὰ πάσης προσευχῆς
καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν
παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ
εἰς αὐτὸ τοῦτο ἡγρυπνοῦντες
ἐν πάσῃ ἑπροσκατερήσει καὶ
ἑδεήσει περὶ πάντων τῶν ἁ-
γίων,

* 19 Καὶ ὑπὲρ ἑμοῦ, ἵνα μοι
δοθῇ λόγος ἐν ἑανοίξει τοῦ
σώματός μου ἐν παρρησίᾳ, γνω-
ρίζεται τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγε-
λίου,

* 20 Ἐπεὶ οὖν ἑπροσβεύω ἐν
ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρη-
σιάζομαι, ὡς δεῖ με λαλῆται.

21 Ἴνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς
τὰ κατ' ἑμὲ, τί πράσσω, πάν-
τα ὑμῖν γνωρίσει Τυχικὸς ὁ
ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς
διάκονος ἐν Κυρίῳ·

22 Ὅν ἑπεμψα πρὸς ὑμᾶς
εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ
περὶ ἑμῶν, καὶ παρακαλέσῃ
τὰς καρδίας ὑμῶν.

23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ
ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ Θεοῦ
πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ.

24 Ἡ χάρις μετὰ πάντων

versus mundi potentes tenebra-
rum seculi hujus, contra spiri-
tualia nequitiae, in caelestibus.

13 Propter hoc accipite uni-
versam armaturam Dei, ut pos-
sitis resistere in die malo, &
omnia conficientes stare.

14 State ergo succincti lum-
bos vestros in veritate, & in-
duti lorica[m] justitiae.

15 Et calceati pedes in prae-
paratione Evangelii pacis:

16 In omnibus assumentes scu-
tum fidei: in quo possitis omnia
tela illius nequam ignita extin-
guere.

17 Et galeam salutaris assu-
mite, & gladium spiritus,
(quod est verbum Dei.)

18 Per omnem orationem &
obsecrationem orantes in omni
tempore in spiritu: & in ipso
hoc vigilantes in omni instan-
tia, & obsecratione pro omni-
bus sanctis.

19 Et pro me: ut mihi detur
sermo in apertione oris mei, in
fiducia notum facere mysterium
Evangelii.

20 Pro quo legatione fungor
in catena: ut in ipso libere lo-
quar, ut oportet me loqui.

21 Ut autem sciatis & vos quae
circa me, quid agam: omnia
vobis nota faciet Tychicus, di-
lectus frater & fidelis minister
in Domino:

22 Quem misi ad vos in illud
ipsum, ut cognoscatis quae circa
nos, & consoletur corda vestra.

23 Pax fratribus & charitas
cum fide, à Deo Patre, & Do-
mino Jesu Christo.

24 Gratia cum omnibus dili-

τῶν ἀγαπώντων τὸν Κύριον ἡ-
μῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.
Ἀμήν. 17. † 8.

gentibus Dominum nostrum Je-
sum Christum in incorruptione.
Amen.

Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ
Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ.

Ad Ephesios scripta est à
Roma per Tychicum.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ

PAULI

ἈΠΟΣΤΟΛΟΥ

APOSTOLI

Η' ΠΡΟΣ

AD

ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

PHILIPPENSES

ἘΠΙΣΤΟΛΗ.

EPISTOLA.

Κεφ. α'. 1.

CAPUT I.

1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Τιμόθεος
δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσι
τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν
ἐπισκόποις καὶ διακόνοις.

2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ
Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ
πάσῃ τῇ μνηρίᾳ ὑμῶν,

4 (Πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει
μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ
χαρᾶς τὴν δέξιν ποιούμενος,)

5 Ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς
τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ πρώτης
ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν.

* 6 Πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι
ὁ † ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον
ἀγαθόν, ἐπιτελέσει ἄχρις ἡ-
μέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ.

7 Καθὼς ἐξί, δίκαιον ἐμοὶ τοῦ-
το φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν,
διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ
ὑμᾶς, ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου,
καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ, καὶ βε-
βαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγ-
κοινωνοὺς μου τῆς χάριτος πάν-
τας ὑμᾶς ὄντας.

8 Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ
Θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς

1 PAULUS & Timotheus
servi Jesu Christi, omni-
bus sanctis in Christo Jesu ex-
istentibus in Philippis, cum epi-
scopis & diaconis:

2 Gratia vobis & pax à Deo
Patre nostro, & Domino Jesu
Christo.

3 Gratias ago Deo meo in
omni memoria vestri,

4 (Semper in omni precatione
mea pro omnibus vobis cum gau-
dio deprecationem faciens:)

5 Super communicatione ve-
stra in Evangelium, à prima die
usque nunc.

6 Confidens ipsum hoc, quia
ille incipiens in vobis opus bo-
num, perficiet usque in diem
Christi Jesu:

7 Sicut est justum mihi hoc
sentire pro omnibus vobis, pro-
pter habere me in corde vos, in
& vinculis meis, & in defen-
sione, & confirmatione Euan-
gelii, communicatores meae gra-
tiae omnes vos existentes.

8 Testis enim mihi est Deus,
quomodo cupiam omnes vos in
visce-

ἐν σπλῆγχνοις Ἰησοῦ Χριστοῦ.

visceribus Jesu Christi.

* 9 Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ † κισθήσει.

9 Et hoc oro, ut charitas vestra amplius magis ac magis abundet in scientia & omni sensu:

10 Εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ᾗτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ.

10 Ad probandum vos prae-stantia, ut sitis sinceri & inof-fensi in diem Christi,

11 Πεπληρωμένοι καρπῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ.

11 Repleti fructibus justitiæ eorum quæ per Jesum Christum, in gloriam & laudem Dei.

12 Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν.

12 Scire autem vos volo, fra-tres, quia quæ circa me magis ad profectum Evangelii vene-runt.

13 Ἰδτε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι.

13 Itaque vincula mea mani-festa in Christo fieri in toto prætorio, & cæteris omnibus:

14 Καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν.

14 Et plures fratrum in Do-mino, fretos vinculis meis, abundantius audere impavide Dei verbum loqui.

15 Τινὲς μὲν καὶ διὰ Φθόνον καὶ ἔριν· τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύττουσιν.

15 Quidam quidem & propter invidiam & contentionem, quidam autem & propter bonam voluntatem Christum prædicant.

* 16 Οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ † ἀγνώως, † οἰόμενοι θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου.

16 Hi quidem ex contentione Christum annuntiant non sincere, existimantes afflictionem afferre vinculis meis.

17 Οἱ δὲ, ἐξ ἀγάπης, εἰδή-τες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι.

17 Illi vero ex charitate: sci-entes quoniam in defensionem Evangelii positus sum.

18 Τί γάρ; πλὴν παντὶ τρυ-πῶ, εἴτε προφάτει, εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι.

18 Quid enim? Attamen omni modo, sive specie, sive veri-tate, Christus annuntiatur: & in hoc gaudeo, sed & gaudebo.

19 Οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

19 Scio enim quia hoc mihi proveniet ad salutem per ve-stram orationem, & submini-strationem Spiritus Jesu Christi:

* 20 Κατὰ τὴν † ἀποκαρ-δοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνῆσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ, ὥς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς, εἴτε διὰ θανάτου.

20 Secundum expectationem & spem meam, quia in nullo pudebam: sed in omni fiducia, sicut semper, & nunc magnifi-cabitur Christus in corpore meo, sive per vitam, sive per mortem.

21 Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, Χριστός·
καὶ τὸ ἀποβαίνειν, κέρδος.

22 Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί,
τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί
αἰρήτομαι, οὐ γνωρίζω.

* 23 Συνέχομαι γὰρ ἐκ τῶν
δύο, τὴν ἑπιθυμίαν ἔχων εἰς
τὸ ἑαναλῦσαι, καὶ σὺν Χριστῷ
εἶναι· πολλῷ γὰρ μᾶλλον
ἢ κρεῖσσον·

24 Τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ
σαρκί, ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς.

* 25 Καὶ τοῦτο πεποιθὺς οἶ-
δα, ὅτι μενῶ καὶ ἡ συμπαρε-
μενῶ πᾶσιν ὑμῖν, εἰς τὴν ὑμῶν
ἡ προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πί-
στεως, ●

26 ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν
περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν
ἐμοί, διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας
παλιν πρὸς ὑμᾶς.

* 27 ἡ μόνον ἡ ἀξίως τοῦ εὐ-
αγγελίου τοῦ Χριστοῦ ἡ πολι-
τεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ
ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἄπῶν, ἀκού-
σω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι σήκετε ἐν
ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ ἡ συν-
αβλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγ-
γελίου·

* 28 Καὶ μὴ ἡ πτορβόμενοι ἐν
μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἡ ἀντικειμένων·
ἥτις αὐτοῖς μὲν ἐσιν ἡ ἐνδειξις
ἡ ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας·
καὶ τοῦτο ἀπὸ Θεοῦ·

29 Ὅτι ὑμῖν ἡ χάρις ἐσθ' ἡ
ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς
αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ
ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν·

30 Τὸν αὐτὸν ἡ ἀγῶνα ἔχοντες
οἷον ἴδετε ἐν ἐμοί, καὶ νῦν ἡ
κούετε ἐν ἐμοί. 16. ἡ 4.

Κεφ. β'. 2.

* 1 Εἰ τις οὖν παράκλησις ἐν
Χριστῷ, εἰ τις ἡ παραμύθιον
ἀγάπης, εἰ τις ἡ κοινωνία πνεύ-
ματος, εἰ τίνα σπλάγχνα καὶ
ἡ οἰκτιρμοί,

* 2 Πληρώσατέ μου τὴν χα-
ρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν
αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, ἡ σύμ-
ψυχοι, τὸ ἐν ἡ φρονοῦντες·

* 3 Μηδὲν κατὰ ἐριθείαν, ἡ
ἡ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπει-

21 Mihi enim vivere, Chri-
stus: & mori lucrum.

22 Si vero vivere in carne,
hoc mihi fructus operis, &
quid eligam non cognosco.

23 Coarctor autem ē duo-
bus: desiderium habens ad dis-
solvi, & cum Christo esse, multo
magis melius.

24 At permanere in carne,
magis necessarium propter vos.

25 Et hoc confisus, scio quia
manebo & una permanebo o-
mnibus vobis, ad vestrum pro-
fectum & gaudium fidei:

26 Ut gloriatio vestra abun-
det in Christo Jesu in me, per
meam praesentiam iterum ad vos.

27 Tantum digne Euangelio
Christi gerite vos, ut sive veni-
ens & videns vos, sive absens,
audiam quae de vobis, quia sta-
tis in uno spiritu, uno animo,
collaborantes fidei Euangelii.

28 Et non territi in ullo ab
adversariis. quod illis quidem
est indicium perditionis, vobis
autem salutis: & hoc à Deo.

29 Quia vobis donatum est
pro Christo, non solum in eum
credere, sed & pro illo pati.

30 Idem certamen habentes
quale vidistis in me, & nunc
auditis in me.

CAPUT II.

1 SI qua ergo consolatio in
Christo, si quod solatium
charitatis, si qua communio spi-
ritus, si qua viscera & misera-
tiones:

2 Implete meum gaudium, ut
idem sapiatis, eandem charita-
tem habentes, unanimes, unum
sentientes:

3 Nihil per contentionem aut
inanem gloriam, sed modestia
alii

νοφροσύνη ἀλλήλους ἡγοούμενοι
 † ὑπερέχοντας ἑαυτῶν.

4 Μὴ τὰ ἑαυτῶν ἑκάστος σκο-
 πεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων
 ἑκάστος.

5 Τοῦτο γὰρ φρονεῖσθω ἐν ὑμῖν
 ὁ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

* 6 Ὃς ἐν † μορφῇ Θεοῦ ὑ-
 πάρχων, οὐχ † ἀρπαγμὴν ἡγή-
 σατο τὸ εἶναι † ἴσα Θεῷ.

* 7 Ἀλλ' ἑαυτὸν † ἐκένωσε,
 μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν † δ-
 μοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος,

* 8 Καὶ † σχήματι εὐθεθεὶς
 ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυ-
 τὸν, γενόμενος † ὑπήκοος μέχρι
 θανάτου, θανάτου δὲ † σταυροῦ.

* 9 Διδὼ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν † ὑ-
 περύψωσε, καὶ ἑχαρίσατο αὐ-
 τῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα.

* 10 Ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ
 πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων
 καὶ † ἐπιγείων καὶ † καταχθο-
 νίων.

11 Καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξο-
 μολογήσεται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς
 Χριστός, εἰς δόξαν Θεοῦ πατρὸς.

* 12 Ὡσε, ἀγαπητοί μου,
 καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ
 ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον,
 ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ
 † ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου
 καὶ † τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτη-
 ρίαν κατεργάζεσθε.

13 Ὁ Θεὸς γὰρ ἐστὶν ὁ ἐνερ-
 γῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ
 τὸ ἐνεργεῖν, ὑπὲρ τῆς εὐδο-
 κίας.

14 Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογ-
 γυσμῶν καὶ διαλογισμῶν.

* 15 Ἵνα γένησθε † ἄμεμπτοι
 καὶ † ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ
 ἁμώμητα ἐν μέσῳ γενεᾶς σκο-
 λιᾶς καὶ † διεστραμμένης ἐν οἷς
 φαίνεσθε ὡς Φωστῆρες ἐν κόσμῳ,

* 16 Λόγον † ζῶντος † ἐπέχον-
 τες, εἰς † καύχημα ἡμῶν εἰς
 ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς
 κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν
 ἐκοπίασα.

17 Ἀλλ' εἰ καὶ σπένδομαι
 ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ
 τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ

alii alios arbitantes superiores
 sibiipsis:

4 Non quæ sua singuli consi-
 derate, sed & aliorum unus-
 quisque.

5 Hoc enim sentiatur in vo-
 bis, quod & in Christo Jesu:

6 Qui in forma Dei existens,
 non prædam reputavit esse pa-
 ria Deo:

7 Sed semetipsum exinani-
 vit, formam servi accipiens, in
 similitudine hominum factus,

8 Et habitu inventus ut ho-
 mo, humiliavit semetipsum, fa-
 ctus obediens usque ad mortem:
 mortem autem crucis.

9 Ideo & Deus illum super-
 exaltavit, & donavit illi no-
 men super omne nomen.

10 Ut in nomine Jesu omne
 genu flectatur, cælestium, &
 terrestrium, & infernorum:

11 Et omnis lingua confitea-
 tur, quia Dominus Jesus Chri-
 stus, in gloriam Dei Patris.

12 Itaque dilecti mei (sicut)
 semper obedistis mihi, non in
 præsentia mea tantum, sed &
 nunc multo magis in absentia
 mea, cum metu & tremore ve-
 stram ipsorum salutem adopera-
 mini.

13 Deus enim est efficiens in
 vobis & velle & perficere, pro
 benevolentia.

14 Omnia facite sine ira, &
 disceptationibus:

15 Ut sitis irreprehensi, &
 simplices filii Dei, inculpati in
 medio nationis prævæ & per-
 versæ, in quibus splendetis sicut
 luminaria in mundo:

16 Verbum vitæ continentes,
 ad gloriationem mihi in diem
 Christi, quia non in vanum cu-
 curri, neque in vanam labo-
 ravi.

17 Sed si & labor super hostia
 & sacrificio fidei vestræ gaudeo

συγχαίρω πάνσιν ὑμῖν·

18 Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαί-
ρετε, καὶ συγχαίρετέ μοι.

* 19 † Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ
Ἰησοῦ, Τιμόθεον † ταχέως † πέμ-
ψαι ὑμῖν, ἵνα καὶ γὼν † εὐψυχῶ,
γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν.

* 20 Οὐδένα γὰρ ἔχω † ἰσθ-
ψυχον, ἕως † γνησιῶς τὰ περὶ
ὑμῶν μεριμνήσει.

21 Οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν
ζητοῦσιν, οὐ τὰ τοῦ Χριστοῦ
Ἰησοῦ.

22 Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γι-
νώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον,
σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐ-
αγγέλιον.

23 Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω
πέμψαι, ὥς ἂν ἀπιδῶ τὰ περὶ
ἐμὲ, ἐξ αὐτῆς.

24 Πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ, ὅτι
καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι.

25 Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην
Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ
συνεργὸν καὶ συστρατιῶτην μου,
ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουρ-
γὸν τῆς χρείας μου πέμψαι
πρὸς ὑμᾶς·

26 Ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάν-
τας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διό-
τι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησε.

* 27 Καὶ γὰρ ἠσθένησε † πα-
ραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλ' ὁ Θεὸς
αὐτὸν ἠλέησεν· οὐκ αὐτὸν δὲ
μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ, ἵνα μὴ
λύπην ἐπὶ λύπῃ σχῶ.

* 28 † Σπουδαιότερως οὖν ἔ-
πεμψα αὐτὸν, ἵνα ἰδόντες αὐ-
τὸν πάλιν, χαρῆτε, καὶ γὼν † ἀ-
λυπότερος ᾶ.

29 Προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν
ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς,
καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους
ἔχετε·

* 30 Ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ
Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἡγγίσε,
† παραβουλευσάμενος τῇ ψυχῇ,
ἵνα † ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν
† ὕψημα τῆς πρὸς με † λει-
τουργίας. 40. † 13.

Κεφ. γ'. 3.

1 Τοῖς λοιποῖν, ἀδελφοί μου,
χαίρετε ἐν Κυρίῳ. τὰ αὐ-

& congratulor omnibus vobis.

18 Id autem ipsum & vos gau-
dete, & congratulamini mihi.

19 Spero autem in Domino
Jesu, Timotheum cito mittere
vobis, ut & ego bono animo sim,
cognoscens quæ circa vos.

20 Neminem enim habeo u-
nanimem, qui germane ea quæ
circa vos curaturus sit.

21 Omnes enim ea quæ sua
ipsorum quærent, non ea quæ
Christi Jesu.

22 At probationem ejus co-
gnosce, quoniam sicut patri
filius, cum me servivit in euan-
gelium.

23 Hunc quidem igitur spero
mittere, ut videro ea quæ circa
me, ex ipsa.

24 Confido autem in Domino,
quoniam & ipse cito veniam.

25 Necessarium autem existi-
mavi, Epaphroditum fratrem,
& cooperatorem & commilito-
nem meum, vestrum autem A-
postolum, & ministrum usus mei,
mittere ad vos:

26 Quoniam expetens erat
omnes vos & mæstus, eo quod
audieratis quod ægrotasset.

27 Etenim infirmatus est pro-
xime morti, sed Deus ejus mi-
sertus est: non ejus autem so-
lum, verum & mei, ut ne tri-
stitiam super tristitiam haberem.

28 Studiosus ergo misi illum,
ut videntes eum iterum, gaudea-
tis, & ego sine tristitia sim.

29 Excipite itaque illum in
Domino cum omni gaudio, &
ejusmodi in pretio habetote.

30 Quoniam propter opus
Christi usque ad mortem accessit,
posthabens animam, ut rursus
impleret vestram defectionem
ejus quod ad me obsequi.

CAPUT III.

1 R Eliquum, fratres mei, gau-
dete in Domino. Eadem
scri-

τὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ
δκνηρδόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.

* 2 Βλέπετε τοὺς κύνας,
βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας,
βλέπετε τὴν ἄκατατομήν.

3 Ἡμεῖς γὰρ ἐσμεν ἡ περι-
τομή, οἱ πνεύματι Θεῷ λα-
τρεύοντες, καὶ καυχώμενοι ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ
πεποιθότες.

4 Καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποι-
θισιν καὶ ἐν σαρκί. Εἴ τις δο-
κεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί,
ἐγὼ μᾶλλον.

* 5 Περιτομή ἡ ὀκταήμερος,
ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βεν-
ιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων,
κατὰ νόμον Φαρισαῖος,

6 Κατὰ ζῆλον διώκων τὴν
ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην
τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμ-
πτος.

7 Ἀλλ' ἄτινα ἦν μοι κέρδη,
ταῦτα ἡγήμαι διὰ τὸν Χριστὸν
ζημίαν.

* 8 Ἀλλὰ μενοῦνγε καὶ ἡ-
γοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ
τὸ ὑπερέχον τῆς ἁγνώσεως
Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου μου,
δι' ὃν τὰ πάντα ἡ ἐξημιώθη,
καὶ ἡγοῦμαι ἡ σκύβαλα εἶναι,
ἵνα Χριστὸν ἡ κεράσω,

9 Καὶ εὐρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ
ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ
νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως
Χριστοῦ, τὴν ἐκ Θεοῦ δικαιοσύ-
νην ἐπὶ τῇ πίστει.

* 10 Τοῦ γινῶναι αὐτὸν, καὶ
τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως
αὐτοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν
παθημάτων αὐτοῦ, ἡ συμμορ-
φοῦμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ.

* 11 ἡ Εἰ πως ἡ καταντήσω
εἰς τὴν ἡ ἐξανάστασιν τῶν νε-
κρῶν.

12 Οὐχ ὅτι ἡδη ἔλαβον, ἡ
ἡδη τετελείωμαι. διώκω δὲ εἰ
καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κα-
τελήφθην ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ Ἰη-
σοῦ.

13 Ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν
οὐ λογίζομαι κατειληφέναι.

* 14 Ἐν δὲ, τὰ μὲν ὀπίσω

scribere vobis, mihi quidem non
pigrum, vobis autem tutum.

2 Videte canes, videte malos
operarios, videte concisionem.

3 Nos enim sumus circumci-
sio spiritu Dei servientes, &
gloriantes in Christo Jesu, &
non in carne confidentes:

4 Et quanquam ego habens
confidentiam & in carne: si
quis videtur alius confidere in
carne, ego magis.

5 Circumcisio octavi diei, ex
genere Israēl, tribus Benjamin,
Hebræus ex Hebræis, secundum
legem Phariseus,

6 Secundum zelum perse-
quens ecclesiam, secundum ju-
stitiam quæ in lege, factus ir-
reprehensibilis.

7 Sed quæ erant mihi lucra,
hæc arbitratus sum propter
Christum damnum.

8 Sed profecto & existimo o-
mnia damnum esse propter emi-
nentiam cognitionis Christi Jesu
Domini mei, propter quem o-
mnia damnum subii, & arbi-
tror stercorea esse, ut Christum
lucrifaciam.

9 Et inveniar in illo non ha-
bens meam justitiam quæ ex
lege, sed illam quæ per fidem
Christi, illam quæ ex Deo ju-
stitiam in fide:

10 Ad cognoscendum illum,
& virtutem resurrectionis ejus,
& communionem passionum il-
lius, configuratus morti ejus:

11 Si quomodo occurram ad
resurrectionem mortuorum.

12 Non quod jam acceperim,
aut jam perfectus sim, sequor
autem si & comprehendam in
quo & comprehensus sum à Do-
mino Jesu Christo.

13 Fratres, ego meipsum non
arbitror comprehendisse:

14 Unum autem, quæ quidem
re-

ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμ-
προσθεν † ἐπεκτεινόμενος, κα-
τὰ † σκοπὸν † διώκω ἐπὶ τὸ
† βραβεῖον τῆς † ἔνω † κλήσεως
τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

* 15 Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο
φρονῶμεν· καὶ εἰ τι † ἐτέρως
φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑ-
μῖν ἀποκαλύψει.

16 Πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν,
τῷ αὐτῷ φοιχεῖν κανόνι, τὸ
αὐτὸ φρονεῖν.

* 17 † Συμμιμηταί μου γί-
νεσθε, ἀδελφοί, καὶ † σκοπεῖτε
τοὺς † οὕτω περιπατοῦντας,
καθὼς ἔχετε τύπον ἡμῶν.

18 Πολλοὶ γὰρ περιπατοῦ-
σιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν,
νῦν δὲ καὶ κλαίον λέγω, τοὺς
ἐχθροὺς τοῦ σαυροῦ τοῦ Χρι-
στοῦ.

19 Ὡν τὸ τέλος ἀπώλεια,
ὧν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δό-
ξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ
τὰ ἐπίγεια φρονούντες.

* 20 Ἡμῶν γὰρ τὸ † πολί-
τευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ
οὗ καὶ † σωτήρα † ἀπεκδεχόμε-
θα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν.

* 21 Ὃς † μετασχηματίζει
τὸ σῶμα τῆς † ταπεινώσεως
ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ
† σύμμορφον τῷ σώματι τῆς
δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέρ-
γειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ
ὑποτάξαι ἑαυτῷ τὰ πάντα. 27.
† 11.

Κεφ. δ'. 4.

* 1 Ὡς τε, ἀδελφοί μου ἀ-
γαπήτοι καὶ † ἐπιπύ-
βητοι, χαρὰ καὶ εὐφροσύνη μου,
οὕτω στήκετε ἐν Κυρίῳ, ἀγα-
πήτοι.

2 Εὐδοίαν παρακαλῶ καὶ
Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ
φρονεῖν ἐν Κυρίῳ.

* 3 Καὶ † ἐρωτῶ καὶ σε † σύ-
ζυγε † γνήσιε, συλλαμβάνου
αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγε-
λίῳ συνήδησαν μοι, μετὰ καὶ
Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συν-
εργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν
βίβλῳ ζῶσι.

retro obliviscens, iis quæ vero
ante extensus, ad scopum per-
sequor, ad bravium supernæ
vocationis Dei in Christo Jesu.

15 Quotquot ergo perfecti,
hoc sentiamus: & si quid aliter
sapitis, & hoc Deus vobis re-
velabit.

16 Verum, idem ad quod per-
venimus, eadem incedere re-
gula, idem sapere.

17 Imitatores mei estote, fra-
tres, & observate ita ambulan-
tes, sicut habetis exemplum
nos.

18 Multi enim ambulant, quos
sæpe dicebam vobis, (nunc au-
tem & fletus dico,) inimicos
crucis Christi:

19 Quorum finis interitus,
quorum Deus venter, & gloria
in confusione ipsorum, illi ter-
rena sapientes.

20 Nostra enim administratio
in cælis est, ex quo etiam Sal-
vatorem expectamus Dominum
Jesum Christum.

21 Qui reformabit corpus
humilitatis nostræ, ad esse il-
lud configuratum corpori glo-
riæ suæ, secundum operationem
posse eum & subicere sibi ipsi
omnia.

CAPUT IV.

1 Itaque, fratres mei dilecti
& exoptati, gaudium &
corona mea, sic stete in Domi-
no, dilecti.

2 Euodiam rogo, & Synty-
chen deprecor idipsum sapere
in Domino.

3 Etiam rogo & te, socie
germane, opitulare eis quæ in
Evangelio simul certarunt mihi,
cum & Clemente, & cæteris
cooperantibus meis, quorum
nomina in libro vitæ.

4 Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· ἄλιν ἔρω, χαίρετε.

5 Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωστὸν τῷ πᾶσιν ἀνθρώποις· ὁ Κύριος ἐγγύς.

6 Μὴ δὲν μεριμνᾶτε· ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθω πρὸς τὸν Θεόν·

7 Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήτει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

* 8 Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνὰ, ὅσα ἡ προσφιλῆ, ὅσα ἡ εὐφημία, εἴ τις ἡ ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἡ παιγος, ταῦτα λογίσεσθε.

9 Ἀ' καὶ ἐμάθετε, καὶ παραλάβετε, καὶ ἡκούσατε, καὶ εἰδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μετ' ὑμῶν.

* 10 Ἐχάρην ἡ ἐν Κυρίῳ ἡμετέρας, ὅτι ἡδη ποτὲ ἡμετέρας ἐπὶ τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἡ καὶ εἰρήνη δέ.

* 11 Οὐχ ὅτι καὶ ἡμετέρας ὑξέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἡμετέρας, ἐν οἷς εἰμι, ἡ αὐτάρκης εἶναι.

* 12 Οἶδα δὲ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι ἡ μεμύημαι· καὶ χορτάζεσθαι, καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑξερεῖσθαι·

* 13 Πάντα ἐν ἰσχύϊ ἐν τῷ Ἰησοῦ·

14 Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε, συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει.

* 15 Οἶδατε δὲ καὶ ἡμετέρας, ἡ Φιλιππησίους, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινωνήσεν εἰς λόγον ἡ δόσεως καὶ ἡ λήψεως, εἰ μὴ ἡμετέρας μόνοι.

16 Ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἡπαρ καὶ δις εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε.

4 Gaudete in Domino semper, iterum dico, gaudete.

5 Modestia vestra nota sit omnibus hominibus, Dominus prope.

6 Nihil solliciti sitis, sed in omni oratione & obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestrae innotescant apud Deum.

7 Et pax Dei superans omnem sensum, custodiat corda vestra, & intelligentias vestras in Christo Jesu.

8 Reliquum, fratres, quaecunque sunt vera, quaecunque honesta, quaecunque iusta, quaecunque pura, quaecunque amabilia, quaecunque bonae famae, si qua virtus, & si qua laus, haec cogitate.

9 Quae & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me, haec agite, & Deus pacis erit cum vobis.

10 Gavisus sum autem in Domino magnopere, quoniam iam aliquando revivistis pro me sentire, in quo & sentiebatis, oportunitate carebatis autem.

11 Non quod propter penuriam dico: ego enim didici, in quibus sum, contentus ipse esse.

12 Scio & humiliari, scio & abundare: (in omni & in omnibus institutus sum) & satiari, & esurire, & abundare, & penuriam pati.

13 Omnia possum in eo corroborante me Christo.

14 Verumtamen pulchre fecistis communicantes meae tribulationi.

15 Scitis autem & vos, Philippenses, quod in principio evangelii, quando exii à Mecedonia, nulla mihi ecclesia communicavit in rationem dationis & acceptionis, si non vos soli.

16 Quia & in Thessalonica & semel & bis in usum mihi misistis.

17 Non

17 Οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν.

* 18 † Ἀπέχω δὲ πάντα, καὶ περισσεύω· πεπληρωμαι, δεξιόμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, † ὁσμὴν † εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ.

19 Ὁ δὲ Θεὸς μου πληρώσει πᾶσιν χρεῖαν ὑμῶν κατὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, ἐν δόξῃ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

20 Τῷ δὲ Θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἄδελφοί·

22 Ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

23 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. 20. † 11.

Πρὸς Φιλιππησίους ἐγγράφη ἀπὸ Ῥώμης δι' Ἐπαφροδίτου.

17 Non quia quero donum, sed requiro fructum abundantem in rationem vestram.

18 Accepi autem omnia, & abundo: repletus sum accipiens ab Epaphrodito ea quæ à vobis, odorem suavitatis, hostiam acceptam, beneplacentem Deo.

19 At Deus meus impleat omnem usum vestrum secundum divitias suas in gloria, in Christo Jesu.

20 At Deo, & Patri nostro gloria in secula seculorum. Amen.

21 Salutate omnem sanctum in Christo Jesu. Salutant vos qui cum me fratres.

22 Salutant vos omnes sancti, maxime autem qui de Cæsaris domo.

23 Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

Ad Philippenses scripta est à Roma per Epaphroditum.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ

P A U L I

ἈΠΟΣΤΟΛΟΥ

A P O S T O L I

Ἡ' ΠΡΟ' Σ

A D

ΚΟΛΟΣΣΑΕΙ' Σ

C O L O S S E N S E S

ἘΠΙΣΤΟΛΗ.

E P I S T O L A.

Κεφ. α'. 1.

C A P U T I.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός,

2 Τοῖς ἐν Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ

1 P A U L U S Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, & Timotheus frater.

2 Iis qui in Colossis sanctis & fidelibus fratribus in Christo: Gratia vobis, & pax à Deo Patre

πατὴρς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ καὶ
πατρὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν
προσευχόμενοι·

4 Ἀκούσαντες τὴν πίσιν ὑ-
μῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν
ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς
ἁγίους,

* 5 Διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἡ-
ποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς, ἣν ἡμεῖς προηκούσαμεν ἐν τῷ
λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγ-
γελίου,

6 Τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς,
καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ·
καὶ ἔτι καρποφοροῦμενον, κα-
θὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας
ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν
χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ·

7 Καθὼς καὶ ἐμάθετε ἀπὸ
Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδού-
λου ἡμῶν, ὃς ἐστὶ πιστὸς ὑπὲρ ὑ-
μῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ·

8 Ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν
ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

9 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ'
ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυ-
θεῖα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχο-
μενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα πλη-
ρωθῇτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θε-
λήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ
καὶ συνέσει πνευματικῇ·

* 10 Περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως
τοῦ Κυρίου εἰς πᾶσαν ἡμέραν
καὶ ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ
καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμε-
νοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ,

* 11 Ἐν πάσῃ δυνάμει ἡμῶν
κατατὰ τὸ κράτος τῆς
δόξης αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ὑπο-
μονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ
χαρᾶς·

12 Εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ
τῷ ἰκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν
μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων
ἐν τῷ φωτί·

13 Ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς
ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ με-
τέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ·

14 Ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπο-

Patre nostro, & Domino Jesu
Christo.

3 Gratias agimus Deo, &
Patri Domini nostri Jesu Christi
semper pro vobis orantes,

4 Audientes fidem vestram in
Christo Jesu, & dilectionem quam
in omnes sanctos,

5 Propter spem depositam vo-
bis in cælis, quam præaudistis
in verbo veritatis Evangelii,

6 Pervenientis ad vos, sicut
& in universo mundo, & est
fructificans, & crescens, sicut
& in vobis, ex qua die audistis
& cognovistis gratiam Dei in
veritate:

7 Sicut didicistis ab Epaphra
dilecto conservo nostro, qui
est fidelis pro vobis minister
Christi:

8 Qui etiam declarans nobis
vestram dilectionem in spiritu.

9 Propter hoc & nos ex qua
die audivimus, non cessamus
pro vobis orantes, & postulan-
tes, ut impleamini agnitionem
voluntatis ejus, in omni sapien-
tia & intellectu spiritali.

10 Ambulare vos digne Do-
mino in omnem gratiam, in o-
mni opere bono fructificantes,
& crescentes in scientiam Dei.

11 In omni potestate corrobo-
rati secundum vim gloriæ ejus,
in omni potentia & longanimi-
tate cum gaudio:

12 Gratias agentes Deo, &
Patri illi idoneus facienti nos
in partem sortis sanctorum in
lumine.

13 Qui eripuit nos de pote-
state tenebrarum, & transtulit
in regnum filii dilectionis suæ:

14 In quo habemus redem-
tionem,

λύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐ-
τοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρ-
τιῶν.

15 Ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ
τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πά-
σης κτίσεως.

* 16 Ὅτι ἐν αὐτῷ ἡ ἐκτίσθη
τὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ
καὶ τὰ ἄδρατα, εἴτε θρόνοι,
εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί,
εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι'
αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται.

17 Καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάν-
των, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ
συνέστηκε.

* 18 Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφα-
λὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας,
ὃς ἐστὶν ἀρχὴ πρωτότοκος ἐκ
τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν
πάντι αὐτὸς ἡ πρωτεύων.

19 Ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε
πάν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι.

* 20 Καὶ δι' αὐτοῦ ἡ ἀποκα-
ταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν·
ἡ εἰρηνοποιῆσαι διὰ τοῦ αἵμα-
τος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐ-
τοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴ-
τε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

21 Καὶ ὁμᾶς ποτε ὄντας ἁ-
πηλοτριωμένους καὶ ἐχέροῦς
τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς
πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλ-
λαξεν,

22 Ἐν τῷ σώματι τῆς σαρ-
κὸς αὐτοῦ, διὰ τοῦ θανάτου,
παραστήσαι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἁ-
μώμοις καὶ ἀνεγκλήτους κα-
τενώπιον αὐτοῦ.

* 23 Ἡ εἴ γε ἐπιμένετε τῇ
πίσει ἡ τεθεμελιωμένοι καὶ ἐ-
δραῖοι, καὶ μὴ ἡ μετακινούμε-
νοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγ-
γελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κη-
ρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει
τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν· οὗ γεγονό-
μην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

* 24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς πα-
θήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἡ ἀν-
τανάληψίς τὰ ὑπερήματα τῶν
θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρ-
κί μου, ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐ-
τοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία·

prionem per sanguinem ipsius,
remissionem peccatorum.

15 Qui est imago Dei invisi-
bilis, primogenitus omnis crea-
turæ:

16 Quoniam in ipso condita
sunt universa quæ in cælis, &
quæ in terra, visibilia, & invi-
sibilia, sive throni, sive domi-
nationes, sive principatus, sive
potestates: omnia per ipsum &
in ipsum creata sunt.

17 Et ipse est ante omnes,
& omnia in ipso constant:

18 Et ipse est caput corporis
Ecclesiæ, qui est principium,
primogenitus ex mortuis: ut sit
in omnibus ipse primatum te-
nens.

19 Quia in ipso complacuit,
omnem plenitudinem inhabitare.

20 Et per eum reconciliare
omnia in ipsum, pacificans per
sanguinem crucis ejus, per eum,
sive quæ in terra, sive quæ in
cælis.

21 Et vos aliquando existen-
tes alienatos & inimicos mente,
in operibus malis. Nunc autem
reconciliavit.

22 In corpore carnis ejus per
mortem, sistere vos sanctos, &
immaculatos, & inculpatos co-
ram ipso.

23 Si tamen permanetis fidei
fundati & firmi, & non trans-
moti à spe Evangelii quod au-
distis, prædicati in universa
creatura quæ sub cælo, cujus
factus sum ego Paulus minister.

24 Nunc gaudeo in passionibus
meis pro vobis, & rursus read-
impleo defectiones afflictionum
Christi in carne mea, pro cor-
pore ejus, quod est ecclesia.

25 Ἦς ἐγενόμην ἐγὼ διάκο-
νος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ
Θεοῦ, τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑ-
μᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ.

26 Τὸ μυστήριον τὸ ἀποκε-
κρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ
ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ ἐφα-
νερώσῃ τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ.

27 Οἷς ἠρέλησεν ὁ Θεὸς γνω-
ρίσαι τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης
τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς
ἔθνεσιν, ὅς ἐστι Χριστὸς ἐν ὑμῖν,
ἡ ἐλπίς τῆς δόξης.

28 Ὅν ἡμεῖς καταγγέλλο-
μεν, νοουθετοῦντες πάντα ἄν-
θρωπον, καὶ διδάσκοντες πάν-
τα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ,
ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄν-
θρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ.

29 Εἰς ὃ καὶ κοπιῶ, ἀγωνι-
ζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν
αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ
ἐν δυνάμει. 14. † 8.

Κεφ. β'. 2.

1 Ὁ ἔλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡ-
λίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ ὑ-
μῶν, καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ,
καὶ ὅσοι οὐχ ἐπαράκασιν τὸ πρό-
σωπόν μου ἐν σαρκί.

* 2 Ἴνα παρακληθῶσιν αἱ
καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέν-
των ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς πάντα
πλοῦτον τῆς † πληροφορίας τῆς
† συνέσεως εἰς † ἐπίγνωσιν τοῦ
† μυστηρίου τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς
καὶ τοῦ Χριστοῦ.

3 Ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θη-
σαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώ-
σεως ἀπόκρυφοι.

* 4 Τοῦτο δὲ λέγω ἵνα μή τις
ὑμᾶς † παραλογίζηται ἐν † πι-
θανολογίᾳ.

* 5 Εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἔ-
πειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν
ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων
ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ † σε-
ρέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως
ὑμῶν.

6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν
Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν
αὐτῷ περιπατεῖτε.

25 Cujus factus sum ego mi-
nister secundum dispensationem
Dei datam mihi in vos, implere
verbum Dei.

26 Mysterium illud abscondi-
tum à seculis, & à generationi-
bus, nunc autem manifestatum
est sanctis ejus:

27 Quibus voluit Deus no-
tum facere quæ divitiæ gloriæ
mysterii hujus in Gentibus, qui
est Christus in vobis, spes glo-
riæ.

28 Quem nos annuntiamus,
admonentes omnem hominem,
& docentes in omni sapientia,
ut sistamus omnem hominem
in perfectum Christo Jesu.

29 In quod & laboro, decer-
tans secundum operationem ejus
operatam in me in virtute.

CAPUT II.

1 Volo enim vos scire, quan-
tum certamen habeam pro
vobis, & iis qui in Laodicia,
& quotquot non viderunt faci-
ciem meam in carne:

2 Ut consolentur corda ipso-
rum, compactorum in chari-
tate, & in omnes divitias plen-
itudinis intellectus, in agni-
tionem mysterii Dei, & Patris
& Christi:

3 In quo sunt omnes thesauri
sapientiæ, & scientiæ abscon-
diti.

4 Hoc autem dico, ut nemo
vos decipiat in suasibilitate ser-
monum.

5 Si enim & carne absum, sed
spiritu vobiscum sum, gaudens
& videns vestrum ordinem, &
firmamentum ejus quæ in Chri-
stum fidei vestræ.

6 Sicut ergo accepistis Chri-
stum Jesum Dominum, in ipso
ambulate.

7 Ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδο-
μοῦμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαι-
οῦμενοι ἐν τῇ πίστει, καθὼς
ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν
αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.

* 8 Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς
ἔσαι ὁ τὴν συλαγωγῶν διὰ τῆς
† φιλοσοφίας καὶ † κενῆς † ἀπά-
της, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν
ἀνθρώπων, κατὰ τὰ σοιχεῖα
τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ Χρι-
στον.

* 9 Ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ
πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς † θεότη-
τος † σωματικῶς.

10 Καὶ ἔσε ἐν αὐτῷ πεπλη-
ρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πά-
σης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας.

* 11 Ἐν ᾧ καὶ † περιετμή-
θητε † περιτομῇ † ἀχειροποιήτῳ,
ἐν τῇ † ἀπεκδύσει τοῦ σώματος
τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκὸς. ἐν
τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ.

* 12 † Συνταφέντες αὐτῷ ἐν
τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συν-
ηγέρητε διὰ τῆς πίστεως τῆς
ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐγείραν-
τος αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν.

* 13 Καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας
ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ τῇ
ἀκροβυσσίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν,
† συνεζωποίησε σὺν αὐτῷ, χα-
ρισάμενος ὑμῖν πάντα τὰ πα-
ράπρωματα,

* 14 † Ἐξαλείψας τὸ κατ' ἡ-
μῶν † χειρόγραφον τοῖς δόγμα-
σιν, ὃ ἦν † ὑπεναντίον ἡμῖν,
καὶ αὐτὸ ἤρκεν ἐκ τοῦ μέσου,
† προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ.

* 15 † Ἀπεκδυσάμενος τὰς
† ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας † ἐδειγ-
μάτισεν ἐν † παρρησίᾳ, † θρι-
αμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

* 16 Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέ-
ται ἐν βρώσει ἢ ἐν † πόσει, ἢ ἐν
μέρει ἑρτῆς ἢ † νομηνίας, ἢ
σαββάτων.

17 Ἀἷσι σκιὰ τῶν μελλόν-
των, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

* 18 Μηδεὶς ὑμᾶς † κατα-
βραβεύει τῷ θέλῳ ἐν ταπεινο-
φροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγ-
γέλων, ἃ μὴ ἐώρακεν † ἐμβα-

7 Radicati & superedificati
in ipso, & confirmati in fide,
sicut edocti estis, abundantes
in ea in gratiarum actione.

8 Videte ne quis vos sit abi-
gens per philosophiam, & ina-
nem fallaciam, secundum tradi-
tionem hominum, secundum e-
lementa mundi, & non secun-
dum Christum.

9 Quia in ipso inhabitat om-
nis plenitudo deitatis corpore-
raliter.

10 Et estis in illo repleti,
qui est caput omnis principatus
& potestatis:

11 In quo & circumcisi estis
circumcisione non manu facta,
in exutione corporis pecca-
torum carnis, in circumcisione
Christi:

12 Consepulti ei in baptismo,
in quo & coexcitati estis per
fidem operationis Dei suscitantis
illum ex mortuis.

13 Et vos mortuos existentes
in delictis, & praeputio carnis
vestrae, convivificavit vos cum
illo, condonans nobis omnia
delicta,

14 Delens illud adversus nos
chirographum edictis, quod erat
subcontrarium nobis, & ipsum
tulit de medio, affigens illud
cruci:

15 Expolians principatus, &
potestates traduxit in libertate,
triumphans illos in se ipso.

16 Ne ergo quis vos iudicet
in cibo, aut in potu, aut in
parte festi, aut novilunii, aut
sabbatorum:

17 Quae sunt umbra futuro-
rum, at corpus Christi.

18 Nemo vos seducat, volens
in humilitate & religione ange-
lorum, quae non vidit incedens,
fru-

ῥων, εἰκὴ καὶ φυσιοῦμενος ὑπὸ τοῦ νοῦς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ.

19 Καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων τυχονηγούμενον καὶ συμβιβασμένον, αὐξεί τὴν αὐξήσιν τοῦ θεοῦ.

* 20 Εἰ οὖν ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν σαρκὶ καὶ δογματίζεσθε;

21 Μὴ ἄψῃ, μηδὲ γεύσῃ, μηδὲ θίγῃς.

* 22 Ἀ' ἐπεὶ πάντα εἰς καὶ φθορὰν καὶ ἀποχρῆσαι, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων.

* 23 Ἀ' τινὰ ἐπεὶ λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν καὶ ἐβελοδηκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκὸς. 42. καὶ 18.

Κεφ. γ'. 3.

Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστὸς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος.

2 Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς.

3 Ἀπεθάνετε γὰρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ.

4 Ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

* 5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, καὶ πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία.

6 Δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.

7 Ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζητεῖτε ἐν αὐτοῖς.

* 8 Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν,

frustra inflatus à sensu carnis suæ:

19 Et non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus & conjunctiones subministratum & constructum, augefcit augmentum Dei.

20 Si ergo mortui estis cum Christo, ab elementis mundi, quid tanquam viventes in mundo dogmatizamini?

21 Ne tetigeris, ne gustaveris, ne contrectaveris:

22 Quæ sunt omnia in corruptionem usu, secundum præcepta & doctrinas hominum:

23 Quæ sunt rationem quidem habentia sapientiæ in voluntario cultu, & submissione animi, & subductione corporis, non in honore aliquo ad expletionem carnis.

CAPUT III.

1 SI igitur consurrexistis Christo, quæ sursum quærite, ubi Christus est in dextera Dei sedens:

2 Quæ sursum sapite, non quæ super terram.

3 Mortui estis enim, & vita vestra est abscondita cum Christo in Deo.

4 Cum Christus apparuerit, vita nostra, tunc & vos cum ipso apparebitis in gloria.

5 Mortificate ergo membra vestra quæ super terram, fornicationem, immunditiam, molitiam, concupiscentiam malam, & avaritiam, quæ est idololatria:

6 Propter quæ venit ira Dei in filios incredulitatis:

7 In quibus & vos ambulastis aliquando, cum viveretis in illis.

8 Nunc autem deponite & vos omnia, iram, excandescen-
tiam, malitiam, blasphemiam, turpi-

† αἰσχρολογία, ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν.

turpiloquium ex ore vestro.

9 Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους· ἀπεκδυτάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ·

9 Ne mentimini in invicem, expoliantes veterem hominem cum actibus suis :

* 10 Καὶ ἐνδυτάμενοι τὸν νέον, τὸν ἡ ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν·

10 Et induti novum eum re-novatum in agnitionem secundum imaginem ejus qui creavit eum.

11 Ὃπου οὐκ ἔνε Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖς· περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία· βάρβαρος, Σκύθης· δοῦλος, ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός.

11 Ubi non est Græcus & Judæus, circumcisio & præputium : Barbarus, Scythæ : servus, liber : sed omnia & in omnibus Christus.

12 Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγχχνα οἰκτιρμῶν, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν·

12 Induite ergo, sicut electi Dei, sancti & dilecti, viscera miserationis, benignitatem, humilitatem, modestiam, longanimitatem :

* 13 Ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαρίζομενοι ἑαυτοῖς, ἥν τις πρὸς τινὰ ἔχη † μομφήν· καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς.

13 Supportantes alii alios, & condonantes vobismetipsis, si quis adversus aliquem habet querelam : sicut & Christus condonavit vobis, ita & vos.

14 Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος.

14 Super omnia autem hæc, charitatem, quæ est vinculum perfectionis :

* 15 Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ † βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι, καὶ † εὐχάριστοι γίνεσθε.

15 Et pax Dei superet in cordibus vestris : in quam & vocati estis in uno corpore, & grati estote.

* 16 Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν † πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νοουβουλεύοντες ἑαυτοὺς, ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι † ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ.

16 Verbum Christi inhabitet in vobis abundanter, in omni sapientia, docentes & commo-nentes vosmetipsos, psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus, in gratia cantantes in corde vestro Domino.

17 Καὶ πᾶν ὃ, τι ἂν ποιῇτε, ἐν λόγῳ, ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

17 Et omne quodcumque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini Jesu, gratias agentes Deo, & patri per ipsum.

18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς ἠνέκεν ἐν Κυρίῳ.

18 Mulieres, subditæ estote viris, sicut convenit in Domino.

19 Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς.

19 Viri, diligite uxores, & ne amarulenti sitis ad illas.

20 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.

* 21 Οἱ πατέρες, μὴ ἔρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἄθυμώσιν.

* 22 Οἱ δούλοι, † ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν † ὀφθαλμοδουλείαις ὡς † ἀνθρωπάρεσκοι· ἀλλ' ἐν ἀπλότητι καρδίας, φοβούμενοι τὸν Θεόν·

23 Καὶ πᾶν ὃ, τι ἐὰν ποιήτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις·

* 24 Εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου † ἀπολήψεσθε τὴν † ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ γὰρ Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε.

25 Οἱ δὲ ἀδικῶν ἠδικεῖται ὃ ἠδίκησε· καὶ οὐκ ἔστι προσταπολήψια. 17. † 6.

Κεφ. δ'. 4.

1 Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητά τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε Κύριον ἐν οὐρανοῖς.

2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ·

3 Προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλήσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι·

4 ἵνα φανερώσω αὐτὸ, ὡς δεῖ με λαλήσαι.

5 Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.

6 Οἱ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἡρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκείνῳ ἀποκρίνεσθαι.

7 Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνώρισε ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφός, καὶ πιστὸς διάκονος, καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίῳ·

8 Ὃν ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶ τὰ περὶ ὑμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

20 Filii, obedite parentibus per omnia: hoc enim est beneplacitum in Domino.

21 Patres, ne irritate filios vestros, ut non pusillo animo fiant.

22 Servi, obedite per omnia secundum carnem dominis, non in oculorum servitiis quasi hominibus placentes, sed in simplicitate cordis, timentes Deum.

23 Et omne quodcunque facitis, ex animo operamini, sicut Domino, & non hominibus:

24 Scientes quod à Domino accipietis retributionem hæreditatis: nam Domino Christo servitis.

25 At injuriam faciens reportabit quod inique gessit: & non est personarum acceptio.

CAPUT IV.

1 Domini, justum & æqualitatem servis præstare, scientes quoniam & vos habetis Dominum in cælis.

2 Orationi perdurate, vigilantes in ea in gratiarum actione:

3 Orantes simul & pro nobis, ut Deus aperiat & nobis ostium sermonis, loqui mysterium Christi, (propter quod etiam vinctus sum?)

4 Ut manifestem illud, ut oportet me loqui.

5 In sapientia ambulate ad eos qui foris, tempus redimē-

6 Sermo vester semper in gratia, sale conditus, scire quomodo oporteat vos unicuique respondere.

7 Ea quæ circa me, omnia nota faciet vobis Tychicus dilectus frater, & fidelis minister, & conservus in Domino:

8 Quem misi ad vos ad ipsum hoc, ut cognoscat ea quæ circa vos, & consoletur corda vestra:

9 Σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωρισῶσι τὰ ὧδε·

* 10 Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ ἐξ συναϊχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἐξ ἀνεψιῶς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς· εἰάν ἐλθῇ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν·

* 11 Καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰουῶς, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἵτινες ἐγευρώθησάν μοι ἐξ παρηγορίας·

12 Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν δούλος Χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα σῆτε τέλειοι καὶ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ βελύματι τοῦ Θεοῦ.

13 Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον πολλὸν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει·

14 Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Λουκάς ὁ ἰατρός ὁ ἀγαπητός, καὶ Δημήτριος.

15 Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς, καὶ Νυμφᾶν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν·

16 Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικεῶν ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ· καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνώτε·

17 Καὶ εἶπατε Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς·

18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. Μνημονεύετε μου τῶν δεσμῶν. Ἡ χάρις μετ' ὑμῶν. Ἀμήν. 3. † 2.

Πρὸς Κολοσσαεῖς ἐγγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου.

9 Cum Onesimo fidei & dilecto fratre, qui est ex vobis: omnia vobis nota facient quæ hic.

10 Salutat vos Aristarchus concaptivus meus, & Marcus consobrinus Barnabæ, (de quo accepistis mandata: Si venerit ad vos, excipite illum:)

11 Et Jesus dictus Justus existentes ex circumcissione: hi soli cooperarii in regnum Dei, qui facti sunt mihi solatium.

12 Salutat vos Epaphras qui ex vobis, servus Christi, semper decertans pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti & pleni in omni voluntate Dei.

13 Testor enim illi, quod habet zelum multum pro vobis, & iis qui in Laodicia, & qui in Hierapoli.

14 Salutat vos Lucas medicus dilectus, & Demas.

15 Salutate illos qui in Laodicia fratres, & Nympham, & illam quæ per domum ejus ecclesiam.

16 Et cum lecta fuerit apud vos epistola, facite ut & in Laodicensium ecclesia legatur, & eam quæ Laodiciæ, ut & vos legatis.

17 Et dicite Archippo: Vide ministerium quod accepisti in Domino, ut illud impleas.

18 Salutatio mea manu Pauli. memores estoꝛe meorum vinculorum. Gratia vobiscum. Amen.

Ad Colossenses scripta est à Roma per Tychicum & Onesimum.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η' ΠΡΟ' Σ

ΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΪΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ' ΠΡΩΤΗ.

Κεφ. α. 1.

P A U L I

A P O S T O L I

A D

THESSALONI-
CENSES

EPISTOLA PRIMA.

C A P U T I.

1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλβανὸς καὶ
Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσ-
σαλονικέων, ἐν Θεῷ πατρὶ, καὶ
Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, χάρις ὑ-
μῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πα-
τρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάν-
τοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνηί-
αν ὑμῶν ποιοῦμενοι ἐπὶ τῶν
προσευχῶν ὑμῶν.

3 Ἀδιαλείπτως μνημονεύον-
τες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστε-
ως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγά-
πης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλ-
πίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ
πατρὸς ὑμῶν.

4 Εἰδότες, ἀδελφοὶ ἡγαπη-
μένοι, ὑπὸ Θεοῦ τὴν ἐκλογὴν
ὑμῶν.

5 Ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν
οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ
μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει,
καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ ἐν
πληροφορίᾳ πολλῇ· καθὼς οἶδα-
τε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι'
ὑμᾶς.

6 Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν
ἐγενήθητε καὶ τοῦ Κυρίου, δε-
ξάμενοι τὸν λόγον ἐν βλίψει
πολλῇ, μετὰ χαρᾶς πνεύμα-
τος ἁγίου.

7 Ὡς γενέσθαι ὑμᾶς τύπους
πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ
Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ.

1 PAULUS & Silvanus, &
Timotheus, ecclesiae Thes-
salonicensium in Deo patre, &
Domino Jesu Christo, gratia
vobis, & pax à Deo patre no-
stro, & Domino Jesu Christo.

2 Gratias agimus Deo semper
pro omnibus vobis, mentionem
vestri facientes in orationibus
nostris,

3 Indefinenter memores vestri
operis fidei, & laboris charita-
tis, & sustinentiae spei Domini
nostri Jesu Christi, ante Deum
& patrem nostrum.

4 Scientes, fratres dilecti, à
Deo electionem vestram:

5 Quia Evangelium nostrum
non fuit ad vos in sermone tan-
tum, sed & in virtute, & in
Spiritu sancto, & in plena per-
ceptione multa, sicut scitis qua-
les facti simus in vobis propter
vos.

6 Et vos imitatores nostri fa-
cti estis, & Domini, excipien-
tes verbum in tribulatione mul-
ta, cum gaudio Spiritus sancti:

7 Ut fieri vos exemplaria o-
mnibus credentibus in Mac-
edonia & Achaia.

8 A vobis enim personuit ser-

ται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν, ἐξελέλυθεν, ὥστε μὴ χρεῖαν ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τι·

9 Αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποῖαν εἶσοδον ἔχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεσρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ·

* 10 Καὶ ἡ ἀναμένειν τὸν υἱὸν τοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἡγεῖρεν ἐκ νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν βρούμενον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης. 2. † 2.

Κεφ. β'. 2.

1 Αἱ τοὶ γὰρ οἶδατε, ἀδελφοί, τὴν εἶσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν·

καὶ ἡ ἐβρισθέντες, καθὼς οἶδατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαρξήσασθαι ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι.

3 Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὔτε ἐν δόλῳ·

4 Ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρεσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν.

* 5 Οὔτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ ἡμεῖς κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἶδατε, οὔτε ἐν ἡμεῖς προφάσει πλεονεξίας· Θεὸς μάρτυς·

6 Οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν, οὔτε ἀφ' ἄλλων· δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι·

* 7 Ἀλλ' ἐγενήθημεν ἡπιοὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἂν ἡ τροφή ἡμεῖς τὰ ἐαυτῆς τέκνα,

* 8 Οὕτως, ἡμεῖς ἡμεῖς ὑμῶν, εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν ὁ μόνον τὸ εὐαγγέλιον

mo Domini, non solum in Macedonia, & in Achaia, sed & in omni loco fides vestra, quæ ad Deum, exiit, ut non opus nos habere loqui quicquam.

9 Ipsi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuerimus ad vos, & quomodo conversi estis ad Deum ab idolis, servire Deo vivo & vero,

10 Et expectare filium ejus de cælis, (quem suscitavit ex mortuis) Jesum, liberantem nos ab ira ventura.

CAPUT II.

1 Ipsi enim scitis, fratres, introitum nostrum qui ad vos, quia non vanus factus est.

af. in libertate usi fuimus in Deo nostro, loqui ad vos Evangelium Dei in multo certamine.

3 Nam exhortatio nostra non ex impostura, neque ex immunditia, neque in dolo:

4 Sed sicut probati sumus à Deo credi Evangelium, ita loquimur, non quasi hominibus placentes, sed Deo probanti corda nostra.

5 Neque enim aliquando in sermone adulationis facti sumus, sicut scitis, neque in prætextu avaritiæ: Deus testis.

6 Nec quærentes ex hominibus gloriam, neque à vobis, neque ab aliis: Valentes in onere esse ut Christi apostoli:

7 Sed facti sumus lenes in medio vestrum, tanquam si nutritrix foveat suos ipsius filios:

8 Ita cupidi vestri, avebamus tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed etiam nostras

in forum

τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐαυ-
τῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ
ἡμῖν γεγέννησθε.

9 Μνημονεύετε γὰρ, ἀδελ-
φοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν
μόχθον· νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέ-
ρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ
ἐπιβαρῆσθαι τινὰ ὑμῶν, ἐκηρύ-
ξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον
τοῦ Θεοῦ.

* 10 Ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ
Θεὸς, ὡς ἡ δόσις καὶ δικαίως
καὶ ἡ ἀμέμπτης ὑμῖν τοῖς πι-
στεύουσιν ἐγενήθημεν.

11 Καθάπερ οἶδατε ὡς ἕνα
ἐκαστὸν ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα
ἐαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς
καὶ παραμυθούμενοι,

12 Καὶ μαρτυρούμενοι, εἰς
τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ
Θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς
τὴν ἐκείνου βασιλείαν καὶ δό-
ξαν.

* 13 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἡ εὐ-
χαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ἡ ἀδιαλεί-
πτως, ὅτι παραλαβόντες
λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν, τοῦ
Θεοῦ, ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀν-
θρώπων, ἀλλὰ (καθὼς ἐστὶν ἀ-
ληθὲς) λόγον Θεοῦ, ὃς καὶ
ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύ-
ουσιν.

* 14 Ὑμεῖς γὰρ ἡ μιμηταὶ
ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκ-
κλησιῶν τοῦ Θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν
τῇ Ἰουδαίᾳ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
ὅτι ταῦτα ἡ ἐπ' αὐτοῖς καὶ ὑμεῖς
ὑπὸ τῶν ἰδίων ἡ συμφυλετῶν,
καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰου-
δαίων.

* 15 Τῶν καὶ τὸν Κύριον ἡ-
ποκτείναντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς
ἰδίους προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἡ ἐκ-
διωκάντων, καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσ-
κόντων, καὶ πάντων ἀνθρώπων
ἐναντίων.

16 Κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθ-
νεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς
τὸ ἀνὰ πληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀ-
μαρτίας πάντοτε· ἡ ἐφθασε δὲ
ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

* 17 Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί,
ἡ ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν

ipforum animas, quoniam chari
nobis facti estis.

9 Memores estis enim, fra-
tres, laboris nostri, & fatiga-
tionis: nocte enim & die ope-
rantes, ad non supergravare
quempiam vestrum, prædicavi-
mus in vos Euangelium Dei.

10 Vos testes, & Deus, ut
sancte, & juxte, & inculpate
vobis credentibus facti sumus.

11 Sicut scitis quomodo unum-
quemque vestrum (sicut pater
filios suos,) hortantes vos, &
consolantes,

12 Et testati, ad ambulare
vos digne Deo vocante vos in
suum ipsius regnum & gloriam.

13 Propter hoc & nos gratias
agimus Deo indefinenter, quo-
niam accipientes verbum audi-
tus à nobis, Dei, excepistis non
verbum hominum, sed (sicut
est vere,) verbum Dei, qui &
operatur in vobis credentibus.

14 Vos enim imitatores facti
estis, fratres, ecclesiarum Dei
existentium in Judæa, in Chri-
sto Jesu, quia eadem passi estis
& vos à propriis contribulibus,
sicut & ipsi à Judæis,

15 Et Dominum occidentibus
Jesum, & proprios prophetas,
& nos persequentibus, & Deo
non placentibus, & omnibus
hominibus adversariis:

16 Prohibentibus nos Genti-
bus loqui ut ferventur, ad im-
plendum sua peccata semper:
pervenit autem super illos ira
in finem.

17 Nos autem, fratres, or-
bati à vobis ad tempus horæ,

πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ.

18 Δὶδ ἡτελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς (ἐγὼ μὲν Παῦλος) καὶ ἅπαξ καὶ δις, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς.

19 Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπίς, ἡ χαρὰ, ἡ σέφανος καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἐμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ;

20 Ὅτι γὰρ ἐξε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρὰ. 16. † 7.

Κεφ. γ'. 3.

1 Δὶδ μηκέτι ζέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοις.

2 Καὶ ἐπέμφσαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ Θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ ζηρεῖσθαι ὑμᾶς καὶ παρακαλεῖσθαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν.

* 3 Τῷ μηδένα † σαίνεισθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις· αὐτοὶ γὰρ εἶδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα.

4 Καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ὤμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο, καὶ οἴδατε.

5 Διὰ τοῦτο κήγῳ μηκέτι ζέγων, ἐπέμψα εἰς τὸ γινῶναι τὴν πίσιν ὑμῶν· μήπως ἐπίπρατεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.

6 Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἡμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίσιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνησίαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς.

7 Διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως.

8 Ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς σήκητε ἐν Κυρίῳ.

aspectu, non corde, abundantius studuimus faciem vestram videre in multo desiderio.

18 Ideo volumus venire ad vos, (ego quidem Paulus, & semel & bis,) & intercidit nos Satanas.

19 Quæ enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriationis? aut nonne & vos ante Dominum nostrum Jesum Christum, in ejus adventu?

20 Vos enim estis gloria nostra, & gaudium.

CAPUT III.

1 Ideo non amplius sustinentes, bene visum est nobis relinqui in Athenis soli:

2 Et misimus Timotheum fratrem nostrum, & ministrum Dei, & cooperantem nostrum in Evangelio Christi, ad stabilire vos, & exhortari vos de fide vestra:

3 Neminem commoveri in tribulationibus istis. ipsi enim scitis, quod in hoc positi sumus.

4 Etenim cum apud vos essemus, prædicebamus vobis, quod futuri essemus affligi, sicut & factum est, & scitis.

5 Propter hoc & ego non amplius sustinens, misi ad cognoscere fidem vestram, ne forte tentaverit vos tentans, & in vanum fiat labor noster.

6 Nuper autem veniente Timotheo ad nos à vobis, & annuntiante nobis fidem & charitatem vestram, & quia habetis memoriam nostri bonam semper, desiderantes nos videre, sicut & nos vos:

7 Propter hoc consolati sumus, fratres, in vobis, in omni tribulatione, & necessitate nostra, per vestram fidem.

8 Quoniam nunc vivimus, si vos statis in Domino.

9 Quam

9 Τίνα γὰρ εὐχαριστῶν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἣ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἐμπροσθεν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν,

10 Νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίζεσθαι τὰ ὑπερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν,

11 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατευθύνει τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς.

12 Τμᾶς δὲ ὁ Κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς.

13 Εἰς τὸ σφριᾶσαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιωσύνῃ, ἐμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ. 1. † 1.

Κεφ. δ'. 4.

1 ΤΟῖς λοιποῖν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέτκειν Θεῷ, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον.

2 Οἶδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

3 Τοῦτο γάρ ἐστι βέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας.

4 Εἰδέναι ἔκασον ὑμῶν τὸ αὐτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ.

5 Μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότες τὸν Θεόν.

* 6 Τὸ μὴ † ὑπερβαίνειν καὶ † πλεονεκτεῖν ἐν τῷ † πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. διότι † ἐκδικὸς ὁ Κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ † προείπαμεν ὑμῖν, καὶ διεμαρτύραμεθα.

9 Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis, in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum.

10 Nocte ac die super abundanti orantes ad videndum vestram faciem, & complere defectiones fidei vestrae?

11 Ipse autem Deus, & Pater noster, & Dominus noster Jesus Christus dirigat viam nostram ad vos.

12 Vos autem Dominus multiplicet, & abundare faciat charitate in invicem, & in omnes, quemadmodum & nos in vos:

13 Ad confirmare vestra corda inculcata in sanctitate, ante Deum & Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Jesu Christi cum omnibus sanctis ejus. Amen.

CAPUT IV.

1 R Eliquam ergo, fratres, rogamus vos, & obsecramus in Domino Jesu, quemadmodum accepistis à nobis quomodo oporteat vos ambulare, & placere Deo, ut abundetis magis.

2 Scitis enim quæ præcepta dederimus vobis per Dominum Jesum.

3 Hæc enim est voluntas Dei, sanctificatio vestra: abstinere vos à fornicatione:

4 Scire unumquemque vestrum suum ipsius vas possidere in sanctificatione & honore:

5 Non in passione desiderii, sicut & Gentes nescientes Deum.

6 Non opprimere, & circumvenire in negotio fratrem suum, quoniam vindex Dominus de omnibus his, sicut & prædiximus vobis, & pertestificati sumus.

7 Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ.

8 Ὡς γὰρ οὖν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς.

* 9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς † θεοδιδάκτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους.

10 Καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ· παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον·

11 Καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡτοχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγεῖλαμεν·

12 ἵνα περιπατῇτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἕξω, καὶ μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε.

13 Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κοιμηθέντων, ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα.

14 Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἄξει σὺν αὐτῷ.

15 Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας·

* 16 Ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν † κελεύσματι, ἐν φωνῇ † ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ, ἀναστήσονται πρῶτον·

17 Ἐπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ † περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἄερα· καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα.

18 Ὡς παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

† 3.

7 Non enim vocavit nos Deus in impuritate, sed in sanctificatione.

8 Itaque rejiciens, non hominem rejicit, sed Deum, & dantem spiritum suum sanctum in nobis.

9 De autem charitate fraternitatis non opus habetis scribere vobis: ipsi enim vos à Deo docti estis, ad diligendum alii alios.

10 Etenim facitis illud in omnes fratres qui in universa Macedonia: rogamus autem vos, fratres, abundare magis.

11 Et contendere quiete agere, & agere propria, & operari propriis manibus vestris, sicut vobis annuntiavimus.

12 Ut ambuletis honeste ad eos qui foris, & nullius opus habeatis.

13 Non volumus autem vos ignorare, fratres, de dormientibus, ut non contristemini, sicut & reliqui non habentes spem.

14 Si enim credimus quod Jesus mortuus est, & resurrexit: ita & Deus dormientes per Jesum, aget cum eo.

15 Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos viventes, relictī in adventum Domini, non præveniemus dormientes.

16 Quoniam ipse Dominus in jussu, in voce archangeli, & in tuba Dei descendet de caelo, & mortui in Christo, resurgent primum.

17 Deinde nos viventes, relictī, simul cum illis rapiemur in nubibus in occursum Domini in aëra, & sic semper cum Domino erimus.

18 Itaque consolamini alii alios in verbis istis.

Κεφ. ε. 5.

CAPUT V.

1 ΠΕΡΙ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρεῖαν ἔχετε ὑμῖν γράφεισθαι.

2 Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἶδατε ὅτι ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ, οὕτως ἔρχεται.

* 3 Ὅταν γὰρ λέγωσιν· Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε ἡ αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσηται ὁλεθρος, ὡς περὶ ἡ τὴν τῆς ἐν γαστρὶ ἐχούσης· καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃ.

4 Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστέ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ.

5 Πάντες ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτός, οὐδὲ σκότους.

6 Ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν.

7 Οἱ γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθεύδουσι· καὶ οἱ μεθύσκοι, νυκτὸς μεθύουσιν.

* 8 Ὑμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες, νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ τὴν περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας.

9 Ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργήν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

10 Τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμικ σὺν αὐτῷ ζήσωμεν.

11 Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἵνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ προϊστάμενους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νοουetoῦντας ὑμᾶς.

13 Καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκτεριστοῦ ἐν ἀγάπῃ, διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εὐρηνεοῦτε ἐν ἑαυτοῖς.

* 14 Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἡ ναῖς τε τοὺς ἡ ἀκτοῦς, ἡ παραμυθεῖσθε τοὺς

1 DE autem temporibus & momentis, fratres, non opus habetis vobis scribi.

2 Ipsi enim diligenter scitis, quia dies Domini sicut fur in nocte, ita venit.

3 Cum enim dixerint, Pax & securitas, tunc repentinus eis imminet interitus, sicut dolor in utero habenti: & non effugient.

4 Vos autem, fratres, non estis in tenebris, ut dies vos tanquam fur comprehendat.

5 Omnes vos filii lucis estis, & filii diei: non sumus noctis, neque tenebrarum.

6 Nempè igitur non dormiamus sicut & reliqui, sed vigilemus, & sobrii simus.

7 Nam dormientes, nocte dormiunt: & inebriati, nocte ebrii sunt.

8 Nos autem diei existentes filii, sobrii simus, indui thoracem fidei & charitatis, & galeam, spem salutis.

9 Quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in assertionem salutis per Dominum nostrum Jesum Christum,

10 Mortuum pro nobis, ut sive vigilemus, sive dormiamus, simul cum illo vivamus.

11 Ideo consolamini alii alios, & ædificate unus unum, sicut & facitis.

12 Rogamus autem vos, fratres, nosse laborantes in vobis, & præsidentes vobis in Domino, & admonentes vos.

13 Et ducere illos super eabundanti in charitate, propter opus illorum. pacem habere in vobis ipsis.

14 Rogamus autem vos, fratres, monete inordinatos, consolamini pusillanimes, sustinete

† ἐλιγοψύχους, † ἀντέχεσθε infirmos, longanimes estote ad
τῶν † ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε omnes.

15 Ὅρατε μὴ τις κακὸν ἀν-
τὶ κακοῦ τινὶ ἀποδοῇ. ἀλλὰ
πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ
εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας.

16 Πάντοτε χαίρετε.

17 Ἀδιαλείπτως προσεύχε-
σθε.

18 Ἐν παντὶ εὐχαρισεῖτε·
τοῦτο γὰρ θέλημα Θεοῦ ἐν Χρι-
στῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.

19 Τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε.

20 Προφητείας μὴ ἐξουθε-
νεῖτε.

21 Πάντα δοκιμάζετε· τὸ
καλὸν κατέχετε.

22 Ἀπὸ παντὸς εἰδους πονη-
ροῦ ἀπέχεσθε.

* 23 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰ-
ρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς † ὁλοτελεῖς.
καὶ † ὁλόκληρον ὑμῶν, τὸ πνεῦ-
μα, καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶ-
μα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
τηρηθεῖν.

24 Πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς
καὶ ποιήσει.

25 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε
περὶ ἡμῶν.

26 Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελ-
φοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἀ-
γίῳ.

27 Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον,
ἀναγνωστῆναι τὴν ἐπιστολὴν
πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς.

28 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡ-
μῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετ' ὑμῶν.
Ἀμήν. 11. † 3.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς πρώτη
ἐπιστολὴ ἀπὸ Ἀθηνῶν.

15 Videte ne quis malum pro
malo alicui reddat : sed semper
bonum sectamini, & in invicem,
& in omnes.

16 Semper gaudete.

17 Indefinenter orate.

18 In omni gratias agite :
hæc enim voluntas Dei in Chri-
sto Jesu in vos.

19 Spiritum ne extinguite.

20 Prophetias ne nihili fa-
cite.

21 Omnia explorantes, bo-
num tenete.

22 Ab omni specie mala ab-
stinete.

23 Ipse autem Deus pacis san-
ctificet vos omnino perfectos :
& integer vester spiritus, &
anima, & corpus inculcate in
adventu Domini nostri Jesu
Christi servetur.

24 Fidelis ille vocans vos, qui
etiam faciet spem vestram tutam.

25 Fratres, orate pro nobis.

26 Salutate fratres omnes in
osculo sancto.

27 Adjuro vos Dominum, le-
gi epistolam omnibus sanctis
fratribus.

28 Gratia Domini nostri Jesu
Christi vobiscum. Amen.

Ad Thessalonicenses prima
scripta est ab Athenis.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΡΑΥΛΙ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΙ

ΠΡΟΣ

AD

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

THESSALONICENSES

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

EPISTOLA SECUNDA.

Κεφ. α. i.

CAPUT I.

1 ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων, ἐν Θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ.

2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 3 Εὐχαριστοῦμεν πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἔξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνδὲς ἐκαστοῦ πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους.

4 Ὡς ἡμεῖς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν, καὶ πίστεως ἐν πάσι τοῖς θλιγμοῖς ὑμῶν, καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε.

* 5 Ἐνδεύματα τῆς δικαίης κρίσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ ἕκαστον ἐκείνην ὑμῶν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε.

6 Εἴπερ δίκαιον παρὰ Θεοῦ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμῶν θλίψιν.

7 Καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἔνεστιν μετ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ.

8 Ἐν πυρὶ φλογὸς, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι Θεόν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούονσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

1 PAULUS & Silvanus, & Timotheus, ecclesiæ Thessalonicensium in Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo:

2 Gratia vobis, & pax à Deo patre nostro & Domino Jesu Christo.

3 Gratiâs agere debemus Deo semper pro vobis, fratres, ita ut dignum est, quoniam superaugescit fides vestra, & abundat charitas uniuscujusque omnium vestrum in invicem.

4 Ut nos ipsos in vobis gloriari in ecclesiis Dei, pro patientia vestra, & fide in omnibus persecutionibus vestris, & tribulationibus quas sustinetis:

5 Indicium certum justii judicii Dei, ad dignos censerî vos regno Dei, pro quo & patimini.

6 Siquidem justum apud Deum retribuere tribulantibus vos tribulationem:

7 Et vobis tribulatis relaxationem cum nobis, in revelatione Domini Jesu Christi de cælo cum angelis virtutis ejus,

8 In igne flammæ, dantis vindictam non scientibus Deum, & non obedientibus Evangelio Domini nostri Jesu Christi.

* 9 Οἵτινες † δίκην † τίσου-
σιν, † ὁλεθρον † αἰώνιον, ἀπὸ
προσώπου τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπὸ
τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐ-
τοῦ.

10 Ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασιῶναι
ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυ-
μασιῶναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύου-
σιν, (ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύ-
ρον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς) ἐν τῇ ἡμέ-
ρᾳ ἐκείνῃ.

11 Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα
πρῶτον περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς
ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς ἡ-
μῶν, καὶ πληρώσῃ πάντας εὐ-
δικίας ἀγαθωσύνης, καὶ ἔργον
πίστεως ἐν δυνάμει.

* 12 Ὅπως † ἐνδοξασιῶναι τὸ
ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν
αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ
Θεοῦ ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ. 9. † 3.

Κεφ. β'. 2.

1 Ἐρωτᾶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελ-
φοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς
ἐπ' αὐτόν,

2 Εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευ-
θῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοῦς, μή-
τε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύ-
ματος, μήτε διὰ λόγου, μή-
τε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς
ὅτι ἐνέζηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ Χρι-
στοῦ.

* 3 Μήτις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ
κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν
μὴ ἔλθῃ ἡ † ἀποστασία πρῶτον,
καὶ ἀποκαλυφῇ ὁ ἄνθρωπος
τῆς ἀμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπω-
λείας.

4 Ὁ ἂντικείμενος καὶ ὑπερ-
αιρούμενος ἐπὶ πάντα λεγόμε-
νον Θεὸν ἢ σέβασμα, ὥς αὐ-
τόν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ὡς
Θεὸν καθίσαι, ἀποδεικνύντα
ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ Θεός.

5 Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι
ἦν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον.
ὑμῶν;

6 Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴ-
δατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι

9 Qui pœnas luent exitium
æternum, à facie Domini, &
à gloria fortitudinis ejus:

10 Cum venerit glorificari in
sanctis suis, & admirabilis fieri
in omnibus credentibus, quia
creditum est testimonium no-
strum super vos in die illo.

11 In quod etiam oramus sem-
per pro vobis, ut vos dignetur
vocatione Deus noster, & im-
pleat omnem bonam volunta-
tem bonitatis, & opus fidei in
virtute.

12 Ut glorificetur nomen
Domini nostri Jesu Christi in
vobis, & vos in illo, secun-
dum gratiam Dei nostri, & Do-
mini Jesu Christi.

CAPUT II.

1 Rogamus autem vos, fra-
tres, per adventum Domi-
ni nostri Jesu Christi, & nostræ
congregationis in ipsum,

2 Ad non cito dimoveri vos
à sensu, neque turbari, neque
per spiritum, neque per sermo-
nem, neque per epistolam tan-
quam per nos, quasi quod in-
stet dies Christi.

3 Ne quis vos seducat secun-
dum ullum modum. quoniam si
non venerit discessio primum,
& revelatus fuerit homo pec-
cati, ille filius perditionis:

4 Ille oppositus, & elatus su-
pra omnem dictum Deum aut
numen, ita ut eum in templum
Dei tanquam Deum sedere, o-
stendentem seipsum quod sit
Deus.

5 Non meministis, quod ad-
huc existens apud vos, hæc di-
cebam vobis?

6 Et nunc obstaculum sci-
tis ad revelari eum in suo
ipsius

αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ.

7 Τὸ γὰρ μυστήριον ἡδὴ ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἔρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται.

8 Καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ Κύριος ἀνάλυσει τῷ πνεύματι τοῦ σήματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τὴ ἐπιφανείαν τῆς παρουσίας αὐτοῦ.

9 Οὗ ἐσιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πᾶσιν δυνάμει, καὶ σημείοις, καὶ τέρασιν ψεύδους,

10 Καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις. ὧς ὅν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἔδεξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς.

11 Καὶ διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πισεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει.

12 Ἰνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πισεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκῆσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ.

13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαρισεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί ἡγαπημένοι ὑπὸ Κυρίου, ὅτι εἴλετο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος, καὶ πίσει ἀληθείας.

14 Εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

15 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, σήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ὡς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καὶ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι,

17 Παρακαλέσθαι ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ σιμῆσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.

Α. † ο.

ipſius tempore.

7 Nam mysterium jam operatur iniquitatis, solum tenens nunc donec ē medio fiat.

8 Et tunc revelabitur ille exlex, quem Dominus interficiet spiritu oris sui, & destruet illustratione adventus sui:

9 Cujus est adventus secundum operationem satanæ, in omni virtute, & signis, & prodigiis mendacii,

10 Et in omni deceptione injustitiæ in pereuntibus, pro quibus charitatem veritatis non receperunt, ad servari ipsos.

11 Et propter hoc mittet illis Deus operationem imposturæ, ad credendum eos mendacio:

12 Ut judicentur omnes non credentes veritati, sed beneplacitum habentes in injustitia.

13 Nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis, fratres dilecti à Domino, quod elegerit vos Deus ab initio in salutem in sanctificatione Spiritus, & fide veritatis:

14 In quod vocavit vos per euangelium nostrum, in assertionem gloriæ Domini nostri Jesu Christi.

15 Nempe ergo, fratres, stante, & tenete traditiones quas edocti estis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram.

16 Ipse autem Dominus noster Jesus Christus, & Deus, & pater noster diligens nos, & dans consolationem æternam, & spem bonam in gratia:

17 Exhortetur vestra corda, & confirmet vos in omni sermone, & opere bono.

ὁ λόγος τοῦ Κυρίου τρέχη, καὶ
δοξάζεται καθὼς καὶ πρὸς ὑ-
μᾶς.

2 Καὶ ἵνα ῥυθθῶμεν ἀπὸ τῶν
ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων·
οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις.

3 Πιστὸς δὲ ἐστὶν ὁ Κύριος, ὃς
σηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ
τοῦ πονηροῦ.

4 Παροίθαμεν δὲ ἐν Κυρίῳ
ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἂ παραγγέλλο-
μεν ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε καὶ ποιή-
σατε.

5 Ὃς δὲ Κύριος κατευθύνει ὑ-
μῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγα-
πὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς ὑπομο-
νήν τοῦ Χριστοῦ.

6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν,
ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, σέλ-
λεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελ-
φοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος,
καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν
παρέλαβε πατὴρ ἡμῶν.

* 7 Αὐτοὶ γὰρ εἶδате πῶς
δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς· ὅτι οὐκ
† ἡτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν.

* 8 Οὐδὲ † δωρεὰν ἔρπον ἐφά-
γομεν παρά τινος· ἀλλ' ἐν κό-
πῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡ-
μέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ
† ἐπιβαρῆσαι τίνα ὑμῶν.

9 Οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξου-
σίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον
δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι
ἡμᾶς.

10 Καὶ γὰρ ὅτε ἤμεν πρὸς
ὑμᾶς, τοῦτο παραγγέλλομεν
ὑμῖν, ὥς εἰ τις οὐ θέλει ἐργά-
ζεσθαι, μὴδὲ ἐσθιέτω.

* 11 Ἀκούομεν γὰρ τινὰς πε-
ριπατοῦντας ἐν ὑμῖν † ἀτάκ-
τως, μὴδὲν ἐργαζομένους, ἀλ-
λὰ † περιεργαζομένους.

12 Τοῖς δὲ τοιοῦτοις παραγ-
γέλλομεν, καὶ παρακαλοῦμεν
διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐρ-
γάζομενοι, τὸν ἑαυτῶν ἔρπον
ἐσθίωσιν.

fermo Domini currat & glorifi-
cetur, sicut & apud vos.

2 Et ut liberemur ab impor-
tunis & malis hominibus : non
enim omnium fides.

3 Fidelis autem est Dominus,
qui custodiet vos, & custo-

4 Confidimus autem in Do-
mino super vos, quoniam quæ
denuntiamus vobis, & facitis,
& facietis.

5 At Dominus dirigat vestra
corda in charitatem Dei, & in
expectationem Christi.

6 Denuntiamus autem vobis,
fratres, in nomine Domini no-
stri Jesu Christi, subdaci vos ab
omni fratre inordinate ambu-
lante, & non secundum tradi-
tionem, quam acceperunt à no-
bis.

7 Ipsi enim scitis, quemad-
modum oporteat imitari nos,
quoniam non inordinati fuimus
in vobis.

8 Neque gratis panem man-
ducavimus ab aliquo, sed in la-
bore & fatigatione noctem &
diem operantes, ad non aggra-
vare quemquam vestrum.

9 Non quia non habemus po-
testatem, sed ut nosmetipsos
formam daremus vobis ad imi-
tandum nos.

10 Etenim cum essemus apud
vos, hoc denuntiabamus vobis,
quoniam si quis non vult ope-
rari, nec manducet.

11 Audimus enim quosdam
ambulantes in vobis inordinate,
nihil operantes, sed circum-
agentes,

12 At ejusmodi denuntiamus,
& obsecramus per Dominum no-
strum Jesum Christum, ut cum
quiete operantes, suum ipso-
rum panem manducant.

* 13 Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοί, μὴ ἐκκακήσητε † καλοποιοῦντες.
* 14 Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον † σημειοῦσθε· καὶ μὴ † συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπή.

15 Καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νοθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ· ὁ Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

17 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χαρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶ σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω.

18 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. 9. † 4.

13 Vos autem, fratres, ne segnescatis benefacientes.

14 Si vero quis non auscultat verbo nostro, per epistolam, hunc notate, & ne commisceamini illi, ut pudeat.

15 Et ne ut inimicum ducite, sed admonete ut fratrem.

16 Ipse autem Dominus pacis det vobis pacem per omne in omni modo. Dominus cum omnibus vobis.

17 Salutatio mea manu Pauli, quod est signum in omni epistola, ita scribo.

18 Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

Πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐγγραφὴ ἀπὸ Ἀθηνῶν.

Ad Thessalonicenses secunda scripta est ab Athenis.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ
ἈΠΟΣΤΟΛΟΥ

P A U L I
A P O S T O L I

Ἡ ΠΡΟΨ

A D

T I M O Θ E O N

T I M O T H E U M

ἘΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

E P I S T O L A P R I M A.

Κεφ. α'. 1.

C A P U T I.

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ κατ' ἐπιταγὴν Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν,

2 Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει, χάρις, ἐλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

3 Καθὼς παρεκάλεισά σε, προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευό-

1 PAULUS Apostolus Jesu Christi secundum ordinationem Dei Salvatoris nostri, & Jesu Christi, spei nostræ:

2 Timotheo germano filio in fide, gratia, misericordia, pax à Deo Patre nostro, & Christo Jesu Domino nostro.

3 Sicut rogavi te remanere in Epheso, proficiscens in Macedoniam,

μενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδοῖσκαλεῖν.

* 4 Μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ ἡ γενεαλογίαις ἡ ἀπεραντοῖς, αἵτινες ζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ ἡ οἰκοδομίαν Θεοῦ τὴν ἐν πίστει.

5 Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας, καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς, καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου.

* 6 Ὡν τινες ἡ ἀποχρήσαντες, ἡ ἐξεστράπησαν εἰς ἡ ματαιολογίαν.

7 Θέλοντος εἶναι νομοδιδασκαλοῖ, μὴ νοοῦντες μήτε ἀλέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαίουνται.

8 Οἶδαμεν δὲ ὅτι καλῶς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται.

* 9 Εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίω νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοιοι δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβεῖσι καὶ ἀμαρτωλοῖς, ἡ ἄνομίαις καὶ ἡ βεβήλοις, ἡ πατραλώχαις καὶ ἡ μητραλώχαις, ἡ ἀνδροφόνους,

* 10 Πόρνοις, ἡ ἀρτενοκοίταις, ἡ ἀνδραποδισταῖς, ψεύσαις, ἡ ἐπιθῆκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται.

11 Κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὃ ἐπιβεβύηεν ἐγώ.

12 Καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυνάμωσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πισθὲν με ἡγάσκατο, θέμενος εἰς διακονίαν.

* 13 Τὸν ἡ πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ ἡ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλ' ἡ ἡλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἡ ἀπιστίᾳ.

* 14 ἡ ἡπερεπλεόνασε δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

15 Πίστες ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἡ ἡξιός, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἡ ἡλθεν εἰς τὸν κόσμον ἡμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ.

doniam, ut denuntiaries quibusdam non aliter docere:

4 Neque attendere fabulis, & genealogiis interminatis, quæ quæstiones præstant magis, quam ædificationem Dei, quæ in fide.

5 At, finis præcepti est charitas de puro corde, & conscientia bona, & fide non ficta:

6 Quorum quidam aberrantes, conversi sunt in vaniloquium,

7 Volentes esse legisdoctores, non intelligentes neque quæ dicunt, neque de quibus affirmant.

8 Scimus autem quia bona lex, si quis ea legitime utatur:

9 Sciens hoc, quia iusto lex non est posita, ex legibus vero & non-subditis, impiis & peccatoribus, sceleratis & contaminatis, patricidis & matricidis, homicidis,

10 Fornicariis, masculorum concubitoribus, plagiaris, mendacibus, perjuris, & si quid aliud sanæ doctrinæ adversatur:

11 Secundum Euangelium gloriæ beati Dei, quod creditus sum ego.

12 Et gratiam habeo roboranti me Christo Jesu Domino nostro, quia fidelem me existimavit, ponens in ministerium,

13 Eum prius existentem blasphemum, & persecutorem, & contumeliosum: sed misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate.

14 Superabundavit autem gratia Domini nostri cum fide & dilectione illius in Christo Jesu.

15 Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores servare, quorum primus sum ego.

16 Sed

* 16 Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἡλεή-
ν, ἵνα ἐν ἑμοὶ πρῶτον ἐνδεί-
ται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν πᾶ-
ν μακροθυμίαν, πρὸς τὴν ὑπο-
τύπωσιν τῶν μελλόντων πι-
σιύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώ-
νιον.

16 Sed propter hoc misericor-
diam consecutus sum, ut in me
primo ostenderet Jesus Christus
omnem longanimitatem, ad in-
formationem futurorum credere
in illo in vitam æternam.

17 Τῷ δὲ βασιλεὶ τῶν αἰώ-
νων ἀφάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ
οὐκ ὁμῶς τιμὴ καὶ δόξα εἰς
οὓς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀ-
μήν.

17 Ipse autem regi seculorum
immortali, invisibili, soli sa-
pienti Deo honor & gloria in
secula seculorum. Amen.

* 18 Ταύτην τὴν ἐπαγγελίαν
ἐπαγγελίαν ἐπαγγέλλομαι σοι, τέκνον
Τιμόθεε, κατὰ τὰς ἐπαγγελίας
ἐπὶ σε ἐπαγγελίας, ἵνα
ἐπαγγέλῃς ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν
ἐπαγγελίαν.

18 Hoc præceptum commen-
do tibi, fili Timothee, secundum
præcedentes in te prophetias,
ut milites in illis pulchram mi-
litiæ:

19 Ἐχων πίσιν καὶ ἀγαθὴν
ἐνείδησιν, ἣν τινες ἀπωτά-
μενοι, περὶ τὴν πίσιν ἐναυά-
γησαν.

19 Habens fidem & bonam
conscientiam: quam quidam re-
pellentes, circa fidem naufra-
gaverunt.

20 Ὡς ἐστὶν Ἰμμέναιος καὶ
Ἀλέξανδρος· οὓς παρέδωκα τῷ
Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσι μὴ
βλασφημεῖν. 23. † 10.

20 Quorum est Hymenæus &
Alexander, quos tradidi Sata-
næ, ut discant non blasphemare.

Κεφ. β'. 2.

CAPUT II.

1 Παρεκαλῶ οὖν πρῶτον πάν-
των ποιῆσθαι δεήσεις,
προτευχὰς, ἐντεῦξεις, εὐχα-
ριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων.

1 Adhortor igitur primam o-
mnium, fieri obsecrationes,
orationes, postulationes, gratia-
rum actiones pro omnibus ho-
minibus:

* 2 Ἑπὲρ βασιλέων καὶ πάν-
των τῶν ἐν τῷ ὑπεροχῇ ὄντων.
ἵνα τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν ἡμετέραν
ἐκ δόξης ἐν πάσῃ καὶ εὐσεβείᾳ
καὶ τῇ σεμνότητι.

2 Pro regibus, & omnibus
in sublimitate existentibus, ut
quietam & tranquillam vitam
degamus in omni pietate & ho-
nestate:

3 Τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀ-
πόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος
ἡμῶν Θεοῦ.

3 Hoc enim pulchrum & ac-
ceptum coram salvatore nostro
Deo:

4 Ὃς πάντας ἀνθρώπους θέ-
λει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν
ἀληθείας ἐλθεῖν.

4 Qui omnes homines vult
servari, & ad agnitionem veri-
tatis venire.

5 Εἰς γὰρ Θεὸς, εἷς καὶ με-
σίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἡν-
θρώπος Χριστὸς Ἰησοῦς.

5 Unus enim Deus, unus &
mediator Dei & hominum, ho-
mo Christus Jesus.

* 6 Ὁ δὲ αὐτὸν ἐκτίσας τὸ μαρ-
τύριον καὶ τοῖς ἰδίοις.

6 Dans semetipsum redem-
ptionem pro omnibus, testimo-
nium temporibus propriis.

7 Εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ καὶ
ἐκπρόσωπος, (ἀληθείαν λέγω ἐν
Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι) διδάσκα-
λος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀλη-
θείᾳ.

7 In quod positus sum ego præ-
dicator & apostolus, (veritatem
dico in Christo, non mentior:) do-
ctor Gentium in fide & veritate.

8 Βούλομαι οὖν προσεύχασθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τῷ ὀνόματι, ἐπαίροντας ὁσίους χειρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ.

* 9 Ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν τῇ καταστολῇ καὶ κοσμίᾳ, μετὰ τῆς αἰδοῦς καὶ τῆς σωφροσύνης καὶ κοσμεῖν ἑαυτὰς, μὴ ἐν τῇ πλεγμασίν, ἢ τῇ χρυσῷ, ἢ τῇ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ.

* 10 Ἄλλ' (ὅ τῇ πρέπει γυναῖκιν τῇ επαγγελλομένῃς τῇ σεβείᾳ) δι' ἔργων ἀγαθῶν.

11 Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μαρτυρεῖ ἐν πάσῃ ὑποταγῇ.

* 12 Γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ τὸ αὐθεντεῖν ἄνδρος, ἀλλ' εἶναι ἐν τῇ ἡσυχίᾳ.

13 Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἴτα Εὐα.

14 Καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη· ἡ δὲ γυνὴ ἀπατήσασα, ἐν παραβάσει γέγονε.

* 15 Σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ τῇ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης. 22. † 7.

Κεφ. γ'. 3.

1 Πίστες ὁ λόγος· Εἰ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ.

* 2 Δεῖ οὖν τὸν τῇ ἐπίσκοπον καὶ ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναίκης ἄνδρα, τῇ νηφέλει, σώφρονα, κόσμιον, καὶ φιλόξενον, διδασκτικόν.

3 Μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ· ἀλλ' ἐπεικῇ, ἁμαχόν, ἀφιλάργυρον.

4 Τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος.

5 (Εἰ δὲ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προσῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται;)

* 6 Μὴ τῇ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφώσῃς, εἰς κῆρυμα ἱμῆς τοῦ διαβόλου.

7 Δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἐξω-

8 Volo ergo orare viros in omni loco, levantes puras manus, sine ira & disceptatione.

9 Similiter & mulieres in habitu ornato, cum verecundia & modestia ornare seipsas, non in ciacinnis, argento, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa:

10 Sed quod decet mulieres, promittentes pietatem per opera bona.

11 Mulier in silentio discat, in omni subjectione.

12 Mulieri autem docere non permitto, neque auctoritatem usurpare viri, sed esse in silentio.

13 Adam enim primus formatus est, deinde Eva.

14 Et Adam non est seductus, at mulier seducta, in transgressionem fuit:

15 Salvabitur autem per filiorum generationem, si manserint in fide, & dilectione, & sanctificatione cum modestia.

CAPUT III.

1 Fidelis sermo: si quis episcopatum expetit, pulchrum opus desiderat.

2 Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, vigilantem, sobrium, ornatum, hospitalem, doctorem.

3 Non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum, sed modestum, non pugnantem, non cupidum argenti:

4 Proprie domui bene praepositum, filios habentem in subjectione cum omni castitate.

5 Si autem quis propriae domui praeesse non novit, quomodo ecclesiae Dei curam geret?

6 Non nuper insitum: ut non inaniter iactatus, in iudicium incidat diaboli.

7 Oportet autem illum & testimonium bonum habere ab iis qui

ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμ-
είσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβό-
λου.

* 8 † Διακόνους † ὡσαύτως
† σεμνοὺς, μὴ † διλόγους, μὴ
ὄντα πολλὰ προτέχοντας, μὴ
αἰσχροκερδεῖς.

9 ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς
ἐκείνης ἐν καθαρᾷ συνειδήσει.

10 Καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέ-
σθωσαν πρῶτον, εἴτα διακονεί-
τωσαν, ἀνέγκλητοι ὄντες.

11 Γυναῖκας ὡσαύτως σεμ-
νοὺς, μὴ διαβόλους, νηφαλέους,
πίστεως ἐν παντί.

12 Διάκονοι ἑσώσαν μιᾶς γυ-
ναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς
προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἰ-
κῶν.

* 13 Οἱ γὰρ καλῶς διακονή-
σαντες, † βαθμὸν ἑαυτοῖς κα-
λὸν † περιποιῶνται, καὶ πολ-
λὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ.

14 Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπί-
ζων ἔλθειν πρὸς σε τάχιον.

* 15 Ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα
εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἡ-
γιασθῆναι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλη-
σία Θεοῦ ζῶντος, † σῶλος καὶ
† ἐδραίωμα τῆς ἀληθείας.

* 16 Καὶ † ὁμολογουμένως
μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐτερείας μυσ-
τήριον. Ὡς ἐφανερώθη ἐν σαρ-
κί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι,
ἠφθῆ ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν
ἄνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ,
ἀνελήφθη ἐν δόξῃ. 14. † 5.

κεφ. δ'. 4.

* 1 Τοῦ δὲ πνεύματος † ῥητῶς
λέγει, ὅτι ἐν † ὑμέροις
κακοῖς ἀποστήτουνται τινες τῆς
πίστεως, προτέχοντες πνεύμασι
πλάνοις, καὶ διδασκαλίαις δαι-
μονίων,

* 2 Ἐν † ὑποκρίσει † ψευδο-
λόγων, † κεκαυτηριασμένων
τὴν ἰδίαν συνειδήσιν,

* 3 Κωλύοντων γαμεῖν, ἀ-
πέχεσθαι βρωμάτων ἃ ὁ Θεὸς
ἔκτισεν εἰς † μετέληψιν μετὰ
εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπε-
φωκῶσι τὴν ἀλήθειαν.

qui foris, ut non in opprobrium
incidat, & laqueum diaboli.

8 Diaconos similiter pudicos,
non bilingues, non vino multo
deditos, non turpe lucrum se-
ctantes:

9 Habentes mysterium fidei
in pura conscientia:

10 Et hi autem probentur
primum, deinde ministrent, in-
culpato existentes.

11 Mulieres similiter hone-
stas, non calumniosas, sobrias,
fideles in omnibus.

12 Diaconi sint unius uxoris
viri, filiis bene praesidentes, &
propriis domibus.

13 Nam bene ministrantes,
gradum sibi ipsis bonum acqui-
runt, & multam libertatem in
fide quae in Christo Jesu.

14 Haec tibi scribo, sperans
venire ad te cito.

15 Si autem tardavero, ut
scias quomodo oporteat in do-
mo Dei conversari, quae est ec-
clesia Dei vivi, columna & fir-
mamentum veritatis.

16 Et manifeste magnum est
pietatis mysterium, Deus ma-
nifestatus est in carne, justifi-
catus est in spiritu, visus est
angelis, praedicatus est in Gen-
tibus, creditus est in mundo,
receptus est in gloria.

CAPUT IV.

1 **A**T Spiritus diserte dicit,
quia in novissimis tempo-
ribus descendent quidam fide,
attendentes spiritibus deceptio-
nis, & doctrinis daemoniorum:

2 In hypocrisi falsa loquen-
tium, cauteriatam habentium
propriam conscientiam.

3 Prohibentium nubere, ab-
stinere cibis, quos Deus creavit
ad acceptionem cum gratiarum
actione fidelibus, & cognoscen-
tibus veritatem.

4 Quia

* 4 Ὅτι πᾶν ἄκτισμα Θεοῦ καλὸν, καὶ οὐδὲν ἄπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον.

* 5 Ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἑντεύξεως.

* 6 Ταῦτα ἡ υποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλῶς ἔση διὰ τὸν Χριστὸν, ἡ ἐν τρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας, ἡ παρηκολούθηκας.

* 7 Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ ἡ γραῶδεις μύθους ἡ παραιτοῦ· γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν.

* 8 Ἡ γὰρ ἡ σωματικὴ ἡ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ἡ ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐτέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμος ἐστὶν, ἡ ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης.

* 9 Πιστὴς ὁ λόγος καὶ πάσης ἡ ἀποδοχῆς ἡ ἄξιος.

10 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν καὶ ἐνεδιδόμεθα, ὅτι ἡ λπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μέγιστα πιστῶν.

11 Παράγγελλε ταῦτα καὶ διδάσκε.

12 Μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀνατροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ.

* 13 Ἔως ἔρχομαι πρότερον τῇ ἡ ἀναγνώσει, τῇ παρακλησίᾳ, τῇ διδασκαλίᾳ.

14 Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοὶ διὰ προφητείας, μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου.

15 Ταῦτα μελέτα, ἐν τοῖς τοῖς ἡ ἐν σοὶ ἡ προκοπῇ φανερά ἡ ἐν πᾶσιν.

16 Ἐπεχε σεαυτῷ, καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς. τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου. 19. ἡ 9.

4 Quia omnis creatura Dei bona, & nihil rejiciendum, cum gratiarum actione sumptum.

5 Sanctificatur enim per verbum Dei, & orationem.

6 Hæc subjiciens fratribus, bonus eris minister Jesu Christi, enutritus verbis fidei, & bonæ doctrinæ, quam assecutus es.

7 At prophanas & aniles fabulas rejice: exerce autem teipsum ad pietatem:

8 Nam corporalis exercitatio ad modicum est utilis, at pietas ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ quæ nunc & futuræ.

9 Fidelis sermo, & omni acceptione dignus.

10 In hoc enim & laboramus, & probris afficimur, quia speravimus in Deo vivente, qui est salvator omnium hominum, maxime fidelium.

11 Annuntia hæc, & doce.

12 Nemo tuam juventutem contemnat, sed exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in charitate, in spiritu, in fide, in castitate.

13 Dum venio, attende lectioni, exhortationi, doctrinæ.

14 Ne negliges illud in te datum, quod datum est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterii.

15 Hæc meditare, in his esto, ut tuus profectus manifestus sit in omnibus.

16 Attende tibi ipsi, & doctrinæ: persiste illis. hoc enim faciens, & teipsum fervabis, & audientes te.

Κεφ. ε. 5.

CAPUT V.

1 Πρεσβυτέρω μὴ † ἐπιπλή-
ξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς
πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελ-
φούς.

1 Seniorem ne increpaveris,
sed hortare ut patrem,
juvenes ut fratres:

2 † Πρεσβυτέρας, ὡς μητέ-
ρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφάς,
ἐν πάτῃ † ἀγνεῖα.

2 Seniores mulieres ut ma-
tres, juvenculas ut sorores, in
omni castitate.

3 Χήρας τίμα τὰς ὄντως χή-
ρας.

3 Viduas honora, illas vere
viduas.

* 4 Εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ
ἐκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν
τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν,
καὶ † ἀμοιβὰς † ἀποδιδόναι τοῖς
προγόνοις. τοῦτο γὰρ ἐστὶ κα-
λὸν καὶ † ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ.

4 Si autem qua vidua filios
aut nepotes habet, discant pri-
mum propriam domum bene re-
gere, & mutuam vicem reddere
parentibus: hoc enim est pul-
chrum & acceptum coram Deo.

* 5 Ἡ δὲ † ὄντως χήρα καὶ
μεμνημένη ἡλπίκει ἐπὶ τῶν
θεῶν, καὶ προσμένει ταῖς δεή-
σεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκ-
τός καὶ ἡμέρας.

5 At vere vidua, & sola re-
lictā, speravit in Deū, & in-
stat obsecrationibus, & oratio-
nibus nocte & die.

6 Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα
ἐβόηκε.

6 At deliciosa, vivens mor-
tua est.

7 Καὶ ταῦτα παράγγελλε,
ὥστε ἀνεπίληπτοι ᾧσιν.

7 Et hæc annuntia, ut irre-
prehensibiles sint.

8 Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ
μάλις τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ,
τὴν πίσιν ἡρνηται, καὶ ἔστιν
ἀπίστου χειρῶν.

8 Si autem quis propriis, &
maxime domesticis non prospici-
at, fidem negavit, & est infi-
deli deterior.

* 9 Ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐπιβουλεύων
τὴν ψυχὴν τοῦ ἀγαθοῦ, ὁ
ἐκείνην ὡς ἑαυτὴν ἀποκτενεῖ.

9 Viri qui cogitant non minus
animam suam, quæ fuerit

10 ἐν ἔργοις καλοῖς μαρ-
τυρουμένη, εἰ † ἐτεκνοτρόφη-
σεν, εἰ † ἐξενόδωχεν, εἰ ἀ-
γίων πόδας ἐνίψεν, εἰ † θλιβο-
μένοις † ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ
ἔργῳ ἀγαθῷ † ἐπηκολούθησε.

10 In operibus bonis testimo-
nium habens, si filios educavit,
si hospitio recepit, si sanctorum
pedes lavit, si afflictis suscitavit,
si omne opus bonum subsecuta
est.

* 11 Νεωτέρας δὲ χήρας προ-
σκαίτοιτο. ὅταν γὰρ † καταστῇ
νιάσωσι τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέ-
λουσιν.

11 Adolescentiores autem vi-
duas recusa: cum enim lascivie-
rint adversus Christum, nubere
volunt.

12 Ἐχουσαι κρῖμα, ὅτι τὴν
πρώτην πίσιν ἡθέτησαν.

12 Habentes damnationem,
quia primam fidem abjecerunt.

* 13 Ἀμα δὲ καὶ ἀργαὶ μαν-
θάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰ-
κίας· οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ
καὶ † φλύαροι καὶ † περιέργοι,
λαλοῦσαι τὰ μὴ δεόντα.

13 Simul autem & otiosæ di-
fciunt circumeuntes domos: non
solum autem otiosæ, sed & nu-
gaces, & curiosæ, loquentes
quæ non decentia.

* 14 Βούλομαι οὖν † νεωτέ-
ρας γαμεῖν, † τεκνογονεῖν, † οἰ-
κοδομεῖν, μηδεμίαν † ἀφάρ-
στον.

14 Volo ergo juniores viduas
nubere, filios procreare, do-
mum administrare, nullam oc-
casio-

μὴν δίδουαι τῷ ἀντικειμένῳ
† λοιδορίας χάριν.

15 Ἦδη γὰρ τινες ἐξεστράπη-
σαν ὁπίσω τοῦ Σατανᾶ.

16 Εἰ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει
χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ
μὴ βαρεῖσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα
ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσ-
βύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσ-
θωσαν· μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν
λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ.

18 Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ· Βοῦν
ἁλοῦντα οὐ φιμώσεις. Καί· Ἀ-
ξίος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐ-
τοῦ.

19 Κατὰ πρεσβυτέρου κα-
τηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς
εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύ-
ρων.

20 Τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώ-
πιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ
οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι.

* 21 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέ-
λων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς
† προκρίματος, μηδὲν ποιοῦν
κατὰ † πρόσκλισιν.

22 Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐ-
πιτίθει, μηδὲ κοινῶναι ἁμαρ-
τίαις ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν ἀγ-
νὸν τήρει.

* 23 Μηκέτι † ὑδροπῶται, ἀλλ'
οἶνω ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν † σῶ-
μαχόν σου, καὶ τὰς † πυκνάς
σου † ἀσθενείας.

24 Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρ-
τίαι πρόδηλοί εἰσι, προάγου-
σαι εἰς κρίσιν· τισὶ δὲ καὶ ἐ-
πακολουθοῦσιν.

* 25 Ὡσαύτως καὶ τὰ καλὰ
ἔργα † πρόδηλά ἐσι· καὶ τὰ
† ἄλλως ἔχοντα, κρυβῆναι οὐ
δύναται. 34. † 16.

Κεφ. 5. 6.

1 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦ-
λοι, τοὺς ἰδίους δεσπῆ-
τας πάσης τιμῆς ἀξιούς ἡγεί-
σθωσαν· ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ
Θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασ-
φημηῇται.

2 Οἱ δὲ πιστοὶ ἔχοντες δε-

caſionem dare adverſario male-
dicti gratia.

15 Jam enim quædam con-
verſæ ſunt retro Satanam.

16 Si quis fidelis aut qua
fidelis habet viduas, ſufficiat il-
lis, & non gravetur eccleſia, ut
vere viduis ſufficiat.

17 Bene præſidentes presby-
teri, duplici honore digni ha-
beantur, maxime laborantes in
verbo & doctrina.

18 Dicit enim ſcriptura: Bo-
vi tritुरanti non ligabis os. &
Dignus operarius mercede ſua.

19 Adverſus presbyterum ac-
cuſationem ne accipito, præ-
terquam in duobus aut tribus
teſtibus.

20 Peccantes coram omni-
bus argue, ut & cæteri timo-
rém habeant.

21 Obteſtor coram Deo, &
Domino Jeſu Chriſto, & electis
angelis, ut hæc cuſtodias ſine
præjudicio, nihil faciens ſecun-
dum inclinationem.

22 Manus cito nemini impo-
ſueris, neque communicaveris
peccatis alienis. teipſum caſtum
cuſtodi.

23 Ne amplius aquam bibito,
ſed vino modico utere propter
ſtomachum tuum, & frequentes
tuas infirmitates.

24 Quorundam hominum pec-
cata manifeſta ſunt, præceden-
tis ad judicium: quorundam au-
tem & ſubſequentur.

25 Similiter & pulchra opera
manifeſta ſunt, & ea quæ aliter
habentia, abſcondi non poſſunt.

CAPUT VI.

1 Quicunque ſunt ſub jugo
ſervi, proprios dominos
omni honore dignos arbitrentur,
ut non nomen Dei & doctrina
blaſphemetur.

2 At fideles habentes domi-
nos,

πότας, μὴ καταφρονεῖτωσαν, ἡ δὲ ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ καὶ ἀγαπητοί, οἱ τῆς ἐνεργείας ἀντιλαμβανόμενοι. Ταῦτα δίδασκε, καὶ παρκα-

nos, non contemptant, quia fratres sunt: sed magis serviant, quia fideles sunt & dilecti, qui illius beneficii participantes. hæc doce, & exhortare.

* 3 Εἴ τις † ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ,

3 Si quis aliter docet, & non accedit sanis sermonibus Domini nostri Jesu Christi, & ei quæ secundum pietatem doctrinæ,

* 4 Τετύφωται, μὴ δὲν ἐπιζήμενος, ἀλλὰ † νοσῶν περὶ ἡγῆσεις καὶ † λογομαχίας· ἐξ ἧς γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, † ὑπόνοιαι πονηραὶ,

4 Turget, nihil sciens, sed languens circa quæstiones & verborum pugnas, ex quibus nascitur invidia, contentio, blasphemiæ, suspiciones malæ,

* 5 † Παραδιατριβαὶ † διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν † νοῦν, καὶ ἀπεξηρμημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐτέβειαν· ἀφίσσας ἀπὸ τῶν τοιούτων.

5 Perversæ exercitationes corruptorum hominum mentem, & privatorum veritate, existimantium quæstum esse pietatem: abscede ab hujusmodi.

* 6 Ἐστὶ δὲ † πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ † αὐταρκείας.

6 Est autem quæstus magnus pietas cum suæ fortis probatione.

7 Οὐδὲν γὰρ εἰτηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα.

7 Nihil enim intulimus in mundum, manifestum quia nec auferre quid possumus.

* 8 Ἐχοντες δὲ † διατροφὰς καὶ † σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθητόμεθα.

8 Habentes autem alimenta, & tegumenta, his contenti simus.

* 9 Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, † ἐμπίπτουσιν εἰς † πειρασμὸν καὶ † παγίδα, καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς † ἀνσῆτους καὶ † βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν.

9 At volentes ditescere, incidunt in tentationem, & laqueum, & desideria multa inutilia & nociva, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem.

* 10 Ῥίζα γὰρ πάντων τῶν † κακῶν ἐστὶν ἡ † φιλαργυρία· ἧς τινες † ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ εἰς αὐτοὺς † περιέπειραν † ὀδύναις πολλαῖς.

10 Radix enim omnium malorum est pecuniæ cupiditas, quam quidam appetentes, aberraverunt à fide, & seipsos transfixerunt doloribus multis.

11 Σὺ δὲ ὦ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δώκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίσιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότητα.

11 Tu autem ô homo Dei, hæc fuge: sectare vero justitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem.

12 Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθης, καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν

12 Certa pulchram certamen fidei, apprehende æternam vitam, in quam vocatus es, & confessus es pulchram confessionem coram multis testibus.

13 Πρα-

13 Παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ζωοποιούντος τὰ πάντα, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ἐμολογίαν.

* 14 Τηρεῖταί σε τὴν ἐντολὴν ἁσπίλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς † ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

15 Ἦν καιροῖς ἰδίαις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ κύριος τῶν κυριευόντων.

* 16 Ὁ μόνος ἔχων † ἀθανασίαν, φῶς † οὐκὼν † ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ὃ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον. Ἀμήν.

* 17 Τοῖς πλουτίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, παράγγελλε μὴ † ὑψηλοφρονεῖν, μὴδὲ ἡλπιεῖναι ἐπὶ πλούτου † ἀδηλόγητι, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλουσίας πάντα εἰς ἀπόλαυσιν.

* 18 † Ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, † εὐμεταδότους εἶναι, † κοινωνικούς.

* 19 † Αποθησαυρίζοντας ἐαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς.

* 20 Ὡς Τιμόθεε, τὴν † παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτρέπόμενος τὰς βεβήλους † κενόφωνίας, καὶ † ἀντιθέσεις τῆς † ψευδωνύμου γνώσεως.

21 Ἦν τινες ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν πίσιν ἡσόχησαν. Ἡ χάρις μετὰ σοῦ. Ἀμήν.
35. † 17.

Πρὸς Τιμόθεον πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ἣτις ἐστὶ μητρόπολις Φρυγίας τῆς Πακατιανῆς.

13 Præcipio tibi coram Deo vivificante omnia : & Christo Jesu testato coram Pontio Pilato pulchram confessionem.

14 Servare te mandatum immaculatum, irreprehensibile, usque in apparitionem Domini nostri Jesu Christi :

15 Quam temporibus proprius ostendet beatus, & solus potens, rex regnantium, & Dominus dominantium,

16 Solus habens immortalitatem, lucem habitans inaccessibilem : quem vidit nullus hominum, nec videre potest : cui honor & robur sempiternum. Amen.

17 Divitibus in nunc seculo, præcipe non sublime sapere, neque sperare in divitiarum incertitudine, sed in Deo illo vivente, (præbente nobis abunde omnia ad refocillationem,)

18 Bene agere, ditescere in operibus bonis, benepartibiles esse, communicabiles,

19 Thesaurizantes sibi ipsis fundamentum pulchrum in futurum, ut apprehendant æternam vitam.

20 O Timothee, depositum custodi, devitans prophanas inanitates vocum, & oppositiones illius falso nominatæ scientiæ :

21 Quam quidam profitentes circa fidem aberraverunt. Gratia tecum. Amen.

Ad Timotheum prior scripta est à Laodicia, quæ est metropolis Phrygiæ Pacatiæ.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ

P A U L I

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

A P O S T O L I

Η' ΠΡΟΣ

A D

ΤΙΜΟΘΕΟΝ TIMOTHEUM

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

E P I S T O L A

ΔΕΥΤΕΡΑ.

S E C U N D A.

Κεφ. α. ι.

CAPUT I.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος
Θεοῦ, κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς
τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

2 Τιμοθέω ἀγαπητῷ τέκνῳ,
χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ
πατρὸς, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν.

* 3 Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ὃ
λατρεῦν ἀπὸ προγόνων ἐν κα-
ρᾷ συνειδήσει, ὡς ἔαδι-
λειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ
ἰμνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου
νυκτὸς καὶ ἡμέρας.

4 Ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμ-
νημένος σοῦ τῶν δακρύων, ἵνα
χαρᾶς πληρωθῶ.

* 5 Ὑπόμνησιν λαμβάνων
τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως,
ἣτις ἐνώκησε πρῶτον ἐν τῇ
ἡμάμῃ σου Λαῷδαι καὶ τῇ μη-
τρὶ σου Εὐνίκῃ· πέπεισμαι δὲ
ὅτι καὶ ἐν σοί.

* 6 Δι' ἣν αἰτίαν ἔναμιμ-
νήσκω σὲ ἔναζωπυρεῖν τὸ χά-
ρισμα τοῦ Θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ
διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν
μου.

* 7 Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ
Θεὸς πνεῦμα ἰδεῖας, ἀλλὰ
δυνάμειος καὶ ἀγάπης καὶ ἰσω-
φρονισμοῦ.

* 8 Μὴ οὖν ἐπαισχυνῇς τὸ
μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν,
μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ.
ἀλλὰ ἰσυγκκακοπάθησον τῷ εὐ-
αγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ.

PAULUS Apostolus Jesu
Christi per voluntatem Dei,
secundum promissionem vitæ
quæ in Christo Jesu:

2 Timotheo dilecto filio;
gratia, misericordia, pax à Deo
Patre, & Christo Jesu Domino
nostro.

3 Gratiam habeo Deo, cui
servio à progenitoribus in pura
conscientia, ut inintermissam
habeo de te memoriam in ora-
tionibus meis, nocte & die,

4 Desiderans te videre, me-
mor tuarum lacrymarum, ut
gaudio implear:

5 Recordationem accipiens
ejus quæ in te non fictæ fidei,
quæ inhabitavit primum in avia
tua Loide, & matre tua Eunice:
persuafus sum autem quod
& in te.

6 Propter quam causam rur-
sus meminisce facio te resusci-
tare donum Dei, quod est in te
per impositionem manuum mea-
rum.

7 Non enim dedit nobis Deus
spiritum timoris, sed virtutis
& dilectionis & sobrietatis.

8 Ne igitur erubueris testi-
monium Domini nostri, neque
me vinctum ejus: sed compare-
re afflictiones Evangelio secun-
dum virtutem Dei:

Α α

9 Scr.

9 Τοῦ σώσαντος ἡμᾶς, καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγία· εὐκατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν, καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰώνιων·

10 Φανερώεισαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φαντασάντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφάρσιν διὰ τοῦ εὐαγγελίου·

11 Εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἔθνων.

* 12 Δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω· ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι. οἶδα γὰρ ὅτι πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστι τὴν ἡμετέραν παραθήκην μου φυλάξαι ἕως ἐκείνης τῆς ἡμέρας.

13 Ὑποτύπωσιν ἔχει ὑγιαίνοντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἡκούσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

14 Τὴν καλὴν παρακαταθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἀγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

15 Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεκράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστὶ Φύγελλος καὶ Ἑρμόγενης·

* 16 Δὴ ἔλεος ὁ Κύριος τῶ Ὀνησιφόρου οἴκου· ὅτι πολλάκις με ἠνέψυξε, καὶ τὴν ἁλυσίν μου οὐκ ἐπησχύνθη.

* 17 Ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, ἡ σπουδαιότερον ἐζήτησέ με, καὶ εὔρε.

* 18 Δὴ αὐτῶ ὁ Κύριος εὐρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διεκόνησε, ἡ βέλτιον σὺ γινώσκεις. 14. † 9.

Κεφ. β'. 2.

ΣΤ' οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

2 Καὶ ὡς ἡκούσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πρὸς ἀνθρώποις, ὅτι οἱ πολλοὶ ἴκανοι ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι.

9 Servantis nos, & vocantis vocatione sancta, non secundum opera nostra, sed secundum proprium propositum, & gratiam datam nobis in Christo Jesu ante tempora secularia:

10 Manifestatam autem nunc per apparitionem Salvatoris nostri Jesu Christi, destruentis quidem mortem, illuminantis autem vitam & incorruptionem per Evangelium.

11 In quod positus sum ego praedicator & apostolus & magister Gentium.

12 Ob quam causam etiam haec patior, sed non confundor: scio enim cui credidi, & persuasus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem.

13 Exemplar habe sanorum verborum, quae à me audisti in fide & dilectione quae in Christo Jesu.

14 Pulchrum depositum custodi per spiritum Sanctum inhabitantem in nobis.

15 Scis hoc, quod averfati sunt me omnes qui in Asia, quorum est Phygellus & Hermogenes.

16 Det misericordiam Dominus Onesiphori domui, quia saepe me refrigeravit, & catenam meam non erubuit:

17 Sed factus in Roma, studiosius quaesivit me, & invenit.

18 Det illi Dominus invenire misericordiam à Domino in illa die. & quaecunque in Epheso ministravit, melius tu nosse.

CAPUT II.

TU ergo, fili mi, confortare in gratia quae in Christo Jesu,

2 Et quae audisti à me per multos testes, haec commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere.

3 Σὺ οὖν κακοπάθητον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 4 Οὐδεὶς ἢ στρατευόμενος ἢ ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ ἢ στρατολογήσονται ἢ ἀρέτῃ.

* 5 Ἐὰν δὲ καὶ ἀβλή τις, οὗ ἢ σεφανοῦται ἔαν μὴ ἢ νομίμως ἢ ἀβλήσῃ.

6 Τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν.

7 Νόει ἢ λέγω· δῶν γάρ σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσι.

8 Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἡγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου.

9 Ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι θανάτου, ὡς κακοῦργος· ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεταί.

10 Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου.

11 Πιστὴς ὁ λόγος εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν.

* 12 Εἰ ὑπομένομεν, καὶ ἢ συμβατιλεύομεν· εἰ ἀρνούμεθα, καὶ κείνους ἀρνήσεται ἡμᾶς.

13 Εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται.

* 14 Ταῦτα ἢ ὑπομίμησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου μὴ ἢ λογομαχεῖν, εἰς οὐδὲν ἢ χρήσιμον, ἐπὶ ἢ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων.

* 15 ἢ Σπούδασον σεαυτὸν ἢ δοκιμὸν παραστῆσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἢ ἀνεπαίσχυντον, ἢ ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἐληθείας.

16 Τὰς δὲ βεβήλους κενοφρονίας περιέλασσο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας.

* 17 Καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς ἢ γάγγραινα ἢ νομὴν ἔξει· ὧν ἓξιν ἢ Τμέναιος καὶ Φιλητός.

18 Οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠρόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνά-

3 Tu igitur malum patere sicut pulcher miles Jesu Christi.

4 Nemo militans implicatur vitæ negotiis, ut deligenti milites placeat.

5 Si autem & certet quis, non coronatur, si non legitime certaverit.

6 Laborantem agricolam oportet primum fructus percipere.

7 Intellige quæ dico: det enim tibi Dominus intellectum in omnibus.

8 Memor esto Jesum Christum excitatum ex mortuis, ex semine David, secundum Evangelium meum.

9 In quo malum patior usque ad vincula, quasi maleficus: sed verbum Dei non est vinctum.

10 Propter hoc omnia sustineo propter electos, ut & ipsi salutem consequantur quæ in Christo Jesu, cum gloria æterna.

11 Fidelis sermo: si enim commortui sumus, & convivemus:

12 Si toleramus, & conregnabimus: si negaverimus, & ille negabit nos.

13 Si infidi sumus, ille fidelis permanet: negare seipsum non potest.

14 Hæc commune, testificans coram Domino, non contendere verbis, ad nihil utile, ad subversionem audientium.

15 Stude teipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, recte secantem verbum veritatis.

16 At prophanas vanas voces cohibe, ad plus enim procedent impietatis.

17 Et sermo eorum ut gangræna pastum habebit, quorum est Hymenæus & Philetus.

18 Qui circa veritatem aberraverunt, dicentes resurrectionem

εσθιν ἤδη γεγονέναι· καὶ ἀνα-
τρέπουσι τὴν τινων πίσιν.

19 Οὐ μὲν τοι σεφεὺς θεμέ-
λιος τοῦ Θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων
τὴν σφραγίδα ταύτην· Ἐγὼ
Κύριος τοῦς ὄντας αὐτοῦ· καὶ
Ἀποσῆτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ
ὀνομάζων τὸ ὄνομα Χριστοῦ.

* 20 Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ
ἔστι μόνον σκεὺς χρυσᾶ καὶ ἀρ-
γυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ
† δερμάκινα· καὶ ἃ μὲν εἰς τι-
μὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν.

* 21 Ἐὰν οὖν τις † ἐκκαθάρῃ
ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦ-
ος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον καὶ
εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν
ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.

* 22 Τὰς δὲ † νεωτερικὰς
ἐπιθυμίας Φεῦγε· δώκε δὲ δι-
καιοσύνην, πίσιν, ἀγάπην,
εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμέ-
νων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς καρ-
δίας.

* 23 Τὰς δὲ μωρὰς καὶ † ἀ-
παιδεύτους † ζητήσεις παραι-
τοῦ, εἰδὼς ὅτι † γεννώσι † μά-
χας·

* 24 Δουλοῦν δὲ Κυρίου οὐ δεῖ
† μάχεσθαι, ἀλλ' † ἡπιον εἶναι
πρὸς πάντας, † διδασκικὸν,
† ἀνεξίκακον·

* 25 Ἐν πραότητι παιδεύον-
τα τοὺς † ἀντιδιατιθεμένους·
μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ Θεὸς με-
τάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀλη-
θείας·

* 26 Καὶ † ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς
τοῦ διαβόλου παγίδος· † ἐξω-
γρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκεί-
νου θέλημα. 33. † 13.

Κεφ. γ'. 3.

* 1 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν
ἐσχάταις ἡμέραις † ἐν-
εστήσονται καιροὶ † χαλεποί·

* 2 Ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρω-
ποι † φίλαυτοι, † φιλάργυροι,
ἀλαζόνες, † ὑπερήφανοι, † βλάσ-
φημοι, † γονεῦσιν † ἀπειθεῖς,
ἄχαρις, ἄνδοι,

* 3 Ἀσποργοί, ἄσπονδοί, διά-
βолоι, † ἀκρατεῖς, † ἀνήμεροι,
† ἐφιλάγαθαι,

nem jam esse factam, & sub-
vertunt quorundam fidem.

19 Tamen firmum fundamen-
tum Dei stat, habens signacu-
lum hoc: Cognovit Dominus
existentes ejus: &, Discedat ab
injustitia omnis nominans no-
men Domini.

20 In magna autem domo non
sunt solum vasa aurea & argen-
tea, sed & lignea & testacea: &
quædam quidem in honorem,
quædam autem in dedecus.

21 Si ergo quis emundaverit
seipsum ab istis, erit vas in ho-
norem sanctificatum, & bene
utile domino, ad omne opus
bonum paratum.

22 At juvenilia desideria fu-
ge: sectare vero justitiam, fi-
dem, charitatem, pacem cum
invocantibus Dominum de puro
corde.

23 At stultas & ineruditas
quæstiones rejice, sciens quia
generant pugnas.

24 Servum autem Domini
non oportet pugnare, sed man-
suetum esse ad omnes, docibi-
lem, mala tolerantem,

25 In lenitate erudientem
contrapositos, nequando det il-
lis Deus penitentiam ad agni-
tionem veritatis,

26 Et resipiscant à diaboli
laqueo, captivi detenti ab ipso
ad ipsius voluntatem.

CAPUT III.

1 Hoc autem scito, quod in
novissimis diebus insta-
bunt tempora periculosa.

2 Erunt enim homines seipfos
amantes, pecuniæ cupidi, ela-
ti, superbi, blasphemi, paren-
tibus immorigeri, ingrati, sce-
lesti,

3 Sine affectione, sine fœdere,
calumniatores, incontinentes,
immixtes, bonum non amantes,

4 Pro-

* 4 † Προδῶται, προπετεῖς, † τετυφωμένοι, † Φιλήδονοι μάλλον ἢ † Φιλόθεοι.

* 5 Ἐχοντες † μόρφωσιν εὐ-
δοκίας, τὴν δὲ δύναμιν αὐ-
τῆς ἡρνημένοι. καὶ τούτους † ἀ-
ποτρέπου.

* 6 Ἐκ τούτων γὰρ εἰσιν οἱ
† ἐνδύοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ
† αἰχμαλωτεύοντες τὰ † γυ-
ναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτί-
αις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποί-
κίλαις.

* 7 Πάντοτε μὲν ἄνουντα,
καὶ † μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν
ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα.

8 Ὅν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ
Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ,
οὕτως καὶ οὗτοι ἀνίστανται τῇ
ἀληθείᾳ, ἐν ἰσχυρίᾳ κατεφθαρ-
μένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ
τὴν πίσιν.

* 9 Ἀλλ' οὐ προκόβουσιν ἐπὶ
πλεόν. ἡ γὰρ † ἀνοία αὐτῶν
† ἐκδηλὸς ἔστι πάντιν, ὥς καὶ
ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

* 10 Σὺ δὲ † παρηκολούθηκός
μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ † ἀγω-
γῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίσει, τῇ
μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ
ὑπομονῇ.

11 Τοῖς διωγμοῖς, τοῖς πα-
θήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν
Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίᾳ, ἐν
Λύστροις· οἷους διωγμοὺς ὑπή-
νεγκ, καὶ ἐκ πάντων με ἐρ-
ρύσματο ὁ Κύριος.

12 Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες
εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
διωχθήσονται.

* 13 Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ
† γόητες προκόβουσιν ἐπὶ τὸ
χεῖρον, † πλανῶντες καὶ πλν-
νόμενοι.

* 14 Σὺ δὲ μένει ἐν οἷς ἔμα-
θες καὶ † ἐπιστάτης, εἰδὼς πα-
ρὰ τίνος ἔμαθες.

15 Καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ
ἐκτὸς γράμματα οἶδας, τὰ δυ-
νάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτη-
ρίαν, διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ.

* 16 Πᾶσα † γραφὴ, † θεό-

4 Proditores, præcipientes, in-
flati, voluptatum amatores ma-
gis quam amatores Dei:

5 Habentes formam pietatis,
at virtutem ejus abnegantes:
& hos avertere:

6 Ex his enim sunt irrepentes
in domos, & captivas ducentes
mulierculas oneratas peccatis,
actas desideriiis variis,

7 Semper discentes, & nun-
quam ad scientiam veritatis ve-
nire valentes.

8 Quemadmodum autem Jan-
nes & Jambres resistunt
Moyfi, ita & hi resistunt veri-
tati, homines corrupti mentem,
reprobi circa fidem.

9 Sed non proficient ad plu-
rimum: nam amentia eorum
manifesta erit omnibus, sicut
& illorum facta est.

10 Tu autem affecutus es
meam doctrinam, institutionem,
propositum, fidem, longanimita-
tem, dilectionem, patientiam,

11 Persecutiones, passiones,
qualia mihi facta sunt in An-
tiochia, in Iconio, in Lystris,
quales persecutiones sustinui:
& ex omnibus me eripuit Do-
minus.

12 Et omnes autem volentes
pie vivere in Christo Jesu, per-
secutionem patientur.

13 Mali autem homines &
seductores proficient in pejus,
seducentes & seducti.

14 Tu vero permane in iis
quæ didicisti, & credita sunt
tibi, sciens à quo didiceris,

15 Et quia à puero sacras li-
teras nosti, potentes te sapien-
tem reddere ad salutem, per
fidem illam in Christo Jesu.

16 Omnis scriptura divinitus
ἀα 3 inspi-

πνευματος, καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς † ἔλεγχον, πρὸς † ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ.

* 17 Ἵνα † ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν † ἐξηρτισμένους. 34. † 17.

Κεφ. δ'. 4.

1 Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκροὺς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

* 2 Κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίσημῃ † εὐκαιρῶς, † ἀκαιρῶς· ἔλεγχον, ἐπιτίμησον, παρακάλειστον ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ.

* 3 Ἐσαι γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαίνουσας διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται· ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς † ἐπισπαρεύσουσι διδασκάλους, † κνηβόμενοι τὴν ἀκοήν.

4 Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποσπρέφουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται.

5 Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον.

* 6 Ἐγὼ γὰρ ἦδη † σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς † ἀναλύσεως ἐφάρξεκε.

* 7 Τὸν † ἀγῶνα τὸν καλὸν † ἠγωνίσμαι, τὸν † δρόμον † τετέλεκα, τὴν πίσιν τετήρηκα.

8 Λοιπὸν, ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

9 Σπούδαςον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως.

10 Δημᾶς γὰρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονικίην· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν.

inspirata, & utilis ad doctrinam, ad redargutionem, ad correctionem, ad eruditionem quæ in justitia.

17 Ut perfectus sit Dei homo, ad omne opus bonum conditus.

CAPUT IV.

1 Testificor igitur ego coram Deo, & Domino nostro Jesu Christo, futuro judicare vivos & mortuos secundum apparitionem ipsius, & regnum ejus:

2 Prædica verbum, insta tempestive, intempestive: argue, increpa, obsecra in omni longanimitate, & doctrina.

3 Erit enim tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed secundum desideria propria sibi ipsis coacervabunt magistros, prurientes auditum,

4 Et à quidem veritate auditum avertent, ad autem fabulas convertentur.

5 Tu vero vigila in omnibus, mala patere, opus fac Evangelistæ, ministerium tuum imple-tum reddito.

6 Ego enim jam delibor, & tempus mere resolutionis instat.

7 Certamen pulchrum certavi, cursum consummavi, fidem servavi.

8 Reliquum, reposita est mihi justitiæ corona, quam reddet mihi Dominus in illa die, justus judex: non solum autem mihi, sed & omnibus diligentibus apparitionem ejus.

9 Stude venire ad me cito.

10 Demas enim me reliquit, diligens nunc seculum, & abiit in Thessalonicam, Crescens in Galatiam, Titus in Dalmatiam:

11 Λουκάς ἐστι μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν, ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἐστὶ γὰρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν.

12 Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἐφεσον.

* 13 Τὸν τὴν Φελσίην ὄντ' ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς τὴν μεμβράνας.

* 14 Ἀλέξανδρος ὁ τὴν χαλεπὴν πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο. ἀποδώῃ αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

15 Ὅν καὶ σὺ φυλάσσου· λίαν γὰρ ἀνέβηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις.

16 Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδεὶς μοι συμπαραγενέτο, ἀλλὰ πάντες με ἔγκατέλιπον· (μὴ αὐτοῖς λογισθῆναι.)

17 Ὁ δὲ Κύριός μοι παρέσθη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐξῆρυσθὴν ἐκ στόματος λέοντος.

18 Καὶ ῥύσεται με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

19 Ἀσπασαί Πρίσκαν καὶ Ἀκύλῃν, καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον.

20 Ἐραστός ἐμείνεν ἐν Κορίνθῳ. Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα.

21 Σπούδατον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεται σε Εὐβούλος, καὶ Πούδης, καὶ Αἴνος, καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

22 Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματος σου. ἡ χάρις μετ' ὑμῶν. Ἀμήν. 14. τ. 7.

Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγγράφῃ ἀπὸ Πρώτης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέσθη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι.

11 Lucas est solus mecum. Marcum assumens, adduc cum teipso: est enim mihi utilis in ministerium.

12 Tychicum autem misi in Ephesum.

13 Penulam quam reliqui in Troade apud Carpum, veniens affer, & libros, maxime membranas.

14 Alexander xerarius multa mihi mala ostendit. reddet illi Dominus secundum opera ejus.

15 Quem & tu observa: valde enim restitit nostris verbis.

16 In prima mea defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt: non illis imputetur.

17 At Dominus mihi assistit, & confortavit me, ut per me prædicatio plene percipiatur, & audiant omnes Gentes: & ereptus sum de ore leonis.

18 Et eripiet me Dominus ab omni opere malo, & servabit in regnum suum caeleste: cui gloria in secula seculorum. Amen.

19 Saluta Priscillam & Aquilam, & Onesiphori domum.

20 Erastus remansit in Corintho: Trophimum autem reliquit in Mileto infirmum.

21 Festina ante hyemem venire. Salutant te Eubulus, & Pudens, & Linus, & Claudia, & fratres omnes.

22 Dominus Jesus Christus cum spiritu tuo. gratia vobiscum. Amen.

Ad Timotheum secunda, Ephesiorum Ecclesiae primum Episcopum ordinatum, scripta est à Roma, cum ex secundo sisteretur Paulus Casari Neroni.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΡΑΥΛΙ
 ἈΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΡΟΣΤΟΛΙ
 Η' ΠΡΟ'Σ ΑΔ
 ΤΙΤΟΝ ΤΙΤΟΥΜ
 ἘΠΙΣΤΟΛΗ. EPISTOLA.

Κεφ. α. ι.

CAPUT I.

ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ πίσιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ, καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν.

* 2 Ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ † ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰώνων,

3 Ἐφανέρωτε δὲ καιροῖς ἰδί-
 οῖς τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐν κηρύγ-
 ματι ὃ ἐπίσεύθην ἐγὼ κατ'
 ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν
 Θεοῦ.

4 Τίτῳ γυναικίῳ τέκνῳ κατὰ
 κοινὴν πίσιν, χάρις, ἔλεος,
 εἰρήνῃ ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς, καὶ
 Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆ-
 ρος ἡμῶν.

* 5 Τοῦτου χάριν κατέλιπόν
 σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ † λείπον-
 τα † ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστή-
 σῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους,
 ὡς ἐγὼ σοι διεταξάμην.

6 Εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος,
 μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα
 ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ
 ἁσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα.

* 7 Δοῦ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον
 † ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ
 οἰκονόμον, μὴ † αὐθάδῃ, μὴ
 † ὀργίλῳ, μὴ † πᾶροινον, μὴ
 † πλῆκтын, μὴ † αἰσχροκερδῇ.

* 8 Ἀλλὰ φιλόξενον, † φι-
 λάγαθον, σώφρονα, δίκαιον,
 † ἅσιον, † ἐγκρατῆ.

1 PAULUS servus Dei, Apo-
 stolus autem Jesu Christi,
 secundum fidem electorum Dei,
 & agnitionem veritatis quæ se-
 cundum pietatem,

2 In spem vitæ æternæ, quam
 promisit expers mendacii Deus,
 ante tempora secularia.

3 Manifestavit autem tempo-
 ribus propriis verbum suum in
 prædicatione, quam creditam
 habeo ego secundum præcep-
 tum Salvatoris nostri Dei.

4 Titō germano filio secun-
 dum communem fidem, gratia,
 misericordia, pax à Deo Patre,
 & Domino Jesu Christo Salva-
 tore nostro.

5 Hujus gratia reliqui te in
 Creta, ut reliqua corrigas, &
 constituas per civitatem presby-
 teros, sicut ego tibi mandavi.

6 Si quis est inculpatus, unius
 uxoris vir, filios habens fide-
 les, non in accusatione luxu-
 riæ, aut non subditos.

7 Oportet enim episcopum
 inculpatum esse, sicut Dei dis-
 pensatorem, non arrogantem,
 non iracundum, non vinolen-
 tum, non percussorem, non
 turpis lucri cupidum:

8 Sed hospitalem, boni aman-
 tem, sobrium, justum, sanctum,
 continentem:

9 Tenet

9 Ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδασχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν ᾗ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουτῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

* 10 Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι, καὶ ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλις αἱ οἱ ἐκ περιτομῆς.

* 11 Οὓς δεῖ ἐπισομίξειν οἵτινες ὄλβους καὶ οἴκους καὶ ἀντρέπουσιν, διδάσκοντες ἅ καὶ μὴ δεῖ, καὶ αἰσχροῦ καὶ κέρδους καὶ χάριν.

* 12 Εἰπέ τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης. Κρήτες αἱ εἰ ψεύσαι, κακὰ θηρία, καὶ γαστέρες καὶ ἀργαῖ.

* 13 Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγε αὐτοὺς καὶ ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει.

* 14 Μὴ καὶ προσέχοντες τοὺς δοκίμοις μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων καὶ ἀποσρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν.

15 Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς. τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμιάνται αὐτῶν καὶ οὐοὺς καὶ ἡ συνείδησις.

* 16 Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, καὶ βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἄγαθὸν καὶ ἀδόκιμοι. 30. καὶ 11.

Κεφ. β'. 2.

1 ΣΤ' δὲ λέλειπεν ἀπὲρ τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ.

* 2 καὶ πρεσβύτας καὶ νηφελίους εἶναι, σεμνοὺς, καὶ σώφρονες, καὶ ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ καὶ ὑπομονῇ.

* 3 καὶ πρεσβυτίδας ὡσαύτως ἐν κατὰ τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἶνον πολλὸν καὶ δεδουλωμένους, καὶ καλοδιδασκάλους.

* 4 ἵνα καὶ σωφρονίζωσι τὰς νέας, καὶ φιλένδρους εἶναι, καὶ φιλοτέκνους.

* 5 Σώφρονες, ἀγνῆς, καὶ οἰκουμένους, ἀγαθῆς, ὑποτασσόμε-

9 Tenacem ejus qui secundum doctrinam fidelis sermonis, ut potens sit & exhortari in doctrina sana, & contradicentes arguere:

10 Sunt enim multi, & inobedientes, vaniloqui & mentium deceptores, maxime illi ex circumcissione:

11 Quos oportet ore obturare: qui universas domos subvertunt, docentes quæ non oportet, turpis lucris gratia.

12 Dixit quidam ex illis proprius ipsorum propheta, Crementes semper mendaces, male bestiae, ventres pigri.

13 Testimonium hoc est verum: ob quam causam increpa illos præcise, ut sani sint in fide:

14 Non intendentes Judaicis fabulis, & mandatis hominum averfantium veritatem.

15 Omnia quidem munda mundis: at pollutis & infidelibus nihil mundum, sed polluta sunt eorum & mens & conscientia.

16 Deum confitentur nosse, at operibus negant, abominati existentes & incredibiles, & ad omne opus bonum reprobi.

CAPUT II.

1 TU autem loquere quæ decent sanam doctrinam:

2 Senes sobrios esse, honestos, prudentes, sanos fide, dilectione, patientia.

3 Anus similiter in habitu sancto decentes, non calumniatrices, non vino multo servientes, bene docentes:

4 Ut prudentiam doceant adolescentulas, virorum amantes esse, filiorum amantes,

5 Sobrias, castas, domi manentes, bonas, subditas pro-

μένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημηται.

6 Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν,

* 7 Περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ + ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα,

* 8 Λόγον ὑγιῆ, + ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων περὶ ὑμῶν λέγειν + φαῦλον.

9 Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας.

10 Μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίσις πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν. ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ κοσμήσωμεν ἐν πᾶσιν.

* 11 + Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ + σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις.

* 12 Παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα + ἀρνητάμενοι τὴν + ἀσέβειαν καὶ τὰς + κοσμικὰς ἐπιθυμίας, + σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ + εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι.

13 Προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 14 Ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθάρσῃ ἑαυτῷ λαὸν + περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

* 15 Ταῦτα λέλει, καὶ παρακάλει, καὶ + ἔλεγε μετὰ πάσης + ἐπιταγῆς. μηδεὶς σου + περιφρονεῖτω. 28. + 15.

Κεφ. γ'. 3.

1 Ὁ Ποιμένησκει αὐτοὺς ἁρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοιμοὺς εἶναι.

* 2 Μηδένα βλασφημεῖν, + ἀμάχους εἶναι, + ἐπεισιχεῖν,

priis viris, ut non verbum Dei blasphemetur.

6 Juvenes similiter hortare temperantes esse.

7 Circa omnia teipsum praebens exemplum pulchrorum operum, in doctrina, integritatem, gravitatem, incorruptibilitatem,

8 Verbum sanum, irreprehensibile, ut is qui ex adverso erubescat, nihil habens de vobis dicere malum.

9 Servos propriis dominis subjici, in omnibus beneplacentes esse, non contradicentes, non fraudantes:

10 Sed fidem omnem ostendentes bonam, ut doctrinam Salvatoris nostri Dei ornent in omnibus.

11 Apparuit enim gratia Dei salutifera omnibus hominibus,

12 Erudiens nos, ut abnegantes impietatem, & mundana desideria, sobrie & juste, & pie vivamus in nunc seculo,

13 Expectantes beatam spem, & apparitionem gloriae magni Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi.

14 Qui dedit semetipsum pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniquitate, & mundaret sibi ipsi populum peculiarem, zelatorem pulchrorum operum.

15 Haec loquere, & exhortare, & argue cum omni imperio: nemo te contemnat.

CAPUT III.

1 Admone illos principatibus & potestatibus subjici, obtemperare, ad omne opus bonum paratos esse.

2 Neminem blasphemare, & pugna alienos esse, modestos, omnem

πάσαν ἐνδεικνυμένους πρὸς πάντας ἀνθρώπους.

* 3 Ἦμεν γὰρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανάμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, † συνητοί, μισοῦντες ἀλλήλους.

* 4 Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ † φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ,

* 5 Οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ † λουτροῦ † παλιγγενεσίας, καὶ † ἀνακαινώσεως πνεύματος † ἁγίου.

6 Οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλοῦσις, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

7 ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου.

* 8 Πιστὸς ὁ λόγος· καὶ περὶ τούτων βούλομαι σε † διαβεβαιῶσθαι, ἵνα † φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐσασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ· ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις.

9 Μωρὰς δὲ ζητήσεις, καὶ γενεαλογίας, καὶ ἔρεις, καὶ μάχας νομικὰς περιΐζω· εἰσι γὰρ ἀνωφελεῖς, καὶ μάταιοι.

* 10 † Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νοουθεσίαν παραιτοῦ.

* 11 Εἰδὼς ὅτι † ἐξέσραπτai ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει, ὧν † αὐτοκατάκριτος.

12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμῆν πρὸς σε ἡ Τυχικὸν, σπουδάσον εἰσεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.

13 Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ.

14 Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐσασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίους χρείας,

omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines.

3 Eramus enim aliquando & nos insipientes, increduli, errantes, servientes desideriis, & voluptatibus variis, in malitia & invidia agentes, odibiles, odientes alii alios.

4 Cum autem benignitas & humanitas apparuit Salvatori nostri Dei,

5 Non ex operibus quæ in iustitia, quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam servavit nos, per lavacrum regenerationis, & renovationis Spiritus sancti,

6 Quem effudit in nos abunde, per Jesum Christum Salvatorem nostrum :

7 Ut justificati ipsius gratia, hæredes simus secundum spem vitæ æternæ.

8 Fidelis sermo : & de his volo te confirmare, ut curent pulchris operibus præstare credentes Deo. hæc sunt pulchra & utilia hominibus.

9 Stultas autem quæstiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legales cohibe : sunt enim inutiles, & vanæ.

10 Hæreticum hominem post unam & secundam admonitionem devota :

11 Sciens quia subversus est huiusmodi, & peccat, existens sponte condemnatus.

12 Cum misero Artemam ad te, aut Tychicum, festina venire ad me in Nicopolim : Ibi enim statui hyemare.

13 Zenam legisperitum, & Apollo sollicite præmitte, ut nihil illis desit.

14 Discant autem & nostri pulchris operibus præstare ad necessarios usus, ut

ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

15 Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

12. † 5.

Πρὸς Τίτον τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα, ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακεδονίας.

non sint infructuosi.

15 Salutant te qui cum omnibus. saluta amantes nos in fide. gratia cum omnibus vobis. Amen.

Ad Titum Cretensium Ecclesiæ primum episcopum ordinatum, scripta est à Nicopoli Macedoniæ.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ

ἈΠΟΣΤΟΛΟΥ

Ν' ΠΡΟΣ

ΦΙΛΗΜΟΝΑ

ἘΠΙΣΤΟΛΗ.

P A U L I

APOSTOLI

AD

PHILEMONEM

EPISTOLA.

1 ΠΑΥΛΟΣ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν,

* 2 Καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ, καὶ Ἀρχίππῳ τῷ τ' συστρωτῇ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ.

3 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάντοτε μνησίαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου,

5 Ἀκούων σου τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν πίσιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους.

6 Ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν.

7 Χαρὰν γὰρ ἔχομεν πολλὰ καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαιται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

8 Διὰ πολλὰν ἐν Χριστῷ παρ-

1 PAULUS vinc-tus Christi Jesu, & Timotheus frater, Philemoni dilecto, & cooperanti nostro:

2 Et Apphiæ dilectæ, & Archippo commilitoni nostro, & illi quæ apud domum tuam ecclesiæ.

3 Gratia vobis, & pax à Deo Patre nostro, & Domino Jesu Christo.

4 Gratias ago Deo meo, semper memoriam tui faciens in orationibus meis:

5 Audiens tuam charitatem, & fidem quam habes ad Dominum Jesum, & in omnes sanctos:

6 Ut communicatio fidei tuæ efficax fiat in agnitione omnis operis boni in vobis in Christum Jesum.

7 Gaudium enim habemus multum, & consolationem in charitate tua, quia viscera sanctorum requieverunt per te, frater.

8 Ideo multam in Christo liber-

ἡστίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον.

9 Διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν, ὡς Πάυλος πρεσβύτερος, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

10 Παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἑμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου, Ὁνήτιμον.

* 11 Τὸν ἢ ποτέ ἢ σοι ἢ ἄχρησον, ἢ νυνὶ δὲ σοι καὶ ἑμοῖ ἢ εὐχρησον, ὃν ἢ ἀνέπεμψα.

12 Σὺ δὲ αὐτὸν, τούτῃ, τὰ ἑμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ.

13 Ὅν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἑμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ διακονῇ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου.

* 14 Χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι. ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐκούσιον.

* 15 ἢ Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἔχωρίσθῃ πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς.

16 Οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητὸν, μάλιστα ἑμοῖ, πόσω δὲ μᾶλλον σοι καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν Κυρίῳ;

17 Εἰ οὖν ἑμὲ ἔχεις κοινω- νόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ.

* 18 Εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε, ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἑμοῖ ἢ ἐλλόγει.

* 19 Ἐγὼ Πάυλος ἔγραψα τῇ ἑμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἢ ἀποτίσω. ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι ἢ προσοφείλεις.

* 20 Ναί, ἀδελφε, ἐγὼ σου ἢ ὀναίμην ἐν Κυρίῳ. ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Κυρίῳ.

21 Πεποιῶς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ λέγω ποιήσεις.

22 Ἀμα δὲ καὶ ἐτοιμάζετε μοι ξενίαν. ἔλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

23 Ἀσπάζονται σε, Ἐπαφρᾶς, (ὃ συναικμαλώτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,) Μάρκος,

libertatem habens imperare tibi decens:

9 Propter charitatem magis obsecro, talis existens, ut Paulus senex, nunc autem & vinc-tus Jesu Christi.

10 Obsecro te pro meo filio, quem genui in vinculis meis, Onesimum:

11 Illum aliquando tibi inu- tilem, nunc autem tibi & mihi utilem: Quem remisi.

12 Tu autem illum, id est, mea viscera, suscipe:

13 Quem ego volueram apud meipsum detinere, ut pro te ministraret mihi in vinculis Evangelii:

14 Sine autem tua sententia nihil volui facere, uti ne velut secundum necessitatem bonum tuum esset, sed secundum spon-taneum.

15 Forsitan enim propter hoc discessit ad horam, ut æternum illum reciperes:

16 Non jam ut servum, sed supra quam servum, fratrem di- lectum, maxime mihi, quanto autem magis tibi, & in carne, & in Domino?

17 Si ergo me habes commu- nicantem, suscipe illum sicut me.

18 Si autem aliquid nocuit ti- bi, aut debet, hoc mihi imputa.

19 Ego Paulus scripsi mea manu: ego dependam: ut non dicam tibi, quod & teipsum mihi addebis.

20 Ita, frater: Ego te fruor in Domino: resce mea viscera in Domino.

21 Confisus auscultationi tuæ scripsi tibi, sciens quoniam & super quod dico, facies.

22 Simul autem & para mihi hospitium: spero enim quod per orationes vestras donabor vobis.

23 Salutant te Epaphras con- captivus meus in Christo Jesu: Marcus,

24 Ἀρίσταρχος, Δημάς, Λουκάς, οἱ συνεργοί μου.

24 Aristarchus, Demas, Lucas, cooperantes mei.

25 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. Ἀμήν. 13. † 5.

25 Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

Πρὸς Φιλήμονα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Ὀνησίμου οἰκέτου.

Ad Philemonem scripta est à Roma per Onesimum servum.

Ν' ΠΡΟΣ

AD

ΕΒΡΑΙΩΤΣ HEBRÆOS

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

EPISTOLA.

ΚΕΦ. Α. Ι.

CAPUT I.

* 1 † ΠΟΛΥΜΕΡΩΣ καὶ † πολυτρόπως † πά-
λαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πατέ-
ρσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐ-
σχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων
ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ,

2 Ὁν ἔθηκε κληρονόμον πάν-
των, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐ-
ποίησεν.

* 3 Ὃς ὢν † ἀπαύγασμα τῆς
δόξης, καὶ † χαρακτήρ τῆς † ὑ-
ποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ
πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνά-
μεως αὐτοῦ, δι' ἐαυτοῦ καθάρι-
σμον ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν
ἡμῶν, † ἐκάθισεν ἐν † δεξιᾷ τῆς
† μεγαλοσύνης ἐν † ὑψηλοῖς.

4 Τοσούτῳ κρείττων γενόμενος
τῶν ἀγγέλων, ὥσῳ διαφορώτε-
ρον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν
ὄνομα.

5 Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν
ἀγγέλων· Τίός μου εἶ σὺ, ἐγὼ
σήμερον γεγέννηκά σε; Καὶ πά-
λιν· Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πα-
τέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν;

1 Multifariam & multimode
olim Deus locutus patri-
bus in Prophetis. In ultimis
diebus istis locutus est nobis in
Filio,

2 Quem posuit hæredem uni-
versorum, per quem & secula
fecit:

3 Qui existens splendor glo-
riæ, & character substantiæ
ejus, portansque omnia verbo
virtutis suæ, per seipsum pur-
gationem faciens peccatorum
nostrorum, sedit in dextera
throni majestatis in excelsis:

4 Tanto præstantior effectus
angelis, quanto differentius præ
illis hæreditavit nomen.

5 Cui enim dixit aliquando
angelorum, Filius meus es tu,
ego hodie genui te? & rursum,
Ego ero illi in Patrem, & ipse
erit mihi in Filium?

6. Cum

6 Ὄταν δὲ πάλιν εἰταγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκὸν αὐτοῦ, λέγει· Καὶ προσκυνήσατέ μου αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.

7 Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἄγγελους λέγει· Ὁ ποίων τοὺς ἁγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα.

* 8 Πρὸς δὲ τὸν υἱόν· Ὁ ἱερός σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· † βάρδος † εὐθύτητος ἢ βάρδος τῆς βασιλείας σου.

9 Ἦγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου ἑλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.

10 Καί· Σὺ κατ' ἀρχὰς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί·

11 Αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται·

* 12 Καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον † ἐλίξεις αὐτοὺς, καὶ † ἀλλαγῇσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ † ἐκλείψουσι.

13 Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἁγγέλων εἰρήκέ ποτε· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου·

* 14 Οὐχὶ πάντες εἰσὶ † λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποσελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν; 16. † 7.

Κεφ. β'. 2.

* 1 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι, μὴ ποτε † παραβῶμεν.

* 2 Εἰ γὰρ ὁ δι' ἁγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα † παράβασις καὶ † παρακοή ἔλαβεν † ἔνδικον † μισθὸν ποδοστίαν·

3 Πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τῇ ἀκακίᾳ ἀμελήσαντες σωτη-

6 Cum autem iterum intro-ducit primogenitum in habita-tam, dicit, Et adorent eum omnes angeli Dei.

7 Et ad quidem angelos di-cit, Faciens angelos suos spiri-tus, & ministros suos igni flamman.

8 Ad autem Filium, thronu-tuus, Deus, in seculum seculi virga rectitudinis virga regni tui.

9 Dilexisti justiciam, & odisti iniquitatem: propter hoc un-xit te Deus, Deus tuus oleum exultationis prae participibus tuis.

10 Et, Tu per principia, Domine, terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt caeli.

11 Ipsi peribunt, tu autem permanes: & omnes ut vesti-mentum veterascent.

12 Et velut amictum impli-cabis eos, & mutabuntur: tu autem ipse es, & anni tui non deficient.

13 Ad quem autem angelorum dixit aliquando, Sede a dextris meis, quoadusque ponam ini-micos tuos scabellum pedum tuorum?

14 Nonne omnes sunt admi-nistratorii spiritus, in ministe-rium missi propter futuros ha-reditare salutem?

CAPUT II.

1 Propter hoc oportet abun-dantius nos adhibere au-ditis, ne quando perefluamus.

2 Si enim ille per angelos di-ctus sermo, factus est firmus, & omnis transgressio, & inobe-dientia accepit justam mercedis retributionem:

3 Quomodo nos effugiemus, tantam negligentes salutem?

quæ

ρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λα-
λεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ
τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβε-
βαιώθη.

* 4 † Συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ
Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν,
καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν, καὶ
πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς, κα-
τὰ τὴν αὐτοῦ † θέλησιν.

5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε
τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλου-
σαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν.

6 Διεμαρτύρατο δέ που τις,
λέγων· Τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι
μιμνήσκη αὐτοῦ· ἢ υἱὸς ἀνθρώ-
που, ὅτι ἐπισκέπτη αὐτόν;

* 7 † Ἠλάττωσας αὐτὸν βρα-
χύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ
τιμῇ ἐσεφάνωτας αὐτόν, καὶ
κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα
τῶν χειρῶν σου.

8 Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω
τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν γὰρ τῷ
ὑποτάξει αὐτῷ τὰ πάντα, οὐ-
δὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον.
Νῦν δὲ οὕτω δρώμεν αὐτῷ τὰ
πάντα ὑποτεταγμένα.

9 Τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγ-
γέλους ἡλαττωμένον βλέπομεν
Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ
θανάτου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐσε-
φανωμένον· ὅπως χάριτι Θεοῦ
ὑπὲρ πάντων γεύσῃται θανά-
του.

10 Ἐπρεπε γὰρ αὐτῷ δι' ὃν
τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα,
πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγα-
γόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σω-
τηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων
τελειῶσαι.

11 Ὁ, τε γὰρ ἁγιάζων καὶ
οἱ ἁγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάν-
τες. Δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαι-
σχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς κα-
λεῖν.

12 Λέγων· Ἀπαγγελῶ τὸ
ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου,
ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε.

13 Καὶ πάλιν· Ἐγὼ ἔσομαι
πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. Καὶ πάλιν·
Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παῖδιά
ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός.

* 14 Ἐπεὶ οὖν τὰ παῖδιά

quæ initium accipiens enarrari
per Dominum, ab audientibus
in nos confirmata est:

4 Contestante Deo signisque
& portentis, & variis virtuti-
bus, & Spiritus sancti distribu-
tionibus, secundum suam vo-
luntatem.

5 Non enim angelis subjecit
habitatam futuram, de qua lo-
quimur.

6 Testatus est autem alicubi
quis, dicens, Quid est homo
quod memor es ejus, aut filius
hominis, quoniam visitas eum?

7 Minuisti eum breve quiddam
præ angelis: gloria & honore
coronasti eum, & constituisti
eum super opera manuum tua-
rum:

8 Omnia subjecisti sub pedi-
bus ejus. in enim subjecisse ei
omnia, nihil dimisit ei non
subiectum, nunc autem nec-
dum videmus ei omnia subiecta.

9 Eum autem breve quid præ
angelis minoratum, videmus
Jesum, propter passionem mor-
tis, gloria & honore corona-
tum, ut gratia Dei pro omni-
bus gustaret mortem.

10 Decebat enim eum, pro-
pter quem omnia, & per quem
omnia, multos filios in gloriam
adducentem, auctorem salutis
eorum, per passiones consum-
mare.

11 Qui enim sanctificans &
sanctificati, ex uno omnes. pro-
pter quam causam non confun-
ditur fratres eos. vocare,

12 Dicens, Annuntiabo no-
men tuum fratribus meis, in
medio ecclesiæ laudabo te.

13 Et iterum: Ego ero fi-
dens in eum. & iterum, Ecce
ego & pueri, quos mihi dedit
Deus.

14 Quia ergo pueri commu-

nica-

πεκδινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς † παραπλησίως † μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, ὡς τὴν διὰβολον.

15 Καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους τοὶ φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἑνοχοὶ ἦσαν δουλείας.

* 16 Οὐ γὰρ † δῆπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ πέρματος Ἀβραάμ ἐπιλαμβάνεται.

* 17 † Ὅθεν ὥφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς † ὁμοιωῖναι, ἵνα † ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ † ἱλάσκεσθαι τὰς μαρτίας τοῦ λαοῦ.

18 Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειραθεὶς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι. 15. † 6.

Κεφ. γ'. 3.

1 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Χριστὸν Ἰησοῦν.

2 Πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν, ὡς καὶ Μωσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

3 Πλείονος γὰρ δόξης οὗτος παρὰ Μωσῆν ἡξιώται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν.

4 Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος· ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας, Θεός.

* 5 Καὶ Μωσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς † θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων.

6 Χριστὸς δὲ, ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὐ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ τὴν παῖρρσίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρη τέλους βεβαίαν κατέσχωμεν.

7 Διὸ, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,

8 Μὴ σκληρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπι-

nicaverunt carni & sanguini, & ipse consimiliter participavit eisdem: ut per mortem aboleret robur habentem mortis, id est, diabolus,

15 Et liberaret hos quicunque timore mortis per omne vivere obnoxii erant servituti.

16 Non enim videlicet angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit.

17 Unde debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret, & fidelis Pontifex ea quæ ad Deum, ad expiandum peccata populi.

18 In quo enim passus est ipse tentatus, potest tentatis auxiliari.

CAPUT III.

1 Unde, fratres sancti, vocationis supercælestis participes, considerate apostolum & pontificem confessionis nostræ Jesum Christum,

2 Fidelem existentem facienti illum, sicut & Moyses in omni domo ejus.

3 Amplioris enim gloriæ iste præ Moyse dignus est habitus, quanto ampliores honorem habet domus construens illam.

4 Omnis namque domus construitur ab aliquo: at omnia construens, Deus.

5 Et Moyses quidem fidelis in tota domo ejus, tanquam famulus, in testimonium dicendorum:

6 Christus vero tanquam Filius in domo sua, cujus domus sumus nos, si fiduciam & glorificationem spei usque ad finem firmam retineamus.

7 Ideo sicut dicit Spiritus sanctus, Hodie si vocem ejus audieritis,

8 Ne obdurate corda vestra, sicut in exacerbatione, secundum.

κρυσμῶ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

9 Οὐ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν, ἰδοκίμασάν με, καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσαράκοντα ἔτη.

10 Διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, καὶ εἶπον· Ἄσπλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου.

11 Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.

12 Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἐν τινὶ ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποσηγῆναι ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος·

13 Ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἅχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται· ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἐπ' αὐτῇ τῇ ἁμαρτίᾳ.

14 Μέτοχοι γὰρ γεγόνκαμεν τοῦ Χριστοῦ, ἵνα περ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατὰσχωμεν.

* 15 Ἐν τῷ λέγεσθαι· Σήμερον ἵνα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ ἢ σκληρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὥς ἐν τῷ ἢ παραπεκρυσμῶ.

* 16 Τινὲς γὰρ ἀκούσαντες ἢ παρεπίκραναν, ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωσέως.

* 17 Τίσι δὲ ἢ προσώχθισε τεσσαράκοντα ἔτη; Οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ ἢ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ;

18 Τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν;

19 Καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἔδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν. 6. ἢ 3.

Καθ. δ'. 4.

1 Φοβησῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑσερκεῖναι.

* 2 Καὶ γὰρ ἴσμεν εὐαγγελιζόμενοι, καθάπερ κἀκεῖνοι·

dam diem tentationis in deserto.

9 Ubi tentaverunt me patres vestri, probaverunt me, & viderunt opera mea quadraginta annis.

10 Ideo insensus fui generationi huic, & dixi, Semper errant corde: ipsi autem non cognoverunt vias meas.

11 Ut iuravi in ira mea, Si introibunt in requiem meam.

12 Videte, fratres, ne quando erit in aliquo vestrum cor malum, incredulitatis, in discedere à Deo vivo.

13 Sed adhortamini vosmetipsos per unumquemque diem, usquequo hodie cognominatur: ut non obduretur quis ex vobis deceptione peccati.

14 Participes enim effecti sumus Christi, si modo initium substantiæ usque ad finem firmum retineamus:

15 In dici, Hodie si vocem ejus audieritis, ne obdurate corda vestra, quemadmodum in exacerbatione.

16 Quidam enim audientes exacerbaverunt, sed non omnes egressi ex Ægypto per Moysen.

17 Quibus autem insensus est quadraginta annis? nonne peccantibus, quorum corpora ceciderunt in deserto?

18 Quibus autem iuravit non introire in requiem ipsius, si non incredulis?

19 Et videmus quia non poterunt introire propter incredulitatem.

CAPUT IV.

1 Timeamus ergo ne quandoque relicta pollicitatione introeunti in requiem ejus, existimetur aliquis ex vobis defici.

2 Etenim sumus evangelizati, quemadmodum & illi, sed non

λλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς
κοῆς ἐκείνους, μὴ ἡ συγκεκρα-
νός τῇ πίσει τοῖς ἀκούσα-

non profuit sermo auditus il-
lis, non admittis fidei audien-
tibus :

3 Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν
τάπαυσιν οἱ πιεύσαντες,
ὡς εἶρηκεν· Ὡς ὥμοσα ἐν
τῇ ἐργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται
τὴν κατάπαυσίν μου· καὶ
οἱ τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς
ἡμέμου γενηθέντων.

3 Ingrediemur enim in re-
quiem credentes, quemadmo-
dum dixit, Sicut juravi in ira
mea, si introibunt in requiem
meam : & quidem operibus à
fundatione mundi genitis.

* 4 Εἶρηκε γὰρ που περὶ τῆς
δόξης οὕτω· Καὶ ἡ κατάπαυ-
σις ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβ-
δομῇ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων
αὐτοῦ.

4 Dixit enim alicubi de se-
ptima sic, Et requievit Deus
in die septima ab omnibus ope-
ribus suis.

5 Καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· Εἰ
εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατά-
παυσίν μου.

5 Et in isto rursus, Si in-
troibunt in requiem meam.

6 Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τι-
νας εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ
πρῶτον εὐαγγελισθέντες οὐκ
ἐσῆλθον δι' ἀπειθείαν·

6 Quoniam ergo superest
quosdam introire in illam, &
ipsi prius annuntiatione moniti
non introierunt propter incre-
dulitatem.

7 Πάλιν τινὰ ὀρίζει ἡμέραν,
σήμερον, ἐν Δαβὶδ λέγων· Με-
τὰ τοσούτον χρόνον· (καὶ ὡς
εἶρηται) Σήμερον ἐὰν τῆς Φω-
νῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκλη-
ρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.

7 Iterum quendam terminat
diem, hodie, in David, dicens,
Post tantum temporis, sicut di-
ctum est, Hodie si vocem ejus
audieritis, ne obdurate corda
vestra.

8 Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κα-
τέπαυτεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης
ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας.

8 Si enim eis Jesus requiem
præstitisset, non utique de alia
loqueretur post hæc die.

* 9 Ἄρα ἀπολείπεται ἡ σαβ-
βατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ·

9 Itaque relinquitur sabbati-
smus populo Dei.

10 Οἱ γὰρ εἰσελθόντες εἰς τὴν
κατάπαυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς
κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων
αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ
Θεός.

10 Nam ingressus in requiem
ejus, etiam ipse requievit ab
operibus suis, sicut à propriis
Deus.

11 Σπουδάζωμεν οὖν εἰσελ-
θεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυ-
σιν· ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις
ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπει-
θείας.

11 Studeamus ergo ingredi
in illam requiem, ut ne in id-
ipsum quis exemplum incidat
incredulitatis.

* 12 Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ
Θεοῦ, καὶ ἡ ἐνεργεία, καὶ ἡ τω-
μώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν
ἡ διστομον, καὶ ἡ διεικνούμενος
ἄχρι ἡμερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ
πνεύματος, ἡ ἀρμὴν τε καὶ
ἡ μυελὸν, καὶ ἡ κριτικὸς ἡ ἐν-
θυμήσεων καὶ ἡ ἐννοσιῶν καρ-

12 Vivus enim sermo Dei, &
efficax, & penetrabilior super
omnem gladium ancipitem, &
pertingens usque ad divisionem
animæque ac spiritus, compa-
gum quoque ac medullarum, &
discretor cogitationum & inten-
tionum cordis.

* 13 Καὶ οὐκ ἔστι κτίσις † ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ † γυμνὰ καὶ † τετραχελισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

14 Ἐχοντες οὖν ἀρχιερεῶς μέγαν, διελλυτότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας.

15 Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερεῶς μὴ δυνάμενον συμπαθεῖναι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ἰμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας.

* 16 Προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς † εὐκαιρον βοήθειαν. 17. † 8.

Κεφ. ε'. 5.

1 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα προσφέρῃ θῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν.

* 2 † Μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθενείαν·

3 Καὶ διὰ ταύτην ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν.

4 Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ ὁ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθάπερ καὶ ὁ Ἀαρών·

5 Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γεννηθῆναι ἀρχιερεῶς, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· Υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.

6 Καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

* 7 Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ † ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς † εὐλαβείας.

13 Et non est creatura invisibilis in conspectu ejus : omnia autem nuda & aperta oculis ejus, ad quem nobis sermo.

14 Habentes ergo pontificem magnum, penetrantem coelos, Jesum Filium Dei, teneamus confessionem.

15 Non enim habemus pontificem non potentem compati infirmitatibus nostris : tentatum autem per omnia juxta similitudinem absque peccato.

16 Adeamus ergo cum fiducia throno gratiae, ut accipiamus misericordiam, & gratiam inveniamus in oportuno auxilium.

CAPUT V.

1 Omnis namque pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur ea quæ ad Deum, ut offerat donaque & victimas pro peccatis.

2 Mensuratè pati potens ignorantibus & errantibus, quoniam & ipse circumdatus est infirmitatem.

3 Et propter hanc debet, quemadmodum pro populo, ita etiam pro semetipso offerre pro peccatis.

4 Et non sibi ipsi quisquam sumit honorem, sed vocatus à Deo, tanquam & Aaron.

5 Sic & Christus non semetipsum glorificavit fieri pontificem, sed locutus ad eum, Filius meus es tu, ego hodie genui te.

6 Quemadmodum & in alio dicit, Tu sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedec.

7 Qui in diebus carnis suæ, precesque & supplicationes ad potentem servare illum à morte, cum clamore valido, & lachrymis offerens, & exauditus pro reverentia.

8 Et

8 Καίπερ ὢν υἱὸς, ἔμαθεν ὡς ἔπαθε τὴν ὑπακοήν·

9 Καὶ ὁ τελειωθείς ἐγένετο ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἰτίοις σωτηρίας αἰωνίου·

10 Ὁ Προταγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν ἑξιν Μελχισεδέκ·

11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ ὁ δυσερμηνεύτος λέγεται· ὅτι ἐπεὶ ὁ νοθεὶς γεγόνατε τοῖς ἀκοαῖς.

12 Καὶ γὰρ ὁ φείλωντες εἶναι ὁ δάκκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς σοφίας τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρεῖαν ἔχοντες ἄλκας καὶ οὐ σερεᾶς τροφῆς.

* 13 Πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος, ὁ ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· (νήπιος γὰρ ἐστίν.)

* 14 Τελείων δέ ἐστιν ἡ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἑξιν αἰσθητήρια καὶ γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς τὴν διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ. 14. ὁ 8.

Κεφ. ε'. 6.

1 Ἰδὲ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν ὁ τελειότητα φερώμεθα· μὴ πάλιν θεμέλιον κατεβαλλόμενοι καὶ μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ Θεῷ,

2 Βαπτισμῶν διδασκῆς, ἐπίστασώς τε χειρῶν, ἀναστάσώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου.

* 3 Καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ὅτι ἔαν περ ἐπιτρέπη ὁ Θεός.

4 Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἄπαξ φωτισθέντας, γευσάμενους τῆς δωρεᾶς τῆς ἰπουρακίου, καὶ μετόχους γεννηθέντας πνεύματος ἁγίου,

5 Καὶ καλὸν γευσάμενους Θεοῦ ῥήμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος,

* 6 Καὶ ὁ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετανοίαν, ὁ ἀνακαυροῦντας ἑαυτοὺς

8 Et quamvis existens Filius, didicit ex iis quæ passus est, obedientiam.

9 Et consummatus, factus est obtemperantibus sibi omnibus causa salutis æternæ:

10 Appellatus à Deo pontifex juxta ordinem Melchisedec.

11 De quo multus nobis sermo, & difficilis interpretatu dicere, quoniam segnes facti estis auribus.

12 Etenim debentes esse magistri propter tempus, rursus opus habetis ad docendum vos quæ elementa initii oraculorum Dei, & facti estis opus habentes lacte, & non solido cibo.

13 Omnis enim particeps lactis, expers sermonis justitiæ: infans enim est.

14 Perfectorum autem est solidus cibus, per habitum sensus exercitatos habentium ad discretionem bonique ac mali.

CAPUT VI.

1 Ideo intermittentes initium Christi sermonem, ad perfectionem feramur, non rursus fundamentum jacentes pœnitentiæ à mortuis operibus, & fidei ad Deum,

2 Baptisimatū doctrinæ, impositionis quoque manuum, resurrectionisque mortuorum, & judicii æterni.

3 Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus.

4 Impossibile enim semel illustratos, gustantesque donum cæleste, & participes factos Spiritus sancti,

5 Et pulchrum gustantes Dei verbum, virtuteque futuri seculi:

6 Et prolapsos, rursus renovari ad pœnitentiam, rursus crucifigentes sibi metipsis Filium Dei,

τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παρα-
δειγματίζοντας.

* 7 Γῆ γὰρ ἡ πιούσα τὸν ἐπ'
αὐτῆς πολλὰς ἐρχόμενον ὕε-
τὸν, καὶ † τίκτουσα † βοτάνην
† εὐθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ
† γεωργεῖται, μεταλαμβάνει
εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

* 8 Ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας
καὶ † τριβύνας, ἀλάστας καὶ
κατακλινὰ ἴσχυα, ἵνα τὴν τέλει αὐτῆς
† κείνη.

ἡ Περὶ τῆς αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ
ἀγαπητοί, τὰ κρείττονα καὶ
ἐρχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτω
λαλοῦμεν.

10 Οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεός,
ἐπιλαβέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν,
καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης ἧς
ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ
διακονοῦντες.

11 Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον
ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι
σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφάναν
τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους.

12 Ἴνα μὴ νωθροὶ γένησθε,
μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ
μακροθυμίας κληρονομούντων
τὰς ἐπαγγελίας.

13 Τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγ-
γελάμενος ὁ Θεός, ἐπεὶ κατ'
οὐδενὸς εἶχε μείζονος ἠμῶν,
ῥωμοσε καὶ ἑαυτοῦ,

* 14 Λέγων· † Ἡ μὲν εὐλο-
γῶν εὐλογῶ σε, καὶ πληθύν-
ων πληθυνῶ σε.

15 Καὶ οὕτω μακροθυμήσας
ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας.

* 16 Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ
τοῦ μείζονος ἐμιμούμενοι, καὶ πά-
σης αὐτοῖς † ἀντιλογίας † πέρας
εἰς † βεβαίωσιν ὁ † ὄρκος.

* 17 Ἐν ᾧ περισσώτερον βου-
λόμενος ὁ Θεός ἐπιδείξει τοῖς
κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας
τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐ-
τοῦ, † ἐμεσίτευεν ὄρκῳ.

* 18 Ἴνα διὰ δύο πραγμά-
των † ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἄ-
δύνατον † ψεῦσθαι Θεόν, ἵσ-
χυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ
† καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς

Dei, & ostentui habentes.

7 Terra enim bibens super se
sepe venientem imbrem, & ge-
nerans herbam opportunam il-
lis per quos & colitur, accipit
benedictionem à Deo.

8 Proferens autem spinas &
tribunas, & maledictas
etiam in fine in
combustionem.

9 Consideramus autem de vobis,
dilecti, meliora, & proxima
saluti, si & ita loquimur.

10 Non enim injustus Deus,
oblivisci operis vestri, & laboris
dilectionis quam ostendistis in
nomen ipsius, ii qui ministrastis
sanctis, & ministrantes.

11 Cupimus autem unum-
quemque vestrum idem osten-
tare studium, ad expletionem
spei usque in finem:

12 Ut non segnes efficiamini,
imitatores autem illorum per
fidem & longanimitatem hære-
ditantium promissiones.

13 Namque Abrahæ pollicitus
Deus, quoniam per neminem
habuit majorem jurare, juravit
per semetipsum,

14 Dicens, Certe benedicens
benedicam te, & multiplicans
multiplicabo te.

15 Et sic longanimitè ferens,
adeptus est repromissionem.

16 Homines quidem enim per
majorem jurant, & omnis ipsis
controversiæ finis, ad confir-
mationem juramentum.

17 In quo abundantius vo-
lens Deus ostendere hæredibus
pollicitationis immobilitatem
consilii sui, intervenit jura-
mento:

18 Ut per duas res immobi-
les, in quibus impossibile men-
tiri Deum, fortem consolatio-
nem habeamus confugientes ob-

κειμένης ἐλπίδος.

19 Ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν
ψυχῆς & ἀσφαλῆ τε καὶ
βαίαν, καὶ εἰτερχομέ-
εις τὸ & ἐσώτερον τοῦ & κα-
πετάσματος.

20 Ὃπου & πρόδρομος ὑπὲρ
ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ
τάξιν Μελχισεδέκ ἀρχιε-
ρεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.
† 9.

ΚΕΦ. Ζ'. 7.

Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ,
βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς
Θεοῦ ὑψίστου, ὁ συναντή-
σας Ἀβραάμ ὑποσρέφοντι ἀπὸ
τοῦ & κοπῆς τῶν βασιλέων, καὶ
ἐλογήσας αὐτόν.

21. καὶ δεκάτην ἀπὸ πάν-
των ἐμέρισεν Ἀβραάμ· πρῶτον
ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς δι-
καιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βα-
σιλεὺς Σαλήμ· ὁ ἐξὶ βασιλεὺς
αἰῶνος.

3 & Ἀπάτωρ, & ἀμήτωρ,
ἀγενεαλόγητος· μήτε ἀρχὴν
ἔχων, & μήτε ζωῆς τέλος ἔ-
χων· & ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ
Θεῷ, μένει ἱερεὺς εἰς
τὸν αἰῶνα.

4 & θεωρεῖτε δὲ & πηλίκος
ἦν, ὃ καὶ & δεκάτην Ἀβρα-
άμ ἔδωκεν ἐκ τῶν & ἀκροθινίων
ἐκ πατριάρχης.

Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν
αὐτοῦ τὴν ἱερατείαν λαμβάνον-
τες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδε-
κατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν
νόμον, τούτοις, τοὺς ἀδελφοὺς
αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας
ἐκ τοῦ σπλάγχθους Ἀβραάμ.

6 Ὁ δὲ μὴ & γενεαλογου-
μένος ἐκ αὐτῶν, & δεδεκάτωκε
τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα
τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε.

7 Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλο-
γίας, τὸ ἑλάττω ὑπὸ τοῦ
κρείττονος εὐλογεῖται.

8 Καὶ ὡς μὲν δεκάτας ἀ-
ποθνύσκοντες ἄνθρωποι λαμβά-
νουσιν· ἐκεῖ δὲ, μαρτυρούμενος
ὅτι ζῇ.

* 9 Καὶ (ὡς & ἔπος εἰπεῖν) διὰ

obtinere propositam spem.

19 Quam sicut ancoram ha-
bemus animæ tutamque ac fir-
mam, & ingredientem ad in-
terius velaminis.

20 Ubi præcursor pro nobis
introivit Jesus, secundum ordi-
nem Melchisedec pontifex fa-
ctus in æternum.

CAPUT VII.

1 Hic enim Melchisedec, rex
Salem, sacerdos Dei sum-
mi, occurrens Abraham regresso
à cæde regum, & benedicens
ei.

2 Cui & decimas ab omnibus
partitus est Abraham: primum
quidem interpretatus rex justi-
tiæ, deinde autem & rex Sa-
lem, quod est, rex pacis:

3 Sine patre, sine matre, sine
genealogia, neque initium die-
rum, neque vitæ finem habens:
assimilatus autem Filio Dei, ma-
net sacerdos in perpetuum.

4 Intuemini autem quantus
hic, cui & decimas Abraham
dedit ex manubiis ille patriar-
cha.

5 Et illi quidem de filiis Levi
sacerdotium accipientes, man-
datum habent decimare popu-
lum secundum legem, id est,
fratres suos, quanquam egres-
sos ex lumbo Abraham:

6 Ille autem non genealogi-
zatus ex eis, decimavit Abra-
ham, & habentem repromissio-
nes benedixit.

7 Sine autem omni contradi-
ctione, minus à præstantiore
benedicetur.

8 Et hic quidem decimas
morientes homines accipiunt:
ibi autem testatione dictus, quia
vivit.

9 Et, (ut verbum dicere,
per

* Ἀβραάμ καὶ Λευὶ δὲ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτῳται.

10 Ἐτι γὰρ ἐν τῇ ὁσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ.

11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν· (ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῇ νενομοθέτητο) τίς ἔτι χρεῖα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι;

* 12 † Μετατιθεμένης γὰρ τῆς † ἱερωσύνης, ἐξ † ἀνάγκης καὶ νόμου † μεταβάσεις γίνεται.

13 Ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἅφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιάζηρι.

14 Πρὸ δὲ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν· εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωσῆς ἐλάλητε.

* 15 Καὶ † περισσότερον ἔτι † κατὰ δὴλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν † ὁμοιότητα Μελχισεδέκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος,

* 16 Ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς † ἀκαταλύτου.

17 Μαρτυρεῖ γάρ· Ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

* 18 † Ἀβέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενεῖς καὶ † ἀνωφελεῖς.

* 19 Οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, † ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ.

20 Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας.

* 21 (Οἱ μὲν γὰρ, χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες· ὁ δὲ, μετὰ † ὀρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· † Ὡμοστε Κύριος, καὶ οὐ † μεταμεληθήσεται· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.)

* 22 Κατὰ τοσοῦτον κρεῖτ-

per Abraham, & Levi decimas accipiens decimatus est.

10 Adhuc enim in lumbo patris erat, quando obviavit Melchisedec.

11 Si quidem ergo consummatio per Leviticum sacerdotium erat, (populus enim sub ipso legem accepit) quid adhuc opus secundum ordinem Melchisedec, alium surgere sacerdotem, & non secundum ordinem Aaron dici?

12 Translato enim sacerdotio, ex necessitate & legis translatio fit.

13 In quem enim dicuntur hæc, tribus alterius particeps fuit, de qua nullus attendit altari.

14 Manifestum enim quod ex Juda ortus sit Dominus noster: in quam tribum nihil de sacerdotio Moyses locutus est.

15 Et amplius adhuc manifestum est: si secundum similitudinem Melchisedec exurgat sacerdos alius:

16 Qui non secundum legem mandati carnalis factus est, sed secundum virtutem vitæ insolubilis.

17 Contestatur enim, Quoniam tu sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedec.

18 Abrogatio quidem enim fit præcedentis mandati, propter ejus infirmitatem & inutilitatem.

19 Nihil enim perfecit lex: introductio vero melioris spei, per quam proximamus Deo.

20 Et quatenus non sine jurejurando:

21 (Ii quidem enim sine jurejurando sunt sacerdotes facti: Hic autem cum jurejurando per dicentem ad illum, Juravit Dominus, & non pœnitentia ducetur: tu sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedec.)

22 In tantum præstantioris testa-

τονος διαθήκης γέγονεν † ἵγ-
γυος Ἰησοῦς.

23 Καὶ οἱ μὲν, πλείονες εἰ-
γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θά-
τω κωλύεσθαι παραμένειν.

* 24 Οἱ δὲ, διὰ τὸ μένειν
αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, † ἀπα-
ράβατον ἔχει ἱερωσύνην.

25 Ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ
παντελὲς θύναται τοὺς προτ-
ερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ,
πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχά-
νειν ὑπὲρ αὐτῶν.

26 Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρε-
πεν ἄρχιερεὺς, ὅτιος, ἄκακος,
ἀμίαντος, καχωρισμένος ἀπὸ
τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλό-
τερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος.

27 Ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν
ἀνάγκην, ὥστε οἱ ἄρχιερεῖς,
πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρ-
τιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα
τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίη-
σεν ἱερεὺς, ἐαυτὸν ἀνενέγκας.

28 Οἱ νόμος γὰρ ἀνθρώπους
καθίστησιν ἄρχιερεῖς, ἔχοντας
ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς θρ-
ωμοσύνης τῆς μετὰ τὸν νόμον,
ὡς εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμέ-
νον. 31. † 13.

Κεφ. 8.

1 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λε-
γομένοις, τοιοῦτον ἔχο-
μεν ἄρχιερα, ὃς ἐκάθισεν ἐν
δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλω-
σύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

* 2 Τῶν † ἁγίων † λειτουρ-
γῶν, καὶ τῆς † σκηνῆς τῆς ἀλη-
θείας, ἣν † ἐπηξεν ὁ Κύριος,
καὶ οὐκ ἄνθρωπος.

3 Πᾶς γὰρ ἄρχιερεὺς εἰς τὸ
προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας
καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν
τὴν καὶ τοῦτον ὃ προτενέγκη.

4 Εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς,
οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὅντων τῶν
ἱερέων τῶν πρὸςφέντων κατὰ
τὸν νόμον τὰ δῶρα.

5 Οἵτινες ὑποδείγματι καὶ
σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρα-
νίων, καθὼς κεχηματίσται Μω-
ϋσῆς, μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν
σκηνήν. Ὁρᾷ γὰρ, φησὶ, ποιή-

testamenti factus est sponfor Je-
sus.

23 Et illi quidem plures sunt
facti sacerdotes, propter morte
prohiberi permanere.

24 Hic autem propter manere
eum in æternum, sempiternum
habet sacerdotium.

25 Unde & salvare in per-
petuum potest accedentes per
ipsum Deo: semper vivens ad
interpellandum pro eis.

26 Talis enim nobis decebat
pontifex, sanctus, innocens,
impollutus, segregatus à pec-
catoribus, & excelsior cælis
factus:

27 Qui non habet quotidie
necessitatem, quemadmodum sa-
cerdotes, prius pro propriis
peccatis hostias offerre, deinde
populi: hoc enim fecit semel,
seipsum offerens.

28 Lex enim homines consti-
tuit pontifices, habentes infir-
mitatem: sermo autem juris-
jurandi ejus quod post legem,
Filium in æternum perfectum.

CAPUT VIII.

1 Capitulum autem super di-
ctis, Talem habemus pon-
tificem, qui consedit in dextera
sedis magnitudinis in cælis:

2 Sanctorum minister, & ta-
bernaculi veri, quod fixit Do-
minus, & non homo.

3 Omnis enim pontifex ad of-
ferendum muneraque & hostias
constituitur: unde necesse habe-
re aliquid & hunc quod offerat.

4 Siquidem enim esset super
terram, nec utique esset sacer-
dos, existentibus sacerdotibus
offerentibus secundum legem
munera:

5 Qui exemplari & umbræ
deserviunt celestium: sicut re-
sponso edoctus est Moyses fu-
turus absolvere tabernaculum,
Vide enim, inquit, facies omnia

σης πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν
δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει.

* 6 Νυνὶ δὲ † διαφορτέρας
τέτευχε λειτουργίας, ὥσω καὶ
κρείττονός ἐστι διαθήκης † μεσί-
της, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγ-
γελμαῖς † νενομοθέτηται.

7 Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν
ἁμερπτος, οὐκ ἂν δευτέρας
ἔζητεῖτο τόπος.

8 Μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς λέ-
γει· Ἰδοὺ, ἡμέραι ἔρχονται, λέ-
γει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ
τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν
οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν.

9 Οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἦν
ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν,
ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς
χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐ-
τοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι αὐ-
τοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ
μου, καὶ γὰρ ἡμέλισα αὐτῶν,
λέγει Κύριος.

10 Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν
διαθήσομαι τῷ σίκῳ Ἰσραὴλ με-
τὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει
Κύριος, διδίδς νόμους μου εἰς τὴν
διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρ-
δίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοὺς·
καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεόν, καὶ
αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν.

11 Καὶ οὐ μὴ διδάξουσιν ἑ-
κάστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ
ἐκάστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέ-
γων· Γινώθι τὸν Κύριον· ὅτι
πάντες εἰδήσουσί με, ἀπὸ μι-
κροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν.

* 12 Ὅτι † ἵλεως ἔσομαι ταῖς
ἁδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρ-
τιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν
αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.

* 13 Ἐν τῷ λέγειν καινὴν,
πεπαλαίωκε τὴν πρώτην· τὸ δὲ
παλαιούμενον καὶ † γηράσκον,
ἔγγυός † ἀφανισμοῦ. 10. † 2.

Κεφ. θ'. 9.

1 Εἴ^ς ἤς μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη
σκηνὴ δικαιοῦματα λατρεί-
ας, τό, τε ἅγιον κοσμικόν.

2 Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη
ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἦτε λυχνία καὶ
ἡ τράπεζα, καὶ ἡ προέσθια τῶν
ἔργων, ἥτις λέγεται ἅγια.

secundum exemplar ostensum
tibi in monte.

6 Nunc autem excellentius
sortitus est ministerium, quanto
melioris est testamenti media-
tor, quod in melioribus repro-
missionibus sancitum est.

7 Si enim prius illud esset in-
culpabile, non utique secundi
inquireretur locus:

8 Vituperans enim eos, dicit,
Ecce dies venient, dicit Domi-
nus, & consummabo super do-
mum Israël, & super domum
Juda testamentum novum:

9 Non secundum testamentum
quod feci patribus eorum in die
apprehendente me manum eo-
rum, educere illos de terra
Ægypti: quoniam ipsi non per-
manferunt in testamento meo,
& ego neglexi eos, dicit Do-
minus.

10 Quia hoc testamentum quod
disponam domui Israël post dies
illos, dicit Dominus, Dans le-
ges meas in mentem eorum, &
in corde eorum superscribam
eas: & ero eis in Deum, & ipsi
erunt mihi in populum.

11 Et non docebunt unusquis-
que civem suum, & unusquisque
fratrem suum, dicens, Cogne-
sce Dominum: quoniam omnes
scient me, à parvo eorum usque
ad magnum eorum:

12 Quia propitius ero inja-
stitiis eorum, & peccatorum
eorum, & iniquitatum eorum,
non memorabor adhuc.

13 In dicere novum, vetera-
vit prius: at antiquatum & se-
nescens, prope evanescentiam.

CAPUT IX.

1 **H**Abuit quidem ergo & pri-
us tabernaculum justifi-
cationis culturæ, illudque san-
ctum mundanum.

2 Tabernaculum enim appa-
ratum est primum, in quo cande-
labra, & mensæ, & propolatio-
panum, quæ dicitur sancta.

13 Post

3 Μετὰ δὲ τὸ δεῦτερον καταπέτασμα σκηνῇ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων·

* 4 Χρυσοῦν ἔχουσα † θυμιατήριον, καὶ τὴν † κιβωτὸν τῆς διαθήκης † περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ· ἐν ᾗ † σάμνος χρυσοῦ ἔχουσα τὸ † μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήτασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης.

* 5 † Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς † Χερουβὶμ δόξης, † κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος.

6 Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρῶτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίσσιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες·

* 7 Εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἡπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἄρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ † ἐγνωσμένων.

* 8 Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, † μήπω † πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων δόξαν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἔχούσης ἁγίον·

9 Ἦτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεσηκῶτα, καθ' ὃν ὁμῶς τε καὶ θυεῖαι προσφέρονται, μὴ θυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα,

* 10 Μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ † πόμασι, καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, καὶ δικαιομασι σαρκὸς, μέχρι καιροῦ † διορθώσεως ἐπικείμενα·

11 Χριστὸς δὲ παρεγενόμενος ἄρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειότερας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τούτεστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως,

12 Οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἑφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐρῶμενος.

* 13 Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ † τράγων, καὶ † σποδὸς † θαμάλως † ῥαντίζουσα τοὺς

3 Post autem secundum velamentum, tabernaculum, dictum Sancta sanctorum.

4 Aureum habens thuribulum, & arcam testamenti circumtectam undique auro, in qua urna aurea, habens manna, & virga Aaron germinata, & tabulae testamenti.

5 Super autem eam Cherubim gloriae, obumbrantia propitiatorium de quibus non est modò dicendum per partes.

6 His vero ita compositis, in quidem priori tabernaculo semper introibant sacerdotes, cultus consummantes.

7 In autem secundo, semel in anno solus pontifex, non sine sanguine, quem offert pro suis ipsis & populi ignorantibus.

8 Hoc significante Spiritu sancto, nondum propalatum esse sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente statum.

9 Quae parabola in hoc tempore praesens, juxta quod munerique & hostiae offeruntur, non potentes juxta conscientiam perficere cultorem:

10 Solummodo in cibis & potibus, & variis baptismatibus, & justitiis carnis, usque ad tempus correctionis impositis.

11 Christus autem adveniens pontifex futurorum bonorum, per majus & perfectius tabernaculum, non manufactum, id est, non hujus creationis:

12 Neque per sanguinem hircorum, & vitulorum, per autem proprium sanguinem introivit semel in Sancta, aeternam redemptionem inveniens.

13 Si enim sanguis tauro- rum & hircorum, & cinis vitulae aspergens inquinatos, sancti-

† κεκοινωνμένους, ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς † καθαρότητα·

14 Πόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἐαυτὸν προσήνεγκεν ἡμῶν τῷ Θεῷ, καθαρῇ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεῖν Θεῷ ζῶντι;

15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης κινῆς μεσίτης ἐστίν, ὥπως θανάτου γενομένου, εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας.

16 Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου.

17 Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία· ἐπεὶ μή ποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθεμένος.

18 Ὅθεν οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἔγκεκρίνισαι·

* 19 Αἰληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τράγων μετὰ ὕδατος καὶ † ἐρίου † κοκκίνου καὶ † ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἑξέραντισε,

20 Λέγων· Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός.

21 Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἑξέραντισε.

* 22 Καὶ † σχοδὼν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς † αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις.

23 Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τοῦτοίς καθαρῆζεσθαι· αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας.

24 Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἄγια εἰσῆλθεν ὁ Χριστός, ἐντύπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν·

25 Οὐδ' ἵνα πολλάκις προσ-

tificat ad carnis emundationem:

14 Quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum æternum semetipsum obtulit inculpatum Deo, purgabit conscientiam nostram à mortuis operibus, ad serviendum Deo viventi?

15 Et propter hoc testamenti novi mediator est, ut morte intercedente, in redemptionem earum quæ sub priori testamento transgressionum, repromissionem accipiant vocati æternæ hereditatis.

16 Ubi enim testamentum, mortem necesse ferri testatoris:

17 Testamentum enim in mortuis ratum, quandoquidem nunquam valet dum vivit testator.

18 Unde nec primum sine sanguine dedicatum est.

19 Exposito enim omni mandato secundum legem à Moyse universo populo, accipiens sanguinem vitulorum & hircorum cum aqua, & lana coccinea, & hyssopo, ipsum quoque librum, & omnem populum aspersit,

20 Dicens, Hic sanguis testamenti, quod mandavit ad vos Deus.

21 Etiam tabernaculum autem, & omnia vasa ministerii, sanguine similiter aspersit.

22 Et pene in sanguine omnia mundantur secundum legem, & sine sanguinis effusione non fit remissio.

23 Necesse ergo ipsa quidem exemplaria eorum quæ in cælis, his mundari: ipsa autem celestia melioribus hostiis præ istis.

24 Non enim in manufacta sancta introiit Christus, exemplaria verorum, sed in ipsum cælum, nunc apparere vultui Dei pro nobis.

25 Neque ut sæpe offerat se-

Φέρη ἑαυτὸν, ὡς περὶ ἁρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἁλλοτρίῳ·

16 (Ἐπεὶ ἑδεῖ αὐτὸν πολλὰς παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου) νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἁγέτησιν ἁμαρτίας, διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανερώται.

17 Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις·

18 Οὕτως ὁ Χριστὸς ἅπαξ προσνεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὁδηγῆσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν. 24. † 8.

Κεφ. ι. 10.

1 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ὥς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκές, οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι.

2 Ἐπεὶ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαμένοις·

* 3 Ἀλλ' ἐν αὐταῖς † ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτὸν.

4 Ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας·

5 Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν ἁβυσσόν, λέγει· Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι.

6 Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας.

* 7 Τότε εἶπον· Ἰδοὺ ἤκω (ἐν † κεφαλίδι βιβλίου γεγραπται περὶ ἐμοῦ) τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου.

* 8 Ἀνώτερον λέγων· Ὅτι θυσίαν καὶ † προσφορὰν καὶ † ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ † εὐδόκησας· (αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται).

9 Τότε εἶρηκεν· Ἰδοὺ ἤκω

metipsum, quemadmodum pontifex intrat in Sancta per singulos annos in sanguine alieno:

26 Alioquin oportebat eum frequenter pati à constitutione mundi: nunc autem semel in consummatione seculorum, ad destitutionem peccati, per hostiam suam apparuit.

27 Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori, post autem hoc, iudicium.

28 Sic & Christus semel oblat, ad multorum tollere peccata, ex secundo sine peccato videbitur se expectantibus, in salutem.

CAPUT X.

1 UMBRAM enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum, per singulos annos eisdem ipsis hostiis quas offerunt in assiduum, nunquam potest accedentes perficere:

2 Alioquin utique cessassent oblatae, propter nullam habere ultra conscientiam peccatorum cultores semel mundatos:

3 Sed in ipsis recommemoratio peccatorum per singulos annos.

4 Impossibile enim, sanguinem taurorum & hircorum auferre peccata.

5 Ideo ingrediens in mundum, dicit, Hostiam & oblationem non voluisti, corpus autem aptasti mihi:

6 Holocaustomata & pro peccato non approbasti:

7 Tunc dixi, Ecce venio (in capite libri scriptum est de me) ad faciendum, Deus, voluntatem tuam.

8 Superius dicens, Quia hostiam, & oblationem, & holocaustomata, & pro peccato nolui, nec approbasti, (quae secundum legem offeruntur):

9 Tunc dixi, Ecce venio, ad

τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου. Ἀναίρει τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον ζήσῃ.

10 Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θάπαξ.

11 Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔζηκε καὶ ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας.

12 Αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν, εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ.

13 Τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ.

14 Μιᾶ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἡγιαζομένους.

15 Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι·

16 Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει Κύριος, Διδούς νόμους μου ἐν καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς·

17 Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἐτι.

18 Ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκ ἐτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

19 Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοί, παῖρησάν εἰς τὴν εἰσοδὸν τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ,

* 20 Ἦν ἡ ἐνεκαίνισεν ἡμῖν δδὸν ἡ πρόσφατον καὶ ζῶταν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ.

21 Καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ.

22 Προσερχώμεθα μετὰ ἁληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἑρβαντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς.

* 23 Καὶ λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, κατέχωμεν τὴν ἡμετέραν ἐλπίδα, ἡμετέραν ἐλπίδα (πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγελούμεενος.)

faciendum, Deus mi, voluntati tuam : aufert primum, ut secundum statuat.

10 In qua voluntate sanctificati sumus, per oblationem corporis Jesu Christi semel.

11 Et omnis quidem sacerdos astat quotidie ministrans, & eadem saepe offerens hostias, quae nunquam possunt auferre peccata.

12 Hic autem unam pro peccatis offerens hostiam, in sempiternum sedit in dextera Dei.

13 Reliquum expectans, donec ponantur inimici ejus scabellum pedum ejus.

14 Una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos.

15 Contestatur autem nobis & Spiritus sanctus ; post enim praedixisse ;

16 Hoc testamentum quod paciscar ad illos post dies illos, dicit Dominus, dans leges meas in cordibus eorum, & in mentibus eorum superscribam eas :

17 Et peccatorum eorum, & iniquitatum eorum non recordabor amplius.

18 Ubi autem remissio horum, non jam oblatio pro peccato.

19 Habentes itaque, fratres, libertatem in introitum sanctorum in sanguine Jesu,

20 Quam iniciavit nobis viam recentem & viventem per vellentem, id est, carnem suam :

21 Et sacerdotem magnum super domum Dei :

22 Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda a conscientia mala,

23 Et abluti corpus aqua munda, teneamus confessionem spei indeclinabilem : (fidelis enim pollicitus.)

14 Καὶ κατανοῶμεν ἀλλή-
λους εἰς τὴν παροξυσμὸν ἀγάπης
καὶ καλῶν ἔργων.

* 25 Μὴ τὴν ἐγκαταλείποντες
τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν,
καθὼς ἔθος τισὶν, ἀλλὰ παρα-
καλοῦντες· καὶ τοσοῦτω μᾶλ-
λον ὅσω βλέπετε ἐγγιζούσαν
τὴν ἡμέραν.

26 Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτα-
νόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν
τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας,
οὐκ ἔτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολεί-
πεται θυσία.

* 27 Φοβερὰ δέ τις τὴν ἐκδοχὴν
κρίσεως, καὶ πυρὸς ζήλος, ἐσθίειν
μέλλοντος τοῦς ὑπεναντίους.

28 Ἀβετήσας τις νόμον Μω-
σέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν
ἡ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει.

* 29 Πόσω (δοκεῖτε) χειρο-
νὰς τὴν ἀξιώσεται τὴν τιμωρίας ὁ
τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὴν καταπατή-
σας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθή-
κης κοινὸν ἡγιασμένος ἐν ᾧ ἡ-
γιασθή, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς
χάριτος τὴν ἐνυβρίτας;

30 Οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα·
Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταπο-
δώσω, λέγει Κύριος. Καὶ πάλιν·
Κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ.

31 Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς
χειρας Θεοῦ ζῶντος.

* 32 Ἀναμιμήσκασθε δὲ τὰς
πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς τὴν φω-
τισθέντες, πολλὴν τὴν ἀβύσθιν
τὴν ὑπεμείνατε τὴν παθημάτων.

* 33 Τοῦτο μὲν, τὸν δειδισμοῖς
τε καὶ θλίψεσι τὴν θεατριζόμε-
νοι· τοῦτο δὲ, κοινωνοὶ τῶν οὐ-
τως ἀνασρεφομένων γεννηθέντες.

* 34 Καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς
μου τὴν συνεπαθήσατε, καὶ τὴν
ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν
μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γι-
νώσκοντες ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς
κρείττονα ὑπαρξίν ἐν οὐρανοῖς,
καὶ μένουσαν.

* 35 Μὴ τὴν ἀποβάλητε οὖν τὴν
παθήσιν ὑμῶν, ἥτις ἔχει
μισθοδοσίαν μεγάλην.

36 Ἐπομονῆς γὰρ ἔχετε
χρεῖαν· ἵνα τὸ θέλημα τοῦ

24 Et consideremus alii alios
in provocationem charitatis, &
bonorum operum:

25 Non deferentes collectio-
nem nostram ipsorum, sicut mos
quibusdam, sed adhortantes: &
tanto magis, quanto videritis
appropinquantem diem,

26 Ultro enim peccantibus
nobis post accepisse notitiam
veritatis, non jam pro peccatis
relinquitur hostia.

27 Terribilis autem quædam
expectatio iudicii, & ignis æmu-
latio devorare futuri adversarios.

28 Irritam faciens quis legem
Moysi, sine miserationibus in du-
obus vel tribus testibus moritur:

29 Quanto putatis deteriore
dignus iudicabitur supplicio Fi-
lium Dei conculcans, & sangui-
nem testamenti communem du-
ceps, in quo sanctificatus est, &
spiritum gratiæ contumelia affi-
ciens?

30 Scimus enim dicentem,
Mihi ultio, ego retribuam, di-
cit Dominus. & iterum, Domi-
nus iudicavit populum suum.

31 Horrendum incidere in
manus Dei viventis.

32 Rememoramini autem pri-
stinos dies, in quibus illumina-
ti, multum certamen sustinuis-
tis passionum.

33 Hoc quidem, opprobrii-
que & tribulationibus in thea-
trum producti: hoc autem, com-
municantes taliter conversan-
tium effecti.

34 Etenim vinculis meis com-
passi estis, & rapinam subisten-
tium vestrorum cum gaudio sus-
cepistis, cognoscentes habere
vobis ipsis præstantiorem sub-
stantiam in cælis, & manentem.

35 Ne abjicite itaque fiduciam
vestram, quæ habet remunera-
tionem magnam.

36 Patientia enim habetis o-
pus, ut voluntatem Dei facien-

Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν.

37 Ἐτι γὰρ μικρὸν ἔσονται, ὁ ἐρχόμενος ἦξει, καὶ οὐ χρονιεῖ.

38 Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἂν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ τῇ ψυχῇ μου ἐν αὐτῷ.

* 39 Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ἡ ὑποβολὴς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς. 27. † 9.

Κεφ. ια. 11.

1 Ἔστι δὲ πίστις, ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἄλεγχος οὐ βλεπόμενων.

2 Ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι.

3 Πίσει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι.

4 Πίσει πλείονα θυσίαν Ἀβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκε τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς ὄμοις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἐτιμολεῖται.

5 Πίσει Ἐνὼχ μετέβη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον· καὶ οὐχ εὐρίσκειτο, διότι μετέβηκεν αὐτὸν ὁ Θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρεσημέναι τῷ Θεῷ.

* 6 † Χωρὶς δὲ πίστεως † ἀδύνατον † εὐαρεσῆσαι· πίσειν γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἐστὶ, καὶ τοῖς † ἐκζητοῦσιν αὐτὸν † μισθαποδότης γίνεται.

* 7 Πίσει † χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν † μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς † κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίσιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

8 Πίσει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τὸν τόπον ὃν ἡμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθε, μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται.

9 Πίσει παρώκησεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἄλλοτριαν· ἐν σκηναῖς κατοικήσας

tes, reporteretis promissionem.

37 Adhuc enim parvum quantum quantum, veniens veniet, & non tardabit.

38 At justus ex fide vivet: & si subtraxerit se, non bene gaudet anima mea in eo.

39 Nos autem non sumus subtractionis in perditionem, sed fidei in acquisitionem animæ.

CAPUT XI.

1 Est autem fides, sperandarum substantia rerum, argumentum non conspectarum:

2 In hac enim testimonium consecuti sunt senes.

3 Fide, intelligimus constructa esse secula verbo Dei, in non ex apparentibus visibilia facta esse.

4 Fide, plurimam hostiam Abel præ Cain obtulit Deo, per quam testimonium consecutus est esse justus, testante in muneribus ejus Deo, & per illam mortuus, adhuc loquitur.

5 Fide Henoch translatus est ad non videndum mortem, & non inveniebatur: quia transfudit illum Deus: ante enim translationem ejus testimonium habuit beneplacuisse Deo.

6 Sine autem fide impossibile beneplacere: credere enim oportet accedentem Deo, quia est, & inquirentibus se remunerator sit.

7 Fide, divinitus monitus Noë de nondum visis, reveritus aptavit arcam in salutem domus suæ, per quam damnavit mundum, & ejus quæ per fidem justitiæ, factus est hæres.

8 Fide, vocatus Abraham obediit, exiens in locum quem futurus erat accipere in hereditatem: & exiit nesciens quod iret.

9 Fide, demoratus est Abraham in terram repromissionis, tanquam alienam, in tabernacu-

μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν συγκαληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς.

* 10 Ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοῦ θεμελίου ἐχούσαν πόλιν, ἥς ἡ τεχνίτης καὶ ἡ δημιουργὸς ὁ Θεός.

11 Πίσει καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήτατο τὸν ἐπαγγειλάμενον.

* 12 Διὸ καὶ ἂφ' ἐνδὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νεκρωμένων, καθὼς τὰ ἄσπρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλῆθει, καὶ ὥσεί τι ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναριθμητός.

* 13 Κατὰ πίσιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ τι πρόβωθεν αὐτὰς ἰδόντες, καὶ πισθέντες, καὶ ἀσπατάμενοι, καὶ τι ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ τι παρὶθιμοὶ εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

14 Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες, ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι.

* 15 Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἂφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν τι ἀνακάμψαι.

16 Νυνὶ δὲ κρείττονος ὁρέγονται, τούτῃς ἐπουρανίου διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεός, Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

17 Πίσει προσενηνόχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μοιγενῆ προσέφερον ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος.

18 Πρὸς ὃν ἐλαλήθη. Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα.

19 Λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο.

20 Πίσει, περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἠσαῦ.

21 Πίσει, Ἰακώβ ἀποθνῆσκων ἔκκασον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησε, καὶ προσεκύνησεν

lis habitans cum Isaac & Jacob coheredibus repromissionis ejusdem.

10 Expectabat enim illam fundamenta habentem civitatem, cujus artifex & conditor Deus.

11 Fide, & ipsa Sara sterilis existens, virtutem in conceptionem seminis accepit, etiam præter tempus ætatis peperit: quoniam fidelem existimavit promittentem.

12 Ideo & ab uno orti sunt, (& hæc emortuo:) tanquam sidera cæli multitudine, & sicut arena quæ ad labium maris, innumerabilis.

13 Juxta fidem mortui sunt isti omnes, non accipientes repromissiones: sed à longe eas aspicientes & salutantes, & confitentes, quia hospites & peregrini sunt super terram.

14 Nam hujusmodi dicentes, ostendunt palam quod patriam inquirunt.

15 Et si quidem ipsius meminissent de qua exierunt, habebant utique tempus revertendi.

16 Nunc autem meliorem appetunt, id est cælestem. ideo non erubescit eos Deus, Deus invocari eorum: paravit enim illis civitatem.

17 Fide, obtulit Abraham Isaac, tentatus: & unigenitum offerebat ille repromissiones accipiens:

18 (Ad quem dictum est, Quia in Isaac vocabitur tibi semen.)

19 Arbitrans, quia & à mortuis suscitare potens Deus: unde eum & in parabolam accepit.

20 Fide, de futuris, benedixit Isaac Jacob, & Esau.

21 Fide, Jacob moriens, unumquemque filiorum Joseph benedixit, & adoravit super

ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς βλάβου αὐτοῦ.

22 Πίσει, Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὁσέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.

* 23 Πίσει, Μωσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη ἢ τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἢ ἄρτιον τὸ παιδίον· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ ἢ διάταγμα τοῦ βασιλέως.

24 Πίσει, Μωσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ.

* 25 Μᾶλλον ἢ ἐλόμενος ἢ συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἢ ἀπόλαυσιν.

* 26 Μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ· ἢ ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν.

* 27 Πίσει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἄδραστον ὡς ὄρν· ἢ ἐκαρτέρητε.

* 28 Πίσει πεποίηκε τὸ ἢ πάσχα καὶ τὴν ἢ πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὃ ἢ ὀλοθρεύων εἴ ἢ πρωτότοκα, ἢ βίγη αὐτῶν.

29 Πίσει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς· ὅς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν.

30 Πίσει τὰ τεῖχη Ἱερικῶ ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας.

* 31 Πίσει Ῥαὰβ ἢ ἢ πόρνη οὐ ἢ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς ἢ κατασκοπούς μετ' εἰρήνης.

* 32 Καὶ τί ἔτι λέγω; ἢ Ἐπιλείψει γὰρ με ἢ διηγούμενον ὃ χρόνος περὶ Γεδεὼν, Βαρακ τε καὶ Σαμψῶν, καὶ Ἱεφθάε, Δαβὶδ τε καὶ Σαμουὴλ, καὶ τῶν προφητῶν.

* 33 Οἱ διὰ πίσεως ἢ κατηγνώσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἢ ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἢ ἐφραξαν σόματα ἢ λούτων,

summitatem virgæ suæ.

22 Fide, Joseph finiens, de egressione filiorum Israël meminit, & de offibus suis mandavit.

23 Fide, Moyse natus, occultatus est trimestre à parentibus suis, eo quod vidissent elegantem infantem, & non timuerunt edictum regis.

24 Fide, Moyse grandis factus, negavit dici filius filiae Pharaonis:

25 Magis eligens malis affligi cum populo Dei, quam temporarium habere peccati emolumentum:

26 Majores divitias æstimans illis Ægypti thesauris, improprium Christi: aspiciebat enim in remunerationem.

27 Fide, reliquit Ægyptum, non veritus animositatem regis: illum enim invisibilem tanquam videns fortiter tulit.

28 Fide, fecit Pascha, & effusionem sanguinis, ne ille perimens primogenita, tangeret eos.

29 Fide, transierunt per rubrum mare tanquam per aridam, cujus experientiam accipientes Ægyptii, absorpti sunt.

30 Fide, muri Jericho corruerunt, circuita per septem dies.

31 Fide, Rahab meretrix non periit cum incredulis, excipiens exploratores cum pace.

32 Et quid adhuc dico? deficiet enim me perennarrantem tempus, de Gedeon, Baracque, & Sampson, & Jephthe, Davidique, & Samuel, & Prophetis:

33 Qui per fidem devicerunt regna, operati sunt justitiam, adepti sunt repromissiones, obtinuerunt ora lionum.

34 Ἐσβεσαν δύναμιν πυρὸς, ἐφύγον ὀφθαλμοὺς μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἐκλιναν ἀλλοτρίων.

* 35 Ἐλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν. ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν.

* 36 Ἐτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαζίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς.

* 37 Ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόβῳ μαχαίρας ἀπέθανον. περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις, ἐν δέρμασιν. ὑπερούμενοι, θλιβόμενοι, κακочοούμενοι.

38 Ὡς οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὅρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὁκαῖς τῆς γῆς.

39 Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρήντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν.

* 40 Τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττον τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.
49. † 22.

Κεφ. ιβ'. 12.

* 1 Ὅτι γὰρ οὐκ ἔχοντες περιεμένον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὅγον ἀποθέμενοι πάντα, καὶ τὴν ὑπερίσταν ἀμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα.

* 2 Ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὅς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσχύνῃς κατὰ φρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ ἐκάθισεν.

* 3 Ἀναλογίσασθε γὰρ τὴν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμνητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

* 4 Ὅτι ἔτι μὴ φθάσῃς πρὸς τὸν

34 Extinxerunt vim ignis, effugerunt ora gladii, convalescerunt de infirmitate, facti sunt fortes in bello, castra verterunt exterorum.

35 Acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos: alii autem distenti sunt, non suscipientes redemptionem, ut meliorem resurrectionem nanciscerentur.

36 Alii vero ludibriorum & flagellorum experientiam acceperunt, etiam autem vinculo- rum & custodiæ.

37 Lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt, circuierunt in ovillis, in caprinis pellibus, egentes, afflicti, male habiti.

38 Quibus non erat dignus mundus, in solitudinibus errantes, & montibus, & speluncis, & cavernis terræ.

39 Et hi omnes testimonio probati per fidem, non reportarunt repromissionem:

40 Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur.

CAPUT XII.

1 Ideoque & nos tantam habentes circumjacentem nobis nubem testium, pondus deponentes omne, & circumstant peccatum, per patientiam curramus propositum nobis certamen:

2 Aspicientes in illum fidei auctorem & consummatorem Jesum, qui pro proposito sibi gaudio, sustinuit crucem, confusione contempta, in dexteraque throni Dei sedet.

3 Recogitate ergo talem sustinentem a peccatoribus in semetipsum contradictionem, ut ne fatigemini animis vestris deficientes.

4 Nondum usque ad sangui-

† ἀντικατέστητε, πρὸς τὴν ἀμαρτίαν † ἀνταγωνιζόμενοι·

* 5 Καὶ † ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἣτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται· τίς μου, μὴ † ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·

* 6 Ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος, παιδεύει· † μασιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν † παραδέχεται.

7 Εἰ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός· τίς γὰρ ἐστὶν υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ·

* 8 Εἰ δὲ χωρὶς ἐσε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγύνασι πάντες, ἀρα † νόθοι ἐξε καὶ οὐχ υἱοί.

* 9 Εἴτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἰχομεν † παιδευτὰς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν·

* 10 Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπαιδεύουν· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ † μεταλαβεῖν τῆς † ἀγιότητος αὐτοῦ.

11 Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκοῖ χαρὰς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕψερρον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης.

* 12 Διὸ τὰς † παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ † παραλελυμένα γόνατα † ἀνορθώσατε·

* 13 Καὶ † τροχιὰς † ὁρμῶν ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χῶλον ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον.

14 Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἀγιασμὸν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὕψεται τὸν Κύριον·

* 15 Ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὕψερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· μὴ τις ῥίζα πικρίας ἔνω † φύουσα † ἐνοχλῇ, καὶ διὰ ταύτης μὲνῶσι πολλοί.

* 16 Μὴ τις πόρνος, ἢ βέλῃλος, ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ † πρωτόγονα αὐτοῦ.

nem restitistis, adversus peccatum repugnantes,

5 Et obliti estis exhortationis, quæ vobis tanquam filiis disseritur, Fili mi ne parvipende disciplinam Domini, neque fatiscas ab eo argutus.

6 Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium quem recipit.

7 Si disciplinam sustinetis, tanquam filiis vobis offert se Deus, quis enim est filius, quem non corripit pater?

8 Si autem absque estis disciplina, cujus participes facti sunt omnes, utique nothi estis, & non filii.

9 Deinde ipsos quidem carnis nostræ patres habuimus castigatores, & reverebamur: non multo magis obtemperabimus Patri spirituum, & vivemus?

10 Illi quidem enim ad paucos dies, secundum visum ipsis, castigabant: hic autem ad commodum, ad recipiendum sanctificationem ejus.

11 Omnis autem disciplina ad quidem præfens non videtur gaudii esse, sed mœroris: postea autem fructum pacificum per eam exercitatis reddet justitiæ.

12 Ideo remissas manus, & soluta genua erigite:

13 Et gressus rectos facite pedibus vestris, ut non claudum abducatur, sanetur autem magis.

14 Pacem sequimini cum omnibus & sanctimoniam, quæ sine nemo videbit Dominum:

15 Contemplantes ne quis deficiat à gratia Dei: ne qua radix amaritudinis sursum germinans impediat, & per illam inquinentur multi.

16 Ne quis fornicator aut prophanus, ut Esau: qui propter escam unam vendidit primogenita sua.

* 17 Ἰδε γὰρ ὅτι καὶ ἡμεῖς
τέπειτα θέλω κληρονομήσαι
τὴν ἑὺλογίαν, ἡ ἀποδοκιμά-
σθαι· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ
εὔρε, ἡ καίπερ μετὰ δακρύων
ἐκζητήσας αὐτήν.

* 18 Οὐ γὰρ προσελήλυθατε
ἡ ψηλαφωμένῳ ὄρει, καὶ κε-
καυμένῳ πυρὶ, καὶ ἡ γνώφῃ,
καὶ ἡ σκότῳ, καὶ ἡ θυέλλῃ,

19 Καὶ σάλπιγγος ἡχῷ, καὶ
φωνῇ βημάτων, ἥς οἱ ἀκούσαν-
τες παρητήσαντο μὴ προσεβή-
ναι αὐτοῖς λόγον.

* 20 (Οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ
ἡ διασελλόμενον· ἡ γὰρ θηρίον βί-
βη τοῦ ὄρους, ἡ λιθοβοληθήσε-
ται, ἡ ἡ βολίδι ἡ κατατοξευ-
θήσεται.

* 21 Καὶ οὕτως ἡ φοβερόν ἡν τὸ
ἡ φανταζόμενον, Μωσῆς εἶπεν·
ἡ Βεκοβός εἰμι καὶ ἡ ἔντρομος.)

22 Ἀλλὰ προσελήλυθατε Σι-
ῶν ὄρει, καὶ πόλει Θεοῦ ζών-
τος, ἡ ἡ ἱερουσαλὴμ ἡ οὐρανόθεν,
καὶ μυριάσιν ἀγγέλων,

* 23 ἡ Πανηγύρει καὶ ἡ κ-
κλησίᾳ πρωτοτόκων ἡν οὐρανοῖς
ἀπογεγραμμένων, καὶ κριτῇ
Θεοῦ πάντων, καὶ πνεύμασι δι-
καίων τετελειωμένων,

24 Καὶ διαθήκης νέας μεσί-
τη ἡ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι θαντισ-
μοῦ, κρείττονα λαλοῦντι παρὰ
τὸν Ἀβελ.

25 Βλέπετε μὴ παραιτήση-
σθε τὸν λαλοῦντα. εἰ γὰρ ἡ
κεῖνοι οὐκ ἔφυγον, τὸν ἐπὶ τῆς
γῆς παραιτησάμενοι χρηματί-
ζοντα, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ
τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποσρεφόμενοι,

26 Οὐ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσά-
λευσε τότε· νῦν δὲ ἐπηγγε-
λται, λέγων· ἡ ἔτι ἡ παρὰ ἐγὼ
σεῖω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ
καὶ τὸν οὐρανόν.

27 Τὸ δὲ, ἔτι ἡ παρὰ, δηλοῖ
τῶν σαλευομένων τὴν μετάθε-
σιν, ὡς πεποιημένων, ἡνα μεί-
νῃ τὰ μὴ σαλευόμενα.

* 28 Διὰ βασιλείαν ἀσάλευ-
τον παραλαμβάνοντες, ἡ ἔχω-
μεν χάριν δι' ἡς λατρεύμεν

17 Scitis enim quoniam &
postea volens hæreditare bene-
dictionem, reprobatus est: pœ-
nitentiæ enim locum non inve-
nit, quanquam cum lachrymis
exquirens eam.

18 Non enim accessistis tra-
stabilem montem, & incensum
ignem, & turbinem, & caligi-
nem, & procellam,

19 Et tubæ sonum, & vo-
cem verborum, quam audien-
tes deprecari sunt, non pro-
poni eis verbum.

20 (Non portabant enim im-
peratum: Et si bestia terigerit
montem lapidabitur, aut jaculo
configetur.

21 Et, ita terribile erat ap-
parens, Moyses dixit: Exterri-
tus sum, & tremebundus.)

22 Sed accessistis Sion mon-
tem, & civitatem Dei viventis,
Hierusalem cælestem, & my-
riades angelorum,

23 Frequentiam, & ecclesiam
primogenitorum in cælis con-
scriptorum, & iudicem Deum
omnium, & spiritus iustorum
perfectorum,

24 Et testamenti novi media-
torem Jesum, & sanguine asper-
sionis præstantius loquentem
præ Abel.

25 Videte ne recusetis loquen-
tem: si enim illi non effugerunt
illum super terram recusantes
negotium agentem: multo ma-
gis nos, illum de cælis averfati:

26 Cujus vox terram movit
tunc, nunc autem denuntiavit,
dicens, adhuc semel ego mo-
veo non solum terram, sed &
cælum.

27 Illud autem, Adhuc se-
mel, declarat mobilitatem trans-
lationem tanquam factorum,
ut maneat non mobilia.

28 Itaque regnum immobile
susipientes, habeamus gra-
tiam, per quam serviamus

† εὐαρέσως τῷ Θεῷ, μετὰ αἰ-
δοῦς καὶ εὐλαβείας.

* 29 Καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν
πῦρ † καταναλίσκων. 49. † 24.
Κεφ. ιγ'. 13.

1 Η' Φιλαδελφία μενέτω.

* 2 Τῆς † Φιλοξενίας μὴ
† ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης
γὰρ ἔλαβόν τινες ξενίσαντες
ἀγγέλους.

* 3 † Μιμνήσκεσθε τῶν δεσ-
μίων, ὡς † συνδεδεμένοι· τῶν
κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ
ὄντες ἐν σώματι.

4 Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι,
καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους
δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός.

* 5 † Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος·
ἀρκαῦμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐ-
τὸς γὰρ εἰρήκεν· Οὐ μὴ σε ἀ-
νῶ, οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω·

* 6 Ὡς † θαρβύοντας ἡμᾶς
λέγειν· Κύριος ἐμοὶ † βοηθός,
καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει
μοι ἄνθρωπος.

* 7 † Μνημονεύετε τῶν ἡγου-
μένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑ-
μῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· ὧν ἀνα-
θεωροῦντες τὴν † ἐκβασιν τῆς ἀ-
ναστροφῆς, † μιμεῖσθε τὴν πίσιν.

8 Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σή-
μερον ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας.

* 9 † Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ
† ξέναις μὴ περιφέρεσθε. καλὴν
γὰρ χάριτι † βεβαιοῦσθαι τὴν
καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ
ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες.

10 Ἐχομεν βυσσίδα ἕριον, ἐξ
οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν
οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες.

11 Ὡν γὰρ εἰσφέρεται ζώων
τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ
ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τού-
των τὰ σώματα κατακαίεται
ἔξω τῆς παρεμβολῆς.

12 Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ
διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λα-
όν, ἔξω τῆς πόλης ἔπαυε.

13 Τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς
αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς,
τὴν ἐνεδισμὸν αὐτοῦ φέροντες.

14 Οὐ γὰρ ἔχομεν ὥδε μέ-

grate Deo, cum reverentia &
religione,

29 Etenim Deus noster ignis
consumens.

CAPUT XIII.

1 Caritas fraternitatis maneat:

2 Hospitalitatem ne ob-
liviscimini: per hanc enim la-
tuerunt quidam, hospitio ex-
cipientes angelos.

3 Mementote vincitorum, tan-
quam simul victi: malis pres-
forum, tanquam & ipsi existen-
tes in corpore.

4 Honorabile connubium in
omnibus, & cubile immacula-
tum: fornicatores autem &
adulteros judicabit Deus.

5 Pecunie non appetens mos:
contenti presentibus. ipse enim
dixit, Non te deseram, neque
te derelinquam.

6 Ita ut confidentes nos di-
cere, Dominus mihi adjutor,
& non timebo quid faciat mihi
homo.

7 Mementote ducum vestro-
rum, qui locuti sunt vobis ver-
bum Dei: quorum intuentes
exitum conversationis, imita-
mini fidem.

8 Jesus Christus heri & hodie
ipse & in secula.

9 Doctrinis variis, & pere-
grinis ne circumferamini. pul-
chrum enim gratia stabiliri cor,
non escis, in quibus non sunt
adjuti ambulantes.

10 Habemus altare, de quo
edere non habent potestatem
tabernaculo servientes.

11 Quorum enim infertur ani-
malium sanguis pro peccato in
Sancta per pontificem, horum
corpora cremantur extra castra.

12 Ideo & Jesus, ut sanctifica-
ret per proprium sanguinem po-
pulum, extra portam passus est.

13 Igitur exeamus ad eum ex-
tra castra, improperium ejus
portantes.

14 Non enim habemus hic

νοῦσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλ-
λουσαν ἐπιζητοῦμεν.

* 15 Δι' αὐτοῦ οὖν † ἀναφέ-
ωμεν θυσίαν † αἰνέσεως δια-
παντὸς τῷ Θεῷ, † τούτέστι καρ-
πὸν χειλέων ἐμολογούντων τῷ
δυνάμει αὐτοῦ.

* 16 Τῆς δὲ † εὐποιίας καὶ
κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε·
τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρε-
σεῖται ὁ Θεός.

* 17 Πείθεσθε τοῖς ἡγουμέ-
νοις ὑμῶν, καὶ † ὑπέκτετε· αὐ-
τοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν
ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀπο-
δώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦ-
το ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες·
† ἀλυσιτελεῖς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

18 Προσέχετε περὶ ἡμῶν·
πεποιθάμεν γὰρ ὅτι καλὴν συν-
εἰδήσιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι κα-
λῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι.

19 Περισσότερος δὲ παρα-
καλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τά-
χιον ἀποκατασταθῇ ὑμῖν.

20 Οἱ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης,
ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποι-
μένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν
ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου,
τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν,

21 Καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παν-
τὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, εἰς τὸ ποιῆ-
σαι τὸ θέλημα αὐτοῦ· ποιῶν
ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον
αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων. Ἀμήν.

22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀ-
δελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου
τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ
βραχείων ἐπέσειλα ὑμῖν.

23 Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν
Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ'
οὗ (ἐὰν τάχιον ἔρχηται) ὄψο-
μαι ὑμᾶς.

24 Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς
ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας
τοὺς ἁγίους· Ἀσπάζονται ὑμᾶς
οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων
ὑμῶν. Ἀμήν. 19. † 6.

Πρὸς Ἑβραίους ἐγράφη ἀπὸ
Ἰταλίας διὰ Τιμο-

manentem civitatem, sed futu-
ram inquirimus.

15 Per ipsum ergo offeramus
hostiam laudis per omne Deo,
id est, fructum labiorum con-
fitentium nomini ejus.

16 At beneficentiæ & com-
munionis ne obliviscimini. ta-
libus enim hostiis beneplacet
sibi Deus.

17 Obedite ducibus vestris, &
subjacete: ipsi enim pervigilant
pro animabus vestris, quasi ra-
tionem reddituri, ut cum gau-
dio hoc faciant, & non gemen-
tes: inutile enim vobis hoc.

18 Orate pro nobis; confidi-
mus enim quia pulchram con-
scientiam habemus, in omnibus
pulchre volentes conversari.

19 Amplius autem deprecor,
hoc facere: ut celerius restituar
vobis.

20 At Deus pacis, reducens
de mortuis pastorem ovium ma-
gnum, in sanguine testamenti
æterni, Dominum nostrum Je-
sum Christum,

21 Aptet vos in omni opere
bono, ad faciendum voluntatem
ejus: faciens in vobis bene-
placitum coram se, per Jesum
Christum: cui gloria in secula
seculorum. Amen.

22 Rogo autem vos, fratres,
sufferte verbum solatii: etenim
per breviter misi vobis.

23 Cognoscite fratrem Timo-
theum absolutum, cum quo (si
celerius venerit) videbo vos.

24 Salutate omnes duces ve-
stros, & omnes sanctos. Salu-
tant vos illi de Italia.

25 Gratia cum omnibus vo-
bis. Amen.

Ad Hebræos scripta est ab
Italia per Timotheum.

Ἰ Α Κ Ω Β Ο Υ J A C O B I
 Τ Ο Υ A P O S T O L Ι
 Ἀ Π Ο Σ Τ Ο Ὑ Λ Ο Υ E P I S T O L A
 Ἐ Π Ι Σ Τ Ο Λ Η Ὑ
 Κ Α Θ Ο Λ Ι Κ Η Ὑ

Κεφ. α'. ι.

CAPUT I.

1 Ἰ Α Κ Ω Β Ο Σ Θεοῦ καὶ Κυ-
 ρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δούλος,
 ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ
 διασπορᾷ, χαίρειν.

2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε,
 ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς
 περιπέσητε ποικίλοις.

3 Γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκί-
 μιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατερ-
 γάζεται ὑπομονήν.

4 Ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον
 ἔχεται, ἵνα ᾗτε τέλειοι καὶ ὁλό-
 κληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.

* 5 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται
 σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ δι-
 δόντος Θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς, καὶ
 μὴ ἰδνεϊδίζοντος, καὶ δοθήσε-
 ται αὐτῷ.

* 6 Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μη-
 δὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ ἢ δια-
 κρινόμενος ἢ ἔοικε ἢ κλύδωνι θα-
 λάττης ἢ ἀνεμιζομένῳ καὶ ἢ ρι-
 πιζομένῳ.

7 Μὴ γὰρ ολέσῃς ὁ ἄνθρωπος
 ἐκείνος ὅτι λήψεται τι παρὰ
 τοῦ Κυρίου.

* 8 Ἄνὴρ ἢ δίψυχος, ἢ ἀκα-
 τάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς
 αὐτοῦ.

9 Καυχᾶσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ
 ταπεινός ἐν τῇ ὑψει αὐτοῦ.

10 Οὗ δὲ πλούσιος, ἐν τῇ τα-
 πεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος
 χορτοῦ παρελεύσεται.

* 11 ἢ Ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος
 σὺν τῷ ἢ καύσωνι, καὶ ἐξήρανε
 πᾶν χορτόν, καὶ τὸ ἢ ἄνθος αὐ-
 τοῦ ἐξέπτεσε, καὶ ἡ ἢ εὐπρέπεια

1 JACOBUS Dei & Domini
 Jesu Christi servus, illis
 duodecim tribubus quæ in dis-
 persione, gaudere.

2 Omne gaudium ducite,
 fratres mei, cum tentationibus
 incideritis variis.

3 Scientes quod probatio ve-
 stræ fidei adoperatur patienti-
 am.

4 At patientia opus perfectum
 habeat, ut sitis perfecti & in-
 tegri, in nullo deficientes.

5 Si autem quis vestrum de-
 stituitur sapientia, postulet à
 dante Deo omnibus simpliciter,
 & non improperante, & dabi-
 tur ei.

6 Postulet autem in fide, ni-
 hil disceptans: nam disceptans
 similis est fluctui maris ventis
 agitato, & jactato.

7 Non ergo æstimet homo ille
 quod accipiat aliquid à Domi-
 no.

8 Vir duplex animo, incon-
 stans in omnibus viis suis.

9 Glorietur autem frater hu-
 milis in sublimitate sua:

10 At dives in humilitate
 sua: quoniam sicut flos sæni
 transibit.

11 Exortus est enim sol cum
 ardore, & arefecit fœnum,
 & flos ejus decidit, & decor

vul.

τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο·
ὕτω καὶ ὁ πλοῦσιος ἐν ταῖς ἱπο-
εῖαις αὐτοῦ ἡ μαρτυρήσεται.

12 Μακάριος ἄνθρωπος ὅς ἐστι ὑπομέ-
πειρασμὸν· ὅτι δοκιμὸς γε-
νομένος λήψεται τὸν στέφανον
τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ
Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

* 13 Μηδεὶς πειραζόμενος λε-
γέτω· ὅτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πει-
ράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς ἡ πειράζει
ἐν κακῶν, ἡ πειράζει δὲ αὐτὸς
οὐδένα.

* 14 Ἐκαστος δὲ πειράζεται,
ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἡ ἐξελ-
κόμενος καὶ ἡ δελεαζόμενος.

* 15 Εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλ-
λαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ
δὲ ἁμαρτία ἡ ἀποτελεσθεῖσα
ἡ ἀποκτείνει θάνατον.

16 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί
μου ἀγαπητοί.

* 17 Πᾶτα δότις ἀγαθῇ, καὶ
πάν ἡ δώρημα τέλειον ἔνωσέν
ἐστι, καταβαίνειν ἀπὸ τοῦ πα-
τρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ
ἐστὶ ἡ μεταβολή, ἡ ἡ τροπῆς
ἡ ἀποσκίασμα.

18 Βουλευθεὶς ἀπεκύησεν ἡ-
μᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶ-
ναι ἡμᾶς ἀπαρχὴν τινὰ τῶν
αὐτοῦ κτισμάτων.

* 19 Ὡς, ἀδελφοί μου ἀγα-
πητοί, ἔγω πάς ἄνθρωπος ἡ τα-
χύς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, ἡ βραδὺς εἰς
τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν·

20 Ὁ γὰρ ἄνθρωπος, δικαιο-
σύνην Θεοῦ οὐ κατεργάζεται.

* 21 Διὸ ἡ ἀποθέμενοι πᾶσαν
ἡ ὑπαρίαν καὶ ἡ περιστείαν ἡ κα-
κίας, ἐν ἡ πραύτητι δεξασθε τὸν
ἡ ἐμψυτον λόγον, τὸν δυνάμε-
νον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

22 Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου,
καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί, πᾶρα-
λογιζόμενοι ἑαυτοὺς.

23 Ὅτι εἰ τις ἀκροατὴς λόγου
ἐστὶ καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν
ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον
τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσώπτρῳ·

24 Κατενόησε γὰρ ἑαυτόν,
καὶ ἀπελήλυθε, καὶ οὐδέως
ἐπελάθετο ὅποιος ἦν.

vultus ejus deperit : ita &
dives in itineribus suis marce-
scet.

12 Beatus vir qui suffert ten-
tationem, quoniam probatus fa-
ctus, accipiet coronam vitæ, quam
repromisit Dominus dili-
gentibus se.

13 Nemo tentatus dicat, quo-
niam à Deo tentor : nam Deus
intentator est malorum, tentat
autem ipse neminem.

14 Unusquisque vero tenta-
tur, à propria concupiscentia
abstractus & illectus.

15 Deinde concupiscentia
concupiens, parit peccatum : at
peccatum consummatum, ge-
nerat mortem.

16 Ne errate fratres mei di-
lecti.

17 Omne datum bonum, &
omne donum perfectum, su-
perne est, descendens à Patre
luminum, apud quem non est
transmutatio, aut vicissitudinis
obumbratio.

18 Volens genuit nos verbo
veritatis, ad esse nos initium
aliquid ejus creaturarum.

19 Itaque, fratres mei dile-
cti, sit omnis homo velox ad
audiendum, tardus ad loquen-
dum, tardus ad iram.

20 Ira enim viri justitiam
Dei non adoperatur.

21 Ideo abjicientes omnem
fordem, & abundantiam mali-
tiæ, in mansuetudine suscipite
insitum verbum, potens salvare
animas vestras.

22 Estote autem factores ver-
bi, & non tantum auditores,
fallentes vosmetipsos.

23 Quia si quis auditor verbi
est, & non factor, hic similis
est viro consideranti vultum
nativitatis suæ in speculo.

24 Consideravit enim seipsum,
& abiit, & statim oblitus est
qualis fuerit.

* 25 Ο' δὲ ἡ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ παραμείνας, οὗτος οὐκ ἡκροατῆς ἡ ἐπιλησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ ἡ ποιητῆς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ἡ ποιεῖ αὐτοῦ ἔσται.

* 26 Εἰ τις δοκεῖ ἡ θρησκός εἶναι ἐν ὑμῖν, μὴ ἡ χαλιναγωγῶν ἡ γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἡ ἡπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τοῦτο ἡ μάταιος ἡ θρησκεία.

* 27 Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, αὕτη ἐστίν, ἡ ἐπίσκέττεσθαι ἡ ἡφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ ἐλπίσει αὐτῶν, ἡ ἡσπίλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου. 46. ἡ 19.

Κεφ. β'. 2.

1' Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης.

* 2 Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἄνθρωπος ἡ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῇτι λαμπρῇ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ἡ ἡπαρῇ ἐσθῇτι,

3 Καὶ ἐπιβλέψῃτε ἐπὶ τὸν φοραῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν, καὶ εἴπητε αὐτῷ· Σὺ καθοὺ ὡς καλῶς· καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε· Σὺ σῆθι ἡ ἐκεῖ, ἡ καθοὺ ὡς ἐπὶ τὸ ὑποπόδιόν μου.

4 Καὶ οὐ διεκρίβητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν;

5 Ἀκούσατε ἀδελφοί μου ἡ γαπητοί, οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου τοῦτου, πλουσίους ἐν πίσει, καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἡς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν;

6 Ὑμεῖς δὲ ἡτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἡλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια;

7 Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσι τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς;

8 Εἰ μὲν τοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν, κατὰ τὴν γραφὴν· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου

25 At perspicuus in legem perfectam illam libertatis, & permanens, hic non auditor oblivionis factus, sed factor operis, hic beatus in facto s' erit.

26 Si quis videtur religiosus esse in vobis, non refrænans linguam suam, sed seducens cor suum, hujus vana religio.

27 Religio munda, & immaculata apud Deum & Patrem, hæc est, Visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum, immaculatum seipsum custodire à mundo.

CAPUT II.

1 Fratres mei, ne in personarum acceptione habete fidem Domini nostri Jesu Christi gloriæ.

2 Si enim introierit in conventum vestrum vir aureum habens annulum in veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu,

3 Et intendatis in ferentem vestem splendidam, & dixeritis ei, Tu sede hic pulchre: & pauperi dicatis, Tu sta illic, aut sede hic sub scabello meo.

4 Et non dijudicatis in vobis ipsis, & facti estis iudices discriminationum malarum?

5 Audite fratres mei dilecti, nonne Deus elegit pauperes mundi divites in fide, & hæredes regni quod repromisit diligentibus se?

6 Vos autem exhonora^{is}is pauperem. nonne divites potentiam opprimunt vos, & ipsi trahunt vos ad iudicia?

7 Nonne ipsi blasphemant pulchrum nomen invocatum super vos?

8 Si tamen legem perfecitis regalem, secundum scripturam, Diliges proximum tuum sicut teipsum,

σεαυτὸν, καλῶς ποιεῖτε.

* 9 Εἰ δὲ † προσωποληπτεῖ-
τε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγ-
θῆμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς † πα-
ρταί.

10 Ὅσις γὰρ ὅλον τὸν νόμον
ἠρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἐνί, γέ-
νην πάντων ἑνοχος.

11 Ὁ γὰρ εἰπὼν· Μὴ μοιχεύ-
ης, εἶπε καὶ· Μὴ φονεύσης. εἰ
οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις δὲ,
έγονας παραβάτης νόμου.

12 Οὕτω λαλεῖτε, καὶ οὕτω
ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθε-
ας μέλλοντες κρίνεσθαι·

* 13 Ἡ γὰρ κρίσις † ἀνίλεως τῶ
ποιήσαντι ἑλεος· καὶ † κα-
τακαυχᾷται † ἑλεος κρίσεως.

14 Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί
μου, ἐὰν πίσιν λέγῃ τις ἔχειν,
ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται
πίσις σωταὶ αὐτόν;

* 15 Ἐὰν δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελ-
φή· γυμνοὶ ὑπάρχωσι, καὶ λειπ-
όμενοι ὡσιότης † ἐφημέρου τροφῆς,

* 16 Εἴπῃ δὲ τις αὐτοῖς ἐξ ὑ-
μῶν· Τπάγετε ἐν εἰρήνῃ, † θερ-
μαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε· μὴ
δοτε δὲ αὐτοῖς τὰ † ἐπιτηδεῖα
τοῦ σώματος, τί τὸ † ὄφελος;

17 Οὕτω καὶ ἡ πίσις, ἐὰν μὴ
ἔργα ἔχῃ, νεκρά ἐστὶ καὶ ἑαυτήν.

18 Ἀλλ' ἐρεῖ τις· Σὺ πίσιν
ἔχεις, καὶ γὰρ ἔργα ἔχω· δεῖξόν
μοι τὴν πίσιν σου ἐκ τῶν ἔργων
σου, καὶ γὰρ δεῖξω σοι ἐκ τῶν
ἔργων μου τὴν πίσιν μου.

* 19 Σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ Θεὸς εἰς
ἐξ· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμό-
νια πιστεύουσι, καὶ † φρίσσουσι.

20 Θέλεις δὲ γινῶναι, ὡς ἐν-
θρῶπε κενέ, ὅτι ἡ πίσις χωρὶς
τῶν ἔργων νεκρά ἐστίν;

* 21 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν
οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνε-
νέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ
ἐπὶ τὸ θυσιάζηριον;

* 22 Βλέπεις ὅτι ἡ πίσις † συν-
ήγει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ
τῶν ἔργων ἡ πίσις ἐτελειώθη;

23 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ
ἡ λέγουσα· Ἐπίστευσε δὲ Ἀ-

teipsum, pulchre facitis.

9 Si autem personam accipi-
tis, peccatum operamini, redar-
guti à lege quasi transgressores.

10 Quicumque enim totam le-
gem servaverit, offendat autem
in uno, factus est omnium reus.

11 Ille enim dicens, Non μο-
chaberis, dixit & Non occides. si
autem non μοchaberis, occides
autem, factus es transgressor legis.

12 Sic loquimini, & sic faci-
te, sicut per legem libertatis
futuri judicari.

* 13 Nam judicium sine miseri-
cordia non facienti miseri-
cordiam: & contra gloriatur miseri-
cordia judicium.

14 Quid illud utile, fratres
mei, si fidem dicat quis habe-
re, opera autem non habeat?
non potest fides salvare eum?

15 Si autem frater aut soror
nudi sint, & destituti fuerint
quotidiano victu:

16 Dicat autem aliquis illis
ex vobis, Ite in pace, calefa-
cimini, & saturamini: non de-
deritis autem eis ea quæ neces-
saria corporis, quid illud utile?

17 Sic & fides, si non ὅpera
habeat, mortua est secundum
seipsam.

18 Sed dicet quis, Tu fidem
habes, & ego opera habeo. o-
stende mihi fidem tuam ex ope-
ribus tuis, & ego ostendam tibi
ex operibus meis fidem meam.

19 Tu credis quoniam Deus u-
nus est? pulchre facis: & demo-
nes credunt, & contremiscunt.

20 Vis autem scire, ὁ homo
inanis, quoniam fides sine ope-
ribus mortua est?

21 Abraham pater noster nonne
ex operibus justificatus est offerēs
Isaac filium suum super altare?

22 Vides quoniam fides coo-
perabatur operibus illius, & ex
operibus fides consummata est?

23 Et suppleta est scriptura
dicens, Credidit autem Abra-
ham Deo, & reputatum est illi
ad

αὐτῶ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη.

24 Ὁρᾶτε τοίνυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίσεως μόνον;

25 Ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἁγγέλους, καὶ ἐτέρᾳ δὲ ἐκβαλοῦσα;

26 Ὡς περὶ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἐστίν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρὰ ἐστίν. 13. † 7.

Κεφ. γ'. 3.

1 ΜΗ' πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα ληψόμεθα.

2 Πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες· εἰ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἄνθρωπος, δυνατὸς χαλινᾶσθαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα.

3 Ἰδοὺ τῶν ἵππων τοὺς χαλινούς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείσασθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μεταγομεν.

* 4 Ἰδοὺ, καὶ τὰ πλοῖα † τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἑλαυνόμενα, † μεταγεται ὑπὸ ἑλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἂν ἡ † ὁρμὴ τοῦ † εὐθύνοντος βούληται.

* 5 Οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστίν, καὶ † μεγαλαυχεῖ. Ἰδοὺ, † ὀλίγον πῦρ † ἡλίκην † ὕλην † ἀνάπτει.

* 6 Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας· οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ † σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ † φλογίζουσα τὸν † τροχὸν τῆς † γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης.

* 7 Πᾶσα γὰρ † φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, † ἐρπετῶν τε καὶ † ἐναλίων, † θαμάζεται καὶ δεδάμασαι τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ.

* 8 Τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων θαμάσαι, † ἀκατάσχετον κακόν· μερῇ αὐτῇ † θανατηφόρον.

* 9 Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν

ad iustitiam, & amicus Dei appellatus est.

24 Videtis igitur, quoniam ex operibus iustificatur homo, & non ex fide tantum?

25 Similiter autem & Raab meretrix, nonne ex operibus iustificata est, suscipiens nuntios, & alia via ejiciens?

26 Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est, ita & fides sine operibus mortua est.

CAPUT III.

1 NE multi magistri fiat, fratres mei, scientes quoniam majus iudicium capiemus.

2 Multa enim offendimus omnes: si quis in verbo non offendit, hic perfectus vir, potens freno circumducere & totum corpus.

3 Ecce equis frena in ora mittimus ad obediendum ipsos nobis, etiam omne corpus illorum circummagimus.

4 Ecce & naves tantæ existentes, & à validis ventis impulsæ, circumferuntur à modico gubernaculo, ubi impetus dirigentis voluerit.

5 Ita & lingua parvum membrum est, & magna gloriatur. Ecce exiguus ignis quantam materiam incendit.

6 Et lingua ignis, mundus iniquitatis. ita lingua constituitur in membris nostris maculans totum corpus, & inflammans rotam nativitatis, & inflammata à gehenna.

7 Omnis enim natura bestiarumque & volucrum, serpentiumque & marinorum domatur, & domita est natura humana.

8 At linguam nullus potest hominum domare: incoercibile malum: plena veneno mortifero.

9 In ipsa benedicimus Deum.

Θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐ-
τῷ κατ'εἰρώμεθα τοὺς ἀνθρώ-
πους τοὺς καὶ ὁμοίωσιν Θεοῦ
γενόμεθα.

9 Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος
ῥηται εὐλογία καὶ κατά-
ρα· οὐ ἔστιν ἡμεῖς, ἀδελφοί μου,
ὅτι οὕτως γίνεσθαι.

11 Μήτις ἡ πηγὴ ἐκ τῆς
τῆς ἡμετέρας ὁμοιωσιν τοῦ
καὶ τὸ ἡμετέρας;

12 Μὴ δύναται, ἀδελφοί
μου, ἡ συκὴ ἐλαίας ποιῆται, ἡ
ἡμετέρας ὁμοιωσιν τοῦ
καὶ πηγὴ ἡμετέρας καὶ γλυ-
κύνηται ὕδωρ.

13 Τίς σοφὸς καὶ ἡμετέρας
ἡμετέρας ἐν ὑμῖν; δεῖξάτω ἐκ τῆς
ἡμετέρας ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐ-
τοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας.

14 Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε
καὶ ἐρίθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑ-
μῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ
ἡμετέρας κατὰ τῆς ἀληθείας.

15 Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία
ἡμετέρας κατερχομένη, ἀλλ' ἐπι-
βουλὴ, ψυχικὴ, καὶ δαιμονιώδης.

16 Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐρί-
θεια, ἐκεῖ ἀκαταστάσια καὶ πᾶν
ἡμετέρας πρᾶγμα.

17 Ἡ δὲ ἀνὴρ σοφία πρᾶ-
γμα μὲν ἀγνή ἐστιν, ἐπειτα καὶ ἐι-
ρηνικὴ, ἐπειρητικὴ, καὶ εὐπειθής,
μετῆς ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν,
καὶ ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος.

18 Καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύ-
νης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς
ποιούσιν εἰρήνην. 35. καὶ 15.

Κεφ. δ'. 4.

1 Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι
ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ
τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν κρατερο-
μένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν;
ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε·
φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ
οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε
καὶ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε δὲ,
διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς.

3 Αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβά-
νετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε,
ὥστε ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν πα-
θήσητε.

4 καὶ μοιχοὶ καὶ μοιχαλί-

& Patrem, & in ipsa maledic-
tus homines illos ad similitu-
dinem Dei factos.

10 Ex ipso ore procedit be-
nedictio, & maledictio, non
oportet, fratres mei dilecti, hæc
ita fieri.

11 Nunquid fons de eodem
foramine emanat dulce, & a-
marum?

12 Nunquid potest, fratres
mei, ficus oleas facere, aut
vitis ficus? sic nullus fons sal-
sam & dulcem facere aquam.

13 Si quis sapiens, & peritus
in vobis, ostendat ex pulchra
conversatione opera sua in man-
suetudine sapientiæ.

14 Si autem zelum amarum
habetis, & contentionem in
corde vestro: ne gloriamini &
mentimini adversus veritatem:

15 Non est ista sapientia des-
censum descendens, sed terre-
na, animalis, dæmoniaca.

16 Ubi enim zelus & irrita-
tio, illic tumultuatio, & omnis
prava actio.

17 Illa autem supernè sa-
pientia, primum quidem pudica
est: deinde pacifica, modesta,
benesudabilis, plena misericor-
dia & fructibus bonis, non di-
judicans, & non simulata.

18 Fructus autem iustitiæ in
pace seminatur facientibus pa-
cem.

CAPUT IV.

1 U Nde bella & pugnae in
vobis? Non hinc, ex vo-
luptatibus vestris militantibus
in membris vestris?

2 Concupiscitis, & non ha-
betis: occiditis, & zelatis, &
non potestis adipisci. litigatis
& belligeratis: & non habetis,
propter non petere vos.

3 Petitis, & non accipitis,
eo quod male petitis, ut in vo-
luptatibus vestris infumatis.

4 Adulteri & adulteræ, ne-
scitis

δες, οὐκ οἶδατε ὅτι ἡ † φιλία τοῦ κόσμου, ἐχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστίν; ὅς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται.

* 5 Ἡ δὲ δοκεῖτε ὅτι † κενῶς ἡ γραφὴ λέγει· Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατήκησεν ἐν ἡμῖν;

6 Μείζονα δὲ δίδωσι χάριν, διὸ λέγει· Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

7 Ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ, ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν.

8 Ἐγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν· καθάρισατε χεῖρας, ἁμαρτωλοὶ, καὶ ἄγνισατε καρδίας, δίψυχοι.

* 9 † Ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε. ὁ † γέλως ὑμῶν εἰς † πένθος † μεταστραφῆτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς † κατήφειαν.

10 Ταπεινώθητε ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

11 Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, καὶ κρίναν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἰ ποιητῆς νόμου, ἀλλὰ κριτής.

* 12 Εἰς ἐστίν ὁ † νομοθέτης ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ τίς εἰ ὅς κρίνεις τὸν ἕτερον;

13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· Σήμερον ἡ αὐριον πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα, καὶ ἐμπορευσόμεθα, καὶ κερδήσομεν.

* 14 Οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὐριον· ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; † ἅτμεις γὰρ ἐστίν ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα δὲ ἀφανιζομένη.

15 Ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· Ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἡμεῖνοι.

16 Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἐλαξονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύ-

scitis quia amicitia mundi inimicitia Dei est? Quicumque ergo voluerit amicus esse mundi, inimicus Dei constituitur.

5 An putatis quia inaniter Scriptura dicit, Ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat in nobis?

6 Majorem autem dat gratiam. Ideo dicit, Dominus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.

7 Subditi estote ergo Deo: resistite diabolo: & fugiet a vobis.

8 Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis. Emundate manus, peccatores: & purificate corda, duplices animo.

9 Affligimini, & lugete, & plorate: risus vester in luctum convertatur, & gaudium in moerorem.

10 Humiliamini in conspectu Domini, & exaltabit vos.

11 Ne contraloquimini alii aliis, fratres. Contraloquens fratri, & judicans fratrem suum, contraloquitur legi, & judicat legem. Si autem legem judicas, non es factor legis, sed judex.

12 Unus est ille legislator, potens servare & perdere. Tu autem quis es qui judicas alterum?

13 Age nunc dicentes, Hodie aut cras ibimus in illam civitatem, & faciemus ibi annum unum, & mercabimur, & lucrabimur:

14 Qui ignoratis illud cras: Quæ enim vita vestra? Vanior enim erit, ad modicum apparens, deinceps vero & evanescentes.

15 Pro dicere vos, Si Dominus voluerit, & vixerimus, & faciemus hoc aut illud.

16 Nunc autem gloriamini in superbis vestris: Omnis gloriatio

ἡσιν τοιαύτη, πονηρά ἐσιν.
 17 Εἰδότε οὖν καλὸν ποιεῖν,
 καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐ-
 τῶν ἐσιν. 11 + 6.

Κεφ. ε. 5.

1 + Ἀγε νῦν οἱ πλούσιοι,
 κλαύσατε + δολού-
 οντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις
 ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις.

* 2 Ο' πλούτος ὑμῶν + σέση-
 ε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν + ση-
 θρώτα γέγονεν.

* 3 Ο' χρυσοὺς ὑμῶν καὶ ὁ
 ἄργυρος + κατίωται, καὶ ὁ ἰδὸς
 αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῶν ἔσται,
 καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν
 ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχά-
 ταις ἡμέραις.

* 4 Ἰδοὺ, ὁ μισθὸς τῶν ἐργα-
 τῶν τῶν + ἀμετάντων τὰς χώ-
 ρας ὑμῶν, ὁ ἐπεσερημένος ἀφ'
 ὑμῶν, κρᾶζει· καὶ αἱ + βοαὶ
 τῶν θερισάντων εἰς τὰ ῥῆματα Κυ-
 ρίου + σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν.

* 5 + Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς
 γῆς, καὶ + ἐσπαταλήσατε·
 + ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν
 ὡς ἐν ἡμέρᾳ + σφαγῆς.

6 Κατεδικάσατε, ἐφονεύσα-
 τε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσ-
 σεται ὑμῖν.

* 7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελ-
 φοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ Κυρί-
 ου. ἰδοὺ, ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν
 τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακρο-
 θυμῶν ἐκ' αὐτοῦ, ἕως ἂν λάβῃ
 τὸν + πρῶτον καὶ + ὕψιστον.

8 Μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς,
 στήριξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι
 ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἥγγικεν.

9 Μὴ ζενάζετε κατ' ἀλλήλων,
 ἀδελφοί, ἵνα μὴ κατακριθῆτε· ἡ
 κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἐσθκειν.

* 10 + Ἐπόδειγμα λάβετε τῆς
 + κακοπαθείας, ἀδελφοί μου, καὶ
 τῆς μακροθυμίας τοῦ προφήτου
 οἱ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι Κυρίου.

* 11 Ἰδοὺ, + μακαρίζομεν τοὺς
 ὑπομένοντας τὴν ὑπομονὴν· ἰδοὺ
 ἡκούσατε, καὶ τὸ τέλος Κυρίου
 εἶδετε, ὅτι + πολὺ σπλαγχνός
 ἐσιν ὁ Κύριος καὶ + οἰκτίρων.

12 Πρὸ πάντων δὲ, ἀδελφοί

riatio talis maligna est.

17 Scienti igitur bonum fa-
 cere, & non facienti, pecca-
 tum illi est.

CAPUT V.

1 A Ge nunc divites, plorate,
 ululantes in miseriis ve-
 stris superventuris.

2 Divitiæ vestræ putrefactæ
 sunt, & vestimenta vestra à ti-
 neis comesta facta sunt.

3 Aurum vestrum & argen-
 tum æruginavit: & ærugo eo-
 rum in testimonium vobis erit,
 & manducabit carnes vestras
 sicut ignis. Thesaurizastis in
 novissimis diebus.

4 Ecce merces operariorum
 metentium regiones vestras,
 intercepta à vobis, clamat: &
 clamores metentium in aures
 Domini Sabaoth introierunt.

5 Deliciati estis super terram,
 & lascivistis: enutristis corda
 vestra ut in die occisionis.

6 Condemnastis, occidistis
 justum: non restitit vobis.

7 Patientes estote igitur, fra-
 tres, usque ad adventum Domi-
 ni. Ecce, agricola expectat pre-
 tiosum fructum terræ: patienter
 ferens in eum, donec accipiat
 pluviam matutinam & ferotinam,

8 Patientes estote & vos: con-
 firmate corda vestra, quoniam ad-
 ventus Domini appropinquavit.

9 Ne ingemiscite adversus alii
 alios, fratres, ut non judicemini.
 Ecce, iudex ante fores stetit.

10 Exemplum accipite, fra-
 tres mei, malorum perpeffionis,
 & patientiæ, Prophetas, qui
 locuti sunt nomine Domini.

11 Ecce beatificamus toleran-
 tes. Tolerantiam Job audistis,
 & finem Domini vidistis, quo-
 niam valde misericors est & mi-
 serator.

12 Ante omnia autem, fratres
 mei,

μου, μὴ δυνύετε μήτε τὸν οὐρανὸν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ, ναὶ, καὶ τὸ οὐ, οὐ· ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε.

* 13 † Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· † εὐθυμεῖ τις; † ψαλλέτω.

14 Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου.

15 Καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· κὰν ἁμαρτίας ᾗ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ.

16 Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη.

* 17 Ἡλίας ἄνθρωπος ἦν † δμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι· καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ·

18 Καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάκησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.

19 Ἀδελφοί, ἰάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτὸν,

* 20 Γινώσκτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ † καλύψει πληθὺς ἁμαρτιῶν. 24. † 11.

mei, ne jurate, neque cælum, neque terram, neque aliud quicunque juramentum. Sit autem vestrum illud Etiam, etiam: illud Non, non: ut non in pocrifin decidatis.

13 Tristatur aliquis in vobis? oret. Æquo animo est quis? psallat.

14 Infirmatur quis in vobis? advocet presbyteros ecclesiæ & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.

15 Et oratio fidei servabit laborantem, & eriget eum Dominus: & si peccata fuerit perpetratus, remittentur ei.

16 Confitemini alii aliis offensiones: & orate pro alii aliis, ut sanemini. multum valet deprecatio iusti efficax.

17 Elias homo erat similiter passibilis nobis: & oratione oravit ad non pluendum: & non pluit super terram annos tres & menses sex.

18 Et rursus oravit: & cælum pluviam dedit, & terra germinavit fructum suum.

19 Fratres, si quis in vobis erraverit à veritate, & converterit quis eum:

20 Sciat quod ille convertens peccatorem ab errore viæ suæ, servabit animam à morte, & operiet multitudinem peccatorum.

ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ἈΠΟΣΤΟΛΟΥ

ἘΠΙΣΤΟΛΗ
ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ.

Κεφ. α. ι.

1 ΠΕΤΡΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκί-

P E T R I A P O S T O L I

E P I S T O L A
CATHOLICA PRIOR.

CAPUT I.

1 PETRUS Apostolus Jesu Christi, electis advenis dispersionis Ponti, Galatiæ, Cap-

2. Ἀσίᾳ, καὶ Βιθυνίᾳ.

* 2 Κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ πατρὸς ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ † βαντισμὸν ἁμαρτίας Ἰησοῦ Χριστοῦ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖη.

3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωῆς δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν.

* 4 Εἰς † κληρονομίαν † ἄφθαρτον καὶ † ἁμίαντον καὶ † ἀμάρτανον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ἡμᾶς.

5 Τοῦς ἐν δυνάμει Θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως, εἰς σωτηρίαν ἐτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἰσχύϊ.

6 Ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἔρτι (εἰ δέον ἐστὶ) λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς.

* 7 Ἵνα τὸ † δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολὺ τιμιώτερον χρυσοῦ, τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὐρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ δόξαν, ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 8 Ὅν οὐκ εἰδότες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἔρτι μὴ ὀρῶντες, πιστεύοντες δὲ, ἀγαλλιᾶσθε χαρὰ † ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξαμένῳ.

9 Κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν.

* 10 Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζητήσαν καὶ † ἐξηρεύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες.

* 11 Ἐφρευῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, † προμαρτυρούμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας.

12 Οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ἡμῖν δὲ διηκόνους αὐτῶν, ἀ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισταμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι, ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ᾧ ἐπισκοποῦσιν ἁγέλοι· παρακύψαι.

* 13 Διὸ † ἀναζωπύμενοι τὰς

padociæ, Asiæ, & Bithyniæ,

2 Secundum prænotionem Dei Patris, in sanctificatione Spiritus, in obedientiam & asperfusionem sanguinis Jesu Christi. Gratia vobis & pax multiplicetur.

3 Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundum multam suam misericordiam regenerans nos in spem vivam, per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis.

4 In hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam: & immarcescibilem, conservatam in cælis in vos,

5 In virtute Dei custoditos, per fidem in salutem paratam revelari in tempore novissimo.

6 In quo exultatis, modicum nunc (si opus est) tristati in variis tentationibus.

7 Ut probatio vestræ fidei multo pretiosior auro illo perditæ, per ignem vero exploratæ, inveniatur in laudem & honorem & gloriam, in revelatione Jesu Christi:

8 Quem non videntes diligitis: in quem nunc non videntes, credentes autem, exultatis lætitia inenarrabili & glorificata,

9 Reportantes finem fidei vestræ, salutem animarum.

10 De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt Prophetæ, qui de illa in vos gratia prophetantes.

11 Scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis Spiritus Christi, prætestatus illas in Christum passiones, & post hæc glorias:

12 Quibus revelatum est quia non sibi metipsis, vobis autem ministrabant ea, quæ nunc nuntiata sunt vobis, per eos evangelizantes vobis in Spiritu sancto missæ de cælo, in quæ desiderant angeli prospicere.

13 Ideo succincti lumbos mentis vestræ, sobrii, perfecte spe-

φοντες, † τελείως ἐλπίζατε
ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν
ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ

* 14 Ὡς τέκνα ὑπακούης, μὴ
† συσχηματιζόμενοι ταῖς πρό-
τερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυ-
μίαις·

15 Ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέ-
σαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ αὐτοὶ
ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενή-
θητε.

16 Διότι γέγραπται. Ἅγιοι
γένησθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι.

* 17 Καὶ εἰ πατέρα ἐπικα-

λέετε τὸν ὁρατόν, ὁ ἄρ-
ατος τὸν ἀόρατον, ὁ ἀει-
ὢς τὸν ὁρίστον, ὁ ἀκατα-
κρίτος τὸν κρινόμενον·

* 18 Εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς,
ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ † ἐλυτρώθητε
ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστρο-
φῆς † πατροπαράδοτου·

19 Ἀλλὰ τιμῷ αἵματι ὡς
ἁμνοῦ ἁμώμου καὶ ἀσπίλου
Χριστοῦ·

20 Προεγνωσμένου μὲν πρὸ
καταβολῆς κόσμου, φανερωθέν-
τος δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρό-
νων δι' ὑμᾶς,

21 Τοὺς δι' αὐτοῦ πιστεύοντας
εἰς Θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ
νεκρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα,
ὥς τε τὴν πίσιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα
εἶναι εἰς Θεόν.

* 22 Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνι-
κότες ἐν τῇ ὑπακούῃ τῆς ἀλη-
θείας διὰ πνεύματος, εἰς φιλα-
δελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ κα-
θαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγα-
πήσατε † ἐκτενῶς·

* 23 † Ἀναγεννημένοι οὐκ
ἐκ † σπορᾶς † φθαρτῆς. ἀλλὰ ἐφ'
θάρτου, διὰ λόγου ζῶντος Θεοῦ
καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα.

24 Διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρ-
τος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου
ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη δ
χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξ-
έπεσε·

25 Τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει
εἰς τὸν αἰῶνα· τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ
ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑ-
μᾶς. 23. † 10.

rate in eam latam vobis gratiam
in revelatione Jesu Christi:

14 Quasi filii obedientiae, non
configurati illis prius in igno-
rantia vestra cupiditatibus:

15 Sed secundum eum vocan-
tem vos, Sanctum, & ipsi san-
cti in omni conversatione fiat:

16 Quoniam scriptum est,
Sancti eritis, quoniam ego san-
ctus sum.

17 Et si Patrem invocatis eum
non visum, qui invisibilis est
et incorruptibilis, qui
non variabilis est, qui
iudicabit omnes·

18 Scientes quod non corrupti-
bilibus argento vel auro redem-
pti estis de vana vestra conversa-
tione paterna traditione accepta:

19 Sed pretioso sanguine quasi
agni immaculati & incontami-
nati Christi:

20 Praecogniti quidem ante
constitutionem mundi, manife-
stati autem in novissimis tem-
poribus propter vos:

21 Per ipsum credentes in
Deum illum suscitantem eum a
mortuis, & gloriam eidantem,
ut fidem vestram & spem esse
in Deum.

22 Animas vestras castificantes
in obedientia veritatis per Spi-
ritum, in fraternum amorem non
simulatum, ex puro corde alii
alios diligite impense,

23 Renati non ex semine cor-
ruptibili, sed incorruptibili,
per verbum Dei vivi & perma-
nentis in aeternum.

24 Quia omnis caro ut fœ-
num, & omnis gloria hominis
ut flos fœni. exaruit fœnum,
& flos ejus decidit:

25 At verbum Domini manet
in aeternum. Hoc autem est
verbum evangelizatum in vos.

Κεφ. β'. 2.

CAPUT II.

Ἀποδέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλιν καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλίας,

* 2 Ὡς ἁρτιγέννητα βρέφη, τὸ ἄλογον ἔχοντες, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξησῆτε.

3 Εἴπερ ἐγεύσασθε ὅτι χρησὸς ὁ Κύριος.

4 Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοδοκιμαζόμενον, παρὰ δὲ Θεοῦ ἐκλεκτὸν, ἔντιμον.

5 Καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε, οἶκος πνευματικός, ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνεγέκαι πνευματικὰς θυτίας, εὐπροσδέκτους τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 6 Διὸ καὶ περιέχει ἐν τῇ γραφῇ. Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον ἁκρογωνιαίον, ἐκλεκτὸν, ἔντιμον· καὶ ὁ πειθεύων ἐπ' αὐτῷ, οὐ μὴ κατασχυρῇ.

* 7 Τμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πειθεύουσιν. Ἀπειθεῖτε δὲ, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη ὡς κεφαλὴ γωνίας, καὶ λίθος ἁκρογωνιαίος, καὶ πέτρα ἁκανθάλου.

8 Οἱ προσκόπτουσι τῷ λόγῳ, ἀψευδῶντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν.

* 9 Ὡς δὲ, γένος ἐκλεκτὸν, βασιλεῖον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν· ὅπως τὰς ἀρετὰς ἑξαγγεῖλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς.

10 Οἱ ποτὲ οὐ λαὸς, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ· οἱ οὐκ ἡλεημένοι, νῦν δὲ ἡλεηθέντες.

11 Ἀγαπητοὶ, παρακαλῶ παροίκους καὶ παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες ζηρτεῦνται κατὰ τῆς ψυχῆς.

* 12 Τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν· ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἑποπτεύσαντες, δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

1 D Eponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & invidias, & omnes oblocutiones,

2 Sicut modo geniti infantes, rationale sine dolo lac concupiscite : ut in eo augeamini.

3 Siquidem gustastis quoniam benignus ille Dominus.

4 Ad quem accedentes, lapidem vivum, ab hominibus quidem reprobatum, à autem Deo electum, honorabilem :

5 Et ipsi tanquam lapides vivi superædificamini, domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre hostias spirituales, bene acceptabiles Deo per Jesum Christum.

6 Propter quod continetur in Scriptura : Ecce pono in Sion lapidem summum angularem, electum, pretiosum : & credens in eo, non pudebit.

7 Vobis igitur honor credentibus, non credentibus autem, lapis quem reprobaverant ædificantes, hic factus est in caput anguli, & lapis offensionis, & petra scandali.

8 Qui offendunt verbo, inpersuasi, in quod & positi sunt.

9 Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus in vendicationem, ut virtutes annuntietis ejus de tenebris vos vocantis in admirabile suum lumen.

10 Qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei, qui non consecuti misericordiam, nunc autem misericordiam consecuti.

11 Dilecti, obsecro tanquam advenas, & peregrinos, abstinere carnalibus desideriis, quæ militant adversus animam :

12 Conversationem vestram habentes honestam in Gentibus, ut in quo obloquuntur vobis, ut malefactoribus, ex bonis operibus inspicientes, glorificent Deum in die visitationis.

13 Ὑποτάγητε οὖν πασῇ ἀν-
 θρωπίνῃ κτίσει διὰ τοῦ Κυρίου·
 εἰτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι·

* 14 Εἴ τε ἡμερῶν, ὥς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδήκην μὲν κακοποιῶν, † ἐπαινοῦν δὲ † ἀγαθοποιῶν.

15 Ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα
τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιούντας Φι-
μοῦν· τὸν τῶν ἀγαθῶν ἀνέ-
μων

ὡς κακίαις τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Θεοῦ.

* 17 Πάντας τιμήσατε· τὴν
 † ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε· τὸν
 Θεὸν φοβεῖσθε· τὸν βασιλέα
 † τιμᾶτε.

* 18 Οἱ ἡρώδης οὐκ ἐστὶν, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς ἡγεμονοῦσιν, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἡγεμονοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς.

* 19 Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ
 συνείδησιν Θεοῦ † ὑποφέρει τις
 † λύπας, πάντων † ἀδικίας.

* 20 Ποῦν γὰρ ἡ κλέος, εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεοῦ.

* 21 Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθη-
τε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἑπάβεν ὑπὲρ
ὑμῶν, ὑμῖν † ὑπολιμπάνων
† υπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολου-
θήσῃτε τοῖς † ἔχουσιν αὐτοῦ.

22 Ὅς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίη-
σεν, οὐδὲ εὗρέθη δόλος ἐν τῷ
σώματι αὐτοῦ.

* 23 Ὁς † λοιδορούμενος οὐκ
† ἀντελοιδῶρει, πᾶσιν οὐκ
ἡπείλει· παρεδίδου δὲ τῷ κρί-
νοντι δικαίως.

* 24 Ὁς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν
αὐτοὺς ἀνῆνεγκεν ἐν τῷ σώματι
αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον· ἵνα ταῖς
ἁμαρτίαις † ἀπογεγόμενοι, τῇ
δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὐ τῷ
† μῶλωπι αὐτοῦ ἰάσῃτε.

25 Ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα
πλανώμενα· ἀλλ' ἐπεγράφητε
νῦν ἐπὶ τὸν ποιόμενα καὶ ἐπίσ-

13 Subjecti estote igitur omni
humanæ creaturæ, propter Do-
minum: sive regi, quasi super-
habenti.

14 Sive praesidibus, ut per
eum missis, ad vindictam qui-
dem malefactorum, laudem ve-
ro benevolentium:

... r, v^ol^un^ta sic est voluntas Dei,
bona, iusta, sapientia, impa-
rtem bonitatis, ignorantiam
et Quod liberi, & non quod
volamini habere, malum libe-
tatem, sed sicut servi Dei.

. 17 Omnes honorate. Fraternitatem diligite. Deum timete. Regem honorificate.

18 Servi, subditi in omni timore dominis, non tantum bonis & æquis, sed etiam pravis.

19 Hoc enim gratia, si propter conscientiam Dei fuerit quis tristitias, patiens injuste.

20 Quæ enim laus, si pec-
cantes, & colaphizati suffertis?
Sed si bene facientes, & pa-
tientes sustinetis, hoc gratia
apud Deum.

21 In hoc enim vocati estis:
quia & Christus passus est pro
nobis, vobis relinquens exem-
plum, ut sequamini vestigia
eius:

22 Qui peccatum non fecit,
nec inventus est dolus in ore
ejus.

23 Qui convitiis affectus non
contra convitiabatur: patiens,
non minabatur: tradebat autem
judicanti iuste.

24 Qui peccata nostra ipse
pertulit in corpore suo super
lignum, ut peccatis mortui,
iustitiæ vivamus: cujus vibice
ejus sanati estis:

25 Eratis enim sicut oves
errantes : sed conversi estis
nunc ad pastorem & episcopum

τοπον των ψυχων υμων. 32.† 13. animarum nostrarum.

Κεφ. γ'. 3.

CAPUT III.

1 Ομοίως αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὥστε καὶ εἰ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστρέψεως ἀνευ λόγου κερδηθήσονται.

1 Similiter mulieres subditæ propriis viris, ut & si qui non suadentur verbo, per mulierum conversationem sine verbo lucrifiant.

2 Ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν.

2 Aspicientes illam in timore castam conversationem vestram.

* 3 Ὡς ἔσω οὐχ ὁ ἔξωθεν † ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ † περιδέσεως χρυσίων, ἢ † ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος.

3 Quarum sit non extrinsecus implicationis capillorum, & circumpositionis aureorum, aut indumenti vestimentorum ornatus.

4 Ἀλλ' ὁ κρύπτῃς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελής.

4 Sed ille absconditus cordis homo, in incorruptibilitate lenis & quieti spiritus: qui est in conspectu Dei pretiosus.

5 Οὕτω γὰρ ποτε καὶ αἱ ἁγίαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσai ἐπὶ τὸν Θεόν, ἐκόσμου ἐαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν.

5 Sic enim aliquando & illæ sanctæ mulieres sperantes in Deum, ornabant seipsas, subiectæ propriis viris.

* 6 Ὡς Σάρρα ὑπήκουσε τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθη τέκνα, ἀγαθοποιῶσαι, καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν † πτόησιν.

6 Sicut Sara obediebat Abraham, dominum eum vocans: cuius factæ estis natæ, benefacientes, & non timentes ullam consternationem animi.

* 7 Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, † συνεικονῶντες κατὰ γινώσκιν, ὡς ἁσπενεσέρῳ σκεύει τῷ † γυναικίῳ † ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ συγκληρονόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐκκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

7 Viri similiter, cohabitantes secundum cognitionem, quasi infirmiori vasi muliebri tribuentes honorem, tanquam & cohæredes gratiæ vitæ: ad non intercidi orationes vestras.

* 8 Τὸ δὲ τέλος, πάντες † ὁμόφρονες, † συμπαθεῖς, † φιλάδελφοι, † εὐσπλαγχινοι, † φιλόφρονες.

8 At finis, omnes unanimes, compatiētes, fraternitatis amatores, misericordes, humiles.

9 Μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τοῦναντίον δὲ, εὐλογοῦντες· ἵδότες ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.

9 Non reddentes malum pro malo, aut convitium pro convitio: contrarium vero, benedicentes: scientes quia in hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis.

10 Ὅς γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω τὴν γλῶτταν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χεῖλη αὐτοῦ τοῦ μὴ λαλῆσαι ὄλον.

10 Nam volens vitam diligere, & videre dies bonos, coerceat linguam suam à malo, & labia sua non loqui dolum.

11 Ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιησάτω ἀγαθόν· ζητιησάτω εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν.

11 Declinet à malo, & faciat bonum: inquirat pacem, & sequatur eam.

12 Ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου

12 Quia oculi Domini super justos

ἐπὶ δικαίους, καὶ ὧτα αὐτοῦ
εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ
Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακὰ.

13 Καὶ τίς ὁ κακῶσαν ὁ-
μᾶς, ἂν τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ
γένησθε;

14 Ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε
διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι· τὸν
δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε,
μηδὲ ταραχθῆτε.

15 Κύριον δὲ τὸν Θεὸν ἀ-
γιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν.
ἔτοιμοι δὲ ἔειπὲς ἀπολογία
παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λό-
γον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος,
μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου.

* 16 Συνειδήσιν ἔχοντες ἀ-
γαθὴν· ἵνα ἐν ᾧ καὶ καταλαλώ-
σιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, κα-
ταισχυνώσιν οἱ ἐπιηρεάζον-
τες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ
ἀναστροφὴν.

17 Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποι-
οῦντας, εἰ θέλει τὸ θέλημα
τοῦ Θεοῦ, πάσχειν, ἢ κακο-
ποιοῦντας.

18 Ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ
ἁμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ
ἁδίκων· ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ
τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί,
ζωοποιηθεὶς δὲ τῷ πνεύματι.

19 Ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ
πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν,

20 Ἀπειθήσασί ποτε, ὅτε
ἅπαξ ἐξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ
μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε,
κατασκευαζομένης κιβωτοῦ εἰς
τὴν ὀλίγην (τούτέστιν ὀκτὼ) ψυ-
χαὶ διασώθησαν δι' ὕδατος.

* 21 Ὡς καὶ ἡμᾶς καὶ ἀντίτυ-
πον νῦν σώζει καὶ βάπτισμα,
(οὐ σαρκὸς καὶ ἀπόθεσις καὶ ῥύπου,
ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ ἐ-
περώτημα εἰς Θεόν) δι' ἀνα-
στάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ,

22 Ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ,
πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν, ὑποτα-
γέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐ-
ξουσιῶν καὶ δυνάμεων. 21.† 13.

Κεφ. δ'. 4.

* 1 Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ
ἡμῶν σαρκί, καὶ ὑμεῖς
τὴν αὐτὴν ἔννοιαν καὶ ὁμοίαν

justos, & aures ejus in prece-
eorum: Vultus autem Domini
super facientes mala.

13 Et quis ille male tractans
vos, si boni imitatores fueri-
tis?

14 Sed & si persequimini propter
justitiam, beati. At timorem
eorum ne timueritis, neque
conturbemini.

15 Dominum autem Deum
sanctificate in cordibus vestris:
parati vero semper ad apolo-
giam omni poscenti vos ratio-
nem de ea in vobis spe, cum
modestia & timore,

16 Conscientiam habentes bo-
nam, ut in eo quod obloquun-
tur vobis ut malefactoribus,
pudeant illi calumniantes ve-
stram bonam in Christo conver-
sationem.

17 Melius enim benefacien-
tes, (si velit voluntas Dei,)
pati, quam male facientes,

18 Quia & Christus semel pro
peccatis passus est, justus pro
injustis; ut nos offerret Deo,
mortificatus quidem carne, vi-
vificatus autem spiritu.

19 In quo & illis in custodia
spiritibus profectus praedicavit:

20 Incredulis aliquando,
quando expectabat illa Dei
longanimitas, in diebus Noë
apparata arca: in quam paucae
(id est octo) animae servatae
sunt per aquam.

21 Cui correspondens exem-
plar nunc & nos salvat baptismus:
non carnis depositio sordis, sed
conscientiae bonae interrogatio
in Deum, per resurrectionem
Jesu Christi:

22 Qui est in dextera Dei,
profectus in caelum, subjectis
sibi angelis, & potestatibus, &
virtutibus.

CAPUT IV.

1 Christo igitur passo pro
nobis carne, & vos,
eadem cogitatione armamini,
quia

θε, ὅτι ὁ παστὼν ἐν σαρκί, πέ-
καυται ἁμαρτίας.

* 2 Εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων
ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι
Θεοῦ τὸν † ἐπίλοιπον ἐν σαρκί
† βιώσασαι χρόνον.

* 3 † Ἀρκτὺς γὰρ ἡμῶν ὁ
παρεληλυθὼς χ. τοῦ βίου
τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν κ. ἁ-
σασθαι, πεπορευμένους ἐν ἁ-
σελείαις, ἐπιθυμίαις, † οἰνο-
φλυγίαις, κώμοις, † πότοις,
καὶ † ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις.

* 4 Ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συν-
τρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν
τῆς † ἀσωτίας † ἀνάχουσιν,
βλασφημοῦντες.

5 Οἱ ἐποδῶσους λόγον τῷ
ἐτοίμως ἔχοντι κρίναι ζῶντας
καὶ νεκρούς.

6 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς
εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν
κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι
δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι.

7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἡγ-
γικε. σωφρονήσατε οὖν καὶ νή-
ψατε εἰς τὰς προσευχάς.

8 Πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς
ἐαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχον-
τες. ὅτι ἡ ἀγάπη καλύψει
πλῆθος ἁμαρτιῶν.

9 Φιλῶμενοι εἰς ἀλλήλους,
ἄνευ γογγυσμῶν.

10 Ἐκαστος καθὼς ἔλαβε χά-
ρισμα, εἰς ἐαυτοὺς αὐτὸ δια-
κονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι
ποικίλης χάριτος Θεοῦ.

* 11 Εἴ τις λαλεῖ, ὡς † λό-
για Θεοῦ. εἴ τις διακονεῖ, ὡς
ἐξ † ἰσχύος ἡς † χορηγεῖ ὁ Θεός.
ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζεται ὁ Θεός
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐξιν ἡ δό-
ξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶ-
νας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε
τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πει-
ρατμῶν ὑμῶν γινομένη, ὡς ξένου
ὑμῖν συμβαίνοντος.

13 Ἀλλὰ καθὼς κοινωνεῖτε
τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι, χαί-
ρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύ-
ψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε
ἀγαλλιώμενοι.

quia passus in carne, destitit
peccato:

2 In non amplius hominum
desideriis, sed voluntati Dei re-
liquum in carne vivere tempus.

3 Sufficiens enim vobis prae-
teritum tempus vitae volunta-
tem Gentium adoperari, ince-
dentes in proterviis, cupidita-
tibus, vinolentiis, comessatio-
nibus, potationibus, & nesa-
riis idololatriis.

4 In quo peregrinantur, non
concurrentibus vobis in eandem
luxuriae confusionem, blasphe-
mantes.

5 Qui reddent rationem ei
parate habenti judicare vivos
& mortuos.

6 In hoc enim & mortuis
euangelizatum est, ut judicen-
tur quidem secundum homines
carne, vivant autem secundum
Deum spiritu.

7 Omnium autem finis appro-
pinquavit: Prudentes estote ita-
que, & vigilate in orationes,

8 Ante omnia autem illam in
vosipsum charitatem propensam
habentes: quia charitas operiet
multitudinem peccatorum.

9 Hospitales in invicem, sine
murmurationibus.

10 Unusquisque sicut accepit
donum, in seipsum illud mini-
strans, ut pulchri dispensa-
tores variae gratiae Dei.

11 Si quis loquitur, ut elo-
quia Dei: si quis ministrat, tan-
quam ex virtute, sicut supple-
dit Deus, ut in omnibus glorifi-
cetur Deus per Jesum Christum
cui est gloria & imperium in
secula seculorum. Amen.

12 Dilecti, ne peregrinamini
illa in vobis ignitione ad expe-
rimentum vobis facta, sicut
peregrini vobis contingente:

13 Sed sicut communicatis
Christi passionibus, gaudete:
ut & in revelatione gloriae ejus
gaudeatis exultantes.

14 Εἰ δὲν εὐδοκίῃσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τοῦ Θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται· κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται.

* 15 Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιός, ἢ ὡς ἑλλοτριο-ἐπίσκοπος·

16 Εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξάζετω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ μέρει τούτῳ.

17 Ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ. εἰ δὲ πρῶτον ἐφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ;

18 Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μὲν σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;

* 19 Ὡς καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὡς πιστῶ ἡ κτιζή παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν ἐν ἡγά-θοποιᾷ. 15. ὁ 10.

Κεφ. ε'. 5.

* 1 Πρεσβυτέρους τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ ἑκαστος πρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός,

* 2 Ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐπισκοποῦντες μὴ ἡ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἡ ἐκουσίως· μὴδὲ ἡ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ ἡ προθύμως·

3 Μὴδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου.

* 4 Καὶ φανερωθέντος τοῦ ἡ ἀρχιποιμένου, κομίσθε τὸν ἡ ἀμαράντινον τῆς δόξης ἐξέφανον.

* 5 Ὁμοίως νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι, τὴν ταπεινοφροσύνην ἡ ἐγκομβασθε, ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριτα

* 6 Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τῇ κραταίᾳ χειρὶ τοῦ Θεοῦ, ἵνα

14 Si probris afficiamini in nomine Christi, beati: quoniam quod gloriæ & ille Dei Spiritus super vos requievit, secundum quidem eos blasphematur, secundum autem vos glorificatur.

15 Non enim is vestrum patitur quod homicida, aut fur, aut malefactor, aut ut alienorum explorator.

16 Si autem ut Christianus, non pudeat: glorificet autem Deum in parte hac.

17 Quoniam tempus incipi judicium à domo Dei. Si autem primum à nobis, quis finis imperfuasorum Dei euangelio?

18 Et si justus vix salvabitur, impius & peccator ubi parebit:

19 Itaque & patientes secundum voluntatem Dei, ut fidei creatori commendent animas suas in beneficentia.

CAPUT V.

1 Presbyteros illos in vobis obsecro, ut compresbyter, & testis Christi passionum, qui & futuræ revelari gloriæ communicator:

2 Pascite illum in vobis gregem Dei, prospicientes non coacte, sed spontaneæ: neque turpis lucris gratia, sed prompto animo:

3 Neque ut dominantes cleris, sed exemplaria facti gregis.

4 Et apparente illo principe pastorum, reportabitis immarcescibilem gloriæ coronam.

5 Similiter juniores, subditi estote senioribus. Omnes autem alii aliis subditi, humilitatem animi insinuate, quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam:

6 Humiliamini igitur sub potentem manum Dei, ut vos

ὑμεῖς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ.

* 7 Πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν † ἐπιβρίψαντες ἐπ' αὐτὸν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν.

* 8 Νήψατε, γρηγορήσατε, ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων † ὤρυς, περιπατεῖ, ζητῶν τίνα κατα...

9 Ὡς ἀντίζητε σερεοὶ τῇ πίσει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν πασημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι.

* 10 Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ἡμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, † ὀλίγον παύσαντας, αὐτὸς καταρτίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, † σθενώσαι, θεμελιώσαι.

11 Αὐτῷ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

* 12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιτροῦ ἀδελφοῦ (ὡς λογίζομαι) δι' ὀλίγον ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ † ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς ἡν ἐσῆκατε.

* 13 Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι † συνεκλεκτῇ, καὶ Μάρκος ὁ υἱὸς μου.

14 Ἀσπάσατθε ἀλλήλους ἐν φιληματι ἀγαπῆς. Εἰρήνη ὑμῖν παῖσι τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν. 16. † 12.

exaltet in tempore:

7 Omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum: quoniam ipsi cura est de vobis.

8 Sobrii estote, vigilate: quia adversarius vester diabolus, tanquam leo rugiens, ambulat quærens quem devoret.

9 Cui resistite firmi fide: scientes eadem passionum illi in mundo vestræ fraternitati impleri.

10 At Deus omnis gratiæ vocans vos in æternam suam gloriam in Christo Jesu, modicum passus ipse perficiat vos, confirmet, roboret, fundet.

11 Ipsi gloria, & imperium in sæcula sæculorum, Amen.

12 Per Silvanum vobis fideli fratrem, (ut arbitror) per pauca scripsi: obsecrans & contestans hanc esse veram gratiam Dei in quam statis.

13 Salutat vos in Babylone coëlecta, & Marcus filius meus.

14 Salutate alii alios in osculo charitatis. Pax vobis omnibus in Christo Jesu. Amen.

ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Κεφ. α. 1.

* 1 ΣΤΜΕΩΝ Πέτρος, δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῖς † ισότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίσιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

P E T R I

A P O S T O L I

C A T H O L I C A

E P I S T O L A S E C U N D A.

C A P U T I.

1 SIMON Petrus, servus & Apostolus Jesu Christi, iis æque pretiosam nobis sortitis fidem in justitia Dei nostri & Salvatoris Jesu Christi:

2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πλη-
θυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ,
καὶ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

3 Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς βείας
δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν
καὶ εὐσεβείαν δεδορημένης, διὰ
τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαν-
τος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς.

* 4 Δι' ὧν τὰ † μέγιστα ἡ-
μῖν καὶ † τίμια † ἐπαγγελί-
ματα † δεδορηται, ἵνα διὰ τοῦ-
των γένησθε † βείας † κοινω-
νοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς
ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς.

* 5 Καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ
σπουδὴν πᾶσαν † παρεισενέγ-
καντες, † ἐπιχορηγῆσατε ἐν
τῇ πίσει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν
δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν,

6 Ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγ-
κράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ
τὴν ὑπομονὴν, ἐν δὲ τῇ ὑπο-
μονῇ τὴν εὐτέλειαν,

7 Ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν
φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλα-
δελφίᾳ τὴν ἀγάπην.

8 Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρ-
χοντα, καὶ πλεονάζοντα, οὐκ
ἔργοις οὐδὲ ἀκάρπους καθίστη-
σιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν.

* 9 Ὡς γὰρ μὴ πάρεσι ταῦ-
τα, τυφλὸς ἐστὶ, † μυκηδύων,
† λήθην λαβὼν τοῦ καθαρῆς
μοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρ-
τιῶν.

10 Διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί,
σπουδάζατε βεβίαν ὑμῶν τὴν
κλήτιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι·
ταῦτα γὰρ ποιῶντες οὐ μὴ
πταίσητέ ποτε.

11 Οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπι-
χορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἰσοδος
εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ
Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ.

12 Διὸ οὐκ ἀμελήτω ὑμᾶς
ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν περὶ τοῦ-
των, καίπερ εἰδότες, καὶ
ἐσηργημένους ἐν τῇ παρουσίᾳ
ἀληθείας.

13 Δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ'
ἔσθ' ἐμὲ ἐν τούτῳ τῇ σκηνῇ-

2 Gratia vobis & pax adim-
pleatur in cognitione Dei,
Christi Jesu Domini nostri:

3 Quomodo omnia nobis di-
vinæ virtutis suæ ad vitam &
pietatem donatæ, per cogni-
tionem vocant nos per glo-
riam & æternam:

4 Per quæ pretiosa nobis &
maxima promissa donata sunt:
ut per hæc efficiamini divinæ
confortes naturæ, fugientes ab
illa in mundo in cupiditate cor-
ruptionis.

5 Et hoc ipsum autem stu-
dium omne adinferentes sub-
ministrare in fide vestra virtu-
tem, in autem virtute cogni-
tionem.

6 In autem cognitione tem-
perantiam, in autem tempe-
rantia tolerantiam, in autem
tolerantia pietatem.

7 In autem pietate amorem
fraternitatis, in autem amore
fraternitatis charitatem.

8 Hæc enim vobis assistentia
& exuberantia, non otiosos nec
sine fructu constituent in Do-
mini nostri Jesu Christi cogni-
tionem.

9 Cui enim non adsunt hæc,
cæcus est, non procul cernens,
oblivionem accipiens purgatio-
nis veterum suorum delictorum.

10 Ideo magis, fratres, stu-
dete firmam vestram vocationem
& electionem facere. Hæc enim
facientes, non impingetis ali-
quando.

11 Sic enim abundanter sub-
ministrabitur vobis introitus in
æternum regnum Domini nostri
& Salvatoris Jesu Christi.

12 Ideo non negligam semper
vos commonere de his, quamvis
scientes, & confirmatos in præ-
senti veritate.

13 Justum autem arbitror, ad
quantum sum in hoc taberna-
culo,

ατι, διαγαίρειν ὑμᾶς ἐν ὑπο-
νήσει·

* 14 Εἰδὼς ὅτι ἡ ταχινή ἐστιν
ἡ ἀπόβητις τοῦ ἡ σκηνώματος
μου, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν
Ἰησοῦς Χριστὸς ἡ δὴλωσέ μοι.

* 15 Σπο. ἔσω δὲ καὶ ἡ ἐ-
κείνη ἔχειν . . . κατὰ τὴν
ἐμὴν ἡ ἐξοδὸν, τὴν . . . των
ἡ μνήμην ποιέσθαι.

* 16 Οὐ γὰρ ἡ σεσοφισμένοις
ἡ μύθοις ἡ ἐξακολουθήσαντες
ἡ ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύ-
ναμιν καὶ ἡ παρουσίαν, ἀλλ'
ἡ ἐπόπται γεννηθέντες τῆς ἐκεί-
νου ἡ μεγαλειότητος.

* 17 Λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ
πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς
ἐνεχθείσης αὐτῷ ἡ τοιαύδε ὑπὸ
τῆς ἡ μεγαλοπρεποῦς δόξης·
Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγα-
πητός, εἰς ὃν ἐγὼ εὐλόγησα.

18 Καὶ ταύτην τὴν φωνὴν
ἡμεῖς ἡκούσαμεν ἐκ οὐρανοῦ
ἐνεχθείσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν
τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ.

* 19 Καὶ ἔχομεν βεβαιότε-
ρον τὴν ἡ προφητικὸν λόγον,
ὃ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες,
ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν ἡ αὐχ-
μηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα ἡ δι-
αυγάτῃ, καὶ ἡ φωσφόρος ἀνα-
τείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν.

* 20 Τοῦτο πρῶτον γινώ-
σκοντες, ὅτι πάντα προφητεία
γερμῆς, ἰδίας ἡ ἐπιλύσεως οὐ
γίνεται.

21 Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώ-
που ἡ ἐνέχῃ ποτὲ προφητεία,
ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φε-
ρόμενοι ἐλάλησαν οἱ ἅγιοι Θεοῦ
ἄνθρωποι 31. ἡ 14.

Κεφ. β. 2.

* 1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ἡ ψευδο-
προφήται ἐν τῷ λαῷ, ὡς
καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ἡ ψευδο-
διδάκκαλοι, οἵτινες ἡ παρεισά-
ξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ
τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δε-
σπότιν ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες
ἐαυτοῖς ταχινήν ἀπώλειαν.

2 Καὶ πολλοὶ ἐξακολουθή-

culo, persuscitare vos in com-
monitione:

14 Sciens quod velox est de-
positio tabernaculi mei, sicut &
Dominus noster Jesus Christus
significavit mihi.

15 Studebo autem & singula-
tim habere vos post meum ex-
itum horum memoriam facere.

16 Non enim sophisticatas fa-
bulas secuti, notam fecimus
vobis Domini nostri Jesu Christi
virtutem & praesentiam, sed
speculatores facti illius magni-
tudinis.

17 Accipiens enim à Deo Pa-
tre honorem & gloriam, voce
delata ei hujuscemodi à magni-
fica gloria, Hic est Filius meus
dilectus, in quem ego bene-
placui.

18 Et hanc vocem nos audi-
vimus de caelo allatam, cum
ipso existentes in monte sancto.

19 Et habemus firmiorem pro-
pheticum sermonem: cui bene
facitis attendentes quasi lucer-
nae apparenti in caliginoso lo-
co, usque quo dies clucescat,
& lucifer oriatur in cordibus
vestris.

20 Hoc primum cognoscen-
tes, quod omnis prophetia scri-
pturae, propria interpretatione
non fit.

21 Non enim voluntate homi-
nis allata est aliquando prophe-
tia, sed à Spiritu sancto acti,
locuti sunt sancti Dei homines.

CAPUT II.

1 Fuerunt vero & pseudo-
prophetæ in populo: sicut
& in vobis erunt falsi doctores:
qui adintroducunt sectas perdi-
tionis, & illum mercatum eos
Dominum negantes: inferentes
sibi ipsis celerem perditionem.

2 Et multi sequentur eorum
Cc 6 luxu-

σουσιν αὐτῶν ταῖς ἀπωλείαις, luxurias: per quos via veritatis
 δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας blasphেমabitur:

βλασφημηθήσεται.

* 3 Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ + πλავ-
 ροῖς λόγοις ὑμᾶς + ἐμπορεύον-
 ται· οἷς τὸ κρίμα + ἐκπαλαί
 οὐκ + ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια
 αὐτῶν οὐ + νυσάζει.

* 4 Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων
 + ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσα-
 το, ἀλλὰ + σειραῖς + ζόφου
 + ταρταρώσας, παρέδωκεν εἰς
 κρίσιν τετηρημένους·

* 5 Καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ
 ἐφείτατο, ἀλλ' ὕγδρον Νῶε
 δικαιοσύνης + κήρυκα ἐφύλαξε,
 + κατακλυσμὸν κόσμῳ + ἁσεβῶν
 + ἐπάξας·

* 6 Καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ
 Γομόρρας + τεφρώσας κατατρο-
 φῇ + κατέκρινεν, ὑπόδειγμα
 μελλόντων + ἁσεβεῖν τεθεικώς·

* 7 Καὶ δίκαιον Λὼτ καταπο-
 νούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἁθέσμων ἐν
 ἁστεργείᾳ ἀναπροφῆς ἐρρύσατο·

* 8 + (Βλέμματι γὰρ καὶ
 ἀκοῇ ὁ δίκαιος, + ἐγκατοικῶν
 ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας
 ψυχὴν δικαίαν ἀνδρὸς ἔργοις
 + ἐβασάνιζεν.)

* 9 Οἶδε Κύριος εὐτεβεῖς ἐκ
 πειρατμοῦ + ῥύσθαι, + ἀδίκους
 δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζο-
 μένους τηρεῖν·

* 10 Μάλιστα δὲ τοὺς ἐπίσω
 σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ + μiasμοῦ
 πορευομένους, καὶ + κυριότητος
 καταφρονοῦντας· + τολμηταί,
 αὐθάδεις, δόξας οὐ + τρέμουςι
 βλασφημοῦντες·

* 11 Ὅπου ἄγγελοι ἰσχυροὶ καὶ
 δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ φέ-
 ρουσι κατ' αὐτῶν παρὰ Κυρίῳ
 βλάσφημον κρίσιν.

* 12 Οὗτοι δὲ, ὡς ἄλογα ζῶα
 φυσικὰ, γυγεννημένα εἰς + ἄ-
 λωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἄγνο-
 οῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ
 φθορᾷ αὐτῶν + καταφθαρίσονται·

* 13 Κομιούμενοι μισθὸν ἀδι-
 κίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν
 ἡμέρᾳ τρυφῇ, σπιλοὶ καὶ + μω-
 ραί, + ἐν τρυφῶντες ἐν ταῖς ἁ-

3 Et in avaritia fictis verbis
 vos negotiabuntur. quibus ju-
 dicio ex olim non cessat, &
 perditio eorum non dormitat.

4 Deus angelis pec-
 cantibus non pepercit, sed cen-
 tenis caliginis detrudens in tar-
 tarum tradidit in iudicium ser-
 vatos :

5 Et originali mundo non pe-
 percit, sed octavum Noë, ju-
 stitiæ præconem custodivit, di-
 luvium mundo impiorum indu-
 cens,

6 Et civitates Sodomorum &
 Gomorrhæ in cinerem redigens,
 eversione damnavit, exemplum
 futurorum impie agere ponens.

7 Et justum Lot fatigatum à
 nefandorum in luxuria conver-
 satione eripuit.

8 Aspectu enim & auditu ille
 justus habitans in ipsis, diem
 ex die animam justam iniquis
 operibus cruciabat.

9 Novit Dominus pios de
 tentationibus eripere, iniquos
 vero in diem iudicii cruciandos
 reservare.

10 Maxime autem eos qui post
 carnem in concupiscentia im-
 munditiæ ambulantes, & domi-
 nationes contemnentes, auda-
 ces, sibi placentes, dignitates
 non horrent blasphemantes.

11 Ubi angeli, fortitudine &
 virtute majores existentes, non
 portant adversum se à Domino
 blasphemum iudicium.

12 Hi vero velut irrationabi-
 lia animantia naturalia facta in
 captionem & corruptionem, in
 his quæ ignorant, blaspheman-
 tes, in corruptione sua adcor-
 rumpentur.

13 Reportantes mercedem in-
 justitiæ voluptatem existimantes
 illas in die delicias labes & ma-
 culæ,

ταῖς αὐτῶν † συνευωχού-
σι ὑμῖν,

14 Ὁφθαλμοὺς ἔχοντες με-
θοὺς μοιχαλίδος, καὶ † ἀκα-
ταύστους ἁμαρτίας, δελεά-
ζοντες ψυχὰς ἀζηρίκτους, καρ-
δίαν γεγυμνασμένην πλεονε-
ξίας ἔχοντες, καὶ ἑκείνα·

15 Καταλιπόντες τὴν·
ὁδὸν, ἐπλανήθησαν, ἐξακολου-
θῶντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαάμ
τοῦ Βοσδρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας
ἠγαπήσεν·

16 † Ἐλεγξιν δὲ ἔσχεν
ἡμεῖς † παρανομίας· † ὑποζύγιον
ἔφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ
ὠθευόμενον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ
προφήτου † παραφρονίαν.

17 Οὗτοι εἰσι πηγαὶ ἄνυ-
δροι, νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος
ἐκλυόμεναι, οἷς δὲ ζῆφος τοῦ
κότους εἰς αἰῶνα τετῆρηται.

18 Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότη-
τος φεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν
ἐπιθυμίαις σαρκὸς, ἐν ἀσελεί-
ᾳ τοὺς ὄντως ἀποφυγόντας
ταῦς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφόμενους.

19 Ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγ-
γελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑ-
πάρχοντες τῆς φθαρᾶς· ᾧ γὰρ
τις ἡττηται, τούτῳ καὶ δε-
δούλωται.

20 Εἰ γὰρ † ἀποφυγόντες
τὰ † μίσματα τοῦ κόσμου ἐν
ἐπιγνώσει τοῦ Κυρίου καὶ σω-
τήρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ
πάλιν ἐκπλακέντες † ἡττῶν-
ται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχα-
τα χεῖρονα τῶν πρώτων.

21 Κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς
μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς
δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ἐ-
πιστρέψαι ἐκ τῆς παραδοείσης
τῆς ἀγίας ἐντολῆς.

22 † Συμβέβηκε δὲ αὐτοῖς
τὸ τῆς ἀληθοῦς † παροιμίας·
Κύνων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον
† ἐξέραμα· καί· † Ὅτι † λου-
σαμένη, εἰς † κύλισμα † βορ-
ρῆς. 48. † 24.

Κεφ. γ'. 3.

1 Τούτην ἡδὴ, ἀγαπητοί,
δευτέραν ὑμῖν γράφω

culæ, luxuriantes in deceptio-
nibus suis, coëpulantes vobis,

14 Oculos habentes plenos
adulterii, & incessabiles peccati,
inescantes animas instabiles, cor
exercitatum avaritia habentes,
maledictionis nati.

15 Derelinquentes rectam vi-
am, erraverunt, secuti viam
Balaam, illius Bosor, qui mer-
cedem iniquitatis amavit:

16 Correptionem vero habuit
propriæ transgressionis legis:
subjugate mutum, in hominis
voce loquutum, prohibuit Pro-
phetæ insipientiam.

17 Illi sunt fontes sine aqua,
nebulae à turbine exagitatae:
quibus caligo tenebrarum in
æternum reservata fuit.

18 Superba enim vanitatis lo-
quentes inescant in desideriiis
carnis, luxuriis, illos parum au-
fugientes illos in errore versan-
tos.

19 Libertatem illis promit-
tentibus, ipsi servi existentes cor-
ruptionis; cui enim quis supe-
ratus est, huic & servus factus
est.

20 Nam aufugientes inquina-
menta mundi in cognitione Do-
mini & Salvatoris Jesu Christi,
his vero rursus implicari supe-
rantur: facta sunt eis posteriora
deteriora prioribus.

21 Melius enim erat illis non
agnovisse viam justitiæ, quam
agnoscentibus reverti ex tradi-
to eis sancto mandato.

22 Contigit autem eis illud
veri proverbii, Canis reversus
ad proprium vomitum: &, sus
lota, in volutabrum luti.

CAPUT III.

1 Hanc jam, dilecti, secun-
dam vobis scribo episto-
lam

ἐπιστολὴν, ἐν αἷς † διαγεύρω ὑμῶν ἐν † ὑπομνήτῃ τὴν † εὐ-
λκιρυνή † διάνοιαν.

2 Μνησθῆναι τῶν προειρημέ-
νων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων
προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀπο-
στόλων ἡμῶν ἐντολῆς, τοῦ Κυ-
ρίου καὶ σωτῆρος.

* 3 Τοῦτο πρῶτον γινώσκον-
τες, ὅτι ἐλευσονται ἐπ' † ἐσχά-
του τῶν ἡμερῶν † ἐμπαίεται,
κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυ-
μίας πορευόμενοι.

4 Καὶ λέγοντες· Ποῦ ἐστὶν ἡ
ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐ-
τοῦ; ἂφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες
ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτω δια-
μένει ἐπ' ἀρχῆς κτίσεως.

5 Λαμβάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦ-
το θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν
ἐκπαλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος
καὶ δι' ὕδατος συνεζῶσα, τῷ
τοῦ Θεοῦ λόγῳ.

* 6 Δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὑ-
δατι † κατακλυσθεὶς ἀπώλετο.

7 Οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ
τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμέ-
νοι εἰσι, πυρὶ τηρούμενοι εἰς
ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας
τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

8 Ἐν δὲ τούτῳ μὴ λαθάνετω
ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέ-
ρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη,
καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία.

* 9 Οὐ † βραδύνει δὲ Κύριος τῆς
ἐπαγγελίας, (ὥς τινες † βρα-
δυτῆτα ἡγοῦνται) ἀλλὰ μακρο-
θυμεῖ εἰς ὑμᾶς, μὴ βουλόμενος
τινας ἀπολείπειν, ἀλλὰ πάν-
τας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι.

* 10 Ἦξει δὲ ἡ ἡμέρα Κυ-
ρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ, ἐν
ᾗ οἱ οὐρανοὶ † ροιζήδην πυρε-
λεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσού-
μενα λυθήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ
ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται.

11 Τούτων οὖν πάντων λυο-
μένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν
ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ
εὐσεβείαις.

* 12 Προσδοκῶντας καὶ σπεύ-
δοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ
Θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ

lam, in quibus excito vestrum
in commonitione sinceram me-
tem:

2 Meminisse illorum prædicto-
rum verborum à sanctis Prophe-
tis, & Apostolorum vestrorum
mandati, Domini & Salvatoris:

3 hoc primum scientes, quod
venient in novissimo dierum ir-
risores, juxta proprias concu-
piscencias ipsorum ambulantes,

4 Et dicentes: Ubi est pro-
missio adventus ejus? ex quo
enim patres dormierunt, omnia
sic permanent ab initio crea-
tionis.

5 Latet enim eos hoc volen-
tes, quod cæli erant jam olim,
& terra, de aqua & per aquam,
consistens Dei verbo:

6 Per quæ ille tunc mundus
aqua inundatus periiit.

7 At nunc cæli & terra, eo
ipsius verbo repositi sunt, igni
reservati in diem judicii & per-
ditionis impiorum hominum.

8 Unum vero hoc non lateat
vos, dilecti, quia unus dies ap-
ud Dominum sicut mille anni,
& mille anni, sicut unus dies.

9 Non tardat Dominus pro-
missionem, sicut quidam tardi-
tatem ducunt: sed patienter
agit in nos, non volens ullos
perire, sed omnes ad pœnitentiam
tendere.

10 Veniet autem dies Domini
ut fur in nocte, in quo cæli
stridenter præteribunt: elemen-
ta vero æstuantia solventur,
terra & quæ in ipsa opera ex-
urentur.

11 His igitur omnibus solu-
tis, quales oportet esse vos in
sanctis conversationibus & pie-
tatibus,

12 Expectantes & properan-
tes adventum Dei diei, per
quem

ιούμενοι λυθήσονται, καὶ
ἡ χεῖρα † καυσούμενα † τή-
νεται;

13 Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ
γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελ-
μα αὐτοῦ προσέκωμεν, ἐν οἷς
καίουσὴ κατὰ

14 Διδό, ἀγαπήναι καὶ ἀ-
ποδοκῶντες, σπουδάζατε ἁ-
γίλοι καὶ ἀκώμητοι αὐτῷ εὐ-
ρεῖναι ἐν εἰρήνῃ.

15 Καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν
μακροθυμίαν, σωτηρίαν ἡγεῖσθε.
καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἁ-
δελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν αὐτῷ
δόξεσσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν,

* 16 Ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς
ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς
περὶ τούτων, ἐν οἷς ἐστὶ † δυσ-
νόητά τινα, ἃ οἱ † ἀμαθεῖς καὶ
† ἀσύνετοι † σβεβλοῦντιν, ὥς
καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς, πρὸς
τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν.

* 17 Ὅτι οὖν, † ἀγαπη-
τοί, † περιγινώσκοντες, φυλάσ-
σετε, ἵνα μὴ τῇ τῶν † ἀθέ-
μων † πλάνῃ † συναπαχθέν-
τες, ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου † σπ-
ριγμοῦ.

18 Αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι
καὶ γνωσεὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐ-
τῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡ-
μέραν αἰῶνος. Ἀμήν. 23. † 8.

quem cæli ardentes solventur,
& elementa æstuantia lique-
scent?

13 Novos vero cælos & ter-
ram novam secundum ipsius
promissum expectamus, in qui-
bus iustitia habitat.

14 Ideo, dilecti, hæc expe-
ctantes, studete immaculati &
inviolati ei inveniri in pace:

15 Et Domini nostri longani-
mitatem, salutem arbitremini,
sicut & dilectus noster frater
Paulus secundum sibi datam sa-
pientiam scripsit vobis:

16 Sicut & in omnibus Epi-
stolis loquens in eis de his,
in quibus sunt difficulta intellectu
quædam, quæ indocti & insta-
biles detorquent, sicut & cæte-
ras scripturas, ad propriam
ipsorum perditionem.

17 Vos igitur, dilecti, præ-
cognoscentes custodite, ut ne
nefariorum errore simul tradu-
cti excidatis propria firmitate.

18 Crescite vero in gratia &
cognitione Domini nostri & Sal-
vatoris Jesu Christi. Ipsi gloria
& nunc & in diem æternitatis.
Amen.

ἸΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ

JOHANNIS

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

APOSTOLI

ἘΠΙΣΤΟΛΗ

EPISTOLA

ΚΑΘΟΛΙΚΗ

CATHOLICA

ΠΡΩΤΗ

PRIMA.

Κεφ. α. 1.

CAPUT I.

1 Ὅτι ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκη-
κόαμεν, ὃ ἐώρακαμεν τοῖς
ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα,
καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφη-
σαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς.

1 QUOD erat ab initio,
quod audivimus, quod
vidimus oculis nostris, quod
spectavimus, & manus nostræ
contrectaverunt de verbo vitæ.

2 (Καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑώρακαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τῆς αἰωνίου, ἣτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν.)

3 Ὁ ἑώρακαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 Καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πληρωμένη.

* 5 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς Φῶς ἐστὶ, καὶ τὸ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστὶν οὐδεμία.

6 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατοῦμεν, ψευδομεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν.

7 Ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατοῦμεν, ὡς αὐτὸς ἐστὶν ἐν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρῖζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας.

8 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἐστὶν ἐν ἡμῖν.

9 Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστὸς ἐστὶ καὶ δίκαιος, ἵνα ἁφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαρῖσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἐδικίας.

10 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύζηται ποιοῦμεν αὐτὸν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. 1. † ο.

Κεφ. β'. 1.

* 1 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε· καὶ ἔὰν τις ἁμάρτη, † παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον.

* 2 Καὶ αὐτὸς † ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον,

3 Et vita manifestata est: vidimus, & testamur, & annuntiamus vobis illam vitam illam æternam, quæ erat apud Patrem, & apparuit nobis:

3 Quod vidimus, & audivimus, annuntiamus vobis, ut & vos communionem habeatis cum nobis, & communio vero nostra cum Patre & cum Filio ejus Jesu Christo.

4 Et hæc scribimus vobis, ut gaudium nostrum sit plenum.

5 Et est hæc annuntiatio quam audivimus ab eo, & annuntiamus vobis, Quoniam Deus lux est, & tenebræ in eo non sunt ulle.

6 Si dixerimus quoniam communionem habemus cum eo & in tenebris ambulamus, mentimur, & non facimus veritatem.

7 Si autem in luce ambulamus, sicut ipse est in luce, communionem habemus cum alii aliis: & sanguis Jesu Christi Filii ejus emundat nos ab omni peccato.

8 Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, nos ipsos seducimus: & veritas non est in nobis.

9 Si confiteamur peccata nostra, fidelis est & justus ut remittat nobis peccata, & emundet nos ab omni iniquitate.

10 Si dixerimus quoniam non peccavimus, mendacem facimus eum: & verbum ejus non est in nobis.

CAPUT II.

1 Filiioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis: Et si quis peccaverit advocatum habemus apud Patrem, Jesum Christum justum:

2 Et ipse propitiatio est pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantum, sed etiam

καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.

Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκουμεν
ἐγνώκαμεν αὐτὸν, ἐὰν τὰς
τολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν.

Ὁ λέγων, ἐγνώκα αὐτὸν,
καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τη-
ρῶ, ψεύστης ἐστίν· καὶ ἐν τούτῳ
ἀλήθεια οὐκ ἔστι.

Ὁ δ' ἂν τηρῇ αὐτὰς, ἡ ἀγάπη
τοῦ Θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ
γινώσκουμεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἴσμεν.

Ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν,
φείλει, καθὼς ἐκεῖνος περι-
πάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτως πε-
ριπατεῖν.

Ἀδελφοί, οὐκ ἐντολὴν
καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐν-
τολὴν παλαιὰν, ἣν εἶχετε ἀπ'
ἀρχῆς. ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιὰ ἐστίν
ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς.

Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γρά-
φω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν αὐ-
τῷ, καὶ ἐν ὑμῖν· ὅτι ἡ σκο-
τία παράγεται, καὶ τὸ φῶς
τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει.

Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι,
καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν,
ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν ἕως ἄρτι.

Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ
ἐκάνθαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.

Ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν, καὶ
ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ
οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ
σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτοῦ.

Γράφω ὑμῖν, τέκνιά, ὅτι
ἀφένονται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ
τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Γράφω ὑμῖν, πατέρες,
ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς.
Γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νε-
ανίσκατε τὸν πονηρὸν. γράφω
ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε
τὸν πατέρα.

Ἐγραψα ὑμῖν, πατέρες,
ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς.
Ἐγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι
ἰσχυροὶ ἐσθε, καὶ ὁ λόγος τοῦ
Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ νε-
ανίσκατε τὸν πονηρὸν.

pro totius mundi.

3 Et in hoc scimus quoniam
cognovimus eum, si mandata
ejus observemus.

4 Dicens, Novi eum, &
mandata ejus non servans,
mendax est, & in hoc veritas
non est.

5 Qui autem servat ejus ver-
bum, vere in hoc charitas Dei
perfecta est: in hoc cognosci-
mus quoniam in ipso sumus.

6 Dicens in ipso manere,
debet, sicut ille ambulavit, &
ipse ita ambulare.

7 Fratres, non mandatum no-
vum scribo vobis, sed mandatum
vetus, quod habuistis ab initio.
Mandatum vetus est verbum
quod audistis ab initio.

8 Iterum mandatum novum
scribo vobis, quod est verum in
ipso, & in vobis; quia tene-
bræ transeunt, & lumen verum
jam lucet.

9 Dicens in luce esse, &
fratrem suum odio habens, in
tenebris est usque adhuc:

10 Diligens fratrem suum,
in lumine manet: & scandalum
in eo non est.

11 Verum odio habens fra-
trem suum, in tenebris est, &
in tenebris ambulat: & nescit
quo eat: quia tenebræ obce-
caverunt ejus oculos.

12 Scribo vobis, filiioli, quo-
niam remittuntur vobis peccata
propter nomen ejus.

13 Scribo vobis, patres, quo-
niam cognovistis eum ab initio:
Scribo vobis, adolescentes, quo-
niam vicistis malignum. Scribo
vobis, infantes, quoniam co-
gnovistis Patrem.

14 Scripsi vobis, patres, quo-
niam cognovistis eum ab initio:
scripsi vobis adolescentes, quo-
niam fortes estis, & verbum
Dei in vobis manet, & vicistis
illum malignum.

15 Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μὴδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ· ἵάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ.

* 16 Ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ τὴν ἀλαζονείαν τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν.

17 Καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

18 Παιδιά, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν· καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντί-χριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντί-χριστοι πολλοὶ γυγόνασιν· ὅθεν γινώσκουμεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν.

19 Ἐξ ἡμῶν ἐξηλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενῆκεισαν ἅν μεθ' ἡμῶν. ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν.

* 20 Καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴσκατε πάντα.

21 Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἶδατε αὐτὴν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι.

22 Τίς ἐστίν ὁ ψεύτης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντί-χριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν.

23 Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱόν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει.

24 Ἰμεῖς οὖν ὁ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω· ἵάν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε.

25 Καὶ αὕτη ἐστίν ἡ ἐπαγγελία, ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

26 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανούντων ὑμᾶς.

27 Καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὑμῖν μένει, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὥς τὸ αὐτὸ χρίσμα διδάσκει ὑ-

15 Ne diligite mundum, que ea quæ in mundo. Si diligit mundum, non est charitas Patris in eo:

16 Quoniam omne illud in mundo, concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum & superbia vite non est ex Patre, sed ex mundo est.

17 Et mundus transiit, & concupiscentia ejus. Verum faciens voluntatem Dei, manet in æternum.

18 Pueruli, novissima hora est: & sicut audistis quia antichristus venit, & nunc antichristi multi facti sunt: unde scimus quia novissima hora est.

19 Ex nobis exierunt: sed non erant ex nobis: si enim fuissent ex nobis, permansissent utique cum nobis: sed ut manifesti sint, quoniam non sunt omnes ex nobis.

20 Et vos unctionem habetis à Sancto, & nostis omnia.

21 Non scripsi vobis, quod non nostis veritatem, sed quod nostis eam: & quoniam omne mendacium ex veritate non est.

22 Quis est mendax, si non negans quoniam Jesus non est Christus? Ille est antichristus, ille negans Patrem & Filium.

23 Omnis negans Filium, nec Patrem habet.

24 Vos igitur quod audistis ab initio, in vobis permaneat: si in vobis manserit quod ab initio audistis, & vos in Filio & in Patre manebitis.

25 Et hæc est repromissio quam ipse pollicitus est nobis, vitam æternam.

26 Hæc scripsi vobis de illis seducentibus vos.

27 Et vos unctionem quam accepistis ab eo, in vobis manet, & non opus habetis ut aliquis doceat vos: sed sicut ipsa unctio docet vos de omni-

περὶ πάντων, καὶ ἀλη-
εῖς, καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος·
καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, με-
νετε ἐν αὐτῷ.

28 Καὶ νῦν, τέκνιά, μένε-
τε ἐν αὐτῷ· ὥστε ὅταν φανε-
ρωθῇ, ἔχωμεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ
μὴ αἰσχυρῶμεν ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

29 Ἐὰν εἰδῇτε ὅτι δικαίος
ἐστὶ, γινώσκετε ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν
τὴν δικαιοσύνην, ἐξ αὐτοῦ γε-
γέννηται. 4 + 0.

Κεφ. γ'. 3.

1 Δετέ ποταπὴν ἀγάπην
δίδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ, ἵνα
τέκνα Θεοῦ κληθῶμεν. διὰ τοῦ-
το ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς,
ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.

2 Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα
Θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὐπω ἐφανερώθη
τί ἐτόμεθα. οἶδαμεν δὲ ὅτι ἐὰν
φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα·
ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστι.

3 Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπί-
δα ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἀγνίζει
ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστι.

4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ-
τίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ·
καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία.

5 Καὶ οἶδατε ὅτι ἐκεῖνος
ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας
ἡμῶν ἄρῃ· καὶ ἁμαρτία ἐν αὐ-
τῷ οὐκ ἔστι.

6 Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων, οὐχ
ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων,
οὐχ ἑώρακεν αὐτόν, οὐδὲ ἔγ-
νωκεν αὐτόν.

7 Τέκνιά, μηδεὶς πλανᾷτω
ὑμᾶς. ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην,
δικαίος ἐστὶ, καθὼς ἐκεῖνος δι-
καίος ἐστίν.

8 Ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, ἐκ
τοῦ διαβόλου ἐστίν. ὅτι ἀπ' ἀρ-
χῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς
τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ
Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ
διαβόλου.

9 Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ
τοῦ Θεοῦ, ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ,
ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μέ-
νει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτά-
νειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέν-
νηται.

bus, & vera est, & non est
mendacium. Et sicut docuit
vos, manete in eo.

28 Et nunc, filioli, manete
in eo: ut cum apparuerit, ha-
beamus fiduciam, & non pu-
desiamus ab eo in adventu ejus.

29 Si scitis quoniam justus
est, scitote quoniam omnis fa-
ciens justitiam ex ipso natus est.

CAPUT III.

1 Videte qualem charitatem
dedit nobis Pater, ut nati
Dei vocemur. Propter hoc mun-
dus non novit nos, quia non
novit eum.

2 Dilecti, nunc nati Dei su-
mus: & nondum apparuit quid
erimus. Scimus autem quoniam si
apparuerit, similes ei erimus:
quoniam videbimus eum sicuti est.

3 Et omnis habens spem hanc
in eo, sanctificat seipsum, sicut
ille sanctus est.

4 Omnis faciens peccatum, &
transgressionem legis facit: &
peccatum est transgressio legis.

5 Et scitis quia ille appa-
ruit, ut peccata nostra tolleretur:
& peccatum in eo non est.

6 Omnis in eo manens, non
peccat. omnis peccans, non
vidit eum, nec cognovit eum.

7 Filioli, nemo seducat vos.
Faciens justitiam, justus est,
sicut ille justus est.

8 Faciens peccatum, ex dia-
bolo est: quoniam ab initio dia-
bolus peccat. In hoc apparuit
Filius Dei, ut dissolvat opera
diaboli.

9 Omnis natus ex Deo, pec-
catum non facit: quoniam se-
men ipsius in eo manet: & non
potest peccare, quoniam ex
Deo natus est.

10 Ἐν τούτῳ φανερά ἐστὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην, οὐκ ἐστὶν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

11 Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.

12 Οὐ καθὼς Κάιν ἐκ τοῦ ποιητοῦ ἦν, καὶ ἐσφαξέ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. καὶ χάριν τίνος ἐσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, δίκαια.

13 Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.

14 Ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς. ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν, μένει ἐν τῷ θανάτῳ.

15 Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστὶ καὶ οἶδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν.

16 Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε. καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς τίθεσθαι.

17 Ὃς δ' ἂν ἔχη τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;

18 Τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μὴδὲ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ.

19 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμὲν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείτομεν τὰς καρδίας ἡμῶν.

20 Ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδιά, ὅτι μεῖζων ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα.

21 Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδιά ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν.

22 Καὶ ὁ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβ-

10 In hoc manifesti sunt Dei, & nati diaboli. Omnis non faciens justitiam, non est ex Deo, & non diligens fratrem suum.

11 Quoniam hæc est annuntiatio, quam audistis ab initio, ut diligamus alii alios.

12 Non sicut Cain ex maligno erat: & occidit fratrem suum. Et gratia cujus occidit eum? Quoniam opera ejus maligna erant: quæ autem fratris ejus justa.

13 Ne admiremini, fratres mei, si odit vos mundus.

14 Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Non diligens fratrem, manet in morte.

15 Omnis odio habens fratrem suum, homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem.

16 In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille pro nobis animam suam posuit: & nos debemus pro fratribus animas ponere.

17 Qui vero habuerit victimum mundi, & viderit fratrem suum opus habentem, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo?

18 Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate.

19 Et in hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus, & ante eum suadebimus corda nostra.

20 Quoniam si reprehenderit nos cor, quod major est Deus corde nostro, & novit omnia.

21 Dilecti, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum.

22 Et quicquid petierimus,

22 μὲν παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐν-
 ἑαυτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ
 ἐν ὧπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν.

23 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ
 αὐτοῦ, ἵνα πισεύσωμεν τῷ
 ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, καὶ ἅγουμεν ἀλλή-
 λους, καθὼς ἔδωκεν ἡμῖν.

24 Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντο-
 λὰς αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει, καὶ
 αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ
 γινώσκουμεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν,
 ὅτι τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδω-
 κεν. 1. † 1.

Κεφ. δ'. 4.

1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύ-
 ματι πισεύετε, ἀλλὰ δο-
 κιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ
 τοῦ Θεοῦ ἐστίν· ὅτι πολλοὶ ψευ-
 δοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς
 τὸν κόσμον.

2 Ἐν τούτῳ γινώσχετε τὸ
 πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· πᾶν πνεῦ-
 μα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν
 ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ
 Θεοῦ ἐστίν.

3 Καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ
 ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν
 σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ
 οὐκ ἔστι· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ
 ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι
 ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ
 ἐστὶν ἤδη.

4 Ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσε-
 τεχνία, καὶ νενικήκατε αὐ-
 τοὺς· ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑ-
 μῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ.

5 Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσὶ,
 διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λα-
 λοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀ-
 κούει.

6 Ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν·
 γινώσκων τὸν Θεόν, ἀκούει
 ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ,
 οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου
 γινώσκουμεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀ-
 ληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς
 πλάνης.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν
 ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ
 Θεοῦ ἐστίν· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν,
 ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, καὶ
 γινώσκει τὸν Θεόν.

accipiemus ab eo : quoniam
 mandata ejus custodimus : &
 placita coram eo facimus.

23 Et hoc est mandatum ejus,
 Ut credamus nomini Filii ejus
 Jesu Christi : & diligamus alii
 alios, sicut dedit mandatum no-
 bis.

24 Et servans mandata ejus,
 in illo manet, & ipse in eo
 manet, & in hoc scimus quoniam
 manet in nobis, de Spiritu
 quem dedit nobis.

CAPUT IV.

1 Dilecti, ne omni spiritui
 credite : sed probate spi-
 ritus, si ex Deo sunt : quoniam
 multi pseudoprophetæ exierunt
 in mundum.

2 In hoc cognoscitur spiritus
 Dei. omnis spiritus qui confite-
 tur Jesum Christum in carne
 venisse, ex Deo est :

3 Et omnis spiritus qui non
 confitetur Jesum Christum in
 carne venientem, ex Deo non
 est : & hic est antichristi : de
 quo audistis, quoniam venit :
 & nunc in mundo est jam.

4 Vos ex Deo estis, filiioli,
 & vicistis eos, quoniam major
 est qui in vobis, quam qui in
 mundo.

5 Ipsi de mundo sunt : propter
 hoc de mundo loquuntur, &
 mundus eos audit.

6 Nos ex Deo sumus. Cogno-
 scens Deum, audit nos : qui non
 est ex Deo, non audit nos Ex
 hoc cognoscimus Spiritum veri-
 tatis, & spiritum erroris.

7 Dilecti, diligamus alii a-
 lios, quia charitas ex Deo est :
 Et omnis diligens ex Deo natus
 est, & cognoscit Deum :

8 Οὐ μὴ ἀγαπῶν, οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν· ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν.

9 Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ.

10 Ἐν τούτῳ ἐστίν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν Θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.

11 Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν.

12 Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐστίν ἐν ἡμῖν.

13 Ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν.

14 Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα, καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου.

15 Ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ.

16 Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν· καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ.

17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μετ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστι, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

* 18 Φόβος οὐκ ἐστίν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον· ὅτι ὁ φόβος † κόλασιν ἔχει. ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ.

19 Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν αὐτὸν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς.

8 Qui non diligens, non n-
Deum: quoniam Deus charita-

9 In hoc apparuit charitas
in nobis, quoniam Filium suum
unigenitum misit Deus in mun-
dum, ut vivamus per eum.

10 Charitas est charitas, non
quod dilexerimus Deum, sed
quoniam ipse dilexit nos: & mi-
sit Filium suum propitiationem
pro peccatis nostris.

11 Dilecti, si sic Deus dilexit
nos, & nos debemus alii alios
diligere.

12 Deum nemo unquam vidit:
Si diligamus alii alios, Deus in
nobis manet: & charitas ejus
perfecta est in nobis.

13 In hoc cognoscimus quo-
niam in eo manemus, & ipse in
nobis, quoniam de spiritu suo
dedit nobis.

14 Et nos vidimus, & testifi-
camur quoniam Pater misit Fi-
lium Salvatorem mundi.

15 Quisquis confessus fuerit
quoniam Jesus est Filius Dei,
Deus in eo manet, & ipse in
Deo.

16 Et nos cognovimus, &
credidimus charitatem quam ha-
bet Deus in nobis. Deus chari-
tas est, & manens in charitate,
in Deo manet, & Deus in eo
manet.

17 In hoc perfecta est charitas
cum nobis, ut fiduciam habe-
amus in die judicii: quia sicut
ille est, & nos sumus in mun-
do hoc.

18 Timor non est in charita-
te, sed perfecta charitas foras
mittit timorem: quoniam timor
punctionem habet. at timens
non perfectus est in charitate.

19 Nos diligimus eum, quo-
niam ipse prior dilexit nos.

Ἐάν τις εἴπῃ· Ὅτι ἀ-
τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἀ-
ν αὐτοῦ μισθῇ, ψεύσῃς
ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν
ἐλφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακε, τὸν
Θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακε, πῶς δύ-
ναται ἀγαπᾶν;

21 Καὶ ταύτην ἐντολὴν
ἔχοντες ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ἀγαπῶν
τὸν Θεόν, ἀγαπᾷ καὶ
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. 1. † 0.

Κεφ. ε'. 5.

Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς
ἐστὶν ὁ Χριστός, ἐκ τοῦ Θεοῦ
γεννήται· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν
τὸν γεννήσαντα, ἀγαπᾷ καὶ
τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ.

2 Ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι
ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ,
ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν.

3 Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη
τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐ-
τοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ
αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν.

* 4 Ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον
ἐκ τοῦ Θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον·
καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικη-
τριά τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν.

5 Τίς ἐστὶν ὁ νικῶν τὸν κόσ-
μον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰη-
σοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ;

6 Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕ-
δατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς ὁ
Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον,
ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵ-
ματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ
μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν
ἐλήθευεν.

7 Ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυ-
ρῶντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Πατήρ,
ὁ Λόγος, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα·
καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἓν εἰσι.

Καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυ-
ρῶντες ἐν τῇ γῇ, τὸ πνεῦμα,
καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα,
καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσιν.

9 Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώ-
πων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία
τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν. ὅτι αὕτη
ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ ἣν με-
μαρτύρηκε περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

10 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν

20 Si quis dixerit, Quoniam
diligō Deum, & fratrem suum
oderit, mendax est. Nam non
diligens fratrem suum quem vi-
dit, Deum quem non vidit,
quomodo potest diligere?

21 Et hoc mandatum habemus
ab eo, ut diligens Deum, di-
ligat & fratrem suum.

CAPUT V.

1 Omnis credens quoniam Je-
sus est Christus, ex Deo
natus est. Et omnis diligens
genitorem, diligit & genitum
ex eo.

2 In hoc cognoscimus quo-
niam diligimus natos Dei, cum
Deum diligimus, & mandata
ejus servamus.

3 Hæc enim est charitas Dei,
ut mandata ejus custodiamus:
& mandata ejus gravia non
sunt.

4 Quoniam omne natum ex
Deo, vincit mundum. & hæc
est victoria vincens mundum,
fides nostra.

5 Quis est vincens mundum,
si non credens quoniam Jesus
est Filius Dei?

6 Hic est ille veniens per
aquam & sanguinem, Jesus ille
Christus, non in aqua solum,
sed in aqua & sanguine. Et Spi-
ritus est ille testans, quoniam
Spiritus est veritas.

7 Quoniam tres sunt illi te-
stantes in cælo, Pater, & Ver-
bum, & sanctus Spiritus. & hi
tres in unum sunt.

8 Et tres sunt illi testantes
in terra, Spiritus, & aqua, &
sanguis. & tres in unum sunt.

9 Si testimonium hominum
accipimus, testimonium Dei
majus est: quoniam hoc est te-
stimonium Dei, quod testifica-
tus est de Filio suo.

10 Credens in Filium Dei,
habet

τοῦ Θεοῦ, ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν ἑαυτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ Θεῷ, ψεύσιν πεποιήκεν αὐτὸν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

11 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός· καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν.

12 Οἱ ἔχων τὸν υἱόν, ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱόν τοῦ Θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, καὶ ἵνα πιστεύητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

14 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἂν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν.

15 Καὶ ἂν οἶδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὁ ἂν αἰτώμεθα, οἶδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἡτήκαμεν παρ' αὐτοῦ.

16 Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσῃ αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον· ἐστὶν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἑρωτησῇ.

17 Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστὶ· καὶ ἐστὶν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

18 Οἶδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐχ ἁμαρτάνει· ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ, τηρεῖ ἑαυτὸν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ.

19 Οἶδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται.

20 Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ· οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ἡ ζωὴ αἰώνιος.

21 Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδωλῶν. Ἀμήν. 1.† 1.

habet testimonium in se: credens Deo, mendacem eum: quia non credidit in testimonium quod testificatus Deus de Filio suo.

11 Et hæc est testimonium, Quia vitam æternam dedit nobis Deus. Et hæc vita in Filio ejus est.

12 Habens Filium, habet vitam: non habens Filium Dei, vitam non habet.

13 Hæc scripsi vobis credentibus in nomen Filii Dei, ut sciatis quoniam vitam æternam habetis, & ut credatis in nomen Filii Dei.

14 Et hæc est fiducia quam habemus ad eum, Quia si quid petierimus secundum voluntatem ejus, audit nos:

15 Et si scimus quia audit nos, quicquid petierimus, scimus quoniam habemus petitiones quas postulavimus ab eo.

16 Si quis viderit fratrem suum peccantem peccatum non ad mortem, petet & dabit ei vitam, peccantibus non ad mortem. Est peccatum ad mortem, non pro illo dico ut roget.

17 Omnis iniquitas peccatum est: & est peccatum non ad mortem.

18 Scimus quia omnis natus ex Deo, non peccat: sed ille genitus ex Deo conservat seipsum, & ille malignus non tangit eum.

19 Scimus quoniam ex Deo sumus: & mundus totus in ligno positus est.

20 Scimus autem quoniam Filius Dei venit, & dedit nobis mentem, ut cognoscamus verum Deum: & sumus in vero in Filio ejus Jesu Christo. Hic est verus Deus, & vita æterna.

21 Nati, custodite vos ipsos ab idolis. Amen.

Ο ΑΝΝΟΥ ΤΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

J O A N N I S

A P O S T O L I

ΕΠΙ ΤΟΛΗ

C A T H O L I C A

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

EPISTOLA SECUNDA.

Ο Πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ
κυρία, καὶ τοῖς τέκνοις
αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀ-
ληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλ-
λὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες
τὴν ἀλήθειαν.

2 Διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μέ-
νουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν
ἔσαι εἰς τὸν αἰῶνα.

3 Ἐσαι μεθ' ὑμῶν χάρις,
ἔλεος, εἰρήνη παρὰ Θεοῦ πα-
τρὸς, καὶ παρὰ Κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν
ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὗρηκα
ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦν-
τας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν
ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρὸς.

* 5 Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, † κυρία,
οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφω σοι † και-
νὴν, ἀλλὰ ἣν εἶχομεν ἀπ' ἀρ-
χῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.

6 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη,
ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐν-
τολὰς αὐτοῦ. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐν-
τολὴ, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρ-
χῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατήτε.

* 7 Ὅτι πολλοὶ πλάνοι εἰσ-
ῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ
ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρ-
χόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ
† πλάνος καὶ ὁ † ἀντίχριστος.

Βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀ-
πολέσωμεν τὴν ἐργασίαν, ἀλ-
λὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν.

9 Πᾶς ὁ παραβαίνων, καὶ
μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ
Χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μέ-
νων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ,
οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν
υἱὸν ἔχει.

10 Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑ-
μᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν

1 P Resbyter Electæ dominæ,
& natis ejus, quos ego
diligo in veritate: & non ego
solus, sed & omnes cognoscen-
tes veritatem,

2 Propter veritatem manen-
tem in nobis, & cum nobis erit
in æternum.

3 Sit cum vobis gratia, mi-
sericordia, pax, à Deo Patre,
& à Domino Jesu Christo Filio
Patris, in veritate & charitate.

4 Gavissus sum valde quoniam
inveni de natis tuis ambulan-
tes in veritate, sicut mandatum
accepimus à Patre.

5 Et nunc rogo te domina,
non tanquam mandatum scribens
tibi novum, sed quod habuimus
ab initio: ut diligamus alii alios.

6 Et hæc est charitas, ut am-
bulemus secundum mandata ejus.
Hoc est mandatum, quemadmo-
dum audistis ab initio, ut in eo
ambuletis.

7 Quoniam multi seductores
ingressi sunt in mundum, non
confitentes Jesum Christum qui
venit in carne: hic est sedu-
ctor & antichristus.

8 Videte vosmetipsos, ut ne
perdamus quæ operati sumus
pulchra: sed mercedem ple-
nam accipiamus.

9 Omnis transgrediens &
non manens in doctrina Christi,
Deum non habet. Manens in
doctrina Christi, hic & Patrem
& Filium habet.

10 Si quis venit ad vos, &
hanc doctrinam non avert, ne
Dd reci-

οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε·

11 Ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

* 12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἠβουλήθην διὰ τὴν χάριτος καὶ μέλανος· ἀλλὰ ἐλπίζω ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς, καὶ εἶμα πρὸς εἶμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χάρις ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

13 Ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς. Ἀμήν. 5. † 1.

recipite eum in domum: & dēdere ei ne dicite.

11 Nam dicens illi Gaudere, communicat operibus ejus malignis.

12 Plura vobis scribere chartam & atramentum. sed spero venire ad vos, & os ad os loqui: ut gaudium vestrum sit plenum.

13 Salutant te nati sororis tuæ Eleæ. Amen.

ΙΟΑΝΝΟΥ ΤΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΤΡΙΤΗ.

JOANNIS
APOSTOLI
EPISTOLA
CATHOLICA TERTIA.

1 Ὁ Πρεσβύτερος Γαίῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαι σε εὐδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐδοῦται σου ἡ ψυχὴ.

3 Ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν, καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς.

* 4 † Μειζότεραν τούτων οὐκ ἔχω χάριν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.

5 Ἀγαπητέ, πῶς ποιεῖς ὅταν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς τοὺς ξένους,

6 Οἱ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας· οὗς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ.

7 Ἵπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐξῆλθον, μὴδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνῶν.

8 Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ἀπολαμβάνειν τοὺς τοιοῦτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

* 9 Ἐγραψα τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ † φιλοπρωτεύων αὐτῶν

1 PRESBYTER Gajo dilecto, quem ego diligo in veritate.

2 Dilecte, de omnibus opto te prospere agere & valere, sicut prospere agit tua anima.

3 Gavissus sum enim valde venientibus fratribus, & testantibus tuæ veritati, sicut tu in veritate ambulas.

4 Majus horum non habeo gaudium, ut audiam meos natos in veritate ambulantes.

5 Dilecte, fidele facis quicquid operaris in fratres, & in peregrinos:

6 Qui testati sunt tuæ charitati in conspectu ecclesiæ, quos benefacies deducens digne Deo.

7 Pro enim nomine ejus exierunt, nihil accipientes à Gentibus.

8 Nos ergo debemus suscipere hujusmodi, ut cooperatores simus veritati.

9 Scripsi ecclesiæ: sed amans primatum gerere ipsorum Dio-

τρεφῆς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.
 * 10 Διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω,
 πομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ
 οἰεῖ, λόγοις πονηροῖς † φλυα-
 ῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος
 ἐπὶ τούτοις, ἵτε αὐτὸς ἐπι-
 δέχεται τοὺς πονηροὺς, καὶ
 τοὺς βουλομένους· καὶ
 ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.

* 11 Ἀγαπητὲ, μὴ μιμοῦ
 τὸ κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ
 ἀγαθοποιῶν, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν·
 ὁ δὲ † κακοποιῶν, οὐχ ἑώρακε
 τὸν Θεόν.

12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται
 ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ' αὐτῆς
 τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ
 μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδατε ὅτι ἡ
 μαρτυρία ἡμῶν ἀληθὴς ἐστίν.

13 Πολλὰ εἶχον γράφειν,
 ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ
 καλάμου σοι γράψαι·

14 Ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε,
 καὶ ὁμιλῶν πρός σε λαλήσομεν.

15 Εἰρήνη σοι. Ἀσπάζονται
 σε οἱ φίλοι. Ἀσπάζου τοὺς φί-
 λους κατ' ὄνομα. 4. † 3.

trephes, non recipit nos.

10 Propter hoc si venero,
 submonebo ejus opera quæ fa-
 cit, verbis malignis garriens
 nos; & non contentus in his,
 neque ipse suscipit fratres, &
 volentes prohibet, & de eccle-
 sia ejicit.

11 Dilecte, ne imitare ma-
 lum, sed bonum. Benefaciens
 ex Deo est: malefaciens non
 vidit Deum.

12 Demetrio testatum est ab
 omnibus, & ab ipsa veritate: &
 nos autem testamur, & nostis
 quoniam testimonium nostrum
 verum est.

13 Multa habui scribere, sed
 non volo per atramentum &
 calamum tibi scribere.

14 Spero autem protinus vi-
 dere te: & os ad os loquemur.

15 Pax tibi. Salutant te ami-
 ci. Saluta amicos per nomen.

ΙΟΥΔΑΤΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

J U D Æ

A P O S T O L I

E P I S T O L A

C A T H O L I C A.

1 ΙΟΥΔΑΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ
 δούλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώ-
 βου, τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ ἡγι-
 ασμένοις, καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ
 ἡρημένοις κλητοῖς.

2 Ἐλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ
 ἀγάπη πληθυνθείη.

* 3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπου-
 δὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν
 περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, ἀ-
 νάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν,
 παρακαλῶν † ἐπαγωνίζεσθαι τῇ
 ὑμῶν παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις
 πίσει.

* 4 † Περαισέδυσαν γάρ τι-

1 JUDAS Christi Jesu servus,
 frater autem Jacobi, his in
 Deo Patre sanctificatis, & Jesu
 Christo servatis, vocatis:

2 Misericordia vobis, & pax,
 & charitas adimpleatur.

3 Dilecti: omnem sollicitudi-
 nem faciens scribere vobis de
 communi salute, necessitatem
 habui scribere vobis: deprecans
 supercertari semel traditæ san-
 ctis fidei.

4 Subreperunt enim quidam
 D d 2 homi-

νες ἄνθρωποι οἱ πάλοι προγε-
γραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα,
ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν
χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλ-
γειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπό-
την Θεὸν καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰη-
σοῦν Χριστὸν ἄρνούμενοι.

5 Ἰπομνήσται δὲ ὑμᾶς βού-
λομαι, εἰδότες ὑμᾶς ἅπασι
τοῦτο, ὅτι ὁ Κύριος λαὸν ἐκ
γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύ-
τερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀ-
πώλεσεν.

6 Ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τη-
ρήσαντας τὴν ἐαυτῶν ἀρχήν,
ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰ-
κητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης
ἡμέρας, δεσμοῖς αἰδίοις ὑπὸ
ζόφον τετήρηκεν.

* 7 Ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα,
καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις τὸν
ὅμοιον τοῦτοις τρόπον ἑκπορ-
νεύταται, καὶ ἀπελθοῦσαι ὁ-
πίσω σαρκὸς ἐτέρας, πρόκειν-
ται ἡ δεῖγμα, πυρὸς αἰωνίου
δίκην ἡ ἐπέχουσιν.

* 8 Ὅμοιως ἡ μὲν τοι καλοῦ-
τοι ἐνυπνιασθέντες, σάρκα μὲν
μιαίνουσι, κυριότητα δὲ ἀθε-
τοῦσι, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν.

9 Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγε-
λος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμε-
νος διελέγετο περὶ τοῦ Μωσέως
σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν
ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ'
εἶπεν· Ἐπιτιμήσαι σοι Κύριος.

* 10 Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ
οἶδασιν βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ
ἡ φυσικῶς, ὡς τὰ ἄλογα
ἡ ζῶα, ἡ ἐπίσανται, ἐν τοῦ-
τοις φθείρονται.

11 Οὐαὶ αὐτοῖς· ὅτι τῇ ὁδῷ
τοῦ Καὶν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ
πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξ-
εχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ
τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο.

* 12 Οὗτοι εἰσιν ἐν ταῖς ἀ-
γάπαις ὑμῶν ἡ σπιλάδες, συν-
ευωχούμενοι, ἡ ἀφόβως ἐαυ-
τοὺς ἡ ποιμαίνοντες· ἡ νεφέ-
λαι ἡ ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων
ἡ περιφερόμεναι, δένδρα ἡ φθι-
νοπρινὰ, ἡ ἄκαρπα, ἡ ὅλις

homines (olim præscripti in he-
judicium) impii, Dei nostri gra-
tiam transferentes in luxuriam,
& solum herum Deum & Do-
minum nostrum Jesum Christum
negantes.

5 Crede autem vos vo-
lo, sciētes vos semel hoc, quo-
niam Dominus populum de terra
Ægypti salvans, secundo non
credentes perdidit.

6 Angelosque non servantes
suum principium, sed relin-
quentes proprium domicilium,
in judicium magni diei, vin-
culis æternis sub caliginem re-
servavit.

7 Sicut Sodoma, & Gomo-
rha, & illæ circa eas civitates,
similem his modum exfornica-
tæ, & abeuntes post carnem
alteram, propositæ sunt exem-
plum, ignis æterni pœnam su-
stinentes.

8 Similiter atque & hi sopiti,
carnem quidem maculant, domi-
nationem autem spernunt: di-
gnitates autem blasphemant.

9 At Michaël archangelus,
cum diabolo dijudicans, disce-
ptaret de Moysi corpore, non
est ausus judicium inferre blas-
phemix: sed dixit, Increpet
te Dominus.

10 Hi autem quæcumque qui-
dem ignorant, blasphemant:
quæcumque autem naturaliter
tanquam irrationalia animalia
norunt, in his corrumpuntur.

11 Væ illis, quia via Cain
ingressi sunt, & errore Bala-
am mercede effusi sunt, & contra-
dictione Core perierunt.

12 Hi sunt in agapis vestris
maculæ, convivantes vobis, sine
timore semetipsos pascentes: nu-
bes sine aqua, à ventis circumla-
tæ, arbores emarcidæ, infru-
ctuæ,

οθανόντα, ἐκριζωθέντα·

* 13 Κύματα ἄγρια θαλάσσης, † ἐπαφρίζοντα τὰς ἐαυτῶν αἰσχύνας· ‡ ἀξέρες † πλαγνῆται, οἷς ὁ ὄψος τοῦ σκότους εἰς τὸν αἶῶνα τετήρηται.

14 Προεφῆν· δὲ καὶ τοῦτοις ἑβδομος αἰὼν· Ἐνῶχ, λέγων· Ἰδοῦ, ἡ· ὁ υἱος ἐν μυριάδι ἁγίαις αὐτοῦ,

* 15 Ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ † ἐξελέγξαι πάντας τοὺς ἄσεβεῖς αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων ἄσεβείας αὐτῶν ὧν ἠτέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἄσεβεῖς.

* 16 Οὗτοί εἰσι † γογγυσαί, † μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι· καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν λαλεῖ † ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα, † ὠφελείας χάριν.

17 Ὑμεῖς δὲ ἀγαπητοὶ μνησθε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

18 Ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι ἐν ἰσχύει χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἐαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἄσεβειῶν.

* 19 Οὗτοί εἰσιν οἱ † ἀποδιорίζοντες ἑαυτοὺς, † ψυχικοὶ, πνεῦμα μὴ ἔχοντες.

20 Ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, τῇ ἀγωνιάτῃ ὑμῶν πίσει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς, ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι,

21 Ἐαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

22 Καὶ οὓς μὲν ἐλεεῖτε διακρινόμενοι·

23 Οὓς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ τοῦ πυρὸς ἁρπάζοντες, μισθῶντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐπιλωμένον χιτῶνα.

* 14 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξει ὑμᾶς † ἀπταίστους, καὶ ἡσυχᾶς † κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ † ἀμώμους ἐν ἡγαλλιάσει,

stuoſe, bis mortuæ, eradicatæ,

13 Fluctus feri maris, despumantes sua ipsorum dedecora: stellæ erraticæ, quibus caligo tenebrarum in æternum servata est.

14 Prophetavit autem & his septimus ab Adam, Enoch, dicens: Ecce venit Dominus in sanctis millibus suis,

15 Facere judicium contra omnes, & redarguere omnes impios eorum, de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt: & de omnibus duris quæ locuti sunt contra eum peccatores impii.

16 Hi sunt murmuratores, querulosi, secundum desideria sua ambulantes: & os eorum loquitur prætumida, mirantes personas utilitatis gratia.

17 Vos autem, dilecti, memores estote verborum prædictorum ab Apostolis Domini nostri Jesu Christi,

18 Quia dicebant vobis, Quoniam in novissimo tempore erunt illusores, secundum desideria sua ipsorum ambulantes impietatum.

19 Hi sunt segregantes se, animales, Spiritum non habentes.

20 Vos autem, dilecti, sanctissimæ nostræ fidei superædificantes vosmetipsos, in Spiritu sancto orantes,

21 Vosmetipsos in dilectione Dei servate, expectantes misericordiam Domini nostri Jesu Christi, in vitam æternam:

22 Et hos quidem miseremini dijudicantes.

23 Hos vero in timore salvate, de igne rapientes, odientes & eam à carne maculatam tunicam.

24 At potenti custodire eos sine peccato, ut constituere ante conspectum gloriæ suæ inculpatos in exultatione

25 Μόνῳ σοφῷ Θεῷ σωτῆρι
 ἡμῶν δόξα καὶ μεγαλωσύνη,
 κράτος καὶ ἐξουσία, καὶ νῦν
 καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.
 Ἀμήν. 23. † 15.

25 Soli sapienti Deo Salvatori
 nostro gloria & magnificentia
 robur & auctoritas, & nunc
 in omnia secula. Amen.

ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΤΟΥ

ΘΕΟΛΟΓΟΥ.

REVELATIO

JOANNIS

THEOLOGI.

Κεφ. α. 1.

1 ἈΠΟΚΑΛΥΨΙΣ Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ
 Θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐ-
 τοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει·
 καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ
 τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ
 αὐτοῦ Ἰωάννῃ.

2 Ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον
 τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν μαρτυρίαν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα τε εἶδε.

3 Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων,
 καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους
 τῆς προφητείας, καὶ τηροῦντες
 τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ
 καιρὸς ἐγγύς.

4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλη-
 σίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις
 ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ ὁ ὢν
 καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος· καὶ
 ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἃ
 ἔσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ.

5 Καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ
 μάρτυς ὁ πιεζόμενος, ὁ πρωτότοκος
 ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἄρχων
 τῶν βασιλείων τῆς γῆς· τῷ ἁ-
 γαπήσαντι ἡμᾶς, καὶ λούσαν-
 τι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡ-
 μῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ.

6 Καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασι-
 λεῖς καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ πα-
 τρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ
 τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 αἰώνων. Ἀμήν.

* 7 Ἴδού, ἔρχεται μετὰ τῶν
 νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν
 πᾶς ὀφθαλμὸς, καὶ ὅτινες αὐ-

CAPUT I.

1 REVELATIO Jesu Christi, quam dedit illi Deus, indicare servis suis quæ oportet fieri in celeritate: & significavit, mittens per angelum suum servo suo Joanni.

2 Qui testatus est verbum Dei, & testimonium Jesu Christi, quæcunque vidit.

3 Beatus legens & audientes verba prophetiæ: & servant es quæ in ea scripta: Nam tempus prope.

4 Joannes septem ecclesiis quæ in Asia, Gratia vobis & pax ab eo qui est, & qui erat, & qui venturus, & à septem spiritibus, qui sunt in conspectu throni ejus,

5 Et à Jesu Christo, ille testis fidelis, ille primogenitus ex mortuis, & princeps regum terræ: illo diligenti nos, & lavanti nos à peccatis nostris sanguine suo:

6 Et fecit nos reges & sacerdotes Deo & Patri suo: Ipse gloria & robur in secula seculorum. Amen.

7 Ecce venit cum nubibus: & videbit eum omnis oculus, & qui cum transierunt: Et

† ἐξεκέντησαν· καὶ κόψον-
τα ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ
τῆς γῆς. ναὶ, ἀμήν.

8 Ἐγὼ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω,
ἀρχὴ καὶ τέλος, λέγει ὁ Κύ-
ριος, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχό-
μενος, ὁ παν. ἅταρ.

9 Ἐγὼ Ἰωάν· καὶ ἁδελ-
φός ὑμῶν, καὶ συγκατα-
τῇ θλίψει καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ
καὶ ὑπομονῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐγε-
νόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμέ-
νῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

* 10 Ἐγενόμην ἐν πνεύματι
ἐν τῇ † κυριακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἤ-
κουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγά-
λην ὡς σάλπιγγος,

11 Λεγούσης· Ἐγὼ εἰμι τὸ
Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ
ἔσχατος· καί· Ὁ βλέπεις
γράφον εἰς βιβλίον, καὶ πέμ-
ψον ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς ἐν
Ἀσίᾳ, εἰς Ἐφεσον, καὶ εἰς
Σμύρναν, καὶ εἰς Πέργαμον,
καὶ εἰς Θυάτειρα, καὶ εἰς Σάρ-
δεῖς, καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν,
καὶ εἰς Λαοδίκειαν.

12 Καὶ ἐπέρρεψα βλέπειν
τὴν φωνὴν ἣτις ἐλάλησε μετ'
ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον
ἑπτὰ λυχνίας χρυσεῖς·

* 13 Καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ
λυχνιῶν ἕμοιον υἱῷ ἀνθρώπου
† ἐνδεδυμένον † ποδήρη, καὶ
† περιεζωμένον πρὸς τοὺς † μα-
σοῖς ζώνην † χρυσῇν.

14 Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ
αἱ τρίχες λευκαὶ ὥσπερ ἔριον
λευκόν, ὡς χιών· καὶ οἱ ὀφ-
θαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός·

* 15 Καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅ-
μοιοι † χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν
† καμίνῳ † πεπυρωμένοι· καὶ ἡ
φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων
πολλῶν.

16 Καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐ-
τοῦ χεὶρ ἁγέρας ἑπτὰ· καὶ ἐκ
τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία
δίξομος ὡς ἡ ἐκπορευομένη· καὶ
ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει
ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.

plangent super eum omnes tri-
bus terræ. etiam, amen.

8 Ego sum α & ω, princi-
pium & finis, dicit Dominus,
qui est, & qui erat, & qui veni-
turus, omnipotens.

9 Ego Joannes qui & frater
vester & communicans in tri-
bulatione, & regno, & tole-
rantia in Jesu Christo, fui in
insula vocata Patmos, propter
verbum Dei, & propter testi-
monium Jesu Christi.

10 Factus sum in spiritu in
dominica die, & audiui post
me vocem magnam tanquam
tubæ,

11 Dicentis: Ego sum α & ω,
primus & novissimus: & : Quod
vides scribe in librum: & mitte
septem ecclesiis quæ in Asia, in
Ephesum, & in Smyrnam, &
in Pergamum, & in Thyati-
ram, & in Sardes, & in Phi-
ladelphiam, & in Laodiciam.

12 Et conversus sum videre
vocem quæ loquebatur cum me.
Et conversus vidi septem can-
delabra aurea:

13 Et in medio septem can-
delabrorum similem Filio ho-
minis, indutum talari, & præ-
cinctum ad mamillas zona au-
rea.

14 At caput ejus & capilli
candidi, tanquam lana alba,
tanquam nix. & oculi ejus ve-
lut flamma ignis.

15 Et pedes ejus similes chal-
colibano, sicut in camino igni-
ti: & vox illius tanquam vox
aquarum multarum.

16 Et habens in dextera sua
manu stellas septem: & de ore
ejus gladius anceps acutus ex-
iens: & facies ejus sicut sol lu-
cet in virtute sua.

17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἐπέθηκε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐπ' ἐμὲ, λέγων μοι· Μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος·

18 Καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμενός νεκρός, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ ᾧδου καὶ τοῦ θανάτου.

19 Γράψον ἃ εἶδες, καὶ ἃ εἰσι, καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα·

20 Τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες, ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσι· καὶ αἱ ἑπτὰ λυχνίαι ὡς εἶδες, ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσὶ. **ΙΟ. † Ι.**

Κεφ. β'. 2.

1 **ΤΩ.** ἄγγέλω τῆς Ἐφεσίνης ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν·

2 Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον σου, καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαρύνεσθαι κακοῦς· καὶ ἐπειράσω τοὺς ψάσκοντας εἶναι ἀποστόλους, καὶ οὐκ εἰσὶ· καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς·

3 Καὶ ἐβάρυνες, καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ διὰ τὸ ὄνομά μου κεκοπίηκας, καὶ οὐ κέκμηκας.

4 Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἠφῆκας.

5 Μνημόνευε οὖν πόθεν ἐκπέπτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἢ ἂν μὴ μετανόησῃς.

6 Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ καὶ γὰρ μισῶ.

7 Ο' ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκ-

17 Et cum vidissem eum, cecidi ad pedes ejus tanquam mortuus. Et imposuit dexteram suam manum super me, dicens mihi: Ne time: ego sum primus & novissimus

18 Et vivens & factus sum mortuus: & vivens sum in seculum seculorum, amen. & habeo claves inferni & mortis.

19 Scribe quæ vidisti, & quæ sunt, & quæ futurum est fieri post hæc.

20 Mysterium septem stellarum quas vidisti in dextera mea, & septem candelabra aurea. septem stellæ, angeli septem ecclesiarum sunt: & septem candelabra quæ vidisti, septem ecclesiæ sunt.

CAPUT II.

1 **Α** Ngelo Ephesinæ Ecclesiæ scribe: Hæc dicit tenens septem stellas in dextera sua, ambulans in medio septem candelabrorum aureorum.

2 Scio opera tua, & laborem tuum, & tolerantiam tuam: & quia non potes sustinere malos: & tentasti dicentes se esse Apostolos, & non sunt: & invenisti eos mendaces:

3 Et portasti, & tolerantiam habes, & propter nomen meum laborasti, & non defecisti.

4 Sed habeo adversum te, quod charitatem tuam illam primam reliquisti.

5 Memor esto itaque unde excideris: & age pœnitentiam. & prima opera fac: Si autem non, venio tibi cito, & movebo candelabrum tuum de loco suo, si non pœnitentiam egeris.

6 Sed hoc habes, quia odisti opera Nicolaitarum, quæ & ego odi.

7 Habens aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis: Vincenti

ληστῆς· τῷ νικῶντι δώσω αὐ-
τῷ φεγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς
ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν μέσῳ τοῦ πα-
ραδείσου τοῦ Θεοῦ.

8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκ-
κλησίας Σμύρνης γράψον·
Τάδε λέγει ὁ ἁγίος καὶ ὁ ἑ-
σχατος, ὃς ἐγενήθη νεκρὸς,
καὶ ἔζητεν·

9 Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν
θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν,
(πλούσιος δὲ εἶ) καὶ τὴν βλασ-
φημίαν τῶν λεγόντων Ἰουδαί-
ους εἶναι ἑαυτοὺς, καὶ οὐκ εἶ-
σιν, ἀλλὰ συναγωγή τοῦ σα-
τανᾶ.

10 Μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις
πάσχειν· ἰδοὺ, μέλλει βαλεῖν
ἐξ ὑμῶν ὁ διάβολος εἰς φυλα-
κὴν, ἵνα πειρασθῇτε· καὶ ἔξε-
τε θλίψιν ἡμερῶν δέκα· γίνου
πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω
σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.

11 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί
τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλη-
σίαις· Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικήσῃ
ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν
Περγᾶμῳ ἐκκλησίας γράψον·
Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομ-
φαίαν τὴν δίξομον τὴν δεξιάν·

13 Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ
ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος
τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ
ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν
πίσιν μου, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις
ἐν αἷς Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου
ὁ πιστὸς, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑ-
μῖν, ὅπου κατοικεῖ ὁ σατανᾶς·

14 Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀ-
λίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦν-
τας τὴν διδασχὴν Βαλαὰμ, ὃς
ἐδίδασκεν τὸν Βαλὰκ βαλεῖν
σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν
Ἰσραὴλ, φεγεῖν εἰδωλθύτα,
καὶ πορνεῦσαι.

15 Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρα-
τοῦντας τὴν διδασχὴν τῶν Νι-
κολαϊτῶν· ὃ μισῶ.

16 Μετανόησον· εἰ δὲ μὴ,
ἔρχομαί σοι ταχὺ, καὶ πολε-
μήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομ-
φαίᾳ τοῦ σωματός μου.

centi dabo illi edere de ligno
vitæ, quod est in medio Para-
disi Dei.

8 Et angelo ecclesiæ Smyr-
næorum scribe: Hæc dicit pri-
mus & novissimus, qui fuit
mortuus, & vixit.

9 Scio tua opera, & tribula-
tionem, & paupertatem, (sed
dives es) & blasphemiam di-
centium Judæos esse seipsos,
& non sunt, sed synagoga sa-
tanæ.

10 Nihil timeas quæ futurus
espari: Ecce jam futurus est ja-
cere ex vobis diabolus in custo-
diam, ut tentemini: & habebi-
tis tribulationem diebus decem:
esto fidelis usque ad mortem,
& dabo tibi coronam vitæ.

11 Habens aurem, audiat
quid Spiritus dicat ecclesiis:
Vincens, non lædetur à morte
secunda.

12 Et angelo illius in Perga-
mo ecclesiæ scribe: Hæc dicit
habens romphæam ancipitem
acutam:

13 Scio opera tua, & ubi ha-
bitas, ubi thronus Satanæ: &
tenes nomen meum, & non ne-
gasti fidem meam, & in diebus
in quibus Antipas testis meus
fidelis, qui occisus est apud
vos, ubi habitat Satanæ.

14 Sed habeo adversus te pau-
ca, quia habes illic tenentes
doctrinam Balaam, qui docebat
Balac mittere scandalum coram
filiis Israël, edere idolothyta,
& fornicari.

15 Ita habes & tu tenentes
doctrinam Nicolaitarum. Quod
odi.

16 Pœnitentiam age: Si vero
non, veniam tibi cito, & pu-
gnabo cum illis in gladio oris
mei.

17 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς ἔγνω εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρὸς, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ.

19 Οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν διακονίαν, καὶ τὴν πίσιν, καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου, καὶ τὰ ὄσχατα πλείονα τῶν πρώτων.

20 Ἄλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔας τὴν γυναῖκα Ἰεζαβὴλ, τὴν λέγουσαν ἑαυτὴν προφῆτιν, διδάσκειν καὶ πλανῆσθαι ἐμοὺς δούλους, πορνεῦσαι καὶ εἰδωλόβουτα φαγεῖν.

21 Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς, καὶ οὐ μετενόησεν.

22 Ἰδοὺ, ἐγὼ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς, εἰς θλίψιν μεγάλην, ἕαν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

* 23 Καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἐπωκτενῶ ἐν θανάτῳ, καὶ γνώσκονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἔρευνῶν τὰ νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν.

24 Ὅτι μὲν δὲ λέγω, καὶ λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν διδασχὴν ταύτην, καὶ οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βᾶθη τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν· οὐ βιασῶ ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βᾶρος.

25 Πλὴν ὃ ἔχετε, κρατῆσατε ἄχρις οὗ ἃν ἴξω.

26 Καὶ ὁ νικῶν, καὶ ὁ τηρῶν ἄχρὶ τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν.

* 27 Καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὡς τὰ σκεῦη τὰ

17 Habens aurem, audiat, quid Spiritus dicat ecclesiis: Vincenti dabo ei edere de manna abscondito, & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen novum scriptum, quod nemo novit, si non accipiat.

18 Et angelo illius in Thyatiris ecclesie scribe: Hæc dicit Filius Dei, habens oculos suos tanquam flammam ignis, & pedes ejus similes chalcilibano:

19 Novi tua opera, & charitatem, & ministerium, & fidem, & patientiam tuam, & opera tua, & novissima plura prioribus.

20 Sed habeo adversus te pauca, quia permittis mulierem Jezabel, quæ dicit seipsam propheten, docere & seducere meos servos, fornicari, & idolothyta manducare.

21 Et dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret à fornicatione sua, & non pœnituit.

22 Ecce, ego mitto eam in lectum, & mœchantes cum ea, in afflictionem magnam, si non pœnitentiam egerint ab operibus suis.

23 Et filios ejus interficiam in mortem: & scient omnes ecclesie, quia ego sum scrutans renes & corda: & dabo vobis unicuique secundum opera vestra.

24 Vobis autem dico, & cæteris in Thyatiris, Quicunque non habent doctrinam hanc, & qui non cognoverunt profunda Satanæ, quemadmodum dicunt: non mittam super vos aliud pondus.

25 Tamen quod habetis, tenete donec veniam.

26 Et vincens, & custodiens usque in finem opera mea, dabo illi potestatem super Gentes.

27 Et pascet eas in virga ferrea, tanquam yasa

κεραμικὰ συντρίβεται, ὡς
καὶ γὰρ εἶληφα παρὰ τοῦ πατρὸς
μου.

* 28 Καὶ δώσω αὐτῷ τὸν
ἀστέρα τὸν ἑν ὁρίων.

29 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω
τί τὸ πνεῦμα ταῖς ἐκ-
κλησίαις. 4. † 3.

Κεφ. γ'. 3.

† Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρ-
δεσιν ἐκκλησίας γράψον·
Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ
πνεύματα τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς
ἑπτὰ ἀστέρας· Οἶδά σου τὰ ἔρ-
γα, ὅτι τὸ ὄνομα ἔχεις ὅτι
ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ.

2 Γίνου γρηγορῶν, καὶ στήριξόν
τὰ λοιπὰ ἃ μέλλει ἀποθανεῖν·
οὐ γὰρ εὕρηκά σου τὰ ἔργα πε-
πληρωμένα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

3 Μνημόνευε οὖν πῶς εἶλη-
φας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει,
καὶ μετανόησον. Ἐὰν οὖν μὴ
γρηγορήσῃς, ἦξω ἐπὶ σε ὡς
κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῶς ποί-
αν ὥραν ἦξω ἐπὶ σε.

4 Ἐχεις ὀλίγα ὀνόματα καὶ
ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν
τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περι-
πατήσουσι μετ' ἐμοῦ ἐν λευ-
κοῖς· ὅτι ἄξιοί εἰσιν.

5 Ὁ νικῶν, οὗτος περιβα-
λεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ
οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ
ἐξομολογήσομαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου, καὶ
ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.

6 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ
πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν
Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γρά-
ψον· Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ
ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖδα
τοῦ Δαβὶδ· ὃ ἀνοίγων, καὶ οὐ-
δεὶς κλείει· καὶ κλείει, καὶ οὐ-
δεὶς ἀνοίγει·

8 Οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ,
δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀ-
νεῳγμένην, καὶ οὐδεὶς δύναται
κλείσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔ-
χεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς
μὲν τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω
τὸ ὄνομά μου.

confringentur: Sicut & ego ac-
cepi à Patre meo:

28 Et dabo illi stellam matu-
tinam.

29 Habens aurem, audiat
quid Spiritus dicat ecclesiis.

CAPUT III.

† ET angelo illius in Sardis
ecclesiæ scribe: Hæc di-
cit habens septem spiritus Dei,
& septem stellas, Scio tua o-
pera, quia nomen habes quod
vivas, & mortuus es.

2 Esto vigilans, & confirma
cætera quæ moritura erant. non
enim inveni tua opera plena
coram Deo.

3 Memento ergo quomodo
acceperis, & audieris, & serva,
& pœnitentiam age. si ergo
non vigilaveris, veniam ad te
tanquam fur, & nescies qua
hora veniam ad te.

4. Habes pauca nomina & in
Sardis, quæ non inquinaverunt
vestimenta sua, & ambulant
mecum in albis; quia digni
sunt.

5 Vincens, hic vestietur in
vestimentis albis, & non dele-
bo nomen ejus de libro vitæ,
& confitebor nomen ejus co-
ram Patre meo, & coram an-
gelis ejus.

6 Habens aurem, audiat quid
Spiritus dicat ecclesiis.

7 Et angelo illius in Phila-
delphia ecclesiæ scribe: Hæc
dicit Sanctus, Verus, habens
clavem David; aperiens, & ne-
mo claudet; & claudens, &
nemo aperiet.

8 Scio tua opera. ecce dedi
coram te ostium apertum, &
nemo potest claudere illud: quia
parvam habes virtutem, & ser-
vasti meum verbum, & non ne-
gasti nomen meum.

9 Ἰδοὺ, δίδωμι ἐκ τῆς συνγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἐκυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἶσιν, ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ, ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἤξωσι καὶ προσκυνήσωσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἡγάπησά σε·

10 Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, καὶ ἐγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἐρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μὴ δεῖς λάβειν τὸν στέφανόν σου.

12 Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν σύλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξελεῖθαι· καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ, ἣ καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν.

13 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

14 Καὶ τῷ ἄγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας Λαοδικέων γράψον· Τάδε λέγει ὁ Ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ·

* 15 Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ, οὔτε ζεστός· ἢ ὀφελον ἢ ψυχρὸς εἶης ἢ ἢ ζεστός.

* 16 Οὕτως, ὅτι ἢ χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ψυχρὸς οὔτε ζεστός, μέλλω σε ἢ ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου·

* 17 Ὅτι λέγεις· Ὅτι πλούσιός εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ οὐδενὸς χρεῖαν ἔχω. Καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ἢ ταλαίπωρος, καὶ ἢ ἐλεεινός, καὶ πτωχός, καὶ τυφλός, καὶ γυμνός.

* 18 ἢ Συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσοῖον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς, ἵνα πλουτήσῃς· καὶ ἱμάτια λευκά, ἵνα

9 Ecce do ex synagoga Satanae, dicentium seipsoz Judaeos esse, & non sunt, sed mentuntur. ecce faciam illos ut veniant, & adorent ante pedes tuos, & sciant quia dilexi te.

10 Quoniam servasti verbum patientiae meae, & ego te servabo ab hora tentationis futurae venire in habitatam universam, tentare habitantes in terra.

11 Ecce venio cito: tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam.

12 Vinctus, faciam illum columnam in templo Dei mei, & foras non egredietur amplius: & scribam super eum nomen Dei mei, & nomen civitatis Dei mei novae Hierusalem, quae descendit de caelo à Deo meo, & nomen meum novum.

13 Habens aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

14 Et angelo illius in Laodicia ecclesiae scribe: Haec dicit Amen, testis fidelis & verus, principium creaturae Dei.

15 Scio tua opera quia neque frigidus es, neque calidus. utinam frigidus esses aut calidus.

16 Sic quia tepidus es, & nec calidus nec frigidus, futurum sum te evomere ex ore meo:

17 Quia dicis; quod dives sum, & locupletatus sum, & nullius opus habeo: & nescis quia tu es ærumnosus, & miserabilis, & pauper, & caecus, & nudus.

18 Suadeo tibi emere à me aurum ignitum ex igni, ut locuples fias: & vestimenta alba

τεριβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχυνὴ τῆς γυμνότητός σου· καὶ † κολλούριον † ἐγχεῖς τῶς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς.

19 Ἐγὼ ὅτους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ κτερεύω· ζήλωτον οὖν καὶ μετα.

* 20 Ἰδοὺ, ἐσημ. τὴν θύραν, καὶ † κρούω· ἐὰν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύτομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ † δεῖπνήσω μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ.

21 Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς καὶ ἐγὼ ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.

22 Ὁ ἔχων οὖς, ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 12. † 4.

Κεφ. δ'. 4.

1 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ, θύρα ἡνεωγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλοῦσῃς μετ' ἐμοῦ, λέγουσα· Ἀνάβα ὧδε, καὶ δεῖξαι σοι τὰ αἰετῶν γενέσθαι μετὰ ταῦτα.

2 Καὶ εὐθὺς ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος.

* 3 Καὶ ὁ καθήμενος ἦν ὅμοιος δράσει λίθῳ † ἰάσπιδι καὶ † σμαραδίνῳ· καὶ † ἱρίς † κυκλόθεν τοῦ † θρόνου ὁμοία δράσει † σμαραδίνῳ.

4 Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἴκοσι καὶ τέσσαρες· καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἶδον τοὺς εἴκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς· καὶ ἔσχον ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν σφάντους χρυσοῦς.

5 Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἄστρα καὶ βρονταὶ καὶ φωναί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καίόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, αἱ εἰσι τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ.

* 6 Καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου θά-

ut induaris: ne appareat confusio nuditatis tuæ: & collyrio inunge oculos tuos, ut videas.

19 Ego quosunque amo, arguo & castigo. æmulare ergo, & pœnitentiam age.

20 Ecce sto ad ostium, & pulso. si quis audierit vocem meam, & aperuerit januam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum.

21 Vincens, dabo ei sedere mecum in throno meo, sicut & ego vici, & sedi cum Patre meo in throno ejus.

22 Habens aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

CAPUT IV.

1 Post hæc vidi, & ecce ostium apertum in cælo: & vox prima quam audivi tanquam tubæ loquentis cum me, dicens, Ascende huc, & ostendam tibi quæ oportet fieri post hæc.

2 Et statim factus sum in spiritu: & ecce thronus erat positus in cælo, & supra thronam sedens,

3 Et sedens erat similis aspectu lapidi jaspidi, & sardio: & iris in circuitu throni & similis aspectui smaragdino.

4 Et in circuitu throni, throni viginti & quatuor: & super thronos vidi viginti & quatuor seniores sedentes, circumamictos in vestimentis albis: & habebant in capitis suis coronas aureas.

5 Et de throno procedunt fulgura, & voces, & tonitrua; & septem lampades ignis ardentes ante thronum, quæ sunt septem spiritus Dei.

6 Et in conspectu throni

λασσα † θαλίνη, δμοία † κυ-
γάλλω· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου
καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα
ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἑμ-
προσθεν καὶ ὀπισθεν.

7 Καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅ-
μοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον
ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρί-
τον ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς
ἄνθρωπος, καὶ τὸ τέταρτον
ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετωμένῳ.

8 Καὶ τέσσαρα ζῶα, ἐν καθ' ἑ-
αυτὸν, εἶχον ἅνὰ πτέρυγας ἕξ
κυκλόθεν, καὶ ἔσθθεν γέμοντα
ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ
ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, λέ-
γοντα· Ἁγίος, Ἁγίος, Ἁγίος
Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ,
ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος.

9 Καὶ ὅταν δώσουσι τὰ ζῶα
δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαρι-
σίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρό-
νου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων,

10 Πετοῦνται οἱ εἴκοσι καὶ
τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον
τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου,
καὶ προκυνήσουσι τῷ ζῶντι
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ
βαλοῦσι τοὺς κεφάλους αὐτῶν
ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες·

11 Ἁγίος εἰ Κύριε λαβεῖν τὴν
δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν
δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ
πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου
εἰσὶ, καὶ ἐκτίσθησαν. 8. † 2.

Κεφ. ε. §.

* 1 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν
τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἑ-
σθθεν καὶ ὀπισθεν, † κατεσ-
φραγισμένον † σφραγίσιν ἑπτὰ.

2 Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν
κηρύσσοντα φωνῇ μεγάλῃ· τίς
ἐστιν ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον,
καὶ λύσαι τὰς σφραγίδας αὐ-
τοῦ;

3 Καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἐν τῷ
οὐρανῷ, οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ
ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι τὸ
βιβλίον, οὐδὲ βλέπειν αὐτό.

4 Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολλὰ,
ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὐρέθῃ ἀνοῖξαι

mare vitreum, simile crystallo
& in medio throni, & circuitu
throni quatuor animalia plena
oculis ante & retro.

7 Et animal primum simile
leoni. & secundum animal simile
vitulo. & tertium animal ha-
bens faciem quasi homo, &
quartum animal simile aquilæ
volanti.

8 Et quatuor animalia, sin-
gula eorum habebant alas sex
in circuitu, & intus plena sunt
oculis: & requiem non habent
die ac nocte, dicentia, San-
ctus, sanctus, sanctus, Domi-
nus Deus omnipotens, qui erat,
& existens, & qui venturus.

9 Et cum dederint illa ani-
malia gloriam, & honorem &
gratiarum actionem sedenti su-
per thronum, viventi in secula
seculorum:

10 Procident vigintiquatuor
seniores ante sedentem in thro-
no, & adorabunt viventem in
secula seculorum, & mittent
coronas suas ante thronum, di-
centes:

11 Dignus es Domine accipe-
re gloriam, & honorem, & vir-
tutem: quia tu creasti omnia,
& propter voluntatem tuam
sunt, & creata sunt.

CAPUT V.

1 ET vidi in dextera sedentis
supra thronum librum scrip-
tum intus & foris, obsigna-
tum sigillis septem.

2 Et vidi angelum fortem
prædicantem voce magna, Quis
est dignus aperire librum, &
solvere signacula ejus?

3 Et nemo poterat in cælo,
neque in terra, neque sub-
terram, aperire librum, neque
respicere illum.

4 Et ego flebam multum, quo-
niam nemo dignus inventus est

καὶ ἀναγνῶναι τὸ βιβλίον, οὐ-
τε βλέπειν αὐτό.

5 Καὶ εἰς ἐκ τῶν πρεσβυτέ-
ρων λέγει μοι· Μὴ κλαίῃ· ἰδοὺ
ἐνίκησεν ὁ ὢν ὁ ὢν ἐκ τῆς
φυλῆς Ἰούδα· ἡ ῥίζα Δαβὶδ,
ἀνοίξει τὸ βιβλ· ἡ λύσαι
τὰς ἑπτὰ σφραγίδας αὐ·.

6 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἐν μέ-
σῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων
ζώων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσ-
βυτέρων, ἄρνιον ἐσηκός ὡς ἐσ-
φαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτὰ,
καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ· οἳ εἰσι
τὰ ἑπτὰ τοῦ Θεοῦ πνεύματα
τὰ ἀπεσπάλμενα εἰς πᾶσαν τὴν
γῆν.

7 Καὶ ἦλθε καὶ εἴληφε τὸ
βιβλίον ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ κα-
θήμενου ἐπὶ τοῦ θρόνου.

8 Καὶ ὅτε ἔλαβε τὸ βιβλίον,
τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἰκοσι-
τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσον
ἐνώπιον τοῦ ἁρνίου, ἔχοντες
ἑκάστος κιθάρας καὶ φιάλας
χρυσᾶς, γεμούσας θυμιαμά-
των, αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν
ἁγίων.

9 Καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν,
λέγοντες· Ἄξιός ἐστι λαβεῖν τὸ
βιβλίον, καὶ ἀνοίξει τὰς σφρα-
γίδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης, καὶ
ἡγόρασας τῷ Θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ
αἵματί σου, ἐκ πάσης φυλῆς
καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθ-
νους·

10 Καὶ ἐποίησας ἡμᾶς τῷ
Θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς·
καὶ βασιλεύσομεν ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα
φωνὴν ἁγγέλων πολλῶν κυκλό-
θεν τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων
καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἦν ὁ
ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριά-
δων, καὶ χιλιάδες χιλιάδων·

12 Λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ·
Ἄξιός ἐστι τὸ ἄρνιον τὸ ἐσφαγ-
μένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ
πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν
καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλο-
γίαν.

13 Καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐστὶν ἐν
οὐρανῷ, καὶ ἐν τῇ γῇ, καὶ

aperire & legere librum, neque
respicere eum.

5 Et unus de senioribus dicit
mihi, Ne flevieris: ecce vicit
leo, qui est de tribu Juda, ra-
dix David, aperire librum, &
solvere septem signacula ejus.

6 Et vidi, & ecce in medio
throni & quatuor animalium, &
in medio seniorum, agnum stan-
tem tanquam occisum, habentem
cornua septem, & oculos
septem, qui sunt septem Dei
spiritus, missi in omnem ter-
ram.

7 Et venit, & accepit librum
de dextra sedentis in throno.

8 Et cum accepisset librum,
quatuor animalia & viginti qua-
tuor seniores ceciderunt coram
Agno, habentes unusquisque
citharas, & phialas aureas ple-
nas odorum, quæ sunt
orationes sanctorum.

9 Et canunt canticum novum,
dicentes: Dignus es accipere
librum, & aperire signacula
ejus: quoniam occisus es, & re-
demisti Deo nos in sanguine
tuo, ex omni tribu, & lingua,
& populo, & gente.

10 Et fecisti nos Deo no-
stro reges & sacerdotes, & re-
gnabimus super terram.

11 Et vidi, & audiui vocem
angelorum multorum in cir-
cuitu throni, & animalium, &
seniorum: & erat numerus eo-
rum, myriades myriadam, &
chiliades chiliadum:

12 Dicentes voce magna, Di-
gnus est agnus occisus accipere
virtutem, & divitias, & sapi-
entiam, & fortitudinem, &
honorem, & gloriam, & bene-
dictionem.

13 Et omnem creaturam quæ
est in cælo, & super terram, &

ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἃ ἔστι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντας· Τῷ καθήμενῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἄρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

14 Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον· Ἀμήν· καὶ οἱ ἐκκοσμήτεςσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν, καὶ προτεκύνησαν ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 2. † 1.

Κεφ. 5'. 6.

1 ΚΑΙ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὸ ἄρνιον μίαν ἐκ τῶν σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος, ὡς φωνῆς βροντῆς· Ἐρχου καὶ βλέπε.

* 2 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός· καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτῷ, ἔχων † τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ σέφανος, καὶ ἐξῆλθε νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ.

3 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν δευτέραν σφραγίδα, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· Ἐρχου καὶ βλέπε.

* 4 Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος † πυρρός· καὶ τῷ καθήμενῳ ἐπ' αὐτῷ ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἵνα ἀλλήλους † σφάξωσι· καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

5 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν τρίτην σφραγίδα, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος· Ἐρχου καὶ βλέπε. Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ, ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτῷ, ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.

* 6 Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· Χοῖνιξ σίτου δηναρίου· καὶ τρεῖς † χοίνικες † κριθῆς δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.

7 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν τέταρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγουσαν· Ἐρχου καὶ βλέπε.

8 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω

sub terra, & in mari quæ sunt & ea quæ in eis omnia, audientes : Sedit in throno, & Agno, benedictio, & honor, & gloria, & robur in secula seculorum.

14 Quatuor animalia dicebant, Amen. & vigintiquatuor seniores ceciderunt, & adoraverunt viventem in secula seculorum.

CAPUT VI.

1 ET vidi quod aperuisset Agnus unum de septem sigillis, & audiui unum de quatuor animalibus, dicens, tanquam vox tonitru, Veni & vide.

2 Et vidi, & ecce equus albus, & sedens super illum habens arcum : & data est ei corona, & exivit vincens, & ut vinceret.

3 Et cum aperuisset secundum sigillum, audiui secundum animal dicens, Veni & vide :

4 Et exivit alius equus rufus, & sedenti super illum, datum est ei sumere pacem de terra, & ut alii alios interficiant, & datus est ei gladius magnus.

5 Et cum aperuisset tertium sigillum, audiui tertium animal dicens : Veni & vide. Et vidi, & ecce equus niger, & sedens super illum habens stateram in manu sua.

6 Et audiui vocem in medio quatuor animalium, dicentem, Chœnix tritici denario, & tres chœnices hordei denario : & oleum & vinum ne læseris.

7 Et cum aperuisset sigillum quartum, audiui vocem quarti animalis, dicentis, Veni & vide.

8 Et vidi, & ecce, equus pallidus, & sedens super eum, no-

α τοῦ, ὄνομα αὐτοῦ δὲ Θάνατος·
 1 δ' ἄδης ἀκολουθεῖ μετ' αὐ-
 τοῦ· καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία
 ἀποκτείνειν ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς
 γῆς, ἐν βομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῇ
 καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν
 θηρίων τῆς γῆς.

9 Καὶ ὅτε ἤ· πέμ-
 πτην σφραγίδα, εἶδον ὑπὸ
 τοῦ θυτταζηρίου τὰς ψυχὰς τῶν
 ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ
 Θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν
 ἣν εἶχον·

10 Καὶ ἔκραζον φωνῇ μεγά-
 λῃ, λέγοντες· Ἔως πότε ὁ
 δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ὁ ἀληθι-
 νὸς οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ
 αἷμα ἡμῶν ἀπὸ τῶν κατοικούν-
 των ἐπὶ τῆς γῆς;

11 Καὶ ἐδόθησαν ἑκάστοις σφ-
 λαὶ λευκαί, καὶ ἐβρέθη αὐτοῖς
 ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον
 μικρὸν, ἕως οὗ πληρώσονται
 καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ
 ἀδελφοὶ αὐτῶν, οἱ μέλλοντες
 ἀποκτείνεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

* 12 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξε τὴν
 σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ ἰδοὺ
 σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ
 ἥλιος ἐγένετο ἡμέρας ὡς ἡμέρας
 ἡμέρας ἡμέρας, καὶ ἡ ἡμέρα ἡμέρας
 ἐγένετο ὡς αἷμα·

* 13 Καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρα-
 νοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς
 συκὴ βάλλει τοὺς ὀλύνθους
 αὐτῆς, ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου
 ἡ σειομένη.

* 14 Καὶ οὐρανὸς ἡ ἀπεχωρί-
 σθη ὡς βιβλίον ἡ εἰλισσόμενον,
 καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆτος ἐκ τῶν
 τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν·

* 15 Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς,
 καὶ οἱ ἡγεῖνες, καὶ οἱ πλού-
 τιοι, καὶ οἱ χιλιάρχοι, καὶ οἱ
 δυνατοί, καὶ πᾶς δοῦλος καὶ
 πᾶς ἡλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυ-
 τοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς
 τὰς πέτρας τῶν ὄρεων·

16 Καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι
 καὶ ταῖς πέτραις· Πέσετε ἐφ'
 ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ
 προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ
 τοῦ θρόνου, καὶ ἀπὸ τῆς ὀρ-

men illi Mors: & Infernus se-
 quebatur cum ea: & data est
 illis potestas interficere super
 quartam partem terræ, in gla-
 dio, & in fame, & in morte, &
 sub bestiis terræ.

9 Et cum aperuisset quintum
 sigillum, vidi subtus altare ani-
 mas interfectarum propter ver-
 bum Dei, & propter testimo-
 nium quod habebant.

10 Et clamabant voce magna,
 dicentes, Usquequo Domine
 sanctus & verus, non judicas &
 vindicas sanguinem nostrum de
 habitantibus in terra?

11 Et datæ sunt singulis stolæ
 albæ, & dictum est illis,
 ut requiescerent adhuc tempus
 parvum, donec compleantur &
 conservi eorum, & fratres eo-
 rum, futuri trucidari sicut &
 illi.

12 Et vidi, cum aperuisset
 sigillum sextum, & ecce terræ-
 motus magnus factus est, & sol
 niger factus est tanquam saccus
 cilicinus, & luna facta est sicut
 sanguis.

13 Et stellæ cæli ceciderunt
 in terram, sicut ficus emittit
 grossos suos, à magno vento
 mota.

14 Et cælum recessit sicut li-
 ber involutus, & omnis mons
 & insula de locis suis motæ
 sunt.

15 Et reges terræ, & ma-
 gnates, & divites, & tribuni,
 & fortes, & omnis servus, &
 omnis liber absconderunt se-
 ipsos in spelæa, & in petras
 montium.

16 Et dicunt montibus &
 petris, Cadite super nos, &
 abscondite nos à facie seden-
 tis super thronum, & ab

γῆς τοῦ ἁγίου·

17 Ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· καὶ τίς δύναται σταθῆναι; 16. + 6.

Κεφ. ζ. 7.

1 ΚΑΙ μετὰ ταῦτα εἶδον τέσσαρας ἄγγελους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον.

2 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβάντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα Θεοῦ ζῶντος· καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλη τοῖς τέσσαρσιν ἄγγελοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν,

3 Λέγων· Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ δένδρα, ἄχρις οὗ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

4 Καὶ ἤκουσα τὸν ἄριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων· ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα καὶ τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραὴλ.

5 Ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ἑβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν, ἑβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Γὰδ, ἑβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι·

6 Ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ, ἑβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ, ἑβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Μανασσῆ, ἑβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι·

7 Ἐκ φυλῆς Συμεὼν, ἑβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Λευὶ, ἑβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ἰσασχάρ, ἑβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι·

8 Ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν, ἑβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Ἰωτῆφ, ἑβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι· ἐκ φυλῆς Βενιαμὴν, ἑβ' χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ

ira Agni.

17 Quoniam venit dies nignus iræ ejus : & quis poterit stare ?

CAPUT VII.

1 ET post hæc vidi quatuor angelos stantes super quatuor angulos terre, tenentes quatuor ventos terre, ne flaret ventus super terram, neque super mare, neque super omnem arborem.

2 Et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei vivi : & clamavit voce magna quatuor angelis, quibus datum est cis nocere terre & mari,

3 Dicens : Ne nocete terre, neque mari, neque arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum.

4 Et audiui numerum signatorum, centum & quadraginta quatuor millia signati, ex omni tribu filiorum Israël.

5 Ex tribu Juda, duodecim millia signati : ex tribu Ruben, duodecim millia signati : ex tribu Gad, duodecim millia signati :

6 Ex tribu Aser, duodecim millia signati : ex tribu Nephthalim, duodecim millia signati : ex tribu Manaſſe, duodecim millia signati :

7 Ex tribu Symeon, duodecim millia signati : ex tribu Levi, duodecim millia signati : ex tribu Isaschar, duodecim millia signati :

8 Ex tribu Zabulon, duodecim millia signati : ex tribu Joseph, duodecim millia signati : ex tribu Benjamin, duodecim millia signati.

9 Post hæc vidi, & ecce turba

ἡ χλος πολλῶς, ὃν ἀριθμῇ-
αὐτὸν οὐδεὶς ἠδύνατο, ἐκ
αὐτῶς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ
αἰῶν καὶ γλώσσων, ἐς ὧς
νώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον
τοῦ ἁγίου περιβεβλημένοι
πολλὰς λευκάς καὶ φοίνικες ἐν
ταῖς χερσὶν αὐτῶν.

10 Καὶ κράζοντες φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες· Ἡ σωτηρία
τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ
τοῦ θρόνου, καὶ τῷ ἁγίῳ.

11 Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι
ἐξήκεσαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ
τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσ-
σάρων ζώων, καὶ ἔπεσον ἐνώ-
πιον τοῦ θρόνου ἐπὶ πρόσωπον
αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ
Θεῷ,

12 Λέγοντες· Ἀμήν· ἡ εὐ-
λογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία
καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ
καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ
Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. Ἀμήν.

13 Καὶ ἀπεκρίθη εἰς ἐκ τῶν
πρεσβυτέρων, λέγων μοι· Οὗ-
τοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς σο-
λὰς τὰς λευκάς, τίνες εἰσὶ καὶ
καὶ πόθεν ἦλθον;

* 14 Καὶ εἶρηκα αὐτῷ· Κύριε,
σὺ οἶδας. Καὶ εἶπέ μοι· Οὗτοι
εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλί-
ψεως τῆς μεγάλης· καὶ ἔ-
πλυναν τὰς σολὰς αὐτῶν, καὶ
ἐλεύκαναν σολὰς αὐτῶν ἐν τῷ
αἵματι τοῦ ἁγίου.

15 Διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον
τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ λα-
τρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυ-
κτός ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ
καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου, σκη-
νώσει ἐπ' αὐτούς.

16 Οὐ πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ
διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέση
ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν
καῦμα·

17 Ὅτι τὸ ἁγνίον τὸ ἄνὰ
μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐ-
τοὺς, καὶ ὀδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ
ζώσας πηγὰς ὕδατων· καὶ ἔξα-
λείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ

ba multa, quam dinumerare il-
lam nemo poterat, ex omni
gente, & tribubus, & populis,
& linguis, stantes ante thronum,
& in conspectu Agni, circum-
amicti stolis albis, & palmæ in
manibus eorum:

10 Et clamabant voce magna,
dicentes, Salus Deo nostro se-
denti super thronum, & Agno.

11 Et omnes angeli stabant
in circuitu throni, & seniorum,
& quatuor animalium, & ce-
ciderunt in conspectu throni in
facies suas, & adoraverunt
Deum,

12 Dicentes, Amen. Bene-
dictio, & gloria, & sapientia,
& gratiarum actio, & honor, &
virtus, & fortitudo Deo nostro
in secula seculorum. Amen.

13 Et respondit unus ex se-
nioribus, dicens mihi, Hi cir-
cumamicti stolis albis, qui sunt?
& unde venerunt?

14 Et dixi illi, Domine,
Tu scis; & dixit mihi: Hi sunt
venientes de tribulatione ma-
gna, & laverunt stolas suas, &
dealbaverunt stolas suas in san-
guine Agni.

15 Propter hoc sunt ante
thronum Dei, & serviunt ei
die ac nocte in templo ejus: &
sedens in throno habitabit su-
per illos.

16 Non esurient amplius, ne-
que sitient amplius, neque ca-
det super illos sol, neque omnis
æstus.

17 Quoniam Agnus qui per
medium throni, pascet illos, &
deducet eos ad vivos fontes
aquarum: & absterget Deus
omnem lacrymam ab oculis eo-

Κεφ. ή. 8.

CAPUT VIII.

* 1 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν ἐβδόμην, ἐγένετο ἡ σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον.

2 Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἄγγελους, οἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐσῆκασιν· καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες.

3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθε, καὶ ἐσῆκε ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ἔχων λιβανῶν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ, ἵνα δώτῃ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων, ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου.

4 Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων, ἐκ χειρὸς τοῦ ἄγγελου, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

* 5 Καὶ εἰλήφεν ὁ ἄγγελος τὸν ἡμιλίβαντον, καὶ ἐγένισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ ἄσραπαὶ καὶ σεισμός.

6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας, ἠτοίμασαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσι.

7 Καὶ ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάρη, καὶ πᾶς ὁ ὄρεος ὁ ὅλος κατεκάρη.

8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ καίμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης, αἷμα.

9 Καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχὰς· καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρη.

10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἄστὴρ μέγας καίμενος ὡς λαμπρὰς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς ὑδάτων.

* 11 Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἁστέρος λέγεται Ἀψινθος· καὶ γίνεται

1 ET cum aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in cælo, quasi media hora.

2 Et vidi septem angelos qui in conspectu steterunt: & datæ sunt illis septem tubæ.

3 Et alius angelus venit, & stetit ad altare, habens thuribulum aureum, & data sunt illi incensa multa, ut daret orationibus sanctorum omnium super altare aureum quod ante thronum.

4 Et ascendit fumus incensarum orationibus sanctorum de manu angeli, coram Deo.

5 Et accepit angelus thuribulum, & implevit illud de igne altaris, & misit in terram: & factæ sunt voces, & tonitrua, & fulgura, & terræmotus.

6 Et septem angeli habentes septem tubas, præparaverunt seipsos ut clangerent.

7 Et primus angelus clauxit, & facta est grando, & ignis, mixta sanguine, & missa sunt in terram; & tertia pars arborum combusta est, & omne fœnum viride combustum est.

8 Et secundus angelus clauxit, & tanquam mons magnus incensus missus est in mare: & facta est tertia pars maris, sanguis.

9 Et mortua est tertia pars creaturarum in mari, habentia animas, & tertia pars navium perierunt.

10 Et tertius angelus clauxit, & cecidit de cælo stella magna incensa tanquam lampas, & cecidit in tertiam partem fluminum, & in fontes aquarum.

11 Et nomen stellæ dicitur Absinthium: & facta est tertia pars aqua-

τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς τὸ ἄβυσσον, καὶ πολλοὶ ἀνθρώπων ἔθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι πικράνθησαν.

* 12 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ τὸ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου, καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης, καὶ τὸ τρίτον τῶν ὕδατων· ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον τῶν ὕδατων, καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φαίνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νύξ τοιοῦτως.

* 13 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἁγγέλου τὸ πετωμένου ἐν τῇ μεσουραίνῃ, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· Οὐαὶ οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἁγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν. 10. † 3.

Κεφ. β'. 9.

* 1 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ εἶδον ἄστρον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκός τε εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἄβυσσου.

2 Καὶ ἤνοιξε τὸ φρέαρ τῆς ἄβυσσου· καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης· καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἄρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος.

3 Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἄκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς.

4 Καὶ ἐβρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσι τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρὸν, οὐδὲ πᾶν δένδρον· εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους μόνους ὅτινες οὐκ ἔχουσι τὴν φραγίδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

* 5 Καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτοὺς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσι μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς τὸ βασανισμὸς τὸ σκορπίου, ὅταν τὸ παῖσι ἀνθρώπων.

6 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ οὐχ εὕρουν.

aquarum in Absinthium, & multi hominum mortui sunt de aquis, quia amaræ factæ sunt.

12 Et quartus angelus clauxit, & percussa est tertia pars solis, & tertia pars lunæ, & tertia pars stellarum, ita ut obscuraretur tertia pars eorum, & dies non luceret tertiam partem ipsius, & nox similiter.

13 Et vidi, & audiui unum angelum volantem in medio cæli, dicentem voce magna, Væ, væ, væ habitantibus in terra, de cæteris vocibus tubæ trium angelorum futurorum clangere.

CAPUT IX.

1 ET quintus angelus clauxit: & vidi stellam de cælo delapsam in terram, & data est ei clavis putei abyssi.

2 Et aperuit puteum abyssi, & ascendit fumus ex puteo sicut fumus fornacis magnæ, & obscuratus est sol & aer de fumo putei.

3 Et de fumo exierunt locustæ in terram, & data est illis potestas, sicut habent potestatem scorpiones terræ.

4 Et dictum est illis, ne læderent fœnum terræ, neque omne viride, neque omnem arborem, nisi homines solos, qui non habent signum Dei in frontibus suis.

5 Et datum est illis ne occiderent eos, sed ut cruciarent mensibus quinque: & cruciatus eorum, ut cruciatus scorpîi, cum percutit hominem.

6 Et in diebus illis quærent homines mortem, & non inuenient.

αὐτῶν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ φεύξεται ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν.

7 Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἁκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς σέφανοι ὅμοιοι χρυσοῖ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων.

8 Καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν.

9 Καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς· καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων, ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον.

* 10 Καὶ ἔχουσιν † οὐρὰς ὁμοίας σκορτίοις, καὶ κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· καὶ ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε.

* 11 Καὶ ἔχουσιν ἐφ' αὐτῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδὼν, καὶ ἐν τῇ † Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων.

12 Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν, ἰδοὺ ἔρχονται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ βυσσιστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ,

14 Λέγουσαν τῷ ἕκτῳ ἄγγέλῳ ὅς εἶχε τὴν σάλπιγγα· Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἄγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ.

15 Καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἑνιαυτὸν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων.

* 16 Καὶ ὁ ἀριθμὸς † στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ, δύο † μυριάδες μυριάδων· καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

* 17 Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ † δράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν ἔχοντας † θώρακας † πυρίνους καὶ † ὕα-

nient eam : & desiderabunt perire, & fugiet ab eis mors.

7 Et similitudines locustarum, similes equis parati in praelium : & super capita earum tanquam coronæ similis auro, & facies earum sicut facies hominum :

8 Et habebant capillos sicut capillos mulierum : & dentes earum sicut leonum erant :

9 Et habebant thoraces sicut thoraces ferreos : & vox alarum earum sicut vox currum equorum multorum currentium in bellum :

10 Et habebant caudas similes scorpiis, & aculei erant in caudis earum : & potestas earum lædere homines mensibus quinque.

11 Et habent super se regem angelum abyssi, nomen ei Hebraice, Abaddon, & in Græca nomen habet, Apollyon.

12 Væ unum abiit, ecce veniunt adhuc duo væ post hæc.

13 Et sextus angelus clauxit, & audiui vocem unam ex quatuor cornibus altaris aurei quod coram Deo,

14 Dicentem sexto angelo, qui habebat tubam, Solve quatuor angelos alligatos in flumine magno Euphrate.

15 Et soluti sunt quatuor angeli parati in horam, & diem, & mensem, & annum, ut occiderent tertiam partem hominum.

16 Et numerus exercituum equestris, duo myriades myriadum. & audiui numerum eorum.

17 Et ita vidi equos in visione, & sedentes super eos habentes loricas igneas, &

κίονους καὶ τὴν θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλὴ αὐτῶν ὡς κεφαλὴ λέοντων, καὶ ἐκ τῶν στόματων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ ῥέειν.

18 Ὑπὸ τὰς τριῶν τούτων ἐκτεάνθησαν τὰς τρίτον τῶν ὁσίων, ἐκ τοῦ πυρός· καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ καὶ ἐκ τοῦ ῥέειν αὐτῶν ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στόματων αὐτῶν.

19 Αἱ γὰρ ἐξουσίαι αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εἰσιν· αἱ γὰρ ὁμοίαι ὄφεσιν, ἐξουσίαι κεφαλᾶς· καὶ ἐν αὐτοῖς ἀδικοῦσι.

* 20 Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἁνθρώπων οἱ οὐκ ἀπεκτεάνθησαν ἐν αἷς πληγαῖς ταύταις, οὔτε μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυῖνται τὰ δαιμόνια, καὶ εἰδωλὰ τὰ χρυσεῖα καὶ τὰ ἀργυρεῖα καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύναται, οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν.

* 21 Καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν φαρμακείων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν. 20. † 6.

Κεφ. ι. 10.

ΚΑΙ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον πέφλην· καὶ ἱρίς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς σύλοι πυρός.

2 Καὶ εἶχεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἀνεωγμένον· καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν ἑξιδὼν ἐπὶ τὴν θάλασσαν, τὸν ἑξιδὼν ἐπὶ τὴν γῆν.

* 3 Καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ ὡς περ λέων· καὶ ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἐπὶ τὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς.

4 Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἐπὶ τὰ βρονταὶ τὰς φωνὰς ἑαυτῶν, ἔμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσάν

hyacinthinas, & sulphureas: & capita equorum tanquam capita leonum: & de oribus eorum procedit ignis, & fumus, & sulphur.

18 A tribus plagis his occisa est tertia pars hominum, de igne, & fumo, & de sulphure procedente ex oribus ipsorum.

19 Nam potestas eorum in ore eorum est, nam caudæ eorum similes serpentibus, habentes capita, & in his nocent.

20 Et cæteri hominum qui non occisi sunt in plagis his, neque pœnitentiam egerunt de operibus manuum suarum, ut non adorarent dæmonia, & simulacra aurea, & argentea, & ærea, & lapidea, & lignea, quæ neque videre possunt, neque audire, neque ambulare.

21 Et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis suis, neque à beneficiis suis, neque à fornicatione sua, neque à furtis suis.

CAPUT X.

1 ET vidi alium angelum fortem descendentem de cælo, amictum nube: & iris in capite, & facies ejus ut sol, & pedes ejus tanquam columnæ ignis.

2 Et habebat in manu sua libellum apertum: & posuit pedem suum dextrum super mare, at sinistrum super terram.

3 Et clamavit voce magna, quemadmodum leo rugit. & cum clamasset, locuta sunt septem tonitrua suas ipsorum voces.

4 Et cum locuta fuissent septem tonitrua voces suas, futururus eram scribere: & audiivi vocem de cælo, dicentem mihi,

Si-

μοι· Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν· αἱ
ἐπὶ τὰ βρονταί, καὶ μὴ ταῦτα
γράφης.

5 Καὶ ὁ ἄγγελος ὃν εἶδον
ἐσῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ
ἐπὶ τῆς γῆς, ἔρε τὴν χεῖρα
αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν,

6 Καὶ ὥμοσεν ἐν τῷ ζῶντι
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὅς
ἐκτίσε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν
αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν
αὐτῇ, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ
τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκ
ἔσται ἔτι·

7 Ἀλλὰ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς
φωνῆς τοῦ ἐβδόμου ἀγγέλου,
ἔσταν μέλλη σαλπίζειν, καὶ τε-
λεσθῇ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς
εὐηγγέλισε τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις
τοῖς προφήταις.

8 Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσα
μετ' ἐμοῦ, καὶ λέγουσα· Ὕπα-
γε, λάβε τὸ βιβλαρίδιον τὸ ἡ-
νεωγμένον ἐν τῇ χειρὶ ἀγγέλου
τοῦ ἐσῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης
καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

9 Καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγ-
γελον, λέγων αὐτῷ· Δός μοι
τὸ βιβλαρίδιον. Καὶ λέγει μοι·
Λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ
πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ'
ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκύ
ὡς μέλι.

* 10 Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλα-
ρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέ-
λου, καὶ κατέφαγον αὐτό· καὶ
ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι
γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐ-
πικράνθη ἡ κοιλία μου.

11 Καὶ λέγει μοι· Δεῖ σε
πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς
καὶ ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ
βασιλεῦσι πολλοῖς. 3. † 1.

Κεφ. ια. 11.

1 Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅ-
μοιος ῥάβδῳ· καὶ ὁ ἄγγε-
λος εἰσήκει, λέγων· Ὑγείραι,
καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ
Θεοῦ, καὶ τὸ βυστιασῆριον, καὶ
τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ.

2 Καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν
τοῦ ναοῦ ἐκβάλε ἔξω, καὶ μὴ

Signa quæ locuta sunt sep-
tonitrua, & non hæc scriba

5 Et angelus, quem vidi stan-
tem super mare & super terram,
levavit manum suam dexteram
ad cælum.

6 Et iuravit in vivente in se-
culum sæculorum, qui creavit cæ-
lum & ea quæ in eo, & terram
& ea quæ in ea, & mare & ea
quæ in eo: quia tempus non
erit amplius:

7 Sed in diebus vocis septimi
angeli, cum futurus erit clan-
gere, & consummabitur myste-
rium Dei, sicut euangelizavit
suis servis Prophetis.

8 Et vox quam audiivi de cæ-
lo, iterum locuta cum me, &
dicens, Vade, accipe libellum
apertum in manu angeli stantis
super mare & super terram.

9 Et abii ad angelum, di-
cens ei, Da mihi libellum. &
dixit mihi, Accipe, & devora
illum. & faciet amaricari tuum
ventrem, sed in ore tuo erit
dulce tanquam mel.

10 Et accepi libellum de ma-
nu angeli, & devoravi illum:
& erat in ore meo tanquam mel
dulce. & cum devorassem eum,
amaricatus est venter meus.

11 Et dixit mihi, Oportet te
iterum prophetizare in populis,
& in gentibus & linguis,
regibus multis.

CAPUT XI.

1 ET datus est mihi calamus
similis virgæ, & angelus
astitit, dicens, Surge, & me-
ture templum Dei, & altare, &
adorantes in eo.

2 Et atrium quod foris tem-
plum, ejice foras: & ne illud

τὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς
ἐμοῖς· καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁ-
γίαν πατήτουσι μῆνας τεσσα-
ρακοντα δύο.

3 Καὶ δώσω τοῖς δυοῖς μάρ-
τυσί μου, καὶ προφητεύουσιν
ἡμέρας χιλίας· καὶ ἡ κοσμία ἐξή-
κοντα, περιβεβλημένοι ἱμά-
τιους.

4 Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαφαί,
καὶ δύο λυχναίαι αἱ ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ τῆς γῆς ἐστῆσαι.

5 Καὶ εἴ τις αὐτοὺς βέλῃ
ἁδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ
τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κα-
τεσθίει τοὺς ἐχθρούς αὐτῶν· καὶ
εἴ τις αὐτοὺς βέλῃ ἁδικῆσαι, οὐ-
τὼ δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι.

* 6 Οὗτοι ἔχουσιν ἐξουσίαν
κλεῖσαι τὸν οὐρανὸν, ἵνα μὴ
† βρέχῃ ὑετὸς ἐν ἡμέραις αὐτῶν
τῆς προφητείας· καὶ ἐξουσίαν
ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὕδατων, στέ-
φειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πα-
τάξαι τὴν γῆν πάσῃ πληγῇ,
† ὥσπερ ἐὰν βελήσωσι.

7 Καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν
μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ
ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποι-
ήσει πόλεμον μετ' αὐτῶν, καὶ
νικήτει αὐτοὺς, καὶ ἀποκτενεῖ
αὐτούς.

8 Καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν
ἐπὶ τῆς πλατείας πόλεως τῆς
μεγάλης, ἧτις καλεῖται πνευ-
ματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος,
ὅπου καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐσταυ-
ρώθη.

9 Καὶ βλέψουσιν ἐκ τῶν λα-
ῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ
ἐθνῶν τὰ πτώματα αὐτῶν ἡμέ-
ρας τρεῖς καὶ ἡμισυ, καὶ τὰ
πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι
τεθῆναι εἰς μνήματα.

10 Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ
τῆς γῆς χαροῦντι ἐπ' αὐτοῖς,
καὶ εὐφρανθήσονται· καὶ δώσα-
ντέμψουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι
οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν
τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέ-
ρας καὶ ἡμισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ
τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν ἐπ' αὐτούς·

metiaris, quoniam datum est
Gentibus: & civitatem sanctam
calcabunt mensibus quadraginta
duobus.

* 3 Et dabo duobus testibus
meis, & prophetabunt diebus
mille ducentis sexaginta, amicti
saccis.

4 Hi sunt duæ olivæ, & duo
candelabra quæ in conspectu
Domini terræ stant.

* 5 Et si quis eis voluerit nocere,
ignis egreditur de ore eo-
rum, & devorat inimicos eo-
rum; & si quis eos voluerit læ-
dere, sic oportet eum occidi.

6 Hi habent potestatem clau-
dere cælum, ne pluat pluvia in
diebus illorum prophetiæ: &
potestatem habent super aquas
convertere eas in sanguinem,
& percutere terram omni pla-
ga, quotiescunque voluerint.

7 Et cum finierint testimo-
nium suum, bestia ascendens de
abyssu, faciet bellum cum eis,
& vincet illos, & occidet eos.

8 Et cadavera eorum in platea
civitatis magnæ, quæ vocatur
spiritualiter Sodoma & Ægy-
ptus, ubi & Dominus noster
crucifixus est.

9 Et videbunt de populis, &
tribubus, & linguis, & Genti-
bus, cadavera eorum dies tres
& dimidium: & cadavera eo-
rum non sinent poni in monu-
menta.

10 Et habitantes in terra gau-
debunt super illis, & jucunda-
bantur, & munera mittent in-
vicem: quoniam isti duo pro-
phetæ cruciaverunt habitantes
super terram.

11 Et post illos tres dies &
dimidium, spiritus vitæ à Deo
intravit in eos, & steterunt

καὶ ἔψησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐ-
τῶν, καὶ φόβος μέγας ἔπεσεν
ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς.

super pedes suos, & timor
gnus cecidit super spectantes
eos.

12 Καὶ ἤκουσαν φωνὴν με-
γάλην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγου-
σαν αὐτοῖς· Ἀνάβητε ὧδε. Καὶ
ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ
νεφέλῃ· καὶ ἰθεώρησαν αὐτούς
οἱ ἑχθροὶ αὐτῶν.

12 Et audiavi vocem magnam
de cælo, dicentem eis: Ascen-
dite huc: & ascenderunt in cæ-
lum in nubibus, & viderunt illos
iniusti.

13 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ᾠρᾷ
ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ
δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ
ἡ πεντήκοντα ἔσχατα αὐτῆς
ἐκτετάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ
δυνάμει αὐτῆς· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι
ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ
Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

13 Et in illa hora factus est
terræmotus magnus, & decima
pars civitatis cecidit: & occisa
sunt in terræmotu nomina ho-
minum millia septem, & reliqui
terrificati facti sunt, & dederunt
gloriam Deo cæli.

14 Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλ-
θεν, ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρ-
χεται ταχύ.

14 Væ secundum abiit, ecce
væ tertium veniet cito.

15 Καὶ ὁ ἑβδομὸς ἄγγελος
ἔσάλπισε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ
μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγου-
σαι· Ἐγένοντο αἱ βασιλεῖαι
τοῦ κόσμου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν,
καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βα-
σιλεύει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων.

15 Et septimus angelus clan-
xit: & factæ sunt voces magnæ
in cælo, dicentes, Factum est
regnum hujus mundi, Domini
nostri, & Christi ejus, & re-
gnabit in secula seculorum.

16 Καὶ οἱ εἴκοσι καὶ τέσσα-
ρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ
Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους
αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσω-
πα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν
τῷ Θεῷ,

16 Et viginti quatuor senio-
res in conspectu Dei sedentes
in thronis suis, ceciderunt in
facies suas, & adoraverunt
Deum:

17 Λέγοντες· Εὐχαριστοῦμέν
σοι Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκρά-
τωρ, ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ
ἐρχόμενος· ὅτι εἴληφας τὴν
δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ
ἐβασίλευσας.

17 Dicentes, Gratias agimus
tibi, Domine Deus omnipotens,
qui existens, & qui erat, & qui
venturus, quia accepisti virtu-
tem tuam magnam, & regnasti.

18 Καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν,
καὶ ἦλθεν ἡ ὀργὴ σου· καὶ ὁ και-
ρὸς τῶν νεκρῶν, κριθῆναι, καὶ
δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις
σου τοῖς προφῆταις, καὶ τοῖς
ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ
ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς
μεγάλαις· καὶ διαφθεῖραι τοὺς
διαφθείραντας τὴν γῆν.

18 Et Gentes iratæ sunt, &
advenit ira tua, & tempus mor-
tuorum, judicari, & reddere
mercedem servis tuis propheta-
tis, & sanctis, & timentibus
nomen tuum, parvis & ma-
gnis, & perdere corrumpen-
tes terram.

19 Καὶ ἡνοίγη ὁ ναὸς τοῦ
Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη
ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ
ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένον-

19 Et apertum est templum
Dei in cælo, & visa est arca
testamenti ejus in templo e-
jus, & facta sunt fulgura, &
vores,

τραπαλ καὶ φωναὶ καὶ βρον-
καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα
γάλη. 2. † 0.

Κεφ. ιβ'. 12.

1 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν
τῷ οὐρῷ. 1. γυνὴ περιβε-
βλημένη τὸν ὄνυχον, καὶ ἡ σε-
λήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐ-
τῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐ-
τῆς στέφανος ἁγέρων δώδεκα.

2 Καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, κρᾶ-
ζει ὠδίνουσα, καὶ βασανιζομέ-
νη τεκεῖν.

3 Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν
τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων
μέγας πυρρὸς, ἔχων κεφαλὰς
ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα· καὶ
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ διαδή-
ματα ἑπτὰ.

4 Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ
τρίτον τῶν ἁγέρων τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν·
καὶ ὁ δράκων ἔσηκεν ἐνώπιον
τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης
τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ, τὸ
τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ.

5 Καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρβενον, ὃς
μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ
ἐν γῇ ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρ-
πάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς
τὸν Θεὸν καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ.

6 Καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν
ἔρημον, ὅπου ἔχει τόπον ἡτοι-
ματμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα
ἐκεῖ τρέψωσιν αὐτὴν ἡμέρας
χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα.

7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν
τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ
ἄγγελοι αὐτοῦ ἐπολέμησαν κα-
τὰ τοῦ δράκοντος, καὶ ὁ δρά-
κων ἐπολέμητε, καὶ οἱ ἄγγε-
λοι αὐτοῦ.

8 Καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὔτε
τόπος εὗρέθη αὐτῶν ἐν τῷ
οὐρανῷ.

9 Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέ-
γας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ κα-
λούμενος διάβολος, καὶ ὁ σα-
τανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκου-
μένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν
γῆν· καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ
μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν.

10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν με-

voces, & tonitrua, & grando
magna.

CAPUT XII.

1 ET signum magnum visum
est in cælo: Mulier cir-
cumamicta sole, & luna sub pe-
dibus ejus: & in capite ejus
corona stellarum duodecim.

2 Et in utero habens, cla-
mabat parturiens, & cruciata
parere.

3 Et visum est aliud signum
in cælo, & ecce draco magnus
rufus, habens capita septem, &
cornua decem: & in capitibus
suis diademata septem.

4 Et cauda ejus trahebat ter-
tiam partem stellarum cæli, &
misit eas in terram: & draco
stetit ante mulierem futuram
parere, ut cum peperisset, fi-
lium suum devoraret.

5 Et peperit filium masculum,
qui futurus erat pascere omnes
Gentes in virga ferrea: & ra-
ptus est filius ejus ad Deum, &
ad thronum ejus.

6 Et mulier fugit in solitudi-
nem, ubi habet ibi locum para-
tum à Deo, ut ibi pascant eam
diebus mille ducentis sexaginta.

7 Et factum est prælium in
cælo: Michaël & angeli ejus
præliabantur cum dracone, &
draco pugnabat, & angeli ejus.

8 Et non valuerunt, neque
locus inventus est eorum am-
plius in cælo.

9 Et projectus est draco ille
magnus, serpens antiquus, vo-
catus diabolus & satanas, se-
ducens habitatam universam,
projectus est in terram, & an-
geli ejus cum illo projecti sunt.

10 Et audiivi vocem magnam
Ecce

γάλην λέγουσαν ἐν τῷ οὐρανῷ·
Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ
δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ
Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ
Χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι κατεβλήθη ὁ
κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν,
ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ
Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός.

11 Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐ-
τὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἁγίου,
καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυ-
ρίας αὐτῶν· καὶ οὐκ ἠγάπη-
σαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἕχρι θά-
νάτου.

12 Διὰ τοῦτο εὐφραίνεται οἱ
οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκη-
νοῦντες· Οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσι
τὴν γῆν καὶ τὴν θάλατταν, ὅτι
κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς
ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι
ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

* 13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων
ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε
τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκε τὸν
† ἄρρενα.

* 14 Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναι-
κὶ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ
μεγάλου, ἵνα † πέτηται εἰς
τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς,
ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ
καιροῦς, καὶ ἡμισυ καιροῦ, ἀπὸ
προσώπου τοῦ ὄφεως.

* 15 Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ὀπί-
σω τῆς γυναίκης ἐκ τοῦ στόμα-
τος αὐτοῦ ὕδωρ ὡς ποταμόν·
ἵνα ταύτην † ποταμοφόρητον
ποιήσῃ.

16 Καὶ ἐβούησεν ἡ γῆ τῇ
γυναικὶ, καὶ ἠνοίξεν ἡ γῆ τὸ
στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιε τὸν
ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων
ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

17 Καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ
τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθε ποιῆ-
σαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν
τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τη-
ρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ,
καὶ ἔχόντων τὴν μαρτυρίαν
τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

18 Καὶ ἐσέθην ἐπὶ τὴν ἄμ-
μον τῆς θαλάσσης. 3. † 2.

dicentem in cælo, Nunc facta
est salus, & virtus & regnum
Dei nostri, & potestas Christi
ejus. quia projectus est accusa-
tor fratrum nostrorum, accusans
illos ante conspectum Dei no-
stri die ac nocte.

11 Ipse vicerunt eum pro-
pter sanguinem Agni, & pro-
pter verbum testimonii sui : &
non dilexerunt animam suam
usque ad mortem.

12 Propter hoc lætamini cæli,
& in eis habitantes. Væ habi-
tatoribus terræ & maris : quia
descendit diabolus ad vos, ha-
bens animum magnum, sciens
quod modicum tempus habet.

13 Et cum vidit draco quod
projectus esset in terram, per-
secutus est mulierem, quæ pe-
perit masculum.

14 Et data sunt mulieri duæ
alæ aquilæ magnæ, ut volaret
in desertum in locum suum,
ubi alitur illic tempus, & tem-
pora, & dimidium temporis à
facie serpentis.

15 Et emisit serpens post mu-
lierem ex ore suo aquam tan-
quam flumen, ut eam flumine
latam faceret.

16 Et adjuvit terra mulie-
rem, & aperuit terra os suum,
& absorbuit flumen quod ejecit
draco de ore suo.

17 Et iratus est draco in mu-
lierem, & abiit facere prælium
cum reliquis feminis ejus, cu-
studientibus mandata Dei, &
habentibus testimonium Jesu
Christi.

18 Et stetit supra arenam
maris.

Κεφ. ιγ'. 13.

* 1 Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα· καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ ἑξήκοντα ἑξήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὄνομα βλασφημίας.

* 2 Καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον τῷ παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς τῷ ἄρκτου, καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ ὡς εἶδος λέοντος, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν μεγάλην.

3 Καὶ εἶδον μίαν τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἰεράπευθη, καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ἐπίσω τοῦ θηρίου.

* 4 Καὶ προσεκύνησαν τὸν δράκοντα ὃς ἔδωκεν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τὸ θηρίον, λέγοντες· Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ; τίς δύναται τὸν πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ;

5 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ εἶδος λαλοῦν μεγάλη καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία πόλεμον ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα δύο.

6 Καὶ ἤνοιξε τὸ εἶδος αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν Θεόν, βλασφημῆται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας.

7 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος.

8 Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἁγίου ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

9 Εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω.

* 10 Εἴ τις τὴν αἰχμαλωσίαν συνάγει, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ

CAPUT XIII.

* 1 ET vidi de mari bestiam ascendentem, habentem capita septem, & cornua decem, & super cornua ejus decem diademata, & super capita ejus nomen blasphemiae.

2 Et bestia quam vidi, erat similis pardo, & pedes ejus sicut urfi, & os ejus sicut os leonis, & dedit illi draco virtutem suam, & thronum suum, & potestatem magnam.

3 Et vidi unum de capitibus suis quasi caesum in mortem: & plaga mortis ejus curata est: & admirata est universa terra post bestiam:

4 Et adoraverunt draconem, qui dedit potestatem bestiae, & adoraverunt bestiam, dicentes, Quis similis bestiae? & quis potest pugnare cum ea?

5 Et datum est ei os loquens magna, & blasphemiam. Et data est ei potestas bellum facere menses quadraginta duos.

6 Et aperuit os suum in blasphemiam ad Deum, blasphemare nomen ejus, & tabernaculum ejus, & in caelo habitantes.

7 Et datum est illi bellum facere cum sanctis, & vincere eos. & data est illi potestas in omnem tribum, & linguam, & gentem.

8 Et adorabunt eam omnes habitantes super terram, quorum non scripta sunt nomina in libro vitae Agni mactati a fundatione mundi.

9 Si quis habet aurem, audiat.

10 Si quis in captivitatem ducit, in captivitatem vadit: si quis in gladio occiderit,

Ecce 3. oportet

ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἀγίων.

11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχε κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ· καὶ ἐλάλει ὡς δράκων.

12 Καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

13 Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν, ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων.

14 Καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου· λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ ὃ ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρας, καὶ ἐζησε.

15 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ· ὅσοι ἂν μὴ προσκυνήσωσι τὴν εἰκόνα τοῦ θηρίου, ἵνα ἀποκτανθῶσι.

16 Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δώτῃ αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

17 Καὶ ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, ἢ τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου, ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

18 Ἴδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων τὸν νοῦν, ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξς'. 7. † 2.

oportet eum in gladio occidi. hic est patientia & fides sanctorum.

11 Et vidi aliā bestiam ascendentem de terra, & habebat cornua duo, similia agno, & loquebatur sicut draco.

12 Et potestatem prioris bestiae omnem facit in conspectu ejus, & facit terram & habitantes in ea, ut adorent bestiam primam, cujus curata est plaga mortis ejus.

13 Et facit signa magna, ut & ignem faceret descendere de caelo in terram, in conspectu hominum.

14 Et seducit habitantes in terra, propter signa, quae data sunt illi facere in conspectu bestiae, dicens habitantibus in terra, facere imaginem bestiae, quae habuit plagam gladii, & vixit.

15 Et datum est illi dare spiritum imagini bestiae, ut & loqueretur imago bestiae, & faciat, quicumque non adorant imaginem bestiae, ut occidantur.

16 Et facit omnes parvos & magnos, & divites, & pauperes, & liberos, & servos, ut dent illis characteres in manu eorum dextera, aut in frontibus eorum.

17 Et ut ne quis possit emere aut vendere, si non habens characterem, aut nomen bestiae, aut numerum nominis ejus.

18 Hic sapientia est. habens mentem, computet numerum bestiae. numerus enim hominis est, & numerus ejus sexcenti sexaginta sex.

Κεφ. ιδ'. 14.

CAPUT XIV.

1 **Κ**ΑΙ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἄρνιον ἐσηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ βιβλίον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐν τῶν μετώπων αὐτῶν.

2 **Κ**αὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ φωνὴν ἤκουσα κιθαρῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν.

3 **Κ**αὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσαρῶν ζώων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἡγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς.

* 4 **Οὗ**τοί εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἄρνίῳ ὅπου ᾔν ὑπάγῃ. οὗτοι ἡγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἢ ἀπαρχὴ τῶ Θεοῦ καὶ τῶ ἄρνιῳ.

5 **Κ**αὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὐρέθη δόλος· ἁμώμοι γάρ εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ.

6 **Κ**αὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετώμενον ἐν μετουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν.

7 **Λ**έγοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· φοβήσητε τὸν Θεόν, καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ· καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων.

8 **Κ**αὶ ἄλλος ἄγγελος ἤκολούθησε, λέγων· Ἐπεσεν ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα ἔθνη.

Καὶ τρίτος ἄγγελος ἤκο-

1 **E**T vidi, & ecce Agnus stans supra montem Sion, & cum eo centum quadraginta quatuor millia, habentes nomen Patris ejus scriptum in frontibus suis.

2 Et audiavi vocem de caelo, tanquam vocem aquarum multarum, & tanquam vocem tonitruui magni: & vocem audiavi citharædorum citharizantium in citharis suis:

3 Et cantabant quasi canticum novum ante thronum, & ante quatuor animalia, & seniores: & nemo poterat discere canticum, nisi illa centum quadraginta quatuor millia, empti de terra.

4 Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati: virgines enim sunt. hi sunt sequentes Agnum quocumque ierit: hi empti sunt ex hominibus, primitiæ Deo & Agno.

5 Et in ore eorum non est inventus dolus: sine macula enim sunt coram throno Dei.

6 Et vidi alterum angelum volentem in medio cæli, habentem euangelium æternum, euangelizare habitantibus super terram, & omni genti, & tribui, & linguæ, & populo.

7 Dicentem in voce magna, Timete Deum, & date illi gloriam, quia venit hora judicii ejus; & adorete eum qui fecit cælum, & terram, & mare, & fontes aquarum.

8 Et alius angelus secutus est dicens: Cecidit, cecidit Babylon, civitas illa magna, quia ex vino iræ fornicationis suæ potavit omnes gentes.

9 Et tertius angelus secutus est
Ec 4 est

λουθήσεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Εἴ τις τὸ θηρίον προσκυνεῖ καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ·

* 10 Καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἡ κεκρασμένου ἡ ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· καὶ βατανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν ἁγίων ἀγγέλων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἁρ-
νίου.

11 Καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βατανισμοῦ αὐτῶν ἀναβαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ θ-
νύματος αὐτοῦ.

12 Ὡςδε ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἔσιν· ὥδε οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν πίσιν Ἰησοῦ.

* 13 Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης μοι, γράψον· Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἡ ἀπάρτι. καὶ, λέγει τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκο-
λουθεῖ μετ' αὐτῶν.

14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενος ὅμοιος υἱῷ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ.

15 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κρᾶζων ἐν μεγάλῃ φωνῇ τῷ καθήμενῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· Πέμψον τὸ δρέπανόν σου, καὶ θέρισον· ὅτι ἤλθε σοι ἡ ὥρα τοῦ θερίσαι· ὅτι ἐξηράνθη ὁ θέρισμός τῆς γῆς.

16 Καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

17 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ

est illos, dicens in voce magna, Si quis bestiam adoraverit & imaginem eius, & acceperit characterem a fronte sua, aut in manu sua

10 Et ille bibet de vino irae Dei, mixto mero in poculo irae ipsius, & cruciabitur in igne & sulphure in conspectu sanctorum angelorum, & ante conspectum Agni.

11 Et fumus cruciatus eorum ascendit in secula seculorum, & non habent requiem die ac nocte adorantes bestiam & imaginem ejus: & si quis acceperit characterem nominis ejus:

12 Hic patientia sanctorum est: hic custodientes mandata Dei, & fidem Jesu.

13 Et audiavi vocem de caelo, dicentem mihi, Scribe, Beati mortui in Domino morientes à modò. etiam, dicit Spiritus, ut requiescant à laboribus suis: at opera illorum sequuntur cum ipsis.

14 Et vidi, & ecce nubes alba, & super nubem sedens similis Filio hominis, habens in capite suo coronam auream, & in manu sua falcem acutam.

15 Et alius angelus exivit de templo: clamans in voce magna sedenti super nubem: Mitte falcem tuam, & mete, quia venit tibi hora metendi: quoniam aruit messis terræ.

16 Et misit sedens super nubem falcem suam in terram, & demissa est terra.

17 Et alius angelus exivit de templo quod in caelo, ha-

οὐκ ἐνῶ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ἐξού.

* 18 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός· καὶ ἐφώνησε· φραυγῇ μεγάλη τῶ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ἐξού, λέγων· ἵστησον σου τὸ δρέπανον τὸ ἐξού, καὶ τρύγησον τοὺς ἄβύσσους τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἡκμασαν αἱ ἄκαυλα αὐτῆς.

19 Καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε τὴν ἀμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὴν μεγάλην.

* 20 Καὶ ἔπατήθη ἡ γῆ ληνὸς ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν ἡμερῶν τῶν ἑξαδίων καὶ ἑξακοσίων. 20. ἡ 4.

Κεφ. 16. 15.

1 Καὶ εἶδον ἄλλοι σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστὸν, ἄγγέλους ἑπτὰ, ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ.

2 Καὶ εἶδον ὡς θάλατταν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρὶ· καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐσθῆτας ἐπὶ τὴν θάλατταν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ.

3 Καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν Μωσέως δοῦλου τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἁρνίου, λέγοντες· Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοὶ σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἁγίων.

4 Τίς οὐκ μὴ φοβηθή σε, Κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὁσίων· ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἡξοῦσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου· ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον,

bens & ipse falcem acutam.

18 Et alius angelus exivit de altari, habens potestatem supra ignem; & clamavit clamore magno habenti falcem acutam, dicens, Mitte tuam falcem acutam, & vindemia botros vineæ terræ: quoniam maturæ sunt uvæ ejus.

19 Et misit angelus falcem suam in terram, & vindemiavit vineam terræ, & misit in lacum iræ Dei magnum.

20 Et calcatus est lacus extra civitatem, & exivit sanguis de lacu usque ad frenos equorum à stadiis mille sexcentis.

CAPUT XV.

1 ET vidi aliud signum in cælo magnum & mirabile, angelos septem, habentes plagas septem novissimas: quoniam in illis consummata est ira Dei.

2 Et vidi tanquam mare vitreum mistum igne, & vincentes ex bestia, & ex imagine ejus, & ex charactere ejus, & ex numero nominis ejus, stantes super mare vitreum, habentes citharas Dei.

3 Et cantant canticum Moysei servi Dei, & canticum Agni, dicentes, Magna & mirabilia opera tua, Domine Deus omnipotens: justæ & veræ viæ tuæ, Rex sanctorum.

4 Quis non timebit te, Domine, & glorificabit nomen tuum? quia solus sanctus: quoniam omnes gentes venient, & adorabunt in conspectu tuo, quoniam judicia tua manifestata sunt.

5 Et post hæc vidi, & ecce

Ecce

aper-

καὶ ἰδοὺ ἡνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ.

6 Καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς, ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν καὶ λαμπρὸν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνης χρυσᾶς.

7 Καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἄγγελοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

8 Καὶ ἰγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν, ἄχρι τελεσθῶτιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἄγγέλων.

Καὶ ἔ. 16.
2 Καὶ ἔ. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

τοῖς ἑπτὰ ἄγγελοις· ἴπαγετε καὶ ἐκχέετε τὰς φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς τῇ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνοῦντας.

3 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ· καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ.

4 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα.

5 Καὶ ἤκουσα τοῦ ἄγγελου τῶν ὑδάτων λέγοντος· Δίκαιος, Κύριε, εἰ, ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ὄντις, ὅτι ταῦτα ἔκρινας.

6 Ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν· ἄξιοι γὰρ εἶσι.

apertum est templum tabernaculi testimonii in caelo.

6 Et exierunt septem angeli, habentes septem plagas, de templo, vestiti ium purum, & splendidum & præcincti circa pectore zonis aureis.

7 Et unum de quatuor animalibus dedit septem angelis septem phialas aureas, plenas iracundiæ Dei viventis in secula seculorum.

8 Et impletum est templum fumo ex gloria Dei, & de virtute ejus: & nemo poterat introire in templum, donec consummarentur septem plagæ septem angelorum.

CAPUT XVI.

ET audivi vocem magnam de templo, dicentem septem angelis, Ite & effundite phialas iræ Dei in terram.

2 Et abiit primus, & effudit phialam suam in terram: & factum est vulnus malum & malignum in homines habentes characterem bestie, & imaginem ejus adorantes.

3 Et secundus angelus effudit phialam suam in mare: & factus est sanguis tanquam mortui, & omnis anima vivens mortua est in mari.

4 Et tertius angelus effudit phialam suam in flumina & fontes aquarum: & factus est sanguis.

5 Et audiavi angelum aquarum dicentem, Justus, Domine, es, qui existens & qui erat, & factus, quia hæc judicasti.

6 Quia sanguinem sanctorum & prophetarum effuderunt, & sanguinem eis dedisti bibere: digni enim sunt.

7 Et

7 Καὶ ἤκουσα ἄλλου ἐκ τοῦ
διατηρίου λέγοντος· Ναὶ Κύ-
ε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀ-
θίναί καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις
αὐτοῦ.

8 Καὶ ὁ ἑσῆτος ἄγγελος
ἔχεε τὴν Φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ
τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόξη αὐτῷ καυ-
τίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ.

* 9 Καὶ † ἐκαυματίσθησαν οἱ
ἄνθρωποι † καῦμα μέγα, καὶ
λατφήμεσαν τὸ ὄνομα τοῦ
κυρίου τοῦ ἔχοντος ἐξουσίαν ἐπὶ
τοὺς πληγὰς ταύτας· καὶ οὐ
τενόησαν δοῦναι αὐτῷ δό-
ξαν.

10 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγε-
λος ἔχεε τὴν † Φιάλην αὐτοῦ
ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ
ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ † ἐ-
στωμένη· καὶ † ἐμασσῶντο
οἱ γλῶσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ
πυρός.

11 Καὶ ἐβλασφήμεσαν τὸν
κύριον τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πό-
τεων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν
αὐτῶν καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ
τῶν ἔργων αὐτῶν.

12 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἔ-
χεε τὴν Φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ
τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν τὸν
εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕ-
δωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ
ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀ-
νατολῆς ἡλίου.

13 Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόμα-
τος τοῦ † δράκοντος καὶ ἐκ
τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ
τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφή-
του πνεύματα τρία ἀκάθαρτα
καὶ † βατράχοις.

14 Εἰς τὴν γὰρ πνεύματα δαι-
μονίων ποιοῦντα σημεῖα ὡς ἐκ-
ρεῖται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς
τῆς γῆς καὶ τῆς οἰκουμένης
ἵνα συναγαγῇ αὐτοὺς εἰς
τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς
ἡμέρας τοῦ Θεοῦ τοῦ παντο-
κράτορος.

15 Ἴδοὺ, ἔρχομαι ὡς κλέ-
πτης. Μακάριος ὁ γρηγορῶν,
καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ὥστε
μὴ γυμνὸς περιπατῆν, καὶ

7 Et audiui alterum de altari
dicentem, Etiam Domine Deus
omnipotens, vera & iusta judi-
cia tua.

8 Et quartus angelus effudit
phialam suam in solem: & da-
tum est ei æstu affligere homi-
nes in igne.

9 Et æstuaverunt homines
æstu magno, & blasphemave-
runt nomen Dei habentis pote-
statem super plagas has. & non
egerunt pœnitentiam dare illi
gloriam.

10 Et quintus angelus effudit
phialam suam super thronum
bestiæ: & factum est regnum
ejus tenebrosum, & mandebant
linguas suas ex labore:

11 Et blasphemaverunt Deum
cæli ex laboribus suis, & ex
vulneribus suis, & non ege-
runt pœnitentiam ex operibus
suis.

12 Et sextus angelus effudit
phialam suam in flumen illud
magnum Euphraten: & exsic-
cata est aqua ejus, ut præpara-
retur via regum qui ab ortu so-
lis.

13 Et vidi de ore draconis,
& de ore bestiæ, & de ore
pseudoprophetæ spiritus tres
immundos similes ranis.

14 Sunt enim spiritus dæmo-
niorum facientes signa, quæ
procedunt ad reges terræ &
habitatae totius: congregare il-
los in prælium dici illius ma-
gnæ Dei omnipotentis.

15 Ecce venio sicut fur: bea-
tus vigilans, & custodiens ve-
stimenta sua, ne nudusambu-
let.

βλέπτωτι τὴν ἀσχημοσύνην αὐ-
τοῦ.

16 Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς
τὸν τόπον τὸν καλούμενον Εἰ-
βραΐζι Ἀρμαγεδδών.

17 Καὶ ὁ ἑβδομος ἄγγελος
ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς
τὸν ἄερα· καὶ ἐξῆλθε φωνὴ με-
γάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρα-
νοῦ, ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγου-
σα· Γέγονε.

18 Καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ
βρονταὶ καὶ ἄστραπαί· καὶ σει-
σμός ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ
ἐγένετο ἂφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι
ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλι-
κοῦτος σεισμός οὕτω μέγας.

19 Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ
μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ
πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον· καὶ
Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, δοῦναι αὐ-
τῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ
θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ.

20 Καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγε,
καὶ ὄρη οὐχ εὗρέθησαν.

* 21 Καὶ † χάλαζα μεγάλη
ὥς † ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἄνθρω-
πους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ
ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πλη-
γῆς τῆς χαλᾶζης· ὅτι μεγά-
λη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς † σφό-
δρα. 11. † 4.

Κεφ. 17. 17.

1 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἐπ-
τὰ ἄγγέλων τῶν ἐχόν-
των τὰς ἐπτὰ φιάλας, καὶ
ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων
μοι· Δεῦρο, δεῖξω σοι τὸ κρῖ-
μα τῆς πόρνῆς τῆς μεγάλης,
τῆς καθημένης ἐπὶ τῶν ὑδά-
των τῶν πολλῶν.

2 Μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βα-
σιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύθη-
σαν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας
αὐτῆς οἱ κατοικοῦντες τὴν
γῆν.

3 Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρη-
μον ἐν πνεύματι· καὶ εἶδον
γυναῖκα καθημένην ἐπὶ βηρί-
ον κόκκινον, γέμον ὀνομάτων
βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς

let, & videant turpitudinem
ejus.

16 Et congregavit illos in
locum illum vocatum Hebraice
Armageddon.

17 Et septim' angelus effu-
dit phialam suam in aërem: &
exivit vox magna de templo
cœli, à throno, dicens, Factum
est.

18 Et factæ sunt voces, &
fulgura, & tonitrua; & terræ-
motus factus est magnus, qualis
non factus est ex quo homines
facti sunt super terram, talis
terræmotus sic magnus.

19 Et facta est civitas magna
in tres partes, & civitates Gen-
tium ceciderunt: & Babylon ma-
gna venit in memoriam ante
Deum, dare illi poculum vini
indignationis iræ ejus.

20 Et omnis insula fugit, &
montes non sunt inventi.

21 Et grando magna sicut ta-
lentaria descendit de cœlo in
homines, & blasphemaverunt
homines Deum ex plaga gra-
dinis: quoniam magna est plaga
ejus vehementer.

CAPUT XVII.

1 ET venit unus de septem
angelis habentibus septem
phialas, & locutus est mecum,
dicens, Veni, ostendam tibi
damnationem meretricis ma-
gnæ, sedentis super aquas mul-
tas:

2 Cum qua fornicati sunt re-
ges terræ, & inebriati sunt de
vino fornicationis ejus habitan-
tes terram.

3 Et abstulit me in deser-
tum in spiritu: & vidi mulie-
rem sedentem super bestiam
coccineam, plenam nomini-
bus blasphemiarum, habentem ca-
pitā

τὰ καὶ κέρατα δέκα.

* 4 Καὶ ἡ γυνὴ ἡ περιβεβλημένη πορφύρα καὶ κοκκίνῳ, καὶ † κεχρυσωμένη χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα χρυσὸν ἐν ποτήριον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, † μὲν † βδελυμάτων καὶ † ἀκαθάρτητος πορνείας αὐτῆς.

5 Καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον· Μυστήριον· Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς.

* 6 Καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα † μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων, καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ· καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτὴν, † θαῦμα μέγα.

7 Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος· Διὰ τί ἐθαύμασας; ἔγώ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βασιλεύοντος αὐτὴν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα.

8 Θηρίον ὃ εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ ἔστι· καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ θανατώσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, (ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου) βλέποντες τὸ θηρίον ὃ, τι ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ περὶ ἐστίν.

9 Ὡς δὲ οὗτος ὃ ἔχων σοφίαν. Αἱ ἑπτὰ κεφαλὰι, ὅρη εἰσὶν ἑπτὰ, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν.

10 Καὶ βασιλεῖς ἑπτὰ εἰσιν· οἱ πέντε ἔπεσαν, καὶ ὁ εἰς ἔστιν, ὃ ἄλλος οὕτω ἦλθε· καὶ ὅταν ἔλθῃ, ἐλίγον αὐτὸν δεῖ μέναι.

11 Καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ αὐτὸς ὕψους ἔστι, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἔστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει.

12 Καὶ τὰ δέκα κέρατα ὃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὕτω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι μετὰ τοῦ

pita septem, & cornua decem.

4 Et mulier circumdata purpura & coccino : & inaurata auro, & lapide pretioso, & margaritis, habens aureum poculum in manu sua, plenum abominationibus & immunditia fornicationis suæ.

5 Et in fronte ejus nomen scriptum, Mysterium, Babylon magna, mater fornicationum & abominationum terræ.

6 Et vidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum, & de sanguine martyrum Jesu. & miratus sum videns illam, admirationem magnam.

7 Et dixit mihi angelus, Quare miraris ? ego tibi dicam mysterium mulieris, & bestię portantis eam, habentis septem capita, & decem cornua.

8 Bestia quam vidisti, erat, & non est, & futura est ascendere de abyſso, & in interitum abire : & mirabuntur habitantes super terram, (quorum non scripta sunt nomina in libro vitę à constitutione mundi) videntes bestiam, quę erat, & non est, quamvis est.

9 Hic sensus habens sapientiam : septem capita, septem sunt montes, ubi mulier sedet super eos,

10 Et reges septem sunt. Quinque ceciderunt, & unus est, alius nondum venit : & cum venerit, paululum illum oportet manere.

11 Et bestia quę erat, & non est, & ipse octavus est, & de septem est, & in interitum vadit.

12 Et decem cornua quę vidisti, decem reges sunt, qui regnum nondum acceperunt, sed potestatem tanquam reges unam horam accipient cum bestia.

13 Οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσι, καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν ἑαυτῶν τῷ θηρίῳ διαδιδώσουσιν.

14 Οὗτοι μετὰ τοῦ ἁγνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ἁγνίον νικήσει αὐτοὺς, ὅτι Κύριος κυρίων ἐστὶ καὶ βασιλεὺς βασιλέων· καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί.

15 Καὶ λέγει μοι, τὰ ὕδατα αἱ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ἔθνη εἰσὶ, καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι.

16 Καὶ τὰ δέκα κέρατα αἱ εἶδες ἐπὶ τῷ θηρίῳ, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ ἡρμωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί.

17 Ὁ γὰρ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ ἕχρι τελεσθῇ τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ.

18 Καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς. 5. † 2.

Κεφ. ιη'. 18.

1 **Κ**Αὶ μετὰ ταῦτα εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην· καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ.

2 Καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχύϊ, φωνῇ μεγάλῃ, λέγων· Ἐπεσεν ἔπεσε Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων, καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου, καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου.

* 3 Ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πᾶν πᾶν τὰ ἔθνη· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ

13 Hi unum consilium habent, & virtutem & potestatem suam bestiae tradent.

14 Hi cum Agno pugnabunt, & Agnus vincet illis: quoniam Dominus domitor regum est, & rex regum: & qui cum illo, vocati, & electi, & fideles.

15 Et dicit mihi, Aquae quas vidisti, ubi meretrix sedet, populi & turbae sunt, & gentes, & linguae.

16 Et decem cornua quae videristi in bestia, hi odient fornicariam, & desolatam facient illam, & nudam, & carnes ejus manducabunt, & ipsam concremabunt in igni.

17 Nam Deus dedit in corda eorum facere sententiam ejus, & facere unam sententiam, & dare regnum suum bestiae, donec consummentur verba Dei.

18 Et mulier quam vidisti, est civitas magna, habens regnum super reges terrae.

CAPUT XVIII.

1 **E**T post haec vidi angelum descendentem de caelo, habentem potestatem magnam: & terra illuminata est a gloria ejus.

2 Et exclamavit in fortitudine, voce magna dicens: Cecidit cecidit Babylon magna, & facta est habitatio demoniorum, & custodia omnis spiritus immundi, & custodia omnis volucris immundae & odibilis.

3 Quia de vino irae fornicationis ejus biberunt omnes gentes; & reges terrae cum illa fornicati sunt, & mercatores terrae de virtute delicia-

φρήνους αὐτῆς ἐπλεύτησαν.

* 4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν· Ἐξέλθετε ἐξ αὐτῆς ὁ λαὸς μου, ἵνα μὴ ἑσυγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἵνα μὴ λάβητε ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς.

5 Ὅτι ἡ κοίτη ὕψισαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ ἁδικήματα αὐτῆς.

* 6 Ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν ὑμῖν, καὶ ἑδιπλαῖσατε αὐτῇ ἑδιπλαῖ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασε, κέρασατε αὐτῇ διπλοῦν.

7 Ὅσα ἐδόξετεν ἑαυτὴν καὶ ἐξηνίασε, τοσούτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει· Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χύτρα οὐκ εἰμι, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω.

8 Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἔξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός· καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἰσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς ὁ κρίνων αὐτήν.

* 9 Καὶ κλαύσονται αὐτήν καὶ κόψονται ἐπ' αὐτῇ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ' αὐτῆς ἑπορευόμενοι καὶ ἑξηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσι τὸν ἑκαπλὸν τῆς ἑπύρσεως αὐτῆς.

10 Ἀπὸ μακρόθεν ἐξηκότες, διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· Οὐαὶ, οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν, ἡ πόλις ἡ ἰσχυρὰ, ὅτι ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου.

11 Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν ἐπ' αὐτῇ, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι.

* 12 Γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου, καὶ μαργαρίτου, καὶ βύσσου, καὶ πορφύρας, καὶ ἑσθίων, καὶ παντὸς ξύλου ἑσθίου, καὶ παντὸς σκεύους ἑσθίου, καὶ παντὸς σκεύους ἐκ ξύλου τιμωτάτου, καὶ χαλκοῦ,

rum ejus divites facti sunt.

4 Et audiivi aliam vocem de cælo, dicentem, Exite de illa populus meus, ne communicetis peccatis ejus, & ut non accipiat de plagis ejus.

5 Quoniam pervenerunt ejus peccata usque ad cælum, & recordatus est Deus injustitias ejus.

6 Reddite illi sicut & ipsa reddidit vobis, & duplicate ei duplicia secundum opera ejus. in poculo quo miscuit, miscete illi duplum.

7 Quanta glorificavit se ipsam, & in deliciis fuit, tantum date illi cruciatum & luctum: quia in corde suo dicit, sedeo regina, & vidua non sum, & luctum non video.

8 Propter hoc in una die venient plagæ ejus, mors, & luctus, & fames, & in igne comburetur: quia fortis Dominus Deus judicans illam.

9 Et flebunt eam, & plangent super illam reges terræ, cum illa fornicantes; & luxuriantes, cum viderint fumum incendii ejus:

10 A longe stantes propter timorem cruciatus ejus, dicentes, Væ, væ civitas illa magna Babylon, civitas illa fortis: quoniam in una hora venit judicium tuum.

11 Et mercatores terræ plorant & lugent super illam: quoniam merces eorum nemo emit amplius:

12 Merces auri, & argenti, & lapidis pretiosi, & margaritæ, & byssi, & purpuræ, & ferici, & coccini: & omne lignum thyinum, & omne vas eburneum, & omne vas ex ligno pretioso, & ære, & ferro,

καὶ τὸ σιδήρου, καὶ τὸ μαρμάρου, ferro, & marmore,

* 13 Καὶ τὸ κινάμωμον, καὶ τὸ θυμιάματα, καὶ μύρον, καὶ τὸ λίβανον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ τὸ σιμίδαλιν, καὶ σῖτον, καὶ κτήνη, καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων, καὶ τὰ βεδῶν, καὶ σωματίων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. 13 Et cinamonium, & suffitus, & unguentum, & thus, & vinum, & oleum, & similam, & triticum, & jumenta, & oves: & equorum, & pecudum, & mancipiorum, & animas hominum.

* 14 Καὶ ἡ πόλις τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λίπα καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ εὐρήσῃς αὐτά. 14 Et poma desiderii animæ tuæ discesserunt à te, & omnia pingua & præclara perierunt à te, & amplius non invenies illa.

15 Οἱ ἔμποροι τούτων οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν κήσονται, διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ πενθοῦντες. 15 Mercatores horum divites facti ab ea, à longe stabunt propter timorem cruciatus ejus, flentes, ac lugentes:

16 Καὶ λέγοντες. Οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις. ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. 16 Et dicentes, Væ, væ, civitas illa magna circumamicta bysso, & purpura, & coccino, & deaurata in auro & lapide pretioso, & margaritis: Quoniam una hora desertæ sunt tantæ divitiæ:

* 17 Καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ ὁμιλος, καὶ τὰ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔζησαν, 17 Et omnis gubernator, & omnis in navibus navigans, & nautæ, & quotquot mare operantur, à longe steterunt,

18 Καὶ ἔκραζον, ὁρῶντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες. Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; 18 Et clamaverunt videntes fumum incendii ejus, dicentes, Quæ similis civitati huic magnæ?

* 19 Καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες. Οὐαὶ, οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη. 19 Et miserunt pulverem super capita sua, & clamaverunt flentes, & lugentes, dicentes, Væ, væ civitas illa magna, in qua divites facti sunt omnes habentes naves in mari de pretio ejus: quoniam una hora desolata est.

20 Εὐφραίνου ἐπ' αὐτὴν οὐρανὸς, καὶ οἱ ἄγιοι ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς. 20 Exulta super eam cælum, & sancti Apostoli, & Prophetæ: quoniam judicavit Deus judicium vestrum de illa.

* 21 Καὶ ἤρην εἰς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, 21 Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum, & misit in mare, di-

λέγων· Οὕτως † δρμήματι βλη-
θήσεται Βαβυλῶν ἡ μεγάλη
πόλις, καὶ οὐ μὴ εὐρεθῇ ἔτι·

* 22 Καὶ φωνὴ † κιθαριδῶν
καὶ † μουσικῶν καὶ † αὐλητῶν,
καὶ † σαλμῶν, οὐ μὴ ἀκου-
σθῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ πᾶς τεχνί-
της πάσης τέχνης οὐ μὴ εὐρε-
θῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ φωνὴ μύλου
οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι·

23 Καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ
φανῇ ἐν σοὶ ἔτι· καὶ φωνὴ νυμ-
φίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκου-
σθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί
σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς,
ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλα-
νήθησαν πάντες τὰ ἔθνη.

24 Καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προφη-
τῶν καὶ ἁγίων εὐρέθη, καὶ πάν-
των τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς
γῆς· 30. † 17.

Κεφ. 16. 19.

1 Καὶ μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς
φωνὴν ὄχλου πολλοῦ με-
γάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγον-
τος· Ἀλληλούϊα· ἡ σωτηρία,
καὶ ἡ δόξα, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ
δύναμις Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν·

* 2 Ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαιαι
αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινε
τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἡ-
τις ἐφθειρε τὴν γῆν ἐν τῇ πορ-
νείᾳ αὐτῆς, καὶ † ἐξεδίκησε τὸ
αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ τῆς
χειρὸς αὐτῆς.

3 Καὶ δεύτερον εἶρηκαν· Ἀλ-
ληλούϊα. Καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς
ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων.

4 Καὶ ἔπεσον οἱ πρεσβύτεροι
οἱ εἰκοσι καὶ τέσσαρες, καὶ τὰ
τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνη-
σαν τῷ Θεῷ τῷ καθυμένῳ ἐπὶ
τοῦ θρόνου, λέγοντες· Ἀμήν·
Ἀλληλούϊα.

5 Καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ θρόνου
ἐξῆλθε, λέγουσα· Αἰνεῖτε τὸν
Θεὸν ἡμῶν πάντες οἱ δούλοι αὐ-
τοῦ, καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτὸν,
καὶ οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι.

* 6 Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν
ὄχλου πολλοῦ, καὶ ὡς φωνὴν
ὕδατων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν

cens, Sic impetu mittetur Ba-
bylon illa magna civitas, &
non inveniatur amplius.

22 Et vox citharædorum, &
musicorum, & tibia canentium,
& clangentium non audietur in
te amplius : & omnis artifex
omnis artis non inveniatur in
te amplius : & vox molæ non
audietur in te amplius.

23 Et lux lucernæ non luce-
bit in te amplius, & vox sponsi
& sponsæ non audietur in te
adhuc : quia mercatores tui
erant magnates terræ, quia in
veneficio tuo erraverunt omnes
gentes.

24 Et in ea sanguis prophe-
tarum & sanctorum inventus
est, & omnium mactatorum in
terra.

CAPUT XIX.

1 **E**T post hæc audiui quasi
vocem turbæ multæ ma-
gnam in cælo, dicentis, Alle-
luia, Salus, & gloria, & ho-
nor, & virtus Domino Deo
nostro.

2 Quia vera & iusta judicia
ejus, quia judicavit meretricem
magnam, quæ corruit terram
in fornicatione sua, & vindica-
vit sanguinem servorum suorum
de manu ejus.

3 Et iterum dixerunt, Alle-
luia : & fumus ejus ascendit in
secula seculorum.

4 Et ceciderunt seniores vi-
ginti quatuor, & quatuor ani-
malia, & adoraverunt Deum
sedentem super thronum, di-
centes, Amen. Alleluia.

5 Et vox de throno exivit,
dicens, Laudate Deum nostrum
omnes servi ejus, & timentes
eum & parvi & magni.

6 Et audiui quasi vocem turbæ
multæ, & sicut vocem aquarum
multarum, & sicut vocem toni-
truo-

βροντῶν ἰσχυρῶν, λεγόντων·
 † Ἀλληλούϊα· ὅτι † ἐβασίλευσε
 Κύριος ὁ Θεὸς ἅ† παντοκράτωρ.

7 Χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμε-
θα, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν αὐ-
τοῦ· ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἁρ-
γίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοι-
μάσεν ἑαυτήν.

* 8 Καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα † περιβῇ αὐτὴν † βύσσινον † καθαρὸν καὶ † λαμπρὸν· τὸ γὰρ βύσσινον, τὰ δικαιοῦς ἐστὶ τῶν ἁγίων.

9 Καὶ λέγει μοι· Γράψον·
Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ
γάμου τοῦ ἁγίου κεκλημένοι·
Καὶ λέγει μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι
ἔληθην εἰς τοῦ Θεοῦ.

10 Καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν
τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι
αὐτῷ· καὶ λέγει μοι· Ὁρα μή·
σύνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀ-
δελφῶν σου τῶν ἔχοντων τὴν
βίβλην τοῦ Ἰησοῦ. τῷ Θεῷ
ἐκτίθειτον· ἡ γὰρ μαρτυρία
τοῦ Ἰησοῦ ἐστὶ τὸ πνεῦμα τῆς
προφητείας.

11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν
ἀνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος
λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ'
αὐτὸν καλούμενος πίσος καὶ
ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρί-
νει καὶ πολεμεῖ.

12 Οἱ δὲ ἰσχυροὶ αὐτοῦ ὡς
φλὸξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κε-
φαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολ-
λά· ἔχων ὄνομα γεγραμμένον
ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός·

13 Καὶ περιβεβλημένος ἱμά-
τιον βεβαμμένον αἵματι· καὶ
καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ· Ὁ
λόγος τοῦ Θεοῦ.

14 Καὶ τὰ κρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἡκολούθει αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καὶ καθάρον.

15 Καὶ ἐκ τοῦ γένους αὐ-
τοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ἑξεία,
ἵνα ἐν αὐτῇ πατάσῃ τὰ ἔθνη·
καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν
ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πα-
τεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυ-

truorum fortiam, dicentium,
Alleluia: quoniam respavit Do-
minus Deus omnipotens.

7 Gaudeamus & exultemus,
& demus gloriam, quia ve-
nerunt nuptiæ Agni, & uxor
ejus præparavit seipsam.

8 Et datum est illi ut amicitur byssino mundo & splendenti; nam byssinum, justificationes sunt sanctorum.

9 Et dicit mihi, Scribe, Beati illi ad cœnam nuptiarum Agni vocati. & dicit mihi, Hæc verba vera sunt Dei.

10 Et cecidi ante pedes ejus adorare eum: & dicit mihi, Vide ne: conservus tuus sum, & fratrum tuorum habentium testimonium Jesu: Deum adora: nam testimonium Jesu, est spiritus prophetiæ.

11 Et vidi cælum apertum,
& ecce equus albus, & sedens
super eum vocatus Fidelis &
Verax, & in iustitia iudicat &
belligerat.

12 At oculi ejus sicut flamma ignis, & in capite ejus diademata multa: habens nomen scriptum, quod nemo novit nisi ipse.

13 Et circumindutus vestimentum tinctum sanguine: & vocatur nomen ejus, Verbum Dei.

14 Et exercitus qui in ca-
lo, sequebantur eum in equis
albis, induti byssino albo &
mundo.

15 Et de ore ejus procedit gladius acutus, ut in ipso percutiat Gentes: & ipse pascet eas in virga ferrea: & ipse calcet lacum vini furoris

καὶ τῆς ἐργῆς τοῦ Θεοῦ
τοῦ παντοκράτορος.

* 16 καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμά-
τιον καὶ ἐπὶ τὸν ἄμφω αὐ-
τοῦ τὸ ὄνομα γεγραμμένον·
Βασιλεὺς βασιλέων, καὶ Κύριος
κυρίων.

17 Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον
ἐστῆτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξε
φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσι τοῖς
ἐρνεοῖς τοῖς πετωμένοις ἐν με-
σουρανήματι· Δεῦτε καὶ συν-
άγεσθε εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ με-
γάλου Θεοῦ,

18 ἵνα φάγητε σάρκας βα-
σιλέων, καὶ σάρκας χιλιάρ-
χων, καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ
σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθη-
μένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας
πάντων, ἐλευθέρων καὶ δούλων,
καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων.

19 Καὶ εἶδον τὸ θηρίον, καὶ
τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ
στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα
ποιῆται πόλεμον μετὰ τοῦ κα-
θημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ με-
τὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ.

20 Καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον,
καὶ μετὰ τούτου ὁ ψευδοπρο-
φήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα
ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνη-
σε τοὺς λαβόντας τὸ χάραγ-
μα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσ-
κυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶν-
τες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν
λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν καίωμέ-
νην ἐν τῷ θείῳ.

* 21 Καὶ οἱ λοιποὶ ἔπε-
κράνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ
καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ
ἐκπορευομένῃ ἐκ τοῦ στόματος
αὐτοῦ· καὶ πάντα τὰ ῥέοντα
ἐκχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν
αὐτῶν. 12. † 1.

Κεφ. κ'. 20.

1 Καὶ εἶδον ἄγγελον κατα-
βαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
ἔχοντα τὴν κλεῖδα τῆς ἀβύσ-
σου, καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ
τὴν χεῖρα αὐτοῦ.

2 Καὶ ἐκράτησε τὸν δράκον-
τα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον, ὅς
ἐστι διάβολος καὶ σατανᾶς· καὶ

& iræ Dei omnipotentis.

16 Et habet in vestimento &
in femore suo nomen scriptum,
Rex regum, & Dominus domi-
norum.

17 Et vidi unum angelum
stantem in sole, & clamavit vo-
ce magna, dicens omnibus avi-
bus volantibus in medio cæli,
Venite & congregamini ad co-
enam magnam Dei:

18 Ut manducetis carnes re-
gum, & carnes tribunorum, &
carnes fortium, & carnes equo-
rum, & sedentium in ipsis, &
carnes omnium, liberorum &
servorum, parvorumque & ma-
gnorum.

19 Et vidi bestiam, & reges
terræ, & exercitus eorum con-
gregatos facere prælium cum
sedente in equo, & cum exer-
citu ejus.

20 Et apprehensa est bestia,
& cum ea pseudopropheta qui
fecit signa coram ipso, in qui-
bus seduxit accipientes chara-
cterem bestię, & adorantes
imaginem ejus. vivi missi sunt
hi duo in stagnum ignis ardens
in sulphure.

21 Et cæteri occisi sunt in
gladio sedentis super equum,
procedente de ore ipsius: &
omnes aves saturatæ sunt ex
carnibus eorum.

CAPUT XX.

1 ET vidi angelum descen-
dentem de cælo, haben-
tem clavem abyssi, & catenam
magnam in manu sua.

2 Et apprehendit draconem,
serpentem antiquum, qui est
diabolus & satanas, & liga-

ἔδωκεν αὐτὸν χίλια ἔτη.

3 Καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν αὐτὸν, καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ τὰ ἔθνη ἔτι, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· καὶ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον.

* 4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ κρίμα ἔδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἡμετεροκλιμένων διὰ τὴν ἡμαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ, οὔτε τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ ἡμέτερον ἐπὶ τὸ ἡμέτερον αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν, καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ τὰ χίλια ἔτη.

* 5 Οἱ δὲ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἠνέζησαν ἕως τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. Αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη.

6 Μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ θάνατος ὁ δεύτερος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσι μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη.

7 Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ.

8 Καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γῶγ καὶ τὸν Μαγῶγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης.

9 Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλωσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγιασμένην· καὶ κατέβη πῦρ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτούς.

10 Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· αἱ βασανισθήσονται ἡμέρας

vit eum mille annos.

3 Et misit eum in abyssum, & clausit eum, & sigillavit super illum, ut non seducat gentes amplius, donec consummentur mille anni. & post hæc oportet illum solvi parvulum tempus.

4 Et vidi thronos, & sedent super eos, & iudicium datum est illis: & animas securi percussorum propter testimonium Jesu, & propter verbum Dei, & qui non adoraverunt bestiam, neque imaginem ejus, & non acceperunt characterem in frontem suam, & in manum suam: & vixerunt, & regnaverunt cum Christo mille annis.

5 Et cæteri mortuorum non revixerunt donec consummentur mille anni. hæc illa resurrectio prima.

6 Beatus & sanctus habens partem in resurrectione prima: in his secunda mors non habet potestatem: sed erunt sacerdotes Dei, & Christi, & regnabunt cum illo mille annis.

7 Et cum consummati fuerint mille anni, solvetur Satanæ de carcere suo:

8 Et exibit seducere Gentes quæ in quatuor angulis terræ, Gog & Magog, congregare eos in prælium: quorum numerus sicut arena maris.

9 Et ascenderunt super latitudinem terræ, & circuierunt castra sanctorum, & civitatem dilectam. Et descendit ignis à Deo de cælo, & devoravit eos.

10 Et diabolus seducens eos, missus est in stagnum ignis & sulphuris, ubi & bestia & pseudopropheta, & cruciabun-

νυκτὶς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
ν.

11 Καὶ ὃν θρόνον λευκὸν
μέγαν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ'
αὐτοῦ, οὗ ἔστι πρόσωπον ἑφυ-
γεν ἡ γῆ, ὁ οὐρανός· καὶ
τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς.

12 Καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς,
μικροὺς καὶ μεγάλους, ἐσῶτας
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ βιβλία
ἠνεώχθησαν· καὶ βιβλίον ἕλ-
λο ἠνεώχθη, ὃ ἐστὶ τῆς ζωῆς·
καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν
γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις,
κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

13 Καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα
τοὺς ἐν αὐτῇ νεκροὺς, καὶ ὁ
θάνατος καὶ ὁ ᾄδης ἔδωκαν τοὺς
ἐν αὐτοῖς νεκρούς· καὶ ἐκρίθη-
σαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐ-
τῶν.

14 Καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾄδης
ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ
πυρός· οὗτός ἐστιν ὁ δεύτερος
θάνατος·

15 Καὶ εἰ τις οὐχ εὑρέθη ἐν
τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμέ-
νος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ
πυρός. 5. † 1.

Κεφ. κά. 21.

1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ
γῆν καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος
οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ πα-
ρῆλθε· καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν
ἔτι.

2 Καὶ ἐγὼ Ἰωάννης εἶδον τὴν
πόλιν τὴν ἁγίαν, Ἱερουσαλὴμ
καινὴν, καταβαίνουσαν ἀπὸ
τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἡτοι-
μασμένην ὡς νύμφην κεκοσμη-
μένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς.

3 Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγά-
λης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λεγούσης·
Ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ
τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει
μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ
αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ
Θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, Θεὸς
αὐτῶν.

4 Καὶ ἐξαλειψεί ὁ Θεὸς πᾶν
δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐ-
τῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται
ἔτι· οὔτε πένθος, οὔτε κραυ-

tur die ac nocte in secula se-
culorum.

11 Et vidi thronum candidum
magnum, & sedentem super
eum, cujus à conspectu fugit
terra & cælum, & locus non
est inventus eis.

12 Et vidi mortuos, parvos
& magnos, stantes in conspectu
Dei, & libri aperti sunt : &
alius liber apertus est, qui est
vitæ : & judicati sunt mortui
ex scriptis in libris, secundum
opera ipsorum.

13 Et dedit mare eos qui in
eo mortuos, & mors & infer-
nus dederunt in ipsis mortuos :
& judicati sunt unusquisque se-
cundum opera ipsorum.

14 Et mors & infernus missi
sunt in stagnum ignis : hæc est
mors secunda.

15 Et si quis non inventus est
in libro vitæ scriptus, missus
est in stagnum ignis.

CAPUT XXI.

1 ET vidi cælum novum, &
terram novam : nam pri-
mum cælum, & prima terra abi-
iit, & mare non est jam.

2 Et ego Joannes vidi civita-
tem sanctam, Hierusalem no-
vam, descendantem à Deo de
cælo, paratam sicut sponsam
ornatam viro suo.

3 Et audiivi vocem magnam
de cælo, dicentem, Ecce ta-
bernaculum Dei cum homini-
bus, & habitabit cum eis : &
ipsi populi ejus erunt, & ipse
Deus erit cum eis, Deus eo-
rum.

4 Et absterget Deus omnem
lacrymam ab oculis eorum, &
mors non erit ultra, neque lu-
ctus, neque clamor, neque do-

γῆ, οὐτε πῦρος οὐκ ἔσται ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον.

5 Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου· Ἰδοὺ, κινῶ πάντα ποιῶ. Καὶ λέγει μοι· Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ καὶ πιστοὶ εἰσι.

6 Καὶ εἶπέ μοι· Γέγονε. ἐγὼ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν.

7 Ὁ νικῶν κληρονομήσει πάντα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ Θεὸς, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός.

* 8 † Δειλοῖς δὲ καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις καὶ φαρμακεῦσι καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσι τοῖς † ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ † λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ † θείῳ, ὃ ἐστὶ † δεύτερος θάνατος.

9 Καὶ ἦλθε πρὸς με εἷς τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τὰς γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων· καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων· Δεῦρο, δεῖξω σοὶ τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου τὴν γυναικᾶ.

10 Καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι ἐπ' ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν τὴν μεγάλην, τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ, καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

* 11 Ἐχουσάν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· καὶ ὁ † φωστὴρ αὐτῆς ὁμοίος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἱάσπιδι † κρυσταλλίζοντι.

12 Ἐχουσάν τε τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσαν πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἃ ἐστὶ τῶν δώδεκα φυλῶν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.

* 13 Ἀπ' ἑνατολῆς, πυλῶνες τρεῖς· ἀπὸ † βορρᾶ, πυλῶνες τρεῖς· ἀπὸ νότου, πυλῶνες τρεῖς· ἀπὸ † δυσμῶν, † πυλῶνες τρεῖς.

lor non erit ultra, quia primum abierunt.

5 Et dixit sedens in throno, Ecce nova facio omnia. & dicit mihi, Scribe: quia hæc verba vera & fidelia sunt.

6 Et dixit mihi, Factum est. Ego sum α & ω, initium & finis: ego sitienti dabo de fonte aquæ vitæ gratis.

7 Vincens possidebit omnia, & ero illi Deus, & ille erit mihi filius.

8 At timidis, & incredulis, & abominandis, & homicidis, & fornicatoribus, & veneficis, & idololâtris, & omnibus mendacibus, pars illorum in stagno ardenti igne & sulphure, quod est mors secunda.

9 Et venit ad me unus de septem angelis habentibus septem phialas plenas septem plagis novissimis, & locutus est mecum, dicens, Veni, ostendam tibi sponsam, Agni uxorem.

10 Et susculit me in spiritu in montem magnum & altum, & ostendit mihi civitatem magnam sanctam Hierusalem descendentem de cælo à Deo:

11 Habentem gloriam Dei: lumen ejus simile lapidi pretiosissimo, tanquam lapidi jaspidi crystallizanti:

12 Habentem murum magnum & altum: Habentem portas duodecim, & in portis angelos duodecim, & nomina inscripta, quæ sunt duodecim tribuum filiorum Israël.

13 Ab oriente portæ tres, ab Aquilone portæ tres, ab Austro portæ tres, ab occasu portæ tres.

Καὶ τὸ τεῖχος τῆς πό-
λεως ἔχον ἐλπίους δώδεκα,
καὶ ἐν αὐτῷ, ἐγόμενα τῶν δώ-
δεκα ἀποστόλων τοῦ ἁγίου.

15 Καὶ ὁ ἰσὺς μετ' ἐμοῦ,
ἔχε κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα με-
τρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυ-
λῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐ-
τῆς.

* 16 Καὶ ἡ πόλις † τετράγω-
νος κεῖται, καὶ τὸ † μῆκος αὐ-
τῆς † τοσοῦτόν ἐστιν † ὅσον καὶ τὸ
† πλάτος. καὶ ἐμέτρησε τὴν
πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σαδίους
δώδεκα † χιλιάδων· τὸ μῆκος
καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ † ὕψος
αὐτῆς ἴσα ἐστί.

* 17 Καὶ ἐμέτρησε τὸ † τεῖ-
χος αὐτῆς ἑκατὸν † τεσσαρά-
κοντα † τεσσαίων † πηχῶν, μέ-
τρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστὶν ἀγγέ-
λου.

* 18 Καὶ ἦν ἡ † ἐνδόμησις τοῦ
τείχους αὐτῆς, ἵασπις· καὶ ἡ
πόλις χρυσίον καθαρὸν, ὁμοία
ὕαλῳ καθαρῷ.

* 19 Καὶ οἱ θεμέλιοι τοῦ τεί-
χους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ
τιμῷ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέ-
λιος ὁ πρῶτος, ἵασπις· ὁ δεύ-
τερος, † σάπφειρος· ὁ † τρίτος,
† χαλκηδών· ὁ † τέταρτος,
† σμάραγδος.

* 20 Οἱ † πέμπτος, † σαρδόν-
υξ· ὁ † ἕκτος, † σάρδιος· ὁ
† ἑβδομος, † χρυστόλιθος· ὁ † ὄγ-
δος, † βήρυλλος· ὁ † ἑννατος,
† τοπάζιον· ὁ † δέκατος, † χρυ-
σόπρασος· ὁ † ἐνδέκατος, † ὑά-
κινθος· ὁ † δωδέκατος, † ἀ-
μέθυστος.

* 21 Καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες,
δώδεκα μαργαρίται, ἑνὴ εἰς
ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἐνὸς
μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς
πόλεως, χρυσίον καθαρὸν, ὡς
† ὕαλος † διαφανής.

22 Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐ-
τῇ· ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παν-
τοκράτωρ, ναὸς αὐτῆς ἐστὶ, καὶ
τὸ ἅρνιον.

23 Καὶ ἡ πόλις οὐ χρεῖαν
ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελή-
νης.

14 Et murus civitatis habens
fundamenta duodecim, & in
ipsis duodecim nomina duode-
cim Apostolorum Agni.

15 Et loquens cum me habe-
bat calamum aureum, ut meti-
retur civitatem, & portas ejus
& murum ejus.

16 Et civitas quadrangularis
fita est, & longitudo ejus tan-
ta est, quanta & latitudo: &
mensus est civitatem calamo ad
stadia duodecim millium: lon-
gitudō, & latitudo, & altitudo
ejus æqualia sunt.

17 Et mensus est murum ejus
centum quadraginta quatuor
cubitorum, mensura hominis,
quæ est angeli.

18 Et erat structura muri ejus,
jaspis: & civitas aurum mun-
dum, simile vitro mundo.

19 Et fundamenta muri civi-
tatis omni lapide pretioso orna-
ta: fundamentum primum, jaspis:
secundum, sapphirus: ter-
tium, chalcedonius: quartum,
smaragdus:

20 Quintum, sardonius: sex-
tum, sardius: septimum, chry-
solithus: octavum, beryllus:
nonum, topazius: decimum,
chrysoprasus: undecimum, hya-
cintus: duodecimum, ame-
thystus.

21 Et duodecim portæ, duo-
decim margaritæ, unaquæque
portarum erat ex una margarita.
& platea civitatis aurum mun-
dum, tanquam vitrum perluci-
dum.

22 Et templum non vidi in
ea: nam Dominus Deus omni-
potens, templum illius est, &
Agnus.

23 Et civitas non opus ha-
bet sole, neque luna, ut lu-
ceant

νης, ἵνα φαίνωσιν ἐν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἄρνιον.

24 Καὶ τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ αὐτῆς περιπατήσουσι· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς αὐτήν.

25 Καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας· νύξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ.

26 Καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν.

27 Καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν πᾶν κοινόν, καὶ ποιοῦν βδέλυγμα, καὶ ψεῦδος· εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἁρνίου. 51. † 17.

Κεφ. κβ'. 22.

1 Καὶ ἔδειξέ μοι καθαρὸν ποταμὸν ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ἁρνίου.

2 Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς, καὶ τοῦ ποταμοῦ, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, ξύλον ζωῆς, ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕνα ἕκαστον ἀποδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.

* 3 Καὶ πᾶν † κατανάθεμα οὐκ ἔσται ἐτι· καὶ ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἁρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ.

4 Καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

5 Καὶ νύξ οὐκ ἔσται ἐκεῖ· καὶ χρεῖαν οὐκ ἔχουσι λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτίζει αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

6 Καὶ εἶπέ μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί· καὶ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν ἁγίων προφητῶν ἀπέστειλε τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐ-

ceant in ea: nam gloria Dei luminavit eam, & lucerna ejus Agnus.

24 Et Gent quæ servatæ erunt in lumine ejus ambulant: & reges terræ afferent gloriam & honorem suum in illam.

25 Et portæ ejus non clauduntur die: nox enim non erit illic.

26 Et afferent gloriam & honorem Gentium in illam.

27 Et non intrabit in eam omne commune, & faciens abominationem & mendacium, si non scripti in libro vitæ Agni.

CAPUT XXII.

1 E T ostendit mihi purum fluvium aquæ vitæ, splendidum tanquam crystallum, procedentem de throno Dei, & Agni.

2 In medio plateæ ejus, & fluminis, hinc & hinc, lignum vitæ, faciens fructus duodecim, per mensem unumquemque reddens fructum suum: & folia ligni ad sanitatem Gentium.

3 Et omne maledictum non erit illic: & thronus Dei & Agni in illa erunt: & servi ejus servient illi.

4 Et videbunt faciem ejus: & nomen ejus in frontibus eorum.

5 Et nox non erit illic, & opus non habent lucerna & lumine solis: quoniam Dominus Deus illuminabit illos: & regnabunt in secula seculorum.

6 Et dicit mihi, Hæc verba fidelia & vera: & Dominus Deus sanctorum prophetarum misit angelum suum ostendere servis suis quæ oportet

7 Δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. ἔρχομαι ταχύ· μακάριος ὁ τ. τοὺς λόγους τῆς προφητείας τῆς βιβλίου τούτου.

8 Καὶ ἐγὼ κέννης ὁ βλέπων ταῦτα· ἀκούων· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσον προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἁγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα.

9 Καὶ λέγει μοι· Ὅρα μὴ· εὐδουλός σου γάρ εἰμι, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ Θεῷ προσκύνησον.

10 Καὶ λέγει μοι· Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὅτι ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν.

* 11 Ὁ ἁδικῶν, ἁδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ ῥυπῶν, ῥυπωσάτω ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος, δικαιοθήτω ἔτι· καὶ ὁ ἅγιος, ἁγιασθήτω ἔτι.

12 Καὶ ἰδοὺ, ἔρχομαι ταχύ· καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἐκάσῳ ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἔσται.

13 Ἐγὼ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος.

14 Μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν.

* 15 Ἐξω δὲ οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

* 16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἁγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγὼ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος τοῦ Δαβὶδ, ὁ ἄστὴρ ὁ λαμπρὸς καὶ ὁ ὀρθρινός.

17 Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· Ἐλθέ. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· Ἐλθέ. καὶ ὁ διψῶν ἐλθέτω, καὶ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ ὕδωρ ζωῆς δω-

ter fieri in celeritate.

7 Ecce, venio velociter: beatus custodiens verba prophetiæ libri hujus.

8 Et ego Johannes videns hæc & audiens: & postquam audissem & vidissem, cecidi adorare ante pedes angeli, ostendentis mihi hæc.

9 Et dicit mihi, Vide ne: conservus tuus nam sum, & fratrum tuorum prophetarum, & servantium verba libri hujus: Deum adora.

10 Et dicit mihi, Ne signaveris verba prophetiæ libri hujus: quia tempus prope est.

11 Nocens noceat adhuc, & sordidus fordescat adhuc, & justus justitiam faciat adhuc, & sanctus sanctificetur adhuc.

12 Ecce, venio cito, & merces mea cum me, reddere unicuique ut opus erit ejus.

13 Ego sum α & ω, principium & finis, primus & novissimus.

14 Beati facientes mandata ejus, ut sit potestas eorum in ligno vitæ, & portis intrent in civitatem.

15 Foris verò canes, & venefici, & fornicatores, & homicidæ, & idololatræ, & omnis amans & faciens mendacium.

16 Ego Jesus misi angelum meum testificari vobis hæc in ecclesiis. Ego sum radix & genus David, stella splendida & matutina.

17 Et Spiritus & sponsa dicunt, Veni. & audiens dicat, Veni. & sitiens veniat, & volens accipiat aquam vitæ gratis.

18 Συμμαρτυροῦμαι γὰρ παν-
τὶ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς
προφητείας τοῦ βιβλίου τού-
του· Ἐάν τις ἐπιτιθῇ πρὸς
ταῦτα, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐ-
τὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμέ-
νας ἐν βιβλίῳ τούτῳ·

19 Καὶ ἐάν τις ἀφαιρῇ ἀπὸ
τῶν λόγων βιβλίου τῆς προφη-
τείας ταύτης, ἀφαιρήσει ὁ Θεὸς
τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ βιβλίου τῆς
ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς
ἁγίας, καὶ τῶν γεγραμμένων
ἐν βιβλίῳ τούτῳ·

20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα·
Ναὶ ἔρχομαι ταχύ· Ἀμήν.
Ναὶ ἔρχου Κύριε Ἰησοῦ.

21 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων
ὑμῶν. Ἀμήν. 4. † 4.

18 Contestor ego omni au-
dienti verba prophetie libri
hujus : Si quis addiderit ad
hæc , apponet Deus super il-
lum plagas scriptas in libro
isto.

19 Et si quis abstulerit de
verbis libri prophetiæ hujus,
auferet Deus partem ejus de
libro vitæ , & de civitate san-
cta , & scriptis in libro isto.

20 Dicit testans hæc : Etiam
venio cito. Amen. Etiam veni
Domine Jesu.

21 Gratia Domini nostri Jesu
Christi cum omnibus vobis.
Amen.

F I N I S .

AMSTELÆDAMI,
CURA, TYPIS ac SUMPTIBUS
HENRICI WETSTENII.

CIO MDCC XVII. Kalendis Martiis.

